POLIROM Top 10+

MIKA WALTARI

Egipteanul

MIKA

WALTARI

Egipteanul

Cincisprezece cărți care conțin memoriile medicului Sinuhe (1390-1335 î.Chr.)

Traducere din limba finlandeză
de Teodor Palic

POLIROM
2015

Top 10+

POLIROM

Romanul lui Mika Waltari este o impresionantă punere în scenă a Egiptului din secolul al XIV-lea î.Chr., când prăbuşirea unuia dintre cele mai mari imperii din istorie era iminentă. Naraţiunea îşi poartă cititorul prin întreaga lume cunoscută atunci – din Babilon în Creta şi din Teba la Ierusalim –, pivotând în jurul unei figuri memorabile: Sinuhe, personaj cu origine misterioasă, care devine medicul faraonului Akhenaton.

Pe copertă: Edward Poynter (1836-1919), *Israel în Egipt*, 1867, detaliu

EDITURA POLIROM

ISBN 978-973-46-5367-6

www.polirom.ro

Mika Waltari, *Sinuhe Egyptiläinen*

Pe copertă: Edward Poynter (1836-1919), *Israel în Egipt*, 1867, detaliu

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

WALTARI, MIKA

Egipteanul: cincisprezece cărți care conțin memoriile medicului Sinuhe (1390-1335 i.Chr.) / Mika Waltari; trad. de Teodor Palic. – Iași: Polirom, 2015

ISBN: 978-973-46-5367-6

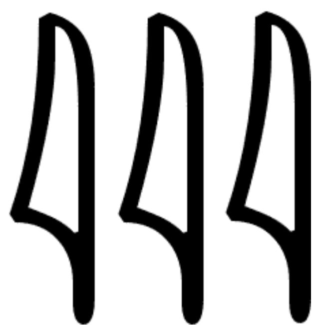
I. Palic, Teodor (trad.)

821.511.111-31=135.1

Printed in ROMANIA

PARTEA ÎNTÂI

Prima carte

BARCA DE STUF

Eu, Sinuhe, fiul lui Senmut şi al soţiei sale, Kipa, scriu această carte. Nu pentru a slăvi zeii ţării Kemi, fiindcă de zei sunt sătul. Nu pentru a slăvi faraonii, fiindcă de faptele lor sunt sătul. Scriu doar pentru mine. Nu pentru a linguşi zeii, nu pentru a linguşi regii, nu din frică de viitor, nici din speranţă. Cum de-a lungul vieţii mele am trecut prin atât de multe încercări şi pierderi, zadarnica frică nu mă mai chinuieşte, iar de dorinţa nemuririi sunt scârbit, după cum sunt scârbit de zei şi de regi. Scriu doar pentru mine şi cred că sunt altfel decât toţi scriitorii dinaintea mea şi decât toţi cei care vor veni după mine.

Tot ceea ce s-a scris în toate timpurile s-a scris fie pentru a linguşi zeii, fie pentru a linguşi oamenii. După mine, faraonii sunt şi ei oameni. Ei sunt asemenea nouă în ură, în frică, în pasiune şi în disperare. Chiar dacă îi vei aşeza de o mie de ori între zei, ei nu se vor deosebi cu nimic de noi. Şi chiar dacă îi vei aşeza de un milion de ori între zei, tot oameni sunt, asemenea celorlalţi oameni. Ei au puterea să-şi liniştească furia şi să-şi ascundă frica, dar nu şi puterea de a se sustrage pasiunilor şi decepţiilor. Tot ceea ce s-a scris s-a scris fie din ordinul regilor, fie pentru adorarea zeilor, fie pentru a înşela oamenii să creadă în ceva care nu s-a petrecut. Sau să creadă că totul s-a întâmplat altfel decât în realitate. Sau să creadă că o parte sau alta din ceea ce s-a întâmplat este mai mare sau mai mică decât în realitate. De aceea, afirm că, încă din timpurile cele mai vechi până în zilele noastre, tot ceea ce s-a scris s-a scris fie pentru a linguşi zeii, fie pentru a linguşi oamenii.

Totul se repetă de la început, nimic nu este nou sub soare şi omul nu se va schimba, chiar dacă hainele lui se vor transforma, chiar dacă se vor modifica cuvintele limbii lui. De aceea, cred că, în veacurile viitoare, se va schimba doar sensul celor scrise până acum, fiindcă omul în sine nu se

poate schimba. În jurul minciunii, oamenii roiesc ca muştele deasupra prăjiturii cu miere şi vorbele celui care povesteşte, aşezat pe gunoiul din colţul străzii, răspândesc pentru ei parfumul mirodeniilor; în schimb, adevărul îi pune pe fugă.

Eu, Sinuhe, fiul lui Senmut, sunt, totuşi, la bătrâneţe, sătul de minciună. De aceea, scriu doar pentru mine şi scriu numai despre ceea ce eu am văzut cu ochii mei sau ştiu că este adevărat. Prin aceasta mă deosebesc de toţi cei care au trăit înainte de mine şi de toţi cei care vor trăi după mine. Omul care scrie cuvintele pe hârtie - şi, cu atât mai mult, omul care-şi ciopleşte pe piatră numele şi faptele - trăieşte cu speranţa că ele, cuvintele sale, vor fi citite şi că posteritatea va slăvi faptele sale şi înţelepciunea sa. Însă în cuvintele mele nu este nimic de laudă, în faptele mele nu-i nimic demn de a fi elogiat, iar înţelepciunea mea este amară pentru inimă şi nimănui nu-i poate fi pe plac. Copiii nu vor scrie niciodată frazele mele pe tăbliţe de argilă pentru a-şi exersa scrisul. Oamenii nu-mi vor repeta vorbele pentru a se îmbogăţi cu înţelepciunea mea. Scriu fără nici o prejudecată, fiindcă am renunţat la speranţa că vreodată voi fi citit sau înţeles.

În răutatea lui, omul este mai crud şi mai puţin sensibil decât crocodilul din apă. Inima lui este mai dură decât piatra. Vanitatea lui este mai deşartă decât pulberea. Aruncă-l în apă; după ce va ieşi şi hainele i se vor fi uscat, va fi acelaşi ca înainte. Împinge-l spre tristeţe şi disperare şi, dacă el se va ridica, se va ridica acelaşi ca înainte. Eu am văzut multe schimbări în timpul vieţii mele, după care totul a fost la fel ca înainte şi oamenii nu s-au schimbat. Sunt unii care spun că ceea ce se întîmplă acum nu s-a mai întâmplat niciodată, dar spusele lor sunt doar vorbe goale.

Eu, Sinuhe, am văzut fiu care-şi omoară tatăl la colţul străzii. Am văzut săraci ridicându-se împotriva bogaţilor şi zei împotriva zeilor. Am văzut cum bărbaţii care şi-au băut vinul din cupe de aur se apleacă, atunci când ajung săraci, ca să bea cu pumnii din apa fluviului. Am văzut oameni care altădată cântăreau aurul cum cerşesc la colţul străzii şi cum nevestele lor se vând negrilor pictaţi, la preţul unei brăţări de cupru, ca să cumpere pâine pentru copii.

Dar aşa a fost şi înainte. Chiar şi în timpul regilor păstori, au fost oameni care, deşi erau obişnuiţi să se tolănească la umbră, pe pături luxoase, au ajuns să doarmă noaptea doar pe o podea de argilă. Chiar şi în cele vremuri, unora li s-a întâmplat că tocmai cei cu care au mâncat la aceeaşi masă au venit şi le-au lovit copiii şi le-au dus în sclavie pe

nevestele lor, care erau îmbrăcate în straie de in regal. Tot pe atunci, oamenii care-şi construiseră mormintele pe partea de vest a munţilor au fost omorâţi şi trupurile lor au fost aruncate în apă.

Tot ceea ce s-a întâmplat mai înainte se va întâmpla şi în viitor şi ochii mei încă nu au văzut nimic nou. Aşa cum înainte omul nu s-a schimbat, nu se va schimba nici în viitor. Cei care vor veni după mine vor fi ca şi cei care au trăit înaintea mea. Deci, cum ar putea ei să-mi înţeleagă înţelepciunea? Şi de ce aş dori ca ei să-mi citească cuvintele?

2

Eu, Sinuhe, scriu pentru mine, fiindcă cunoaşterea îmi macină inima ca leşia şi pentru că mi-am pierdut toată bucuria de a trăi. Încep să scriu acum, după trei ani de exil pe ţărmul mării orientale, de acolo de unde corăbiile cu pânze pleacă spre ţara Punt, aproape de deşert, aproape de munţii de unde odinioară se scotea piatra pentru statuile regilor. Scriu pentru că în gura mea vinul are un gust amar. Scriu fiindcă mi-am pierdut dorinţa de a mă mai desfăta cu vreo femeie şi nici grădina sau heleşteul cu peşti nu-mi mai pot bucura ochii. În timpul nopţilor friguroase de iarnă, o fată neagră îmi încălzeşte aşternutul, dar din lucrul acesta nu mă aleg cu nici o bucurie. Am alungat din preajmă-mi muzicanţii, fiindcă sunetele instrumentelor lor îmi îmbolnăveau urechile. De aceea scriu, eu, Sinuhe, cel pentru care bogăţia, cupele de aur, smirna, abanosul şi fildeşul nu mai au nici o însemnătate.

Eu posed toate aceste bogăţii şi nimic nu mi-a fost înstrăinat. Sclavii mei continuă să se teamă de bastonul meu de trestie, iar cei care mă păzesc îşi înclină capul şi coboară mâinile la nivelul genunchilor în prezenţa mea. Dar paşii pe care am dreptul să-i fac sunt limitaţi şi valurile nu aduc nici o corabie pe acest ţărm străin. De aceea, eu, Sinuhe, nu voi mai simţi niciodată mirosul pămîntului negru în nopţile de primăvară.

Totuşi, cândva, numele meu a fost scris în cartea de aur, am locuit în palatul de aur şi am stat în dreapta faraonului. Cuvintele mele au cântărit mai mult decât cele mai înţelepte cuvinte ale ţării Kemi, nobilii îmi aduceau daruri şi coliere de aur îmi împodobeau gâtul. Eu am avut tot ceea ce un om îşi poate dori, dar mi-am dorit mai mult decât ceea ce un om poate obţine. Eu am fost alungat din Teba în cel de-al şaselea an de domnie a faraonului Horemheb, care m-ar lovi cu moartea ca pe un câine, dacă m-aş întoarce, care m-ar strivi între pietre ca pe o broască, dacă aş face un pas

în afara locuinţei mele îngrădite. Acesta este ordinul regal al faraonului, care altădată mi-a fost prieten.

Dar la ce altceva te poţi aştepta de la un om din clasa de jos, care a pus scribii să înlocuiască numele sacre ale regilor din cartea suveranilor cu numele părinţilor săi? Eu am văzut încoronarea lui, eu am văzut când i s-a pus pe cap dubla coroană roşie şi albă. La şase ani după încoronare, el m-a exilat. Dar, după calculele scribilor lui, era în cel de-al treizeci şi doilea an al domniei. Nu este oare minciună tot ceea ce s-a scris şi tot ceea ce se scrie?

Pe cel care a trăit pentru adevăr l-am dispreţuit când încă era în viaţă din cauza slăbiciunii lui şi am fost înspăimântat de dezastrul pe care l-a semănat în ţara Kemi în numele adevărului. Răzbunarea lui postumă mă urmăreşte, deoarece, chiar dacă nu în numele zeului lui, eu însumi doresc să trăiesc acum pentru adevăr. Adevărul este un cuţit tăios, adevărul este o rană nevindecabilă, adevărul este un coroziv care macină inima. De aceea, când este tânăr şi puternic, omul se ascunde de adevăr în case de desfrâu, de aceea munca şi celelalte ocupaţii, călătoriile şi plăcerile, dorinţa de putere şi de bogăţie îl fac orb. Dar vine o zi, când adevărul îl loveşte direct, ca o suliţă, după care, gândurile şi munca nu-i mai aduc nici o bucurie, fiindcă este singur, doar el singur în mijlocul oamenilor, şi nici un zeu nu-l mai poate ajuta să scape de singurătate. Conştient că faptele mele au fost rele şi că ştiinţa mea a fost folosită greşit, eu, Sinuhe, scriu această carte cu certitudinea că nimeni nu va trage nici o învăţătură din ea, chiar dacă din întâmplare o va citi. De aceea scriu doar pentru mine.

Să-şi spele alţii păcatele în apa sfântă a lui Amon! Eu, Sinuhe, mă voi purifica povestindu-mi viaţa. Să-şi cântărească alţii greşelile inimii pe balanţa lui Osiris! Eu, Sinuhe, îmi voi cântări inima cu condeiul pe hârtia de stuf.

Însă, mai înainte de a-mi începe cartea, îmi îndemn inima să-şi plângă tristeţea; ascultă cum îndurerata-mi inimă plânge:

Cine a băut o dată din apa Nilului se întoarce la Nil. Nici o altă apă din lume nu-i va mai potoli setea.

Cine s-a născut în Teba se întoarce în Teba, fiindcă nicăieri în lume nu poţi întâlni un alt oraş ca Teba. Cine s-a născut pe o străduţă din Teba se întoarce acolo, măcinat de dor; şi-ntr-un palat de cedru va regreta căsuţa de lut; nici cele mai rafinate mirosuri de mirt şi de uleiuri fine nu-l vor putea opri să nu tânjească după mirosul peştelui fript de pe străzile Tebei.

Aş schimba cupa mea de aur cu cana de lut a săracului, dacă măcar o dată aş mai putea pune piciorul pe pămîntul moale al ţării Kemi. Hainele fine de in le-aş schimba cu pielea arsă de soare a sclavului, dacă măcar o dată aş mai putea asculta murmurul trestiei, unduită de vântul de primăvară. Nilul se revarsă din nou, apa lui verde acoperă pietrele oraşului, rândunelele se întorc acolo, dar eu sunt departe. De ce nu sunt o rândunică, de ce nu sunt un cocor cu aripi puternice, să pot să trec în zbor pe lângă cei care mă păzesc şi să mă întorc în ţara mea?

Mi-aş construi cuibul între coloanele policrome ale templului lui Amon, în lumina şi aurul strălucitor al obeliscurilor, în parfumul sacru al mirodeniilor, în aroma de grăsime a ofrandelor. Mi-aş construi cuibul deasupra unei căsuţe din lut de pe o străduţă săracă, unde boii trag căruţele, artizanii lipesc hârtia de stuf, negustorii îşi cheamă prin strigăte clienţii să le cumpere marfa. Aş hoinări pe străzile pietruite ale Tebei, unde scarabeii rostogolesc bulgării mici de bălegar.

Limpede a fost apa copilăriei mele, plină de iluzii mi-a fost nebunia, amar şi acru este vinul bătrâneţii şi nici pâinea cu miere pe care o mănânc nu mă poate opri să-mi uit amărăciunea. Răstoarnă-te, timpule, întoarce-te, vreme trecută, răsări de la apus, zeule Amon, străbate cerul spre răsărit şi dă-mi tinereţea înapoi! Nici cuvintele nu se mai pot schimba, nici cea mai mică faptă nu mai poate fi înlocuită cu alta. O, subţire condei, o, netedă hârtie de stuf, daţi-mi înapoi timpul pierdut, daţi-mi înapoi tinereţea şi nebunia!

Scriu aceste cuvinte în exil, eu, Sinuhe, cel care sunt acum mai sărac decât toţi săracii ţării Kemi. Senmut, căruia îi spuneam tată, era un medic sărac din Teba. Kipa, căreia îi spuneam mamă, era soţia lui. Ei nu aveau copii. Eu am sosit la ei pe când erau bătrâni. În simplitatea lor, ei mă numeau darul zeilor, fără a presimţi nefericirea pe care acest dar avea să le aducă. Mama mea, Kipa, mi-a dat numele Sinuhe inspirându-se dintr-o poveste, fiindcă ei îi plăceau mult poveştile şi, după părerea ei, fugind de necazuri, eu am venit la ei la fel ca acel Sinuhe din poveste care, când a auzit, din întâmplare, un secret teribil al faraonului, a trebuit să fugă şi apoi, trecând prin multe aventuri, a rătăcit numeroşi ani prin ţări străine.

Dar acest lucru era un fel simplu de a vorbi, fiindcă ea avea o imaginaţie de copil şi spera că totdeauna voi reuşi să mă feresc de pericol şi să evit eşecul. De aceea mi-a dat numele Sinuhe. Totuşi, preoţii lui Amon spuneau că în nume este ascuns destinul. Poate că numele m-a împins spre

primejdie, spre aventură şi ţări străine. Poate că din cauza numelui am fost părtaş la secrete primejdioase - secretele faraonilor şi ale soţiilor lor - secrete care puteau aduce moartea. În sfârşit, numele a făcut din mine un proscris şi un exilat.

Este o copilărie să-ţi imaginezi că numele ar reprezenta vreun semn special pentru oameni, după cum o copilărie a fost şi gândul nefericitei Kipa de a mi-l da. Cred că aş fi avut aceeaşi soartă, şi dacă numele meu ar fi fost Kepru, Kafran sau Moise. Totuşi, nu se poate nega că Sinuhe nu a fost expulzat şi că Heb, fiul şoimului, nu a fost încoronat sub numele de Horemheb cu dubla coroană, ca faraon al Egiptului de Sus şi de Jos. Fiecare este liber să creadă ceea ce vrea despre destin. Şi cel care crede în destin se consolează mai uşor atunci când vin necazurile.

Eu m-am născut în timpul domniei marelui faraon Amenhotep al III-lea şi tot în acelaşi an s-a născut el, cel care a dorit să trăiască pentru adevăr şi al cărui nume nu mai poate fi rostit acum fiindcă este un nume blestemat, cu toate că, pe atunci, nimeni nu avea cum să ştie acest lucru. Când s-a născut el, la palat a fost o mare sărbătoare, faraonul a adus numeroase jertfe la marele templu al lui Amon, templu pe care el însuşi îl construise, iar mulţimea s-a veselit, fără a putea bănui nimic din ceea ce avea să urmeze mai târziu. În ciuda faptului că era marea soţie regală şi că numele ei era scris, alături de numele regelui, pe temple şi pe statui, Tiy aşteptase deja douăzeci şi doi de ani până să nască un băiat. De aceea, cel ai cărui nume nu mai poate fi menţionat a fost proclamat, cu multă ceremonie, moştenitorul regal al ţării, imediat după ce preoţii l-au circumcis.

El s-a născut primăvara, în perioada semănatului; eu, Sinuhe, sosisem deja pe lume în timpul marilor inundaţii. Dar în ce zi anume m-am născut, nu ştiu, fiindcă, după ce, probabil, că am călătorit de-a lungul Nilului într-o bărcuţă de stuf, călăfătuită cu smoală, mama mea, Kipa, m-a găsit la mal, aproape de casă, atât de mare crescuse atunci apa. În jurul capului meu ciripeau rândunele şi, cum eu eram liniştit, Kipa m-a crezut mort. Ea m-a dus în casă, a încălzit vasul cu cărbuni şi l-a pus în apropierea mea, apoi mi-a suflat în gură, până când am început uşor să scâncesc.

Când tatăl meu, Senmut, s-a întors de la bolnavii lui, cărând două raţe şi o măsură de făină, a auzit scâncete şi s-a gândit că mama mea, Kipa, va fi găsit vreun pui de pisică, aşa că s-a şi grăbit să o mustre. Dar Kipa i-a spus:

— Nu este pisică, avem un băieţel. Bucură-te, Senmut, bărbatul meu, nouă ni s-a născut un băiat.

Tata s-a supărat foc şi i-a răspuns că-i stupidă, dar după ce m-a văzut, stângăcia mea de copil mic i-a înmuiat inima. Aşa stând lucrurile, ei m-au adoptat şi au dat de înţeles vecinilor că m-a născut Kipa. Era doar vanitatea lor, chiar dacă ştiau că mulţi nu i-au crezut. Kipa a aşezat şi a fixat barca de stuf în camera mea, într-o nişă din apropierea tavanului. Apoi, tatăl meu a luat cel mai bun vas de cupru şi l-a dus la templul lui Amon, pentru a mă înscrie în cartea celor vii ca fiu al lui Sinuhe şi al Kipei. Însă circumcizia mi-a făcut-o chiar el, fiindcă era medic şi îi era frică de cuţitele preoţilor templului, care de multe ori provocau răni purulente. De aceea, nu i-a lăsat pe preoţi să mă atingă. Dar a făcut-o şi din economie, fiindcă era un medic sărac.

Toate aceste lucruri nu aveam cum să mi le amintesc; mama şi tata mi le-au povestit de atât de multe ori, cu aceleaşi cuvinte, încât le cred şi nu am nici o îndoială că ei m-ar fi putut minţi. Nici o supărare nu mi-a întunecat copilăria, fiindcă tot timpul eu am crezut că ei sunt adevăraţii mei părinţi. Adevărul mi l-au spus în adolescenţă, după ce mi-au fost tăiate buclele de copil. Şi au făcut-o, fiindcă ei se temeau de zei şi-i respectau, iar tatăl meu nu ar fi putut concepe ca eu să trăiesc toată viaţa în minciună.

Dar cine sunt eu, de unde am venit şi care vor fi fost adevăraţii mei părinţi, niciodată nu am putut afla. Presupun, totuşi, că ştiu „ceva”, despre care voi povesti într-o altă carte, cu toate că acest „ceva” este doar o presupunere a mea. Ceea ce ştiu cu certitudine este că eu nu sunt singurul care am sosit într-o bărcuţă de stuf, călăfătuită cu smoală, după o scurtă călătorie pe Nil. A nu se uita că Teba acelor timpuri, cu templele şi palatele sale, era un oraş mare şi că în jurul templelor şi palatelor erau nenumărate căsuţe de lut. În timpul marilor faraoni, Egiptul a supus multe ţări şi în acelaşi timp cu măreţia şi bogăţia, care i-au schimbat înfăţişarea, s-au schimbat şi moravurile, iar străinii veniţi în Teba ca negustori şi meseriaşi s-au apucat să le construiască temple zeilor lor. În egală măsură cu bogăţia templelor şi palatelor era sărăcia din afara zidurilor. Mulţi săraci îşi abandonau copiii abia născuţi, dar şi multe neveste bogate, ale căror bărbaţi călătoreau în alte ţări, încredinţau fluviului fructele dragostei lor ilicite. Poate că am fost abandonat de soţia vreunui marinar, care-şi va fi înşelat bărbatul cu vreun comerciant sirian. Poate că eram copilul vreunui străin, mai ales că nici nu fusesem circumcis. Când buclele de copil mi-au fost tăiate şi mama mea, Kipa, le-a pus într-o lădiţă de lemn, împreună cu primele mele sandale, am privit îndelung bărcuţa de stuf, pe care ea mi-a arătat-o atunci întâia oară.

Stuful era îngălbenit, rupt şi plin de funinginea pe care o lăsa fumul degajat de vasele în care ard cărbunii; fusese legat cu sfoară, iar nodurile erau făcute aşa cum obişnuiesc să le facă păsărarii. Nimic mai mult nu au putut părinţii mei să-mi povestească. În ziua aceea, inima mea a fost rănită pentru prima dată.

3

Când vine bătrâneţea, gândul zboară, liber ca păsările cerului, înapoi la zilele copilăriei. Acum, la bătrâneţe, copilăria străluceşte în amintirea mea, limpede şi luminoasă, ca şi cum pe atunci toate erau mai bune şi mai frumoase decât în zilele de astăzi. Poate doar copilăria este singura perioadă în care cei bogaţi nu se deosebesc prea mult de cei săraci. Cu certitudine, nimeni nu este atât de sărac, încât în copilăria lui să nu fi fost şi o licărire de lumină şi de bucurie de care să nu-şi amintească la bătrâneţe.

Casa tatălui meu, Senmut, era nu prea departe de zidurile templului, în partea zgomotoasă şi săracă a oraşului. Aproape de casă, în locul unde Nilul este în amonte, se aflau marile cheiuri din piatră: aici corăbiile îşi descărcau marfa. La capătul străduţelor strâmte erau birturi, unde marinarii şi negustorii puteau bea bere şi vin, precum şi case de distracţie, în faţa cărora coborau din litierele lor chiar şi oameni bogaţi, ce locuiau în centrul oraşului. În vecinătatea noastră locuiau perceptori de impozite, subofiţeri, proprietari de corăbii şi câţiva preoţi de rangul al cincilea. Ei făceau parte, ca şi tata, din elita cartierului sărac al oraşului şi se distingeau de populaţia obişnuită la fel cum, în perioada inundaţiilor, partea de sus a zidurilor se distinge de suprafaţa apei. Casa noastră nu era lipită de vreo alta şi era destul de mare în comparaţie cu casele din lut ale săracilor, care formau un convoi dezolant, fără nici o despărţitură între ele. În faţa casei, noi aveam chiar câţiva paşi de grădină, unde tata plantase un sicomor. Tufe de salcâm despărţeau grădina de stradă, iar în grădină era şi un mic bazin de piatră, care era plin cu apă doar în perioada revărsării Nilului. Casa avea patru camere şi într-una dintre ele mama pregătea mâncarea. Masa o luam pe veranda care ducea spre camera în care tata consulta bolnavii. De două ori pe săptămână, venea o femeie care o ajuta pe mama la curăţenie, fiindcă

mamei îi plăcea foarte mult curăţenia. O dată pe săptămână, venea şi o spălătoreasă, care ne spăla hainele la malul Nilului.

În acest cartier sărac din Teba, invadat de străini zgomotoşi, unde mi-am petrecut copilăria, tatăl meu şi vecinii noştri erau cei care încercau să păstreze principiile, tradiţiile şi obiceiurile respectabile. Cu toate că, chiar printre cei bogaţi şi printre cei nobili, moravurile cunoşteau un vizibil declin, tatăl meu şi cei din generaţia lui erau puternic ataşaţi obiceiurilor din vechiul Egipt, respectului faţă de zei, aveau relaţii dezinteresate cu cei din jurul lor şi inima lor era curată. Era ca şi cum, în contrast cu cartierul şi oamenii în mijlocul cărora trebuiau să trăiască şi să-şi facă meseria, ei ar fi urmărit, prin felul lor de a fi, să sublinieze că ei nu aparţin acelei lumi.

Dar ce rost are să povestesc despre aceste lucruri, pe care le-am înţeles mult mai târziu? Este, fără îndoială, mai plăcut să-mi amintesc despre sicomorul cu ramuri groase şi frunze răcoroase, pe care le auzeam foşnind, când mă odihneam la umbra lui, în zilele în care soarele dogorea canicular. De ce să nu-mi amintesc mai bine de cea mai grozavă jucărie pe care am avut-o, teribilul crocodil pe care-l trăgeam cu o sfoară de-a lungul străzii, izbindu-l de toate pietrele? El venea după mine, clănţănind din dinţi înfricoşător şi deschizându-şi gura, care era vopsită pe dinăuntru cu roşu. Uimiţi, toţi copiii vecinilor se adunau să-l privească. Multe dulciuri cu miere, pietre strălucitoare şi fire de cupru am primit pe atunci de la alţi copii, pentru a le da şi lor crocodilul să-l tragă de sfoară. O astfel de jucărie aveau doar copiii celor sus-puşi, dar tata o primise de la un tâmplar al faraonului, pe care-l vindecase de un abces ce-l împiedica să se aşeze.

Dimineaţa, mama mergea cu mine la piaţă. Ea nu avea multe cumpărături de făcut, aşa că, în timpul în care apa se scurge într-o clepsidră, se târguia pentru o legătură de ceapă, ca să nu mai spun că, pentru alegerea unei perechi de încălţăminte, era în stare să-şi consacre toate dimineţile unei săptămâni. Când vorbea cu vreun negustor, lăsa să se înţeleagă că este bogată şi că doreşte să cumpere doar ceea ce este mai bun. Dacă ea nu cumpăra tot ceea ce-i încântau ochii, era fiindcă dorea să mă crească în spiritul economiei. De aceea îmi şi spunea:

— Nu este bogat acela care posedă aurul şi argintul: bogat este acela care ştie să se mulţumească cu puţinul pe care-l are.

Îmi spunea mie aşa, însă, în acelaşi timp, bieţii ei ochi îmbătrâniţi erau fascinaţi de multicolorele materiale din Sidon şi Biblos, atât de subţiri şi de

moi ca puful. Mâinile ei arămii, înăsprite de muncă, atingeau cu sfială bijuteriile şi penele de struţ.

— Toate sunt inutile, totul este doar vanitate, spunea ea pentru mine, dar mai mult ca sigur că şi pentru ea însăşi.

Numai că mintea mea de copil se răzvrătea împotriva acestei cumpătări şi tare mult aş fi vrut să am o maimuţă, care să stea cu braţele în jurul gâtului meu, sau o pasăre cu pene sclipitoare, care să strige cuvinte siriene şi egiptene. Altceva nu-mi doream, nici coliere, nici sandale aurite, nimic. Mult mai târziu, am înţeles că în cuvintele sărmanei mele mame era atâta bogăţie...

Dar cum nu era decât soţia unui medic sărac, ea se mulţumea cu visele şi poveştile. Ea mi-a povestit despre Sinuhe, despre naufragiaţii care s-au întors de la regele şerpilor cu bogăţii fabuloase, despre zei şi vrăjitori, despre măreţia vechilor faraoni. Tata bombănea adesea şi-i spunea să termine cu prostiile astea care-mi pot influenţa negativ gândirea, numai că seara, când el începea să sforăie, mama continua să-mi povestească. Fără îndoială, ea povestea, în egală măsură, atât pentru plăcerea ei, cât şi pentru a mă amuza pe mine. Îmi aduc aminte de o vară, când patul îmi ardea trupul gol, încât nici nu puteam dormi, cum, întins pe jos alături de mama, mă simţeam în siguranţă ascultându-i glasul melodios şi adormitor. Nu cred că mama mea adevărată ar fi putut să fie mai bună şi mai caldă cu mine decât simpla şi fermecătoarea Kipa, cu poveştile ei, în care orbii şi infirmii ajungeau întotdeauna să se bucure de adevărate ospeţe regeşti.

Poveştile mă încântau, numai că, în contrast cu ele, era viaţa pe stradă, cu roiurile nesfârşite de muşte, cu mirosurile şi miasmele cu care erau impregnate străzile. Totuşi, uneori, vântul aducea dinspre port aromele sănătoase ale cedrilor şi ale strugurilor, care împrospătau strada. Uneori, un pic de parfum venea de la vreo femeie nobilă care, traversând strada în litieră, încerca să îndepărteze din preajmă-i copiii obraznici, ce roiau în jurul litierei. Seara, când barca de aur a lui Amon cobora spre apus, mirosul de peşte fript în ulei se amesteca cu mirosul de pâine proaspătă, abia scoasă din vatră. Acest miros al cartierelor sărace din Teba, l-am iubit din copilărie şi nu l-aş putea uita, oriunde m-aş afla.

În timpul meselor, pe verandă, am ascultat şi primele sfaturi rostite de tatăl meu. Tata sosea acasă cu paşi obosiţi şi se oprea în grădină sau intra direct în camera lui, iar hainele lui miroseau întotdeauna a medicamente. Mama îi turna apă pe mâini, apoi toţi ne aşezam pe scăunele şi mama

servea mâncarea. Adesea, pe stradă treceau grupuri zgomotoase de marinari beţi, mirosind a bere, care izbeau cu beţele în zidurile caselor şi se opreau să-şi facă nevoile lângă tufele noastre de salcâm. Om prudent, tatăl meu nu zicea nici o vorbă până când nu vedea că ei au plecat mai departe. Abia după aceea, îmi spunea:

— Numai negrii mizerabili sau sirienii nespălaţi îşi fac nevoile pe stradă. Egiptenii şi le fac în interior, acolo unde este locul anume pentru acest lucru.

Sau îmi spunea:

— Vinul este un dar al zeilor pentru bucuria inimii, de aceea trebuie băut cu măsură. O cupă de vin nu face rău nimănui, două cupe de vin îndeamnă limba să vorbească, dar dacă cineva începe să bea vinul cu oala, se trezeşte în şanţul de lângă drum, jefuit şi plin de vânătăi.

Odată, pe când stăteam pe terasă cu tata, parfumul unei frumoase femei, care trecea pe stradă, a ajuns până la noi şi i-am văzut trupul acoperit de veşminte transparente, obrajii, buzele şi sprâncenele puternic vopsite şi ochii umezi, care sclipeau, aşa cum niciodată până atunci nu mai văzusem la alte femei obişnuite. Pe când mă uitam fascinat la ea, tata mi-a spus pe un ton serios:

— Fiul meu, nu te uita la femeia linguşitoare, care-ţi va spune „frumosul meu băiat", şi nu te apropia de uşa casei ei, fiindcă inima îi este plină de venin şi lacomă de bogăţie, iar sânii ei ard mai rău decât focul.

Nu este de mirare că, în urma acestor sfaturi, eu aveam oroare faţă de vasele cu vin şi de femeile frumoase, care nu erau la fel cu femeile obişnuite. Dar, în acelaşi timp, eram atras de farmecul acestor pericole de care mă temeam.

Încă din copilărie, tata mi-a îngăduit să stau cu el în camera în care consulta bolnavii. El mi-a arătat instrumentele lui de lucru, cuţitele şi vasele cu leacuri şi mi-a explicat la ce foloseşte fiecare dintre ele. De multe ori, în timp ce el examina bolnavii, eu stăteam în apropierea lui şi-i dădeam apa, bandajele, unguentele, vinul. Ca toate femeile, mama nu putea suporta să vadă răni sau arsuri şi ea nu a putut niciodată să înţeleagă interesul pe care eu, în copilărie, îl aveam pentru boli. Un copil nu poate înţelege durerea şi suferinţa mai înainte de a o fi încercat el însuşi. Deschiderea unui abces era, pentru mine, o operaţie pasionantă şi povesteam cu multă mândrie altor băieţi despre tot ceea ce vedeam, pentru a le trezi respectul faţă de mine. Întotdeauna, la sosirea unui nou pacient, urmăream cu interes

gesturile şi întrebările tatălui meu până la sfârşit, când el spunea: „boala este vindecabilă” sau: „te voi îngriji”. Erau şi pacienţi pe care el nu-i putea vindeca şi pe care-i trimitea la Casa Vieţii, după ce scria câteva rânduri pe o bucăţică de papirus. Pentru aceşti bolnavi incurabili, el suspina şi-şi clătina capul spunând: „Bietul om!”

Nu toţi pacienţii tatălui meu erau săraci. Uneori, de la casele de distracţie, i se aduceau bărbaţi răniţi, pe care trebuia să-i bandajeze, şi aceştia purtau haine fine de in. Mai veneau şi căpitani de la corăbiile siriene, care aveau dureri din cauza vreunui furuncul sau din cauza dinţilor. De aceea, nu am fost mirat când, odată, soţia unui mare negustor de mirodenii, plină de bijuterii, care purta la gât un colier încărcat de pietre preţioase multicolore, a venit pentru a fi consultată de tata. Ea gemea şi se văita şi reclama numeroase dureri, iar tatăl meu o asculta cu atenţie. Dar eu am fost puternic decepţionat când, la sfârşit, tata i-a dat o hârtie, pe care a scris câteva rânduri, fiindcă eu aş fi vrut ca ea să poată fi vindecată de tata. Nu încăpea îndoială că ea i-ar fi dăruit multe delicatese, dacă ar fi vindecat-o. De aceea, eu am suspinat adânc, am clătinat din cap şi am şoptit doar pentru mine: „Bietul om!”

Înspăimântată, femeia bolnavă se uita rugător la tata. Atunci, tata a copiat rândurile scrise pe un vechi papirus, folosind scrierea veche şi desenând încă ceva, apoi a rupt papirusul în bucăţele, a turnat într-o cupă vin şi ulei, a pus bucăţelele de papirus în cupă şi a aşteptat până când cerneala de pe papirus a trecut în vin, a filtrat amestecul şi l-a turnat într-un mic vas de argilă, pe care i l-a dat femeii bolnave, recomandându-i să bea din leacul acela, când are dureri de cap sau de stomac. După ce femeia a plecat, m-am uitat întrebător la tata. El s-a intimidat, a tuşit puţin, apoi mi-a spus:

— Sunt numeroase boli pe care le poate vindeca cerneala folosită pentru scrierea unei formule magice puternice.

Nu mi-a spus nimic mai mult, dar, mai târziu, l-am auzit că spune doar pentru sine:

— În orice caz, această băutură nu-i poate face rău.

Când am împlinit vârsta de şapte ani, mi-a fost dată îmbrăcămintea specifică băieţilor, acea pânză care se înfăşoară în jurul şoldurilor, iar mama m-a dus la templu, pentru a asista la un sacrificiu.

Templul lui Amon din Teba era, în acele vremuri, cel mai impunător templu din tot Egiptul. De la templul Zeiţei lunii şi grota lacului sfânt,

pornea o alee, străjuită de sfincşi din piatră, cu capete de berbec, care traversa oraşul până la templu. Templul lui Amon era înconjurat de ziduri puternice din cărămidă şi forma, împreună cu construcţiile lui auxiliare, un oraş în oraş. În vârful unui stâlp înalt cât un munte, fluturau flamuri multicolore, iar statui gigantice de regi păzeau, de-o parte şi de alta, porţile de aramă ale templului.

După ce am intrat pe poartă, cei care vindeau papirusuri cu Cartea Morţilor au început să tragă de noi, şuierându-ne în urechi sau strigând cu putere preţurile. Mama m-a dus să văd atelierele de tâmplărie şi mi-a arătat sculpturile din lemn ale sclavilor şi ale servitorilor, pe care, preoţii, prin descântece şi magie, le însufleţeau pentru lumea de Dincolo, unde urma ca ei să execute toate treburile, fără ca preoţii să aibă nevoie să mişte nici un deget. Dar ce rost are să povestesc despre aceste lucruri, pe care toţi le ştiu, fiindcă au rămas neschimbate în continuare şi nici inima oamenilor nu s-a schimbat? Mama a plătit preţul cerut, pentru a putea asista la sacrificiu. Boul care urma să fie sacrificat avea între coarne o pecete de control, care confirma că animalul este sănătos şi că nu are nici un fir de păr negru. Şi am văzut preoţii cu veşminte albe cum au tăiat boul cu îndemânare, dintr-o singură lovitură, şi l-au dus la locul arderii. Preoţii sacri erau graşi, iar capetele lor, complet rase, străluceau de ulei. La sacrificiu asistau vreo două sute de persoane, dar preoţii nu erau interesaţi să le acorde prea multă atenţie. De fapt, tot timpul cât a durat ceremonialul jertfei, au discutat, indiferenţi, între ei. În ceea ce mă priveşte, eu m-am uitat la imaginile războinice de pe pereţii templului şi am admirat coloanele lui gigantice. Şi nu am înţeles deloc de ce mama era atât de emoţionată şi avea ochii plini de lacrimi, pe când ne întorceam acasă. Acasă, ea mi-a înlocuit sandalele de copil cu sandale noi, care erau incomode şi care m-au ros multă vreme, până m-am obişnuit cu ele.

Când m-am plâns de acest lucru, tata a râs binevoitor şi a spus că vremurile s-au schimbat atât de mult, încât acum un băiat dintr-o familie bună nu mai poate să umble desculţ prin oraş. El a povestit că, pe vremea bunicului lui, cei sus-puşi au ordonat să se poarte sandalele atârnate de gât şi să se umble în picioarele goale. În felul acesta, lucrurile erau mult mai simple şi mai sănătoase decât acum. El a mai spus că, în acele vremuri, unei femei îi era de ajuns să se îmbrace cu o rochie strâmtă, fără mâneci, nu ca acum, când fiecare consideră că o femeie este delicată doar dacă se îmbracă cu haine largi şi are la gât coliere multicolore. Înainte, toată lumea

ar fi râs de un bărbat care ar fi purtat un şorţ vătuit sau plisat sau dacă ar fi avut la tunică mânecile largi. Cu certitudine că bunicul, dacă s-ar fi sculat din mormânt, nu ar mai fi recunoscut Teba şi cu greu ar fi înţeles limba pe care astăzi o vorbesc egiptenii, atât de multe cuvinte siriene s-au amestecat în ea, şi asta fiindcă oamenii care folosesc mai multe cuvinte străine îşi imaginează mai uşor că sunt persoane importante, a mai spus tata.

După masa de prânz, el mi-a mângâiat, timid, cu mâinile lui mari şi îndemânatice, buclele de pe tâmple şi mi-a spus cu gravitate:

— Tu ai acum şapte ani, Sinuhe. Trebuie să-ţi alegi o meserie.

— Vreau să fiu soldat, i-am răspuns eu repede.

Şi nu am înţeles bine motivul decepţiei lui, care i se putea citi pe faţă, mai cu seamă că, pentru mine, cel mai grozav joc pe care-l jucam pe stradă cu băieţii era jocul de-a soldaţii. Eu văzusem deja soldaţi luptându-se sau antrenându-se în faţa cazărmii. Văzusem chiar şi care de luptă, cu steguleţe care fâlfâiau, cum plecau pentru manevre în afara oraşului, în zgomotul asurzitor pe care-l făceau roţile lor. Eu eram convins că nu exista o carieră mai strălucitoare şi mai demnă de respect ca aceea de soldat. Iar faptul că soldaţii nu trebuiau să înveţe să scrie era un lucru important pentru mine, fiindcă eram speriat de ceea ce povesteau băieţii mai mari, despre cât de greu este a învăţa să scrii şi cu ce cruzime învăţătorii îi lovesc pe şcolari şi îi apucă de păr, dacă, din greşeală, sparg tăbliţa de argilă sau dacă, din cauza neîndemânării, rup în mâini condeiul de scris.

Probabil că tata nu a fost prea ambiţios în tinereţe, fiindcă, altfel, el nu ar fi rămas toată viaţa un medic sărac, ci ar fi parvenit la un rang mai înalt. Totuşi, el a fost conştiincios în munca lui şi niciodată nu a aplicat un tratament greşit bolnavilor, iar cu trecerea anilor, a acumulat multă experienţă. El ştia deja cât de sensibil şi cât de încăpăţânat eram eu, de aceea nu a spus nimic împotriva opţiunii mele.

Puţin mai târziu, el i-a cerut mamei o cană, s-a dus în camera lui de lucru, unde avea o oală cu vin ieftin, din care a turnat în cană

— Vino, Sinuhe, mi-a spus el, şi s-a îndreptat spre malul râului.

Eu l-am urmat mirat. Pe chei, el s-a oprit să privească un şlep, de pe care hamali transpiraţi, cu spatele încovoiat, descărcau baloturi uriaşe, învelite în pânză. Soarele se ducea să se culce în spatele colinelor din Oraşul Morţilor, noi eram sătui, fiindcă mâncaserăm nu de mult, dar hamalii lucrau în continuare gâfâind şi plini de transpiraţie.

Supraveghetorul îi hărţuia cu lovituri de bici, iar scribul, liniştit, aşezat pe jos, însemna fiecare încărcătură.

— Ai vrea să fii ca ei? m-a întrebat tata.

Întrebarea mi s-a părut stupidă, aşa că nici nu i-am răspuns, dar l-am privit mirat pe tata, fiindcă era lesne de înţeles că nimeni nu-şi putea dori să ajungă hamal.

— Din zorii zilei până seara târziu, ei muncesc din greu, mi-a spus tatăl meu, Senmut. Pielea lor este tăbăcită ca pielea crocodililor, mâinile lor sunt diforme şi aspre ca labele de crocodil. Abia după ce se lasă întunericul, ei pleacă spre casele lor sărace din lut. Hrana lor nu este mai mult decât o bucată de pâine, nişte ceapă şi o înghiţitură de bere acră. Aşa este viaţa hamalilor, aşa este viaţa acelor care lucrează pământul, aşa este viaţa tuturor acelora care lucrează cu braţele. Oare tu îi invidiezi pe ei?

Am scuturat din cap şi l-am privit uluit pe tata. Eu voiam să ajung soldat, nu să car greutăţi, să sap în nămol, să car apă pentru a uda câmpul sau să fiu un păstor sărac. Tata a continuat :

— Ei nu-şi pot schimba soarta niciodată. Când mor, în cel mai bun caz, trupurile lor sunt sărate şi acoperite cu nisip. Ei nici nu aşteaptă nemurirea şi viaţa fericită din ţara de Dincolo, ca toţi oamenii care-şi pot construi pentru ei înşişi un mormânt durabil şi cărora le este teamă să-şi abandoneze trupul suferinţelor, aşa că ei trebuie să îndure moartea pentru eternitate. Ei, ce spui tu, Sinuhe, despre aceste lucruri?

Mie îmi tremura bărbia, fiindcă ştiam ce urmăreşte tata, şi am privit spre Oraşul Morţilor, unde soarele, care cobora, colora templele albe ale faraonilor în roşu-sângeriu.

Apoi, tata mi-a spus cu seriozitate:

— Ei nu ştiu să scrie. Numai că, atât în viaţă, cât şi în moarte, nimeni nu o duce bine, dacă nu ştie să scrie.

Tata a ridicat gânditor cana cu vin din mână şi s-a uitat în spate - ca şi cum s-ar fi temut ca nu cumva, de după colţ, Kipa l-ar fi putut spiona -, a gustat apoi o gură de vin, şi-a şters gura şi m-a luat de mână pentru a mă conduce mai departe.

— Tată, i-am spus eu, viaţa de soldat este grozavă. Soldaţii locuiesc la cazarmă, unde mănâncă mâncare bună, iar seara beau vin în casele de distracţie şi femeile se uită la ei binevoitoare. Şi chiar dacă nu ştiu să scrie, cei mai buni dintre ei poartă lanţuri de aur la gât. Ei se întorc din războaie

cu prăzi bogate şi cu sclavi, care lucrează pentru ei. De ce n-aş putea fi şi eu soldat?

Dar tata nu mi-a răspuns nimic şi a început să meargă mai repede. Lângă un imens morman de gunoaie, unde un roi de muşte a început să se învârtească în jurul nostru, el s-a aplecat şi a aruncat o privire înăuntrul unei căsuţe joase din lut. Apoi a întrebat:

— Inteb, prietenul meu, eşti acasă?

Din casă a ieşit un bătrân gârbovit, care se sprijinea într-un baston şi care era plin de tumori şi de înţepături de insecte. Braţul drept îi fusese amputat aproape de umăr, iar pânza cu care îi erau acoperite coapsele stătea ţeapănă din cauza straturilor de murdărie. Faţa lui era uscată şi brăzdată de riduri, iar dinţi nu avea deloc.

— Este... el este într-adevăr Inteb? l-am întrebat în şoaptă pe tata, uitându-mă înspăimântat la bătrân.

Inteb era eroul care luptase în războiul din Siria, în timpul celui mai mare faraon, Tutmes al III-lea, care, de altfel, l-a răsplătit pentru vitejia sa. Toate povestirile despre război aminteau de vitejia lui Inteb.

Bătrânul a salutat soldăţeşte ridicându-şi braţul, iar tata i-a întins cana cu vin. Ei s-au aşezat direct pe pămînt, fiindcă bătrânul nu avea nimic în faţa casei, pe care să te poţi aşeza. Inteb a dus cana la gură şi a băut cu lăcomie din vin, având grijă să nu dea pe jos nici o picătură.

Tata i s-a adresat zâmbind:

— Băiatul meu, Sinuhe, vrea să devină soldat. Eu l-am adus la tine, fiindcă tu eşti singurul supravieţuitor dintre eroii marelui război şi-i poţi povesti despre minunata viaţă a soldaţilor şi despre vitejia lor.

— În numele lui Seth şi Baal şi pentru toate celelalte nume de demoni, a spus bătrânul râzând strident şi şi-a mijit ochii, spre a mă vedea mai bine. Băiatul tău este nebun?

Gura lui fără dinţi, ochii lui stinşi, ciotul braţului drept, în continuă mişcare, pieptul lui atât de murdar m-au înspăimântat şi, de aceea, m-am ascuns în spatele lui tata, ţinându-l strâns de mânecă.

— Băiete, băiete, a spus Inteb râzând înfundat. Dacă eu aş avea câte o gură de vin pentru fiecare necaz pe care l-am pătimit, aş putea umple lacul pe care faraonul l-a dat în dar soţiei sale. Este adevărat că eu nu l-am văzut, fiindcă eu nu mi-am permis să trec cu barca pe cealaltă parte a Nilului, dar nu mă îndoiesc că nu s-ar putea umple bine şi că încă ar mai rămâne destul vin din care să se poată îmbăta toată armata Egiptului.

Apoi, el a sorbit cu aviditate, încă o dată, din cana cu vin.

— Dar, am spus eu, în timp ce bărbia îmi tremura de indignare, meseria de soldat este cea mai glorioasă dintre toate meseriile.

Iar Inteb, eroul lui Tutmes, mi-a spus:

— Gloria şi onoarea nu sunt decât un rahat, din care se hrănesc muştele. Toată viaţa am povestit la toţi neghiobii care căscau gura la mine şi mă priveau ca hipnotizaţi tot felul de născociri despre război şi despre vitejie, pentru ca ei să-mi ofere ceva de băut, dar tatăl tău este un om demn de tot respectul, de aceea eu nu vreau să-l mint şi pe el. De aceea îţi spun, băiatule, că dintre toate meseriile, meseria de soldat este cea mai de pe urmă şi cea mai mizerabilă.

Faţa zbârcită se netezise puţin şi ochii lui stinşi de bătrân deveniseră ceva mai calzi din cauza vinului. Apoi, el s-a ridicat, strângându-şi cu unica lui mână gâtul, şi a strigat la mine:

— Priveşte, băiatule; acest gât lipsit de vlagă a fost împodobit de cinci ori cu coliere din aur. Cu propria lui mână, faraonul mi le-a pus la gât. Cine ar fi fost în stare să numere mâinile retezate ale duşmanilor pe care le-am pus, claie peste grămadă, în faţa cortului faraonului? Cine s-a căţărat primul pe zidurile cetăţii Kadeş? Cine a luptat ca un elefant turbat în mijlocul oştilor duşmanilor Egiptului? Eu am fost, eu, Inteb, eroul. Dar astăzi, cine-mi mai mulţumeşte? Aurul meu s-a risipit în cele patru zări, sclavii cu care am venit din război au fugit sau au murit de mizerie. Braţul meu drept a rămas în ţara Mittani şi poate că, de multă vreme, aş fi ajuns cerşetor la colţ de stradă, dacă nu ar fi existat oameni cumsecade care să-mi aducă peşte uscat şi bere, ca să le povestesc copiilor lor adevărul despre războaie. Eu sunt Inteb, marele erou Inteb, dar uită-te la mine cum am ajuns, băiatule! Tinereţea mea s-a risipit în nisipul deşertului, unde am fost mereu flămând, chinuit şi obosit. Acolo, carnea mi s-a dislocat de pe trup, acolo, pielea mi s-a tăbăcit, acolo, inima mi s-a făcut mai dură decât piatra. Şi ceea ce a fost mai rău a fost că lipsa de apă din deşert mi-a uscat limba şi de aceea m-am îmbolnăvit de o sete veşnică, la fel ca fiecare soldat care se întoarce viu dintr-un război. Dar după ce mi-am pierdut braţul, viaţa mea a fost un abis al morţii. Ca să nu mai amintesc de durerile pe care le-am avut din cauza atâtor răni şi de suferinţa cumplită pe care am avut-o atunci când chirurgul mi-a introdus ciotul de braţ în ulei încins, tatăl tău ştie ce înseamnă acest lucru. Fie-ţi numele binecuvântat, Senmut, tu eşti drept şi bun, numai că vinul s-a terminat.

Bătrânul s-a proptit apoi în baston, a gâfâit puţin şi s-a aşezat pe pământ, dând înapoi, melancolic, cana de lut.

Eu am cutezat să spun în şoaptă:

— Dar soldatul nu trebuie să înveţe să scrie.

— Hmm, a mormăit Inteb, privindu-l fix pe tata.

Tata şi-a scos repede o brăţară de cupru de pe mână şi i l-a dat bătrânului. Acesta a strigat cu putere şi imediat a şi apărut, alergând, un băiat murdar, care a luat inelul de cupru şi cana, şi a plecat să cumpere vin.

— Să nu cumperi din cel mai bun, a strigat neliniştit Inteb în urma băiatului. Chiar dacă este acru, este mai mult.

Apoi, m-a privit gânditor.

— Ai dreptate, a spus el. Soldatul nu trebuie să ştie să scrie, el trebuie să ştie doar să lupte. Dacă el ar şti să scrie, ar putea ajunge conducător şi ar da ordine chiar şi celor mai viteji soldaţi. Fiindcă cel care ştie să scrie este bun să dea ordine soldaţilor şi nu i se încredinţează nimănui comanda unei sute de bărbaţi, dacă nu ştie să mâzgălească picioare de muşte pe hârtie. La ce bun sunt colierele de aur şi decoraţiile, dacă eşti sub ordinele unui scrib? Dar aşa este şi aşa va fi întotdeauna. De aceea, băiatul meu, dacă vrei să dai ordine soldaţilor şi să-i conduci, învaţă mai întâi să scrii; abia după aceea, cei care poartă coliere de aur se vor înclina în faţa ta, iar sclavii te vor purta în litieră pe câmpul de luptă.

Când băiatul cel murdar s-a întors cu o oală de vin şi cu cana plină, faţa bătrânului s-a luminat de bucurie.

— Tatăl tău, Senmut, este un om bun, a spus el prietenos. El ştie să scrie. În zilele în care eram fericit şi încă în putere şi când nu îmi lipsea niciodată vinul, el m-a îngrijit, fiindcă începusem să văd numai crocodili şi hipopotami. El este un om bun, cu toate că este doar medic şi habar n-are să tragă cu arcul. Eu îi mulţumesc.

M-am uitat cu teamă la oala cu vin pe care Inteb se vede că intenţiona să o termine şi am început să-l trag neliniştit pe tata de mână, fiindcă mă temeam că, beat, Inteb ne-ar fi putut azvârli într-un colţ de stradă. Şi tatăl meu s-a uitat la oala cu vin, a oftat uşor şi apoi noi am plecat spre casă. Inteb, cu vocea lui ascuţită de bătrân, începuse să cânte un cântec sirian de război. Alături de el, în pielea goală, băiatul străzii râdea.

Eu, Sinuhe, am renunţat la gândul de a deveni soldat şi n-am protestat deloc când, a doua zi, tata şi mama m-au condus la şcoală.

4

Fiindcă tatăl meu nu avea posibilitatea să mă trimită la marile şcoli ale templului, unde se instruiau copiii celor bogaţi, copiii nobililor sau ai preoţilor de rang superior şi chiar şi fetele lor, am învăţat la bătrânul preot Oneh, care-şi transformase în şcoală veranda casei în care locuia. Doar două străzi despărţeau locuinţa lui Oneh de casa noastră. Elevii lui erau copii de artizani, de negustori, supraveghetori din port şi subofiţeri ambiţioşi, care doreau ca odraslele lor să ajungă scribi. În alte vremuri, Oneh fusese contabil la templul celestei zeiţe Mut. El era un învăţător bun şi-i învăţa pe copii scrisul şi noţiunile elementare care mai târziu aveau să-i ajute să înscrie corect greutatea pe mărfuri, să măsoare volumul cerealelor din magazii, să numere animalele sau să calculeze cantitatea de provizii necesară unei trupe de soldaţi. Teba, oraşul lumii, avea zeci şi sute de astfel de şcoli. Învăţătura costa ieftin, fiindcă şcolarii trebuiau să aducă bătrânului Oneh doar cele ce îi erau de trebuinţă pentru a trăi. Băiatul negustorului de cărbuni îi aducea cărbuni pentru vasele în care el ardea cărbuni ca să se încălzească iarna. De la băiatul ţesătorului avea hainele, băiatul negustorului de cereale îi trimitea făina. Tata îi îngrijea multele boli ale bătrâneţii lui şi-i dădea leacuri din plante amestecate cu vin, care-i diminuau durerile.

Aceste raporturi de dependenţă făceau din Oneh un învăţător indulgent. Un şcolar care dormea aplecat peste tăbliţa lui era pedepsit să aducă a doua zi de acasă o delicatesă pentru bătrânul Oneh. Uneori, băiatul negustorului de cereale aducea de acasă o oală cu bere şi într-o astfel de zi, îl puteam asculta cu atenţie pe bătrânul Oneh, care se entuziasma povestind miraculoase aventuri din lumea de Dincolo, poveşti despre celesta zeiţă Mut, despre Ptah, creatorul lumii, şi despre alţi zei, care îi erau familiari. Noi pufneam în râs şi bănuiam că-l puteam face să uite de lecţiile dificile

de socotit şi de plictisitoarele hieroglife. Mult mai târziu, am înţeles că bătrânul Oneh era mai înţelept şi mai îngăduitor decât credeam noi. Legendele, pe care el le însufleţea cu imaginaţia lui pioasă, urmăreau un scop bine determinat. El ne-a învăţat, de asemenea, şi legile morale ale vechiului Egipt. Fără nici o îndurare, inima fiecărui om urma să fie cântărită odată şi-odată în faţa tribunalului lui Osiris. Toţi acei oameni cărora zeul cu cap de şacal le dădea în vileag, prin cântărire, faptele rele erau aruncaţi la Devoratori. Cu toate că Devoratorii semănau la înfăţişare cu crocodilii şi hipopotamii, erau mult mai înfricoşători, aşa spunea Oneh.

Oneh ne povestea şi despre înspăimântătorul şi arţăgosul vameş al apelor infernale, despre „Cel care are faţa-n spate", fără al cărui ajutor, nici un mort nu putea trece în câmpiile fericirii. „Cel care are faţa-n spate" nu priveşte niciodată în direcţia de înaintare a bărcii, el priveşte întotdeauna în spate, asemenea vâslaşilor vii de pe Nil. Oneh ne punea să repetăm pe de rost formulele magice menite să-l înduplece pe „Cel care are faţa-n spate". El ne punea să ne uităm cu atenţie la semnele scrise şi apoi să le scriem singuri din memorie. El ne îndrepta şi corecta indulgent greşelile făcute şi ne atrăgea atenţia asupra lor. Oneh ne dădea de înţeles că toată nefericirea unora din lumea de Dincolo se trage de la micile greşeli făcute în lumea aceasta. Dacă cel care i se adresează „Celui care are faţa-n spate" face o singură greşeală în formula magică, riscă să nu-l înduplece şi, din această cauză, este condamnat să rătăcească ca o umbră de la o eternitate la alta, pe malul râului înspăimântător sau, şi mai rău, să cadă în înfricoşătoarele valuri ale infernului.

Am frecventat câţiva ani şcoala lui Oneh, fiindcă aşa dorea tatăl meu. După părerea lui, nimeni nu trebuia să fie forţat să-şi aleagă o meserie care mai târziu să-i fie dezagreabilă. De aceea, dacă nu aş fi fost dotat, el nu ar fi vrut să mă oblige să continuu a învăţa arta scrisului. Dar dacă pentru acest lucru aş fi arătat interes şi entuziasm, tata ar fi fost foarte fericit, fiindcă obţinând o recomandare favorabilă de la Oneh, ar fi fost posibil să pot continua studiile la şcoala templului. Dar dacă nu ar fi putut fi aşa, tata ar fi fost mulţumit şi dacă aş fi putut să profesez meseria de socotitor sau de scrib auxiliar sau chiar de mic funcţionar la serviciile de aprovizionare ale armatei. Dar despre aceste socoteli ale tatălui meu, în acea vreme, eu nu ştiam încă nimic.

Cel mai interesant dintre colegii mei de la şcoala lui Oneh a fost Totmes, care era mai mare decât mine cu doi ani. El era băiatul unui

comandant de care de război. Încă din copilărie, el era obişnuit să îngrijească caii şi să se lupte. Tatăl său, care avea o cravaşă de comandant împodobită cu fire de cupru, dorea ca el să ajungă un mare comandant de armată şi de aceea voia ca el să înveţe bine să scrie. Numai că, numele său, asemănător celui al ilustrului Tutmes, nu i-a influenţat destinul, aşa după cum tatăl lui ar fi dorit. Totmes nu a ales lancea şi carele de luptă. El a învăţat cu uşurinţă semnele scrierii şi, pe când alţii încă se trudeau cu ele, el folosea tăbliţa de scris pentru a desena imagini cu care de luptă şi cai care se ridicau pe picioarele din spate, sau cu soldaţi luptându-se. Odată, el a adus argilă la şcoală şi a modelat un vas pentru bere, pe care a lucrat, în relief, o poveste a lui Oneh cu o imagine foarte caraghioasă a Devoratorului, a cărui gură deschisă se pregătea să înghită un omuleţ bătrân şi chel, şi nu era greu să-l recunoşti pe Oneh, după spatele cocoşat şi după pântecele proeminent. Dar Oneh nu s-a supărat. Nimeni nu se putea supăra pe Totmes. El avea o faţă lată şi groasă ca a unui om de rând şi picioare scurte, însă ochii lui vădeau întotdeauna o expresie molipsitoare de bucurie, iar mâinile lui modelau cu îndemânare animale şi păsări de lut, care ne amuzau mult. M-am împrietenit cu el, fiindcă urma să ajungă militar şi prietenia noastră a continuat, chiar dacă el s-a dovedit a nu avea nici o atracţie pentru armată.

Tot mergând la şcoală, într-o zi, pe neaşteptate, s-a petrecut un miracol. S-a întâmplat atât de rapid, că încă şi acum, îmi amintesc despre acel moment ca despre o minune. Era o încântătoare zi răcoroasă de primăvară. Păsările ciripeau, iar berzele îşi reparau cuiburile de pe acoperişurile caselor. Apele se retrăseseră, iar pământul era verde strălucitor. În grădini începeau semănatul şi plantatul răsadurilor. Era o zi de aventuri nebune şi noi nu puteam sta locului pe veranda lui Oneh, ai cărei pereţi din cărămizi de argilă se jupuiau la orice atingere. Eu desenam distrat plictisitoarele semne ale alfabetului, cu care se gravează piatra, precum şi corespondentul lor prescurtat din scrierea obişnuită Şi fără să-mi dau seama, deodată, un cuvânt pe care Oneh ni-l spusese odată, mai de mult, şi pe care eu deja îl uitasem, a prins viaţă în faţa mea. Din imagine a apărut cuvântul, din cuvânt silaba, din silabă litera. Asociind literelor imagini, au apărut cuvinte noi, ciudate, care nu aveau nimic comun cu imaginile din care erau alcătuite. Un om simplu poate înţelege ce reprezintă o imagine, dar numai un om care ştie să scrie şi să citească poate înţelege semnificaţia a două imagini conjugate. Cred că fiecare om care a învăţat să scrie şi să citească

poate înţelege ce am simţit eu atunci. Pentru mine, această descoperire a fost ca o aventură, mai palpitantă şi mai pasionantă chiar decât atunci când şterpeleşti o rodie din piaţă, mai dulce decât o curmală uscată, mai delicioasă decât apa pentru cel însetat.

După aceea, nu a mai fost nevoie să mă mai îndemne nimeni ca să învăţ. Devoram tot ceea ce puteam învăţa de la Oneh, la fel cum pământul uscat bea apa revărsată a Nilului. Am învăţat repede să scriu. Încetul cu încetul, m-am obişnuit să citesc ceea ce alţii au scris. Iar în al treilea an, am putut deja să silabisesc textele vechi şi să dictez altor colegi povestirile care trebuiau învăţate.

Tot în acea vreme, am observat că eu nu eram la fel ca şi ceilalţi băieţi. Faţa mea era îngustă, pielea mai albă, mâinile şi picioarele mele erau mai fine. Arătam mai degrabă ca un copil al vreunui nobil şi nu eram asemenea copiilor în mijlocul cărora trăiam. Dacă aş fi fost îmbrăcat altfel, sunt sigur că nu m-aş fi deosebit cu nimic de acei copii care erau purtaţi în litieră sau erau însoţiţi pe stradă de sclavi. Dar acest lucru mi-a pricinuit numai necazuri. Fiul negustorului de cereale obişnuia să-mi înconjure gâtul cu mâinile lui şi să-mi spună „fată” şi nu puteam scăpa de el decât dacă-l înţepam cu condeiul de scris. Mă simţeam foarte prost în prezenţa lui. De aceea, căutam compania lui Totmes, care avea o comportare cuviincioasă.

Odată, Totmes mi-a spus timid: — Ai putea oare
să-mi pozezi pentru un portret?

Am mers împreună acasă la mine şi, sub sicomorul din curtea noastră, el mi-a modelat din argilă portretul, care semăna cu mine, şi a scris numele meu pe el. Kipa, care a venit să ne trateze cu prăjituri, s-a speriat văzând portretul meu şi a zis că acest lucru este, cu siguranţă, o vrăjitorie. Dar tatăl meu a spus că Totmes ar putea ajunge artist regal, dacă ar reuşi să fie admis la şcoala templului. Apoi, eu, în joacă, m-am înclinat în faţa lui Totmes şi am coborât cu respect mâinile la nivelul genunchilor, ca şi cum aş fi salutat pe cineva important. Ochii lui Totmes au început să strălucească de bucurie, dar el a oftat şi a spus că, din păcate, acest lucru este imposibil, fiindcă tatăl lui a hotărât deja că locul lui este la cazarmă şi că trebuie să meargă la şcoala de subofiţeri pentru care de război, fiindcă deja ştia să scrie suficient de bine pentru un viitor şef militar. Tata a plecat, iar din bucătărie, multă vreme, s-a auzit cum Kipa mormăie ceva pentru ea însăşi. Prăjiturile erau gustoase. Totmes şi cu mine le-am mâncat cu plăcere, în acele vremuri, încă mai eram fericit.

5

Apoi a venit şi ziua în care tatăl meu s-a îmbrăcat cu cele mai bune haine şi şi-a pus la gât colierul larg, împodobit de Kipa. Apoi s-a dus la marele templu al lui Amon, deşi inima nu-l împingea într-acolo, fiindcă el nu-i iubea pe preoţi. Numai că în Teba, mai mult chiar, în tot Egiptul, nimic nu era posibil fără ajutorul şi intervenţia preoţilor lui Amon. Preoţii făceau dreptate şi pronunţau sentinţe. Dacă, pentru a se disculpa, un acuzat făcea apel la judecata regală, ei hotărau la templu, prin tragere la sorţi, dacă acest lucru este posibil. În mâna preoţilor erau toate formele de învăţământ superior. Preoţii prevedeau inundaţiile şi tot ei stabileau mărimea şi periodicitatea impozitelor în toată ţara. Dar la ce bun să explic aceste lucruri pe care toată lumea le cunoaşte, mai ales că de atunci până acum, nimic nu s-a schimbat?

Presupun că acest drum al umilinţei nu a fost prea uşor pentru tatăl meu. El a trăit toată viaţa ca un medic sărac, în cartierul sărac al oraşului, şi nu l-au interesat niciodată templul lui Amon sau Casa Vieţii. Dar atunci, alături de alţi părinţi săraci, el a trebuit să aştepte la coada din faţa administraţiei templului până când un preot superior i-a îngăduit să intre. Parcă îi văd şi acum pe toţi acei părinţi săraci din faţa lui, care, îmbrăcaţi cu cele mai bune haine ale lor, aşteptau în curtea templului şi, ambiţioşi, visau pentru băieţii lor viaţa pe care ei înşişi nu au reuşit să o aibă. De cele mai multe ori, ei sosesc în Teba după o lungă călătorie cu barca pe Nil şi din proviziile pe care le au cu ei trebuie să dea paznicilor şi scribilor, pentru ca plachetele de aur şi uleiurile preţioase să poată ajunge la preotul cu care ei doresc să vorbească. De obicei, preotul strâmbă din nas, din cauza mirosului lor de oameni săraci şi li se adresează cu dispreţ. Lui Amon îi trebuie fără întrerupere noi slujitori. Pe măsură ce puterea şi bogăţia lui Amon cresc, el trebuie să-şi mărească numărul de slujitori care ştiu să scrie. Cu toate

acestea, fiecare părinte consideră că este fericit de un noroc divin, dacă copilul lui este admis la templu, cu toate că el, tatăl, este acela care aduce templului, prin fiul său, un dar tot atât de preţios ca şi aurul.

Tatăl meu a avut noroc, fiindcă ei nu a aşteptat acolo decât până seara, când, venindu-i rândul, a putut ajunge ia marele preot Ptahor, vechiul său coleg de studii care, cu trecerea anilor, ajunsese trepanatorul regal. Tata a îndrăznit să-i vorbească şi aşa se face că marele Ptahor, ilustrul medic al faraonului, i-a promis că va veni acasă la noi pentru a mă vedea.

Pentru ziua fixată, tatăl meu a făcut rost de o gâscă şi de un vin foarte bun. Kipa a pregătit mâncarea, mormăind tot timpul. Mirosul minunat al grăsimii de gâscă s-a răspândit repede în afara bucătăriei, aşa că pe stradă, în faţa casei noastre, murmurând şi cântând, s-au adunat toţi cerşetorii şi orbii din împrejurimi, în speranţa că vor obţine ceva şi nu au plecat de acolo decât după ce, nemaiputându-i suporta, Kipa le-a împărţit tuturor bucăţi de pâine înmuiate în grăsime. Totmes şi cu mine am măturat strada de-a lungul porţiunii care vine din centru până-n faţa casei. Tata îl invitase şi pe Totmes să vină la noi, în speranţa că, poate, Ptahor va vorbi şi cu el. Eram copii şi când tata a aprins tămâia în candelă şi a aşezat candela pe verandă, de unde mirosul se răspândea ca în templul lui Amon, noi ne-am simţit ca şi cum am fi fost sărbătoriţi. Eu am alungat toată ziua muştele din preajma vasului în care era apa parfumată şi din preajma prosopului din in, atât de alb şi de curat, pe care, de fapt, Kipa îl păstra pentru propriul ei mormânt, dar cu care, acum, încerca să-l încânte pe Ptahor, prezentându-i-l ca pe un prosop pentru şters mâinile.

Aşteptam de multă vreme. Ziua se sfârşea şi afară începea sa se răcorească. Ultimele scântei ale mirodeniilor arse pe verandă se stinseseră; gâscă continua să se rumenească melancolic în cuptor. Mie îmi era foame, iar Kipei i se alungise şi rigidizase faţa. Tata nu spunea nimic, iar când s-a făcut întuneric, nici nu a vrut să aprindă lămpile. Stăteam toţi pe scăunelele din verandă şi nici unul nu îndrăznea să privească la celălalt. Aşa am cunoscut cât de mare tristeţe şi amărăciune pot produce cei bogaţi şi puternici celor mici şi săraci.

Dar într-un sfârşit, pe stradă a apărut o torţă aprinsă. Tata a sărit imediat in picioare şi a alergat în bucătărie pentru a lua jar, cu care să aprindă amândouă lămpile. Eu am ridicat în mâini, tremurând, vasul cu apă parfumată în timp ce, de emoţie, Totmes răsufla puternic lângă mine.

Marele medic al faraonului, Ptahor, a cărui funcţie se numea „trepanator regal”, a coborât dintr-un simplu scaun portabil, pe care îl duceau doi sclavi negri. În faţa lor, un servitor gras, care, fără nici o îndoială, era beat, se legăna cu o torţă aprinsă în mână. Cu exclamaţii de bucurie şi cu urări vesele de salut, Ptahor s-a ridicat din litieră în întâmpinarea tatălui meu, care s-a înclinat în faţa lui şi a coborât mâinile în semn de respect, până la nivelul genunchilor. Ptahor şi-a pus prieteneşte mâinile pe umerii lui tata, arătându-i în felul acesta că nu trebuie să fie atât de festiv şi să exagereze cu politeţea. Apoi i-a tras un picior servitorului care purta torţa, recomandându-i să-şi revină din beţie şi să se culce sub sicomor. Negrii, după ce au azvârlit litiera în tufişul de salcâmi, s-au trântit pe pământ în aşteptarea poruncilor.

Cu o mână pe umărul lui tata, Ptahor a urcat treptele spre verandă. Cu toate protestele lui, eu i-am turnat apă parfumată pe mâini, după care i-am întins prosopul de in ca să se şteargă, numai că el m-a rugat să-mi usuc eu mâinile cu prosopul, fiindcă erau atât de ude, mi-a mulţumit cu căldură şi a spus că sunt un băiat frumos. Tata l-a condus la scaunul de onoare, cu spătarul curbat, pe care-l împrumutase de la magazinul de condimente, iar Ptahor s-a aşezat şi, la lumina lămpilor cu ulei, a început să privească împrejur cu ochii lui mici şi curioşi. Apoi, dregându-şi mai întâi glasul, şi-a cerut scuze pentru că dorea ceva de băut şi a explicat că i se uscase gâtul după atâta drum. Tata i-a turnat bucuros vin. Suspicios, Ptahor l-a mirosit şi l-a gustat mai întâi, după care, cu multă plăcere, a golit degajat cupa, dintr-o sorbitură.

Era un bărbat mic de statură, cu părul aproape complet ras, cu picioarele strâmbe, iar pieptul şi burta, care-i atârnau, se puteau vedea clar prin materialul fin al veşmântului. Colierul de la gât era încrustat cu pietre preţioase, dar era murdar, la fel ca şi hainele lui, iar el însuşi mirosea a vin, a transpiraţie şi a tot felul de unguente.

Kipa l-a servit cu cozonac aromat, cu peştişori fini înmuiaţi în ulei, cu fructe şi cu friptură de gâscă. El a mâncat din amabilitate, fiindcă era evident că abia sosise de la un ospăţ. A gustat din fiecare fel de mâncare şi, de fiecare dată, a făcut complimente care au bucurat-o mult pe Kipa. La rugămintea ei, eu am dus mâncare şi bere sclavilor negri, care au răspuns amabilităţii mele cu înjurături obscene şi m-au întrebat dacă „burtă-groasă” este deja gata de plecare. Lângă sicomor, sforăia din toate puterile servitorul lui Ptahor, dar am preferat să nu-l trezesc.

Seara devenea din ce în ce mai confuză şi chiar şi tata, pe care nu-l văzusem niciodată până atunci bând atât de mult vin, bea cot la cot cu Ptahor, aşa că, la un moment dat, nemaiputând să vadă aşa ceva, Kipa s-a dus în bucătărie, s-a aşezat pe un scaun şi, ţinându-şi capul între mâini, a început să se legene trist. După ce au terminat de băut tot vinul din oală şi tot alcoolul pe care tata îl folosea pentru prepararea medicamentelor, au trecut la berea obişnuită, cu care Ptahor s-a acomodat destul de repede, asigurându-l pe tata că el nu este prea exigent în alegerea băuturii.

Ei au vorbit mult despre vremea când au fost colegi la Casa Vieţii, şi-au amintit cu haz de profesorii lor şi tot timpul au râs şi s-au îmbrăţişat de se clătina veranda. Ptahor a povestit din experienţa lui de trepanator regal şi a afirmat că, în ierarhia specialităţilor medicale, aceasta este ultima specialitate şi că el ar prefera să lucreze în Casa Morţii decât în Casa Vieţii. Numai că acolo, în Casa Vieţii, este mai puţină muncă şi el, Ptahor, precum tatăl meu, blândul Senmut, desigur că-şi aminteşte, este, de când se ştie, un om leneş. Apoi, după ce a enumerat capul, dinţii, gâtul şi cele două urechi ale omului, a tras concluzia că sunt cel mai simplu de învăţat; tocmai de aceea el şi-a ales această specialitate.

— Dar, a spus el, dacă aş fi fost un bărbat deştept, aş fi putut să-mi păstrez poziţia obişnuită de medic respectabil şi să-mi ordonez altfel viaţa, nu ca acum, când soarta mea este să ordonez moartea, atunci când rudele mă plictisesc cu bolnavi bătrâni şi incurabili. Dacă aş fi mai sărac, aş putea duce o viaţă mai cinstită şi mai liniştită, aşa, ca tine, prieten al meu, Senmut.

— Nu credeţi băieţi, a spus tata - asta fiindcă şi Totmes şedea împreună cu noi şi avea în mâini chiar şi o mică cupă cu vin. Pentru mine, este o mândrie să-l numesc „prietenul meu” pe marele medic al faraonului, Ptahor, la picioarele căruia sunt cei mai eminenţi bărbaţi ai Egiptului. Cum aş putea uita minunile pe care el le-a făcut, operând pe creierul atâtor oameni nobili sau săraci, pentru a le salva viaţa şi uluind cu aceste minuni toată lumea? El a gonit spiritele rele care-i posedau pe nebuni, prin scoaterea lor afară din creier, unde se aciuaseră în excrescenţe mari cât ouăle de porumbel. De aceea, fericiţii pacienţi i-au dăruit aur, argint, coliere şi vase preţioase.

— Dar şi mai mult mi-au adus daruri şi mi-au mulţumit rudele pacienţilor, a spus imediat Ptahor, cu aceeaşi intonaţie a vocii ca şi tata.

Apoi a continuat:

— Dacă, din întâmplare, reuşesc să vindec unul din zece, unul din cincizeci, nu, să zicem unul din o sută, nu ştiu. Ceea ce ştiu sigur este că cei mai mulţi mor. Ai auzit vorbindu-se vreodată despre vreun faraon care să fi supravieţuit mai mult de trei zile după trepanaţie? Cu cât bolnavii incurabili sau nebunii sunt mai bogaţi sau au un titlu mai mare de nobleţe, cu atât mai repede familiile lor îi aduc la mine şi ei au de-a face cu cuţitul meu din silex. Mâna mea îi eliberează de suferinţă, mâna mea le împarte moştenirile, domeniile, vitele, aurul; mâna mea înalţă pe tron faraonii. De aceea, lor le este frică de mine şi nimeni nu mă contrazice niciodată, fiindcă eu ştiu prea multe. Dar cu cât este mai mare cunoaşterea, cu atât este mai mare şi suferinţa, de aceea eu sunt un om nefericit.

După aceea, Ptahor a început să plângă şi şi-a suflat cu putere nasul în prosopul funerar al Kipei.

— Tu eşti sărac, dar onest, Senmut, i-a spus el sentimental lui tata. De aceea te iubesc. Eu sunt bogat, dar putred. Am putrezit ca o baligă de bou uitată-n drum.

Apoi, el şi-a scos colierul cu pietre preţioase de la gât şi l-a pus la gâtul tatălui meu. După care, ei au început să cânte nişte cântece, ale căror cuvinte eu nu le-am înţeles, dar Totmes, care le-a ascultat cu atenţie, mi-a spus că nici la cazarma soldaţilor nu a auzit vreodată cântece mai deşănţate. Kipa s-a dus în bucătărie şi a început să plângă în hohote, iar unul dintre sclavii negri a venit din grădină, l-a ridicat pe Ptahor în braţe şi a încercat să-l ducă la litieră, fiindcă timpul planificat pentru vizită fusese de mult depăşit. Dar Ptahor s-a opus, s-a zbătut şi a chemat servitorul, strigând că sclavul negru vrea să-l omoare. Cum tata nu mai avea putere să se ridice şi să intervină, Totmes şi cu mine l-am alungat pe sclavul negru cu lovituri de băţ. Negrul ne-a înjurat şi a ieşit blestemând din curte, cu litieră cu tot, împreună cu al doilea sclav negru.

După aceea, Ptahor şi-a turnat toată berea din oală pe cap, a cerut să i se aducă ulei pentru a-şi unge faţa, după care a vrut să facă baie în bazinul din curte. Totmes mi-a şoptit că noi ar trebui să-i ajutăm pe bătrâni să meargă la culcare. Şi uite aşa se face că tata şi trepanatorul regal s-au culcat îmbrăţişaţi în patul nupţial al Kipei, jurându-şi prietenie pentru eternitate.

Kipa plângea, îşi smulgea părul clin cap şi până la urmă şi-a pus şi cenuşă-n cap. Eu mă întrebam ce vor fi spunând vecinii, fiindcă în linştea nopţii, cred că s-au auzit până departe gălăgia şi cântecele. Numai Totmes era liniştit şi spunea că el a văzut mult mai mari nebunii la cazarmă şi chiar

şi în casa tatălui său, când soldaţii de pe carele de război povesteau aventurile lor din războaiele din Siria şi din ţara Kuş. El a declarat că seara a fost foarte reuşită, mai cu seamă că tata şi Ptahor nu au chemat muzicanţi de la crâşmă şi fete de la casa de distracţie să danseze. El a reuşit s-o liniştească şi pe Kipa şi, după ce amândoi am curăţat urmele rămase de la petrecere, ne-am dus să ne culcăm. Servitorul sforăia sub sicomor, iar Totmes, după ce s-a culcat lângă mine, şi-a pus braţul după gâtul meu şi a început să-mi vorbească despre fete, fiindcă şi el băuse vin. Dar poveştile lui nu mă amuzau, fiindcă eu încă mai eram copil, aşa c-am adormit imediat.

M-am deşteptat în zori, fiindcă am auzit zgomot de paşi în dormitor. Tatăl meu dormea încă adânc, îmbrăcat şi cu colierul lui Ptahor la gât, iar Ptahor, care se trezise deja, stătea pe podea ţinându-şi capul între mâini. El m-a întrebat cu o voce tristă:

— Unde sunt?

Eu l-am salutat cu respect, coborând mâinile la nivelul genunchilor şi i-am spus că se află în cartierul din port, în casa lui Senmut, medicul săracilor. Lucrul acesta l-a liniştit şi el mi-a cerut, pentru numele lui Amon, nişte bere. Eu i-am răspuns că nu mai este bere şi i-am amintit cum şi-a turnat toată oala cu bere pe cap, lucru care se mai putea vedea pe hainele lui. Apoi, el s-a ridicat, şi-a aranjat îmbrăcămintea, a încruntat din sprâncene şi a ieşit afară. I-am turnat apă pe mâini. El s-a spălat gemând şi m-a rugat să-i torn apă şi pe cap. Totmes, care se deşteptase, i-a adus o cană cu lapte acru şi un peşte sărat. După ce a mâncat, Ptahor părea mai mulţumit. S-a dus până la servitorul care încă mai dormea sub sicomor, şi a început să-i lovească cu băţul. Servitorul s-a deşteptat, iar când s-a ridicat în picioare, s-a putut vedea că îmbrăcămintea lui era toată plină de iarbă şi de pământ ca, de altfel, şi faţa.

— Porc mizerabil, i s-a adresat Ptahor şi i-a mai tras câteva lovituri de băţ. Oare în felul acesta îţi slujeşti tu stăpânul şi porţi torţa înaintea lui? Unde îmi este litiera? Unde îmi sunt hainele curate, pentru a le îmbrăca? Piei din faţa ochilor mei, porc mizerabil şi hoţ ce eşti.

— Sunt hoţul şi porcul stăpânului meu, i-a răspuns cu umilinţă servitorul. Ce îmi porunceşti, stăpâne?

Ptahor i-a dat ordine, după care servitorul a plecat să caute o litieră. Apoi, Ptahor s-a aşezat confortabil sub sicomor, sprijinindu-se de trunchiul acestuia, şi a început să recite o poezie, în care era vorba despre dimineaţă,

despre nişte flori de lotus şi despre o regină, care se scălda în fluviu, apoi ne-a povestit despre nişte lucruri pe care orice băiat le ascultă cu plăcere. Se trezise şi Kipa, care, după ce a aprins focul, s-a dus în camera unde tata mai dormea încă şi, din curte, noi am putut auzi clar vorbele ei. După aceea, a apărut şi tata afară, destul de trist şi îmbrăcat cu veşminte curate.

— Tu ai un băiat frumos, a spus Ptahor. El are o ţinută de prinţ, iar ochii lui sunt frumoşi ca ai unei gazele.

Cu toate că eram încă copil, am înţeles că el a vorbit în felul acesta, pentru a face să uităm comportarea lui din seara trecută.

Apoi a adăugat:

— Ce cunoştinţe are fiul tău? Oare ochii spiritului îi sunt la fel de deschişi ca şi cei ai trupului?

Eu mi-am adus tăbliţa de scris şi, de asemenea, Totmes şi-a adus-o pe a lui. După ce s-a uitat distrat spre vârful sicomorului, trepanatorul regal ne-a dictat o mică poezie, pe care mi-o amintesc şi acum:

Distrează- te, tinere, cât ţine tinereţea,
Cum e cenuşa-n gură, amară-i bătrâneţea;
Trupul mumifiat nu râde niciodată,
În întunericul mormântului, sub piatră.

Totul a mers excelent. Am scris mai întâi, din memorie, în scrierea obişnuită. Apoi, am folosit scrierea în imagini şi la urmă am scris cuvintele: *„Bătrâneţe, cenuşă, trup, mormânt”,* în toate felurile în care aceste cuvinte pot fi flexate, precum şi pe silabe, cât şi pe litere. După ce am terminat, i-am arătat tăbliţa şi el nu a găsit nici o greşeală. Am simţit că tata era mândru de mine.

— Dar al doilea tânăr? a întrebat Ptahor şi a întins mâna pentru a lua să privească tăbliţa lui Totmes.

Totmes, care era aşezat alături de mine, desenase ceva pe tăbliţa lui. El a ezitat mai întâi să o arate şi ochii lui râdeau. Când ne-am aplecat să privim, am văzut că el îl desenase pe Ptahor în momentul când îi punea tatălui meu colierul la gât, apoi când îşi răsturna oala de bere pe cap. În al treilea desen, se putea vedea cum tata şi Ptahor, ţinându-se unul de gâtul celuilalt, cântau. Ultimul desen era foarte nostim şi aproape că puteai înţelege despre ce cântec era vorba. Mie îmi venea să râd, dar m-am abţinut, fiindcă îmi era teamă că Ptahor se va supăra. Totmes nu fusese prea amabil cu Ptahor în

imaginile desenate pe tăbliţă, fiindcă Ptahor era reprezentat ca un om micuţ şi chel, cu picioarele strâmbe şi cu pântecele mare, cum era, de fapt, şi în realitate.

Multă vreme, Ptahor nu a spus nimic, doar s-a uitat cu atenţie când la desen, când la Totmes. În sfârşit, Ptahor i s-a adresat:

— Cât ceri pentru tăbliţa ta, băiete? Eu vreau să o cumpăr.

Totmes, care se înroşise puternic, i-a răspuns:

— Tăbliţa nu este de vânzare. Unui prieten, eu o dau în dar.

Atunci, Ptahor a râs şi a spus:

— Bine. Deci suntem prieteni şi tăbliţa este a mea.

A mai privit-o o dată cu atenţie, a râs, apoi a spart-o în bucăţi, lovind-o de o piatră. Toţi ne-am speriat, iar Totmes, cu umilinţă, şi-a cerut iertare, spunând că el nu a vrut să-l jignească.

Ptahor l-a întrebat binevoitor:

— M-aş putea oare supăra pe apa care-mi reflectă imaginea? Mâinile şi ochii celui care desenează sunt mai mult decât apa. Astăzi ştiu în ce fel arătam ieri, dar n-aş vrea ca nimeni altcineva să vadă cum eram ieri. De aceea am spart tăbliţa. Dar am simţit că tu ai talent de artist.

Totmes nu mai putea de bucurie. După aceea, Ptahor s-a întors spre tatăl meu şi a rostit solemn, arătând spre mine, vechea formulă folosită de medici: „îl iau pentru a-l vindeca”; apoi, uitându-se la Totmes, a spus: „voi face tot ceea ce voi putea”.

Fiindcă Ptahor folosise acel limbaj medical, amândoi au râs fericiţi. Tata mi-a spus:

— Sinuhe, fiul meu, ai vrea să fii medic, ca mine?

Ochii mi se umpluseră de lacrimi, iar gâtul îmi înţepenise, de aceea nici nu puteam vorbi, aşa că am aprobat dând din cap. Am privit împrejur. Curtea îmi era dragă, sicomorul îmi era drag, bazinul îmi era drag. Tata a spus din nou:

— Sinuhe, băiatul meu, ai vrea să devii medic, un medic mai strălucit decât mine, un maestru al vieţii şi al morţii, în mâinile căruia oamenii să aibă încredere?

— Nu ca el, nici ca mine, a rostit Ptahor, care îşi netezea veşmintele mototolite. Doar un medic adevărat. În faţa unui medic adevărat, faraonul nu este decât un om în pielea goală, în faţa unui medic adevărat, cel mai bogat om este asemenea celui mai sărac.

— Aş vrea să ajung un medic adevărat, am spus eu un pic jenat, fiindcă, de fapt, eram încă un copil şi nu ştiam nimic despre viaţă şi nu ştiam că părinţii doresc, întotdeauna, să le transmită copiilor propriile lor vise şi decepţii.

Apoi, Ptahor, arătându-i lui Totmes brăţara sa de aur de pe mână, i-a spus:

— Citeşte!

Totmes a silabisit după imaginile gravate şi, după ce a ezitat puţin, a citit zâmbind: „Vreau ca întotdeauna cupa mea să fie plină”.

— Nu zâmbi, derbedeule, i-a spus Ptahor pe un ton serios. Nu-i vorba despre vin. Dacă doreşti să devii un artist bun, trebuie să pretinzi ca întotdeauna cupa ta să fie plină. În adevărata artă se manifestă însuşi creatorul şi constructorul lumii, zeul Ptah. Artistul nu-i doar o apă sau o oglindă, el este cu mult mai mult decât acestea. E drept însă că, de cele mai multe ori, arta este ca apa linguşitoare şi ca oglinda mincinoasă, totuşi, artistul se poate ridica deasupra minciunii şi linguşelii prin arta sa. Pretinde cupa ta plină, nu te mulţumi cu tot ceea ce-ţi vor spune alţii şi încrede-te mai mult în ceea ce ochii tăi văd clar.

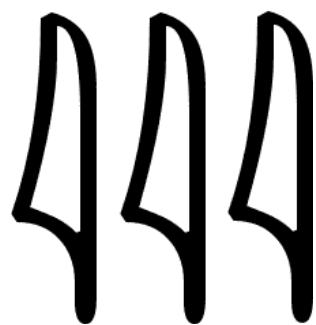
După aceea, el a promis că, foarte curând, eu voi fi chemat la Casa Vieţii, pentru a-mi începe studiile, şi că el va încerca, dacă este posibil, ca Totmes să fie admis la şcoala de arte din templul lui Ptah. Şi a mai spus:

— Băieţi, ascultaţi cu atenţie ceea ce am să vă spun acum şi încercaţi să uitaţi, imediat după aceea, că eu, trepanatorul regal, v-am vorbit despre aceste lucruri. Veţi intra acum pe mâna preoţilor, iar Sinuhe va deveni chiar preot de rang inferior, aşa cum şi eu, şi tatăl lui suntem, fiindcă nimeni nu poate practica medicina dacă nu a obţinut titlul de preot. Când veţi intra în templu, să fiţi neîncrezători ca şacalii şi vicleni ca şerpii, ca ei să nu vă piardă şi să vă orbească. Dar pe din afară, să fiţi blânzi ca porumbeii, fiindcă numai după ce un om îşi atinge scopul propus poate da la iveală propria sa natură. Aşa a fost şi aşa va fi. Să vă amintiţi de aceste sfaturi.

În timp ce noi încă mai discutam, a sosit şi servitorul lui Ptahor, cu o litieră închiriată şi cu haine de schimb pentru stăpânul său. Propria lui litieră fusese dată ca amanet la o casă de distracţie, unde cei doi sclavi negri mai dormeau încă. Ptahor i-a poruncit servitorului să recupereze litiera şi sclavii, ne-a spus la revedere, l-a asigurat pe tata de prietenia lui şi a pornit înapoi, spre cartierul lui elegant.

În felul acesta am putut intra în Casa Vieţii din marele templu al lui Amon. În ziua următoare, Ptahor, marele trepanator regal, a trimis în dar pentru Kipa un scarabeu sacru, gravat într-o piatră preţioasă, pe care să-l poarte în dreptul inimii, sub bandajele de pânză în care va fi înfăşurat trupul ei mumifiat, când va fi în mormânt. Nici că i se putea face Kipei o mai mare bucurie, aşa că ea i-a iertat totul şi nici nu i-a mai pomenit tatălui meu, Senmut, despre răul pe care-l poate aduce vinul.

Cartea a doua

CASA VIEŢII

1

În acele vremuri, preoţii lui Amon din Teba aveau putere legală pentru toate formele de învăţământ superior şi nu se putea studia nimic fără certificatul lor de recomandare. După cum toată lumea ştie, Casa Vieţii şi Casa Morţii se găseau, încă din timpuri despre care nimeni nu-şi mai aminteşte, în interiorul zidurilor Templului; şi tot acolo era înalta şcoală de teologie, destinată formării preoţilor de grad superior. Cu puţină îngăduinţă, se putea admite că matematica şi astrologia puteau fi coordonate de preoţi, dar când preoţii au intrat şi în posesia şcolilor de comerţ şi de drept, oamenii cultivaţi au început să aibă îndoieli, dacă nu cumva preoţii se amestecă şi în problemele faraonului. Este adevărat că preoţii nu dădeau direct ordine acestor şcoli, dar cum Amon dispunea de a cincea parte din pământurile Egiptului şi din pieţele de comerţ, influenţa preoţilor era considerabilă în toate domeniile. Fiecare elev aspira să se ocupe de comerţ sau să obţină un loc în administraţie, de aceea susţinea cu înţelepciune examenul pentru recunoaşterea gradului inferior de preot şi devenea un servitor supus ai lui Amon.

Cea mai mare şcoală era, bineînţeles, cea de drept, fiindcă absolvenţii ei puteau ocupa toate funcţiile pentru direcţia impozitelor, în administraţie sau armată. Mica echipă de matematicieni şi de astrologi distraţi trăia în propria ei lume şi-i dispreţuia profund pe parveniţii care frecventau cursurile de contabilitate şi de topografie. În interiorul zidurilor Templului, în acelaşi loc, erau Casa Vieţii şi Casa Morţii. Şi una, şi alta îşi trăiau independent propria viaţă, iar cei care studiau acolo erau priviţi de ceilalţi cu un fel de teamă amestecată cu respect.

Înainte de a intra în Casa Vieţii, a trebuit să susţin examenul pentru preot de grad inferior în cadrul înaltei şcoli de teologie. În vederea acestui examen a trebuit să urmez timp de trei ani cursurile, dar tot în această

vreme, l-am însoţit pe tata la bolnavii pe care el îi îngrijea, pentru a putea profita de experienţa lui. Locuiam acasă, viaţa se desfăşura ca şi înainte, atât doar că trebuia să asist la cursuri în fiecare zi. Tinerii care aveau protectori puteau trece în câteva săptămâni examenul pentru obţinerea gradului inferior de preot. Examenul consta din lectură, scriere, calcul şi reproducerea din memorie a textelor sacre şi a povestirilor despre sacra triadă şi despre sacra nonadă, în fruntea cărora era întotdeauna, se înţelege, regele tuturor zeilor, bunul şi înţeleptul Amon. Toată această învăţare pe dinafară a textelor sacre urmărea să înăbuşe dorinţa elevilor de a analiza singuri textele şi să le inspire o încredere oarbă în importanţa textelor memorizate. Numai după ce se supuneau orbeşte puterii lui Amon, tinerii puteau obţine primul grad de preot. Nu ştiu nimic despre felul în care era continuat studiul teologic pentru obţinerea gradelor trei, patru şi cinci, fiindcă preoţii de grad superior păstrau cu străşnicie secretele ceremoniilor lor sacre, dar ştiu că preoţii de-al doilea grad reuşeau, prin magie, să transforme un băţ într-un şarpe, în faţa unei mulţimi de gură-cască. Ei îşi exersau măiestria în afara zidurilor Templului şi tălmăceau oamenilor vedeniile şi visele, iar pentru ca acest lucru să-l poată face cum trebuie, se purificau prin post şi veghe. Eu cred că despre toată această învăţătură şi despre scopul ei final nimeni nu ştie nimic, în afara preoţilor care au depăşit acest grad. Preoţii de gradul al doilea mai trăncăneau câteodată, dar nu am auzit vreodată ca un preot de grad superior să fi dezvăluit profanilor vreun secret, pe care, în afară de ei, doar zeii îl cunoşteau. Când am făcut cunoştinţă cu Templul, sufletul meu de copii a fost impresionat de extraordinara lui măreţie şi bogăţie. Chiar şi afluenţa continuă de oameni din faţa şi din sălile Templului, de dimineaţă până seara, era pentru mine o curiozitate. Oameni de toate naţiile, de toate limbile şi de toate culorile veneau să-l slăvească pe Amon, se rugau în templu pentru reuşita, prosperitatea şi norocul lor şi îi aduceau lui Amon daruri, pentru a-i câştiga protecţia, pentru a-şi asigura sănătatea şi slujba, ba chiar şi pentru ca Amon să fie de partea lor în conflictele şi intrigile cotidiene. Ochii mei obosiseră să tot privească bogăţiile, vasele scumpe, statuetele din fildeş şi cutiile din abanos care îi erau aduse în dar lui Amon. Nasul meu era sătul de parfumul mirodeniilor şi al răşinilor preţioase. Urechile mele nu mai puteau suporta mulţimea de limbi străine şi de rugăciuni spuse pe de rost, pe care lumea nici nu le înţelegea. Măreţia lui Amon mă sufoca, iar noaptea visam urât şi gemeam în somn.

Aspiranţii la gradul întâi de preot erau împărţiţi în grupe, după studiile pe care urmau să le facă mai târziu. Noi, cei care urma să studiem în Casa Vieţii, formam o grupă aparte, dar printre colegi nu mi-am găsit nici un prieten. Am dat curs sfatului înţelept al lui Ptahor şi m-am închis în mine, m-am supus cu umilinţă oricărui ordin şi m-am făcut că nu aud nimic atunci când alţii vorbeau în bătaie de joc despre zei. Printre noi erau băieţi ai căror părinţi, mari medici, erau plătiţi cu aur pentru consultaţia şi tratamentul bolnavilor. Erau şi fii de medici simpli de la ţară, adesea mai în vârstă decât noi ceilalţi, deja adulţi, arşi de soare, care încercau să-şi ascundă cu timiditate stângăcia şi care învăţau totul, pe de rost, cu mare zel şi conştiinciozitate. Erau şi fii de oameni simpli, care aveau o sete naturală de a cunoaşte şi care, prin învăţătură, încercau să se depărteze de meseria şi de condiţia socială a părinţilor. Aceştia din urmă erau trataţi cu severitate şi cu mai multă exigenţă; preoţii îi priveau cu suspiciune, fiindcă îi considerau oameni nemulţumiţi de destinul lor, hotărât de zei.

Prudenţa mea s-a dovedit utilă, fiindcă, destul de repede, am constatat că printre noi sunt şi turnători, subordonaţi preoţilor. Un cuvânt imprudent, o îndoială exprimată, o glumă între colegi ajungeau imediat să fie cunoscute de preoţi, iar cel vinovat era chemat pentru a fi interogat şi pedepsit. Unii dintre băieţi au fost bătuţi cu băţul drept pedeapsă, iar alţii nu numai că au fost expulzaţi din Templu şi din Casa Vieţii de la Teba, dar li s-a interzis pentru totdeauna accesul la orice formă de învăţământ în tot Egiptul. Dacă erau energici, aceştia îşi puteau găsi de lucru în vreo garnizoană, ca ajutor de medic care amputează picioare, sau puteau practica medicina în ţara Kuş şi în Siria, fiindcă medicina egipteană era renumită în toată lumea. Dar, de cele mai multe ori, ei se împotmoleau pe drum şi se mulţumeau cu meseria de scrib neînsemnat şi asta doar dacă ştiau să scrie.

Cum eu ştiam să scriu şi să citesc bine, eram mai avansat decât mulţi colegi mai în vârstă. După părerea mea, eram destul de bine pregătit pentru a intra în Casa Vieţii, dar ordinul de trecere acolo întârzia şi eu nu aveam curajul să întreb de ce, fiindcă o astfel de întrebare putea fi considerată ca o nesupunere în faţa lui Amon. Îmi pierdeam timpul copiind *Cartea morţilor,* care se vindea în faţa Templului. Spiritul meu era revoltat de acest lucru şi eram deprimat. Mulţi dintre colegii mei, mai puţin avansaţi, îşi începuseră deja studiile în Casa Vieţii. Mă mai consola gândul că, din cauza cunoştinţelor pe care tata mi le transmisese, eu aveam o mai bună pregătire

decât ei. Mai târziu, m-am gândit că, de fapt, preoţii lui Amon au fost mai înţelepţi decât îi credeam eu. Ei au privit în interiorul meu, au simţit revolta mea şi îndoielile mele, de aceea m-au pus la încercare.

Devenisem din ce în ce mai melancolic, aveam un somn neliniştit şi adesea, seara, doream să fiu singur pe malul Nilului, să privesc cum ziua se stinge şi cum apar pe cer stelele. Mă simţeam ca şi cum aş fi fost bolnav. Râsul fetelor de pe stradă mă irita şi mă supăra. Aveam o nostalgie după ceva, dar nu ştiam după ce anume, gândurile îmi erau pline de dulceaţa otrăvitoare a poveştilor şi poeziilor, inima mea se muia din orice, iar când eram singur, ochii mi se umpleau de lacrimi. Din când în când, tata se uita la mine şi zâmbea amuzat ca pentru sine, iar pe Kipa o apucase pe neaşteptate pasiunea de altădată, de a-mi spune poveşti despre femei ale căror bărbaţi plecau în călătorie prin alte ţări şi care obişnuiau să invite acasă tineri frumoşi, cu care să se distreze.

Într-un sfârşit, m-au anunţat că mi-a venit rândul să fac de veghe la Templu. Timp de o săptămână urma să locuiesc în interiorul Templului fără a avea voie să ies deloc în afara lui. Trebuia să mă purific şi să ţin post, de aceea tata s-a şi grăbit să-mi taie părul şi să invite vecinii mai apropiaţi, pentru a sărbători ziua maturităţii mele. Începând cu acea zi, eu urma să trec în rândul adulţilor; fiindcă eram gata să fiu uns ca preot, mă ridicam în rang deasupra vecinilor şi copiilor de aceeaşi vârstă cu mine, cu toate că, de fapt, acest act era lipsit de orice importanţă.

Kipa a pregătit cele mai gustoase mâncăruri, dar în gura mea, prăjiturile cu miere nu au avut nici un gust, iar veselia şi glumele vecinilor nu m-au amuzat deloc. Seara, după ce vecinii au plecat acasă, de melancolia mea s-au molipsit şi Senmut, şi Kipa. Senmut a început să povestească despre misterioasa istorie a naşterii mele, Kipa îl întrerupea ca să-i aducă aminte unele detalii omise, iar eu priveam fix la bărcuţa de stuf, care era fixată într-o cavitate din perete, deasupra patului lor. Privind împletitura înnegrită şi ruptă, mi se frângea inima de mila mea. Eu nu aveam în lumea asta un tată şi o mamă, aşa gândeam. Eram singur sub stelele cerului, singur într-un oraş atât de mare. Poate că nu eram decât un străin mizerabil poate că naşterea mea era legată de un secret dezonorant.

Când am plecat la Templu pentru împlinirea ritualului de trecere în rândul preoţilor, îmbrăcat cu veşmintele pe care Kipa le pregătise cu atâta dragoste pentru mine, inima mea era rănită.

2

Noi eram douăzeci şi cinci de tineri, care ne pregăteam pentru această ceremonie. După ce ne-am purificat în lacul sacru al Templului, ni s-a ras tot părul de pe cap şi ni s-au dat să îmbrăcăm nişte haine cenuşii şi aspre. Ceremonialul a fost condus de un preot nu prea exigent. După tradiţie, noi ar fi trebuit să trecem printr-o serie de ritualuri de umilinţă, dar nu s-a petrecut aşa, fiindcă în grupul nostru erau şi băieţi din familii sus-puse, precum şi bărbaţi mai în vârstă, care-şi trecuseră deja examenele şi voiau să intre în slujba lui Amon doar pentru a avea o mai mare siguranţă în cariera lor. Ei dispuneau de multe provizii şi i-au dat şi preotului să bea din vinul lor, iar câţiva dintre ei nu s-au sfiit şi au plecat să-şi petreacă noaptea la o casă de distracţie, fiindcă pentru ei trecerea în rândul preoţilor nu era decât o formalitate. Eu îmi simţeam inima rănită şi am vegheat toate nopţile şi mi-au trecut prin minte, în tot acest timp, doar gânduri triste. M-am mulţumit cu o bucată de pâine, cu o cană de apă şi cu orele de odihnă permise, aşteptând cu îndoială şi cu speranţă ceea ce urma să se întâmple.

Eram atât de tânăr şi aş fi vrut nespus de mult să pot crede. Se spunea că Amon i se va arăta şi îi va vorbi fiecărui viitor preot. Pentru mine ar fi fost o uşurare de nespus dacă m-aş fi eliberat de greul care îmi apăsa inima şi de suspiciunile mele, dacă aş fi putut înţelege partea misterioasă a lucrurilor. Dar eu deja ştiam că, în faţa medicului, chiar şi faraonul este la fel ca oricare om în pielea goală, privirea mea era mai ascuţită decât a celorlalţi tineri de aceeaşi vârstă, fiindcă însoţindu-l pe tata la bolnavii lui, am văzut şi boala, şi moartea, încă de când eram copil. De aceea mă îndoiam şi îndoiala mea crescuse şi mai mult după cei trei ani petrecuţi în templu.

Dar, mă gândeam eu, poate că în spatele vălurilor care protejează lucrurile sacre, se ascunde ceva al cărui înţeles îmi scapă mie. Şi speram

că, poate, Amon mi se va arăta şi îmi va aduce linişte în suflet.

La toate acestea mă gândeam pe când rătăceam prin sălile Templului destinate profanilor, privind sacrele imagini colorate şi citind textele, în care se povestea despre numeroasele daruri, pe care faraonii i le oferiseră lui Amon din prada de război. Dar, pe neaşteptate, în faţa mea a apărut o femeie frumoasă, îmbrăcată în haine de in, atât de subţiri, încât pieptul şi şoldurile i se vedeau prin ţesătura fină a pânzei. Era zveltă şi dreaptă, iar buzele, obrajii şi sprâncenele ei erau vopsite. Ea mă privea cu o curiozitate nedisimulată.

— Care îţi este numele, frumosule tânăr, m-a întrebat ea şi ochii ei verzi au alunecat pe îmbrăcămintea mea cenuşie, care arăta clar că urmează să trec în tagma preoţilor.

— Sinuhe, i-am răspuns ea încurcat, fără a îndrăzni să o privesc în ochi.

Era atât de frumoasă şi picăturile de ulei de pe fruntea ei miroseau atât de bizar şi aş fi vrut ca ea să-mi ceară să o conduc prin Templu.

— Sinuhe, a repetat ea visătoare examinându-mă cu atenţie. Deci tu eşti acela care moare de frică şi încearcă să fugă repede pentru a se salva, dacă i se încredinţează un secret?

Ea făcea aluzie la povestea despre aventurile lui Sinuhe şi acest lucru mă enerva, fiindcă eram sătul, de la şcoală, să tot fiu luat în bătaie de joc din cauza acelei stupide poveşti. De aceea, am prins curaj şi m-am uitat drept în ochii ei: privirea ei era atât de curioasă, ciudată, captivantă, încât obrajii mei au început să se înroşească şi am simţit cum trupul meu e gata să ardă

— De ce m-aş teme? am spus eu. Un viitor medic nu se teme de nici un secret.

— A, exclamă ea zâmbind. Puiul de şoim se umflă deja în pene, chiar mai înainte de a se descotorosi de coaja de ou din care a ieşit. Oare printre colegii tăi nu este un tânăr cu numele Metufer? El este fiul constructorului regal.

Metufer era unul dintre aceia care oferiseră preotului să bea vin, mai mult, îi dăduse în dar şi o brăţară de aur. M-a surprins neplăcut faptul că întrebase de el, totuşi, m-am oferit să mă duc să-l caut. Am încercat să mă consolez cu gândul că poate era sora lui sau vreo altă persoană din familie. Această idee m-a liniştit, am privit-o cu îndrăzneală, i-am zâmbit, apoi am întrebat-o:

— Oare cum aş putea-o face, când nu-ţi ştiu numele? Nu i-aş putea spune cine-l caută, nu-i aşa?

— El ştie prea bine cine-l caută, a spus ea şi a bătut nerăbdătoare cu una dintre sandalele ei, împodobite cu pietre multicolore, în dalele de piatră ale sălii, de aceea mi-am aruncat privirea spre picioarele ei mici, pe care praful nici nu le atinsese şi ale căror unghii frumoase erau vopsite în roşu sclipitor.

— El ştie bine cine îl cheamă, a repetat ea. Poate că el îmi datorează ceva. Poate că bărbatul meu este plecat şi, fiindcă sunt atât de tristă, aştept ca el să mă consoleze.

Inima a început să mi se strângă când m-am gândit că ea ar fi putut fi o femeie măritată. Dar i-am spus curajos:

— Foarte bine, frumoasă necunoscută. Mă voi duce să-l caut şi-i voi spune că o femeie mai tânără şi mai frumoasă decât însăşi zeiţa Lunii îl cheamă. Deci, el va şti cine îl cheamă, fiindcă cine te-a văzut pe tine, chiar şi o singură dată, nu te-ar putea uita niciodată.

Mi-a fost teamă că am fost prea îndrăzneţ, dar ea mi-a atins braţul şi mi-a spus visătoare:

— O, cât de grăbit eşti! Mai stai puţin, poate că noi doi mai avem câte ceva să ne spunem.

Şi din nou s-a uitat la mine şi am simţit că inima îmi va sări din piept şi că burta îmi va cădea până la genunchi. Ea şi-a întins braţul încărcat de inele şi de brăţări din aur, mi-a mângâiat capul şi mi-a spus prietenos:

— Oare acestui cap atât de frumos nu îi este frig fără buclele care-l împodobeau înainte de a-i fi fost tăiate?

Şi m-a mai întrebat:

— Oare tu ai spus adevărul? Într-adevăr, tu mă găseşti frumoasă? Uită-te la mine mai bine.

M-am uitat la ea şi la îmbrăcămintea ei din in regal: avea nişte ochi atât frumoşi, cum niciodată nu mai văzusem, mai frumoşi decât ochii tuturor femeilor şi nu făcea nimic pentru a-şi ascunde frumuseţea. Am privit-o şi am uitat de inima mea rănită, am uitat de Amon şi de Casa Vieţii; în vecinătatea ei, trupul îmi ardea ca focul.

— Tu nu mi-ai dat nici un răspuns, a spus ea trist. Nici nu trebuie să-mi răspunzi. Desigur, pentru tine eu sunt o femeie bătrână şi urâtă, care, pentru frumoşii tăi ochi, nu mai poate fi un motiv de desfătare. Du-te şi-l caută pe Metufer, aşa scapi şi de mine.

Dar eu nu m-am dus, nici nu mai eram în stare să spun ceva şi am înţeles din vorbele ei că râde de mine. În vecinătatea coloanelor gigantice ale Templului era întuneric, iar ochii ei străluceau în lumina puţină care se strecura printre barele de piatră ale ferestrelor. Nimeni nu ne vedea.

— Poate că tu nici nu mai trebuie să mergi să-l cauţi pe el, mi-a spus ea şi mi-a zâmbit. Poate ca mie mi-ar fi de ajuns dacă tu ai fi bucuros să te distrezi cu mine, fiindcă eu nu am pe nimeni care să mă înveselească.

Mi-am amintit de cuvintele pe care mama mea, Kipa. mi le-a spus despre femeile care invită tineri frumoşi pentru a se distra şi, fără să vreau, am făcut un pas înapoi.

— N-aş fi bănuit că Sinuhe se teme de mine, a spus ea şi s-a apropiat de mine.

Am ridicat braţul, ca să mă apăr de atingerea ei, şi am spus:

— Eu ştiu cine eşti tu. Bărbatul tău este plecat din Teba şi tu îţi oferi oricui inima ta, care este o capcană periculoasă, iar sânul tău arde mai puternic decât focul.

Dar, cu toate că i-am vorbit astfel, nu am putut să plec de acolo. Surprinsă de vorbele pe care eu i le-am spus, ea a avut un moment de tulburare, dar după aceea a zâmbit din nou şi mi-a spus cu dulceaţă în glas:

— Aşa crezi tu? Dar nu este deloc adevărat. Sânul meu nu a fost niciodată fierbinte ca focul, dimpotrivă, mulţi spun că este răcoros. Tu poţi să cercetezi.

Mi-a luat mâna şi a pus-o pe sânul ei şi i-am simţit frumuseţea prin pânza subţire; am început să tremur, iar obrajii mei s-au înroşit ca focul.

— Tu încă nu crezi, mi-a spus ea cu o dezamăgire afectată. Este drept că pânza de in e un obstacol, dar aşteaptă puţin, o voi da la o parte.

Ea şi-a deschis tunica şi mi-a condus mâna la sânul ei, iar eu i-am simţit bătaia inimii şi sânul ei proaspăt şi răcoros sub mâna mea.

— Vino, Sinuhe, mi-a şoptit ea. Vino cu mine. Vino să bem vin şi să ne desfătării împreună.

— Nu pot să părăsesc Templul, i-am răspuns eu îngrozit şi mi-a fost ruşine de laşitatea mea, fiindcă o doream, dar în acelaşi timp, îmi era frică de ea ca de moarte. Eu trebuie să rămân pur până ce voi fi trecut în rândul preoţilor, altfel voi fi dat afară din Templu şi nu voi mai putea ajunge niciodată în Casa Vieţii. Fie-ţi milă de mine!

I-am vorbit astfel, fiindcă ştiam că aş fi urmat-o, dacă m-ar mai fi rugat o dată. Numai că ea era o femeie cu experienţă şi mi-a înţeles suferinţa. Şi-

a rotit privirea împrejur. Eram în continuare împreună, iar pe lângă noi treceau oameni şi un preot explica cu voce tare călătorilor veniţi în Teba despre curiozităţile Templului şi le promitea că le va arăta şi alte minunăţii, dacă îi vor mai da câte un bănuţ de aramă.

— Tu eşti atât de tânăr şi atât de timid, Sinuhe, a spus ea. Nobilii şi oamenii bogaţi din Teba mi-ar oferi bijuterii şi aur dacă i-aş invita să se distreze cu mine. Iar tu preferi să rămâi pur, Sinuhe.

— Într-adevăr, vrei să-l chem pe Metufer? i-am spus eu în şoaptă, fiindcă nu doream acest lucru; fără îndoială, Metufer nu ar fi ezitat să părăsească Templul noaptea, chiar de ar fi fost în tura lui de veghe, fiindcă tatăl lui era constructorul regal. În acea clipă eu eram în stare să-l omor pe acest Metufer.

— Nici nu mai doresc să-l chemi pe Metufer, a spus ea. Vreau să ne despărţim ca nişte buni prieteni. De aceea îţi spun şi care este numele meu. Mă cheamă Nefernefernefer. Se spune că sunt frumoasă şi că cine a rostit o dată numele meu nu se poate abţine să nu-l repete de două-trei ori. Încă mai există obiceiul ca prietenii să-şi ofere daruri la despărţire, ca să nu uite unul de altul. De aceea, îţi cer să-mi dai ceva în dar.

Atunci am simţit din nou cât sunt de sărac, de vreme ce nu-i pot oferi nimic în dar, nici cea mai modestă bijuterie sau brăţară din cupru. Astfel de obiecte ieftine, bineînţeles, nu aş fi îndrăznit să-i ofer, dar eu nu ie aveam nici pe acestea De ruşine, mi-am lăsat amărât capul în jos şi nu am mai spus nimic.

— Atunci, dă-mi un dar care să-mi încălzească sufletul, mi-a spus ea şi a arătat cu degetul spre bărbia mea, apoi şi-a apropiat obrazul de obrazul meu. Am înţeles şi mi-am atins buzele de buzele ei moi. Ea a suspinat uşor şi mi-a spus:

— Mulţumesc, a fost un dar frumos, Sinuhe. Dar tu eşti, cu siguranţă, un străin dintr-o ţară îndepărtată, dacă încă nu ai învăţat cum trebuie sărutată o femeie. Cum este oare posibil că fetele din Teba nu te-au iniţiat încă în această artă, mai cu seamă că buclele de copil ţi-au fost deja tăiate?

Apoi a scos din degetul mare un inel din aur şi argint, care avea o piatră verde negravată, mi i-a pus mie pe deget şi a spus:

— Şi eu îţi ofer un dar, Sinuhe, ca să nu mă uiţi. După ce vei fi preot şi vei intra în Casa Vieţii, tu îl vei putea da unui bijutier ca să graveze pe piatră pecetea ta şi vei fi şi tu asemenea bărbaţilor bogaţi şi nobili. Dar să-ţi aminteşti că piatra este verde, fiindcă numele meu este Nefernefernefer şi

fiindcă, odată, se spunea că ochii mei sunt verzi ca apa Nilului vara, când străluceşte puternic soarele.

— Nu pot primi inelul tău, Nefer, i-am spus eu şi am repetat Nefernefer; repetarea numelui ei m-a umplut de bucurie. Cu toate astea, eu nu te voi uita niciodată.

— Băiat nebun ce eşti, a spus ea, păstrează inelul fiindcă aşa doresc eu. Păstrează-l pentru capriciul meu, care-mi va aduce odată un mare câştig.

Şi-a mişcat degetul mic în faţa ochilor mei şi, cu ochii plini de bucurie, mi-a spus:

— Şi să nu uiţi să te fereşti de femeile ai căror sâni ard ca focul.

Apoi a plecat. Nu a vrut să o conduc până la ieşirea din Templu. M-am uitat după ea şi am văzut cum, după ce a ieşit pe poarta Templului, mulţimea s-a dat la o parte din faţa ei şi i-a făcut loc să treacă şi cum, după ce litiera în care se urcase a plecat, şuşotea.

După plecarea ei, am simţit în mine un gol înspăimântător, ca şi cum aş fi căzut cu capul în jos într-o prăpastie întunecoasă.

Câteva zile mai târziu, Metufer a văzut inelul, mi-a luat mâna, parcă nevenindu-i să creadă, şi l-a examinat cu atenţie, apoi a spus:

— Pentru numele tuturor celor patruzeci de paviani ai lui Osiris, care fac dreptate. Nefernefernefer, nu-i aşa? Asta n-aş fi crezut-o despre tine niciodată.

Şi s-a uitat la mine cu mult respect, deşi în acel moment eu măturam dalele Templului şi urma să îndeplinesc şi alte munci neplăcute, pe care preotul îmi poruncise să ie fac, probabil fiindcă eu nu-i dădusem nimic în dar.

Eram supărat pe Metufer, aşa cum numai un adolescent fără experienţă se poate supăra, iar cuvintele pe care mi le spusese m-au înfuriat şi m-au amărât multă vreme. Deşi aş fi vrut să-l întreb câte ceva despre Nefer, nu l-am întrebat, fiindcă mi se părea că astfel m-aş umili. De aceea, mi-am ascuns secretul în inima mea, fiindcă minciuna este cel mai agreabil adevăr, iar visul este mai clar decât gloria. Când mă uitam la piatra verde a inelului, îmi aminteam de prospeţimea sânului ei şi încă îi mai simţeam parfumul. Mă agăţam de imaginea ei, îi simţeam buzele cum le ating pe ale mele şi acest lucru mă consola, fiindcă deja Amon mi se arătase, iar credinţa mea se prăbuşise de-a binelea.

Gândindu-mă la ea, murmuram afectuos „sora mea” şi cuvintele acestea erau ca o mângâiere în gura mea. Încă din vremuri îndepărtate, aceste

vorbe au însemnat „dragostea mea”; acelaşi înţeles îl au şi acum, acelaşi înţeles îl vor avea pentru eternitate.

Dar mai trebuie să povestesc în ce fel mi s-a arătat Amon în cea de-a patra noapte, a fost rândul meu să veghez odihna lui Amon. Eram şapte tineri: Mata, Moise, Bek, Sinufer, Nefru, Ahmose şi eu, Sinuhe, fiul lui Senmut. Moise şi Bek urmau să intre, ca şi mine, în Casa Vieţii, de aceea, pe ei îi cunoşteam de multă vreme, dar pe ceilalţi nu-i mai văzusem.
Eram slăbit din cauza postului şi a aşteptării. Toţi eram serioşi şi îl urmăream fără nici un zâmbet pe preot, fiei uitat numele. El ne-a condus în sanctuarul Templului. Amon coborâse cu barca lui sacră în spatele munţilor din vest, paznicii sunaseră deja din trâmbiţele lor de argint şi porţile Templului erau închise. Preotul care ne-a condus se ghiftuise cu carne friptă de la animalele jertfite în cursul acelei zile la Templu, cu fructe şi dulciuri, uleiul îi şiroia pe obrajii buhăiţi şi roşii de la vin. S-a apropiat de sanctuar râzând cu poftă, a dat la o parte vălul şi ne-a lăsat să ne uităm la Amon, cel care este mai sacru decât toţi zeii. Amon era aşezat într-o nişă tăiată într-un bloc imens de piatră. Numeroasele nestemate ale coafurii şi colierului lui Amon sclipeau în roşu, verde şi albastru la lumina lămpilor, asemenea unor ochi vii. Dimineaţa, conduşi de preot, noi urma să-l ungem cu uleiurile sacre şi să-l îmbrăcăm cu veşminte noi, fiindcă lui Amon îi trebuia în fiecare dimineaţă o altă îmbrăcăminte. Eu îl mai văzusem înainte pe Amon. Îl văzusem la sărbătoarea de primăvară, când era purtat în barca de aur, şi am văzut atunci mulţimea care se arunca la pământ în faţa lui. Îl mai văzusem şi când Nilul se revărsa, cum naviga pe lacul sacru în barca lui din lemn de cedru. Dar, biet copil, eu nu-l mai văzusem niciodată atât de aproape şi îmbrăcămintea lui roşie nu mă impresionase niciodată atât de mult ca atunci, la lumina palidă a lămpilor, în liniştea aceea absolută a sanctuarului. Culoarea roşie era doar pentru zei şi eu am simţit, pe când

priveam figura lui maiestuoasă, că mă sufoc şi că greutatea dalelor de piatră din Templu îmi apasă pieptul.

— Vegheaţi şi rugaţi-vă în faţa vălului, ne-a spus preotul ţinându-se bine de văl, fiindcă nu mai avea siguranţă în picioare de beat ce era. S-ar putea ca Amon să vă cheme, fiindcă el are obiceiul să se arate viitorilor preoţi, să-i cheme pe nume şi să le vorbească, dacă el îi consideră demni de acest lucru.

El a făcut repede cu mâna semnul sacru, a murmurat numele divine ale lui Amon, şi-a descleştat mâna şi a lăsat să cadă vălul la loc, apoi s-a străduit să se încline în faţa lui Amon şi să-şi coboare mâinile la nivelul genunchilor.

După aceea, el a plecat şi ne-a lăsat pe noi, cei şapte, în întunericul sanctuarului. Toţi eram cu picioarele goale şi ne temeam că vom îngheţa din cauza frigului care venea de la dalele de piatră. Dar, după ce el a plecat, Moise a scos la iveală o lampă, pe care o dosise până atunci sub veşminte, iar Ahmose s-a dus, cu sânge rece, şi a aprins-o, fără nici o ezitare, de la focul sacru al lui Amon, aşa că în jurul nostru s-a făcut lumină.

— Am fi cam nebuni dacă am sta în întuneric, a spus Moise şi toţi am fost de aceeaşi părere, chiar dacă, într-un fel, tot ne temeam puţin. Ahmose a scos apoi pâine şi carne, iar Mata şi Nefru au început să dănţuiască pe pardoseala de piatră strigând atât de tare, că răsuna sala templului. După ce a mâncat. Ahmose şi-a înfăşurat strâns veşmântul pe el şi s-a întins pe dalele de piatră înjurând. Nu mult timp după aceea, Sinufer şi Nefru i-au urmat exemplul şi s-au întins şi ei lângă el, fiindcă sperau că, dormind alături, le va fi mai cald.

Eu eram atât de tânăr şi de naiv şi am vegheat, chiar dacă ştiam bine că preotul nu va veni să ne controleze, fiindcă primise în dar de la Metufer o oală cu vin şi că-l invitase pe Metufer în camera lui împreună cu alţi doi viitori preoţi, fii de nobili, bineînţeles. Eu am vegheat, chiar dacă ştiam din povestirile altora că, în timpul de dinaintea ungerii ca preot, există obiceiul secret ca toată lumea să mănânce, să se distreze şi să doarmă. Mata a început, apoi, să povestească despre templul zeiţei Sekhmet, cea cu cap de leoaică, unde fiicele zeieşti ale lui Amon obişnuiau să li se arate faraonilor după bătălie şi să-i îmbrăţişeze. Acest templu se afla în spatele Marelui Templu al lui Amon, dar cum nu mai fuseseră de mult războaie, nu mai era folosit. Zeci de ani, nici un faraon nu mai trecuse pe acolo şi iarba începuse deja să crească printre dalele de piatră ale curţii templului. Şi Mata a mai

spus că nu ar avea nimic împotrivă dacă vreo câteva zeiţe în pielea goală l-ar lua în braţe, chiar în acel moment. Nefru învârtea nişte zaruri în mână, regreta şi-şi blestema slăbiciunea de a nu fi fost suficient de deştept ca să ia vin cu el. Mai târziu, s-au culcat şi el, aşa că eu am fost singurul care a stat de veghe.

Noaptea mea de veghe a fost lungă şi, pe când ceilalţi dormeau, am fost cuprins de o dorinţă profundă de a mă reculege. Eram atât de tânăr şi mă gândeam că, dacă m-am păstrat curat, am postit şi am respectat toate recomandările vechi, poate că voi avea norocul ca Amon să mi se arate şi mie. Repetam în şoaptă numele lui sacre şi ascultam cu simţurile încordate fiecare zgomot, dar templul era gol şi rece. Când era aproape dimineaţă, perdeaua sacră a început să se mişte, probabil de la curenţii de aer, dar nimic mai mult nu s-a întâmplat. Apoi, când lumina a început să pătrundă in Templu, am stins lampa şi o decepţie de nedescris m-a cuprins şi i-am trezit pe colegii mei. Soldaţii au sunat din trâmbiţe, paznicii s-au schimbat între ei pe ziduri şi în curtea Templului a început să se facă simţită mişcarea, ca un depărtat zgomot de apă adusă de vânt, aşa că am ştiut că ziua şi munca începuseră deja în Templu. La urmă a sosit şi preotul, în graba mare, iar spre uimirea mea, era însoţit de Metufer. Dinspre amândoi venea o puternică duhoare de vin şi ei se ţineau de mână, iar preotul bălăngănea şi zdrăngănea cheile lăzii cu podoabe sacre şi repeta, ajutat de Metufer, înainte de a ne fi salutat pe noi, cuvintele sacre.

— Mata, Moise, Bek, Sinufer, Nefru, Ahmose şi Sinuhe, a spus preotul, aţi vegheat şi v-aţi rugat aşa după cum spune ordinul? Oare meritaţi să fiţi numiţi preoţi?

— Am vegheat şi ne-am rugat, am răspuns noi într-un glas.

— Oare vi s-a arătat vouă Amon? a întrebat preotul plimbându-şi ochii ca să ne privească pe fiecare, după care a râgâit puternic.

Ne-am uitat unul la altul şi toţi am avut o ezitare. Într-un sfârşii Moise a spus cu o jumătate de glas:

— El mi s-a arătat.

Apoi, unul după altul, toţi colegii mei au spus: „El mi s-a arătat”. Iar ultimul a spus cu o voce plină de siguranţă: „Într-adevăr, El mi s-a arătat” şi l-a privit insolent pe preot drept în ochi. Numai eu nu am spus nimic şi am simţit cum o gheară îmi strânge inima, fiindcă, după cum gândeam eu atunci, spusele colegilor mei erau o insultă pentru zei. Apoi, cu nesimţire, Metufer a spus:

— Şi eu am vegheat toată noaptea şi m-am rugat pentru a-mi merita rangul de preot, chiar dacă eu nu am stat numai aici, fiindcă am mai avut şi alte lucruri de făcut. Şi mie mi s-a arătat Amon, fapt pe care preotul îl poate confirma, şi forma lui era asemănătoare unei mari amfore de vin şi ei mi-a spus numeroase lucruri sacre, pe care nu vi le pot spune vouă, cuvintele lui erau limpezi cum este vinul în gură, aşa că nu mă mai săturam să le ascult şi le-am ascultat cu un interes din ce în ce mai mare, până s-a făcut dimineaţă.

Auzind vorbele lui Metufer, Moise a prins curaj şi a spus:

— Mie mi s-a arătat Amon sub forma lui Horus, fiul lui, şi şoimul mi s-a aşezat o clipă pe creştetul capului şi mi-a spus: „Fii binecuvântat, Moise, fie binecuvântată familia ta, fie binecuvântată munca ta, să locuieşti într-o casă cu două porţi şi să porunceşti multor slujitori”. Aşa a spus.

După aceea, toţi ceilalţi s-au grăbit să povestească despre forma în care le-a apărut Amon şi despre cum le-a vorbit şi au pus ei atâta zel pe când povesteau, încât nu mai aveau răbdare şi vorbeau mai mulţi în acelaşi timp, iar preotul asculta mulţumit râzând şi scuturând din cap. Eu nu ştiu dacă ei îşi vor fi povestit visele lor sau dacă vor fi minţit. Ceea ce ştiu este că eu stăteam trist şi abătut şi că eram singurul care nu spusese nimic. La sfârşit, după ce toţi au terminat de vorbit, preotul s-a întors spre mine şi, încreţindu-şi fruntea, mi-a spus cu severitate:

— Dar tu, Sinuhe, nu ai nimic important de spus? Oare ţie cerescul Amon nu ţi s-a arătat sub nici o formă? El poate lua nenumărate înfăţişări. Oare nu l-ai văzut nici măcar sub formă de şoricel? Nu pot crede că tu nu l-ai văzut deloc.

Promovarea mea pentru Casa Vieţii era pusă sub semnul întrebării. Am rostit cu curaj:

— Dimineaţa, foarte devreme, am văzut mişcându-se vălul din faţa lui Amon, dar Amon nici nu mi s-a arătat, nici nu mi-a vorbit.

După ce am rostit aceste cuvinte, toţi au izbucnit în râs şi cel mai tare râdea Metufer, care-şi lovea şi genunchii cu mâinile.

— Asta-i tâmpit, i-a spus el preotului, după care, trăgându-l de mâneca murdară de vin şi uitându-se fix la mine, i-a şoptit ceva.

Preotul m-a privit cu asprime şi mi-a spus:

— Dacă nu ai auzit glasul lui Amon, nu te voi putea promova în rândul preoţilor. Dar acest lucru se poate drege repede, fiindcă eşti un tânăr plin de credinţă şi intenţiile tale au fost bune.

După ce a spus aceste vorbe, el a dispărut din faţa noastră retrăgându-se în spatele sanctuarului. Metufer s-a apropiat de mine şi, după ce s-a uitat la expresia nefericită a feţei mele, mi-a zâmbit prietenos şi mi-a spus:

— Nu-ţi fie teamă!

După puţin timp, toţi ne-am speriat, fiindcă în obscuritatea sălii a răsunat un glas, care nu era asemenea glasului omenesc şi venea din toată părţile, din tavan, din pereţi şi dintre stâlpi, aşa că toţi ne-am rotit privirile neînţelegând de unde venea. Glasul a spus:

— Sinuhe. Sinuhe, adormitule, unde eşti? Vino repede înaintea feţei mele şi închină-te mie, fiindcă sunt grăbit şi nu te pot aştepta toată ziua.

Metufer m-a împins aproape de văl şi m-a apăsat silindu-mă să îngenunchez şi să mă prosternez în faţa vălului ca şi cum m-aş fi închinat în faţa unui zeu sau în faţa faraonului. Dar când mi-am ridicat capul, am văzut că sanctuarul era puternic luminat şi că prin transparenţa voalului toate erau clare şi mi s-a părut că vocea venea din gura statuii lui Amon

— Sinuhe, Sinuhe, eşti un porc şi un pavian, a spus glasul. Oare ai fost beat de somn când te-am strigat? Ai merita să fii vârât într-o fântână cu noroi, unde să mănânci noroi toată viaţa, dar fiindcă eşti tânăr, te iert, chiar dacă eşti prost, leneş şi murdar. Eu îi iert şi îi binecuvântez pe toţi cei care cred în mine, iar pe cei care nu-mi sunt credincioşi, îi arunc în abisul infernului.

În continuare, pe aceiaşi ton, m-a insultat, m-a înjurat şi a urlat la mine. Dacă nu îmi amintesc vorbele pe care mi le-a mai spus, este, poate, fiindcă am vrut să le uit, atât de multă umilinţă şi amărăciune am simţit atunci când am înţeles că vocea aceea supranaturală nu era decât vocea preotului şi, după ce am înţeles, acest lucru m-a uimit şi mi-a produs oroare şi nici nu am mai putut înţelege tot ceea ce a spus, am rămas întins în faţa chipului lui Amon, chiar şi după ce vocea nu s-a mai auzit. Preotul a revenit şi mi-a tras o lovitură cu piciorul; atunci m-am ridicat, iar colegii mei au început, în grabă, să schimbe mirodeniile din interiorul sanctuarului, uleiurile parfumate, podoabele şi veşmintele lui Amon.

Munca era împărţită şi fiecare avea ceva de făcut, dar nu-mi mai amintesc decât de ceea ce eu însumi am făcut. Am adus de pe coridor un vas cu apă sacră şi prosoape curate pentru ca zeul să fie spălat pe faţă, pe mâini şi pe picioare. Dar când m-am întors, am văzut cum preotul mai întâi a împroşcat salivă pe faţa lui Amon, după care i-a lustruit faţa cu mâneca murdară a veşmântului lui. Apoi, cum Moise şi Nefru i-au vopsit buzele,

obrajii şi sprâncenele, cum Metufer l-a uns cu ulei şi cum a atins cu uleiul sacru faţa unsuroasă a preotului, ba chiar şi propria lui faţă. La urmă, statuia a fost dezbrăcată, spălată şi ştearsă, ca şi cum mai înainte şi-ar fi făcut nevoile, i s-a uns sexul cu ulei sacru, i s-au înfăşurat veşmintele de dedesubt, i s-au acoperit umerii şi mâinile, iar apoi i s-a pus veşmântul plisat, fiecare pliu fiind netezit în parte. După ce s-au petrecut toate aceste operaţii, preotul ne-a poruncit să luăm vechile veşminte, prosoapele şi apa, care trebuiau păstrate, fiindcă totul urma a fi vândut. În fiecare zi, în curtea Templului veşmintele lui Amon şi prosoapele cu care a fost şters, tăiate în bucăţele, se vindeau drumeţilor care voiau să aibă noroc. Apa se vindea bolnavilor cu eczeme care, în felul acesta, sperau să se însănătoşească.

Eram liberi şi am mers în curtea Templului, unde era o căldură înăbuşitoare şi mie mi-a fost atât de rău încât am vomitat, deşi nu mâncasem nimic de câteva zile. Aveam un gol în stomac, la fel de goale îmi erau inima şi capul şi de atunci înainte nu am mai crezut niciodată în zei. Când s-a sfârşit acea săptămână, capul mi-a fost uns cu ulei sacru, am obţinut numele de preot al lui Amon, am depus jurământul casei preoţilor şi mi s-a înmânat un papirus, care atesta acest lucru. Pe certificat era sigiliul marelui Templu al lui Amon şi numele meu şi era înscris şi dreptul de a studia în Casa Vieţii.

Aşa am intrat Moise, Bek şi cu mine în Casa Vieţii. Porţile Casei Vieţii s-au deschis şi pentru mine, iar numele meu a fost scris în Cartea Vieţii, la fel după cum numele tatălui meu Senmut fusese înscris mai înainte de mine şi cum numele bunicului fusese înscris mai înainte de el. Dar după aceea, eu nu am mai fost niciodată fericit.

4

În Casa Vieţii din marele Templu al lui Amon, învăţătura era supravegheată de cei mai renumiţi medici regali, fiecare dintre ei având propria specialitate. Dar pe acei medici i-am văzut rar, fiindcă ei aveau un număr mare de pacienţi bogaţi pe care preferau să-i îngrijească, cărora le preparau continuu leacuri şi remedii, fiindcă de la ei primeau imens de multe daruri. Aceşti medici regali locuiau în marile case din afara oraşului. Numai atunci când în Casa Vieţii sosea vreun bolnav ale cărui suferinţe îi deconcertau pe medicii permanenţi, care nu ştiau ce ar putea face pentru a-i vindeca, apărea medicul regal care, etalându-şi măiestria, prezenta elevilor ceea ce era mai bun din arta lui. Atunci, întru slava lui Amon, până şi un bolnav sărac se putea bucura de îngrijirile unui medic regal.

De obicei, bolnavii care ajungeau la Casa Vieţii aduceau daruri pe măsura posibilităţilor pe care le aveau, dar cum, de cele mai multe ori, veneau cu recomandarea vreunui medic din oraş, care atesta că un medic obişnuit nu poate să vindece boala de care sufereau, ei nu aveau nici un dar, fiindcă erau săraci. Toate aceste lucruri erau frumoase şi drepte, dar cu toate astea, nu mi-aş fi dorit să fiu în pielea bolnavului sărac, fiindcă pe săraci erau încercate toate tratamentele necunoscute, iar viitorii medici îşi puteau exersa abilitatea pe ei. Aceşti bolnavi nu erau scutiţi de dureri îngrozitoare şi de multe ori mureau, fiindcă toate leacurile noi erau încercate pe ei, cleştele, cuţitele şi focul le provocau dureri de nedescris, fiindcă niciodată, înainte de vreo intervenţie chirurgicală, nu li se administra vreun anestezic. De aceea, foarte des, din anticamerele Casei Vieţii, unde erau trataţi bolnavii săraci, se auzeau plânsul jalnic şi urletele disperate ale pacienţilor.

Pentru a ajunge la cunoaşterea temeinică a artei medicale era nevoie de multă învăţătură şi de multă practică. Noi trebuia să învăţăm utilizarea

leacurilor şi remediilor cunoscute, să învăţăm cum să culegem plantele la timpul cuvenit, cum să le uscăm sau cum să extragem uleiurile din ele, să ştim să preparăm noi înşine leacurile. Şi eu, ca şi mulţi alţi colegi, bombăneam împotriva acestei învăţături, fiindcă nu înţelegeam ce-am fi putut câştiga din această cunoaştere, fiindcă scriind doar o reţetă medicală, puteai obţine de la Casa Vieţii toate leacurile cunoscute şi în dozele necesare. Totuşi, mie, aşa cum voi ajunge să povestesc, această învăţătură mi-a fost de mare folos mai târziu.

Trebuia să învăţăm denumirea fiecărei părţi a corpului omenesc, principiile vitale şi scopul diferitelor organe. Trebuia să învăţăm folosirea cuţitului şi a cleştelui de extras dinţi, dar, mai înainte de toate, trebuia să ne obişnuim mâinile ca să simtă durerea omului bolnav care, traversând cavităţile, ajungea în piele, şi să citim din ochii celui bolnav boala de care este dominat. Trebuia să învăţăm să îngrijim femeile care urmau să nască, pentru care ajutorul moaşelor nu era suficient. Trebuia să învăţăm a face distincţie între o suferinţă mai mică sau una mai mare, precum şi între o suferinţă trupească şi o suferinţă sufletească. Trebuia să ştim să eliminăm neadevărurile din spusele bolnavului şi, plecând de la informaţiile pe care le aflam de la bolnav, să ne punem întrebările care să ne conducă până la adevărata simptomatologie a bolii.

Este uşor de înţeles că, pe măsură ce progresam mai mult cu învăţătura, simţeam şi mai mult cât de puţin ştiu. Probabil că medic adevărat este doar acela care poate admite cu modestie în faţa lui însuşi că, în realitate, nu ştie nimic. Toate aceste lucruri nu pot fi spuse profanilor, fiindcă este important ca aceştia să creadă în medic. Încrederea în ştiinţa medicului este, de fapt, baza întregului tratament care trebuie construit. De aceea, medicul nu trebuie să greşească niciodată, deoarece, comiţînd o eroare, îşi pierde reputaţia şi diminuează încrederea pe care o au oamenii chiar şi faţă de ceilalţi medici. De aceea, în casele celor bogaţi, unde, câteodată, după primul medic mai sunt solicitaţi încă doi sau trei alţi medici, nu este prea comod să conteşti calitatea primului medic şi, din acest motiv, colegii lui de breaslă îi acoperă greşeala, pentru a împiedica astfel ca, de la această greşeală, dezonoarea să se răsfrângă asupra întregii tagme a medicilor. De aceea se şi spune că medicii îşi îngroapă împreună bolnavii.

Dar toate aceste lucruri încă nu le cunoşteam. Trăiam în Casa Vieţii plin de respect faţă de ştiinţa medicală şi de încredere că de acolo voi aduna toată înţelepciunea şi că voi dobândi calităţile care mă vor putea face

renumit. Primele săptămâni petrecute în Casa Vieţii, au fost grele, fiindcă ultimii care sosesc sunt slujitorii tuturor celorlalţi şi nu există treabă de făcut, fie ea şi cea mai neînsemnată, pentru care să nu existe cineva care să îţi comande. Pentru început, elevii trebuiau să înveţe noţiunile de igienă şi să se obişnuiască cu ideea că nici un lucru nu este atât de murdar încât să-l împiedice pe el să-l execute, să nu aibă repulsie faţă de boală şi faţă de bolnavi. Toţi se deprindeau destul de repede cu aceste lucruri şi, până şi în vis, oricare ştia că prin purificare în foc cuţitul devine curat, că îmbrăcămintea se purifică cu leşie şi prin fierbere în apă. Cum despre aceste lucruri există cărţi cu recomandări precise, nu are rost să le povestesc aici. Am să povestesc numai despre acele lucruri pe care eu le-am auzit, le-am văzut şi despre care nu este scris nicăieri.

După lunga perioadă de examene, a venit şi vremea când, după purificarea rituală, am fost îmbrăcat cu veşminte albe pentru a merge în sala unde se extrăgeau dinţi unor bărbaţi viguroşi, unde se pansau răni, se curăţau abcese şi se legau membre fracturate. Aici nu a fost nimic nou pentru mine şi, urmare a cunoştinţelor pe care le dobândisem de la tatăl meu, am ajuns în scurt timp să-i învăţ şi să-i îndrum eu pe alţii. Câteodată primeam chiar şi daruri, dar le dădeam, de obicei, medicilor îndrumători. Atunci mi-am gravat numele, Sinuhe, pe piatra verde a inelului pe care mi-l dăruise Nefernefernefer şi o puteam folosi ca pecete pe ordonanţele medicale.

Încetul cu încetul, am început să fiu util şi am ajuns să asigur garda bolnavilor în sala unde se odihneau bolnavii incurabili, unde puteam urmări tratamentele curente pe care medicii le aplicau pacienţilor şi operaţiile în urma cărora, de obicei, zece bolnavi mureau şi doar unul se vindeca. Am înţeles că medicii nu aveau de ce să se teamă dacă un bolnav murea şi că, de multe ori, bolnavii aşteptau moartea ca pe un prieten şi pe feţele multor muribunzi am observat că era mai multă fericire decât în toate zilele vieţii lor de oameni săraci. Totuşi, mult timp am fost orb şi surd în Casa Vieţii, până când a venit ziua în care m-am trezit şi a fost la fel ca atunci când eram copil la şcoala lui Oneh şi imaginile cuvintelor şi literelor au prins viaţă în faţa mea. Într-o clipă, ceva mi-a deschis ochii şi m-am trezit ca dintr-un vis minunat, ceva care mi-a răvăşit mintea Mă întrebam pe mine însumi: „De ce?”, fiindcă în faţa oricărei adevărate cunoaşteri exista cheia de care ignoranţa se teme, întrebarea: „De ce?”. Această întrebare este mai

viguroasă decât bastonul de trestie al zeului Thot, mai puternică decât scrisul dăltuit în piatră.

Lucrurile s-au petrecut astfel: o oarecare femeie măritată, care nu avea copii şi care se credea ea însăşi stearpă, fiindcă trebuie să fi avut deja vreo patruzeci de ani, înspăimântată şi alarmată, fiindcă perioada ei lunară încetase, a venit la Casa Vieţii. Ea presupunea că spirite rele încercau să-i otrăvească trupul. În conformitate cu recomandările textelor vechi, am luat grăunţe de orz şi le-am pus în pământ. Am udat cu apa din Nil o parte dintre grăunţe, iar cealaltă parte am udat-o cu apă din trupul femeii. Am expus pământul la căldura soarelui şi i-am poruncit femeii să se întoarcă într-una din zilele următoare. Ea s-a întors când deja răsadurile crescuseră; cele udate cu apa din Nil erau mici, în timp ce celelalte crescuseră cu furie. Deci, ceea ce era scris în textele vechi era adevărat. Eu însumi uimit, i-am spus femeii:

— Bucură-te, femeie, fiindcă Amon, cu bunătatea lui, te-a binecuvântat şi vei avea un copil, la fel ca şi alte femei binecuvântate de Amon.

Biata femeie plângea de fericire şi mi-a dăruit o brăţară de argint, care cântărea doi debeni, fiindcă ea de multă vreme îşi pierduse orice speranţă că ar putea avea un copil. Şi, plină de încredere în mine, m-a întrebat: „Va fi băiat?”, pentru că presupunea că eu ştiu totul. Iar eu, cu curaj, am privit-o în ochi şi i-am spus: „Va fi băiat”, fiindcă şansele erau egale şi fiindcă, în acea vreme, mie îmi mergea bine în tot ceea ce făceam. Femeia s-a bucurat încă şi mai mult şi mi-a dat drept răsplată o altă brăţară de aceeaşi valoare.

Dar după ce ea a plecat, m-am întrebat pe mine însumi:

„Cum de este posibil ca grăunţele de orz să ştie ceva pe care nici un medic nu poate să-l cerceteze, să-l cunoască sau să-l vadă mai înainte ca semnele graviditąţii să poată fi percepute cu ochiul?” Mi-am făcut curaj şi m-am dus să-l întreb pe profesorul meu de ce este aşa, el s-a uitat la mine ca la un nebun şi mi-a spus doar atât:

— Aşa este scris !

Dar pentru mine, acesta nu a fost nici un fel de răspuns la întrebarea „de ce?”. Mi-am mai făcut încă o dată curaj şi l-am întrebat pe medicul regal din Casa Naşterilor de ce este aşa. El mi-a spus:

— Amon este regele tuturor zeilor. El poate vedea sământa care a pătruns în uterul femeii. Dacă el permite ca sământa să rodească, de ce nu ar permite bobului de orz să încolţească din pământul stropit cu apa roditoare din trupul femeii?

El s-a uitat la mine ca la un prostănac, dar pentru mine ceea ce el a spus nu a fost un răspuns la întrebarea mea. Astfel mi s-a deschis ochii şi am văzut că medicii din Casa Vieţii cunoşteau doar cele scrise şi transmise de la o generaţie la alta, nimic mai mult. Dacă am întrebat de ce rănile corozive se cauterizează în timp ce rănile obişnuite se ung şi se pansează, de ce mucegaiul şi pânza de păianjen vindecă abcesele, mi s-a răspuns invariabil: „Aşa s-a făcut dintotdeauna”. În toate scrierile sunt recomandate o sută optzeci şi două de moduri de folosire a cuţitului pentru incizii şi tăieturi. În funcţie de experienţa şi de măiestria medicului, ele pot fi executate mai bine sau mai prost, mai repede sau mai încet, pot produce dureri mai mari sau mai mici pacientului, dar de ce, niciodată, nimeni nu se poate abate de la aceste recomandări descrise în cărţi, nu ştiu.

Erau bolnavi care slăbeau şi al căror chip devenea alb ca de ceară şi medicii nu puteau stabili despre ce boală este vorba sau ce leziuni provoacă aceste transformări. Totuşi, unii dintre aceşti oameni se puteau vindeca dacă mâncau ficat crud de la animalele sacrificate în templul lui Amon, care, de altfel, costă foarte scump, dar de ce se întâmpla aşa, nu i se putea pune nimănui întrebarea. Erau oameni care acuzau dureri cumplite de stomac şi ale căror feţe şi mâini ardeau. Li se administrau leacuri pentru diminuarea durerilor şi diuretice. Unii se vindecau, iar alţii mureau, dar medicul nu ar fi putut ghici care se va vindeca sau care va muri cu burta umflată. De ce unii se vindecau? de ce unii mureau? nimeni nu se întreba şi nici nu avea voie să întrebe. Am observat destul de repede că întrebările pe care eu le adresam profesorilor mei nu duceau la nimic bun, atâta doar că mă alegeam cu dispreţul şi cu dezaprobarea lor şi ei mă evitau sau îmi vorbeau cu răceală şi cu duritate. De aceea, într-o bună zi, mi-am scos veşmântul alb, m-am spălat şi am plecat din Casa Vieţii. Aveam cu mine cele două brăţări de argint care cântăreau împreună patru debeni.

Am ieşit din Templu în miezul zilei şi aceasta nu mi se mai întâmplase de mulţi ani şi am rămas surprins cât de mult se schimbase Teba. Mergând de-a lungul drumului străjuit de sfincşii cu cap de berbec şi traversând pieţele, am văzut că peste tot domnea neliniştea şi că îmbrăcămintea oamenilor era mai scumpă şi mai luxoasă. Din tavernele şi din casele de distracţie ajungea pe stradă muzica zgomotoasă din Siria, la tot pasul auzeai cuvinte străine şi întâlneai sirieni şi negri bogaţi, care se amestecau cu obrăznicie printre grupurile de egipteni. Bogăţia şi puterea Egiptului erau fără margini şi, de sute de ani, nici un oraş al Egiptului nu fusese supus

vreunui popor străin, iar bărbaţii aflaţi deja la mijlocul vieţii lor nici nu cunoscuseră vreun război. Că, într-adevăr, oamenii erau mai fericiţi, mă îndoiam, fiindcă fiecare privire era neliniştită şi fiecare om era grăbit, parcă fiecare aştepta ceva nou, fără a se putea bucura de momentul pe care îl trăia.

Mergeam pe străzile Tebei şi eram singur, iar inima îmi era plină de indignare şi de tristeţe. M-am dus acasă şi am văzut că tatăl meu, Senmut, îmbătrânise, că spinarea i se încovoiase şi că nici nu mai putea distinge semnele scrise pe hârtie. Am văzut că şi mama mea, Kipa, îmbătrânise şi gâfâia când mergea prin casă şi nu vorbea decât despre mormântul lor. Din economiile făcute, tata cumpărase pentru amândoi un mormânt în Oraşul Morţilor, în partea de vest a Nilului. Eu îl văzusem. Era zidit din cărămizi de argilă, un mormânt curat, pe ai cărui pereţi erau imagini şi inscripţii obişnuite. În vecinătatea mormântului şi de jur-împrejurul lui erau sute şi mii de morminte asemănătoare, pe care preoţii lui Amon le vindeau oamenilor respectabili şi prevăzători, care voiau să-şi asigure nemurirea. Spre a-i face plăcere mamei, eu le-am scris o Carte a Morţilor, pe care să o aibă în mormânt, pentru ca ei să nu se rătăcească în drumul cel lung; era scrisă fără nici o greşeală acea carte, admirabilă de frumos scrisă, cu toate că nu avea nici o imagine pictată, aşa cum sunt cărţile vândute în curtea Templului lui Amon.

Mama mi-a dat de mâncare, iar tata m-a întrebat cum îmi merge cu învăţătura, dar nu prea aveam ce să ne mai spunem unul altuia şi casa mi s-a părut străină, strada îmi era străină, chiar şi oamenii de pe stradă mi se păreau străini. De aceea, inima mi s-a întristat şi mai mult, dar mi-am amintit de Templul lui Ptah şi de Totmes, care îmi fusese prieten şi care urma sa ajungă artist. Şi mi-am spus: „Eu am în buzunar patru debeni de argint din care am putea să ne distrăm împreună şi să ne înveselim cu vin, fiindcă degeaba aştept, niciodată nu voi obţine vreun răspuns la întrebările mele”.

De aceea, mi-am luat rămas-bun de la părinţi spunându-le că eu trebuie să mă întorc la Casa Vieţii şi, aproape de apusul soarelui, am ajuns la Templul lui Ptah şi l-am întrebat pe paznic unde este şcoala de artă şi am intrat şi am întrebat de Totmes. Aşa am aflat că, încă de multă vreme, el fusese dat afară din şcoală. Cei pe care i-am întrebat aveau mâinile murdare de argilă şi ei au scuipat pe pământul din faţa mea când am rostit numele lui Totmes. Unul dintre ei mi-a spus:

— Dacă îl cauţi pe Totmes, îl poţi găsi în vreo crâşmă sau în vreo casă de distracţie.

Al doilea mi-a spus:

— Dacă auzi pe cineva înjurând zeii, cu siguranţă că Totmes este prin preajmă.

Iar al treilea a spus:

— Pe acolo pe unde-i vreo încăierare şi se bat oamenii până se umplu de răni şi de cucuie, mai mult ca sigur că-l poţi întâlni pe prietenul tău Totmes.

Ei au scuipat pe jos în faţa mea, fiindcă spusesem că Totmes este prietenul meu, dar au făcut-o, fiindcă era şi profesorul lor acolo, însă când profesorul s-a întors cu spatele la noi, ei m-au îndrumat să merg la taverna numită „Ulciorul sirian”.

Am găsit destul de uşor cârciuma cu numele „Ulciorul sirian”. Se afla la graniţa dintre partea săracă şi partea bogată a oraşului, iar în textul scris pe uşă erau lăudate vinurile din podgoria lui Amon şi vinurile din port. În interior, pereţii erau pictaţi cu imagini vesele, în care pavianii dezmierdau dansatoarele şi ţapii cântau din fluiere. Pe podea erau aşezaţi nişte pictori, care desenau de zor, şi un bătrân care contempla trist cana de vin goală din faţa lui.

— Sinuhe, 'tu-i roata lui de olar! a spus cineva, care s-a ridicat să mă salute, parcă nevenindu-i să creadă că mă aflu acolo.

L-am recunoscut pe Totmes, chiar dacă veşmintele îi erau murdare şi rupte, chiar dacă ochii lui erau înroşiţi, chiar dacă în frunte avea un cucui uriaş. Îmbătrânise, era slab, colţurile gurii lui erau ridate, cu toate că era încă atât de tânăr. Dar când s-a uitat la mine, am văzut că în ochii lui mai trăiau încă voiciunea şi bucuria contaminantă de odinioară. Iar când el şi-a ridicat capul şi şi-a apropiat obrazul de obrazul meu, am ştiut că suntem în continuare prieteni.

— Inima mea este încărcată de amărăciune şi totul mi se pare zadarnic, am spus eu. Nimeni nu îmi dă vreun răspuns la întrebările care mă frământă. De aceea te-am căutat, ca să ne înveselim inimile cu vin.

Dar Totmes şi-a întors pe dos buzunarul şi mi-a arătat că nu are nici un ban cu care să cumpere vin.

— Am patru debeni de argint, i-am spus eu cu mândrie.

Totmes a arătat cu mirare spre capul meu ras. Eu îl rădeam în continuare, fiindcă voiam ca lumea să ştie că sunt preot de rangul întâi. Dar

acum, îmi părea rău că nu-mi lăsasem părul să crească. I-am răspuns ca să-l liniştesc:

— Sunt medic, nu preot. Dar parcă am citit că aici se pot bea şi vinuri din port. Hai să vedem dacă sunt bune.

Spunând aceste vorbe, am zornăit brăţările de argint în mână şi cârciumarul a sosit repede lângă noi, s-a înclinat în faţa mea coborându-şi mâinile la nivelul genunchilor.

— Am vinuri vechi din Sidon şi din Biblos, cărora încă nici nu le-am rupt sigiliul, îndulcite cu smirnă. Vă mai pot oferi, în cupe multicolore, vinuri amestecate, care te ameţesc ca surâsul unei fete frumoase şi care-ţi înveselesc inima.

El a vorbit pe nerăsuflate şi despre alte vinuri şi le-a enumerat de mai multe ori, dar eu am pierdut şirul vorbelor lui şi m-am uitat întrebător la Totmes, care în acea cârciumă era ca la el acasă. Totmes a comandat vinuri amestecate. După aceea a venit un sclav, care ne-a turnat apă pe mâini şi a adus o tavă cu seminţe de lotus prăjite, pe care a aşezat-o pe o măsuţă joasă în faţa noastră. Apoi a sosit cârciumarul cu cupele colorate. Totmes a ridicat cupa, a vărsat puţin vin din ea pe pământ şi a spus:

— Pe toţi zeii protectori ai olarilor. Mânca-o-ar ciuma pe şcoala de arte cu profesorii ei cu tot.

După aceea, el a enumerat toţi profesorii pe care-i detesta mai mult. Eu i-am urmat exemplul şi, vărsând puţin vin din cupa mea, am spus:

— În numele lui Amon, să navigheze veşnic în barca apelor infernale preoţii pântecoşi, crăpa-le-ar burţile şi roade-i-ar ciuma pe profesorii ignoranţi din Casa Vieţii.

Dar am spus-o în şoaptă, iar după aceea m-am uitat împrejur, nu cumva vreun vecin să-mi fi auzit cuvintele.

— N-ai nici o teamă, m-a asigurat Totmes. Multe urechi de-ale lui Amon au fost deja retezate în crâşma aceasta, aşa că nimeni nu se mai omoară să asculte. Noi, cei care am naufragiat aici, suntem deja pierduţi. N-aş fi putut avea pâine şi bere, dacă nu m-aş fi apucat să desenez din imaginaţie pentru copiii oamenilor bogaţi.

El a desfăşurat un sul de papirus şi a început să-mi arate desenele şi pe mine m-a pufnit râsul, fiindcă pe hârtie era desenată o cetate luată cu asalt de şoareci. Zidurile cetăţii erau apărate de o pisică, care tremura de frică. Mai era un desen cu un hipopotam, care cânta în vârful unui copac, în timp

ce un porumbel se căţăra cu greutate pe o scară sprijinită de trunchiul copacului.

Totmes s-a uitat la mine şi ochii lui căprui erau plini de bucurie. El a rulat papirusul şi nu mi-a mai venit să râd, fiindcă în desenul următor era un preot micuţ şi chel, care conducea la Templu un mare faraon, legat cu o funie, asemenea unui animal de jertfă. Mi-a mai arătat un desen în care un faraon mic se înclina în faţa unei statui gigantice a lui Amon. M-am uitat la el mirat, iar Totmes a clătinat din cap şi mi-a spus:

— Nu-i corect? Chiar şi părinţii copiilor râd când privesc aceste desene, fiindcă sunt absurde. Este absurd că şoarecii atacă pisica şi de asemenea este de râs că preotul îl mână pe faraon ca pe un animal. Dar cei care înţeleg încep să reflecteze. De aceea, mie îmi este de ajuns pâinea şi berea, până când preoţii le vor porunci gardienilor să mă omoare, undeva, la vreun colţ de stradă. Altora, deja li s-a şi întâmplat aşa ceva.

— Să bem, am spus eu, şi am băut vin, dar inima mea nu s-a înveselit. Oare eu greşesc când întreb „De ce?”, i-am spus eu.

— Bineînţeles că greşeşti, a răspuns Totmes, fiindcă oamenii care îndrăznesc să întrebe „De ce?” nu vor avea nici casă, nici acoperiş, nici loc de înnoptat în ţara Kemi. Totul este la fel ca şi mai înainte, tu ştii acest lucru. Tremuram de fericire şi de mândrie când am intrat la şcoala de arte, îţi aduci aminte, Sinuhe? Eram ca însetatul care se apropie de un izvor. Eram ca flămândul căruia i se promite pâine. Şi am învăţat sârguincios multe lucruri. Am învăţat cum trebuie să deseneze un artist, cum trebuie ţinută dalta în mână, cum trebuie făcut modelul mai înainte de a aborda piatra, cum trebuie şlefuită piatra, cum se asamblează şi se combină pietrele colorate, cum se pictează alabastrul. Dar când am dorit să pornesc la treabă şi să modelez ceea ce visam, pentru a-mi bucura ochii, în faţa mea s-a ridicat un zid şi am fost pus să distrug şi să amestec argila pentru alte modelaje. Fiindcă mai înainte de toate, triumfă regulile. În artă sunt reguli, aşa după cum sunt în scriere şi cine se abate de la ele este un blestemat. De la începuturile timpurilor s-a precizat cum trebuie desenat un om în picioare şi cum trebuie desenat un om aşezat. De la începuturile timpurilor s-a precizat în ce fel îşi ridică picioarele calul şi cum trebuie să tragă căruţa un bou. De la începuturile timpurilor s-a precizat cum trebuie să lucreze un artist, iar cine face excepţie şi nu este în conformitate cu legile Templului este privat de piatră şi de daltă. O, Sinuhe, prietenul meu, şi eu am întrebat

„De ce?”. De prea multe ori am întrebat „De ce?”. De aceea sunt aici, cu cucuie-n frunte.

Am băut vin şi gândurile-mi răvăşite s-au mai îndulcit şi inima mea s-a mai eliberat de chin, ca şi cum ar fi crăpat un abces, fiindcă nu mai eram singur. Totmes a mai spus:

— Sinuhe, prietenul meu, noi ne-am născut într-o epocă ciudată. Toate sunt în mişcare şi în schimbare, ca lutul de pe masa olarului. Veşmintele se schimbă, cuvintele şi obiceiurile se schimbă şi oamenii nu mai cred în zei. Sinuhe, prietenul meu, probabil că noi ne-am născut când această lume a început să apună, fiindcă lumea este deja bătrână şi s-au scurs o mie, chiar două mii de ani, de când au fost construite piramidele. Când mă gândesc la asta, îmi vine să-mi strâng capul între mâini şi să plâng ca un copil.

Dar el nu a plâns şi noi am băut mai departe vinurile amestecate din cupele multicolore şi de fiecare dată când le umplea, cârciumarul „Ulciorului sirian” se înclina cu respect în faţa noastră. Din când în când, venea şi sclavul, care ne turna apă pe mâini. Inima mea devenise uşoară şi zglobie ca o rândunică primăvara şi aş fi vrut să recit poeme şi să îmbrăţişez pe toată lumea din jurul nostru.

— Hai să mergem la un bordel, a spus Totmes râzând. Să ascultăm muzică şi să privim dansatoarele. Inimile noastre se vor înveseli, ne va trece dorinţa de a întreba şi chiar de cupa nu ne va mai fi plină, vom accepta mai uşor viaţa, aşa cum este.

Am plătit cu una dintre brăţările de argint şi i-am recomandat, râzând, cârciumarului:

— Ai grijă să nu ruginească, fiindcă argintul încă mai este umed de la apa roditoare din trupul unei femei.

Această idee m-a distrat mult, chiar şi cârciumarul a râs din toată inima, apoi mi-a dat înapoi o grămadă de argint marcat, aşa că am putut să-l răsplătesc şi pe sclav cu argint. Sclavul s-a înclinat până la pământ în faţa mea, iar cârciumarul ne-a condus până afară şi mi-a recomandat să-mi mai amintesc de „Ulciorul sirian”. Şi mi-a mai spus că el cunoaşte destul de multe fete tinere, lipsite de orice fel de prejudecată, pe care ar putea să mi le prezinte şi la care se poate merge acasă, dar nu mai înainte de a cumpăra o oală de vin de la el. Dar Totmes a spus că până şi bunicul lui se culcase în tinereţe cu aceleaşi fete tinere din Siria, pe care mai degrabă ai putea să le numeşti bunici decât surori. Eram atât de puşi pe glumă, fiindcă vinul mi se urcase la cap.

Am umblat la nesfârşit de-a lungul străzilor Tebei, de mult nu mai era ziuă şi am învăţat să simt Teba, în care niciodată nu este noapte, fiindcă oamenii care se distrează fac să vibreze oraşul şi să sclipească de lumină noaptea ca şi ziua. În faţa caselor de distracţie ardeau torţe, iar pe stâlpii de la răscrucea drumurilor erau opaiţe care luminau. Sclavii alergau purtând litiere şi strigătele lor se amestecau cu muzica ce venea din interior şi cu vacarmul făcut de beţivi. Am intrat prin uşa cârciumii numite „Kuş” şi imediat am văzut negrii care loveau cu putere, ritmic, în tobe, cu pumnii sau cu baghete de lemn. Înfricoşătoarele sunete rezonante se auzeau nu numai împrejurul lor, ci până foarte departe. De pretutindeni te agasa muzica stridentă, care-ţi spărgea timpanele, dar ritmul era atrăgător şi-ţi înfierbânta sângele.

Eu nu mai intrasem niciodată până atunci într-o casă de distracţie şi îmi era puţin frică, dar Totmes m-a condus la locul numit „Pisica şi strugurii”. Era o casă mică şi curată, pe jos erau covoare moi, lumina avea o culoare galbenă plăcută, iar fetele erau frumoase şi aveau mâinile colorate în roşu. Ele loveau ritmic coardele instrumentelor sau cântau din flaute şi erau, după părerea mea, foarte frumoase. Când muzica s-a oprit, fetele s-au aşezat lângă noi şi mi-au cerut mie să le ofer vin, fiindcă, au spus ele, gâtul lor era uscat ca paiele de pe câmp. Muzica a început din nou şi două dansatoare goale au dansat cu multă măiestrie un dans lung şi complicat, iar eu am urmărit dansul cu mare interes. Ca medic, avusesem destule ocazii să văd femei goale, dar era pentru prima dată când vedeam sâni care săltau, pântece şi trupuri într-o mişcare atât de atrăgătoare.

Dar nu ştiu de ce, muzica mi-a readus tristeţea şi nostalgia după ceva neştiut. Apoi, o fată frumoasă m-a apucat de mână, s-a sprijinit de mine şi mi-a spus că ochii mei sunt plini de înţelepciune. Dar ochii ei nu erau verzi ca Nilul în zilele caniculare şi nici îmbrăcămintea ei nu avea transparenţa inului regal, chiar dacă lăsa să i se vadă bine pieptul. De aceea, am băut vin fără să o privesc în ochi şi nici nu mi-a dat inima ghes să-i spun „Sora mea” şi să-i cer să se distreze cu mine. Apoi, nu mai ştiu ce s-a mai întâmplat. Ceea ce îmi mai amintesc de la acea casă de distracţie este că, la sfârşit, un negru furios mi-a tras un picior în fund şi că m-am trezit aruncat în stradă, cu un cucui în frunte. Mi se întâmplase exact aşa cum mama mea, Kipa, prorocise. Şi am zăcut în colţul străzii, fără nici un ban în buzunar, cu veşmintele sfâşiate, cu un cucui în frunte, până când a apărut Totmes şi m-a

ridicat. El m-a condus până la debarcader, unde am băut apă din Nil şi mi-am spălat capul, mâinile şi picioarele.

În dimineaţa aceea, m-am întors la Casa Vieţii cu ochii umflaţi, cu cucuiul din frunte, care mă durea, cu hainele murdare şi rupte şi fără nici cea mai mică dorinţă de a pune întrebarea „De ce?" Eu eram de gardă la secţia unde erau bolnavii de urechi şi surzii, aşa că m-am spălat repede şi mi-am pus îmbrăcămintea albă de medic pe mine şi m-am grăbit să ajung acolo. Dar pe când traversam coridorul, l-am întâlnit pe profesorul şi îndrumătorul meu, care, după ce s-a uitat mirat la faţa mea a început să-mi ţină un discurs, pe care-l ştiu pe de rost, fiindcă l-am mai întâlnit prin diverse cărţi.

— Ce-o să se aleagă de tine, a spus el, dacă umbli noaptea pe străzi şi bei vin fără nici o măsură? Unde-ai s-ajungi dacă-ţi pierzi timpul prin case de distracţie, spargi vase cu vin şi-i îngrozeşti pe oameni? Ce-o să se aleagă de tine dacă loveşti oamenii şi apoi fugi de gardieni?

Dar, după ce şi-a făcut datoria şi mi-a spus acele cuvinte, i-a venit lui însuşi să râdă de ceea ce a spus, a suspinat uşurat şi mi-a dat să beau un leac, care să-mi liniştească durerile de burtă. Apoi m-am simţit mai bine şi am înţeles că vinul şi casele de distracţie erau îngăduite elevilor care studiau la Casa Vieţii, dar că trebuia să renunţ să mai pun întrebări stânjenitoare profesorilor mei.

Astfel a intrat în sângele meu pasiunea Tebei şi au început să-mi placă mai mult nopţile decât zilele, mai mult lumina plăpândă a torţelor decât soarele zilei, mai mult tânguitoarea muzică siriană decât plânsul bolnavilor, mai mult şuşoteala fetelor frumoase decât semnele de pe hârtiile îngălbenite. Dar nimeni nu avea nimic să-mi reproşeze, fiindcă îmi făceam conştiincios munca în Casa Vieţii, pentru că mi-am trecut examenele şi nu mi-am pierdut abilitatea mâinilor. O astfel de viaţă, aşa cum o duceam eu, era admisă, fiindcă erau rari aceia care aveau casa lor şi care-şi puteau permite să se căsătorească în timpul studiilor. De aceea, profesorii mei m-au înţeles, iar în ce mă priveşte, aceasta a fost cea mai bună metodă pentru a-mi linişti mintea, a-mi calma trupul şi a-mi înveseli inima. Dar nu mă apropiasem încă de nici o femeie, chiar dacă presupuneam că ştiu cum că sânul lor nu arde ca focul.

Vremurile erau pline de nelinişte, iar marele faraon era bolnav. Odată, la sărbătoarea de toamnă, pe când îl purtau în litiera lui la Templu, i-am văzut şi eu faţa lui de bătrân şubrezit. Era acoperit cu aur şi pietre preţioase, nemişcat ca o statuie de zeu, iar capul lui era înclinat din cauza greutăţii dublei coroane. Era bolnav, medicii regali erau neputincioşi şi mulţimea vorbea în şoaptă că zilele lui sunt numărate şi că, foarte repede, prinţul moştenitor va deveni faraon. Dar prinţul moştenitor era încă foarte tânăr, de vârsta mea.

Cu toate că la templul lui Amon s-au adus numeroase jertfe şi preoţii s-au rugat cu ardoare, Amon nu a vrut să-şi ajute fiul, deşi Amenhotep al III-lea îi construise cel mai maiestuos templu din toate timpurile. Se mai spunea că faraonul era supărat pe toţi zeii Egiptului şi că trimisese un mesaj prin care l-a rugat pe regele din ţara Mitanni, care se află acolo unde curge fluviul Naharan, să-i ceară miraculoasei zeiţe Iştar din Ninive vindecarea

lui. Dar lucrul acesta era o adevărată jignire pentru Amon şi nimeni nu îndrăznea să vorbească despre aceasta cu voce tare, nici în templu, nici în Casa Vieţii.

Statuia zeiţei Iştar a fost adusă la Teba şi i-am văzut şi eu pe preoţii zeiţei, transpiraţi, înveşmântaţi în mantii groase de lână, cu bărbi ondulate şi coafură ciudată, cum au purtat-o de-a lungul străzilor Tebei, însoţiţi de sunetele bizare ale instrumentelor din metal şi de duruitul surd al tamburinelor. Dar nici zeiţa unei ţări străine nu a putut să-l vindece pe faraon şi preoţii lui Amon s-au bucurat de aceasta, iar când apele Nilului au început să crească, la palat a fost invitat trepanatorul regal.

Nu l-am văzut niciodată până atunci pe Ptahor la Casa Vieţii, fiindcă trepanaţii se făceau rar şi pentru că nici eu nu eram chiar atât de avansat, spre a mi se permite să urmăresc operaţiile şi îngrijirea bolnavilor din sălile speciale. Ptahor fusese adus repede la pavilionul din Casa Vieţii. El s-a purificat în camera de purificare şi eu am încercat să-l văd cât mai de aproape. Chelia lui avansase mult, faţa îi era plină de zbârcituri, obrajii îi atârnau trist ca două pungi, de o parte şi alta a gurii lui de bătrân nemulţumit. El m-a recunoscut, mi-a zâmbit şi mi-a spus:

— Sinuhe, fiul lui Senmut, tu eşti? Eşti deja atât de avansat?

Şi mi-a întins o cutie din lemn negru de abanos, în care îşi ţinea instrumentele, şi mi-a ordonat să-l urmez. Aceasta a fost pentru mine o cinste nemeritată şi până şi un medic regal m-ar fi putut invidia şi eu am fost conştient de acest lucru.

— Trebuie să probez siguranţa mâinilor mele, a spus Ptahor. Vom începe aici prin trepanaţia a două cranii, ca să vedem dacă merge bine treaba.

Ochii lui Ptahor erau urduroşi şi mâinile îi tremurau puţin. Ne-am dus în sala unde erau bolnavii incurabili, paralizaţii şi cei cu lovituri craniene. Ptahor a examinat câteva cranii şi a ales un bărbat bătrân, pentru care moartea ar fi putut fi o eliberare de suferinţă, şi un sclav puternic, care-şi pierduse vorbirea şi nu-şi mai putea mişca membrele după o încăierare pe stradă, unde fusese lovit cu o piatră în cap. El le-a administrat o băutură anestezică şi ei au fost duşi în sala de operaţie. Ptahor însuşi a purificat in foc instrumentele.

Sarcina mea a fost să le rad părul ambilor pacienţi cu un cuţit foarte bine ascuţit. După aceea, i-am curăţat bine, le-am spălat cu atenţie capul şi le-am uns pielea capului cu un balsam anestezic, aşa că Ptahor a putut

începe operaţia. El a început prin a tăia de jur-împrejur pielea de pe capul bătrânului şi a o răsfrânge în ambele părţi, fără a se sinchisi deloc de sângele care curgea. Apoi, apucând instrumentul de trepanat, cu mişcări rapide a perforat craniul şi a ridicat bucata de os detaşată. Bătrânul a început să horcăie şi faţa lut a devenit vânătă.

— Îmi tremură puţin mâna, a spus Ptahor. Cine-i mai tânăr să meargă şi să-mi aducă o cană de vin.

Cei care ne priveau erau profesorii de la Casa Vieţii şi medicii care se pregăteau să se specializeze în trepanaţii. După ce şi-a băut vinul, Ptahor a început să se ocupe de sclavul, care, deşi imobilizat, ne fixa cu o privire iritată, în ciuda anestezicului care-i fusese administrat. Ptahor a poruncit să fie legat mai puternic şi să-i fie fixat capul pe un suport în aşa fel încât să nu-l poată mişca. De data aceasta, Ptahor a tăiat cu mai multă atenţie pielea capului şi a evitat declanşarea hemoragiei. Venele marginale ale pielii tăiate au fost cauterizate şi curgerea sângelui a fost evitată cu ajutorul unei soluţii hemostatice. Acest lucru l-au făcut alţi medici, fiindcă Ptahor nu a vrut să-şi obosească mâinile. Adevărul este că în Casa Vieţii era, de obicei, un om hemostatic, un om incult, a cărui simplă prezenţă în vecinătatea bolnavului operat împiedica imediat hemoragia, dar Ptahor voise să facă o demonstraţie pentru cei care-l priveau şi, mai ales, să-l păstreze pentru faraon într-o formă bună pe omul hemostatic.

După ce a curăţat suprafaţa craniului, Ptahor a arătat tuturor locul unde osul intrase în interior. Folosind foreza, ferăstrăul şi pensa, el a detaşat din învelişul osos o bucată de os mare cât mâna şi ie-a arătat, după aceea, tuturor, pliurile albe ale creierului, care fuseseră inundate de sânge, acum coagulat. Cu o prudenţă deosebită, el a înlăturat, unul după altul, cheagurile de sânge şi a extras o aşchie de os, care pătrunsese în creier. Operaţia a durat mult timp, aşa că fiecare a putut vedea şi memoriza bine aspectul exterior al unui creier viu. După aceea, Ptahor a închis gaura cu o placă de argint, purificată în foc, care fusese, între timp, modelată după bucata de os detaşată şi pe care a fixat-o de învelişul osos cu nişte agrafe mici. După ce a cusut pielea capului şi a pansat rana, i-a spus sclavului, care îşi pierduse deja de multă vreme cunoştinţa:

— Trezeşte-te, omule!

Sclavului i s-au desfăcut legăturile cu care era prins, i s-a turnat vin pe gât şi i s-a dat să miroasă un extract puternic. După puţin timp, el s-a ridicat şi a început să înjure. Era o minune şi cine nu a văzut cu ochii lui aşa ceva

probabil că nici n-ar putea crede, fiindcă mai înainte de trepanaţie, omul acela nici nu putuse vorbi, nici nu-şi putuse mişca mâinile şi picioarele. De această dată, eu nu a trebuit să mă întreb „De ce?”, fiindcă Ptahor lămurise clar că osul lovit şi sângele care inundase creierul au produs simptomele care au putut fi văzute. Apoi, Ptahor a spus:

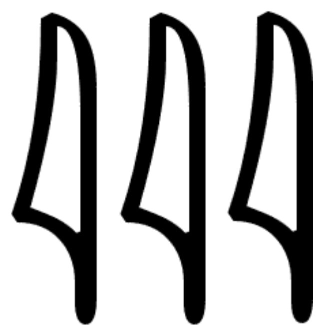
— Dacă el nu moare în trei zile, poate fi considerat vindecat şi peste două săptămâni ar putea să-l întâlnească şi să-i tragă o bătaie zdravănă aceluia care l-a lovit cu piatra-n cap. Nu cred că va muri.

După aceea, el a mulţumit prietenos tuturor acelora care l-au ajutat şi a menţionat şi numele meu, deşi eu nu făcusem nimic altceva decât să-i dau instrumentele de care avea nevoie. Dar nu presimţisem deloc, atunci când Ptahor m-a desemnat pentru această treabă, că el urma să mă aleagă tot pe mine ca ajutor în palatul faraonului. Îi dădusem în mână instrumentele pentru două operaţii şi cu ocazia aceasta eram, într-un fel, mai specializat pentru o trepanaţie decât medicii regali. Dar eu nu înţelesesem acest lucru, de aceea am rămas cu gura căscată de mirare, când el a spus:

— Cred că suntem deja pregătiţi să trepanăm craniul regal. Eşti gata, Sinuhe?

Aşa se face că am urcat alături de Ptahor în caleaşca regală, îmbrăcat cu veşmintele simple de medic. Omul hemostatic s-a mulţumit cu locul de pe oişte şi sclavii faraonului ne-au purtat repede până la debarcader, cu paşi bine măsuraţi, ca nu cumva litiera să balanseze. La debarcader ne aştepta barca regală cu vâslaşii cei mai buni şi am avut impresia că barca nu merge prin apă, ci zboară. De la debarcaderul faraonului, noi am fost purtaţi în grabă spre palatul de aur şi nu ne-am mirat de această grabă, fiindcă în Teba deja mărşăluiau soldaţii, porţile se închideau şi negustorii îşi strângeau mărfurile, le puneau în depozite şi apoi ferecau uşile şi ferestrele. Toată lumea ştia că marele faraon este pe moarte.

Cartea a treia

PASIUNEA TEBEI

1

O mulţime de nobili şi de oameni simpli era adunată în vecinătatea zidurilor palatului de aur şi chiar şi malul interzis era plin de bărci, unele luxoase, din lemn, cu rame, altele sărace, din trestie întărită cu smoală. Când am fost văzuţi, s-a auzit murmurul mulţimii, asemenea zgomotului depărtat al apei curgătoare şi, din gură în gură, s-a răspândit vestea că trepanatorul regal a sosit. Toţi ştiau că nici un faraon nu a trăit mai mult de trei zile după trepanaţie şi atunci când noi am trecut, mulţimea a ridicat braţele în semn de nemărginită tristeţe, iar plânsul şi gemetele ne-au însoţit până în palat.

De la poarta cu crini, am fost duşi până la apartamentele regale de înalţi demnitari ai curţii faraonului, care s-au înclinat până la pământ în faţa lui Ptahor şi s-au uitat la el cu teamă, fiindcă în mâinile lui era moartea. Ni se pregătise o cameră specială pentru a ne purifica, dar după ce Ptahor a schimbat câteva cuvinte cu medicul regal, care ne-a întâmpinat şi a ridicat simplu braţul în semn de doliu, ceremonialul de purificare a fost destul de neglijent executat.

Marele faraon era întins pe pat, sub un baldachin aurit. Stâlpii patului erau statui ale zeilor lui protectori, iar tăblia era sprijinită de spinarea unor lei sculptaţi în lemn de cedru. Faraonul era întins pe pat şi nici un semn al puterii lui nu-i împodobea trupul gol şi livid. Era doar un bolnav fără cunoştinţă, cu o faţă suptă de bătrân, capul îi atârna tragic într-o parte, iar saliva îi curgea din colţurile buzelor lui neputincioase. Puterea şi gloria sunt asemenea umbrei pe acest pământ şi faraonul nu se deosebea prin nimic de bătrânii în agonie pe care îi văzusem în Casa Vieţii. Dar pe pereţii camerei lui, caii împodobiţi continuau să tragă caleaşca regală, mâna lui puternică continua să întindă arcul şi leii continuau să moară împunşi de săgeţi. Roşul, aurul şi albastrul străluceau pe pereţii camerei lui, iar pe

mozaicul pardoselii înotau peşti, zburau raţe şi stuful se clătina în bătaia vântului.

Ne-am înclinat până la pământ în faţa faraonului. Oricine s-a mai întâlnit cu moartea putea înţelege uşor că toată ştiinţa lui Ptahor nu ajuta la nimic. Dar în toate timpurile a fost obiceiul ca faraonul să fie supus, în ultimă instanţă, trepanaţiei, în speranţa că s-ar putea însănătoşi, mai puţin atunci când moartea venea pe neaşteptate. Această operaţie de trepanare urma să se întâmple şi de această dată. Am deschis cutia de abanos, am mai purificat o dată instrumentele în foc şi i-am întins lui Ptahor cuţitul de silex. Medicul regal îi răsese deja părul de pe cap şi-l spălase, aşa că Ptahor a poruncit omului înzestrat cu putere hemostatică să se aşeze pe pat şi să rezeme capul faraonului pe genunchii lui.

Atunci, marea soţie regală, Tiy, s-a apropiat de pat şi l-a oprit. Până în acel moment, ea stătuse aproape de perete, cu mâinile ridicate, tristă şi încremenită ca o statuie de zeu. În spatele ei erau tânărul moştenitor al tronului, Amenhotep, şi sora lui, Baketamon, dar până atunci, eu nici nu apucasem să-mi arunc privirea spre ei. Prinţul moştenitor era de aceeaşi vârstă cu mine, dar mult mai înalt. El îşi ţinea capul drept, bărbia lui era proeminentă şi avea ochii închişi. Mâinile şi picioarele lui păreau bolnăvicioase şi firave, iar pleoapele şi muşchii feţei îi vibrau. Prinţesa Baketamon, cu ochii prelungi, migdalaţi, avea trăsături nobile. Buzele îi erau pictate în portocaliu, îmbrăcămintea ei era din in regal şi, prin transparenţa ţesăturii, mâinile şi picioarele ei păreau a fi ale unei zeiţe. Cu toate că era corpolentă şi nu prea înaltă, marea soţie regală, Tiy, era mai impunătoare decât amândoi. Pielea ei era arămie, avea obrajii laţi şi proeminenţi. Se spunea că ea ar fi fost la origine o simplă femeie din popor şi că avea sânge negru, dar eu nu sunt sigur de acest lucru, am auzit doar că aşa ar fi fost. Ştiu că, în ciuda faptului că numele părinţilor ei nu figura printre numele celor nobili, ochii ei lăsau să se bănuiască inteligenţă şi curaj şi că ea avea o prezenţă maiestuoasă. Ea a mişcat braţul şi s-a uitat cu scârbă la omul hemostatic, ca şi cum acesta ar fi fost praful din faţa picioarelor ei arămii. Eu am înţeles-o, fiindcă acel om nu era decât un simplu căruţaş, care mâna boii şi care nici măcar nu ştia să scrie şi să citească. El stătea cu gâtul încovoiat şi îşi bălăngănea braţele, gura îi era întredeschisă şi faţa lui avea o expresie nătângă. El nu avea nici un talent şi nici o urmă de inteligenţă, dar era în stare să oprească curgerea sângelui prin simpla lui prezenţă şi de aceea, fusese luat de la carul şi de la boii lui şi

pus în slujba Templului. În ciuda purificărilor, răspândea în jur un miros puternic de bălegar. El însuşi nu ştia de unde-i vine acea putere de a opri sângele să curgă. Nu era nici o artă acest lucru, nici rezultatul voinţei lui. Această calitate era ca piatra preţioasă, care zace în drum printre alte pietre; nimeni nu ar fi putut, prin studiu sau prin exerciţiu spiritual, să dobândească această calitate.

— Nu permit ca el să atingă o fiinţă divină, a spus marea soţie regală. Dacă este nevoie, eu însămi voi sprijini capul zeului.

Ptahor a protestat şi a spus că operaţia este sângeroasă şi greu de privit. Cu toate acestea, marea soţie regală s-a aşezat pe marginea patului şi a ridicat cu atenţie pe genunchii ei capul faraonului muribund, fără a se nelinişti din cauza salivei care curgea pe mâinile ei.

— El este al meu, a spus regina. Nimeni altcineva nu-l poate atinge, în afară de tine. De pe genunchii mei, el va intra în regatul morţii.

— El, cel care este asemenea zeilor, a adăugat Ptahor tăind cu cuţitul de silex pielea capului regesc, va urca cu barca solară la tatăl lui, Amon, şi va naviga direct spre ţara celor fericiţi. El s-a născut din soare şi se va întoarce la soare, iar numele lui va fi slăvit de tot poporul de la o eternitate la alta. Pe Seth şi pe toţi demonii lui, ce face hemostaticul?

Intenţia lui Ptahor a fost să vorbească în mod egal despre toate, ca să-i distragă atenţia reginei, aşa cum, de obicei, medicul îi spune vrute şi nevrute bolnavului ca să-i mai diminueze din dureri în timp ce-l îngrijeşte. Dar la urmă, el s-a adresat omului hemostatic, care, cu ochii pe jumătate închişi, părea că dormea, rezemat de uşă Sângele începuse să curgă pe genunchii soţiei faraonului, care a tresărit şi faţa ei şi-a schimbat culoarea în galben-cenuşiu. Omul hemostatic a tresărit şi el din gândurile lui. Poate că se gândise la boii lui sau la câmp, dar şi-a amintit repede de misiunea lui, s-a apropiat şi, cu braţele ridicate, a început să-l privească pe faraon. Imediat, sângele a încetat să mai curgă, iar eu am spălat şi am şters faţa faraonului.

— Iertare, buna mea stăpână, a spus Ptahor şi a apucat burghiul pentru găurit. Da ... la soare, direct la tatăl lui, în barca solară de aur, Amon să-l binecuvânteze!

Vorbind, el a învârtit cu repeziciune şi abilitate burghiul între mâini şi burghiul s-a înfipt cu un scârţâit în osul cranian. Atunci, principele moştenitor a deschis ochii, s-a apropiat de noi şi a spus tremurând:

— Nu Amon, ci Ra-Harakhti, care se manifestă prin Aton, îl va binecuvânta pe el.

Eu am ridicat mâna în semn de respect, cu toate că nu ştiam despre ce zeu vorbeşte el. Cine îşi poate aminti numele tuturor celor o mie de zei ai Egiptului? Poate că nici toţi bătrânii preoţi ai lui Amon, care sunt familiarizaţi cu toţi zeii sacri şi care toată ziua se gândesc numai la sacra triadă sau la sacra nonadă.

— A, da,... Aton, a murmurat Ptahor. De ce nu şi Aton? Pur şi simplu mi-a scăpat acest zeu.

El a apucat din nou cuţitul de silex şi ciocanul din cutia de abanos şi cu lovituri scurte a început să detaşeze osul.

- Într-adevăr, aşa este, acum îmi amintesc că, în înţelepciunea lui divină, el i-a construit şi un templu lui Aton. Cred că imediat după ce s-a născut prinţul, sau poate altădată a fost, frumoasă Tiy? În sfârşit, încă un moment.

Ptahor a aruncat o privire neliniştită spre prinţul moştenitor, care stătea în apropierea patului, cu pumnii strânşi, cu faţa crispată şi tremura.

— Adevărul este, a spus Ptahor, că puţin vin mi-ar întări mâinile şi cred că nici prinţului aşa ceva nu i-ar face rău. După această intervenţie, într-adevăr, trebuie rupt sigiliul regal al unei amfore cu vin bun. Hop!

I-am întins pensa şi el a extras bucăţica de os detaşată, iar capul faraonului s-a clătinat pe genunchii reginei.

— Fă un pic de lumină, Sinuhe, a spus în şoaptă Ptahor, apoi a suspinat uşurat, fiindcă ceea ce fusese mai greu era depăşit.

Instinctiv, am respirat şi eu uşurat şi a fost ca şi cum aceeaşi uşurare resimţită ar fi fost transmisă faraonului inconştient, fiindcă membrele lui s-au mişcat, respiraţia i s-a calmat şi el s-a cufundat într-o inconştienţă şi mai profundă decât până atunci.

În lumina clară, gânditor, Ptahor a examinat un moment creierul faraonului, care se putea vedea prin deschiderea practicată pe craniu. Materia cerebrală era cenuşiu-albăstruie.

— Hmm, a exclamat Ptahor şi a rămas un moment absorbit în gândire. Tot ceea ce trebuia făcut s-a făcut. Doar Aton îl poate ajuta mai departe, fiindcă acest lucru este doar în puterea zeilor, nu şi a oamenilor.

Apoi, uşor şi cu multă grijă, el a pus la loc bucata de os detaşată, a aplicat o loţiune adezivă şi a repliat pielea la Ioc, apoi a bandajat rana. Soţia faraonului a coborât capul lui Amenhotep al Ill-lea pe perna tăiată dintr-un

lemn preţios şi s-a uitat întrebătoare la Ptahor. Sângele curs se uscase pe genunchii ei, dar ea nu părea preocupată de acest lucru. Ptahor a privit-o cu îndrăzneală şi, fără să se încline în faţa ei, i-a spus încet:

— El va trăi până în zori, dacă zeul lui va voi.

Apoi şi-a ridicat braţul în semn de doliu, iar eu l-am imitat. Dar nu am avut curajul să-i copiez şi expresia de compasiune. Cine eram eu ca să-mi manifest mila faţă de un faraon? Am purificat instrumentele în foc şi le-am pus la loc în cutia de abanos a lui Ptahor.

— Răsplata ta va fi importantă, a spus marea soţie regală şi a făcut un semn cu mâna că putem să ne retragem.

În sala regilor era pregătită masa pentru noi şi Ptahor s-a uitat cu bucurie la numeroasele amfore cu vin, aşezate de-a lungul pereţilor. După ce a examinat cu atenţie sigiliile, a pus să fie deschisă una dintre ele şi sclavii ne-au turnat apă pe mâini. L-am întrebat pe Ptahor cum de a avut curajul să se adreseze atât de neconvenţional marii soţii regale şi principelui moştenitor.

— Desigur, faraonul este un zeu încă din timpul vieţii, a spus Ptahor şi a făcut o grimasă care amintea de un pavian bătrân. Pentru el se ridică temple şi se aduc jertfe până la capătul pământului, dar ca medic, ai văzut şi tu că, în pielea goală, faraonul este la fel cu oricare alt muritor, deci ca şi noi. N-are nici un rost să insist, dar îţi jur că marea soţie regală este construită din acelaşi aluat ca şi ceilalţi oameni şi că nu-i lipseşte nimic din ceea ce au şi celelalte femei. Vorbele mele sunt doar ca un bâzâit de muscă în urechile regale şi dacă aş bâzâi şi eu la fel ca toate muştele care roiesc în jurul lor, urechile lor nu ar preţui vorbele mele. Ei ştiu acum că Ptahor este oarecum bizar, dar, în acelaşi timp, un bărbat demn de respect şi-i vor ierta nebunia din cauza bătrâneţii şi din cauza marii lui înţelepciuni. Ei îşi vor aminti de mine şi-mi vor trimite daruri bogate. Cântăreşte singur cu mintea ta, dar dacă vrei ca suveranii să-ţi asculte vorbele, vorbeşte-le la fel cum le vorbeşti şi celorlalţi oameni, vorbeşte-le ca şi celor care-ţi sunt egali. După aceea, fie că ei îţi vor asculta vorbele, fie că te vor alunga cu lovituri de bici din curtea palatului, dar, ca urmare a ciudatei întâmplări, îşi vor aminti de tine. Şi este un fapt important dacă faraonul îşi aminteşte de supuşii săi.

Ptahor devenea din ce în ce mai vesel, pe măsură ce bea vin. Omul care putea opri sângele se ghiftuia cu carne friptă, tăvălită prin miere de albine, pe care o devora sălbatic, împingând-o cu amândouă mâinile în gură. Era

pe jumătate adormit şi sorbea vinul ca şi cum ar fi băut bere, ochii lui erau dilataţi, obrajii îi ardeau ca focul şi bâiguia fără rost:

— Nu voi mai fi în căsuţa mea, n-am să mai fiu niciodată în căsuţa mea, nu şi nu.

Servitorii i-au turnat apă pe mâini, pentru ca să se spele, dar enervat, el a azvârlit-o împrejur. Ptahor i-a aruncat o privire binevoitoare şi i-a sugerat să tragă o raită prin grajdurile faraonului, fiindcă o astfel de ocazie nu va mai avea niciodată şi fiindcă din palat, în nici un caz, nu vom putea pleca mai înainte ca faraonul să-şi dea duhul sau să se însănătoşească. Aşa era obiceiul, iar dacă faraonul va muri, va trebui să murim şi noi, a mai spus Ptahor. Omul care oprea sângele l-a crezut şi, mai întâi, a căzut într-o stare de deprimare, după care l-a înveselit gândul că, totuşi, el va muri în căsuţa lui de lut, aşa că s-a dus să privească grajdurile faraonului, atâta timp cât acest lucru încă era posibil. Servitorilor care l-au însoţit, Ptahor le-a atras atenţia că poate ar fi mai bine pentru el dacă i s-ar permite să se culce în grajd, fiindcă acolo el s-ar putea simţi ca acasă.

Rămas singur cu Ptahor, am îndrăznit să-l întreb despre zeul Aton, fiindcă, într-adevăr, nu ştiam că Amenhotep al III-lea construise în cinstea zeului lui un templu în Teba. Ptahor m-a lămurit că Ra-Harakhti îi era faraonului un zeu familiar, fiindcă cel mai mare faraon războinic, Tutmes, ar fi avut un vis, pe când era în deşert, în apropierea Sfinxului. Acest zeu Aton i s-a arătat în vis şi i-a prezis că va veni o zi când el va purta pe cap coroanele ambelor regate, deşi, în acel moment, acest lucru era imposibil, fiindcă înaintea lui Tutmes mai erau alţii care aveau dreptul la coroanele Egiptului. Acest fapt era adevărat, şi în zilele nebune ale tinereţii lui, Ptahor făcuse o călătorie până la Marile Piramide şi văzuse cu ochii lui templul lui Tutmes, ridicat între marile labe ale Sfinxului şi a citit inscripţia în care regele povestea despre acea zeiască apariţie. De atunci, familia regală l-a onorat pe Ra-Harakhti, care locuia la Heliopolis şi a cărui formă de manifestare era zeul Aton. De aceea i se ridicase şi în Teba un templu lui Aton, chiar dacă pentru altcineva din afara familiei faraonului, zeul Aton nu avea nici o importanţă. Acolo, Aton era reprezentat ca un taur, care purta între coarne discul solar împreună cu Horus în formă de şoim.

— Aşa se face că principele moştenitor este fiul ceresc al acestui Aton, a spus Ptahor şi a mai băut o gură de vin. Marii soţii regale, Tiy, care s-a rugat în templul Lui Ra-Harakhti, i s-a arătat zeul Aton şi abia după aceea ea a născut un băiat. Acolo, la Heliopolis, ea a întâlnit un preot ambiţios,

care i-a intrat în graţii. Numele lui este Ay şi soţia lui este cea care l-a alăptat pe prinţul moştenitor. Acest Ay are o fată pe care o cheamă Nefertiti, care a supt lapte de la aceleaşi ţâţe ca şi prinţul moştenitor şi s-a jucat cu el la palat ca şi cum ar fi fost fraţi, aşa că, te las să ghiceşti tu ce-o să urmeze.

Ptahor a sorbit din nou din cupa cu vin, a suspinat şi mi-a spus:

— Ah, pentru un bărbat bătrân nu există ceva mai delicios decât vinul şi trăncăneala despre lucruri care nu i se mai pot întâmpla. O, Sinuhe, fiul meu, dacă ai şti tu cât de multe secrete zac îngropate în tigva asta cheală de trepanator. Aici sunt multe dintre secretele regilor. Nu puţini sunt uimiţi de faptul că niciodată nu s-au născut băieţi vii în haremul palatului, fapt care sfidează toate legile medicinii. Şi nu pentru că cel care se odihneşte acum cu capul trepanat nu şi-ar fi răspândit sămânţa din cupa lui în zilele în care era puternic şi fericit. El a fost un bărbat puternic şi dacă este adevărat că a doborât o mie de lei şi cinci sute de tauri, oare câte fecioare a răsturnat el în umbra baldachinului regal? Nici gardienii haremului n-ar putea-o spune. Totuşi, băiat nu a avut decât de la marea lui soţie regală, Tiy.

Eram neliniştit, fiindcă băusem şi eu vin. De aceea, am suspinat şi m-am uitat la piatra verde de pe deget. Dar Ptahor a continuat implacabil:

— Pe marea soţie regală, el, cel care odihneşte acum între viaţă şi moarte, a găsit-o în timpul unei vânători. Se spune că, pe atunci, Tiy era fiica unui păsărar care avea o casă din stuf pe malul Nilului. Faraonul a ridicat-o pe Tiy alături de el din cauza înţelepciunii ei şi i-a respectat pe părinţii ei neînsemnaţi şi le-a umplut mormintele cu bogăţii. Iar Tiy nu a avut nimic de obiectat împotriva plăcerilor lui, atâta timp cât femeile din haremul regal nu au născut băieţi, care ar fi putut să-l moştenească. Poate că nu-ţi vine să crezi, dar în această privinţă, ea a fost ajutată de un noroc formidabil. Şi chiar dacă el, cel care este acum între viaţă şi moarte, avea sceptrul şi biciul în mâna lui, ea, marea soţie regală, era aceea care-i dirija braţul. Iar când, din raţiuni politice, el a luat-o de soţie pe fiica regelui din ţara Mitanni, spre a pune, pentru totdeauna, capăt războiului din partea superioară a fluviului Naharan, Tiy a reuşit să-l facă să creadă pe faraon că, în locul acela, în care bărbatul pătrunde pentru a se uni cu femeia, prinţesa avea o copită de ţap şi că ea însăşi mirosea a ţap, aşa că, tot auzind mereu acest lucru, până la urmă, prinţesa a înnebunit.

După ce a privit suspicios în jurul lui, Ptahor mi-a spus repede:

— Sinuhe, nu trebuie să dai crezare acestei poveşti pe care ţi-am spus-o, fiindcă ea a fost inventată de oameni răuvoitori. Nimeni nu se îndoieşte de

bunătatea şi de înţelepciunea marii soţii regale. Ea a fost foarte abilă şi a ştiut să aleagă o suită de bărbaţi capabili, atât pentru ea, cât şi pentru tron. Aşa este.

După ce a rostit aceste vorbe, Ptahor a vărsat puţin vin din cupa lui pe podea, şi-a ridicat capul şi, cu o ipocrită vioiciune, a izbucnit în râs, apoi a strigat:

— Salut pe cel care poartă sperietoarea de muşte! Deci, tu erai? Aşază-te şi bea un pic de vin cu noi. Cred că nu ne-am mai văzut de o groază de vreme.

Eu m-am ridicat în picioare şi m-am înclinat până la pământ, fiindcă în faţa noastră apăruse Ponnald, cel mai important dregător din Egipt, cel care stătea în dreapta faraonului şi purta sceptrul regal, cel care era gardianul sigiliului faraonului. El sosise singur şi avea pe braţe podoabe cu o semnificaţie lugubră, faţa lui bătrână avea o expresie de disperare, iar din ochi îi picurau lacrimi pe obraji. De fapt, era multă ipocrizie în tristeţea şi în lacrimile lui, fiindcă el nu plângea atât de mult pentru moartea aşteptată a faraonului cât pentru propria lui soartă. Nici măcar nu şi-a aruncat privirea spre mine, fiindcă nu era în obiceiul sus-puşilor să-i privească pe cei fără importanţă. Aceştia erau ca aerul dimprejurul lor. El s-a aşezat, şi-a lăsat din mâini însemnele puterii şi cravaşa, a suspinat, după care a spus furios:

— Te iert, fiindcă tu eşti nebun, trepanatorule! Dar nu ar trebui să râzi în casa unde sunt lacrimi şi tristeţe.

Apoi a făcut din mână un semn interogativ şi Ptahor a răspuns:

— Până mâine dimineaţă. Dar, cum niciodată nu vom mai fi în căsuţa noastră, după cum a spus nu mai ştiu care înţelept din alte vremuri, cel mai bine ar fi să bei împreună cu noi o cupă cu vin, fiindcă vinul merge la fel de bine şi la tristeţe, şi la bucurie. Dar de ce eşti singur şi rătăceşti ca o umbră? Unde sunt slujitorii şi sfetnicii care roiau, de obicei, în jurul tău ca muştele în jurul unui cozonac cu miere?

După ce şi-a şters lacrimile de pe faţă, păzitorul sigiliului regal a zâmbi descurajat şi a spus:

— În mâna oamenilor, puterea este ca trestia, iar dacă trestia se rupe, pasărea înţeleaptă sare la timp pe o altă trestie. De aceea, poate că este mai bine să beau vin împreună cu tine, deşi nu se obişnuieşte. Poate că tu ai dreptate.

— Bine, dar aşa de repede? a întrebat Ptahor.

Păzitorul sigiliului a făcut un semn de neputinţă cu mâinile, după care a spus:

— Eu nici nu am fost lăsat în apropierea patului regal ca să-mi veghez stăpânul. Pe numele lui Amon, nerecunoştinţa este plata lumii. Sigiliul faraonului a fost luat în păstrare de marea soţie regală, iar garda faraonului ascultă doar de glasul şi de poruncile ei. Alături de ea, în picioare, stă preotul samavolnic, iar prinţul moştenitor, când nu-şi contemplă buricul, priveşte fix înainte ca un viţel pe care îngrijitorul îl mână unde vrea.

— Multe se mai spun despre preoţi, a rostit Ptahor şi i-a mai turnat chiar el vin gardianului sigiliului, fiindcă toţi servitorii fuseseră alungaţi la venirea lui. Se vorbeşte mult despre preoţi, acesta-i adevărul. Puţin mai înainte de a sosi tu, îi povesteam prietenului meu, Sinuhe, cum în zilele tinereţii mele am făcut o călătorie până la Marile Piramide şi mi-am scrijelit numele pe una dintre labele uriaşe ale Sfinxului, după cum obişnuiesc toţi călătorii să facă, cu speranţa că numele meu nu va trece niciodată în uitare.

Păzitorul sigiliului regal a aruncat o privire amabilă înspre mine, însă fără să mă vadă.

— La naiba, Aton, a spus el şi a făcut în bătaie de joc semnul lui Amon. Balamalele porţilor templului lui Aton au ruginit şi de ani de zile suveranul nu a mai fost interesat de el. Şi chiar el, faraonul, a apelat mai degrabă la un zeu străin ca să-l vindece. Nu-i decât un capriciu şi o fantezie acest Aton.

Apoi el şi-a aruncat din privirea spre mine, dar de data aceasta m-a văzut şi s-a grăbit să adauge:

— Capriciile lor sunt permise de către zei, fiindcă şi natura zeilor este capricioasă.

— Totuşi, a spus Ptahor încercând să-l tragă de limbă, prinţul moştenitor a vorbit despre Aton.

— Prinţul moştenitor, a spus cu mult dispreţ păstrătorul sigiliului, prinţul moştenitor este nebun şi bolnav. Să-mi spună mie cine ce vrea, eu vă pot povesti încă de pe acum că marea soţie regală nu va avea răbdare să aştepte nici până când faraonul va fi dus din Casa Morţii în Valea Regilor şi îşi va lipi o barbă, se va încinge cu o coadă de leu şi-şi va aşeza cu autoritate pe cap coroanele regale. Natural, popa se va agita prin preajmă-i, dar fără îndoială că, dacă ea va ajunge regina Egiptului, va face legământ de credinţă pentru Amon.

A mai sorbit cu poftă din cupa de vin şi ochii lui umezi parcă se topiseră.

— Într-adevăr, a continuat el, zeii sunt capricioşi. I-am adus atâtea jertfe lui Amon, dar cu toate jertfele aduse, el s-a debarasat de mine; preoţilor lui superiori le-am făcut plecăciuni ca propriului meu tată, am umplut Egiptul cu temple uriaşe în care numele lui Amon să fie slăvit, dar numai el, Seth, cel mai puternic dintre demoni, îmi mulţumeşte.

A mai băut vin, apoi a început să plângă. După aceea, plânsul i s-a transformat în hohote şi, printre sughiţuri, a început să spună patetic:

— Eu sunt doar un câine bătrân. Sunt doar un câine bătrân şi mi-a căzut şi părul de pe spate şi-am rămas chel de-a binelea. Oh, oh, eu eram scăunelul din faţa regelui, dar regele m-a împins cu piciorul şi am căzut în praful din faţa lui.

Golea cupele de vin cu furie, una după alta, apoi şi-a aruncat cravaşa de aur pe podea şi a început să-şi sfâşie veşmântul. Şi a spus:

— Deşertăciunea deşertăciunilor, nu-mi mai rămâne decât mormântul. Eu am un mormânt plin de bogăţii şi nimeni nu mi-l poate lua. Şi în odihna mea eternă, nimeni nu mă va putea îndepărta din dreapta faraonului meu, chiar dacă eu sunt un câine bătrân şi chelbos.

Şi-a prins capul între mâini şi a continuat să plângă cu amărăciune.

Ptahor a încercat să-l liniştească şi, mângâindu-i capul, i-a urmărit distrat cu degetele toate denivelările, ca un cunoscător ce era.

— Tu ai un craniu interesant, i-a spus visător Ptahor. Aş putea să ţi-l deschid pe gratis, numai de dragul artei.

Păzitorul sigiliului regal şi-a retras brusc capul de sub degetele lui Ptahor şi şi-a ridicat faţa răvăşită de groază, dar Ptahor s-a făcut că nu-l înţelege şi i-a spus seducător:

— Iţi jur pe onoarea mea, absolut gratuit, fără să pretind nici cel mai mic dar. Uite, sunt oricând gata să-ţi crăp capul, în numele vechii noastre prietenii, fiindcă tu ai un craniu nemaipomenit de interesant.

Păzitorul sigiliului regal s-a ridicat cu greutate în picioare, ţinându-se de masă şi privind cu furie drept înainte. Dar Ptahor l-a apucat de braţ şi a continuat cu încăpăţânare să-l convingă:

— Aş putea-o face chiar acum şi n-are rost să-ţi fie teamă; te asigur că o voi face cu tandreţe, fiindcă tare mi-e drag craniul ăsta al tău şi poate că, dacă Amon va voi, mâine vei putea să-ţi urmezi stăpânul în lumea de Dincolo.

— Tu îţi baţi joc de tot ceea ce este sacru, a rostit trist păzitorul sigiliului regal şi s-a aplecat să-şi ridice cravaşa de pe podea. Tu nici nu crezi în Amon, a adăugat el agăţându-se de masă ca să nu cadă. E rău, e foarte rău, a mai spus el. Dar te iert pentru nebunia ta, fiindcă tot nu mai am puterea să te pedepsesc.

Apoi el a plecat, legănând în mâna stângă cravaşa şi bastonul curbat. Spinarea lui obosită era încovoiată, mergea plin de teamă şi de nesiguranţă.

După plecarea lui, în sală au apărut servitorii, care ne-au turnat apă pe mâini şi ne-au uns cu uleiuri scumpe.

Ptahor mi-a spus:

— Lasă-mă să mă sprijin de tine, Sinuhe, fiul meu, fiindcă sunt bătrân şi mi s-au înmuiat deja picioarele.

L-am condus afară. Era deja noapte, iar dinspre răsărit strălucitoarele lumini ale Tebei se reflectau pe cer, însângerându-l. Băusem mult vin şi simţeam în sângele meu pasiunea Tebei, florile din grădina palatului mă îmbătau cu parfumul lor şi stelele străluceau deasupra capului meu.

— Ptahor, am spus eu, noaptea, când cerul se aprinde de strălucirea luminilor Tebei, eu sunt însetat de dragoste.

— Nu există dragoste, mi-a răspuns Ptahor fără nici o ezitare. Oricare bărbat este trist dacă nu are o femeie cu care să se culce. Dar după ce s-a culcat cu o femeie, este şi mai trist decât înainte. Aşa a fost întotdeauna şi aşa va fi mereu.

— De ce? l-am întrebat eu.

— Nici zeii nu ştiu acest lucru, mi-a răspuns Ptahor. Numai că, dacă-mi mai vorbeşti mie despre dragoste, am să-ţi crăp capul. Şi am să ţi-l crăp pe gratis, nepretinzând pentru aceasta nici cea mai mică recompensă, deşi îţi voi face un mare serviciu scăpându-te de suferinţele şi de tristeţea de mai târziu.

Nu am apelat la serviciile nici unui sclav, l-am luat în braţe şi l-am dus în camera care fusese pregătită pentru noi. Era atât de uşor şi nu am făcut nici un efort deosebii când l-am purtat în braţe. După ce l-am lăsat în patul lui, a adormit, dar mai înainte de a adormi, a încercat să găsească o cupă de vin în apropierea patului. L-am învelit cu păturile moi de lână, fiindcă noaptea era răcoroasă, şi m-am întors afară, pe terasa cu flori, fiindcă eram tânăr şi tinereţea nu are nevoie de somn în noaptea în care moare un faraon.

Pe terasă, ajungea până la urechile mele murmurul oamenilor culcaţi lângă zidurile palatului, ca foşnetul vântului printre trestii.

2

Vegheam îmbătat de parfumul florilor de pe terasă şi de luminile Tebei, care înroşeau cerul oriental şi mă gândeam la ochii ei, care erau mai verzi decât apa Nilului în zilele toride de vară, până când mi-am dat seama că nu eram singur pe terasă.

Fiindcă luna era palidă şi lumina stelelor tremurătoare şi slabă, nu mi-am putut da seama dacă de mine se apropia un bărbat sau o femeie. Era deja lângă mine şi încerca să-mi vadă faţa pentru a şti cine sunt. M-am mişcat în lumină şi necunoscutul mi-a spus pe un ton autoritar, dar cu o voce ascuţită de copil:

— Eşti tu, singuraticule?

Abia atunci am recunoscut vocea şi trupul plăpând al prinţului moştenitor. M-am înclinat până la pământ în faţa lui, fără a putea spune nimic. El m-a împins neliniştii cu piciorul şi mi-a spus:

— Ridică-te şi nu mai face pe nătângul. Nimeni nu ne priveşte şi nu are nici un rost să te înclini în faţa mea Păstrează-ţi omagiile pentru zeul al cărui fiu sunt, fiindcă el este singurul zeu. Toţi ceilalţi sunt doar forme în care el poate apărea şi se poate manifesta. Oare tu cunoşti aceste lucruri?

Şi, după un moment de gândire, fără să aştepte răspunsul meu, el a continuat:

— Da, toţi ceilalţi zei sunt forme ale unicului zeu, mai puţin Amon, care este un zeu fals.

Am făcut un gest reprobativ cu mâna şi am exclamat „Oh!” pentru a arăta că mă tem de asemenea vorbe.

— Bine, a spus el, să-i lăsăm pe zei. Te-am văzut lângă tatăl meu, pe când îi întindeai cuţitele şi ciocanul nebunului de Ptahor. De aceea, ţi-am pus numele „Cel care este singur”. Iar mama mea i-a dat lui Ptahor numele

de „Bătrânul maimuţoi”. Acestea vor fi numele voastre, dacă va trebui să muriţi înainte de a părăsi palatul. Deci, eu sunt cel care ţi-a ales numele.

Mi-a trecut prin minte că prinţul moştenitor era, într-adevăr, bolnav şi nebun, dacă îmi vorbea despre moartea mea şi a lui Ptahor. Numai că şi Ptahor pomenise despre moartea care ne aşteaptă dacă faraonul moare, iar omul hemostatic îl crezuse. Părul din cap începu să mă gâdile neplăcut şi am ridicat mâna în semn de protest, fiindcă nu aş fi vrut să mor.

Prinţul moştenitor respira rapid şi neregulat, mâinile lui erau în continuă mişcare şi bolborosea ceva încet, pentru el însuşi.

— Sunt tulburat, a spus el. Aş vrea să fiu în altă parte, nu aici. Zeul meu îşi va face apariţia, o simt, o ştiu, dar îmi este teamă. Rămâi cu mine, tu, Cel care eşti singur, fiindcă zeul îmi va zdrobi trupul cu forţa lui, iar limba mea va fi bolnavă când el va apărea.

Pe mine m-a apucat tremuratul, fiindcă am crezut că el este atât de bolnav, încât delirează. Dar el a spus apoi pe un ton imperios:

— Vino!

Şi l-am urmat. Am coborât în urma lui de pe terasă şi ne-am continuat drumul de-a lungul lacului sacru, urmăriţi de murmurul lugubru al mulţimii, care se auzea de după zidurile palatului. Am trecut de grajduri şi de cuştile câinilor şi am ieşit afară prin porţile de serviciu, fără ca vreun gardian să ne întrebe ceva. Îmi era teamă, fiindcă Ptahor îmi spusese că noi nu aveam voie să părăsim palatul mai înainte de moartea faraonului, dar eu nu aveam îndrăzneala să mă opun poruncii prinţului moştenitor.

El mergea încordat, cu paşi repezi şi alunecători şi mie îmi era destul de greu să mă ţin după el. Prinţul nu avea decât o pânză subţire înfăşurată peste coapse şi luna îi lumina pielea albă, picioarele subţiri şi şoldurile, care erau ca ale femeilor. Luna îi lumina urechile proeminente şi, din când, în când faţa lui transfigurată şi plină de suferinţă. Era ca şi cum ar fi urmărit o imagine pe care nimeni altul nu o putea vedea.

Când am ajuns la mal, mi-a spus:

— Vom lua o barcă. Eu trebuie să merg spre răsărit, pentru a-mi putea întâlni tatăl.

A urcat în prima barcă şi eu l-am urmat, am vâslit şi am traversat fluviul, fără ca nimeni să ne împiedice, cu toate că furasem barca. Noaptea era neliniştită, pe Nil circulau multe bărci şi în faţa noastră sclipeau luminile Tebei, care înroşeau cerul. Abia am coborât din barcă că el a şi început să meargă drept înainte, fără a mai privi deloc înapoi, ca şi cum

locurile îi erau cunoscute. Nu puteam să-l las singur şi de aceea, cu toate că îmi era teamă, l-am urmat. Mulţi alţi oameni se plimbau în acea noapte şi paznicii nu au strigat după noi, fiindcă deja toată Teba ştia că faraonul urma să moară în acea noapte. Prinţul mergea vioi şi l-am invidiat pentru rezistenţa pe care o avea, în ciuda trupului lui aparent firav. Deşi noaptea era răcoroasă, tot spatele meu era transpirat, fiindcă îmi era greu să mă ţin după el.
Stelele îşi schimbaseră poziţia şi luna coborâse, dar el continua să meargă şi, după ce am lăsat în urmă valea, am urcat în deşertul arid şi Teba dispăruse în spatele nostru, iar în faţă, pe cerul negru, se distingeau ca nişte umbre, cei trei munţi care străjuiau Teba. Mă întrebam cum şi de unde am fi putut găsi o litieră ca să ne întoarcem, fiindcă bănuiam că el nu ar mai fi avut forţa necesară pentru un drum atât de lung.

Într-un sfârşit, el s-a oprit, s-a aşezat pe nisip şi, gâfâind, mi-a spus:

— Ţine-mă strâns de mâini, Sinuhe, fiindcă îmi tremură, şi-mi simt bătăile inimii. Momentul este aproape, lumea este pustie. Nu mai există nimeni altcineva în lume decât tu şi eu, numai că tu nu vei putea veni cu mine acolo, unde eu mă voi duce. Totuşi, nu aş vrea să fiu singur.

L-am strâns în braţele mele şi am simţit cum trupul îi tremură şi se acoperă de o sudoare rece. Lumea era pustie în jurul nostru şi, de undeva, un şacal începuse să urle de moarte. Stelele erau palide şi toată atmosfera din jurul nostru era cenuşie ca moartea. Apoi, deodată, prinţul şi-a smuls cu violenţă mâinile din mâinile mele şi şi-a îndreptat privirea către colinele dinspre răsărit.

— Zeul apare, a spus el cu o voce stinsă şi faţa lui avea o strălucire bolnavă.

— Zeul apare, a strigat el către deşert şi deodată lumina a început să fie clară în jurul nostru, lumina a îmbrăţişat şi aurit munţii şi a răsărit soarele.

El a urlat puternic, a căzut în nisip şi şi-a pierdut cunoştinţa. Membrele şi trupul lui se agitau frenetic, gura îi era deschisă şi picioarele lui băteau pământul. Dar din acel moment, nu mi-a mai fost teamă, fiindcă urlete asemănătoare auzisem în curtea din Casa Vieţii şi ştiam bine ce aveam de făcut. Din păcate, nu aveam o bucăţică de lemn, pe care să o pot pune între dinţii lui, dar am rupt o fâşie din pânza care-mi acoperea coapsele, apoi am început să-i masez mâinile şi picioarele. Acum ştiam clar că el este bolnav şi că atunci când se va deştepta, va fi fără vlagă, am privit împrejur şi nu

ştiam de unde să găsesc un ajutor - Teba era departe, în spatele nostru şi prin apropiere nu se vedea nici o colibă.

La un moment dat, în jurul nostru a început să se rotească un şoim în zbor. Parcă venise din razele strălucitoare ale soarelui. Mai întâi a descris în zbor un cerc larg de jur-împrejurul nostru, apoi a coborât, ca şi cum ar fi vrut să se aşeze pe fruntea prinţului moştenitor. Am fost atât de uimit, încât am făcut instinctiv semnul lui Amon şi mi-a trecut prin minte că poate prinţul se gândise la Horus, când a vorbit despre zeul său şi că, de aceea, zeul şi-a făcut apariţia pentru noi sub formă de şoim. Prinţul gemea şi m-am aplecat ca să-l îngrijesc, dar când am ridicat capul, în locul şoimului am văzut un om. În faţa noastră era un bărbat tânăr, frumos ca un zeu, parcă coborât din razele soarelui. Avea o lance în mână şi pe umeri o vestă grosolană, cum poartă săracii. Şi cu toate că nu credeam în zei, am fost atât de surprins de apariţia lui încât, pentru mai multă siguranţă, m-am plecat în faţa lui până la pământ.

— Ce are el? a întrebat tânărul în dialectul Egiptului de Jos, arătând spre prinţ. Băiatul este bolnav?

Îmi era ruşine că îl salutasem ca pe un zeu, m-am ridicat şi i-am spus:

— Dacă eşti un tâlhar, să ştii că nu prea ai cu ce să te alegi de la noi. Tânărul acesta este bolnav şi poate că zeii te vor binecuvânta, dacă ne vei ajuta.

El a scos un ţipăt puternic şi, imediat, din înaltul cerului a coborât un şoim, care s-a aşezat pe umărul lui. Mie mi-a trecut prin minte că, totuşi, cel mai bine ar fi să mă port mai cu prudenţă, cine ştie, ar fi putut fi vreun zeu, poate unul dintre aceia mai puţin importanţi. De aceea, m-am adresat respectuos şi l-am întrebat cine este, de unde vine şi încotro se îndreaptă.

— Eu sunt Horemheb. Fiul şoimului, a spus el cu mândrie. Părinţii mei sunt oameni simpli, care se ocupă cu prepararea brânzei, dar când m-am născut, mi s-a prezis că voi conduce mulţi oameni. Şoimul meu a zburat şi m-a condus până aici, fiindcă în întunericul nopţii nu am reuşit să găsesc oraşul. Locuitorii Tebei se tem după căderea nopţii de lăncieri. Intenţionez să mă angajez soldat, fiindcă se spune că faraonul este bolnav şi mă gândesc că el are nevoie de braţe solide, care să-l apere.

Trupul lui era frumos ca al unui leu tânăr şi privirea lui era pătrunzătoare ca o săgeată înaripată; m-am gândit cu o oarecare invidie că multe femei îi vor fi spus: „Frumosule, vino să te distrezi cu mine, ajută-mă să-mi uit singurătatea”.

Prinţul moştenitor a gemut, şi-a atins faţa cu mâna şi şi-a mişcat picioarele, l-am luat căluşul din gură şi am regretat că nu am puţină apă cu care să-i umezesc buzele. Horemheb, care îl privea cu curiozitate, m-a întrebat:

— Oare el va muri?

— Nu, el nu va muri, i-am răspuns eu neliniştit. El este bolnav. Boala lui este sacră.

Horemheb s-a uitat la mine, şi-a strâns lancea în mâini şi mi-a spus:

— Tu nu trebuie să mă priveşti cu dispreţ, chiar dacă eu umblu în picioarele goale şi sunt încă sărac. Eu ştiu să scriu şi să citesc destul de bine şi nu peste multă vreme eu le voi comanda multor oameni. Oare ce zeu a intrat în el?

El mi-a pus această întrebare, fiindcă toată lumea crede că, prin gura bolnavilor de epilepsie, vorbesc zeii.

— El are un zeu particular, i-am răspuns eu. Dar eu cred că el este şi un pic nebun. Când îşi va veni în fire, ajută-mă să-l duc în oraş, unde voi găsi o litieră cu care să-l duc în casa lui.

— Cred că-i este frig. a spus Horemheb, apoi şi-a scos vesta şi l-a acoperit cu ea pe prinţul moştenitor. Dimineţile Tebei sunt reci, dar eu nu am nevoie de nimic, fiindcă sângele meu mă încălzeşte. Eu cunosc numeroşi zei şi ţi i-aş putea enumera pe cei care mă protejează, dar zeul meu personal este Horus. Băiatul acesta este, desigur, dintr-o familie bogată, fiindcă pielea lui este atât de albă şi fină şi se vede că niciodată nu şi-a folosit mâinile pentru muncă. Dar tu, cine eşti tu?

El vorbea mult, cu vioiciune şi sinceritate, fiindcă era un băiat sărac, care făcuse o călătorie destul de lungă pentru a ajunge la Teba şi cunoscuse pe drum multă duşmănie şi umilinţă.

— Eu sunt medic, i-am spus. Am fost uns preot de primul grad în marele Templu al lui Amon din Teba.

— Deci tu l-ai adus pe el în deşert pentru a-l vindeca, a tras concluzia Horemheb. Dar ar fi trebuit să-l îmbraci mai bine. Nu o spun fiindcă aş pune la îndoială măiestria ta de medic, a adăugat el cu amabilitate.

Nisipul rece şi roşu strălucea în lumina începutului de ziuă, tăişul lăncii lui Horemheb strălucea, iar şoimul descria largi orbite în jurul capului lui. Prinţul moştenitor s-a ridicat în coate, dinţii îi clănţăneau, a gemut uşor şi a privit în jurul lui uimit.

— Eu l-am văzut o clipă, a spus el, dar această clipă a durat cât o sută de ani şi eu nu aveam nici o vârstă. El şi-a pus miile lui de mâini peste capul meu şi m-a binecuvântat şi, din fiecare mână a lui, am simţit semnul vieţii eterne. Oare tu nu mă crezi?

— Sper că nu ţi-ai muşcat limba, i-am spus eu alarmat. Am încercat să te protejez, dar nu am avut nici o bucăţică de lemn pe care să o pun între dinţii tăi.

Dar vocea mea a fost ca un bâzâit de muşte pentru urechile lui. Îl privea fascinat pe Horemheb şi ochii lui deveniseră limpezi şi mari, iar zâmbetul şi mirarea lui îl făceau mai frumos.

— Oare tu eşti acela, pe care unicul Aton mi l-a trimis? a întrebat el surprins.

— Şoimul meu a zburat înainte, eu nu am făcut nimic altceva decât să-mi urmez şoimul, a spus Horemheb. De aceea sunt aici, altceva nu ştiu.

Prinţul moştenitor a observat lancea şi privirea lui s-a întunecat.

— Tu ai o lance, a spus el cu reproş.

Horemheb s-a apropiat de el, i-a arătat lancea şi a spus:

— Mânerul este dintr-un lemn excelent, iar tăişul de aramă este însetat după sângele duşmanilor faraonului. Lancea mea este însetată şi numele ei este „Moartea beregatei”.

— Fără sânge, a rostit prinţul moştenitor. Aton are oroare de sânge. Nu este nimic mai monstruos decât sângele care curge.

Observasem că prinţul moştenitor închisese ochii ca să nu vadă când Ptahor executase trepanaţia, totuşi nu ştiusem că el intră in acea categorie de oameni pe care vederea sângelui îi îmbolnăveşte şi îi poate face să-şi piardă chiar şi cunoştinţa.

— Sângele purifică popoarele şi le face mai puternice, a spus Horemheb. Sângele îi întăreşte pe zei şi le asigură sănătatea, iar atâta timp cât vor fi războaie, va curge sânge.

— Nu vor mai fi niciodată războaie, a spus prinţul moştenitor.

— Băiatul ăsta-i smintit, a spus râzând Horemheb. Totdeauna au fost războaie şi totdeauna vor fi, fiindcă pentru a trăi popoarele trebuie să-şi pună la încercare forţa.

— Toate popoarele sunt copiii lui Aton, toate limbile şi toate culorile, pământul roşu şi pământul negru, a spus prinţul şi şi-a îndreptat privirea spre soare. Voi ridica pentru el temple în toată lumea şi voi trimite regilor

din toată lumea simbolul vieţii, fiindcă eu l-am văzut, fiindcă din el m-am născut şi în el mă voi întoarce.

— Fără îndoială, el este nebun, mi-a şoptit Horemheb scuturând înţelegător din cap. Ar fi bine dacă ai putea să-l vindeci.

Horemheb începuse deja să-mi placă şi, de aceea, am spus cu o voce gravă, pentru a-i pune în gardă;

— Puţin mai înainte să fi venit tu, lui i s-a arătat zeul. Boala lui sacră l-a ajutat să-şi revadă zeul. Fiecare este liber să-şi găsească fericirea în credinţa lui.

— Eu cred în lancea mea şi-n şoimul meu, a spus Horemheb.

Dar prinţul moştenitor nu urmărea discuţia noastră. El îşi ridicase braţele pentru a saluta soarele şi faţa lui redevenise frumoasă şi strălucitoare ca şi cum ar fi contemplat o altă lume decât aceea pe care o vedeam noi. L-am lăsat să se închine soarelui, şi imediat am încercat să plecăm spre oraş, dar prinţul era atât de epuizat după criză, încât îi era şi teamă să păşească. De aceea, a mers între noi şi noi l-am sprijinit tot timpul, iar în faţa noastră a zburat şoimul ca o călăuză înaripată.

Când am ajuns acolo, până unde se întind canalele de irigaţie, la marginea câmpului cultivat, am văzut litiera regală care aştepta. Sclavii s-au trântit la pământ în faţa noastră şi dinspre litiera ne-a ieşit în întâmpinare un preot impunător, cu capul complet ras, cu o faţă sobră, care avea trăsături frumoase. Mi-am coborât mâinile până la nivelul genunchilor şi m-am înclinat în faţa lui, fiindcă bănuiam că el este preotul lui Ra-Harakhti, despre care Ptahor îmi vorbise, dar el nu m-a luat în seamă. S-a prosternat în faţa prinţului moştenitor, adresându-i-se cu numele „Rege”. În felul acesta am înţeles că faraonul Amenhotep al III-lea era mort. După aceea, sclavii l-au înconjurat pe noul faraon, i-au spălat mâinile şi picioarele, l-au masat cu unguente parfumate, l-au îmbrăcat cu veşminte din in regal şi i-au pus pe cap o perucă regală. În timpul acesta, Ay m-a întrebat:

— Şi-a întâlnit zeul, Sinuhe?

— L-a întâlnit, i-am răspuns eu. Am vegheat să nu i se întâmple nimic râu. Dar de unde îmi ştii numele?

Preotul Ay a zâmbit şi mi-a spus:

— Datoria mea este să ştiu tot ceea ce se întâmplă la palat, până în clipa în care îmi va veni vremea să mor. De aceea îţi cunosc numele şi ştiu că

eşti medic. De aceea, am ştiut că ei va fi în siguranţă cu tine. Şi mai ştiu că eşti preot şi că i-ai jurat credinţă lui Amon.

Ultimele vorbe le-a rostit cu o ameninţare în glas, de aceea am ridicat braţul şi am spus:

— Ce importanţă are un jurământ pentru Amon?

— Ai dreptate, a spus el, nu trebuie să-ţi pară rău. Toţi fac la fel.

Şi a mai spus:

— Se ştie că prinţul devine neliniştit atunci când zeul se apropie de el. Nimic nu-l poate reţine şi el nu permite gărzii să-l urmeze. Cu toate acestea, voi aţi fost în siguranţă toată noaptea şi nici un pericol nu avea cum să vă ameninţe. După cum vezi, litiera regală îi aştepta. Dar cine este lăncierul?

Şi a arătat spre Horemheb, care stătea deoparte cu şoimul pe umăr şi încerca cu degetele tăişul lăncii.

— Poate că cel mai bine ar fi ca el să moară, a spus Ay, fiindcă nu este de dorit ca secretele faraonului să fie cunoscute de toată lumea.

— El l-a acoperit cu haina lui pe faraon, am spus eu, fiindcă era frig. El este oricând gata să înfigă lancea sa în duşmanii faraonului. Eu cred că tu vei avea mai mult de câştigat de pe urma lui lăsându-l în viaţă, preote Ay, decât omorându-l.

Ay i-a aruncat, indiferent, o brăţară de aur şi a spus:

— Vino într-o zi în palatul de aur şi întreabă de mine, lăncierule!

Dar Horemheb a lăsat să cadă în nisip brăţara de aur şi a spus cu curaj, privindu-l drept în ochi:

— Eu nu primesc ordine decât de la faraon. Dacă nu mă înşel, faraonul este acela care poartă coroana. Şoimul meu m-a condus până la el şi cred că este de ajuns acest semn.

Ay nu s-a supărat, s-a aplecat şi a ridicat brăţara, a pus-o la loc pe braţul lui şi i-a spus, pronunţând distinct fiecare cuvânt, aşa cum i se explică unui copil despre un lucru pe care nu-l ştie:

— Aurul este preţios şi totdeauna de aur este nevoie. Acum înclină-te în faţa faraonului tău, dar nu uita să laşi lancea deoparte.

Faraonul s-a apropiat de noi. Faţa lui era palidă şi trasă, dar avea o strălucire stranie în ochi, care mi-a încălzit inima.

— Urmaţi-mă, a spus el, urmaţi-mă pe noul drum, fiindcă mie mi s-a dezvăluit adevărul.

L-am urmat şi ne-am îndreptat spre litieră, iar Horemheb a spus încet, pentru el însuşi:

— Adevărul este în lance.

Totuşi, el a consimţit să-i dea alergătorului din faţa litierei lancea sa, iar noi ne-am aşezat pe oişte când litiera a fost ridicată. Apoi purtătorii litierei au alergat până la debarcader, unde ne aştepta barca, şi ne am întors la palat pe acelaşi drum pe care îl urmaserăm la plecare, fără ca nimeni să ne vadă, chiar dacă mulţimea mişuna în jurul zidurilor palatului.

Ajunşi la palat, am fost invitaţi în apartamentul prinţului moştenitor şi el ne-a arătat marile amfore din Creta, pictate la exterior cu peşti şi animale. Aş fi vrut ca Totmes să fi fost cu noi ca să poată admira acele amfore, care confirmau că arta poate fi şi altfel decât în Egipt. Acum, când prinţul moştenitor era restabilit şi calm, se comporta şi vorbea ca un tânăr inteligent şi amabil, fără a face caz de rangul lui. Şi abia când a fost anunţat ca marea soţie regală îi va face o vizită, şi-a luat rămas-bun de la noi, promiţând că nu ne va uita.

După aceea, deconcertat, Horemheb s-a uitat la mine şi mi-a spus:

— Eu nu ştiu ce să fac. Habar nu am încotro să merg.

— Rămâi liniştit aici, i-am spus eu. El a promis că nu te va uita. De aceea, este mai bine să fii aici când el îşi va aminti de tine. Zeii sunt capricioşi şi uită repede.

— Să rămân aici, împreună cu acest roi de muşte? a spus el arătând spre curtenii care se foiau prin uşile care duceau la apartamentele regale. Nu, aici eu sunt neliniştit şi nici nu pot să respir în aerul acesta atât de festiv. Ce se va alege oare din Egipt, cu un faraon căruia îi este frică de sânge şi care vrea ca toate popoarele, indiferent de limba şi de culoarea lor, să fie egale? M-am născut soldat şi bunul meu simţ de soldat îmi spune că acest drum este neplăcut unui soldat. În orice caz, mă duc să-mi recuperez lancea, pe care i-am lăsat-o alergătorului.

Ne-am despărţit, dar mai înainte, i-am spus că, dacă are nevoie de un prieten, poate oricând să mă caute la Casa Vieţii.

Ptahor mă aştepta neliniştit în camera noastră şi ochii lui erau roşii.

— Tu nu ai fost aici, în zori, când faraonul şi-a dat sufletul, mi-a reproşat el. Tu nu ai fost aici, iar eu am dormit, fiindcă nu a avut cine să mă trezească şi aşa că nici unul dintre noi nu a văzut când sufletul faraonului, sub formă dc pasăre, a zburat prin nările nasului lui direct spre soare. Dar nu-i nimic, sunt deja mulţi care confirmă că aşa a fost. Totuşi, tare-aş fi vrut

să fiu şi eu de faţă, fiindcă-mi plac la nebunie astfel de miracole. Cu ce fată ţi-ai petrecut noaptea?

I-am povestit întâmplările din acea noapte, iar el şi-a ridicat mâinile, arătându-se foarte mirat.

— Apără-mă, Amon, a spus el. Deci noul faraon este nebun?

— Nu cred că este nebun, i-am răspuns eu ezitând, fiindcă simţeam o ciudată simpatic faţă de tânărul bolnav, pe care îl vegheasem şi care fusese atât de prietenos cu mine. Când ideile lui vor fi mai clare pentru el însuşi, poate că se vor petrece minuni in Egipt.

— Să ne ferească Amon de aşa ceva, a spus înspăimântat Ptahor. Mai bine mi-ai da nişte vin ca să beau, fiindcă gâtul meu este uscat ca praful de pe drum.

Servitorii l-au adus de la grajduri pe omul hemostatic şi el ne-a povestit cu entuziasm despre jgheaburile de aramă din care caii faraonului beau apă şi despre pietrele pictate în toate culorile, care împodobesc compartimentele fiecărui cal din grajd.

— Dar tauri nu am văzut, a adăugat el deprimat. Mă tem că faraonul nu are nici un bou sau taur. În schimb, chiar dacă nu am văzut tauri, după ce m-am culcat pe paie, am avut un vis lung. L-am văzut în vis pe Sinuhe, care ducea o iapă albă la Templu, pentru sacrificiu, şi am mai văzut-o pe bunica mea, care pregătea de mâncare în ţara de Dincolo.

— Acest vis, a spus Ptahor, este uşor de tălmăcit. Acea iapă nevinovată, pe care o ducea Sinuhe la Templu, eşti chiar tu, iar mă-ta mare te aşteaptă cu masa în căsuţa din ţara de Dincolo, fiindcă nu încape îndoială că pe noi trei ne aşteaptă moartea.

Omul care putea opri sângele să curgă a continuat, preocupat de propriile lui gânduri:

— Cred că în ţara de Dincolo sunt tauri frumoşi şi puternici, fiindcă în timp ce bunica îmi vorbea şi mă mustra că-mi murdărisem îmbrăcămintea, am auzit un muget profund în apropierea mea. Din cauza acelui muget m-am trezit, maţele îmi ghiorăiau, pânza din jurul coapselor mele era udă, iar pe jos era o baltă de apă.

El a mai povestit multe alte neghiobii şi s-a oprit din povestit abia când au venii soldaţii să ne conducă pe toţi trei la Casa Judecăţii. Acolo, bătrânul gardian al sigiliului era aşezat pe tronul dreptăţii. În faţa tronului dreptăţii erau patruzeci de rulouri din piele, pe care era scrisă legea. Soldaţi înarmaţi ne-au înconjurat, ca să nu putem fugi, şi păzitorul sigiliului regal ne-a citit

legea şi ne-a informat că noi trebuie să murim, fiindcă faraonul nu s-a vindecat după trepanaţie. M-am uitat neliniştit la Ptahor, dar el a zâmbit când călăul, cu sabia pregătiră, şi-a făcut apariţia.

— Începeţi cu omul care poate opri sângele, a spus Ptahor. El este mai grăbit decât noi, fiindcă bunică-sa a şi pregătit mâncarea şi-l aşteaptă cu masa în ţara de Dincolo.

Omul care putea opri sângele ne-a spus prietenos „rămas-bun”, a făcut semnul sacru al lui Amon şi a îngenuncheat umil în faţa rulourilor de piele. Călăul a apucat spada şi a rotit-o deasupra capului „victimei”, apoi i-a atins uşor grumazul. Totuşi, omul hemostatic s-a prăbuşit pe podea şi noi am presupus că el şi-a pierdut cunoştinţa de frică, fiindcă nu avea nici o zgârietură pe grumaz.

Când mi-a venit rândul, am îngenuncheat fără teamă; călăul mi-a zâmbit şi, fără să mă sperie mai mult, mi-a atins grumazul cu spada. Pentru Ptahor, ritualul a fost şi mai scurt, fiindcă el nu a trebuit nici să îngenuncheze.

Aşa că judecata a fost executată şi, cum noi eram de acum înainte consideraţi morţi, ni s-au dat nume noi, care au fost gravate pe brăţări groase din aur. Pe brăţara lui Ptahor era gravat: „El, cel care seamănă cu un maimuţoi”, iar pe a mea: „El, cel care este singur”. Ni s-au dat şi veşminte noi şi, pentru prima oară, am purtat haine din in regal cu un şorţ plisat şi, pentru prima oară, gâtul meu a fost împodobit cu un colier greu din argint, încrustat cu pietre preţioase.

Dar când servitorii au încercat să-l ridice de la pământ pe omul hemostatic, pentru a încerca să-l aducă în simţiri, s-a putut vedea că el era mort ca o piatră. Am văzut cu ochii mei acest lucru şi pot oricând să confirm că a fost adevărat, dar de ce a murit, nu pot înţelege. Poate că el a murit doar fiindcă a crezut sincer că va muri. Mi-a părut rău că a murit, fiindcă în ciuda simplităţii şi neroziei lui, el era un om bun şi avea şi puterea ca să oprească sângele şi un astfel de om nu seamănă cu vreun altul.

Toată lumea era tristă din cauza morţii faraonului, dar când s-a răspândit vestea despre ciudata moarte a Omului care putea opri sângele, toţi cei care au auzit-o nu şi-au putut stăpâni râsul. Îşi loveau genunchii cu mâinile şi râdeau cu poftă, fiindcă întâmplarea asta absurdă li se părea amuzantă.

În ceea ce mă priveşte, eu eram în mod oficial declarat mort şi nu puteam semna nici un act fără a adăuga numelui Sinuhe cuvintele: „El, cel care este singur”. Iar la palat eram cunoscut numai cu acest nume.

Când m-am întors la Casa Vieţii, cu veşmintele mele noi şi cu brăţara grea de aur de pe mână, toţi profesorii s-au înclinat în faţa mea şi şi-au coborât mâinile la nivelul genunchilor în semn de respect. Totuşi, eu eram în continuare elev. Trebuia să fac o descriere în detaliu despre trepanaţie şi despre moartea faraonului şi să întăresc prin semnătură exactitatea faptelor relatate. Am pierdut multă vreme cu elaborarea acestei lucrări şi am încheiat povestirea descriind cum din nasul faraonului, spiritul lui, care avea forma unei păsări, a zburat direct către soare. Mi s-a spus şi s-a insistat mult să precizez, dacă mai înainte ca spiritul să zboare, cu o clipă înainte de a muri, faraonul a ieşit din starea de inconştienţă, pentru a rosti vorbele: "Binecuvântat fie Amon", aşa după cum au afirmat toţi ceilalţi care au fost prezenţi. După ce am reflectat bine, m-am gândit că este mai înţelept să atest şi eu exactitatea acelui fapt şi aşa se face că, după aceea, am avut fericirea să-mi ascult povestirea în fiecare zi, fiindcă in fiecare zi a fost citită mulţimii adunate în curtea Templului, şaptezeci de zile la rând, timp în care, în Casa Morţii, trupul neînsufleţit al faraonului a fost pregătit pentru eternitate. În toată această perioadă de doliu, casele de distracţie, cârciumile şi berăriile din Teba au fost închise. Cine voia să bea vin şi să asculte muzică trebuia să intre pe uşa din dos.

După cele şaptezeci de zile, am fost informat că studiile mele s-au terminat şi că pot practica medicina în ce parte a oraşului doresc. Mi s-a mai spus că, dacă eu doresc să-mi continuu studiile, specializându-mă într-una dintre cele paisprezece branşe care se învăţau sub îndrumarea medicilor regali, nu aveam decât să aleg ceea ce vreau. Era o favoare absolut specială, care atesta cât de bine putea Amon să-şi răsplătească slujitorii.

Eram încă atât de tânăr şi ştiinţa din Casa Vieţii nu mă mai interesa. Pe mine mă chema Teba cu viaţa ei pasionantă, voiam să ajung cât se poate de

repede bogat şi celebru, să profit de momentul acela când toţi îmi cunoşteau numele: Sinuhe, El, cel care este singur. Cu aurul pe care îl aveam, mi-am cumpărat o căsuţă, chiar acolo de unde începea cartierul bogaţilor, am mobilat-o cu cele necesare şi mi-am mai cumpărat şi un sclav jigărit şi chior, dar care era un om foarte de treabă. Numele lui era Kaptah şi l-am cumpărat fără nici o ezitare, fiindcă mi-a plăcut cum a vorbit. El a spus că n-am decât de câştigat de pe urma lui, fiindcă el le va povesti pacienţilor că eu l-am cumpărat complet orb de la piaţa de sclavi şi că apoi, graţie nemaipomenitei mele iscusinţe de medic, i-am vindecat unul dintre ochi.

Iar la urmă, l-am rugat pe Totmes să picteze pereţii camerei unde urma să aştepte pacienţii; este drept că Totmes încă nu era artist consacrat şi nici nu era trecut în Cartea templului lui Ptah, dar era prietenul meu. Când a reuşit să termine de pictat, pereţii arătau încântător. Într-una dintre imagini, înţeleptul Imhotep, zeul medicinii, îmi dădea mie lecţii. Eu stăteam în faţa lui şi eram reprezentat mai scund, după cum cereau regulile artei, iar sub imagine era următorul text: „Cel mai savant şi mai iscusit dintre elevii mei este Sinuhe, El, cel care este singur, fiul lui Senmut”. Într-o altă imagine se putea vedea cum eu aduceam o jertfă lui Amon. Ca să aibă bolnavii încredere în tine, trebuie ca întotdeauna să-i dai lui Amon ce-i ai lui Amon. Iar în a treia imagine, spiritul marelui faraon, în formă de pasăre, se uita din înaltul cerului la mine, în timp ce slujitorii lui de pe pământ cântăreau aur pentru mine şi mă înveşmântau cu haine noi.

În numele vechii noastre prietenii, Totmes a fost de acord să picteze după modelele impuse şi a pictat totul cu multă îndemnare. Roşul şi galbenul, care erau cele mai ieftine culori, predominau, dar aveau o strălucire specială, de aceea, curând, cei care vedeau pentru prima dată pereţii mei pictaţi rămâneau uluiţi şi spuneau: „Într-adevăr, Sinuhe, fiul lui Senmut, El, cel care este singur, inspiră încredere şi cu siguranţă că el poate vindeca cu multă pricepere bolnavii”.

Când totul a fost gata, m-am aşezat pentru a aştepta bolnavi pe care să-i vindec, dar multe zile n-a venit nimeni. Ziua aşteptam şi, fiindcă tot mai aveam încă ceva aur şi argint, noaptea mă duceam la o cârciumă să-mi înveselesc inima cu vin. Eram tânăr şi credeam că unui medic priceput nu trebuie să-i fie teamă de nimic, de aceea, aveam multă încredere în viitor. În compania lui Totmes, seară de seară beam vin şi mă veseleam şi discutam aprins despre problemele celor două regate, fiindcă în acea vreme, toţi

oamenii discutau zgomotos despre problemele Egiptului în pieţe, în faţa băcăniilor, în cârciumi şi în casele de distracţie.
De fapt, totul s-a întâmplat aşa după cum gardianul sigiliului regal prevăzuse în ajunul morţii marelui faraon. Imediat după ce trupul faraonului, îmbălsămat şi pregătit pentru viaţa eternă, a fost înmormântat în Valea Regilor şi după ce porţile mormântului au fost ferecate, marea mamă regală a luat în mâini sceptrul şi cravaşa şi s-a aşezat pe tronul faraonilor, cu o barbă regală lipită de bărbie şi cu o centură dintr-o coadă de leu deasupra şoldurilor. Prinţul moştenitor nu a mai fost încoronat faraon şi se spunea că el nu ar fi vrut acest lucru, fiindcă dorea ca, mai înainte de a se urca pe tron, să se purifice prin post şi veghe şi să se roage zeului său. Dar când marea mamă regală s-a debarasat de bătrânul purtător al sceptrului şi l-a pus în dreapta ei pe un preot despre care nimeni nu auzise, pe preotul Ay, care s-a ridicat în felul acesta mai sus decât toţi nobilii Egiptului şi care, instalat în Casa Dreptăţii, cu cele patruzeci de suluri din piele ale legii în faţă, numea perceptorii de impozite şi constructorii faraonului, atunci au început toţi preoţii din Templul lui Amon să se agite ca albinele dintr-un stup şi să facă preziceri funeste şi au anunţat că jertfele nu mai sunt primite de Amon. În acea perioadă s-au întâmplat multe lucruri ciudate: vânturile, împotriva tuturor regulilor naturale, şi-au schimbat direcţia, în tot Egiptul a plouat continuu două zile, mărfurile depozitate în port s-au stricat, cerealele au putrezit, iar apa câtorva lacuri din afara Tebei s-a transformat în sânge şi mulţi oameni s-au dus să vadă cu ochii lor acest miracol. Totuşi, lumea nu s a neliniştit prea mult, fiindcă lucruri asemănătoare se mai petrecuseră în Egipt, atunci când preoţii fuseseră supăraţi.
Circulau tot felul de zvonuri şi, deşi lumea era tulburată de îndoieli şi nelinişti, ordinea era bine menţinută, fiindcă în Teba erau mercenari egipteni, sirieni, negri şi şardani, bine plătiţi din vistieria faraonului, iar regina mamă le distribuia şefilor lor, din balcoanele palatului, coliere de aur şi decoraţii. Nimic nu ameninţa puterea Egiptului, fiindcă în Siria, garnizoanele egiptene supravegheau menţinerea ordinii, iar principii din Biblos, Simyra, Sidon şi Gaza, care-şi petrecuseră copilăria la picioarele faraonului şi-şi împliniseră educaţia în palatul de aur, deplângeau moartea faraonului, care fusese pentru ei ca un tată, şi-i scriau reginei-mamă scrisori, în care afirmau că ei sunt doar ca praful de sub tălpile ei. Dar în ţara Kuş, în Nubia şi la frontiera cu Sudanul, în toate timpurile a fost obiceiul ca, după moartea unui faraon, să se facă incursiuni războinice

peste graniţe, ca şi cum negrii ar fi vrut să încerce cât de mare este răbdarea noului faraon. De aceea, viceregele pământurilor din partea de sud, fiul zeului din acea garnizoană, imediat după ce a aflat despre moartea faraonului, şi-a mobilizat oamenii, a trecut frontiera şi a ars numeroase sate, după ce, mai întâi, a capturat vite, sclavi, cozi de leu şi pene de struţ, aşa că drumurile spre ţara Kuş au rămas în continuare sigure şi toţi hoţii de drumul mare au regretat din tot sufletul moartea faraonului, după ce şi-au văzut şefii spânzuraţi cu capul în jos pe zidurile postului de frontieră. Chiar şi în insulele de pe mare a fost plânsă moartea faraonului, iar regele Babilonului ca şi cel al ţării Hatti, cel care domnea peste hitiţi, i-au trimis reginei-mamă mesaje pe tăbliţe de argilă, în care deplângeau moartea faraonului şi au cerut aur, pentru a putea ridica statui în templele lor, în amintirea marelui faraon care, afirmau ei, a fost pentru ei ca un tată şi frate. Iar regele ţării Mitanni a trimis-o din Naharin pe fiica lui pentru a-i fi soţie noului faraon, la fel cum şi tatăl său făcuse la timpul său şi după cum convenise cu celestul faraon, mai înainte ca acesta să moară. Prinţesa se numea Tadu-Hepa şi a ajuns în Teba cu mulţi slujitori şi sclavi şi cu numeroşi măgari, ale căror spinări erau încărcate de bogăţii, şi cu toate că ca era încă un copil de şase ani. prinţul moştenitor a luat-o de soţie, fiindcă ţara Mitanni era aşezată între bogata Sirie şi ţările din nord şi proteja prin poziţia sa geografică toate drumurile caravanelor din ţările de pe cele două fluvii până la ţărmul mării. Aşa ca, nemaifiind vorba de război cu nici o ţară, preoţii celestei zeiţe Sekhmet, cea cu cap de leoaică, şi-au pierdut orice bucurie şi balamalele porţilor templului ei închis au ruginit.

Totmes şi cu mine discutam aprins despre aceste lucruri desfătându-ne cu vin, ascultând muzică siriană şi privind la fetele care dansau. Pasiunea Tebei era în sângele meu, dar, în fiecare dimineaţă, slujitorul meu chior venea să mă trezească, se înclina cu respect în faţa mea şi-mi dădea să mănânc peşte sărat cu pâine şi să beau bere, după care mă spălam şi mă aşezam să aştept pacienţii pe care îi primeam, cărora le ascultam poveştile triste şi pe care îi vindecam. Dar eu nu eram în stare să devin bogat, fiindcă foarte rar venea cineva, iar cei ce ajungeau la mine erau oameni săraci pe care încercam să-i vindec imediat cum puteam, fără să le dau leacuri scumpe pe care nu mi le-ar fi putut plăti nimeni.

Uneori, veneau femei sterpe, care se uitau cu curaj în ochii mei şi mă implorau să le vindec şi-şi desfăceau veşmintele în faţa mea, dar eu le indicam să meargă la Templul lui Amon şi să ceară sfaturi preoţilor, fiindcă

în puterea lor era fertilitatea. Veneau mame cu feţele acoperite şi mă rugau să le ajut fiicele, care rămăseseră însărcinate cu marinari sau cu soldaţi din alte ţări, dar nu le puteam ajuta, fiindcă ele nu erau atât de bogate, pentru a-mi plăti nenorocirea care mi s-ar fi putut întâmpla, dacă numele meu ar fi fost şters din Casa Vieţii şi dacă aş fi fost alungat din Teba. Dar femeilor care veneau să-mi ceară leacuri pentru a-şi recăpăta frumuseţea pierdută, le dădeam să bea un amestec, care, chiar dacă nu le ajuta la nimic, nu le putea face nici un rău. Veneau şi femei care se plângeau că soţii lor sunt neputincioşi sau că nu le mai doresc şi le dădeam pentru aceştia siropuri preparate din boabe de plante, pe care să le amestece în vin: şi ele veneau şi altă dată şi-mi aduceau daruri, dar, uneori, se întâmpla să mi se plângă că bărbaţii lor, după ce au băut siropul preparat de mine, s-au dus să se distreze cu alte femei. Este lesne de înţeles că nu aveam cum să le ajut, fiindcă, într-adevăr, medicul nu poate deştepta dragostea nimănui, nici nu poate să-l facă pe bărbat să dorească şi să iubească o anumită femeie. Totuşi, presupun că, atunci când se căsătoreşte, bărbatul îşi alege o femeie care-i place mai mult şi această presupunere este confirmată de faptul că adeseori mi se aduceau daruri şi rareori reproşuri.

Când venea câte o mamă cu un copil şi mama era neobişnuit de slabă, iar copilul era debil, cu pleoapele devorate de muşte, mi se făcea tare milă de ei şi-l trimiteam pe Kaptah să cumpere carne şi fructe, pe care i le dădeam sărmanei femei. Dar în felul acesta, nici vorbă nu putea fi să mă îmbogăţesc, mai cu seamă că a doua zi, în faţa casei aşteptau zece mame cu copiii lor şi eu nu puteam să le primesc, de aceea îi spuneam lui Kaptah să închidă poarta şi să le sfătuiască să se ducă la Templu unde, uneori, în zilele cu multe sacrificii, li se dădea săracilor carnea pe care preoţii nu o puteau mânca.

M-am înşelat când am crezut că, dacă numele meu a fost menţionat timp de şaptezeci de zile în curtea Templului, voi avea o grămadă de pacienţi bogaţi. Este drept că m-au vizitat şi oameni care erau purtaţi în litieră până la poarta casei mele, dar toţi aceşti oameni bogaţi mi-au promis daruri importante ca să fac o trepanaţie nu ştiu cărei rude a lor, care le stătea în drum şi din cauza căreia nu-şi puteau obţine nu ştiu ce moştenire, întotdeauna, eu le-am spus să se adreseze trepanatorului regal Ptahor. Iar dacă era adus un bolnav, a cărui viaţă era un chin perpetuu şi, după părerea mea, era nevindecabil, după ce îi dădeam vreun extract din plante pentru diminuarea suferinţei, recomandam familiei să-l ducă la Casa Vieţii.

În fiecare noapte ardeau torţele şi lămpile pe străzile Tebei, în fiecare noapte se auzea muzica din casele de distracţie şi din cârciumi, în fiecare noapte cerul era roşu deasupra Tebei. Voiam să-mi înveselesc inima cu vin, dar inima mea nu se înveselea niciodată. Apoi a venit şi timpul când resursele mele s-au terminat şi am fost nevoit să împrumut aur de la Templu, pentru a putea să mă îmbrac corect şi să-mi înec tristeţea în vin.

4

Era din nou vremea când Nilul se revarsă şi apa lui se ridicase până la zidurile Templului. Apoi, după ce apa s-a retras, pământul a fost din nou plin de verdeaţă. Păsările şi-au construit din nou cuiburi, lotuşii au înflorit din nou şi salcâmii şi-au răspândit mireasma lor parfumată încă o dată. Într-una din zile, Horemheb a venit să mă vadă. Îmbrăcămintea lui era din in regal, gâtul îi era împodobit cu un colier de aur, iar în mână avea o cravaşă, însemnul de ofiţer al faraonului. Dar suliţă nu avea. Mi-am ridicat braţul pentru a-mi arăta bucuria pe care o am fiindcă-l văd şi el a făcut la fel şi mi-a zâmbit.

— Am venit să-i cer un sfat lui Sinuhe, Cel care este singur, a spus el

— Nu înţeleg, i-am spus eu, tu eşti puternic ca un bivol şi viteaz ca un leu, nu cred că ai nevoie de sfatul vreunui medic.

— Am venit să cer sfat unui prieten, nu unui medic, a spus el amuzat.

Servitorul meu chior, Kaptah, i-a turnat apă pe mâini şi eu i-am spus să ne servească cu prăjiturile pe care mama mea, Kipa, mi le adusese, şi cu vin scump din port, fiindcă mă bucuram din toată inima că-l văd pe Horemheb.

— Ai avansat în grad, i-am spus eu. Observ că eşti ofiţer regal, nu încape nici o îndoială că toate femeile se dau în vânt după tine.

Dar el mi-a răspuns posomorât:

— Nu-i decât un rahat totul.

S-a întristat şi mai mult, obrajii lui au început să se înroşească, apoi a continuat:

— Palatul este plin de muşte, care mi se cacă-n cap, străzile Tebei sunt pietruite şi mă dor picioarele când umblu pe ele, sandalele îmi zdrobesc degetele.

După ce a rostit aceste cuvinte, şi-a scos sandalele şi a început să-şi maseze degetele de la picioare.

— Sunt ofiţer în garda personală a faraonului, a continuat el, dar în această gardă sunt şi ofiţeri care încă nu au împlinit zece ani, copii care poartă acest titlu numai datorită originii lor nobile. Ei îşi bat joc de mine şi râd când mă văd, deşi cu mâinile lor mici, nici nu pot întinde arcul, iar săbiile lor nu sunt altceva decât jucării aurite şi argintate, bune doar pentru tăiat friptura, nu pentru a vărsa sângele duşmanului. Ei conduc carele de luptă, dar sunt incapabili de a menţine ordinea şi-şi încurcă hăţurile cailor în roţile carelor vecine. Soldaţii beau vin de sting, se tăvălesc toată ziua cu sclavele de la palat şi nu ascultă de nici un ordin. Iar la şcoala de război, nişte bărbaţi care n-au fost niciodată încercaţi de foame, sete şi teamă, fiindcă din timpul lui Tutmes nu au mai fost războaie, citesc vechile poveşti pentru copii despre război.

Horemheb şi-a scuturat supărat colierul de la gât şi a continuat:

— Ce importanţă au colierele şi decoraţiile pe care nu le poţi câştiga în război şi pe care le primeşti doar fiindcă te apleci până la pământ în faţa faraonului? Ca să nu mai spun că mama faraonului şi-a prins o barbă de bărbie şi s-a încins cu o coadă de leu şi dă ordine armatei. Dar ce soldat ar putea respecta o suverană? Ştiu, ştiu, a spus el şi a ridicat mâna când am încercat să aduc vorba despre marea regină, care sosise cu o corabie din ţara Punt. Cum a fost mai înainte, aşa este şi acum. Dar îţi spun, în zilele marilor faraoni, soldaţii nu au fost niciodată dispreţuiţi ca acum. După mintea locuitorilor Tebei, meseria de soldat este cea mai de pe urmă din toate meseriile şi, de aceea, ei le închid uşa în nas soldaţilor. Iar eu îmi pierd vremea de pomană în zilele tinereţii şi puterii mele, o pierd în zadar instruind nişte bărbaţi fricoşi, care ar lua-o la fugă urlând dac-ar auzi strigătele războinice ale negrilor. Într-adevăr, ei ar tremura de frică dacă săgeata vreunui om al deşertului ar şuiera pe lângă urechile lor. Într-adevăr, ei s-ar ascunde sub rochia mămicii dacă ar auzi vuietul carelor de luptă în plin atac. Pe şoimul meu, numai războiul desăvârşeşte arta militară şi doar în zornăitul armelor se vede bărbatul care este viteaz. De aceea vreau să plec din Teba.

Şi a lovit cu cravaşa atât de tare în masă, încât cupele s-au răsturnat şi servitorul meu a fugit afară urlând de teamă.

— Atunci, i-am spus cu, tu eşti, într-adevăr, bolnav, prietene Horemheb. Ochii îţi ard ca şi cum ai avea febră şi ai şi transpirat.

Dar el s-a lovit puternic cu pumnul în piept şi a spus cu furie:

— Oare eu nu sunt bărbat? Eu pot ridica în fiecare mână câte un sclav viguros şi le pot crăpa ţestele lovindu-i unul de altul. Eu pot purta alergând încărcătura grea a unui soldat, fără să obosesc, şi nu mă tem de foame, sete sau de arşiţa soarelui din deşert. Dar pentru ei, toate astea sunt de dispreţuit, iar femeile din casa de aur se dau în vânt numai după bărbaţi care încă nici nu au început să-şi radă barba. Lor le plac bărbaţii cu braţe subţiri, cu pieptul lipsit de păr şi şoldurile ca de femeie. Pe ele le încântă doar bărbaţii care umblă cu umbreluţe, ca să nu-i ardă soarele, care îşi vopsesc gura cu roşu şi ciripesc ca păsărelele pe-o creangă de pom. Ele mă dispreţuiesc pe mine, fiindcă sunt puternic, fiindcă soarele mi-a ars pielea şi fiindcă observă că mâinile mele pot face orice fel de muncă.

El a rămas câteva clipe tăcut privind fix înaintea lui, apoi a mai băut puţin vin şi a continuat:

— Tu eşti singur, Sinuhe. Şi eu sunt singur, mai singur decât oricare altul, dar eu presimt ce va urma şi ştiu că destinul meu este să conduc mulţimile şi că va veni o zi când amândouă regatele Egiptului vor avea nevoie de mine. De aceea, sunt mai singur decât toţi ceilalţi din jurul meu, dar nu mai am putere să fiu singur. Sinuhe. în inima mea este jar aprins, gâtul meu parcă ar fi apăsat de o gheară şi nici nu mai pot dormi noaptea.

Eram medic şi ştiam câte ceva despre bărbaţi şi despre femei. De aceea i-am spus:

— Pieptul tău nu este încins de febră. Boala ta este tristeţea inimii. Cu siguranţă că este vorba despre o femeie măritată, pe care soţul o păzeşte cu străşnicie, nu-i aşa?

Horemheb s-a uitat la mine şi ochii lui erau atât de furioşi, încât am ridicat repede oala de vin de pe podea şi am mai turnat vin în cupa lui. El s-a liniştit, şi-a apăsat pieptul şi gâtul cu mâna şi mi-a spus:

— Eu trebuie să plec din Teba, fiindcă gunoaiele de aici mă împiedică să respir şi muştele mă murdăresc.

După aceea el s-a mai înmuiat, s-a uitat la mine şi mi-a spus in şoaptă:

— Sinuhe, eşti medic, dă-mi ceva care să mă ajute să-mi înving dragostea.

— E foarte simplu, i-am spus eu. Îţi pot da nişte licori pe care să le amesteci în vin şi care te vor face mai puternic decât un taur şi mai pasionat decât un pavian, încât femeile vor suspina la genunchii tăi şi-şi vor da ochii peste cap de plăcere. Este uşor de făcut, dacă asta doreşti.

— Nu, nu, a spus el, nu ai înţeles, Sinuhe. Eu sunt în putere şi nu am nevoie de ceva care să-mi aprindă şi mai mult patima. Eu doresc ceva care să-mi vindece nebunia, să-mi liniştească inima şi să mă facă mai nepăsător decât piatra.

— Aşa ceva nu există, i-am spus eu. Nu este nevoie decât de zâmbetul şi de privirea unei femei cu ochii verzi pentru ca toată ştiinţa medicală să devină neputincioasă. Eu însumi cunosc acest lucru. Înţelepţii spun că un demon poate fi învins doar de un alt demon. Dacă spusa lor este adevărată, nu ştiu, dar presimt că un al doilea demon nu poate fi mai bun decât primul.

— Ce vrei să spui cu asta? a întrebat ei iritat. Sunt sătul de cuvinte care răstoarnă sau deformează înţelesul lucrurilor şi duc la înnodarea limbii.

— Tu trebuie să găseşti o altă femeie, care s-o gonească pe prima din inima ta, i-am spus eu. Aceasta este ideea. Teba este plină de femei frumoase şi atrăgătoare, care-şi pictează faţa şi se îmbracă în veşminte din cel mai subţire in. Cu certitudine, printre ele există una care este dispusă să-ţi zâmbească. Eşti tânăr şi puternic, ai braţe şi picioare frumoase, gâtul tău este împodobit cu un colier de aur. Dar nu înţeleg ce te împiedică să o ai pe aceea pe care o doreşti. Chiar dacă ea este măritată, nu există nici un zid atât de înalt care să împiedice dragostea, iar viclenia unei femei, când râvneşte la un bărbat, învinge toate obstacolele. Poţi găsi dovezi în toate poveştile din cele două regate. Se mai spune că - şi nu-i vorbă goală - credinţa unei femei este ca şi vântul. Rămâne aceeaşi, numai că-şi schimbă direcţia. Se mai spune că virtutea unei femei este ca ceara, care se topeşte la căldură. Nu este dezonorat cine înşală, ci este luat în bătaie de joc şi toţi râd de cel care este înşelat, aşa a fost şi aşa va fi mereu.

— Ea nu este căsătorită, a spus Horemheb iritat. Inutil să vorbeşti despre credinţă, virtute şi dezonoare. Ea nici nu-mi atinge mâna pe care eu i-o întind pentru a o ajuta să urce în litieră. Poate că ea crede că eu sunt murdar, fiindcă pielea mea este arsă de soare.

— Deci este vorba despre o femeie nobilă? l-am întrebat eu.

— Nu are nici un rost să vorbesc despre ea. Este mai frumoasă decât luna şi stelele şi tot aşa de departe de mine ca luna şi stelele. Într-adevăr, mi-ar fi mai uşor să strâng în braţele mele luna, decât să o îmbrăţişez pe ea. De aceea, trebuie să plec din Teba, altfel mor.

— Nu pot să cred că tu râvneşti la graţiile reginei-mame, i-am spus eu în glumă ca să-l mai înveselesc. Presupun că este prea bătrână şi durdulie pentru gustul unui bărbat tânăr.

— Nu, nu, regina îşi are preotul ei, a spus cu dispreţ Horemheb. De altfel, cred că-l avea încă din vremea când faraonul nici nu murise încă.

Dar eu am ridicat braţul şi l-am împiedicat să vorbească despre acest lucru, apoi i-am spus:

— Într-adevăr, tu ai băut din multe fântâni otrăvite dc când ai sosit în Teba.

El a continuat:

— Ea, cea pe care o doresc, îşi vopseşte gura şi obrajii în portocaliu, ochii ei sunt ovali şi negri şi până acum nimeni nu i-a mângâiat trupul acoperit cu in regal. Numele ei este Baketamon şi prin vinele ei curge sângele faraonilor, aşa că acum tu ştii toată nebunia mea, Sinuhe. Dar dacă tu vei povesti cuiva despre ceea ce ţi-am spus, sau dacă îmi vei vorbi chiar mie despre ea, te voi ucide, oriunde vei fi tu, şi-ţi voi pune capul între picioare şi-ţi voi arunca trupul în fluviu. Fereşte-te să-i pomeneşti numele în prezenţa mea, fiindcă dacă o vei face, cu siguranţă am să te omor.

M-a apucat o teamă cumplită, fiindcă era periculos ca un om din popor să îndrăznească a privi la fiica faraonului şi să o dorească pentru inima lui. De aceea, i-am spus:

— Nici un muritor nu poate să o atingă şi dacă cineva ar avea dreptul să o ceară de soţie, acela ar putea fi doar fratele ei, prinţul moştenitor, care ar putea să o ridice, alături de el, la rangul de mare soţie regală. Acesta este obiceiul şi am citit despre atâtea prinţese, care au tânjit după dragoste până la moartea suveranului, fiindcă nimeni altul nu ar fi putut-o avea, în afară de fratele ei. Mă tem că ea este o femeie ale cărei picioare nimeni nu le va încălzi niciodată şi că în ochii ei ovali sunt doar vidul şi moartea. De aceea, spun şi eu: pleacă, Horemheb, prietene, fiindcă Teba nu este pentru tine.

Dar Horemheb a spus neliniştit:

— Toate acestea eu le cunosc mai bine decât tine, aşa că vorbele tale nu sunt decât un bâzâit de muscă în urechile mele. Deci să revenim la ceea ce spuneai mai înainte despre demoni, fiindcă inima mea este pustie şi aş vrea să beau vin şi să uit şi aş vrea ca şi mie să-mi zâmbească o femeie. Însă pentru a fi atras de ea, ar trebui ca veşmintele ei să fie din cel mai fin in regal, ar trebui să poarte perucă, ar trebui ca buzele şi faţa ei să fie pictate în portocaliu. Dar dorinţa mea nu s-ar putea aprinde dacă ochii ei nu vor fi ca arcul lunii de pe cer.

Am zâmbit şi i-am spus:

— Vorbeşti cu înţelepciune. Deci, vom examina împreună, ca prieteni, cum este mai bine să procedezi. Cât aur ai la tine?

Horemheb mi-a răspuns cu aroganţă:

— Nu m-am ostenit să-mi car tot aurul, fiindcă aurul este ca gunoiul la picioarele mele. Dar am colierul de la gât şi brăţările. Nu sunt de ajuns?

— Poate că nici nu este nevoie de aur. Poate că este mai înţelept doar dacă le zâmbeşti, fiindcă femeile care poartă veşminte din in regal sunt capricioase, dar zâmbetul tău s-ar putea să pună pe jar pe vreuna dintre ele. Oare la palat nu este nici una potrivită pentru tine, mai degrabă? De ce să-ţi risipeşti colierul, care ţi-ar mai fi încă de folos în viitor?

— Ascultă, Sinuhe, îmi slobozesc apa din trup pe zidurile palatului, a spus indignat Horemheb. Ştii, unul dintre ofiţerii de la palat, unul Kefta, care este din Creta şi pe care l-am altoit odată, fiindcă râdea de mine şi care acum mă respectă, m-a invitat să-l însoţesc astăzi la o sărbătoare unde vin numai nobili, într-o casă care este aproape de un templu închinat unei zeiţe cu cap de pisică, dar cum îi spune zeiţei, nu îmi pot aduce aminte. De aceea nici nu m-am dus acolo.

— Cred că este vorba despre zeiţa Bastet, i-am spus eu. Ştiu bine unde este templul şi, fără îndoială, locul acela se potriveşte de minune cu intenţiile tale, fiindcă acolo femeile de moravuri uşoare se închină vesele în faţa capului de pisică şi-i aduc jertfe, în speranţa că Bastet le va răsplăti cu iubiţi bogaţi.

— Dar nu merg acolo, Sinuhe, a spus Horemheb ruşinat, dacă nu vii cu mine. Eu ştiu destul de bine să lovesc cu picioarele şi cu biciul, dar nu ştiu cum să mă comport în Teba şi mai ales cu femeile din Teba. Tu eşti un om care cunoşti lumea şi te-ai născut în Teba. De aceea, aş vrea să vii cu mine.

Băusem vin şi încrederea pe care mi-o arăta mă măgulea şi eram prea mândru ca să-i spun că şi eu cunoşteam femeile tot atât de puţin ca şi el. De aceea, am mai băut vin, în timp ce Kaptah s-a dus să caute o litieră, apoi m-am tocmit pentru preţul cursei, iar Horemheb a continuat să bea ca să prindă curaj. Purtătorii litierei ne-au dus până în apropierea templului zeiţei Bastet şi când au văzut că în faţa casei unde trebuia să mergem ardeau torţe şi lămpi, au început să facă gălăgie pentru preţul cursei şi nu s-au liniştit decât după ce Horemheb i-a lovit de câteva ori cu cravaşa. În faţa templului erau femei tinere, care ne-au zâmbit şi ne-au invitat cu multă căldură să le însoţim la sacrificiu, dar cum îmbrăcămintea lor nu era din in regal şi cum pe cap nu aveau altceva decât părul lor natural, nu ne-am sinchisit de ele.

Am intrat în casă, iar eu am mers înainte şi nimeni nu a fost mirat de sosirea noastră. Nişte servitori veseli ne-au turnat apă pe mâini. Mirosurile mâncărurilor calde, al uleiurilor parfumate şi al florilor din casă ajungeau până la verandă. Nişte sclavi ne-au împodobit cu ghirlande de flori şi aşa, împodobiţi, am intrat în salon, fiindcă vinul ne dădea curaj. După ce am intrat în salon, nu am mai văzut pe nimeni altcineva, în afara unei femei care ne-a ieşit în întâmpinare. Ea era înveşmântată în in regal şi pe când se apropia de noi, mâinile şi picioarele ei se vedeau prin materialul fin, asemenea mâinilor şi picioarelor unei zeiţe. Pe cap purta o perucă albastră, împodobită cu multe bijuterii roşii, colţurile ochilor ii erau vopsite cu negru, iar sub ochi cu verde. Dar mai verzi decât tot verdele lumii erau ochii ei ca apa Nilului vara, când soarele arde, iar inima mea s-a înmuiat aşa, deodată, fiindcă ea era Nefernefernefer, cea pe care odată o întâlnisem între coloanele marelui Templu al lui Amon. Ea nu m-a recunoscut şi s-a uitat întrebătoare la noi şi i-a zâmbit lui Horemheb care ridicase în semn de salut cravaşa de ofiţer şi apoi tânărul ofiţer, care era născut în Creta, al cărui nume era Kefta, când l-a văzut pe Horemheb, a alergat să-l întâmpine, împiedicându-se de scaune şi l-a luat în braţe spunându-i "prietene". Cum de mine nu se interesa nimeni, am avut timp s-o privesc pe îndelete pe sora inimii mele, aşa îi spuneam eu când mă gândeam la ea. Era mai în vârstă decât mi-o aminteam şi ochii ei nu erau prea veseli, ci erau ca două pietre verzi îngheţate. Ochii ei nu râdeau deloc, chiar dacă gura ei surâdea. În primul rând, ea s-a uitat la colierul de aur de la gâtul lui Horemheb. Cu toate astea, pe când o priveam, am simţit cum mi se înmoaie genunchii.

În salon erau mulţi oaspeţi, pereţii salonului erau pictaţi de cei mai buni artişti, tavanul se sprijinea pe coloane colorate cu capiteluri în formă de crin. În salon erau femei măritate şi nemăritate, toate purtau veşminte subţiri din in, toate aveau peruci colorate şi o mulţime de bijuterii. Râdeau strident bărbaţilor care roiau în jurul lor, iar bărbaţii erau şi tineri, şi bătrâni, şi frumoşi, şi urâţi, dar toţi erau împodobiţi cu bijuterii de aur şi la gâtul lor atârnau coliere preţioase. Toţi strigau şi râdeau, pe jos erau oale de vin răsturnate şi flori strivite, cântăreţi din Siria, legănându-se, cântau cântece de iubire şi, în general, era atât de multă gălăgie, încât era greu de înţeles ce vorbeşte fiecare. Toţi băuseră mult vin şi unei femeie i se făcuse rău, dar sclavii ajunseseră prea târziu cu un vas şi ea vomitase şi-şi murdărise propriile veşminte, iar toată lumea din jurul ei râdea amuzată. Kefta, cretanul, m-a îmbrăţişat şi pe mine spunându-mi „prietene" şi după

săruturile lui, faţa mea era năclăită de unsori. Dar Nefernefernefer, după ce s-a uitat mai atent la mine, a exclamat:

— Sinuhe. Odată am cunoscut pe cineva cu numele acesta. Şi acela era tot medic.

— Sunt acelaşi Sinuhe, i-am spus eu privind-o în ochi şi, nu ştiu de ce, tot privind-o, am început să tremur.

— Nu, tu nu eşti acelaşi Sinuhe, mi-a spus ea şi a făcut un semn de dezaprobare cu mâna. Sinuhe, acela pe care l-am cunoscut, era un băiat tânăr şi cu ochi strălucitori şi limpezi ca ochii unei gazele. Tu eşti deja un bărbat ca oricare alt bărbat, lângă colţurile ochilor tăi au şi apărut două riduri şi obrajii tăi nu mai sunt atât de fini ca ai lui.

I-am arătat inelul cu piatră verde din deget, dar ea şi-a scuturat capul, ca şi cum ar fi fost surprinsă, şi a spus:

— În casa mea a intrat un tâlhar, fiindcă nu încape nici o îndoială că tu l-ai omorât pe Sinuhe, cel pe care, odinioară, numai privindu-l, simţeam cum mi se umple inima de bucurie. Într-adevăr, tu l-ai omorât şi i-ai furat inelul, pe care i l-am dăruit pentru a pecetlui amintirea prieteniei noastre, l-ai furat şi numele şi nu va mai exista niciodată un Sinuhe pe care să-l iubesc.

Apoi, şi-a ridicat braţul în semn de tristeţe şi inima mea a devenit amară şi am simţit imensa tristeţe cum se strecoară în trupul meu Mi-am scos inelul din deget, i l-am întins şi am zis:

— Ia-ţi înapoi inelul. Plec de aici pentru a nu-ţi deranja fericirea. Eu nu vreau să te supăr cu nimic.

Dar ea mi-a spus:

— Nu pleca!

Şi mi-a atins uşor braţul cu mâna ei, la fel ca atunci, demult, şi mi-a mai spus o dată:

— Nu pleca!

Şi am ştiut atunci că braţul ei a aprins din nou în mine focul şi am ştiut că niciodată nu voi mai putea fi fericit fără ea. Servitorii ne-au turnat vin şi ne-am înveselit inimile şi am simţit atunci in gură vinul mai delicios ca niciodată.

Femeia căreia i se făcuse mai înainte rău striga în gura mare şi bea vin pe nerăsuflate. Apoi, ea şi-a scos veşmintele murdare, şi-a scos chiar şi peruca şi a rămas complet goală, şi-a strâns sânii cu mâinile şi a poruncit servitorilor să toarne vin în cupa lor, pentru a oferi de băut oricărui bărbat, care ar fi dorit. Apoi, împleticindu-se pe picioare, a început să se plimbe de-

a lungul salonului râzând zgomots. Era tânără şi tulburător de frumoasă, s-a oprit şi în dreptul lui Horemheb şi i-a oferit să bea vin din cupa ademenitoare a sânilor. Horemheb şi-a aplecat capul şi a sorbit, iar după aceea, când şi-a ridicat capul, figura lui era întunecată şi s-a uitat în ochii femeii, i-a prins capul între mâini şi a sărutat-o. Toţi au râs, chiar şi tânăra femeie a râs, dar deodată i s-a făcut ruşine şi s-a îmbrăcat cu alte veşminte. Servitorii au ajutat-o să se îmbrace şi i-au aranjat şi peruca pe cap, iar ea s-a aşezat alături de Horemheb şi s-a abţinut să mai bea vin.

Muzicanţii sirieni cântau şi am simţit în sângele şi în tot trupul meu pasiunea Tebei şi am simţit că pentru mine nu există un timp mai bun decât cei de după amurg şi că niciodată până atunci nu am avut bucuria unor clipe ca acelea când inima mea era alături de ea şi-i priveam fără să mă mai satur ochii verzi şi buzele roşii.

Aşa se face că, datorită lui Horemheb, am reîntâlnit-o pe Nefernefernefer, dragostea mea, dar mie mi-ar fi fost mult mai bine dacă n-aş mai fi reîntâlnit-o niciodată.

— Aceasta este casa ta, nu-i aşa? am întrebat-o, în timp ce ea se aşeza alături de mine privindu-mă cu ochii ei verzi şi duri.

— Aceasta este casa mea, mi-a răspuns ea, iar aceşti oaspeţi sunt oaspeţii mei care vin în vizită ia mine în fiecare seară, fiindcă nu vreau să fiu singură.

— Tu eşti, într-adevăr, foarte bogată, i-am spus eu descurajat, fiindcă îmi era teamă că nu sunt demn de ea

Dar ea a râs de mine ca de un copil şi mi-a spus ca şi cum ar fi povestit unui copil o istorie hazlie:

— Sunt preoteasă, nicidecum o femeie uşoară. Ce vrei de la mine?

Dar eu nu am înţeles ce a vrut să spună.

— Şi atunci, Metufer? am întrebat-o, fiindcă aş fi dorii să ştiu totul, chiar dacă cunoaşterea adevărului mi-ar fi produs suferinţe.

Ea m-a privit cu atenţie si colţurile pictate ale ochilor ei s-au încreţit puţin.

— Oare tu nu ştii că Metufer a murit? m-a întrebat ea. Metufer a murit fiindcă a furat aur din fondurile pe care faraonul i le dăduse tatălui lui pentru construcţia Templului. Metufer a murit şi nici tatăl lui nu mai este constructorul regal. Nu ştiai?

— Dacă este adevărat, am spus eu zâmbind, aproape că-mi vine să cred că Amon l-a pedepsit, fiindcă el şi-a bătut joc de Amon şi i-am povestit cum preotul şi Metufer au scuipat pe faţa statuii lui Amon şi au spălat-o în felul acesta şi cum s-au uns ei înşişi cu uleiurile sacre cu care trebuia să fie uns Amon. Ea a zâmbit, deşi în ochi i se putea citi o cruzime ciudată. Câteva clipe ea a privit absentă, undeva departe, după care m-a întrebat brusc:

— De ce nu ai venit până acum la mine, Sinuhe? Dacă m-ai fi căutat, ai fi putut să mă găseşti. Ai făcut rău că nu ai venit la mine şi ai mers la alte femei cu inelul meu în deget.

— Eram încă copil şi poate că mi-a fost frică de tine, i-am spus. Dar în visele mele, tu ai fost sora mea, Nefernefernefer, şi poţi râde de mine, dar până acum, eu încă nu m-am distrat cu nici o femeie, fiindcă am aşteptat momentul în care te-aş fi putut întâlni.

Ea a zâmbit, a făcut semn cu mâna că nu crede şi mi-a spus:

— Sunt sigură că tu mă minţi. Probabil că în ochii tăi eu sunt o femeie bătrână si urâtă. Ţi-e silă să te distrezi cu mine, de aceea mă minţi, nu-i aşa?

M-a privit cu ochii ei verzi şi a râs fericită, aşa, ca prima dată, şi ochii ei parcă au întinerit şi erau ca atunci, iar inima mea a început să se zbată neputincioasă.

— Este adevărat ceea ce am spus, niciodată nu m-am distrat cu o femeie. Doresc să fiu sincer cu tine, de aceea îţi spun că poate nu este adevărat că te-am aşteptat doar pe tine. Pe lângă mine au trecut multe femei, tinere şi bătrâne, frumoase şi urâte, înţelepte şi proaste, dar nu m-am uitat la ele decât cu ochiul medicului şi inima mea nu s-a aprins pentru nici una, dar din ce cauză, nu ştiu. Poate că tu m-ai vrăjit când mi-ai atins buzele cu buzele tale, aşa de moi erau buzele tale. De ce, nu ştiu.

— Probabil că-n copilărie vei fi căzut în cap de pe vreun cal pe oişte, de-ai ajuns să fii atât de trist şi să-ţi placă singurătatea, mi a spus ea în glumă şi mi-a mângâiat mâna, aşa cum niciodată vreo femeie nu mi-a mai mângâiat-o.

Nu mai trebuia să-i spun nimic, fiindcă ea ştia că este adevărat ceea ce i-am spus. Ea şi-a retras mâna şi mi-a şoptit:

— Să bem împreună vin şi să lăsăm inimile noastre să se bucure. Poate că mă voi distra cu tine, într-adevăr, Sinuhe.

Am băut vin, sclavii aduceau tot timpul alţi oaspeţi cu litiera, iar Horemheb, aproape de noi, strângea în braţe o femeie şi-i spunea cu pasiune „sora mea”. Femeia îl împiedica acoperindu-i gura cu mâna, şi-i spunea că rosteşte nerozii, pe care le va regreta în ziua următoare. Dar Horemheb s-a ridicat cu cupa de vin în mâini şi a urlat, ca să audă toată lumea:

— Ceea ce fac astăzi este bine făcut şi niciodată nu voi regreta ceea ce am făcut astăzi, fiindcă privesc totdeauna înainte, niciodată înapoi. Jur pe

şoimul meu şi pe cei o mie de zei ai regatelor Egiptului, ale căror nume este drept că nu sunt în stare să le citez, dar sper că toţi zeii îmi vor auzi jurământul.

Apoi şi-a scos colierul de la gât şi a încercat să-l atârne de gâtul femeii, dar femeia l-a respins şi i-a spus cu ură:

— Eu sunt femeie respectabilă, nu o târfă de pe stradă.

S-a ridicat furioasă şi a plecat, dar când a ajuns în apropierea uşii, i-a făcut un semn discret cu mâna lui Horemheb şi Horemheb a urmat-o şi în acea seară nu l-am mai văzut deloc, fiindcă nu s-a mai întors.

Dar nimeni nu s-a sinchisit de această întâmplare, fiindcă era noaptea târziu şi deja unii oaspeţi începuseră să plece. Cu toate că era atât de târziu, toţi continuau să bea vin şi tuturor li se împleticeau picioarele şi se împiedicau de scaune de-a lungul salonului şi zdrăngăneau din rondelele de metal smulse de la instrumentele cântăreţilor. Se strângeau în braţe unii pe alţii şi-şi spuneau „fraţi” şi „prieteni” şi nu mult după aceea se loveau strigându-şi unul altuia „animal castrat”. Femeile îşi scoteau cu neruşinare perucile şi-i încurajau pe bărbaţi să le mângâie capetele netede. Nici o altă dezmierdare nu era mai excitantă. Câţiva bărbaţi s-au apropiat şi de Nefernefernefer, dar ea i-a respins, iar eu i-am călcat pe degetele de la picioare când ei se înghesuiau înspre noi, fără nici un pic de respect faţă de ei, fiindcă toţi erau beţi de la atâta vin. Eu nu am mai băut vin, ci doar am stat alături de ea şi i-am mângâiat mâinile. Într-un târziu, ea a făcut un semn şi servitorii au început să stingă luminile, au scos din salon mesele şi scaunele, au început să strângă florile strivite de pe podea şi ghirlandele de flori, au adus litierele oaspeţilor, care moţăiau lângă oalele de vin. De aceea, eu i-am spus:

— Eu trebuie, într-adevăr, să plec.

Dar fiecare cuvânt pe care l-am rostit l-am simţit în inimă dureros, fiecare cuvânt a fost ca sarea presărată pe o rană şi n-aş fi vrut să mai plec de acolo niciodată, fiindcă nu aş fi vrut sa o pierd şi mi se părea fără rost orice moment în care nu aş fi fost în apropierea ei.

— Unde te duci? m-a întrebat ea cu o mirare plină de ipocrizie.

Iar eu i-am răspuns pătimaş:

— Mă dus să veghez toată noaptea în faţa casei tale. Mă duc să ofer câte o jertfă la fiecare templu din Teba, pentru a mulţumi zeilor că te-am întâlnit, fiindcă, privindu-te pe tine, am recăpătat credinţa în zei. Mă duc să strâng florile copacilor şi să le presar în calea ta, ca să calci pe un covor de

flori când vei ieşi din casă. Mă duc să cumpăr smirnă cu care să ung cadrul porţii de la casa ta.

Ea a zâmbit şi a spus:

— Ar fi mai bine dacă n-ai pleca, fiindcă în tine sunt florile şi smirna. Ar fi mai bine dacă nu te-ai duce, fiindcă înfierbântat de la vin cum eşti, ai putea să te rătăceşti pe la vreo femeie şi aşa ceva chiar că n-aş putea suporta.

Vorbele ei m-au bucurat atât de mult şi am vrut să o îmbrăţişez, dar ea m-a respins şi a spus:

— Nu, servitorii sunt cu ochii pe noi şi nu aş vrea să se audă despre asta, deoarece, chiar dacă locuiesc singură, eu nu sunt o femeie de dispreţuit. Şi deoarece am pretins să fii sincer cu mine, vreau să fiu şi eu sinceră faţă de tine. De aceea, „nu vom trece la lucrul pentru care ai venit", ci vom merge împreună în grădină, unde îţi voi spune o poveste.

Şi m-a condus în grădina luminată de razele lunii şi parfumată de florile de mirt şi de salcâm. Fiindcă era noapte, lotuşii îşi scufundaseră florile în bazinul bordat cu mozaic. Slujitorii ne-au turnat apă pe mâini şi ne-au pus în faţă o gâscă friptă şi fructe tăvălite în miere de albine, iar Nefernefernefer mi-a spus:

— Mănâncă şi veseleşte-te cu mine, Sinuhe !

Dar gâtul îmi era uscat de dorinţă şi nu am putut mânca Ea s-a uitat veselă la mine, mi-a zâmbit drăgăstos şi a mâncat cu poftă şi de fiecare dată când s-a uitat la mine, razele lunii s-au reflectat în ochii ei. După ce a mâncat, mi-a spus:

— Am promis că-ţi voi spune o poveste acum, fiindcă mai este timp până la dimineaţă şi încă nu-mi este somn. Am să-ţi povestesc despre Setne Khemves şi despre Tabubue, preoteasa zeiţei Bastet.

— Am mai ascultat povestea aceasta, i-am spus eu nervos, fiindcă nu-mi puteam stăpâni neliniştea. Am ascultat-o de multe ori, dragostea mea. Vino cu mine să ne culcăm, vino să te strâng în braţe şi să mă odihnesc la pieptul tău. Vino, dragostea mea, trupul meu este bolnav de dorul tău, iar dacă nu vii, îmi voi strivi faţa de pietre şi-mi voi urla dorinţa.

— Taci, taci, Sinuhe, a spus ea şi mi-a atins mâna. Acum eşti prea violent şi mi-e frică de tine. De aceea îţi voi spune o poveste, care te va linişti:

Pe când Setne, fiul lui Khemves, căuta în cartea tainelor lui Thot, am văzut-o la templu pe Tabubue, preoteasa zeiţei Bastet, şi aşa de tare şi-a pierdut capul, încât l-a trimis pe

servitorul lui ca să-i dăruiască preotesei zece debeni de aur, pentru ca ea să accepte să se distreze cu Setne. Dar Tabubue i-a spus servitorului:

— Sunt preoteasa, nicidecum o femeie demnă de dispreţ. Dacă stăpânul tău vrea, într-adevăr, acest lucru, despre care ţi-a vorbit, să vină el însuşi acasă la mine, unde nimeni nu ne-ar putea vedea, fiindcă eu nu am voie să mă port după cum au obiceiul fetele de pe stradă.

Setne s-a bucurat foarte mult şi a mers repede la casa ei, unde Tabubue i-a urat bun-venit şi l-a servit cu vin. După ce inima i s-a înveselii, Setne a vrui să treacă la lucrul pentru care venise acolo, dar Tabubue i-a spus:

— Ai ajuns cu bine în casa în care eşti deja, dar eu sunt preoteasă, nu o femeie de dispreţuit. Dacă într-adevăr, tu vrei de la mine ceea ce spui, trebuie să cedezi în favoarea mea bunurile tale, casa ta şi pământul tău, tot ceea ce ai.

Setne s-a uitat la ea, apoi a plecat să caute un scrib de la Casa Judecăţii, care a scris învoiala, prin care el a cedat pentru Tabubue tot ceea ce avea. După aceea, Tabubue s-a îmbrăcat cu veşminte din in regal, prin transparenţa cărora mâinile şi picioarele ei se vedeau asemenea mâinilor şi picioarelor zeiţelor, şi şi-a împodobit trupul cu toate bijuteriile ei. Dar când Setne a vrut să treacă la lucrul pentru care venise acolo, Tabubue l-a oprit şi i-a spus:

— Ai ajuns destul de repede în casa în care eşti. Dar eu sunt preoteasă, nicidecum o femeie de dispreţuit, de aceea, tu trebuie să te întorci la nevasta ta, care te aşteaptă acasă. Eu nu vreau să mă îndoiesc de iubirea ta şi nici să sufăr, atunci când inima ta îşi va schimba, poate, sentimentele în favoarea ei.

Setne s-a uitat la ea şi apoi a trimis slujitorii să-i omoare nevasta. Atunci Tabubue i-a spus:

— Mergi în camera mea şi aşază-te pe pat pentru a-ţi primi răsplata. Setne s-a dus bucuros în camera ei ca să-şi aştepte răsplata, dar atunci au venit servitorii şi i-au spus:

— Copiii tăi sunt aici lângă poartă şi plâng după mama lor. După care Tabubue a spus:

— Sunt preoteasă şi nicidecum o femeie de dispreţuit. Copiii tăi vor ajunge să se certe cu copiii mei, presimt acest lucru, din cauza moştenirii. N-aş vrea ca să se întâmple aşa ceva, de aceea, tu trebuie să-mi aduci aici copiii ca să-i omor.

Setne i-a adus copiii, pe care ea i-a omorât în prezenţa lui şi i-a aruncat pe fereastră în curte, să-i mănânce câinii şi pisicile. Pe când el bea vin cu Tabubue, se auzeau mârâiturile câinilor şi furia pisicilor, care se băteau pentru carnea copiilor lui...

Atunci eu nu ani mai suportat şi am întrerupt-o, fiindcă mi se frângea inima de milă pentru copiii din povestea ei, şi i-am spus:

— Dar toată această poveste nu a fost decât un vis şi atunci când, în sfârşit, Tabubue s-a întins pe pat, Setne a auzit suspinele ei fericite şi s-a

trezit din somn, ce mai încolo şi-ncoace, totul s-a întâmplat cum se întâmplă cu focul din vatră şi când s-a trezit a văzut că nu are nici o zdreanţă sub el. Totul a fost doar un vis şi cu visele se distrează slujitorul meu chior, Ne-Nefer-Kaptah, despre care-ţi pot spune şi eu o poveste.

Dar Nefernefernefer a spus uşor:

— Setne a visat şi s-a trezit, dar mulţi alţii s-au trezit din vis abia când au ajuns în Casa Morţii. Sinuhe, trebuie să-ţi spun că eu însămi sunt preoteasă şi nicidecum o femeie de dispreţuit şi că numele meu ar putea fi Tabubue.

Dar privindu-i ochii în care se reflecta lumina lunii, nu am crezut-o. De aceea, am prins-o în braţe, dar ea s-a smuls din braţele mele şi m-a întrebat:

— Nu-i aşa că nu ştii de ce Bastet, zeiţa dragostei, este reprezentată ca o pisică?

— Nu mă interesează nici pisicile, nici zeiţele, i-am spus eu şi cu ochii înlăcrimaţi şi încrâncenat de patimă, am vrut s-o îmbrăţişez din nou.

Dar ea m-a respins şi mi-a spus:

— Mă poţi mângâia şi poţi să-ţi odihneşti mâinile pe braţele mele, pe pieptul meu, pe genunchii mei, dacă acest lucru te linişteşte, dar mai înainte de asta, ascultă ce-ţi voi spune şi află că femeia este asemenea pisicii, şi chiar şi pasiunea în sine este asemenea pisicii. Labele ei sunt moi, dar sub perniţele moi se ascund gheare fioroase, care se înfig nemilos până în inimă. Într-adevăr, femeia este asemenea pisicii, fiindcă îi face plăcere să-şi ameţească victima şi s-o facă să sufere din cauza ghearelor sale, nemaisăturându-se niciodată de acest joc. Iar după ce victima este complet paralizată pisica o devorează şi apoi se duce să caute o alta. Îţi povestesc toate acestea, fiindcă aş vrea să fiu corectă cu line şi să nu-ţi fac nici un rău. Nu, nu aş vrea să-ţi fac nici cel mai mic rău, a repetat ea.

Şi mi-a apucat distrată mâinile şi a pus o mână pe sânul ei, iar cealaltă pe genunchii ei, însă eu, nu ştiu de ce, am început să tremur şi ochii mei au fost inundaţi de lacrimi. Brusc, ea mi-a îndepărtat neliniştită mâinile şi mi-a spus:

— Numele meu adevărat este Tabubue. Tu eşti avertizat de acest lucru, de aceea, pleacă imediat din preajma mea şi nu te mai întoarce niciodată, fiindcă eu te-aş putea răni grav. Dar dacă nu vrei să pleci acum, să nu-mi reproşezi niciodată nenorocirile care ţi se vor întâmpla.

Şi ea mi-a lăsat un timp să reflectez, dar nu am plecat. Apoi ea a suspinat uşor, ca şi cum ar fi fost plictisită de jocul acesta, şi mi-a spus:

— De acord. Într-adevăr, va trebui să-ţi ofer ceea ce tu doreşti de la mine. Dar încearcă să nu fii prea violent, fiindcă sunt atât de obosită, aproape că mi-e teamă să nu adorm în braţele tale.

Şi ea m-a condus în dormitorul ei. Patul era din fildeş şi abanos, ea şi-a scos veşmintele şi s-a întins cu braţele desfăcute. Numai că, îmbrăţişând-o, am simţit cum focul din trupul şi din inima mea se stinge; indiferenţa ei îmi rănea inima şi din dorinţa mea nu mai era decât cenuşa. Ea a căscat prelung şi mi-a spus:

— Eu sunt într-adevăr, obosită. Se vede că tu nu ai strâns niciodată o femeie in braţe. Eşti atât de stângaci şi nu simt nici o plăcere în braţele tale. Totuşi un tinerel care merge pentru prima oară la o femei îi aduce, prin inocenţa lui, un dar de neînlocuit, de aceea nici nu îţi cer un alt dar. Însă acum pleacă şi lasă-mă să dorm, fiindcă deja ai obţinut ceea ce căutai aici.

Am încercat să o îmbrăţişez din nou, dar ea m-a respins şi mi-a spus să plec, aşa că am plecat acasă. Trupul îmi era însă în flăcări şi totul în mine era răvăşit şi am ştiut că niciodată nu aş putea s-o uit.

În ziua următoare, i-am spus slujitorului meu Kaptah să-i trimită acasă pe toţi bolnavii care aşteptau în curte şi să le recomande să meargă la alţi medici, dacă nu au răbdare să aştepte până a doua zi. Iar eu m-am dus la bărbier, m-am spălat şi m-am purificat, mi-am uns trupul cu uleiuri mirositoare, m-am îmbrăcat, dar când eram deja gata de plecare, ca s-o reîntâlnesc pe Nefernefernefer, şi-a făcut apariţia Horemheb, care m-a împiedicat să plec.

— Sinuhe, prietenul meu, a spus el, aceeaşi murdărie este peste tot.

— Sunt grăbit, l-am avertizat eu neliniştit. Mergi la slujitorul meu şi el te va servi cu peşte sărat şi cu bere din oala de lut.

Am încercat să plec, dar Horemheb m-a prins în braţele lui puternice şi m-a silit să mă întorc în casă şi să-i ascult lamentările. Muşcând cu poftă din peştele sărat şi bând bere, s-a apucat să-mi povestească:

— Femeia cu care am plecat ieri a fost destul de prietenoasă cu mine. Dar până la urmă, tot nu ştiu dacă a făcut dragoste mai bine decât sclavele din casele de distracţie, care se dăruiesc bărbaţilor.

El a meditat puţin, apoi a spus:

— La drept vorbind, a fost destul de atrăgător trupul ei alb şi moale şi mi-a făcut mare plăcere să o aud suspinând şi spunându-mi cu reproş că sunt prea puternic. Dar mi-e teamă că voi plăti prea mult pentru această plăcere. Ea este căsătorită şi chiar dacă acum bărbatul ei este plecat din

Teba, odată şi-odată tot se va întoarce şi atunci când se va întoarce, trebuie neapărat să-l omor, că de nu, va veni el să mă omoare pe mine.

— Este o nerozie ceea ce zici tu, i-am spus eu neliniştit. De aşa ceva nu are rost să-ţi fie teamă.

Eram neliniştit, fiindcă mi se părea că Horemheb nu are de gând să mai plece niciodată.

— În Teba nu există astfel de obiceiuri, am continuat eu. Dacă vreodată, când te vei duce la ea, îi vei întâlni bărbatul, poţi şi tu să te înclini respectuos în faţa lui, nu-ţi va scădea ţie prestigiul de pe urma unui astfel de gest; apoi, bărbatul ei te va servi cu vin şi va bea şi el până se va îmbăta, iar tu, după aceea, te vei putea distra cu nevastă-sa chiar în patul lui. Aşa a fost şi aşa va fi întotdeauna şi nu încape nici o îndoială că toţi trei veţi fi fericiţi. Ea va fi fericită că este cu tine. Tu vei fi fericit că eşti cu ea. Bărbatul ei va fi fericit că poate să bea fără să-l bată tot timpul cineva la cap.

— Bărbatul ei este chel, slab ca o frânghie şi foarte zgârcit, aşa mi-a spus ea mie, povestea Horemheb continuând să bea bere. De aceea i-am dăruit colierul de aur de la gâtul meu. Pentru mine, aurul este la fel de important ca praful pe care calc şi un colier ca ăsta nu are nici o valoare dacă tot nu l-am câştigat în vreo luptă. La rândul ei, ea mi-a dăruit peruca, cu care nu ştiu ce să fac.

Şi Horemheb a scos de sub veşminte o perucă, al cărui păr strălucitor era vopsit cu măiestrie în verde crud, după care a început s-o balanseze neglijent în mâini.

— Singurul lucru care mă nelinişteşte este că, de mahmur ce eram, mi-am uitat cravaşa sub patul ei şi de aceea soldaţii nu mă mai salută pe stradă. Crezi că-n piaţă aş putea schimba peruca aceasta pe o cravaşă de ofiţer? Pentru mine, acum, ar fi ca o pedeapsă să mă întorc la ea, mai ales că era aşa de moale.

I-am răspuns că nu i-ar sta atât de rău dacă şi-ar pune pe cap peruca aceea şi i-am mai spus o dată că eu mă grăbesc. Iar el mi-a spus că are un gust în gură ca şi cum ar fi mâncat pământ şi că este dezgustat de mirosul de femeie care i-a rămas pe mâini. Apoi el m-a adulmecat şi a presupus că şi eu mi-am petrecut noaptea cu vreo femeie, fiindcă miroseam puternic de la uleiurile parfumate ale bărbierului. Eu i-am spus că am fost la bărbier ca să-mi aranjez părul. După cum gândeam eu pe atunci, ar fi fost înjositor dacă aş fi comparat-o pe Nefernefernefer cu femeia cu care se distrase el.

Pe atunci, eu credeam că aş fi făcut ceva cu totul deosebit de ceea ce făcuse el, ca şi cum ceea ce făcusem eu era nemaivăzuta ţesătură dintr-un fir de aur. Poate că aveam dreptate. Poate că nimic din tot ceea ce face omul nu are nici o importanţă. Poate că important este ceea ce el simte când face ceea ce face.

— Iţi aduci aminte de jurământul pe care l-am făcut? m-a întrebat Horemheb. într-adevăr, am băut mult vin, dar vinul m-a ajutat să-mi limpezesc gândurile. Acum sunt sigur că toţi ceilalţi care se joacă cu orgoliul pentru a atrage atenţia asupra lor şi a fi apreciaţi nu sunt decât nişte biete muşte care roiesc împrejurul meu. Şi poate că şi prinţesa Baketamon, cea de care sunt îndrăgostit, nu este decât o muscă încăpăţânată. Singurul lucru care are importanţă este puterea, dar fără arme nu există putere. De aceea, şoimul meu a avut dreptate când a făcut din mine un soldat.

— Puterea nu aparţine acelora care duc războiul, am spus eu, ci aceluia care trimite soldaţii să lupte pentru el.

— Eu nu sunt chiar atât de prost, încât să nu ştiu acest lucru, a spus Horemheb. Dar poate că toţi aceia despre care se crede că poruncesc de pe înalte tronuri nu dau de fapt nici o poruncă şi că puterea, în secret, îi aparţine în întregime altuia. Eu cred că sfatul preoţilor lui Amon este marea putere în Egipt şi că preotul care stă în dreapta reginei-mamă are acum toată puterea în mâinile lui. Dar, dacă s-ar găsi cineva care ar strânge armata, care ar obţine de la ea ascultare şi ar duce-o în război, atunci, acela va avea într-adevăr, puterea, chiar dacă nimeni nu va şti acest lucru.

— Înseamnă că tu eşti tâmpit, i-am spus eu, fiindcă oricare soldat depune jurământ de credinţă faraonului. Şi de aceea, întotdeauna faraonul este cel mai înalt conducător al său.

— Ai dreptate, a recunoscut Horemheb, soldatul trebuie să fie credincios faraonului, fiindcă altfel nu se respectă ordinele. Prostimea învaţă credinţa cu biciul şi ofiţerii ştiu că fără credinţă nu poate exista armata. Dacă superiorul nu este credincios, nici cel de jos nu are credinţă şi atunci când credinţa dispare, totul se duce de râpă. Cu toate acestea, eu consider că voi avea ceva de spus Tebei la timpul potrivit. Ştii, Sinuhe, în timp ce eram cu femeia aceea, am observat că m-am mai liniştit şi cu toate că sunt îndrăgostit în continuare de inaccesibila prinţesă, în inima mea, dragostea pentru ea s-a mai micşorat şi nici nu mai simt că-mi ard rărunchii. De aceea, Sinuhe, prietenul meu, îţi mulţumesc pentru înţeleptele tale sfaturi şi

dacă vreodată vei avea nevoie de sfaturi sau de vreun ajutor, vino şi mă vei găsi la palatul de aur.

După aceea, el s-a dus ia piaţă ca să schimbe peruca cea verde pe o cravaşă de ofiţer, iar eu i-am zorit pe cărăuşii litierei să alerge până la casa lui Nefernefernefer, fiindcă nu voiam să-mi murdăresc picioarele şi veşmintele în praful de pe stradă. Când am plecat, servitorul meu chior Kaptah m-a urmărit cu o privire neliniştită şi a scuturat dezaprobator din cap, fiindcă până atunci eu nu-mi abandonasem niciodată munca în mijlocul zilei şi fiindcă îi era teamă că mi se va micşora clientela, dacă îmi voi neglija bolnavii. Dar mintea mea era bântuită doar de un singur gând şi trupul îmi ardea ca o flacără. Totuşi, acea flacără era plăcută.

M-a lăsat să intru în casă un servitor, apoi el m-a condus în camera unde era Nefernefernefer. Ea se farda în faţa unei oglinzi şi s-a uitat la mine cu ochii duri şi indiferenţi ca două pietre verzi.

— Ce doreşti de la mine, Sinuhe? m-a întrebat ea. Prezenţa ta acum mă deranjează.

— Tu ştii prea bine ce doresc, i-am răspuns eu şi am încercat să o îmbrăţişez, fiindcă îmi era încă în minte bunăvoinţa ei din noaptea care trecuse.

Dar ea m-a respins cu brutalitate şi mi-a spus cu ură:

— Tu ori eşti idiot, ori eşti rău intenţionat. Nu vezi că trebuie să mă fac frumoasă? Trebuie să mă fardez, fiindcă în Teba a sosit un negustor din Sidon, care este posesorul unei bijuterii regale, găsită într-un mormânt. Eu îmi doresc de mult această bijuterie, fiindcă nimeni nu are una asemănătoare, iar el mi-o va dărui în această noapte. De aceea, trebuie să-mi împodobesc şi să-mi pregătesc trupul.

Apoi, fără nici o jenă, şi-a scos veşmintele de pe ea, s-a întins pe pat şi o sclavă a început s-o ungă cu uleiuri şi să o maseze.

Am privit-o, trupul ei era foarte frumos. Mi s-a pus un nod în gât şi simţeam că mă înăbuş, iar mâinile îmi erau pline de transpiraţie.

— Încă mai eşti aici, Sinuhe? a întrebat ea absentă, după ce sclava a plecat, continuând să stea întinsă pe pat. De ce n-ai plecat încă? Trebuie să mă îmbrac.

Pasiunea de care eram cuprins mi-a dat putere şi m-am aruncat peste ea, dar ea s-a debarasat cu abilitate de mine şi eu am izbucnit în plâns, frământat de patimă şi de neputinţa de a accepta refuzul ei. Apoi i-am spus:

— Tu ştii bine că, dacă eu aş putea, aş cumpăra imediat pentru tine acea bijuterie. Mai bine-ar fi să mor decât să te ştiu în braţele altcuiva.

— Într-adevăr? a întrebat ea încet, închizându-şi ochii pe jumătate. Deci tu doreşti ca nimeni, în afară de tine, să nu mă îmbrăţişeze? Ce-ar fi să-mi sacrific eu această zi pentru tine? Şi dacă aş mânca, aş bea şi m-aş iubi cu tine astăzi, pentru că nimeni nu poate şti ce va fi mâine, oare ce mi-ai putea da în dar?

Ea şi-a întins moale braţele: trupul ei era epilat cu grijă; nu avea nici un fir de păr nici măcar acolo unde părul creşte de obicei.

— Ce îmi vei dărui? m-a întrebat ea din nou şi s-a tolănit ca o pisică, uitându-se la mine.

— Eu nu am nimic ce să-ţi dăruiesc, am spus eu şi m-am uitat împrejur, fiindcă patul era din fildeş şi abanos, podeaua camerei ei din lapislazuli era ornată cu turcoaze şi în cameră era o mulţime de vase din aur. Nu, într-adevăr, eu nu am nimic ce să-ţi pot dărui ţie, am spus eu şi am simţit cum mi se înmoaie genunchii şi am vrut să plec, dar ea m-a oprit.

— Mie îmi este milă de tine, Sinuhe, a spus ea în şoaptă şi s-a întins cu voluptate. Tu deja mi-ai dat ceea ce aveai tu mai de preţ, inocenţa ta, deşi, după aceea, eu am simţit că se exagerează mult în ceea ce priveşte importanţa acestui lucru, aşa-zis de preţ. Dar tu ai o casă, ai haine şi ustensile care folosesc unui medic; poate că nu eşti chiar atât de sărac după cum spui.

Tremuram din cap până-n picioare, dar i-am spus imediat:

— Dacă tu le doreşti, toate vor fi ale tale. Ţi le voi dărui dacă te vei distra astăzi cu mine. Valoarea lor nu este prea mare, dar casa este cu siguranţă potrivită pentru un medic şi un elev de la Casa Vieţii, ai cărui părinţi sunt înstăriţi, ar putea plăti un preţ bun pe ea.

— Oare este adevărat ceea ce spui? m-a întrebat ea, şi şi-a întors spatele gol spre mine, pentru a se uita în oglindă şi pentru a-şi corecta cu degetele fine liniile negre de pe sprâncene. Fie aşa cum doreşti. Dar mai întâi, du-te şi caută un scrib, care să scrie pe hârtie că eu pot trece în posesia tuturor lucrurilor pe care tu le ai. Deoarece, chiar dacă eu locuiesc singură, nu sunt câtuşi de puţin o femeie de dispreţuit şi trebuie să mă gândesc la viitor, dacă vreodată tu mă vei părăsi, Sinuhe.

Mă uitam la spatele ei gol şi-mi simţeam limba grea în gură, inima îmi bătea nebuneşte şi am plecat imediat şi am găsit un scrib, care a întocmit repede toate documentele necesare şi le-a dus apoi la arhiva regală.

Când m-am întors, Nefernefernefer era îmbrăcată în veşminte transparente din in regal, pe cap avea o perucă roşie ca focul, iar gâtul, braţele şi pieptul ei erau încărcate de bijuterii minunate. În faţa casei aştepta o litieră splendidă. I-am dat chitanţa întocmită de scrib şi i-am spus:

— Toate lucrurile pe care ie am sunt acum ale tale, Nefernefernefer, chiar şi hainele de pe mine sunt ale tale. Deci, să mâncăm, să bem şi să ne iubim, fiindcă nu putem şti ce va mai fi mâine.

Ea a luat hârtia, a strecurat-o neglijent într-o cutie de abanos şi a spus:

— Îmi pare extraordinar de rău, Sinuhe, puţin mai înainte mi-am dat seama că din cauza ciclului tu nu te vei putea atinge de mine aşa cum doreşti. Este mai bine să pleci şi să aştepţi până mă purific, după cum este recomandat, mai cu seamă că am capul greu şi mă dor şi şalele. Tu te poţi întoarce într-o altă zi şi atunci vei obţine tot ceea ce doreşti.

O priveam deconcertat, sufletul meu era în agonie şi nu am avut putere să mai spun nimic. Dar ea s-a enervat, a lovit cu piciorul în podea şi mi-a poruncit:

— Acum pleacă, fiindcă sunt grăbită.

Am încercat să o ating, dar ea a strigat:

— Nu, ai să-mi strici fardul.

M-am întors acasă şi am făcut ordine în lucruri pentru noul proprietar. Sclavul meu chior m-a urmărit pas cu pas, clătinând clin cap, până când prezenţa lui a început să mă enerveze şi de aceea i-am spus:

— Nu te mai ţine după mine, fiindcă eu nu mai sunt stăpânul tău, ci un altul. Încearcă să-i asculţi poruncile când el va veni, nu fura de la el atât de mult cât ai furat de la mine, fiindcă ciomagul lui s-ar putea să fie mai aprig decât al meu.

Când a auzit aceste vorbe, el s-a aruncat la pământ în faţa mea, şi-a ridicat mâinile în semn de mare tristeţe, a plâns amarnic şi mi-a spus:

— Nu mă goni, stăpâne, inima mea bătrână s-a legat de tine şi o vei zdrobi, dacă mă alungi de lângă tine. Deşi tu eşti atât de tânăr şi de naiv, eu ţi-am fost întotdeauna credincios, iar dacă uneori am furat câte ceva de la tine, am ţinut seama de propriile tale interese, ca nimic să nu te afecteze din aceste mici furtişaguri. Cu picioarele mele bătrâne, am cutreierat străzile Tebei şi-n miezul zilelor caniculare am făcut cunoscut oamenilor numele tău, am lăudat măiestria ta de medic şi m-am ales cu lovituri de ciomag şi cu bulgări de bălegar în obraz de la slujitorii altor medici, care făceau reclamă stăpânilor lor.

Deşi inima îmi era plină de sare şi în gură aveam un gust amar, am fost mişcat de vorbele lui; i-am atins umerii cu mâna şi i-am spus:

— Ridică-te, Kaptah!

În cartea de vânzare a sclavilor, numele lui era Kaptah, dar eu nu-l strigasem niciodată până atunci pe acest nume, fiindcă nu voisem să-i alimentez ideea că ar fi egal cu mine. De aceea, de obicei îi spuneam: sclav, imbecil, canalie, hoţ. Când şi-a auzit numele, el a început să plângă şi mai aprig ca mai înainte, mi-a atins cu fruntea lui mâinile şi picioarele şi a pus piciorul meu peste capul lui şi a rămas aşa până când am urlat la el, l-am lovit şi i-am poruncit să se ridice.

— Lacrimile nu pot schimba nimic, i-am spus eu. Află că niciodată eu nu te-aş fi vândut altuia, fiindcă am fost foarte mulţumit de serviciile tale, chiar dacă de multe ori ai fost obraznic şi ai trântit uşile sau ai ciobit vase. Că ai furat de la mine, nu-mi pare rău, fiindcă este în dreptul oricărui sclav să fure. Aşa a fost şi aşa va fi mereu. Dar, chiar dacă nu am dorit acest lucru, eu am fost obligat să renunţ la serviciile tale, fiindcă eu nu am avut altceva ce să dau. Am dat şi casa şi tot ceea ce aveam, până şi hainele de pe mine le-am dat, nimic nu mai este al meu. De aceea, nu are nici un rost să plângi în faţa mea.

Atunci, Kaptah s-a ridicat, s-a scărpinat în cap şi mi-a spus:

— Astăzi este o zi proastă.

Şi după ce a reflectat o clipă, a adăugat:

— Tu eşti un mare medic, Sinuhe, eşti tânăr şi toate drumurile lumii sunt deschise în faţa ta. De aceea, ar fi mai înţelept să strângem toate lucrurile care sunt mai de preţ şi să fugim noaptea, când este întuneric, să ne îmbarcăm pe o corabie al cărei căpitan nu este prea exigent şi să călătorim în josul fluviului. În cele două regate există numeroase oraşe unde am putea să ne ducem viaţa, dar dacă tu eşti urmărit de lege şi te temi să nu fii găsit, iar eu pot fi considerat ca un sclav care a fugit de la stăpânul său, poate că mai bine ar fi să plecăm în ţara cu pământul roşu, unde nimeni nu ne va mai putea găsi. Am putea să plecăm chiar şi într-una dintre insulele de pe mare, unde vinul este bun şi fetele sunt vesele, sau în ţara Mitanni şi in Babilon, unde râurile curg în răspăr, fiindcă acolo medicii din Egipt sunt foarte căutaţi; tu te-ai putea îmbogăţi, iar eu aş putea fi servitorul unui om respectabil. Dar, grăbeşte-te, stăpânul meu, deoarece trebuie să pregătim totul până la căderea întunericului.

Şi a început să mă tragă de mânecă.

— Kaptah, Kaptah, am spus eu. Nu mă enerva cu vorbele tale neroade, acum inima mea este tristă ca moartea şi simt că nici trupul nu-mi mai aparţine. Sunt prins într-o plasă ale cărei fire sunt mai tari decât firele de cupru, chiar dacă acest lucru nu se vede. De aceea nu pot fugi, pentru că fiecare pas pe care l-aş face îndepărtându-mă de Teba va fi ca arsura unui cuptor încins.

Servitorul meu s-a aşezat pe podea, întrucât picioarele lui bolnave, pe care eu i le îngrijeam câteodată, îl dureau. Şi el mi-a spus:

— Amon ne-a părăsit şi nu-i de mirare, întrucât tu i-ai adus atât de rar jertfe. Totuşi, eu, cu credinţă, i-am adus de multe ori jertfe din a cincea parte a banilor pe care i-am furat de la tine şi i-am mulţumit de fiecare dată că am un stăpân atât de tânăr şi de bun, dar cu toţi banii risipiţi pe jertfe, el ne-a părăsit. Dar nu-i nimic. Nu ne rămâne altceva de făcut decât să ne schimbăm zeul şi să ducem imediat jertfele noului zeu, care poate că va goni răul de la noi şi va face din nou ordine în viaţa noastră.

— Încetează odată cu trăncăneala, am spus eu, deja regretând că i-am spus pe nume, fiindcă, după aceea, el a devenit foarte repede familiar cu mine. În urechile mele, vorbele tale sunt ca un bâzâit de muşte şi poate că deja ai uitat că noi nu mai avem nimic cu care să putem aduce jertfă unui zeu, fiindcă altul este acum proprietarul lucrurilor pe care le-am avut.

— Este vorba despre un bărbat sau despre o femeie? m-a întrebat curios Kaptah.

— Femeie, am răspuns eu, fiindcă nu avea nici un rost să mă mai feresc de el.

Când a auzit că este vorba despre o femeie, Kaptah a început să plângă, să-şi smulgă părul din cap şi a strigat:

— Mai bine nu m-aş mai fi născut niciodată pe acest pământ. Ar fi fost mai bine dacă mama m-ar fi sugrumat cu cordonul ombilical în ziua naşterii mele. Fiindcă nu există în lume o soartă mai crudă pentru un sclav, decât aceea de a sluji unei femei fără inimă, fiindcă această femeie, care ţi-a adus nenorocirea, este, fără îndoială, o femeie fără inimă. Ea îmi va porunci să sar şi să alerg de dimineaţă până seara cu picioarele mele bolnave, mă va împunge cu andrelele şi-mi va lovi cu ciomagul spinarea mea bătrână, iată ce mă aşteaptă, cu toate că l-am binecuvântat pe Amon şi i-am oferit jertfe de mulţumire pentru că mi-a dat un stăpân atât de tânăr şi de lipsit de experienţa vieţii.

— Ea nu este nicidecum lipsită de inimă, am spus eu, fiindcă mă credeam vinovat că, în lipsa unui alt confident, vorbisem despre Nefernefernefer unui sclav, de aceea am vrut să-mi corectez greşeala şi s-o prezint într-o lumină mai favorabilă. Goală, am spus eu, pe patul ei, ea este mai frumoasă decât zeiţa lunii, trupul său este neted şi uns cu cele mai fine uleiuri, iar ochii ei sunt verzi ca Nilul în zilele caniculare. Tu vei fi demn de invidiat că vei avea fericirea să trăieşti în preajma ei şi că vei putea să respiri acelaşi aer pe care ea îl respiră.

Dar în loc să-l liniştească, vorbele mele l-au făcut pe Kaptah să plângă mai amarnic şi să se tânguiască:

— Fără îndoială, ea mă va scoate la vânzare şi-am să ajung să car bolovani sau să lucrez într-o mină până-mi voi scuipa şi plămânii din mine, până când sângele mi se va scurge prin unghii şi voi muri în noroi, ca un măgar pe care toată lumea l-a lovit cu picioarele.

În adâncul sufletului meu, ştiam că el are dreptate, fiindcă în casa lui Nefernefernefer nu era loc pentru un om ca el. Ochii mi s-au umplut de lacrimi şi nu mai ştiu dacă am plâns pentru soarta lui sau pentru soarta mea Când a văzut că plâng, Kaptah a încetat să mai vorbească şi s-a uitat speriat la mine. Şi eu mi-am strâns capul între mâini şi am plâns, fără să-mi mai pese că sclavul meu mă vede. Kaptah m-a mângâiat pe cap cu mâinile lui mari şi mi-a spus:

— Este vina mea că s-a întâmplat aşa, fiindcă nu am avut mai multă grijă de stăpânul meu. Dar nu am bănuit că tu eşti încă atât de alb şi de curat ca pânza care încă nu a fost spălată niciodată. Altfel nu se poate explica cum de ţi s-a întâmplat ceea ce ţi s-a întâmplat. E drept că eu m-am mirat de ce tu, stăpânul meu, când te întorceai târziu de la crâşmă, nu m-ai trimis niciodată să-ţi aduc vreo fată cu care să te distrezi. Într-un timp, am îndemnat nişte femei să se dezgolească în faţa ta, dar ele s-au întors nemulţumite de la tine şi după aceea, şi-au bătut joc de mine, numindu-mă şobolan sau baligă. Totuşi, printre ele erau şi fete tinere şi frumoase. Dar toată grija mea a fost inutilă şi, în prostia mea, m-am bucurat că tu nu ai adus acasă o femeie, fiindcă mă temeam că ea ar putea să mă lovească şi să arunce cu apă clocotită peste picioarele mele când este nervoasă sau nu se înţelege cu tine. Ce tâmpit şi nebun am fost! Dar aşa a fost să fie. Este de ajuns să arunci un tăciune aprins într-o casă de lemn şi imediat totul va fi în flăcări.

El a mai spus:

— Oare de ce nu mi-ai cerut sfatul, dacă erai atât de lipsit de experienţă, stăpânul meu? Eu am văzut multe şi ştiu multe chiar dacă tu nu crezi. Eu m-am culcat cu destul de multe femei în viaţa mea şi chiar dacă de atunci a trecut atâta vreme, te pot asigura că pâinea, berea şi burta plină sunt mai bune decât sânul celei mai frumoase femei. O, stăpâne, când bărbatul se duce la o femeie, trebuie să-şi ia şi un ciomag cu el, fiindcă altfel femeia îl va domina şi-l va lega cu sârme, care i se vor înfige în carne ca spinii şi care-i vor roade inima, aşa cum roade o piatră piciorul din sanda. Pe numele lui Amon, stăpâne, ar fi fost mai bine dacă ai fi venit aici cu fete şi nu ni s-ar mai fi întâmplat aşa o nenorocire. Ţi-ai pierdut vremea degeaba prin crâşme, dacă o femeie a făcut din tine un sclav.

El a continuat să vorbească în felul acesta multă vreme, dar vorbele lui ajungeau în urechile mele ca un bâzâit de muşte. Într-un sfârşit, el s-a calmat şi a pregătit mâncarea, după aceea mi-a turnat apă pe mâini să mă spăl, dar eu nu am putut să mănânc nimic, fiindcă trupul îmi ardea ca focul, iar sufletul meu era dominat doar de un singur gând. Kaptah a mâncat foarte mult şi a băut din oala de bere până a golit-o, după care a cântat nişte cântece triste, apoi a început să-şi smulgă părul din cap şi a încheiat seara aceea tristă turnându-şi cenuşă pe cap de la groapa cu cenuşă din bucătărie, pe urmă a adormit. Dar eu nu puteam dormi, atât de frământat îmi era trupul.

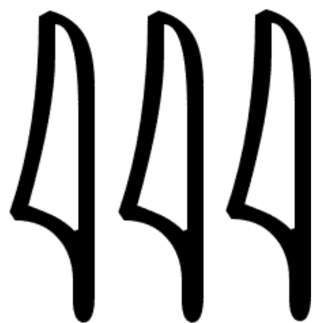
De aceea, m-am dus să mă plimb prin locuri întunecoase şi am hoinărit în jurul templului zeiţei Bastet şi am văzut torţele care ardeau în faţa casei ei şi litierele care aduceau oaspeţi zgomotoşi şi veseli în casa ei. Mă învârteam în jurul templului zeiţei Bastet şi gândurile mele îmi muşcau carnea ca şerpii otrăvitori. Fetele străzii mă trăgeau de mânecă, râdeau de mine şi chicoteau în întuneric, până când am fost atât de enervat şi de descurajat, încât m-am luat după una dintre ele. Ea şi-a cerut darul mai înainte ca să se petreacă ceva şi i-am dat ultimii mei bănuţi de cupru şi am urmat-o până aproape de zidurile templului, unde ea şi-a scos veşmintele şi s-a întins pe pământ. Dar nu am putut să mă ating de ea, cu toate că aş fi vrut, fiindcă pământul din apropierea zidului templului mirosea a urină. Când am plecat de acolo, fata s-a ridicat, m-a scuipat cu scârbă pe picioare şi m-a blestemat.

M-am întors acasă sfârşit şi mă simţeam ca şi cum aş fi fost bătut zdravăn. Patul meu era ca un cuptor încins, totuşi, am adormit.

Dimineaţa m-am spălat, m-am îmbrăcat şi mi-am masat faţa cu cremă, ca să merg acasă la Nefernefernefer, fiindcă simţeam că am să mor dacă nu o văd; şi voiam atât de mult să-i ating trupul cu mâinile mele...

Ochii lui Kaptah erau roşii de la lacrimi şi de la bere, el şi-a scuturat cenuşa de pe cap, şi m-a rugat în genunchi să nu mă duc din nou la ea. Dar eu m-am îmbărbătat singur, i-am împins cu piciorul din calea mea şi am plecat, dar mai bine ar fi fost dacă nu m-aş mai fi dus la ea niciodată.

Cartea a patra

NEFERNEFERNEFER

Dimineaţa devreme, m-am dus acasă la Nefernefernefer, numai că ea dormea încă; chiar şi servitorii ei dormeau, aşa că, după ce m-au înjurat că i-am trezit, mi-au aruncat cu apă murdară în cap. De aceea, m-am aşezat în faţa porţii ca un cerşetor şi, numai după ce am auzit mişcare şi glasuri în casă, am încercat să intru.

Nefernefernefer era întinsă pe pat, faţa ei era mică şi palidă, iar ochii ei verzi încă tulburi din cauza vinului.

— Mă plictiseşti, Sinuhe, mi s-a adresat ea, într-adevăr, mă plictiseşti. Ce doreşti?

— Doresc să mănânc, să beau şi să mă distrez cu tine, aşa cum mi-ai promis, i-am răspuns eu cu inima plină de supărare.

— Asta a fost ieri, dar astăzi este deja o altă zi, mi-a răspuns ea, în timp ce sclavele o dezbrăcau de hainele mototolite.

După aceea, au început să o ungă cu uleiuri aromate pe tot trupul şi să-i maseze mâinile şi picioarele. Apoi, privindu-se în oglindă, ea şi-a vopsit faţa cu farduri, şi-a pus peruca pe cap, iar pe frunte şi-a pus o diademă veche din aur, încrustată cu perle şi pietre preţioase.

— Bijuteria aceasta este frumoasă, a spus ea, şi cred că-şi merită preţul, chiar dacă acum sunt atât de obosită, chiar dacă braţele şi picioarele îmi sunt atât de vlăguite, ca şi cum m-aş fi luptat toată noaptea.

Apoi, căscând, şi-a turnat vin şi l-a băut repede, ca să-şi dreagă mahmureala - aşa a spus ea. Mi-a oferit şi mie vin, dar pentru mine, vinul nu avea nici un gust.

— Deci ieri m-ai minţit, am spus eu abătut. Nu ai avut nimic care să te împiedice să te distrezi cu mine.

De fapt, ştiusem acest lucru încă de când mi l-a spus.

— Greşeşti, mi-a răspuns ea. Eram, într-adevăr, precum ţi-am spus, de aceea mă simţeam foarte neliniştită că m-ai fi putut lăsa grea, Sinuhe, aşa cum eram în braţele tale, atât de moale. În fond, am vrut să evit acest lucru.

A zâmbit batjocoritor; se amuza de naivitatea mea, vedeam clar acest lucru, dar nu puteam admite că este aşa.

— Această splendidă diademă a fost, cu siguranţă, furată din vreun mormânt de rege sirian, am spus eu. Îmi amintesc că ieri mi-ai povestit ceva în legătură cu această bijuterie.

— O, a spus ea pe un ton mieros, adevărul este că am găsit-o în patul negustorului din Siria, sub pernă. Dar acest lucru nu are de ce să te neliniştească pe tine, fiindcă acest admirator, care mi-a dăruit-o, este un bărbat pântecos, gras ca un porc şi, pe lângă asta, mai mirosea şi a ceapă. Acum, după ce am obţinut ceea ce doream de la el, nici nu am de gând să-l mai întâlnesc.

Şi-a scos apoi peruca şi diadema şi le-a lăsat cu indiferenţă sa cadă pe podea. După care, şi-a întins picioarele pe pat şi tot trupul ei a vibrat în timp ce şi-a pus mâinile după ceafă, ca să se sprijine. Eram fascinat de netezimea şi de frumuseţea capului ei.

— Sunt atât de moale şi de obosită, Sinuhe, a spus ea, şi tu profiţi de situaţia în care sunt ca să mă priveşti atât de pătimaş. Sunt atât de sfârşită, încât nici nu te pot împiedica să o faci. Tu, însă, trebuie să-ţi aminteşti că eu nu sunt o femeie uşoară, cu toate că locuiesc singură şi că trebuie să-mi păstrez buna reputaţie.

— Tu ştii prea bine că eu nu am cum să-ţi mai fac ţie un dar, fiindcă tu posezi acum tot ceea ce eu aveam, i-am spus eu, aplecându-mă spre ea.

Pielea ei răspândea o aromă ameţitoare, amestecată cu parfumul exotic al uleiurilor. Ea mi-a atins părul cu mâinile, dar şi le-a retras repede râzând şi scuturându-şi capul.

— Ce necinstiţi şi perfizi sunt bărbaţii, a spus ea. Tu mă minţi, dar ce să fac dacă-mi place de tine, Sinuhe, şi sunt atât de slabă încât nu pot să rezist tentaţiei de a te avea lângă mine? Odată îmi spuneai că în braţele mele vântul fierbinte se răcoreşte, dar nu cred că este adevărat. De altfel, poţi proba dacă este aşa. Braţele mele sunt proaspete, braţele mele sunt delicate. Ai putea să-mi mângâi sânii cu mâinile tale; sunt obosiţi acum, dar mângâierea ta le va putea trezi dorinţa.

Dar când m-am apropiat de ea, s-a depărtat cu scârbă de mine, s-a ridicat din pat şi a început să strige indignată:

— Chiar dacă sunt moale şi sunt singură, nu permit unui bărbat ipocrit să mă atingă. Chiar tu mi-ai spus că tatăl tău, Senmut, are o casă în partea săracă a oraşului, acolo unde este portul. Casa nu are o valoare prea mare, ştiu, dar pământul pe care este construită este aproape de debarcader şi poate că, din camerele casei, nişte pescari ar putea face magazii pentru marfa pe care o vând la piaţă. Am putea să mâncăm, să bem şi să ne îmbătăm de iubire astăzi, dacă mi-ai da mie casa, fiindcă nimeni nu poate şti ce va fi mâine, iar eu trebuie să-mi păstrez buna reputaţie.

— Ceea ce aparţine tatălui meu nu este şi al meu, i-am răspuns eu enervat. Nu-mi poţi cere un lucru care nu este al meu, Nefernefernefer.

Dar ea şi-a ridicat capul şi m-a privit cu ochii ei verzi şi faţa îi era atât de palidă şi fină când mi-a spus:

— Ceea ce este al tatălui tău este, în principiu, şi al tău, Sinuhe, tu ştii bine acest lucru. Părinţii tăi nu au nici o fata care să beneficieze de privilegiu înaintea ta, mai mult, tu eşti singurul lor copil. Şi-ţi mai amintesc că tu însuţi mi-ai povestit că tatăl tău este orb şi că te-a împuternicit cu dreptul de a-l reprezenta şi de a dispune de toată averea lui, ca şi cum ar fi a ta.

Era adevărat. Simţindu-se extenuat, tatăl meu, Senmut, mă desemnase pe mine ca reprezentant al lui şi mă rugase să mă îngrijesc de absolut toate lucrurile, fiindcă el, din păcate, nu vedea nici să-şi mai scrie numele. Kipa şi tata vorbeau des despre vânzarea casei la un preţ convenabil, după care ai fi putut să-şi cumpere o căsuţă în apropierea Tebei şi să-şi petreacă bătrâneţea acolo, până ce vor trece în mormânt, de unde vor începe drumul spre viaţa eternă.

Nu am putut să mai spun nimic. Sufletul mi s-a umplut de spaimă şi de oroare, gândindu-mă că aş putea fi în stare să-mi las pe drumuri părinţii, care au avut atâta încredere în mine.

Închizându-şi ochii pe jumătate, Nefernefernefer mi-a spus:

— Aş vrea să-mi odihnesc capul în braţele talc, aş vrea să simt mângâierea buzelor tale pe sânii mei, Sinuhe, fiindcă tu ai ceva care mă atrage şi mă linişteşte. Numai că, dacă aş da curs dorinţelor tale de a ne distra împreună astăzi, nu văd ce aş avea eu de câştigat. Oferă-mi proprietatea tatălui tău, că şi aşa nu valorează mare lucru.

În mâinile mele, capul ei părea atât de uşor şi era atât de neted, încât, mângâindu-l, m-a învăluit o fericire de nedescris.

— Fie precum doreşti, am spus eu şi vocea mea mi-a sunat străină în urechi

Dar când am încercat să mă distrez cu ea m-a împins la o parte şi mi-a spus: .

— Bărbaţii sunt atât de vicleni. Nu permit unui bărbat perfid să stea lângă mine, fiindcă doresc să-mi păstrez buna reputaţie. Vei putea să te întorci aici, unde eşti acum, numai după ce vei găsi un scrib care să întocmească, conform legii, toate documentele care să dovedească că îmi aparţine mie casa tatălui tău.

Fiecare pas pe care l-am făcut după aceea, pentru a căuta un scrib, a fost o adevărată suferinţă, fiindcă în felul acesta mă depărtam din preajma ei. După ce, cu greu, am găsit un scrib liber, am scris eu însumi tot ceea ce trebuia scris şi l-am zorit să ducă în aceeaşi zi documentele spre păstrare în arhiva regală. Cu toate că acceptase să-şi aştepte plata până mai târziu, când proprietatea se va vinde, aşa cum eu însumi am consemnat pe hârtie, scribul a fost tare nefericit, fiindcă eu nu am avut nici un bănuţ de argint sau de cupru, cu care să-i răsplătesc osteneala. Iar la întoarcere, servitorii mi-au spus că Nefernefernefer doarme, aşa că am aşteptat până seara târziu ca ea să se trezească. În sfârşit, s-a trezit şi mi-a îngăduit să intru, iar după ce i-am dat papirusul scribului, ea l-a ascuns repede printre altele, pe care le ţinea într-o casetă din abanos, şi mi-a spus:

— Eşti foarte încăpăţânat, Sinuhe. Dar eu sunt o femeie onestă şi-mi ţin făgăduiala. Accept ceea ce tu mi-ai dăruit şi îţi ofer ceea ce tu doreşti.

S-a întins pe pat cu braţele desfăcute şi, după ce m-am aşezat lângă ea, a început să se privească, indiferentă, într-o oglindă. Îşi ferea braţele de atingerea mea şi, cu toate că o dorisem atât de mult, din dorinţa mea nu mai era decât cenuşa. M-am ridicat din pat şi ea mi-a spus imediat:

— Ai obţinut tot ceea ce doreai, Sinuhe. Acum pleacă şi lasă-mă-n pace, fiindcă mă plictiseşti. Nu-mi face nici o plăcere să fiu cu tine, fiindcă eşti stângaci şi violent şi, când mă atingi cu mâinile tale, simt numai durere. Nici oboseala nu mi-a trecut, aşa că cel mai bine ar fi să mă laşi în pace. Şi te vei putea întoarce în oricare altă zi, dacă într-adevăr nu te-ai săturat de mine.

Eram gol, ca o coajă de ou purtată de vânt, şi am plecat ameţit de la ea şi m-am întors acasă. Voiam să intru în întunericul odăii mele unde să-mi acopăr capul cu mâinile şi să-mi plâng toată supărarea şi amărăciunea din

inima mea, dar pe terasă mă aştepta un bărbat cu perucă şi cu haine siriene pestriţe. M-a salutat destul de arogant şi m-a întrebat dacă pot să-l consult.

— Eu nu mai primesc nici un bolnav, i-am răspuns, fiindcă această casă nu-mi mai aparţine.

— Am nişte înţepături foarte dureroase în picioare, mi-a spus el, amestecând în vorbele lui şi cuvinte siriene. Înţeleptul tău sclav, Kaptah, mi-a povestit despre deosebita ta artă de a vindeca astfel de suferinţe. Eliberează-mă de aceste chinuri, fiindcă altfel, cu siguranţă, voi muri.

A insistat atât de mult, încât, până la urmă, l-am condus în camera unde consultam bolnavii. Apoi l-am strigat pe Kaptah să-mi aducă apă caldă, ca să mă pot spăla. Dar Kaptah nu a răspuns şi am observat, pe când examinam picioarele sirianului, că semănau cu picioarele lui Kaptah. Atunci, Kaptah şi-a scos peruca şi, ştergându-şi faţa, a izbucnit în râs.

— Ce fel de glumă este asta? l-am întrebat eu şi apoi l-am lovit furios cu bastonul, atât de tare, încât râsul lui zgomotos s-a schimbat brusc în urlete.

După ce durerile provocate de lovitură l-au lăsat, el mi-a spus:

— Fiindcă acum sunt sclavul altuia, nu al tău, îţi pot spune că voi fugi din Egipt. Voiam doar să ştiu dacă tu mă vei putea recunoaşte în această haină siriană.

Imediat, eu i-am amintit de pedeapsa cumplită care-l aşteaptă pe un sclav care încearcă să fugă de la stăpânul său şi i-am mai spus că eu presimt că el va fi prins repede.

Neluând în seamă vorbele mele, el a continuat:

— Ieri am băut foarte multă bere, iar astă-noapte am avut un vis. Te-am visat pe tine, stăpânul meu, cum stăteai culcat într-un cuptor aprins şi cum din toate părţile erai înconjurat de flăcări. Sosind eu acolo, ţi-am adresat vorbe de ocară, după care, apucându-te de gât, te-am scos din foc şi am aruncat multă apă pe tine. Astăzi am fost la piaţă şi l-am întrebat pe un om care tălmăceşte visele ce înseamnă acest vis. El mi-a răspuns că stăpânul meu este în pericol, că eu voi primi numeroase lovituri şi că în faţa stăpânului meu este un drum lung. De fapt, nu era nevoie să fi tălmăcit visul, fiindcă este destul să-ţi privesc faţa şi să văd clar că eşti într-un mare pericol, bunul meu stăpân, iar loviturile de băţ cu care m-ai onorat mai devreme îmi întăresc convingerea că visul a fost bine tălmăcit. De aceea, am cumpărat pentru mine aceste haine, ca nimeni să nu mă poată recunoaşte, fiindcă, fără nici o ezitare, te voi însoţi în acest drum.

— Credinţa ta mă emoţionează. Kaptah, i-am răspuns, încercând să fiu ironic. Dar nu fii atât de sigur că doreşti a mă însoţi. Acest drum, despre care vorbeşti, mă va conduce la Casa Morţii. Oare la acest drum de groază vei vrea tu să fii cu mine?

— Cine poate şti ce va fi mâine? mi-a răspuns Kaptah cu aroganţă. Eşti încă tânăr şi proaspăt ca un viţel abia născut, stăpânul meu. Şi nu m-ar răbda inima să te las singur la un aşa de îngrozitor drum spre Casa Morţii şi apoi spre unde Amon apune. Probabil că te voi însoţi, dacă aşa te-ai hotărât, ca să te ajut să depăşeşti greutăţile pe care le vei întâlni în acest drum. Trebuie să ştii că, în ciuda nebuniei tale, eu ţin la tine din toată inima, fiindcă eu nu am avut norocul să am copii, cu toate că aş fi dorit-o atât de mult. Când te-am văzut pe tine, m-am gândit că tu eşti băiatul meu. Eu nu-ţi spun asta pentru a te jigni, ci doar pentru a-ţi arăta ceea ce simt eu când mă uit la tine.

Deşi obrăznicia lui mersese prea departe, nu l-am mai lovit cu băţul. De fapt, el nici nu-mi mai era sclav. M-am strecurat abătut în camera mea, mi-am acoperit capul cu o pătură şi, aşa îmbrăcat cum eram, am adormit ca un mort până dimineaţa. Când necazurile şi pierderile unui om sunt atât de mari, somnul vine ca atunci când cineva soarbe otrava plantelor care aduc moartea. Dimineaţa, când m-am trezit, primul lucru la care m-am gândit a fost Nefernefernefer, cu ochii ei verzi şi cu trupul ei frumos şi mi s-a făcut un dor nebun să ţin în braţele mele capul ei neted şi să-i simt sânii sub pieptul meu. De ce voi fi fost atât de prost, nu ştiu. Nu cred în vrăji, dar s-ar putea că, într-un fel, cineva să mă fi vrăjit. Îmi amintesc cum m-am spălat, cum mi-am schimbat veşmintele şi cum mi-am masat faţa cu cremă ca să mă duc la ea.

Nefernefernefer mi-a ieşit în întâmpinare în grădină, aproape de bazinul cu lotuşi. Ochii ei erau strălucitori, fericiţi şi mai verzi decât apa Nilului. Văzându-mă, a scos un strigăt, apoi mi s-a adresat:

— O, Sinuhe. Totuşi, te-ai întors la mine. Înseamnă că nu sunt atât de bătrână şi de urâtă, încât să-ţi fie scârbă de mine. Ce vrei de la mine?

M-am uitat la ea ca flămândul căruia i se face şi mai multă foame când se uită la pâine. Ea şi-a ridicat capul şi, cu o nuanţă de părere de rău în glas, mi-a spus:

— Sinuhe, Sinuhe, probabil că vrei să ne distrăm împreună. Este adevărat că eu locuiesc singură, totuşi, eu nu sunt o femeie de dispreţuit şi trebuie să-mi păstrez reputaţia.

— Ieri ţi-am dăruit toată averea tatălui meu, i-am spus. Cu toate că a fost un medic respectat, astăzi el nu mai are nimic. Şi cine ştie dacă mama mea, Kipa, nu va trebui acum, la bătrâneţe, să spele rufele altora, iar tatăl meu, Senmut, care este orb, să cerşească pentru o bucată de pâine.

— Ieri a fost ieri, iar astăzi este astăzi, mi-a spus Nefernefernefer cu ochii întredeschişi. Uite, astăzi nu sunt atât de exigentă şi-ţi permit să stai lângă mine şi chiar să mă ţii de mână, dacă vrei. Inima mea este veselă astăzi şi vreau să împart cu tine fericirea inimii mele, deşi, presupun că, în alt fel, nu mă voi distra cu tine.

Apoi, privindu-mă cu vioiciune, mi-a zâmbit şi mi-a mângâiat pieptul cu mâinile ei moi. Apoi, mi-a spus cu un oarecare reproş în glas:

— Nici nu mă întrebi de ce sunt atât de veselă. Totuşi, eu îţi voi spune, în oraş a sosit, din Ţara de Jos, o persoană sus-pusă. Eu ştiu că el are un vas de aur masiv, care cântăreşte aproape o sută de debeni. Marginile vasului sunt ornate cu multe desene frumoase şi amuzante. Cu toate că este vorba despre un bărbat destul de bătrân şi atât de slab încât, fără îndoială, oasele

lui îmi vor înţepa trupul, bănuiesc că mâine acest vas de aur îmi va împodobi casa. În fond, eu nu sunt deloc o femeie de dispreţuit şi trebuie cu putere să-mi păstrez reputaţia

Cum eu nu spuneam nimic, ea a suspinat profund şi s-a uitat visătoare la lotuşi şi la celelalte flori din grădină. Apoi, fără grabă, a început să se dezbrace şi a intrat în heleşteu să înoate. Capul ei părea mai frumos decât lotuşii pe lângă care înota înotând pe sub apă, a ajuns în apropierea mea şi, sprijindu-şi capul cu o mână, mi-a spus:

— Eşti foarte tăcut astăzi, Sinuhe. Sper că nu te-am jignit cu ceva. Dacă vii în apă, pot repara cu plăcere răul pe care ţi-l voi fi pricinuit fără voie.

N-am putut să nu-i spun:

— Ştii bine ce doresc, Nefernefernefer.

— Faţa ta este congestionată, mi-a spus ea. Şi venele de la tâmple îţi sunt umflate. Ar fi mai bine să te dezbraci şi să vii în apă ca să ne răcorim împreună, fiindcă astăzi este, într-adevăr, o zi călduroasă. Aici nimeni nu ne vede, aşa că n-ai de ce să eziţi atâta.

M-am dezbrăcat şi am coborât în apă, lângă ea. Înotând, ne atingeam unul pe altul. Am vrut să o prind în braţe, dar ea s-a depărtat râzând şi mi-a aruncat cu apă în ochi. Şi mi-a spus:

— Cu toate că sunt foarte timidă şi nici nu pot să mă uit la tine, pentru că eşti dezbrăcat, eu ştiu bine ce doreşti, Sinuhe. Însă mai înainte de asta, trebuie să-mi faci un dar, fiindcă ştii că eu nu sunt o femeie uşoară.

Nu am mai putut să mă stăpânesc şi am urlat la ea:

— Tu eşti nebună, Nefernefernefer. Ştii bine că mi-ai luat tot ceea ce aveam. Îmi este şi ruşine de mine. Niciodată nu voi mai avea curajul să-mi întâlnesc părinţii. Dar sunt încă medic şi numele meu încă mai este înscris în Cartea Vieţii. Poate cândva voi putea câştiga din nou şi atunci îţi voi aduce un dar pe măsura dorinţei tale, dar acum ai milă de mine, fiindcă până şi apa din trupul meu arde şi-mi vine să-mi muşc mâinile până la sânge când te privesc pe tine.

Ea a început să înoate pe spate şi sânii ei pluteau pe apă ca nişte flori roşii.

— Un medic îşi exercită meseria cu mâinile şi cu ochii, a spus ea. Nu-i aşa, Sinuhe? Fără mâini şi fără ochi nu mai poţi fi medic, chiar dacă numele ţi-ar fi scris şi de o mie de ori în cartea din Casa Vieţii. Poate că aş mânca, aş bea şi m-aş iubi cu tine astăzi, dacă ţi-ai smulge ochii şi mi i-ai dărui mie, dacă ţi-ai tăia mâinile şi mi le-ai dărui mie. Le-aş atârna de uşă, ca

semne de recunoaştere a triumfului meu, iar oaspeţii mei mă vor respecta şi vor şti că eu nu sunt o femeie de dispreţuit.

După ce m-a privit printre pleoapele ei colorate cu verde, coborâte aproape de tot, a continuat cu o voce indiferentă:

— Nu, degeaba, mă tem că n-aş avea ce face cu ochii tăi, iar mâinile tale vor începe să miroasă şi vor atrage muştele în camera mea. Nu, într-adevăr, nu s-ar putea găsi nimic ce ai putea să-mi dăruieşti, ca să fiu îngăduitoare cu tine, Sinuhe, şi sunt neliniştită când îţi văd trupul gol. Tu eşti atât de stângaci şi fără experienţă; cu toate astea, sunt sigură că aş putea să te învăţ în cursul acestei zile ceea ce tu încă nu ştii, fiindcă eu cunosc numeroase feluri de a iubi, care îi încântă pe bărbaţi şi sunt plăcute, de asemenea, şi pentru o femeie. Gândeşte-te puţin la asta, Sinuhe.

Dar când am încercat să mă ating de ea, a ieşit repede din heleşteu şi, scuturându-se de apă, s-a aşezat la umbra unui copac. Apoi a spus:

— Eu nu sunt decât o femeie lipsită de putere şi bărbaţii sunt atât de perfizi şi de vicleni. Şi tu eşti la fel, Sinuhe, fiindcă întotdeauna mă minţi. Inima mea este tristă şt abia îmi stăpânesc lacrimile, când mă gândesc că tu nu mă mai iubeşti. De altfel, tu nu mi-ai ascuns faptul că părinţii tăi şi-au construit un foarte frumos mormânt în Oraşul Morţilor şi că au depus la Templu aurul necesar pentru ca trupurile lor să fie îmbălsămate după moarte şi să primească de la preoţii lui Amon cele de trebuinţă în călătoria spre ţara de Dincolo.

Când am auzit vorbele ei, mi-am zgâriat pieptul cu unghiile până la sânge şi am urlat la ea:

— Într-adevăr, numele tău este Tabubue, acum nu mă mai îndoiesc.

Dar ea mi-a răspuns cu tristeţe în glas:

— Nu ai dreptul să-mi vorbeşti astfel, numai pentru că nu vreau să fiu o femeie demnă de dispreţ. Mai mult, nu eu te-am chemat aici, ci tu singur ai venit. Dar este mai bine aşa, fiindcă acum ştiu că tu nu mă iubeşti deloc, dacă un lucru atât de neînsemnat este un obstacol între noi.

Lacrimile au început să-mi alunece pe obraji şi, de supărare, am simţit că mă înăbuş şi nu mai pot respira, dar m-am dus lângă ea, iar ea, ridicându-se, şi-a atins uşor trupul de trupul meu. I-am spus:

— Chiar numai gândul acesta este deja o fărădelege şi o lipsă de respect în faţa zeilor. Să-i văduvesc pe părinţii mei de viaţa eternă şi să las trupurile lor să se descompună în neant, cum se descompun trupurile sclavilor şi ale

oamenilor săraci, sau pradă crocodililor, ca trupurile nelegiuiţilor aruncaţi în Nil? Aşa ceva tu nu-mi poţi cere niciodată.

Dar ea s-a lipit strâns de mine cu trupul ei gol şi mi-a spus:

— Dăruieşte-mi mie mormântul părinţilor tăi.

Apoi mi-a şoptit la ureche:

— Fratele meu, mirele meu, sânul meu este plin de dulceaţă şi de căldură pentru tine. Te voi învăţa o mie de lucruri, pe care tu nu le cunoşti şi care aduc o fericire imensă unui bărbat.

Nu mai eram stăpân pe simţurile mele, doar plângeam şi i-am spus:

— Fie precum doreşti şi blestemat să-mi fie numele pentru eternitate, fiindcă nu pot rezista în faţa ta, atât de puternică este forţa magică cu care m-ai legat.

Dar ea mi-a răspuns:

— Niciodată să nu-mi mai vorbeşti despre vrăjitorii, fiindcă mă jigneşti enorm. Eu nu sunt nicidecum o târfă de pe stradă. Eu locuiesc în propria-mi casă şi ţin să-mi păstrez reputaţia. Şi fiindcă nu te simţi prea bine şi eşti melancolic, am să trimit servitorii să găsească un scrib, iar noi, între timp, vom mânca şi vom bea vin, care înveseleşte inima şi ne vom iubi numai după ce hârtiile scribului vor fi gata.

Apoi a izbucnit într-un râs vioi şi a alergat în casă. M-am îmbrăcat şi am urmat-o, iar servitorii ei mi-au turnat apă pe mâini şi s-au înclinat în faţa mea coborându-şi mâinile până la genunchi, numai că, în spatele meu, au râs şi şi-au bătut joc de mine, în aşa fel încât eu să pot auzi bine, dar eu am ignorat totul, ca şi cum batjocura lor nu ar fi fost decât un bâzâit de muşte în urechile mele. Ei au tăcut imediat după ce Nefernefernefer a coborât. Noi am mâncat şi am băut împreună şi au fost cinci feluri de carne friptă şi douăsprezece feluri de prăjituri şi am băut un amestec de vinuri, care se urcă repede la cap. Scribul, care a sosit repede, a scris toate hârtiile necesare şi astfel Nefernefernefer a primit mormântul părinţilor mei din Oraşul Morţilor, cu tot mobilierul pe care ei îl aranjaseră acolo şi cu toţi banii pe care ei îi depuseseră la Templu pentru ceremonia mortuară, pierzând în felul acesta viaţa eternă şi posibilitatea de a-şi începe după moarte călătoria spre ţara de Dincolo. Am pus pe hârtii pecetea tatălui meu şi am semnat în numele lui, iar scribul le-a dus imediat la arhiva regală, astfel că ele au căpătat putere legală. Nefernefernefer a primit un papirus de la scrib, pe care l-a pus cu indiferenţă în cutia neagră şi i-a plătit scribului

pentru osteneala sa, aşa că, la plecare, scribul s-a înclinat adânc în faţa noastră. După plecarea scribului, am spus:

— Sunt blestemat şi dezonorat atât în faţa oamenilor cât şi în faţa zeilor. Arată-mi acum că ceea ce am făcut îşi merită preţul.

Dar ea a zâmbit şi mi-a spus:

— Bea vin, fratele meu, ca inima ta să se veselească.

Când am încercat să mă apropii de ea, s-a ferit şi mi-a turnat din nou vin. La un moment dat, s-a uitat spre soare şi a spus:

— Vai de mine! Ziua a trecut şi vine noaptea. Ce mai doreşti încă, Sinuhe?

— Ştii bine ce doresc, i-am răspuns.

Ea mi-a spus:

— Nici într-o fântână adâncă nu există destulă apă pentru a umple o groapă fără fund, Sinuhe. De aceea, trebuie să-mi schimb repede hainele şi să mă fardez, fiindcă un oarecare vas de aur mă aşteaptă ca să împodobesc cu el casa mea.

Când am încercat din nou să mă apropii de ea, a râs strident, apoi şi-a strigat cu putere servitorii, care au apărut imediat. Şi le-a spus:

— De unde a apărut acest insuportabil cerşetor în casa mea? Aruncaţi-l imediat pe stradă şi nu cumva să-i deschideţi vreodată poarta casei mele, iar dacă insistă să intre, loviţi-l cu ciomegele.

Cum, din cauza vinului şi a furiei eram fără putere, nu m-am opus când servitorii m-au împins afară. Abia după aceea am bătut cu o piatră în poarta închisă, dar servitorii au apărut şi au început să mă lovească cu ciomegele. Urlam şi plângeam continuu de durere, şi când a început să se strângă lume pe stradă, ei au spus:

— Acest beţiv a jignit-o pe stăpâna noastră, care locuieşte în propria ei casă şi care nu este o femeie de dispreţuit.

M-au lovit în neştire cu ciomegele şi m-au lăsat întins în mijlocul străzii. Oamenii care au trecut pe stradă m-au scuipat cu dispreţ, câinii şi-au făcut nevoile pe hainele mele.

Când mi-am revenit şi mi-am dat seama de starea jalnică în care eram, nici nu am avut putere să mă ridic şi am dormit pe locul acela, fără să mă mişc, până dimineaţa. întunericul nopţii m-a protejat şi am simţit că eu nu voi mai putea să trăiesc niciodată printre oameni. Moştenitorul tronului îmi dăduse numele: „El, cel care este singur”, şi, într-adevăr, am simţit toată singurătatea din această lume în acea noapte. Însă, în zori, când lumea a

început să umble pe stradă, negustorii să-şi aranjeze mărfurile şi boii să tragă căruţele, m-am ridicat şi m-am dus în afara oraşului şi m-am ascuns în stuf. Am stat acolo trei zile şi trei nopţi, fără să mănânc şi fără să beau nimic. Trupul meu şi inima mea erau ca o rană deschisă şi cred că, dacă cineva mi-ar fi vorbit, l-aş fi înjurat şi aş fi urlat la el şi mi-a fost teamă că voi înnebuni.

În cea de-a treia zi, mi-am spălat faţa şi picioarele, mi-am curăţat sângele de pe haine, apoi m-am întors în oraş şi am mers acasă. Dar casa nu mai era a mea, iar la poartă era o tăbliţă cu numele altui medic. L-am chemat pe Kaptah, iar el a sosit alergând şi a început să plângă când m-a văzut, mi-a îmbrăţişat genunchii şi mi-a spus:

— Stăpânul meu, îţi spun aşa, fiindcă în inima mea, tu eşti încă stăpânul meu, chiar dacă trebuie să slujesc altuia. Aici a sosit un bărbat tânăr, care se crede mare medic. Acum îşi probează veşmintele tale şi râde fericit. Maică-sa, care s-a şi instalat în bucătărie, mi-a aruncat deja cu apă fierbinte peste picioare şi ce-i la gura ei, nici nu pot spune, din şobolan şi din muscă de gunoi nu mă mai scoate. Şi bolnavii te regretă, fiindcă ăsta nu-i în stare să ghicească de ce boală suferă cei care vin la el.

Kaptah a continuat să trăncănească vrute şi nevrute, dar am observat că în unicul lui ochi era o spaimă cumplită, pe care încerca să o acopere cu vorbele pe care mi le spunea. De aceea, i-am zis:

— Spune tot ceea ce ai pe suflet, nu-mi ascunde mie nimic, Kaptah, pe mine nimic nu mă mai poate afecta, fiindcă inima mea este deja ca o piatră în pieptul meu.

El şi-a ridicat braţul, pentru a-şi arăta adânca lui tristeţe, şi a spus:

— Mi-aş fi dat singurul meu ochi ca această nenorocire să nu ţi se fi întâmplat. Dar, deşi este o zi rea, este bine că ai venit, fiindcă trebuie să ştii că părinţii tăi au murit.

— Tatăl meu, Senmut, şi mama mea, Kipa, sunt morţi, am spus, şi mi-am ridicat braţul, după cum este obiceiul şi am simţit că inima îmi iese din piept.

— Părinţii tăi au primit ieri ordinul de a părăsi casa, iar azi-dimineaţă, când slujitorii justiţiei au forţat uşa casei lor, fiindcă era închisă, i-au găsit fără suflare, întinşi pe pat. Tu vei putea să-i duci la Casa Morţii doar în cursul zilei de astăzi, fiindcă mâine, noul proprietar dărâmă casa.

— Oare au ştiut părinţii mei motivul pentru care au primit ordinul de evacuare, l-am întrebat eu pe Kaptah, fără să mai am puterea să-l privesc în

ochi.

— Tatăl tău, Senmut, a fost aici ca să te caute, mi-a răspuns Kaptah. Mama ta îl conducea, fiindcă el nu mai vedea deloc şi amândoi erau atât de bătrâni şi de bolnavi şi le tremura tot trupul când mergeau. Dar eu nu am ştiut să le spun unde eşti. Atunci, tatăl tău a spus că poate că este mai bine aşa. El mi-a povestit cum au venit slujitorii justiţiei să-i alunge din casă şi cum au pus sigiliu pe toate bunurile lor, aşa că ei au rămas doar cu hainele uzate cu care erau îmbrăcaţi. La întrebarea lor asupra motivului expulzării, slujitorii justiţiei au răspuns, râzând, că fiul lor, Sinuhe, a vândut casa şi lucrurile, şi chiar şi mormântul lor, pentru a oferi aur unei femei depravate. După o lungă ezitare, tatăl tău mi-a cerut un bănuţ de aramă, fiindcă el voia să-ţi scrie câteva cuvinte, numai că, fiind orb, trebuie să apeleze la un scrib. Dar, cum în casă sosise deja noul proprietar, maică-sa m-a strigat şi m-a lovit cu băţul pe spinare, ca să nu-mi mai pierd timpul discutând cu cerşetorii. Trebuie să mă crezi că i-aş fi dat tatălui tău bani, fiindcă chiar dacă nu am avut timp să fur de la noul stăpân, eu am economisit ceva cupru şi chiar şi argint, pe care l-am furat de la tine şi de la stăpânii pe care i-am avut înainte. Dar când m-am întors în stradă, părinţii tăi deja plecaseră şi mama noului stăpân m-a împiedicat să alerg pe urmele lor şi, ca să nu fug, m-a închis noaptea în groapa cu cenuşă.

L-am întrebat.

— Tatăl meu nu a lăsat nici un cuvânt pentru mine?

Şi Kaptah mi-a răspuns:

— Tatăl tău nu a lăsat nici un cuvânt pentru tine, stăpânul meu.

Îmi simţeam inima încremenită ca o piatră în piept şi gândurile îngheţate ca păsările în aerul rece. M-am gândit puţin ce aş putea face, după care i-am spus lui Kaptah:

— Dă-mi mie tot cuprul şi argintul tău. Dă-mi imediat totul şi poate că Amon sau vreun alt zeu te va răsplăti, dacă eu însumi nu o voi putea face, fiindcă trebuie să-mi duc părinţii la Casa Morţii şi nu am cu ce plăti conservarea trupurilor lor.

Mai întâi, Kaptah a început să plângă şi să se văicărească, şi-a ridicat de multe ori braţele pentru a-şi arăta imensa lui nefericire, dar până la urmă, uitându-se tot timpul în spate, ca un câine care merge să dezgroape din pământ un os ascuns, s-a dus într-un colţ al grădinii şi a scos de sub o piatră cuprul şi argintul său, care era învelit într-o pânză. Cu toate că aceasta era agoniseala întregii lui vieţi de sclav, cuprul şi argintul pe care îl avea nu

valora mai mult de doi debeni. Plângând şi blestemându-şi nefericirea, Kaptah mi-a dat tot ceea ce el a avut, binecuvântat fie-i numele veşnic şi trupul lui să i se păstreze nealterat pentru eternitate! Adevărul este că eu aveam prieteni care m-ar fi putut ajuta. Ptahor şi Horemheb ar fi putut, fără îndoială, să-mi împrumute aur, iar Totmes, chiar dacă nici pentru el nu avea bani, tot m-ar fi ajutat, dar eu eram tânăr şi credeam că de-acum toată lumea îmi cunoaşte faptele nedemne, aşa că aş fi preferat mai bine să mor, decât să-mi privesc în faţă prietenii. În faţa zeilor şi a oamenilor, eu eram deja blestemat. Nici nu am avut când să-i mulţumesc lui Kaptah, fiindcă de pe terasă, mama noului său stăpân l-a strigat cu o voce înfuriată. Faţa ei era ca a unui crocodil şi ţinea în mână un ciomag. De aceea, Kaptah a plecat în goană de lângă mine şi a şi început să urle când urca scara spre verandă, mai înainte ca ciomagul să-l fi atins. De data asta nici măcar nu a trebuit să simuleze durerea, fiindcă i-a fost de ajuns să se gândească la cuprul şi la argintul pierdut, pentru ca lacrimile să-i inunde faţa.

Am plecat grăbit spre casa părinţilor mei. Acolo uşile erau deschise şi toate lucrurile însemnate cu pecetea justiţiei. Vecinii erau strânşi în curte; ei au ridicat braţele trist, ca semn al profundului lor respect pentru părinţii mei, dar nimeni nu mi-a spus nici un cuvânt şi fiecare s-a dat la o parte cu oroare din calea mea. În casă, Senmut şi Kipa se odihneau în patul lor şi feţele lor încă mai erau roşii, ca şi cum ei ar fi mai fi fost în viaţă, iar pe podea continuau să ardă cărbunii într-un vas, fiindcă ei muriseră asfixiaţi, după ce, înainte de a se culca, închiseseră bine uşile şi ferestrele. Am învelit trupurile lor neînsufleţite cu o pătură, pe care am luat-o din lucrurile pe care era pus sechestru, apoi am găsit un om dispus să-mi închirieze măgarul cu care să poată fi transportate trupurile părinţilor mei până la Casa Morţii. El m-a ajutat să le pun pe spinarea măgarului şi aşa mi-am condus părinţii spre Casa Morţii. Dar în Casa Morţii nu am putut să intru, fiindcă argintul şi cuprul pe care eu îl aveam nu era destul nici pentru cea mai simplă formă de îmbălsămare. Atunci, eu le-am spus spălătorilor de cadavre:

— Eu sunt Sinuhe, fiul lui Senmut, şi numele meu este scris în Cartea Vieţii, dar soarta m-a purtat prin grele încercări, aşa că nu am, în acest moment, suficienţi bani pentru a-mi înmormânta părinţii. De aceea vă rog, pentru numele lui Amon şi pentru numele tuturor zeilor Egiptului, a îmbălsăma trupurile părinţilor mei, spre a rezista distrugerii de după moarte

şi eu vă voi sluji vouă cu toată priceperea mea în toată perioada îmbălsămării.

La insistenţele mele, ei au început să bombănească şi să mă înjure, dar până la urmă, şeful lor, care avea faţa ciuruită ca după lepră, a acceptat cuprul şi argintul lui Kaptah şi apoi, după ce a montat un cârlig sub bărbia tatălui meu, i-a aruncat trupul în bazinul mare pentru săraci. Acelaşi lucru a făcut şi cu trupul neînsufleţit al mamei mele. Erau treizeci de bazine şi în fiecare zi unul era umplut şi altul golit, aşa că timp de treizeci de zile şi treizeci de nopţi, cadavrele săracilor erau ţinute într-o apă puternic concentrată în sare şi leşie, spre a rezista distrugerii, nimic altceva nu făceau ei pentru o bună conservare, dar aceste lucruri aveam să le aflu mai târziu.

Trebuia să mă întorc la casa tatălui meu pentru a restitui pătura pe care era pusă pecetea slujitorilor justiţiei. Şeful a râs şi mi-a spus în bătaie de joc:

— Întoarce-te înapoi până dimineaţă, fiindcă dacă nu eşti aici, ca să-ţi începi lucrul de mâine, vom scoate din bazin cadavrele părinţilor tăi şi le vom arunca să le mănânce câinii.

Aceste vorbe m-au făcut să gândesc că ei nu au crezut că sunt medic.

M-am întors în casa părinţilor mei şi inima îmi atârna ca o piatră în piept. Fiecare cărămidă de lut a casei mă privea cu reproş, bătrânul sicomor din grădină plângea, iar bazinul copilăriei mele îmi arunca vorbe de ocară. De aceea, am dat să plec imediat după ce am pus pătura la locul ei, dar dinspre poartă, mi-a ieşit în faţă un bărbat, care îşi făcea meseria de scrib în colţul străzii noastre, în faţa magazinului de condimente. Când m-a văzut, el şi-a ridicat mâna în semn de durere şi m-a întrebat:

— Tu eşti Sinuhe, fiul înţeleptului Senmut?

I-am răspuns:

— Eu sunt.

Şi el mi-a spus:

— Nu fugi de mine. Fiindcă tatăl tău nu a reuşit să te găsească, mi-a lăsat câteva vorbe, pe care să ţi le transmit.

În acel moment aş fi vrut să mă înghită pământul şi mi-am acoperit capul cu mâinile, dar scribul a scos o hârtie şi a început să citească:

— Senmut, al cărui nume este scris în Cartea Vieţii, şi soţia lui, Kipa, îl salută pe fiul lor, Sinuhe, cel căruia în palatul faraonului i s-a dat numele: El, cel care este singur.

Zeii te-au trimis pe tine la noi şi în fiecare zi a vieţii noastre tu ne-ai dăruit numai bucurie, niciodată tristeţe, şi mândria noastră a fost mare că te avem. Acum suntem trişti, fiindcă tu ai avut necazuri şi eşti nefericit şi fiindcă noi nu avem nici o putere sa te ajutăm după cum am vrea. Şi noi credem că tot ceea ce tu ai făcut a fost corect şi că nu ai avut cum să faci altfel. Să nu fii niciodată trist din cauza noastră, chiar dacă tu a trebuit să vinzi până şi mormântul nostru, fiindcă noi ştim că tu nu ai fi făcut-o, dacă nu ai fi avut, într-adevăr, un motiv important. Dar slujitorii justiţiei sunt grăbiţi, iar noi nu mai avem răbdare să aşteptăm ziua morţii noastre. Pentru noi, moartea este binevenită, la fel ca somnul pentru cel obosit sau casa pentru cel străin. Viaţa noastră a fost lungă şi am avui multe bucurii, dar cea mai mare bucurie ne-ai dăruit-o tu, Sinuhe, după ce ai sosit la noi, fiindcă eram deja bătrâni şi foarte singuri. De aceea, noi te binecuvântăm şi dorim să nu-ţi pară rău că noi nu avem mormânt, fiindcă totul este doar deşertăciune şi vanitate în lumea aceasta şi poate că este mai bine ca trupurile noastre să dispară în neant, fără a mai cunoaşte suferinţele şi pericolele lungului drum spre ţara de Dincolo. Să-ţi aminteşti întotdeauna că moartea noastră a fost uşoară şi că, mai înainte de a pleca din lumea aceasta, noi te-am binecuvântat. Să te protejeze toţi zeii Egiptului de necazuri, să fie ferită inima ta de tristeţe. Am vrea să fii tot atât de fericit, pe cât de mult am fost noi, atunci când tu erai copil. Este tot ceea ce îţi doresc ţie tatăl tău, Senmut, şi mama ta, Kipa.

Cuvintele tatălui meu Senmut m-au înmuiat, inima mea împietrită a început să se zbată neputincioasă în pieptul meu, iar lacrimile îmi inundau ochii şi curgeau fără întrerupere în praful din faţa mea. Scribul mi-a spus:

— Poftim scrisoarea. Nu are semnătura tatălui tău, fiindcă el era orb şi nu a putut să-şi scrie nici numele, dar sper să crezi că eu am scris fiecare cuvânt pe care el l-a rostit. Uite, lacrimile mamei tale au lăsat câteva urme pe hârtie.

El mi-a arătat hârtia, dar ochii mei erau împăienjeniţi de lacrimi şi nu am văzut nimic. El a rulat hârtia şi mi-a pus-o în mână, spunându-mi:

— Tatăl tău a fost un om drept şi mama ta, Kipa, a fost o femeie bună, chiar dacă uneori avea limba ascuţită, aşa cum au, de obicei, femeile. De aceea am scris aceste rânduri, deşi ei nu au avut cu ce să mă răsplătească şi îţi dau ţie hârtia, cu toate că este o hârtie de bună calitate, care, dacă ar fi ştearsă, ar putea fi folosită din nou.

După ce m-am gândit puţin, i-am spus:

— Tu eşti un om cumsecade, dar din nefericire, eu nu te pot răsplăti, fiindcă nu am nimic. Primeşte, totuşi, această tunică a mea, care este dintr-un material bun, chiar dacă acum este murdară şi mototolită.

M-am dezbrăcat şi i-am dat haina de pe mine, dar el, după ce a cercetat cu neîncredere stofa, s-a arătat mirat de calitatea ei atât de bună, mi-a înapoiat-o şi a spus:

— Generozitatea ta este prea mare, Sinuhe, spună lumea ce-o spune despre tine. Şi dacă oamenii vor mai spune în continuare că tu ţi-ai jefuit părinţii şi i-ai împins spre moarte, eu te voi apăra. Dar acest veşmânt eu nu-l pot primi, fiindcă este din stofă scumpă şi fiindcă fără el, soarele îţi va arde spatele, înroşindu-l ca pe al sclavilor, ţi se va jupui pielea şi vei avea dureri groaznice.

Dar eu i-am spus:

— Primeşte, te rog, şi toţi zeii Egiptului să te binecuvânteze şi trupul tău să se păstreze pentru eternitate, fiindcă nici nu ştii cât de mult bine tu mi-ai făcut.

Atunci el a luat veşmântul meu şi a plecat fericit, ţinându-l deasupra capului. Iar eu am pornit înapoi spre Casa Morţii, pentru a sluji treizeci de zile şi treizeci de nopţi celor care îmbălsămau cadavrele, şi aveam pe mine doar o bucată de pânză, care îmi acoperea coapsele, la fel ca sclavii sau căruţaşii care mână boii.

Ca medic, credeam că am văzut destul de multă moarte şi suferinţă şi că eram obişnuit cu mirosurile neplăcute sau cu aspectul dezagreabil al abceselor sau rănilor purulente, dar când am început munca în Casa Morţii, am înţeles ca nu sunt decât un novice şi că nu ştiu nimic. În realitate, conservarea cadavrelor celor săraci nu era prea complicată, fiindcă ele se odihneau în baia de leşie şi de sare cu miros acru şi am învăţat repede cum se manevrează cârligul cu care ele puteau fi deplasate. Însă conservarea cadavrelor celor sus-puşi reclama mai multă abilitate şi, pentru spălarea viscerelor şi închiderea lor în vasele funerare, trebuia să fii destul de insensibil pentru a nu o lua razna. Dar cel mai mult am fost scârbit când am văzut că slujitorii lui Amon furau de la oameni şi mai mult după moarte decât în timpul vieţii. Preţul pentru conservarea cadavrelor era aleator, după averea fiecăruia, iar cei care executau îmbălsămările obişnuiau să mintă familia celui mort, solicitând bani în plus pentru uleiuri scumpe, pentru unguente şi conservante, care, spuneau ei, sunt absolut necesare, deşi, în realitate, nu foloseau decât un acelaşi şi acelaşi ulei ieftin de susan pentru toată lumea.

Cu toate că preoţii supravegheau Casa Morţii, spălătorii de cadavre şi cei care se ocupau cu îmbălsămarea furau tot ce puteau şi considerau acest lucru ca pe un drept al lor. Ei furau plante aromate, uleiuri scumpe, unguente şi fâşii de pânză, pe care le revindeau, ca apoi să le fure din nou; şi chiar dacă ar fi vrut, preoţii nu puteau să le facă nimic, fiindcă aceşti oameni îşi cunoşteau bine meseria, iar de găsit alţi oameni care să lucreze în Casa Morţii nu era chiar atât de uşor. Doar cei blestemaţi de zei şi criminalii care se ascundeau de urmărirea justiţiei se angajau ca spălători de cadavre. Mirosul dezagreabil pe care îl răspândeau în jurul lor, care provenea de la cadavre, de la sare şi de la leşie, se simţea de departe, aşa că

oamenii se fereau din calea lor şi nici în taverne sau în case de distracţie nu erau primiţi.

Spălătorii de cadavre au crezut că sunt asemenea lor, mai ales că eu singur m-am oferit să le fiu subordonat şi nu s-au ferit deloc faţă de mine. Dacă mie nu mi s-ar fi întâmplat toate necazurile despre care am povestit mai înainte, probabil că m-aş fi speriat şi aş fi fugit, mai ales după ce am văzut cum sunt maltratate şi mutilate chiar şi cadavrele nobililor. Ei făceau aceste mârşăvii, pentru a vinde diverse organe omeneşti vrăjitorilor, care aveau nevoie de ele pentru practicile lor ciudate. Dacă există ţara de Dincolo, şi sper să existe, fiindcă părinţii mei au crezut în ea şi aş vrea ca ei să ajungă acolo, presupun că mulţi morţi care în timpul vieţii au depus la Templu aurul necesar pentru viaţa lor eternă se vor fi mirat mult când au văzut în ce hal este pregătit trupul lor pentru drumul cel greu.

În Casa Morţii, cea mai mare bucurie era când se aducea cadavrul unei femei tinere. Nu avea importanţă că femeia fusese frumoasă sau urâtă. Cadavrul acelei femei nu era aruncat imediat în bazin ci, după o ceartă puternică, urmată de o tragere la sorţi pentru a se stabili care va fi primul ei iubit, împărţea o noapte patul cu toţi spălătorii de cadavre.

Aşa de mare era spaima pe care spălătorii de cadavre o provocau, încât nici cele mai abjecte femei de pe stradă nu erau dispuse să se distreze cu ei, cu toate că ei voiau să le răsplătească cu aur, şi nici cu femeile negre nu aveau noroc, fiindcă acestora le era foarte teamă de ei. În alte vremuri, spălătorii de cadavre puneau banii împreună şi cumpărau sclave de la piaţa de sclavi, unde, după marile războaie, sclavii erau vânduţi mai ieftin, dar atât de zgomotoasă şi înspăimântătoare era viaţa în Casa Morţii în acele vremuri, fiindcă de la acele femei se ajungea tot timpul la scandaluri, că o biată femeie, odată intrată acolo, sfârşea prin a-şi pierde minţile, aşa că, până la urmă, preoţii au interzis cumpărarea de sclave. După aceea, spălătorii de cadavre au trebuie să-şi pregătească singuri mâncarea, să-şi spele singuri veşmintele şi să se mulţumească cu bucuria pe care, din când în când, le-o procura cadavrul vreunei femei. Ei îşi găseau scuze pentru ceea ce făceau, povestind că odată, demult, în timpurile marilor faraoni, o femeie care a fost adusă neînsufleţită la Casa Morţii şi-a recăpătat sufletul şi s-a trezit la viaţă în braţele unui spălător de cadavre. Aceasta a fost o mare minune, care a întărit respectul faţă de Amon şi a adus părinţilor şi bărbatului acelei femei o mare bucurie. De aceea, pentru spălătorii de cadavre era ca o datorie demnă de respect să încerce dacă se repeta

minunea, de aceea ei încălzeau cu căldura lor sinistră femeile care erau aduse la Casa Morţii şi ei spuneau că, oricât ar fi fost ele de bătrâne şi de urâte, reînsufleţirea lor tot ar fi bucurat pe cineva. Dacă preoţii lui Amon cunoşteau sau nu aceste lucruri, n-aş putea spune. Ceea ce este sigur e că totul se petrecea noaptea, pe ascuns, când Casa Morţii era închisă.

Cine a intrat o dată în Casa Morţii şi a lucrat acolo ca spălător de cadavre a părăsit-o foarte rar, fiindcă ferindu-se de batjocura oamenilor, a preferat să trăiască toată viaţa printre cadavre. În primele zile, i-am considerat pe toţi demni de dispreţ în faţa zeilor, iar vorbele lor, precum şi faptul că ei mutilau şi profanau cadavre m-au tulburat şi m-au umplut de spaimă. Dar, dacă în primele zile am văzut doar depravarea şi răutatea, etalate cu seninătate de cei care îmi dădeau de lucru, mai târziu am observat că printre spălătorii de cadavre şi printre cei care se ocupau cu îmbălsămarea erau şi oameni cu experienţă, care-şi cunoşteau bine meseria şi prin care ştiinţa se transmitea, fiindcă ei o învăţaseră de la cei mai buni şi o dădeau mai departe celor mai buni. Ei considerau munca lor demnă dc respect şi acordau importanţă la tot ceea ce făceau. Fiecare avea un domeniu special şi o misiune diferită, asemenea medicilor din Casa Vieţii, aşa că unul se ocupa de capul cadavrului, al doilea de burtă, al treilea de inimă, al patrulea de plămâni şi aşa mai departe, în aşa fel ca fiecare parte a corpului să fie conservată pentru eternitate.

Printre aceştia era un oarecare Ramose, un bărbat deja bătrân, care avea cea mai delicată sarcină. El detaşa creierul cadavrului şi-l extrăgea prin nas cu ajutorul unor pense, după care spăla cutia craniană cu un ulei special. Ramose m-a observat pe când lucram şi s-a mirat de abilitatea mâinilor mele, aşa că a început să mă înveţe meseria lui. Aşa se face că, în cea de-a doua jumătate a perioadei petrecute în Casa Morţii, viaţa mea acolo a fost mai suportabilă, fiindcă Ramose m-a numit ajutorul lui. Eu vedeam în fiecare spălător de cadavre un blestemat, asemenea, mai degrabă, animalelor, fiindcă gândurile şi vorbele lor nu semănau cu cele ale oamenilor care trăiau la lumina soarelui. Iar Ramose mi se părea că este ca o broască ţestoasă, care trăieşte liniştită în carapacea ei. De altfel, grumazul lui era încovoiat ca al unei broaşte ţestoase, iar faţa şi braţele, atât de zbârcite, aminteau de pielea aceluiaşi animal. Eu îl ajutam în munca pe care o făcea, iar această muncă era cea mai curată şi mai respectată în Casa Morţii şi autoritatea lui Ramose era mare, aşa că nimeni nu şi-a mai permis

să mă necăjească sau să mai arunce în mine cu intestine sau cu murdării de la cadavre, ca până atunci.

Văzând eu cât de mult fura fiecare spălător de cadavre şi cât de puţin se sinchiseau ei de conservarea cadavrelor oamenilor săraci, m-am hotărât să-mi ajut părinţii şi să fur, pentru a fi sigur că ei vor fi bine pregătiţi pentru viaţa eternă. Mă gândeam că păcatul pe care îl făcusem deja împotriva lor a fost atât de mare, încât furtul nu ar fi avut cum să-l facă şi mai mare. Ramose m-a învăţat ce să fur şi cât de mult să fur de la cadavrele nobililor, fiindcă el se ocupa doar de cadavrele nobililor. Am scos din bazinul săracilor trupurile părinţilor mei, le-am spălat bine cu apă curată şi le-am umplut cavităţile trupurilor lor cu un amestec de stuf tocat şi răşină, apoi le-am înfăşurat viscerele cu bandaje din pânză, dar m-am oprit aici, fiindcă furtul avea limite precise, pe care chiar Ramose însuşi nu le depăşea.

În sinistrele caverne ale Casei Morţii, Ramose lucra liniştit şi foarte atent şi de la el am aflat foarte multe lucruri, fiindcă el era un om plin de înţelepciune. După un timp, am îndrăznit să-i pun destule întrebări şi el nu s-a ferit niciodată să răspundă la întrebarea „De ce?”, pe care, de obicei, alţii o evitau. În acea vreme, nasul meu devenise deja insensibil la mirosurile din Casa Morţii şi înţelepciunea lui Ramose m-a ajutat să mă depărtez de umilinţa pe care o cunoscusem până atunci.

Prima dată l-am întrebat de ce spălătorii de cadavre vorbeau atât de spurcat, de ce se băteau pentru cadavrele de femei şi de ce nu puteau să se gândească şi la altceva, dincolo de această pasiune carnală. I-am mai spus ca eu presupuneam că cineva care trăieşte ani de zile în vecinătatea morţii devine mai liniştit şi mai înţelept. Ramose mi-a răspuns:

— Ei sunt oameni simpli şi voinţa lor este ca la pământul care se transformă în pulbere şi noroi. Şi trupul omenesc, lăsat să se descompună, tot pulbere şi noroi ajunge. În pământ este toată pasiunea vieţii şi din aceasta pasiune se nasc animale şi oameni şi chiar şi zeii se nasc din pasiune, aşa cred. Cu cât omul este mai aproape de cei morţi, cu atât mai puternic se aprinde în el pasiunea pământului şi dorinţa lui trăieşte în lutul din care a venit. În vecinătatea morţii se liniştesc cei înţelepţi, dar pe omul simplu, moartea îl face asemenea animalului, care, străpuns de o săgeată, lasă să curgă sămânţa sa în nisip. Or, inima acestor oameni a fost străpunsă cu săgeţi otrăvite, altfel nu ar fi ajuns în Casa Morţii niciodată. Deci, nu te mai mira de obiceiurile lor, ci mai degrabă, fie-ţi milă de ei. Ei nu fac nici un rău cadavrelor şi nu le ofensează cu nimic, deoarece cadavrele sunt reci

şi nu simt nici răul, nici binele. Dimpotrivă, de fiecare dată când o fac, se pedepsesc singuri să cadă încă o dată în noroiul din care au venit pe lume.

Cu multă prudenţă şi atenţie. Ramose introducea o pensă scurtă în nas si, după ce spărgea osul subţire din interiorul craniului vreunui nobil, lua pensa lungă, curbată şi flexibilă, cu care extrăgea creierul, pe care îl punea apoi într-un vas, în care era un ulei puternic.

Odată, după o astfel de operaţie delicată, l-am întrebat:

— De ce trebuie conservat corpul omenesc după moarte, dacă tot este rece şi nu simte nimic?

Ramose m-a privit cu ochii lui mici şi rotunzi de broască ţestoasă, şi-a şters mâinile de haine şi a băut un pic de bere dintr-un vas, care era alături de vasul în care abia pusese creierul.

— Aşa a fost întotdeauna şi aşa va fi mereu, mi-a răspuns el. Cine sunt eu să lămuresc acest obicei, care există de la începuturile timpurilor? Ceea ce pot spune este că sufletul care trăieşte în om, Ka, se întoarce în trupul său când omul este mort şi mănâncă ofranda care i s-a adus şi se bucură de florile care au fost puse în faţa mormântului. Dar Ka foloseşte foarte puţin din ofranda adusă, de aceea oamenii vii nu văd că el a mâncat din ea. De aceea, aceeaşi jertfă poate folosi mai multor morţi; de aceea o jertfă adusă unui faraon poate trece de la mormântul lui la mormântul demnitarilor lui şi chiar mai departe, iar la urmă, când se înserează, poate fi mâncată şi de preoţii care oficiază ceremonialul jertfei. Iar Ba, care este spiritul omului, zboară prin nasul lui imediat după ce omul moare, însă încotro zboară, asta n-aş putea-o spune. Că aşa este, nu încape nici o îndoială, fiindcă, de-a lungul timpurilor, mulţi oameni au confirmat acest lucru. Între Ka şi om nu există decât o singură deosebire: Ka nu are umbră la lumină, pe când omul are. Altfel, ei sunt la fel.

— Cuvintele tale, i-am spus eu, sunt ca un bâzâit de muşte în urechile mele, Ramose. Eu nu sunt un om complet neştiutor, de aceea nu este nevoie să-mi povesteşti vechi legende, pe care le-am auzit şi citit de-atâtea ori şi de care sunt sătul. Care este adevărul?

Ramose a mai băut un pic de bere şi s-a uitat plictisit la creierul din vecinătatea vasului cu bere şi la bucăţelele mici, detaşate din el, care pluteau la suprafaţa uleiului.

— Tu mă întrebi despre aşa ceva, fiindcă eşti încă tânăr şi exaltat, mi-a spus el, apoi a făcut o grimasă şi a râs liniştit. Inima ta este aprinsă când mă întrebi despre asta, însă inima mea este bătrână şi vechile ei răni s-au

cicatrizat deja, aşa că nu mă mai tulbură nici o întrebare. Tu mă întrebi dacă omul are vreun folos sau nu, în urma conservării trupului său pentru eternitate, iar eu nu ştiu ce să-ţi spun şi cred că nimeni nu-ţi poate răspunde la această întrebare, nici chiar preoţii lui Amon. Dar, fiindcă aşa s-a făcut în toate timpurile, aşa se va face mereu, ca să nu rămână loc pentru vreo părere de rău şi cel mai bine este să se respecte obiceiurile. Ştiu doar că, din Ţara de Dincolo, nimeni nu s-a mai întors niciodată să povestească cum este acolo. Este adevărat, unii spun că în visele lor se întoarce Ka-ul lor de acolo de unde obişnuieşte să hoinărească şi-i informează, îi învaţă şi îi păzeşte, dar visele sunt vise şi dimineaţa nu mai rămâne nimic din ele şi se pierd. Este adevărat că, o dată, în Casa Morţii, o femeie s-a deşteptat din moarte şi s-a întors acasă la bărbatul şi la părinţii ei şi că apoi a trăit până la adânci bătrâneţi, după care a murit din nou, dar eu mă gândesc că poate ea nici nu fusese moartă de-adevăratelea, poate că cineva o va fi adus prin vrăji şi farmece într-o stare asemănătoare morţii, pentru a-i fura trupul şi a-l domina după placul său. Acea femeie a povestit cum a coborât în valea morţilor, unde era întuneric şi unde a fost urmărită de nişte fiinţe îngrozitoare asemănătoare monştrilor, ca de exemplu, maimuţe, care au îmbrăţişat-o, sau un monstru cu cap de crocodil, care a muşcât-o de sâni. Toate acestea au fost consemnate şi se păstrează la Templu papirusul pe care oricine poate să-l citească, dacă plăteşte pentru asta. Dar cine poate crede vorbele unei femei? În orice caz, moartea a avut asupra ei o mare influenţă şi, până la sfârşitul zilelor ei, ea a fost foarte evlavioasă şi a mers în fiecare zi la Templu şi a dăruit Templului toată averea ei, mai mult, şi ceea ce aparţinea bărbatului ei, aşa că copiii ei au ajuns atât de săraci, încât nu au avut absolut nici o posibilitate să plătească conservarea trupului ei, când, într-un sfârşit, ea a murit de-adevăratelea. De aceea, Templul i-a dăruit un mormânt şi i-a îmbălsămat pe cheltuiala lui trupul. Mormântul ei mai poate fi văzut încă şi acum în Oraşul Morţilor, după cum probabil că ştii.

De câte ori îl ascultam pe Ramose vorbind în acest fel, căpătăm puteri pentru a continua procesul de conservare a trupurilor părinţilor mei. Era datoria mea să o fac, chiar dacă aveam îndoieli că această conservare este durabilă. I-am înfăşurat cu fâşii de pânză, ajutat de bunul Ramose şi, dacă nu aş fi avut la dispoziţie patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, probabil că nu aş fi avut timp să fur tot ceea ce era necesar pentru o îmbălsămare corectă. Dar nu aveam mormânt pentru ei şi nici măcar un sicriu de lemn.

De aceea, i-am cusut într-o piele de bou, unde să trăiască împreună pentru eternitate.

Când mai erau câteva zile până la plecarea din Casa Morţii, am început să ezit şi simţeam că-mi tremură inima, iar Ramose, care aprecia îndemânarea mâinilor mele, a încercat să mă convingă să rămân în continuare ca ajutor al lui, spunându-mi că aş putea câştiga destul de mult şi aş putea fura şi mai mult, dacă aş rămâne toată viaţa în Casa Morţii, fără să ştie nimeni unde sunt şi fără să mai am vreodată parte de amărăciunile şi de suferinţele vieţii. Totuşi, nu am rămas în Casa Morţii, dar de ce nu am rămas, asta n-aş putea-o spune, mai cu seamă că mă obişnuisem cu cavernele ei şi nici nu aveam unde să mă întorc, nici nu duceam dorul nimănui.

— Cadavrele sunt reci şi nici nu se pot mişca, mi-a spus Ramose. Rămâi aici, fiindcă societatea celor morţi este mai bună decât societatea celor vii. Omul mort nu mai poate lovi sau jigni pe nimeni şi nici nu mai poate face pe nimeni să sufere, aşa cum o poate face în timpul vieţii. Chiar şi inima ta a fost rănită de o săgeată, altfel nu ai fi venit aici. De ce să te întorci printre oamenii care te vor înţepa cu săgeţi otrăvite, care-ţi vor smulge ochii, care-ţi vor tăia mâinile şi-ţi vor lovi inima, până în clipa când vei ajunge atât de bătrân şi de uscat, încât nimic să nu te mai poată afecta?

— Oare de ce eşti aici Ramose, în Casa Morţii? l-am întrebat eu. Tu eşti atât de înţelept şi nu mă îndoiesc că nu ai putea face o altă meserie. Cum de-ai ajuns aici?

Ramose şi-a scuturat capul ca o broască ţestoasă, şi-a încovoiat grumazul şi, fără să se uite la mine, a spus:

— Tu ştii că în Casa Morţii nu vin decât cei care n-au încotro şi trebuie să vină. Cred că este de ajuns acest răspuns.

Apoi a rânjit, a băut un pic de bere rece şi mi-a spus:

— Eu mă simt bine aici şi nu-mi este dor de nimic, fiindcă totul este doar vanitate. Tu trebuie să ştii că cine intră o dată în Casa Morţii nu mai poate pleca de aici niciodată şi chiar dacă tu vei fugi de aici, Casa Morţii va rămâne în tine.

Dar atunci, eu nu am înţeles ce a vrut el să spună şi m-am gândit că a vrut să glumească. De aceea, m-am spălat şi mi-am curăţat ceea ce aveam pe mine şi am ieşit afară din Casa Morţii însoţit de huiduielile şi de bătaia de joc a spălătorilor de cadavre. Ei nu au făcut acest lucru din răutate, ci, pur şi simplu, fiindcă acesta era felul lor de a se exprima şi fiindcă altfel

nici nu ar fi putut. Ei m-au ajutat să scot afară sacul din piele de bou unde erau trupurile îmbălsămate ale părinţilor mei.

Cu toate că mă spălasem atât de mult, oamenii de pe stradă mă ocoleau, îşi acopereau nasul şi-şi manifestau prin gesturi dispreţul lor. Atât de mult intrase în mine mirosul din Casa Morţii, încât nici un barcagiu nu a acceptat să mă treacă de partea cealaltă a fluviului. De aceea, am aşteptat să se facă noapte şi, fără să mă sinchisesc de vreun paznic, am furat o barcă şi am trecut cu trupurile îmbălsămate ale părinţilor mei în Oraşul Morţilor.

4

Oraşul Morţilor era păzit chiar şi noaptea şi nu am reuşit să găsesc nici un mormânt care să nu fie păzit, unde să pot ascunde trupurile părinţilor mei, pentru ca ei să trăiască etern şi să se bucure de ofrandele care se aduc pentru bogaţi şi nobili. Aşa că a trebuit să car în spinare sacul din piele de bou spre deşert şi era deja o altă zi şi soarele mi-a ars spatele, iar mintea mi-a devenit tulbure. Înaintam gâfâind din greu şi am crezut că voi muri. Şi am cărat sacul din piele de bou în spinare, de-a lungul cărărilor periculoase, care duceau spre colinele unde doar tâlharii şi profanatorii de morminte cutezau să meargă, şi am ajuns în valea interzisă, unde sunt înmormântaţi faraonii. Am auzit noaptea cum urlau şacalii, cum şuieră şerpii otrăvitori, cum se mişcau pe pietrele încă fierbinţi scorpionii, dar nu mi-a fost frică şi nu mi-a tresărit inima la nici un pericol şi, chiar dacă eram tânăr, aş fi întâmpinat moartea cu bucurie. Când s-a întors lumina zilei şi când am văzut oameni, mi-a fost ruşine de mine şi o amărăciune ca cenuşa m-a învăluit, fiindcă am înţeles că viaţa nu mai poate să-mi ofere nimic.

Pe atunci eu încă nu ştiam că moartea îi evită pe oamenii care şi-o doresc şi că-i încolţeşte pe aceia care iubesc viaţa. Poate de aceea şerpii m-au ocolit şi nici scorpionii nu mi-au făcut vreun rău, nici arşiţa soarelui din deşert nu m-a sufocat. Iar în valea interzisă, paznicii parcă erau orbi şi surzi, fiindcă nici nu m-au văzut, nici n-au auzit zgomotul pietrelor rostogolite când coboram spre valea unde sunt mormintele faraonilor. Dacă ei m-ar fi văzut, m-ar fi omorât imediat şi mi-ar fi lăsat trupul să-l sfârtece şacalii. Eu am ajuns noaptea şi, cine ştie, poate că paznicii se temeau de valea interzisă, fiindcă preoţii lui Amon ferecau cu cele mai puternice magii mormintele regilor. Şi dacă ei mă vor fi văzut în lumina lunii, cu sacul din piele de bou în spate, şi dacă vor fi auzit zgomotul bolovanilor rostogoliri pe panta care duce în vale, poate că îşi vor fi întors faţa să nu mă mai vadă şi-şi vor fi

acoperit capul să nu mă mai audă, gândindu-se că vreun mort rătăceşte prin vale.

Valea interzisă a regilor s-a deschis înaintea mea în toată sobrietatea ei încremenită ca moartea şi toată acea măreţie, pe care ochii mei au văzut-o atunci, un faraon nu a văzut-o niciodată în timpul vieţii. M-am învârtit toată noaptea prin valea interzisă, pentru a găsi mormântul marelui faraon, a cărui uşă zidită fusese recent pecetluită cu sigiliul preoţilor, aşa de mare era exigenţa mea, fiindcă doream pentru părinţii mei cel mai bun loc. Vanitatea mea era pe măsura nebuniei mele şi doream ca mormântul în apropierea căruia să îngrop trupurile părinţilor meu să fie acela în care odihnea marele faraon, care nu fusese de prea multă vreme pus în barca lui Amon, doream ca ofrandele din faţa mormântului să fie proaspete şi serviciul preoţilor din templul mortuar de la malul Nilului să fi fost ireproşabil. Dacă tot nu le puteam oferi părinţilor mei un mormânt personal, cel pe care-l doream trebuia să fie cel mai bun.

După ce luna a coborât, am săpat o groapă în nisip, alături de poarta mormântului marelui faraon, unde am îngropat sacul din piele de bou, în care erau trupurile părinţilor mei, apoi am acoperit groapa cu nisip. Şacalii au urlat prelung şi am ştiut că Anubis rătăceşte prin deşert şi că va avea grijă de părinţii mei şi că le va da sfaturi pentru ultimul lor drum. Şi eram sigur că, în faţa lui Osiris, inima părinţilor mei va trece cu bine prin marea probă a cântăririi, chiar dacă nu aveau cu ei o Carte a Morţii scrisă de preoţi şi nici falsa învăţătură în care cei bogaţi aveau încredere. De aceea, am simţit o mare uşurare când mâinile mele au pus nisipul peste mormântul lor. Şi am ştiut că ei vor trăi etern în vecinătatea unui mare faraon şi că se vor bucura cu smerenie de bunele ofrande aduse faraonului. Iar în ţara de Dincolo vor avea voie să călătorească cu corabia faraonului, să mănânce din pâinea faraonului şi să bea din vinul faraonului. Era tot ceea ce dorisem, de aceea mă expusesem pericolului de a fi străpuns de lăncile paznicilor din valea interzisă, dar nu mă pot considera un om curajos, fiindcă, de fapt, în acea noapte eu nu m-am temut de nimic, fiindcă aş fi vrut să mor.

Pe când săpam în nisip, mâinile mele au atins ceva dur, care s-a dovedit a fi un scarabeu sacru. Era tăiat într-o piatră roşie, avea ochii din pietre preţioase şi pe piatra roşie erau gravate semne sacre. În momentul când l-am văzut, am început să tremur şi lacrimile au început să mi se rostogolească de pe obraji în nisip, fiindcă acolo, în valea morţii, eu îmi

imaginam că am primit un semn de la părinţii mei, că ei sunt mulţumiţi şi că le este bine. Aşa am dorit să gândesc, deşi ştiam sigur că scarabeul trebuie să fi căzut şi să se fi pierdut în nisip la înmormântarea faraonului.

Luna se culcase şi cerul era cenuşiu ca de moarte. M-am înclinat spre nisip şi i-am salutat pentru ultima oară, cu braţele ridicate, pe tatăl meu, blândul Senmut, şi pe mama mea, Kipa. „Fie ca trupurile lor să se păstreze pentru eternitate şi ca ei să aibă o viaţă fericită în ţara celor morţi", am spus eu, fiindcă, pentru ei, doream să existe ţara de Dincolo, în ciuda faptului că eu nu cred că există. Apoi am plecat fără să mai întorc capul înapoi. În mâini duceam scarabeul sacru şi puterea lui s-a dovedit a fi mare, fiindcă m-a apărat tot drumul şi paznicii nu m-au văzut, deşi eu i-am văzut când au ieşit din baraca lor şi au aprins focul ca să-şi pregătească mâncarea. Scarabeul era, într-adevăr, puternic, fiindcă picioarele nu mi-au alunecat pe pietre şi nici scorpionii sau şerpii nu m-au atins, deşi nu mai aveam sacul de bou în spinare. În aceeaşi seară am ajuns la malul Nilului, am băut apă din Nil şi m-am trântit pe nisip, în stuf, şi am adormit. Picioarele îmi erau pline de răni care sângerau, mâinile mi se jupuiseră şi sângerau, ochii mă dureau de la lumina puternică a deşertului, trupul îmi ardea ca focul şi spatele îmi era plin de răni, dar nici o durere nu m-a împiedicat să dorm, fiindcă eram obosit.

5

Dimineaţa m-am deşteptat în gălăgia pe care o făceau raţele sălbatice. Amon traversase cerul în barca lui de aur, iar zgomotul oraşului, de pe cealaltă parte a fluviului, ajungea până la urechile mele. Desfăşurându-şi pânzele lor albe, bărcile şi corăbiile treceau de-a lungul fluviului. Spălătoresele loveau rufele cu maiul pe scândurile de spălat, strigând şi râzând zgomotos. Dimineaţa era proaspătă şi strălucitoare, dar inima îmi era goală şi viaţa era ca cenuşa în mâinile mele.

Durerile trupului mi-au produs bucurie, fiindcă îmi dădeau un semn că încă mai exist. Până atunci, singurul meu ţel fusese acela de a restitui părinţilor mei viaţa eterna, pe care le-o furasem înainte ca ei să fi murit. Greşeala mea era reparată, aşa cum putusem să o fac, dar mai departe, viaţa mea nu avea nici un rost şi nici un scop. Pe şoldurile mele atârnau nişte zdrenţe ca ale sclavilor, spatele îmi era jupuit şi nu aveam nici cel mai mic bănuţ de aramă, pentru a-mi cumpăra ceva de mâncare. Ştiam că, dacă m-aş fi ridicat de acolo de unde zăceam, ar fi putut apărea repede vreunul dintre aceia care aleargă în faţa gardienilor, că gardienii ar fi putut să mă strige şi să mă întrebe cine sunt şi de unde vin şi nu aş fi putut să le dau nici un răspuns, fiindcă eu credeam că numele Sinuhe este deja cunoscut de toată lumea ca un nume blestemat pentru eternitate. De aceea, nici la prieteni nu voiam să merg, fiindcă nu aş fi vrut ca dispreţul oamenilor să se răsfrângă şi asupra lor. Şi nici nu doream să văd cum îşi coboară a neputinţă braţele sau cum îmi întorc spatele, fiindcă faptul de a se uita la mine le-ar fi produs scârbă. Credeam că, deja, făcusem destul rău.

Pe când mă gândeam aşa, atenţia mi-a fost atrasă de cineva care-mi dădea târcoale, dar la început nu am înţeles că este o fiinţă omenească şi am crezut că este un monstru dintr-un vis urât. În locul unde ar fi trebuit să fie nasul, acel om avea o gaură, urechile lui fuseseră tăiate şi era

înspăimântător de slab. Când l-am privit mai atent, am observat că mâinile lui erau diforme, mari şi puternice, iar trupul plin de semne asemănătoare acelora lăsate de căratul poverilor grele sau de loviturile de frânghii.

Imediat ce a observat că l-am văzut, el m-a întrebat:

— Ce ţii aşa de strâns în mână?

Am deschis pumnul şi i-am arătat scarabeul sacru, pe care îl găsisem în nisipul din Valea Regilor. El mi-a spus:

— Dă-mi-l mie, ca să-mi aducă noroc, fiindcă un om atât de nenorocit şi de sărac ca mine are nevoie în lumea asta de mult noroc.

I-am răspuns:

— Şi eu sunt sărac şi nu am nimic altceva în afară de acest scarabeu. Aş vrea să-l păstrez ca pe un talisman, care să-mi poarte noroc

El mi-a spus:

— Chiar dacă sunt sărac şi într-o neagră mizerie, eu ţi-aş putea da un ban de argint pe el şi poate că-i mult prea mult acest preţ pentru o piatră colorată. Dar îmi este milă de tine, fiindcă eşti atât de sărac, de aceea vreau să-ţi dau pe acest scarabeu un ban de argint.

Şi el a scos din cingătoare un ban de argint şi mi l-a întins, dar eu eram foarte hotărât să păstrez scarabeul, fiindcă în acel moment, am simţit că numai scarabeul mă mai poate ajuta şi i-am spus şi lui ceea ce gândeam.

Dar el mi-a spus înfuriat:

— Tu uiţi că eu aş fi putut să te omor în timp ce dormeai. M-am uitat la tine multă vreme şi m-am întrebat oare ce ţii atât de strâns în mâna ta. Am aşteptat să te trezeşti dar acum regret că nu te-am omorât, când văd cât de nerecunoscător eşti.

Dar eu i-am răspuns:

— După nasul şi urechile tale tăiate, se poate vedea că eşti un criminal, care a fugit din vreo mină. Dacă m-ai fi omorât în timp ce dormeam, ai fi făcut foarte bine, fiindcă eu sunt singur şi nici nu ştiu încotro s-o apuc. Dar ai grijă şi fereşte-te, fiindcă, dacă te va vedea vreun gardian, te va reţine şi te va atârna de zidurile Tebei cu capul în jos sau te va trimite din nou la mina din care ai fugit.

El a spus:

— Şi acum aş putea să te ucid, căci cu toate că arăt atât de mizerabil, sunt, totuşi, un bărbat puternic. Dar n-am să omor un om pentru o bucată de piatră, mai cu seamă că suntem în apropiere de Oraşul Morţilor şi gardienii ar putea auzi urletele tale. Păstrează-ţi talismanul! Poate că tu ai mai multă

nevoie de noroc decât mine. Dar, mă întreb de unde vei fi venit tu, de nici atâta lucru nu ştii, că eu nu mă feresc de nici un gardian şi nu am de ce să mă tem, fiindcă sunt un om liber, nicidecum un sclav. Aş putea să merg în oraş, dacă aş vrea, dar nu merg, fiindcă copiilor le este frică de faţa mea.

— Oare cum poate fi liber un condamnat pe viaţă dintr-o mină? Nasul şi urechile tale tăiate te trădează, i-am spus eu în bătaie de joc, fiindcă credeam că el vrea să facă pe grozavul cu mine.

— Cuvintele tale nu mă ating, a spus el, fiindcă eu sunt credincios şi-mi este teamă de zei. De altfel, de aceea nu te-am omorât în timp ce dormeai. Dar oare tu nu ştii că prinţul moştenitor, după ce a fost încoronat cu dubla coroană a faraonilor, a poruncit să fie descătuşaţi toţi cei care sunt în lanţuri şi ca să fie eliberaţi toţi condamnaţii din mine şi din carierele de piatră? De acum înainte, acolo vor lucra doar oameni liberi, care vor fi plătiţi pentru munca pe care o vor face.

El a râs îndelung, de unul singur, apoi a continuat:

— De aceea, aici, în stuful de la malul Nilului, suntem mulţi bărbaţi care am fost eliberaţi şi ne mulţumim să mâncăm ofrandele care sunt aduse zilnic la mormintele celor bogaţi din Oraşul Morţilor şi gardienilor le este mult mai frică de noi, decât ne este nouă de ei. Unui bărbat care a fost într-o mină nu-i mai este teamă de nimic, fiindcă nimic nu poate fi mai groaznic pe lumea asta decât să munceşti ca sclav într-o mină. Mulţi dintre noi nici nu se tem de zei, dar eu gândesc că cel mai bine este să te sprijini de ceva, de aceea cred în zei, chiar dacă am trăit zece ani într-o mină, după cum se vede.

Deci, aşa am aflat că prinţul moştenitor a urcat pe tronul faraonilor cu numele de Amenhotep al IV-lea şi că a eliberat toţi sclavii şi toţi puşcăriaşii şi că minele şi carierele de piatră de la malul mării orientale şi chiar minele din Sinai s-au golit, fiindcă nimeni din Egipt nu era chiar atât de nebun să se ducă de bunăvoie să muncească într-o mină. Marea soţie regală era prinţesa din Mitanni, care încă se mai juca cu păpuşile, iar faraon, un bărbat care se închina unui zeu nou.

— Zeul lui este, într-adevăr, nemaipomenit, a spus fostul sclav din mină, dacă l-a îndemnat pe faraon să facă nişte fapte atât de nebuneşti. Fiindcă acum, bandiţii şi ucigaşii se plimbă liberi prin cele două regate, minele sunt goale şi Egiptul nu se îmbogăţeşte cu nimic. Eu sunt nevinovat şi am fost pedepsit pe nedrept, dar judecăţi strâmbe au fost întotdeauna şi vor mai fi cât va fi lumea. De aceea, afirm că este nechibzuită hotărârea de a elibera

sute şi mii de criminali, chiar dacă printre cei eliberaţi se găseşte şi câte unul ca mine, care n-are nici o vină. Dar asta-i afacerea faraonului, nu-i treaba mea. Din partea mea, n-are decât să gândească cum vrea.
Pe când vorbea, el m-a cercetat cu privirea, apoi mi-a pipăit mâinile şi jupuiturile de pe spinare. Mirosul pe care-l aveam de la Casa Morţii nu l-a deranjat deloc şi probabil că i-a fost milă de mine şi de tinereţea mea, fiindcă mi-a spus:

— Pielea ta a fost prea tare arsă de soare. Eu am nişte ulei şi, dacă vrei, le-aş putea unge cu ulei.

El mi-a uns cu grijă spatele, picioarele şi mâinile, dar pe când făcea acest lucru, a înjurat şi a spus:

— Pe Amon, nu ştiu ce m-a apucat să fac acest lucru, fiindcă tot nu mă aleg cu nimic de la tine. Nimeni nu mi-a uns mie rănile când am fost lovit şi biciuit şi i-am urât pe zei pentru nedreptatea care mi s-a făcut.

Ştiam bine că toţi sclavii şi condamnaţii se cred inocenţi, dar el era atât de prietenos cu mine, de aceea am dorit să fiu şi eu prietenos cu el şi mă simţeam şi atât de solitar, încât îmi era frică ca nu cumva el să plece şi să rămân singur cu tristeţea din inima mea De aceea i-am spus:

— Povesteşte-mi despre nedreptatea care ţi s-a făcut, ca să pot plânge cu tine suferinţele pe care le-ai îndurat.

El a spus:

— Încă din primul an petrecut în mina de cupru, mi-a fost alungată tristeţea cu lovituri de ciomag, dar ura a fost mai rezistentă, fiindcă a trebuit să treacă cinci ani până am scăpat de ea şi până când inima mea s-a golit de orice sentiment omenesc. Dar de ce să nu-ţi povestesc despre tot ceea ce mi s-a întâmplat? Poate că te mai înveselesc după ce degetele mele ţi-au produs, desigur, dureri de spinare, când ţi-am uns jupuiturile şi rănile. Află, deci, că eu eram un om liber şi-mi cultivam pământul, fiindcă eu am avut casă şi boi şi nevastă şi-ntotdeauna cana mea a fost plină cu bere. Dar eu am avut şi un vecin puternic, pe care-l chema Anukis, putrezi-i-ar hoitul. Nu puteai cuprinde cu ochii terenurile pe care le avea el, numărul vitelor lui era ca nisipul şi când mugeau, se auzeau ca talazurile mării, dar cu toate astea, el râvnea la modestele mele bunuri. De aceea, îmi făcea tot felul de necazuri şi după fiecare revărsare, când pământurile erau măsurate din nou, pietrele de hotar se apropiau de casa mea şi, de fiecare dată, pierdeam câte ceva din terenul meu. Şi nu era de făcut nimic, căci topografii îl credeau pe el, nu pe mine, fiindcă de la el primeau daruri

bogate. Pe lângă aceasta, el distrugea sistematic canalele mele de irigaţie, împiedicând astfel apa să-mi ude câmpul, boii mei sufereau de sete, culturile mele se uscau şi în cana mea nu mai era nici un strop de bere. Şi nu puteam să-i spun nimic, fiindcă el locuia iarna la Teba, unde avea o casă frumoasă, şi doar vara ajungea pe întinsele lui domenii, dar vara, când încercam să mă apropii de casa lui, sclavii lui mă loveau cu ciomegele şi asmuţeau câinii, aşa că nu puteam niciodată să-i vorbesc.

Omul fără nas a suspinat din greu şi a început să mă ungă din nou cu ulei pe spinare. După aceea, a continuat povestirea:

— Dar cine ştie, poate că aş mai fi trăit şi acum în casa mea, dacă zeii nu m-ar fi blestemat când mi-au dat o fată atât de frumoasă. Eu am avut cinci băieţi şi trei fete, ca tot săracul care se-nmulţeşte repede, şi când copiii mei au crescut mari, mi-au fost de mare ajutor şi mi-au adus multă bucurie, cu excepţia unui băiat, pe care mi l-a furat un vagabond de negustor străin încă de când era mic. Iar fata cea mică era atât de frumoasă, că de nebun ce am fost, eram mândru de ea şi n-o puneam să facă nici o muncă grea, ca nu cumva soarele să-i ardă pielea şi nici măcar să care apă n-o lăsam. Aş fi fost mai înţelept dacă i-aş fi tăiat părul şi i-aş fi acoperit faţa, fiindcă vecinul meu, Anukis, a văzut-o şi s-a aprins de pasiune pentru ea şi de atunci încolo, nu am mai avut nici o zi liniştită. El m-a reclamat şi m-a târât din judecată în judecată, fiindcă, a spus el şi s-a jurat pe zei, boii mei au trecut pe terenul lui şi i-au călcat în picioare culturile, iar băieţii mei au distrus canalele de irigaţie şi au aruncat mortăciuni în fântânile lui. De asemenea, el s-a jurat că în timpul anilor secetoşi, mi-ar fi împrumutat grâu, pe care eu nu i l-am restituit şi, fiindcă sclavii lui au certificat aceste lucruri, judecătorul nici nu a vrut să asculte vorbele mele. Dar vecinul mi-ar fi lăsat câmpul, dacă eu i-aş fi dat fata. Dar eu n-am vrut, fiindcă speram că, fiind atât de frumoasă, ar fi putut găsi un bărbat cumsecade, care să fie generos şi cu mine şi să mă ajute la bătrâneţe. Iar într-o zi, sclavii lui m-au atacat şi eu n-am avut decât un băţ, cu care m-am apărat, dar l-am lovit pe unul dintre ei în cap şi el a murit. După aceea, mi-au fost tăiate nasul şi urechile şi am fost dus la mina de cupru, iar nevasta şi copiii mei au fost vânduţi ca sclavi, pentru a fi despăgubit Anukis cu banii obţinuţi la vânzare. Pe fata mea cea mică a luat-o Anukis, care după ce s-a distrat cu ea, a dat-o sclavilor lui s-o călărească. De aceea, cred că s-a făcut o nedreptate când am fost trimis în mină. Acum, când după zece ani, faraonul mi-a redat libertatea, m-am dus repede acasă, dar casa fusese dărâmată şi

pe păşune era o turmă necunoscută de vite, iar fata mea nici nu a vrut să mă recunoască şi, în faţa grajdurilor, a aruncat cu apă fierbinte peste picioarele mele. Totuşi, am auzit că Anukis a murit şi că are un mormânt mare în Oraşul Morţilor din Teba şi că pe poarta mormântului său este o inscripţie. De aceea am venit în Teba, fiindcă am vrut să ştiu ce scrie pe mormântul lui, dar eu nu ştiu să citesc şi nici n-am găsit pe cineva care să-mi citească inscripţia. Dar mormântul l-am găsit fără să întreb pe nimeni.

— Dacă vrei, am spus eu, îţi voi citi ce scrie, fiindcă eu ştiu să citesc.

— Fie ca trupul să ţi se păstreze etern nealterat, a spus el, dacă tu vrei să-mi faci un asemenea bine. Mai înainte de a muri, aş vrea să ştiu ce a scris Anukis pe mormântul lui, fiindcă eu sunt un om sărac şi simplu şi cred în tot ceea ce e scris.

El a luat de pe mine pânza care-mi acoperea şoldurile şi a spălat-o în Nil şi mi-a uns din nou tot trupul cu ulei şi, după aceea, am plecat împreună în Oraşul Morţilor şi gardienii nu ne-au oprit. Am mers printre rândurile de morminte şi el mi-a arătat un mormânt mare, în faţa căruia erau depuse ofrande. Înaintea porţii mormântului era un coş cu multe prăjituri, carne, friptură, fructe şi flori, iar alături de coş, un vas sigilat cu vin. Omul fără nas a început să mănânce şi m-a invitat şi pe mine să mănânc, iar după ce am mâncat, mi-a spus să citesc textul, care era scris pe poarta mormântului. I-am citit:

> *Eu, Anukis, am cultivat grâu şi am plantat arbori şi recoltele mele au fost mari. Fiindcă m-am temut de zei şi am dat zeilor în dar a cincea parte din recoltă. Nilul a fost favorabil culturilor mele şi pe pământurile mele nimeni nu a cunoscut foamea în toate zilele vieţii mele. Nici vecinii mei nu au cunoscut foamea, fiindcă am dirijat apa ca să curgă şi pe pământurile lor şi atunci când a fost secetă şi ei nu au avut ce să mănânce, le-am dat din grâul meu. Am ajutat copii orfani care plângeau şi lacrimile lor s-au uscat, niciodată nu am prigonit şi despuiat văduve şi am renunţat, mai degrabă, la drepturile mele asupra lor, pentru ca numele meu să fie binecuvântat în toată ţara. Celui care şi-a pierdui boul, i-am dat un altul mai bun din cireada mea. Nu am acceptat niciodată ca pietrele de hotar să fie strămutate în favoarea sau în detrimentul nimănui şi niciodată nu am împiedicai apa să curgă pe pământul vecinilor mei. Toate aceste fapte le-am făcut eu, Anukis, ca să fiu agreat de zei şi ca zeii să mă ajute în călătoria pe care o am de făcut în Ţara de Dincolo.*

Omul fără nas a ascultat cu atenţie, iar când am terminat de citit, a început să plângă amar. Apoi mi-a spus:

— Eu sunt doar un biet om şi cred tot ceea ce este scris. Şi înţeleg că Anukis a fost un bărbat pios şi demn de respect. Generaţiile viitoare vor citi inscripţia de pe poarta mormântului lui şi-i vor cinsti numele. Iar eu nu sunt decât un criminal mizerabil, fără urechi şi fără nas, şi toţi oamenii văd crima care este scrisă pe faţa mea, iar când voi muri, trupul meu va fi aruncat în Nil şi nu voi mai fi nimic. Oare nu este totul doar deşertăciune în lumea asta?

După aceea, el a rupt sigiliul vasului cu vin şi a băut. Un gardian s-a apropiat de noi şi ne-a ameninţat cu bastonul său, dar Omul fără nas i-a spus:

— In zilele vieţii lui, Anukis mi-a făcut mult bine. De aceea, cinstindu-i memoria, beau şi mănânc în faţa mormântului lui. Nu te-aş sfătui să te atingi de mine sau de prietenul meu, care este un bărbat instruit, din moment ce poate citi inscripţiile de pe morminte, şi nici să te-apuci să strigi după alţi gardieni. Nu trebuie să neglijezi faptul că în stufăriş sunt mulţi oameni care abia s-au întors din mină şi că unii au şi făcut rost de cuţite, pe care ar putea să le încerce pe beregata ta la noapte. Mi-ar părea rău dacă ţi s-ar întâmpla aşa ceva, fiindcă eu sunt un om foarte evlavios şi cred în zei şi nu vreau să fac rău nimănui. De aceea, este mai bine să ne laşi în pace, ca şi cum nu ne-ai fi văzut. Asta este bine şi pentru tine, şi pentru noi.

Te îngrozeai dacă priveai faţa mutilată a Omului fără nas, de aceea, după ce s-a uitat în jurul său, gardianul a apreciat că cel mai înţelept lucru pe care îl poate face este să plece.

Am mâncat şi am băut în faţa mormântului lui Anukis şi ofrandele erau destul de proaspete încă, fiindcă stătuseră la umbră şi, pe când beam vinul, Omul fără nas a spus:

— Acum înţeleg c-ar fi fost mai bine dacă i-aş fi dat-o de bunăvoie pe fiica mea lui Anukis. Poate că el m-ar fi lăsat să trăiesc liniştit în casa mea, poate că el mi-ar fi adus şi daruri, fiindcă pe atunci fata mea era frumoasă şi curată, nu ca acum, când a ajuns o rogojină ruptă, pe care se culcă toţi sclavii lui Anukis. Acum ştiu că în lume nu este dreptate decât pentru cei bogaţi şi puternici şi că plânsul celui sărac nu ajunge niciodată la urechile faraonului.

Apoi, el a ridicat vasul cu vin în mâini râzând zgomotos şi a spus:

— Beau în sănătatea ta, dreptule Anukis, şi prea puţin îmi pasă dacă trupul tău se va păstra o eternitate, fiindcă dacă zeii îngăduie ca tu şi mulţi alţii ca tine să trăiască fericiţi în ţara de Dincolo, nu m-aş alege cu prea

multă bucurie, de-aş ajunge şi eu acolo. După părerea mea, ar fi drept dacă tu ţi-ai continua faptele tale bune, pe care le-ai început deja pe pământ şi ai împărţi cu mine vasele de aur şi bijuteriile din mormântul tău. N-avea nici o grijă că, dacă luna se va ascunde după nori, voi reveni în noaptea aceasta ca să te salut.

— Ce spui tu, Omule fără nas, am întrebat eu speriat şi am făcut instinctiv cu mâna semnul lui Amon. Doar n-o să te apuci să jefuieşti morminte ! Adu-ţi aminte că profanarea mormintelor este cea mai mare crimă, atât în faţa zeilor, cât şi în faţa oamenilor.

— Vorbeşti ca o baligă înţeleaptă şi instruită, a spus el, dar uiţi că Anukis îmi este dator şi că eu nu pot fi chiar atât de generos ca el, pentru a renunţa la drepturile mele. Află că, dacă tu vei încerca să mă împiedici, îţi voi frânge gâtul, dar eu cred că tu vei fi înţelept şi mă vei ajuta. Patru ochi văd mai bine decât doi ochi, şi dacă luna nu va străluci prea tare în noaptea aceasta, vom sparge mormântul şi te asigur că doi bărbaţi pot scoate dintr-un mormânt de două ori mai multe bogăţii decât unul singur.

— Ştii, i-am spus eu neliniştit, n-aş prea vrea să atârn spânzurat cu capul în jos pe zidurile Tebei.

Dar după aceea m-am gândit mai bine şi am ajuns la concluzia că nu mai are nici o importanţă, după toate cele ce mi s-au întâmplat, dacă voi jefui şi un mormânt, fiindcă dezonoarea mea va fi doar cu puţin mai mare, când prietenii şi cunoştinţele mele vor vedea că atârn pe zidurile Tebei. De fapt, moartea nu mă mai speria deloc. Am mâncat şi am băut împreună cu Omul fără nas şi am golit vasul de vin, apoi l-am spart şi i-am aruncat cioburile pe mormintele vecine. Gardienii s-au întors cu spatele la noi ca să nu ne vadă şi ne-au lăsat să trecem fără să strige la noi, fiindcă le era frică.
Noaptea, în Oraşul Morţilor veneau soldaţi ca să păzească mormintele, dar cum noul faraon nu le dăduse daruri, după cum se obişnuia după fiecare încoronare, ei se răzbunau pe nedreptatea care credeau ei că li se făcuse şi bombănind, cu torţele aprinse în mâini, spărgeau morminte şi furau ce puteau, nu mai înainte de a bea, zgomotoşi şi veseli, vinul din vasele care erau în morminte, şi erau foarte multe vase cu vin în morminte. Am spart împreună cu Omul fără nas mormântul lui Anukis şi nimeni nu ne-a împiedicat să o facem şi după aceea, am furat toate vasele de aur şi bijuteriile pe care le-am putut căra.

La revărsatul zorilor, numeroşi negustori aşteptau pe malul Nilului ca să cumpere obiecte de valoare furate din morminte, pe care le încărcau în

bărci ancorate puţin mai în josul fluviului. Noi le-am vândut tot ceea ce capturaserăm şi ei ne-au plătit cu aproape nouă sute de galbeni în aur şi în argint şi, după aceea, noi am împărţit banii după greutatea marcată pe aur şi pe argint. Dar preţul pe care l-am obţinut a fost o infimă parte din valoarea adevărată a obiectelor pe care noi le-am vândut. Omul fără nas a fost însă tare bucuros şi mi-a spus:

— Uite c-am ajuns şi bogat. Nu încape nici o îndoială că meseria aceasta este mai grozavă decât cea de hamal în port sau de cărăuş de apă pe câmp.

Insă eu am spus:

— Din păcate, ulciorul nu prea merge de multe ori la apă.

De aceea ne-am şi despărţit, iar eu m-am întors în Teba cu barca unui negustor. Mi-am cumpărat haine noi şi fiindcă mirosul cu care ieşisem din Casa Morţii aproape că mă părăsise, am putut să intru într-o cârciumă fără să atrag atenţia asupra mea şi am mâncat şi am băut.

Toată ziua s-au auzit dinspre Nil sunetul trâmbiţelor şi zgomotul armelor care veneau din Oraşul Morţilor. Carele de luptă au străbătut aleile dintre morminte, iar garda personală a faraonului i-a străpuns cu lăncile pe profanatorii de morminte şi urletele lor de moarte s-au auzit până în oraş. Seara, zidurile au fost pline de cadavre atârnate cu capul în jos, şi după aceea, a fost din nou ordine în Teba

6

După ce noaptea am dormit într-un han, m-am dus la fosta mea casă şi l-am chemat pe Kaptah. El a venit şchiopătând şi obrajii lui erau roşii şi umflaţi de la lovituri, dar când m-a văzut, a început să plângă de bucurie, s-a aruncat la picioarele mele şi mi-a spus:

— Stăpânul meu! Ce bine că te-ai întors! Am crezut că ai murit, fiindcă, mi-am spus eu, dacă ai fi fost încă în viaţă, te-ai fi întors ca să-mi mai ceri cupru şi argint; de obicei, cine s-a apucat să dea o dată trebuie să dea mereu, dar tu n-ai mai venit, cu toate că, pentru, tine, eu am furat cât am mai putut de la noul stăpân, putrezi-i-ar oasele. După cum vezi, ieri mi-a zdrobit genunchii şi faţa. Şi-mi este foarte teamă, fiindcă maică-sa, crocodilul, aleagă-s-ar din ea praful şi pulberea, m-a ameninţat că mă vinde.
De aceea, trebuie să plec repede din casa asta blestemată şi sunt gata să te urmez, stăpânul meu, oriunde te-ai duce.

Am ezitat şi el, desigur, a înţeles greşit ezitarea mea, fiindcă mi-a spus:

— Adevărul este că am furat destul de mult şi că, pentru un oarecare timp, avem din ce trăi, iar când argintul se va isprăvi, găsesc eu ceva de lucru şi nu trebuie să-ţi faci griji, fiindcă din banii pe care îi voi câştiga, vom putea să trăim amândoi. Dar scoate-mă din ghearele mamei crocodililor şi ale fiului ei.

— Eu am venit să-mi plătesc datoria, Kaptah, am spus eu, şi i-am dat aur şi argint şi suma pe care i-am dat-o a fost de câteva ori mai mare decât cea pe care o luasem de la el. Dar dacă tu vrei, eu aş putea să te răscumpăr de la stăpânul tău şi vei fi liber să te duci unde vrei.

Când a simţit în mâinile lui greutatea aurului şi argintului, Kaptah a fost cuprins de bucurie şi, uitându-şi durerile, a început să ţopăie, cu toate că era

deja un bărbat în vârstă. Dar imediat i-a fost ruşine pentru slăbiciunea pe care o avea pentru bani şi mi-a spus:

— Adevărul este că am plâns amar după banii pe care ţi i-am dat, dar uită acest lucru. Dacă tu vrei să mă răscumperi pentru a-mi oferi libertatea, eu nu ştiu ce să fac şi încotro să mă duc, fiindcă eu am fost toată viaţa sclav. Fără tine, eu sunt ca un pui de pisică, căruia încă nici nu i s-au deschis ochii sau ca un miel abandonat de maică-sa. Şi cred că este păcat să-ţi risipeşti aurul pentru a cumpăra ceea ce deja îţi aparţine.

Apoi, el s-a prefăcut că priveşte spre uşă şi a clipit cu şiretenie din unicul ochi şi mi-a spus:

— Tot aşteptându-te, m-am informat în fiecare zi despre corăbiile care pleacă din port. Chiar astăzi pleacă spre Simyra o corabie mare, care mi-a inspirat încredere, şi poate că n-ar fi rău să ne aventurăm într-o astfel de călătorie, dar nu mai înainte de a aduce zeilor jertfe, pentru a fi asiguraţi că ei ne vor proteja în timpul călătoriei. Ceea ce este rău e că eu încă nu am găsit un zeu destul de puternic, pentru a-l înlocui pe Amon, fără să-mi fie teamă că el se va răzbuna fiindcă renunţ la ajutorul lui. M-am informat sârguincios despre numeroşi zei şi l-am încercat chiar şi pe noul zeu al faraonului, la al cărui templu care abia şi-a deschis porţile se duc mulţi oameni care vor să intre în graţiile faraonului, dar se spune că faraonul ar fi afirmat că zeul lui trăieşte numai pentru adevăr; de aceea mă bate gândul că acest zeu nu-i deloc un zeu prea comod şi util.

Mi-am adus aminte de scarabeul găsit, i l-am dat lui Kaptah şi i-am spus:

— Acesta este un zeu puternic, chiar dacă nu-i prea mare. Păstrează-l cu grijă, fiindcă eu cred că el ne va purta noroc şi eu deja am avut un semn al puterii lui, când punga mi s-a umplut cu aur. Pune-ţi hainele siriene şi părăseşte această casă, dar să nu-mi reproşezi mie nimic, dacă cumva vei fi prins. Să te ajute acest mic zeu! Şi cred că ai dreptate, este mai bine să nu risipim banii şi să-i păstrăm pentru călătoria noastră până la Simyra. De fapt, eu nu mai am ce căuta în Teba, fiindcă nu mai pot privi în faţă nici un om şi nici într-un alt oraş din Egipt nu vreau să merg. Dar, evident, trebuie să trăiesc şi eu undeva, de aceea trebuie să plec. Eu niciodată nu mă voi mai întoarce în Teba.

Dar Kaptah a spus:

— Cel mai bine este să nu te grăbeşti să faci jurăminte, stăpâne, fiindcă nu se poate şti ce aduce ziua de mâine. Cine a băut o dată din apa Nilului se

întoarce la Nil. Nici o altă apă din lume nu-i va mai potoli setea. În rest, nimic de zis, fiindcă hotărârea ta este destul de înţeleaptă. Dar şi mai înţeleaptă mi se pare hotărârea de a mă lua cu tine, fiindcă, la drept vorbind, fără mine tu eşti ca un copil, care nu se poate înfăşa singur în scutece. Eu nu ştiu ce rău vei fi făcut, de ţi se dau ochii peste cap când vorbeşti despre acest lucru, dar ştiu că eşti încă tânăr şi că peste un timp vei uita, faptele oamenilor sunt ca pietrele aruncate în apă. Când arunci o piatră în apă, se aude un zgomot mare şi apa se agită, dar după o clipă, suprafaţa apei este din nou netedă şi nu se vede nici o urmă pe care piatra să o fi lăsat. La fel se întâmplă şi cu memoria oamenilor. Cu timpul, toţi îţi vor fi uitat numele şi faptele şi te vei putea întoarce. Eu sper că vei ajunge atât de puternic şi de bogat, încât să mă poţi proteja şi pe mine de pedeapsa cumplită care îl ameninţă pe un sclav care a fugit.

— Eu plec pentru a nu mă mai întoarce niciodată, am spus eu hotărât.

Dar în aceeaşi clipă, Muma Crocodililor l-a strigat cu o voce ascuţită şi înspăimântătoare pe Kaptah. Eu m-am retras şi l-am aşteptat la colţul străzii şi nu după multa vreme, el şi-a făcut apariţia cu un coş în mână, în care avea o boccea. În cealaltă mână zornăia nişte bănuţi de argint.

— Muma Crocodililor m-a trimis în piaţă după cumpărături, mi-a spus el bucuros. Şi, ca de obicei, mi-a dat foarte puţini bani, dar nu-i nimic, nu strică şi o mică contribuţie din partea ei la călătoria noastră, fiindcă bănuiesc că Simyra nu este chiar atât de aproape.

El avea în coş hainele siriene şi peruca, aşa că ne-am dus la malul Nilului, unde el şi-a schimbat hainele, apoi am cumpărat o frumuseţe de baston pentru el, aşa cum au numai servitorii nobililor şi alergătorii din faţa gardienilor. După aceea, ne am dus la debarcaderul de unde pleacă corăbiile spre Siria şi am găsit o corabie mare care avea pe puntea din spate o coardă din frânghie împletită, care susţinea catargul, groasă cât un om şi pe catargul căreia fâlfâia pavilionul de plecare. Căpitanul era sirian şi s-a bucurat când a auzit că sunt medic, el avea mult respect pentru medicii din Egipt. Uneori, în timpul unei călătorii lungi, marinarii se îmbolnăveau şi nu era rău dacă se întâmpla să fie şi un medic pe corabie, aşa mi-a spus el. Era limpede că scarabeul ne purta noroc, fiindcă am fost înscrişi imediat în registrul de bord şi căpitanul nu a vrut să primească nici un bun de la noi şi ne-a spus că noi va trebui să plătim doar mâncarea pe care o vom consuma. Din acel moment, Kaptah a început să respecte scarabeul ca pe un adevărat

zeu şi să-l ungă în fiecare zi cu cele mai bune balsamuri şi să-l înfăşoare în cea mai fină pânză.

Corabia s-a desprins de mal, sclavii au început să vâslească şi după optsprezece zile am trecut de hotarele Egiptului; după alte optsprezece zile am ajuns acolo unde Nilul se desparte în două braţe pentru a intra în mare, iar după încă două zile, în faţa noastră a apărut marea. În timpul călătoriei de-a lungul Nilului am trecut pe lângă oraşe şi temple, am văzut câmpuri bogate şi turme de vite, dar bogăţia Egiptului nu mi-a bucurat inima, fiindcă eram nerăbdător să părăsesc Ţara pământului negru. Dar când marea a fost în faţa noastră şi nu s-a mai văzut nici un pic de pământ, Kaptah a început să fie neliniştit şi m-a întrebat daca nu ar fi fost mai bine să fi debarcat şi să ne fi continuat călătoria până la Simyra pe pământ, chiar dacă drumul ar fi fost mai greu şi mai periculos din cauza tâlharilor care ne-ar fi putut ataca. Neliniştea lui a crescut şi mai mult când vâslaşii şi marinarii au început, după cum este obiceiul, să se văicărească şi să-şi zgârie până la sânge faţa cu pietre ascuţite, cu toate măsurile pe care căpitanul le luase ca pasagerii să nu-i vadă şi să nu se sperie. Numele corăbiei noastre era „Peştele cu cioc de pasăre”. Căpitanul i-a biciuit pe vâslaşi şi pe marinari, dar acest lucru nu i-a împiedicat să continue şi chiar să-şi sporească bocetele, aşa că mulţi pasageri s-au molipsit de la ei şi au început să plângă jalnic şi să aducă jertfe zeilor. Egiptenii strigau numele lui Amon, în timp ce sirienii invocau Baalii din Simyra, Sidon, Biblos, şi din alte oraşe de unde erau ei. De aceea, i-am spus lui Kaptah să sacrifice ceva şi pentru zeul nostru, dacă îi este atât de mare frică. Ei s-a înclinat până la pământ în faţa scarabeului care era înfăşurat în cârpe şi a aruncat un bănuţ de argint în mare, ca să-l înduplece pe zeul mării, dar după aceea, s-a apucat să plângă, atât pentru că-i era milă de el însuşi, cât şi pentru argintul pe care-l pierduse.

După ce au încetat cu urletele lor isterice; marinarii au ridicat pânzele şi corabia a tresărit şi a scârţâit din toate încheieturile, apoi a început să oscileze şi să se aplece, când într-o parte, când în alta, purtată de valuri şi împinsă de vânt. Dar când corabia a început să se legene, faţa lui Kaptah a devenit cenuşie, el a încetat să mai ţipe şi după o clipă m-a anunţat că stomacul i s-a urcat până la urechi şi că simte că i se apropie sfârşitul. Mi-a spus că el nu vrea să-mi reproşeze nimic, chiar dacă eu l-am împins spre această tristă aventură, şi că-mi iartă tot răul pe care i l-am făcut când l-am adus cu mine pe corabie, pentru ca zeii să ţină seama de această trăsătură

bună a caracterului său şi să fie binevoitori cu el, fiindcă el încă mai are o slabă speranţă că apa mării este suficient de sărată pentru a-i conserva trupul şi că, după ce va muri înecat, va putea începe liniştit călătoria spre Ţara de Dincolo. Marinarii care l-au auzit au râs cu poftă şi i-au spus că marea este plină de monştri, care-l vor devora înainte de a ajunge la fund.
Vântul s-a înteţit, corabia se legăna îngrozitor, dar căpitanul scruta liniştit largul mării, deşi nu se vedea nici un ţărm nicăieri. Atunci a început să mi se facă şi mie puţin frică, fiindcă mă întrebam cum ar putea el găsi drumul spre ţărmul dispărut şi am încetat să mai râd de Kaptah, apoi am simţit cum mi se învârte capul şi că mi se face rău. Iar peste puţină vreme, Kaptah a vomitat, apoi s-a întins pe puntea corăbiei şi faţa lui s-a făcut verde şi nu a mai spus nimic. M-am neliniştit şi mai mult când am văzut că mulţi alţi călători vomitau, îşi schimbau culoarea feţei şi gemeau de moarte, de aceea, m-am dus repede la căpitan şi i-am spus că, în mod sigur, zeii i-au blestemat corabia, fiindcă în ciuda cunoştinţelor mele medicale, care nu sunt de neglijat, nu am mai văzut o asemenea epidemie ca aceea care se manifesta pe puntea corăbiei lui. Şi l-am rugat stăruitor să întoarcă corabia şi să ajungem din nou la ţărm, atâta timp cât el poate că încă îşi mai aminteşte cum să găsească ţărmul, fiindcă eu, ca medic, nu vreau să mă simt răspunzător de consecinţele acestei epidemii. I-am mai spus că furtuna care bântuia în jurul nostru şi care făcea să se legene atât de tare corabia va sfârşi, desigur, prin a rupe-o în două. Şi am încheiat prin a-mi cere scuze că mă amestec în meseria lui.

Dar căpitanul m-a liniştit şi m-a asigurat că avem un vânt excelent şi nemaipomenit de favorabil pentru navigaţie şi că eu n-ar trebui să supăr zeii vorbind despre furtună. Cât priveşte boala, a spus el, provine doar de la lăcomia călătorilor, care au gândit că, dacă tot au plătit mâncarea pentru tot timpul călătoriei, trebuie să profite de acest lucru şi să se ghiftuiască peste măsură, ceea ce, fără îndoială, este o pierdere pentru compania siriană, care este proprietara corăbiei. Cunoscând obiceiurile călătorilor, ca o măsură de siguranţă, proprietarul sirian al corăbiei a oferit o ofrandă substanţială unor zei convenabili ai mării, pentru ca pasagerii să dea înapoi ceea ce au mâncat şi, în plus, să nu se mai poată atinge de mâncare multe zile, pentru a nu epuiza ca nebunii toate proviziile de pe corabie.

Explicaţia lui nu m-a mulţumit deloc şi am mai îndrăznit să-l întreb dacă este sigur că va mai găsi ţărmul, acum, că tot se lăsa întunericul. Dar el m-a asigurat că în cabina lui avea diferiţi zei, care-l ajutau să găsească

direcţia bună spre care să dirijeze corabia, atât ziua cât şi noaptea, cu condiţia ca cerul să fie înstelat noaptea şi soarele să strălucească ziua. Era însă clar că el minţea, fiindcă astfel de zei nu există.

Ca să schimb vorba, l-am întrebat în glumă de ce eu nu m-am îmbolnăvit ca alţi călători. Iar el mi-a răspuns că este natural să nu mă fi îmbolnăvit, din moment ce eu am mâncat corespunzător cu banii pe care i-am plătit şi nu am pricinuit companiei siriene nici o pagubă. Cât priveşte Kaptah, a spus el, servitorii sunt cazuri particulare şi de aceea, unii se îmbolnăvesc, iar alţii nu. Apoi, el s-a jurat pe barba lui că, imediat ce va pune piciorul pe pământul Simyrei, fiecare călător va fi sănătos ca un ţap tânăr şi că nu am de ce să mă tem, fiindcă reputaţia mea de medic nu va fi ştirbită cu nimic. Totuşi, îmi era greu să cred în vorbele lui, când vedeam starea deplorabilă a călătorilor.

Dar de ce eu nu m-am îmbolnăvit, nu ştiu. Poate că, fiindcă imediat după ce m-am născut, am făcut acea călătorie pe Nil într-o barcă de stuf. Altă explicaţie nu am găsit.

Am încercat să fiu de folos şi să-i îngrijesc pe Kaptah şi pe ceilalţi călători, dar când mă atingeam de ei, mă blestemau. Iar când am încercat să-l determin pe Kaptah să mănânce ceva, pentru a se fortifica, el şi-a întors capul ca să nu vadă mâncarea şi a început din nou să vomite, scoţând nişte sunete care se asemănau cu zgomotul pe care-l face un hipopotam care-şi deşartă burta, cu toate că nici nu mai avea nimic de dat afară din el. Cum până atunci nu l-am văzut niciodată pe Kaptah să refuze mâncarea, am început să cred că, într-adevăr, el va muri şi m-am întristat; mi-ar fi părut rău ca el să moară, fiindcă deja mă obişnuisem cu glumele şi cu flecăreala lui.

După ce a venit noaptea, cu chiu cu vai am reuşit să adorm; legănatul corăbiei, trosnetul pânzelor lovite de vânt şi crestele valurilor care loveau marginile corăbiei erau înspăimântătoare.

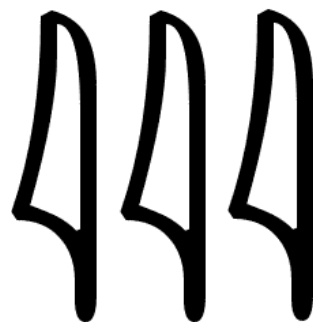
Au mai trecut câteva zile şi nici un călător nu a murit, unii chiar s-au înzdrăvenit şi s-au apucat din nou să mănânce şi să se plimbe pe punte. Numai Kaptah stătea în continuare chircit şi nu voia să se atingă de mâncare. Dar, până la urmă. a început să dea şi el semne de viaţă şi să se roage la scarabeul nostru şi m-am gândit că în el se redeşteptase dorinţa de a ajunge viu pe pământ.

Într-a şaptea zi, am văzut ţărmul, iar căpitanul mi-a spus că, datorită vântului favorabil, a putut să mai scurteze din drum şi am navigat în largul

mării direct spre Simyra, fără să mai fie nevoie să trecem prin dreptul orașelor Jop şi Tir. De unde ştia toate acestea, nu am reuşit să mă lămuresc nici până în ziua de azi. În orice caz, în ziua următoare s-a putut vedea şi Simyra. Căpitanul a trimis o ofrandă bogată zeilor mării şi zeilor din cabina lui. S-au strâns pânzele, vâslaşii şi-au vârât lopeţile în apă şi au început sa vâslească. Corabia a intrat in portul Simyra.

Dar abia când am ajuns în apele calme, s-a ridicat în picioare şi Kaptah şi-a jurat pe scarabeu că el nu va mai pune niciodată piciorul pe o corabie care navighează pe mare.

Cartea a cincea

KHABIRII

1

Voi povesti acum despre Siria şi despre oraşele pe care le-am văzut în această ţară şi cred că este bine să precizez încă de la început că în ţara cu pământul roşu totul este altfel decât in ţara cu pământul negru. Acolo nu este nici un fluviu; doar ploaia, care cade din cer, aduce apă pe pământ şi-i umezeşte. În vecinătatea fiecărei văi este un munte, în spatele muntelui este din nou vale şi în fiecare vale trăieşte un popor diferit, condus de un prinţ independent, care plăteşte tribut faraonului, sau poate că ei plăteau numai în acele vremuri despre care povestesc. Ei vorbesc limbi şi dialecte diferite, locuitorii de la ţărmul mării sunt pescari sau navigatori, în vreme ce aceia care trăiesc în interiorul ţării cultivă pământul şi-i jefuiesc pe alţii. Garnizoanele egiptene sunt incapabile să împiedice jafurile. Hainele de iarnă, pe care ei le poartă, sunt multicolore şi ţesute cu multă măiestrie şi le acoperă trupul din cap până-n picioare, fiindcă în ţara lor este mai frig decât în Egipt, dar şi fiindcă ei consideră impudic să-şi dezgolească trupul, în afară de cazul când îşi fac nevoile afară, în văzul tuturor, lucru pe care orice egiptean l-ar considera oribil. Ei poartă părul lung şi barbă, mănâncă în interiorul locuinţelor, iar zeii lor, diferiţi în fiecare oraş, pretind chiar şi sacrificii umane. Cred că aceste câteva cuvinte sunt suficiente ca oricine să poată înţelege că, în ţara pământului roşu, totul este altfel decât în Egipt, dar de ce este aşa, n-aş putea spune, fiindcă nu ştiu.

Cred că oricine poate înţelege de ce, în acea vreme, nobilii Egiptului, împuterniciţi cu strângerea tributului pentru faraon din oraşele Siriei şi cu comanda garnizoanelor egiptene, considerau misiunea lor ca pe o pedeapsă, chinuiţi de o nostalgie nebună după malurile Nilului, cu excepţia unora care, seduşi de noutate şi de bizar, îşi schimbau hainele şi mentalitatea şi începeau să aducă jertfe zeilor străini. De altfel, şi moravurile bizare ale sirienilor, şi intrigile între subordonaţi, şi tergiversarea plăţii tributului ca şi

disputele continue între principii sirieni au făcut viaţa amară funcţionarilor egipteni. Totuşi, şi în Simyra există un templu al lui Amon. Colonia egipteană îşi păstra îmbrăcămintea, organiza de sărbători ospeţe comune, trăia între sirieni fără să se amestece cu ei şi căuta să-şi conserve, pe cât de mult era cu putinţă, obiceiurile şi să-şi imagineze că este în Egipt.

Am locuit doi ani în Simyra şi în acest timp am învăţat limba Babilonului, fiindcă mi s-a spus că un om care o ştie poate călători prin toată lumea cunoscută şi în fiecare loc se poate face înţeles de oamenii cultivaţi. După cum toată lumea ştie, scrierea babiloniană se face pe tăbliţe de argilă, cu ajutorul unei tije ascuţite la unul dintre capete, şi chiar şi regii schimbă la fel mesaje între ei. Dar de ce preferă ei acest mod, nu ştiu. Poate pentru că hârtiile pot lua oricând foc, pe când tăbliţele de argilă se pot conserva etern şi pot atesta oricând cât de repede regii şi suveranii pot să uite alianţele făcute şi tratatele lor sacre.

Când spun că în Siria totul este altfel decât în Egipt, mă refer şi la faptul că, în Siria, medicii trebuie să alerge ei înşişi pentru a-şi găsi pacienţi, fiindcă un bolnav nu apelează niciodată la un medic atunci când este bolnav. Pacienţii răsplătesc medicul înainte de a fi vindecaţi, ceea ce este convenabil pentru medic, fiindcă un bolnav poate uita repede de răsplată după s-a vindecat. De asemenea, este obiceiul ca nobilii şi bogaţii să aibă medicul personal, căruia îi dau daruri atâta timp cât ei sunt sănătoşi. Dacă se întâmplă să se îmbolnăvească, nu-l mai onorează cu nimic şi o fac din nou abia după ce sunt vindecaţi.

Intenţia mea era să încep discret practicarea profesiei mele în Simyra. Dar Kaptah mi-a spus: „Nu!”, ideea lui a fost să-mi cumpăr cele mai frumoase haine cu toţi banii pe care îi aveam şi să plătesc un om care să-mi facă numele cunoscut în fiecare parte a oraşului, unde se adună lumea. Omul care urma să-mi facă numele cunoscut ar fi trebuit sa spună că eu nu eram în căutare de pacienţi şi că bolnavii ar putea să mă caute pe mine, dacă doreau să se vindece. Kaptah mi-a mai spus că eu nu trebuie să fac prostia şi să consult vreun bolnav, care să nu-mi poată da mai înainte o monedă de aur. I-am răspuns lui Kaptah că acest lucru este absurd într-un oraş în care nimeni nu-mi cunoaşte priceperea şi unde toate se petrec altfel decât în ţara pământului negru. Dar Kaptah s-a făcut că nu aude ceea ce spun eu si a trebuit să fac aşa după cum a vrut el, fiindcă era încăpăţânat ca un catâr.

El m-a convins să merg la cei mai renumiţi medici sirieni şi să le spun:

— Eu sunt medicul egiptean Sinuhe, cel căruia noul faraon i-a dat numele „El, cel care este singur” şi reputaţia mea este mare în Egipt. Eu pot deştepta morţii la viaţă şi pot face orbii să vadă, dacă acest lucru îi este pe plac zeului meu, fiindcă eu sunt posesorul unui zeu puternic. Ştiinţa nu este aceeaşi în toată lumea, după cum nici bolnavii nu sunt aceiaşi De aceea am venit în oraşul vostru, pentru a studia bolile şi a le găsi remedii de vindecare, cât şi pentru a profita de ştiinţa şi de înţelepciunea voastră. Eu nu intenţionez să vă deranjez în practicarea meseriei voastre, fiindcă, cine sunt eu să vă fac concurenţă? Iar de aur nu duc lipsă, fiindcă aurul este ca pulberea la picioarele mele. De acea, vă propun a-mi trimite pe acei bolnavi pe care zeii voştri îi urăsc şi pe care, de aceea, nu îi puteţi vindeca şi, în special, pe aceia a căror stare reclamă folosirea cuţitului, asta fiindcă voi nu practicaţi acest lucru. În timp ce eu mi-aş da seama dacă zeul meu îi poate vindeca în acest fel. Dacă eu voi reuşi să vindec astfel de bolnavi, vă voi da vouă jumătate din aurul pe care ei mi-l vor aduce, fiindcă, adevărul este că eu nu am venit aici pentru aur, ci pentru a-mi îmbogăţi ştiinţa. Dar dacă nu-i voi putea vindeca, nu le voi accepta darurile, ci îi voi trimite înapoi la voi cu darurile lor.

Medicii din Simyra pe care i-am întâlnit pe stradă şi în pieţe pe când ei erau în căutare de bolnavi, şi cărora le-am vorbit în felul acesta, au clătinat din cap, s-au scărpinat în barbă şi au spus:

— Tu eşti atât de tânăr, însă, cu siguranţă, zeul tău te-a binecuvântat cu multă înţelepciune, fiindcă vorbele tale sunt pe placul urechilor noastre. Mai cu seamă ceea ce ai spus în legătură cu aurul şi cu darurile a fost cu înţelepciune spus. Cele spuse în legătură cu intervenţiile medicale, la care poate că este nevoie de folosirea cuţitului, ne convin de asemenea, fiindcă noi, sirienii, nu recurgem niciodată la cuţit. Noi gândim că bolnavul căruia i s-a aplicat un astfel de tratament moare, cu siguranţă, mai repede decât dacă nu s-ar fi recurs la nimic. Singurul lucru pe care te sfătuim să nu-l faci este de a nu încerca vindecarea prin magie, fiindcă magia noastră este deosebit de puternică, iar în acest domeniu există deja o concurenţă exagerată, atât în Simyra, cât şi, în celelalte oraşe de la malul mării.

Era adevărat ceea ce spuneau ei despre vrăjitori şi despre magie, fiindcă pe stradă circulau numeroşi bărbaţi care nici nu ştiau să scrie, dar care promiteau vindecarea bolnavilor prin vrăjitorie şi care trăiau la mare cinste în casele celor creduli, până ce aceştia fie se vindecau, fie mureau. Chiar şi în această privinţă, în Siria era cu totul altfel decât în Egipt, fiindcă, aşa

după cum toată lumea ştie, în Egipt practicau magia doar preoţii de cel mai înalt grad în templu, iar alţii o practicau pe ascuns, fiindcă se temeau de pedeapsă.

Aşa se face că au început să-mi sosească bolnavii acasă. Pe mulţi am reuşit să-i vindec, iar pe aceia pe care nu i-am putut vindeca i-am trimis înapoi medicilor din Simyra. Am adus acasă foc sacru de la templul lui Amon, pentru a mă putea purifica, aşa după cum este indicat, şi abia după aceea m-am aventurat să fac operaţii de care medicii sirieni tare se mai minunau scărpinându-şi îndelung bărbile. Odată, am reuşit să redau vederea unui orb, care fusese îngrijit multă vreme de medici şi apoi de un vrăjitor, care-i unsese ochii cu un balsam făcut pe bază de praf şi de salivă. Eu l-am vindecat cu ajutorul unui ac, aşa cum se obişnuieşte în Egipt, şi după această vindecare, m-am bucurat de o mare popularitate, chiar dacă peste un timp, omul şi-a pierdut din nou vederea, fiindcă o astfel de vindecare nu este de durată.

Negustorii şi bogătaşii din Simyra duc o viaţă trândavă şi luxoasă şi sunt mai graşi decât egiptenii, de aceea sufereau de deficienţă respiratorie şi de dureri de stomac. Eu nu m-am sfiit să folosesc cuţitul, când a fost nevoie, aşa că sângele lor a curs ca din porcii graşi. Când provizia mea de leacuri a fost pe sfârşite, nu m-am neliniştit şi am fost foarte fericit că la Casa Vieţii din Teba învăţasem atât de conştiincios în ce zi anume trebuie strânsă fiecare plantă medicinală, în funcţie de poziţia lunii şi a aştrilor de pe cer. Din acest punct de vedere, cunoştinţele medicilor din Simyra erau vagi şi nu m-aş fi hazardat să recurg la leacurile pe care ei le foloseau. Celor obezi le-am dat leacuri care să le diminueze durerile de stomac şi să le permită să respire, fără riscul de a se sufoca. Le vindeam aceste leacuri cu atât mai scump, cu cât pacientul era mai bogat. Nu am avut nici un conflict cu nimeni, fiindcă le trimiteam daruri medicilor şi autorităţilor, iar Kaptah mi-a făcut cunoscut numele în tot oraşul şi chiar a invitat la noi acasă cerşetorii şi oamenii care spuneau poveşti pe stradă şi le-a dat să mănânce şi să bea, iar aceştia m-au elogiat pe stradă şi prin pieţe, aşa ca numele meu a ajuns repede cunoscut în tot oraşul.

Fiindcă ajunsesem destul de bogat, am depus tot aurul şi tot ceea nu foloseam pentru nevoile mele şi pentru daruri, la casa de comerţ din Simyra, care trimitea corăbii în Egipt, în insulele mării sau în ţara Hatti, aşa că eu devenisem posesorul unei părţi din acele corăbii, din unele a suta parte, din altele a cinci suta parte, după banii pe care îi aveam atunci când

făceam depunerea. Unele corăbii nu se mai întorceau niciodată, dar cele mai multe se întorceau şi atunci aurul meu se dubla sau se tripla în registrele casei de comerţ. Acest obicei din Simyra nu este cunoscut în Egipt, dar în Simyra chiar şi săracii îl speculau şi-şi sporeau în felul acesta averea sau sărăceau şi mai mult. Ei strângeau cuprul lor la un loc, zece sau cincisprezece oameni săraci, şi puteau astfel să cumpere a mia parte dintr-o corabie sau din încărcătura pe care o transporta. În felul acesta, eu nu trebuia să păstrez acasă aurul şi să mă tem tot timpul de hoţi şi de răufăcători, fiindcă tot aurul meu era trecut în registrul casei de comerţ, iar atunci când trebuia să călătoresc în alte oraşe, ca Biblos şi Sidon, pentru a îngriji vreun bolnav, nu era nevoie să iau aur cu mine, ci doar o tăbliţă de la casa de comerţ, pe care, după ce o arătam casei de comerţ din Biblos sau din Sidon, puteam obţine aurul care-mi trebuia pentru trai sau pentru a-mi cumpăra ceva. Dar de acest aur de obicei nu era nevoie, fiindcă primeam aur de la bolnavii care mă chemau din Simyra, dacă reuşeam să-i vindec. Ei mă chemau după ce pierduseră orice speranţă că medicii din oraşul lor i-ar fi putut vindeca

Aşa că ajunsesem prosper şi mă îmbogăţisem, iar Kaptah se îngrăşase şi se îmbrăca cu haine scumpe şi se ungea cu uleiuri fine şi devenise atât de arogant, chiar şi faţă de mine, încât a trebuit, până la urmă, să-l lovesc cu băţul. Dar de ce îmi mergea atât de bine, nu ştiu. Poate, unde eram tânăr şi aveam încredere în cunoştinţele mele şi mâinile nu-mi tremurau când ţineam cuţitul şi aveam îndrăzneala să fac orice pentru vindecarea bolnavilor, fiindcă, după opinia mea, eu nu aveam nimic de pierdut. Nu am dispreţuit nici ştiinţa siriană şi am folosit metodele ei atunci când mi s-au părut bune. Medicii sirieni preferau cuţitului metalul înroşit în foc, cu toate că acest procedeu provoca dureri groaznice bolnavului. Poate că prosperitatea mea se datora şi scarabeului sacru, căruia Kaptah îi slujea ca unui zeu, fiindcă, după părerea lui, scarabeul făcea să apară în casa noastră aurul şi argintul.

Kaptah îi aducea în fiecare zi, drept ofrandă, baligă de vacă, pe care o rula in formă de bulgăraşi, aşa după cum, cică, este obiceiul scarabeilor să facă. Totuşi, eu nu am văzut aşa ceva niciodată cu ochii mei. Nu ştiu sigur dacă prosperitatea mea se datora scarabeului, dar ştiu că, într-adevăr, îl respectam şi că-i spuneam lui Kaptah să-i slujească, de aceea Kaptah începuse să se fălească că el nu este doar un simplu slujitor al unui medic, ci şi un preot, care slujeşte un zeu.

Însă prosperitatea mea era atât de mare şi fiindcă nu mă pizmuia nimeni şi nici nu rivalizam cu nimeni, fiindcă împărţeam cu generozitate cu alţii darurile pe care le primeam sau trimiteam înapoi bolnavii pe care nu-i puteam vindeca, iar ştiinţa era pentru mine, într-adevăr, mai importantă decât aurul, într-o vreme, când am avut atât de mult aur încât puteam trăi foarte bine, potrivit rangului meu, aurul şi-a pierdut importanţa pentru mine, aşa că am îngrijit chiar şi săraci, ca să învăţ din suferinţa lor. Mi-au murit şi mie destui bolnavi, fiindcă ştiinţa mea nu a fost de ajuns să-i pot vindeca pe toţi, dar nimeni nu m-a acuzat pentru aceasta, în ciuda faptului că, adesea, medicul îşi pierde bunul renume, dacă pacienţii lui mor. Despre aceia care au murit pe când îi îngrijeam se spunea: „Dacă nici Sinuhe egipteanul nu a putut să-l vindece, înseamnă că Baal a dorit acest lucru”. Atât de mare era reputaţia mea în Simyra.

Dar eu am rămas în continuare un solitar şi viaţa nu mi-a adus nici o bucurie. Îmi era scârbă de vin, fiindcă nu-mi bucura inima, ci doar îmi întuneca mintea ca funinginea şi gândeam că aş muri dacă aş mai bea vin. În schimb, mi-am îmbogăţit cunoştinţele şi am învăţat să scriu şi să citesc în limba Babilonului. Nu aveam nici un moment liber toată ziua, iar noaptea dormeam profund. Dacă nu aş fi fost tot timpul ocupat, m-aş fi îmbolnăvit, fiindcă inima mea s-ar fi hrănit în continuare cu leşia amară a propriei mele tristeţi şi cu regretele pentru faptele rele pe care le făcusem înainte.

Dacă tot trăiam în Simyra, am început să mă informez despre zeii Simyrei, pentru a vedea dacă ei îmi vor spune ceva. Ca şi toate celelalte aspecte ale vieţii, şi în privinţa zeilor erau mari deosebiri faţă de Egipt. În Simyra, cel mai mare zeu era Baal şi el era un zeu crud, iar preoţii care-i slujeau lui erau castraţi; zeului Baal i se aduceau şi jertfe umane, pentru ca el să protejeze oraşul. Marea cerea sacrificii şi Baal voia chiar şi copii, astfel că autorităţile Simyrei erau în permanent preocupate să găsească noi victime pentru el. De aceea, eu nu am văzul în Simyra nici un sclav diform. Oamenii săraci erau aspru pedepsiţi pentru orice mică greşeală, iar un om care fura un peşte ca să-şi hrănească familia sfârşea prin a fi sacrificat lui Baal. În schimb, negustorul care înşela, furând la cântar sau amestecând argint în aur, pentru a-i păgubi pe alţii, nu era pedepsit ci, dimpotrivă, era admirat pentru şiretenia lui, din moment ce se spunea: „Omul a fost creat pentru a fi înşelat”. Oamenii de pe corăbii, chiar şi căpitanii, furau copii din Egipt şi de pe coasta mării, pentru a-i aduce sacrificii lui Baal şi ei erau foarte respectaţi pentru aceste fapte.

Zeiţa lor era Astarte, căreia i se mai spunea şi Iştar, la fel ca zeiţei Iştar din Ninive, şi ea avea foarte mult ţâţe şi în fiecare zi îi erau schimbate

îmbrăcămintea fină şi bijuteriile; ei îi slujeau doar femei, care erau numite fecioarele templului, cu toate că nici pe departe nu erau fecioare. Dimpotrivă, datoria lor era să se prostitueze în templu şi acest lucru era agreat de zeiţă şi apreciat după cât de mult argint şi aur dădeau vizitatorii templului. Aceste fecioare se întreceau una pe alta în măiestrie, fiindcă încă din copilărie erau instruite cum să desfete un bărbat în diferite moduri, ca bărbaţii să fie generoşi şi să ofere Astarteei cât mai mult aur şi argint. Acest obicei era complet diferit de obiceiurile din Egipt şi contrar legilor morale impuse în templele egiptene, fiindcă în Egipt, a te distra într-un templu cu o femeie era un mare păcat, iar cel care s-ar fi dovedit vinovat de aşa ceva risca să fie trimis într-o mină de cupru, iar după aceea, templul trebuia să-şi închidă porţile, pentru a fi purificat.

În ceea ce priveşte femeile, negustorii din Simyra le păzeau cu străşnicie, le ţineau închise în casă şi le îmbrăcau din cap până-n picioare cu veşminte groase, ca înfăţişarea lor exterioară să nu atragă nici un alt bărbat, în schimb, ei se duceau la templu pentru a se distra şi pentru a o onora pe zeiţă. De aceea, în Simyra nu erau case de distracţie ca în Egipt, şi dacă unui bărbat nu îi erau de ajuns fecioarele templului, îşi lua o nevastă sau cumpăra o sclavă din piaţă, cu care să se distreze. În fiecare zi, în piaţă erau numeroase sclave de vânzare, fiindcă în fiecare zi soseau corăbii în port şi sclavele erau de diferite culori şi de diferite mărimi, şi mai grase şi mai slabe, şi copii şi fecioare, după dorinţa şi după gustul fiecăruia. Pe sclavele infirme le cumpărau autorităţile oraşului pentru un preţ de nimic şi le duceau ca să fie jertfite zeului Baal şi simyrienii erau foarte mulţumiţi, râdeau şi se loveau cu palmele pe burtă că au fost atât de şmecheri încât au reuşit să-şi înşele până şi zeul. Dacă sclava era, totuşi, prea bătrînă, fără dinţi, fără picioare sau era pe moarte, atunci era pusă o legătură pe ochii zeului, ca el să nu vadă victima care urmează să-i fie jertfită, ci doar să-şi bucure nasul cu mirosul sângelui vărsat în cinstea lui.

Şi eu l-am onorat pe zeul Baal, fiindcă, dacă el era zeul oraşului, era în interesul meu să fiu în relaţii bune cu el. Dar, fiindcă eram egiptean, eu nu am cumpărat pentru el o victimă omenească, care să fie sacrificată, ci i-am oferit aur.

O dată, am fost chiar şi la templul Astarteei care se deschidea seara, şi am ascultat muzica şi am privit cum femeile templului, pe care refuz să le numesc fecioare, au executat dansuri voluptuoase în onoarea zeiţei lor. Şi

fiindcă aşa era obiceiul, m-am distrat şi eu cu ele şi uimirea mea a fost mare. fiindcă de la ele am învăţat o mulţime de lucruri pe care nu le ştiam.

Dar în sufletul meu nu a fost nici o bucurie. A fost mai mult curiozitatea cea care m-a îndemnat să mă distrez cu ele şi, după ce ele m-au învăţat tot ceea ce ştiau, mi s-a făcut scârbă de ele şi nu m-am mai dus la templul zeiţei Astarte. După mine, nu există pe lume ceva mai monoton şi mai plictisitor decât măiestria atât de mult lăudată a fecioarelor Astarteei.

Totuşi, Kaptah era neliniştit în ceea ce mă priveşte şi deseori dădea nemulţumit din cap când se uita la mine, fiindcă faţa mea îmbătrânise şi ridurile dintre sprâncene începuseră să se înmulţească, fiindcă eram din ce în ce mai posac şi inima mea era închisă. El tot spera că voi cumpăra o sclavă care să mă înveselească şi cu care să mă distrez în timpul liber, fiindcă nici nu putea fi vorba să mă însoţesc cu o femeie străină sau să mă distrez cu vreo femeie al cărei bărbat era plecat din Simyra. Mai mult, mie nu-mi făcea nici o plăcere să frecventez colonia egipteană şi nici cu ofiţerii egipteni de la garnizoană nu discutam niciodată. Cum Kaptah se îngrijea de casă şi ţinea banii, într-o zi el a cumpărat pentru mine o sclavă, pe care a ales-o după gustul lui. A spălat-o, a împodobit-o, a uns-o cu uleiuri fine şi, mândru nevoie mare, a adus-o într-o seară la patul meu, când eu eram atât de obosit după o zi istovitoare de muncă şi abia aşteptam să mă culc liniştit.

Fata era dintr-una din insulele mării, avea pielea nemaipomenit de albă şi o dantură perfectă, nu era deloc slabă, iar ochii ei erau rotunzi şi drăgălaşi ca ai unui viţel. Ea m-a privit cu respect şi se vedea că-i era teamă de oraşul străin în care o purtase soarta. Kaptah mi-a lăudat frumuseţea ei atât de mult, că până la urmă, mai mult ca să-i fac lui plăcere, am consimţit să mă distrez cu ea. Dar cu toate eforturile de a termina-o cu singurătatea, inima mea nu s-a înveselit şi niciodată nu am reuşit să-i spun „dragostea mea”.

Dar a fost o greşeală că am fost prietenos cu ea, fiindcă în scurtă vreme, ea a devenit orgolioasă şi mă deranja foarte mult când consultam bolnavii. Şi, cum îi plăcea să mănânce, s-a îngrăşat repede destul de mult şi dorea tot timpul alte bijuterii şi alte veşminte şi mă urmărea peste tot cu ochii ei drăgăstoşi şi nu-i trecea altceva prin cap decât să se iubească cu mine.

Nu m-a ajutat cu nimic faptul că am călătorit mult, fie în ţară, fie în oraşele de pe coasta mării, fiindcă atunci când mă întorceam acasă, ea era prima care îmi ieşea în cale şi plângea de bucurie că mă vede şi începea din nou să mă urmărească pentru ca să se distreze cu mine. De supărat ce eram,

deoarece nu-mi mai dădea nici o clipă pace, o mai loveam din când în când cu băţul, dar lucrul acesta nu ajuta la nimic, dimpotrivă ea devenea şi mai drăgăstoasă şi cred că-i făcea şi plăcere s-o lovesc, fiindcă îmi admira puterea. Până la urmă viaţa pentru mine a devenit insuportabilă în propria mea casă şi m-am hotărât să i-o dau lui Kaptah, fiindcă, de fapt, el o alesese, după gustul lui, şi Kaptah n-a zis aici da, nici ba, dar ea nu-l voia pe el şi l-a muşcat, l-a lovit şi l-a înjurat în limba care se vorbea în Simyra şi din care învăţase deja câteva vorbe, cât şi în limba insulei de pe mare, de unde venise, din care noi, oricum, nu înţelegeam nimic. Iar după ce i-am administrat amândoi o bătaie straşnică, ea a fost şi mai înnebunită după mine.

Dar scarabeul ne-a scăpat şi de răul ăsta, fiindcă într-o zi, am fost vizitat de un prinţ, care auzise de reputaţia de care mă bucuram; el se numea Aziru şi era regele unei ţări mici, Amuru. I-am îngrijit dantura şi am făcut un dinte din fildeş, pe care l-am aşezat în locul dintelui pe care-l pierduse în cursul unei bătălii purtate de ţara Amuru cu o ţară vecină şi i-am acoperit cu aur dinţii deterioraţi, iar când am terminat lucrul, dinţii lui arătau minunat. Cum el era pentru mai mult timp în Simyra, la un sfat cu autorităţile privind relaţiile dintre Simyra şi ţara Amuru, venea în fiecare zi pe la mine ca să mai stăm de vorbă. Atunci a văzut-o el pe sclava mea, - căreia îi spuneam Keftiu, după numele insulei din care venea, fiindcă îmi era imposibil să pronunţ numele ei păgân - şi de cum a văzut-o, s-a îndrăgostit nebuneşte de ea. Acest Aziru era un bărbat puternic ca un taur, avea pielea albă şi o barbă neagră cu reflexe albastre, care strălucea în lumina soarelui. Privirea lui era mândră şi ochii scânteietori şi Keftiu a început să-l privească cu o dorinţă aprinsă, fiindcă o femeie este întotdeauna atrasă de tot ce este ciudat. În mod special, Aziru era atras de trupul fetei - care era atât de robust, în ciuda faptului că ea era încă foarte tânără - şi de veşmântul cretan al fetei, care, deşi îi acoperea gâtul, lăsa sânii liberi să se vadă. Şi, de obicei, în Siria şi în ţara lui, femeile umblau îmbrăcate din cap până-n picioare. Şi, nemaireuşind să-şi stăpânească dorinţa, într-o zi el a suspinat profund şi mi-a spus:

— Tu eşti un adevărat prieten, Sinuhe egipteanule, fiindcă mi-ai reparat dinţii. Mulţumită ţie, gura mea străluceşte de aur când o deschid; numele tău va fi slăvit în ţara Amuru. Iar recompensa pe care intenţionez să ţi-o dau va fi atât de mare încât vei rămâne uimit. Cu toate acestea, ceea ce vreau să-ţi spun s-ar putea să te jignească, iar dacă te voi jigni, o voi face

împotriva principiilor mele, fiindcă eu niciodată nu am voit să supăr pe un prieten. Dar am văzut-o pe femeia care locuieşte în casa ta şi m-am îndrăgostit de ea şi nu-mi mai pot stăpâni dorinţa de a o avea, fiindcă patima aceasta îmi sfâşie trupul ca o pisică sălbatică şi cred că nici măiestria ta de mare medic nu-mi poate vindeca această boală. O doresc atât de mult pe femeia aceasta, încât mă simt ca un bolnav. Nu mi-a mai fost dat să văd până acum o femeie atât de atrăgătoare ca ea şi înţeleg bine că tu o iubeşti şi că îţi va lipsi, mai ales noaptea, ca să-ţi încălzească patul. Iţi cer stăruitor să mi-o vinzi mie şi trebuie să ştii că ea nu va mai fi sclavă, ci va deveni una dintre soţiile mele. Ţi-am spus-o direct, fiindcă tu eşti un om onest şi eşti prietenul meu şi să ştii că eu îţi voi plăti pentru ea cât de mult mi-ai cere. Dar, de asemenea, îţi spun direct că, dacă nu vrei să mi-o cedezi de bunăvoie, o voi lua cu forţa şi o voi duce în ţara mea, într-un loc unde nu o vei putea găsi niciodată, dacă te vei aventura să o cauţi. Dar, dacă te va bate gândul să fugi cu ea din Simyra, slujitorii mei te vor găsi şi-n gaură de şarpe, te vor ucide, iar pe ea mi-o vor aduce mie. Eu nu umblu cu prefăcătorii în faţa unui prieten, sunt cinstit cu tine şi te respect, de aceea, ţi-am spus direct ceea ce simt şi ceea ce gândesc.

Vorbele lui mi-au adus o mare bucurie, am ridicat braţele fericit şi am vrut să vorbesc, dar Kaptah, care auzise totul, m-a întrerupt şi a început să-şi smulgă părul din cap şi să urle. Şi el a spus:

— Astăzi este o zi nefastă şi mai bine ar fi fost ca stăpânul meu să nu se mai fi născut niciodată pe lumea asta, decât să treacă printr-o atât de mare suferinţă, decât să-i fie răpită femeia inimii lui. Nu există preţ care să poată repara această pierdere, fiindcă pentru stăpânul meu, această femeie este mai preţioasă decât aurul, decât toate bijuteriile şi toate mirodeniile lumii, fiindcă ea este mai frumoasă decât luna plină şi trebuie să ştii, o, principe, că şoldurile ei sunt mai rotunde şi mai albe decât sânii, chiar dacă nu le-ai văzut încă, iar sânii, după cum se vede, sunt ca doi pepeni.

Am rămas uimit cât de mult a învăţat Kaptah de la negustorii sirieni, care-şi lăudau cu măiestrie marfa, pentru a obţine un preţ mai bun pe ea şi, chiar dacă nu eram de acord cu intenţia lui Kaptah de a stoarce mai multe daruri de la Aziru, ştiam că el doreşte la fel de mult ca şi mine să scăpăm odată de ea. Auzind cuvintele lui Kaptah şi crezând sincer că eu o iubesc atât de mult, Kaftiu şi-a acoperit faţa cu mâinile şi a izbucnit în plâns şi a spus că ea nu mă va părăsi niciodată, dar printre degete se uita cu admiraţie la barba ondulată a lui Aziru.

Eu am ridicat braţul şi le-am cerut să facă linişte, apoi am rostit cu gravitate:

— Prinţule Aziru, rege al ţării Amuru, prietenul meu! Este adevărat că această femeie este dragă inimii mele şi că nu am pe lume ceva mai de preţ, dar prietenia ta este pentru mine mai presus de orice, de aceea, ca un semn al prieteniei mele, nu o voi vinde pe frumoasa Keftiu, ci ţi-o voi da în dar, rugându-te să te porţi bine cu ea, să o respecţi şi să faci pe plac pisicii sălbatice din trupul tău; nu cred că mă înşel dacă afirm că şi ei îi place de tine şi cred că va fi fascinată de dragostea ta, fiindcă în trupul ei sunt ascunse multe pisici sălbatice.

Prinţul Aziru a urlat de fericire şi mi-a spus:

— Tu eşti un adevărat prieten, Sinuhe! Şi chiar dacă tu eşti egiptean şi toate relele vin din Egipt, de astăzi tu eşti fratele şi prietenul meu cel mai bun şi numele tău va fi binecuvântat şi slăvit în toată ţara amoriţilor. Când vei veni în vizită la mine, tu vei fi acela care vei sta în dreapta mea, mai înainte de toţi nobilii şi de toţi ceilalţi oaspeţi, chiar dacă oaspeţii mei vor fi regi, ţi-o jur.

În timp ce rostea aceste vorbe, faţa lui radia de bucurie, tot aurul din gura lui strălucea şi el se uita fix la Keftiu, care uitase cu totul de lacrimi şi parcă-i sorbea cuvintele din gură. Apoi, ochii lui au început să scânteieze ca tăciunii aprinşi şi, fără să fie câtuşi de cât deranjat de greutatea ei, a luat-o în braţe şi cei doi pepeni, cum le spusese Kaptah sânilor ei, s-au cutremurat, apoi a ieşit cu ea afară din casă şi a aruncat-o în litiera care îl aştepta. După care, a plecat cu Keftiu şi nu l-am mai văzut trei zile şi nimeni din Simyra nu l-a mai văzut, fiindcă s-a închis cu ea într-o cameră şi trei zile şi trei nopţi nu s-a mai dat jos din pat.

Kaptah şi cu mine ne-am bucurat grozav de tare că am scăpat de Keftiu, fiindcă eram sătui de ea până-n gât. Totuşi, Kaptah mi-a reproşat că n-am fost deloc exigent în ceea ce priveşte răsplata pe care am fi putut-o obţine de la Aziru, dar eu i-am spus:

— Oferindu-i-o în dar, eu m-am asigurat de prietenia lui Aziru. Nimeni nu ştie ce poate aduce ziua de mâine. Chiar dacă ţara Amuru este mică şi neînsemnată, chiar dacă acolo nu cresc decât măgari şi oi, prietenia unui rege rămâne prietenia unui rege şi poate că acest lucru este mai important decât aurul.

Kaptah a scuturat neîncrezător din cap şi apoi, atent, şi-a uns scarabeul cu ulei şi i-a oferit în semn de mulţumire o nouă învelitoare de pânză. În

felul acesta el i-a mulţumit că ne-a scăpat de Keftiu.

Înainte de a pleca în ţara lui. Aziru a venit să mă vadă, s-a înclinat până la pământ în faţa mea şi mi-a spus:

- Eu nu pot să-ţi ofer nimic, Sinuhe. Tu mi-ai dăruit-o pe această femeie, dar nici un dar nu este suficient de mare pentru a-ţi mulţumi. Fata aceasta este mult mai minunată decât am crezut şi ochii ei sunt ca o fântână fără fund şi chiar dacă sămânţa din mine a fost stoarsă până la ultima picătură, ca uleiul dintr-un teasc de măsline, eu nu cred că mă voi sătura de ea niciodată. Vreau să fiu cinstit cu tine şi de aceea îţi spun că ţara mea nu este prea bogată şi că eu nu pot câştiga aur, fiindcă egiptenii, care sunt tot timpul cu ochii pe mine şi mă pândesc ca tăunii, mă împiedică să pun un tribut pe mărfurile care traversează ţara mea şi tot timpul trebuie să fiu atent pentru a nu intra în conflict cu ţările vecine. De aceea, nu pot să-ţi ofer un dar pe măsura meritelor tale. Da, sunt amărât din cauza Egiptului, care a distrus libertatea ţării mele, dar nu vreau nici să-mi pierd liniştea pentru totdeauna începând un război sau distrugând mărfurile care trec prin ţara mea, după cum obişnuia să facă tatăl meu. Însă, te asigur că, atunci când mă vei vizita, îţi voi oferi tot ceea ce-ţi va plăcea, dar să nu mi-o ceri înapoi pe femeia aceasta sau să nu-mi ceri cai, fiindcă am cai puţini şi este mare nevoie de cai pentru carele de luptă. Dar orice altceva, care-mi stă în putere, îţi voi da. Dacă cineva încearcă să-ţi facă vreun rău, trimite-mi un mesaj şi emisarii mei îl vor omorî, oriunde ar fi, pentru că am oamenii mei aici în Simyra, dar şi în celelalte oraşe din Siria, oameni de care nu trebuie să ştie nimeni; dar te rog să păstrezi acest secret pentru tine. Îţi spun aceste vorbe doar pentru ca să ştii că aş putea omorî pe oricine vrei tu şi nimeni nu va şti fiindcă prietenia mea pentru tine este mare.

Apoi el m-a sărutat şi m-a strâns la piept după obiceiul sirian şi am văzut respectul şi marea lui admiraţie pentru mine când şi-a scos lanţul lui din aur de la gât şi mi l-a întins şi, desigur, gestul acesta a fost un greu sacrificiu pentru el, fiindcă nu şi-a putut stăpâni un suspin când mi l-a dat.
De aceea, ca el să nu fie în pierdere, i-am dat, la rândul meu, lanţul de aur pe care îl primisem în dar de la un armator bogat, fiindcă i-am salvat viaţa femeii lui, care a avut o naştere grea, şi acest lucru cred că i-a fost agreabil lui Aziru. În felul acesta ne-am despărţit.

După ce am scăpat de acea femeie, mi-am simţit inima uşoară ca o pasăre. Ochii mei ar fi vrut să vadă lucruri noi şi o ciudată nelinişte a pus stăpânire pe spiritul meu. Apoi a venit primăvara. În port, corăbiile se pregăteau pentru drumurile lungi, iar preoţii au mers în afara oraşului, pe câmpiile verzi, ca să-l scoată la lumină pe zeul Tammuz, pe care-l îngropaseră toamna, cu o procesiune de jale şi de tristeţe, zgâriindu-şi şi rupându-şi carnea de pe trupul lor până la sânge.

Eram neliniştit şi, împreună cu mulţimea, i-am urmat pe preoţi şi pământul strălucea de verdeaţă, frunzele copacilor se deschideau, porumbeii gungureau şi broaştele orăcăiau în mlaştini. Preoţii au dat la o parte pietrele de pe mormântul zeului, l-au scos la lumină pe zeu, după care au început să strige veseli că zeul a înviat şi s-a sculat din mormânt. Bucuria preoţilor s-a transmis mulţimii, care a început să urle zgomotos, să rupă crenguţe înverzite din copaci şi să bea vin şi bere de la chioşcurile amenajate de negustori în jurul mormântului. Femeile trăgeau un car, pe care era aşezat un imens falus din lemn, şi scoteau ţipete ascuţite şi vesele, iar la căderea nopţii, şi-au dat jos veşmintele de pe ele şi au alergat goale pe pajişte şi nu a mai avut nici o importanţă dacă erai căsătorit sau nu, fiindcă fiecare şi-a luat ce-a apucat şi după aceea, toată noaptea, pajiştea a fost frământată de trupuri care se iubeau cu o patimă devoratoare şi, încă o dată, am văzut cât de diferită de Egipt era acea ţară. Am privit spectacolul acela fascinant, am devenit melancolic şi mi-am spus că, fără îndoială, eu am fost bătrân încă din clipa în care m-am născut, la fel ca Egiptul, care este mai vechi decât oricare ţară din lume, şi că oamenii aceia pe care-i priveam îşi venerau zeul iubindu-se cu patimă, fiindcă aparţineau unui popor tânăr.

O dată cu primăvara, s-a răspândit şi vestea că din deşert au venit khabirii şi că au făcut ravagii de la nord la sud de-a lungul hotarelor Siriei

şi că au dat foc satelor şi au asediat oraşe. Dar trupele faraonului au sosit la Tanis, după ce au traversat deşertul Sinai, s-au războit cu khabirii, le-au prins comandantul şi l-au pus în lanţuri şi i-au alungat pe khabiri înapoi în deşert. Astfel de lucruri se întâmplau în fiecare primăvară, dar de data aceasta, locuitorii Simyrei erau neliniştiţi, fiindcă khabirii jefuiseră oraşul Katna, unde este garnizoană egipteană, l-au omorât pe rege şi i-au măcelărit pe toţi egiptenii, unul câte unul, şi chiar şi pe femei şi pe copii, fără să se facă, însă, ca de obicei, nici un prizonier în vederea răscumpărării, şi aşa ceva chiar că nu se mai întâmplase niciodată, fiindcă ei evitau oraşele în care erau garnizoane egiptene.

Aşa a început războiul în Siria şi, cum eu nu văzusem niciodată până atunci un război, am călătorit până acolo unde erau concentrate trupele egiptene, fiindcă voiam să văd dacă războiul îmi va spune ceva nou şi mai voiam să studiez rănile provocate de arme şi ciomege. Dar mai mult am făcut-o fiindcă trupele faraonului erau comandate de Horemheb şi, în singurătatea mea, voiam să revăd chipul şi să aud vocea unui prieten. De aceea, am luptat cu mine însumi, pentru a alunga gândul că el s-ar fi putut preface că nu mă recunoaşte, dacă a fost dezgustat de faptele mele. Dar timpul trecuse şi-n cei doi ani de când părăsisem Egiptul, se întâmplaseră multe şi poate că şi inima mea era mai puţin rigidă, iar amintirea faptelor dezonorante pe care le înfăptuisem nu mă mai frământa atât de mult. Am plecat în călătorie cu o corabie, de-a lungul ţărmului mării, spre sud, şi de acolo, am continuat drumul pe uscat cu trupele de aprovizionare, printre boii care trăgeau căruţele cu grâu şi măgarii încărcaţi pe spinare cu vase pline de ulei şi de vin şi cu saci de ceapă.

În felul acesta, am ajuns într-un orăşel, împrejmuit de ziduri, care era aşezat pe creasta unei coline şi al cărui nume era Ierusalim. Acolo se afla o garnizoană egipteană, de aceea Horemheb şi-a stabilit la Ierusalim cartierul general. Dar zvonurile care circulau în Simyra exagerau în ceea ce priveşte forţa armatei egiptene; de fapt, ea era alcătuită doar dintr-o unitate de care de război şi din două mii de arcaşi şi de lăncieri, în timp ce, se spunea, războinicii hoardelor de khabiri erau mai numeroşi decât nisipul mării.

Horemheb mi-a ieşit în întâmpinare dintr-o cocioabă murdară şi mi-a spus:

— Odinioară, eu am cunoscut un medic pe care-l chema Sinuhe şi el a fost prietenul meu.

S-a uitat curios la mine şi hainele mele siriene l-au deconcertat. Eram maturi, chipurile noastre nu mai erau acelea de altădată. Când, în sfârşit, el m-a recunoscut, a ridicat cravaşa lui cu ţinte de aur, m-a salutat, a zâmbit şi mi-a spus:

— Pe Amon, chiar tu eşti, Sinuhe. Eu te credeam mort.

Apoi el i-a alungat pe toţi ofiţerii statului major şi pe scribi, cu hârtiile lor cu tot, mi-a turnat vin şi mi-a spus:

— Întortocheate mai sunt căile lui Amon, dacă ne-am întâlnit noi pe pământurile roşii, în această casă dintr-un oraş căcăcios.

I-am ascultat vorbele şi inima fremăta în pieptul meu şi am înţeles că, într-adevăr, îmi fusese dor de el. I-am povestit despre viaţa mea şi despre întâmplările prin care am trecut, dar le-am ales doar pe cele convenabile şi el mi-a spus:

— Dacă doreşti, tu poţi să mă însoţeşti, în spatele trupei, ca medic şi te vei bucura de acelaşi respect de care mă bucur eu. “Eu vreau să le administrez acestor căcăcioşi de khabiri o pedeapsă straşnică, să-şi uite şi numele şi ziua în care au apărut pe acest pământ.

El a mai spus:

— Pe vremea când ne-am întâlnit prima oară, eu eram un băiat cam nătâng, nu-i aşa? şi nu-mi spălasem încă nici murdăria dintre degetele de la picioare, pe când tu erai deja un om de lume şi eu nu am uitat că tu mi-ai dat atunci nişte sfaturi bune. Acum eu ştiu deja mai mult şi în mâinile mele am o cravaşa de aur, după cum vezi. Dar am obţinut-o pentru o treabă mizerabilă pe care am făcut-o pe când eram în garda faraonului, omorându-i pe bandiţii şi criminalii pe care el, în nebunia lui, i-a eliberat din mine şi din carierele de piatră şi a fost o muncă straşnică când i-am măcelărit. De aceea, când am auzit de atacul khabirilor, i-am cerut trupe faraonului pentru a-i zdrobi şi nimeni dintre ofiţerii superiori nu s-a opus, fiindcă aurul şi decoraţiile plouă mai mult în jurul faraonului decât în deşert, mai ales că aceşti khabiri au lănci ascuţite, iar strigătele lor războinice sunt înspăimântătoare şi eu însumi am avut deja ocazia să le ascult. Am făcut legământ cu mine însumi să câştig experienţă antrenând armata în bătălii adevărate, numai că singurul ţel al faraonului, când m-a trimis aici, a fost ridicarea unui templu pentru zeul lui în Ierusalim şi respingerea khabirilor fără vărsare de sânge.

După ce a rostit ultimele vorbe, Horemheb a izbucnit în râs şi s-a lovit cu cravaşa peste coapse şi am râs şi eu, dar foarte repede, lui i-a trecut

râsul, a mai băut vin şi mi-a spus:

— Ca să fiu cinstit, Sinuhe, m-am schimbat mult de când nu ne-am mai văzut, şi nu-i de mirare, fiindcă cel care trăieşte aproape de faraon este nevoit să se schimbe, chiar dacă nu o vrea. El m-a făcut să devin în permanenţă neliniştit, fiindcă gândeşte mult şi vorbeşte despre zeul lui şi mai mult, iar zeul lui este cu totul altfel decât ceilalţi zei şi de multe ori când sunt în Teba, am impresia că milioane de furnici umblă prin capul meu şi nu pot dormi noaptea dacă nu beau vin sau nu mă culc cu vreo femeie, ca să mi se limpezească mintea. Zeul lui este, într-adevăr, extraordinar, şi nu are nici o formă, cu toate că este pretutindeni, totuşi, el spune că imaginea zeului lui este rotundul şi că acest zeu binecuvântează cu miile lui de mâini invizibile toate creaturile, iar în faţa lui nu există nici o diferenţă între un sclav şi un nobil. Spune-mi şi mie, Sinuhe, oare nu sunt acestea toate vorbe de om bolnav? Eu îmi zic că poate vreo maimuţă îl va fi muşcat pe când era copil, fiindcă numai un nebun îşi poate imagina că ar putea fi învinşi khabirii fără nici o vărsare de sânge. Imediat ce-i vei auzi în ce hal sunt khabirii în stare să urle pentru a se îndemna la luptă, îmi vei da dreptate. Dar n-are decât faraonul să se spele pe mâini şi să-i pupe, dac-aşa doreşte. Am să mă încarc eu de păcate faţă de zeul lui şi am să-i fac zob pe khabiri cu carele mele de luptă.

El a mai spus:

— Zeul meu este Horus şi eu nu am nimic împotriva lui Amon, fiindcă în Teba am învăţat înjurături excelente, în care numele lui Amon este pomenit şi care sunt foarte folositoare unui soldat. Eu înţeleg bine că Amon a ajuns prea puternic şi că, din această cauză, noul zeu se ia la întrecere cu el, fiindcă vrea să întărească puterea regală. Chiar marea regină-mamă mi-a dat această explicaţie, iar preotul Ay, care este acum purtătorul sceptrului regal şi stă în dreapta faraonului, a confirmat că aşa este. Cu ajutorul lui Aton al lor ei speră să-l răstoarne pe Amon sau să-i îngrădească puterea, fiindcă nu este nicidecum convenabil că preoţii lui Amon conduc Egiptul, trecând peste faraon, ca şi cum acesta ar fi de neglijat. Aceasta este o orientare înţeleaptă şi corectă şi eu, ca soldat, înţeleg bine de ce este nevoie de acest nou zeu. Şi n-aş avea nimic împotriva lui Aton dacă faraonul s-ar mulţumi doar să-i ridice temple şi să-i plătească pe preoţi, dar faraonul se gândeşte prea mult la acest zeu al lui şi vorbeşte despre el prea mult, şi nu are importanţă despre ce anume vorbeşte că, până la urmă, tot la Aton ajunge. În felul acesta, cei din jurul lui devin şi mai nebuni decât el. El

spune că trăieşte din adevăr şi pentru adevăr, dar adevărul este ca un cuţit ascuţit în mâinile unui copil şi încă şi mai periculos este un cuţit ascuţit în mîinile unui nebun; cuţitul trebuie să stea într-o teacă şi să fie folosit numai atunci când e cazul. Adevărul trebuie puţin ajustat, fiindcă pentru nimeni nu este mai periculos adevărul ca pentru suverani şi ca pentru cei care poruncesc.

El a mai băut vin şi a continuat:

— Îi sunt recunoscător lui Horus că am plecat din Teba, fiindcă Teba colcăie ca un cuib de şerpi din cauza acestui zeu al faraonului, şi-ţi spun drept, mie nu-mi place deloc să mă amestec în această gâlceavă teologică. Preoţii lui Amon răspîndesc tot felul de poveşti scandaloase în legătură cu naşterea faraonului şi incită poporul împotriva noului zeu, iar căsătoria lui a devenit şi ea un subiect de scandal, fiindcă prinţesa din Mitanni, care se juca încă cu păpuşile, a murit pe neaşteptate şi, după ce a murit, faraonul şi-a ales ca mare soţie regală pe tânăra prinţesă Nefertiti, fiica lui Ay. Într-adevăr, această Nefertiti este frumoasă şi se îmbracă bine, dar este la fel de încăpăţânată ca şi taică-său.

— De ce a murit prinţesa din Mitanni? l-am întrebat eu, fiindcă mi-am amintit că o văzusem odată pe această prinţesă, care era un copil cu ochii trişti şi privea speriată Teba, când era purtată spre Templu, împodobită ca o zeiţă, de-a lungul aleii sfincşilor cu capete de berbec.

— Medicii au afirmat că ea nu a putut suporta clima Egiptului, mi-a spus Horemheb şi a izbucnit în râs. Dar este o mare prostie această afirmaţie, când toată lumea ştie că în nici o ţară din lume, clima nu este atât de sănătoasă ca în Egipt. Dar şi tu ştii că în haremul regal mor mai mulţi copii decât în cele mai sărace cartiere din Teba, chiar dacă acest lucru pare de necrezut. Cel mai înţelept este să nu pomeneşti nici un nume, dar dacă cineva ar fi interesat să limpezească lucrurile, nu-i nici o îndoială că în faţa rasei lui Ay ar trebui să se oprească.

L-am studiat atent pe Horemheb în timp ce vorbea şi am văzut că nu mai era nici pe departe băiatul lăudăros de altădată, ci un bărbat matur, preocupat de soarta Egiptului, care vorbea dezinvolt, se lovea nepăsător cu cravaşa peste coapse în timp ce vorbea, şi căruia îi plăcea să bea vin.

El mi-a spus:

- Dacă vrei să-l cunoşti pe zeul faraonului, vino mâine, când se inaugurează templul pe care, pentru ca faraonul să fie mulţumit, l-am construit rapid pe o colină a acestui oraş. Eu am să-i trimit un raport despre

sărbătoarea de deschidere a templului, dar nu-i voi scrie nici un cuvânt despre sângele care deja a curs, lasă-l să fie fericit în palatul de aur cu zeul lui cu tot.

Şi el mi-a mai spus:

— Culcă-te noaptea într-un cort, dacă găseşti vreun loc liber. Demnitatea mea cere să-mi petrec noaptea în această casă princiară, care este plină de tot felul de insecte, care înţeapă cumplit, dar insectele fac parte din război, ca şi foamea, setea, rănile şi satele incendiate, chiar dacă toate astea nu-mi plac.

Mi-am petrecut noaptea într-un cort, unde am fost bine primit, fiindcă mă împrietenisem în timpul călătoriei cu un ofiţer de la aprovizionare, iar când i-am spus că voi merge în urma trupei ca medic, el s-a bucurat şi a avut grijă de mine, fiindcă toţi soldaţii doresc să se aibă bine cu medicul. Toată seara el a suspinat, s-a văicărit şi mi-a spus:

— Mai bine nu m-aş fi născut decât să ajung: soldat, fiindcă zi şi noapte, inima soldatului este roasă de şoarecii fricii. Încă de când este copil, soldatul primeşte mai multă bătaie decât mâncare şi-n expediţiile de război trebuie să care-n spate proviziile şi apa ca un măgar, de aceea, spinarea soldatului este rigidizată ca grumazul măgarului şi umerii lui sunt plini de răni. Duşmanul îl înţeapă cu lancea şi-i împunge carnea cu săgeţile, iar dacă este luat prizonier, este ca un animal închis într-o cuşcă şi toţi îl lovesc, până-i înţepenesc pentru totdeauna mâinile şi picioarele. Băutura soldatului este apa clocită şi răsplata lui este doar mizeria şi ceea ce el însuşi a putut să fure sau să câştige de la duşmani. Dacă, până la urmă, soldatul are noroc să se întoarcă în Egipt, este ca un lemn măcinat de carii şi nimic nu-l mai interesează şi de nimic nu-i mai este dor. Rănile lui au fost lovite continuu şi de cele mai multe ori el se îmbolnăveşte şi nu mai poate să meargă şi este pus pe spinarea unui măgar, îi sunt furate hainele şi slujitorii lui fug şi-l lasă singur în drum. Mai bine nu m-aş mai fi născut niciodată decât să ajung soldat.

Apoi ofiţerul mi-a arătat doi soldaţi care încercaseră să fugă şi pe care Horemheb îi atârnase pe ziduri cu capul în jos, ca pedeapsă, dar ei erau deja morţi, fiindcă nişte arcaşi, camarazi cu el, fuseseră atât de miloşi încât îi folosiseră drept ţintă, ca să se antreneze pentru război. El mi-a mai arătat şi doi prizonieri khabiri. Erau nişte bărbaţi puternici şi furioşi, cu nasurile mari şi groase şi capetele lor erau pline de sânge. După aceea, am mers să ne culcăm în cort.

Dimineaţa, m-au trezit trâmbiţele. Soldaţii se adunaseră deja şi se aliniau, iar subofiţerii şi şefii alergau printre rânduri lovindu-i cu cravaşa

După ce soldaţii au fost perfect aliniaţi, a ieşit şi Horemheb din mizerabila lui cocioabă de prinţ, cu cravaşa de aur în mână. În spatele lui era un servitor, care ţinea o apărătoare de soare deasupra capului lui Horemheb şi care a gonit muştele din jurul lui, tot timpul cât Horemheb le-a vorbit soldaţilor. Horemheb a spus:

— Soldaţi ai Egiptului. Când spun soldaţi ai Egiptului, mă refer la absolut toţi ţapii care behăie în această turmă, chiar şi la negrii dezgustători, chiar şi la lăncierii murdari din Siria, chiar şi la şardani, chiar şi la conducătorii carelor de luptă. Dar n-am de ales, voi sunteţi armata Egiptului, chiar dacă cei mai mulţi dintre voi nu seamănă nici a soldaţi, nici a egipteni. Am fost destul de îngăduitor cu voi, v-am antrenat cu destul de multă răbdare, dar acum răbdarea mea s-a terminat şi renunţ să mai fac cu voi orice exerciţiu de luptă. Oare unde-o să ajungem, dacă de-ndată ce ne vom începe marşul, o să vă-mpiedicaţi în lăncile voastre, dac-o să-ntindeţi aiurea arcul, dacă săgeţile voastre vor zbura la întâmplare în cele patru zări? Unde-o să-ajungem dacă o să vă omorâţi unul pe altul, risipind de pomană săgeţile, ce se va alege din Egipt cu o astfel de armată? Mulţumesc, înţeleptule faraon, pentru aşa o armată, păstra-ţi-se-va trupul viu pentru eternitate! De aceea, vom pleca la atac. Cercetaşii mei au aflat că tabăra khabirilor este dincolo de munţi, dar cât de mulţi khabiri sunt, n-am de unde să ştiu, fiindcă vitejilor mei de cercetaşi le-a cam tremurat fundul de frică şi au fugit mai înainte de a apuca să-i numere. Dar sper să fie destul de mulţi, ca să vă poată omorî pe toţi, până la unul, să scap odată de voi şi să nu mai văd tărtăcuţele voastre scârboase de oameni fricoşi şi laşi şi ca să mă pot întoarce în Egipt să adun o armată de bărbaţi adevăraţi, care îndrăgesc prăzile şi onorurile. În orice caz, vă mai dau acum, pentru ultima dată, o şansă. Hei, subofiţerule, tu ăla cu nasul crăpat, trage-i un picior nesimţitului ăluia care se scarpină-n cur în timp ce vorbesc eu! Da, da, astăzi eu vă ofer ultima şansă de a-mi arăta că sunteţi adevăraţi bărbaţi.

Apoi, Horemheb a aruncat o privire înfricoşătoare spre soldaţi şi fiecare a avut impresia că lui i s-a adresat mai înainte şi nimeni nu a mai făcut nici o mişcare. Şi Horemheb a continuat.

— Am să vă conduc în luptă şi fiecare ştie că mie nu-mi este frică să mă arunc primul în luptă în faţa duşmanului, fiindcă eu sunt fiul lui Horus şi şoimul care zboară deasupra capului meu mă protejează. Astăzi, eu vreau

să-i înving pe khabiri, şi-i voi învinge, chiar de-o fi să lupt singur. Dar vă avertizez că, la noapte, cravaşa mea se va umple de sânge, pentru că-l voi snopi în bătaie pe cel care nu mă va urma sau care va încerca să se dea la o parte, că-şi va blestema şi ziua în care s-a născut şi vă asigur că cravaşa mea rupe din carne mai bine decât lăncile khabirilor, care sunt făcute dintr-un cupru prost şi se rup repede. Şi-apoi, trebuie să vă spun că, în afară de ţipetele lor isterice, khabirii n-au nimic înspăimântător. De aceea, îi sfătuiesc pe aceia care au oroare de urlete înfricoşătoare să-şi astupe urechile cu dopuri de argilă. Nu-i nimic dacă veţi avea urechile astupate, fiindcă şi aşa, din cauza mizeriei de urlete sălbatice ale acestor nenorociţi de khabiri, nimeni nu are cum să audă ordinele superiorilor. De aceea, fiecare trebuie să fie atent la superiorul său şi să-l urmeze şi toată lumea, indiferent de rang, trebuie să aibă ca reper de orientare zborul şoimului meu. Încă vă mai spun despre khabiri că ei luptă dezordonat, la fel ca o turmă de vite. Eu vă sfătuiesc să nu vă fie teamă de ei şi să vă păstraţi rândurile. Şi le aduc încă o dată aminte arcaşilor că, atunci când li se comandă, ei trebuie să încordeze arcurile şi să tragă săgeţile în acelaşi timp. Altfel, Seth şi toţi demonii lui îi vor răsplăti pe aceia care vor încorda arcul sau vor lansa săgeata mai înainte de vreme. N-are rost să porniţi la atac ţipând ca muierile, comportaţi-vă ca nişte bărbaţi adevăraţi. Dacă îi veţi învinge pe khabiri, ale voastre vor fi şi cirezile de vite, şi mărfurile lor şi veţi ajunge oameni bogaţi, pentru că ei posedă prăzi importante din satele pe care le-au jefuit şi le-au ars, iar eu nu ţin să iau pentru mine nici un sclav, nici un bou, ci toate bogăţiile lor vor fi ale voastre. Veţi putea împărţi între voi şi femeile lor şi nu cred că v-ar prinde rău să vă tăvăliţi cu ele la noapte, mai ales că femeile khabirilor sunt frumoase şi focoase şi ştiu să se iubească cu bărbaţi curajoşi.

Horemheb a aruncat o privire spre armată şi imediat, toţi bărbaţii au început să strige şi să-şi lovească lăncile de scuturi şi să-nvârtească deasupra capetelor lor arcurile. Horemheb zâmbea mulţumit şi-şi rotea indiferent cravaşa în aer. Apoi le-a spus:

— Observ că ardeţi de nerăbdare să vă aruncaţi în luptă. Dar mai înainte, trebuie să inaugurăm templul noului zeu al faraonului, al cărui nume este Aton. Din păcate, el este un zeu care n-are de-a face cu războiul, de aceea, eu cred că nu ne va fi de prea mare folos astăzi. Aşa că avangarda va începe marşul, iar ariergarda va rămâne cu mine, pentru deschiderea festivă a templului, pentru a ne asigura de binecuvântarea faraonului. Vă

aşteaptă un marş lung şi este bine aşa, fiindcă eu aş vrea să intraţi în luptă cât mai obosiţi, ca să n-aveţi putere să fugiţi din faţa duşmanului şi să vă bateţi cu mai mult curaj pentru vieţile voastre.

El şi-a rotit din nou cravaşa de aur deasupra capului şi toată trupa s-a pornit să ţipe cu entuziasm, apoi soldaţii au început să plece din oraş într-o mare dezordine, urmărindu-şi fiecare semnul de război, care, atârnat în vârful unei prăjini, indica fiecărui soldat grupa din care făcea parte. În faţa tuturor înaintau carele uşoare de război, care protejau trupa, pe urmă stegarii cu însemnele grupelor de război, coada de leu, şoimul şi capul de crocodil, apoi soldaţii.

Ofiţerii superiori şi ariergarda l-au însoţit pe Horemheb la templul care era construit pe o colină de la marginea oraşului. Pe când mergea spre templu, am auzit discuţia plină de nemulţumire a ofiţerilor. Ei spuneau:

— Oare nu este o prostie ca însuşi comandantul să se arunce primul în luptă? Aşa ceva noi nu vom face niciodată. Dintotdeauna a fost obiceiul ca şefii şi ofiţerii să fie purtaţi în litieră pe câmpul de luptă, în spatele trupei, fiindcă numai ei ştiu să scrie. Altfel, oare cum se poate nota comportamentul fiecărui soldat, pentru a-i pedepsi pe cei laşi?

Horemheb a auzit ceea ce vorbeau ei, dar nu le-a spus nimic şi zâmbea continuând să se joace cu cravaşa.

Templul era mic şi se putea vedea că fusese construit în mare grabă. Era din lemn şi argilă şi nu semăna cu un templu obişnuit, fiindcă era neacoperit. In mijloc era un altar, dar nu se vedea nicăieri nici un zeu şi toţi soldaţii priveau miraţi de jur împrejur, căutând să descopere unde este zeul. Horemheb a spus:

— Zeul faraonului este rotund, asemănător discului solar, aşa că îndreptaţi-vă privirea spre cer, ca să-l vedeţi. El vă va binecuvânta cu braţele sale, deşi îmi este teamă că, mai degrabă, după marşul de astăzi, îi veţi simţi arsura când el, cu degetele lui ascuţite, vă va mângâia spinarea.

Soldaţii murmurau şi spuneau că zeul faraonului este prea departe, fiindcă ei ar fi vrut un zeu în faţa căruia să se poată închina şi pe care, chiar să-l fi putut atinge cu mâna, dacă ar fi vrut. Totuşi, când a apărut preotul, toată lumea a făcut linişte. Era un tânăr slăbuţ, căruia nici tuleiele bărbii nu-i mijiseră încă, ochii lui erau limpezi şi plini de entuziasm şi era înveşmântat în alb. El a adus la altar flori, măsline şi vin şi pe soldaţi i-a pufnit râsul când au văzut o astfel de ofrandă. Apoi, el a anunţat că va cânta un imn închinat zeului Aton, care a fost compus chiar de faraon. Era un imn

foarte lung şi monoton şi soldaţii l-au ascultat cu gurile căscate, dar n-au înţeles nimic din el. Imnul avea următoarele cuvinte:

Tu eşti frumos când răsări la orizont, pe cer
tu, viule Aton, începutul vieţii!
Când te ridici în înaltul cerului spre apus,
umpli tot universul cu splendoarea ta,
eşti frumos, eşti mare şi incandescent
acolo, în înaltul cerului.
Razele tale sărută toate ţările pe care tu le-ai creat,
razele tale, pline de dragoste, te îmbrăţişează.
Deşi eşti atât de departe, razele tale sunt pe pământ,
deşi eşti zeu, tălpile picioarelor tale mângâie pământul.

Apoi erau descrise tenebrele nopţii şi se spunea despre leii care ieşeau noaptea din ascunzătorile lor şi se spunea ceva şi despre şerpi, aşa că pe mulţi dintre ascultători a început să-i ia cu fiori. Se mai povestea în imn despre limpezimea zilei şi despre faptul că în zori, păsările băteau din aripi pentru a-l slăvi pe Aton. De asemenea, se afirma că acest nou zeu este acela care dă viaţă embrionului în femeie şi putere de germinaţie sământei bărbatului. Ascultând imnul, ai fi putut crede că nu există nici un detaliu în univers, fie el şi cel mai neînsemnat, în care acest Aton să nu se fi amestecat. Imnul spunea că până şi puii păsărilor nu ar fi putut sparge coaja oului pentru a ieşi afară fără ajutorul lui Aton. Preotul cânta în continuare:

Atât de divers este tot ceea ce tu ai creat,
atât de ascuns înţelegerii noastre,
O, unic zeu, puterea ta nici un alt zeu nu o are!

Când tu erai singur, din dorinţa ta ai creat pământul,
ai creat oameni, vite, animale mici şi animale mari,
tot ceea ce este pe pământ şi păşeşte pe picioare,
tot ceea ce este în văzduh şi zboară cu aripile.
Tu ai creat Siria, Nubia,
Tu ai creat Egiptul,
Tu l-ai aşezat imediat pe fiecare la locul lui
şi ai dat fiecăruia ce-i trebuie.
Fiecare este la locul lui;

Tu vorbeşti pe limba fiecăruia,
chiar dacă sunt atât de multe graiuri,
diferite culori, diferite forme
şi îi deosebeşti pe oameni de toate celelalte făpturi.

Imnul mai spunea că esenţa lui Aton este dreptatea, dar când s-a amintit despre Nilul pământesc şi despre Nilul ceresc, ofiţerii au început să murmure că Aton se amestecă în treburile lui Amon. După ce s-a menţionat că Aton a creat anotimpurile şi că trăieşte în milioane de forme peste tot pământul, în oraşe, în sate, în râuri, imnul s-a terminat cu:

Doar tu eşti în inima mea
şi nimeni altul nu te cunoaşte
în afară de fiul tău, faraonul,
pe care l-ai unit cu planurile tale,
căruia i-ai dat puterea ta.
Tot universul
pe care tu l-ai creat
este în mâinile tale,
oamenii trăiesc în lumina ta.
Dacă te-ai face nevăzut, ei ar muri
datorită ţie, trăiesc oamenii,
toţi ochii îţi contemplă frumuseţea
în amurg, când tu cobori.
Toată suflarea îşi încetează munca
atunci când tu coborila apus.
Încă de când te-ai apucat să creezi lumea,
tu ai pregătit-o pentru venirea fiului tău,
care avea să se nască la pieptul tău,
pentru faraonul care trebuie să trăiască pentru adevăr,
stăpânul celor două regate, fiul lui Ra,
care trăieşte pentru adevăr.
Pentru stăpânul încoronat ai creat lumea
şi pentru marea soţie regală a lui,
iubita prinţesă a celor două regate,
pentru Nefertiti, trăiască şi înflorească
pe veciei

Soldaţii au ascultat imnul răscolind nisipul cu degetele de la picioare, iar când s-a terminat, au aclamat în onoarea faraonului, fiindcă tot ceea ce ei au înţeles din imn a fost că scopul imnului era să-l slăvească pe faraon şi să-l declare fiu al zeului, ceea ce era just şi bine, fiindcă aşa a fost întotdeauna şi aşa va fi mereu.

Horemheb l-a expediat rapid pe preot şi băiatul a plecat uimit de aplauzele soldaţilor, despre care, cu siguranţă, urma să scrie în raportul pe care trebuia să-l trimită faraonului. Eu cred că imnul şi ideile imnului nu au adus o bucurie în plus soldaţilor, care au râcâit tot timpul nisipul cu degetele de la picioare, gândindu-se că urmau să meargă la război şi poate că aveau să moară în chinuri îngrozitoare.

Ariergarda s-a pus apoi în mişcare, urmată de carele trase de boi şi de măgari cu spinările încărcate. Horemheb a trecut în faţă cu carul lui, iar ofiţerii superiori s-au lungit în litierele lor şi au început să se plângă că soarele ardea prea rău. Eu m-am mulţumit să călăresc pe un măgar în compania prietenului meu, ofiţerul de la aprovizionare, şi am pus pe spinarea măgarului şi trusa mea medicală, de care credeam că voi avea nevoie.

Soldaţii au mărşăluit până seara şi s-a făcut în tot acest timp doar un scurt popas pentru ca toată lumea să mănânce şi să bea. Din ce în ce mai mulţi oameni rămâneau pe marginea drumului, incapabili să se mai ridice, chiar şi când subofiţerii îi loveau cu cravaşa şi cu picioarele-n cap. Alternativ, soldaţii când cântau, când înjurau. Pe pământ, umbrele lor deveneau din ce în ce mai lungi şi atunci a început ploaia de săgeţi, care venea dinspre coline şi lovea destul de puternic în marginea drumului, iar din când în când câte un soldat scotea un urlet şi-şi ducea mâna la umărul străpuns sau se prăbuşea. Dar Horemheb nu a oprit, dimpotrivă, a accelerat înaintarea şi oamenii au început să alerge ca să se poată ţine în pas cu el. Carele uşoare de luptă deschideau drumul. Pe drum erau împrăştiate cadavre ciopârţite ale câtorva khabiri şi am văzut muştele care forfoteau în gurile şi în ochii lor. Câţiva soldaţi s-au desprins din coloană şi au întors cadavrele ca să vadă dacă nu găsesc ceva de furat, dar nu au găsi nimic.

Ofiţerul de la aprovizionare, care transpira cumplit pe spinarea măgarului său, m-a rugat să transmit ultimul lui salut soţiei sale şi copiilor săi, fiindcă presimţea, mi-a spus el, că aceasta este ultima zi din viaţa lui. El mi-a spus unde se găseşte locuinţa lui din Teba şi m-a rugat să am grijă ca trupul lui să nu fie furat, bineînţeles, dacă până seara, khabirii nu ne vor fi măcelărit deja pe toţi, a mai spus el, dând din cap cu tristeţe.

În sfârşit, în faţa noastră a apărut o câmpie imensă, unde khabirii îşi instalaseră tabăra lor. Horemheb a dat semnalul de luptă, trâmbiţele au sunat şi trupa s-a aranjat pentru atac, cu lăncierii în centru şi cu arcaşii pe ambele flancuri. Carele uşoare de luptă s-au retras în mare viteză în spatele trupei, stârnind nori grei de praf, aşa încât nu se mai putea vedea nimic. Horemheb a păstrat alături de el câteva care grele de război. Din văile apropiate, din spatele munţilor, se ridica fumul satelor incendiate. Numărul de khabiri din vale părea imens, iar răgetele şi ţipetele lor umpleau văzduhul ca talazurile mării. Când se apropiau de noi, vârfurile lăncilor lor străluceau înspăimântător în lumina crepusculară a amurgului. Horemheb a strigat:

— Nu mai tremuraţi, căcăcioşilor mei dragi. N-aveţi de ce să vă speriaţi, fiindcă armata khabirilor nu-i prea mare şi ceea ce vedeţi voi sunt doar femei, copii şi vite şi înainte de căderea nopţii, toate vor fi ale voastre. Şi-n vasele lor de lut vă aşteaptă o mâncare caldă. De aceea, daţi-i zor cu putere, ca să trecem la masă mai înainte de a se întuneca, fiindcă mie îmi este deja o foame de crocodil.

Dar hoardele de khabiri înaintau spre noi înspăimântătoare şi erau mai numeroşi decât noi, iar lăncile păreau mai tăioase în lumina soarelui de amurg, iar pe mine, războiul deja nu mă mai amuza deloc. Cei din şirurile de lăncieri ezitau şi se uitau în spate, ca şi mine, de altfel. Subofiţerii au început să-şi agite cravaşele şi să-njure şi, desigur, soldaţii îşi vor fi spus că erau prea obosiţi şi înfometaţi ca să mai poată fugi înapoi, aşa că rândurile s-au refăcut din nou şi arcaşii au început să-şi pipăie nervos coardele arcurilor în aşteptarea semnalului. Când au ajuns la o distanţă convenabilă de armata egipteană, khabirii au început să scoată strigătele lor războinice şi urletele lor erau atât de înspăimântătoare, încât am simţit cum tot sângele mi se ridică în cap şi au început să-mi tremure picioarele. Ei s-au lansat în luptă împotriva noastră şi am auzit şuierându-mi pe lângă urechi săgeţile lor şi era ca un bâzâit de muşte zgomotul acela „pst, pst!”. Niciodată în viaţa mea nu am auzit un zgomot mai excitant ca acela pe care îl fac săgeţile duşmanilor când zboară pe lângă urechi. Dar m-am liniştit când am văzut că săgeţile lor nu au făcut multe victime, fiindcă, fie că erau lansate prea sus, fie că se izbeau de scuturi. Când a început ploaia de săgeţi, Horemheb a strigat:

— După mine, căcăcioşilor!

Conducătorul atelajului său a început să mâne caii în galop, carele de luptă l-au urmat, arcaşii au tras în aer şi lăncierii au început să alerge în spatele carelor de luptă Şi, în acelaşi timp, din toate gâtlejurile a izbucnit un strigăt mai înspăimântător decât urletul khabirilor, fiindcă fiecare striga din tot sufletul ca să-şi uite frica şi chiar şi eu am urlat din toate puterile şi acest lucru m-a remontat.

Carele de luptă au intrat cu mare zgomot direct în mulţimea de khabiri şi în primul rând, printre norii de praf şi lăncile care se învârteau prin aer, se puteau distinge penele de struţ de pe coiful lui Horemheb. Lăncierii înaintau între carele de luptă, în spatele stegarilor cu cozi de leu şi şoimi, iar arcaşii s-au desfăşurat pe câmpie şi au lansat săgeţile spre mulţimea compactă de khabiri. Din acel moment, tot ceea ce a mai urmat a fost atât de confuz, încât îmi este imposibil să descriu. Vacarm, zornăit, urlete, strigăte de agonie. Săgeţile şuierau pe lângă urechile mele şi, aşa deodată, măgarul meu a pornit-o în goană, împiedicându-se de toate pietrele, spre zona cea mai periculoasă, unde se desfăşura lupta şi, în ciuda loviturilor de picioare pe care i le-am dat şi a strigătelor mele disperate, nu am reuşit să-l opresc. Khabirii luptau cu curaj şi fără pic de teamă şi chiar şi cei care fuseseră răsturnaţi de cai încercau încă să împungă cu lancea duşmanii din apropiere şi mulţi egipteni îşi pierdeau viaţa când se aplecau să taie mâinile khabirilor căzuţi, ca trofee de război. Mirosul de sânge era mai puternic decât mirosul de transpiraţie şi decât mirosul obişnuit al soldaţilor, de aceea, corbii se roteau nerăbdători deasupra capetelor noastre şi erau, de la un moment la altul, din ce în ce mai numeroşi.

Dar deodată, khabirii au răcnit cu furie şi au început să alerge înapoi, fiindcă au văzut cum carele noastre uşoare de luptă atacau culturile agricole, urmăreau femeile şi împrăştiau turmele furate şi ei nu au putut suporta să vadă acest spectacol, de aceea au alergat, pentru a proteja femeile şi bunurile lor, şi aceasta a fost greşeala care i-a pierdut; carele de luptă au abandonat urmărirea femeilor şi a turmelor de vite şi s-au întors împotriva lor dispersându-i, iar arcaşii şi lăncierii lui Horemheb au început să-i măcelărească Când a apus soarele, câmpia era plină de cadavre fără mâini, culturile erau în flăcări şi din toate părţile se auzeau mugetele animalelor risipite.

Dar, copleşiţi de patima victoriei, soldaţii egipteni şi-au continuat masacrul şi şi-au înfipt lăncile în tot ceea ce încă mai mişca. Îi omorau chiar şi pe khabirii care depuseseră armele, îi ucideau violent cu lovituri de

măciucă pe copii şi lansau săgeţi în vitele înnebunite, până când Horemheb le-a ordonat trâmbiţaşilor să sune adunarea şi abia atunci şefii şi ofiţerii şi-au revenit şi au adunat trupa în lovituri de cravaşa. Dar măgarul meu nebun continua să ţopăie pe câmp, zdruncinându-mă pe spinarea lui ca pe un sac, încât nu mai ştiam eu însumi dacă sunt viu sau mort. Soldaţii se prăpădeau de râs şi se amuzau grozav uitându-se la mine, până când, într-un sfârşit, unul a lovit cu latul lăncii botul măgarului, care s-a oprit uimit din ţopăială şi şi-a lăsat urechile în jos, aşa că am putut să cobor de pe spinarea lui. Din acel moment, soldaţii m-au poreclit „Fiul măgarului sălbatic".

Prizonierii au fost strânşi într-un ţarc, după ce li s-au luat armele, şi ciobanii au fost trimişi să strângă vitele. Khabirii erau numeroşi, aşa că o bună parte dintre ei au putut fugi, dar Horemheb şi-a făcut socoteala că nu are nici un rost să-i urmărească, fiindcă dacă ar fi alergat toată noaptea după ei, tot nu ar fi reuşit să-i prindă pe toţi. La lumina torţelor şi a grânelor incendiate, lui Horemheb i s-a adus o ladă şi el a deschis-o şi a scos-o de acolo pe zeiţa Sekhmet, cea cu capul de leoaică, care-şi expunea cu mândrie ţâţele de lemn în lumina aceea stranie. Soldaţii o împroşcau cu sângele care curgea din rănile lor şi aruncau alături de ea mâinile retezate ale khabirilor, trofee care-i plăceau zeiţei. Acele mâini retezate au format o grămadă uriaşă şi au fost soldaţi care au aruncat acolo patru sau chiar cinci mâini retezate. Apoi, Horemheb a distribuit lanţuri de aur şi brăţări în semn de recompensă, pentru aceia care se distinseseră prin vitejie şi pe care i-a promovat subofiţeri. El era plin de praf şi de sânge şi din cravaşa lui de aur picura sângele, dar ochii îi sclipeau de bucurie când se uita la soldaţii lui şi le spunea cu dragoste „căcăcioşii mei" sau „ucigaşii mei dragi".

Eu am avut mult de lucru, fiindcă lăncile şi ciomegele khabirilor le provocaseră răni îngrozitoare multor soldaţi egipteni. Am lucrat la lumina lanurilor incendiate şi urletele de durere ale celor răniţi se amestecau cu plânsul sărmanelor femei, pe care soldaţii le târau ca să se distreze cu ele, după ce, mai înainte, le trăgeau la sorţi. Am spălat şi am cusut răni deschise, am pus la loc intestine, care ieşiseră afară din pântece despicate, şi am cusut pielea sfâşiată a pleoapelor unor soldaţi. Celor muribunzi le-am amestecat halucinogene în bere, ca moartea să le fie mai uşoară în timpul somnului. Am pansat, de asemenea, şi câţiva khabiri, ale căror răni îi împiedicaseră să fugă, le-am cusut rănile, dar de ce-am făcut-o, n-aş putea spune, poate fiindcă mă gândeam că Horemheb ar fi putut obţine un preţ mai bun vânzându-i ca sclavi într-o bună formă. Numai că cea mai mare

parte dintre ei refuza ajutorul meu şi-şi deschidea rănile auzind plânsul copiilor şi gemetele femeilor violate de soldaţii egipteni. Ei îngenuncheau acoperindu-şi capul cu mâinile şi mureau din cauză că sângele li se scurgea din trup. Privindu-i, nu simţeam nici o mândrie că noi am învins, deoarece ei erau, de fapt, nişte oameni săraci şi amărâţi din deşert, pe care câmpurile roditoare şi turmele de animale îi atrăseseră, ei fiind doar nişte muritori de foame. De aceea veniseră în Siria, ca să fure. Erau atât de slabi şi cei mai mulţi aveau ochii bolnavi. Dar, în acelaşi timp, ei erau războinicii redutabili şi aspri şi, pe unde treceau, în urma lor rămâneau întotdeauna fumul satelor incendiate, plânsul şi jalea oamenilor. Cu toate acestea, mie îmi era milă de ei, când vedeam cum nasurile lor mari şi groase împrumută culoarea morţii, în timp ce ei îşi acopereau capetele pentru a muri.

A doua zi, când l-am întâlnit pe Horemheb, el mi-a mulţumit şi eu l-am sfătuit să stabilească acolo un loc aparte, unde soldaţii grav răniţi ar putea fi îngrijiţi, fiindcă, dacă ar fi transportaţi până la Ierusalim, ei ar muri pe drum. Horemheb mi-a mulţumit pentru sfat şi mi-a spus:

— Eu nu bănuiam că tu eşti atât de curajos, până ieri, când am văzut că te-ai aruncat în focul luptei pe spinarea unui măgar nărăvaş. Dar, într-adevăr, tu nu ai ştiut că lucrul medicului începe abia după ce se sfârşeşte lupta. Am auzit că soldaţii îţi spun „Fiul măgarului sălbatic”, dar dacă tu, într-adevăr vrei, eu ţi-aş putea da pentru o altă luptă un car, fiindcă tu ai avut de data asta noroc că încă mai eşti în viaţă, cu toate că n-ai fost înarmat nici cu lance, nici cu măciucă.

El mă privea cu seriozitate şi nu am fost sigur dacă nu cumva el îşi bate joc de mine. De aceea, i-am spus:

— Eu nu am văzut niciodată o luptă, de aceea am vrut să văd războiul cât mai de aproape cu putinţă. Dar războiul nu îmi spune nimic şi cred că nu vei fi supărat pe mine că mă voi întoarce în Simyra.

El a spus:

— Tu ai salvat mulţi soldaţi de la moarte, de aceea te voi răsplăti mai bine decât pe ofiţerii mei, a căror măiestrie şi al căror curaj nu au fost de ajuns, din moment ce au fost atât de mulţi morţi şi răniţi printre soldaţii egipteni.

Eu i-am spus:

— Mie nu-mi trebuie nimic. Eu am destul de mult aur, iar decoraţiile nu au o importanţă mai mare pentru mine, decât praful pe care calc.

— Tu ai dreptate, a admis Horemheb, dar pentru oamenii simpli ca mine, aurul strălucitor de la gât înseamnă mult, dacă a fost câştigat în luptă. Eu sunt mulţumit fiindcă am avut ocazia să-i văd pe bărbaţii mei în luptă şi m-am convins că sunt capabil să-i conduc. Zeiţa cu cap de leoaică m-a protejat, de aceea am învins şi poate că-i voi ridica, în amintirea acestei lupte, o statuie impunătoare din piatră. Totuşi, această victorie este ca pulberea de la picioarele mele, fiindcă pentru a învinge nişte bieţi crescători de animale, nu-ţi trebuie prea multă artă militară.

— Oamenii tăi îţi slăvesc numele şi promit că te vor urma oriunde vei merge, am spus eu ca să-l flatez. Dar spune-mi şi mie, cum este posibil să nu ai nici o rană? Eu mă gândeam că vei muri cu siguranţă, după ce am văzut cum te-ai aruncat primul în luptă, în mijlocul săgeţilor şi lăncilor vrăjmaşe.

— Eu am un foarte abil conducător de atelaj, mi-a spus el. De altfel, şi şoimul meu mă protejează, fiindcă de mine încă mai este nevoie pentru lucruri importante. De aceea, poate că felul în care m-am comportat nu are nimic special şi nu este o dovadă de curaj deosebit, deoarece eu am ştiut mai înainte de luptă că lăncile, săgeţile şi ciomegele duşmanilor mă vor ocoli. Mă arunc primul în luptă, fiindcă menirea mea în lumea este să fac să curgă mult sânge, chiar dacă sângele vărsat nu-mi aduce nici o bucurie şi urletele soldaţilor striviţi sub roţile carului meu de luptă nu mă distrează câtuşi de puţin. Când trupele vor fi suficient de bine antrenate şi când soldaţii Egiptului vor ajunge să nu se mai teamă de moarte, mă voi lăsa purtat în litieră pe câmpul de luptă, aşa cum fac toţi comandanţii cu judecată, fiindcă, la drept vorbind, un adevărat comandant nu-şi murdăreşte mâinile cu o treabă dezgustătoare şi sângeroasă, pe care orice sclav abject ar putea-o face, ci el îşi foloseşte doar mintea şi dictează pe multe hârtii unei armate de scribi ordine importante, pe care tu, Sinuhe, nu le poţi înţelege, fiindcă meseria ta nu este războiul, după cum nici eu nu pot înţelege nimic din arta ta de medic, deşi o respect mult. De aceea, îmi este scârbă că mi-am murdărit mâinile şi faţa cu sângele acestor hoţi de vite, dar nu aş fi putut face altfel; dacă nu aş fi înaintat primul în faţa duşmanului, soldaţii mei şi-ar fi pierdut curajul, ar fi îngenuncheat neputincioşi şi ar fi început să plângă, fiindcă este un adevăr că soldaţii Egiptului care nu au mai fost în război de două generaţii încoace sunt mai laşi şi mai jalnici decât khabirii. De aceea eu obişnuiesc să le spun „căcăcioşi” şi ei deja sunt mândri că le spun aşa

Totuşi, eu nu puteam crede că lui nu i-a fost deloc frică că va muri, când s-a aruncat primul în luptă. De aceea, i-am spus cu încăpăţânare:

— Şi tu ai pielea caldă ca şi ceilalţi oameni, şi prin vinele tale curge sângele, ca şi prin vinele celorlalţi oameni. Oare vei fi găsit o vrăjitorie atât de puternică, încât să fii sigur că nimeni nu te poate omorî sau răni? Eu nu pot înţelege cum de nu-ţi poate fi deloc teamă.

El mi-a spus:

— Într-adevăr, am auzit despre astfel de vrăji şi ştiu că mulţi soldaţi şi-au atârnat de gât amulete fermecate, care să-i protejeze, dar chiar după această luptă, am constatat că mulţi dintre aceia care le purtau au murit, aşa că nu cred în nici un fel de vrajă, chiar dac-ar fi folositoare la ceva. Doar oamenii ignoranţi, care nu ştiu nici să scrie, nici să citească, au încredere în vrăji şi acest lucru îi ajută să fie curajoşi în luptă. La drept vorbind, toate aceste vrăji nu fac mai mult decât un rahat, Sinuhe. Pentru mine este altfel, fiindcă eu ştiu că am fost destinat unor fapte măreţe, dar eu nu-ţi pot spune cum de ştiu acest lucru, căci este un secret pe care numai eu trebuie să-l cunosc. Soldaţii au sau nu au noroc, dar eu am avut noroc începând cu momentul în care şoimul meu m-a condus la faraon. Iar şoimului meu nu i-a plăcut la palat, de aceea a şi dispărut de acolo repede, dar a revenit la mine în timp ce traversam cu trupa deşertul Sinai pentru a ajunge în Siria şi sufeream de foame şi de sete; da, eu am suferit împreună cu soldaţii mei de foame şi de sete, fiindcă am vrut să probez pe mine ceea ce simt ei în situaţii dificile, ca să le pot fi, mai apoi, un comandant bun şi, acolo, în deşert, am văzut o vale cu un crâng care ardea. Era focul vieţii, care semăna cu un tufiş mare sau cu un copac, şi acest foc ardea continuu, fără să scadă din intensitate, ardea zi şi noapte şi în jurul lui era un miros de pământ, care mi-a învăluit capul şi care mi-a dat curajul. Eu am văzut acest foc în faţa carului meu de luptă şi nimeni altcineva nu a mai văzut acel foc în afara conducătorului carului meu, care, dacă tu vrei, îţi poate confirma ceea ce eu ţi-am povestit.

Eu l-am crezut şi din acel moment, respectul meu pentru Horemheb a crescut mult, fiindcă eu ştiam că Horemheb nu ar fi avut nici un motiv să inventeze o astfel de poveste ca să mă distreze pe mine şi, de altfel, eu îl cunoşteam destul de bine şi ştiam că el nu este un om care să creadă ceva până ce nu ar fi văzut cu propriii lui ochi sau nu ar fi atins cu mâna lui.

După ce trupa s-a instalat în tabăra khabirilor, toată lumea a fost bucuroasă, a băut şi a mâncat şi toţi soldaţii au tras la ţintă şi şi-au probat

lăncile pe khabirii care, din cauza rănilor sau aspectului prea sălbatic, nu ar fi putut fi vânduţi ca sclavi. Şi nimeni nu a avut nimic de zis împotriva acestui fel de antrenament, dimpotrivă, toţi s-au distrat de minune şi au fost veseli. Dar în cea de-a treia zi, mirosul cadavrelor risipite pe câmpie a devenit insuportabil, iar corbii, şacalii şi hienele făceau atâta gălăgie în timpul nopţii, încât nimeni nu mai putea dormi. Pe lângă toate acestea, multe dintre femeile khabirilor au reuşit să se sugrume cu propriul lor păr, care era foarte lung, şi toţi soldaţii erau supăraţi că nu mai au cu cine să se distreze. Ele erau nişte femei foarte slabe, numai piele şi oase, şi pe deasupra şi foarte murdare, iar ochii lor erau sălbatici ca deşertul, cu toate astea, soldaţii se dădeau în vânt după ele şi le găseau frumoase, poate fiindcă de multă vreme nu se mai distraseră cu vreo femeie. Toate aceste lucruri m-au făcut şi mai mult să urăsc războiul, pentru că inima mea devenea şi mai încărcată din cauza atrocităţii pe care oamenii o puteau face împotriva altor oameni. Odată, pe când mă uitam la cadavrele pe care corbii le ciuguleau cu ciocurile lor, şi ale căror oase erau roase de şacali şi de hiene, i-am spus prietenului meu, ofiţerul:

— În scurtă vreme, toate craniile vor fi perfect albite şi nimeni nu va mai şti care este egiptean şi care khabir şi nici chiar zeii nu-i vor putea deosebi, aşa că nu vor putea şti cine a avut inima curată şi cine nu, care dintre ei s-a războit pentru o cauză dreaptă şi care nu.

Dar prietenul meu, ofiţerul, era într-o dispoziţie excelentă şi se bucura că toată ziua socotea bunurile dobândite de la khabiri, cantitatea de grâne şi numărul de vite. El mi-a spus:

— Eu sunt bucuros că noi, soldaţii Egiptului, avem un mare comandant înţelept, al cărui răcnet în luptă este mai curajos decât răgetul leului. Iar urechilor mele le sunt mai dragi urletele şacalilor şi hienelor decât urletele de război ale khabirilor şi mai degrabă suport mirosul cadavrelor decât împunsăturile de lance, care muşcă din carne. Dar ceea ce spui tu despre cranii şi despre zei este lipsii de sens, fiindcă toată lumea ştie că egipteanul pe care Amon îl cheamă la el trece fără nici o greutate în lumea de Dincolo, şi nici nu mai trebuie ca Osiris să-i cântărească inima şi nu are nici o importanţă dacă trupul lui a fost îmbălsămat, fiindcă el vine direct din război. Totuşi, după ce am văzut ce se întâmplă cu cadavrele celor căzuţi, sunt fericit că nu am căzut în luptă. Ştiu şi eu, poate că tu ai dreptate, fiindcă zeilor le este, într-adevăr, greu să deosebească, în această situaţie, pe cei drepţi de cei nedrepţi. Mă-ntreb şi eu cum de se face că n-am murit.

Poate că frica mea animalică de moarte a fost atât de puternică, încât s-au înspăimântat de ea până şi khabirii, care s-au apropiat de mine cu lăncile lor, încât au început să tremure şi, împiedicându-se, au căzut în propriile lor lănci şi au murit.

În cea de-a treia zi, Horemheb a trimis o parte din trupă înapoi la Ierusalim, pentru a transporta acolo prăzile de război, fiindcă pe câmpul de luptă nu veniseră prea mulţi negustori, care să fi putut cumpăra sclavi, vase pentru bucătărie şi grâu, restul trupei trebuind să se ocupe de păşunatul vitelor. Pentru cei răniţi, el a organizat un câmp, păzit de soldaţii din grupa cozilor de leu, dar cei mai mulţi dintre cei răniţi mureau. Horemheb însuşi a plecat cu carele de luptă pentru a-i urmări pe khabiri, fiindcă după ce i-a interogat pe prizonieri, el a aflat că, atunci când fugiseră, khabirii reuşiseră să-şi salveze şi zeul.

Am mers şi eu cu Horemheb atunci, în acea urmărire, fiindcă el a insistat foarte mult, deşi n-aveam nici un chef de-aşa o aventură. Eu am stat tot timpul în spatele lui, pe carul de luptă, agăţat de centura lui şi mi-am blestemat şi ziua în care m-am născut, fiindcă el gonea ca un nebun şi în fiecare clipă mă gândeam că am să cad şi că am să-mi zdrobeasc capul de pietre. Dar el râdea de mine şi-mi spunea că ar vrea ca eu să dau de gustul războiului, o dată ce tot venisem să văd dacă războiul nu-mi spune nimic.

Într-adevăr, am simţit gustul războiului şi am văzut carele de luptă cum au înaintat spre khabiri ca un uragan, luându-i prin surprindere, în timp ce ei cântau bucuroşi, scuturând crenguţe de palmier şi mânau trupele furate pentru a le ascunde în deşert. Am văzut caii care au zdrobit cu picioarele lor bătrâni, femei şi copii, prin fumul care venea de la corturile lor incendiate. Şi khabirii au învăţat de la Horemheb, prin sânge şi lacrimi, că mai bine ar fi rămas săraci în deşertul lor şi-ar fi crăpat de foame, decât să fi năvălit în bogata şi mănoasa Sirie, ca să-şi ungă cu ulei pielea lor arsă de soare şi să se îngraşe cu grâul furat. În felul acesta am încercat şi eu războiul, dar, de fapt nu era un război, ci doar o urmărire şi un masacru. La un moment dat, Horemheb s-a oprit şi au fost puse la loc pietrele de hotar mutate de khabiri şi nu s-a mai ostenit să-i urmărească în deşert, deşi ar fi vrut-o, dar a motivat de ce nu continua urmărirea lor astfel:

— Trebuie să păstrăm puţină sămânţă de khabiri, fiindcă voi mai avea nevoie de ei, ca să-mi antrenez soldaţii pentru luptă; nu există loc în vreo ţară unde ei s-ar putea bate; de peste patruzeci de ani, în toată lumea este pace şi toate popoarele trăiesc în armonie şi regii marilor ţări au ajuns să-şi

spună în scrisori fraţi şi prieteni, şi faraonul trimite fiecăruia aur, ca să i se ridice statui în templele altor zei. De aceea, eu vreau să păstrez sământă de khabiri, fiindcă peste câţiva ani, de foame, ei vor porni din nou din deşertul lor, uitând nenorocirile pe care deja le-au încercat.

Zeul khabirilor a fost zdrobit de carul de luptă al lui Horemheb, şi el s-a aruncat asupra zeului ca un şoim, cu toate că cei care purtau zeul îl lăsaseră jos, pe pământ, şi abandonându-l, o luaseră la goană spre munţi, departe de carele de luptă. După aceea, Horemheb a tăiat zeul în bucăţi şi a ars fiecare bucată în faţa zeiţei Sekhmet, iar soldaţii se loveau cu pumnii-n piept spunând cu mândrie:

— Iată cum arde zeul khabirilor!

Numele acestui zeu era Jehou sau Jahve şi khabirii nu mai aveau altul, aşa că au trebuit să se întoarcă în deşert fără zeul lor, încă şi mai săraci decât fuseseră până să încalce graniţa, chiar dacă, doar puţin mai înainte, ei cântaseră de bucurie, fluturând în mâini ramuri de palmier.

Horemheb s-a întors în Ierusalim, unde se strânseseră toţi refugiaţii din zonele de frontieră şi îşi revendicau bunurile lor, furate de khabiri, pe care armata egipteană le recuperase prin război, dar ei ar fi putut să obţină vitele, grânele şi vasele lor de bucătărie, numai dacă le-ar fi cumpărat de la armată, de aceea, sfâşiindu-şi hainele de pe ei de supărare, afirmau: „Asta-i o hoţie şi mai mare decât cea a khabirilor". Dar ei nu aveau de ce se plânge, din moment ce templul şi negustorii sirieni le promiseseră că-i vor împrumuta cu bani. Ceea ce ei nu ar fi vrut să cumpere urma să fie vândut de Horemheb negustorilor veniţi la Ierusalim din toată Siria. În acelaşi timp, Horemheb a dat fiecărui soldat o recompensă în monede de aramă şi argint şi abia atunci eu am înţeles de ce cea mai mare parte a răniţilor pe care eu îi îngrijisem au murit, cu toate că eu îmi dădusem multă osteneală ca să-i vindec. Se întâmplase aşa, fiindcă toţi cei sănătoşi au avut interesul ca cei răniţi să moară, pentru ca partea lor de aur şi de argint să fie mai mare. Dar mai înainte de plecarea spre Ierusalim, pe când ei le-au furat răniţilor hainele, armele şi bijuteriile, i-au privat şi de apă, şi de mâncare, aşa că până la urmă, cea mai mare parte dintre ei a murit. Abia atunci am înţeles de ce măcelari ignoranţi însoţeau trupele în război şi se întorceau bogaţi în Egipt, cu toate că nu se pricepeau la nimic.

Ierusalimul era un oraş zgomotos şi în tot locul, larma dezagreabilă era însoţită de muzică siriană. Soldaţii aveau argint şi cupru şi de aceea beau pe întrecute bere şi se distrau cu fetele vopsite pe care negustorii le aduseseră cu ei; şi se luau la harţă şi adesea se băteau până la sânge şi furau unul de la altul sau de la negustori, aşa că, în fiecare zi, atârnau pe zidurile cetăţii oameni spânzuraţi cu capul în jos. Soldaţii nu se sinchiseau prea mult de această posibilă pedeapsă şi spuneau: „Aşa a fost întotdeauna şi aşa va fi mereu".

Până la plecarea negustorilor, ei şi-au risipit tot cuprul şi argintul lor pe bere şi pe femei, numai că Horemheb, care se îmbogăţise din impozitele percepute atât pentru intrarea cât şi pentru ieşirea mărfurilor la Ierusalim, le-a cedat soldaţilor aproape tot ceea ce câştigase. Dar nu era deloc mulţumit, şi atunci când m-am dus la el ca să-mi iau rămas-bun, fiindcă voiam să mă întorc la Simyra, mi-a spus:

— Această campanie de război s-a terminat mai înainte de a începe şi faraonul, în scrisoarea pe care mi-a trimis-o, mi-a reproşat că am provocat vărsare de sânge, cu toate că-mi interzisese acest lucru. Eu va trebui să mă întorc în Egipt împreună cu căcăcioşii mei de soldaţi, ca după aceea să le dau drumul să se ducă unde vor şi să depun la Templu cozile de leu şi şoimii pentru păstrare, dar eu ştiu ce va urma după aceea, deoarece aceşti soldaţi reprezintă singura trupă din Egipt care are o oarecare experienţă şi alţii mai buni decât ei n-ai de unde să găseşti, fiindcă toţi soldaţii Egiptului se pricep bine doar să ciupească femeile în piaţă, şi-n general, în afară de a le atârna hoitul pe ziduri, nu prea ai ce face cu ei. Pe Amon, îi vine uşor faraonului să compună imnuri pentru zeul lui în palatul de aur şi să creadă că poate guverna toate popoarele cu dragostea lui, dar probabil că şi-ar schimba ideile, dacă ar auzi gemetele oamenilor masacraţi şi urletele femeilor din satele incendiate şi ar vedea cruzimea hoardelor care violează graniţele.

— Egiptul nu are duşmani, am spus eu, fiindcă Egiptul este prea bogat şi puternic, iar reputaţia ta a crescut mult în toată Siria, şi nu cred că se vor mai încumeta khabirii să mai mute pietrele de hotar. De aceea, de ce n-ai putea să-ţi concediezi soldaţii? La drept vorbind, sunt atât de zgomotoşi şi se bat ca animalele între ei, iar când treci prin cartierul lor, ţi se-ntorc maţele pe dos de la mirosul de urină şi de la alte mirosuri şi pe trupurile lor colcăie paraziţii.

— Tu nu ştii ce vorbeşti, mi-a spus el, scărpinându-se cu furie sub braţ, fiindcă şi casa regală din oraş era plină de paraziţi. Egiptul este sătul de el însuşi şi face o mare greşeală, fiindcă lumea este mare şi în locuri neştiute sunt semănate deja seminţele din care vor creşte focul şi ravagiile. Uite, îţi dau un exemplu. Am auzit că regele amoriţilor îşi procură febril cai şi cumpără care de luptă, ceea ce, după părerea mea, nu este deloc convenabil, Egiptului, fiindcă eu cred că în loc să cumpere care de luptă, mai bine ar plăti cu regularitate, faraonului, tributul. Deja la el în ţară, se vorbeşte pe

faţă că, odinioară, amoriţii erau stăpânii lumii, şi în fond, există un pic de adevăr în afirmaţia aceasta, fiindcă ultimii hicsoşi au locuit în ţara Amuru.

— Acest rege, Aziru, îmi este prieten, am spus eu, şi el este foarte mândru, fiindcă i-am aurit dinţii. Dar eu nu cred că el nutreşte astfel de gânduri acum, fiindcă şi-a găsit o femeie care-i stoarce toată vlaga dintre coapsele lui şi-i înmoaie genunchii.

— Tu ştii o mulţime de lucruri, Sinuhe, a spus Horemheb, şi s-a uitat la mine cu interes. Tu eşti un om liber şi decizi singur ceea ce ai de gând să faci, călătoreşti dintr-un oraş în altul şi auzi lucruri de care alţii nici măcar n-au habar. Dac-aş fi eu în locul tău şi dac-aş fi liber, aş călători în toate ţările şi m-aş instrui. Aş călători în ţara Mitanni, în Babilon şi poate că m-aş încumeta să călătoresc chiar şi acolo unde hitiţii îşi construiesc de zor care grele de luptă şi aş vedea cum îşi instruiesc ei armata, aş călători şi în insulele de pe mare, pentru a vedea care este forţa reală a corăbiilor lor despre care se povesteşte atât de mult. Dar eu nu o pot face, fiindcă faraonul îmi cere să mă întorc în Egipt, ca să nu mai amintesc de faptul că numele meu este deja cunoscut în toată Siria şi, mai mult ca sigur, nimeni nu-mi va povesti mie ceea ce aş vrea eu să ascult. Dar tu, Sinuhe, care eşti îmbrăcat în haine siriene şi vorbeşti cu uşurinţă limbile oamenilor cultivaţi din toate ţările, care eşti, de asemenea medic, n-ai putea fi bănuit de nimeni că înţelegi şi alte lucruri în afară de medicină. Vorbele tale sunt simple şi, uneori, sună naiv în urechile mele, ca vorbele unui copil; tu priveşti fără teamă oamenii direct în ochi, dar cu toată această privire deschisă a ta, eu ştiu că sufletul tău este închis şi că, de fapt, în tine este ceva ascuns, pe care nici un om nu-l ştie. Este adevărat ceea ce-ţi spun, aşa-i?

— Poate că este adevărat, i-am răspuns eu, dar ce doreşti de la mine?

— Poate că, dacă eu ţi-aş da mult aur, a spus el, şi te-aş trimite pe tine în acele ţări, pe care le-am amintit, ca tu să profesezi ca medic acolo, unde bucurându-te de bunul renume pe care îl au medicii din Egipt, vei putea să te apropii de cei bogaţi şi nobili în fiecare oraş unde te vei afla, fiindcă şi acolo sunt boli şi oameni care vor să fie îngrijiţi de medici renumiţi; ai putea privi în inima lor şi ai putea să le înţelegi intenţiile, şi poate că şi intenţiile regilor şi guvernatorilor le vei putea afla, dacă ei te vor invita să-i îngrijeşti sau să-i vindeci de vreo boală. Şi în acelaşi timp în care îţi vei practica meseria, ochii tăi vor fi ochii mei iar urechile tale vor fi urechile mele, şi-ţi vei întipări în minte ceea ce vei vedea şi ceea ce vei auzi, iar la întoarcerea ta în Egipt, îmi vei povesti mie totul.

— Eu nu mă voi mai întoarce niciodată în Egipt, am spus eu. Iar propunerile tale sunt periculoase şi eu n-aş vrea să atârn cu capu-n jos pe zidurile vreunui oraş străin.

— Despre ceea ce se poate întâmpla mâine, nimeni nu ştie nimic dinainte, a spus el, dar cred că, pentru cine a băut o dată din apa Nilului, nu există în lume nici o apă care să-i poată potoli setea. Şi rândunelele, şi cocorii se întorc în Egipt în fiecare iarnă, fiindcă în nici o ţară din lume nu este mai bine. De aceea, ceea ce ai zis este ca un bâzâit de muşte în urechile mele. Nu uita că aurul este ca pulberea la picioarele mele şi că oricând l-aş schimba cu plăcere pentru sfaturi înţelepte. E stupid ceea ce spui despre atârnatul pe ziduri, fiindcă eu nu-ţi cer să comiţi vreo crimă sau să încâlci legile ţărilor în care vei merge. Oare nu invită toate marile oraşe călătorii din alte ţări să le vadă templele şi să le onoreze sărbătorile? Oare nu-i ispitesc guvernatorii marilor oraşe cu tot felul de distracţii pe călătorii străini, ca oraşele lor să fie şi mai bogate după ce străinii îşi vor fi lăsat aurul lor acolo? Şi tu vei fi binevenit în orice oraş din orice ţară dacă vei avea aur, iar măiestria ta de medic va fi apreciată în orice ţară, mai ales acolo unde bătrânii sunt omorâţi şi cei bolnavi sunt duşi să crape în deşert, după cum am auzit. Regii sunt mândri de puterea lor şi, de aceea, deseori se distrează privind trupele de soldaţi care defilează în faţa lor şi vor ca şi străinii să le vadă, pentru a respecta puterea lor. Nu ţi se poate întâmpla nici un rău dacă le vei privi şi tu şi dacă vei observa în ce fel defilează soldaţii, ce fel de arme au, dacă vei aprecia numărul carelor lor de luptă şi vei afla dacă sunt mari şi grele sau mici şi uşoare, dacă sunt pentru doi sau pentru trei oameni, fiindcă am auzit că alături de conducătorul unui car de luptă, unii au şi un purtător de secure. Este important de ştiut dacă soldaţii sunt bine hrăniţi şi dacă străluceşte grăsimea pe ei sau dacă sunt slabi şi ciuruiţi de insecte şi dacă ochii lor sunt bolnavi ca ai căcăcioşilor mei de soldaţi. Se spune că hitiţii extrag prin magie, din pământ, un metal nou, din care se pot face arme mai tăioase şi mai dure decât armele de bronz şi că acest metal este albastru şi i se spune fier, dar dacă acest lucru este adevărat, nu am de unde şti; s-ar putea ca ei să fi învăţat doar vreo nouă metodă de prelucrare a cuprului amestecându-l într-un alt fel, de aceea, eu vreau să ştiu care este adevărul. Dar ceea ce este cel mai important este să ştiu care sunt dispoziţiile suveranilor şi sfetnicilor lor.

L-am privit, dar el nu se uita la mine. Legăna nepăsător în mâini cravaşa de aur şi privea fix spre fereastră. Dincolo de fereastra deschisă se puteau

vedea zidurile de lut ale Ierusalimului şi pietrele, care, în lumina soarelui dogoritor al amiezii, păreau însângerate şi măslinii, ale căror frunze erau cenuşii din cauza prafului. Dar el privea mai departe de toate acestea, ca şi cum ar fi încercat să vadă o ţară îndepărtată şi gâtul lui era ridicat şi încordat, iar ochii lui ardeau de tristeţe.

— Am înţeles ce vrei de la mine, i-am răspuns eu, după ce am chibzuit puţin. Şi inima mea a fost, în ultima vreme, neliniştită şi sălbatică ca o pasăre încolţită. De aceea am venit la tine, ca să văd cu ochii mei cum este războiul, deşi slujitorul meu m-a prevenit ce fel este. Nu am nimic împotriva călătoriilor în ţări depărtate, în care mulţi egipteni încă nu au ajuns, fiindcă Simyra este un oraş mic, şi deja m-am plictisit de Simyra. Pe când vorbeai, mă gândeam cu uimire cât de mult timp a trecut de când locuiesc în acest oraş. Dar poate că omul se hotărăşte greu şi ezită să plece dintr-un loc în altul, dacă nu există cineva care să-i poruncească sau să-l trimită vreundeva. Totuşi, tu nu mi-ai poruncit; dar eu nu înţeleg la ce-ţi foloseşte dacă vei şti ceea ce doreşti să ştii, dacă tot te vei duce să-ţi pierzi vremea în palatul de aur al faraonului, unde altceva n-ai de făcut decât să te distrezi cu femeile.

Atunci el mi-a spus:

— Uită-te la mine!

Uitându-mă la el, mi s-a părut impunător, ochii lui aveau o strălucire stranie şi tristă, era ca un zeu şi am simţit că-mi tresare inima în piept şi m-am înclinat în faţa lui ca în faţa unui zeu. Iar el mi-a spus:

— Oare nu crezi că sunt stăpânul tău?

— Inima mea spune că eşti stăpânul meu, dar de ce este aşa, nu ştiu, i-am răspuns eu şi mi-am simţit limba grea în gură şi mi s-a făcut frică. Probabil, este adevărat că tu eşti destinat să conduci lumea, după cum ai spus. Voi pleca la drum şi ochii mei vor fi ochii tăi şi urechile mele vor fi urechile tale, dar nu ştiu dacă îţi vor fi de folos noutăţile pe care ochii şi urechile mele le vor afla, fiindcă, deşi sunt un medic excelent, mintea mea nu sclipeşte în alte domenii. Totuşi, voi încerca să fac totul cum voi putea mai bine, dar nu o voi face pentru aurul pe care tu mi l-ai promis, ci doar în numele prieteniei noastre, şi pentru că zeii aşa au vrut, dacă, într adevăr, există zei.

El a spus:

— Eu nu mă îndoiesc că prietenia noastră se va sfârşi vreodată, în orice caz, eu îţi voi da aur, fiindcă eu cunosc oamenii şi simt că tu ai nevoie de

aur. Tu nu trebuie să te întrebi prea mult de ce am eu nevoie de aceste informaţii, îţi pot spune doar atât, că pentru mine, aceste informaţii sunt mai preţioase decât aurul. Îţi mai pot spune că şi în alte timpuri, marii faraoni au trimis oameni înţelepţi la curţile altor regate, dar trimişii actualului faraon sunt nişte imbecili, care nu reuşesc să povestească ceva interesant. Ei îţi pot descrie în detaliu doar cum sunt pliurile veşmintelor, cum sunt atârnate decoraţiile sau în ce ordine sunt aşezaţi demnitarii în stânga şi în dreapta regelui De aceea, nici nu trebuie să-i bagi în seamă, dacă-i vei întâlni, fiindcă vorbele lor vor fi ca bâzâitul de muşte în urechile tale.

Când ne-am despărţit, el m-a privit cu căldură, mi-a mângâiat obrajii, şi-a lipit faţa de umărul meu şi mi-a spus:

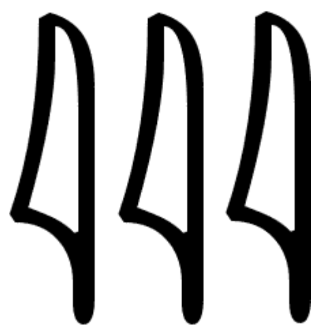
— Inima mea este nefericită că trebuie să mă despart de tine, Sinuhe. La fel ca şi tine, eu sunt singur în lumea asta şi nimeni nu cunoaşte suferinţele şi tainele inimii mele.

Cred că, spunând acele vorbe, el se va fi gândit la prinţesa Baketamon, de a cărei frumuseţe inima lui fusese vrăjită.

El mi-a dat mult aur, mai mult decât m-aş fi aşteptat să-mi dea, îmi vine să cred că mi-a dat tot ceea ce a câştigai în campania din Siria, şi a ordonat unei escorte să mă însoţească până la ţărmul mării, pentru a mă proteja de hoţi şi de ucigaşi. În port, am depus aurul la casa de comerţ şi am luat în schimb tăbliţele de argilă, care certificau că pot ridica aurul de oriunde din Siria, şi am procedat astfel, fiindcă este mai prudent să călătoreşti fără aur la tine, apoi m-am îmbarcat pe o corabie, pentru a ajunge înapoi la Simyra.

Îmi amintesc că, mai înainte de a pleca din Ierusalim, am făcut o trepanaţie unui soldat, care fusese lovit cu o măciucă-n cap într-o încăierare din apropierea templului lui Aton, şi care avea craniul fracturat. Omul agoniza şi nu-şi putea mişca deloc mâinile şi picioarele. Dar nu l-am putut vindeca. După trepanaţie, corpul lui ardea ca focul şi el se zvârcolea, iar a doua zi a murit.

Cartea a şasea

ZIUA REGELUI FALS

1

Înainte de a începe o nouă carte, trebuie să preaslăvesc acele timpuri, care s-au pierdut, când am călătorit în atâtea ţări şi am învăţat atât de mult din înţelepciunea altora, fără să mă fi deranjat nimeni cu ceva, fiindcă astfel de timpuri nu se vor mai întoarce niciodată. Eu am călătorit în lumea care timp de patruzeci de ani nu mai cunoscuse războiul şi pe atunci soldaţii regali protejau drumurile caravanelor şi mărfurilor, şi soldaţii faraonului şi regilor apărau fluviile şi mările împotriva piraţilor. Graniţele erau deschise şi călătorii sau negustorii care aveau cu ei aur erau bineveniţi în toate oraşele. Oamenii nu se insultau unii pe alţii, ci se înclinau cu respect când se întâlneau, cu mâinile coborâte până la genunchi, şi toţi se informau despre obiceiurile celorlalţi şi mulţi oameni cultivaţi vorbeau mai multe limbi şi cunoşteau două scrieri.

Câmpurile erau irigate şi de aceea dădeau recolte abundente şi în locul Nilului terestru, Nilul ceresc binecuvânta cu ploaie culturile de pe pământurile roşii. În timpul călătoriilor mele, turmele de animale se deplasau în siguranţă şi păstorii umblau neînarmaţi şi cântau fericiţi din fluier. Viile erau înfloritoare, iar pomii fructiferi se încovoiau de-atâta rod, preoţii erau sătui şi străluceau de-atâta grăsime şi de uleiurile cu care erau unşi, în curţile templelor din toate ţările, fumul se ridica gros de la numeroasele jertfe care se aduceau zeilor. Nici zeilor nu le mergea rău şi erau binevoitori cu oamenii, fiindcă le priau bogatele jertfe, şi se-ngrăşau şi ei ca şi preoţii. Bogaţii se îmbogăţeau şi mai mult, cei puternici deveneau şi mai puternici, iar săracii şi mai săraci, dar fiindcă toate se desfăşurau aşa după cum zeii hotărâseră, toată lumea era mulţumită cu soarta pe care o avea şi nimeni nu murmura împotriva zeilor. În felul acesta îmi amintesc eu de timpurile care au fost şi care nu vor mai fi, niciodată, vremuri în care eu eram un bărbat tânăr şi nici o oboseală sau durere nu îmi încercaseră încă

picioarele, în ciuda lungilor călătorii pe care le făceam şi ochii mei erau neobosiţi şi plini de curiozitate şi se minunau de tot ceea ce era nou pentru ei şi inima mea era dornică să cunoască fără încetare.

Pentru a se înţelege cât de bine erau puse la punct toate lucrurile, pot aminti de faptul că de la casa de comerţ din templul Babilonului mi s-a restituit, fără nici o ezitare, tot aurul pe care-l depusesem în Simyra şi că din oricare oraş puteai cumpăra vinuri provenind de oriunde. În oraşele siriene puteai lesne găsi vinuri de pe dealurile Babilonului, iar în Babilon puteai cumpăra cu aur vinurile din Siria. Cine avea aur putea să-şi cumpere sclavi de toate culorile şi mărimile, după preferinţă, copii, bărbaţi sau fete tinere, cu care să se distreze, îşi puteau plăti servitori, dar cine nu avea aur trebuia să muncească din greu până ce i se înăsprea şi i se îngroşa pielea, i se jupuiau mâinile şi i se încovoia grumazul. Dar dacă cineva încerca să jefuiască o casă bogată şi să fure aur ca să bea vin, să se distreze şi să-şi cumpere sclavi, era prins, spânzurat şi lăsat să atârne cu capul în jos pe ziduri, ca şi alţii să ştie ce li se poate întâmpla dacă vor fura.

După ce am ridicat în slăvi vremurile fericite, care s-au dus, când soarele era mai strălucitor şi vântul mai blând ca în zilele de acum, am să continuu povestea călătoriilor mele şi am să scriu despre toate celea, aşa cum ochii mei le-au văzut, aşa cum urechile mele le-au auzit. Totuşi, mai întâi, voi povesti despre întoarcerea mea la Simyra.

Când am ajuns în casa mea din Simyra, Kaptah m-a întâmpinat cu strigăte vesele şi lacrimi de bucurie, s-a trântit la picioarele mele şi a spus:

— Binecuvântată fie această zi în care stăpânul meu a ajuns acasă! Totuşi, te-ai întors! Începusem să cred că ai murit şi chiar mă mir că nu te-a străpuns vreo lance, fiindcă n-ai luat în seamă sfaturile pe care ţi le-am dat şi te-ai aventurat ca să-ncerci pe pielea ta războiul. Este clar că scarabeul nostru este un zeu puternic, dacă te-a protejat şi de data asta, aşa că trebuie să-i mulţumim, fiindcă astăzi este o zi bună. Inima mea este plină de bucurie fiindcă te văd din nou şi bucuria stoarce din ochii mei lacrimi, cu toate că nu ar trebui să mă bucur atât de mult, pentru că, mai înainte de a te fi întors, eu mă vedeam deja moştenindu-ţi averea şi intrând în posesia aurului pe care tu l-ai depus la casa de comerţ din Simyra. Dar n-am să-mi plâng acum bogăţiile pe care le-am pierdut mai înainte de a le avea, trebuie să mă mulţumesc cu bucuria de a te vedea, fiindcă fără tine, eu aş fi ca un ied rătăcit, care behăie trist, şi zilele mi-ar fi, fără tine, întunecate. Trebuie să ştii că eu n-am furat de la tine mai mult ca înainte în tot timpul cât ai fost

plecat şi că am avut grijă de casa ta, de lucrurile tale şi de toată averea ta, aşa că acum, tu eşti mai bogat decât atunci când ai plecat.

El mi-a spălat picioarele şi mi-a turnat apă pe mâini, s-a ocupat cu atenţie de mine şi atât s-a mai lăudat de grija pe care el mi-o poartă, încât n-am mai putut răbda să-i ascult neroziile, i-am poruncit să tacă şi i-am spus:

— Pregăteşte totul pentru drum, fiindcă noi vom pleca într-o călătorie foarte lungă, probabil pentru câţiva ani, şi este vorba de o călătorie deloc uşoară, fiindcă noi vom ajunge în ţara Mitanni, în ţara Babilonului şi chiar şi în insulele mării.

Kaptah a amuţit şi de frică s-a întunecat cu totul, faţa lui a devenit pământie, apoi a început să plângă şi a spus:

— Pentru numele scarabeului nostru, cu ce voi fi greşit oare, de stăpânului meu i s-au întunecat iarăşi minţile? Cred că cel mai bine-ar fi să-l leg şi să-i aplic nişte lipitori pe braţe şi pe genunchi. Tu vrei să plecăm tocmai acum, când nouă ne merge atât de bine în Simyra şi când putem înmuia pâinea noastră cea de toate zilele din abundenţă în miere, când negustorii oraşului şi chiar şi autorităţile ne respectă, tocmai acum, când fecioarele templului zeiţei Iştar au învăţat de la marinari o groază de lucruri noi, cu care îi înnebunesc pe bărbaţii Simyrei, de nu se mai satură nici unul de dragostea lor şi le zvâcnesc trupurile în templu, la fel cum se zbat peştii pe pământul uscat? Poate că, cel mai bine-ar fi să duci şi tu ofrande zeiţei ca să-ţi treacă nebunia.

Atunci, eu i-am spus:

— De ce trebuie să plec, nu-ţi voi spune ţie, fiindcă tu eşti un sclav fără minte, de aceea îţi cer să încetezi să-mi mai judeci hotărârile. În ceea ce te priveşte, fie aşa cum doreşti! Tu n-ai decât să rămâi în Simyra şi să ai grijă de casă şi de bunurile mele şi n-ai decât să te distrezi, cât timp voi fi eu plecat, cu toate femeile templului, le zic aşa, fiindcă eu refuz să le spun târfelor acelora fecioare. Şi, din moment ce nu vrei să mă însoţeşti, voi călători singur şi nu cred că-ţi voi duce dorul, fiindcă, într-adevăr, la un drum atât de lung, tu m-ai putea mai mult incomoda, decât să-mi fii util cu ceva

Auzind vorbele mele, Kaptah a început să plângă şi să geamă şi mi-a spus:

— Într-adevăr, ar fi fost mai bine să nu mă fi născut niciodată pe lumea asta. Ar fi fost mai bine să nu mă fi-ngrăşat niciodată de la trai bun şi de la zile bune, fiindcă atunci când îmi este mai bine şi mie, trebuie să renunţ la

toată fericirea, pe care, mai bine, nu aş mai fi avut-o, decât s-o pierd. Dac-ai fi plecat în călătorie pentru o lună sau două, cum ai mai făcut, n-aş fi avut nimic de spus şi aş fi rămas în Simyra. Dar, dacă este vorba de nişte ani de călătorie, este posibil ca tu să nu te mai întorci niciodată şi nefericirea mea va fi mare, fiindcă niciodată nu te-aş mai putea vedea. De aceea, te voi însoţi şi voi lua cu mine şi scarabeul nostru, fiindcă pentru o astfel de călătorie, este nevoie de mult noroc, şi fără scarabeu tu ai putea fi atacat de hoţi sau ai putea fi tăiat în bucăţele de bandiţi. Iar fără mine şi fără experienţa şi înţelepciunea mea, tu nu eşti mai breaz decât un viţel, căruia orice hoţ îi poate lega picioarele şi-l poate lua în spinare să-l ducă unde-o vrea; fără mine tu eşti doar un bărbat care are ochii legaţi şi merge la întâmplare înainte, aşa că oricine-l poate fura, şi aşa ceva n-aş putea suporta, fiindcă dacă destinul tău este să fii veşnic furat, e preferabil să fur eu de la tine, deoarece eu fur cu judecată şi ţin seama de resursele şi de interesele tale. Dar cel mai bine pentru noi ar fi dacă am rămâne în Simyra, în casa noastră.

Obrăznicia lui Kaptah crescuse o dată cu trecerea anilor, şi el spunea „casa noastră” şi „scarabeul nostru”, iar dacă era de plătit ceva spunea „aurul nostru”. Dar în acel moment, răbdarea mea ajunsese la limită, de-aceea, am luat băţul şi i-am tras câteva lovituri peste fund, că tot îi crescuse de-atâta bine-n Simyra, şi o dată cu loviturile, i-am oferit şi un motiv real pentru plâns. Şi i-am spus:

— Îmi spune inima c-odată şi-odată, tot vei atârna spânzurat cu capu-n jos pe zidurile vreunui oraş, din cauza obrăzniciilor tale. Hotărăşte-te imediat dacă vrei să mă însoţeşti sau nu în această călătorie şi încetează cu eternele tale trăncăneli, care-mi obosesc urechile.

Până la urmă, Kaptah s-a liniştit şi s-a resemnat cu soarta lui şi ne-am apucat amândoi să facem pregătirile pentru drum.

Fiindcă el jurase că nu va mai pune niciodată piciorul pe vreo corabie care călătoreşte pe mare, n-am avut de ales şi ne-am alăturat unei caravane, care urma să străbată toată Siria, până-n nord, unde eu voiam să ajung ca să văd pădurile de cedri din Liban, care furnizau lemnul pentru construcţia palatelor şi pentru barca sacră a lui Amon. Despre această călătorie nu am prea multe de povestit, fiindcă ea a fost monotonă şi lipsită de incidente, deoarece hoţii au ocolit caravana noastră. Hanurile în care am poposit au fost destul de curate şi mâncarea a fost bună şi băutura a fost bună şi, câteodată, au fost şi pacienţi pe care eu i-am vindecat de diferite boli. M-

am lăsat dus într-o litieră, fiindcă după nefericita experienţă din Ierusalim, eram sătul să călătoresc pe spinarea măgarilor. Nici Kaptah nu prea aprecia călătoria cu măgarul, dar n-am vrut să-l iau în litiera mea, din cauza demnităţii mele, fiindcă el îmi era servitor. De aceea, Kaptah se văicărea continuu şi spunea că ar preferea să moară, decât să-i fie atât de tare zdruncinat fundul din cauza capriciilor unui măgar. I-am amintit că am fi putut călători mai repede şi mai comod cu o corabie, dar vorbele mele mi se pare că nu l-au consolat câtuşi de puţin. Vântul uscat mi-a jupuit faţa şi a trebuit continuu să mă ung cu ulei, nisipul îmi scârţâia între dinţi şi puricii deşertului m-au înnebunit cu pişcăturile lor, dar cu toate aceste inconveniente, ochii mei se bucurau de tot ceea ce vedeau.

Am văzut pădurile de cedri şi copacii erau atât de mari, încât nici un egiptean nu m-ar fi putut crede, dacă i-aş fi povestit cât de imenşi sunt cedrii din Liban, de aceea nici n-am povestit mai târziu, când am ajuns în Egipt, nimănui. Parfumul acestor păduri de cedri este minunat şi râurile din împrejurimi sunt limpezi şi m-am gândit, când treceam prin acele ţinuturi, că nimeni n-ar fi putut fi nefericit, dac-ar fi avut norocul să locuiască acolo. Aşa am gândit până în momentul când am văzut sclavii care doborau copacii şi-i tăiau pentru a fi transportaţi de-a lungul pantelor munţilor, până la ţărmul mării. Tare mai erau nefericiţi acei sclavi, braţele şi picioarele lor erau pline de răni purulente şi pe spatele lor forfoteau muştele, care se desfătau pe tăieturile adânci lăsate în carne de şfichiurile bicelor, aşa că nu am mai gândit deloc la fel ca mai înainte de a-i fi văzut.

Kaptah se distra făcând socoteli, cât de bogat ar putea fi el în Egipt, dacă ar fi proprietarul lemnului pădurilor de cedri, şi-şi imaginea corăbiile încărcate cu lemn de cedru, care aşteptau să fie descărcate în portul Tebei. El a calculat după cum l-a dus mintea şi mi-a povestit apoi că numai cu aurul obţinut din vânzarea unui singur cedru mare, un om cu toată familia lui ar putea trăi fericit toată viaţa, înţelegându-se prin acest lucru că aurul îi va fi de ajuns şi pentru a-şi trimite băieţii să înveţe şi că-şi va putea mărita bine fetele. Apoi el s-a apucat să numere copacii, dar erau atât de mulţi, că s a încurcat şi a luat numărătoarea de la început, iar până la urmă s-a lăsat păgubaş, a înjurat supărat şi a spus:

— Mi se rupe inima când privesc toată această bogăţie fără de sfârşit, cum se clatină în vânt de pomană.

După aceea, el şi-a acoperit capul ca să nu mai vadă cedrii. Iar eu m-am gândit că faptul de a fi văzut cum acei cedri semeţi se clatină încă este

arhisuficient pentru a justifica atât de lungul drum pe care l-am străbătut prin deşert

Într-un sfârşit, am ajuns în oraşul Kadeş, unde erau o fortăreaţă şi o mare garnizoană egipteană. Dar zidurile fortăreţei nu erau păzite de nimeni şi se vedea că fusese de mult părăsită, fiindcă în ziduri se căscau crăpături largi, invadate de ierburi. Soldaţii şi ofiţerii garnizoanei egiptene trăiau împreună cu familiile lor în oraş şi-şi aduceau aminte că sunt soldaţi doar în zilele în care, din depozitele faraonului, li se distribuiau grâul, ceapa şi berea. Am rămas în oraş până când rănile cu care Kaptah se pricopsise de la călăritul măgarului s-au cicatrizat şi, în tot acel timp, m-am ocupat de mulţi bolnavi, fiindcă medicii egipteni din Kadeş erau atât de nepricepuţi, încât numele lor fusese radiat din Cartea Vieţii sau poate că ei nici nu fuseseră trecuţi vreodată în Cartea Vieţii. De aceea, bolnavii călătoreau până-n ţara Mitanni, dacă le dădea mâna şi dispuneau de aur suficient ca să poată fi îngrijiţi de medici instruiţi în Babilon. În Kadeş am văzut monumentele pe care le ridicaseră marii faraoni şi am citit inscripţiile de pe ele, unde ei povesteau despre victoriile lor, despre duşmanii ucişi şi despre vânătorile de elefanţi. În Kadeş mi-am făcut un alt sigiliu, dintr-o piatră preţioasă pe care a fost gravat numele meu; sigiliile din alte ţări nu sunt ca acelea din Egipt şi nu se poartă la deget ca inelele, ci atârnate de gât, precum colierele, fiindcă sunt cilindrice, au o gaură la mijloc şi se rulează pe argilă, pentru a-şi lăsa astfel amprenta. Dar cei săraci şi neştiutori de carte apasă degetul mare pe tăbliţa de argilă, când trebuie să confirme ceva

Kadeş era un oraş atât de trist şi de lugubru, atât de ars de soare şi plin de depravare, că până şi Kaptah a dorit să ne continuăm imediat drumul, cu toate că nu-i făcea nici o plăcere să călărească măgari. Singurul divertisment din Kadeş era sosirea caravanelor din toate ţările, fiindcă oraşul era la o importantă încrucişare de drumuri. Dar absolut la fel sunt toate oraşele de graniţă, oricare-ar fi regele lor, iar pentru ofiţeri, ca şi pentru soldaţi, aceste oraşe sunt locuri de pedeapsă, fie că aparţin Egiptului, ţării Mitanni, ţării Hatti sau Babilonului; în aceste garnizoane, ofiţerii şi soldaţii nu fac altceva decât să-şi blesteme ziua în care s-au născut pe acest pământ, să joace zaruri şi să se bată, să bea bere proastă şi să se distreze cu femeile, după care sunt mai mult trişti decât veseli.

Noi ne-am continuat drumul şi am trecut frontiera la Naharan şi nimeni nu ne-a oprit, apoi am continuat drumul de-a lungul unui râu, care curgea invers decât Nilul, adică curgea dinspre partea mai joasă spre ţinuturile mai

înalte. Ni s-a spus că suntem în ţara Mitanni şi am plătit vama care se percepe călătorilor de către vistieria regală. Dar, fiindcă eram egipteni, toţi oamenii ne-au întâmpinat cu respect. Se apropiau de noi şi spuneau: „Fiţi bineveniţi la noi! Inimile noastre se bucură când văd egipteni. Şi de multă vreme n-am mai văzut pe-aici egipteni. De aceea, inimile noastre sunt încărcate de nelinişte, fiindcă faraonul nu ne-a mai trimis nici soldaţi, nici arme, nici aur. Se spune că faraonul a trimis în dar regelui nostru pe noul lui zeu, despre care, de fapt, nu ştim nimic, fiindcă noi avem o zeiţă, pe Iştar din Ninive, şi mai avem o mulţime de alţi zei puternici, care ne protejează."

Ei m-au invitat în casele lor şi mi-au oferit mâncare şi băutură şi chiar şi lui Kaptah i-au oferit mâncare şi băutură, fiindcă era egiptean, chiar dacă era servitor, de aceea, Kaptah mi-a spus:

— Aceasta este o ţară bună. Să rămânem aici, stăpânul meu, fiindcă aici poţi practica medicina eficient, şi toate semnele arată că oamenii aceştia sunt neştiutori şi creduli, aşa că ar putea fi uşor înşelaţi.

Regele din ţara Mitanni şi curtea lui se retrăseseră în partea de nord a ţării, la reşedinţa din munţi, fiindcă era vară şi era foarte cald, şi nu mă prea îndemna inima să merg până acolo, fiindcă eram nerăbdător să văd toate minunile Babilonului, despre care auzisem vorbindu-se atât de mult. Dar, urmând poruncile lui Horemheb, am vrut să vorbesc mai întâi cu diferite categorii ale populaţiei şi am vorbit şi cu nobilii şi am vorbit şi cu cei umili, dar toţi spuneau aceleaşi lucruri şi am înţeles că, într-adevăr, sufletele lor erau încărcate de nelinişte. Fiindcă, dacă odinioară ţara Mitanni fusese puternică, acum era ca propria ei umbră, sufocată între Babilon la est, popoarele barbare la nord şi ţara Hatti, care era populată de hitiţi, la vest. Cu cât auzeam mai des vorbindu-se despre hitiţi, cu atât mai mult înţelegeam că va trebui să ajung şi în ţara Hatti, dar mai înainte, voiam să văd Babilonul.

Locuitorii ţării Mitanni erau mici de statură, femeile erau frumoase şi elegante şi copiii lor parcă erau nişte păpuşi. Poate că odinioară fuseseră un popor puternic, fiindcă ei spuneau că în alte timpuri dominaseră toate popoarele din nord, est, vest şi sud, dar eu mă îndoiesc de spusele lor, fiindcă am observat că toate popoarele slabe spun la fel. Eu nu puteam crede că odinioară ei învinseseră Babilonul şi că furaseră de acolo bogăţii, dar dacă va fi fost aşa, nu mă îndoiesc că acest lucru ar fi fost posibil să se întâmple, doar dacă vor fi fost ajutaţi de trupele faraonului, fiindcă după

epoca marilor faraoni, această ţară a fost vasală Egiptului şi, de două generaţii, fiicele regelui au locuit în palatul de aur din Teba, ca soţii ale faraonului. Străbunii Amenhotepilor au traversat cu carele lor de război această ţară a fluviului Naharan de la un capăt la altul şi în oraşele prin care au trecut, se pot vedea încă monumentele ridicate în amintirea victoriilor lor. Ascultând cum vorbeau şi cum se lamentau oamenii din ţara Mitanni, am înţeles că ţara aceasta era un tampon care proteja Siria şi Egiptul de puterea Babilonului şi de ameninţarea popoarelor barbare şi că ar fi putut fi un mijloc strategic de apărare a Siriei, dacă Siria s-ar fi încumetat să atace Egiptul. Acesta era şi singurul motiv pentru care faraonul susţinea tronul şubred al acestui rege şi-i trimitea aur, arme şi mercenari. Dar locuitorii ţării Mitanni nu interpretau în acest fel gestul faraonului şi erau mândri de ţara şi de puterea lor. Ei mi-au spus:

— Fiica regelui nostru, prinţesa Tadu-Hepa, a fost marea soţie regală a faraonului, în Teba, chiar dacă ea nu era decât un copil şi a murit atât de repede. De aceea, este de neînţeles de ce faraonul nu mai trimite aur, fiindcă, din toate timpurile, dragostea faraonului a fost pentru regele nostru ca dragostea unui frate şi în numele acestei dragoste, faraonul a trimis totdeauna care de luptă, arme, aur şi daruri bogate regelui nostru.

Dar eu simţeam că ţara lor era obosită, în agonie, şi că umbra morţii se plimba pe deasupra templelor şi frumoaselor lor palate. Locuitorii ei nu ar fi putut vedea şi înţelege acest lucru fiindcă erau preocupaţi doar de mâncarea lor, pentru pregătirea căreia îşi risipeau toată fantezia, de îmbrăcăminte, încălţăminte, de pălăriile lor înalte şi de bijuteriile pe care le voiau tot mai arătoase. Bărbaţii erau mai firavi decât egiptenii, iar pielea femeilor era atât de fină, că prin transparenţa ei se vedeau venele albastre şi atât femeile cât şi bărbaţii erau preocupaţi ca mersul lor să fie elegant şi-şi instruiau copiii să păşească graţios. În această ţară era foarte plăcut să trăieşti, casele lor de distracţie nu erau zgomotoase şi muzica nu-ţi distrugea urechile ca în alte părţi, totul era liniştit şi minunat şi, fiindcă ei erau atât de rafinaţi, de multe ori m-am simţit în compania lor needucat şi stângaci. Dar inima mea era îndurerată când mă uitam la ei, fiindcă eu văzusem deja cum este războiul şi simţeam că, dacă tot ceea ce se spunea despre ţara Hatti era adevărat, ţara lor urma să dispară.

Medicina lor era de bună calitate şi medicii lor erau foarte iscusiţi; ei îşi făceau bine meseria şi cunoşteau şi multe lucruri pe care eu nu le ştiam. De la ei am învăţat să prepar un remediu care ajuta la eliminarea viermilor

intestinali, care nu provoca dureri şi inconveniente ca altele pe care eu le cunoşteam. Ei erau pricepuţi în vindecarea ochilor celor care nu mai vedeau şi eu am învăţat de la ei să mânuiesc mai bine acul cu care operam. Dar despre trepanaţie ei nu ştiau absolut nimic, se îndoiau de ceea ce eu le-am povestit şi spuneau că doar zeii mai pot ajuta un bolnav care ar avea nevoie de aşa ceva, şi că dacă cineva ar fi, totuşi, vindecat în felul acesta, niciodată nu ar mai putea fi ca înainte şi că preferabilă ar fi fost mai degrabă moartea decât trepanaţia.

Locuitorii din Mitanni erau, totuşi, curioşi, de aceea am avut acolo şi câţiva pacienţi, fiindcă la fel cum erau fascinaţi de mâncărurile, de băuturile şi de bijuteriile străinilor, au fost interesaţi să vadă în ce fel un medic străin vindecă un bolnav. Au venit chiar şi femei, care mi-au zâmbit drăgăstos, în timp ce-mi povesteau despre necazurile şi supărările lor, despre bărbaţii lor indiferenţi sau deja obosiţi înainte de vreme. Ştiam prea bine ce-ar fi vrut ele de la mine, dar nu m-am atins niciodată de vreuna dintre ele şi nu m-am încumetat să mă distrez cu nici una, fiindcă nu voiam să încalc legile ţării lor. În schimb, le-am dat leacuri, care l-ar fi făcut şi pe-un mort să înnebunească de dorinţă ca să se distreze c-o femeie, şi le-am sfătuit să le amestece în vinul pe care bărbaţii lor îl vor bea; am folosit reţetele siriene, fiindcă în această privinţă, medicina siriană nu are egal în lume şi filtrele pe care le prepară ei sunt mai puternice decât cele din Egipt. Dar dacă acele femei le vor fi dat soţilor lor sau altor bărbaţi, n-am de unde şti, dar înclin să cred că mai degrabă le vor fi dat altora să le bea, fiindcă ele nu aveau copii şi moravurile ţării Mitanni erau libere, lucru care mi-a întărit ideea că umbra morţii plutea deasupra acestei ţări.

Încă trebuie să mai povestesc că locuitorii ţării Mitanni nici nu mai ştiau bine care sunt hotarele ţării lor, fiindcă pietrele de hotar erau deplasate fără încetare, şi hitiţii, tot timpul, le duceau de ici-colo cu carele lor de luptă şi le aşezau unde le convenea. Iar atunci cînd mitanniţii încercau să spună ceva, hitiţii îşi băteau joc şi râdeau de ei şi-i îndemnau să le pună la loc, dacă dorinţa lor este atât de mare şi dacă se pot încumeta să-i înfrunte. Dar ei nu mai doreau nimic. Dacă tot ceea ce se povestea despre hitiţi ar fi fost adevărat, nu cred că în lume există un popor mai crud şi mai de temut. După cum povestea toată lumea, pentru hitiţi nu există o mai mare bucurie decât atunci când aud gemetele oamenilor torturaţi şi decât atunci când văd sângele care curge din răni şi ei obişnuiau să taie mâinile mitanniţilor de la frontiere, care se plângeau că vitele hitiţilor păşteau pe câmpurile lor

cultivate, apoi le incendiau grânele şi le spuneau să pună, dacă vor, pietrele de hotar la loc. Hitiţii obişnuiau să le taie şi picioarele, după care le spuneau mitanniţilor să alerge repede şi să se plângă regelui lor; sau le scalpau capetele, răsfrângând pielea capului peste ochii lor, ca să nu mai vadă, ziceau ei, când sunt strămutate pietrele de hotar. Mitanniţii povesteau că hitiţii batjocoreau zeii Egiptului, ceea ce era o teribilă ofensă pentru Egipt, şi asta, după părerea lor, ar fi justificat îndeajuns o ripostă din partea faraonului, care ar fi putut trimite în Mitanni aur, arme şi trupe pentru a-i domoli pe hitiţi. Dar mitanniţilor nu le era drag războiul şi sperau că hitiţii s-ar fi retras speriaţi, când ar fi văzut că Egiptul sprijinea ţara Mitanni. Eu nu pot repeta aici toate mizeriile pe care se spunea că hitiţii le făceau continuu mitanniţilor, dar cruzimea şi oroarea pe care o semănau în jurul lor hitiţii se pare că nu aveau margini. Se spunea că hitiţii erau mai răi decât lăcustele, fiindcă după o invazie a lăcustelor, pământul încă mai putea fi cultivat pe când, după trecerea hitiţilor, nici iarba nu mai creştea.

N-am mai vrut să rămân mult în ţara Mitanni, fiindcă socoteam că aflasem tot ceea ce voisem să aflu, iar dacă am mai întârziat puţin acolo, a fost fiindcă nu am vrut ca în amintirea medicilor mitanniţi, care au refuzat să creadă povestirea mea despre posibila vindecare prin trepanaţie, să rămână vreo suspiciune în ceea ce priveşte măiestria mea de medic. Şi cum, într-o zi a venit la mine un nobil, care se plângea că aude în urechile lui zgomote asemănătoare talazurilor mării, că i se întâmpla des să-şi piardă cunoştinţa şi să cadă şi că avea nişte dureri de cap atât de groaznice, că ar fi preferat să moară, dacă tot nu se găseşte în lumea asta medic care să-l vindece şi dacă viaţa lui nu este altceva decât un şir nesfârşit de suferinţe, am avut ocazia să le risipesc suspiciunile.

I-am spus acelui nobil:

— Dacă tu ţi-ai da consimţământul, cred că ar fi posibil să te vindeci în urma unei trepanaţii, pe care ţi-aş putea-o face, dacă zeii mă vor ajuta, dar riscul este mare, fiindcă doar un bolnav din o sută poate fi vindecat şi, de obicei, cea mai mare parte a celor trepanaţi mor.

El a spus:

— Aş fi nebun dacă aş respinge propunerea ta, fiindcă oricum va fi să fie, va fi mai bine decât acum; fie că voi avea o şansă din o sută, fie că nu o voi avea şi nu mă voi mai trezi niciodată după aceea, capul meu va fi eliberat de această suferinţă. Adevărul este că eu nu cred câtuşi de puţin că tu mă vei putea vindeca, dacă-mi vei face trepanaţia, dar eu nu cred că

păcătuiesc faţă de zei, dacă voi decide singur când să mi se sfârşească viaţa. Dacă, totuşi, tu vei reuşi să mă vindeci, îţi voi da jumătate din toată averea mea, care este destul de mare, şi nici de voi muri, n-ai ce regreta, fiindcă răsplata ta va fi mare.

Mai întâi, i-am ciocănit atent cu degetele toată suprafaţa craniană, dar el nu a reclamat nici o durere şi nici nu şi-a putut aminti care erau zonele cele mai dureroase. Şi cum Kaptah mi-a spus: „Loveşte-i capul cu ciocanul, că şi-aşa n-ai nimic de pierdut!”, i-am atins cu ciocanul mai multe regiuni ale capului şi el nu s-a plâns de nici o durere, până când, deodată, a scos un ţipăt, a căzut şi şi-a pierdut cunoştinţa. De aceea, am socotit că poate acolo era locul în care trebuia să-i deschid craniul. Apoi i-am invitat pe toţi medicii din Mitanni care se îndoiseră de ceea ce le-am povestit cu privire la trepanaţie şi le-am spus:

— Mă veţi crede sau nu, voi opera capul acestui bărbat, fiindcă el este de acord cu această trepanare, şi voi încerca să-l vindec, dar cele mai multe şanse sunt ca el să moară.

Toţi medicii au râs răutăcios şi au spus:

— Într-adevăr, suntem curioşi s-o vedem şi pe asta.

A doua zi, am adus foc sacru de la templul lui Amon, m-am spălat şi purificat, l-am spălat şi purificat pe pacientul meu, am purificat instrumentele şi tot ceea ce era în cameră, iar când lumina a fost clară, în miezul zilei, mi-am început lucrul. Am tăiat cu atenţie pielea capului bolnavului şi am împiedicat prin cauterizare hemoragia, care se declanşase violent, cu toate că astfel îi provocam nişte dureri groaznice, dar el a spus că durerile nu sunt nici pe departe atât de mari ca acelea de care are parte în fiecare zi.

I-am dat să bea vin, în care dizolvasem un anestezic şi, cu toate că ochii lui erau dilataţi ca ochii unui peşte mort, el era încă destul de vioi. Apoi, cu ajutorai instrumentelor de care dispuneam, i-am spart cutia craniană cu multă prudenţă şi cum bolnavul încă nu-şi pierduse cunoştinţa, după ce am detaşat bucata de os, a spus încet că se simte mai bine. M-am bucurat, fiindcă nimerisem exact locul unde diavolul, sau spiritul bolii, după cum spunea Ptahor, îşi depusese oul. Era vorba de un ghemotoc roşu şi urât, de mărimea unui ou de rândunică, pe care l-am detaşat cu atenţie şi după aceea am cauterizat toate legăturile acelui ou cu masa cerebrală, folosind toată priceperea mea cât mai bine am putut şi am arătat acel ou medicilor, care de această dată nu au mai râs deloc, apoi am astupat gaura cu o plăcuţă din

argint şi am cusut pielea craniului. În tot acest timp, bolnavul nu şi-a pierdut cunoştinţa, iar puţin mai târziu s-a ridicat şi mi-a mulţumit, spunând că nu mai aude acele zgomote supărătoare din urechi şi că nu mai simte nici o durere.

După această vindecare miraculoasă, reputaţia mea s-a răspândit repede în toată ţara Mitanni şi numele meu era deja cunoscut în Babilon, mai înainte ca eu să fi ajuns acolo.

Dar pacientul meu, care de bucurie, s-a apucat să bea vin şi să se distreze peste măsură, după trei zile a făcut o febră puternică şi, delirând, s-a dat jos din pat şi a plecat aiurea, apoi a căzut de pe un zid, şi-a rupt gâtul şi a murit. Totuşi, toţi au fost de acord că doar din vina lui a murit şi mi-au ridicat în slăvi măiestria.

Apoi, am închiriat o barcă cu vâsle şi împreună cu Kaptah, am călătorit în josul fluviului, spre Babilon.

Ţării unde se găseşte Babilonul i se spune în mai multe feluri, numele ei este şi Caldea şi Kossea, după popoarele care locuiesc acolo, dar eu îi voi spune Babilon, fiindcă în felul acesta, toată lumea poate înţelege despre ce ţară este vorba. Babilonul este o ţară fertilă şi câmpurile lui sunt pline de canale de irigaţie şi pământul îi este neted, aşa că poţi vedea totul împrejurul tău, atât cât poţi cuprinde cu ochii, nu ca în Egipt, unde relieful este atât de variat. Şi toate sunt altfel decât în Egipt. Femeile egiptene, care macină grâul, stau în genunchi şi învârtesc pietrele de moară, pe când în Babilon, femeile stau în picioare şi învârtesc două pietre în sens contrar pentru a măcina grâul şi este evident că munca lor este mai grea.

În această ţară nu prea cresc arbori, iar cei care există sunt atât de rari, că atât în faţa oamenilor cât şi a zeilor este o crimă dacă cineva taie un arbore. Dar dacă cineva plantează un arbore, zeii îl binecuvântează. Oamenii din Babilon sunt mai graşi şi mai corpolenţi decât oamenii din oricare altă ţară şi obişnuiesc să râdă mult, ca de altfel toţi oamenii graşi, şi le place să mănânce mâncăruri grase. În Babilon am văzut o pasăre, pe care ei o numesc găină, care nu poate zbura, deşi are aripi; trăieşte pe lângă oameni, cărora le dă în dar în fiecare zi câte un ou de mărimea unui ou de crocodil, dar mai târziu, când am ajuns în Egipt, eu n-am povestit nimănui despre această ciudăţenie, fiindcă ştiam sigur că nimeni nu m-ar fi putut crede. Eu am fost de multe ori servit la masă cu astfel de ouă şi, în Babilon, aceste ouă sunt considerate delicatese, totuşi, niciodată nu m-am încumetat să gust aşa ceva, fiindcă-i mai bine să fii prudent; de obicei, mănânc doar mâncăruri pe care le-am mai întâlnit şi care ştiu cum au fost pregătite.

Deşi acolo toţi oamenii spuneau că Babilonul este cel mai vechi şi mai mare dintre toate oraşele lumii mie nu-mi venea să-i cred, fiindcă eu ştiam că Teba este cel mai vechi şi cel mai mare oraş al lumii. În continuare, eu

afirm că nu există în lume un oraş atât de frumos ca Teba, dar recunosc că Babilonul m-a uimit cu măreţia şi cu bogăţia lui şi că zidurile care-l înconjură sunt înspăimântător de înalte, ca munţii, şi că Turnul pe care ei l-au construit în cinstea zeilor se înalţă până aproape de cer. Casele oraşului sunt construite cu patru şi chiar cu cinci etaje, aşa că oamenii trăiesc unii peste alţii şi nicăieri în lume, nici măcar în Teba, eu nu am văzut magazine atât de bogate şi de luxoase şi atât de multe mărfuri ca în casele de comerţ ale templului.

Zeul lor este Marduk şi în cinstea zeiţei lor, Iştar, ei au ridicat o poartă mai înaltă decât coloanele templului lui Amon din Teba, pe care au îmbrăcat-o în cărămizi policrome de ceramică emailată, ale căror desene îţi orbesc ochii în lumina strălucitoare a soarelui. De la această poartă mozaicată, începe o alee foarte largă, care ajunge până la Turnul lui Marduk. Turnul este construit în etaje, în aşa fel că drumul se continua până în vârful lui şi acest drum este foarte larg şi foarte puţin înclinat, aşa că pe el pot urca şi căruţe. În vârful Turnului locuiesc astrologii, care ştiu totul despre mişcarea stelelor, care calculează orbita fiecărei stele şi anunţă zilele favorabile şi zilele nefaste, aşa că orice om îşi poate lua măsuri de siguranţă şi-şi poate ordona viaţa după mişcarea stelelor de pe cer. Se spune că astrologii pot prezice viitorul fiecărui om, dar pentru acest lucru, omul trebuie să cunoască exact clipa şi ziua în care s-a născut. Eu nu am putut profita de înţelepciunea lor, fiindcă nu ştiu exact în ce zi m-am născut.

Am avut foarte mult aur, fiindcă, restituind la templu tăbliţele din Simyra, am scos tot aurul pe care-l câştigasem şi am închiriat câteva camere într-o casă mare din apropierea porţii zeiţei Iştar. Era o casă cu multe etaje şi grădini suspendate. Pe acoperiş şi pe terase creşteau pomi fructiferi, trestie şi tufe de mirt. Pe acoperiş era şi un bazin, în care înotau peşti. În această casă trăgeau nobilii din alte părţi ale ţării care nu aveau case în oraş şi emisari importanţi din ţări străine. Camerele erau încărcate de covoare groase, paturile erau acoperite cu piei moi de animale şi pereţii erau decoraţi cu cărămizi de ceramică smălţuită, pe care erau desene naive şi amuzante. Numele acestei case era „Pavilionul zeiţei Iştar” şi ea era proprietatea Turnului lui Marduk ca, de altfel, tot ceea ce era mai important în Babilon. Dacă te-ai apuca să-i numeri pe toţi oamenii care locuiesc acolo şi pe toţi sclavii şi servitorii, cred că, într-o astfel de casă, este cam acelaşi număr de oameni ca-ntr-un cartier din Teba.

Nicăieri în lume nu poţi vedea atât de multe feluri de oameni ca pe străzile Babilonului şi nicăieri în lume nu poţi auzi vorbindu-se atât de multe limbi ca acolo, de aceea, locuitorii Babilonului spun că toate drumurile lumii duc spre Babilon, fiindcă Babilonul este buricul pământului. În fond, spusele lor te asigură că ţara lor nu este la un capăt de lume, după cum toată lumea gândeşte în Egipt, şi că la est, dincolo de munţi, se află regate puternice, de unde, caravane, păzite de oameni înarmaţi, aduc în Babilon mărfuri ciudate, stofe şi vase fragile şi scumpe. Trebuie să povestesc că în Babilon am văzut oameni a căror piele era galbenă şi ai căror ochi erau oblici, nu din cauză că s-ar fi vopsit aşa, care vindeau stofe fine ca inul regal, dacă nu şi mai transparente şi care străluceau în toate culorile, ca uleiul pur.

Cum aproape toţi locuitorii Babilonului erau negustori, cea mai respectabilă ocupaţie era negoţul şi chiar şi zeii lor făceau negoţ între ei. Fiindcă babilonienii nu îndrăgeau războiul, ei plăteau mercenari şi ridicau ziduri înalte împrejurul cetăţilor, doar pentru protecţia comerţului şi doreau ca toate drumurile să fie deschise tuturor popoarelor şi să ducă spre toate ţările. Ei erau buni negustori şi ştiau că negoţul aduce mult mai multe câştiguri decât războaiele. Cu toate acestea, ei se mândreau cu soldaţii care păzeau zidurile oraşului şi templele, care defilau în fiecare zi trecând pe sub poarta zeiţei Iştar, cu coifurile şi cu platoşele lor sclipitoare din aur şi din argint. Mânerul săbiilor lor şi vârfurile lăncilor erau aurite sau argintate, ca semn al bogăţiei lor. Şi ei spuneau:

— Oare nu-i aşa, străine, că niciodată n-ai mai văzut astfel de soldaţi şi asemenea care de luptă?

Regele Babilonului era un copil şi, cum nu-i crescuse încă barba, trebuia să-şi lipească de bărbie o barbă falsă. Numele lui era Burnaburiaş. Îi plăceau încă jucăriile şi poveştile fantastice, şi cum reputaţia mea a ajuns în Babilon pe când cu încă nici nu plecasem din ţara Mitanni, imediat după ce m-am instalat în „Pavilionul zeiţei Iştar”, şi după ce abia vizitasem templul şi discutasem cu medicii şi cu preoţii Turnului, el m-a invitat la palat. Kaptah, aşa cum era obiceiul, s-a neliniştit şi mi-a spus:

— Nu te duce! Cred că cel mai bine-ar fi să fugim de-aici, fiindcă de la un rege n-ai de ce să te-aştepţi la ceva bun.

Dar eu i-am răspuns:

— Neghiobule, oare ai uitat că scarabeul ne protejează în această călătorie?

Dar el a spus:

— Scarabeul este scarabeu şi mie nu mi s-a întâmplat niciodată să uit de el, dar siguranţa este totdeauna de preferat nesiguranţei şi poate că n-ar trebui să abuzăm prea mult de scarabeu, punându-i răbdarea la încercare. Dacă, totuşi, tu vrei neapărat să mergi la palat, eu nu te voi împiedica să o faci şi te voi însoţi, că dacă-i de murit, măcar să murim împreună. Iar dacă, în ciuda tuturor aparenţelor nu prea grozave, vom reuşi vreodată să ne întoarcem în Egipt, mi-ar plăcea mult să povestesc cum m-am închinat în faţa regelui Babilonului. Şi-apoi, aş fi tâmpit dacă n-aş profita de o asemenea ocazie. Dar, dacă mergem, va trebui să o facem în conformitate cu demnitatea noastră, de aceea, tu trebuie să ceri regelui să-ţi trimită litiera regală şi nu vom merge astăzi, pentru că astăzi este o zi nefastă după obiceiul acestei ţări, de aceea şi negustorii şi-au strâns mărfurile, toată lumea se odihneşte acasă şi nimeni nu munceşte, fiindcă nimic nu le-ar reuşi acestor babilonieni în cea de-a şaptea zi a săptămânii.

Am chibzuit puţin şi am admis că el avea dreptate. Pentru un egiptean, toate zilele sunt la fel, cu excepţia acelora declarate nefaste de către astrologi, dar Babilonul era o altă ţară şi, dacă pentru ei, fiecare a şaptea zi era nefastă, era de preferat siguranţa incertitudinii. De aceea, i-am spus mesagerului regal:

— Oare tu gândeşti că dacă sunt străin sunt şi nebun? Atât de naiv nu sunt încât să mă duc astăzi în faţa regelui. Dar, dacă regele tău îmi va trimite mâine litiera regală, voi merge. Eu sunt un om respectabil şi nu pot merge în faţa unui rege cu degetele picioarelor murdare de la baliga de măgar de pe străzile Babilonului.

Enervat, mesagerul regal mi-a spus:

— Tare mi-e teamă, egiptean împuţit, că, din cauza acestor vorbe, vei fi dus în faţa regelui între lănci, ale căror vârfuri ascuţite îţi vor mângâia fundul.

Totuşi, mi s-a arătat respect, fiindcă a doua zi a sosit o litieră regală, care să mă ducă la palat. Numai că era o litieră obişnuită, din aceea în care sunt duşi oamenii de rând şi negustorii neînsemnaţi la palat, ca să-i arate regelui bijuterii, pene de struţ şi maimuţe. De aceea, Kaptah i-a întâmpinat pe cărăuşii litierei şi pe cei care aleargă în faţa litierei cu următoarele vorbe:

— Pe Seth şi pe toţi demonii lui, rupe-v-ar în bucăţele scorpionii biciului lui Marduk! Oare credeţi că stăpânul meu s-ar urca vreodată într-un astfel de hârb? Dispăreţi imediat din faţa ochilor noştri !

Cărăuşii s-au înfuriai, mesagerul l-a ameninţat pe Kaptah cu bastonul său şi lumea a început să se adune în faţa pavilionului. Toţi se prăpădeau de râs şi spuneau:

— Suntem tare curioşi să-ţi vedem stăpânul. Oare cum arată un astfel de om, pentru care nici litiera regală nu este prea bună?

Dar Kaptah a închiriat marea litieră de la „Pavilionul zeiţei Iştar”, care era purtată de patruzeci de sclavi puternici şi care era folosită doar pentru ocazii importante, când erau purtaţi prin oraş, în procesiunea rituală, zeii din alte ţări sau când soseau mesageri importanţi din alte regate. Şi nimeni nu a mai râs, când am coborât eu, îmbrăcat în veşminte brodate în aur şi argint, pe care erau desenate aspecte ale meseriei de medic, cu un colier din aur încrustat cu pietre preţioase şi lanţuri groase de aur, care-mi atârnau de gât, şi cu sclavii care duceau în faţa mea lada din lemn de cedru şi abanos, cu încrustaţii din fildeş, unde erau leacurile şi ustensilele mele de medic. Nimeni nu a mai râs şi toţi s-au înclinat respectuos în faţa mea, spunându-şi unul altuia:

— Într-adevăr, acest bărbat este la fel de înţelept ca şi zeii. Să-l însoţim la palat!

De aceea, o mulţime de oameni, care mureau de curiozitate, m-au însoţit până la porţile palatului. În faţa litierei, Kaptah călărea pe un măgar alb şi clopoţeii de argint de la harnaşament sunau la fiecare pas pe care-l făcea măgarul. Dacă m-am angrenat în acel joc al vanităţii, nu am făcut-o pentru mine, ci pentru Horemheb, fiindcă el îmi dăduse foarte mult aur, pentru ca ochii mei să privească la fel ca şi ochii lui şi pentru ca urechile mele să audă ceea ce urechile lui ar fi putut auzi.

În faţa palatului, gărzile au împins cu lăncile mulţimea de oameni curioşi care mă însoţise, apoi au ridicat scuturile de apărare ale porţilor, lăsând să se vadă sclipitoarea palisadă din aur şi argint. De-o parte şi de alta, drumul era străjuit de lei înaripaţi din piatră. Am fost purtat în litieră până la curtea interioară a palatului. Acolo, mi-a ieşit în întâmpinare un bătrân, care avea barba tăiată şi aranjată aşa cum obişnuiau să poarte în Babilon doar oamenii învăţaţi. Pe urechile lui se legănau inele groase din aur, dar pe faţă, pielea lui de om bătrân atârna trist. El m-a privit ostil şi mi-a spus:

— Ficatul meu a fost tulburat de zgomotul şi gălăgia pe care ai făcut-o sosind la palat. Chiar şi stăpânul celor patru părţi ale lumii se întreabă cine-

o fi acel bărbat care face atâta larmă cu sosirea lui la palat şi nu vine atunci când regele îi porunceşte, ci atunci când lui îi convine.

Eu i-am spus:

— Bătrâne, vorbele tale sunt ca un bâzâit de muşte în urechile mele. Totuşi, te întreb, cine eşti tu, de îndrăzneşti să-mi vorbeşti astfel?

El a spus:

— Eu sunt medicul personal al stăpânului celor patru părţi ale lumii şi cel mai mare medic al Babilonului. Mă întreb, oare ce fel de şarlatan vei fi tu de vii zdrăngănindu-ţi, ca un bufon, aurul şi argintul în faţa regelui? Trebuie să te avertizez încă de la început că, dacă în bunătatea lui, regele îţi va dărui aur şi argint marcat, tu va trebui să-mi dai mie jumătate din tot.

I-am spus:

— Suferinţele ficatului tău nu mă impresionează. Dar, în ceea ce priveşte afacerile, cred că cel mai bine-ar fi să vorbeşti cu servitorul meu, fiindcă, printre altele, datoria lui este să alunge din jurul meu insectele care zumzăie şi înţeapă. Totuşi, chiar dacă eşti bătrân şi mintea nu te mai ajută prea mult, eu vreau să fiu prietenos cu tine. De aceea, îţi dăruiesc aceste brăţări de aur, pentru a-ţi arăta că aurul şi argintul sunt ca praful de la picioarele mele şi nu am venit aici pentru a câştiga aur, ci doar pentru a-mi îmbogăţi cunoştinţele.

Mi-am scos brăţările de aur de la mână şi i le-am dat şi el, de uimit ce era n-a mai fost în stare să spună nici o vorbă. Deconcertat de-a binelea, el i-a permis şi lui Kaptah să mă însoţească şi ne-a condus în faţa regelui. Regele Burnaburiaş stătea tolănit pe nişte perne pufoase, într-o sală imensă, ai cărei pereţi străluceau în toate culorile de la cărămizile din ceramică smălţuită cu care erau acoperiţi. Regele semăna cu un copil răsfăţat, care-şi acoperea faţa cu mâinile. Alături de el, stătea culcat un leu, care a mârâit arţăgos, îndată ce ne-a văzut. Bătrânul s-a aruncat la pământ şi a sărutat pardoseala din faţa regelui şi Kaptah l-a imitat, dar leul a început să mârâie la el, de aceea, Kaptah, sprijinindu-se în mâini şi-n picioare ca o broască, a început să urle de frică, iar regele a izbucnit deodată într-un râs atât de zgomotos, că de-atâta râs, s-a rostogolit de pe pernele lui.

Dar Kaptah a spus supărat:

— Luaţi-l de aici pe animalul acesta blestemat, mai înainte de a apuca să mă muşte. Niciodată-n viaţa mea n-am văzut un monstru mai îngrozitor.

Răgetul lui este asemenea roţilor carelor de război din pieţele Tebei pe care le conduc spre cazarmă soldaţii beţi, după o zi de sărbătoare.

După aceea, el s-a aşezat pe podea cu braţele pregătite pentru a se apăra. Privindu-l fix pe Kaptah, leul s-a aşezat şi el şi a căscat prelung, iar când şi-a închis gura, a scrâşnit din dinţi şi sunetul acela a fost mai îngrozitor decât scârţâitul unui sicriu, care se închide în templu, însoţit de jalea văduvei celui mort.

Regele a râs cu lacrimi, dar amintindu-şi de durerile de care era încercat, s-a oprit brusc şi a început să geamă, pipăindu-şi obrazul, care era atât de umflat, încât unul dintre ochi era pe jumătate închis. El a încruntat din sprâncene, bătrânul a îndrăznit să-l privească şi i-a spus repede:

— În faţa ta se află acel încăpăţânat da egiptean, care nu s-a supus poruncii tale şi nu a venit atunci când tu l-ai chemat. Porunceşte doar, şi-l voi da soldaţilor să-i împungă ficatul cu suliţele.

Dar regele l-a lovit cu piciorul şi i-a spus:

— Nu-i timp acuma pentru discuţii inutile şi cel mai bine-ar fi dacă el ar putea să mă vindece; durerile mele sunt îngrozitoare şi-mi este teamă c-am să mor, fiindcă n-am mai dormit de multe nopţi şi n-am putut să mănânc nimic altceva decât zeamă chioară.

După ce regele a rostit aceste vorbe, bătrânul a început să se văicărească lovindu-se cu fruntea de podea şi apoi, a spus:

— O, Stăpâne al celor patru părţi ale lumii! Am făcut tot ceea ce se putea, pentru ca tu să te însănătoşeşti. Pentru a fi alungaţi demonii care s-au aciuat în falca ta, zilnic, au fost sacrificate maxilare cu dinţi cu tot la templu. Zile-ntregi au bătut tobele, au răsunat trâmbiţele şi dansatorii cei mai buni au dansat frenetic în faţa ta, înveşmântaţi în roşu, ca să-i alunge pe demoni, dar totul a fost zadarnic, iar tu nu ai permis să ne atingem de sacra ta falcă, pentru a te vindeca. Eu nu cred că acest mizerabil străin este mai bun decât noi.

Dar eu am spus:

— Eu sunt Sinuhe egipteanul, „El, cel care este singur”, „Fiul măgarului sălbatic” şi eu nici nu am nevoie să te examinez, pentru a constata că măselele tale au îmbolnăvit toată gura ta, fiindcă tu nu le-ai curăţat la timp şi nu ai permis ca să fie curăţată apa care s-a adunat acolo, aşa cum medicul tău te-a sfătuit. Boala de care tu suferi este o boală pentru copii şi pentru fricoşi, nicidecum pentru stăpânul celor patru părţi ale lumii, în faţa căruia toată lumea tremură şi chiar şi leii îşi înclină capul, după cum văd cu

propriii mei ochi. Dar ştiu că suferinţa ta este mare, de aceea eu vreau să te ajut.

Regele şi-a dus din nou mâna la obraz şi a spus:

— Vorbele tale sunt prea îndrăzneţe şi, dacă aş fi sănătos, aş da ordin să ţi se smulgă limba din gură şi să ţi se ciopârţească ficatul, dar acum nu este timp de-aşa ceva. Grăbeşte-te să mă vindeci şi răsplata pe care o vei primi va fi mare. Dar dacă îmi vei provoca dureri, voi porunci să fii omorât imediat.

Eu i-am spus:

— Facă-se voia ta! Zeul meu protector, care, chiar dacă nu este zeu important, este foarte puternic, m-a împiedicat să vin ieri în faţa ta, fiindcă ar fi fost inutil. Dar astăzi, după cum văd, abcesul poate fi deja spart şi de aceea, o voi face imediat, dar de o oarecare durere, nici un zeu nu te poate proteja, chiar daca tu eşti rege. Totuşi, eu promit să fac totul în aşa fel, încât să nu-ţi provoc o prea mare suferinţă.

Regele a ezitat un moment şi s-a uitat 1a mine încruntând din sprâncene. Dacă făceai abstracţie de obrazul lui umflat, îţi puteai da seama că regele era un tânăr frumos şi foarte sigur pe el. Pe când mă uitam la el şi-l găseam destul de simpatic, regele mi-a întâlnit privirea şi mi-a spus furios:

— Fă ceva, fie ce-o fi!

Bătrânul a reînceput să se văicărească şi să se lovească cu fruntea de podea, dar nu m-am mai sinchisit de el şi am cerut să mi se aducă vin cald, în care am amestecat anestezic, apoi l-am dat regelui să-l bea. După puţin timp, ei s-a înveselit şi mi-a spus:

— Mă simt mult mai bine acum, aşa că nu încerca să te apropii cu cuţitele tale de mine!

Dar eu eram mai puternic decât el, de aceea, i-am imobilizat capul, ţinându-l strâns la pieptul meu, l-am forţat să deschidă gura, apoi i-am spart abcesul cu un cuţit purificat în foc de către Kaptah. Totuşi, focul nu fusese din cel sacru al lui Amon, fiindcă, din greşeală, lui Kaptah i s-a stins făclia, pe care o aprinsese în ţara Mitanni de la templul lui Amon, în timp ce călătoream cu barca pe fluviu, iar el, în nebunia lui, fiindcă credea că scarabeul este la fel de puternic ca şi Amon, l-a reaprins în faţa scarabeului.

Când l-am atins cu cuţitul, regele a scos un ţipăt şi imediat, leul s-a ridicat în picioare, a mârâit şi, agitat, şi-a mişcat coada, uitându-se la mine cu ochii scânteietori. Dar regele i-a făcut semn să stea la locul lui, aşa că eu

am reuşit să-i sparg şi să-i curăţ abcesul. Eliberat de durere, regele a simţit o mare uşurare, i-au dat lacrimile de bucurie, a scuipat şi mi-a spus:

— Sinuhe egipteanule, eşti un om binecuvântat, chiar dacă mi-ai produs mari dureri.

După care, a reînceput să scuipe. Dar bătrânul a spus:

— Aş fi putut să fac acelaşi lucru pe care l-a făcut el, poate că şi mai bine, dacă mi-ai fi permis să-ţi ating sacrul tău maxilar şi desigur, cel mai bine ar fi putut să o facă dentistul tău.

Şi el a fost foarte uimit, când eu am spus:

— Acest bătrân are dreptate, fiindcă şi el ar fi putut face acelaşi lucru pe care l-am făcut eu şi poate că, cel mai bine, ar fi făcut-o dentistul tău. Dar voinţa lor nu a fost atât de puternică ca a mea, de aceea ei nu au putut face nimic. Un medic poate provoca dureri chiar şi unui rege, dacă altfel nu-l poate vindeca, şi nare rost să-i fie teamă de ce ar putea să i se întâmple după aceea. Lor le-a fost frică, numai că mie nu-mi este, fiindcă îmi este indiferent dacă trăiesc sau dacă mor. Acuma, că tot te-am vindecat, n-ai decât să porunceşti să-mi fie ciopârţit ficatul.

Regele scuipa mereu şi-şi pipăia obrazul, dar era clar că nu mai avea dureri. Şi el mi-a spus:

— Până acum, eu n-am mai auzit pe nimeni care să-mi vorbească astfel cum îmi vorbeşti tu, Sinuhe. Dar ceea ce tu ai spus este adevărat şi eu nu am nici un motiv să fiu supărat pe tine, de aceea, nu are nici un rost să poruncesc gărzii mele să te omoare. Tu mi-ai adus o mare uşurare, de aceea iţi iert îndrăzneala şi-l iert şi pe servitorul tău, fiindcă a văzut cum mi-ai imobilizat capul şi a auzit ţipetele mele. Dar pe el îl iert, fiindcă m-a făcut să râd după atât de multă vreme de când n-am mai râs, din cauza săriturilor lui atât de comice.

Apoi, el i-a spus lui Kaptah:

— Fă-mă încă o dată să râd !

Dai Kaptah i-a răspuns morocănos:

— Este mai prejos de demnitatea mea s-o fac pe bufonul.

Burnaburiaş a zâmbit şi a spus:

— Vom vedea.

Apoi, el şi-a chemat leul şi leul s-a sculat întinzându-şi leneş picioarele de i-au trosnit toate încheieturile şi s-a uitat la stăpânul său cu ochi inteligenţi. Regele a arătat spre Kaptah şi leul s-a îndreptat încet spre Kaptah, legănându-şi coada. Atunci, Kaptah a început să se retragă din faţa

lui, privindu-l fix, ca şi cum ar fi fost vrăjit. După care, leul a deschis gura şi a scos un răget cavernos. Kaptah s-a întors şi, urlând, s-a agăţat şi s-a căţărat ca o maimuţă pe draperia uşii, în timp ce leul încerca să-l atingă cu labele. Regele se prăpădea de râs şi spunea:

— N-am văzut niciodată ceva mai nostim!

Într-un sfârşit, leul s-a aşezat pe podea lingându-şî labele; iar regele a poruncit să i se aducă mâncare şi băutură şi a spus:

— Mie îmi este grozav de foame.

După ce a rostit aceste vorbe, bătrânul medic a început să plângă de fericire, fiindcă regele se însănătoşise. Imediat, i s-au adus regelui tot felul de bucate în farfurii de argint, pe care erau gravate tot felul de imagini, şi vinuri diferite în cupe de aur. Şi regele a spus:

— Sinuhe, mănâncă împreună cu mine, cu toate că acest lucru este împotriva principiilor şi demnităţii mele! Totuşi, astăzi fac abstracţie de orice principiu, fiindcă mi-ai ţinut capul sub braţul tău şi ai scormonit cu degetele tale de muritor obişnuit prin gura mea.

Aşa că am mâncat şi am băut cu regele Babilonului la aceeaşi masă şi i-am spus:

— Durerile tale au dispărut acum, dar cu siguranţă că vor reapărea dacă nu-ţi vor fi extraşi dinţii care sunt cauza acestor dureri. De aceea, după ce obrazul tău se va dezumfla, va trebui să permiţi dentistului tău să o facă. Abia atunci vei fi, într-adevăr, sănătos.

EI s-a întristat deodată şi mi-a spus iritat:

— Vorbele tale nu-mi plac şi tu mi-ai risipit acum toată bucuria pe care am avut-o puţin mai înainte, străin nebun ce eşti!

Dar, după un moment de chibzuinţă, el a spus:

— Poate că ai dreptate, fiindcă aceste dureri revin în fiecare toamnă şi în fiecare primăvară şi sunt atât de violente, încât mi se înmoaie picioarele şi-mi doresc să mor. Dar, dacă acest lucru trebuie făcut, tu îl vei face, fiindcă pe medicul care se ocupă de dinţii mei nu doresc să-l mai văd niciodată în faţa ochilor, aşa de mult m-a chinuit ultima oară.

— Înţeleg, am spus eu, că în copilărie tu ai băut mai mult vin decât lapte şi că nici dulciurile nu-ţi priesc. Într-un fel, este de înţeles, fiindcă în această ţară, prăjiturile se prepară cu sirop de curmale, care strică dinţii, spre deosebire de Egipt, unde dulciurile se prepară cu mierea, pe care nişte păsărele micuţe, numite albine, o culeg din flori şi o aşază în faguri pentru oameni. Eu te sfătuiesc să mănânci, de acum înainte, dulciuri care se aduc

în Babilon din ţări străine, am văzut deja că se găsesc în port, şi să bei în fiecare dimineaţă, imediat după ce te trezeşti, lapte.

El a spus:

— Tu povesteşti nişte lucruri amuzante, Sinuhe, dar eu nu cred că există păsărele care să adune dulceaţă pentru oameni.

Dar eu am spus:

— Soarta este dură cu mine, fiindcă şi în ţara mea lumea mă va numi mincinos, dacă voi povesti că aici, în Babilon, am văzut cu ochii mei nişte păsări care nu pot zbura, deşi au aripi, care locuiesc împreună cu oamenii şi oferă în fiecare dimineaţă câte un ou proprietarului. Poate că nu ar mai trebui să povestesc nimic nimănui, fiindcă reputaţia mea se clatină, oricât de bun medic aş fi eu, din moment ce sunt bănuit că umblu cu minciuni ca oamenii din Creta.

Dar el a protestat energic şi a spus:

— Nu, nu, vorbeşte despre ce vrei. Adevărul este că, până acum, nimeni nu a vorbit cu mine aşa cum vorbeşti tu.

Eu i-am spus pe un ton serios:

— Dacă eu nu vreau să-ţi extrag acei dinţi bolnavi din gură, este pentru că eu îi respect pe medicii din ţara ta şi cred că medicul care se ocupă de dinţii tăi este la fel de iscusit ca şi mine, poate chiar mai iscusit. Eu nu vreau să-mi fac duşmani printre medicii Babilonului. Dar dacă vrei, eu voi sta lângă tine, te voi ţine de mână şi te voi încuraja în timp ce ţi se vor extrage dinţii şi mă voi strădui să-ţi diminuez durerile cu toată priceperea mea şi cu experienţa pe care am strâns-o din alte ţări prin care am călătorit. Eu spun că acest lucru ar fi bine să se întâmple peste două săptămâni şi că este mai bine să stabilim ziua încă de pe acum, ca nu cumva să te răzgândeşti. Între timp, maxilarul tău va fi refăcut. În tot acest timp, tu va trebui să-ţi clăteşti gura cu o licoare pe care ţi-o voi prepara şi care are, din păcate, un gust amar.

El s-a încruntat şi mi-a spus:

— Şi dacă nu voi face ce-mi spui tu?

I-am răspuns:

— Tu va trebui să-mi promiţi că vei urma sfaturile mele şi eu nu mă îndoiesc că stăpânul celor patru părţi ale lumii îşi respectă promisiunile. În orice caz, dacă tu eşti de acord cu cele ce ţi-am spus eu, îţi voi arăta cum pot eu schimba apa în sânge şi te voi învăţa şi pe tine s-o faci, pentru a-i uimi pe cei din jurul tău. Dar tu va trebui să-mi promiţi că nu vei învăţa pe

nimeni altul cum se poate schimba apa în sânge, fiindcă acesta este un secret al preoţilor lui Amon, şi dacă ţi-l voi dezvălui, o voi face doar pentru că tu eşti rege.

După ce am rostit aceste vorbe, Kaptah, care nu mai rezista să se ţină agăţat de draperie, a spus cu o voce jalnică:

— Luaţi-l de-aici pe-acest animal blestemat, că dacă nu, am să cobor şi am să-l omor, fiindcă mi-au amorţit mâinile şi mă doare şi spinarea de când stau în această poziţie inconfortabilă şi incompatibilă cu demnitatea mea. Nu mă faceţi să-mi pierd răbdarea şi să cobor ca să-l omor pe acest animal fioros.

Burnaburiaş a început sa râdă cu poftă când a auzit ameninţările lui Kaptah. Făcându-i jocul lui Kaptah, el a spus pe un ton serios:

— Într-adevăr, aş fi tare necăjit dacă tu-mi vei omorî leul. Acest leu a crescut lângă mine, încă de când eu eram foarte mic, şi este cel mai bun prieten al meu. De aceea, îl voi chema lângă mine ca nu cumva să făptuieşti în acest palat o crimă atât de îngrozitoare.

El şi-a chemat leul, după care, Kaptah a coborât alunecând de-a lungul draperiei, şi-a masat braţele înţepenite şi a aruncat o privire plină de duşmănie înspre leu şi pe rege l-a apucat din nou râsul. Se prăpădea de râs şi-şi lovea genunchii. Şi a spus:

— Eu nu am văzut în viaţa mea un bărbat mai nebun ca slujitorul tău, Sinuhe. Vinde-mi-l mie şi te voi face un om bogat.

Dar eu nu voiam să-l vând pe Kaptah nimănui şi, cum nici el nu a insistat, ne-am despărţit ca nişte prieteni. De altfel, era şi vremea, fiindcă regele începuse să picotească şi i se închideau ochii de somn, fiindcă nu dormise de câteva nopţi din cauza durerilor de dinţi. Bătrânul medic al regelui ne-a condus afară şi mi-a spus:

— Din felul cum te-ai purtat şi ai vorbit, am înţeles că nu eşti un escroc, aşa după cum presupusesem mai înainte, dimpotrivă, un om cumsecade şi un medic iscusit. Totuşi, am fost uimit de curajul cu care i-ai vorbit stăpânului celor patru zări ale lumii, fiindcă, dacă vreunul dintre medicii lui i-ar fi vorbit aşa vreodată, cu siguranţă că acum ar fi odihnit alături de strămoşii lui într-un vas funerar.

I-am spus:

— Ar fi bine dacă ne-am sfătui împreună cum să procedăm peste două săptămâni, să nu se întâmple cumva ca ziua aleasă să fie nefastă şi poate că

ar fi bine ca mai înainte de acea zi să aducem jertfe tuturor zeilor care ne-ar putea ajuta.

Vorbele mele i-au plăcut, fiindcă el era un om care credea în zei, aşa că ne-am înţeles să ne întâlnim la templu, pentru a aduce jertfe zeilor şi a ne sfătui. Dar, mai înainte de a părăsi palatul, el a oferit purtătorilor litierei mele mâncare şi băutură şi ei au mâncat şi au băut în curtea palatului şi mi-au ridicat în slăvi numele. Iar cînd m-au purtat spre „Pavilionul zeiţei Iştar”, ei au cântat din toate puterile, aşa că grupuri de oameni m-au însoţit tot drumul şi din acea zi, numele meu a fost cunoscut în tot Babilonul.

Kaptah a călărit supărat pe măgarul lui alb şi nu mi-a adresat nici o vorbă tot drumul.

3

După două săptămâni, i-am întâlnit la Turnul lui Marduk pe medicii regelui şi am jertfit împreună cu ei un berbec, apoi am dat preoţilor ficatul berbecului pentru a-l examina şi a citi în el care ne va fi soarta, fiindcă în Babilon preoţii vedeau în ficatul animalului jertfit multe lucruri, pe care un profan nu le-ar fi putut vedea şi puteau proroci. Ei ne-au spus că regele este foarte supărat pe noi, dar că nici unul dintre noi nu-şi va pierde viaţa şi că nici unul nu va fi pedepsit. Ei ne-au recomandat ca în timpul operaţiei să fim atenţi şi să ne păzim de gheare care ar putea să ne sfâşie şi de lănci care ar putea să ne împungă. Apoi, am cerut astrologilor să citească în cartea cerului dacă ziua fixată va fi o zi favorabilă şi ei ne-au spus că ziua era propice intervenţiei noastre, dar că am fi putut alege o alta, care ar fi putut fi şi mai bună. Încă am mai cerut preoţilor să răstoarne ulei peste apă şi să citească de acolo viitorul, dar uitându-se ei în acel ulei împrăştiat în apă, nu au remarcat nimic particular, nici în rău, nici în bine.

Pe când am ieşit din Templu, deasupra capetelor noastre a trecut în zbor un vultur care purta în gheare un craniu de om smuls de pe zidurile cetăţii şi preoţii au interpretat acest fapt ca pe un semn favorabil pentru noi, deşi, după mine, ar fi putut fi orice altceva decât semn favorabil.

Urmând sfatul preoţilor care au examinat ficatul berbecului jertfit, am cerut ca garda personală a regelui să nu fie în sala în care avea să se desfăşoare operaţia şi nici leul să nu-l însoţească pe rege, iar uşile care dădeau în camera în care era leul au fost zăvorâte, fiindcă, de furie, din cauza durerii, regele ar fi putut să-l aţâţe împotriva noastră şi leul ne-ar fi putut sfâşia, aşa cum o mai făcuse şi altădată, după cum spuneau medicii. Deşi regele Burnaburiaş sosise plin de curaj, fiindcă băuse vin să-şi înveselească ficatul, după cum se spune în Babilon, văzând el scaunul pe care dentistul său îl adusese la palat, care-i reamintea de suferinţele prin

care trecuse altădată, s-a îngălbenit la faţă şi a spus că el avea încă destul de multe afaceri de stat, care cercau a fi rezolvate şi de care uitase, atunci când băuse vin. El a încercat să se retragă, dar, în timp ce ceilalţi medici erau prosternaţi şi sărutau podeaua din faţa lui, eu l-am apucat pe rege de mână şi am început să-l încurajez spunându-i că totul va trece repede, dacă el va fi curajos. Am ordonat medicilor să se purifice şi am purificat toate instrumentele la focul scarabeului şi am frecat gingiile regelui cu anestezic, până ce el mi-a poruncit să încetez, fiindcă, a spus el, obrajii lui sunt ca lemnul şi nici nu-şi mai poate mişca limba în gură. Apoi, l-am aşezat pe scaun, i-am imobilizat capul pe spătarul scaunului şi i-am pus un căluş în gură, care să-l împiedice s-o închidă. L-am ţinut strâns de mâini şi l-am încurajat, şi după ce, cu glas puternic, dentistul a invocat toţi zeii Babilonului, a introdus cleştele în gură şi a tras cu abilitate dintele bolnav şi eu pot spune că, până atunci, nu am mai văzut nici o extracţie executată cu atât de multă măiestrie. Numai că regele a scos un strigăt atât de înspăimântător, încât leul a început să ragă şi să se arunce asupra uşii. Uşa se zguduia din toate încheieturile şi leul o zgâria furios cu ghearele.

Dar cel mai teribil moment a fost atunci când, după ce i-am eliberat capul şi i-am scos căluşul din gură, regele a început să scuipe sângele din gură şi să urle, în timp ce lacrimile i se rostogoleau pe obraji. Când a isprăvit de scuipat, el a strigat gărzile şi le-a poruncit să ne omoare pe toţi, şi-a chemat leul, a răsturnat cu o lovitură de picior vasul în care era focul sacru şi a început să lovească furios cu sceptrul medicii. Eu i l-am smuls din mână şi i-am poruncit să-şi clătească gura. El a făcut-o în timp ce toţi medicii îngenuncheaseră speriaţi în faţa lui şi dentistul credea că i s-a apropiat sfârşitul. Dar nu a urmat nimic rău, fiindcă regele s-a calmat. A băut vin contorsionându-şi gura, după care mi-a cerut să-i arăt lucrurile amuzante pe care i le promisesem.

Ne-am dus în marea sală de ceremonii, fiindcă regelui nu-i mai plăcea deloc camera în care se petrecuse extracţia dintelui, de aceea i-a şi dat imediat numele de „camera blestemată” şi a poruncit să fie închisă pentru eternitate. După ce am ajuns în marea sală a palatului, eu am turnat apă într-un vas şi i-am dat regelui să o guste şi le-am dat şi medicilor lui să o guste, aşa că toţi au confirmat că este vorba de apă obişnuită. Apoi, am turnat încet apa într-un alt vas şi, pe măsură ce apa curgea în cel de-al doilea vas, se schimba în sânge, de aceea atât regele, cât şi medicii lui au

scos strigăte de uimire şi au început să fie oarecum îngroziţi de ceea ce vedeau.

După care, am poruncit să fie adus Kaptah. Kaptah a intrat cu o ladă din care a scos un crocodil. Toate jucăriile care se vând în Babilon sunt măiestrit executate din argilă. Amintindu-mi de crocodilul din lemn cu care mă jucam în copilărie, i-am explicat unui meşteşugar iscusit cum să facă unul asemănător şi el l-a executat din lemn de cedru şi din argint şi l-a vopsit şi i-a împodobit cu măiestrie, aşa încât era asemănător unui crocodil viu. L-am scos din cutie şi am început să-l trag după mine pe podea şi crocodilul m-a urmat mişcându-şi picioarele şi clănţănind din dinţi, ca şi cum ar fi devorat prada. Am dăruit acel crocodil regelui şi el a fost foarte încântat de acest dar, mai cu seamă că în fluviul Babilonului nu erau crocodili. Trăgându-l după el, el a uitat de durerile de mai înainte, iar medicii, uitându-se unul la altul, au zâmbit fericiţi.

După aceea, regele a dăruit fiecărui medic recompense importante, iar dentistul, care a primit atât de multe daruri, a devenit un om bogat. Apoi toţi au plecat. Am rămas numai eu şi l-am învăţat pe rege cum poate transforma apa în sânge şi i-am dat pudra pe care s-o răstoarne în apă mai înainte ca minunea să se poată întâmpla Această artă de a transforma apa în sânge este simplă şi acest lucru îl ştie oricine o cunoaşte. În fond, oricare mare artă este simplă. Regele era uluit şi-mi lăuda fără încetare măiestria Dar el nu a fost pe deplin mulţumit până ce nu i-a invitat pe înalţii demnitari ai curţii şi chiar şi pe oamenii din preajma zidurilor în grădina palatului. În faţa mulţimii adunate, el a schimbat apa dintr-un bazin în sânge şi atât nobilii cât şi oamenii simpli au scos strigăte de groază şi s-au prosternat în faţa lui şi el a fost fericit.

Era atât de mulţumit încât uitase complet de dinte şi mi-a spus:

— Sinuhe egipteanule! M-ai vindecat de acea durere îngrozitoare şi mi-ai desfătat ficatul în multe feluri. De aceea, cere-mi ceea ce vrei! Spune-mi ce daruri să-ţi dau şi-ţi voi da orice-mi vei cere, fiindcă vreau ca şi ficatul tău să se bucure.

Atunci eu i-am spus:

— Rege Burnaburiaş, stăpân al celor patru părţi ale lumii! Ca medic, ţi-am ţinut capul între braţele mele şi ţi-am strâns mâinile când urlai de durere şi poate că nu este cuviincios ca eu, un străin, să păstrez în memorie această amintire despre regele Babilonului când mă voi întoarce acasă şi voi povesti despre ceea ce am văzut aici. De aceea, este mai bine dacă mă vei

face să tremur ca orice om în fata puterii tale. Îţi cer să-ţi pui pe bărbie barba regală, să te încingi cu centura şi să dai ordin să defileze în faţa ta armata Babilonului. Vreau să-ţi văd puterea şi apoi, cu umilinţă să mă prosternez în faţa măreţiei tale şi să sărut pământul din faţa picioarelor tale. Altceva nu-ţi cer.

I-a fost pe plac ceea ce i-am cerut, fiindcă mi-a spus:

— Într-adevăr, până acum nimeni nu mi-a mai vorbit aşa cum îmi vorbeşti tu. De aceea, îţi voi îndeplini dorinţa, deşi, să-ţi spun drept, mie nu-mi face nici o plăcere să stau o zi întreagă în tronul de aur, să-mi obosesc ochii şi să casc de plictiseală, dar, să fie aşa precum doreşti.

Apoi, el a trimis un mesaj pentru toate provinciile ţării Babilonului, prin care a convocat întreaga armată şi a fixat ziua când urma să aibă loc parada.

Şi acest lucru s-a petrecut, nu după multă vreme, în apropiere de poarta zeiţei Iştar şi regele a stat pe tronul lui de aur o zi întreagă, iar bunul său prieten, leul, pe care Kaptah nu-l putea suferi, a stat tolănit la picioarele regelui. Toţi înalţii demnitari ai curţii Babilonului, înarmaţi, au stat în jurul regelui. Aş putea spune că în jurul lui era ca un nor de aur, argint şi purpură. Iar jos, pe drumul cel larg, armata Babilonului, lăncieri şi arcaşi, a defilat. Erau câte şaizeci de bărbaţi în fiecare rând, iar carele de luptă care au trecut prin faţa lui erau câte şase pe un rând. Defilarea a durat toată ziua, până ce toată armata a trecut prin faţa regelui. Roţile carelor de luptă vuiau ca tunetul, zgomotul paşilor şi zdrăngănitul armelor erau asemenea mării în timp de furtună, iar eu, tot privind spectacolul care se desfăşura în faţa ochilor mei, am simţit că mi se învârteşte capul de ameţeală şi picioarele mele au început să tremure.

Când a început parada, i-am spus lui Kaptah:

— Nu este suficient dacă vom spune: „Carele de luptă din Babilon sunt nenumărate, ca nisipul mării şi ca stelele de pe cer”. Noi trebuie să ştim care este numărul lor exact.

Ca de obicei, Kaptah a bombănit şi mi-a spus:

— Stăpâne, este imposibil, fiindcă în toată lumea nu există un astfel de număr.

De aceea, am numărat eu însumi, aşa cum am putut Erau de şaizeci de ori şaizeci de ori şaizeci de infanterişti, iar care de luptă erau de şaizeci de ori şaizeci, fiindcă şaizeci este număr sacru în Babilon. De altfel, numere sacre sunt şi cinci şi şapte şi doisprezece, dar nu aş putea să explic ce semnificaţie are fiecare dintre aceste numere sacre, fiindcă, deşi preoţii

Babilonului mi-au povestit în detaliu despre fiecare număr, nu am înţeles nimic din explicaţiile lor.

Scuturile soldaţilor din garda personală a regelui erau aurite şi argintate, obrajii lor sclipeau de uleiuri şi erau atât de graşi, încât respiraţia lor ajungea până la rege ca de la o turmă de bivoli. Dar numărul lor nu era prea mare, iar trupa sosită din provinciile Babilonului, bronzată şi murdară, împrăştia în jur miros puternic de urină. Mulţi nici nu aveau lănci, fiindcă ordinul regelui îi luase prin surprindere, aveau pleoapele mâncate de muşte, aşa că, mi-am spus, soldaţii sunt la fel în toate ţările şi nici regii nu se prea deosebesc între ei. Am mai văzut că multe dintre carele de luptă erau vechi, se clătinau jalnic şi aveau secerile de pe oişte verzi de cocleală. Iar câteva îşi pierduseră roţile pe drum.

Seara, regele m-a chemat în faţa lui şi m-a întrebat:

— Ai văzut puterea mea, Sinuhe?

M-am prosternat la pământ în faţa lui şi i-am spus:

— Într-adevăr, în toată lumea nu există un rege mai puternic ca tine şi nu degeaba ţi se spune „Stăpânul celor patru zări ale lumii". Ochii mei sunt obosiţi de atâta privit, mi se învârte capul de ameţeală, mâinile şi picioarele mele au înţepenit, fiindcă numărul soldaţilor tăi este cât nisipul mării şi stelele cerului.

El a zâmbit mulţumit şi mi-a spus:

— Ai văzut tot ceea ce doreai să vezi, Sinuhe, dar dacă te-ai fi mulţumit cu ceea ce aş fi putut eu să-ţi povestesc, poate că ar fi fost mai puţină cheltuială. Sfetnicii mei sunt supăraţi pentru acest capriciu al meu, care costă cât tot aurul pe care-l obţin în cursul unui an prin impozite de la o provincie, fiindcă soldaţilor care au sosit aici trebuie să li se asigure hrană şi băutură. Unde mai pui că în această noapte ei vor întoarce pe dos tot oraşul, după cum este obiceiul tuturor soldaţilor şi, fără îndoială, nici peste o lună nu va putea nimeni umbla în siguranţă pe străzile Babilonului. Chiar şi regescul meu fund a înţepenit de atâta stat pe tronul de aur şi simt că mi se învârt ochii în cap. Să bem vin şi să ne răsfăţăm ficatul după această zi, fiindcă eu vreau să mai aflu câte ceva de la tine, tu spui nişte poveşti atât de ciudate şi de amuzante.

Am băut vin împreună cu regele şi el m-a întrebat despre multe lucruri, aşa cum doar copiii şi adolescenţii care încă nu au văzut lumea pot întreba. Răspunsurile mele i-au plăcut şi l-au amuzat mult. La sfârşit, el m-a mai întrebat:

— Oare faraonul nu are o fată, fiindcă, după tot ceea ce mi-ai povestit despre Egipt, m-am hotărât să cer în căsătorie pe una dintre fiicele faraonului. Eu am deja în haremul meu patru sute de soţii şi poate că sunt mai multe decât îmi trebuie, fiindcă, mai mult decât cu una pe zi, eu nu mă pot distra. Bineînţeles, nici una nu este la fel ca alta, aş fi dezgustat dacă toate ar fi la fel. Dar cred că faima mea ar fi mai mare dacă printre soţiile mele ar fi şi o fiică de faraon. Cu siguranţă că poporul peste care domnesc m-ar respecta şi mai mult ca până acum.

Am ridicat braţul în semn de protest şi i-am spus:

— Burnaburiaş, tu nici nu ştii ce vorbe înspăimântătoare ai rostit. De când este lumea, nici o fiică de faraon nu s-a unit cu un bărbat străin Fiica faraonului poate fi doar soţia fratelui ei. Dacă nu are frate sau dacă fratele nu o doreşte de soţie, ea rămâne fecioară toată viaţa şi devine preoteasă. Vorbele tale sunt o insultă pentru zeii Egiptului, dar eu te iert, fiindcă nu ştii ce vorbe cumplite ai spus.

El a încruntat din sprâncene şi mi-a spus ursuz:

— Oare cine eşti tu ca să ierţi un rege? Oare sângele meu nu este la fel de divin ca şi sângele faraonului?

— Am văzut sângele tău şi am văzut şi sângele faraonului Amenhotep al III-lea şi pot afirma că între sângele tău şi sângele unui faraon nu există nici un fel de deosebire. Dar trebuie să-ţi amintesc că faraonul este căsătorit de puţină vreme şi nu ştiu dacă lui i se va fi născut vreo fată.

— Eu sunt încă tânăr şi pot aştepta, a spus regele Burnaburiaş aruncându-mi o privire vicleană, fiindcă el era regele unui popor de negustori.

Şi a mai spus:

— Dacă faraonul nu are nici o fiică sau dacă el nu vrea să-mi dea de soţie pe una dintre fiicele lui, el ar putea să-mi trimită pe nu are importanţă care fecioară, fiică de nobil din Egipt, despre care eu pot spune aici că este fiică de faraon. Nimeni nu se va îndoi de spusele mele şi nici faraonul nu va avea nimic de pierdui. Dar dacă el va refuza, voi trimite armata să-mi aducă cu forţa o fiică de faraon, fiindcă eu nu renunţ niciodată la ceea ce mi-a intrat în cap.

Vorbele lui m-au neliniştit şi i-am spus că un război costă mult şi complică relaţiile comerciale şi că, după un război, el însuşi va fi mai prejudiciat decât Egiptul. Şi i-am mai spus:

— Cred că cel mai bine ar fi să aştepţi până ce mesagerii te vor anunţa că faraonului i s-a născut o fată. Abia după acea vei trimite mesajul tău pe o tăbliţă de argilă şi, dacă el va fi de acord, ţi-o va trimite pe fiica lui. El nu te va înşela doar cu vorbe, fiindcă are acum un nou zeu, un zeu puternic, cu care trăieşte doar întru adevăr.

Dar Burnaburiaş s-a prefăcut că nu înţelege cuvintele mele şi a spus:

— Despre un astfel de zeu, eu nici nu vreau să aud. Sunt uimit că faraonul şi-a ales un astfel de zeu, când toată lumea ştie că adesea adevărul este dăunător şi duce la sărăcie. Eu îi respect pe toţi zeii şi mă rog şi la zeii pe care nu-i cunosc, nu strică să-ţi iei măsuri de siguranţă, pentru orice eventualitate şi pentru că aşa sunt obiceiurile, dar cu acest zeu al faraonului eu nu vreau să am de-a face decât de la distanţă.

El a mai spus:

— Vinul m-a înviorat şi mi-a înveselit ficatul, iar vorbele tale despre fiicele faraonilor şi despre frumuseţea lor m-au aprins, aşa că vreau să mă retrag în haremul meu. Însoţeşte-mă; în calitate de medic, tu ai voie să intri în harem; eu am destul de multe soţii şi nu-mi va părea rău dacă tu te vei distra cu vreuna dintre ele, cu condiţia să te opreşti la timp şi să nu o laşi grea, fiindcă aşa ceva ar genera o serie nesfârşită de încurcături. De altfel, eu sunt tare curios să văd cum se iubeşte un egiptean cu o femeie, fiindcă fiecare popor are, se pare, obiceiuri diferite. Şi poate că şi tu, care ai umblat prin atâtea ţari, vei mai avea ceva nou de învăţat în haremul regelui Babilonului; eu am femei din toate ţările lumii şi fiecare are obiceiuri bizare.

Nici nu a vrut să asculte protestele mele şi m-a dus cu forţa în harem şi mi-a arătat decoraţiunile murale, pe care artiştii Babilonului le executaseră în culori vii pe cărămizi smălţuite. Erau reprezentaţi pe acele cărămizi smălţuite bărbaţi şi femei, care făceau dragoste în tot felul de poziţii ciudate. El mi le-a arătat pe câteva dintre soţiile lui, care erau îmbrăcate în veşminte bogate şi încărcate de bijuterii şi podoabe. Printre ele erau şi femei şi fete tinere din toate ţările cunoscute, dar erau şi din triburi de sălbatici, pe care negustorii Babilonului le aduseseră din locuri îndepărtate. Erau femei de diferite culori, de diferite mărimi, vorbeau toate deodată în diferite limbi şi dansau în faţa regelui dezvelindu-şi pântecele ca să-i atragă atenţia, fiindcă fiecare dintre ele voia să fie aleasă de rege. El a insistat mult să-mi aleg o femeie pe gustul meu, până când, sătul de zgomotul acela asurzitor pe care-l făceau iubitele lui soţii, i-am spus că eu am promis zeilor

să mă abţin de la distracţia cu femeile atunci când am un bolnav de vindecat. Or, pentru a doua zi, eu am promis să-l operez pe unul dintre nobilii Babilonului, care avea o aderenţă pe testicule, de aceea, eu nu puteam să mă ating de nici o femeie. Regele m-a crezut şi doar aşa am putut pleca de acolo, dar femeile au fost foarte dezamăgite şi şi-au exprimat reproşul prin gesturi şi prin vorbe, fiindcă, în afară de eunuci, ele nu mai văzuseră până atunci un bărbat adevărat în harem. Regele era foarte tânăr, avea un trup firav şi încă nici nu-i mijise mustaţa

Dar, mai înainte de a pleca, regele mi-a spus:

— Fluviul şi-a revărsat apele şi primăvara a sosit. De aceea, preoţii au fixat peste treisprezece zile sărbătoarea primăverii şi ziua regelui fals. Pentru această zi, eu ţi-am pregătit o surpriză care cred că te va amuza foarte mult, abia aştept această zi pentru a mă distra eu însumi bine, dar despre ce este vorba, nu îţi voi spune dinainte, pentru a nu diminua bucuria acelei zile.

Am plecat încărcat de gânduri, fiindcă presimţeam că ceea ce-l putea amuza pe regele Burnaburiaş nu mă poate amuza şi pe mine. Şi când i-am povestit lui Kaptah despre ceea ce a spus regele, pentru prima dată, el a fost de aceeaşi părere cu mine.

Medicii regelui nu ştiau cum să-mi mai mulţumească, fiindcă datorită mie regele nu era supărat pe ei, dimpotrivă, îi răsplătise cu bogăţii. Ei îmi erau recunoscători fiindcă îi apărasem în faţa regelui şi le lăudasem priceperea. Ei erau, într-adevăr, pricepuţi în domeniul lor şi eu nu aveam decât de câştigat învăţând câte ceva de la ei atâta timp cât ei nu aveau nimic de ascuns faţă de mine. Un lucru important pe care eu l-am învăţat de la ei a fost modul în care ei extrăgeau sucul seminţelor de mac, cum preparau remediile împotriva insomniei, pentru pierderea cunoştinţei sau pentru moarte, în funcţie de mărimea dozei administrate. Mulţi oameni din Babilon utilizau acest leac, cu sau fără vin, şi afirmau că o astfel de băutură le procura o mare plăcere. Preoţii foloseau, de asemenea, acel leac pentru a-şi spori capacitatea de prezicători, fiindcă, spuneau ei, acest extract conţine esenţa înţelepciunii şi în visele lor pot vedea mai clar ceea ce urmează să se întâmple. De aceea, în Babilon erau imense câmpuri de maci. Aceste câmpuri, pline de flori multicolore, erau atât de ciudate şi privindu-le simţeai cum ceva magic şi, în acelaşi timp, înspăimântător se strecoară în tine. Ele erau numite „Câmpiile zeilor”, fiindcă erau proprietatea Turnului şi Porţii.

Unii preoţi erau cunoscători ai secretelor ascunse în sămânţa de cânepă, din care extrăgeau o licoare care-i înveselea pe oameni şi-i făcea să uite durerile şi gândurile despre moarte. Dacă un bărbat consuma prea des din acea licoare, nu mai dorea să se distreze cu femeile de pe pământ, aşa spunea toată lumea, fiindcă era de ajuns să-şi dorească o anume femeie şi miraculoasa licoare i-o trimitea în braţe. Am văzut multe lucruri interesante în Babilon şi mi-am sporit cunoştinţele, dar cel mai mult am fost uimit de măiestria preoţilor, care executau dintr-o sticlă clară, asemănătoare cristalului de munte, instrumente care măreau obiectele pe care le priveau

prin acea sticlă magică. Şi nu am crezut că este posibil aşa ceva, până când nu am ţinut eu însumi în mână o astfel de sticlă şi am privit prin ea, dar nu am înţeles de ce acele cristale aveau acea putere ciudată; nici preoţii nu erau în stare să explice nimic şi cred că nici un om nu poate explica aşa ceva. Nobilii şi cei bogaţi foloseau acele sticle atunci când vederea începea să le slăbească, aşa că în zilele bătrâneţii lor încă mai puteau citi cele scrise şi puteau să aplice corect sigiliul pentru a pecetlui cele de cuviinţă. Dar ce este şi mai surprinzător este faptul că, atunci când razele soarelui traversează acele cristale, sticle, nici nu ştiu cum să le spun, bălegarul uscat sau crengile şi frunzele uscate iau foc, fără a fi nevoie de nici o frecare. Eu cred că din cauza acestor cristale, puterea vrăjitorilor din Babilon este mai mare decât a altor vrăjitori din oricare alt regat al lumii şi, de aceea, preoţii Babilonului se bucură de un aşa de mare respect. Acele cristale sunt nemaipomenit de scumpe, preţul lor este de câteva ori mai mare decât greutatea lor în aur, dar văzând cât de mult sunt eu interesat de ele, medicul care i-a extras regelui acel dinte despre care am vorbit mai înainte mi-a dăruit unul. Eu i-am dăruit, în schimb, o uşă din lemn de cedru pentru casa lui şi pentru această uşă am găsit un artist, care a pictat-o în maniera regală egipteană. În imaginile pictate pe uşă se putea vedea cum el, dentistul regal, extrage cu măiestrie dintele regelui şi cum regele îl răsplăteşte cu daruri bogate. În Babilon sunt artişti care ştiu să picteze în manieră egipteană, în schimb lemnul este atât de scump, încât se transmite ca moştenire de la tată la fiu, iar când un nobil sau un om bogat îşi schimbă locuinţa, îşi ia şi uşa cu el.

Un interes deosebit au trezit în mine preoţii prezicători ai Babilonului şi, pentru că eu mă bucuram de favorurile regelui şi, fiindcă medicii regelui au dat referinţe bune despre mine, ei mi-au permis să învăţ la Turn arta de a prezice. Aşa stând lucrurile, am început să învăţ să citesc în ficatul de oaie şi să deosebesc munţii şi apele lui, străzile, porţile şi turnurile, capul, mâinile, picioarele, urechile, degetele şi aşa mai departe, până la toate celelalte cavităţi, adică tot ceea ce este pentru un medic de mare utilitate, fiindcă, dacă le cunoaşte bine, poate citi în ficatul oii sacrificate boala pacientului şi mijlocul de vindecare, fără să mai aibă nevoie să examineze bolnavul. Medicii Babilonului foloseau, de obicei, acest procedeu, atunci când nu erau siguri de unde provine durerea pacientului. După părerea mea, această metodă de diagnosticare a bolii îl ajută pe medic ca să-şi recapete încrederea în el însuşi, dacă este deconcertat în raport cu boala.

Dar, numai dacă ştii să citeşti în cartea cerului, noaptea, poţi cunoaşte tot ceea ce este şi tot ceea ce se poate întâmpla, aşa afirmă toţi învăţaţii Babilonului. Eu nici nu am încercat să învăţ această scriere, fiindcă, pentru a o învăţa, este nevoie de ani, de zeci de ani de studiu. Toţi astrologii Babilonului erau bătrâni, cu bărbile cărunte, cu ochii obosiţi de-atâta privit la stele şi tot timpul obişnuiau să se ia la harţă din cauza semnificaţiei vreunei poziţii astrale, aşa că, am gândii eu atunci, este inutil să studiez aşa ceva. Dar, din ceea ce povesteau preoţii, am aflat că tot ceea ce se petrece pe pământ are un corespondent pe cer şi că până şi cel mai mic şi mai neînsemnat lucru poate fi descifrat de acela care ştie bine să citească ceea ce este scris pe bolta cerească. Această ştiinţă mi s-a părut mai demnă de crezut şi de înţeles decât alte doctrine despre oameni şi despre zei şi cred că, folosind-o, omul îşi poate face viaţa mai uşoară. Crezând în semnele cerului, oamenii înţeleg că tot ceea ce li se întâmplă este în conformitate cu legi care nu se pot schimba Nimeni nu-şi poate schimba destinul, fiindcă, oare cine poate modifica poziţia aştrilor şi cine poate schimba traiectoria pe care se mişcă stelele? Dacă te gândeşti bine, această învăţătură este cea mai apropiată de om şi are o logică pe care alte învăţături nu le au. Ea corespunde credinţei din inima omului, cu toate că babilonienii vorbeau despre ficat aşa acum egiptenii vorbesc despre inimă, dar cred că această diferenţă nu este esenţială şi este doar un mod de exprimare.

Atât de puternic m-a impresionat această ştiinţă, încât m-am frământat mult tot gândindu-mă dacă nu ar fi mai bine să pun pentru totdeauna capăt călătoriei mele prin lume şi să rămân toată viaţa în Babilon, ca să învăţ să citesc în stele. Această învăţătură ar fi urmat să-mi ocupe tot restul zilelor şi, de aceea, am ezitat, mă gândeam că viaţa unui om poate că este mai interesantă decât orice învăţătură.

I-am povestit despre aceste frământări ale mele lui Kaptah, dar Kaptah mi-a spus:

— La ce foloseşte oamenilor să îşi petreacă toată viaţa urmărind stelele până li se împăienjenesc ochii şi nu mai pot vedea nimic? Dacă este adevărat că tot ceea ce se întâmplă este deja scris în stele, înseamnă că oamenii nu pot evita ceea ce urmează să li se întâmple, chiar dacă o ştiu mai dinainte. Aminteşte-ţi despre povestea cu prinţul şi cu câinii săi. Dacă omul cunoaşte cu anticipaţie toate evenimentele rele care i se vor întâmpla, slăbeşte şi se întristează şi în zadar încearcă să-şi schimbe destinul, fiindcă, orice-ar face, destinul lui tot acelaşi rămâne. Iar dacă omul citeşte în stele

că lui i se vor întâmpla doar lucruri bune, ceea ce, în general, nu se prea întâmplă nimănui, abia atunci poate că este mai bine, fiindcă se va bucura şi va fi fericit că-şi poate petrece viaţa în aşa fel încât inima lui s-o ţină doar într-o continuă desfătare. Eu cred că oamenilor li se întâmplă şi bune, şi rele, într-un amestec pe care doar zeii îi hotărăsc. Se înţelege că hotărârile zeilor creează complicaţii importante cititorilor în stele şi-i alarmează pe oamenii, care vor să-şi cunoască viitorul. Pentru noi, cred că cel mai bine este să avem încredere în scarabeul nostru, cred că eşti de acord că până acum, doar el ne-a ajutat

— Dar, am spus eu, o dată ce urmează să ni se întâmple totul conform cu ceea ce este deja scris în stele, nu poate scarabeul nostru să clintească nimic din ceea ce ne-a fost deja destinat. Nu, nu cred că scarabeul poate avea vreo putere asupra evenimentelor care ni se pot întâmpla.

Auzind cuvintele rostite de mine, Kaptah a fost indignat şi m-a jignit adânc când mi-a spus ceea ce mi-a spus, dar l-am iertat, fiindcă, în parte, avea dreptate. El a spus:

— Vorbele tale nu au nici o logică, au mirosul murdăriei de porc. Dacă este adevărată această învăţătură a stelelor, tot aşa de adevărat poate fi că în stele scrie despre scarabeul nostru, care ne poartă noroc. Daca socotim toate păţaniile, mai mici sau mai mari, prin care am trecut, fără nici o îndoială, scarabeul ne-a purtat noroc, este clar că, fără scarabeu, de mult am fi atârnat noi cu capul în jos pe zidurile vreunui oraş sau că oasele noastre ar fi deja albite pe vreun câmp.

Nu am mai avut nici un argument cu care să-l contrazic şi nici nu m-am mai gândit niciodată să rămân în Babilon toată viaţa pentru a cerceta stelele,

Mi-am întrebat inima şi am aflat de la inima mea că acea hotărâre i-a fost pe plac. Călătoriile intraseră în sângele meu şi ochii mei erau neobosiţi şi dornici să vadă fără încetare ceva nou. M-a mai consolat şi gândul că nu pierdusem nimic dacă nu urma să studiez stelele, fiindcă, fără îndoială, atât discuţia pe care o purtasem cu Kaptah, cât şi hotărârea pe care o luasem fuseseră scrise în stele încă dinainte de ziua în care m-am născut şi că nu aş fi putut rămâne în Babilon, chiar dacă aş fi vrut, fiindcă totul era deja stabilit acolo pe cer.

În acele zile, până la sărbătoarea de primăvară, am studiat ficatul de oaie şi mi-am însemnat tot ceea ce preoţii lui Marduk m-au învăţat despre zborul păsărilor, cunoştinţe care îmi puteau fi folositoare în călătoriile

viitoare. Mi-am consacrat mult timp pentru a învăţa cum trebuie răsturnat uleiul în apă şi ce semnificaţie au imaginile care se formează la suprafaţa apei, dar această artă nu mi-a inspirat prea multă încredere, fiindcă imaginile erau, de fiecare dată, altele şi nu era nevoie de prea multă ştiinţă pentru a le explica, ci doar de imaginaţie şi de o limbă ascuţită.

Aşa de mult m-a atras învăţătura Babilonului că un timp am şi uitat că sunt medic; îmi petreceam zile întregi la Templu şi mă obişnuisem să-i refuz pe pacienţii care mă căutau, fiindcă auziseră despre deosebita mea măiestrie de medic. De obicei, acestor pacienţi le recomandam să meargă la medicii regelui. Medicii regelui au fost foarte mulţumiţi, fiindcă faima lor crescuse mult în ochii locuitorilor Babilonului. Iar eu, care adăugam înţelepciunii dobândite în Egipt înţelepciunea Babilonului, tremuram de bucurie şi mă gândeam că sunt în posesia întregii ştiinţe medicale pe care oamenii o dobândiseră în cursul multor mii de ani din cele patru părţi ale lumii. Acum ştiu că totul nu a fost decât vanitate, dar atunci, când gândeam în acest fel, am simţit cum puterile mele cresc şi am devenit mai sigur de mine şi mi se părea că pentru mine nimic nu este imposibil. Eram încă tânăr, trecusem deja prin atâtea ciudate încercări şi învăţasem atât de multe lucruri.

Mai înainte de a povesti despre sărbătoarea de primăvară şi despre ziua regelui fals, trebuie să mai povestesc despre ceva, care este în legătură cu naşterea mea. S-a întâmplat când preoţii au încercat ca să-mi citească viaţa, examinând ficatul unui berbec şi răsturnând ulei în apă. Ei au spus:

— Naşterea ta este legată de un secret înspăimântător, Sinuhe, pe care noi nu-l putem explica, aici se vede că tu nu eşti un simplu egiptean, aşa cum crezi, ci un străin, nu numai pentru Egipt, ci pentru toată lumea aceasta.

Eu le-am povestit istoria naşterii mele şi cum am fost găsit de mama mea adoptivă într-o barcă de stuf. Preoţii lui Marduk s-au uitat cu înţeles unii la alţii, s-au înclinat în faţa mea şi au spus:

— Aşa am presupus şi noi.

Apoi, ei mi-au povestit că marele lor rege, Sargon, care cucerise pe vremuri cele patru părţi ale lumii şi a cărui putere se întinsese de la marea din nord până la marea din sud şi chiar şi peste insulele mării, sosise, de asemenea, într-o barcă de stuf pe lume şi că nimeni nu ştiuse nimic despre naşterea lui până în ziua în care faptele sale au atestat că el este descendent direct al zeilor.

După ce am auzit cuvintele lor, inima mea a început să bată nebuneşte, dar am încercat să râd şi le-am spus:

— Oare voi credeţi că eu, un medic oarecare, sunt vreun descendent al unui zeu?

Dar ei nu au râs şi mi-au spus:

— Acest lucru nu-l putem şti sigur, dar este mai bine să fim prudenţi şi să ne înclinăm în faţa ta cu respect, ca în faţa unui zeu.

Şi ei s-au înclinat din nou în faţa mea până la pământ, dar eu le-am spus:

— Încetaţi odată cu aceste plecăciuni şi poate că ar fi mai bine să revenim la treburile noastre.

M-am apropiat de modelul din argilă al ficatului de oaie şi ei mi-au explicat semnificaţia circumvoluţiunilor ficatului, dar, pe ascuns, mă priveau cu respect şi, din când în când, mai şuşoteau între ei.

Din acea zi au început să nu-mi mai dea pace şi să mă obosească gândurile despre originea mea, îmi simţeam inima grea ca plumbul când mă gândeam că sunt un străin pentru toată lumea. Aş fi vrut să-i întreb pe astrologi despre secretul naşterii mele, dar întrucît nu ştiam momentul exact al naşterii, nu puteam să întreb nimic, fiindcă ei nu ar fi putut da nici un fel de răspuns. La rugăminţile preoţilor, ei au încercat, totuşi, să vadă după tabelele lor, înscrise pe tăbliţe de argilă, din anul şi din ziua în care eu am fost găsit, câteva momente, fiindcă preoţii erau şi mai curioşi decât mine să cunoască originea naşterii mele. Astrologii au spus că, dacă m-aş fi născut într-un anumit moment al acelei zile, prin vinele mele ar fi trebuit să curgă sângele faraonilor şi că aş fi fost predestinat să conduc multe popoare. N-aş putea spune că după ce am aflat acest lucru de la astrologi mi s-au mai limpezit gândurile. Dacă mă gândeam la clipele fericite ale vieţii mele de până atunci, nici nu prea aveam la ce să mă gândesc, nu-mi veneau în minte decât clipele mele amare, care mă îndepărtaseră de Teba. Dar, mi-am spus eu, poate că, într-adevăr, stelele m-au condamnat din prima clipă a vieţii mele şi m-au trimis pe Nil într-o barcă de stuf, ca să-i împing la moarte, înainte de vreme, pe Senmut şi pe Kipa, părinţii mei, care m-au iubit atât de mult, să le fur bucuria de a trăi şi să-i lipsesc până şi de mormântul lor. Aceste gânduri m-au frământat puternic. Dar, îmi mai spuneam eu, o dată ce stelele m-au blestemat în felul acesta, nu am avut cum să mă abat de la destinul meu şi probabil că aşa îmi este mie scris să produc în continuare suferinţe celor care mă iubesc. M-am temut de viitor

în acea vreme când locuiam în Babilon, pentru că atunci am înţeles că toate nenorocirile mi s-au întâmplat ca să-mi întorc inima de la oameni şi să trăiesc singur, fiindcă în singurătate nu aş mai fi putut aduce nimănui vreun necaz.

A venit timpul să povestesc şi despre ziua faraonului fals. Când seminţele au început să încolţească şi când nopţile s-au mai încălzit, după perioada în care a fost un frig îngrozitor, preoţii s-au dus în afara oraşului şi au dezgropat din mormânt zeul şi au strigat că zeul a înviat şi s-a sculat din mormânt, după care, tot Babilonul a început să se frământe şi pe străzi forfotea lumea în straie de sărbătoare, toţi erau veseli, mulţimea fura din pieţe pe întrecute şi făcea un zgomot mai mare decât atunci când soldaţii pleacă la război.

Multe femei şi fete tinere s-au dus atunci la templul zeiţei Iştar ca să câştige şi ele ceva argint şi oricare bărbat se putea distra pe îndelete cu ele. Nu era nimic dezonorant că ele se dăruiau în templu oricărui bărbat, dimpotrivă, era un prilej de veselie şi de descătuşare a dorinţei, camuflată tot anul.

Ultima zi a sărbătorii a fost ziua regelui fals. Mă obişnuisem cu diferitele obiceiuri din Babilon, cu toate acestea, am rămas înmărmurit când oamenii din garda regelui au pătruns beţi în pavilionul zeiţei Iştar, dis-de-dimineaţă, când nici nu se luminase încă, au forţat porţile, au lovit cu lăncile ornamentele de lemn ale pavilionului şi au răcnit din toate puterile:

— Unde se ascunde regele nostru? Aduceţi-l repede, fiindcă nu peste multă vreme se face ziuă şi regele trebuie să facă dreptate poporului.

Zgomotul pe care ei îl făceau era insuportabil, s-au aprins lămpile şi slujitorii hanului alergau ca nebuni pe coridoare. Kaptah a crezut că în oraş izbucnise vreo revoltă şi primul lucru care i-a trecut prin cap a fost să se ascundă sub patul meu. Iar eu, înfăşurat cu pătura de lână de pe pat, am ieşit în întâmpinarea soldaţilor din garda regală, care băteau în uşa noastră, şi le-am spus:

— Oare ce vreţi? Atenţie, nu încercaţi să mă supăraţi, fiindcă eu sunt Sinuhe egipteanul, Fiul măgarului sălbatic, şi, desigur că numele meu vă este cunoscut.

Ei au strigat într-un glas:

— Dacă tu eşti Sinuhe, am nimerit bine, fiindcă pe tine te căutam.

Şi cu o obrăznicie de necrezut, mi-au dat jos pătura cu care eram acoperit, aşa că am rămas în pielea goală, iar ei au rămas cu gurile căscate la mine şi, uimiţi, mă arătau cu degetul unul altuia, fiindcă ei, până atunci, nu mai văzuseră un bărbat circumcis.

Pufnind în râs, ei au spus:

— Oare putem noi lăsa să umble liber prin Babilon un astfel de bărbat, care ar putea fi un pericol pentru femeile noastre? Oare nu ştii că femeile se omoară după tot ceea ce este mai bizar? O, zei, aşa o ciudăţenie chiar că n-am mai văzut de atunci, de când, din insulele mării calde, a sosit în Babilon un bărbat negru, cu părul creţ, care, pentru a stârni interesul femeilor, îşi înfipsese un os în falus şi-l împodobise cu zurgălăi, care se bălăngăneau şi zdrăngăneau la fiecare pas pe care el îl făcea.

Dar, după ce au râs şi şi-au bătut joc de mine până s-au săturat, s-au liniştit şi mi-au spus:

— Încetează să ne mai faci să pierdem vremea cu tot felul de fleacuri şi spune-ne unde este servitorul tău fiindcă trebuie să-l ducem la palat. Astăzi este ziua regelui fals şi de aceea, el trebuie să ajungă degrabă la palat.

Când a auzit aceste vorbe, Kaptah s-a speriat atât de tare, încât l-a apucat tremuratul şi tremura atât de puternic, că patul a început să se zgâlţâie şi oamenii din garda regelui s-au vârât după el sub pat şi l-au tras afară chicotind şi râzând, după care s-au înclinat în faţa lui şi au spus:

— Această zi este pentru noi cea mai veselă zi, fiindcă l-am găsit pe regele nostru, care stătea ascuns aici. Ochii noştri se bucură că-l văd şi sperăm că el ne va răsplăti cu bogăţii pentru credinţa pe care i-o purtăm.

Kaptah îi privea îngrozit, îi tremura capul, iar ochii i se dilataseră de spaimă. Văzându-i uimirea şi teama, ei au început să râdă şi mai tare şi au strigat:

— Într-adevăr, el este regele celor patru părţi ale lumii şi-l recunoaştem după cum arată.

Şi ei s-au înclinat exagerat de mult în faţa lui, în timp ce aceia care erau in spatele lui îi trăgeau picioare-n fund ca să-i zorească pentru plecare.

Iar Kaptah mi-a spus cu o voce pierdută:

— Nu mai încape îndoială că, în acest Babilon, toată lumea este nebună şi plină de răutate. Este limpede că nici scarabeul nu ne mai protejează. Cum este oare posibil ca tocmai mie să mi se întâmple aşa o mizerie? Nici nu mai ştiu dacă stau în picioare sau dacă stau în cap. Dar, cine ştie, poate că sunt în pat şi visez, prea seamănă a vis istoria aceasta. Întâmplă-se ce s-o întâmpla, vis sau realitate, tot trebuie să-i urmez, fiindcă ei sunt nişte bărbaţi zdraveni ca taurii şi n-are rost să încerc să mă opun lor. Stăpâne, te rog din tot sufletul, salvează-mi viaţa dacă poţi, iar dac-o fi să mor, nu lăsa ca trupul meu să spânzure pe zidurile Babilonului! Îmbălsămează-mi-l mai înainte ca ei să mi-l arunce în apă, îmbălsămează-mi trupul după obiceiurile Egiptului şi pune-mi la îndemână cele de trebuinţă, ca să ajung fără prea mari greutăţi în ţara de Dincolo; lucrul bine făcut ajută la evitarea neplăcerilor.

Soldaţii se prăpădeau de râs ascultându-l şi-şi loveau genunchii şi se plesneau între ei pe spinare, le era teamă că se vor sufoca de atâta râs, aşa spuneau, şi ei au mai spus:

— Pe Marduk, nici nu puteam găsi un rege mai grozav decât acesta şi-i deja o minune că nu i se înnoadă limba-n gură de-atâtea vorbe.

Apăreau zorii, de aceea ei se străduiau să-l determine pe Kaptah să se grăbească, lovindu-l cu cozile lăncilor. Eu m-am îmbrăcat în grabă şi i-am urmat şi nimeni nu m-a împiedicat să intru în palat, fiindcă acolo toate porţile erau deschise şi curtea şi anticamerele palatului erau pline de o mulţime de oameni zgomotoşi. Am fost aproape sigur că Burnaburiaş fusese asasinat şi că, peste puţină vreme, va curge sângele şi pe stradă, mai înainte ca trupele din provincii să poată ajunge în oraş.

Mă înşelasem în presupunerile mele. Nici nu am mai avut timp să-i întreb pe soldaţi ce s-a întâmplat, când l-am văzut pe regele Burnaburiaş, care stătea aşezat pe tronul de aur cu baldachin, îmbrăcat în ţinuta festivă şi cu însemnele puterii în mână. În jurul lui erau marii preoţi ai lui Marduk şi cei mai respectabili sfetnici ai regelui şi demnitari ai Babilonului. Iar soldaţii din garda regelui, fără să se sinchisească de toţi acei demnitari, şi-au făcut loc cu lăncile printre ei şi l-au târât pe Kaptah, care se zbătea în mâinile lor, până în faţa tronului.

Într-o clipă s-a făcut linişte şi Kaptah, neplăcut impresionat să se întâlnească din nou faţă în faţă cu leul regelui, a spus:

— Luaţi-l de aici pe acest animal îngrozitor, fiindcă mie jocul acesta nu-mi place. Iar dacă nu-l luaţi de aici, eu plec acasă.

În acelaşi timp, când el a început să vorbească, lumina răsăritului de soare a pătruns pe fereastră şi toţi preoţii, nobilii, sfetnicii regali şi soldaţii din gardă au început să strige:

— El are dreptate. Duceţi-l de-aici pe-acest animal, cu stăpânul lui cu tot, fiindcă suntem sătui să ne conducă un copil căruia încă nici nu i-au mijit tuleiele bărbii. Acest bărbat este un înţelept, îl vom face rege şi, de acum înainte, el ne va conduce pe noi.

Nu-mi venea să-mi cred ochilor când am văzut cum toţi încep să-l împingă pe rege şi să râdă în bătaie de joc de el. Apoi, ei i-au smuls barba falsă şi însemnele puterii din mâini şi l-au dezbrăcat de veşminte, încât, până la urmă, regele a rămas gol-goluţ, aşa cum fusesem şi eu puţin mai înainte în faţa soldaţilor. Toţi îl ciupeau de braţe şi-i cercetau curioşi muşchii coapselor, îşi băteau joc de el şi spuneau:

— Se vede clar că el abia a fost înţărcat şi gura lui încă mai este umedă de la laptele pe care l-a supt de la maică-sa. Era timpul ca femeile din haremul regal să aibă parte de ceva mai bun şi nu ne îndoim că acest egiptean bătrân, Kaptah, care se pricepe atât de bine la glume, se pricepe şi la călărit femeile.

Burnaburiaş nu a protestat defel. Râdea şi el împreună cu toată lumea, iar leul, deconcertat, a fost atât de zăpăcit de tot ceea ce se întâmpla în jur, încât s-a retras cu coada între picioare, privind îngrozit la mulţimea care făcea atât de mult zgomot.

Era atât de absurd ceea ce se întâmpla, încât şi eu am fost tentat să cred că visez când am văzut cum soldaţii l-au alungat pe rege, aşa, în pielea goală, şi l-au îmbrăcat pe Kaptah cu veşmintele regale şi, după ce l-au silit să ţină în mână însemnele puterii, s-au prosternat cu toţii în faţa lui şi au sărutat praful de sub picioarele lui. Primul care s-a prosternat în faţa lui a fost chiar Burnaburiaş, aşa gol-goluţ, cum era şi a strigat:

— Este just! Fie el, deci, regele nostru, fiindcă un altul mai bun nu putem găsi.

Şi s-au ridicat toţi şi l-au aclamat pe Kaptah. în timp ce regele Burnaburiaş se prăpădea de râs ţinându-se de burtă.

Kaptah, cu ochii ieşiţi din orbite, se uita uluit la ei şi i se zbârlise şi părul de frică sub coroana regală, care, din grabă, îi fusese aşezată strâmb pe cap. Dar, în sfârşit, când s-a făcut linişte, abia stăpânindu-şi furia, Kaptah a strigat:

— Fără îndoială că acesta este un vis, pe care un magician iscusit mă face să îl văd. Este clar că aşa ceva nu există în realitate. Eu nu am nici cea mai mică dorinţă de a vă fi rege şi, dac-ar fi de ales, aş prefera să fiu regele maimuţelor sau al porcilor decât regele vostru. Dar, dac-a fost să fie aşa şi voi chiar vreţi să fiu regele vostru, n-am de ales, fiindcă voi sunteţi mulţi şi eu sunt doar unul. Vis sau realitate, n-are importanţă, dar trebuie să-mi răspundeţi sincer la o singură întrebare: oare sunt sau nu sunt eu regele vostru?

Întrecându-se unul pe altul, toţi au strigat:

— Tu eşti regele nostru şi stăpânul celor patru părţi ale lumii! Oare tu nu simţi şi nu înţelegi acest lucru, neghiobule?

După aceea, toţi s-au înclinat în faţa lui, iar unul dintre bărbaţi s-a îmbrăcat cu o blană de leu şi s-a trântit mârâind la picioarele lui, apoi a făcut tot felul de mişcări caraghioase, care amuzau mulţimea.

Kaptah a reflectat un moment şi, după o uşoară ezitare, a spus:

— Dacă, într-adevăr, eu sunt regele vostru, vreau să sărbătoresc acest eveniment şi să beau. Aduceţi-mi de îndată vin, sclavii mei, că de nu, bastonul acesta regal va învăţa să danseze pe spinările voastre şi hoiturile vă vor putrezi pe ziduri, fiindcă eu sunt regele. Aduceţi mult vin, pentru ca toţi prietenii mei, care m-au ales rege, să bea pe săturate împreună cu mine. Eu însumi vreau să înot astăzi în vin până la gât.

Vorbele lui au stârnit o mare bucurie şi mulţimea, veselă, l-a urmat în marea sală, unde, pe o masă imensă, erau tot felul de bucate şi de vinuri bune. Fiecare a luat de pe masă ce a apucat, la fel şi Burnaburiaş, care, între timp, îşi acoperise coapsele cu o bucată de pânză, aşa cum purtau doar sclavii şi se împiedica printre picioarele fiecăruia ca un nătâng. Îi curgea vin din cupa pe care o avea în mână, îi scăpa mâncarea pe veşmintele oaspeţilor şi toată lumea arunca cu oasele de la friptură după el.

În curţile interioare ale palatului, mulţimea mânca şi bea. Toţi se îmbulzeau să rupă hălci din berbecii şi din boii fripţi de-a-ntregul şi să-şi umple cupele din bazinele uriaşe din argilă, pline cu bere şi cu vin. Toată lumea devora sălbatic şi toţi îşi umpleau burţile cu arpacaş aromat, amestecat cu sosuri picante şi cu curmale dulci şi, când soarele a fost deja în înaltul cerului, în tot palatul era o gălăgie de nedescris, oamenii râdeau şi se-nveseleau şi toţi se îmbrânceau ameţiţi de băutură. O astfel de sărbătoare eu încă nu mai văzusem niciodată până atunci.

De îndată ce am putut, m-am apropiat de Kaptah şi i-am şoptit încet, ca să nu mai poată auzi şi altcineva:

— Kaptah, vino după mine, ne vom ascunde şi vom fugi de aici; bănuiesc că, după toată distracţia aceasta, nu ne va fi prea bine.

Dar Kaptah vedea altfel decât mine lucrurile, fiindcă băuse destul de mult vin şi fiindcă burta deja i se rotunjise bine de la atâta mâncare bună. El mi-a spus:

— Vorbele tale sună ca un bâzâit de muscă în urechile mele şi, până acum, eu nu am mai auzit ceva mai nebunesc. Tu vrei să plec cu tine, tocmai acum, când această mulţime simpatică de oameni m-a numit rege şi când toată lumea mă respectă şi se înclină în faţa mea? Este clar că scarabeul m-a ajutat să ajung aici şi, pe lângă scarabeu, calităţile mele, pe care acest popor, în sfârşit, a ştiut să le aprecieze la adevărata valoare. Ascultă, Sinuhe, după părerea mea, este o lipsă de respect faptul că tu continui să-mi spui Kaptah ca unui sclav sau ca unui servitor şi să te adresezi atât de familiar mie, în loc să te înclini în faţa mea, aşa cum fac toţi ceilalţi.

L-am rugat să mă asculte şi i-am spus:

— Kaptah, Kaptah, aceasta nu-i decât o farsă, pe care o vei plăti scump. Fugi acum, cât mai este timp. Pentru obrăznicia ta, eu, oricum, te voi ierta.

Dar Kaptah şi-a şters buzele pline de grăsime şi a început să mă ameninţe cu o ciozvârtă de măgar, pe care o avea în mână. Şi a urlat cât l-au ţinut puterile:

— Luaţi-l de aici pe acest egiptean dezgustător, mai înainte de a apuca să mă supăr şi să fac să danseze bastonul meu pe spinarea lui.

Atunci, omul deghizat în leu s-a apucat să ragă şi s-a aruncat peste mine, m-a muşcat de picioare şi m-a zgâriat cu ghearele pe faţă. Poate că mi s-ar fi putut întâmpla şi mai rău, dar, din fericire, tocmai atunci au sunat trâmbiţele şi marii demnitari ai curţii au anunţat că regele va face dreptate poporului, aşa că am fost uitat şi lăsat în pace.

Kaptah a rămas cu gura căscată de uimire când au venit demnitarii Babilonului să-l conducă la Casa Dreptăţii şi a spus că el se încrede în competenţa judecătorilor, care sunt oamenii regelui şi pe care el îi respectă. Dar mulţimea a protestat şi a strigat:

— Dorim să vedem înţelepciunea regelui, pentru a ne putea convinge că este un rege bun şi cunoaşte legile.

Aşa se face că marii demnitari ai Babilonului l-au urcat pe Kaptah pe tronul dreptăţii şi i-au pus în faţă însemnele dreptăţii, cravaşa de judecător şi lanţurile, şi mulţimea a fost invitată sa se prezinte in faţa regelui şi să-şi exprime plângerile. Primul care a îngenuncheat la picioarele lui Kaptah a fost un bărbat cu veşmintele sfâşiate, care-şi turnase şi cenuşă în cap de supărat ce era. El s-a prosternat în faţa lui Kaptah şi a început să plângă. El a spus:

— Nimeni nu este mai înţelept decât regele, stăpânul celor patru părţi ale lumii! De aceea, îl implor ca să facă dreptate! lată care este nenorocirea care mi s-a întâmplat: „Eu am o femeie, pe care am luat-o acum patru ani de nevastă şi noi nu am avut în tot acest timp nici un copil, dar acum femeia mea a rămas grea. Or, ieri am aflat că femeia mea mă înşală cu un soldat şi, deşi am surprins soldatul cu pricina pe când îmi călărea femeia, nu i-am putut face nimic, fiindcă acest soldat este puternic şi mare cât un bivol, de aceea, ficatul meu este plin de amărăciune şi mă sfâşie îndoiala dacă nu cumva copilul care urmează să se nască nu va fi fost zămislit de acest nelegiuit de soldat”. Cer sfatul şi dreptatea regelui şi vreau să ştiu sigur al cui este copilul ca să ştiu ce să fac.

Mai întâi, Kaptah a aruncat o privire îngrozită în jurul lui, dar, după aceea, a spus hotărât:

— Luaţi ciomegele şi trageţi-i o bătaie zdravănă acestui om, ca să-şi amintească de această zi cât va mai trăi.

Slujitorii justiţiei l-au luat imediat pe acel bărbat şi au început să-l bată cu furie, iar el urla de durere şi implora ajutorul mulţimii întrebând: „Oare aceasta-i dreptate?”

Mulţimea a început să murmure şi să ceară explicaţii. Atunci, Kaptah a spus:

— Acest om îşi merită din plin ciomegele pe care le primeşte pe spinare, pentru că m-a deranjat pentru o nimica toată. Dar, şi mai mult, îşi merită loviturile pentru prostia lui, fiindcă, până acum, nu am auzit că un bărbat care nu şi-a udat şi nu şi-a îngrijit câmpul s-a plâns cuiva dacă un altul i l-a însămânţat şi i l-a udat la timp, lăsându-i lui numai grija de a strânge recolta. Oare să fi fost vina femeii? Eu cred că a fost doar vina bărbatului, fiindcă nu i-a dat femeii acel ceva de care ea avea nevoie. De aceea, spun că acest bărbat îşi merită pedeapsa

După ce i-a ascultat vorbele, mulţimea a început să-l aclame şi toţi râdeau şi lăudau înţelepciunea regelui.

Apoi, în faţa regelui s-a înfăţişat un bărbat solid şi bătrân, care a spus:

— În faţa acestei coloane pe care este scrisă legea şi în faţa regelui, cer să mi se facă dreptate. Iată care este necazul meu: „Mi-am construit o casă în colţul unei străzi, dar meşterul constructor m-a înşelat şi casa s-a prăbuşit, tocmai când pe acolo trecea un om şi acel om a murit. Acum, părinţii victimei mă acuză pe mine de moartea fiului lor şi-mi cer să le plătesc despăgubiri”. Oare ce trebuie să fac?

După ce a chibzuit puţin, Kaptah a spus:

— Aceasta este o afacere foarte complicată şi trebuie atent cercetată. După părerea mea, aceasta este mai degrabă o treabă a zeilor decât a oamenilor, dar, oare ce spune legea în legătură cu acest subiect?

Judecătorii s-au apropiat şi au citit de pe coloanele pe care era scrisă legea:

— „De se va prăbuşi o casă din vina meşterului constructor şi de va omorî în cădere pe proprietarul ei, meşterul constructor să fie omorât.Dacă va omorî în cădere pe fiul proprietarului casei, fiul meşterului constructor să fie omorât.”Legea nu este mai lungă, dar noi o interpretăm astfel: „Când se prăbuşeşte o casă, ceva este distrus, meşterul constructor este vinovat, de aceea, i se va distruge din bunurile sale o parte echivalentă cu partea distrusă”. Mai mult nu putem spune.

Kaptah a spus:

— N-am ştiut că în Babilon există constructori atât de periculoşi. De astăzi înainte mă voi păzi să trec pe lângă vreo casă care se prăbuşeşte şi mă voi feri să am vreodată de-a face cu meşterii constructori. În conformitate cu legea, problema este simplă. Să meargă părinţii victimei în faţa casei meşterului constructor şi să-l omoare pe primul om pe care-l vor vedea că trece pe lângă casă. În felul acesta, legea va fi respectată Totuşi, mă gândesc că, dacă se va proceda aşa, oare ca va fi de făcut, dacă părinţii noii victime vor cere dreptate? Se pare că deja această a doua moarte nu mai este de competenţa oamenilor, ci a zeilor. După părerea mea, cel mai vinovat este acela care se plimbă pe lângă o casă care urmează să se prăbuşească, fiindcă aşa ceva nu face nici un om înţelept şi nu încape nici o îndoială că este o pedeapsă a zeilor dacă cineva urmează să moară în acest fel. De aceea, îl absolv pe meşterul constructor de toate învinuirile şi declar că acest bărbat care a venit să-mi ceară dreptate este un imbecil, fiindcă el ar fi trebuit să supravegheze ca meşterul constructor să lucreze conştiincios. Este normal ca meşterii constructori să-şi înşele clienţii, când văd că au de-

a face cu imbecili, dar nici pentru imbecili nu este chiar atât de rău dacă sunt înşelaţi, fiindcă, după un necaz, devin ceva mai înţelepţi. Aşa a fost întotdeauna şi aşa va fi mereu.

Mulţimea a lăudat din nou înţelepciunea regelui, iar reclamantul s-a retras ruşinat.

După aceea, în faţa regelui a apărut un negustor corpolent, care era îmbrăcat în veşminte foarte scumpe. El a spus:

— Înţeleptul meu rege, acum trei zile am fost lângă poarta zeiţei Iştar, acolo unde, cu ocazia sărbătorii de primăvară, se adună noaptea fetele sărace ca să-şi sacrifice virginitatea pentru zeiţă, aşa după cum este obiceiul, şi ca să strângă şi ele nişte argint pentru zestre. Printre ele era o fată care mi-a plăcut foarte mult şi, după ce ne-am târguit destul de multă vreme asupra preţului, am căzut amândoi de acord şi i-am dat o sumă bunicică de argint. Dar, când să mă apuc eu cu temei de treaba pentru care mă aflam în acel loc, aşa, deodată, m-a apucat o durere cumplită de burtă, încât a trebuit repede să plec de acolo ca să mi-o deşert. Însă, când m-am întors, fata, care în timpul cât eu am lipsit se tocmise cu un alt bărbat şi obţinuse de la el o oarecare sumă de argint, tocmai isprăvea lucrul pentru care se tocmise cu acel bărbat. Cum m-a văzut, ea a venit repede să se distreze şi cu mine, dar eu nu am mai vrut-o, fiindcă ea de-acum nu mai era fecioară şi i-am cerut cuviincios argintul pe care i-l dădusem. Dar ea a refuzat categoric să mi-l restituie. De aceea am venit la judecata regelui şi aştept să mi se facă dreptate, fiindcă am plătit şi nu am obţinut nimic. În fond, dacă eu cumpăr un ulcior, ulciorul este al meu şi pot să-l sparg, dacă vreau, dar cel care îmi vinde ulciorul nu mă poate obliga să-l cumpăr, în cazul că ulciorul este deja ciobit.

După ce l-a ascultat cu atenţie, Kaptah s-a supărat foc, s-a ridicat de pe tron pocnind din cravaşă şi a spus:

— Într-adevăr, nu am mai întâlnit nicăieri atâţia neghiobi ca în acest oraş. Eu nu înţeleg de ce acest ţap bătrân îşi bate joc de mine. Fata a avut dreptate să-şi caute un altul, dacă a văzut că acest nenorocit nu este în stare să-i facă ce i-a promis. Ba, aş putea spune că purtarea ei a fost foarte frumoasă şi chiar demnă de laudă, pentru că ea a fost gata să-i ofere despăgubiri, pe care porcul acesta nici nu le merită. Acest bărbat ar fi trebuit să mulţumească atât fetei, cât şi celuilalt bărbat că s-au distrat împreună şi au înlăturat cu bine acel obstacol, pe care nu oricine se pricepe să-l înlăture şi de la care, după cum ştie toată lumea, nu se poate ajunge

decât la duşmănie şi la supărare. Uitaţi-vă la el, oameni buni, acest bărbat are neruşinarea să vină în faţa mea ca să se plângă că a fost păgubit, când el însuşi a păgubit-o pe biata fată de îmbrăţişările pe care ea le aştepta şi pe deasupra mai trăncăneşte şi despre nu ştiu ce ulcioare. Şi fiindcă, în nebunia lui, acest bărbat nu vede care este diferenţa între o fată tânără şi un ulcior, îl condamn ca de acum înainte, să nu se mai atingă de nici o fată şi să se veselească numai cu ulcioarele!

După ce a sfârşit cu această judecată. Kaptah a simţit că-i sătul până-n gât de făcut dreptate; îi amorţise şi trupul de când tot stătea pe scaunul dreptăţii, de aceea a spus:

— Astăzi am mâncat pe săturate, am băut pe cinste şi am făcut şi destulă treabă împărţind dreptate şi obosindu-mi mintea. Dacă mai sunt plângeri, judecătorii pot continua să le asculte. Pe mine, această ultimă judecată, m-a făcut să-mi aduc aminte că, fiind rege, sunt şi stăpânul haremului regal, unde, după câte ştiu, mă aşteaptă cu nerăbdare patru sute de femei. Mă voi duce acum ca să vizitez haremul şi nu m-aş mira prea mult dacă acolo aş ciobi câteva ulcioare, fiindcă puterea şi vinul mi-au sporit forţa şi mă simt ca un leu tânăr.

După ce i-a ascultat vorbele, mulţimea a urlat puternic şi a râs multă vreme, fericită, apoi l-a urmat în palat şi a rămas să aştepte în curtea care dădea spre harem. Numai că lui Burnaburiaş nu-i mai venea să râdă, îşi freca nervos mâinile şi lovea indignat pământul cu picioarele. Când m-a văzut, a venit repede lângă mine şi mi-a spus:

— Sinuhe, tu îmi eşti prieten şi, fiindcă eşti medic, tu ai voie să intri în haremul regal. Du-te după el şi împiedică-l să-şi împlinească nebunia, fiindcă, dacă el se va atinge de vreuna dintre soţiile mele, îl voi jupui de viu şi-i voi întinde pielea să se usuce pe zidurile Babilonului. Uite, dacă se va comporta cuviincios, promit că moartea lui va fi uşoară.

I-am zis:

— Burnaburiaş, într-adevăr, eu îţi sunt prieten, însă explică-mi şi mie ce se întâmplă aici, fiindcă mi s-a răscolit ficatul de supărare când am văzut cum toţi îşi bat joc de tine şi că eşti îmbrăcat ca un sclav.

Dar el nu mi-a explicat nimic şi mi-a spus neliniştit:

— Aceasta este ziua regelui fals, toată lumea ştie, dar grăbeşte-te să ajungi înainte ca ireparabilul să se întâmple.

Dar eu nu m-am lăsat şi i-am spus:

— Eu nu cunosc toate obiceiurile din ţara ta şi nu vreau să mă bag în acest joc până când nu ii voi şti regulile.

Atunci el a spus:

— În fiecare an, de ziua regelui fals, este ales omul cel mai nebun şi mai prost din Babilon, el este încoronat rege şi domneşte în locul regelui o zi întreagă, de la răsăritul soarelui până la apusul soarelui. El are toată puterea şi regele trebuie să fie servitor. Până acum eu nu am văzut un rege fals atât de nebun ca servitorul tău şi sunt mândru că eu însumi l-am ales. El este mai amuzant decât toţi regii falşi de până acum, fiindcă, neştiind ce-l aşteaptă, nu-şi înfrânează nici un pic nebunia.

— Ce se va întâmpla cu el? am întrebat eu.

— Când soarele va apune, mi-a răspuns Burnaburiaş, el va fi omorât la fel de repede cum astă-dimineaţă, la răsăritul soarelui, a fost încoronat rege. El ar putea fi omorât cu cruzime, dacă eu aş dori-o, dar, de obicei, se pune o otravă uşoară în vin şi regele fals adoarme fără a şti că va muri. Nimănui nu i convine ca un bărbat care a domnit pentru o zi în Babilon să rămână în viaţă. Odinioară, s-a întâmplat ca adevăratul rege să moară chiar în ziua regelui fals, fiindcă nu a fost atent şi s-a înecat cu supa fierbinte şi atunci regele fals a rămas pe tronul Babilonului timp de treizeci de ani, până când a murit şi nimeni nu a avut nimic să-i reproşeze, fiindcă a fost un rege drept. De aceea, eu trebuie să mă feresc astăzi să beau supă fierbinte. Dar, grăbeşte-te să ajungi mai înainte ca servitorul tău să fi apucat să facă vreo prostie, pe care ar putea să o regrete amarnic în această seară.

Nu a mai fost nevoie să merg să-l caut pe Kaptah în harem, fiindcă el venise deja alergând de acolo, era foarte supărat şi-şi ţinea mâna peste ochiul cu care vedea, iar din nas îi curgea sânge. Gemea şi plângea spunînd:

— Uitaţi-vă ce mi-au făcut bestiile! Mai întâi, mi-au ieşit în întâmpinare nişte babe nenorocite şi o femeie neagră, grasă cât un elefant, care râvneau să se distreze cu mine, iar după ce abia am scăpat de ele şi am vrut şi eu să mângâi o gazelă frumoasă, gazela s-a transformat în leoaică şi m-a lovit cu tocurile sandalelor ei peste faţă şi nu s-a lăsat până ce nu m-a umplut de vânătăi şi până ce nu a început să-mi ţâşnească sângele din nas.

Atunci pe Burnaburiaş l-a apucat râsul şi a râs cu atâta poftă, că nu se mai putea opri şi a trebuit să-l ţin strâns de braţe, fiindcă începuse să se sufoce de atâta râs. Kaptah gemea şi suspina în continuare şi, când m-a văzut, mi-a spus:

— Eu, regele Babilonului, nici nu mă mai încumet să deschid vreodată poarta acestui harem, fiindcă acolo este o fată tânără şi furioasă ca un animal sălbatic şi, uite ce, Sinuhe, îţi poruncesc să mergi acolo şi să-i trepanezi capul, nu mă îndoiesc că o vei face bine, fiindcă tu eşti cel mai talentat medic din lume, şi trebuie să o faci, este mare păcat că spiritele rele s-au aciuiat în capul acestei atât de frumoase fete. Regele a vorbit!

Burnaburiaş m-a împins şi nu-a spus:

— Du-te, Sinuhe, şi vezi ce s-a întâmplat, fiindcă eu încă nu am voie să intru acolo. Bănuiesc că ştiu despre cine este vorba. Ieri, mi-a fost adusă o fată din insulele mării, pe care abia aştept să o văd, chiar dacă, mai întâi, trebuie să poruncesc să i se dea licoare de mac ca să se mai liniştească.

El a insistat atât de mult, încât, până la urmă, m-am dus în haremul regal, unde domnea o mare nelinişte şi toată lumea era confuză. Eunucii nu m-au împiedicat să intru, fiindcă ştiau că sunt medic. Babele despre care povestise Kaptah, îmbrăcate în straie de sărbătoare, împodobite din cap până-n picioare cu bijuterii, cu ridurile ascunse sub straturi groase de vopsea, m-au înconjurat vesele şi mi-au cerut într-un glas să le răspund la întrebarea care le frământa:

— Unde-a fugit micuţul nostru rege? m-au întrebat ele. Unde-a fugit bijuteria noastră, micuţul nostru ţap, pe care l-am aşteptat încă de când s-au ivit zorii?

Iar o femeie neagră, imensă, ai cărei sâni negri atârnau fleşcăiţi pe burta ei mare, care era complet goală, fiindcă voise să fie prima cu care să se distreze Kaptah, suspina şi spunea:

— Aduceţi-mi-l înapoi pe iubitul meu să-l strivesc între sâni! Aduceţi-mi înapoi elefantul, să-şi înfăşoare trompa în jurul şoldurilor mele!

Eunucii, înţelegători, mi-au spus:

— Nu te supăra din cauza acestor femei, datoria lor era să-l distreze pe regele fals şi de aceea şi-au desfătat toată ziua ficatul cu vin în aşteptarea lui. Dar aici, într-adevăr, este nevoie de un medic, fiindcă o fată care a fost adusă ieri a înnebunit, ea este mai puternică decât noi şi ne loveşte cu picioarele, nici nu ştim ce-o mai fi să se întâmple, fiindcă ea a găsit, nu se ştie unde, un cuţit şi este furioasă ca un animal sălbatic.

Apoi, ei m-au condus prin curtea haremului, unde razele de soare făceau să strălucească în toate culorile cărămizile smălţuite. În mijlocul curţii era un bazin rotund şi în centrul bazinului, statui reprezentând animale marine aruncau din gurile lor jeturi de apă în jur. Acolo se refugiase fata cea

furioasă. Veşmintele ei erau sfâşiate de eunucii care încercaseră să o prindă, era udă fiindcă înotase în bazin şi, ca să nu cadă, se ţinea cu o mână de una dintre statui, care reprezenta un porc de mare, iar în cealaltă mână îi strălucea tăişul unui cuţit. Apa curgea zgomotos, eunucii se agitau şi ţipau, ea spunea ceva, dar nu înţelegeam nimic din vorbele ei. Era o fată frumoasă, veşmintele îi erau rupte, din părul ei şiroia apă; am fost tulburat de frumuseţea ei. Le-am spus eunucilor:

— Plecaţi de aici, ca să pot vorbi cu ea şi să o liniştesc, şi opriţi apa aceasta, fiindcă nu înţeleg nimic din ceea ce spune ea

Ei mi-au spus:

— Nu te duce lângă ea, fiindcă ea are un cuţit foarte ascuţit.

Au oprit apa, aşa că o puteam vedea în întregime. Nu era momentul potrivit, totuşi, nu m-am putut opri să nu gândesc că ea avea un trup minunat. Nu striga, aşa după cum crezusem, cânta într-o limbă necunoscută.

Îşi ţinea capul drept şi ochii ei verzi scânteiau ca ochii unei pisici sălbatice, iar obrajii îi erau roşii de extaz. I-am strigat nervos:

— Încetează cu văicăreala, pisică mare ce eşti, aruncă cuţitul şi vino lângă mine ca să putem sta de vorbă şi să vedem ce este de făcut, fiindcă, cu certitudine, tu te porţi ca o nebună.

Ea a încetat să mai cânte şi mi-a spus într-o babiloneană şi mai proastă decât aceea pe care o vorbeam eu:

— N-ai decât să sari în bazin, maimuţoiule, şi să înoţi până la mine, dacă vrei să-nfig cuţitul acesta în tine. Mai bine lasă-mă-n pace, că şi aşa sunt destul de furioasă.

I-am strigat:

— Eu nu vreau să-ţi fac nici un rău.

Dar ea mi-a spus:

— Mulţi bărbaţi m-au asigurat că nu-mi vor face nici un rău, pentru a-şi ascunde intenţiile lor murdare, dar eu, care sunt iniţiată pentru a dansa în faţa zeului meu şi doar lui îi voi aparţine, fie ce-o fi să se întâmple, nu voi permite nici unui bărbat să mă atingă. Prefer ca acest cuţit să-mi soarbă sângele şi să mor. Am fost jignită îngrozitor când acel demon chior, care seamănă mai degrabă cu un sac umflat decât cu un bărbat, a vrut să mă mângâie.

— Deci tu eşti acea femeie cate l-a lovit pe rege? am întrebat eu.

Ea mi-a răspuns:

— Nu i-am tras decât un pumn în ochi şi l-am lovit cu tocul sandalei peste faţă până i-a dat sângele. M-am bucurat mult că în felul acesta am reuşit să scap de el şi-mi este absolut indiferent dacă el este rege sau nu. Pe mine, nici regii nu au voie să mă atingă, zeul meu nu permite aşa ceva. Menirea mea în lume este să dansez în faţa zeului meu şi să mă supun lui.

— N-ai decât să dansezi în faţa cui vrei, am spus eu, acest lucru nu mă interesează pe mine. Ceea ce doresc eu este să arunci acel cuţit cu care ai putea să-ţi faci rău ţie însăţi şi ar fi păcat, căci eunucii i-au povestii regelui că au plătit o groază de aur pentru a te cumpăra de la piaţa de sclavi.

Ea mi-a spus:

— Eu nu sunt sclavă, eu am fost furată mişeleşte şi vândută la piaţa de sclavi. Dacă ai avea ochi să vezi, ai observa singur că nu sunt sclavă. Oare tu nu vorbeşti nici o altă limbă mai decentă, fiindcă văd cum eunucii, ascunşi după coloanele grădinii, îşi ciulesc urechile ca să poată auzi ce vorbim? Aş prefera să vorbesc în limba unei ţări civilizate.

— Sunt egiptean, i-am spus eu în limba ţării mele, şi numele meu este Sinuhe. Sunt medic şi tu nu trebuie să te temi de mine.

Ea a sărit în apă, a înotat cu cuţitul în mână până la mine, apoi s-a aşezat în genunchi în faţa mea şi mi-a spus cu un glas care se frângea de disperare:

— Ştiu că bărbaţii egipteni sunt înţelegători şi nu fac nici un rău unei femei. Am încredere în tine şi te rog să mă ierţi pentru vorbele pe care ţi le-am spus, dar cuţitul nu ţi-l dau, fiindcă, probabil, la noapte voi avea nevoie de el ca să-mi tai venele şi să-mi curm viaţa, pentru a nu fi dezonorată, fiindcă eu îmi iubesc şi îmi respect zeul. Dar, dacă tu îi respecţi pe zei şi-mi doreşti binele, aşa după cum ai afirmat, scoate-mă de aici şi ajută-mă să ies din ţara aceasta. Eu nu-ţi promit nici o răsplată, fiindcă eu nu mă pot dărui nici unui bărbat din lumea aceasta.

— Eu nu am nici cea mai mică dorinţă de a mă distra cu tine, am spus eu. Din acest punct de vedere, poţi fi liniştită. Dar nebunia ta este mare, dacă tu vrei să fugi din haremul regal, cu toate că aici poţi mânca mâncăruri alese, poţi bea vinuri bune, poţi purta veşminte bogate şi bijuterii frumoase, poţi avea tot ceea ce-ţi doreşte inima

— Tu-mi vorbeşti despre mâncare, băutură, veşminte şi bijuterii, fiindcă nu mă poţi înţelege, a spus ea şi m-a privit sever cu ochii ei verzi. Află că şi o femeie poate dori să-i fie respectată libertatea, este păcat că bărbaţii nu pot înţelege un lucru atât de simplu. Într-o altă ordine de idei, tu m-ai jignit

când ai afirmat că nici nu vrei să te atingi de mine, ca şi cum eu aş fi o broască râioasă; eu ştiu că toţi bărbaţii mă doresc, le-am văzut feţele şi le-am auzit respiraţia în timp ce dansam şi, nu de mult, în piaţa de sclavi, toţi bărbaţii se opreau uluiţi in faţa trupului meu gol. Dar acum nu este timpul pentru astfel de vorbe, scoate-mă de aici, ajută-mă, te rog, să fug din Babilon!

Obrăznicia şi cutezanţa ei erau fără limită, de aceea, i-am răspuns destul de dur:

— Nu intenţionez să te ajut să fugi, fiindcă regele îmi este prieten şi a plătit mult aur pentru tine, eu nu-i pot înşela prietenia. Îţi pot povesti că acel burduf umflat din piele, cum i-ai spus tu, care a fost mai devreme în harem, este regele fals, care domneşte în Babilon doar o singură zi pe an: adevăratul rege va veni la tine abia mâine. Adevăratul rege este un băiat tânăr, căruia încă nici nu i-a mijit mustaţa, el are un aspect plăcut şi aşteaptă să se aleagă cu multă plăcere de la tine, după ce tu te vei linişti. Eu cred că puterea zeului tău nu se întinde până aici, în Babilon, aşa că tu nu vei avea nimic de pierdut dacă te vei supune dorinţei regelui. Ar fi mai bine dacă ai renunţa la încăpăţânarea aceasta copilărească şi la cuţit, dacă te-ai îmbrăca şi te-ai împodobi pentru el, fiindcă tu nu arăţi prea bine acum, cu părul ud şi cu culorile buzelor şi ochilor tăi întinse până la urechi.

Aceste vorbe au impresionat-o neplăcut, şi-a cercetat neliniştită părul şi a încercat să şteargă cu degetele umezite culorile care se întinseseră dincolo de sprâncene şi de buze. După aceea, ea mi-a zâmbit trist, faţa ei micuţă era atât de frumoasă când m-a privit, şi mi-a spus cu o voce mai caldă:

— Numele meu este Minea şi tu poţi să-mi spui pe nume dacă vrei. Scoate-mă de aici, m-a implorat ea, şi fugi cu mine din ţara aceasta rea.

Am ridicat braţul înspăimântat şi am plecat repede de lângă ea, dar figura ei disperată mă răscolise, de aceea, m-am întors şi i-am spus:

— Minea, mă duc să-i vorbesc regelui în favoarea ta, dar mai mult eu nu pot face pentru tine şi cred că cel mai bine ar fi să te îmbraci cuviincios şi să te linişteşti. Am să-ţi dau nişte leacuri care să te liniştească şi ca să nu te mai chinuie amintirea nenorocirilor care ţi s-au întâmplat.

Dar ea a spus:

— Încearcă să procedezi în aşa fel încât să nu fie nici un risc. Şi, fiindcă eşti de acord să te ocupi de mine, îţi dau cuţitul care m-a protejat până acum. Ţi-l dau fiindcă am încredere în tine şi ştiu că tu nu-mi vei înşela aşteptările, ştiu că tu mă vei scoate de aici şi vei fugi cu mine din Babilon.

Mi-a zâmbit şi mi-a pus cuţitul în mână, cu toate că eu am urlat la ea:

— Eu nu am nevoie de cuţitul tău, fată nebună!

Ea nu a vrut să-l ia înapoi când am încercat să i-l restitui. M-a privit şi mi-a zâmbit dintre firele de păr răvăşite şi ude, iar eu, deconcertat, am păstrat cuţitul. Ea a fost atunci mai înţeleaptă decât mine, fiindcă, dându-mi acel cuţit, şi-a legat destinul de destinul meu şi eu nu am mai putut să o abandonez.

Când am ieşit din haremul regal, Burnaburiaş m-a întâmpinat şi m-a întrebat curios ce s-a întâmplat.

— Eunucii tăi au făcut o afacere proastă, am spus eu, fiindcă Minea, fata pe care au cumpărat-o pentru tine, este foarte furioasă şi nu vrea să fie a nici unui bărbat, fiindcă zeul ei i-o interzice, de aceea, ar fi mai bine să o laşi în pace până ce ea devine mai înţelegătoare.

Burnaburiaş a râs fericit şi mi-a spus:

— Ceea ce-mi spui tu mă bucură, voi avea o şi mai mare plăcere când mă voi duce la ea, fiindcă mie îmi plac foarte multe fete de felul acesta, pe care numai cu lovituri de bici reuşeşti să le îmblânzeşti. Sinuhe, tu eşti un om minunat de-mi aduci aşa nişte veşti bune. Abia aştept s-o privesc când eunucii o vor bate cu nuielele, să-i aud strigătele de durere; şi-am să-i îndemn pe eunuci s-o lovească până ce-i va plesni pielea de pe spinare, ca să nu se mai poată aşeza pe spate şi plăcerea mea va fi şi mai mare.

Apoi el a plecat, frecându-şi mâinile bucuros şi chicotind ca o fetişcană care se ţine de şotii. M-am uitat cu scârbă în urma lui; am înţeles că un astfel de om nu-mi poate fi prieten şi că nu am absolut nici un motiv ca să-i doresc binele.

Încă mai strângeam în mână cuţitul Mineei.

6

După aceea, nu am mai fost în stare nici să mă bucur, nici să râd, deşi curtea palatului forfotea de oameni şi mulţimea bea vin şi bere şi se distra sălbatic cu toate farsele pe care Kaptah le inventa fără întrerupere. Nu mai era supărat, uitase deja de suferinţa îndurată în haremul regal. Îşi pusese o bucată de carne crudă peste vânătaia de la ochi, aşa că nu mai avea dureri, dar în continuare, locul lovit era cenuşiu. Nu ştiu de ce eram atât de obosit.

Îmi părea rău că trebuie să plec, fiindcă mai aveam încă multe lucruri de învăţat în Babilon. Dacă, în ceea ce priveşte ficatul de oaie, învăţătura mea era împlinită pe jumătate, fiindcă îmi era încă greu să trag vreo concluzie clară după ce-l analizam, pentru răsturnarea uleiului în apă, aşa cum o făceau preoţii Babilonului, nu aveam încă îndemânarea necesară. Burnaburiaş probabil că m-ar fi răsplătit cu daruri bogate, dacă aş fi plecat normal din Babilon, fiindcă îl îngrijisem şi aprecia prietenia mea. Chipul Mineei mă tulbura când mă gândeam la ea, mă tulbura şi aroganţa ei. Mă gândeam îngrozit la Kaptah, care urma să moară în acea noapte din cauza capriciului stupid al unui rege, care nici nu-mi ceruse permisiunea când hotărâse ca servitorul meu să fie rege fals. Aşa stând lucrurile, am încercat să mă îmbărbătez singur şi am gândit că Burnaburiaş abuzase de mine sortindu-l morţii pe Kaptah şi chiar dacă inima îmi spunea să nu violez legile prieteniei, am hotărât că interesele mele sunt mai importante decât interesele lui Burnaburiaş. Eram străin şi singur, nimic nu mă lega de acel pământ al Babilonului.

De aceea, când s-a apropiat seara, m-am dus la malul apei şi am închiriat o barcă cu zece vâslaşi, cărora le-am spus:

— Astăzi este ziua regelui fals şi eu ştiu că voi sunteţi ameţiţi de la bere şi că nu aveţi nici un chef de vâslit, dar eu vă voi plăti de două ori mai mult decât se cuvine. Unchiul meu, care era un om foarte bogat, a murit astăzi şi

eu trebuie să-i transport trupul acolo unde sunt strămoşii lui şi trebuie să o fac mai înainte ca fratele meu şi copiii lui să încerce a mă îndepărta din rândul moştenitorilor ca să mă lase fără nimic. Vă voi răsplăti cu generozitate dacă vom ajunge în timp util la destinaţie; drumul este lung, fiindcă străbunii mei sunt înmormântaţi sub o casă care se află aproape de hotarele cu ţara Mitanni.

Vâslaşii au bombănit auzind propunerea mea De aceea, am cumpărat două oale mari de bere, ca să aibă ce bea până la căderea nopţii, când trebuiau să fie gata de drum. Dar ei au protestat cu străşnicie şi au spus:

— Nicidecum noi nu vom vâsli pe întuneric, fiindcă noaptea este plină de monştri, mai mari sau mai mici, şi de duhuri rele, ce se tânguiesc cu o voce înspăimântătoare şi care pot răsturna barca sau pot chiar să ne şi omoare.

Dar eu le-am spus:

— Chiar acum mă voi duce să sacrific un berbec la Templu pentru ca să nu se întâmple nimic rău în cursul călătoriei noastre şi cred că sunetul argintului pe care vi-l voi dărui va fi mai puternic decât tânguirile duhurilor rele, aşa că urechile noastre se vor face că nu le aud.

După aceea, am plecat la Templu, unde am sacrificat un berbec în curtea din faţă, fiindcă în Templu era multă lume; de altfel, tot oraşul era plin de lume, iar de jur-împrejurul palatului, aproape că n-aveai loc să treci printre oameni. Am examinat ficatul berbecului, dar gândurile-mi erau atât de amestecate şi nu mă puteam concentra să-l privesc cu atenţie, aşa că ficatul animalului sacrificat nu mi-a putut spune nimic important. Mi-a atras atenţia doar faptul că era mai negru la culoare decât un ficat obişnuit de berbec şi că mirosea urât şi mintea mi-a fost înceţoşată de presimţiri neplăcute. Planul meu era destul de complicat şi m-am lăsat în speranţa că poate vreun zeu mă va ajuta să-l împlinesc, am umplut burduful din piele, pe care-l cumpărasem de la negustorul de bere, cu sângele animalului sacrificat şi m-am întors alergând la palat.

Tocmai când dădeam să intru în haremul regal, o rândunică a zburat deasupra capului meu şi lucrul acesta mi-a încălzit inima, fiindcă era o pasăre din ţara mea, care poartă noroc. Ajuns în harem, le-am spus eunucilor:

— Lăsaţi-mă singur cu acea femeie nebună, fiindcă eu pot alunga demonul din ea.

Ei m-au crezut şi m-au condus până într-o cămăruţă, unde se afla Minea. Eu i-am explicat ce are de făcut, i-am restituit cuţitul şi i-am dat burduful din piele, care era plin de sânge. Ea a promis că-mi va urma sfaturile, am părăsit-o, am închis uşa în urma mea şi le-am spus eunucilor că nimeni nu trebuie să o deranjeze, fiindcă i-am dat un leac care să alunge demonul din ea şi, pe când demonul o va părăsi, s-ar putea ca, dacă cineva deschide uşa fără permisiunea mea, demonul să profite de acest lucru şi să intre în primul om pe care-l va întâlni. Nu a fost nevoie de mai multe lămuriri, fiindcă ei m-au crezut.

Ziua se sfârşea şi în toate încăperile palatului lumina era roşie ca sângele, iar Kaptah mânca şi bea în continuare. Burnaburiaş îi servea râzând şi pufnea, din când în când, ca o fetişcană care se ţine de pozne. În băltoacele de vin, care erau peste tot, dormeau trântiţi claie peste grămadă bărbaţi beţi, şi erau printre ei atât nobili cât şi oameni de rând. I-am spus lui Burnaburiaş:

— Aş vrea să mă asigur că moartea lui Kaptah va fi uşoară fiindcă el a fost mulţi ani slujitorul meu şi, ca stăpân al lui, nu am ce-i reproşa, de aceea, vreau ca el să moară fără nici o suferinţă.

Burnaburiaş mi-a spus:

— Atunci, va trebui să te grăbeşti, fiindcă bătrânul înţelept amestecă deja otrava în vin şi servitorul tău va muri la apusul soarelui, aşa după cum este obiceiul.

L-am găsit pe bătrânul medic al regelui şi el m-a crezut când i-am spus că regele m-a trimis la el. Era ameţit de băutură şi fredona o melodie pentru sine însuşi; el mi-a spus:

— Ar fi mai bine dacă vei amesteca tu otrava în vin; mâinile mele tremură de la atâta băutură şi ochii mei sunt înceţoşaţi, fiindcă am râs cu lacrimi astăzi de farsele nebune ale servitorului tău.

Văzând că aşa stau lucrurile, am aruncat repede amestecul lui şi am turnat în vin sirop de mac, cu atenţie, ca să nu-l omor pe Kaptah. Apoi, am luat cupa şi m-am dus în marea sală a palatului, i-am dat cupa lui Kaptah şi i-am spus:

— Kaptah, s-ar putea să nu ne mai vedem niciodată de acum înainte, fiindcă de când tu ai această nouă demnitate, parcă ţi-a mai crescut şi capul şi, fără îndoială, de mâine nici nu mă vei mai recunoaşte. De aceea, bea această cupă cu vin, pe care ţi-o ofer, pentru ca atunci când mă voi întoarce în Egipt, să pot povesti că sunt prietenul suveranului celor patru părţi ale

lumii. Şi trebuie să ştii, orice ar fi să se întâmple mai târziu, că eu întotdeauna ţi-am dorit numai binele. Adu-ţi aminte de scarabeul nostru.

Kaptah a spus:

— Cuvintele acestui egiptean ar fi ca un bâzâit de muscă în urechile mele, dacă urechile nu mi-ar plesni deja de la atâta vin cât am putut să beau eu astăzi, de aceea, nici nu vreau să aud ce spune el. Dar eu nu am scuipat niciodată într-o cupă cu vin, după cum toată lumea ştie, aşa că o voi goli. În ceea ce priveşte această ocupaţie, de care sunt puternic atras, astăzi am încercat să fac totul cât am putut eu de bine, ca nimeni să nu fie nemulţumit că eu, regele, nu am băut cât trebuie să bea un rege.

El a golit cupa şi chiar atunci soarele apunea şi au fost aduse torţele şi au fost aprinse lămpile, toţi s-au sculat cu mare greutate în picioare şi în tot palatul s-a aşternut tăcerea. Kaptah şi-a scos de pe cap coroana regelui Babilonului şi a rostit cu greutate:

— Această sacră coroană îmi îngreunează capul şi m-am cam săturat pentru astăzi de ea. Picioarele îmi sunt grele şi-mi simt pleoapele ochilor grele ca plumbul, poate că este mai bine să mă culc.

El a tras imensa faţă de masă şi şi-a acoperit cu ea capul, după care, a alunecat adormit pe podea, iar faţa de masă, alunecând o dată cu el, a antrenat toate oalele de vin şi cupele de pe masă, care i s-au răsturnat în cap, aşa că înota în vin până la gât, după cum el însuşi prorocise dimineaţa

Servitorii regelui l-au dezbrăcat imediat pe Kaptah şi l-au îmbrăcat pe Burnaburiaş cu veşmintele ude leoarcă de vin, i-au pus coroana regală pe cap şi însemnele puterii în mâini şi l-au condus pentru a se aşeza pe tron.

— Ziua aceasta a fost foarte obositoare, a spus Burnaburiaş, totuşi, am remarcat pe câte unul sau altul care nu mi-a acordat suficient respect în timpul farsei, sperând, probabil, că, din neatenţie, mă voi îneca cu mâncarea fierbinte şi voi muri. Daţi-i afară în lovituri de ciomege pe toţi beţivii care dorm pe jos aici, curăţaţi sala palatului şi ferecaţi-l pentru eternitate în vasul lui de argilă pe acest nebun, de care deja sunt sătul, chiar dacă el a murit.

L-au întors pe Kaptah pe spate şi medicul personal al regelui l-a pipăit cu degetele lui tremurânde de om beat şi l-a privit vag, după care a spus:

— Într-adevăr, acest om este mort ca o balegă de bou.

Apoi, servitorii regelui l-au introdus pe Kaptah într-un vas mare din pământ ars, asemănător acelora în care babilonienii îşi închid morţii lor şi, după ce l-au aşezat, au lipit gura vasului cu argilă moale. Regele a poruncit

ca vasul să fie dus în pivniţa palatului, alături de celelalte vase, care conţineau trupurile regilor falşi, după cum era obiceiul, dar eu am spus:

— Acest bărbat mort este egiptean, este circumcis, ca şi mine, şi a crezut în aceiaşi zei în care cred eu şi, chiar dacă el a murit într-o ţară străină, eu sunt dator să-i îmbălsămez corpul după obiceiurile egiptenilor şi să-i asigur tot ceea ce îi este necesar pentru drumul spre ţara de Dincolo, astfel încât el să nu sufere de foame şi de sete şi să se poată distra fără să muncească în lumea cealaltă. Toate aceste pregătiri durează treizeci de zile sau şaptezeci de zile, în funcţie de importanţa pe care mortul a avut-o în viaţă. Dar, pentru acest Kaptah, presupun că sunt de ajuns treizeci de zile, fiindcă ei a fost doar servitorul meu. După aceea, eu îl voi restitui pentru a fi păstrat în camera mortuară din pivniţa palatului, alături de aceia care au fost regi falşi mai înaintea lui.

Burnaburiaş m-a ascultat curios, după care a spus:

— Să fie aşa cum doreşti tu, deşi cred că îngrijorarea ta este inutilă, fiindcă, un om care a murit rămâne adormit pentru multă vreme şi spiritul lui rătăceşte neliniştit peste tot şi se hrăneşte cu resturile de mâncare aruncate pe stradă, dacă ai lui nu-i păstrează trupul închis într-un vas de argilă în casă, ca spiritul lui să se poată bucura de mâncarea care este în casă. Aceasta este soarta tuturor, doar eu fac excepţie de la această regulă, fiindcă sunt rege şi, după ce voi muri, zeii mă vor păstra alături de ei, nu are nici un rost să mă neliniştesc pentru mâncarea şi berea mea de după moarte, ca alţii. Tu, Sinuhe, n-ai decât să faci ce vrei pentru el, dacă aşa sunt obiceiurile în ţara ta; de fapt, eu nici nu vreau să spun nimic rău despre obiceiurile nimănui, ca să nu supăr zeii pe care nici nu-i cunosc. Poate că ar fi chiar mai înţelept dacă m-aş ruga la ei ca să-mi ierte păcate de care nici nu sunt conştient că le-am făcut, niciodată nu strică să-ţi iei toate măsurile de protecţie.

Aşa stând lucrurile, le-am spus servitorilor să transporte vasul de argilă cu trupul lui Kaptah în litiera pe care o reţinusem şi mă aştepta lângă zidurile palatului. Dar, mai înainte de a pleca, i-am spus regelui:

— Treizeci de zile să nu vii la mine să mă vezi, fiindcă în timpul îmbălsămării cadavrului nu mă pot arăta nimănui şi demonii care roiesc în jurul cadavrului sunt periculoşi.

Burnaburiaş a râs şi a spus:

— Doar nu cumva crezi că sunt nebun, dar să nu te-arăţi pe-aici în acest timp, că pun slujitorii să te-alunge cu ciomegele, fiindcă n-am chef să-mi

vâri prin palat duhuri rele.

Când am ajuns la litieră, am făcut o gaură în capacul care sigila vasul, prin care Kaptah să poată respira, întrucât argila încă era moale. După aceea, m-am întors pe furiş la palat şi m-am dus direct la harem şi eunucii s-au bucurat că mă văd fiindcă le era teamă, în egală măsură, de rege, care ar fi putut sosi dintr-o clipă în alta, cât şi de demonul care ar fi putut scăpa oricând din încăperea în care era Minea.

Am deschis uşa camerei unde era Minea. apoi m-am întors repede la ei smulgându-mi părul şi urlând disperat:

— Veniţi să vedeţi ce s-a întâmplat. Fata zace neînsufleţită într-o baltă de sânge şi cuţitul ei însângerat este jos şi chiar şi părul ei este plin de sânge.

Eunucii au venit, au văzut şi s-au înspăimântat, fiindcă le era frică de sânge şi nici în ruptul capului ei nu se atingeau de sânge. Au început să plângă gândindu-se la mânia regelui şi la pedeapsa cumplită pe care urmau să o primească, dar eu i-am liniştit şi le-am spus:

— Suntem la fel de vinovaţi, atât eu cât şi voi. Aduceţi repede un covor în care să înfăşor cadavrul acestei fete, spălaţi sângele de pe pardoseală, ca nimeni să nu observe că aici s-a petrecut ceva neobişnuit. Dacă regele va dori atât de mult să se distreze cu această fată, pe care, de fapt, nu a văzut-o niciodată, s-ar mânia îngrozitor dacă ar afla că, din cauza mea şi a voastră, această fată şi-a curmat viaţa. De aceea, trebuie să mergeţi repede şi să faceţi rost de o altă fată, care să semene puţin cu aceasta care a murit, de preferat ar fi o fată dintr-o ţară foarte îndepărtată, care nu cunoaşte graiul Babilonului. Îmbrăcaţi-o şi împodobiţi-o pe gustul regelui, iar dacă ea se va opune, trageţi-i şi câteva beţe pe spinare, fiindcă regelui nu-i displace acest lucru şi vă va răsplăti cu generozitate.

Eunucii s-au bucurat de înţelepciunea cuvintelor mele, dar, după aceea, uitând de frica de care fuseseră cuprinşi, a trebuit să mă târguiesc mult cu ei, până la urmă le-am dat jumătate din aurul pe care spuneau ei că-l vor plăti pentru cumpărarea unei alte fete, chiar dacă eu eram sigur că ei vor cumpăra-o cu aurul regelui şi încă vor mai câştiga, fiindcă vor scrie pe tăbliţa de argilă, pe care o vor da vistiernicului palatului, o sumă mai mare decât aceea pe care o vor plăti, fiindcă toţi eunucii din lume au aceleaşi obiceiuri. Ei au cărat covorul cu care înfăşurasem trupul Mineei prin întunecata curte interioară până la litieră, unde Kaptah mă aştepta în vasul funerar.

În felul acesta, în întunericul nopţii, am părăsit Babilonul ca un fugar, pierzând tot aurul şi argintul pe care îl aveam, pierzând şansa pe care o aveam de a ajunge un om foarte bogat şi de a-mi spori înţelepciunea.

Cărăuşii au cam murmurat şi s-au întrebat: ..Oare cine este acest bărbat, care ne zoreşte pe noi să mergem în întunericul nopţii fără torţe, încărcaţi cu un vas funerar şi cu un covor regal din care picură sânge, încât spinarea noastră se înconvoaie sub greutate ca grumazul boilor bătrâni, iar lemnul litierei ne răneşte umerii? Pe butur dreptate, răsplata noastră trebuie să ţină seama şi de frica neagră pe care o încercăm când cărăm un cadavru în noaptea aceasta întunecoasă, iar din covor sângele se prelinge pe grumajii noştri".

Când am ajuns la malul apei le-am poruncit să ridice vasul funerar în barcă, dar covorul l-am ridicat eu însumi şi l-am ascuns în cabină, iar cărăuşilor le-am spus:

— Sclavi şi fii de câini. Dacă cineva vă va întreba ceva, în această noapte voi nu aţi văzut şi nu aţi auzit nimic, de aceea vă dau fiecăruia câte o monedă de argint.

Cărăuşii au sărit în sus de bucurie şi au spus:

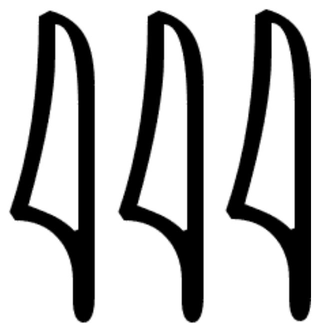
— Într-adevăr, am muncit pentru un mare nobil. Poţi fi sigur că urechile noastre au fost surde şi ochii noştri au fost orbi, noi nu am văzut şi nu am auzit nimic în această noapte.

M-am descotorosit de ei, dar ştiam că, după ce se vor îmbăta în prima cârciumă pe care o vor întâlni în cale, aşa cum este obiceiul cărăuşilor din toate timpurile şi din toate ţările lumii, vor trăncăni despre tot ceea ce au văzut. Dar nu puteam face nimic, fiindcă ei erau opt bărbaţi puternici şi n-aş fi putut să-i omor pe toţi şi să-i arunc în apă, deşi atunci aş fi dorit acest lucru.

După plecarea lor, i-am trezit pe vâslaşi, ei au cufundat vâslele în apă căscând şi blestemându-şi destinul, fiindcă-i durea şi capul de la atâta bere câtă băuseră în ziua aceea şi ne-am îndepărtat de oraş.

Aşa am plecat din Babilon, dar de ce am făcut toate astea, nu aş putea-o spune, fiindcă eu însumi nu ştiu. A fost aşa, fiindcă aşa a fost scris în stele încă înainte de a mă fi născut şi eu nu am putut schimba nimic din ceea ce era deja scris în stele.

Cartea a şaptea

MINEA

1

Am ieşit din oraş fără ca străjile să strige după noi, fiindcă drumul care ducea spre râu nu era interzis noaptea. M-am târât până în cabina bărcii şi singurul lucru la care mă gândeam era să-mi odihnesc puţin capul, fiindcă eram atât de obosit. Soldaţii regelui mă treziseră dis-de-dimineaţă, mai înainte de revărsatul zorilor, după cum am povestit, iar ziua fusese atât de încărcată şi de agitată, tracasantă şi zgomotoasă, cum niciodată până atunci nu mai fusese o alta. Dar nu am avut parte de nici un pic de linişte, fiindcă Minea, după ce s-a debarasat de covorul în care o înfăşurasem, se spăla de sânge cu braţul întins în apa râului şi lumina lunii arunca luciri incandescente pe braţul ei. Ea s-a uitat la mine fără nici un zâmbet şi mi-a spus cu reproş:

— Am urmat sfaturile tale, de aceea, tot trupul meu este acum murdar şi miroase a sânge şi cred că niciodată nu voi mai fi curată. Când m-ai purtat în covor, m-ai strivit la pieptul tău mai mult decât era necesar, încât nici nu am putut respira.

Eram atât de obosit şi vorbele ei mă oboseau încă şi mai mult. Am căscat şi i-am spus amărât:

— Ţine-ţi gura, femeie afurisită. Dacă mă gândesc la toate cele pe care le-am făcut, mi se rupe inima de supărare şi poate că ar fi mai bine să te arunc în apă, unde te vei curăţa de tot sângele, după cum simţi nevoia. Dacă nu ai fi fost tu, eu aş mai fi putut rămâne în Babilon, unde eram un om respectat, şi locul meu ar fi putut fi în continuare în dreapta regelui şi preoţii Turnului m-ar fi putut învăţa toată înţelepciunea lor, fără să-mi ascundă nici un secret, şi aş fi putut ajunge cel mai înţelept dintre toţi medicii pământului. Mă doare sufletul când mă gândesc la bogăţiile pe care le-aş fi putut câştiga în Babilon prin practicarea meseriei mele. Toate bogăţiile, pe care le aveam sau pe care le-aş fi putut avea, le-am pierdut

într-o clipă de rătăcire. Da, mă doare sufletul când mă gândesc la tot aurul meu, care s-a dus fiindcă nu am avut curajul să iau cu mine tăbliţele de argilă cu care încă aş mai fi putut ridica aurul păstrat la Templu şi cred că voi înnebuni. Toate acestea s-au întâmplat din cauza ta, pot spune că a fost o zi blestemată ziua când te-am văzut pe tine şi în fiecare an, cât voi trăi, îmi voi aminti de această zi şi mă voi îmbrăca în pânză aspră de sac şi-mi voi turna cenuşă în cap.

Minea şi-a mişcat uşor mâna în apă şi, în lumina lunii, drumul pe care mâna ei îl urma tăia ca argintul apa. Ea m-a privit cu teamă şi a spus în şoaptă:

— Cel mai bine este să mă arunc în apă, în felul acesta vei scăpa de mine.

Ea s-a ridicat pentru a se arunca în apă, dar am prins-o la timp în braţe si i-am spus:

— Încetează cu nebuniile! Dacă te arunci în apă, tot ceea ce am făcut este fără nici un sens, culmea tuturor nebuniilor mele de până acum. Pentru numele tuturor zeilor, Minea, nu mă mai enerva şi nu-mi mai împunge capul, fiindcă sunt, într-adevăr foarte obosit.

M-am strecurat sub pătura din cabină, mi-am tras-o peste cap pentru că era o noapte rece, chiar dacă începuse primăvara şi în stuf se auzeau berzele. Ea s-a culcat alături de mine, sub pătură, şi mi-a spus încet:

— Cum nu te pot iubi, te voi încălzi doar cu trupul meu, fiindcă noaptea este răcoroasa

Nu am mai fost în stare să-i răspund, am adormit imediat şi am dormit bine lângă trupul ei fierbinte. Era atât de tânără şi trupul ei dogorea ca un mic cuptor încins.

Când ne-am trezit dimineaţa, eram deja departe, în josul fluviului, iar vâslaşii, care trăgeau la rame, bombăneau supăraţi:

— Umerii noştri sunt ca lemnul, spinările noastre au împietrit. Oare ai intenţia să ne omori tot zorindu-ne să vâslim aşa? Oare vrei să nu ne mai putem întoarce niciodată acasă?

Inima mea nu s-a înduioşat la tânguirile lor şi le-am spus:

— Dacă vreţi să simţiţi mângâierea ciomagului meu pe spinările voastre, n-aveţi decât să încetaţi vâslitul. Dar mai bine ar fi să continuaţi cu forţă şi, peste jumătate de zi, vă veţi putea odihni, veţi mânca şi veţi bea şi fiecare va primi pe săturate vin de curmale, veţi fi liberi şi vă veţi simţi ca păsările cerului. Dar, dacă veţi continua să bombăniţi împotriva mea, voi chema toţi

demonii să vă apuce de grumaz, fiindcă trebuie să ştiţi că eu sunt şi preot, şi vrăjitor, şi cunosc o serie întreagă de demoni care s-ar înfrupta cu multă plăcere din carne de om.

Le-am vorbit aşa pentru a-i înspăimânta, dar cum ziua era deja limpede, ei nu m-au crezut şi au spus:

— El este singur, iar noi suntem zece.

Şi cel care era mai aproape de mine a încercat să mă lovească cu vâsla. Dar atunci, de la prova bărcii s-au auzit nişte zgomote ciudate: din interiorul vasului mortuar, Kaptah lovea cu pumnii, apoi s-a apucat să ragă şi să urle cu un glas înspăimântător. Speriaţi, vâslaşii s-au aruncat unul după altul în apa cenuşie şi au început să înoate cu putere: până la urmă, au dispărut o dată cu curentul de apă şi nu i-am mai văzut. Barca s-a răsucit şi a început să ia apă, iar eu am dirijat-o spre mal, unde am aruncat piatra de ancorare. Minea a ieşit din cabină pieptănându-şi părul şi apoi nu mi-a mai fost teamă de nimic. Era atât de frumoasă şi-mi bucura ochii, ziua ardea şi din stufăriş se auzea chemarea berzelor. M-am dus la vasul mortuar, am spart lutul şi am strigat cu putere:

— Ridică-te, bărbatule care dormi!

Kaptah, tulburat, şi-a scos capul din vas şi s-a uitat uimit împrejurul său; cred că niciodată nu am văzut un om mai mirat decât era el în acel moment. A început să plângă şi a spus:

— Ce farsă mai este şi asta? Unde sunt şi unde-mi este coroana regală? Cine a ascuns însemnele puterii mele? Cum se face că sunt în pielea goală şi că-mi este frig? Capul îmi zumzăie, ca şi cum ar adăposti un cuibar de viespi, iar mâinile şi picioarele mele sunt grele, ca şi cum un şarpe otrăvit m-ar fi muşcat. Fii atent, Sinuhe, nu glumi cu mine, fiindcă este un joc periculos să glumeşti cu regii.

Încă înainte cu o zi mă hotărâsem să-l pedepsesc pentru obrăzniciile lui. De aceea, m-am făcut că nu ştiu nimic şi i-am spus:

— Nu înţeleg deloc despre ce vorbeşti, Kaptah; eşti, într-adevăr, confuz, fiindcă ai băut încontinuu vin. Oare nu-ţi aminteşti că ieri noi am plecat din Babilon? Fiindcă ai băut atât de mult vin şi ai început să fii atât de agitat şi să vorbeşti încâlcit, vâslaşii au trebuit să te închidă în acest vas ca să nu-i mai deranjezi. Ai tot vorbit despre un rege şi despre un judecător, ai trăncănit despre toate celea şi despre multe altele.

Kaptah a închis ochii şi a început să-şi frământe mintea ca să înţeleagă ce i se întâmplă şi, într-un sfârşit, a deschis ochii şi mi-a spus:

— Stăpânul meu, eu nu voi mai bea niciodată în viaţa mea vin, fiindcă vinul şi visul m-au călăuzit într-o aventură teribilă, în care s-au petrecut atâtea nebunii, încât nici nu ţi le pot povesti. Dar pot spune că, cu ajutorul scarabeului nostru, mi-am imaginat că sunt rege şi am fost bântuit şi de setea de a face dreptate în Babilon de pe tronul dreptăţii, după care, am fost în haremul regal şi m-am distrat acolo după toate regulile artei, cu o parte dintre cele mai frumoase fete ale haremului. Încă multe altele mi s au mai întâmplat, dar nu pot să mă gândesc la toate, fiindcă mă doare destul de rău capul. Ar putea să-ţi fie milă de mine, stăpânul meu, şi n-ar fi rău dacă mi-ai da vreun leac; observ că, dacă bei vin în diabolicul Babilon, se simte şi în zilele următoare.

Pe când spunea aceste vorbe, Kaptah a văzut-o pe Minea şi s-a retras rapid ca să se ascundă în vas, de unde, cu o voce plină de groază şi gemând, a spus:

— Stăpânul meu, într-adevăr, nu sunt prea sănătos, sau, poate că, în continuare, visez, fiindcă presupun că o văd în barcă pe fata pe care am întâlnit-o în vis în haremul regal. Este clar că nu mă mai protejează scarabeul şi îmi este teamă să nu ajung nebun.

Apoi, şi-a pipăit cu mâna lovitura de la ochi şi nasul tumefiat, după care a izbucnit în plâns. Minea s-a apropiat de vasul de argilă, l-a tras de păr pe Kaptah şi s-a aşezat în faţa lui, în aşa fel ca el s-o vadă bine, şi i-a spus:

— Uită-te la mine! Oare eu sunt acea femeie cu care ai vrut să te distrezi în seara trecută?

Kaptah a privit-o cu teamă, a închis ochii şi a spus scâncind:

— Zei ai Egiptului, înduraţi-vă şi iertaţi-mă pentru că am slujit zeilor străini şi le-am adus lor jertfe. Da, tu eşti aceea şi nu cred c-ar trebui să fii atât de pornită împotriva mea, fiindcă suntem într-un vis.

Minea şi-a scos sandaua dintr-un picior şi l-a lovit cu ea peste amândoi obrajii de s-a auzit pleoscăitul loviturilor, apoi a spus:

— Să-ţi fie aceasta pedeapsa pentru grosolanul tău vis, dar trebuie să ştii că acum eşti treaz.

Kaptah continua să se tânguiască şi spunea:

— Nu ştiu încă limpede dacă dorm sau sunt treaz, fiindcă la fel mi s-a întâmplat şi în vis, când acea înspăimântătoare femeie din haremul regal s-a aruncat asupra mea să mă omoare.

L-am ajutat să iasă din vas şi i-am dat o băutură cu care să-şi cureţe stomacul, l-am legat cu o funie de jur-împrejur şi l-am coborât în apă ca să-

şi revină din beţia vinului adormitor. Dar, după ce l-am scos din apă, mi-a fost milă de el şi i-am spus:

— Să-ţi fie de învăţătură pentru obrăznicia ta faţă de mine, stăpânul tău. Trebuie să ştii că tot ceea ce ţi s-a întâmplat a fost adevărat, iar dacă n-aş fi fost eu, te-ai fi odihnit acum fără suflare în acest vas, care este o cameră funerară a regilor falşi.

După aceea, i-am povestit tot ceea ce s-a întâmplat, de mai multe ori, până când, într-un sfârşit, el m-a crezut. Şi i-am mai spus:

— Viaţa noastră este în pericol şi mie nu-mi prea vine să râd în această barcă, în care suntem; situaţia în care ne aflăm nu este cu prea mult mai bună decât dacă am atârna cu capul în jos pe zidurile Babilonului, iar dacă regele ar pune mâna pe noi, cine ştie dacă nu ne-ar pedepsi şi mai rău. Sfaturile bune sunt la mare cinste acum şi nu-i rău că vâslaşii s-au cărăbănit. De aceea, tu, Kaptah, trebuie să găseşti un mod în care să ajungem în viaţă în ţara Mitanni.

Kaptah s-a scărpinat în cap şi s-a gândit îndelung. Într-un sfârşit, el a spus:

— Dacă am înţeles eu bine cuvintele tale, tot ceea ce mi s-a întâmplat este adevărat, nici n-am visat şi nici vinul nu m-a răvăşit pe mine atât de rău. Dacă este aşa, trebuie slăvită această zi şi pot liniştit să beau vin pentru a-mi vindeca durerea de cap, cu toate că presupuneam puţin mai înainte că nu mă voi mai atinge de vin toată viaţa

După ce a spus aceste vorbe, el s-a dus în cabină, a rupt sigiliul vasului cu vin şi a început să bea, slăvind toţi zeii Egiptului şi Babilonului; şi-i slăvea totodată şi pe zeii necunoscuţi, cerându-şi iertare că nu le ştie numele. Pentru fiecare zeu pomenit, el a lovit în vasul de vin ca într-o tobă şi după ce i-a terminat de enumerat pe zei, s-a trântit pe podeaua bărcii şi a adormit, apoi a început să sforăie cu o voce dogită de hipopotam. Eram atât de furios pe el, că-mi venea să-l arunc în apă să se înece, dar Minea mi-a spus:

— Acest Kaptah are dreptate. Fiecare zi este o incertitudine pentru noi. De ce să nu bem vin şi să ne bucurăm că suntem în viaţă? Acest loc, unde valurile ne-au adus, este frumos. Stuful şi plantele de la malul apei ne protejează şi pe noi, şi pe berzele care ţipă, de aici putem vedea zborul raţelor sălbatice spre cuiburile pe care le construiesc. Apa străluceşte în verde şi galben, să ne bucurăm de lumina zilei, să ne bucurăm pentru că inimile noastre sunt mai uşoare, ca păsările care au scăpat din colivii.

Am chibzuit la vorbele ei, le-am găsit înţelepte şi mi-am spus: „Dacă voi sunteţi nebuni, oare de ce n-aş avea şi eu dreptul la puţină nebunie? Nu am nimic împotriva voastră şi voi face şi eu la fel ca voi, las-să ne atârne şi să ni se usuce pielea pe zidurile Babilonului după aceea, iar dacă va fi mâine sau peste zece ani, ce importanţă are, din moment ce totul este deja scris în steaua noastră, încă mai înainte de a ne fi născut, după cum preoţii din Turnul Babilonului m-au învăţat?”

Ziua era încântătoare şi plantele încolţiseră pe câmp. Am intrat în apă şi am încercat să prind peşti cu mâna, am înotat, aşa cum făceam când eram copil, fiindcă ziua era la fel de bună ca şi zilele din acea vreme. Am înotat şi mi-am lăsat hainele să se usuce la soare, am mâncat şi am băut vin. Minea a adus jertfă zeului ei şi a dansat pentru mine în barcă. A dansat dansul zeului ei şi, privind-o, am simţit că-mi pierd respiraţia. I-am spus:

— Numai o singură dată în viaţa mea am spus unei femei că o iubesc, dar braţele ei m-au ars ca focul şi trupul ei, mai uscat ca deşertul, nu mi-a adus nici o bucurie. De aceea, te rog pe tine, Minea, eliberează-mă de magia acelei vrăjitoare, din care trupul meu încă nu s-a desprins. Nu mă mai privi aşa cu ochii tăi care seamănă cu lumina străvezie a lunii în apă, fiindcă îţi voi spune şi ţie „dragostea mea sora mea” şi poate că şi tu, ca şi acea femeie, mă vei împinge spre crimă şi moarte.

Minea m-a privit cu mirare şi mi-a spus:

— Într-adevăr, tu eşti încă îngrozit de acea stranie femeie, dacă îmi vorbeşti mie în felul acesta, sau poate că toate femeile din ţara ta sunt la fel cu acea femeie care te-a rănit atât de tare. Tu nu ai de ce să te temi de mine, este departe de mine gândul de a te seduce, zeul meu îmi interzice să mă ating de vreun bărbat, iar dacă aş face-o, ar trebui ca apoi să-mi curm viaţa. Nu am dansai ca să te provoc pe tine, nu pot înţelege cum de ai putut să te gândeşti la aşa ceva

Ea mi-a sprijinit capul pe genunchii ei, mi-a mângâiat faţa şi părul şi mi-a spus:

— Eşti nedrept când vorbeşti aşa despre toate femeile. Dacă este adevărat că tu ai întâlnit doar femei care au otrăvit toate fântânile, tot atât de adevărat este că există şi femei care sunt ca oazele în deşert sau ca roua de pe iarba arsă. Părul tău este negru şi aspru, dar cu capul acesta frumos al tău, tu nu poţi înţelege nimic. îmi face plăcere să te privesc, în ochii şi în braţele tale se ascunde o forţă ciudată, care mă atrage. însă eu nu-ţi pot oferi dragostea mea şi nu numai pentru tine îmi pare rău, ci şi pentru mine:

îmi este ruşine că rostesc aceste vorbe, dar dacă le spun este pentru că vreau să mă înţelegi.

Apa verde-gălbuie murmura când se lovea de barcă, i-am strâns mâinile şi mâinile ei erau puternice şi frumoase. I-am strâns mâinile ca un om care se îneacă şi m-am uitat în ochii ei, care erau ca lumina lunii oglindită în apă şi mai calzi decât o mângâiere. I-am spus:

— Minea, dragostea mea! În lume sunt mulţi zei, fiecare ţară îşi are zeii ei, numărul zeilor nu are sfârşit, dar eu sunt sătul de toţi zeii în care oamenii cred sau de care se tem. De aceea, renunţă la zeul tău şi la toate exigenţele lui, fiindcă ceea ce îţi cere el este crud şi inutil. Te voi duce într-o ţară în care puterea zeului tău nu ajunge, chiar de-o fi să călătorim până la capătul pământului, să ne hrănim cu iarbă şi cu peşte uscat în ţări barbare şi să dormim noaptea între trestii până la sfârşitul vieţii noastre. Undeva, trebuie să existe o limită, undeva puterea zeului tău încetează.

Ea şi-a retras mâinile din mâinile mele, şi-a ferit ochii de privirea mea şi a spus:

— Zeul meu a desenat hotarele în inima mea, aşa că oriunde voi merge, puterea lui este în mine şi eu va trebui să mor dacă mă voi iubi cu un bărbat. Astăzi, când mă uit în ochii tăi, cred că zeul meu este crud dacă pretinde un astfel de sacrificiu, dar eu nu pot schimba nimic şi mâine va fi altfel, fiindcă tu nu mă vei mai dori şi mă vei uita, aşa sunt toţi oamenii.

— Despre ziua de mâine, nimeni nu poate şti ceva dinainte, i-am spus eu neliniştit; totul în mine ardea şi mi-am simţit trupul ca o trestie, care, an după an, în fiecare zi, este arsă de soare, până când, o scânteie o aprinde de-a binelea. Spui vorbe inutile. Şi tu vrei să mă necăjeşti, bucurându-te de neliniştea mea, aşa cum fac toate femeile.

Ea mi-a strâns din nou mâinile, m-a privit cu reproş şi mi-a spus:

— Eu nu sunt o femeie ignorantă, în afară de limba ţării în care m-am născut, eu vorbesc limba Babilonului şi limba ţării tale şi ştiu să scriu în trei feluri de scriere, atât pe tăbliţe de argilă cât şi pe hârtie. În plus, am umblat prin multe oraşe mari şi am fost pentru zeul meu până în Egipt şi am dansat în faţa multor oameni şi toţi au fost uimiţi de măiestria şi de arta mea. Totul s-a sfârşit în ziua când negustorii din Babilon m-au furat din corabia mea naufragiată. Ştiu foarte bine că bărbaţii şi femeile sunt la fel în toate ţările, că năzuinţele lor se aseamănă, chiar dacă culoarea pielii lor este diferită, chiar dacă limba pe care o vorbesc este diferită. De asemenea, ştiu că oamenii civilizaţi din fiecare mare oraş sunt la fel şi că nu se deosebesc

prea mult în gândire şi obiceiuri unii de alţii, se veselesc cu vin şi nu cred din toată inima în zei, deşi slujesc zeilor, dar o fac fiindcă ei consideră că acest lucru este un obicei bun şi că le dă o mai mare siguranţă. Toate aceste lucruri eu le cunosc bine, dar, din copilărie, eu am fost crescută pentru zeul meu şi sunt destinată tuturor ceremoniilor lui sacre, nu există putere sau magie în lume care să mă poată despărţi de zeul meu. Dacă tu însuţi ai fi dansat în faţa taurilor şi în timpul dansului ai fi sărit între coarnele lor ascuţite, dacă ai fi atins cu picioarele botul umed al taurilor, poate că ai fi putut înţelege despre ce vorbesc. Dar, cred că nu ai văzut niciodată băieţi şi fete care dansează în faţa taurilor, nu-i aşa?

- Doar am auzit despre aşa ceva, i-am spus eu. Ştiu că în Egiptul de Jos s-au exersat astfel de jocuri, dar am crezul că toate acestea s-au petrecut doar pentru amuzamentul mulţimii, cu toate că ar fi fost normal să mă gândesc că şi zeii şi-au vârât mâinile în acel joc, ca de altfel peste tot unde se întâmplă ceva ieşit din comun. Şi în Egipt oamenii se închină boului sacru, care este desemnat zeu şi se naşte doar o dată în timpul unei generaţii, dar niciodată nu am auzit să-i fi sărit cineva pe grumaz, acest lucru ar fi un adevărat scandal şi o ofensă teribilă adusă zeului. Acest bou sacru din Egipt este prezis şi anunţat de magi. Dar, dacă tu încerci să mă lămureşti pe mine că-ţi păstrezi virginitatea pentru tauri, ceea îmi spui mi se pare fără sens. Încă nu am mai auzit despre aşa ceva, dar nu ar trebui să mă mir, fiindcă în lume sunt multe feluri de nebunii, uite, de exemplu, în Siria, în timpul ceremoniei secrete pentru zeiţa pământului, preoţii aduc jertfe unui ţap, fecioare, pe care le aleg din rândul mulţimii.

După ce am rostit aceste vorbe, ea m-a lovit cu putere peste amândoi obrajii, ochii ei scânteiau ca ochii pisicilor sălbatice în întuneric şi ea a urlat la mine supărată:

— Când aud că vorbeşti în felul acesta, nu mă mai îndoiesc că barbarii şi ţapii nu se deosebesc între ei şi că mintea ta nu se învârte decât în jurul problemelor legate de trup, o capră te-ar putea mulţumi la fel de bine ca şi o femeie, nu încape îndoială. Din partea mea n-ai decât să te duci şi-n lumea de Dincolo, dar lasă-mă-n pace şi nu mă mai plictisi cu gelozia ta, fiindcă la lucrurile despre care-ţi vorbesc nu te pricepi mai mult decât se pricepe un porc la argint.

Loviturile ei mi-au înroşit obrajii, vorbele ei mi-au amărât sufletul, mi s-a făcut deodată frig, deşi soarele dogorea, şi m-am retras, fără să mai spun nimic, în cealaltă parte a bărcii, am deschis cutia mea în care păstram

instrumentele şi leacurile şi m-am apucat să curăţ instrumentele şi să ordonez leacurile. Ea s-a aşezat supărată la prova şi a început să lovească ritmic, cu piciorul, fundul bărcii, după care şi-a scos şi şi-a aruncat cu furie hainele de pe ea şi-a întins trupul ca un arc şi a coborât din acea poziţie pe spate, sprijinindu-se numai în mâini. Pe trupul ei toţi muşchii vibrau sub pielea strălucitoare şi alunecoasă, iar când respira, tot părul de pe cap se mişca de jur împrejuru-i. În dansul ei era multă forţă şi artă şi niciodată până atunci nu mai văzusem un asemenea dans, cu toate că în casele de distracţie din multe ţări, am văzut dansatoare de mare virtuozitate. Privind-o, a trecut şi supărarea din inima mea şi nici nu m-am mai gândit în continuare cât de mult am pierdut angajându-mă în acea fugă cu o fată atât de capricioasă şi de nerecunoscătoare, pe care, la urma urmelor, eu o scăpasem din haremul regelui Babilonului. M-am gândit că, într-adevăr, dacă ar fi rămas acolo, ea şi-ar fi curmat zilele şi am înţeles că eu nu îi pot cere să fie altfel decât o îndeamnă inima ei. Era epuizată după acel dans pătimaş, pielea îi era plină de transpiraţie şi fiecare muşchi îi tremura de oboseală. Apoi s-a scuturat convulsiv, şi-a spălat mâinile şi picioarele în apă, s-a acoperit cu veşmintele, şi-a acoperit complet capul şi a început să plângă. M-am dus lângă ea, i-am atins uşor umerii şi am întrebat-o:

— Îţi este rău?

Dar ea nu mi-a răspuns nimic, a împins mâna de pe umărul ei şi a plâns în continuare mai teribil ca înainte.

Inima mea era încărcată de supărare. M-am aşezat lângă ea şi i-am spus:

— Minea, sora mea, nu trebuie să plângi din cauza mea. Niciodată eu nu mă voi atinge de tine, chiar dacă tu mi-ai cere-o, fiindcă eu nu vreau să-ţi provoc suferinţe şi supărare şi doresc ca totdeauna să fii aşa cum eşti.

Ea şi-a ridicat capul mânioasă, şi-a şters ochii de lacrimi şi mi-a spus:

— Mie nu-mi este niciodată teamă de dureri şi de supărare, dar dacă crezi că mă tem, eşti stupid. Şi nu din cauza ta plâng. Îmi plâng soarta care m-a despărţit de zeul meu şi care m-a înmuiat ca pe o cârpă uzată şi udă, din moment ce privirea unui bărbat stupid face să-mi tremure genunchii ca aluatul.

Vorbea fără să se uite la mine, după aceea, totuşi, s-a întors spre mine, m-a privit drept în ochi şi mi-a spus:

— Sinuhe egipteanule, eu sunt, într-adevăr, nerecunoscătoare şi arţăgoasă, dar nu pot face nimic, fiindcă nu simt nimic mai mult. Ţi-aş

povesti despre zeul meu, dacă aş putea, ca să mă poţi înţelege mai bine, dar nu este permis să vorbesc prea multe despre el unui profan. Ceea ce îţi pot spune este că zeul meu este zeul mării şi că trăieşte în munţi, într-un palat întunecat. Nimeni dintre cei care au intrat în casa lui până acum nu s-a mai întors. Ei trăiesc veşnic acolo, împreună cu el. Se spune că el este asemănător taurului, deşi regatul lui este marea, de aceea noi, care suntem destinaţi lui şi logodiţi cu el, suntem educaţi pentru a dansa înaintea taurului. Unii spun că el este asemănător oamenilor şi că doar capul lui este de taur, dar eu cred că ceea ce se afirmă despre înfăţişarea zeului sunt doar legende. Îţi mai pot spune că, în fiecare an, sunt aleşi, prin tragere la sorţi, cei doisprezece iniţiaţi, care, împodobiţi cu flori, sunt duşi să locuiască în casa zeului. Acest lucru se întâmplă când este lună plină şi pentru nimeni dintre cei care sunt consacraţi zeului nu există o mai mare bucurie decât aceea de a ajunge cât mai repede în casa zeului. Chiar şi eu am avut norocul să fiu aleasă, dar, mai înainte ca rândul meu să vină, corabia mea a naufragiat, după cum ţi-am povestit, şi negustorii m-au furat şi m-au vândut în piaţa de sclavi a Babilonului. În toate zilele vieţii mele am visat la coridoarele miraculoase din locuinţa zeului, la patul nupţial divin şi la viaţa eternă. Deşi iniţiatul, care a stat o lună în apropierea zeului, poate hotărî singur dacă vrea să se întoarcă printre ceilalţi oameni sau dacă vrea să trăiască etern în casa zeului, până acum, nimeni nu a ales alternativa de a se întoarce.

Vorbele rostite de ea erau încărcate de credinţă pătimaşă pentru un zeu absurd şi-n mintea mea, totul s-a făcut cenuşiu de moarte, ca şi cum umbra ar fi acoperit complet soarele şi puterea ei m-a cutremurat; ştiam deja că Minea nu va fi niciodată a mea. Povestea ei era, în mare, aceeaşi cu povestea pe care preoţii o spun în fiecare ţară din lume, cu alte cuvinte şi cu alte personaje, dar ea credea în această poveste din tot sufletul, această credinţă o despărţea de mine pentru totdeauna. N-am mai vrut s-o tulbur vorbindu-i şi să o ofensez fără să vreau, i-am mângâiat în tăcere mâinile şi, abia într-un târziu, am spus:

— Înţeleg că tu vrei să te întorci la zeul tău. De aceea, te voi conduce pe mare până la insula Creta, fiindcă acum ştiu că tu ai venit din acea insulă. Am presupus acest lucru de îndată ce ai început să vorbeşti despre tauri, dar sigur nu am fost decât când te-am auzit povestind despre casa întunecată a zeului tău, fiindcă nişte marinari şi negustori din Simyra mi-au povestit despre el, dar nu i-am crezut, fiindcă în Simyra negustorii şi marinarii se

întrec unii pe alţii în minciuni. Ei au mai povestit de asemenea că preoţii îi omoară pe aceia care încearcă să se întoarcă din casa zeului, dar nimeni nu a spus că este vorba despre zeul mării. Dar, natural, acei marinari şi oameni simpli sporovăiau după cum îi ducea mintea şi nu mă îndoiesc că tu ştii totul mai bine, fiindcă eşti iniţiată.

— Eu trebuie să mă întorc, tu mă poţi înţelege, a şoptit ea cu o voce rugătoare, ca şi cum mi-ar fi cerut mie permisiunea. Nu mi-aş putea găsi liniştea în nici o ţară din lume, dacă nu m-aş întoarce, fiindcă din copilărie eu am crezut în aşteptarea zeului. Eu mă bucur de fiecare zi în care voi fi împreună cu rine, Sinuhe, şi în fiecare clipă voi fi fericită fiindcă încă mai pot să te văd. Nu fiindcă mi-ai salvat viaţa şi m-ai protejat, ci fiindcă nimeni nu este faţă de mine aşa cum eşti tu. Şi parcă nu-mi mai este atât de dor să mă întorc prea repede în Creta ca să ajung în casa zeului meu, de aceea, inima mea este încărcată de tristeţe. Dacă mi se va îngădui, m-aş întoarce de acolo la tine, dar nu sunt sigură că acest lucru este posibil, fiindcă nimeni nu s-a întors încă niciodată de acolo. Dar timpul nostru este scurt şi, despre ziua de mâine, nimeni nu ştie nimic, după cum ai spus. De aceea, să ne bucurăm, Sinuhe, de fiecare zi, să ne bucurăm că putem privi raţele care zboară deasupra noastră bătând din aripi, să ne bucurăm de apa fluviului, de trestii, de mâncare, de vin, fără să ne mai gândim la ceea ce va veni. Aşa este cel mai bine.

Dacă aş fi fost şi eu ca alţi bărbaţi, aş fi profitat de slăbiciunea ei şi, cu forţa, aş fi dus-o în ţara mea şi aş fi putut trăi fericit cu ea toate zilele vieţii mele. Dar ştiam că ea a spus adevărul şi poate că ea nu ar fi avut niciodată o zi fericită şi liniştită dacă şi-ar fi trădat zeul în cultul căruia a crescut şi a trăit şi că ar fi putut veni şi ziua când ea ar fi putut să mă condamne pe mine pentru neliniştea şi pentru nefericirea ei şi m-ar fi părăsit, atât de mare este puterea zeilor pentru oamenii care cred în ei. Numai pe cei care nu cred în ei nu-i aşteaptă nimic. M-am mai gândit că s-ar fi putut întâmpla ca ea să moară imediat ce mă voi fi atins de ea, fiindcă eu am văzut în Casa Vieţii din Teba oameni care s-au veştejit şi au murit, fără să aibă nici o traumă, doar fiindcă fuseseră îndepărtaţi de lângă cineva sau de lângă zeul lor, în care credeau. Au dreptate preoţii Turnului Babilonului, mi-am zis eu, toate sunt scrise în stele încă înainte de a ne fi născut şi nimeni nu poate schimba cu nimic ceea ce este scris în stele. De aceea, am mâncat şi am băut în barca protejată de stuf şi am încercat să nu mă mai gândesc la ceea ce mi-ar putea aduce ziua de mâine. Minea s-a aplecat şi părul ei minunat

mi-a mângâiat obrazul. A zâmbit, a băut vin, apoi şi-a atins buzele umede de buzele mele şi durerea pe care mi-a adus-o în inimă acea atingere a fost mai plăcută decât plăcerea pe care aş fi putut să o smulg de la ea cu forţa. Dar atunci, eu nu am gândit aşa.

La căderea nopţii, Kaptah s-a deşteptat, a ieşit afară din cabină, şi-a frecat ochii, a căscat şi a spus:

— În numele scarabeului nostru, şi s-avem grijă de-acum încolo să nu-l uităm aici pe Amon, capul meu este în continuare ameţit, ca şi cum ar fi stat pe o nicovală din forjă şi ar fi fost lovit fără întrerupere cu ciocanul, dar mă voi împăca cu toată lumea, dacă voi primi ceva de mâncare; în burta mea se află câţiva lei înfometaţi, care mi-o râcâie cu ghearele, fiindcă postesc cam de mult.

Şi, fără să mai aştepte nici o invitaţie, s-a aşezat lângă noi şi a început să-nfulece cu poftă din păsările fripte în argilă şi să arunce cu îndemânare oasele, peste bordul bărcii, în apă.

Îndată ce l-am văzut, mi-am amintit despre situaţia disperată în care ne aflam, m-a cuprins din nou o teamă puternică şi i-am spus:

— Tu, cucuvea beată, ar fi trebuit să ne dai sfaturi şi să ne ajuţi să depăşim această situaţie îngrozitoare în care ne aflăm, ca să nu ne trezim pe neaşteptate toţi trei că spânzurăm cu capul în jos pe zidurile Babilonului. Dar tu ai preferat să te îmbeţi ca un porc, care umblă în patru labe prin noroi. Spune repede ce putem face, fiindcă, mai mult ca sigur, soldaţii regelui sunt deja pe urmele noastre.

Dar Kaptah nu s-a neliniştit deloc şi a spus:

— Dacă este adevărat ceea ce ai povestit, regele nu se aşteaptă să te vadă timp de treizeci de zile, ba chiar a promis că te va întâmpina cu lovituri de ciomag dacă vei îndrăzni să-ţi faci apariţia înainte de acest termen la palat. După părerea mea, nu-i nici o grabă, dar dacă toţi au înnebunit, adică dacă cei care ne-au purtat cu litiera până la debarcader au denunţat fuga ta sau dacă eunucii din haremul regal au încurcat treburile, atunci chiar că nimic nu ne mai poate ajuta. Eu cred că ai făcut cea mai mare prostie când mi-ai

dat să beau acea licoare adormitoare, din cauza căreia încă mai simt în cap nişte înţepături dureroase, ca şi cum cineva m-ar împunge cu acele care se folosesc pentru a face găuri la sandale. Dacă tu nu ai fi procedat în felul acesta, cine ştie, poate că Burnaburiaş s-ar fi înecat cu vreun os sau s-ar fi împiedicat, şi-ar fi rupt picioarele şi ar fi murit, iar eu aş fi rămas rege al Babilonului şi stăpân al celor patru părţi ale lumii, atât de puternică este încrederea mea în scarabeul nostru. Deşi nu reuşeşti să găseşti întotdeauna cele mai bune soluţii, totuşi, eu îţi dau iertare, fiindcă eşti stăpânul meu. Te iert, de asemenea, şi pentru că m-ai închis în vasul de argilă, chiar dacă era cât pe ce să mor sufocat, lucru care nu era pe măsura demnităţii mele. Tu n-ai de ce să fii supărat; mai înainte de a mă fi apucat să dau sfaturi, trebuia să scap de acele dureri îngrozitoare de cap. Astăzi dimineaţă, mai degrabă ai fi putut să storci sfaturi bune dintr-o rădăcină putredă decât din capul meu. Acum, eu sunt gata să-mi etalez înţelepciunea; ştiu eu prea bine că fără mine tu eşti ca un miel care s-a rătăcit de maică-sa.

I-am poruncit să înceteze cu trăncăneala aceea fără de sfârşit şi l-am întrebat ce crede că ar trebui să facem pentru a scăpa din ţara Babilonului. Kaptah a scuturat din cap şi a spus:

— Această barcă este prea mare şi, chiar dacă toţi trei am vâsli, nu am reuşi să înaintăm împotriva curentului; unde mai pui c-ar trebui s-o facem cu braţele, fiindcă vâslele, ia-le de unde nu-s. De aceea, cred că ar fi mai bine să ne continuăm călătoria pe pământ şi să furăm doi măgari, ca să avem cum să ne cărăm lucrurile. Pentru a nu atrage atenţia asupra noastră, ar trebui să purtăm veşminte de oameni săraci, să ne târguim mult înainte de a plăti acolo unde vom înnopta şi va trebui să nu spui nimănui că eşti medic. Am putea spune că suntem scamatori, din aceia care distrează lumea seara, nimeni nu se poartă rău cu scamatorii şi hoţii nu-i atacă niciodată. Tu ai putea să ghiceşti viitorul în ulei, după cum ai învăţat de la preoţii Babilonului, eu aş putea povesti istorii trăsnite şi legende, slavă zeilor, ştiu destule, iar Minea şi-ar putea câştiga pâinea dansând. Dar, la fel de bine ar fi dacă am angaja alţi vâslaşi, care să ne ducă chiar cu această barcă până la hotare, în fond, toată speranţa noastră tot în scarabeu este şi el ne-ar putea proteja la fel de bine şi pe apă, şi pe uscat. Dar, nu încape nici o îndoială că cel mai bine ar fi dacă am fura o barcă mai mică de la nişte vâslaşi săraci. Probabil că deja dau târcoale în jurul nostru aşteptând să se facă noapte ca să ne omoare. Şi fiindcă nu mai am nimic de spus, cred că cel mai sigur este să plecăm chiar acum, s-ar putea ca vâslaşilor noştri

speriaţi de demoni să le treacă prin minte să-şi recupereze barca. Dacă îi vor alarma pe soldaţii regelui, ei nu au nici o şansă să fie crezuţi când vor povesti despre demoni care se tânguiesc în vase mortuare.

Kaptah avea dreptate, vâslaşii ar fi putut să se întoarcă şi nu ne-ar fi fost de nici un folos o reîntâlnire cu ei. Ne-am uns cu uleiul vâslaşilor şi ne-am murdărit cu pământ veşmintele şi faţa, am împărţit între noi argintul şi aurul meu şi fiecare şi l-a ascuns la cingătoare. Eu nu am vrut să renunţ la cufărul meu cu ustensile medicale şi cu leacuri şi de aceea, l-am înfăşurat în covorul regal, pe care l-am pus în spatele lui Kaptah, în ciuda protestelor lui. Am tras barca la mal şi în barca au mai rămas două amfore cu vin şi mâncare. Kaptah a spus că, dacă vâslaşii vor veni să recupereze barca, se vor bucura când vor vedea vinul şi nu se vor lăsa până când nu l vor da gata, se vor îmbăta şi le va trece cheful să meargă în urmărirea noastră şi a precizat că el aşa ar fi făcut dacă ar fi fost unul dintre acei vâslaşi. Iar dacă vor merge beţi la judecător pentru a ne denunţa, a mai spus Kaptah, vor povesti zece lucruri diferite şi poveştile lor vor fi atât de încurcate, încât autorităţile îi vor goni în lovituri de ciomag. „Aşa sper să fie”, a mai adăugat Kaptah.

Am pornit la drum trecând peste terenurile cultivate până am întâlnit drumul caravanelor şi l-am urmat toată noaptea. Kaptah bombănea şi înjura ziua în care s-a născut în această lume, din cauza covorului care-i încovoia spatele şi-i strivea grumazul.

Dimineaţa am ajuns într-un sat ai cărui locuitori ne-au întâmpinat cu prietenie şi cu mare respect, fiindcă, spuneau ei, fuseserăm atât de curajoşi călătorind noaptea, fără a ne teme de duhurile ei rele. Ei ne-au dat să mâncăm lapte fiert cu arpacaş şi ne-au vândut doi măgari şi au sărbătorit veseli plecarea noastră; erau oameni simpli şi s-au bucurat mult, fiindcă ei nici nu-şi mai aminteau de când nu mai văzuseră argint marcat. Ei îşi plăteau dările cu grâu şi cu vite şi locuiau în bordeie de chirpici împreună cu animalele lor.

Astfel, de la o zi la alta, înaintam pe drumul Babilonului şi întâlneam pe drum negustori şi ne dădeam la o parte cu respect când treceam pe lângă nobili sau pe lângă oameni sus-puşi, care călătoreau purtaţi în litiere, şi ne înclinam în faţa lor. Soarele ne-a ars pielea, iar hainele noastre deveniseră adevărate zdrenţe şi ne obişnuiserăm deja să ne oprim în sate şi să vorbim cu oamenii. Toţi se strângeau în jurul nostru şi ne ascultau şi ne priveau cu gurile căscate. Eu răsturnam ulei peste apă şi le prevesteam zile bune şi ploi

abundente, recolte bogate, băieţi şi căsătorii fericite, fiindcă-mi era milă de sărăcia şi de mizeria lor. Nu le proroceam nici o nenorocire, ei mă credeau şi se bucurau foarte mult Dacă le-aş fi prorocit adevărul, ar fi trebuit să le vorbesc despre perceptorii de impozite, însoţiţi de bătăuşii care îi loveau cu cruzime pe cei care se împotriveau să plătească, despre judecătorii periculoşi, despre anii de foamete care-i aşteaptă, despre frigurile de care aveau să se îmbolnăvească în timpul revărsărilor, despre invaziile de lăcuste, despre muşte, despre apa clocită pe care urmau să o bea vara, despre munca grea şi despre moarte, de fapt aceasta le era viaţa. Kaptah le povestea despre vrăjitori şi despre prinţese din alte ţări, unde oamenii umblă cu capul la subsuoară şi o dată pe an se transformă în lupi; ei credeau tot ce le povestea Kaptah, aveau un respect deosebit pentru el şi-i dădeau să mănânce tot ceea ce era mai gustos. Minea dansa cu plăcere şi pasiune în faţa lor, ea trebuia să exerseze zilnic pentru a nu-şi pierde supleţea şi îndemânarea. Oamenii o priveau uimiţi şi spuneau: „Aşa ceva nu am mai văzut niciodată până acum".

Această călătorie mi-a fost de mare folos, fiindcă am învăţat să văd că, tot aşa cum bogaţii şi nobilii oraşelor mari din orice ţară sunt la fel şi gândesc asemănător, săracii din orice parte a lumii se aseamănă, chiar dacă obiceiurile lor sunt altele şi zeii lor au nume diferite. Am mai înţeles că săracii cei mai săraci sunt mai milostivi decât bogaţii cei mai bogaţi. Ei ne credeau mai săraci decât ei şi ne ofereau arpacaş şi peşte uscat să mâncăm, fără să ceară de la noi nimic, fiindcă inima lor era bună. De obicei, cei bogaţi îi alungă cu lovituri de ciomag pe cei săraci de la porţile lor şi-i dispreţuiesc pe aceia care sunt mai puţin bogaţi decât ei. Am văzut că şi cei mai săraci oameni se bucură sau sunt supăraţi de moarte, sunt măcinaţi de dor, de dragoste şi de ură, că şi copiii celor săraci se nasc în lume ca şi copiii celor bogaţi. Inima mi se înmuia când vedeam singurătatea şi neputinţa lor şi nu m-am putut abţine să nu-i ajut când i-am văzut bolnavi, să nu le curăţ abcesele şi ochii acoperiţi de urdori, fiindcă ştiam că ar fi orbit repede fără ajutorul meu.

Niciodată nu am pretins vreo răsplată, dar dacă ajutându-i am riscat să fiu descoperit, n-aş putea-o spune. Poate că inima mea era mai bună din cauza Mineei, pe care o vedeam în fiecare zi şi a cărei tinereţe îmi încălzea nopţile; în bordeiele de lut, cu mirosuri puternice de bălegar şi de paie, unde înnoptam, ea se culca alături de mine. Poate că am făcut toate aceste lucruri doar ca să-i impresionez pe zei cu bunătatea mea, poate că voiam

doar să nu-mi pierd îndemânarea şi siguranţa de altădată în practicarea meseriei de medic.

Pe măsură ce am înaintat în vârstă, am înţeles că în acţiunile şi în faptele unui om sunt motive pe care el însuşi le ignoră. Faptele oamenilor sunt ca praful de la picioarele mele, din moment ce nu le cunosc motivaţia şi scopul în care au fost săvârşite.

Experienţele încercate de-a lungul acestei călătorii au fost numeroase, mâinile mele au devenit aspre, pielea de pe tălpile mele s-a îngroşat, soarele mi-a ars faţa şi praful mi-a înceţoşat ochii, cu toate acestea, mai târziu m-am gândit că acest drum prin praful Babilonului a fost frumos. Cred că nu-l voi putea uita niciodată şi aş da orice pentru a-l mai face o dată la fel de tânăr cum eram eu atunci, la fel de neobosit şi de curios, alături de Minea, ai cărei ochi străluceau ca luna clară oglindită în apă. De-a lungul întregii călătorii, moartea ne-a pândit ca o umbră, nu ne-ar fi fost uşoară moartea, dacă am fi încăput în mâinile regelui Babilonului. Dar în acele zile, eu nu mă gândeam la moarte, nu-mi era frică de nimic, viaţa îmi era dragă, Minea era alături de mine şi eram fascinat de dansul ei expresiv de pe argila bătătorită. Ea m-a făcut să-mi uit greşelile tinereţii şi amărăciunea care era în mine. În fiecare dimineaţă, când mă trezeam în behăitul oilor şi în zarva făcută de celelalte animale, îmi simţeam inima uşoară ca o pasăre, ieşeam afară din adăpostul în care mă odihnisem noaptea şi priveam răsăritul soarelui, care naviga pe cerul albastru ca o corabie aurită ivită din noapte.

Într-un sfârşit, am ajuns şi la hotare, acolo totul era ars şi distrus şi păstorii pe care i-am întâlnit, crezându-ne săraci, ne-au sfătuit cum să ajungem în ţara Mitanni şi la Naharin fără să plătim vamă, evitând întâlnirea cu gărzile ambelor regate. Am ajuns într-un oraş mare, unde oamenii nu se cunoşteau unii pe alţii, ne-am dus direct să ne cumpărăm veşminte noi, ne-am spălat şi ne-am îmbrăcat cu veşmintele curate, spre a putea trage la un han pentru oameni bogaţi. Fiindcă aurul pe care îl mai aveam era pe sfârşite, am rămas un oarecare timp în acel oraş şi am practicat meseria de medic; acolo am avut mulţi pacienţi şi am vindecat mulţi bolnavi, fiindcă locuitorii din Mitanni erau foarte curioşi şi admirau tot ceea ce era străin. O admirau pe Minea din cauza frumuseţii ei, şi nu o dată s-au găsit dintre aceia care m-au rugat stăruitor să le-o vând. Kaptah, refăcându-se după oboseala drumului, a început să se îngraşe şi tot timpul, în jurul lui roia o mulţime de femei, care se dădeau în vânt să-i asculte

poveştile şi peripeţiile, pe care el le spunea cu mult haz. Iar odată, după ce s-a îmbătat pe cinste într-o casă de distracţie, Kaptah a povestit tot ceea ce i s a întâmplat în ziua în care a fost rege al Babilonului şi toată lumea de acolo s-a prăpădit de râs ascultându-l. Râdeau, îşi loveau genunchii şi spuneau: „Niciodată nu am ascultat ceva mai nostim şi n-am văzut un mincinos mai mare. Limba lui este mai lungă şi mai alunecoasă ca apa unui fluviu".

Astfel a trecut o bucată de vreme, până când Minea a început să mă privească cu ochi neliniştiţi. Veghea şi plângea noapte după noapte. Până la urmă, i-am spus:

— Ştiu că îţi este dor de ţara ta şi că ai vrea să fii cât mai repede lângă zeul tău. Un drum lung spre Creta ne aşteaptă. Însă, mai înainte de acest drum, eu trebuie să merg în ţara Hatti, acolo unde trăiesc hitiţii, din motive pe care nu ţi le pot spune. Am întrebat pe mulţi negustori şi călători, l-am întrebat şi pe hangiu, am adunat destul de multe informaţii, care, din păcate, sunt contradictorii, dar cred că din ţara Hatti am putea să ne îmbarcăm pe o corabie cu pânze pentru a ajunge în Creta, deşi nu sunt sigur de acest lucru. Dacă tu nu vrei să călătorim în acest fel, te-aş putea conduce până pe coasta mării, în Siria, de unde, în fiecare săptămână, pleacă o corabie spre ţara ta. Am auzit că peste câteva zile pleacă de aici, din Mitanni, nişte emisari ai regelui care duc tributul anual regelui hitiţilor şi m-am gândit că aş fi în mai multă siguranţă dacă aş călători împreună cu ei, ar fi şi o ocazie de a vedea cu însumi dacă este bine să călătorim spre Creta prin ţara Hatti. O astfel de ocazie este rară. Eu nu vreau să-ţi impun o hotărâre, tu eşti liberă să hotărăşti singură ce vrei.

Eu însumi nu ştiam bine ce vreau, căutam să alung din mintea mea gândul că odată va trebui să o restitui pe Minea zeului ei.

Ea mi-a spus:

— Oare cine sunt eu pentru a-ţi schimba ţie planurile? Te voi însoţi cu plăcere oriunde te vei duce, fiindcă tu mi-ai promis că mă vei ajuta să ajung în ţara mea. Eu ştiu că pe ţărmul mării, în ţara hitiţilor, sunt băieţi şi fete care dansează în faţa taurilor sălbatici şi că de acolo până în Creta nu este un drum lung, aşa că, dacă aş ajunge acolo, aş avea ocazia să mă antrenez un pic şi să dansez în faţa taurilor, fiindcă îmi este teamă că, după ce nu am mai dansat de aproape un an, mi-am pierdut măiestria.

I-am spus:

— Eu nu am auzit nimic despre tauri, însă mi s-a povestit despre alte lucruri şi după cum i s-a dus vestea aici, poporul hitit este un popor crud, de aceea, cred că o călătorie în ţara hitiţilor este periculoasă şi nici moartea la un astfel de drum nu este uşor de ocolit. Cred că cel mai bine ar fi ca tu să mă aştepţi aici în Mitanni până mă voi întoarce, eu îţi voi lăsa destul aur ca să poţi duce o viaţă bună aici

Dar ea mi -a spus:

— Sinuhe, vorbele tale sunt ciudate. Eu te voi urma oriunde te vei duce şi, dacă acolo ne va aştepta moartea, nu-mi pare rău pentru mine dacă voi muri, ci doar pentru tine.

Astfel stând lucrurile, m-am hotărât să cer să-i însoţesc pe mesagerii regelui în calitate de medic, pentru a călători mai în siguranţă în ţara Hatti, al cărei nume mai este şi Heta. Când a auzit de acest plan, Kaptah a început să-şi blesteme zilele, să invoce toţi zeii şi a mai spus:

— Abia am scăpat din ghearele morţii şi uite că, din nou, stăpânul meu vrea să ne aruncăm într-o aventură periculoasă. Toată lumea ştie că hitiţii sunt sălbatici, mai răi decât animalele deşertului, că obişnuiesc sa mănânce şi carne de om şi nu se sfiesc să le scoată ochii străinilor, pe care apoi, orbi, îi folosesc ca să rotească fără încetare morile lor grele, cu care sfarmă piatra. Zeii l-au lovit pe stăpânul meu cu nebunia, fiindcă nu crede în ei, iar tu, Minea, eşti şi mai nebună decât ei dacă-i împărtăşeşti nebunia. Cel mai bine ar fi dacă m-ai ajuta să-l închid undeva până-i trece nebunia şi să-i pun lipitori pe picioare ca să se mai liniştească puţin. Ascultă. Sinuhe, te rog în numele scarabeului să-ţi revii din nebunia aceasta. O, zei abia mi-am regăsit grăsimea de altădată, după ce trupul meu se uscase de atâta drum şi, gata,, trebuie să pornesc la un alt drum. Blestemată fie ziua când m-am născut în lumea aceasta, ca să ajung să suport fără încetare absurdităţile unui stăpân capricios şi nebun.

L-am lovit, altfel nu avea de gând să se liniştească, iar după ce s-a liniştit, i-am spus:

— N-ai decât să faci după cum doreşti. Te voi trimite cu marfă în Simyra, îţi voi da aur ca să ai pe drum, iar acolo va trebui să ai grijă de casa noastră până mă voi întoarce. Şi poate că este mai bine aşa, fiindcă m-am săturat de bombăneala ta fără sfârşit.

Kaptah s-a înfuriat şi mi-a spus supărat:

— Oare crezi c-aş putea să-mi las singur stăpânul în ţara canibalilor? Ar fi ca şi cum m-ar lăsa inima să dau drumul unui miel abia născut într-o

ogradă cu câini flămânzi. Niciodată inima nu ar mai înceta să mă doară dacă aş face o asemenea crimă de a te lăsa singur la un astfel de drum, şi remuşcările mi-ar umbri tot restul zilelor mele. Vreau să te întreb doar un singur lucru şi te rog să-mi răspunzi direct. Oare călătoria spre ţara Hatti o vom face pe mare?

I-am răspuns că, după cunoştinţele mele, între ţara Mitanni şi ţara Hatti nu este nici o mare, dar că unii vorbesc într-un fel şi alţii într-un alt fel despre acest drum. Singurul lucru sigur este că drumul este foarte lung.

Kaptah a rostit:

— Binecuvântat fie scarabeul nostru! Dacă ar fi trebuit să călătorim pe mare, nu aş fi venii cu tine, fiindcă am jurat în faţa zeilor că nu voi mai călători cu nici o corabie pe mare, motivele nu are rost să le explic acum, pentru că ar fi o pierdere inutilă de timp. Nici de dragul tău, nici pentru această arogantă Minea, care are o comportare băieţească, nu mi-aş retrage jurământul făcut zeilor şi, dacă ai fi interesat, ţi i-aş putea enumera pe toţi zeii în faţa cărora am făcut acest jurământ.

Încă înainte de a termina să rostească aceste vorbe, el s-a apucat să facă bagajele noastre şi nu m-am amestecat deloc în treaba aceasta, fiindcă el era mai priceput decât mine.

3

Am povestit deja ce se spunea în ţara Mitanni despre hitiţi, de aici încolo voi povesti despre ceea ce eu însumi am văzut cu ochii mei. Dar nu ştiu dacă cineva va putea crede ceea ce voi povesti eu, fiindcă atât de marea putere a hitiţilor a răspândit doar groază în lume şi despre ei se vorbeşte, de obicei, numai de rău. Au şi ei calităţi şi poţi învăţa şi de la ei câte ceva bun după ce îi vei fi cunoscut. Chiar dacă poporul hitit este un popor periculos şi obiceiurile lui sunt atât de diferite de obiceiurile celorlalte popoare, în ţara lor nu este nici un fel de dezordine, aşa după cum înclină să creadă atâta lume, dimpotrivă, acolo domnesc o ordine şi o disciplină puţin obişnuite, aşa că o călătorie prin munţii lor este mai sigură, pentru cei care au obţinut permisiunea autorităţilor hitite, decât călătoria în oricare altă ţară. Dacă în timpul călătoriei, un călător, care are permisul de a călători, dispare sau dacă i se fură ceva, regele îl despăgubeşte de două ori pentru pierderile suferite, dacă moare în mâinile hitiţilor, regele plăteşte rudelor o sumă corespunzătoare valorii pe care o câştiga mortul când era în viaţă.

Călătoria în compania mesagerilor regelui din Mitanni a fost monotonă şi fără nici un incident. Despre această călătorie nici nu prea am ce povesti. Carele de război ale hitiţilor ne-au însoţit tot drumul şi hitiţii au avut grijă să nu ne lipsească hrana şi băutura în fiecare loc unde am poposit. Hitiţii locuiesc în munţi şi sunt obişnuiţi încă din copilărie cu greutăţile datorate climei, sunt căliţi, de aceea nu-i deranjează nici frigul, nici căldura. Nu au nici un pic de teamă în luptă, ei nu cruţă pe nimeni, dispreţuiesc popoarele slabe pe care le supun, în schimb, respectă şi cultivă prietenia acelora care sunt viteji şi curajoşi.

Poporul hitit este împărţit în numeroase triburi şi satele lor sunt guvernate de principi suverani dar care sunt supuşi marelui rege, Regele

locuieşte în oraşul Hattuşaş, aflat în mijlocul munţilor. Regele hitiţilor are toată puterea în mâinile lui, fiindcă el este tot atât de mare preot cât şi şef suprem ai armatei şi mare judecător. El este venerat atât ca om cât şi ca zeu. Eu nu cunosc nici un rege care să aibă o putere atât de absolută, chiar dacă, despre puterea regilor, oriunde, se spune că este absolută. În alte ţări, chiar şi în Egipt, preoţii şi judecătorii determină actele regilor, mai mult decât s-ar putea crede.

Aş vrea să povestesc despre marele oraş regal din mijlocul munţilor, chiar dacă ştiu că nimeni nu mă va crede dacă îmi va citi povestirea

Călătorind de-a lungul hotarelor aride, unde sunt suverani hitiţii din garnizoane, care fură tot ceea ce pot de la cei din ţările vecine şi deplasează după bunul lor plac pietrele de hotar, pentru a se asigura că vor fi plătiţi mai bine, nimeni nu poate ghici şi aprecia bogăţia regatului hitit, mai ales când vede munţii lor arizi, arşi de soare în timpul verii şi acoperiţi iarna cu fulgi reci, după cum mi s-a povestit. Eu însumi nu am văzut aşa ceva, dar mi s-a povestit că aceşti fulgi sau aceste pene, nici nu ştiu cum să le spun, cad din cer şi acoperă pământul, iar când vine vara, se transformă în apă. Atât de multe lucruri surprinzătoare am văzut în ţara hitiţilor, încât înclin să cred că acest lucru este posibil, deşi nu pot să înţeleg cum pot penele să se transforme în apă. Cu ochii mei am văzut doar vârfurile câtorva munţi, care erau acoperite cu pene albe.

Pe câmpia aridă de la frontiera cu Siria, este o fortăreaţă, Karkemiş, ale cărei ziduri, construite din blocuri uriaşe de piatră, sunt acoperite cu imagini înspăimântătoare. Acolo se face vămuirea pentru toate caravanele şi pentru toate mărfurile care traversează ţara, acolo se strâng bogăţii importante, fiindcă taxele sunt mari şi fortăreaţa Karkemiş este situată la răscrucea drumurilor caravanelor. Cel care nu a văzut în lumina crepusculară a dimineţii această fortăreaţă înfricoşătoare din vârful munţilor, aflată pe un platou, unde doar corbii se plimbă fără teamă, curăţând cu ciocurile lor cranii şi oase de oameni, până ce devin albe, ar putea pune la îndoială vorbele mele şi probabil că nu va crede ce voi povesti despre hitiţi. Nu este permis caravanelor şi mărfurilor să traverseze ţara Hatti pe alte drumuri în afara celor stabilite. De-a lungul acelor drumuri, casele sunt sărace şi simple, rar poţi vedea câmpuri cultivate. Călătorii care se abat de la aceste drumuri riscă să fie prinşi şi duşi ca sclavi în vreo mină.

Eu cred că bogăţia hitiţilor provine din mine, unde sclavii şi prizonierii extrag, în afară de aur şi de cupru, un metal necunoscut în Egipt, care are o strălucire cenuşie şi albastră, este mai dur decât toate metalele şi atât de scump, încât în Babilon este folosit doar pentru bijuterii. Hitiţii îl utilizează pentru confecţionarea armelor. Dar în ce fel acest metal se forjează sau prelucrează, nu ştiu, fiindcă nici nu se topeşte, nici nu se înmoaie la căldură ca arama, am văzut cu ochii mei acest lucru.

În afară de mine, văile dintre munţi au câmpuri roditoare şi ape limpezi, acolo cresc pomi fructiferi, adevărate păduri, care acoperă poalele munţilor. Pe coastele munţilor şi dealurilor se cultivă viţa de vie. Dar cea mai mare bogăţie, pe care oricine o poate vedea, sunt turmele de vite.

Când se vorbeşte despre marile oraşe ale lumii, sunt totdeauna menţionate Teba şi Babilonul, unii afirmă şi despre oraşul Ninive, pe care eu nu l-am văzut, că ar fi unul dintre cele mai mari oraşe ale lumii, dar nu am auzit pe nimeni pomenind ceva despre Hattuşaş, capitala regatului hitiţilor şi vatra puterii lor, care este aşezat ca un cuib de vultur, în centrul teritoriului în care vulturul vânează. Totuşi, acest imens şi puternic oraş poate fi comparat cu Teba şi cu Babilonul. Eu cred că acest oraş este unul dintre miracolele lumii, construcţiile lui înspăimântătoare sunt făcute din blocuri de piatră gigantice şi sunt mai înalte decât un munte şi zidurile dimprejurul oraşului sunt mai solide decât toate zidurile de cetăţi pe care le-am văzut eu. Nu este nici un mister că acest oraş nu este cunoscut, din moment ce regele hitiţilor a interzis străinilor să-l vadă. Doar mesagerii regilor din alte ţări pot intra în Hattuşaş, pentru a-i aduce regelui hitiţilor daruri, dar ei sunt păziţi cu străşnicie în tot timpul şederii în Hattuşaş. Locuitorii din Hattuşaş nu vorbesc niciodată cu străinii, chiar dacă cunosc limba lor. Dacă îi întrebi ceva, ei răspund „nu înţeleg” sau „nu ştiu”, după care se uită împrejurul lor cu teamă, ca nu cumva cineva să observe că vorbesc cu străinii. Totuşi, ei nu sunt răutăcioşi, natura lor este prietenoasă şi ei se uită cu plăcere la veşmintele străinilor, dacă sunt frumoase, şi se ţin după străini pe stradă ca în oricare altă ţară din lume.

Hainele nobililor hitiţi şi ale celor sus-puşi sunt la fel de frumoase ca şi cele ale mesagerilor regali din alte ţări. Ei iubesc veşmintele multicolore, brodate cu aur şi argint. Pe broderii apar imagini ale crenelului şi ale dublei securi, care sunt însemnele zeilor lor. Pe îmbrăcămintea lor de sărbătoare se vede deseori imaginea soarelui înaripat. Ei poartă în picioare cizme din piele moale vopsită sau pantofi ai căror vârfuri sunt lungi şi curbate în

afară, pe cap poartă coifuri înalte. Mantiile pe care le poartă hitiţii sunt lungi, plisate cu măiestrie, şi au mâneci largi, care atârnă până la pământ.

Hitiţii se deosebesc de locuitorii din Siria, din ţara Mitanni şi Babilon, fiindcă îşi rad barba după cum obişnuiesc egiptenii, iar unii nobili îşi rad şi tot părul din cap, lăsând doar un smoc de păr împletit. Bărbaţii hitiţi au bărbia groasă şi puternică, iar nasul lor este gros şi coroiat ca ciocul păsărilor de pradă. Nobilii şi cei sus-puşi, care locuiesc în oraş, sunt graşi şi faţa lor străluceşte, fiindcă ei sunt obişnuiţi să mănânce din abundenţă.

Hitiţii nu angajează mercenari ca popoarele civilizate, ei înşişi, toţi hitiţii, sunt soldaţi; conducerea carelor de luptă nu se face după gradul de nobleţe şi nici funcţia din armată nu este stabilită de la naştere, ci doar după abilitatea în mânuirea armelor. De aceea, o dată pe an, toţi bărbaţii, sub conducerea şefilor şi principilor lor, se întâlnesc pentru exerciţii militare. Hattuşaş nu seamănă cu alte oraşe mari, este plin de ateliere şi de forje, de unde, fără încetare, se aude zgomotul metalului prelucrat, acolo se fac vârfurile de lance şi săgeţile, axele şi obezile roţilor precum şi secerile de la carele de luptă.

Justiţia lor este diferită de justiţia tuturor celorlalte popoare, iar pedepsele sunt ciudate şi ridicole. Astfel, dacă un principe umblă cu intrigi împotriva regelui pentru a-i răsturna, nu este condamnat la moarte, ci numai exilat la unul dintre hotare, unde, prin fapte de vitejie, îşi poate recâştiga onoarea pierdută şi reputaţia. Pentru ei nu există prea multe crime care să nu se poată răscumpăra prin plata amenzii prevăzute de lege şi orice om poate omorî liniştit pe un altul, fără a se teme că pedeapsa lui ar putea fi alta decât aceea de a plăti rudelor victimei o anumită sumă de bani. Nu există pedeapsa pentru adulter, fiindcă dacă o femeie găseşte un bărbat care o poate face mai fericită decât bărbatul ei, este liberă să-şi părăsească bărbatul şi să se ducă la celălalt, dacă acesta acceptă să-i plătească despăgubiri primului bărbat. Căsătoriile sterile sunt, de obicei, anulate public, fiindcă regele doreşte să se nască mulţi copii. Cel care omoară un om într-un loc pustiu plăteşte o amendă mai mică decât dacă crima ar fi fost făcută într-un loc public din oraş, fiindcă, după ei, un om care merge singur într-un loc pustiu aţâţă dorinţa altuia de a omorî. Doar două crime sunt acelea care sunt pedepsite cu moartea şi în aceste cazuri se poate observa cel mai bine nebunia sistemului lor judiciar. Fraţii şi surorile nu se pot căsători între ei fără a risca pedeapsa cu moartea şi nimeni nu poate practica magia fără autorizaţie, iar vrăjitorii trebuie să-şi demonstreze

abilitatea mai înainte de a li se permite să practice meseria. Când am ajuns în ţara Hatti, era în timpul domniei regelui Suppiluliuma. Marele lor rege, Suppiluliuma, domnea de peste douăzeci şi opt de ani, numele lui era respectat, lumea se înclina şi-şi ridica braţul doar dacă auzea pe cineva că rosteşte numele regelui sau striga cu voce puternică întru slava lui, fiindcă regele făcuse ordine în ţara Hatti şi supusese multe popoare. Regele locuia într-un palat de piatră, care se afla în centrul oraşului, şi despre naşterea lui ca şi despre eroismul lui nemaipomenit în războaie, circulau numeroase legende, aşa cum se povesteşte despre toţi regii. Eu nu l-am putut vedea, nici mesagerii regelui din Mitanni nu l-au putut vedea când au depus darurile pe pardoseala sălii de recepţie a palatului, urmăriţi de râsul batjocoritor şi de glumele grosolane ale soldaţilor.

La început, mi s-a părut că medicii nu prea au de lucru în Hattuşaş, fiindcă am înţeles că hitiţii au oroare de boală şi o ascund atâta timp cât este posibil. Copiii infirmi sau insuficient dezvoltaţi sunt omorâţi imediat după naştere; hitiţii îi omoară şi pe sclavii bolnavi. Medicii lor sunt oameni ignoranţi, care nici nu ştiu să citească, dar pot vindeca excelent răni şi contuzii, iar pentru boli care apar din cauza înălţimii la care locuiesc cât şi pentru febră, ei cunosc nişte remedii extraordinar de eficiente. Este, de altfel, tot ceea ce am învăţat de la ei. Dar, dacă cineva se îmbolnăveşte grav, preferă vindecării moartea, de frică să nu rămână infirm sau bolnav pentru tot restul zilelor. În fond, hitiţilor nu le este teamă de moarte, le este teamă că trupul lor să nu slăbească mai înainte de moarte.

Dar toate oraşele mari sunt asemănătoare, toţi oamenii bogaţi şi nobilii din toată lumea au trăsături comune. După ce au auzit despre reputaţia mea, diferiţi oameni bogaţi şi nobili, care sufereau de câte ceva şi voiau să fie vindecaţi, au venit la mine, dar ei au venit deghizaţi şi pe ascuns, noaptea, pentru a nu fi priviţi cu dispreţ de către ceilalţi oameni. Ei m-au recompensat cu generozitate şi, deşi, când am ajuns la Hattuşaş, credeam că voi pleca de acolo ca un cerşetor, a fost să se întâmple că am plecat de acolo destul de bogat. Marele merit îi revine lui Kaptah, care, potrivit obiceiurilor lui vechi, îşi petrecea timpul prin crâşme, prin hanuri şi prin locuri unde obişnuiau să se strângă oameni, unde îmi lăuda priceperea şi istorisea despre vindecări miraculoase pe care eu sunt în stare să le fac, povestea în toate limbile, de aceea, unii slujitori, la rândul lor, le povesteau stăpânilor lor despre cele auzite.

Moravurile hitiţilor erau austere şi un om din înalta societate nu şi-ar fi putut permite să umble beat pe stradă, fiindcă imediat şi-ar fi pierdut buna reputaţie, dar, ca în toate marile oraşe ale lumii, cei sus-puşi şi cei bogaţi obişnuiau să bea mult vin, de obicei amestecau vinurile şi acest lucru este cel mai periculos. Eu i-am îngrijit pe câţiva, cărora le tremurau mâinile când trebuiau să se prezinte în faţa regelui, şi le-am prescris băi şi calmante, când ei îmi povesteau cum nişte şoareci nevăzuţi le rod trupul i-am permis Mineei să danseze în faţa lor şi ei au admirat-o mult şi i-au dat numeroase daruri, fiindcă hitiţii sunt generoşi când le place ceva. În felul acesta eu le-am câştigat încrederea, aşa că am îndrăznit să le pun întrebări, pe care altfel nu le-aş fi putut pune. Întâmplarea a făcut să-l cunosc în acele zile pe arhivarul regal, care scria şi vorbea în multe limbi şi care se ocupa de corespondenţa pe care regele o avea cu alte ţări. L-am lăsat să înţeleagă că eu sunt căutat în Egipt şi că niciodată nu mă voi întoarce acolo, de aceea hoinăresc prin lume pentru a câştiga aur şi a-mi spori cunoştinţele. De aceea, el a avut încredere în mine şi eu i-am oferit să bea vin bun şi am pus-o pe Minea să danseze în faţa lui, iar într-o zi l-am întrebat:

— Oare de ce Hattuşaş este un oraş închis pentru străini, de ce caravanele şi mărfurile sunt obligate să nu se abată de la anumite drumuri, din moment ce ţara voastră este atât de bogată? Acest Hattuşaş al vostru rivalizează cu cele mai mari oraşe ale lumii. Oare nu ar fi mai bine ca şi celelalte popoare să poată să vă cunoască puterea? Oare de ce să nu aveţi în lumea aceasta locul pe care îl meritaţi?

El a gustat din vin, s-a uitat la picioarele suple ale Mineei, apoi a spus:

— Marele nostru rege, Suppiluliuma, a spus, atunci când a urcat pe tron: „Daţi-mi treizeci de ani şi voi face din ţara Hatti cel mai puternic regat al lumii!” Acest termen se apropie de sfârşit şi cred că, destul de curând, lumea va afla despre ţara Hatti, poate chiar mai înainte de a vrea.

— Am văzut de şaizeci de ori şaizeci şi încă de şaizeci de ori soldaţi, care mărşăluiau în faţa regelui Babilonului, am spus eu, şi zgomotul pe care îl făceau paşii lor era ca talazurile unei mări răvăşite. Aici, abia dacă am văzut de zece ori zece soldaţi împreună, în schimb peste tot am văzut ateliere în care se lucrează care de luptă. Oare ce veţi fi făcând, fraţilor, cu atâtea care de luptă aici în munţi? Până şi cel mai prost om din lume ştie că ele pot fi folosite numai în câmpie.

El a râs şi mi-a spus:

— Tu eşti foarte curios pentru un medic, Sinuhe egipteanule, poate că noi ne câştigăm pâinea cea de toate zilele prin vânzarea carelor de luptă regatelor din câmpie.

Dar spunând acest lucru, el a clipit cu înţeles din ochi şi şi-a luat un aer şmecheresc.

— Aşa ceva nu pot crede, am spus eu curajos. Aşa, după cât vă cunosc eu, mai repede aş putea crede pe cineva care mi-ar povesti că un lup i-a împrumutat iepuraşului dinţii şi ghearele lui.

El a râs zgomotos, lovindu-se cu pumnul în piept atât de tare, încât vinul din cupe a început să dea pe dinafară. Şi a spus:

— Această glumă trebuie să i-o spun şi regelui, e grozavă. Eu cred că tu vei mai trăi ca să apuci să vezi cu ochii tăi marea vânătoare de iepuri, fiindcă adevărul hitiţilor este diferit de adevărul celor de la câmpie. După cum am înţeles, în ţările voastre, cei bogaţi îi conduc pe cei săraci. La noi este altfel: cei puternici îi conduc pe cei slabi şi cred că toată lumea va ajunge să cunoască adevărul nostru şi noua noastră doctrină, încă mai înainte ca părul din capul tău să albească, Sinuhe.

— Chiar şi noul faraon ai Egiptului, am spus eu făcând-o pe naivul, a găsit un alt zeu.

— Cunosc acest lucru, mi-a spus el, fiindcă eu i-am citit regelui meu toate mesajele primite din Egipt, ştiu că acest zeu iubeşte mult pacea şi spune că în lume nu este nici un motiv de ceartă; noi nu avem nimic împotriva acestui zeu, dimpotrivă, îl vom admira mult, atâta timp cât el va guverna doar în Egipt şi în câmpie. Faraonul vostru i-a trimis marelui nostru rege o cruce egipteană, care se numeşte semnul vieţii, şi el se va bucura, într-adevăr, de pace încă nişte ani, dacă ne va trimite destul aur ca să putem continua extracţia de cupru şi de fier, să cultivăm cereale şi să înfiinţăm ateliere noi pentru a pregăti care de luptă mai grele. Toate aceste lucruri se pot face numai dacă ai mult aur şi regele nostru vrea să atragă la Hattuşaş pe cei mai destoinici făurari de arme din lume, să-i plătească bine, dar de ce-o face, nu cred că înţelepciunea unui medic ar fi de ajuns pentru a da un răspuns unei astfel de întrebări.

— Viitorul pe care tu îi proroceşti îi va face foarte fericiţi doar pe corbi şi pe şacali, ani spus eu, dar mie nu-mi vine deloc să râd sau să mă bucur.
Am observat că morile voastre de măcinat pietre sunt învârtite de sclavi cărora li s-au scos ochii, şi în ţara Mitanni se povesteşte despre nişte cruzimi nemaipomenite care se petrec la hotare, dar nu vreau să le repet,

pentru a nu-ţi îngrozi urechile, fiindcă sunt de neimaginat pentru un popor civilizat

— Ce înseamnă a fi civilizat? m-a întrebat el şi mi-a mai turnat vin în cupă. Ştim şi noi să citim şi să scriem şi păstrăm în arhivă tăbliţe numeroase. Este o amabilitate din partea noastră să scoatem ochii sclavilor condamnaţi să rotească veşnic morile de piatră, fiindcă această muncă este nemaipomenit de grea şi lor le-ar fi şi mai greu dacă ar vedea cerul şi pământul şi păsările care zboară libere. În ei s-ar deştepta gânduri deşarte şi după aceea, ar trebui să-i omoram, fiindcă, sigur, vor încerca să fugă. Iar dacă la hotare soldaţii noştri taie mâinile unora sau scalpează craniile altora, răsucindu-le pielea capului peste ochi, aceste lucruri nu le fac din cruzime, tu ai remarcat că acasă noi suntem foarte ospitalieri şi prietenoşi, că iubim copiii şi animalele şi că niciodată nu ne batem nevestele. Scopul nostru este doar să menţinem teama şi teroarea pentru popoarele care ne sunt ostile, ca până la urmă, să le putem supune fără războaie, care cauzează atâtea pierderi şi distrugeri. Nu-i deloc plăcut şi util ca, după ce ai cucerit o ţară, să o găseşti devastată şi cu oraşe distruse. Un duşman căruia îi este frică este pe jumătate învins.

— Oare toate ţările sunt duşmanii voştri? l-am întrebat eu ironic. Oare nu există în lumea aceasta o ţară prietenă?

— Prietene ne sunt toate acele ţări care se supun puterii noastre şi care ne plătesc nouă tribut, mi-a răspuns el didactic. În ţările cucerite de noi, îi lăsăm în pace pe oameni, îi lăsăm să trăiască conform obiceiurilor lor, noi nu le dispreţuim obiceiurile nici zeii, ci doar îi guvernăm. Prietene ne sunt, de asemenea, toate popoarele care nu sunt vecine cu noi sau, în orice caz, pană în momentul când nu au ajuns încă să ne fie vecine, fiindcă abia când ne sunt vecine, începem să observăm lucrurile iritante, care duc la destrămarea bunelor alianţe şi ne forţează să le declarăm război. Aşa a fost până acum şi tare mă tem c-aşa va fi şi în viitor, fiindcă cunosc bine cum gândeşte marele nostru rege.

— Dar zeii voştri nu au nimic de zis? l-am întrebat eu. În alte ţări, adesea, doar zeii hotărăsc ceea ce este bun şi ceea ce este rău.

— Ceea ce este corect şi ceea ce este greşit? mi-a răspuns el printr-o întrebare. Pentru noi corect este ceea ce dorim noi şi greşit este ceea ce doresc vecinii noştri. Aceasta este cea mai simplă doctrină, care face viaţa şi diplomaţia uşoară şi, după mine, nu diferă esenţial de învăţăturile religiei de la câmpie, fiindcă, după cum am înţeles, zeii consideră corect ceea ce

doresc bogaţii şi greşit ceea ce doresc cei săraci. Dacă tu vrei, într-adevăr, să ştii câte ceva despre zeii noştri, află că singurii noştri zei sunt Pământul şi Cerul şi noi îi sărbătorim în fiecare primăvară, în timpul când prima ploaie, căzută din Cer, fertilizează Pământul, la fel cum sământa bărbatului fertilizează femeia. În timpul acestei sărbători, renunţăm la austerele noastre moravuri, fiindcă şi poporul trebuie să se destindă o dată pe an. De aceea, la timpul cuvenit, urmare a acestei sărbători, se nasc mulţi copii şi acest lucru este bun, fiindcă puterea unei ţări creşte când numărul de copii este mai mare şi când căsătoriile sunt timpurii. Bineînţeles, poporul mai are o serie întreagă de alţi zei minori, cum are de obicei orice popor, dar se poate face abstracţie de aceşti zei, fiindcă ei nu au nici o importanţă politică. Nu cred că tu poţi nega că în credinţa noastră nu există oarecare măreţie.

— Cu cât aud mai mult vorbindu-se despre zei, cu atât mi se face silă de zei, am spus eu cu inima amărâtă, dar epistograful lui Suppiluliuma, cu nasul lui gros şi roşu de la vin, doar a râs şi s-a rezemat mai bine de spătarul scaunului.

— Dacă ai fi prevăzător şi înţelept, a spus el, ai rămâne aici şi ai aduce jertfe zeilor noştri, fiindcă, trebuie să ştii că, dacă până acum toate celelalte popoare au dominat lumea fiecare la rândul lui, acum este rândul nostru. Zeii noştri sunt deosebit de puternici, numele lor adevărate sunt Puterea şi Frica şi noi am început deja să construim pentru ei mari altare din cranii albe. Eu nu te-aş sfătui să povesteşti altora despre ceea ce ţi-am spus, dacă eşti chiar atât de dobitoc să pleci de aici, fiindcă nimeni nu te va crede. Toată lumea ştie că hitiţii se ocupă cu păşunatul, că sunt nişte ciobani săraci şi murdari, care trăiesc în munţi cu caprele şi cu oile lor. Dar, deja eu am întârziat mult stând cu tine de vorbă, trebuie să plec pentru a-mi supraveghea scribii şi a pecetlui cu sigiliul meu colţurile tăbliţelor când încă mai este argila moale, uite-aşa sunt asigurate popoarele de bunele noastre intenţii

El a plecat şi eu i-am spus în aceeaşi seară Mineei:

— Am aflat tot ceea ce voiam să ştiu despre ţara Hatti şi am găsit ceea ce căutam. Trebuie să părăsim această ţară repede, aici miroase a cadavre si mirosul morţii mă sufocă. Într-adevăr, moartea va pluti pe deasupra mea ca o umbră apăsătoare atâta timp cât voi rămâne aici şi n-ar fi de mirare dacă regele lor mi-ar trage trupul în ţeapă, dacă ar şti câte lucruri am aflat. Ştii, Minea, ei nu atârnă de ziduri pe cei condamnaţi la moarte, cum fac

popoarele civilizate, ci îi înfig într-o ţeapă de metal, unde se chinuie până mor. De aceea, cât timp sunt încă aici, am o mare nelinişte. După toate câte le-am auzii, este de preferat să te naşti corb în această ţară decât om.

Mulţumită pacienţilor mei influenţi, am obţinut permisiunea de a călători până la ţărmul mării pe un drum stabilit de autorităţile din Hattuşaş şi de a părăsi ţara cu o corabie. Ei au regretat sincer plecarea mea şi au insistat să rămân, asigurându-mă că în câţiva ani voi ajunge foarte bogat practicând medicina. Dar nimeni nu m-a împiedicat să plec; ne-am despărţit ca buni prieteni, am zâmbit şi am râs, le-am povestit istorii amuzante, iar la plecare am primit daruri bogate. Am lăsat în urma noastră înspăimântătoarele ziduri ale Hattuşaşului, în spatele cărora se pregătea viitorul lumii şi, călărind pe spinarea măgarilor, am trecut pe lângă morile de piatră învârtite de sclavi orbi şi am trecut o margine de drum plină de trupuri goale de vrăjitori traşi în ţeapă, fiindcă în ţara Hatti erau condamnaţi ca vrăjitori toţi aceia care învăţau pe alţii doctrine necunoscute de putere, iar puterea nu cunoştea decât o singură doctrină. Am grăbit călătoria cât de mult am putut şi în a douăsprezecea zi am ajuns într-un port.

4

În acel port acostau corăbii din Siria şi din toate insulele mării şi portul era la fel ca toate porturile din lume, chiar dacă hitiţii îl supravegheau cu străşnicie şi percepeau impozite pe corăbii, şi verificau tăbliţele de argilă ale celor care părăseau ţara. Dar nimeni nu debarca în acel port pentru a călători în interiorul ţării, căpitanii, secunzii şi marinarii de pe corăbii nu cunoşteau nimic din ţara Hatti în afara acelui port, iar în port erau aceleaşi taverne, aceleaşi fete şi chiar şi aceeaşi muzică siriană, aceleaşi case de distracţie, la fel cum întâlneai şi în alte porturi din lume. De aceea, ei se simţeau acolo ca acasă şi, pentru mai multă siguranţă - niciodată nu strică un astfel de lucru - aduceau jertfe şi zeilor hitiţilor, aduceau jertfe Cerului şi Pământului, fără să uite de zeii lor închişi în cabina comandanţilor de corăbii.

Învârtindu-se ca un roi de muşte, ei se strângeau lângă debarcaderele din port şi beau bere din amfore uriaşe. În jurul aceleiaşi amfore, erau zece-doisprezece bărbaţi din diferite ţări, care beau bere pe întrecute. Berea hitiţilor este tare şi se urcă repede la cap, ca fumul, aşa că, ameţiţi de băutură, la căderea serii ei ajungeau să spargă uşile caselor de distracţie, să distrugă cu lovituri de picioare roţile olarilor, să ajungă la conflicte între ei şi să se bată cu cuţitele, provocându-şi răni unii altora, să ia cu forţa fetele şi să le ducă pe corăbiile lor, până când gărzile hitiţilor soseau ca să facă ordine şi să-i liniştească cu lovituri de lance. Dar nu avea importanţă, orice ar fi făcut ei, fiindcă stricăciunile se puteau răscumpăra cu aur şi cu argint; dacă plăteau, nimeni nu-i persecuta în continuare şi se ştia de la bun început cât costă un cap retezat, un ochi scos sau o rană deschisă pe trup. De aceea, ei râdeau zgomotos şi spuneau. „Aceasta este o ţară bună şi aici ne vom mai întoarce”. Iar dacă vedeau oameni traşi în ţeapă în apropierea zidurilor, învinuiţi de vrăjitorie, spuneau: „Vrăjitoria este un lucru periculos şi acest

bărbat a vrăjit cu limba până i-au crăpat maţele”. Aşa după cum alţii plăteau mercenari pentru armata lor, hitiţii căutau să atragă marinari destoinici, care să lucreze pentru ei, fiindcă ei nu erau un popor al mării, iar marinarii şi vâslaşii pe care ei reuşeau să-i atragă lăudau în gura mare plata grozavă pe care o primeau şi traiul lor bun, pentru a i determina şi pe alţii să lucreze pe corăbiile hitiţilor.

Deşi era un oraş zgomotos, plin de desfrâu şi de crime, am rămas un oarecare timp acolo, fiindcă de fiecare dată când găseam o corabie ce urma să navigheze spre Creta, Minea găsea ceva care nu-i convenea. Odată îmi spunea:

— E prea mică şi de aceea ar putea naufragia şi n-aş mai vrea să încerc un nou naufragiu.

Altă dată, când găseam o corabie mai mare, spunea:

— Este o corabie siriană şi-ntr-o corabie siriană nu poţi avea încredere.

Iar altă dată spunea:

— Căpitanul acestei corăbii are nişte ochi răi şi-mi este teamă că pe drum mă va vinde ca sclavă într-o altă ţară.

Aşa că şederea noastră în acel port s-a prelungit şi nu mi-a părut rău. Eu aveam mult de lucru şi tot timpul curăţăm răni şi trepanam capete fracturate. Chiar şi şeful gărzii din port a apelat la ajutorul meu, fiindcă fusese atins de o boală pe care adesea o întâlneşti prin porturi şi când voia să se culce cu vreo fată avea o durere puternică, care-l împiedica să fie fericit, aşa că până la urmă, trebuia să se lase păgubaş. Eu cunoşteam această boală din Simyra şi de aceea, l-am putut vindeca cu remedii ale medicinii siriene, şi recunoştinţa pe care şi-o arăta faţa de mine era fără limită, fiindcă el era tare bucuros că poate din nou să se distreze cu fetele din port, acest lucru fiind unul dintre prerogativele meseriei lui şi fiecare fată care voia să-şi exerseze meseria în port trebuia ca, mai înainte de oricare alt client, să i se ofere pe gratis lui şi scribului său, de aceea, el fusese disperat că trebuise să renunţe la acest privilegiu. După ce l-am vindecat, el mi-a spus:

— Oare cu ce să te răsplătesc, Sinuhe, pentru binele pe care mi l-ai făcut? Ce-ai zice dacă mi-aş cântări-o şi ţi-aş oferi aceeaşi greutate în aur, cât cântăreşte chestia aceea pe care tu ai vindecat-o?

Dar eu i-am răspuns:

— Eu nu am nevoie de aurul tău. Cel mai bine-ar fi dacă tu mi-ai da în dar cuţitul tău de la brâu. Eu voi fi mulţumit cu atât şi voi avea şi un lucru

care să-mi amintească de tine.

El nu a fost de acord şi mi-a spus:

— Acesta este un cuţit obişnuit, cu care nici nu poţi speria un lup, fiindcă tăişul lui nu este atât de ascuţit şi nici nu are mânerul argintat.

Dar el a vorbit astfel, fiindcă arma lui era dintr-un metal pe care doar hitiţii îl cunoşteau şi era interzis să fie dat sau vândut unui străin, de aceea, de la Hattuşaş eu nu am putut cumpăra o astfel de armă, şi nici nu am insistat prea mult, de teamă să nu trezesc suspiciuni. Dar pentru un hitit, această armă nu avea o mare valoare, din moment ce nu putea fi vândută unui străin.

Şeful gărzii din port ştia că eu voi pleca repede din ţară, aşa că s-a gândit că poate este mai înţelept să nu-şi risipească aurul pe un medic. De aceea, până la urmă, el mi-a dat cuţitul. Cuţitul acela era atât de ascuţit, încât tăia firele din barba mai bine decât orice lamă de silex şi puteai, fără nici o greutate, tăia cu el o tablă subţire de cupru. M-am bucurat foarte mult pentru acel cuţit şi m-am gândit să-l auresc şi să-l argintez, aşa cum făceau nobilii din Mitanni, după ce-şi procurau un astfel de cuţit. Şefului gărzii din port nu i-a părut rău după cuţit, din contră, s-a împrietenit cu mine, fiindcă era mulţumit că-l vindecasem. I-am recomandat să le alunge din port pe fetele de la care s-a îmbolnăvit şi el mi-a răspuns „n-ai nici o grijă, deja fetele au fost trase în ţeapă ca vrăjitoarele, fiindcă, nu încape îndoială că această boală se datoreşte unor vrăji şi farmece”.

Acest oraş-port avea şi un câmp unde erau tauri sălbatici, ca şi-n multe alte porturi, de altfel, şi tinerii se întreceau acolo probându-şi supleţea şi curajul înfigând bandere în grumajii taurilor şi sărindu-le pe spinare. Minea a fost fascinată când a văzut taurii şi a vrut să-şi probeze măiestria. Atunci am văzut-o pentru prima oară cum a dansat în faţa taurilor sălbatici şi pot spune că un astfel de spectacol nu am mai văzut niciodată. Inima mea a tremurat de groază pentru ea, fiindcă un taur sălbatic este mai înspăimântător decât toate animale, chiar şi decât un elefant, care, deşi este atât de mare, este liniştit şi nu supără pe nimeni. Taurul sălbatic are coarne lungi şi ascuţite şi în coarne el poate ridica un om şi-l poate azvârli în aer cu uşurinţă şi apoi, după ce omul va fi căzut pe pământ, îl poate zdrobi călcându-l în picioare. Minea a dansat în faţa taurului, veşmintele ei erau uşoare şi ea evita cu abilitate coarnele taurului, când animalul îşi cobora capul mugind şi se repezea spre ea în poziţie de atac. Faţa Mineei parcă era în flăcări când dansa înaintea taurului, părul ei fâlfâia în vânt şi fire de

argint parcă se scuturau din el, dansul ei era atât de rapid, încât ochii nici nu puteau distinge mişcările pe care ea le făcea când sărea între coarnele taurului, se apuca de coarnele lui cu mâinile, punând un picior pe fruntea taurului şi, din această poziţie, învârtindu-se în aer, ajungea pe spinarea taurului. I-am admirat arta şi măiestria; niciodată nu mi-am imaginat că un om poate fi în stare de aşa ceva, iar dacă cineva mi-ar fi povestit despre un astfel de dans, nu cred că l-aş fi crezut. Trupul ei era inundat de transpiraţie, iar eu nu puteam sta locului privind-o, cu toate că spectatorii din spatele meu mă trăgeau de mânecă şi protestau că nu pot să vadă nimic din cauza mea. După ce s-a întors din arenă, Minea a fost sărbătorită, i s-au pus coroniţe de flori pe cap şi pe gât şi tinerii i-au dăruit o cupă nemaipomenit de frumoasă, pe care erau pictate în roşu şi negru imagini de tauri. Toţi spuneau: „Aşa ceva niciodată n-am mai văzut”. Iar căpitanii de corăbii, care mai fuseseră în Creta, spuneau inhalând în nări aburi de vin: „Greu poţi găsi o astfel de dansatoare în toată Creta”. Apoi ea s-a apropiat şi şi-a lipit de mine trupul transpirat. Trupul ei era subţire şi suplu, fiecare muşchi îi tremura de oboseală şi de mândrie. Eu i-am spus:

— Nu există în lumea aceasta cineva care să fie asemenea ţie.

Dar inima mea era plină de melancolie, fiindcă după ce am văzut-o dansând în faţa taurului, am ştiut sigur că niciodată ea nu va fi a mea, taurii o depărtau de mine ca o magie funestă Puţin timp după aceea, în port a sosit o corabie din Creta, care nu era nici prea mare, nici prea mică. Căpitanul nu avea o privire suspectă, mai mult, vorbea aceeaşi limbă ca şi Minea. Ea mi-a spus:

— Această corabie mă va duce cu siguranţă în ţara mea, voi fi din nou alături de zeii mei, aşa că tu vei putea să mă părăseşti şi să te bucuri că, în sfârşit, vei scăpa de mine, fiindcă din cauza mea ai avut deja destul de multe supărări şi pierderi.

Dar eu i-am spus:

— Tu ştii bine, Minea, că eu te voi urma în Creta.

Ea m-a privit şi ochii ei erau ca marea în lumina lunii, buzele ei, pe care şi le vopsise, şi sprâncenele ei subţiri ca nişte linii negre deasupra ochilor păreau ireale şi ea mi-a spus:

— Eu nu înţeleg de ce trebuie să vii cu mine, Sinuhe, fiindcă această corabie mă va duce direct în ţara mea şi nu cred că-n această călătorie s-ar putea întâmpla ceva rău.

Eu i-am spus:

— Tu ştii la fel de bine ca şi mine de ce, Minea.

Atunci, ea mi-a strâns mâna cu degetele ei lungi şi puternice, a suspinat şi a spus:

— Am trecut prin atât de multe încercări alături de tine, Sinuhe, şi am cunoscut atâtea popoare, poate de aceea, în mintea mea. nu-mi regăsesc ţara decât ca pe un vis frumos şi nu mai năzuiesc atât de puternic ca mai înainte să-mi revăd zeul. De aceea am tras de timp, pentru a nu pleca de aici atât de repede. Iar când am dansat în faţa taurului, am simţit din nou că va trebui să mor, dacă tu te vei atinge de mine.

Eu i-am spus enervat:

— Aşa, aşa, aşa, noi am vorbit deja despre asta de prea multe ori şi eu nu mă voi atinge niciodată de tine, fiindcă ar fi o prostie să-l zgândăresc pe zeul tău pentru o nimica toată, pe care-aş putea-o obţine de la, nu are importanţă care, oricare altă fată, după cum spune şi Kaptah.

Atunci ochii ei au scânteiat ca ochii pisicilor sălbatice în întuneric, ea şi-a înfipt unghiile în mâna mea şi a început să strige:

— Du-te la fetele tale, fiindcă prezenţa ta mă dezgustă. Aleargă repede la fetele murdare din port, după care mintea ta umblă, dar trebuie să ştii că, după aceea, nu vreau să te mai văd decât, poate, pentru a te străpunge cu pumnalul meu. Tu ai putea să te lipseşti de lucrurile acestea, de care şi eu mă lipsesc.

Dar eu i-am răspuns:

— Nici un zeu nu mi-a interzis-o.

Şi ea a spus:

— Eu ţi-o interzic şi încearcă numai să te apropii de mine după ce o vei fi făcut.

I-am spus:

— Fii fără grijă, Minea, fiindcă eu deja sunt scârbit de lucrurile despre care vorbeşti tu şi găsesc că nimic nu este mai plicticos ca a te distra cu o femeie, după ce ai încercat o dată, nici nu mai simţi nevoia să o faci din nou.

Dar ea s-a enervat şi mi-a spus:

— Cuvintele tale jignesc femeia din mine şi acuma ştiu că, dacă aşa ceva s-ar fi petrecut între noi, după aceea tu vei fi fost scârbit de mine.

N-am mai fost în stare să spun ceva şi, cu tot efortul pe care l-am făcut, ea nu a mai vrut să doarmă lângă mine în acea noapte, şi-a luat aşternutul ei

şi s-a dus să doarmă într-o altă cameră, şi şi-a acoperit capul pentru a dormi.

Am strigat-o şi i-am spus:

— Minea, de ce nu vii lângă mine să mă încălzeşti ca altădată? Noaptea este răcoroasă şi tremur de frig pe covorul meu.

Ea a spus:

— Ceea ce spui nu este adevărat, fiindcă trupul meu arde, ca şi cum aş fi bolnavă, şi eu nici nu pot respira în această căldură înăbuşitoare. De aceea, prefer să dorm singură, iar dacă ţie îţi este frig, adă-ţi un vas cu cărbuni în cameră sau o pisică să te încălzească şi nu mă mai deranja

M-am dus lângă ea, trupul şi fruntea ei ardeau şi ea tremura, de aceea i-am spus.

— Se pare că tu eşti, într-adevăr, bolnavă. Dacă vrei, te voi îngriji.

Dar ea a lovit cu piciorul pătura şi mi-a spus cu ură:

— Pleacă de aici! Nu mă îndoiesc că zeul meu mă va vindeca.

Dar după puţin timp, ea a spus uşor:

— Dă-mi ceva, Sinuhe, fiindcă simt că mă înăbuş şi că-mi vine să plâng.

I-am dat un calmant şi, într-un sfârşit, ea a adormit, iar eu am vegheat-o până-n zori, când câinii din port au început să latre.

A sosit şi ziua plecării şi i-am spus lui Kaptah:

— Strânge toate lucrurile noastre, fiindcă astăzi ne vom îmbarca pe o corabie, cu care vom călători pe mare spre insulele de unde a venit Keftiu, în ţara unde s-a născut Minea.

Iar Kaptah a spus:

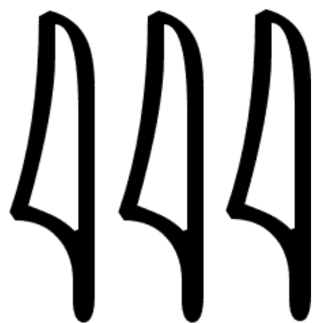
— De ce mi-a fost teamă n-am scăpat, dar n-am să-mi rup hainele de pe mine, fiindcă după aceea ar trebui să le cos din nou şi pentru faptul că eşti atât de perfid, nu merită să-mi torn cenuşă pe cap. Oare n-ai promis chiar tu, atunci când am plecat din ţara Mitanni, că nu vom călători pe mare? Am bănuit că acest lucru se va întâmpla, încă de când am văzut că te tot învârti neliniştit prin port şi că tot şuşoteşti cu această blestemată de Minea, care, până la urmă, va scoate şi sufletul din noi, după cum am prevăzut încă din prima clipă când am văzut-o, când m-a lovit bestial cu sandaua, de mi-a ţâşnit sângele din nas. Dar eu am deja mai multă minte acum, de aceea nu voi protesta împotriva hotărârilor tale nebuneşti şi nu voi mai plânge ca altădată, fiindcă eu am plâns deja prea mult din cauza ta în toate ţările unde sacra ta nebunie ne-a dus, îmi este teamă să nu-mi pierd vederea la singurul meu ochi de-atâta plâns. Dar îţi spun încă de-acum că aceasta va fi ultima

călătorie, acest lucru chiar şi stomacul meu mi-l spune, dar nu vreau să-ţi reproşez ţie nimic, fiindcă mi-e teamă de privirea ta şi, de altfel, până şi mirosul tău de medicamente mi-a devenit antipatic. Bagajele le-am pregătit deja de mult şi chiar şi eu sunt gata de plecare, fiindcă nu te-aş putea lăsa să pleci pe mare fără scarabeu şi nici eu n-aş putea fără scarabeu să mă aventurez să călătoresc pe pământ spre Simyra prin ţara asta de canibali, aşa că nu mai are nici o importanţă dacă voi muri pe corabie sau mă voi îneca împreună cu tine în mare, important este ca scarabeul să fie cu noi şi n-aş avea nici o consolare dacă aş putea şti cum voi muri şi ce mi se va întâmpla în viitor, toate acestea au fost deja scrise de băţul cu care mi-ai lovit spinarea în ziua când m-ai cumpărat de la piaţa de sclavi din Teba.

Docilitatea lui Kaptah m-a surprins, dar am observat, după aceea, că el consultase mulţi marinari din port şi cumpărase de la ei diferite leacuri împotriva răului de mare. Înainte de plecare, el şi-a atârnat de gât o amuletă, nu a mâncat nimic şi şi-a strâns puternic centura împrejurul burţii, a băut un calmant, apoi a urcat pe corabie cu ochii ca ai unui peşte opărit şi a cerut cu o voce nesigură came grasă de porc, care, după cele afirmate de marinari, este singurul remediu împotriva răului de mare. După aceea, s-a întins pe punte şi a adormit ţinând strâns într-o mână ciozvârta de porc, iar in cealaltă mână scarabeul nostru.

Şeful gărzii din port a luat tăbliţa mea de argilă şi mi-a urat drum bun, după care vâslaşii au început să lovească apa cu vâslele şi corabia s-a depărtat de port. Astfel a început călătoria spre Creta; în faţa portului, căpitanul a adus jertfă zeului mării şi zeilor ascunşi de el în cabină, pânzele au fost desfăşurate şi corabia a început să înainteze pe valuri, iar eu am simţit cum mi se ridică stomacul până-n gât, fiindcă marea era foarte agitată şi-n faţa noastră nu se mai vedea nici un petic de pământ.

Cartea a opta

CASA ÎNTUNERICULUI

Marea nemărginită se frământa în jurul nostru şi de multe zile nu se mai vedea nici un petic de pământ, dar nu-mi mai era teamă, fiindcă Minea era cu mine. Ea era şi mai frumoasă de când respira aerul mării şi în razele lunii, ochii ei erau strălucitori. Stătea uşor aplecată, aproape de pupa corăbiei şi respira, parcă devorând aerul, ca şi cum ar fi vrut să ajute corabia să înainteze mai repede. Deasupra noastră, cerul era albastru, soarele zilei ardea, vântul sufla moderat, exact atât cât trebuia pentru a umfla bine pânzele, purtându-ne spre Creta. Şi până la urmă, l-am crezut pe căpitan că direcţia de înaintare a corăbiei este bună, fiindcă el mi-a repetat acest lucru de multe ori. De îndată ce m-am obişnuit cu mişcarea corăbiei, nu mi-a mai fost rău, dar spaima în faţa necunoscutului îmi strângea, totuşi, inima, mai ales după ce am văzut că păsările mării, care se roteau în jurul corăbiei, ne-au părăsit a doua zi după ce pământul nu s-a mai văzut în schimb, au început să ne escorteze atelajele zeului mării, marsuini şi porci de mare, cu spatele strălucitor, şi Minea îi saluta cu strigăte de bucurie şi le vorbea în limba ei, fiindcă îi aduceau un mesaj de speranţă de la zeul ei. De fapt, marea nu a fost chiar atât de pustie, fiindcă într-o zi am întâlnit o corabie de război din Creta, ale cărei părţi laterale erau împodobite cu scuturi de aramă şi marinarii au desfăşurat flamurile pentru a ne saluta, dar nu mai înainte de a se asigura că corabia noastră nu este o corabie de piraţi. Chiar şi Kaptah s-a ridicat grozăvindu-se că se poate plimba pe corabie, fără să-i fie rău, şi s-a apucat să povestească marinarilor despre peripeţiile sale prin ţările prin care călătoriserăm. Şi dacă tot a văzut că nu suferă deloc de rău de mare, s-a apucat să mintă şi a povestit cum că, în timpul călătoriei pe mare din Egipt la Simyra a fost o furtună îngrozitoare, care a sfâşiat pânzele corăbiei noastre şi că, dintre toţi marinarii şi călătorii, doar el şi căpitanul nu aveau nimic şi erau în stare să mănânce, în timp ce

absolut toţi ceilalţi gemeau şi-şi vărsau şi maţele din ei. El a mai povestit, de asemenea, despre monştrii apelor, care păzesc Delta Nilului şi care înghit bărcile pescarilor imprudenţi, ce se aventurează în larg. Marinarii i-au răspuns pe acelaşi ton, şi au povestit, la rândul lor, despre coloanele imense de piatră, care sprijină cerul, acolo unde se sfârşeşte marea şi unde începe abisul şi despre sirenele mării cu coadă de peşte, care-i farmecă şi-i ademenesc pe marinari cu cântecele lor, ca să se distreze cu ei, şi-i trag în adâncuri şi despre tot felul de monştri ai mării, că până la urmă, înspăimântat de toate aceste poveşti de groază, lui Kaptah i s-a ridicat parul din cap de frică şi s-a ascuns în spatele meu, tremurând şi ţinându-mă strâns de tunică. Dar ciozvârta de porc a aruncat-o în mare, fiindcă-i era scârbă să mănânce aşa ceva.

De la o zi la alta, entuziasmul Mineei creştea şi părul ei flutura în vânt, ochii ei erau ca un clar de lună în oglinda mării şi ea era atât de suplă şi de frumoasă, că mi se frângea inima ştiind că peste puţină vreme o voi pierde. Mi se părea că nu are nici un sens să mă întorc la Simyra şi în Egipt fără ea. Mă obişnuisem atât de mult cu Minea, fără ea viaţa mea nu-şi găsea nici o motivaţie şi-mi simţeam gura plină de cenuşă la gândul că va veni vremea când nu o voi mai putea vedea, că niciodată nu-i voi mai putea ţine mâinile între mâinile mele, că nu voi mai putea niciodată atinge trupul ei fierbinte. Căpitanul şi marinarii o venerau pentru că dansa în faţa taurilor, deoarece urma să intre în casa zeului în prima noapte cu lună plină şi regretau că naufragiul prin care trecuse o împiedicase să-şi cunoască zeul mai înainte. Am încercat să mai aflu câte ceva despre acest ciudat zeu, dar ei s-au ferit să-mi răspundă şi unii mi-au spus: „Nu ştim", iar alţii mi-au spus: „.Nu-ţi înţelegem cuvintele, străine!". Deci, am înţeles doar atât; regatul zeului din Creta era marea şi din toate insulele mării erau trimişi la el băieţi tineri şi fete, care puteau să danseze cu măiestrie în faţa taurilor lui.

A sosit şi ziua când, din mare, a apărut în faţa noastră insula Creta, ca un nor albastru. Marinarii au scos strigăte de bucurie şi căpitanul a dat zeului mării jertfa cuvenită, fiindcă ne-a binecuvântat călătoria cu vântul cel bun şi cu vremea frumoasă. Munţii din Creta şi ţărmurile abrupte, acoperite cu măslini, se desfăşurau în faţa ochilor mei şi am privit spre Creta ca spre o ţară străină şi ciudată, despre care încă nu ştiam nimic, chiar dacă inima mea urma să fie îngropată acolo. Minea privea cu dragoste ţărmurile acelea pline de stânci, fiindcă era ţara în care ea se

născuse, şi a plâns când a văzut munţii sălbatici şi verdeaţa care binecuvânta văile. Marinarii au strâns pânzele şi vâslaşii au vâslit spre ţărm, unde a fost aruncată ancora, şi am văzut portul, care era plin de corăbii din toate ţările lumii şi chiar şi de corăbii de război. Poate că erau o mie de corăbii în port şi Kaptah, uitându-se îndelung la ele, mi-a spus că niciodată n-ar fi crezut, dacă cineva i-ar fi povestit, că în toată lumea sunt atât de multe corăbii. În port nu erau nici turnuri de pază, nici ziduri, nici fortificaţii şi oraşul începea direct de acolo, atât de mare era supremaţia Cretei asupra mării şi atât de mare era puterea zeului ei.

Trebuie să povestesc acum despre Creta şi voi povesti doar despre ceea ce au văzut ochii mei. N-am să povestesc ce gândesc eu despre Creta şi despre zeul ei; aceste gânduri vor rămâne veşnic înmormântate în inima mea. Numai ochii mei vor povesti ceea ce au văzut. Pot spune că, niciodată, în călătoriile pe care le-am făcut în alte ţări, nu am văzut ceva mai frumos şi mai ciudat.

Creta era strălucitoare ca spuma pe care marea o duce spre ţărmuri, cu bulele ei incendiate de cele cinci culori ale curcubeului, Creta avea limpezimea scânteietoare a scoicilor. Aşa o vedeam eu, bucuria vieţii şi plăcerile nu sunt nicăieri în lume atât de direct exprimate şi de capricioase ca în Creta, acolo nimeni nu se conduce în tot ceea ce face decât după dispoziţia pe care o are în acel moment şi este dificil a cădea de acord cu oamenii din Creta, din moment ce fiecare îşi schimbă punctul de vedere de la o clipă la alta. Locuitorii Cretei vorbesc în aşa fel, încât să facă plăcere interlocutorului, chiar dacă vorbele lor nu exprimă adevărul. Armonia cuvintelor frumoase îi fascinează şi, în ţara lor, nimeni nu vorbeşte despre moarte, poate că, în limba lor, nici nu există un cuvânt, care să exprime ideea de moarte sau poate că ei se feresc să-l folosească. De fapt, moartea unui om este ascunsă, am înţeles că nimeni nu voieşte să-i întristeze pe ceilalţi. Bănuiesc că ei ard trupurile celor decedaţi, dar nu sunt sigur dacă aşa este, fiindcă atâta vreme cât am locuit în Creta, nu am văzut niciodată vreun mort sau vreun mormânt, cu excepţia mormintelor vechilor regi, care, odinioară, erau construite din blocuri enorme de piatră. Oamenii le ocoleau şi evitau să le privească, fiindcă nu voiau să se gândească la moarte, ca şi cum acest fel al lor de a fi i-ar fi apărat de moarte ca atare.

Arta lor este surprinzător de frumoasă şi de capricioasă şi fiecare artist pictează după propria inspiraţie, fără a se lăsa subjugat de reguli prestabilite

şi fiecare artist exprimă prin artă ceea ce el simte că este frumos. Amforele şi cupele din Creta au o culoare limpede şi strălucitoare. Marginile acestora sunt ornate cu animale stranii şi cu peşti. Pe amfore, florile îşi etalează frumuseţea şi fluturii zboară prin aer. Cel care este obişnuit să privească doar arta dominată de tradiţii, încearcă o senzaţie de nelinişte în faţa artei cretane, privind-o, nu este sigur dacă nu cumva visează.

Arhitectura din Creta nu este atât de grandioasă şi de impunătoare ca arhitectura templelor şi palatelor din alte ţări dar, dacă cretanii nu sunt atât de preocupaţi de exterioarele construcţiilor, nu acelaşi lucru se întâmplă cu interioarele, care sunt extraordinar de confortabile şi de luxoase. Oamenii din Creta iubesc aerul curat, ferestrele caselor lor sunt largi, iar în casă au bazine cu apă limpede, care sunt alimentate atât cu apă rece cât şi cu apă caldă, care curge când învârteşti de un mâner din bronz. În fiecare casă sunt locuri speciale în care oamenii îşi fac nevoile, acolo apa curge, antrenează şi curăţă murdăria; pot spune că nicăieri în lume eu nu am mai văzut aşa ceva. Nicăieri în lume nu există luxul din Creta. Nu doar nobilii şi cei bogaţi se bucură de aceste privilegii, ci toţi locuitorii, mai puţin cei care trăiesc în port, iar în port locuiesc doar hamalii şi străinii.

Femeile din Creta îşi pierdeau aproape toată ziua cu spălatul, epilatul, cu fardatul şi îngrijirea feţei. Deşi, în general, altceva nu făceau, se plângeau întotdeauna că nu le ajunge timpul. Chiar dacă erau invitate la o petrecere oferită de rege, nici una nu ajungea la ora stabilită, pentru că întotdeauna mai avea ceva de făcut, aşa spunea fiecare, dar acest lucru nu deranja pe nimeni.

Cel mai mult am fost surprins de felul în care erau îmbrăcate femeile. Purtau veşminte strâmte, brodate cu aur şi argint, care le acopereau tot corpul, totuşi, braţele şi pieptul erau goale, fiindcă ele se mândreau cu frumoşii lor sâni şi cu braţele lor. Purtau şi veşminte cusute numai din podoabe de aur. Podoabele din aur erau subţiri ca papirusul, aveau formă de fluturi, de frunze de palmieri şi de caracatiţe şi erau cusute împreună în aşa fel încât, în spaţiile dintre ele, să se poată vedea pielea. Părul lor era aranjat cu multă artă: pentru aranjarea unor anumite coafuri era nevoie de o zi întreagă. Pe cap purtau pălărioare suple, care semănau cu fluturii în zbor, fixate uşor cu ace din aur.

Şoldurile femeilor din Creta erau fine şi înguste ca ale bărbaţilor, din cauza aceasta, naşterile erau grele, dar cele mai multe femei făceau tot ceea

ce puteau pentru a le evita, de aceea nimeni nu avea mai mult de unul sau doi copii.

Bărbaţii purtau cizme înalte până la genunchi, pline de podoabe, în schimb veşmintele care le acopereau coapsele erau foarte simple şi foarte strânse pe talie, fiindcă ei erau cu atât mai mândri cu cât şoldurile lor erau mai înguste şi umerii mai largi. Bărbaţii din Creta au capetele mici, cu trăsături fine, mâinile, picioarele şi încheieturile lor sunt delicate şi suple şi, la fel ca femeile, ei nu admit să aibă pe trupul lor nici un fir de păr. Foarte puţini dintre ei vorbesc limbi străine, ei sunt mulţumiţi de ţara lor şi nu tânjesc după alte ţări, care nu le-ar putea oferi acelaşi confort şi fericire ca propria lor ţară. Cu toate că bogăţia lor provenea de la corăbii şi de la comerţ, se găseau printre ei şi bărbaţi care nu coborau niciodată până în port, fiindcă acolo mirosea urât, sau care nu ştiau să facă nici cele mai simple socoteli şi le lăsau în întregime pe seama socotitorilor lor. De aceea, străinii care erau descurcăreţi se puteau îmbogăţi repede în Creta, dacă acceptau să trăiască în port.

Ei au, de asemenea, instrumente muzicale la care cântă, chiar dacă în casă nu sunt muzicanţi, şi ei pretind că ştiu să scrie muzică, în aşa fel încât, cineva care ştie să citească acele semne scrise poate cânta melodii pe care nici nu le-a auzit mai înainte. Şi în Babilon muzicienii afirmau că ei cunosc această scriere, dar eu nu am discutat nici cu ei, nici cu cei din Creta, fiindcă eu nu sunt muzicant şi pentru că instrumentele din diferitele ţări prin care am trecut mi-au răvăşit urechile. Dar toate aceste ciudăţenii, pe care le-am întâlnit în Creta, m-au ajutat să înţeleg de ce în toate celelalte ţări din lume se spune „a minţi ca un cretan”.

Şi în Creta se pot vedea temple, dar cretanii nu se ocupă de zei atât de mult ca alţii şi se mulţumesc cu adorarea taurilor. Dar o fac cu atâta pasiune, încât aproape nu există zi în care să nu meargă la arenă ca să vadă taurii. Eu înclin să cred că ei nu o fac din respect faţă de zei, de fapt, sunt pasionaţi de neliniştea şi de bucuria pe care dansul în faţa taurilor le provoacă spectatorilor.

N-aş putea spune că ei manifestau un respect particular pentru regele lor, fiindcă regele era asemenea lor, chiar dacă locuia într-un palat mai mare decât supuşii lui. Ei se comportau faţă de rege ca şi cum ar fi fost egali cu el, glumeau şi povesteau fără teamă anecdote amuzante despre rege şi se duceau la palat chiar şi atunci când nu erau invitaţi, aşa cum alţii se duc să-şi vadă vreun prieten, când îi apucă dorul sau vor să discute referitor la

ceva ce-i frământă Ei beau vin cu cumpătare, doar pentru a se înveseli, şi chiar dacă moravurile lor sunt mai libere decât în alte ţări, nu se îmbată niciodată, fiindcă acest obicei este considerat grosolan. N-ai să vezi niciodată în Creta la vreo sărbătoare pe cineva căruia să i se facă rău din cauză că a băut prea mult, ca în Egipt sau ca în alte ţări pe care le cunosc. În schimb, se înflăcărează şi se aprind repede unul pentru altul, fără să ţină seama al cărei femei este cutare bărbat sau a cărui bărbat este cutare femeie şi se distrează chiar atunci când se aprind.

Tinerii care dansează în faţa taurilor se bucură de multă admiraţie din partea femeilor, de aceea, mulţi bărbaţi nobili se antrenează şi exersează dansul în faţa taurilor, chiar dacă nu sunt iniţiaţi, doar pentru a se distra şi a plăcea femeilor; uneori dobândesc o abilitate asemănătoare cu cea a tinerilor care sunt consacraţi zeului, care nu se pot atinge de femei, la fel după cum fecioarele consacrate zeului nu se pot atinge de bărbaţi. Eu nu reuşesc să înţeleg cum este posibil ca dansul acesta pătimaş în faţa taurilor să anuleze orice dorinţă atât pentru dansatoare, cât şi pentru dansatori.

Eu povestesc despre toate aceste aspecte ale vieţii, pentru a arăta că am fost puternic deconcertat în privinţa obiceiurilor din Creta, cu care nu m-am putut obişnui niciodată. Cretanii căutau fără încetare ceva nou şi surprinzător, nu puteai şti niciodată dinainte ce se va întâmpla în clipa următoare.

Când am ajuns în port, am cerut găzduire la un han pentru străini. Deşi nu era prea mare hanul, avea un confort care depăşea tot ceea ce văzusem eu până atunci. În comparaţie cu acest han, „Pavilionul zeiţei Iştar” din Babilon, cu tot luxul lui prăfuit şi cu toată armata lui de sclavi ignoranţi, mi s-a părut grosolan.

Acolo m-am spălat şi mi-am schimbat hainele. Minea şi-a aranjat părul şi şi-a cumpărat veşminte noi pentru a arăta bine când îşi va reîntâlni prietenii şi am fost uimit văzând că avea pe cap o pălărioară care semăna cu o lampă şi în picioare nişte sandale cu tocuri foarte înalte, pe care abia putea să meargă, dar nu am vrut să o jignesc, de aceea nu am spus nimic despre veşmintele ei. I-am dăruit nişte cercei şi un colier asamblat din pietre de diferite culori, pe care-l cumpărasem fiindcă negustorul ce mi l-a vândut a spus că aşa ceva se purta în ziua aceea în Creta. Când l-am întrebat despre ce anume urma să se poarte a doua zi, el nu mi-a putut spune nimic. Am privit-o surprins pe Minea, fiindcă sânii ei, dezgoliţi, erau puşi şi mai mult în valoare de veşmintele-i argintate şi aveau sfârcurile

vopsite în roşu aprins; ea mi-a evitat privirea şi a spus mândră că nu are nici un motiv să-şi ascundă sânii, care pot rivaliza în frumuseţe cu sânii oricărei alte femei din Creta. După ce am privit-o atent, nu am mai avut nimic de comentat, fiindcă, din acest punct de vedere, ea avea dreptate.

După aceea, o litieră ne-a dus din port până la colina pe care era aşezat oraşul, cu casele lui confortabile şi cu grădinile lui. Era o altă lume, care nu avea nimic comun cu înghesuiala de case, gălăgia şi mirosul de peşte din port. Minea m-a dus în casa unui bătrân nobil, care fusese protectorul şi prietenul ei. El se ocupa cu pariurile la arena de tauri. Minea locuise în casa lui şi-o folosea ca şi cum ar fi fost propria-i casă. Când am ajuns acolo, el era ocupat cu cercetarea unei liste de tauri şi-şi nota câte ceva în vederea pariurilor de a doua zi, dar când a văzut-o pe Minea, a lăsat baltă toate hârtiile lui şi, bucurându-se din toată inima că o vede, a îmbrăţişat-o şi i-a spus:

— Unde te-ai ascuns atâta vreme? Te credeam deja în casa zeului. Cum încă nu mi-am ales o altă protejată, camera ta te aşteaptă, dar nu sunt sigur dacă servitoarele au mai făcut curat acolo sau dacă nu cumva soţia mea o va fi dărâmat-o pentru a construi vreun bazin în locul ei, fiindcă acum ea se ocupă cu creşterea peştilor exotici şi nu se mai poate gândi la nimic altceva decât la heleşteie şi la peşti.

— S-a apucat Helea să crească peşti în bazin? a întrebat surprinsă Minea.

— Nu, nu este vorba despre Helea, a răspuns bătrânul puţin încurcat. Eu am acum o altă soţie şi în acest moment, la ea este în vizită un tânăr neiniţiat încă în dansul înaintea taurilor, căruia îi arată colecţia ei de peşti, şi iartă-mă că nu-ţi fac cunoştinţă cu ea, fiindcă s-ar supăra dacă i-am deranja. Dar prezintă-mi-l pe prietenul tău, care va fi şi prietenul meu şi pentru care casa mea este ca şi casa lui.

— Numele prietenului meu este Sinuhe egipteanul, Cel care este singur, şi el este medic, a spus Minea.

— Mă-ndoiesc că el va rămâne singur aici, a spus în glumă bătrânul, dar spune-mi, eşti cumva bolnavă, Minea, de umbli cu un medic după tine? Ar fi îngrozitor, fiindcă, de cum te-am văzut, am şi sperat că tu vei putea dansa mâine în faţa taurilor şi că o dată cu întoarcerea ta se va întoarce şi norocul în favoarea mea. În fond, intendentul meu se tot plânge că veniturile mele nu sunt suficiente pentru a acoperi pierderile sau invers, n-are nici o importanţă, fiindcă eu nu înţeleg nimic din calculele complicate pe care le face el şi pe care mi le vâră întotdeauna sub nas ca să mă enerveze.

— Eu nu sunt deloc bolnavă, a spus Minea. Acest prieten m-a scos din multe pericole şi am călătorit împreună cu el traversând multe ţări, ca să ajung înapoi în Creta, fiindcă corabia cu care am plecat a naufragiat mai înainte de a ajunge să dansez înaintea taurilor în Siria.

— Deci aşa? Este oare adevărat? a întrebat neliniştit bătrânul. Eu sper, totuşi, că această prietenie nu te-a împiedicat să rămâi fecioară, fiindcă altfel nu vei fi admisă pentru a participa la concurs şi-ţi vei face tot felul de duşmani, după cum tu ştii prea bine. Eu sunt mâhnit când văd că sânii tăi s-au dezvoltat într-un mod suspect şi că ochii tăi au o strălucire umedă. Minea, Minea, nu cumva ai căzut în plasa pe care ţi-o va fi întins vreun bărbat?

— Nu, a răspuns Minea supărată, nu cred că pui la îndoială vorbele mele. Nu, nu-i nevoie să mă examineze nimeni, aşa cum se face în piaţa de sclavi din Babilon. Poate că îţi este greu să crezi că numai mulţumită protecţiei acestui prieten am putut scăpa de pericole şi mi-am regăsit ţara. Eu sper că ceilalţi prieteni ai mei se vor bucura mai mult decât tine că mă revăd, nu ca tine, care te gândeşti numai la taurii tăi şi la pariuri.

Şi, spunând aceste vorbe, ea s-a apucat să plângă de ciudă şi, de la lacrimi, i s-a întins tot fardul pe obraji.

Când a văzut că plânge, bătrânul s-a simţit jenat de vorbele pe care i le adresase şi când a încercat să-şi repare greşeala, a fost foarte confuz. El a spus:

— Eu nu mă îndoiesc că tu ai trecut prin încercări grele în călătoria ta, fiindcă în alte ţări cu siguranţă că nu ai putut face baie în fiecare zi, nu-i aşa? Şi nici nu cred că taurii din Babilon sunt mai grozavi decât taurii noştri. Dar acest lucru îmi aduce aminte că eu ar fi trebuit să fiu de-acum la Minos. Am uitat cu totul despre această invitaţie a regelui şi nici nu mai am vreme să-mi schimb veşmintele, deoarece trebuie să plec repede. Sper că nimeni nu-mi va analiza îmbrăcămintea, fiindcă acolo este întotdeauna multă lume. Mâncaţi şi beţi, dragi prieteni, şi încearcă să te linişteşti, Minea, iar dacă soţia mea trece pe aici, spune-i că m-am dus până la Minos. De fapt, eu aş putea, la fel de bine, să mă duc să mă culc, fiindcă la Minos nimeni nu observă dacă sunt prezent sau absent, dar mă gândesc că aş putea trece şi pe la grajduri ca să văd cum arată noii tauri achiziţionaţi. Se spune că au o pată lângă ochi şi se pare că sunt nişte tauri grozavi.

El şi-a luat rămas-bun de la noi cu un aer distrat şi a dat să plece, dar Minea i-a spus:

— Noi mergem împreună cu tine la Minos. Eu vreau să-mi revăd prietenii şi să-l prezint lor pe Sinuhe.

Fiindcă bătrânul nu se putea hotărî dacă trebuie sau nu să luăm o litieră pentru un drum atât de scurt, până la urmă, ne-am dus pe jos până la palatul lui Minos. În drum spre palat am înţeles că Minos este regele lor şi am aflat că dintotdeauna toţi regii s-au numit Minos, ca să se poată deosebi prin acest nume de ceilalţi oameni. Dar al câtelea Minos era actualul rege, nu am putut afla, fiindcă nimeni nu se sinchisea de acest detaliu. Dacă un Minos dispărea, era înlocuit imediat cu un alt Minos şi Creta tot Creta rămânea.

În palat erau nenumărate camere. Pereţii sălii de recepţie erau împodobiţi cu alge, caracatiţe şi meduze, care-ţi lăsau impresia că se leagănă în undele unei ape transparente. Toată această sală imensă era plină de oameni, unul mai luxos şi mai ciudat îmbrăcat decât altul, şi toţi se foiau neîntrerupt şi conversau pătimaş între ei, râdeau foarte tare şi sorbeau băuturi răcoritoare, vinuri şi sucuri de fructe din nişte cupe micuţe. Minea m-a prezentat prietenilor ei şi toţi au fost, în egală măsură, politicoşi şi distraţi, iar regele Minos mi s-a adresat foarte amabil şi prietenos în limba egipteană, mi-a mulţumit că am salvat-o, protejat-o şi ajutat-o pe Minea să se întoarcă la zeul ei şi a asigurat-o pe Minea că va putea merge în casa zeului, cu prima ocazie, chiar dacă ei i-a trecut de mult rândul.

După aceea, am rămas singur şi, uitându-mă în jurul meu, m-am simţit eu însumi bizar în acea societate, fiindcă nu cunoşteam limba pe care o vorbea şi motivul veseliei pe care o afişa, până în momentul când a venit spre mine o femeie între două vârste, care avea o coafură înaltă cât un turn de pază şi era împodobită, din cap până-n picioare, cu flori naturale şi pentru care, după părerea mea, nu merita să-ţi risipeşti aurul ca să-şi dezgolească sânii. Ea mi s-a adresat într-o egipteană aproximativă:

— Sunt sigură că ne-am întâlnit mai înainte, dar nu-mi mai aduc aminte care este numele tău, deşi sunt sigură că tu eşti acel egiptean care a venit în Creta pentru a ne iniţia în practicarea misterelor zeiţei Isis.

I-am spus că nu-mi amintesc să o fi văzut vreodată mai înainte şi am asigurat-o că dacă aş fi văzut-o, n-aş fi putut să o uit niciodată, şi nu am minţit când am spus aceste vorbe, fiindcă atunci când vorbea semăna nemaipomenit de mult cu o capră, care muşcă în joacă dintr-o tufă. I-am spus că nu sunt preot, ci medic şi când a auzit, m-a şi întrebat repede:

— Vindeci şi tauri?

Dacă am jignit-o, nu am făcut-o cu voie, fiindcă era prima zi de când eram în Creta şi încă nu ştiam că acolo taurii sunt mai preţuiţi decât oamenii şi că vindecarea unui taur bolnav este mai importantă decât vindecarea unui nobil bolnav. Şi nu ştiam că în spatele vorbelor rostite de o femeie din înalta societate se ascund întotdeauna dorinţa şi patima.

— Este drept că am vindecat câţiva ţapi şi câteva maimuţe, am spus eu, dar de tauri încă nu m-am atins până acum.

Când a auzit vorbele mele, m-a lovit în joacă cu evantaiul şi mi-a spus că sunt un bărbat răutăcios.

Presupun că n-aş fi putut scăpa de ea prea uşor, dacă nu ar fi apărut Minea, care m-a apucat de mână şi m-a dus să-mi arate palatul.

Minea umbla prin palat ca şi cum ar fi fost la ea acasă: m-a condus dintr-o încăpere în alta, exclamând de bucurie în faţa vreunui obiect recunoscut şi salutând sclavii, care se înclinau în faţa ei. Se purta atât de natural, ca şi cum niciodată nu ar fi lipsit din palat. Ea mi-a spus că oricare nobil poate să plece, atunci când îi trece lui prin cap, la domeniile lui sau în vreo călătorie, fără să-şi anunţe prietenii, nimeni nu face prea mare caz de acest lucru, iar atunci când se întoarce, îşi ocupă locul obişnuit, ca şi cum nimic nu s-ar fi petrecut între timp şi nimeni nu se miră. Acest mod de a fi al lor face ca moartea să fie mai uşor acceptată, fiindcă, dacă cineva dispare, nimeni nu se întreabă nimic despre el, până când trece în uitare. Dacă cineva lipseşte de la o vizită hotărâtă mai înainte sau de la o întâlnire importantă, nimeni nu este surprins şi consideră că persoana absentă va fi avut motive serioase, care au împiedicat-o să vină.

În cele din urmă, Minea m-a dus într-o cameră frumoasă, situată în partea de sus a palatului, în coasta colinei, de la a cărei fereastră puteai vedea pajiştile surâzătoare, fâneţele, pădurile de măslini şi plantaţiile din afara oraşului. Ea mi-a spus că este camera ei. Toate lucrurile erau aşa cum le lăsase, ca şi cum ea nu ar fi fost plecată niciodată de acolo, cu toate că veşmintele şi podoabele din lăzi şi scrinuri se demodaseră între timp şi ea nu le-ar mai fi putut purta niciodată. Abia atunci am înţeles eu că ea face parte din familia regală a lui Minos, deşi aş fi putut-o ghici mai înainte din numele ei. De aceea aurul, argintul şi bogăţiile nu însemnau nimic pentru ea, fiindcă încă din copilărie fusese obişnuită să aibă tot ceea ce doreşte, dar, tot din copilărie, ea a fost consacrată zeului ei, de aceea, ea a crescut în casa taurilor şi a locuit mai mult acolo, când nu a locuit la palat, în casa

bătrânului ei tutore sau la vreo prietenă, fiindcă cretanii sunt şi în această privinţă capricioşi.

Eram curios să văd casa taurilor. Ne-am întors în sala de recepţii să-l salutăm pe tutorele Mineei şi el a fost foarte mirat când m-a văzut şi m-a întrebat amabil dacă ne vom fi cunoscut altădată, fiindcă nu-şi aminteşte cine sunt, deşi figura mea nu-i este total necunoscută.

Am plecat de la palat şi Minea m-a condus până la casa taurilor, care s-a dovedit a fi mare cât un oraş, cu grajdurile, câmpurile, estradele şi arenele, cu şcolile şi cu locuinţele preoţilor. Am trecut dintr-un grajd în altul şi era un miros dezgustător în fiecare grajd, care se pare că n-o deranja deloc pe Minea. Ea era veselă şi-i dezmierda fără încetare pe tauri cu tot felul de cuvinte frumoase, în pofida faptului că, de după staule, taurii încercau s-o împungă cu coarnele, mugeau şi răscoleau pământul cu copitele lor puternice şi ochii le erau roşii de indignare. Băieţii şi fetele pe care i-a întâlnit nu s-au arătat prea prietenoşi faţă de Minea. Ca şi ea, ei erau iniţiaţi şi dansau în faţa taurilor, dar fiecare dintre ei era invidios pe ceilalţi şi pentru nimic în lume nu i-ar fi arătat altuia tehnica vreunui detaliu al dansului, în care era mai priceput. În schimb, preoţii care antrenau taurii şi-i instruiau pe dansatori au fost foarte amabili şi prietenoşi, iar când au aflat că eu sunt medic, mi-au pus o grămadă de întrebări despre digestia taurilor, despre amestecurile de furaje şi despre remediile care ajută ca părul taurilor să fie strălucitor, cu toate că în acest domeniu, cu certitudine, ei ştiau mai mult decât ştiam eu. Minea era foarte apreciată, de aceea, a obţinut imediat un taur şi un număr de ordine pentru concursul de a doua zi. Ea ardea de nerăbdare să-mi arate măiestria cu care dansa în faţa celor mai buni tauri.

Am plecat de acolo şi ea m-a condus la o casă unde locuia solitar marele preot al zeului din Creta şi al taurilor. La fel cum întotdeauna regele Cretei se numea Minos, numele marelui preot era întotdeauna Minotaur. El era omul cel mai respectat din Creta şi mulţi nici nu se încumetau să-i rostească numele cu voce tare. Când se vorbea despre el, era numit „bărbatul de la micuţa casă de tauri”. Şi Minea se temea să meargă la el; deşi nu mi-a spus nimic, am văzut în ochii ei o expresie care-mi era complet necunoscută.

După ce am fost anunţaţi, am fost conduşi într-o cameră întunecoasă, unde Minotaurul ne aştepta. Când l-am văzut, am avut impresia că am în faţă un zeu şi m-am gândit că toate poveştile pe care le auzisem despre Creta erau adevărate fiindcă în faţa ochilor mei se afla o fiinţă cu un trup de

om ca toţi oamenii şi cu un cap aurit de taur. Dar, după ce noi ne-am înclinat în faţa lui, şi-a scos capul din aur şi am putut vedea că are faţă omenească. Cu toate că a zâmbit amabil, nu mi-a plăcut de el, mi s-a părut că avea în ochi duritate şi cruzime. Nu-mi pot explica cum de l-am văzut eu aşa, era un bărbat neobişnuit de frumos cu o piele arămie, un bărbat impunător, născut pentru a comanda. Nu a fost nevoie ca Minea să povestească ceva, el ştia totul despre naufragiu şi despre încercările prin care trecuse. El mi-a mulţumit pentru grija şi pentru bunătatea pe care am avut-o faţă de ea, pentru că am ajutat-o să ajungă în Creta la zeul ei şi mi-a mai spus că, la hanul la care am tras, mă aşteaptă numeroase daruri, de care este sigur că mă voi bucura.

— Nu sunt importante pentru mine darurile şi bogăţiile, am spus eu. Eu pot fi mai fericit dacă învăţ ceva nou decât dacă am aur. Cunosc zeii Babilonului, zeii hitiţilor şi încă mulţi alţi zei. Sper să aflu câte ceva nou şi despre zeul din Creta, am auzit atâtea poveşti despre el. Ştiu că zeul Cretei iubeşte fecioarele şi băieţii care dansează în faţa taurilor, că este deosebit de zeii din Siria - unde templele în care oficiază preoţi castraţi sunt locuri de destrăbălare publică - şi de zeii altor ţări, dar mai mult nu ştiu despre el.

— În afara zeului Mării, în Creta există încă mulţi alţi zei, pe care oamenii obişnuiţi îi adoră, a spus Minotaurul. În port există chiar şi temple pentru alţi zei din alte ţări, străinii care trec prin Creta pot aduce jertfe lui Amon, lui Baal, oricărui zeu vor. Însă, puterea Cretei depinde doar de marele ei zeu; zeul Mării a fost adorat în secret din toate timpurile în toată lumea. Tu nu vei putea şti mai mult despre acest zeu niciodată. Doar cei iniţiaţi îl pot cunoaşte. Despre înfăţişarea lui nu se ştie nimic precis, fiindcă din palatul lui, nimeni nu s-a întors încă.

— Zeii hitiţilor sunt Cerul şi Pământul, am spus eu. Ploaia, care coboară din Cer, fertilizează Pământul, puterea şi bogăţia hitiţilor depind de acest proces, care se repetă fără întrerupere de la începutul timpurilor, înţeleg, deci, că zeul Cretei este zeul Mării, fiindcă puterea şi bogăţia Cretei depind de mare.

— Poate că tu ai puţină dreptate, Sinuhe, a spus el cu un zâmbet bizar. Află că noi adorăm un zeu care trăieşte, prin acest lucru ne deosebim de celelalte popoare, care adoră zei morţi sau imagini din lemn. Zeul nostru nu este o aparenţă, taurii sunt puterea lui simbolică şi atâta timp cât zeul nostru va trăi, Creta va avea supremaţia mării. Aşa au spus profeţii noştri şi nu

cred că cineva se poate îndoi de acest lucru după ce vede corăbiile noastre, cu care nici o altă ţară din lume nu poate rivaliza.

— Eu am auzit că zeul vostru locuieşte în labirintul unui palat întunecat, am insistat eu. Tare mult aş dori să văd acest labirint, am adăugat eu. Nu pot înţelege de ce iniţiaţii care intră în acest labirint nu se mai întorc niciodată de acolo, deşi au voie să se întoarcă.

— Cea mai mare cinste, norocul cel mai mare şi cea mai mare bucurie, pe care le pot avea fecioarele şi adolescenţii din Creta este că li se oferă şansa de a trăi etern în afara timpului oamenilor muritori în casa zeului, a spus Minotaurul repetând cuvintele pe care le auzisem deja de multe ori. Toate insulele mării se întrec între ele şi trimit aici, în Creta, pe cele mai frumoase fecioare şi pe cei mai buni adolescenţi, care ştiu să danseze în faţa taurilor; dintre ei sunt aleşi cei care îl vor întâlni pe zeu. Nu ştiu ce vei fi auzit tu despre sălile palatului în care locuieşte zeul, dar trebuie să-ţi spun că acolo este o viaţă cu totul altfel decât viaţa pământească; oare de ce să se întoarcă cineva de acolo în lumea suferinţelor şi durerii?

Apoi, el i s-a adresat Mineei:

— Oare ţie îţi este teamă, Minea, de casa zeului?

Minea nu a răspuns nimic, dar eu am spus:

— Pe ţărmul mării, la Simyra, eu am văzut cadavre de marinari înecaţi. Capetele lor erau tumefiate, burţile lor erau umflate şi din expresia feţei lor nu se putea citi nici o fericire. Este tot ceea ce cunosc eu despre locuinţa zeului mării, dar eu nu mă îndoiesc de vorbele tale şi-i doresc Mineei să aibă noroc.

Minotaurul a rostit cu răceală în glas:

— Tu vei vedea unde este labirintul, nu mai este multă vreme până ce va fi lună plină; atunci Minea va intra în locuinţa zeului.

— Dar dacă Minea va refuza să meargă în casa zeului? am întrebat eu nervos.

Cuvintele lui mi-au îngheţat inima.

— Aşa ceva nu s-a mai întâmplat niciodată, a spus Minotaurul. Tu nu poţi schimba nimic, Sinuhe egipteanule. După ce va fi dansat în faţa taurilor, Minea va intra de bunăvoie în casa zeului, fiindcă ea doreşte acest lucru.

După aceea, el şi-a pus din nou pe umeri capul aurit de taur şi nu i-am mai văzut chipul. Am înţeles că trebuie să plecăm. Minea m-a luat de mână şi m-a condus afară. Ea nu mai era veselă.

Când m-am întors la han, Kaptah mă aştepta. Era foarte bine dispus, fiindcă băuse mult, ca să-şi facă o părere despre vinurile din Creta. El mi-a spus:

— Stăpâne, pentru servitori această ţară este mai bună decât mult râvnita ţară de Dincolo. Aici nimeni nu-şi loveşte servitorii. Stăpânii sunt atât de distraţi, încât nici nu ştiu câţi bani au în buzunar sau ce bijuterii cumpără. Într-adevăr, această ţară este paradisul servitorilor de pe pământ. Dacă un stăpân se înfurie pe servitorul lui, servitorul n-are decât să se ascundă până a doua zi, când, de regulă, stăpânului i-a trecut supărarea. Doar pentru vâslaşi şi pentru sclavii din port, Creta este o ţară rea; stăpânii de corăbii au nuiele suple, sunt foarte zgârciţi şi, poate că n-ai să mă crezi, dar ei sunt în stare să înşele pe un negustor din Simyra cu aceeaşi uşurinţă cu care un negustor din Simyra îl înşală pe un egiptean. Dar ceea ce-mi place cel mai mult în Creta sunt peştişorii pe care ei îi conservă cu ulei în vase de argilă; sunt foarte gustoşi şi te-ndeamnă să bei vinul cu mai multă plăcere. Uite, din cauza acestor peştişori, eu îi iert pentru toate lucrurile care nu-mi convin aici.

Kaptah era ameţit şi a vorbit vrute şi nevrute, aşa cum îi era obiceiul, dar pe urmă, a închis uşa camerei noastre, şi după ce s-a asigurat că nimeni nu ne ascultă, mi-a spus în şoaptă:

— Stăpâne, în ţara aceasta se întâmplă multe lucruri ciudate. Marinarii din crâşmele portului povestesc că zeul Cretei a murit şi că preoţii, îngroziţi şi scoşi din minţi, caută să găsească un alt zeu. Dar aceste vorbe sunt periculoase şi din cauza unor astfel de vorbe, câţiva marinari au fost deja azvârliţi de pe stânci în mare ca să le ţină de urât caracatiţelor. Se spune că puterea Cretei a început să se clatine, fiindcă zeul ei a murit.

Atunci s-a aprins în inima mea o speranţă nebună şi i-am spus lui Kaptah:

— Peste câteva nopţi, va fi lună plină; atunci Minea va trebui să intre în casa zeului. Dar dacă este adevărat că zeul Cretei a murit, ceea ce nu ar fi imposibil, fiindcă mulţimea este aceea care află prima orice noutate, deşi nimeni nu i-o povesteşte, înseamnă că Minea se va putea întoarce din acea casă din care nimeni nu s-a întors.

Kaptah a spus:

— Ascultă, Sinuhe, stăpânul meu, oare această fată blestemată nu ne-a adus până acum destule neplăceri? încă nu pot uita că o femeie a fost în stare să mă lovească cu atâta furie până ce mi-a dat sângele pe nas. Dar tu

ai dreptate, mulţimea este prima care ştie totul, chiar dacă nimeni nu i-a povestit nimic. Mai întâi, adevărul este neclar, ca în vis, dar imediat ce totul începe să se limpezească, se răspândeşte ca o flacără într-un lan uscat, apoi încep să fie omorâţi oameni la colţ de stradă, ard case şi multe lucruri se schimbă. Eu nu-i invidiez deloc pe nobilii din Creta. Dacă zeul Cretei a murit, toţi oamenii din port se vor năpusti peste ei cu ce le-o fi mai la îndemână. Este de înţeles că nimeni nu se duce la aşa o treabă cu mâna goală. Forjorii vor lua cu ei ciocanele, pescarii cuţitele de spintecat peştele, iar hamalii se vor mulţumi cu nişte ciomege noduroase de lemn, aşa cred, dar s-ar putea să fie şi altfel.

Vorbele lui mi-au amintit de astrologii Babilonului, care au afirmat: „Preoţii Babilonului au socotit în stele, sfârşitul lumii este aproape şi popoarele vor începe o altă eră după ce zeii vor muri; nimic nu va mai fi ca înainte”. Dar cine ştie, poate că această povestire se referea doar la Creta, toată lumea ştie că zeii Egiptului şi Siriei nu pot muri niciodată pentru că toată credinţa în ei se bazează pe faptul că ei sunt nemuritori. Aceste lucruri i le-am spus lui Kaptah, el a oftat şi mi-a spus:

— Înţelepciunea ta, stăpâne, este mare; dacă în capul meu nu ar fi atâta vin, poate că aş înţelege mai clar despre ce vorbeşti, dar acum, stele şi preoţi, zei şi sfârşitul lumii se amestecă în capul meu. Singurul lucru pe care l-am înţeles din tot ceea ce ai spus este că, pentru tine, nici sfârşitul lumii nu este mai important decât Minea. Această arogantă Minea apare în toate vorbele tale, şi la început, şi la sfârşit, şi-n jurul ei îţi învârţi toate vorbele. Mie îmi este milă de tine şi, aşa cum de multe ori ţi-am mai spus, îţi spun şi-acuma: ţine minte că şi de la o sclavă şi chiar şi de la o târfă de pe stradă poţi obţine cu mult mai puţină suferinţă tot ceea ce doreşti! Dacă este să dau crezare vorbelor care se spun prin cârciumi, în afară de aceste fecioare iniţiate, care-şi etalează doar sânii, nu sunt prea multe femei în Creta care să-şi ţină prea strâns genunchii. Dar dacă tu o vrei chiar atât de mult pe această fată, lucrurile sunt simple. Îi tragem o lovitură în cap cu un băţ, o punem într-un sac, închiriem o corabie şi o ducem în Egipt, sper că scarabeul nostru nu ne va trage pe sfoară şi ne va proteja şi de data aceasta. Pentru tine, eu aş fi în stare să mă angajez la aşa o periculoasă aventură, fiindcă m-am săturat să te tot aud cum behăi ca un ţap trist, m-am săturat să te văd cum îţi dai ochii peste cap şi cum ţi se zbârleşte tot părul din cap ca blana unui motan în călduri.

Nu l-am certat pe Kaptah pentru obrăznicie, m-am gândit că vorbele lui nu aveau nici un cusur şi că soluţia pe care o propunea era destul de înţeleaptă. Dar o respectam atât de mult pe Minea şi-i respectam hotărârea de a se dărui zeului ei, încât, în nebunia mea, nu am găsit demne de urmat sfaturile lui Kaptah. M-am gândit că Minea nu mi-ar fi iertat niciodată dacă aş fi furat-o şi aş fi pus-o într-un sac ca pe o pisică.

A doua zi, am obţinut un loc bun ca să pot vedea evoluţia dansatorilor în faţa taurilor. Împrejurul arenei erau multe rânduri de bănci din piatră, pe care se puteau aşeza spectatorii, şi fiecare rând de bănci era mai ridicat decât cel din faţă, pentru ca toată lumea să poată vedea la fel de bine. Am fost uimit şi am admirat înţelepciunea arhitecţilor din Creta, nicăieri în lume eu nu am mai văzut aşa ceva. În Egipt, când erau purtaţi în procesiune pe străzi zeii, se construiau estrade înalte, ca fiecare om din mulţime să-i poată vedea pe zei, pe preoţi sau pe dansatori.

Mai întâi, unul după altul, au intrat în arenă taurii; după aceea, fiecare dansator a executat un program complicat, în care erau incluse câteva sărituri, pe care trebuiau să le execute fără nici o greşeală, într-o ordine prestabilită. Cea mai dificilă era săritura pe spatele taurului, printre coarne, cu răsucire în aer şi cădere în picioare pe spatele taurului. Chiar şi cei mai talentaţi nu reuşeau să execute tot acest program impus fără nici o greşeală. Execuţia ireproşabilă depindea foarte mult de taur, de felul în care alerga sau se oprea, de felul în care îşi încovoia grumazul. Nobilii şi bogătaşii din Creta pariau de zor între ei, conform preferinţelor sau pentru protejaţii lor, dar eu nu am putut înţelege patima lor şi starea lor de extaz, fiindcă, la drept vorbind, toţi taurii semănau între ei, iar dansatorii executau atât de repede salturile, că-mi era şi greu să le disting. Şi Minea a dansat înaintea taurilor şi, dacă la început am fost neliniştit şi am tremurat de frică să nu i se întâmple ceva, până la urmă m-am calmat şi i-am admirat măiestria. Uitându-mă la trupul ei atât de suplu, am uitat de riscuri şi m-am alăturat admiratorilor care-i strigau numele. Toate fetele şi toţi băieţii dansau goi în faţa taurilor, fiindcă orice fel de îmbrăcăminte i-ar fi împiedicat în mişcările atât de rapide şi le-ar fi pus viaţa în pericol. După mine, Minea era cea mai frumoasă când dansa, trupul ei era suplu şi strălucea de ulei. Totuşi, aş fi nedrept dacă aş spune că nu erau multe alte fete frumoase, care dansau cu deosebită măiestrie. Dar ochii mei n-o vedeau decât pe Minea. Probabil că ea nu a fost într-o formă atât de bună ca alţi concurenţi, după atât de lunga absenţă din Creta, de aceea nu a câştigat nici o cunună.

Bătrânul ei protector, care pariase pe ea, a fost puţin supărat şi amărât, dar a uitat repede de pierderea sa şi s-a dus la grajduri ca să aleagă alţi tauri şi alte numere, fiindcă avea dreptul, în calitate de protector al Mineei.

Dar când, după spectacol, am revăzut-o pe Minea, ea s-a uitat mai întâi împrejur, apoi mi-a spus cu răceală:

— Sinuhe, eu nu te mai pot întâlni, fiindcă prietenii mei m-au invitat la o petrecere şi după aceea trebuie să mă pregătesc pentru zeu, fiindcă poimâine va fi lună plină. Ne vom revedea mai înainte de a pleca în casa zeului, dacă tu vei vrea să mă conduci acolo, împreună cu ceilalţi prieteni ai mei.

— Fie precum vrei tu, i-am spus eu. Fără îndoială, în Creta mai sunt multe lucruri de văzut. Obiceiurile acestei ţări sunt interesante şi veşmintele femeilor îmi plac foarte mult. În timpul spectacolului, multe prietene de-ale tale s-au arătat foarte prietenoase şi m-au invitat la ele şi, să spun drept, mi-au plăcut atât feţele cât şi sânii lor, chiar dacă ele nu sunt atât de suple şi de înţelepte ca tine.

Atunci ea m-a prins cu putere de braţ, ochii ei au scânteiat, avea respiraţia agitată şi mi-a spus:

— Nu-ţi permit să te distrezi cu prietenele mele când încă sunt cu tine. Ai putea să ai răbdare şi să mai aştepţi puţin, fiindcă nu mai este mult şi nu voi mai fi aici, Sinuhe. Chiar dacă sunt prea slabă şi nu corespund gustului tău, lucru care nu-mi trecuse niciodată prin gând, fă-o de dragul prieteniei noastre.

— Doar am glumit, i-am spus eu. Eu nu vreau să te deranjez cu nimic, fiindcă înţeleg că tu ai multe de făcut mai înainte de a intra în casa zeului tău. Am să mă duc la han şi am să mă-ngrijesc acolo de bolnavi, fiindcă în port sunt mulţi oameni care au nevoie de îngrijirile unui medic bun.

Ne-am despărţit şi încă multă vreme am simţit în nări mirosul de tauri. Cred că niciodată nu voi putea uita mirosul taurilor din Creta. Dacă, din întâmplare, văd o cireadă de tauri, mi se face rău şi acel miros revine, nu mai pot mânca nimic şi inima mea devine grea ca o piatră. Am plecat şi am dus la han câţiva bolnavi din port, pe care i-am consultat şi de care m-am ocupat până seara târziu, când au început să se aprindă torţele în faţa caselor de distracţie din port.

Prin pereţi, ajungeau până la mine muzica şi râsul sănătos al oamenilor indiferenţi, care-şi trăiau viaţa ca şi cum niciodată n-ar mai fi urmat să moară, ca şi cum în lume nu ar fi fost durere, supărare şi necazuri. În Creta,

până şi sclavii se molipsiseră de la stăpânii lor, erau nepăsători şi ştiau să profite de orice clipă liberă pentru a se distra.

Era noapte deja, stăteam în camera mea. Kaptah întinsese deja covoarele pentru dormit. Voiam să fiu singur în întunericul camerei mele. Luna se ridicase pe cer şi era mare şi strălucitoare, deşi încă nu era plină. Uram luna, fiindcă urma să mă despartă de singura femeie pe care o consideram sora inimii mele, mă uram pe mine însumi, fiindcă eram atât de slab şi de fricos, fiindcă nu ştiam ce să fac. Deodată, uşa s-a deschis şi a intrat Minea, uitându-se cu atenţie în jurul ei. Nu era îmbrăcată ca femeile din Creta. Purta veşmintele simple, cu care dansase în faţa nobililor sau săracilor prin ţările prin care noi trecuserăm, iar părul îi era strâns cu o panglică de aur.

— Minea, am spus eu surprins. Oare cum se face că eşti aici? Eu credeam că te pregăteşti pentru zeul tău.

Ea mi-a spus:

— Vorbeşte mai încet, n-aş vrea ca cineva să ne audă.

S-a aşezat alături de mine, a privit luna şi a spus cu ciudă:

— Nu-mi mai place patul din casa taurilor şi nici cu prietenii de altădată nu mă mai simt bine. Dar de ce am venit la tine, în acest han din port, care nu-mi place, n-aş putea spune. Dacă tu vrei să te culci, nu te voi mai deranja şi voi pleca. Fiindcă tot nu puteam să dorm, am venit să mai simt o dată mirosul de leacuri şi de plante din preajma ta, să-l ciupesc încă o dată pe Kaptah de urechi, să-l trag de păr pentru discursurile lui stupide şi amuzante. Călătoria pe care am făcut-o împreună cu voi şi ţările străine mi-au răvăşit gândurile; nu mă mai simt bine ca altădată, nu mă mai bucură aclamaţiile şi strigătele de admiraţie, când sunt în arenă. Nu mai doresc atât de puternic ca altădată să intru în casa zeului, vorbele oamenilor din jurul meu sunt ca pălăvrăgeala fără sens a copiilor şi bucuria lor ca spuma pe care marea o aduce pe ţărmuri; nu mă mai amuză deloc jocurile lor. Îmi simt inima goală, capul îmi este gol şi nu mai există nici un gând în care să mă regăsesc aşa cum eram. Toate gândurile doar mă rănesc şi niciodată nu am avut în mine o atât de mare tristeţe. Ţine-mi mâinile în mâinile tale, ca altădată, fiindcă eu nu mă mai tem de nimic, nici chiar de moarte, când mâinile tale mă ating.

I-am spus:

— Minea, sora inimii mele, copilăria şi adolescenţa mea au fost limpezi ca apa unei fântâni adânci. După aceea, viaţa mea de bărbat a fost ca un

râu, care, în ciuda faptului că nu are apă adâncă, vrea să acopere multe ţinuturi din multe ţări, de aceea, până la urmă nu mai poate curge şi devine o mlaştină cu apă clocită. Când ai apărut tu, Minea, apa acestui râu a crescut şi a început să curgă din nou şi am simţit că totul în mine se purifică, că lumea îmi zâmbeşte din nou şi că tot răul este o pânză de păianjen, pe care pot, fără nici o teamă, să o dau la o parte cu mâna mea. Pentru tine am vrut să fiu din nou un om bun şi să îngrijesc bolnavii care au nevoie de mine, dezinteresat, ca zeii răi să nu mai aibă nici o putere asupra mea, dar acum, dacă tu pleci, tot întunericul mă va înconjura din nou şi-mi simt inima ca un corb solitar în deşert şi nu mai doresc oamenilor nici un bine, urăsc oamenii, urăsc zeii, îi urăsc atât de mult, încât nu mai vreau să aud nimic despre zei. Îţi mai spun o dată, Minea: în lume sunt multe ţări, dar numai un singur fluviu este adevărat. Vino cu mine în ţara cu pământul negru şi moale, vino pe malul Nilului, unde raţele măcăne în stuf şi unde, în fiecare zi, soarele trece pe cer într-o barcă de aur! Vino cu mine, Minea! Să spargem împreună o amforă şi să trăim împreună, ca oricare alt bărbat şi ca oricare altă femeie, să nu ne mai despartă niciodată nimic! Viaţa ne va fi mai uşoară, iar după ce vom muri, trupurile noastre vor fi îmbălsămate şi apoi ne vom regăsi din nou în ţara de Dincolo, pentru a trăi împreună etern.

Ea mi-a strâns mâinile, mi-a atins ochii, buzele şi gâtul şi mi-a spus:

— Sinuhe, nu pot veni cu tine, fiindcă nu există o corabie care să ne ducă din Creta şi nici un căpitan nu se va aventura să ne ascundă pe corabia lui. Fiindcă urmează să intru în casa zeului, eu sunt deja supravegheată cu străşnicie şi n-aş vrea ca tu să fii omorât din cauza mea. Chiar dacă acum eu doresc să plec cu tine, nu o pot face; am dansat în faţa taurilor, voinţa lor este mai puternică decât voinţa mea şi trebuie să mă supun voinţei lor; este greu de înţeles ceea ce-ţi spun eu, dacă nu ai trecut tu însuţi printr-o astfel de experienţă. Eu trebuie să intru în casa zeului mâine, când este noaptea cu lună plină. Nici eu, nici tu, nici o altă putere din lume nu mai poate schimba nimic. De ce este aşa, nu-mi pot explica şi poate că nimeni nu poate înţelege de ce este aşa, în afară de Minotaur. încă din copilărie am crescut în umbra zeului meu, iar astăzi, când am dansat în faţa taurilor, am simţit că taurii m-au învins. Am început să-i urăsc pe tauri cu o ură amară, fiindcă ei mă despart de tine. Şi am început să-mi urăsc şi poporul. Veselia lor afişată este doar o umbră şi jocul lor, aparent copilăresc, este plin de cruzime pătimaşă. Toţi se bucură când privesc sângele care curge în faţa taurilor. Astăzi, toţi au fost, la drept vorbind, nemulţumiţi şi tuturor le-a părut rău că

nici un taur nu a împuns cu coarnele vreun dansator şi că nimeni nu a alunecat, ca mai apoi, taurii să-l zdrobească în picioare şi să-l rupă în bucăţi cu coarnele. Acesta este adevărul, care se ascunde în spatele pariurilor şi marii lor iubiri pentru tauri, deşi, poate că ei nu simt acest adevăr, ei afirmă că au doar o mare admiraţie pentru marea artă.

Ea mi-a atins buzele cu buzele ei, mi-a înconjurat gâtul cu braţele ei, m-a strâns la pieptul ei şi mi-a spus:

— Sinuhe, eu mă voi întoarce din casa zeului, îţi promit, chiar dacă de acolo, până acum, nimeni nu s-a întors. După aceea, mă vei putea duce unde vei vrea tu, viaţa ta va fi şi viaţa mea, ţara ta va fi şi ţara mea, zeii tăi vor fi şi zeii mei, Sinuhe!

Inima mea era goală ca un mormânt abia deschis şi i-am spus:

— Nimeni nu ştie dinainte ce va aduce ziua de mâine, dar eu cred că tu nu vei putea să te întorci de acolo de unde nimeni nu s-a întors niciodată. Poate că, în sălile de aur ale zeului mării, există o fântână şi de acolo, poate că tu vei bea apa vieţii eterne şi vei uita toată această lume şi mă vei uita şi pe mine, deşi mie îmi este greu să cred în astfel de poveşti. Tot ceea ce mi-a fost dat să văd prin ţările prin care am trecut mi-a consolidat convingerea că toate cele ce se spun despre zei sunt doar poveşti. Iar dacă tu nu te vei întoarce în timpul stabilit, voi intra eu în casa zeului tău şi voi încerca să te scot de acolo. Aşa voi face, Minea, dragostea mea, chiar de-ar fi să fie ultima faptă pe care-o voi face pe acest pământ.

Ea mi-a acoperit gura ca să tac, s-a uitat înspăimântată împrejur şi a spus:

— Taci, nu rosti astfel de cuvinte cu voce tare şi nu te îmbăta cu astfel de gânduri, casa zeului este o casă întunecată şi nici un străin nu poate găsi drumul prin labirint. Un neiniţiat care intră acolo moare de o moarte îngrozitoare. Şi nici nu ai putea intra acolo, fiindcă porţile ei de aramă sunt ferecate, bine că mi-am amintit, acest lucru mă linişteşte. Nu mă îndoiesc că tu, în nebunia ta, ai putea încerca să intri şi să te arunci singur într-o primejdie din care nu vei putea ieşi viu. Ai încredere în mine, eu mă voi întoarce pentru că eu doresc aşa, şi nu cred că zeul meu ar putea fi atât de rău, încât să mă împiedice să mă întorc, dacă eu doresc acest lucru. El este un zeu minunat, un zeu frumos, Creta este puternică, fiindcă el o protejează, el doreşte fiecărui om binele, de aceea măslinii înfloresc, de aceea creşte grâul pe câmpii şi corăbiile străbat mările de la o ţară la alta.

El trimite vânturile bune, care umflă pânzele corăbiilor şi-i ajută pe marinari să depăşească ceţurile. De ce mi-ar dori mie răul?

Ea crescuse în umbra zeului, încă de pe când era copil, ochii ei erau orbi şi nu puteau vedea altfel. Chiar dacă, de atâtea ori, eu am ajutat oamenii orbi, îndepărtând cu un ac pieliţa care-i împiedicau să vadă, pe ea nu o puteam ajuta să vadă. În furia neputinţei mele, am îmbrăţişat-o şi trupul ei era neted ca sticla, trupul ei era ea un izvor pentru un călător rătăcit în deşert. Ea nu m-a respins, şi-a lipit faţa de gâtul meu şi i-am simţit lacrimile calde, care se rostogoleau pe umerii mei.

Ea a spus:

— Sinuhe, prietenul meu, dacă tu te îndoieşti că eu mă voi întoarce, fă ce voieşti cu mine, dacă acest lucru te-ar putea face mai fericit şi chiar de-ar fi să mor după aceea, tot nu mai are nici o importanţă. Zeul meu mă desparte de tine, dar în braţele tale, eu nu mă tem de moarte.

Eu am întrebat-o:

— Oare tu vei fi la fel de fericită ca şi mine?

Ea a şovăit, apoi a spus:

— Nu ştiu. Ceea ce ştiu este că trupul meu este neliniştit şi frământat când nu sunt lângă tine. Ştiu că mi se înceţoşează ochii şi mi se înmoaie genunchii când tu mă mângâi. Mai înainte, mă uram pe mine însămi şi mă feream de mângâierile tale, fiindcă toate în mine erau clare şi nimic nu-mi tulbura fericirea, mă mândream cu măiestria mea, cu supleţea mea şi cu perfecţiunea trupului meu. Acum ştiu că mângâierile tale îmi plac şi vreau ca tu să fii fericit şi să-ţi împlineşti plăcerea, deşi s-ar putea ca după aceea să fiu şi mai tristă. Dar dacă tu vei fi fericit, va fi bine, fiindcă altceva nici nu mai doresc; aş vrea ca tu să fii fericit.

Am strâns-o la pieptul meu, i-am mângâiat părul şi i-am spus:

— Îmi este de ajuns că tu ai venit aşa cum erai pe când străbăteam împreună drumurile Babilonului. Dăruieşte-mi doar panglica de aur din părul tău, nu-ţi cer nimic mai mult.

Ea m-a privit deconcertată, şi-a pipăit şoldurile şi a spus:

— Poate că eu sunt prea suplă pentru gustul tău şi poate că trupul meu nu te va putea face fericit, poate că-ţi plac femeile cu mai puţine prejudecăţi decât mine. Dar, voi încerca să fiu mai degajată şi să te fac fericit.

Am zâmbit mângâindu-i umerii şi i-am spus:

— Minea, în ochii mei, nici o altă femeie nu este mai frumoasă decât tine şi nimeni nu mi-ar putea oferi o mai mare fericire decât tine, eu nu

vreau să profit de tine doar pentru plăcerea mea. Tu nu vei putea fi la fel de fericită ca şi mine, fiindcă eşti neliniştită din cauza zeului tău. Dar ştiu ce trebuie să facem, pentru a fi amândoi fericiţi. Vom lua mai întâi un vas, aşa cum este obiceiul în ţara mea, şi-l vom sparge împreună. Abia după aceea, tu vei fi femeia mea, iar eu voi fi bărbatul tău, chiar dacă nu mă voi atinge de tine, chiar dacă aici nu este nici un preot care să pecetluiască unirea noastră şi să ne treacă numele în cartea Templului.

Ochii ei s-au făcut mari şi strălucitori în razele lunii şi a zâmbit mulţumită.

M-am dus să-l caut pe Kaptah, dar nu a fost nevoie să fac nici un pas, Kaptah stătea pe pragul din faţa camerei şi plângea cu suspine. Când m-a văzut, şi-a şters cu mâna faţa plină de lacrimi şi apoi a izbucnit din nou în plâns.

— Ce te-a apucat, Kaptah? am întrebat eu. De ce plângi?

Şi Kaptah mi-a răspuns, cu un cinism de care nu-l credeam în stare, chiar dacă eram obişnuit cu obrăzniciile lui:

— O, stăpâne, inima mea este atât de sensibilă şi nu am putut să-mi stăpânesc lacrimile, când am ascultat discuţia pe care ai purtat-o cu această fată cu şoldurile înguste, niciodată nu am auzit ceva mai emoţionant.

Am simţit că turbez de furie, l-am lovit cu piciorul şi i-am spus:

— Deci ai tras cu urechea şi ai ascultat tot ceea ce noi am vorbit?

Kaptah mi-a răspuns cu cel mai inocent aer din lume:

— Ai răbdare să-ţi explic. În faţa acestei uşi se şi înfiinţaseră alţii, care erau mult mai dornici decât mine să ascult discuţia voastră. De fapt, ei nu aveau nimic cu tine, ci numai o spionau cuviincios pe Minea. De aceea, după ce i-am gonit, ameninţându-i cu băţul, m-am aşezat în faţa uşii ca să păzesc şi să împiedic pe vreunul dintre ei să vă întrerupă tocmai în mijlocul acestei discuţii importante. Dar, dacă tot am stat aici, nu aveam cum să nu aud ceea ce vorbiţi şi pot să te asigur că tot ceea ce aţi discutat a fost atât de frumos şi de emoţionant, deşi poate că puţin cam copilăros, încât m-a apucat plânsul.

Nu mai avea nici un rost să fiu supărat pe el şi i-am spus:

— O dată ce-ai ascultat tot, ştii ce doresc. Du-te şi adu-mi un vas!

Dar el, care nu făcea decât să complice totul, mi-a spus:

— Ce fel de vas doreşti, stăpâne? Vrei un vas din argilă sau din piatră? pictat sau simplu? înalt sau scund? larg sau îngust?

Nu i-am mai putut suporta obrăznicia şi l-am atins cu băţul, dar l-am lovit uşor, fiindcă inima îmi era plină de iubire şi de înţelegere pentru toată lumea. I-am spus:

— Ştii bine ce vreau şi de asemenea ştii că orice vas este bun pentru ceea ce vreau. Du-te repede şi adu-mi-l pe primul pe care îl vei găsi!

El a spus:

— Am şi plecat, dar ţi-am vorbit aşa, pentru a-ţi lăsa puţin timp ca să reflectezi mai înainte de a face acest pas. A sparge un vas împreună cu o femeie este un eveniment important în viaţa unui bărbat şi nu trebuie făcut în pripă şi fără nici o judecată. Bineînţeles că-ţi voi aduce vasul, fiindcă aşa doreşti. Eu nu pot să te împiedic să faci ceea ce doreşti.

Kaptah a venit destul de repede cu un vas în care se păstrează, de obicei, uleiul. Am spart vasul împreună cu Minea, iar Kaptah a fost martorul nostru. Astfel am devenit eu şi Minea soţ şi soţie. Apoi, Kaptah şi-a pus capul sub talpa piciorului Mineei şi a spus:

— De acum înainte, îmi eşti stăpână. Probabil c-ai să scoţi şi sufletul din mine, dar n-am de ales. În orice caz, sper să nu arunci cu apă clocotită peste picioarele mele şi să porţi nişte sandale mai moi, fiindcă nu-s pe gustul meu cele pe care le porţi acum. Urăsc sandalele cu tocuri. În rest, am să te slujesc şi pe tine la fel de credincios cum îmi slujesc stăpânul. Dar să ştii că ceva este ciudat, eu nu-mi pot explica de ce inima mea bătrână s-a ataşat atât de mult de tine, în ciuda atâtor necazuri pe care mi le-ai făcut. Eu nu ştiu ce va fi găsit stăpânul meu la tine, eşti atât de plăpândă, ai şoldurile prea înguste, ai sânii atât de mici. Dar nu-i nimic, se repară totul după ce vei naşte primul copil. Trebuie să ştii că eu voi fura de la tine cu aceeaşi conştiinciozitate cu care fur de la stăpânul meu, dar nu trebuie să-ţi faci griji, fiindcă eu ţin întotdeauna seama de interesele voastre mai mult decât de ale mele.

După ce a rostit aceste vorbe, Kaptah a început să plângă, apoi plânsul i s-a transformat într-un urlet prelung.

Minea i-a mângâiat umerii şi obrajii, Kaptah s-a oprit din urlat, apoi a strâns umil cioburile vasului spart şi a plecat.

În acea noapte am dormit alături de Minea, i-am urmărit răsuflarea şi părul ei mi-a mângâiat faţa. Dar nu am gustat din fericirea pe care o încerca un bărbat după ce sparge un vas cu o femeie. În fiecare om există o fericire pe care nu ajunge să o cunoască.

În acea noapte am dorit binele tuturor oamenilor, nici un gând nu mi-a fost rău. Sub acelaşi cer, luminat de o lună strălucitoare, fiecare om a fost aproape de sufletul meu.

A doua zi, Minea a dansat din nou înaintea taurilor şi inima mea a mai tremurat o dată pentru ea, dar nu i s-a întâmplat, din fericire, nici un rău. În schimb, un băiat a alunecat; când s-a sprijinit cu talpa piciorului de fruntea taurului, pentru a se învârti în aer, a căzut, după care, furios, taurul l-a luat în coarne şi l-a aruncat, apoi l-a călcat în picioare. Lumea din tribune s-a ridicat în picioare, aclamând şi urlând, şi în urletele lor teama era amestecată cu entuziasmul. După ce taurul a fost scos din arenă, trupul măcelărit al tânărului a fost purtat spre grajduri şi femeile, în extaz, au alergat să-l privească şi să-i atingă braţele şi picioarele pline de sânge exclamând: „Ce spectacol!”. Iar bărbaţii au spus: „De mult nu am mai văzut un concurs atât de bun şi interesant ca acesta de azi”. Nimeni nu a deplâns moartea acelui tânăr şi fiecare şi-a văzut mai departe de pariurile încheiate, zornăindu-şi argintul şi aurul, după care, toată lumea s-a dus acasă să bea vin şi să se veselească şi luminile torţelor au strălucit în oraş toată noaptea şi femeile şi-au lăsat bărbaţii să se distreze mai departe singuri şi au înnoptat în paturile altor bărbaţi, fiindcă aşa era obiceiul şi nimeni nu se supăra pentru un lucru atât de neimportant.

Eu am dormit singur în acea noapte, fiindcă Minea nu a putut veni, iar dimineaţa am închiriat o litieră din port şi am plecat să o conduc spre casa zeului ei. Ea a sosit într-un car din aur, tras de doi cai împodobiţi de sărbătoare, prietenii ei o urmau, fie în litiere, fie pe jos, discutând şi râzând zgomotos, aruncau cu flori în jurul ei şi, din când în când, se opreau ca să bea vin. Drumul a fost lung, dar fiecare avea multe provizii şi toţi rupeau ramuri din măslini, ca să-şi facă vânt sau ca să sperie oile ţăranilor săraci, care păşteau pe marginea drumului. Casa zeului era într-un loc pustiu, la poalele unui munte, care era destul de aproape de ţărmul mării, şi după ce

au ajuns în apropierea acelui loc, toată lumea s-a liniştit, nimeni nu mai râdea şi se vorbea doar în şoaptă.

Dar îmi este destul de greu să povestesc cum arăta casa zeului. Era asemănătoare unei coline joase, acoperită de iarbă şi de flori, care atingea muntele. Intrarea era închisă cu porţi mari de aramă. În faţa casei zeului era un templu nu prea mare, unde se desfăşurau practicile de iniţiere şi unde locuiau gardienii casei zeului. Alaiul de sărbătoare a ajuns acolo la căderea nopţii şi prietenii Mineei au coborât din litiere, s-au aşezat pe iarbă, au mâncat, au băut şi au glumit, uitând de ceremonialul care motiva prezenţa lor acolo, lângă casa zeului, fiindcă cretanii uită repede. Când s-a făcut întuneric, au aprins torţele şi au început să zburde şi să se zbenguie ca nebunii şi în întuneric, din toate părţile, se auzeau ţipetele ascuţite şi râsul femeilor. Minea era singură în templu şi nimeni nu avea voie să se apropie de ea.

O puteam vedea şi m-am uitat multă vreme la ea. Era îmbrăcată într-un veşmânt din aur, ca o zeiţă, pe cap avea o imensă perucă din aur. A încercat să-mi zâmbească, dar cu toate că zâmbea, pe faţa ei nu se putea citi nici un pic de bucurie. Când luna s-a ridicat pe cer, i s-au scos veşmântul din aur, bijuteriile şi peruca aurită şi a rămas cu nişte veşminte subţiri pe ea, iar părul i-a fost strâns într-un fileu din argint. Atunci, gardienii au tras zăvoarele ca să deschidă porţile. Porţile au scârţâit jalnic şi a trebuit să fie împinse de zece bărbaţi, ca să fie mişcate. În spatele porţilor larg deschise, domnea întunericul, nimeni nu se încumeta să postească vreun cuvânt, era o tăcere apăsătoare. Apoi, Minotaurul s-a încins cu o centură din aur, de care şi-a atârnat spada şi şi-a pus pe umeri capul aurit de taur. Nu mai era nimic uman în el, aşa am avut impresia. Mineei i s-a pus în mână o torţă aprinsă, Minotaurul a intrat după ea în întunecatul palat şi, peste puţin timp, lumina torţei nu s-a mai văzut. Apoi, porţile de aramă s-au închis lent şi au fost ferecate cu imensele lor zăvoaie. După aceea, nu am mai văzut-o niciodată pe Minea.

Am fost cuprins de disperare şi mi-am simţit inima ca pe o rană deschisă prin care mi se scurgea sângele şi am căzut vlăguit, fără nici o putere. Am căzut în genunchi şi mi-am ascuns faţa în iarbă. Şi am înţeles că ea nu va reveni niciodată, dar cum de am înţeles atât de clar în acel moment acest lucru, nu pot şti. Până atunci, deşi îmi era teamă, am sperat şi mi-am zis că, poate, zeul Cretei este altfel decât ceilalţi zei şi că mi-o va da înapoi pe Minea, din cauza dragostei care o lega de mine. Dar nu mai puteam să

sper nimic şi am rămas îngenuncheat în iarbă. Lângă mine, ţinându-şi capul în mâini, Kaptah plângea.

Nobilii şi bogătaşii Cretei alergau pe lângă noi cu torţele aprinse, dansau, ţinându-se de mâini, un dans complicat şi cântau cântece ale căror cuvinte nu le înţelegeam. După ce porţile de aramă au fost zăvorâte, toată lumea era într-un adevărat extaz. Dansau frenetic, până la epuizare şi strigătele lor ajungeau în urechile mele ca şi croncănitul sinistru al corbilor de pe ziduri.

Dar după un timp, Kaptah a încetat să mai geamă şi mi-a spus:

— Ceea ce a fost să se întâmple nu mai poate fi schimbat şi nici despre ceea ce se va întâmpla mâine nimeni nu poate şti ceva dinainte. De aceea, stăpâne, să mâncăm, să bem şi să ne întărim puterile! Am comandat vin şi multe feluri de mâncare bună, fiindcă aşa-i obiceiul pe aici. Trebuie să-ţi mai spun că lacrimile nu ajută la nimic şi nici nu schimbă situaţia în mai bine, iar omului flămând îi trec prin cap numai gânduri rele, pe când omul sătul se pune în acord cu toată lumea. De aceea, întotdeauna, de la o tristeţe atât de mare, eu sunt flămând şi, dacă-mi permiţi, voi mânca şi voi bea.

El şi-a şters lacrimile şi apoi a mâncat şi a băut mult, dar eu nu am putut nici să mănânc, nici să beau, fiindcă mâncarea şi băutura aveau gustul mâlului din mlaştini în gura mea. Stăteam întins pe iarbă, când deodată Kaptah a spus:

— Dacă nu mă înşală ochiul şi nu cred că mă înşală, fiindcă nu am băut încă nici pe jumătate din vinul care mă ajută să văd toate lucrurile de două ori mai mari decât sunt în realitate, capul cu coarne de aur s-a întors din munţi, dar pe unde a venit, nu înţeleg, fiindcă nimeni nu a deschis porţile de aramă.

Avea dreptate, Minotaurul se întorsese din casa zeului şi capul lui aurit de taur avea o strălucire înspăimântătoare în lumina lunii, în timp ce executa împreună cu câţiva alţi bărbaţi un dans ritual, lovind alternativ pământul cu călcâiele. Când l-am văzut, nu am putut să mă reţin, m-am ridicat şi m-am îndreptat spre el, l-am prins de braţ şi l-am întrebat:

— Unde este Minea?

El şi-a tras braţul înapoi şi a scuturat din capul lui de taur, dar când a văzut că nu am plecat de acolo, şi-a descoperit faţa şi mi-a spus cu ură:

— Este indecent să tulburi o ceremonie sacră, dar probabil că tu nu ştii acest lucru, fiindcă eşti străin, de aceea te iert, cu condiţia să nu mă mai atingi altădată.

— Unde este Minea? am întrebat eu din nou.

Până la urmă, el mi-a răspuns:

— Eu am lăsat-o în întunericul casei zeului, respectând ordinele sacre şi am revenit pentru a împlini ceremonia dansului sacru în cinstea zeului nostru. Dar ce mai vrei tu de la Minea? Oare nu eşti mulţumit de darurile pe care ţi le-am trimis ca răsplată, fiindcă ai ajutat-o să ajungă în Creta?

— Cum de tu te-ai întors şi ea a rămas acolo? am întrebat eu şi m-am înfipt în faţa lui.

Dar el m-a împins la o parte şi dansatorii s-au interpus între noi. Atunci a apărut Kaptah, m-a prins de braţ şi m-a tras cu forţa de acolo şi el a avut dreptate, fiindcă altfel, nu ştiu ce s-ar mai fi putut întâmpla.

— Eşti nebun şi imbecil că le atragi în felul acesta atenţia. Ar fi fost mult mai bine dacă ai fi dansat şi tu ca şi toţi ceilalţi, dacă ai fi râs şi ai fi cântat ca toată lumea, fiindcă altfel, rişti să trezeşti suspiciunea. Nici nu era nevoie să întrebi pe altcineva, fiindcă şi eu îţi pot spune că Minotaurul a ieşit pe o portiţă, aflată în apropierea marilor porţi de aramă şi nu-i nimic miraculos în asta, fiindcă m-am dus să mă uit la această portiţă şi am văzut cum gardienii au închis-o şi au luat cheia cu ei. Eu cred că cel mai bine ar fi să bei puţin vin, stăpâne, ca să te mai linişteşti, fiindcă faţa ta este răvăşită ca faţa unui nebun şi ochii ţi se învârt în cap ca ochii unei bufniţe.

Am băut vin, apoi, în timp ce torţele se mişcau în faţa ochilor mei, am adormit în iarbă, sub clar de lună. Am adormit, fiindcă el, Kaptah, turnase cu viclenie, în vinul pe care mi l-a dat să-l beau, câteva picături de sirop de mac. El a procedat la fel ca mine, atunci când i-am salvat viaţa în Babilon şi s-a răzbunat pentru umilinţa de atunci, numai că el nu m-a închis în nici un vas funerar, ci m-a acoperit cu tunica lui ca să nu răcesc şi a vegheat alături de mine, ca nu cumva dansatorii să mă calce-n picioare. Cine ştie, poate că el mi-a salvat viaţa, fiindcă, în furia şi în disperarea mea de atunci, aş fi putut să încerc să-l omor pe Minotaur.

El a stat alături de mine şi m-a vegheat până a isprăvit tot vinul din oală, după aceea s-a culcat lângă mine, înmiresmând aerul din jurul meu cu aburii de vin ai răsuflării lui.

M-am deşteptat din somn a doua zi târziu şi se vede că sucul de mac fusese puternic, fiindcă m-am întrebat mult timp unde sunt. Apoi mi-am amintit unde sunt şi mi-am amintit tot ceea ce se întâmplase în noaptea care trecuse. Eram calm şi capul îmi era limpede. Mulţi dintre cei care participaseră la sărbătoare plecaseră deja în oraş, dar mai erau acolo destui

care dormeau claie peste grămadă, bărbaţi şi femei cu trupurile goale, trântiţi cu neruşinare unul peste altul. Ei băuseră şi dansaseră până dimineaţa. Când s-au trezit, s-au îmbrăcat, iar femeile şi-au aranjat coafura, şi-au corectat liniile răvăşite ale machiajului şi au vrut să facă baie în pârâu, dar apa li s-a părut prea rece şi au oftat după apa caldă în care se scăldau în fiecare dimineaţă acasă. Şi-au vopsit buzele şi sprâncenele, şi-au uns feţele cu uleiuri frumos mirositoare şi au căscat pe întrecute, apoi s-au întrebat:

— Cine mai rămâne să o aştepte pe Minea şi cine se întoarce în oraş?

Dacă au văzut că zbânţuiala prin iarbă nu le mai place, mulţi au plecat plictisiţi spre oraş. În apropierea templului au rămas doar cei mai tineri şi mai înflăcăraţi dintre prietenii Mineei să o aştepte, deşi fiecare ştia că ea nu se va mai întoarce niciodată, fiindcă din casa zeului niciodată nu s-a mai întors nimeni. De fapt, cele mai multe dintre femeile care au întârziat a doua zi pe pajiştea din faţa casei zeului au făcut-o fiindcă noaptea au găsit pe câte cineva după care li s-a aprins inima, dar până la urmă s-au plictisit şi s-au întors acasă la bărbaţii lor. Iar bărbaţii au procedat la fel. După ce am văzut aceste lucruri, am înţeles de ce numai în port există case de distracţie, în timp ce în oraş nu există nici una. Urmărindu-le nebuniile şi zbânţuiala, am înţeles că femeile care practicau meseria de târfă prin toate porturile lumii mai aveau câte ceva de învăţat de la femeile înaltei societăţi din Creta.

Când am văzut că Minotaurul se pregătea să plece, m-am apropiat de el şi i-am spus:

— Pot oare rămâne aici pentru a aştepta întoarcerea Mineei împreună cu prietenii ei?

El mi-a aruncat o privire răutăcioasă şi mi-a spus:

— Nimeni nu te opreşte să rămâi aici, dar nu mă îndoiesc că în port poţi găsi, chiar acum, o corabie care să te ducă în Egipt, fiindcă degeaba aştepţi. Nici un iniţiat nu s-a întors până acum din casa zeului.

Am făcut-o pe naivul şi i-am spus, pentru a-i face plăcere.

— Adevărul este că Minea mi-a plăcut mult, chiar dacă, din cauza zeului ei, nu m-am distrat cu ea. Şi, la drept vorbind, nu mă aştept ca ea să se întoarcă, dar vreau să stau aici fiindcă am observat că o mulţime de femei fermecătoare m-au privit cu interes drept în ochi şi s-au apropiat de mine vârându-mi sub nas sânii lor atrăgători. Cu toate că nu mi-a permis să mă ating niciodată de ea, Minea a fost îngrozitor de geloasă şi de dificilă şi m-a împiedicat întotdeauna să mă distrez cu vreo altă femeie. Eu vreau să-ţi cer

iertare pentru că, în beţia mea din noaptea trecută, te-am tulburat în timpul dansului ritual, fără să o fi voit, probabil că te-am jignit, dar nu-mi amintesc bine cum s-a petrecut totul, fiindcă nici acum capul nu mi s-a limpezit. Îmi amintesc doar că te-am atins, fiindcă voiam să învăţ paşii acelui dans sacru şi pot să te asigur că până acum eu nu am mai văzut un dans atât de frumos. Dacă, totuşi, te-am jignit, îţi cer din toată inima să mă ierţi, fiindcă sunt străin şi nu cunosc bine obiceiurile voastre şi nu am ştiut că este interzis a te atinge, fiindcă tu eşti o persoană sacră.

Am bâiguit toate aceste nerozii clipind din ochi, pipăindu-mi capul cu mâinile şi legănându-mă ca un om beat în faţa lui, încât, până la urmă, el mi-a zâmbit, spunându-şi în sinea lui că sunt un imbecil. El a rostit:

— Dacă este aşa, eu nu te pot împiedica să te distrezi, fiindcă în Creta nu există prejudecăţi absurde. N-ai decât s-o aştepţi pe Minea, cât timp vei vrea, dar fii atent să nu laşi vreo femeie însărcinată, deoarece eşti străin şi acest fapt ar fi scandalos. Nu ţi-o spun ca să te jignesc, ţi-o spun ca de la bărbat la bărbat, fiindcă aşa sunt obiceiurile.

L-am asigurat că voi fi prudent şi i-am povestit despre fecioarele templelor din Siria şi din Babilon, până când el m-a crezut şi mai mare nerod, apoi m-a lovit uşor pe umăr în semn de rămas-bun şi a plecat spre oraş. Dar cred că le-a cerut gărzilor să mă supravegheze şi cred că a spus unor femei să se ocupe ele mine, fiindcă, imediat după ce el a plecat, s-au apropiat de mine mai multe femei, care mi-au împodobit gâtul cu coroniţe de flori, m-au privit languros şi m-au îmbrăţişat, strivindu-şi sânii de pieptul meu. Apoi m-au luat de mână şi m-au condus în nişte boscheţi să mâncăm şi să bem vin. Aşa am văzut şi eu unele dintre obiceiurile lor bizare, fiindcă nu s-au jenat de mine, numai că eu am băut vin şi am simulat că sunt beat, aşa că nu s-au ales cu nici o plăcere din partea mea; până la urmă s-au săturat de mine, au început să mă împingă şi să-mi spună că nu sunt decât un porc desfrânat şi un barbar. În acel moment a sosit Kaptah şi m-a scos de acolo ţinându-mă de braţ, m-a dojenit că m-am îmbătat şi s-a oferit cu generozitate să mă înlocuiască. Ele s-au strâmbat la Kaptah şi au pufnit în râs, iar tinerii arătau cu degetele spre burta lui mare şi spre capul lui pleşuv, râzând cu poftă. Dar, cum era străin, şi acest lucru atrage pe oricare femeie din orice ţară, ele i-au dat să bea vin şi fructe să mănânce, punându-i-le cu mâna lor în gură. Apoi, au început să se împingă în el şi să-l dezmierde, spunându-i „micuţul nostru ţap bătrân”, l-au mirosit

şi s-au arătat scandalizate de mirosul lui, dar până la urmă, mirosul lui a început să le atragă.

L-am lăsat pe Kaptah în îmbrăţişările lor şi am plecat de acolo, fiindcă nu puteam să mă gândesc decât la Minea. Îndoiala mă rodea ca un şoarece flămând.

Când străjile s-au culcat ca să se odihnească puţin, m-am apropiat de porţile de aramă, am găsit poarta cea mică şi am încercat-o, dar era imposibil de pătruns pe acolo fără cheie. Mi-am apropiat buzele de metalul porţii şi am şoptit numele Mineei, fiindcă nu aveam destul curaj să strig cu voce tare. Iar când s-au trezit paznicii, m-am dus la ei cu o oală de vin şi i-am îndemnat să bea vin împreună cu mine şi am stat de vorbă cu ei şi ei au fost foarte uimiţi, fiindcă niciodată vreun nobil nu li se mai adresase; nobilii din Creta îşi aveau viaţa lor, iar săracii nici nu existau pentru ei. Dar ei ştiau că eu sunt străin şi, bănuind că nu sunt în toate minţile, au fost bucuroşi să bea împreună cu mine, glumind între ei de nerozia mea.

Curios, preotul templului s-a apropiat de noi şi s-a bucurat când i-am oferit şi lui de băut. Era un bărbat bătrân, care locuise toată viaţa în templul de pază al porţilor de aramă, dar când l-am întrebat dacă a locuit vreodată în casa întunecată a zeului, s-a cutremurat de groază şi a spus că în casa zeului nu pot locui decât iniţiaţii şi Minotaurul, ceilalţi, care se încumetă să intre acolo, au parte de o moarte îngrozitoare. Şi ca să-şi întărească vorbele, el a povestit că odată, demult, când puterea şi renumele Cretei nu erau încă aşa de mari, pe ţărmul mării, chiar în apropierea templului, au debarcat dintr-o corabie nişte piraţi şi i-au atacat prin surprindere pe paznici, după care, o parte din ei au intrat în casa zeului, în speranţa că-i vor putea fura comorile. Dar hoţii care au intrat în casa zeului nu s-au mai întors niciodată, nu s-au mai întors nici ceilalţi, care au plecat peste puţin timp în căutarea lor, şi se spune că gărzile au auzit din depărtare, din casa zeului, nişte urlete înfricoşătoare. De aceea, ceilalţi piraţi, care rămăseseră afară, s-au temut, i-au eliberat pe paznici nemaiîndrăznind să-i omoare, şi s-au întors în grabă la corabia lor. De atunci nimeni nu a mai încercat niciodată să intre în casa zeului. De aceea, după părerea lui, este o prostie să păzeşti porţile acelea, fiindcă nimeni nu s-ar încumeta să intre acolo, apoi el m-a dus să-mi arate templul, în care locuia şi mi-a arătat şi cheile, care nu erau ascunse, şi mi-a spus că, de obicei. Minotaurul le foloseşte când intră în casa zeului pentru a se putea întoarce nevăzut de nimeni prin poarta cea

mică, fiindcă porţile de aramă trebuie să rămână ferecate, după intrarea unui iniţiat.

Ca să mi-l fac prieten, am cumpărat de la el câteva amulete şi câţiva tauri în miniatură, pe care el îi lucra din piatră, şi el a fost încântat că m-am arătat interesat de arta lui. Dar despre casa zeului a vorbit în şoaptă şi am văzut că îi era o frică grozavă de această casă pe care o păzea. Mi-a mai spus că nu ar fi fost atât de curajos să locuiască atât de aproape de casa zeului, dacă porţile de aramă ar fi fost deschise, dar de ce îi era atât de frică, nu a reuşit să mă lămurească.

Nu am vrut să întârzii multă vreme la el, ca să nu i se trezească vreo bănuială, şi m-am întors la paznici, am băut vin, am încercat să fiu vesel şi să râd cu ei şi le-am spus că fusesem puternic impresionat de femeile Cretei. Kaptah era deja epuizat când a sosit lângă noi, după tăvăleala cu femeile din societatea nobilă a Cretei. El le-a spus gardienilor tot felul de glume, culese de prin ţările pe unde am călătorit, şi ei au râs cu poftă, au bătut din palme şi au ţipat de fericire ca nişte copiii. El le-a povestit şi despre ziua în care fusese rege al Babilonului, cum a judecat mulţimea de pe tronul regal şi s-a lăudat cu performanţele nemaipomenite, pe care, a spus el, le-a avut în haremul regal. Ei se prăpădeau de râs şi au spus:

— Nu încape îndoială că prin vinele lui Kaptah curge sânge de cretan.

În felul acesta a trecut ziua şi eu eram deja scârbit de veselia lor, de indiferenţa lor, de obiceiurile lor libere şi mi-am spus că, până la urmă, şi o viaţă la voia întâmplării, aşa cum o duceau ei, nobilii din Creta, sfârşeşte prin a fi tot atât de plictisitoare ca şi una ordonată. S-au zbânţuit şi în acea noapte ca şi în noaptea de dinainte şi, tocmai când apucasem şi eu să dorm, m-a trezit ţipătul ascuţit al unei femei ce alerga pe pajişte, urmărită de nişte tineri, care, până la urmă, tot au prins-o, i-au dat jos veşmintele, după care, au început s-o călărească.

Dar, în dimineaţa următoare, toată lumea era deja obosită şi sătulă de distracţie şi cum n-aveau unde să se spele, fiindcă nici marea, nici pârâul, se pare, nu le pria, aproape toată lumea s-a întors în oraş. În apropierea porţilor de aramă au mai rămas doar câţiva tineri şi câţiva dintre cei iniţiaţi.

Dar, în cursul zilei au plecat şi ultimii. Eu le-am oferit litiera mea, fiindcă o parte din cei care veniseră pe jos nu mai aveau putere să meargă, epuizaţi după nopţile nedormite şi de distracţia excesivă. Voisem să mă descotorosesc cât mai repede de purtătorii litierei, care mă aşteptau. Cum în fiecare zi le oferisem vin oamenilor de strajă, ei nu s-au mirat când, la

căderea serii, am apărut cu o altă oală de vin, ci m-au întâmpinat cu bucurie, fiindcă erau sătui de zilele plictisitoare care îi aşteptau şi de singurătate, deoarece abia peste o lună, urma să-i fie adus zeului un alt iniţiat. Dacă s-au mirat de ceva, s-au mirat de ce o voi fi aşteptând eu singur pe Minea, fiindcă aşa ceva chiar nu se mai întâmplase, dar i-am auzit când vorbeau între ei că „las-să facă ce vrea, că nu-i decât un străin nerod”. L-am chemat şi pe preotul templului şi, după ce ei s-au apucat de băut, l-am luat la o parte pe Kaptah şi i-am spus:

— Probabil că zeii au hotărât că acum este vremea să ne despărţim, deoarece Minea nu s-a întors şi nici nu cred că se va mai întoarce, dacă nu mă voi duce eu să o scot de acolo. Dar cine s-a încumetat să intre în acest palat al întunericului nu s-a mai întors, de aceea, probabil că nici eu nu mă voi mai întoarce. Fiindcă aşa stau lucrurile, cred că cel mai bine ar fi ca tu să te ascunzi în pădure şi, dacă mâine dimineaţă vei vedea că nu m-am întors, te vei duce singur în oraş. Iar dacă te va întreba cineva despre mine, poţi să spui că am căzut de pe o stâncă în mare sau poţi să spui tot ce crezi tu că-i mai bine şi nu-i cazul să te sfătuiesc eu, fiindcă tu ai mai multă imaginaţie decât mine. Dar mai mult decât sigur, nu mă voi mai întoarce; poţi să pleci fără nici o grijă după ce voi intra eu acolo, dacă vrei. Să ştii că am scris pentru tine o tăbliţă de argilă şi am autentificat-o cu sigiliul meu sirian, pentru ca tu să poţi ridica de la Simyra tot aurul pe care l-am depozitat la casa de comerţ. Tu poţi, de asemenea, să vinzi casa mea din Simyra. După aceea, vei putea să te stabileşti unde vrei, dar dacă ţie îţi este teamă că în Egipt ai putea fi încă urmărit ca un sclav fugar, rămâi mai bine în Simyra şi trăieşte în casa mea. Şi nu trebuie să te nelinişteşti că trupul meu nu va fi îmbălsămat pentru viaţa eternă, fiindcă, de nu o voi găsi pe Minea, îmi este totuna, dacă trupul meu se va conserva sau nu. Tu ai fost un slujitor credincios şi dacă, uneori, am fost sătul de pălăvrăgeala ta şi mi-am pierdut răbdarea şi te-am lovit, am făcut-o pentru binele tău, de aceea, cred că tu nu eşti supărat pe mine. Îţi doresc să te protejeze în continuare scarabeul şi cred că-i mai bine să-l păstrezi tu, fiindcă tu crezi mai mult decât mine în puterea lui. De altfel, nici nu cred că este prea mare nevoie de scarabeu, acolo unde mă voi duce.

Kaptah a rămas mult pe gânduri, fără să mă privească, apoi a spus:

— Stăpânul meu, nu sunt deloc supărat pe tine, deşi unele lovituri pe care le-am primit de la tine au fost peste măsură de dureroase, dar nu mă îndoiesc de bunele intenţii care te îndemnau să mă loveşti în aşa un hal.

Dar, de cele mai multe ori, tu mi-ai ascultat sfaturile şi mi-ai vorbit ca celui mai bun prieten, nu ca unui sclav sau servitor, că mă şi temeam să nu cumva să dăuneze acest lucru prestigiului tău, până când băţul restabilea din nou distanţa pe care zeii o fixaseră între noi. Dar acum, lucrurile stau cam aşa: Minea este şi stăpâna mea, fiindcă piciorul ei micuţ a fost pus pe capul meu aplecat, şi eu sunt în aceeaşi măsură ca şi tine neliniştit de ce s-a întâmplat cu ea, fiindcă sunt slujitorul ei.

În afară de asta, eu nu te pot lăsa să mergi singur în acel regat al întunericului, din o serie întreagă de motive, pe care nu mă încumet să ţi le enumăr acum. Cert este că, în calitate de servitor, nu te pot urma, fiindcă tu mi-ai poruncit să nu te urmez şi eu trebuie să-ţi respect poruncile, chiar şi atunci când sunt tâmpite; aşa că te voi însoţi ca prieten, deoarece nu pot să te las singur şi pe deasupra şi fără scarabeu, deşi gândesc ca şi tine, că-ntr-o astfel de treabă ca a noastră, scarabeul nu se amestecă, fiindcă-i o prostie să intre în conflict cu un zeu străin.

El a vorbit cu multă convingere şi judecată şi nici nu s-a mai văicărit ca altădată, parcă nici nu-l mai recunoşteam. Dar eu eram de părere că este o nebunie să murim doi oameni, când era prea mult şi unul, şi i-am poruncit să nu vină cu mine. Dar el s-a încăpăţânat să meargă şi mi-a spus:

— Dacă tu nu-mi permiţi să merg împreună cu tine, nu mă poţi împiedica să merg singur, deşi preferam să merg împreună cu tine, fiindcă mie îmi este teamă de întuneric. Adevărul este că, numai gândindu-mă la această casă întunecată, simt cum mi se înmoaie oasele de frică, de aceea, sper că-mi vei permite să iau şi o oală de vin, ca să mai prind curaj din când în când, pe drum, altfel mi-e teamă că-mi va veni să urlu de teamă şi că mai mult te voi deranja. Ca să-mi iau vreo armă cu mine, ar fi inutil, fiindcă eu sunt un bărbat cu inima moale ca o cârpă şi am oroare de sânge; mai repede mă încred în picioare, ca s-o iau la fugă, decât în arme, dar, dacă tu ai de gând să lupţi cu zeul, este treaba ta, eu voi privi şi te voi încuraja. Fie cum o fi să fie, toate acestea erau deja scrise în stele încă înainte de blestemata zi în care m-am născut, cum obişnuieşti să spui tu, dar nu la fel de mult ca pe tine, mă consolează acest gând, mai degrabă mă consolează gândul că am trăit deja tot timpul care mi-a fost dat să-l trăiesc, că m-am îmbătat prin crâşme de un număr mulţumitor de ori, că m-am distrat cu destul de multe femei, uite, nu de mult, chiar şi cu aceste destrăbălate de femei din Creta, care nu sunt deloc lipsite de farmec şi de tandreţe, dar cu care, să te păzească Amon să spargi vreun vas. Se înţelege că nu mă refer la Minea,

care era prea din cale-afară de virtuoasă, aş putea spune că ăsta-i era defectul şi soarta ei demonstrează cât de dăunătoare este şi mult prea multă virtute, chiar dacă acest exemplu nu l-aş putea povesti copiilor mei, pentru a-i putea preveni de primejdii, da, copiilor mei, pe care i-am semănat cu conştiinciozitate prin lume şi pe care nu i-am văzut niciodată. îţi spun doar că, dacă această fată ar fi mers cu tine ca toate femeile decente, care atunci când întâlnesc un bărbat care le place, se duc cu el, nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat şi am fi fost acum în Simyra sau în Egipt şi ea ar fi poruncit în casa ta, unde, mai mult ca sigur, aş fi avut multe de îndurat din cauza capriciilor voastre, oricum, nu ar fi fost mai rău ca acum, când nici nu ştim ce ne aşteaptă. Şi să mai ştii că, dacă pentru tine, nu are nici o importanţă, dimpotrivă, pentru mine, conservarea trupului este ceva esenţial, fiindcă nu-i rău să mă îngrijesc de trupul care mă aşteaptă în viaţa viitoare. Dar, nu ai cum să opreşti ceea ce trebuie să se întâmple, spun şi eu, aşa, ca baba care încerca să se consoleze după ce-i rămăsese un deget între pietrele de moară.

Ştiam că el ar fi putut vorbi toată noaptea, fără întrerupere, şi nu i s-ar fi încurcat deloc limba în gură, de aceea, am spus:

—Încetează cu trăncăneala şi, dacă vrei să mergi, ia oala cu vin şi vino cu mine! Trebuie deja să plecăm; cred că au şi adormit paznicii, fiindcă li se va fi făcut somn de la amestecul pe care l-am turnat în vin.

Într-adevăr, străjile dormeau profund, dormea şi preotul, aşa că am luat fără teamă cheile Minotaurului, din locul unde preotul îmi arătase că sunt puse. Am luat un vas cu jăratic şi torţe, pe care încă nu le-am aprins, fiindcă era suficientă lumina lunii şi, după ce am deschis poarta cea mică, am intrat în casa zeului, am închis portiţa în urma noastră şi, când am rămas în întuneric, lui Kaptah au început să-i clănţăne dinţii, până când a dus oala la gură ca să prindă curaj.

După ce a prins puţin curaj de la vin, Kaptah a rostit cu o voce tremurândă:

— Stăpâne, să aprindem torţa, fiindcă aici nu este nici o lună ca afară şi întunericul este mai îngrozitor ca-n drumul spre lumea de Dincolo, pe care nimeni nu-l poate evita, numai că noi am intrat aici de bunăvoie.

Am suflat în jarul cărbunilor, am aprins torţa şi am văzut că suntem într-o grotă imensă, a cărei intrare era astupată de porţile de aramă. Din această grotă porneau în direcţii diferite zece coridoare şi cărămizile pereţilor fiecărui coridor aveau altă culoare. Eu nu am fost surprins, fiindcă auzisem deja că zeul Cretei locuieşte într-un labirint şi de la preoţii Babilonului învăţasem că labirintele se construiesc după modelul intestinelor animalelor jertfite. De aceea, credeam că voi găsi drumul bun, fiindcă văzusem de multe ori intestine de tauri sacrificaţi şi nu mă îndoiam că labirintul din Creta fusese construit odinioară după modelul intestinelor animalelor rumegătoare. De aceea, i-am arătat lui Kaptah culoarul cel mai apropiat de imaginea pe care o aveam eu despre intestine şi i-am spus:

— Mergem prin el!

Dar Kaptah a spus:

— Cred că n-ar trebui să ne grăbim, fiindcă prudenţa este mama înţelepciunii. De aceea, este bine să ne asigurăm că nu ne vom rătăci şi că vom putea reveni aici, deşi mă îndoiesc că ne vom mai putea întoarce vreodată.

După ce a spus aceste vorbe, el a scos din traista sa un ghem de sfoară, a trecut capătul sforii printr-un ac de os, pe care l-a înfipt bine între două cărămizi din perete. Cu toate că ideea lui era atât de simplă, am găsit-o foarte înţeleaptă şi m-am gândit că niciodată mie nu mi-ar fi trecut prin cap

aşa ceva, dar din orgoliu nu i-am spus acest lucru, doar i-am poruncit să se grăbească.

În felul acesta ne-am început călătoria în întunecatul labirint şi eu aveam în minte doar gândul că trecem prin imaginarele intestine ale unui animal fabulos, iar Kaptah desfăşura ghemul de sfoară pe măsură ce înaintam.

Ne-am învârtit la nesfârşit prin tot felul de coridoare, în faţa noastră s-au deschis altele şi altele, am trecut prin unele locuri de mai multe ori. Uneori, în faţa noastră apăreau ziduri, care ne împiedicau să înaintăm, ne întorceam şi o apucam într-o altă direcţie. La un moment dat, Kaptah s-a oprit, a adulmecat aerul din jurul lui, dinţii au început să-i clănţăne, torţa i-a tremurat în mână şi el a spus:

— Stăpâne, oare tu nu simţi mirosul de tauri?

Simţeam şi eu destul de bine un miros cumplit, scârbos, care amintea de mirosul taurilor, dar care era parcă şi mai dezagreabil. Mirosul era mai puternic în apropierea zidurilor care blocau înaintarea. I-am poruncit lui Kaptah să-şi continue drumul şi să facă abstracţie de mirosul din jurul nostru. Am băut vin şi am pornit repede înainte până când mi-a alunecat piciorul pe ceva moale. Când m-am aplecat, am văzut că este un cap de femeie intrat în putrefacţie, pe care încă mai era părul. Am fost sigur că nu o voi mai găsi pe Minea în viaţă, dar o nevoie nemaipomenită de a cunoaşte adevărul m-a împins înainte. I-am spus lui Kaptah să nu înceapă cu jalea şi cu urletele şi ne-am continuat drumul în tăcere, în timp ce ghemul de sfoară se desfăşura în urma noastră. Nu peste multă vreme, în faţa noastră a apărut un alt zid şi a trebuit să ne întoarcem.

Dar, deodată, Kaptah s-a oprit şi la lumina torţelor am văzut cum cele câteva fire de păr pe care le avea pe cap i s-au zbârlit şi cum faţa lui s-a cutremurat de oroare. M-am uitat şi eu, am văzut în acel coridor o baligă uscată de animal de mărimea unui om. Dacă acea baligă provenea de la un taur, acel animal ar fi trebuit să aibă dimensiuni fabuloase, îmi era greu să-mi imaginez aşa ceva. Kaptah, care mi-a ghicit gândul, a spus:

— Nu cred că poate fi baliga unui taur uriaş, fiindcă un astfel de monstru nu ar putea trece printr-un culoar atât de strâmt. Dar ar putea fi cadavrul unui şarpe uriaş.

După ce a rostit aceste vorbe, Kaptah a mai tras o gură de vin şi, probabil că tremura, fiindcă am auzit cum i se loveau dinţii de gâtul oalei de vin, iar eu mi-am revizuit presupunerea iniţială şi mi-am spus că,

probabil, culoarele labirintului fuseseră construite după ondulaţiile unui şarpe imens şi, pentru o clipă, am simţit nevoia să las totul baltă şi să plec cât mai repede înapoi, afară din labirint. M-am gândit la Minea şi din disperarea aceea, amestecată cu groază, am căpătat puterea ca să merg mai departe împreună cu Kaptah. Strângeam cuţitul hitit în mână, deşi ştiam că acel cuţit nu-mi va folosi la nimic.

Pe măsură ce înaintam, mirosul devenea mai puternic, simţeam că mi se taie respiraţia de la acea duhoare, care parcă venea de la o imensă groapă plină cu cadavre. Într-un fel, aveam o uşurare, presimţeam că ne apropiem de capăt. Am mers până când întunericul nu a mai fost atât de mare; de undeva, de foarte departe, pătrundea până acolo unde eram o lumină. Apoi a început panta, care ducea în inima muntelui. Pereţii coridorului erau tăiaţi direct în piatră, fără a mai fi căptuşiţi cu cărămidă. După ce am urcat panta, drumul a început să coboare şi la tot pasul ne-am împiedicat de schelete de oameni şi am călcat peste grămezi uscate de bălegar, ca şi cum acolo ar fi fost imensul bârlog al unui monstru-animal devorator de oameni. Pe urmă, în faţa ochilor noştri s-a deschis o peşteră foarte mare şi ne-am oprit la marginea unei stânci, am văzut apa mării şi în jurul nostru era un miros îngrozitor. în peşteră, lumina pătrundea de afară, unde era marea, şi puteam distinge ce era în jurul nostru fără ajutorul torţei şi auzeam zgomotul valurilor mării, care se izbeau de stânci, undeva departe, în faţa noastră, pe suprafaţa apei, plutea ceva asemănător unui imens sac de piele şi, până la urmă, am înţeles că era vorba despre cadavrul unui animal în putrefacţie. Arăta atât de groaznic, încât nici nu am cuvinte pentru a-l descrie. Capul cadavrului, pe jumătate cufundat în apă, era asemănător unui cap de taur, iar trupul, pe care valurile îl mişcau încet, era al unui şarpe monstruos. Şi am ştiut atunci că îl am în faţa ochilor mei pe zeul Cretei, care trebuie să fi fost mort de mult. Dar unde putea fi Minea?

Gânduri învălmăşite îmi zburau prin minte şi mă gândeam atât la ea, cât şi la toţi cei care fuseseră iniţiaţi şi instruiţi pentru a dansa dansul acela sălbatic în faţa taurilor şi care au fost jertfiţi unui zeu plin de cruzime. Mă gândeam la băieţii care niciodată nu au avut prilejul să simtă căldura unei femei, la fetele care se feriseră din calea vreunui bărbat pentru a rămâne fecioare, la toate aceste sacrificii inutile, făcute doar pentru a ajunge la făgăduita viaţă luminoasă şi fericită, alături de un zeu; m-am gândit la craniile şi la oasele de care mă împiedicasem în labirint. Toţi acei morţi, din care nu mai rămăseseră decât oase risipite în dezordine, au fost tineri şi

frumoşi şi au crezut sincer în zeul lor. Oare ce vor fi simţit atunci când îngrozitorul monstru i-a înghiţit? Nici cea mai complicată săritură din dansul lor nu le-a putut fi de un prea mare folos. Acea fiară se hrănise cu carne de om şi se pare că-i era de ajuns o fată sau un băiat pentru a-şi potoli foamea timp de o lună. Prin sacrificiul acestor fecioare frumoase şi acestor băieţi inocenţi, Creta era puternică şi domina marea. Mintea mea începea să se răvăşească, mă gândeam că un înspăimântător animal al abisurilor neştiute îşi va fi depus cândva, pe furtună, oul, în această grotă din Creta, ou din care, probabil, a ieşit monstrul. Şi de atunci, preoţii l-au adoptat ca pe zeul lor, i-au construit labirintul întunecos prin care să se învârtească şi au hotărât să-i aducă jertfe până când va muri; un alt monstru asemănător, îndrăznesc să cred că nu a mai existat în toată lumea. Dar unde putea fi Minea?

Cuprins de disperare, am început să strig din toate puterile numele ei. Doar ecoul îmi răspundea. Am tăcut abia atunci când Kaptah mi-a arătat pe jos sângele închegat pe pietre. Am urmărit dâra de sânge şi am văzut cadavrul Mineei, mai bine zis, ceea ce rămăsese din cadavrul ei, fiindcă trupul ei fusese devorat de crabi, iar din faţa ei nu mai era nimic. Am recunoscut-o după fileul de argint care-i strângea părul. Nici nu a mai trebuit să cercetez rana provocată de sabie, ştiam deja sigur că Minotaurul o adusese până acolo, o omorâse pe la spate cu sabia şi o împinsese în apă. Cu siguranţă, la fel procedase cu multe alte fecioare şi cu mulţi alţi băieţi mai înainte de Minea, ca nimeni să nu ştie că zeul Cretei era mort.

Am urlat ca un nebun, am căzut în genunchi, după care mi-am pierdut cunoştinţa şi probabil că m-aş fi înecat dacă, după cum mi-a povestit mai târziu Kaptah, el nu m-ar fi tras de acolo de lângă Minea şi nu m-ar fi întins pe dalele de piatră. Kaptah mi-a povestit despre întoarcerea prin labirint, eu nu am de unde să ştiu cum a fost. Profundă şi miloasă, starea de inconştienţă în care am intrat m-a sustras durerii şi disperării.

Kaptah mi-a povestit că a plâns multă vreme alături de trupul meu, fiindcă mă crezuse mort şi a plâns-o şi pe Minea până ce şi-a venit în fire, după aceea a început să mă palpeze şi şi-a dat seama că trăiesc şi s-a gândit că ar putea să mă scoată măcar pe mine de acolo, fiindcă pe Minea, nimeni nu o mai putea ajuta cu nimic. El mi-a povestit că a mai văzut multe victime ale Minotaurului, trupuri roase de crabi, din care nu mai rămăseseră decât nişte schelete albe şi netede, care se odihneau pe fundul mării. Dacă mi-a povestit acestea doar ca să mă consoleze, nu ştiu. În orice caz,

duhoarea aceea îngrozitoare a început să-l deranjeze enorm şi când a observat că nu poate căra în acelaşi timp trupul meu şi oala de vin, s-a aşezat şi a băut vinul până la ultima picătură, după care a aruncat vasul de vin în apă. Se pare că vinul i-a dat putere şi a reuşit să mă poarte înapoi în spinare tot drumul, urmărind firul de sfoară, până a ajuns la porţile de aramă. După ce a reflectat puţin, a înfăşurat ghemul de sfoară, ca să nu lase urme ale trecerii noastre prin labirint.

El mi-a mai povestit că, la întoarcere, a observat pe pereţi nişte semne secrete, pe care, cu certitudine, Minotaurul le crestase, ca să se orienteze cu uşurinţă în labirint. Probabil că vasul de vin pe care îl aruncase în apă, a mai spus Kaptah, va fi o surpriză pentru Minotaur, când va mai vizita acel loc, cu ocazia următorului asasinat.

Când m-a scos din labirint, ziua începuse, dar gardienii şi preotul încă mai dormeau. Kaptah a pus fără nici o greutate cheia la locul ei, apoi m-a purtat până la pârâu, unde mi-a spălat faţa cu apă rece şi mi-a fricţionat braţele până am început să-mi revin. După aceea, multă vreme eu nu am reuşit să-mi aduc aminte nimic din cele petrecute, am fost confuz şi nu am reuşit să articulez nici un cuvânt. Nu înţelegeam ce se întâmplă şi unde sunt, mi se părea că sunt în Egipt. Kaptah m-a sprijinit tot timpul cât am străbătut drumul spre oraş ţinându-mă de braţ. Abia în apropierea oraşului am reuşit să-mi amintesc despre tot ceea ce se întâmplase.

Dar nu am mai simţit nici o durere şi nici nu mă mai gândeam la Minea. Minea era ca o umbră în memoria mea, o femeie pe care o întâlnisem demult, într-o altă viaţă. În schimb, mă gândeam intens la Creta şi la zeul ei mort, mă gândeam că puterea Cretei se va prăbuşi, aşa cum prevestiseră preoţii Babilonului şi nu aveam nici o părere de rău pentru această prăbuşire, chiar dacă locuitorii Cretei fuseseră prietenoşi cu mine. În fond, bucuria pe care o afişau ei era efemeră ca spuma pe care valurile mării o poartă spre ţărmuri. Apropiindu-mă de oraş, am simţit o bucurie răutăcioasă gândindu-mă că aceste frumoase şi elegante case din Creta vor pieri în flăcări şi că ţipetele de plăcere ale femeilor se vor amesteca cu urletele de agonie, capul Minotaurului va fi turtit cu o lovitură de ciomag, tăiat în bucăţele şi împărţit ca pradă, că din puterea Cretei nimic nu va mai rămâne, că insula întreagă se va scufunda şi va ajunge la fundul mării, de unde se ridicase împreună cu monstrul cu cap de taur. Aşa gândeam.

Pe Minotaur nici măcar nu-l uram. Moartea Mineei fusese uşoară. Ea nu trebuise să-şi folosească dansul pentru a încerca să scape de monstru, ca alţi

băieţi şi alte fete sacrificate pe când monstrul trăia, ale căror chinuri vor fi fost cumplite.

Mă gândeam că Minotaurul este singurul om din Creta care ştia sigur că zeul Cretei este mort. El ştia că insula Creta urma să piară, să se scufunde, secretul lui era greu de păstrat. Dacă va fi fost greu de păstrat şi atunci când monstrul încă mai era în viaţă şi când el conducea frumoasele fecioare şi frumoşii băieţi prin casa întunecată, ştiind ce avea să li se întâmple, nu-mi dau seama. Nu, nu-l puteam urî pe Minotaur; destinul lui avea ceva mult mai tragic decât destinul altor oameni, fiindcă el era o unealtă a zeilor. Gândurile începeau să se încâlcească.

Încurajat de Kaptah, m-am apucat să râd şi să cânt ca un nebun şi lui i-a venit mai uşor să le spună prietenilor Mineei, cu care ne-am întâlnit pe drum, care s-au uitat cu groază la faţa mea răvăşită de spaimă şi de nebunie că, tot aşteptând-o pe Minea, mă îmbătasem. În cele din urmă, Kaptah a găsit o litieră şi aşa am ajuns la han, unde am băut vin până nu am mai ştiut de mine şi apoi am adormit ca un mort, multă vreme.

După ce m-am deşteptat, am fost din nou cu mintea limpede, am putut analiza clar tot ceea ce se întâmplase şi m-am gândit că, dacă aş reuşi să-l omor pe Minotaur, moartea lui nu mi-ar putea fi de nici o utilitate, fiindcă nu voi putea fi mai fericit. M-am mai gândit să dezvălui mulţimii, în port, că zeul din Creta este mort, ca mulţimea să se revolte împotriva preoţilor mincinoşi şi sângele să curgă în tot oraşul, dar nici acest lucru nu m-ar fi putut face mai fericit. M-am gândit că, dacă aş povesti adevărul, ar putea fi salvate vieţile tuturor acelora care urmau să fie sacrificaţi în casa aşa-zisului zeu. Dacă nu am făcut-o, este pentru că adevărul este ca un cuţit în mâinile unui copil: adevărul se întoarce împotriva celui care-l cunoaşte.

De aceea, am hotărât că nu mă priveşte pe mine zeul Cretei, eram doar un străin în acea ţară şi, indiferent de ceea ce aş fi făcut, nimeni nu mi-ar fi putut-o da înapoi pe Minea, indiferent de ceea ce urma să se petreacă mai târziu în Creta, crabii şi animalele mării vor curăţa în continuare oasele Mineei până le vor albi şi din Minea, cea care a fost, nu va rămâne decât un schelet, care se va odihni pe fundul mării pentru eternitate. Totul a fost scris în stele, mi-am spus eu, încă înainte de ziua în care m-am născut, îmi fusese dat să apuc acest sfârşit de lume prevestit de preoţii Babilonului, am văzut un zeu mort cu ochii mei şi nu mai aveam de aşteptat decât o altă lume. Toate gândurile mele i le-am împărtăşit lui Kaptah, care se uita la mine ca un câine bătut. Dar Kaptah mi-a spus că sunt bolnav şi mi-a poruncit să mă

culc şi să mă odihnesc şi nu a permis celor care au venit să mă vadă în acele zile să intre în cameră, fiindcă îi era teamă să nu încep să povestesc şi altora despre toate neroziile care-mi treceau prin cap.

În acele zile am fost foarte nemulţumit şi sătul de Kaptah, care mă îndemna tot timpul să mănânc, deşi nu-mi era foame. Doar vinul îmi pria. Aveam o sete cumplită şi mă linişteam doar când, din cauza vinului, vedeam toate obiectele din jur de două ori mai mari. Atunci am înţeles că toată lumea aceasta nu este decât o aparenţă şi că cel care bea până ce imaginile din jurul lui se deformează poate vedea o altă lume şi poate crede că realitatea este aşa cum o vede el. Aceasta este esenţa adevărului, aşa credeam eu atunci, dar când, calm şi didactic, am încercat să-i explic şi lui Kaptah despre surprinzătoarea mea descoperire, el nici nu a vrut să mă asculte şi mi-a poruncit mie, stăpânului lui, să mă culc şi să închid ochii ca să mă liniştesc. După părerea mea, eram destul de calm şi cu sânge rece, ca un peşte conservat în ulei, nu voiam să închid ochii, fiindcă dacă-i închideam, vedeam tot felul de imagini dezagreabile, ca de exemplu, oase descărnate şi albite, care zac într-o apă clocită sau pe o oarecare Minea, pe care o întâlneam odată, demult, şi pe care nu mi-o mai aminteam prea bine, cum dansa cu o măiestrie supranaturală în faţa unui şarpe cu cap de taur. M-am încăpăţânat să nu închid ochii şi am încercat să-l lovesc cu băţul pe Kaptah, fiindcă eram deja dezgustat de el până peste măsură, dar mâna mea nu avea nici o putere după atâta vin. El mi-a smuls cu uşurinţă băţul din mână şi l-a ascuns, mi-a ascuns şi preţiosul meu cuţit, pe care-l primisem în dar de la comandantul gărzii hitite din port; l-am căutat multă vreme, fiindcă în acele zile mă bătea gândul să văd dacă sângele meu are aceeaşi culoare ca sângele celorlalţi oameni şi, în acest scop, i-aş fi dat drumul să curgă din vene. În plus, Kaptah a fost atât de obraznic, încât, deşi i-am cerut asta de nenumărate ori, multe zile la rând, a refuzat categoric să-l invite pe Minotaur ca să discut cu el. În acele zile simţeam că Minotaurul este singurul om din lume cu care aş fi putut discuta, care ar fi putut aprecia extraordinara mea putere de înţelegere în ceea ce priveşte zeii, adevărul şi imaginaţia. Dar dacă am văzut că refuză să-l invite pe Minotaur, i-am poruncit lui Kaptah să-mi aducă un cap de bou însângerat, în faţa căruia să pot vorbi despre tauri, despre mare şi despre dans, dar Kaptah nici nu a vrut să audă de aşa ceva. Eram foarte serios supărat pe el, fiindcă îmi refuza până şi cele mai modeste dintre cererile mele.

După ce a trecut acea perioadă, am înţeles că vinul îmi tulburase mintea şi-mi slăbise memoria, că într-adevăr, fusesem destul de bolnav. Înclin să cred că, în aceeaşi măsură, vinul mă protejase ca să nu-mi pierd pentru totdeauna raţiunea şi mă ajutase să trec peste acele momente grele, când, pe lângă Minea, mi-am pierdut complet credinţa în zei şi încrederea în oameni. Mai târziu, când am început din nou să practic meseria de medic, i-am spus oricărui om disperat, care a venit la mine cu veşmintele sfâşiate şi cu cenuşă-n cap:

„Nu există supărare pe care vinul să nu o poată uşura. Nu există nici o nefericire pe care vinul să nu o poată micşora. Nu există pierdere pe care vinul să nu o consoleze. Bea vin, îneacă-ţi supărarea în vin, aşa cum şoarecii se îneacă în blidul plin cu ulei şi chiar dacă mai întâi vinul va fi aspru în gura ta, vei vedea că, pe măsură ce bei, gustul vinului devine din ce în ce mai bun, apoi supărarea dispare repede, ca norii de pe cer.”

Iar dacă cineva a venit la mine, împodobit de sărbătoare, cu coroniţe de flori pe cap şi la gât, uns cu cele mai scumpe uleiuri şi îmbrăcat cu veşminte luxoase, cu lacrimi de fericire în ochi, i-am spus:

„Este periculoasă fericirea, prietene, fericirea este mai periculoasă decât tristeţea şi necazul, fericirea ta este ca un şarpe care străluceşte în lumina soarelui şi-i frumos când îl priveşti, dar care-ţi poate vărsa în venele tale veninul otrăvitor. Fereşte-te de fericire, prietene, îneacă-ţi fericirea în vin şi să nu şovăi dacă, mai întâi, vinul te va face şi mai fericit şi-ţi va fi limpede în gură; pe măsură ce îl vei bea, el va fi mai aspru şi mai amar, până ce fericirea ta se va risipi, apoi îţi vei sfâşia veşmintele şi-ţi vei pune cenuşă-n cap şi asta este bine, fiindcă, pentru oameni, fericirea este un dar viclean, iar dacă este prea multă fericire, imaginaţia oamenilor o ia razna.”

Am simţit că o dată cu setea nebună din acele zile, ceva s-a rupt în mine, la fel ca atunci când încă eram copil şi l-am văzut pe preotul Templului din Teba cum a scuipat peste faţa lui Amon şi cum i-a lustruit-o cu mâneca hainei lui.

Atunci, în Creta, şi-a oprit fluviul vieţii mele cursul. De atunci încolo, viaţa mea a fost ca un lac mocirlos, care pare frumos la suprafaţă, în care se pot oglindi şi stelele şi cerul. Un lac în care, dacă intri, dai doar de stârvuri acoperite de mocirlă.

Într-o dimineaţă, imediat după ce m-am deşteptat, l-am observat pe Kaptah, care stătea ghemuit într-un colţ al camerei şi plângea încet

legănându-şi capul. Am înclinat, cu mâinile care-mi tremurau, oala de vin şi am băut, după care l-am întrebat:

— De ce plângi, câine?

Era după multe zile de când nu-i mai adresasem nici un cuvânt, atât de scârbit eram de îngrijirile şi de prostia lui. El şi-a ridicat capul şi a spus:

— În port este o corabie care pleacă spre Siria şi poate că este ultima corabie care pleacă înainte de marile furtuni ale iernii. De aceea plâng.

I-am spus:

— Du-te repede şi te îmbarcă pe corabie, mai înainte ca să apuc să rup băţul pe spinarea ta, fiindcă m-am săturat de mutra ta, de sporovăielile tale şi de plânsul tău.

M-am îngrozit singur de cuvintele mele, am mai tras un gât de vin şi mi-am spus că încă este bine dacă există pe lume o fiinţă care depinde de mine, chiar dacă este vorba de un sclav fugit.

Kaptah mi-a spus:

— Drept să spun, stăpâne, şi eu m-am săturat să văd cum bei şi cum trăieşti ca un porc, atât de mult m-am săturat, încât mi se face rău numai când mă uit la vin; n-aş fi crezut că este posibil să mi se întâmple aşa ceva, îmi este scârbă şi de vin, şi de bere. Trebuie să ştii că ceea ce este mort mort rămâne şi nu se mai întoarce niciodată. După părerea mea, cel mai bine ar fi să plecăm de aici, cât timp o mai putem face. Tot ceea ce ai câştigat, tot aurul şi argintul, ai aruncat deja pe fereastră şi nu cred că ai putea vindeca vreun bolnav cu mâinile acestea care îţi tremură, când tu abia mai poţi să duci oala la gură. La început, m-am bucurat că bei vin ca să te mai linişteşti după nenorocirea care ni s-a întâmplat, chiar eu te-am îndemnat să bei şi am rupt sigilii, unul după altul, de pe amfore cu cele mai bune vinuri şi am băut şi eu şi m-am fălit şi le-am spus altora: „Uitaţi-vă ce stăpân grozav am! Bea ca un hipopotam, aruncă fără ezitare aurul şi argintul pe amfore de vin şi duce o viaţă fericită!” Dar, după aceea, nu m-am mai mândrit deloc, iar acum îmi este ruşine că am un astfel de stăpân, fiindcă pentru toate lucrurile de pe pământ există un timp şi o limită. După părerea mea, tu mergi întotdeauna prea departe. Eu n-am să-l judec niciodată pe un bărbat care bea până se îmbată, apoi se ia la harţă cu un altul în colţul străzii, iar la urmă se trezeşte cu capul plin de cucuie într-un bordel. Este singurul mijloc ca un om amărât să nu înnebunească şi un om cu judecată ştie să se folosească cuviincios de acest obicei. Eu însumi l-am probat, când a fost cazul, poate că, uneori, prea mult. După o beţie, orice

om cu judecată merge şi se reface cu o bere şi cu un peşte sărat, după care îşi vede de munca lui, pe care zeii i-au hotărât-o, şi se comportă decent. Dar tu bei ca şi cum fiecare zi ar fi ultima ta zi din viaţă; mă gândesc că, dacă tot vrei să mori din pricina băuturii, mai bine intră cu totul într-un butoi cu vin, în felul acesta poţi muri mai repede, mai plăcut şi mai decent!

Am reflectat la vorbele lui, mi-am privit mâinile, cu care altădată îngrijisem şi vindecasem oameni. Mâinile îmi tremurau şi nu răspundeau comenzilor mele, parcă erau ale unui alt om. M-am gândit la toată ştiinţa pe care o acumulasem în multele ţări prin care călătorisem, era o nebunie ceea ce făceam; nici mâncarea în exces nu este bună, nici băutura, atât la tristeţe, cât şi la bucurie, Kaptah avea dreptate. Este o vreme prielnică pentru orice îndeletnicire de sub cer. Pentru mine era vremea să îngrop totul în uitare. I-am spus lui Kaptah:

— Trebuie să ştii că nu cuvintele tale, care sunt ca un bâzâit de muscă în urechile mele, îmi influenţează hotărârea, întâmplarea face că şi cu gândesc la fel ca şi tine în acest moment. De băut nu voi mai bea nici un strop de vin şi probabil că va trece multă vreme până ce mă voi apropia din nou de o amforă cu vin. Am vrut să-mi limpezesc gândurile, dar gândurile mele nu se vor limpezi niciodată. Acum trebuie să plecăm din Creta şi să ne întoarcem în Simyra.

Kaptah a urlat şi a râs de bucurie după ce a auzit vorbele mele şi s-a apucat să sară într-un picior, aşa cum fac sclavii când sunt veseli, dar eu am continuat şi i-am spus:

— Această călătorie a fost foarte folositoare pentru mine, deoarece cu această ocazie eu m-am descătuşat de toţi zeii. De acum înainte, eu nu mă consider dator faţă de nici un zeu şi nu aştept nimic de la nici un zeu, fiindcă nici un zeu nu are nici o datorie faţă de mine. Nu-ţi face griji, nu voi spune aceste vorbe nimănui, fiindcă eu nu vreau să rănesc pe nimeni. N-are decât să se sprijine fiecare pe ce vrea şi să creadă în ce vrea, doar un sfat le-aş da: să nu se amestece în treburile zeilor, pentru că pot înnebuni. Oricum, mai bine cu zeii Egiptului decât cu zeii Cretei, Babilonului sau ai hitiţilor. Să ne mulţumim că le-am învăţat numele ca să ştim de cine să ne ferim. Voi merge în Simyra, acolo voi vedea care este drumul meu. Poate că viaţa este mai bună decât moartea, poate că un om viu este mai important decât un zeu mort. Dar nu voi şti niciodată dacă este aşa până ce nu voi muri de-a binelea. Presupun că moartea poate fi mai bizară decât două săptămâni de beţie. Grăbeşte-te şi strânge lucrurile noastre, poate găsim un loc în corabia

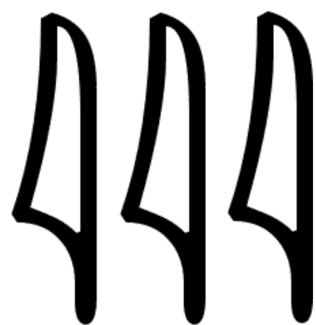
aceea despre care vorbeai, şi ajută-mă şi pe mine să ajung acolo, observ că picioarele mele se răzvrătesc după atâta vreme de când nu au mai umblat, unul o ia într-o parte, pe când celălalt se ambiţionează să meargă în partea opusă.

Mai înainte ca el să plece şi să ne reţină locuri pe corabie, i-am spus:

— Toate acestea se vor întâmpla cu condiţia ca niciodată să nu mai rosteşti în faţa mea numele Mineei, pe care am uitat-o şi am şters-o din mintea mea, ca şi cum ea nu ar fi existat niciodată. Te asigur că, dacă vei rosti odată acest nume, te voi vinde ca sclav la o moară de piatră sau la vreo mină de cupru dezvăluind că eşti un sclav fugit şi ţi se vor tăia urechile şi nasul. Ţine bine minte ce ţi-am spus, Kaptah, astfel de vorbe adevărate, încă niciodată nu ţi-am spus până acum.

Kaptah nu a spus nimic, în aceeaşi zi ne-am urcat pe corabie. Vâslaşii au cufundat vâslele în apă şi au început să vâslească, am ajuns în larg şi am văzut zeci şi sute de corăbii, am văzut şi corăbiile de război ale Cretei, care erau protejate cu scuturi de aramă. Când am ieşit din port, vâslaşii şi-au retras vâslele din apă, căpitanul a adus jertfe zeilor mari şi zeilor pe care-i avea în cabină, apoi a dat ordin să se desfăşoare pânzele. Corabia s-a clătinat şi valurile mării au lovit-o cu un zgomot surd. Navigam spre Siria, şi Creta a dispărut la orizont ca un nor albastru, ca o umbră, ca un vis; în jurul nostru nu a mai rămas decât imensitatea agitată a mării.

Cartea a noua

„COADA CROCODILULUI”

1

Când m-am întors în Simyra, după trei ani, eram un bărbat matur şi cunoscusem deja şi bune, şi rele în multele ţări prin care hoinărisem. Vântul mării îmi risipise ceaţa şi ameţeala din cap, îmi limpezise ochii şi îmi întărise mâinile şi picioarele. Mâncam, beam şi mă comportam din nou ca şi ceilalţi oameni, dar nu vorbeam prea mult, fiindcă mă simţeam şi mai singur ca înainte. Singurătatea este privilegiul omului adult, toată lumea o ştie, numai că eu am fost singur din clipa în care m-am născut, când, într-o barcă de stuf, am călătorit singur pe Nil şi poate că nu a fost drept că, mai târziu, singurătatea mea a fost şi mai mare; totuşi, singurătatea mi-a fost casa şi refugiul din faţa tenebrelor. Stăteam aşezat la prova corăbiei, valurile verzi şi vântul îmi biciuiau gândurile deşarte şi o vedeam pe Minea, undeva, departe, în lumina lunii care se risipea în mare, şi-i auzeam râsul capricios, o vedeam cum dansa pe pământul argilos al Babilonului, îmbrăcată în veşmintele ei uşoare, tânără, zveltă şi unduitoare ca o trestie. Şi imaginea ei nu-mi mai provoca nici durere, nici teamă, era ca o beţie plăcută, imagine pe care o poţi întâlni numai câteodată, când te trezeşti dintr-un vis mai frumos decât realitatea N-aş fi vrut să mi se risipească din minte nici o clipă pe care o trăisem împreună cu ea, eram fericit că o întâlnisem, înţelegeam că, fără ea, viaţa mea ar fi fost incompletă. Pe lemnul rece al provei era pictat un chip de femeie. Mă simţeam încă puternic şi, din dorinţele mele de bărbat încă nu risipisem nimic; ştiam că voi căuta alte femei, fiindcă nopţile sunt prea reci pentru un bărbat singur. Dar credeam că toate acele alte femei vor fi ca lemnul pictat şi rece al corăbiei, că, strângându-le la piept în întunericul nopţii, o voi căuta mereu doar pe Minea, voi căuta ochii ei strălucitori în lumina lunii, voi căuta căldura coapselor ei mici, voi căuta mirosul de chiparos al trupului ei.

Acolo, lângă prova corăbiei, care mă purta spre Simyra, mi-am luat rămas-bun de la Minea.

Călătoria noastră a fost dificilă, fiindcă vântul a început să fie violent şi corabia a încercat să evite vântul, care o zgâlţâia fără încetare, şi valurile înspăimântătoare, înalte cât munţii, care o izbeau. Pe Kaptah nu l-au ajutat amuletele vrăjite, nimic nu l-a mai ajutat atunci. Deşi şi-a strâns puternic, de mai multe ori, centura în jurul pântecelui, nici scarabeul nu l-a mai ajutat, nici faptul că a adus jertfe zeilor mării, preaslăvindu-le numele. El nu a mâncat nimic în timpul acelei călătorii şi şi-a blestemat continuu ziua în care se născuse pe acest pământ. Dar nu i-a mai fost frică că va muri, ca altădată, şi în starea jalnică în care era, s-a consolat la gândul că toate chinurile lui se vor sfârşi când va pune piciorul pe pământ, deşi de acest lucru s-ar fi îndoit, chiar de l-ar fi ştiut mai înainte, în prima noastră călătorie.

De aceea, când am ajuns la Simyra, s-a trântit la pământ şi a sărutat dalele de piatră ale debarcaderului, a plâns şi i-a jurat scarabeului că niciodată nu va mai pune piciorul pe vreo corabie. Şi eu am fost emoţionat când am revăzut colibele îngrămădite şi casele înalte ale Simyrei, cerşetorii zdrenţăroşi de la colţul străzilor, câinii morţi şi roiurile de muşte din jurul solzilor de peşte, fiindcă trăisem în Simyra doi ani şi acest oraş îmi era drag; în Simyra căpătasem încredere în mine şi în forţele mele, în Simyra vindecasem mulţi oameni.

Casa era la locul ei, dar uşile şi ferestrele fuseseră forţate şi toate lucrurile pe care nu le depusesem la casa de comerţ fuseseră furate. Şi dacă tot lipseam de atâta timp, vecinii transformaseră curtea casei mele într-un imens depozit de gunoaie şi-şi făceau şi nevoile acolo, aşa că în toată casa era un miros îngrozitor, şobolanii mişunau peste tot şi toate camerele erau pline de pânze de păianjen. Vecinii mei nu numai că nu au fost bucuroşi să mă revadă, dar mi-au întors şi spatele, şi-au zăvorât porţile şi au spus:

— El este egiptean şi toate relele vin de la Egipt.

De aceea, am tras la un han şi a rămas în sarcina lui Kaptah să pună casa la punct. Pe urmă, m-am dus la casa de comerţ, unde-mi plasasem toată averea. După cei trei ani de călătorie mă întorsesem sărac şi pierdusem tot ceea ce câştigasem din practicarea artei mele de medic, pierdusem şi aurul pe care mi-l dăduse Horemheb, de fapt, cea mai mare parte din aur rămăsese în mâinile preoţilor Babilonului, din cauza Mineei.

Pentru bogaţii armatori din Simyra a fost o surpriză să mă vadă şi, de uimire, li s-au lungit nasurile şi şi-au scărpinat bărbile dese, fiindcă ei nu se mai îndoiau deja de mult că-mi moşteniseră averea, din moment ce nu dădusem semne de viaţă de atâta vreme. Totuşi, ei au fost corecţi şi au clarificat situaţia mea financiară: chiar dacă unele dintre corăbiile în care-mi investisem aurul naufragiaseră, altele îmi aduseseră câştiguri, aşa că, eram mai bogat decât atunci când plecasem din Simyra şi nu avea rost să-mi fac griji.

Prietenii proprietari de corăbii m-au invitat la ei, mi-au oferit vin şi prăjituri cu miere şi mi-au spus fără sfială:

— Sinuhe, medicul nostru, tu eşti, fără îndoială, prietenul nostru, dar tu eşti egiptean şi chiar dacă în continuare facem cu plăcere comerţ cu Egiptul, nu mai dorim ca egiptenii să se instaleze aici, în Simyra, fiindcă mulţimea bombăneşte împotriva egiptenilor şi este sătulă de impozitele care i se impun pentru a i se plăti faraonului dările. Nu ştim de unde a început toată această furie împotriva Egiptului, dar egiptenii sunt loviţi cu pietre pe stradă, în templele lor sunt aruncate stârvuri de animale şi nici un om respectabil nu mai ţine să fie văzut în compania vreunui egiptean. Tu, Sinuhe, eşti prietenul nostru, te respectăm pentru marea ta măiestrie de medic şi niciodată nu vom putea uita miraculoasele vindecări pe care tu le-ai făcut. De aceea, îţi povestim despre această stare de lucruri şi te sfătuim ca să fii prudent şi să te păzeşti.

Vorbele lor m-au deconcertat, fiindcă înainte de a pleca din Simyra, sirienii se-ntreceau între ei în amabilitate şi prietenie faţă de egipteni şi-i invitau în casele lor şi, la fel ca în Teba, unde era imitată moda siriană, în Simyra, mulţi sirieni se îmbrăcau ca egiptenii. Cuvintele lor au fost confirmate de Kaptah, care a venit la han şi mi-a spus enervat:

— Nu ştiu ce duhuri rele le-au intrat în cur simyrienilor, că se poartă acum ca nişte câini turbaţi. Nici nu am apucat să spun două cuvinte-n egipteană, că m-au şi azvârlit din cârciuma unde intrasem, fiindcă aveam gâtul uscat ca praful, după toate necazurile prin care am trecut din cauza ta, stăpâne. Ei m-au dat afară când şi-au dat seama că sunt egiptean şi m-au înjurat, iar copiii de pe stradă au aruncat în mine cu baligă de măgar. După aceea, am fost mai înţelept şi, intrând într-o altă cârciumă -, fiindcă, într-adevăr, gâtul îmi era uscat ca pielea de bou de pe tobă şi mi-era dor de berea siriană - n-am mai scos nici o vorbă, cu toate că mi-a fost foarte greu, fiindcă limba mea este ca un animal sprinten, care nu poate sta prea mult

timp într-un singur loc. În orice caz, am fost înţelept, mi-am văzut de treabă, mi-am înecat necazul în bere fără să spun un cuvânt şi am ascultat atent ceea ce vorbeau alţii. Ei spuneau că Simyra a fost, pe vremuri, un oraş liber, care nu plătea tribut nimănui, şi că ei nu vor ca şi copiii lor să fie, încă de la naştere, sclavi faraonului. Dar şi alte oraşe ale Siriei cică au fost libere, de aceea, spuneau ei, cel mai înţelept lucru pe care-l au de făcut cei care iubesc libertatea şi s-au săturat să mai fie sclavi faraonului este să crape capetele tuturor egiptenilor şi să-i gonească din Siria. Poftim, astfel de nerozii vorbeau ei, deşi toată lumea ştie că Egiptul a ocupat Siria doar pentru binele ei şi că, nici cu prea mare lucru nu se-alege de pe urma ei şi că, dacă Egiptul nu i-ar proteja pe sirieni de ei înşişi, oraşele Siriei ar fi ca nişte pisici sălbatice, închise într-un sac, care se ceartă, se bat şi se sfâşie între ele, ceea ce nu-i de dorit pentru bunul mers al culturilor pământului, al creşterii vitelor şi al comerţului. Acest lucru, în Egipt, îl ştie şi-un copil care merge la şcoală şi chiar dacă eu însumi nu am fost la şcoală pe când eram copil, am aşteptat de multe ori în faţa porţilor şcolii pe îngrozitorul copil al primului meu stăpân, care mă lovea cu picioarele-n glezne şi mă-nţepa în locurile sensibile cu condeiul de scris. Dar n-are rost să-ţi povestesc acum despre acele nenorocite de vremuri. Acolo, în cârciumă, acei sirieni care vorbeau se făleau cu puterea lor şi povesteau despre o înţelegere dintre toate oraşele Siriei; până la urmă, mi s-a făcut scârbă să-i mai ascult şi, când stăpânul cârciumii era întors cu spatele, am şters-o de acolo, fără să plătesc berea pe care o consumasem, aşa de supărat am fost.

Nici n-a fost nevoie să mă plimb prea mult prin oraş ca să constat că tot ceea ce Kaptah îmi povestise era adevărat. Este drept că nimeni nu m-a deranjat cu nimic, fiindcă eram îmbrăcat în veşminte siriene, dar oamenii pe care-i cunoscusem altădată şi-au întors capul, să nu mă vadă, când m-am apropiat de ei, şi am văzut că alţi egipteni umblau în oraş însoţiţi de escortă. Cu toate acestea, unii sirieni nu se sfiau să le arunce-n cap cu fructe stricate şi cu peşte împuţit. Totuşi, mă gândeam că nu-i chiar atât de mare pericolul, că sirienii erau atât de furioşi doar din cauza noilor impozite percepute de Egipt şi că avea să le treacă repede acea furie, fiindcă Siria profita mai mult de pe urma Egiptului decât Egiptul de pe urma Siriei şi nu puteam crede că oraşele de coastă ale Siriei ar fi putut rezista prea mult fără grâul Egiptului.

De aceea, după ce casa a fost aranjată din nou, am primit acolo bolnavi şi i-am îngrijit şi i-am vindecat ca şi mai înainte, fiindcă suferinţa, boala şi

durerea nu ţin seama de naţionalitatea medicului, ci doar de îndemânarea lui. Totuşi, de multe ori, pacienţii m-au înfruntat şi mi-au spus:

— Spune şi tu, egipteanule, dacă este drept că Egiptul ridică de la noi impozite, profită de bunătatea noastră, se-ngraşă de pe urma sărăciei noastre şi ne suge sângele ca o lipitoare. Iar garnizoanele egiptene din oraşele noastre sunt ca o jignire pentru noi. Oare noi nu suntem în stare să menţinem ordinea în oraşele noastre? Oare noi nu suntem capabili să ne apărăm singuri de duşmani? Este nedrept că din cauza Egiptului noi nu avem dreptul să reconstruim zidurile de apărare ale oraşelor noastre şi să reparăm forturile, dacă noi înşine o dorim. Autorităţile noastre sunt capabile să guverneze Siria, nu este nevoie să-şi bage nasul şi Egiptul atunci când sunt încoronaţi prinţii noştri şi nici în judecăţile noastre. Pe Baal, fără egipteni, Siria ar fi prosperă şi înfloritoare. Egiptenii se abat asupra noastră ca lăcustele şi faraonul insistă să ne impună noul lui zeu, că până la urmă, scârbiţi, zeii noştri nu ne vor mai proteja.

Eu nu prea voiam să discut cu ei, dar nici nu mă puteam stăpâni, aşa că le spuneam tuturor:

— Oare împotriva cui aţi vrea să construiţi ziduri şi fortificaţii dacă nu împotriva Egiptului? Adevărul este că, încă din timpul bunicilor părinţilor voştri, oraşul vostru a avut libertate deplină în interiorul zidurilor lui, dar a curs mult sânge şi aţi sărăcit din cauza numeroaselor războaie cu vecinii pe care-i urâţi în continuare, prinţii voştri au guvernat după bunul lor plac şi atât cei bogaţi, cât şi cei săraci au avut de suferit din cauza capriciilor lor. Acum, scuturile şi lăncile Egiptului vă protejează şi legile Egiptului garantează atât drepturile celor bogaţi, cât şi drepturile celor săraci.

Dar vorbele mele îi înfuriau, ochii li se tulburau de indignare, nasurile lor îşi schimbau culoarea şi ei îmi spuneau:

— Toate legile Egiptului nu sunt mai bune decât o baligă şi zeii Egiptului ne dezgustă. Iar despre nedreptăţile şi violenţa de altădată a străbunilor noştri nu credem nimic, fiindcă toate poveştile astea au fost născocite de egipteni, pentru a-şi justifica prezenţa pe pământul nostru şi pentru a ne face să uităm de libertate; ei erau părinţii părinţilor noştri şi inima noastră ne spune că nedreptatea într-o ţară liberă este preferabilă dreptăţii într-o ţară de sclavi.

Le spuneam:

— Nu se vede pe voi nimic care să ateste că aţi fi sclavi, dimpotrivă, vă îngrăşaţi bine şi singuri vă mândriţi că vă-mbogăţiţi, fiindcă egiptenii sunt

proşti. Dacă aţi fi liberi, nu încape îndoială că v-aţi fura unul altuia corăbiile, v-aţi distruge unul altuia livezile de pomi fructiferi şi nici viaţa nu v-ar fi în siguranţă, când aţi dori să călătoriţi în interiorul Siriei voastre.

Ei refuzau să mă mai asculte, trânteau darurile în faţa mea şi plecau bombănind.

— În inima ta, tot egiptean rămâi, spuneau ei, chiar dacă veşmintele tale sunt siriene. Fiecare egiptean este un opresor şi singurul egiptean bun este egipteanul mort.

Din cauza aceasta nu-mi mai plăcea în Simyra şi de aceea am început să-mi strâng averea şi să mă pregătesc de drum, fiindcă îi promisesem lui Horemheb că-l voi întâlni şi că-i voi povesti despre tot ceea ce am văzut prin ţările prin care am umblat. Voiam să mă întorc în Egipt, fiindcă inima mea era mai puternică decât capriciile minţii mele şi voiam să mai beau o dată din apa Nilului. Timpul trecea şi spiritele rele se mai calmaseră puţin în oraş, numai că, într-o dimineaţă, a fost găsit în port un soldat egiptean cu gâtul retezat; lumea s-a înspăimântat foarte mult de aceasta, s-a închis în case şi pacea s-a întors din nou în oraş. Dar autorităţile nu au reuşit să-l descopere pe criminal şi apoi a fost ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic şi vânzătorii şi-au deschis din nou uşile şi au devenit şi mai agresivi şi nu-i mai lăsau pe egipteni nici să meargă pe stradă. Egiptenii din Simyra erau nevoiţi să umble înarmaţi.

Într-o seară, pe când mă întorceam de Ia templul zeiţei Iştar, pe care îl frecventam din când în când, la fel ca însetatul care bea apă fără să se uite din ce fântână bea, de lângă zidurile templului s-au desprins nişte bărbaţi, care au spus:

— Oare nu este acest bărbat un egiptean? Oare-i putem îngădui noi unui tăiat împrejur să se culce cu fecioarele noastre şi să ne spurce templul?

Le-am spus:

— Fecioarele voastre, care, pe bună dreptate, ar merita să fie numite altfel, nu prea fac caz de naţionalitatea bărbatului cu care se culcă şi cântăresc fericirea pe care urmează să o ofere după aurul pe care acesta îl are în buzunar şi n-au de ce se plânge, fiindcă şi ele se distrează pe cinste, iar în ceea ce mă priveşte, mă duc la ele când am poftă.

Atunci, ei şi-au acoperit faţa cu veşmintele şi s-au aruncat asupra mea, m-au trântit la pământ şi mi-au lovit capul de zid de am crezut că voi muri. Dar, când au început să-mi scoată veşmintele de pe mine, ca să-mi arunce trupul în port, unul dintre ei m-a recunoscut şi a întrebat:

— Oare nu eşti tu Sinuhe, medicul egiptean, prietenul lui Aziru?

Am confirmat că eu sunt Sinuhe şi i-am ameninţat că-i voi omorî şi că le voi arunca leşurile câinilor; mă durea capul îngrozitor şi eram atât de furios, încât uitasem că ar fi trebuit să-mi fie teamă. Şi ei m-au lăsat în pace, mi-au restituit veşmintele şi şi-au văzut de drum, având grijă să-şi acopere feţele şi n-am înţeles de ce, fiindcă nu erau dintre aceia care să se teamă de ameninţările unui om singur.

Câteva zile mai târziu, în faţa porţii mele s-a oprit un mesager şi am avut parte de un spectacol rar, fiindcă el era călare pe spinarea unui cal şi eu aşa ceva rar mai văzusem până atunci, fiindcă un egiptean nu s-ar urca niciodată pe spinarea unui cal, iar sirienii o fac cu rare ocazii; doar banditii necivilizaţi din deşert călăresc caii. Calul este un animal mare şi violent, care obişnuieşte să lovească cu picioarele şi să muşte, dacă cineva încearcă să i se suie pe spinare, spre deosebire de măgar, care se obişnuieşte cu orice. Şi chiar atunci când este înhămat la un car, calul este un animal periculos, doar soldaţii bine antrenaţi reuşesc să-l stăpânească şi-l liniştesc vârându-i degetele în nări. În orice caz, în faţa casei mele, bărbatul acela era pe spinarea unui cal înspăimântător, plin de spume, care necheza îngrozitor şi din gura căruia curgea sânge. După îmbrăcăminte, mi-am dat seama că bărbatul venea de undeva din munţi, unde sunt turmele de oi. Era foarte neliniştit. El a venit înspre mine atât de repede, încât abia a avut timp să se închine şi să-şi atingă fruntea cu mâna. După aceea, a urlat cu o voce îngrozită:

— Porunceşte să ţi se aducă o litieră, medicule Sinuhe, şi urmează-mă repede, fiindcă vin din ţara amoriţilor şi regele Aziru m-a trimis să te caut şi să te aduc la el. Băiatul lui este bolnav, nimeni nu ştie ce are şi regele rage ca un leu în deşert şi-i rupe picioarele oricui se apropie de el. De aceea, ia-ţi lada cu leacuri şi urmează-mă repede, dacă nu, îţi retez capul cu cuţitul şi capul tău se va rostogoli apoi pe stradă ca o rodie.

— Nu cred că regele tău are nevoie numai de capul meu, fiindcă, fără mâini, capul meu nu este în stare să vindece nimic, i-am spus eu. Însă, îţi dau iertare pentru cuvintele ameninţătoare pe care te-ai grăbit să mi le spui şi te voi urma, nu din cauza ameninţărilor tale, de care nu-mi este frică, ci pentru că regele Aziru îmi este prieten şi vreau să-l ajut.

L-am trimis pe Kaptah să-mi aducă o litieră şi l-am urmărit pe călăreţ cu inima plină de bucurie, fiindcă eram atât de singur şi mă bucuram că-l voi întâlni chiar şi pe Aziru, cel căruia îi aurisem dinţii. Dar mi-a trecut repede bucuria, fiindcă, după ce am ajuns la trecătoare, am fost instalat într-un car de război, tras de nişte cai sălbatici, care au alergat peste pietre şi peste munţi în aşa fel încât am crezut c-are să se rupă totul din mine şi de teamă ce mi-a fost, am urlat îngrozitor, iar mesagerului meu, care încă mai stătea pe spatele calului lui obosit, i-am dorit să cadă şi să-şi frângă gâtul. Dincolo de munţi, am fost aruncat cu lada mea cu tot într-un alt car, tras de nişte cai mai odihniţi, care fugeau nebuneşte încât nici n-am mai ştiut unde-mi sunt picioarele şi unde-mi este capul. Altceva n-am făcut decât să strig încontinuu vizitiului: „Tâlharule, banditule, canalie!” şi să-l lovesc cu pumnii în spate, când drumul era mai drept şi mă încumetam să-mi ridic braţele din car. Dar el nu s-a neliniştit din cauza mea şi a tras mai tare de hăţuri şi a îndemnat caii să gonească mai repede plesnindu-i cu biciul; carul aproape că sărea peste pietre şi eram sigur că până la urmă îi vor cădea roţile

În felul acesta, drumul până în ţara amoriţilor nu a fost prea lung şi, mai înainte de a se întuneca, am ajuns într-un oraş care era înconjurat de ziduri înalte. Pe ziduri străjuiau soldaţi înarmaţi, porţile s-au deschis şi am traversat oraşul. Din toate părţile se auzeau numai răgete de măgari, ţipete de femei, scâncete de copii şi cum vizitiul nu se uita deloc pe unde mâna caii, au fost răsturnate multe coşuri de fructe şi sparte multe oale pe drum. Când m-am dat jos din car, nici nu am mai putut să merg, doar mă bălăngăneam pe picioare ca un om beat, aşa că vizitiul m-a sprijinit când am intrat în casa lui Aziru, iar un sclav mi-a dus lada cu instrumentele medicale şi leacurile.

Abia am ajuns în vestibulul încărcat de scuturi, armuri, pene de struţ, cozi de leu şi vârfuri de lance, că a şi apărut Aziru urlând ca un elefant rănit. Avea veşmintele sfâşiate, îşi turnase cenuşă în cap şi-şi zgâria faţa cu unghiile.

— De ce aţi întârziat bandiţilor, tâlharilor, melcilor? a răcnit el smulgându-şi barba ondulată cu atâta furie, încât panglicile de aur care erau împletite în barba lui zburau în aer ca fulgerul.

După aceea, a început să-l lovească cu pumnii pe vizitiul care încă mă mai sprijinea. Zbiera ca un nebun:

— Pe unde-ai trândăvit, servitor puturos, în timp ce fiul meu este pe moarte?

Dar vizitiul s-a apărat şi a spus:

— Am gonit atât de repede, că abia de-au mai putut să mai sufle caii, am trecut muntele mai repede decât păsările în zbor şi un mare merit că am ajuns atât de repede îl are medicul Sinuhe, care ardea de nerăbdare să-ţi vindece fiul şi mă încuraja cu strigăte când eram obosit şi mă lovea cu pumnii în spate când mai micşoram din viteză, n-aş fi crezut vreodată că un egiptean poate fi în stare de aşa ceva. Niciodată până acum, nu am mai ajuns atât de repede din Simyra în Amuru.

După aceea, Aziru m-a îmbrăţişat cu căldură, a plâns şi mi-a spus:

— Vindecă-mi băiatul, Sinuhe, vindecă-mi-l şi tot ceea ce este al meu va fi şi al tău!

I-am spus:

— Lasă-mă să-l văd mai întâi, ca să pot şti dacă-l pot vindeca.

El m-a condus într-o încăpere imensă, unde era o căldură insuportabilă, fiindcă în vatră ardeau cărbuni, deşi era o zi caldă de vară. În mijlocul încăperii era leagănul în care băieţelul, nu mai mare de un an, înfăşurat în pături groase de lână, urla. Ţipa aşa de tare, încât i se învineţise toată faţa. Fruntea îi era plină de transpiraţie şi, deşi era încă atât de mic, avea un păr des şi negru ca al lui Aziru. L-am examinat şi mi-am dat seama că nu avea nimic grav, fiindcă dac-ar fi fost pe moarte, după cum afirmase taică-su, n-ar fi avut putere să urle atât de tare. M-am uitat împrejur şi am văzut-o, întinsă lângă leagăn, pe Keftiu, femeia pe care i-o dăruisem lui Aziru. Ea era mai grasă şi mai albă ca mai înainte. Grăsimile trupului ei tremurau când, de tristeţe, îşi lovea fruntea de podea şi suspina. În toate colţurile camerei, sclave şi doici se tânguiau, toate aveau vânătăi şi cucuie, fiindcă Aziru le lovise de furie că nu-s în stare să-i îngrijească cum se cuvine fiul.

— Să n-ai nici o teamă, Aziru, am spus eu. Fiul tău nu va muri, dar mai înainte de a-l consulta, vreau să mă spăl şi să fie stins imediat focul, că altfel o să ne sufocăm cu toţi de atâta căldură.

Atunci, Keftiu şi-a ridicat brusc capul şi a spus înspăimântată:

— S-ar putea să răcească copilul.

Apoi, ea s-a uitat la mine şi mi-a zâmbit, s-a ridicat, şi-a netezit părul, şi-a aranjat veşmintele, mi-a zâmbit din nou şi m-a întrebat:

— Sinuhe, tu eşti?

Dar Aziru îşi frângea mâinile şi spunea:

— Copilul nu poate mânca, vomită imediat după ce i se dă de mâncare, trupul lui este încins. De trei zile nu a mai mâncat nimic, în schimb, plânge continuu; inima mea este zdrobită, când îl aud cum plânge.

I-am poruncit să dea afară din încăpere sclavele şi doicile, care mă enervau cu tânguiala lor, şi el m-a ascultat supus şi umil, uitând că este rege. După ce m-am spălat, am desfăşat copilul din toate acele numeroase pânze şi pături în care era învelit şi am poruncit să fie deschise ferestrele, ca să se mai primenească puţin aerul din încăpere. Copilul s-a liniştit imediat şi a început să dea din picioruşele lui durdulii. I-am pipăit corpul şi burta şi, după aceea, mi-am dat seama despre ce este vorba; i-am cercetat gingiile şi m-am bucurat că ghicisem atât de repede; băieţelului îi apărea primul dinte, frumos ca o perlă albă. Am spus:

— Aziru, Aziru! Numai pentru atâta lucru l-ai chemat pe cel mai bun medic din Siria şi i-ai întors maţele pe dos, hurducăindu-l în carul acela tras de nişte cai sălbatici? Nu o spun pentru a mă făli că sunt cel mai bun medic, dar după călătorii în multe ţări, cunoştinţele mele medicale sunt, acum, mai mari decât ale celorlalţi medici. Fiul tău nu are nimic, el este doar la fel de neliniştit şi de furios ca şi taică-su, poate că a avut puţină febră, dar i-a trecut, iar dacă vomită, este o dovadă de înţelepciune, fiindcă vrea să trăiască, iar voi îl îndopaţi cu lapte gras. Keftiu va trebui să înceteze să-l mai alăpteze şi să-i dea mâncare normală, fiindcă dacă nu, băieţelul îi va muşca sânii, cred că nu vei fi încântat, fiindcă ţie-ţi place să te mai distrezi încă cu nevastă-ta. Deci, află că băiatul tău urla de nerăbdare mai înainte ca să-i apară primul dinte şi, dacă nu mă crezi, priveşte tu însuţi.

Am deschis gura copilului, i-am arătat lui Aziru dintele şi, de bucurie, el a bătut din palme şi, cum nu mai ştia ce să facă, a început să ţopăie lovind puternic podeaua cu picioarele. S-a uitat şi Keftiu la dinte şi a spus că niciodată nu a mai văzut un dinte atât de frumos. Dar, când a început să-l înfăşoare pe copil, am oprit-o şi i-am spus că doar o pânză de in este suficientă ca să nu răcească seara, când este răcoare.

Aziru a ţopăit, a dansat şi a cântat cu vocea lui dogită şi nu mi-a părut rău deloc fiindcă mă deranjase pentru nimic. După aceea, a vrut ca toţi nobilii şi comandanţii să admire dintele fiului său şi a chemat chiar şi oamenii din gardă să-l vadă. Ei şi-au manifestat entuziasmul în jurul leagănului încurcându-se-n lăncile şi scuturile lor şi încercând să-şi vâre degetele murdare în gura micuţului prinţ, dar eu i-am poruncit lui Aziru să-i

expedieze, să-şi aducă aminte de demnitatea lui şi să se comporte mai cu judecată.

Aziru, puţin încurcat, mi-a spus:

— Poate că, într-adevăr, am uitat de demnitatea mea, dar am vegheat de-atâtea nopţi lângă leagăn, cu inima strânsă de teamă; tu trebuie să mă înţelegi, el este băiat şi este primul meu copil, prinţul meu, lumina ochilor mei, bijuteria cea mai de preţ a coroanei mele, micuţul meu leu, care va purta coroana amoriţilor după mine şi care va domni peste multe popoare; pentru el vreau să-mi măresc regatul, ca el să aibă o moştenire mare şi să fie mândru de numele tatălui său. Sinuhe, Sinuhe, nici nu ştii cât îţi sunt de recunoscător că mi-ai luat o piatră de pe inimă. Hai, spune drept dac-ai mai văzut pe undeva, prin ţările prin care-ai umblat, aşa o mândreţe de flăcău. Uită-te numai la părul lui negru, ca o coamă de leu, şi spune-mi dac-ai mai văzut un astfel de păr la vreun copil de vârsta lui. Ai văzut tu însuţi că dintele lui este ca o perlă clară şi perfectă, uită-te la mânuţele şi la picioruşele lui, uite ce burtică are, ca un butoiaş.

Până la urmă, m-am săturat de pălăvrăgeala lui fără de sfârşit şi i-am spus lui Aziru că n-are decât să se ducă şi la Baal, cu fiul lui cu tot. Mâinile şi picioarele mele erau zdrobite după călătoria aceea îngrozitoare şi nici nu mai ştiam bine dacă stau pe picioare sau în cap de-atâta oboseală. El m-a mângâiat şi, cu o mână pe umărul meu, m-a condus într-o sală unde am fost servit cu diferite mâncăruri delicioase în farfurii din argint, carne friptă de berbec, arpacaş fiert în grăsime, un vin bun în cupe de aur, aşa că m-am refăcut şi l-am iertat pentru zdruncinăturile suferite.

Am rămas ca oaspete al lui încă multe zile şi el mi-a oferit numeroase daruri, aur şi argint, fiindcă se îmbogăţise de când nu-l mai văzusem, dar când l-am întrebat cum de a reuşit să se îmbogăţească, în ţara lui mică şi săracă, nu mi-a răspuns; doar a zâmbit complice mângâindu-şi barba creaţă, după care a spus că nevasta pe care i-am dăruit-o i-a purtat noroc. Keftiu a fost foarte prietenoasă cu mine şi, probabil că mă respecta încă foarte mult, fiindcă-şi amintea, desigur, de băţul cu care încercasem de multe ori rezistenţa pielii ei, de aceea, ea se ţinea după mine agitându-şi trupul gras, se uita la mine cu blândeţe şi-mi zâmbea amabil. Pielea ei atât de albă şi trupul ei atât de gras îi uimeau pe comandanţii lui Aziru. Sirienilor le plac femeile enorme, spre deosebire de egipteni, şi nu-i de mirare, fiindcă şi în alte privinţe, gusturile lor sunt diferite de ale egiptenilor. De aceea, pentru ea, poeţii amoriţi au scris poeme, pe care le recitau cu voce drăgăstoasă, în

care se regăseau întotdeauna aceleaşi cuvinte. Până şi gardienii de pe zidurile cetăţii murmurau cântece în care era slăvită frumuseţea ei, iar Aziru era tare mândru de ea, o iubea pătimaş şi, foarte rar, după ce a cunoscut-o pe ea, trecea pe la celelalte soţii, iar dacă o făcea, era numai pentru a păstra relaţii bune cu ele, fiindcă soţiile lui erau fiice ale şefilor tribali din Amuru şi le luase în căsătorie doar pentru a-i avea pe ei de partea lui.

Călătorisem mult şi văzusem atât de multe ţări, şi i-am povestit câte ceva din călătoriile mele, aşa că Aziru a simţit nevoia să se fălească şi el cu ceva, de aceea, mi-a povestit despre regatul lui, mi-a vorbit mult despre lucruri pe care poate că a regretat mai târziu că mi le-a spus. Aşa am aflat că oamenii lui au fost aceia care m-au atacat în Simyra pe stradă şi au vrut să mă arunce în apă, fiindcă eram egiptean, de fapt, urmare a acestui incident, a aflat Aziru că mă întorsesem în Simyra. Dar, deşi regreta sincer că a fost să mi se întâmple şi mie aşa ceva, a spus:

— Încă multor egipteni li se va crăpa capul şi încă mulţi soldaţi ai Egiptului vor fi azvârliţi de pe ziduri în port, până ce, într-un sfârşit, Simyra, Biblosul, Sidonul şi Gaza vor înţelege că egiptenii nu sunt invulnerabili şi că, şi din egipteni poate curge sângele, dacă li se găureşte pielea cu cuţitul. Aceşti negustori sirieni sunt prea din cale-afară de prudenţi şi prinţii lor sunt nişte fricoşi, iar poporul, ce să mai spun, ca boii. De aceea, cei mai isteţi trebuie să fie cei dintâi şi să le dea exemple ce trebuie să facă.

L-am întrebat:

— Oare de ce-i urăşti atât de puternic pe egipteni, Aziru?

El şi-a mângâiat barba ondulată, mi-a aruncat o privire încruntată şi a spus:

— Cine spune că-i urăsc pe egipteni? Eu nu te urăsc nicidecum pe tine, chiar dacă eşti egiptean. Eu însumi, în copilărie, am crescut în palatul faraonului şi faraonul mi-a fost ca un tată, la fel ca şi pentru toţi prinţii din Siria. De aceea, cunosc obiceiurile Egiptului şi ştiu să scriu şi să citesc, chiar dacă învăţătorii m-au tras de păr şi m-au lovit cu băţul de trestie peste degete mai des decât pe alţii, fiindcă eram sirian. Cu toate astea, eu nu-i urăsc pe egipteni, fiindcă atunci când mintea şi puterea de înţelegere mi-au crescut, am învăţat mult din înţelepciunea Egiptului şi, la timpul potrivit, voi folosi ceea ce am învăţat chiar împotriva Egiptului. Acolo, în Egipt, am învăţat că, pentru un om civilizat, până la urmă, toate popoarele sunt la fel şi că orice om se naşte în pielea goală, fie el sirian sau egiptean, că nu

există un popor mai viteaz sau mai fricos, mai crud sau mai milos, mai drept sau mai nedrept decât altul şi că fiecare popor îşi are eroii şi fricoşii lui, oamenii lui drepţi şi oamenii lui nedrepţi, chiar şi Siria, chiar şi Egiptul. De aceea un conducător şi un suveran, nu urăşte, el însuşi, pe nimeni şi nu vede nici o diferenţă între diferite popoare, dar ura este o unealtă puternică în mâna sa, mai puternică decât orice fel de armă, fiindcă fără ură, nu au forţă braţele să poarte arme. Eu m-am născut pentru a comanda, prin vinele mele curge sângele regilor amoriţi şi după cum ştii, împreună cu hicsoşii, odinioară amoriţii stăpâneau peste toate popoarele, de la o mare la alta. De aceea, mă străduiesc din toate puterile să semăn ura între Siria şi Egipt şi suflu peste cărbuni, ca încetul cu încetul să se-nroşească, dar odată aprinşi, puterea Egiptului în Siria va fi distrusă. De aceea, fiecare oraş şi fiecare trib din întreaga Sirie trebuie să înveţe că egiptenii sunt mai ticăloşi, mai fricoşi, mai cruzi, mai nedrepţi, mai hrăpăreţi şi mai nerecunoscători decât sirienii. Fiecare sirian va trebui să vadă în oricare egiptean un opresor nedrept, un avid de sânge, un schingiuitor de femei şi de copii, până ce va fi atât de multă ură încât să mute şi munţii din loc.

— Dar nimic nu este adevărat, chiar tu ai spus-o, i-am atras eu atenţia

El şi-a ridicat braţul, cu pumnul strâns, şi m-a întrebat zâmbind:

— Ce este adevărul, Sinuhe? Eu am să le ofer adevărul, după ce-l voi fi tăvălit şi îmbibat în sânge şi ei vor fi gata să jure pe toţi zeii că acesta-i adevărul şi nu-l vor crede pe acela care se va încumeta să le spună că e minciună adevărul lor, dimpotrivă, îl vor insulta şi îl vor biciui. Ei trebuie să creadă că sunt cei mai puternici, cei mai curajoşi şi cei mai drepţi oameni din lume, să creadă că iubesc libertatea mai mult decât moartea, foamea şi oboseala, pentru a fi gata să-şi plătească libertatea cu nu are importanţă ce preţ. Iată ce-i învăţ eu şi mulţi au început deja să creadă în adevărul meu şi fiecare dintre cei care cred în el îl face şi pe un altul să creadă şi uite-aşa, până ce toată Siria va fi ca jarul încins. Şi mai este un adevăr: dacă, odinioară, Egiptul a trecut Siria prin foc şi sânge pentru a o cuceri, prin foc şi sânge va pleca din Siria.

— Cine-ţi dă libertatea să vorbeşti astfel? l-am întrebat, fiindcă cuvintele lui m-au umplut de teamă pentru Egipt şi pentru coloniile Egiptului; în fond, Egiptul era ţara mea

El şi-a ridicat din nou pumnul, ameninţător, şi a zâmbit îngăduitor:

— Libertatea, a spus el, este un cuvânt complicat şi fiecare îi dă sensul pe care îl vrea, dar prea puţin are importanţă, în cazul de faţă, ce înseamnă,

până când nu este cucerită. Ca să ajungi la libertate, este nevoie de mulţi alţii, dar, odată câştigată, cel mai bine este să nu o împărţi cu alţii şi să o păstrezi pentru tine. De aceea, cred că va veni şi ziua când ţara Amuru va fi considerată leagănul independenţei Siriei. Pot să-ţi mai spun că un popor care crede tot ceea ce i se povesteşte este ca o cireadă de boi, care poate fi condusă oriunde doar cu o joardă de spini în mână, sau ca o turmă de oi care se ţine după un berbec, fără să se gândească încotro merge. Cine ştie? Poate că eu sunt şi berbecul, şi creanga de spini.

I-am spus:

— Mă îndoiesc că, într-adevăr, tu ai putea fi un spin atât de puternic. Dacă vorbele tale, ce sunt atât de periculoase, ar ajunge la urechile faraonului, s-ar putea să te trezeşti într-o zi cu care de luptă şi cu lăncieri din Egipt, şi aceştia, după ce îţi vor dărâma zidurile cetăţii, te vor putea lua ostatic împreună cu fiul tău, ca mai apoi, atârnaţi cu capul în jos la prova unei corăbii, să vă faceţi intrarea triumfală în Teba

Dar Aziru a zâmbit şi mi-a spus:

— Nu-ţi imagina că-mi este teamă de faraon. Am acceptat când el mi-a întins cu propria-i mână semnul vieţii şi am construit un templu pentru zeul lui. El are mai multă încredere în mine decât în oricare alt sirian şi chiar decât în emisarii lui sau în comandanţii de garnizoane din Siria, care încă mai aduc jertfe lui Amon. Am să-ţi arăt ceva care, desigur, te va amuza mult.

M-a condus până în apropiere de zidurile cetăţii şi mi-a arătat un cadavru uscat, care spânzura gol pe ziduri, cu capul în jos. În jurul cadavrului roia o armată de muşte.

— Dacă priveşti cu atenţie, a spus el, vei vedea că acest bărbat este circumcis; el a fost un egiptean. Poate că nu-ţi vine să crezi, dar el a fost chiar perceptorul de impozite al faraonului, care a avut curajul să vină până aici şi să mă întrebe de ce, de doi ani, nu-mi mai plătesc tributul. Grozav de bine s-au mai distrat soldaţii mei cu el mai înainte de a-l atârna pe ziduri pentru obrăznicia lui. După acest incident, egiptenii evită deja să treacă pe la mine prin ţară şi negustorii preferă să-mi plătească mie vamă şi nu lor. Nu ştiu dacă ai înţeles ce am vrut să spun când am afirmat că Megidonul este în puterea mea şi supus mie, nu garnizoanei egiptene, care, de fapt, se ascunde în fort şi nu poate circula pe străzile oraşului.

— Sângele acestui biet om, am spus eu plin de oroare, pe capul tău va cădea. Vei avea parte de o pedeapsă înspăimântătoare când fapta ta va fi

descoperită. De oricine altcineva îţi poţi bate joc în Egipt, dar nu şi de perceptorii faraonului.

— N-am făcut nimic altceva, mi-a răspuns Aziru foarte mulţumit, decât să expun adevărul pe ziduri. Natural, afacerea aceasta a fost obiectul unei îndelungate anchete şi am consimţit cu plăcere să relatez despre ea, atât pe hârtie de papirus, cât şi pe tăbliţe de argilă şi am scris deja destul de multe mesaje, le-am numerotat şi le păstrez conştiincios în arhiva mea, ca să ştiu la ce să mă refer când mai trebuie să scriu altele, pentru a-mi consolida zidul de apărare. Pe Baalul amoriţilor, am reuşit să complic totul atât de bine că, până la urmă, guvernatorul Megidonului şi-a blestemat şi ziua în care s-a născut, când i-am cerut cu încăpăţânare, în ultimele scrisori, despăgubiri pentru vorbele jignitoare pe care perceptorul faraonului mi le-a adresat. Am şi o serie întreagă de martori, care pot oricând confirma că acest om a fost un ucigaş, şi că a sustras aur din fondurile faraonului. Şi am putut demonstra că, în toate satele pe unde a trecut, a violat o mulţime de femei, că şi-a bătut joc de zeii Siriei şi chiar că şi-a făcut nevoile pe altarul lui Aton din oraşul meu, ceea ce cred că-i de-ajuns şi pentru faraon. Vezi tu, Sinuhe, judecăţile şi legile scrise pe tăbliţe de argilă sunt încete şi complicate şi se complică încă şi mai mult pe măsură ce numărul de tăbliţe prezentate judecătorilor creşte. Până la urmă, nici Baal nu mai poate găsi adevărul. În acest domeniu, eu sunt mai puternic decât egiptenii şi, nu peste multă vreme, voi fi mai puternic decât ei şi în multe alte privinţe.

Nu numai despre aceste lucruri mi-a vorbit Aziru, el mi-a povestit încă multe altele, s-a fălit cu regatul lui, cu viclenia lui şi a afirmat că-i va da moştenire băiatului tot atâtea coroane princiare, câte degete are la mâini şi la picioare. Mi-a dat şi mie sfaturi şi mi-a spus:

— Dacă tu ai un duşman pe care vrei să-l învingi, nu uita niciodată, cel mai important lucru este că el poate fi învins doar dacă eşti perseverent. Pentru aceasta, vorbeşte strâmb despre el în toate ocaziile şi tălmăceşte-i greşit toate faptele, numeşte bunătatea lui minciună, nobleţea lui trădare, prietenia lui ipocrizie! Dacă el este puternic şi conciliant, abuzează de încrederea lui ca să-i stai şi mai mult ca un nod în gât şi incită-i pe toţi împotriva lui; dacă poţi, fă-ţi-i prieteni pe duşmanii lui şi asociază-te cu ei, iar dacă vrei ca el însuşi să participe la prăbuşirea proprie, fură-i casa şi fă-te că nu ştii nimic. Dacă tu ai mai mulţi duşmani pe care trebuie să-i învingi, fă-i să se-nvrăjbească unii pe alţii strecurând minciuni unuia despre altul şi lasă-i să se bată între ei, dar lasă-te şi tu însuţi o dată învins, este o

garanţie pentru alţii şi ei vor crede că eşti un om bun. Această ştiinţă despre putere am învăţat-o de la egipteni. În felul acesta, odinioară, egiptenii au supus Siria.

Indignarea şi oroarea mea faţă de sfaturile lui l-au amuzat foarte mult pe Aziru, el a râs de mine şi a spus:

— Dacă prin vinele tale ar fi curs sânge de rege, nu ai fi fost scârbit de vorbele mele, fiindcă tu ai fi simţit în sângele tău modul în care pot fi stăpâniţi şi conduşi oamenii, pentru a se supune poruncilor tale, dar, din păcate, tu faci parte dintre aceia care se supun poruncilor.

Am petrecut multe zile în cetatea lui Aziru şi, fiindcă el era prietenul meu, nu l-am urât pentru principiile pe care nu i le împărtăşeam. Era un prieten puternic şi generos, entuziasmul şi râsul lui sănătos erau molipsitoare şi de multe ori am râs chiar şi eu cu poftă. Mândria lui de tată şi tandreţea exagerată faţă de copilul lui mă amuzau, erau atât de copilăreşti şi de naive, atât de departe de urzelile veninoase pe care le construia cu răbdare şi viclenie. Chiar dacă planurile lui erau veninoase, inima lui era mare şi plină de înflăcărare, iar vorbele lui, râsul lui mersul lui, erau ale unui bărbat adevărat. I-am mai reparat dinţii în acel timp şi i-am acoperit cu aur pe aceia de pe care aurul căzuse. Când râdea, dinţii lui străluceau de aur ca soarele deasupra bărbii lui negre ca smoala, de aceea, slujitorii lui îl respectau ca pe un zeu. Pe măsură ce-mi vorbea, îmi aminteam de Horemheb. Bărbăţia şi înflăcărarea lui îmi aduceau aminte de Horemheb, amândoi erau din naştere soldaţi, chiar dacă Aziru era mai în vârstă şi mai corupt din cauza politicii siriene. Drept să spun, eu nu-l credeam în stare să guverneze un popor mare şi-mi spuneam că dorinţele şi proiectele lui probabil le moştenise de la tatăl lui, din timpul când Siria era ca un cuib de şerpi veninoşi, cu nenumăratele ei războaie între clanuri, cu asasinatele pe care prinţii le urzeau unul împotriva altuia pentru putere, până când Egiptul a reuşit să restabilească liniştea în ţara lor şi le-a oferit fiilor prinţilor sirieni posibilitatea de a creşte în palatul de aur al faraonului, unde au primit educaţie egipteană, ca să poată ajunge nişte oameni civilizaţi.

Odată, am încercat să-i explic că el nu cunoaşte suficient de bine cât de mare este puterea şi bogăţia Egiptului, că încrederea prea mare pe care o are el în propria-i forţă şi viclenie s-ar putea să se transforme foarte repede în disperare şi amărăciune, la fel cum i se întâmplă unui sac umflat cu aer, care, înţepat cu un cui, se dezumflă. Dar Aziru a râs dezvelindu-şi dinţii de

aur şi a cerut să ni se aducă un berbec fript, pe un imens platou din argint, pentru a-şi etala bogăţia, dar nu m-a contrazis.

Camera lui de lucru era plină de tăbliţe de argilă, aşa cum îmi povestise că este, şi mesageri din toate oraşele Siriei i le aduceau neîncetat. El avea tăbliţe, pe care le primise chiar şi de la regele hitiţilor şi de la regele Babilonului. Cu toate că nu mi-a îngăduit să le citesc, s-a fălit cu ele, fiindcă vanitatea lui era mare. El m-a întrebat curios despre ţara hitiţilor şi despre oraşul Hattuşaş, dar am observat că el ştia mult mai multe lucruri decât mine despre hitiţi. În timpul cât am fost oaspetele lui Aziru, am avut ocazia să văd mesageri hitiţi, care veniseră la el. I-am văzut şi când discutau cu comandanţii şi cu soldaţii amoriţi, aşa că i-am spus:

— Leul şi şacalul se pot împrieteni ca să vâneze pe altcineva, dar oare ai văzut tu vreodată un şacal, căruia să-i revină cea mai bună bucăţică din pradă?

El a râs dezvelindu-şi dinţii auriţi şi mi-a spus:

— Aş vrea foarte mult să mă instruiesc şi să ştiu atât de multe lucruri cum ştii tu, numai că nu am timp să călătoresc din cauza treburilor din regatul meu. Tu, Sinuhe, eşti liber ca păsările cerului. Poate nu este deloc rău că ofiţerii hitiţi instruiesc căpeteniile armatei mele în arta războiului, fiindcă ei sunt acum mai bine dotaţi cu arme decât toţi ceilalţi şi au şi experienţa războiului, ceea ce amoriţilor le lipseşte. Acest lucru nu-i poate fi decât util faraonului; dacă va izbucni vreun război, pentru încă o dată Siria va fi ca un scut pentru Egipt, cum s-a mai întâmplat şi altă dată, şi acest scut a fost însângerat, de acest lucru trebuie să ne aducem aminte când se vor pune la punct socotelile între Egipt şi Siria.

Când mi-a vorbit în felul acesta despre război, mi-am amintit de Horemheb şi i-am spus:

— Poate că deja am abuzat de ospitalitatea ta, sunt de multă vreme aici. Cred că a venit timpul să mă întorc la Simyra şi n-ar fi rău dac-ai putea să-mi pui la dispoziţie o litieră, fiindcă pentru nimic în lume nu m-aş mai urca într-un car de luptă, mai degrabă prefer să mi se reteze capul, decât să mai trec prin chinurile prin care am trecut când am venit la tine. Numai că, pentru mine, Simyra a devenit un oraş sinistru şi, ca egiptean, poate că deja am stors destul sângele săracei Sirii. Aşa că, voi căuta o corabie convenabilă cu care să mă întorc în Egipt. Poate că nu ne vom mai întâlni multă vreme, poate că nu ne vom mai vedea niciodată. Numai gândindu-mă la Nil, simt deja în gură dulceaţa apei lui şi poate că mă voi mulţumi să

beau apă din Nil până la sfârşitul zilelor mele, fiindcă sunt scârbit de tot răul pe care l-am văzut în lume. Am învăţat de la tine ceva în plus despre acest rău.

Aziru mi-a spus:

— Nimeni nu poate şti ce aduce ziua de mâine, poate că iarba nu va răsturna pietrele şi neliniştea care mocneşte în tine nu te va lăsa mult timp într-un acelaşi loc. Dar, mai bine găseşte-ţi o soţie, n-are importanţă care, în ţara mea, şi-ţi voi construi o casă în acest oraş şi nu vei regreta dacă îţi vei practica aici profesia de medic.

I-am spus în glumă:

— Ţara amoriţilor este cea mai nelegiuită şi mai demnă de ură dintre toate ţările lumii, Baal-ul ei este un zeu de groază şi femeile miros a capră. De aceea, între mine şi ţara Amuru va fi întotdeauna ură, şi-i voi face trepanaţie oricui îmi va vorbi de bine despre această ţară şi voi mai face încă multe alte lucruri, pe care nu le pot enumera acum, fiindcă nu mi le aduc aminte, dar ceea ce este sigur este că voi umple nenumărate tăbliţe de argilă cu plângeri, cum că tu mi-ai violat nevasta şi că mi-ai furat boii, pe care niciodată nu i-am avut, că practici magia şi despre alte năravuri rele ale tale voi scrie, până când vei fi spânzurat de ziduri cu capul în jos; apoi îţi voi fura casa şi cu aurul tău voi cumpăra de o sută de ori o sută de oale cu vin, pe care le voi bea în amintirea ta.

S-au cutremurat de râsul lui sălile casei regale şi dinţii lui auriţi au scânteiat sălbatic prin barba lui ondulată. Aşa mi-l amintesc, deseori, în zilele rele; ne-am despărţit prieteni şi el mi-a dat o litieră şi multe daruri. Soldaţii lui m-au păzit până acasă în Simyra, ca nimeni să nu mă jignească fiindcă eram egiptean.

În apropierea porţilor Simyrei, o rândunică a trecut ca o săgeată pe lângă capul meu, inima mea a fost cuprinsă de nelinişte şi strada îmi ardea picioarele. De aceea, odată ajuns acasă, i-am spus lui Kaptah:

— Vinde această casă şi pregăteşte bagajele noastre, fiindcă ne vom întoarce în Egipt!

Kaptah a spus:

— Astăzi ar putea fi cea mai fericită zi din viaţa mea, dacă tu nu ai avea acest obicei nefericit să amesteci bucuria cu pelinul amar. Adevărul este că nici nu mai pot număra anii care au trecut de când am băut din apa Nilului ultima dată şi simt cum mă furnică pielea de pe spate când mă gândesc la bordelurile şi la crâşmele Tebei, mai ales la o crâşmă micuţă din

port, care se numea „Coada crocodilului”, fiindcă stăpânul ei avea pretenţia că vrăjitorii amestecaseră în vinurile lui atâta tărie, câtă putere risipeşte un crocodil când bate din coadă şi avea dreptate, fiindcă i-am încercat de multe ori băutura, dar acum, nu am timp să-ţi povestesc despre acea uimitoare băutură. Intenţia mea a fost doar să-ţi spun că nu te voi urma dacă, într-adevăr, vei fi atât de neînţeles de nebun şi vei voi să călătoreşti cu vreo corabie spre Egipt, acuma, când, în sfârşit am ajuns atât de departe şi am putea să ne ferim de primejdia de a ne îneca în apa sărată şi să călătorim pe pământ. Aşa după cum ştii, am jurat să nu mai pun niciodată piciorul pe vreo corabie şi nu aş vrea să-mi calc jurământul, fiindcă scarabeul s-ar putea să mă pedepsească şi să nu ne mai poarte noroc.

I-am reamintit lui Kaptah despre chinurile de nedescris pe care le-a încercat când a călătorit pe spinarea măgarului. Imediat, el s-a întristat şi a devenit grav. I-am mai amintit şi de faptul că în toată Siria clocoteşte furia împotriva egiptenilor, că o călătorie pe pământ poate fi mai periculoasă decât o călătorie pe mare. Kaptah a început să se scarpine-n cap şi, după ce a chibzuit îndelung, a spus:

— Stăpâne, jură-mi că vom călători cu o corabie de coastă, de pe care să se poată vedea pământul. Poate că o astfel de călătorie este mai suportabilă decât cu o corabie care se pierde în largul mării departe şi, fără îndoială, ar putea fi o călătorie mai interesantă, fiindcă vom opri prin diferite porturi, unde vom putea să mai căscăm gura la câte ceva nou şi să facem cunoştinţă cu cârciumi noi. Dacă va fi aşa, te voi însoţi, dar mai este o problemă, fiindcă nu vreau să-mi ating picioarele de corabie, aşa cum am jurat. De aceea, singurul lucru pe care-l am de făcut în acest sens este să mă îmbăt straşnic înainte de a ne îmbarca, tu să mă cari în spate pe corabie şi s-o ţin tot aşa, într-o beţie, până ajungem în Teba, ca să nu fiu în stare să mă ridic în picioare şi să ating cu tălpile puntea.

Am fost de acord cu propunerea lui, mai puţin cu îmbătatul. Şi eu voiam să văd oraşele de coastă ale Siriei ca să ştiu dacă şi în acele locuri oamenii îi urau pe egipteni, ca să-i pot povesti lui Horemheb care este atmosfera pe acolo. După aceea, Kaptah a vândut casa noastră; mi-am luat avuţiile cu mine şi am plecat bogat din Siria. Dar pe Kaptah tot l-am cărat în spate până pe corabie, înfăşurat în pături, şi am spus că-i bolnav; în felul acesta, el nu şi-a călcat jurământul şi scarabeul a fost, în continuare, prietenos cu noi.

3

Nu are rost să povestesc prea mult despre călătoria de întoarcere în Egipt, fiindcă acea călătorie a fost ca o umbră sau ca un vis încărcat de nelinişte. De fapt, din momentul în care am pus piciorul pe puntea corăbiei, pentru a ajunge din nou să văd pământurile negre, să văd din nou Teba copilăriei mele, am fost dominat de nelinişte şi de nerăbdare, nu am putut să stau prea mult într-un loc şi m-am foit continuu înainte şi înapoi pe punte, împiedicându-mă de bagaje şi de mărfuri, urmărit de mirosul Siriei, aşteptând de la o zi la alta cu încordare să văd în locul ţărmului muntos stuful unduitor după care începeau câmpiile verzi. Iar în timpul lungilor escale în oraşele de coastă, nu am avut răbdare să le privesc atent şi să-mi îmbogăţesc cunoştinţele, de aceea nu-mi amintesc de nimic în afară de răgetele măgarilor, care se amestecau cu strigătele vânzătorilor de peşte, şi de zumzetul sâcâitor al numeroaselor limbi, care era asemănător zgomotului pe care-l făceau valurile mării.

Primăvara renăştea în văile Siriei şi, priviţi din largul mării, munţii păreau rubinii ca vinul, primăvara colora apa din apropierea ţărmurilor în verde, preoţii lui Baal treceau urlând pe străduţele înguste ale mahalalelor zgâriindu-şi faţa cu pietre ascuţite; femeile, cu ochii aprinşi de extaz, cu părul desfăcut, trăgeau în urma lor carele de lemn. Dar acel spectacol îmi era cunoscut, fiindcă-l văzusem de multe ori. Obiceiurile lor ciudate şi acea exaltare sălbatică îmi repugnau şi doar mirajul întoarcerii acasă îmi încânta ochii. Îmi crezusem inima incapabilă să mai vibreze la ceva şi, fiindcă mă obişnuisem cu toate obiceiurile, cu toate credinţele şi simţeam că-i înţeleg pe toţi oamenii, oricare ar fi fost culoarea pielii lor, fără să dispreţuiesc pe nimeni, credeam că menirea mea pe pământ era să acumulez ştiinţa. Dar toată acea indiferenţă rece din inima mea s-a risipit pe când mă întorceam în ţara pământului negru. Toate veşmintele străine cu care-mi împodobisem

gândirea cădeau unul după altul din spiritul meu, eram din nou un egiptean şi ardeam de dorul de a simţi în nări mirosul peştelui fript de pe străduţele înguste şi sărace ale Tebei, după ce femeile aprindeau focurile în faţa căsuţelor de lut, îmi era dor de gustul vinului din Egipt, îmi era dor de apa Nilului cu aroma ei de mâl. Îmi era dor să văd papirusul unduind în vântul de primăvară, lotusul deschizându-se la malul fluviului, coloanele policrome cu imaginile lor eterne şi hieroglifele de pe zidurile templelor, să simt mirosul fumului de tămâie care se strecura printre coloanele de piatră ale templelor. Nebună îmi mai era inima, mă întorceam acasă, dar eu nu aveam o casă şi eram un străin în toată lumea Mă întorceam acasă şi amintirile nu mă mai sfâşiau ca altădată, fiindcă trecuse vremea şi peste necazurile tinereţii se aşezase deja un strat suficient de gros de nisip şi de uitare. Nu mai simţeam nimic din tristeţea şi amărăciunea cu care plecasem din Teba când eram atât de tânăr, îmi simţeam inima tulburată de dor, doar atât.

Părăsisem, deci, bogata şi fertila Sirie, hărţuită de ură şi de patimă. Corabia noastră a navigat de-a lungul coastelor roşii ale Sinaiului şi vântul din deşert ne-a suflat sec şi fierbinte în obrajii, cu toate că era primăvară. După aceea, a venit şi ziua când marea şi-a schimbat culoarea în galben, a rămas apoi din ea doar o linie verde în spatele nostru. Marinarii au aruncat în apă o amforă legată cu sfoară şi au scos-o apoi, plină. Apa era dulce, fiindcă era apă din Nilul etern şi avea gustul mâlului din Egipt. Nici un vin nu a avut gustul atât de bun ca apa aceea mâloasă pe care am băut-o atunci, aşa mi s-a părut.

Dar Kaptah mi-a tăiat entuziasmul când a spus:

— Apa tot apă este, fie ea şi din Nil. Ai puţină răbdare, stăpâne, să ajungem pe pământ şi să bem o bere limpede şi rece într-o cârciumă regală.

Cuvintele lui nelegiuite m-au rănit şi i-am spus:

— Sclavul tot sclav rămâne, fie el şi-nveşmântat în haine de prinţ. Ai şi tu puţină răbdare, numai să fac rost de-o vargă mlădioasă de stuf, aşa cum numai la malul Nilului poţi găsi, şi abia după aceea cred că te vei simţi ca acasă.

Kaptah nu s-a simţit jignit, dar bărbia a început să-i tremure, ochii i s-au umplut de lacrimi, s-a înclinat în faţa mea cu mâinile coborâte la nivelul genunchilor şi mi-a spus:

— Într-adevăr, stăpâne, tu ai un talent deosebit să găseşti cuvântul potrivit la momentul potrivit; deja uitasem cât de dulce este mângâierea

unei vergi mlădioase pe spinare. O, stăpânul meu, Sinuhe, este o plăcere pe care doresc din toată inima să o încerci şi tu, fiindcă este mai grozavă decât toată apa şi decât toată berea din lume, decât mirosul de tămâie din temple, decât strigătul raţelor din stuf, este singurul lucru demn de încercat, care-ţi povesteşte în detaliu despre viaţa Egiptului, unde fiecare om este aşezat acolo unde-i este locul hotărât de zei şi, oricât de mulţi ani ar trece, tot acolo îl vei găsi. Nu te mira că plâng de tulburat ce sunt. Într-adevăr, sunt emoţionat că mă întorc acasă, după ce am văzut prin lume atâtea lucruri bizare, de neînţeles, desigur, neînsemnate. O, binecuvântată fii tu, vargă de stuf, care îl aşezi pe fiecare la locul cuvenit şi care rezolvi toate problemele existenţei, nimic în lume nu este asemenea ţie!

El a plâns mult timp, după care s-a dus să-şi îngrijească scarabeul, dar am observat că nu a mai folosit uleiurile scumpe de până atunci, fiindcă nu mai avea nici un rost, din moment ce eram aproape de ţărmurile Egiptului şi trecuserăm de tot ceea ce fusese mai greu.

Abia când am debarcat în marele port din Egiptul de Jos, am înţeles cât de sătul sunt de veşmintele siriene multicolore, de barba ondulată şi de trupul meu gras. Mă îngrăşasem peste măsură în Siria. Şoldurile înguste ale hamalilor din port, pânza simplă, care le înfăşură coapsele, faţa lor bărbierită, dialectul lor de egipteni din Ţara de Jos, mirosul transpiraţiei lor, aromele amestecate de mâl şi de stuf, totul era altfel decât în Siria, totul îmi era familiar. Veşmintele mele siriene mă incomodau din ce în ce mai mult, simţeam că mă înăbuş în ele.

În port, după ce am scăpat de scribul care mi-a trecut numele într-o mulţime de hârtii, m-am dus şi mi-am cumpărat haine noi, care erau dintr-un in foarte fin şi, imediat, pielea mea s-a simţit minunat în ele. Kaptah s-a hotărât să spună că este sirian, fiindcă îi era teamă ca nu cumva numele lui să fie pe vreo listă de sclavi fugari, cu toate că, eu făcusem rost de o tăbliţă de argilă în care autorităţile din Simyra atestau că el se născuse sclav în Siria şi că eu îl cumpărasem.

După aceea, noi ne-am dus bagajul pe o corabie care naviga în susul Nilului. Zilele treceau, deja ne reobişnuiam cu Egiptul şi cu câmpiile lui goale de pe ambele maluri ale Nilului, cu boii care trăgeau încet plugurile de lemn şi cu ţăranii care mergeau în spatele lor cu capetele plecate, pentru a însămânţa pământul moale. Rândunelele zburau încet deasupra corăbiei şi valurilor Nilului ciripind neliniştite, dispăreau în vâltoarea apei şi se cufundau în nămolul de la mal ca să se apere de fierbinţeala zilei. Palmierii

îşi ridicau bolţile lor verzi pe ţărmuri, căsuţele satelor se odihneau la umbra marilor sicomori. Corabia a trecut pe lângă oraşe mai mici sau mai mari şi n-a fost crâşmă în porturile unde a oprit, pe care Kaptah să nu o viziteze, ca să-şi potolească setea cu bere egipteană şi să se grozăvească povestind peripeţii din călătoria noastră. Hamalii şi lucrătorii din port le ascultau râzând cu gura până la urechi, invocând zeii să le vină în ajutor ca să nu moară de atâta râs. Kaptah era atât de captivat de aceste îndeletniciri, că apărea la corabie în ultima clipă, când odgoanele de ancorare erau deja desfăcute. Când l-am dojenit pentru acest obicei, el mi-a spus:

— Stăpâne, abia acum am observat cât de neobişnuită şi imposibilă de stins este setea pe care am strâns-o în mine în cursul călătoriilor noastre. Este ca şi cum praful din fiecare ţară şi de pe fiecare drum s-ar fi adunat în gâtul meu. Încă nu am găsit berea cea mai potrivită care să-l măture. De aceea, nu trebuie să mă învinuieşti pe mine, mai nimerit ar fi să mă lauzi, că sunt atât de interesat şi caut cu atâta înverşunare o bere care să mă însănătoşească. Cu această boală a mea nu este de glumit şi, dacă nu o voi lecui la timp, mai târziu s-ar putea să te coste mai scump, stăpâne. Doar pentru tine eu mă străduiesc şi nu mă mai certa, fiindcă pe măsură ce înaintăm în susul Nilului, durerea, adică setea mea, se face şi mai mare, mi-e şi frică când mă gândesc că poate voi muri de sete. Trebuie să ştii că-ţi este şi ţie de folos această ocupaţie a mea, fiindcă peste tot eu povestesc despre deosebita ta măiestrie de medic şi despre cunoştinţele tale extraordinare, acumulate în alte ţări, despre care aceşti neghiobi n-au auzit niciodată. În plus, mă instruiesc în ceea ce priveşte zeii, n-aş fi crezut că-n Egipt sunt atât de mulţi zei, păzească-mă Amon! Nu trece zi să n-aflu despre un nou zeu, sau chiar despre doi, de care habar n-aveam, de al căror nume nici măcar nu auzisem până acum, deşi este natural, pentru că nu li se comunică tuturor proştilor despre existenţa lor. Tot respectul pentru scarabeul nostru, n-am ce zice, ne-a ajutat destul, dar n-ar fi rău dacă ne-am găsi un zeu mai convenabil, care să ne facă mai evlavioşi şi care să aibă ceva mai mare reputaţie printre zei.

— Tu ştii prea bine ce gândesc eu despre zei, i-am spus, şi nu cred câtuşi de puţin că zeii pe care-i întâlneşti tu în cănile diferit colorate cu bere sunt prea utili. Iar de boala de care te plângi, până acum eu nu mi-am dat seama că ai aşa nişte groaznice suferinţe, fiindcă nu te-am auzit văicărindu-te vreodată, dimpotrivă, după cum îmi aduc aminte, în fiecare ţară prin care am călătorit, ai fost prevăzător să nu te îmbolnăveşti, de aceea, ţi-ai stins cu

înverşunare setea, conform cu obiceiurile locului, şi să nu te miri dacă odată şi-odată mă voi sătura de neroziile tale.

— O, stăpânul meu! a spus Kaptah luând o figură tristă. Este de necrezut, este uluitor ce talent ai să-mi strici buna dispoziţie numai cu câteva cuvinte, ca o zi întreagă să fiu întors pe dos şi să mă frământ. Drept să-ţi spun, în privinţa a ceea ce gândeşti tu despre zei, nu vreau să mă amestec, încerc doar să-mi fixez cunoştinţele acumulate despre zei, prezentându-ţi-le şi mă gândesc că ai putea trage vreun profit în practicarea meseriei tale. De ce mă atrag zeii, pe care-i găsesc în cănile cu bere, sau mai bine zis, prin preajma lor, n-are rost să analizez, fiindcă nu vreau să mă cert cu tine, dar n-ar fi rău să-i cunoşti şi tu, fiindcă în mulţimea asta nesfârşită de zei, sunt unii foarte interesaţi şi câtuşi de puţin periculoşi. De exemplu, ieri am aflat despre un zeu care le fereşte pe femei să rămână însărcinate, nu mă voi apuca să enumăr motivele pentru care multe femei nu vor să aibă copii. În principiu, acest lucru este uimitor, fiindcă în general zeii se iau la întrecere să-şi dovedească fertilitatea şi preoţii din temple invocă zeii, pentru ca femeile să aibă copii. De aceea, la început, nici nu am vrut să cred în existenţa unui astfel de zeu, dar femeia care mi-a povestit despre el era atât de sigură de puterea acestui zeu, încât, ca să mă convingă, mi-a arătat o amuletă fermecată, care-i împodobea gâtul, şi mi-a spus că pot proba eu însumi pe ea, dacă ajută sau nu la ceva acest zeu. Şi ea m-a dus în casa ei şi m-am străduit să-i fac pe plac cum m-am priceput eu mai bine, ca să mă conving că acest zeu există, dar adevărul este că, întrucât corabia noastră trebuia să plece ieri seară, n-am mai rămas acolo să aştept şi să văd dacă va avea sau nu acea femeie un copil de la mine. Ceea ce ştiu sigur este că ea mi-a şterpelit tot cuprul din buzunare.

— Kaptah, i-am atras eu atenţia, Kaptah, ţi-am spus deja că nu mai vreau să aud prostiile tale !

Totuşi, el a continuat:

— Nu sunt supărat că mi-am risipit banii pe acest zeu, fiindcă femeia era simplă şi prietenoasă, şi nu era deloc rău făcută. Dar, în ceea ce priveşte setea mea, din pricina căreia te-ai arătat atât de indignat, cred că-i păcat că nu eşti mulţumit, fiindcă fără ea, probabil că ai fi rămas sărac toată viaţa şi, cine ştie, poate că până acum corbii îţi vor fi albit deja oasele pe undeva, pe drumurile acestei lumi. Ar trebui să-ţi aminteşti că setea mea m-a împiedicat să mă înşel şi m-a condus la oameni care ţi-au fost ţie de o nemaipomenită utilitate şi că eu am fost la fel ca un comandant de corabie,

care, bizuindu-se pe zeii pe care-i are în cabina lui, navighează fără să se înşele în alegerea drumului spre ţărm. De aceea, nu ar trebui să te indispună setea mea, dimpotrivă, ar trebui să o respecţi şi să vezi în ea harul cu care m-au înzestrat zeii.

M-am întors cu spatele la Kaptah şi am plecat de lângă el, fiindcă nu avea nici un rost să mai continuăm discuţia. Corabia noastră a trecut pe lângă câmpurile nelocuite şi am văzut cum, pe bancurile de nisip de lângă mal, se odihneau bătrânii crocodili, nemişcaţi, în bătaia soarelui amiezii, cu gurile deschise şi cum păsărelele, care ţopăiau fără nici o teamă, ciuguleau resturile dintre dinţii lor înspăimântători. În acea noapte m-au trezit din somn mugetele hipopotamilor din stufăriş şi dimineaţa, în jurul corăbiei noastre, erau foarte multe păsări cu pene roşii. Eram din nou în Egipt, în ţara în care mă născusem, şi abia mă obişnuisem cu gândul acesta. Dar, privind în fiecare zi valurile Nilului, m-am simţit din nou singur şi străin pe lume şi în inima mea s-a strecurat o ciudată descurajare şi am înţeles că totul este deşertăciune; de aceea, m-am aşezat abătut într-un loc mai retras de pe punte, fără să mai vreau să văd nimic în jurul meu, nici să vorbesc cu nimeni, aşa cum făcusem în primele zile. Ştiam deja că întoarcerea în Teba nu va lecui neliniştea din inima mea şi că acelaşi lucru ar fi fost dacă aş fi rămas în oricare alt oraş de pe malul Nilului ca să-mi practic profesia de medic. Dar trebuia să-l întâlnesc pe Horemheb, era o motivaţie suficientă pentru a-mi continua drumul spre Teba.

În sfârşit, a venit şi ziua când şi-au făcut apariţia vârfurile celor trei munţi care străjuiesc cetatea eternă a Tebei. Locuiau mult mai mulţi oameni în Teba acum, cartiere sărace cu căsuţe din lut alternau cu cartiere bogate. Apoi apărură zidurile ce se ridicau semeţe ca munţii şi am văzut marele Templu, cu coloanele lui, cu nenumăratele lui construcţii auxiliare şi lacul sacru. Pe partea occidentală, se întindea fără sfârşit, până la poalele colinelor, Oraşul Morţilor. Templele funerare ale faraonilor străluceau albe în faţa munţilor galbeni şi terasele templului marii regine suportau greutatea unei mări de pomi înfloriţi. În spatele munţilor era Valea interzisă a Regilor, unde mişunau şerpi şi scorpioni, iar la gura mormântului marelui faraon, în nisip, se odihneau pentru eternitate trupurile mumificate al tatălui meu, Senmut, şi al mamei mele, Kipa, într-un sac din piele de bou. Mai departe, spre sud, la malul Nilului, se înălţa, zvelt şi albăstriu, între grădini şi ziduri, palatul de aur al faraonului. Mă întrebam dacă prietenul meu Horemheb locuia acolo.

Corabia a acostat, totul era la fel ca altădată şi doar câteva străzi mă despărţeau de locul unde îmi trăisem copilăria fără a bănui că eu îi voi împinge pe părinţii mei spre moarte. Nisipul care se aşternuse cu timpul peste aceste amare amintiri începea să se mişte şi am simţit deodată o nevoie cumplită să mă ascund undeva, să-mi acopăr faţa şi să plâng. Nu am fost în stare să mă bucur, cu toate că eram din nou în Teba; în port mişunau oameni şi simţeam în privirile lor, în gesturile lor neliniştite, în graba lor toată pasiunea Tebei de altădată. Nu-mi făcusem nici un fel de plan, fiindcă totul depindea de întâlnirea cu Horemheb, de poziţia lui la curtea Egiptului. Dar în momentul în care picioarele mele au atins pietrele din port, am ştiut deja ce voi face şi nu mi-am mai dorit nici glorie, nici bogăţii care să-mi răsplătească cunoştinţele medicale dobândite cu atâta greutate, cum îmi dorisem altădată; îmi doream o viaţă simplă şi modestă ca a tatălui meu Senmut. O ciudată linişte a început să mi se strecoare în suflet când m-am gândit la acest posibil viitor, o dovadă în plus că oamenii îşi cunosc atât de puţin inima lor, deşi aproape toţi oamenii sunt convinşi că şi-o cunosc. Niciodată, mai înainte, o astfel de hotărâre nu-mi trecuse prin minte, dar poate că, fără ştirea mea, era fructul care rodise după toate experienţele prin care trecusem. Când am auzit zumzăiala febrilă a Tebei în jurul meu, când picioarele mele au atins pietrele încinse de soarele puternic, am avut impresia că sunt din nou copilul care se uita curios şi atent la pacienţii tatălui meu, Senmut. De aceea, i-am alungat pe hamalii care se strânseseră deja în jurul nostru şi i-am spus lui Kaptah:

— Lasă deocamdată bagajele noastre în corabie. Du-te repede şi cumpără-mi o casă, nu are importanţă ce fel de casă, dar să fie aproape de port, în partea săracă a oraşului, aproape de locul unde fusese casa tatălui meu, până când a fost dărâmată. Fă acest lucru repede, fiindcă vreau ca deja astăzi să mă mut în casa mea şi de mâine să încep să consult bolnavii.

Bărbia lui Kaptah s-a lăsat în jos şi faţa lui a devenit prelungă, fiindcă el se aştepta să tragem la cel mai grozav han, unde să fim serviţi de sclavi. Dar pentru prima oară, el nu a protestat, m-a privit cu atenţie şi nu a îndrăznit să deschidă gura. A plecat abătut, cu capul lăsat în jos. În aceeaşi seară m-am stabilit în fosta casă a unui turnător de aramă din cartierul săracilor, mi-au fost aduse bagajele de pe corabie şi am întins covoarele pe podeaua de argilă. În faţa caselor sărace de lut ardeau focurile şi mirosul de peşte fript în ulei plutea deasupra cartierului sărac şi murdar. Apoi s-au aprins torţele din faţa uşilor caselor de distracţie, muzica siriană a rupt

tăcerea nopţii, amestecată cu urletele marinarilor beţi, şi cerul Tebei s-a înroşit de la nenumăratele torţe şi lămpi din centrul Tebei. Eram acasă, după ce rătăcisem pe multe drumuri ciudate şi culesesem ştiinţă din multe ţări ale lumii.

A doua zi, i-am spus lui Kaptah:

— Pune o placă cu însemnele de medic pe poartă, dar să fie simplă, fără nici o pictură sau ornament, şi dacă cineva întreabă de mine, nu-i vorbi nici despre reputaţia mea, nici despre cunoştinţele mele medicale, ci spune-i simplu că medicul Sinuhe îngrijeşte şi vindecă bolnavi, chiar dacă sunt săraci, şi că fiecare îl poate răsplăti după posibilităţile pe care le are.

— Şi săraci? m-a întrebat Kaptah cu un soi de mirare inocentă. O, stăpâne! Nu cumva eşti bolnav? Băut-ai cumva apă din mlaştini sau te-a înţepat vreun scorpion?

— Fă ceea ce ţi-am poruncit, i-am spus eu, dacă vrei să rămâi cu mine! Dar, dacă această casă modestă nu-ţi place şi dacă mirosul săracilor îţi deranjează nasul, sensibilizat de la rafinatele parfumuri din Siria, n-am nimic împotrivă, eşti liber să vii şi să pleci când doreşti tu. Bănuiesc că tu ai furat de la mine suficient de mult ca să-ţi poţi cumpăra o casă proprie şi o soţie. Eu nu te împiedic să faci tot ceea ce vrei.

— Soţie? m-a întrebat Kaptah şi mai mirat. Fără îndoială eşti bolnav, stăpâne, cred că ai şi febră. Să-mi iau o femeie, care să mă piseze la cap şi să-mi scoată şi sufletul din mine când mă întorc târziu din oraş, iar dimineaţa, când mă trezesc din somn, cu capul greu, s-o văd cum stă cu băţul în mână şi mă spurcă cu cuvinte murdare? Ar fi o prostie să-mi iau o femeie, când şi cea mai neînsemnată sclavă îmi poate procura aceeaşi plăcere, după cum ţi-am spus deja de multe ori. Nu încape îndoiala că zeii te-au pedepsit cu nebunia şi nici nu mă mir, fiindcă ştiu ce gândeşti tu despre zei, dar chiar nebun, tu rămâi stăpânul meu, drumul pe care îl urmezi îl voi urma şi eu, iar pedeapsa cu care te-au lovit zeii este şi pedeapsa mea. Speram că-mi voi odihni şi eu capul, după toate acele încercări îngrozitoare prin care am trecut din cauza ta, ca să nu mai vorbesc

despre călătoriile pe mare, de care tare mult aş vrea să nu-mi mai amintesc vreodată. Dacă o rogojină de paie îţi este suficientă ca să dormi, îmi este şi mie de ajuns o rogojină de paie. Chiar şi mizeria îşi are partea ei plăcută, fiindcă, uite, în vecinătatea casei noastre, se găsesc atâtea crâşme şi bordeluri şi nici „Coada crocodilului", despre care ţi-am mai povestit, nu este departe. Sper că îmi vei da iertare, dacă mă voi duce chiar astăzi acolo ca să mă îmbăt, fiindcă după toate aceste neaşteptate hotărâri pe care tu te-ai pripit să le iei, mă simt tare zdruncinat şi vreau să prind din nou curaj, într-adevăr, întotdeauna când mă uit la tine, presimt că se va întâmpla o mare nenorocire, dar nu pot şti niciodată ce vei spune sau în ce fel vei acţiona, fiindcă vorbele şi acţiunile tale sunt opusul vorbelor şi acţiunilor unui om cu judecată, dar la asta chiar că nu mă aşteptam. Ca un nebun, care îşi ascunde bijuteriile în bălegar, tu preferi să-ţi îngropi ştiinţa şi măiestria în gunoi.

— Kaptah, am spus eu, fiecare om se naşte gol în această lume şi în boală nu există deosebire între săraci şi bogaţi, între egipteni şi între sirieni.

— Poate, dar există o mare deosebire între darurile care sunt aduse medicului, a răspuns Kaptah înţelept. N-am ce spune, gândurile tale sunt frumoase şi n-aş avea nimic împotriva acestor gânduri dacă un altul, nu tu, s-ar apuca să le realizeze. De ce oare trebuie să ni se întâmple aşa ceva, tocmai acum, când am putea şi noi să ne legănăm pe o creangă de aur Dacă astfel de idei trec prin mintea unui om care s-a născut sclav, este de înţeles şi chiar eu însumi, când eram tânăr, gândeam aşa. Poate că aş mai fi gândit încă, dacă loviturile de ciomag nu mi-ar fi risipit acele gânduri

— Ca să ştii încă de pe-acum totul, am spus eu, te anunţ că, peste puţin timp, dacă voi găsi vreun băiat abandonat, îl voi adopta şi îl voi creşte ca pe un fiu.

— La ce bun? m-a întrebat abătut Kaptah. În Templu există locuri pentru copiii abandonaţi şi unii dintre ei ajung preoţi de grad inferior, iar alţii sunt castraţi şi sunt trimişi în haremurile faraonului sau nobililor, unde au o viaţă atât de strălucitoare, cum nici propriile lor mame nu ar fi putut spera pentru ei. Pe de altă parte, dacă tu vrei să ai un băiat, eu te înţeleg şi nimic pe lume nu-i mai simplu de făcut, cu condiţia să nu faci prostia să spargi un ulcior cu o femeie, care, după aceea, ţi-ar putea aduce numai necazuri, iar dacă nu vrei să cumperi o sclavă, poţi să ademeneşti o fată săracă şi ea va fi fericită şi-ţi va mulţumi, dacă tu vei vrea să creşti copilul şi s-o scoţi şi pe ea din sărăcie. Dar, de la un copil, te poţi aştepta şi la multe necazuri şi greutăţi.

Eu cred că se exagerează mult când se afirmă că un copil aduce numai fericire, dar în acest domeniu, eu nu mă pot baza pe experienţa mea în afirmaţiile pe care ele fac, fiindcă niciodată eu nu mi-am văzut copiii, deşi am toate motivele să cred că deja sunt destui risipiţi prin lumea asta. Ai fi şi mai înţelept, dac-ai cumpăra chiar astăzi o sclavă tânără, care să mă ajute şi pe mine la treabă, fiindcă picioarele îmi sunt înţepenite şi mâinile au început să-mi tremure, după atâtea încercări prin care am trecut în ultimii ani; este mult prea multă muncă aici cu întreţinerea casei şi cu pregătirea mâncării, ca să nu mai pun la socoteală faptul că trebuie să mă ocup serios şi de plasarea averii mele.

— Nu m-am gândit la aceasta, Kaptah, am spus eu. Dar nu vreau să cumpăr o sclavă, mai bine găseşte un servitor pentru noi, pe care am să-l plătesc. Tu, într-adevăr, meriţi acest lucru. Iar dacă rămâi cu mine, tu eşti liber să vii şi să pleci când doreşti, fiindcă apreciez fidelitatea ta şi cred că-mi vei putea da, din când în când, sfaturi utile, ţinând seama de cât îţi este de sete. Fă aşa cum ţi-am spus şi nu întreba nimic în plus, fiindcă această hotărâre am luat-o împins de o forţă mai puternică decât mine şi nu o voi mai schimba

Rostind aceste vorbe, am plecat de acasă ca să mă interesez de prietenii mei. La „Ulciorul sirian” am întrebat de Totmes, dar acolo era un alt cârciumar, care nu ştia nimic despre un artist sărac, care-şi câştiga pâinea desenând pisici pe suluri de papirus pentru copiii oamenilor bogaţi. După aceea, m-am dus la cazarmă ca să întreb de Horemheb, dar acolo era pustiu. Nici urmă de lucrători în curte sau de soldaţi care să se antreneze împungând cu lăncile baloţii de stuf ca altădată; cazarma era goală. Un subofiţer în rezervă şardan m-a privit curios frământând cu degetele de la picioare nisipul. Faţa lui arămie era osoasă şi uscată. El s-a înclinat cu respect când am întrebat de Horemheb, comandantul trupelor faraonului în campania din Siria împotriva khabirilor. Horemheb încă mai era comandantul trupelor faraonului, mi-a spus şardanul într-o egipteană aproximativă, dar de câteva luni, el se află în ţara Kuş, pentru a desfiinţa garnizoanele de acolo. I-am dat un bănuţ de argint, fiindcă era tare abătut, şi el a rămas atât de uimit de mărinimia mea, încât a uitat de mândria lui de şardan, mi-a zâmbit, a blestemat vremurile pe care le trăia şi a pomenit numele unui zeu, despre care eu nici nu mai auzisem până atunci.

Când am vrut să plec, el m-a tras de mânecă, mi-a arătat curtea pustie şi a spus:

— Horemheb este un mare comandant, el îi înţelege pe soldaţi fiindcă el însuşi este un soldat, el nu se teme de nimic. Horemheb este un leu, faraonul un ţap fără coarne. Cazarma este goală, nici bani, nici mâncare. Camarazii mei au plecat în sate să cerşească. Unde se va ajunge, nu ştiu. Să te binecuvânteze Amon pentru argintul pe care mi l-ai dat, om generos! De luni de zile nu m-am mai pilit şi eu. Sunt plin de venin. Multe ne-au promis egiptenii. Au trecut din cort în cort şi ne-au ademenit cu promisiuni. Ne-au promis mult argint, multe femei, multă băutură. Şi acum? Nici argint, nici băutură, nici femei.

După ce a rostit aceste vorbe, a scuipat cu dispreţ şi a răscolit nisipul cu picioarele. Era un şardan tare trist şi mi-a fost milă de el, fiindcă, din cele spuse de el, am înţeles că faraonul îşi abandonase soldaţii şi desfiinţase trupele recrutate cu greutate de tatăl său în alte ţări. Gândindu-mă la fostul faraon, mi-am amintit de Ptahor şi, ca să aflu unde locuieşte, mi-am făcut curaj şi m-am dus la Templul lui Amon, în Casa Vieţii, să întreb. Dar cel care ţinea registrul mi-a spus că bătrânul trepanator regal, care murise de doi ani, era îngropat în Oraşul Morţilor. Aşa se face că în Teba nu m-am reîntâlnit cu nici unul dintre prietenii mei.

Şi, fiindcă tot eram în Templu, am intrat în marea sală a coloanelor şi am simţit umbra sacră a lui Amon în preajma mea, mirosul de tămâie în apropierea coloanelor de piatră acoperite cu inscripţii sacre policrome şi am văzut rândunelele, care intrau şi ieşeau prin ferestrele absidelor. Dar templul era pustiu, chiar şi curtea templului era aproape goală şi în nenumăratele ateliere şi locuri de vânzare a lucrurilor sacre nu mai era zarva de altădată. Preoţii înveşmântaţi în alb, cu capetele rase şi lustruite cu ulei, mi-au aruncat priviri neliniştite, oamenii din curte vorbeau în şoaptă şi se uitau în jurul lor cu teamă. Era atât de stranie curtea principală a Templului în liniştea ei, ca odinioară dimineaţa devreme, înainte de revărsatul zorilor, când oamenii încă nu mişunau prin ea, când încă nu era nici un zgomot şi se auzea foşnind stuful de la malul Nilului, unduit de vânt. îmi aminteam atât de bine dimineţile tinereţii mele, când studiam în Casa Vieţii. Niciodată nu l-am iubit pe Amon, dar o ciudată melancolie mi s-a strecurat în inimă, ca atunci când te gândeşti la tinereţea care nu se va mai întoarce niciodată, indiferent dacă a fost fericită sau nu. Când am trecut printre statuile gigantice ale faraonilor, ca să ies afară, am observat că foarte aproape de marele Templu se construise un sanctuar nou, impresionant şi de o formă ciudată, cum nu mai văzusem încă. Nu avea

ziduri, coloanele de piatră înconjurau o curte neacoperită şi acolo era un altar încărcat de ofrande: grâu, flori şi fructe. Pe un basorelief imens, discul solar al lui Aton binecuvânta cu numeroasele lui raze, care se prelungeau în mâini ce ţineau crucea vieţii, pe faraonul care-i aducea ofrande. Preoţii, înveşmântaţi în alb, nu aveau capetele rase, erau foarte tineri şi pe faţa lor se putea citi extazul, în timp ce cântau un imn sacru închinat lui Aton. Mi-am adus aminte că auzisem imnul la Ierusalim, în Siria. Dar ceea ce m-a impresionat mai mult decât preoţii şi imaginile basoreliefului au fost cele patruzeci de coloane enorme, de pe care noul faraon, sculptat mult mai mare decât în realitate, cu braţele în care ţinea sceptrul şi cravaşa regală încrucişate la piept, îi privea fix pe vizitatorii templului.

Că acele sculpturi îl reprezentau pe faraon, am ştiut-o imediat, fiindcă am recunoscut faţa lui transfigurată de pasiune, trupul lui fragil cu şolduri late, mâinile şi picioarele lui delicate. M-a trecut un fior când m-am gândit la artistul care a vrut şi s-a încumetat să execute o astfel de sculptură; dacă prietenul meu Totmes, odinioară, visa la o artă liberă, în acele statui arta era descătuşată de orice convenţie, mai mult, era o caricatură a realităţii. De fapt, sculptorul subliniase mai mult decât erau în realitate toate defectele trupului faraonului, şoldurile mari, gleznele fragile şi toată neliniştea lui pătimaşă, ca şi cum în ele se ascundea un semn divin. Mai teribilă decât toate era faţa lui înspăimântător de prelungă, ascuţită, cu pomeţii proeminenţi, cu surâsul misterios, visător şi ironic, cu buzele groase. Din ambele părţi ale pilonilor templului lui Amon, statuile din piatră ale faraonilor se ridicau maiestuoase, asemenea giganticelor statui de zei. Dar aici, un om diform şi plăpând contempla, din înălţimea celor patruzeci de coloane, altarul lui Aton. Era doar o fiinţă umană, la fel cu ceilalţi oameni, care privea fix. Pasiunea, neliniştea, ironia, extazul erau încremenite în piatră pentru eternitate.

Am simţit cum se răscoleşte totul în mine şi am tremurat de emoţie, fiindcă pentru prima oară l-am văzut pe Amenhotep al IV-lea aşa cum probabil că el însuşi se vedea. Îl întâlnisem doar o singură dată, îl întâlnisem când era tânăr, bolnav, fragil, tulburat de crize de epilepsie, l-am observat atunci cu sânge rece, l-am privit cu ochiul medicului şi m-am pripit când în vorbele lui am văzut doar delirul omului bolnav. Acum îl vedeam aşa cum îl văzuse artistul, care probabil că-l iubea şi-l ura cu aceeaşi intensitate. Era, desigur, un sculptor cum nu a mai existat niciodată în Egipt, fiindcă, dacă mai înainte cineva s-ar fi încumetat să realizeze o

astfel de sculptură pentru vreun faraon, ar fi fost sfâşiat şi răstignit pe ziduri ca profanator.

Nu era prea multă lume în templul lui Aton. Erau doar câţiva bărbaţi şi câteva femei, fără îndoială nobili de la curte şi oameni bogaţi, fiindcă purtau veşminte din in regal, coliere grele şi bijuterii din aur. Oamenii obişnuiţi ascultau cu încordare şi feţele lor aveau o expresie nedumerită, fiindcă le scăpa înţelesul noilor imnuri cântate de preoţi. Erau altfel decât vechile texte, care se cântau încă din vremea piramidelor, de două mii de ani, cu care orice ureche era obişnuită încă din copilărie şi oricine le cunoştea pe dinafară, chiar dacă nu le înţelegea sensul, fiindcă, de generaţii întregi, tot transcriindu-se de pe un papirus pe altul, unele semne au fost transcrise greşit şi au creat cuvinte ciudate, pe de altă parte, cu trecerea anilor, multe cuvinte şi-au schimbat semnificaţia iniţială.

În orice caz, după ce au cântat, un bărbat bătrân, care, după veşminte, cred că era de la ţară, s-a dus şi le-a cerut respectuos preoţilor un talisman, un ochi protector sau o bucăţică de papirus, pe care să fie scris un text magic, dar să nu coste prea mult. Preoţii i-au răspuns că astfel de lucruri nu se vând în acest templu, fiindcă pentru a te asigura de protecţia lui Aton nu este nevoie de nici un talisman sau papirus vrăjit; Aton se apropie de fiecare om, care crede în el, fără sacrificii şi daruri. Când a auzit acest lucru, bătrânul a fost puternic indignat şi a plecat bodogănind pentru sine însuşi ceva despre credinţele mincinoase, apoi l-am văzut cum a intrat în vechiul templu al lui Amon.

După aceea, o precupeaţă de peşte s-a apropiat de preoţi, i-a privit cu ochii plini de evlavie şi a întrebat:

— Oare nimeni nu sacrifică pentru Aton berbeci sau boi, s-aveţi şi voi puţină carne de mâncare? întreb şi eu aşa, fiindcă văd că sunteţi tare slăbuţi şi sărăcuţi, copiii mei. Dacă zeul vostru ar fi puternic şi tare, cum se spune, chiar mai puternic decât Amon, deşi nu-mi vine să cred acest lucru, ar trebui ca preoţii să fie graşi, să strălucească de grăsime. Eu nu sunt decât o femeie simplă şi poate că nu înţeleg prea bine, dar vă doresc din toată inima să aveţi parte de carne şi de grăsime, c-aşa se cade unui preot.

Preoţii au râs şi au glumit între ei ca nişte copii fericiţi, dar cel mai în vârstă şi-a reluat repede aerul serios şi a spus:

— Aton nu aspiră la jertfe sângeroase ca alţi zei şi tu nu ai dreptul să vorbeşti despre Amon în templul lui Aton, fiindcă Amon este un zeu fals, care, nu peste multă vreme, va fi detronat. Templul lui Amon va fi distrus.

Atunci, femeia s-a depărtat repede de ei, a scuipat pe jos, a făcut semnul lui Amon şi a spus:

— Tu ai spus-o, nu eu, aşa că blestemul va fi asupra capului tău!

Apoi, ea a ieşit grăbită din templu şi, o dată cu ea, au mai plecat şi alţii, după ce s-au uitat cu nelinişte la preoţi. Dar preoţii au râs zgomotos şi au strigat în urma lor:

— Mergeţi, necredincioşilor, dar Amon este un zeu fals. Amon este un zeu fals şi puterea lui va cădea cum cade iarba tăiată de secere.

Atunci, unul dintre cei care plecase a luat o piatră şi a aruncat-o spre preoţi, piatra l-a lovit şi l-a rănit pe unul dintre preoţi şi pe faţa lui a început să curgă sângele. El şi-a acoperit faţa cu mâinile şi a început să geamă, iar ceilalţi au strigat după gardieni, dar omul care lovise se şi pierduse în mulţime în faţa pilonilor Templului lui Amon.

Reflectând la acest incident, m-am apropiat de preoţi şi le-am spus:

— Eu sunt egiptean, dar am trăit mulţi ani în Siria şi nu ştiu nimic despre acest zeu, pe care voi îl numiţi Aton. Oare n-aţi putea să-mi risipiţi ignoranţa şi să-mi explicaţi cine este acest zeu, ce cere el de la oameni, cum trebuie adorat?

Ei au ezitat, s-au uitat atent la mine, încercând să se asigure că nu vreau să-mi bat joc de ei, şi au spus:

— Aton este singurul zeu adevărat. El a creat pământul şi apele, oamenii şi animalele, tot ceea ce există şi se mişcă pe pământ. El a existat dintotdeauna şi oamenii l-au adorat înainte în forma lui aparentă, Ra, dar în timpurile noastre, el i-a apărut sub forma lui Aton fiului lui, faraonul, care trăieşte doar în dreptate. De atunci, el este singurul zeu, ceilalţi zei sunt zei falşi. El nu reprimă pe nimeni dintre cei care îl invocă, căci pentru Aton, cei bogaţi şi cei săraci sunt la fel şi în fiecare dimineaţă îl salutăm pe el, discul solar, care binecuvântează cu razele sale pământul şi atât pe cei buni cât şi pe cei răi, oferind fiecăruia crucea vieţii. Dacă tu vei crede în el, vei fi servitorul lui, fiindcă fiinţa lui este dragoste, el este etern, indestructibil, prezent în orice loc şi nimic în lume nu se întâmplă fără voinţa lui.

Le-am spus:

— Tot ceea ce mi-aţi povestit este, într-adevăr, frumos şi bun, dar oare tot prin voinţa lui acea piatră a însângerat faţa acestui tânăr?

Preoţii, uşor dezorientaţi, s-au privit între ei şi au spus:

— Tu îţi baţi joc de noi.

Dar băiatul care fusese lovit de piatră a strigat:

— El a permis ca acest lucru să se întâmple, fiindcă eu nu sunt destul de demn să-l slujesc. Poate că sunt prea mândru în inima mea că faraonul m-a ales să fiu preot. Originea mea este modestă. Tatăl meu păzeşte turme de vite, iar mama mea cară apă din Nil pentru culturi. Faraonul m-a ales să oficiez pentru zeul său fiindcă am o voce frumoasă.

Le-am spus respectuos:

— Într-adevăr, s-ar părea că acest zeu este puternic, dacă poate să-l scoată pe un om din noroi şi să-l aducă la palatul de aur al faraonului.

Ei au spus într-un glas:

— Ai dreptate, faraonul nu se uită la aspectul, bogăţia sau originea unui om, el priveşte doar în inima omului şi Aton îi dă forţă faraonului să citească şi cele mai ascunse gânduri.

Am protestat:

— Atunci, poate că faraonul nu este om, fiindcă nici un om nu poate privi în inima unui alt om. Doar Osiris este cel care poate cântări inima omului.

După ce au discutat între ei, mi-au spus:

— Osiris este doar eroul unei poveşti populare, de care oamenii care cred în Aton nu mai au nevoie. Din moment ce însuşi faraonul doreşte cu ardoare să nu fie decât un om, noi nu ne îndoim că esenţa lui este divină şi acest lucru îl demonstrează viziunile lui în care, într-o clipă, el trăieşte mai multe existenţe. Dar acest lucru îl ştiu doar acei care îl iubesc. De aceea, artistul care a sculptat statuile templului l-a reprezentat în acelaşi timp bărbat şi femeie, fiindcă Aton este forţa vie, care dă viaţă sămânţei bărbatului şi hotărăşte naşterea copilului în femeie.

Atunci, am ridicat ironic braţele, mi-am prins capul în mâini şi am spus:

— Eu nu sunt decât un om simplu, la fel ca acea femeie care vi s-a adresat mai înainte, şi nu reuşesc să vă înţeleg doctrina. Mi se pare că înţelepciunea acestei credinţe este în parte neclară pentru voi înşivă, din moment ce trebuie să discutaţi mai întâi între voi, spre a putea răspunde la întrebările pe care eu vi le pun.

Ei s-au apărat cu mult zel şi au spus:

— Aton este perfect, la fel cum discul soarelui este perfect, tot ceea ce există, trăieşte şi respiră în el este perfect, dar mintea omului este imperfectă şi asemănătoare ceţei, de aceea nu-ţi putem explica totul, fiindcă noi înşine nu cunoaştem totul. Dar noi ne străduim în fiecare zi să învăţăm

ceva, prin voinţa lui Aton. Voinţa lui Aton nu o cunoaşte decât faraonul, care îi este fiu şi trăieşte în adevăr.

Cuvintele lor m-au mişcat, fiindcă în ele era proba sincerităţii lor, chiar dacă veşmintele lor erau din in fin, părul lor lucea de ulei, se-ntreceau ca să cânte unul mai frumos decât altul, pentru a fi admiraţi de femei, şi râdeau de oamenii simpli.

Ceva care pe neaşteptate s-a deşteptat în mine, independent de cunoştinţele mele şi de abilitatea mea, şi a reacţionat la vorbele lor. Pentru prima dată am reflectat la faptul că poate gândirea omenească este imperfectă şi că dincolo, în afara acestei gândiri umane, probabil că există ceva pe care ochiul nu poate să-l vadă, urechea nu poate să-l audă. Poate că faraonul şi preoţii lui descoperiseră acest adevăr şi că ei îl numeau Aton pe acest necunoscut, care este dincolo de gândirea omenească.

Până atunci, crezusem că gândirea umană este în stare să deschidă toate porţile şi că obstacolele pe care le întâlneşte cel care vrea să ajungă la cunoaştere pot fi escaladate, că o dată ce omul îşi îmbogăţeşte ştiinţa, îşi îmbogăţeşte şi inima. Dar eu unde am ajuns cu toată ştiinţa pe care am acumulat-o? Cu cât înţelepciunea mea a crescut, cu atât în inima mea a crescut moartea, cu atât mai mult viaţa mi s-a păruі mai de nesuportat. Nu am cuvinte cu care să povestesc cât eram de scârbit de mine însumi, de toată ştiinţa şi de toată măiestria mea. De aceea, mă hotărâsem să-mi îngrop ştiinţa şi priceperea şi să fiu doar un medic pentru cei săraci. Nu o făceam fiindcă inima mi-ar fi poruncit aşa, o făceam doar fiindcă eram scârbit de mine însumi, dar acum, când Aton îmi dezvăluise că există ceva, imposibil de cunoscut, că mintea omenească este mărginită şi cunoaşterea nu poate trece dincolo de anumite limite, nu am mai fost nici indignat, nici îngrozit de privirea ciudată a faraonului, am apreciat-o ca pe un extaz, ca şi cum acei ochi de piatră ar fi privit undeva unde oamenii niciodată nu au putut privi. De aceea, în zâmbetul lui era ceva misterios. Dar am rămas nedumerit, oare, în inocenţa lor, acei preoţi tineri se îndoiau de ceea ce afirmau? De aceea, nu am vrut să primesc crucea vieţii pe care ei mi-au oferit-o.

Am plecat din templul lui Aton şi, pentru prima oară, am avut senzaţia că, până în acel moment, viaţa mea se desfăşurase ca într-o încăpere cu pereţi de piatră, din care nu poţi vedea ceea ce se întâmplă afară, şi că, în acel moment, găsisem fisura, în zidurile de piatră, prin care lumina a putut rupe întunericul, ca să pătrundă şi în inima mea acel ceva care să mă facă să

respir şi să trăiesc. Am avut aceeaşi uşurare ca atunci când, pentru prima oară, am căpătat încredere în ştiinţa mea ca şi cum viaţa mi s-ar fi dezvăluit într-o nouă formă. Dar cu astfel de experienţe extatice cred că se pot mulţumi să trăiască doar oamenii care-şi simt singurătatea şi care au avut multe pierderi. Eu, Sinuhe, un străin în lumea asta, am avut pentru o singură dată, acolo, în templul lui Aton, viziunea pe care faraonul o avea din cauza bolii. Am fost uimit de acea clipă de extaz şi l-am admirat pe faraon, dar am ştiut, în acel timp, că el nu ar fi trebuit să fie niciodată faraon, fiindcă puterea este periculoasă pentru vizionari, iar viziunile nu fac parte din această lume.

5

Se lăsase seara când am ajuns acasă. Pe poartă era o placă simplă de lemn cu însemnele de medic, iar în curte aşteptau răbdători câţiva bolnavi. Pe verandă, Kaptah îşi făcea vânt cu o ramură de palmier şi gonea muştele care sosiseră la noi o dată cu oamenii săraci; era foarte nemulţumit şi, ca să-şi înece supărarea, avea lângă el un ulcior cu bere, pe care abia îl începuse.

Am lăsat-o să intre, mai întâi, pe o femeie care avea în braţe un copil numai piele şi oase şi i-am dat un bănuţ de cupru să-şi cumpere mâncare, ca să poată alăpta copilul, ce-aş fi putut altceva să fac ca medic? După aceea, am îngrijit un sclav, care-şi zdrobise un deget pe când măcina grâul şi i-am dat un leac, pe care să-l amestece în vin, pentru a-i diminua durerile. Apoi m-am ocupat de un scrib, care abia putea să respire fiindcă avea în gât o tumoare mare cât un cap de copil. I-am dat să bea în fiecare zi un preparat din alge marine, despre care ştiam din Siria că poate vindeca uneori aşa ceva, deşi nu credeam că l-ar mai fi putut ajuta, fiindcă tumoarea era deja prea mare. El a scos dintr-o bucată curată de pânză doi bănuţi de cupru ca să mă răsplătească şi mi i-a întins jenat, fiindcă îi era ruşine de sărăcia lui, dar nu i-am primit; i-am spus că-l voi chema pe el, când voi avea nevoie de un scrib, şi el a plecat mulţumit. Ultima a fost o fată de la bordelul din apropiere, care avea ochii acoperiţi de o crustă atât de urâtă, încât nici nu-şi mai putea practica meseria, fiindcă nici un client nu voia să se distreze cu ea. I-am curăţat pleoapele şi i-am dat o alifie, cu care să se ungă după aceea, ea şi-a desfăcut veşmântul ca să-mi plătească în singurul fel în care putea ea să plătească. Nu am vrut s-o jignesc, de aceea i-am spus că eu trebuie să mă abţin de la a mă distra cu vreo femeie, din cauza unei intervenţii medicale pe care o aveam de făcut, şi ea m-a crezut, de fapt,

habar n-avea despre meseria de medic şi m-a respectat şi mai mult din cauza reţinerii mele.

Şi, fiindcă am apreciat generozitatea ei, i-am extirpat doi negi, care-i urâţeau coapsa şi pântecele, după ce mai întâi am uns cu o pomadă anesteziantă locurile pe care acei negi crescuseră, ca să nu aibă nici o durere.

Aşa că, după prima zi de muncă în cartierul săracilor, nu am câştigat nici cât să-mi asigur pâinea şi sarea. Kaptah, uitându-se la mine ironic, m-a servit cu o minunată gâscă friptă, cum numai în Teba găseşti. El o cumpărase de la o cârciumă din centrul Tebei şi o ţinuse caldă în groapa de jar. Şi m-a servit şi cu vin din cea mai bună podgorie a lui Amon, într-o cupă policromă. Dar nu m-au supărat ironiile lui Kaptah, fiindcă inima mea era atât de mulţumită pentru ziua aceea, ca şi cum aş fi vindecat pe nu ştiu care negustor bogat, care mi-a oferit ca răsplată un lanţ de aur. Totuşi, peste câteva zile, sclavul de la moara de grâu a venit să-mi arate că degetul i se vindecase şi mi-a adus un vas cu făină, pe care-l furase de la moară, aşa că tot am câştigat ceva pentru prima zi.

Kaptah, după ce a încetat cu ironiile, a început să mă consoleze şi mi-a spus:

— Cred că, după ziua de astăzi, ţi se va duce vestea în tot cartierul şi, de-acum înainte, curtea ta va fi plină de bolnavi, încă din zorii zilei. Eu, parcă îi şi aud cum îşi şuşotesc unul altuia la ureche: „Du-te repede la capătul străzii din port, la fosta acasă a turnătorului de aramă, fiindcă acolo s-a instalat un medic nemaipomenit, care vindecă bolnavi fără să pretindă nici o răsplată şi are o mână uşoară şi o măiestrie deosebită. În plus, mai dă şi bani de cupru femeilor sărace cu copii de ţâţă şi operează pe gratis târfele, ca să-şi recapete frumuseţea. Mergi repede, fiindcă cine merge primul primeşte mai mult şi nu se ştie cât poate ţine povestea asta frumoasă, fiindcă după ce va sărăci, el îşi va vinde şi casa şi va pleca de aici sau s-ar putea să-l închidă unde sunt nebunii şi să-i pună lipitori pe genunchi.” Dar, în legătură cu ultima parte, aceşti imbecili se înşală, fiindcă, din fericire, tu ai destul aur şi, dacă tot mi l-ai dat în grijă, l-am pus la lucru ca să ai şi mai mult, ca niciodată să nu mai încerci suferinţele cauzate de lipsuri şi dacă doreşti, poţi mânca fără grijă, în fiecare zi gâşte fripte, poţi bea din cel mai bun vin şi poţi chiar şi să te îmbogăţeşti; n-ai decât să locuieşti aici, dacă tu eşti mulţumit cu această casă modestă. Şi, dacă nimic din ceea ce faci tu nu se aseamănă cu ceea ce fac ceilalţi

oameni, pe mine n-ar trebui să mă mire dacă-ntr-o zi tu ai vinde casa şi m-ai vinde şi pe mine, în această continuă şi blestemată nelinişte a ta. Nu, n-ar fi nimic surprinzător dacă ai face aşa ceva, aşa că, stăpânul meu, poate că ar fi mai înţelept dacă ai scrie o hârtie care să fie dată în păstrarea arhivei regale, care să ateste că eu sunt om liber şi că pot merge unde vreau, fiindcă vorbele zboară şi se duc, dar rămân pe vecie, dacă sunt scrise şi autentificate cu sigiliul tău şi dacă scribul regal îşi primeşte răsplata pentru munca sa. Eu aş putea să-ţi înşir o serie nesfârşită de motive care mă îndeamnă să-ţi cer acest lucru, dar nu vreau să abuzez de timpul tău liber şi mai ales de răbdarea ta

Era o seară caldă şi plăcută de primăvară, bălegarul uscat era ars în faţa caselor de lut, vântul uşor aducea dinspre port miros de cedru şi de alte parfumuri siriene. Miroseau şi salcâmii, toate aceste parfumuri se amestecau în nările mele cu mirosul de peşte fript, care se ridica în aer seara în cartierele sărace din Teba. Mâncasem friptura aceea grozavă de gâscă, nicăieri în lume nu poţi mânca o astfel de friptură, băusem un vin bun, mă simţeam fericit şi uşor, vinul îndepărta toate gândurile negre din capul meu, melancolia şi tristeţea din inima mea erau undeva departe, în spatele meu. De aceea, l-am invitat pe Kaptah să bea vin împreună cu mine şi i-am spus:

— Eşti liber, Kaptah, şi ai fost deja de multă vreme liber, după cum ştii prea bine. Din ziua în care tu mi-ai dat tot argintul şi cuprul tău, pe care l-ai strâns cu atâta trudă o viaţă, fără să fii sigur dacă îl vei mai primi înapoi vreodată, tu ai fost mai mult prietenul decât sclavul meu. Eşti liber, Kaptah, şi-ţi doresc să fii fericit. Mâine vom merge la scribul regal şi vom întocmi hârtiile necesare, pe care le voi autentifica cu sigiliile mele, atât cel egiptean, cât şi cel sirian. Dar, explică-mi şi mie să înţeleg ce ai făcut cu aurul şi cu averea mea, fiindcă spui că aurul va lucra pentru mine, chiar dacă nu câştig nimic. Oare nu l-ai depus la Templu, aşa cum ţi-am poruncit?

— Nu, stăpâne, a spus grav Kaptah şi s-a uitat direct în ochii mei cu singurul lui ochi. Nu am îndeplinit porunca ta, fiindcă era o poruncă tâmpită şi eu n-am executat niciodată poruncile tâmpite, chiar dacă tu ai crezut aşa ceva despre mine; am procedat după cum m-a dus capul şi am să-ţi povestesc imediat, fiindcă încă nu ai băut prea mult vin, deci n-o să începi să urli la mine. Totuşi, cum te cunosc deja destul de bine şi ştiu că eşti necugetat şi iute la mânie, pentru mai multă siguranţă, am ascuns

ciomagul. Ţi-o spun de pe acum, ca să nu-ţi pierzi vremea de pomană si să-l cauţi în timp ce-ţi voi povesti despre aurul şi despre averea ta.

Doar un bou îşi încredinţează averea Templului spre păstrare, fiindcă Templul nu plăteşte nimic pentru aurul depus, dimpotrivă, cere să-i plăteşti ca să ţi-l păstreze în trezorerie. Dar cea mai mare prostie este că perceptorii de impozite cunosc cantitatea de aur depus şi, în fiecare an, iau o parte din el, aşa că, după un timp, ajungi să nu mai ai aproape nimic. Singurul mod înţelept de a-ţi spori averea este să pui aurul să lucreze în timp ce tu poţi să stai confortabil cu braţele încrucişate şi să ronţăi seminţe de lotus sărate, aşteptând ca să ţi se facă poftă de băutură. De aceea, am alergat toată ziua cu picioarele mele şubrede în tot oraşul, ca să găsesc cel mai bun mijloc pentru aţi plasa averea, în timp ce tu ai vizitat templele Tebei şi ai admirat peisajul. Din cauza setei teribile, care mă urmăreşte pas cu pas pe unde mă duc, am aflat o mulţime de lucruri. Printre altele, am aflat că bogaţii din Teba nu-şi mai depozitează aurul la Templu, ei spun că acolo aurul lor nu mai este în siguranţă. Aşa este, aurul nu mai este în siguranţă în tot Egiptul. Am mai aflat că templul lui Amon îşi vinde terenurile.

— Minţi, i-am spus nervos şi m-am ridicat indignat în picioare, fiindcă numai ideea în sine era fără sens. Dintotdeauna Amon a cumpărat terenuri. Acum este proprietarul unui sfert din pământurile negre ale Egiptului şi n-ar abandona niciodată ceea ce a câştigat.

— Bineînţeles, bineînţeles, a spus calm Kaptah şi mi-a umplut cupa cu vin, dar nu a uitat să şi-o umple şi pe a lui. Orice om înţelept ştie că pământul este singurul care-şi păstrează întotdeauna valoarea sa, cu condiţia să fii în relaţii bune cu măsurătorii de terenuri şi să ai grijă să le dai daruri în fiecare an, după inundaţii. Dar este un adevăr că, acum, Amon vinde în secret din terenuri, şi nu are importanţă cui, dacă acel om crede în el şi are aur. Şi eu am fost uluit când am auzit acest lucru; m-am informat mai bine şi am aflat că, într-adevăr, aşa este, şi că vânzarea se face la un preţ convenabil pentru cel care cumpără, dar că preoţii lui Amon îşi rezervă dreptul ca oricând să poată recupera la acelaşi preţ terenurile vândute. Cu toate astea, este o bună afacere pentru cel care cumpără, fiindcă pe lângă pământ, trec în proprietatea lui şi casele, vitele, sclavii şi uneltele de pe terenul respectiv, aşa că proprietarul poate câştiga dacă cultivă bine terenul. Tu ştii prea bine că Amon posedă cele mai fertile terenuri din Egipt. Dacă totul ar fi fost ca înainte, ar fi fost o afacere tare bună, din care s-ar fi putut câştiga uşor şi repede aur. Într-un timp foarte scurt, Amon a vândut deja

terenuri imense şi în vistieriile Templului s-a acumulat tot aurul Egiptului, din această cauză aurul lipseşte şi preţurile caselor a scăzut surprinzător de mult. Dar acestea toate sunt secrete şi nu se vorbeşte de obicei despre aşa ceva. Noroc de setea mea, că aşa am reuşit, în cârciumi, să stau la aceeaşi masă cu oameni bine informaţi.

— Oare ai cumpărat pământ? l-am întrebat eu puţin neliniştit.

Dar Kaptah m-a liniştit şi a spus:

— Chiar atât de nebun nu sunt, stăpânul meu, chiar dacă m-am născut sclav, nu am umblat cu bălegar între degetele de la picioare, încă din copilărie am umblat pe străzi pietruite şi am locuit în case de oameni bogaţi. Eu nu mă pricep deloc la cultivarea pământului: dacă aş fi cumpărat cu aurul tău pământ, oricare administrator, oricare păstor, oricare sclav ar fi furat cu amândouă mâinile cât ar fi putut, fără ca eu să observ, pe când în Teba, nimeni nu mă poate fura, dimpotrivă, mă pricep mulţumitor să-i întorc pe alţii după degete. Marile avantaje în cumpărarea terenurilor lui Amon sunt prea evidente, că şi-un imbecil le observă, aşa că ceva nu-i în regulă şi cred că în umbră aşteaptă şacalii, care să se înfrupte din cei care sunt atât de naivi încât să cumpere terenuri. Acelaşi lucru îl dovedeşte şi neîncrederea acelora care nu se hazardează să depună aurul la Templu. Cred că toate aceste întâmplări sunt clin cauza noului zeu al faraonului şi se vor mai întâmpla încă multe, stăpâne, multe lucruri ciudate se vor mai întâmpla, mai înainte ca noi să vedem şi să înţelegem ce se ascunde în spatele acestor uneltiri ale lui Amon. Dar eu, care nu am alt scop ascuns şi vreau ca din aurul tău să rodească ceva, am cumpărat câteva case, case de negoţ şi case de locuit, care aduc în fiecare an un venit convenabil, târguiala este aproape gata, şi nici nu-i nevoie de sigiliul şi de semnătura ta. Crede-mă, le-am cumpărat destul de ieftin şi, dacă după vânzare, voi primi nişte daruri, aşa cum am convenit când m-am târguit pentru preţul caselor, acest lucru nu te priveşte pe tine, este doar o afacere între vânzători şi mine, din cauză că sunt proşti, nu de la tine îmi voi opri eu vreun ban. Bineînţeles că nu am nimic împotrivă dacă, din proprie iniţiativă, mă vei răsplăti şi tu pentru efortul pe care l-am făcut încheind o afacere atât de avantajoasă pentru tine.

Am reflectat puţin şi i-am spus:

— Nu, Kaptah, nu te voi răsplăti cu nimic pentru acest efort, fiindcă, fără îndoială, tu ai calculat deja ce-ţi vei reţine din închirierea caselor cumpărate şi din banii care vor merge în fiecare an pentru întreţinerea lor.

Kaptah nu şi-a manifestat nici o părere de rău, dar a înghiţit în sec şi a spus:

— Ai dreptate, dacă tu te vei îmbogăţi, mă voi îmbogăţi şi eu, de aceea, interesele tale sunt şi interesele mele şi eu, în toate, trebuie să apăr interesele tale. Dar trebuie să recunosc că, după ce am auzit vorbindu-se despre vânzările terenurilor lui Amon, cultivarea pământului a început să mă intereseze mult şi am mers la piaţa de cereale şi am umblat dintr-o crâşmă în alta, că mi-era grozav de sete, am ascultat tot ceea ce se vorbea pe acolo şi am avut multe lucruri interesante de învăţat. Cu aurul şi cu permisiunea ta, o, stăpâne, mi-am propus să cumpăr grâu la prima recoltă, se înţelege, fiindcă acesta-i cel mai bun comerţ şi încă şi preţurile sunt convenabile. Este drept că grâul este mai perisabil decât pietrele şi casele, este drept că şoarecii îl mănâncă şi că sclavii fură din el, aşa li se întâmplă şi celor care îl cultivă, dar trebuie şi un pic de risc pentru a câştiga. În orice caz, culturile şi recoltele mai depind de inundaţii şi de canale de irigaţii, de lăcuste şi şoareci de câmp şi de încă multe altele, pe care nu are rost să le enumăr, fiindcă nu le cunosc. Ceea ce cred eu, după ce am văzut că se vând terenurile lui Amon, este că, dacă fiecare neghiob se apucă de cultivarea pământului, nu mai are cum să fie o recoltă atât de bogată ca mai înainte. De aceea, am cumpărat depozite şi magazii uscate şi bine împrejmuite, ca să păstrăm grâul acolo până ce cresc preţurile, după aceea, dacă nu mai avem nevoie de ele putem să le închiriem la negustorii de cereale şi să mai câştigăm nişte aur.

După părerea mea, Kaptah se obosise degeaba şi se-ncărcase cu prea multe griji în planurile sale, dar dacă lui îi făcea plăcere, n-aveam nimic de obiectat, mai ales că nu trebuia să mă angajez eu însumi în treburile acestea încurcate. Aşa gândeam eu şi i-am spus şi lui ceea ce gândeam, iar el şi-a ascuns cu grijă marea bucurie şi mi-a spus chiar înciudat:

— Eu aş mai avea un plan grozav de bun, pe care l-aş realiza dacă tu ai fi de acord cu el. Una dintre cele mai importante case de sclavi este de vânzare, eu pretind că cunosc totul în ceea ce priveşte sclavii, aşa că din acest comerţ ai putea să te îmbogăţeşti neaşteptat de mult. Eu ştiu cum li se ascund defectele sclavilor şi ştiu să folosesc şi băţul cum trebuie, tu habar n-ai şi ţi-o spun acuma sincer, că tot l-am ascuns. Dar tare îmi pare rău, bănuiesc că acest plan îmi scapă printre degete, fiindcă tu îl vei refuza, nu-i aşa?

— Ai dreptate, Kaptah, i-am spus eu. Noi nu vom fi niciodată negustori de sclavi, fiindcă este tare murdară şi demnă de dispreţuit această meserie, dar de ce-i aşa, nu ştiu, din moment ce toată lumea cumpără sclavi, întrebuinţează sclavi şi are nevoie de sclavi. Aşa a fost întotdeauna, aşa va fi mereu, dar nu vreau să fiu negustor de sclavi.

Kaptah a suspinat uşurat şi a spus:

— O, stăpâne, eu îţi cunosc bine inima şi sunt bucuros că am evitat acest lucru rău, dacă mă gândesc mai bine, s-ar fi putut ca să ajung prea mult interesat de sclavele frumoase şi să-mi risipesc toate forţele şi nu mai sunt eu acum, când am început să îmbătrânesc, atât de puternic ca în tinereţe, mâinile şi picioarele mele sunt deja obosite şi, dimineaţa, după ce mă trezesc, îmi tremură degetele încă înainte de a mă atinge de o cană cu bere. Uite, când văd că inima ta este frământată de îndoieli, mă grăbesc să-ţi spun că toate casele pe care le-am cumpărat cu aurul tău sunt case respectabile, de aceea, câştigul de pe urma lor nu va fi prea mare, dar va fi sigur. Nu am cumpărat nici un bordel, nici o stradă cu case sărace, deşi de pe urma lor te poţi alege cu un câştig mai bun decât de pe urma caselor onorabile. Este drept că a trebuit să o fac împotriva voinţei mele. Oare de ce nu putem şi noi să ne îmbogăţim ca alţii? Inima mi-a spus că tu nu ai fi fost de acord, de aceea, am renunţat cu suferinţă la speranţele mele mari.

Dar, după ce a rostit aceste vorbe, Kaptah şi-a pierdut deodată siguranţa de până atunci, s-a uitat la mine suspicios, fiindcă îi era teamă că m-aş fi putut supăra. I-am turnat vin şi l-am încurajat să vorbească, fiindcă niciodată nu-l văzusem atât de nesigur şi eram curios să ştiu ce-i mai trece prin cap. în sfârşit, el a spus:

— Poate că cererea mea este prea necuviincioasă şi obraznică, dar fiindcă tu m-ai asigurat că sunt liber, am să o exprim şi sper că nu vei fi jignit, dar pentru mai multă siguranţă, ţi-am spus că am ascuns băţul. Aş vrea ca tu să mă însoţeşti ca să-ţi arăt acea cârciumă din port despre care ţi-am povestit deja de multe ori, să bem împreună o „coadă de crocodil”, ca să vezi şi tu în ce fel arată acest loc de care mie îmi era atât de dor, pe care-i visam cu ochii deschişi atunci când beam berea groasă din Siria şi din Babilon.

Am izbucnit în râs şi nu m-am simţit deloc ofensat de invitaţia lui, fiindcă vinul mă făcuse mai înţelept şi mai blând. Crepusculul de primăvară era melancolic şi eu eram atât de singur. Poate că era ciudat şi nedemn ca stăpânul să meargă cu servitorul într-o mizerabilă crâşmă din

port să bea o băutură tare, care se numea „coada crocodilului”, dar mi-am adus aminte că, odată, Kaptah se oferise fără să-l oblige nimeni să mă urmeze într-un labirint întunecat, ştiind că, dintre toţi cei care intraseră acolo, nu se întorsese nici unul viu. De aceea, i-am atins umerii şi i-am spus:

— Inima mea îmi şopteşte că o coadă de crocodil este cel mai potrivit lucru pentru a încheia ziua de astăzi. Să mergem!

De bucurie, Kaptah s-a apucat să ţopăie, aşa cum fac de obicei sclavii, uitând de durerile lui de picioare. Mi-a adus apoi băţul, pe care-l ascunsese, şi veşmintele ca să mă schimb. Am plecat în port şi am intrat la „Coada crocodilului”. Vântul purta peste tot mirosul de cedru uscat şi de mâl.

Cârciuma numită „Coada crocodilului” se afla chiar în centrul cartierului din port, între două depozite mari, pe o străduţă liniştită. Era construită din cărămizi şi avea pereţii nemaipomenit de groşi, aşa că vara înăuntru era răcoare, iar iarna cald. Pe uşa de la intrare erau agăţate un ulcior de vin, o cană de bere şi un crocodil uscat, cu ochi de sticlă, care avea gura deschisă şi lăsa să i se vadă toţi dinţii. Kaptah m-a condus cu mult zel înăuntru şi a strigat la cârciumar să ne aducă nişte scaune mai noi. Era ca acasă şi se mişca atât de dezinvolt, încât clienţii, care mai întâi m-au privit suspicioşi, şi-au reluat conversaţia întreruptă la intrarea noastră. Am observat cu uimire că duşumeaua era din lemn, ca de altfel, şi pereţii, care erau căptuşiţi tot cu lemn, şi că pe pereţi atârnau diferite obiecte, amintind de călătorii în ţări îndepărtate, lănci ale negrilor şi tot felul de pene ale unor păsări necunoscute, cochilii de scoici din insulele mării şi amfore pictate din Creta. Kaptah a urmărit încântat cum priveam la toate podoabele de pe pereţi şi a spus:

— Probabil că te uimesc pereţii căptuşiţi cu lemn ca în casele bogate. Află că fiecare scândură este scoasă din corăbiile vechi, care nu mai navighează, şi, chiar dacă nu mă prea dau eu în vânt după călătoriile pe mare, sunt emoţionat când ştiu că acest lemn îngălbenit şi ros de apa mării a aparţinut unei corăbii care a navigat odinioară în ţara Punt sau că acel lemn roşiatic a atins ţărmurile Cretei. Dar, aşa cum ţi-am promis, vom gusta coada de crocodil pe care cârciumarul, cu mâinile lui, a pregătit-o pentru noi.

Băutura mi-a fost adusă într-o cupă frumoasă în formă de scoică, sprijinită pe un suport în formă de palmă, dar nu am cercetat-o prea bine, fiindcă atenţia mi-a fost atrasă mai mult de femeia care mi-a adus-o. Ea nu era atât de tânără, cum sunt de obicei servitoarele clin cârciumi, şi nici nu

se plimba prin cârciumă pe jumătate goală ca să se simtă mai bine clienţii: era îmbrăcată cuviincios, avea un inel de argint la o ureche şi multe brăţări de argint pe braţele ei foarte fine. M-a privit fără teamă când a văzut că mă uit la ea şi nu şi-a lăsat ochii în jos ca alte femei. Sprâncenele ei erau subţiri şi în ochi i se puteau citi atât bucurie cât şi tristeţe. Erau nişte ochi căprui, plini de viaţă şi privirea ei caldă s-a strecurat plăcut în inima mea îngheţată. Ea a adus cupele cu băutură atât pentru mine cât şi pentru Kaptah, iar eu, fără să-mi iau ochii de la ea şi fără să mă gândesc la nimic, am întrebat-o:

— Care-ţi este numele, frumoasa mea?

Mi-a răspuns în şoaptă:

— Numele meu este Merit, dar nu-mi spune „frumoasa mea” ca un băiat timid, care speră să atingă pentru prima oară în viaţa lui coapsele unei servitoare. Sper să-ţi aminteşti de acest lucru, dacă vreodată vei mai veni ca să ne cinsteşti casa, medicule Sinuhe, Tu, cel care eşti singur.

M-am supărat şi i-am spus:

— Nu am intenţia să-ţi ating coapsele, frumoasă Merit. Dar de unde îmi ştii numele?

Ea a zâmbit. Zâmbetul îi era nespus de frumos, iar faţa deosebit de fină şi arămie. Mi-a spus pe un ton puţin răutăcios:

— Faima ta a ajuns aici cu mult înaintea ta, o, tu Fiu al măgarului sălbatic! Cu cât mă uit mai mult la tine, cu atât mă conving că lumea nu se înşală când te laudă fără măsură.

Din fundul ochilor ei se revărsa atâta tristeţe şi dincolo de zâmbetul ei era şi mai multă; n-aş fi vrut s-o supăr cu nimic şi i-am spus:

— Dacă despre reputaţia mea ai auzit de la Kaptah, cel care stă la aceeaşi masă cu mine, care, deşi s-a născut sclav, a devenit astăzi un om liber, n-ar trebui să ai prea multă încredere în vorbele lui fiindcă, imediat după ce s-a născut, limba lui nu a ştiut să facă deosebire între minciună şi adevăr; el este îndrăgostit în aceeaşi măsură de adevăr şi de minciună, de multe ori el minte ca şi cum ar spune adevărul şi spune adevărul ca şi cum ar minţi. Pentru a corecta acest mic defect al lui, cred că nu ajunge să fii un medic atât de vestit ca mine, numai cu lovituri de ciomag se mai poate îndrepta.

Ea a spus:

— Poate că uneori minciuna este mai plăcută decât adevărul, mai ales când omul este singur şi primăvara vieţii a trecut pe lângă el. Îmi place să cred că vorbele tale reflectă adevărul, tu mi-ai spus „frumoasă Merit” şi eu

te cred, mai mult, cred tot ceea ce-mi povestesc ochii tăi. Dar văd că încă nu ai gustat din coada crocodilului şi sunt curioasă să aud dacă se poate compara cu minunatele băuturi pe care le-ai încercat în ţările prin care ai călătorit.

Am continuat să o privesc drept în ochi, am ridicat cupa şi am sorbit băutura, dar nu am fost în stare să mai văd nimic după aceea, fiindcă am simţit cum tot sângele mi se urcă în cap, cum gâtul îmi ia foc şi am început să tuşesc. După ce am reuşit din nou să respir, am spus:

— Îmi retrag toate vorbele răutăcioase pe care le-am spus despre Kaptah, fiindcă în privinţa cozii de crocodil, nu m-a minţit defel, într-adevăr, băutura aceasta este mai tare decât oricare altă băuturi pe care am încercat-o, arde mai tare decât uleiul de pământ care arde în lămpile din casele Babilonului şi nu mă mai îndoiesc că ar fi în stare să răstoarne un bărbat zdravăn, la fel ca lovitura unei cozi de crocodil.

Îmi ardea tot trupul ca focul, simţeam şi-n urechi aromele de plante şi balsamul din gură. Inima mea devenise zburdalnică şi uşoară ca o rândunică şi am spus:

— Pe Seth şi pe toţi demonii lui, eu nu pot înţelege ce fel de băutură este aceasta. Nici nu ştiu dacă băutura m-a vrăjit sau dacă m-au vrăjit ochii tăi, Merit, simt cum o ciudată vrajă mi se strecoară în trup şi în inimă, parcă sunt din nou tânăr şi să nu te surprindă dacă îţi voi mângâia coapsele, fiindcă nu este vina mea, ci a cozii de crocodil.

Ea s-a depărtat prudentă de mine, şi-a ridicat braţele în semn de protest, era înaltă şi zveltă. Mi-a spus:

— Aici nu se înjură, fiindcă-i o cârciumă respectabilă. Deşi eu nu sunt încă bătrână, nici prea tânără, nici naivă nu sunt, chiar dacă ochii tăi nu o cred. Dar această băutură pot spune că este singura moştenire pe care o am de la tatăl meu, de aceea, acest fost sclav al tău, Kaptah, îmi dă târcoale, ca să afle pe gratis secretul preparării ei. Deşi nu-i deloc prost, el nu este pe gustul meu, fiindcă-i cam gras şi chior; nu ştiu dacă o femeie ca mine poate fi fericită în braţele lui. De aceea, el a fost nevoit să cumpere această cârciumă cu aur, şi mai este de cântărit mult aur până ce afacerea va fi încheiată.

Indignat, Kaptah i-a făcut semn să tacă, eu am sorbit încă o dată din cupă şi focul acela special s-a răspândit din nou în tot trupul meu. Am spus:

— Nu mă îndoiesc că, pentru această băutură, Kaptah ar fi în stare să spargă un vas cu tine, chiar dacă ştie că, imediat după aceea, îi vei arunca în

fiecare zi cu apă clocotită peste picioare. Dar chiar şi fără băutură îl înţeleg când privesc în ochii tăi, dar tu nu trebuie să uiţi că acum vorbeşte coada crocodilului din mine, nu limba mea, şi că mâine nu mă voi simţi răspunzător pentru cuvintele acestea. Oare este adevărat că această cârciumă este proprietatea lui Kaptah?

Dar Kaptah, după ce a pomenit supărat toate numele de zei pe care le învăţase în Siria, i-a spus lui Merit:

— Vezi-ţi de treabă, femeie neruşinată! Stăpâne, a spus el, întorcându-se umil spre mine. S-a petrecut prea repede, eu aş fi vrut să te pregătesc mai întâi, pentru a nu te enerva şi pentru a obţine consimţământul tău, fiindcă tu încă eşti stăpânul meu. Da, este adevărat că deja am cumpărat această casă de la cârciumar, că am încercat şi că voi mai încerca să aflu de la fiica lui, această afurisită de femeie, cum se prepară coada de crocodil, renumită deja în tot Egiptul. Nu a fost zi în timpul călătoriei noastre, în care să nu mă gândesc la această coadă de crocodil. După cum ştii, în timpul acestor ani cât am fost în slujba ta, eu am furat de la tine cu cumpătare şi cu pricepere şi a fost greu să mă hotărăsc unde să-mi plasez aurul şi argintul, ca să nu mai trebuiască să alerg şi la bătrâneţe pentru multele şi bizarele tale încurcături şi să am unde să-mi încălzesc oasele lângă un vas cu cărbuni.

M-a pufnit râsul, şi i-am spus că îmi şi imaginez cum ar fi dacă ar trebui acum să alerge, când pentru el, cel mai agreabil ar fi să fie purtat în lectică şi că ar trebui numeroase vase cu cărbuni ca să poată să ajungă căldura până la oasele lui, după ce va fi străbătut multele straturi de grăsime în care se învelise. Kaptah s-a uitat la mine jignit. Mi-am dat seama că vorbea coada crocodilului din mine şi nu am râs, i-am cerut iertare şi l-am îndemnat să spună tot ceea ce are de spus.

— Încă de când eram tânăr, meseria de cârciumar mi s-a părut cea mai onorabilă, a spus el. Am tânjit toată viaţa să ajung cârciumar, şi-a mărturisit cu multă sinceritate Kaptah slăbiciunea, fiindcă şi coada de crocodil îl ajuta să fie sincer. În acea vreme mă gândeam doar la aspectul ei practic şi-mi închipuiam că, dacă aş fi cârciumar, aş putea bea pe gratis oricât de multă bere aş vrea. Acum ştiu bine că un cârciumar trebuie să bea cu cumpătare şi că nu trebuie să se îmbete niciodată, un lucru, de altfel, bun pentru sănătatea mea, fiindcă am observat că dacă beau bere în exces, ajung să văd tot felul de hipopotami şi de monştri în faţa ochilor. Un cârciumar întâlneşte mulţi oameni care-i pot fi utili, un cârciumar ascultă şi ştie tot ce se întâmplă în lume, acest lucru îmi place în mod deosebit, fiindcă eu sunt

din fire un bărbat curios. Şi cred că limba mea ascuţită îmi va fi de mare folos în meseria aceasta, cred că povestirile mele îi vor încânta pe clienţi şi le va întreţine continuu pofta să golească, una după alta, cupele cu băutură fără să se gândească la bani până-n clipa în care vor trebui să plătească, clipă în care, bineînţeles că se vor întrista, ştiu acest lucru din propria experienţă. Da, dacă mă gândesc bine, cred că zeii hotărâseră, mai înainte de a mă naşte, că eu voi fi cârciumar, dar că, dintr-o greşeală regretabilă, a fost să mă nasc sclav. Dar şi acest lucru îmi este util, fiindcă nu există tip de escrocherie, minciună, pretext folosit pentru a nu plăti băutura consumată pe care să nu-l cunosc, deoarece le-am practicat eu, însumi. Nu vreau să mă laud singur, dar cred că eu cunosc oamenii şi inima-mi spune căruia îi pot da să bea pe datorie şi căruia nu, lucrul acesta este important pentru un cârciumar, fiindcă natura omenească este atât de ciudată şi mulţi beau pe datorie, fără să se gândească că vine odată şi ziua în care trebuie să plătească, deşi mai înţelept ar fi să plătească imediat, căci, se ştie, nu în felul acesta se strâng averile, ci se risipesc.

După aceea, Kaptah a golit cupa, şi-a pus capul între mâini, a zâmbii melancolic şi a spus:

— După mine, meseria de cârciumar este deasupra tuturor celorlalte cea mai de încredere meserie, fiindcă setea oamenilor nu se va stinge niciodată, orice ar fi să se întâmple; chiar dacă puterea faraonilor se va clătina, chiar dacă zeii vor fi daţi jos de pe tronurile lor, cârciumile nu vor fi niciodată goale. Oamenii beau vin şi la bucurie şi la supărare, şi dacă norocul le-a surâs şi dacă tristeţea este prea amară. Un bărbat bea vin şi când este îndrăgostit, şi când îl bate nevasta. În vin îşi găseşte refugiul când afacerile îi merg prost şi cu vin îşi sfinţeşte norocul. Nici sărăcia nu îl împiedică pe om să bea vin şi doar cu această licoare în gând el munceşte, fiindcă vinul dă un pic de culoare sărăciei. În orice caz, tot ceea ce am spus despre vin este valabil şi pentru bere şi, dacă am preferat să vorbesc despre vin, este pentru că vinul poate face dintr-un om timid un mare orator şi, lucru curios, până acum nici un poet nu a compus un imn în cinstea berii, este o mare nedreptate, fiindcă, dacă-i nevoie, şi cu bere te poţi îmbăta regeşte, ca să nu uit să pomenesc de faptul că poţi avea de pe urma berii nişte dureri de cap mai mari decât de pe urma vinului. Dar nu mai vreau să te plictisesc lăudându-ţi şi alte părţi bune ale berii, mă întorc de unde am plecat şi te anunţ că în această cinstită cârciumă este acum tot aurul şi argintul meu, strâns cu chinuri în anii care au trecut. Într-adevăr, eu nu-mi pot imagina c-

ar putea exista o meserie mai interesantă şi mai plăcută în lumea asta, cu excepţia meseriei pe care-o practică fetele din bordeluri, ele nu au nevoie când se apucă de această meserie de nici un ban, fiindcă-şi vând propriul trup şi, dacă sunt înţelepte şi harnice, până la urmă îşi construiesc o casă a lor, unde să-şi trăiască bătrâneţea Dar, uite că m-am abătut de la lucrurile pe care le povesteam despre cârciumă şi am început să analizez afaceri care nu mă privesc. Încă nu m-am obişnuit cu această coadă de crocodil, care mă îndeamnă să vorbesc despre mai multe lucruri în acelaşi timp, fără să păstrez nici o ordine. Da, această cârciumă este a mea, vechiul cârciumar se ocupă de ea împreună cu această vrăjitoare, Merit, şi câştigul îl împărţim între noi. Am încheiat între noi o înţelegere şi am jurat pe toţi cei o mie de zei ai Egiptului s-o respectăm. Nu cred că el va fura din partea mea de câştig mai mult decât fură de obicei un om cumsecade, fiindcă este un om credincios şi la fiecare sărbătoare îi duce o jertfă lui Amon la Templu, deşi, s-ar putea să o facă numai de dragul preoţilor, care sunt clienţi buni în cârciuma aceasta, fiindcă după una sau două cozi de crocodili, nu-i mai scoţi cu uşurinţă de aici: ei sunt obişnuiţi să bea cu oala vinul tare din viile lui Amon. Printre altele, nu este rău dacă el combină cu înţelepciune interesele comerciale cu credinţa, da, aşa este, dar nu îmi amintesc de unde am început şi ce mai voiam să spun, fiindcă astăzi este cea mai fericită zi din viaţa mea şi, mai mult decât orice, mă bucur că tu nu m-ai dojenit deloc şi nu mi-ai reproşat nimic pentru ceea ce am făcut. Mă consider în continuare servitorul tău, chiar dacă acum sunt cârciumar, meserie pe care alţii o desconsideră.

După acest lung discurs, Kaptah a mai bolborosit nişte vorbe fără nici un înţeles, şi-a pus capul pe genunchii mei, a început să plângă şi să-mi îmbrăţişeze genunchii puternic emoţionat şi, fără nici o îndoială, beat de-a binelea. L-am ridicat, l-am pus cu forţa pe scaunul lui şi i-am spus:

— Adevărul este că ţi-ai fi putut alege o meserie mai convenabilă pentru a ţi asigura liniştea bătrâneţii, dar un lucru nu pot să-l înţeleg. Oare de ce fostul cârciumar, care ştie cât este de avantajoasă această cârciumă şi este posesorul secretului cozii de crocodil, a fost de acord să-ţi vândă cârciuma?

Cu ochii scăldaţi în lacrimi, Kaptah m-a privit cu reproş şi a spus:

— Nu ţi-am spus eu oare, de mii de ori, că tu ai un talent nemaipomenit să-mi otrăveşti fericirea cu logica ta mai amară decât pelinul? Oare îţi va fi de-ajuns dacă-ţi voi spune că noi suntem prieteni din tinereţe, că ne iubim ca fraţii şi că, de aceea, vrem să împărţim fericirea şi câştigul nostru? Nu,

nu-ţi este de-ajuns, citesc în ochii tăi acest lucru, după cum nici mie nu mi-ar fi fost de-ajuns, dacă cineva ar fi încercat să mă ducă de nas cu poveşti de acest fel. Ei bine, recunosc că în spatele acestui târg se ascunde un şacal. Se vorbeşte despre mari tulburări, care se vor naşte din războiul dintre Amon şi zeul faraonului şi, după cum ştii, în timpul tulburărilor şi neliniştii, crâşmele sunt primele care au de suferit, le sunt forţate porţile, cârciumarii sunt bătuţi şi aruncaţi în Nil, sunt sparte ulcioare, totul este călcat în picioare, se golesc toate oalele cu băutură şi se poate întâmpla şi mai rău, să ia foc cârciuma. Acestea sunt lucruri care se pot întâmpla când cârciumarul se află pe partea periculoasă. Acest evlavios proprietar al cârciumii este omul lui Amon, toată lumea ştie acest lucru şi el nu mai are timp să-şi schimbe pielea. El a început să se îndoiască de puterea lui Amon de când Amon a început să-şi vândă pământurile, iar eu am sosit la timpul potrivit ca să-i risipesc neliniştea, deşi, dacă destinul unui om este să moară, poate el să se păzească cât vrea, că tot moare, fie că alunecă pe o coajă de pepene, fie că-i cade tavanul în cap sau este zdrobit de un car cu boi. Nu uita, stăpâne, că noi avem un scarabeu puternic, nu mă îndoiesc că el va proteja şi „Coada crocodilului", chiar dacă are destul de multă bătaie de cap cu supravegherea numeroaselor tale interese.

Am reflectat puţin şi am spus:

— Fie ce-o fi, Kaptah, trebuie să recunosc că tu ai realizat o mulţime de lucruri într-o singură zi.

Cuprins de o stare de modestie, care nu-i era proprie, Kaptah a refuzat vorbele mele elogioase şi a spus apoi:

— Tu uiţi, o, stăpâne, că noi am debarcat deja de ieri. Pot spune că nici nu a apucat să crească iarba, pe unde am pus picioarele şi, poate că nu mă vei crede, fiindcă aşa ceva încă nu mi s-a mai întâmplat, dar trebuie să mărturisesc că mi-a obosit limba de cât am putut să vorbesc în acest timp. Iar această coadă de crocodil mi-a dat ultima lovitură, în acest moment nici nu mai pot să-mi mişc limba în gură.

Apoi, ne-am ridicat să plecăm, ne-am luat rămas-bun de la fostul proprietar al cârciumii. Merit ne-a condus până la uşă şi brăţări le ei de argint îi zornăiau pe braţe. Aproape de uşă era întuneric şi i-am mângâiat şoldurile şi am strâns-o în braţe, dar ea s-a sustras îmbrăţişărilor mele şi a spus:

— Poate că nici nu-mi displac mângâierile tale, dar acum, mâinile tale sunt îndemnate de coada de crocodil.

Oarecum confuz, mi-am ridicat mâinile şi le-am privit. Mi s-a părut că seamănă cu nişte labe de crocodil. Ne-am dus direct acasă, ne-am întins pe covoare şi am dormit neîntors toată noaptea

7

Aşa a început viaţa mea în fosta casă a turnătorului de aramă din partea săracă a oraşului Teba. Am avut mulţi pacienţi, aşa după cum prorocise Kaptah, dar de câştigat nu am câştigat atât de mult pe cât de mult am pierdut, fiindcă pentru a-i vindeca era nevoie de leacuri scumpe si nu ajută la nimic dacă vindeci nişte oameni flămânzi, fără să le asiguri şi un minimum de hrană, care să-i fortifice. Darurile pe care le-am primit nu aveau nici o valoare, dar m-am bucurat că mi le-au adus şi, mai mult decât pentru daruri, m-am bucurat când am auzit că săracii îmi binecuvântau numele. În fiecare seară se aprindeau lămpile şi torţele în centrul Tebei şi cerul parcă se înroşea de la atâta lumină, dar eram epuizat după atâta muncă şi mă gândeam noaptea la diferitele boli ale pacienţilor mei, mă gândeam şi la Aton, noul zeu al faraonului.

Kaptah găsise o femeie bătrână, pe care o plăteam ca să se ocupe de gospodărie. Ea nu mă deranja deloc; era dezgustată atât de viaţă, cât şi de bărbaţi, lucru pe care-l puteai citi fără nici o greutate de pe faţa ei. Dar ea pregătea o mâncare gustoasă, era liniştită, nu făcea caz de mirosul neplăcut al oamenilor săraci şi nu-i gonea cu cuvinte urâte. Foarte repede m-am obişnuit cu ea şi prezenţa ei era asemănătoare umbrei, care nu deranjează pe nimeni. Numele ei era Muti.

Treceau lunile, una după alta, şi pe măsură ce treceau, creştea neliniştea în Teba şi Horemheb încă nu se întorsese. Soarele aurea curţile ziua şi zăpuşeala verii era la apogeu. Câteodată tânjeam după vreo schimbare şi-l însoţeam pe Kaptah la „Coada crocodilului”. Îmi plăcea să-i spun cuvinte calde lui Merit şi o priveam pătimaş în ochi, dar ea încă era rece cu mine şi-mi simţeam inima cum se frânge de dragul ei. Dar nu mai beam deloc din acea băutură puternică, care dăduse numele cârciumii, mă mulţumeam în acele zile toride cu o bere rece, care-mi potolea setea fără să mă ameţească,

şi cu răcoarea din interiorul cârciumii. Ascultând conversaţia clienţilor, mi-am dat repede seama că nu oricine ar fi putut avea acces la băutură în acea casă şi că unii dintre ei jefuiseră morminte, după care deveniseră bogaţi, iar ceilalţi îi şantajau, din cauza aceasta erau şi ei bogaţi, dar în cârciumă, toţi făceau abstracţie de meseria lor şi se comportau corect. Şi i-am dat crezare lui Kaptah când mi-a spus că „în această casă se întâlnesc doar oameni care au nevoie unii de alţii”. Numai eu făceam excepţie, fiindcă nimeni nu trăgea vreun profit de pe urma mea, eram un străin până şi acolo, dar eram tolerat, fiindcă eram prieten cu Kaptah.

Multe lucruri am mai auzit acolo şi am auzit cum unii îl blestemau pe faraon şi cum alţii îl ridicau în slăvi, dar despre noul lui zeu se vorbea doar în bătaie de joc. Într-o seară, în cârciumă a intrat, cu veşmintele sfâşiate, un negustor de tămâie, care-şi turnase şi cenuşă in cap de supărat ce era. El a venit să-şi alunge amarul cu o coadă de crocodil şi, urlând, a spus:

— Blestemat fie acest fals faraon pentru eternitate! Bastardul şi impostorul ăsta, după ce că nu ascultă sfaturile nimănui, face totul după cum îl taie capul, iar acum şi-a pus şi el umărul ca să se ducă de râpă onorabila mea meserie. Până acum eu am trăit din comerţul cu tămâie, pe care o cumpăram din ţara Punt şi nu a fost niciodată până acum periculoasă această călătorie până la marea orientală, fiindcă, în fiecare vară, corăbiile au fost echipate cu tot ceea ce trebuie pentru o călătorie comercială şi de fiecare dată au plecat spre Orient în anul următor, iar din zece corăbii se întorceau întotdeauna cel puţin opt şi nu întîrziau niciodată, ca o clepsidră de apă, şi îmi puteam calcula şi eu cu anticipaţie câştigul pe care-l voi avea Dar ascultaţi, fraţilor, ce s-a întâmplat acum. Nici n-apucă flota să-şi facă pregătirile de plecare, că apare în port faraonul. De unde Atonul mă-sii va fi apărut blestematul, nu ştiu, dar pe Seth şi pe tot regatul lui negru de demoni, prea-şi bagă nasul prin toate părţile ca o hienă. În orice caz, vede faraonul marinarii care se tânguiau în corăbii şi vede şi toată liota de femei şi de copii de pe mal, care urlau ca din gură de şarpe, plângeau şi-şi zgâriau faţa cu pietre ascuţite, şi i se face aşa, din senin, milă de jalea lor şi le interzice să plângă, deşi, toată lumea ştie c-aşa-i obiceiul şi că cine nu va plânge la început va plânge la urmă, fiindcă monştrii mării abia aşteaptă o greşeală, ca să aibă un motiv să-i înece pe marinari. Pentru toate treburile în legătură cu corăbiile de comerţ, care pleacă spre ţara Punt, există scribi şi sfetnici şi aşa a fost încă din vremea marii regine, dar, mă veţi crede sau nu, acest tânăr imbecil, acest faraon blestemat, a interzis corăbiilor să mai

plece spre Punt şi a hotărât ca nici o corabie să nu mai fie echipată cu arme pentru o astfel de călătorie spre ţara Punt. Să mă ierte Amon că spun cuvinte grele despre faraon, dar orice negustor cinstit ştie ce înseamnă asta. Asta înseamnă ruină şi pierderea averii pentru mulţi negustori, foamete şi sărăcie pentru nevestele şi copiii marinarilor. Pe Seth, nici un bărbat întreg la minte nu ar pleca aşa de nebun pe mare, dacă n-ar fi forţat de lege pentru nelegiuirile pe care le-a făcut; este drept că, uneori, unor bărbaţii li sa întâmplat că au fost înşelaţi şi că au fost urcaţi cu forţa pe vreo corabie să tragă la rame, dar aşa ceva nu se poate întâmpla decât în anii când recoltele sunt bune şi numărul criminalilor este mai mic, dar de când Egiptul este guvernat de acest faraon, criminalitatea este peste măsură de mare, fiindcă oamenii nu se mai tem de zei şi fiecare trăieşte fără să-i mai pese de nimic ca şi cum mâine ar veni sfârşitul lumii. Gândiţi-vă numai la câte bogăţii sunt investite în corăbii, în depozite, în perlele de sticlă, în vasele de lut. Gândiţi-vă la negustorii egipteni, care sunt condamnaţi să rămână pentru eternitate în ţara Punt în colibe de paie, abandonaţi de oameni şi uitaţi de zei. Inima mea sângerează când mă gândesc la ei, la femeile şi la copiii lor, fiindcă niciodată nu-şi vor mai vedea tatăl, deşi este adevărat că mulţi dintre ei, după atâţia ani de când călătoresc între Egipt şi ţara Punt, şi-au făcut şi acolo o familie şi au zămislit şi acolo copii, care se spune că au pielea tărcată.

Abia după a treia coadă de crocodil s-a mai calmat puţin negustorul de tămâie, s-a înmuiat şi a început să-şi ceară iertare că, de supărat ce era, a spus vorbe jignitoare despre faraon.

— Dar, a mai spus el, cred că regina Tiy, care este o femeie înţeleaptă şi înţelegătoare, îşi va potoli fiul; la drept vorbind, îl credeam pe preotul Ay un bărbat întreg la minte până acum, numai că ei toţi au ce au cu Amon şi de aceea îl lasă pe nebun să-şi facă damblaua după cum îl duce mintea. Bietul Amon! Se spune că un bărbat devine mai înţelept după ce sparge o amforă cu o femeie, dar în cazul acestui faraon nebun nu ajută la nimic nici acest lucru, fiindcă acestei Nefertiti, marea soţie regală, nu-i umblă mintea decât cum să se îmbrace şi cum să-şi refacă supleţea după ce naşte. Poate că voi nu mă credeţi, dar acum femeile de la curtea faraonului umblă toate cu vopsea verde împrejurul ochilor şi poartă veşminte descinse în partea de jos, ca bărbaţii să le vadă buricul.

Când a auzit aceste cuvinte, Kaptah a ciulit urechile şi, curios, l-a întrebat:

— Aşa ceva încă nu am mai văzut în nici o ţară, deşi am văzut destul de multe lucruri bizare în felul de a se îmbrăca al multor femei. Dar tu eşti sigur că ele-şi arată fără ruşine chiar şi goliciunea? Chiar şi regina Nefertiti umblă aşa?

Negustorul de tămâie s-a simţit ofensat de vorbele lui Kaptah şi a spus:

— Eu sunt un om pios şi cinstit, eu am nevastă şi copii. Nu m-am încumetat să privesc mai jos de buric şi te-aş sfătui şi pe tine să nu te uiţi vreodată, fiindcă-i o dovadă de desfrânare.

Atunci, Merit s-a amestecat în discuţie şi a spus pe un ton ironic:

— Gura ta este desfrânată şi ipocrizia ta este mare. Aceste veşminte de vară despre care vorbeşti sunt răcoroase şi pun în valoare frumuseţea unei femei. Bineînţeles, femeia care le poartă trebuie să aibă şoldurile zvelte, un pântece frumos şi un buric nedistrus de o moaşă neîndemânatică. Tu ai fi putut să-ţi cobori privirea mai jos fără nici o teamă, fiindcă în locul acela, în jurul căruia se învârte această discuţie, ai fi văzut o bandă îngustă de in fin şi cred că şi cei mai evlavioşi ochi nu au nimic de reproşat, dacă locul acela este depilat cu grijă, iar o femeie care se respectă ştie acest lucru.

Negustorul de tămâie ar fi vrut să-i răspundă, dar i-a fost imposibil să mai poată să-şi deschidă gura, fiindcă cea de-a treia coadă de crocodil a fost mai puternică decât limba lui. Şi-a luat capul în mâini şi a început să verse lacrimi amare din cauza veşmintelor femeilor de la curte şi pentru trista soartă a egiptenilor abandonaţi în ţara Punt.

În acel moment, s-a amestecat în discuţie un preot bătrân al lui Amon cu o faţă durdulie şi cu capul complet ras, care mirosea puternic a uleiuri parfumate încurajat de coada de crocodil pe care tocmai şi-o turnase în gâtul lui veşnic însetat, a bătut tare cu pumnul în masă şi a spus cu o voce puternică:

— De data aceasta s-a mers prea departe. Nu vorbesc despre hainele femeilor, fiindcă Amon nu se amestecă în preferinţele vestimentare ale nimănui şi doar în zilele de sărbătoare, cei care cred în ele trebuie să se îmbrace în alb. De altfel, cred că oricui îi place să vadă buricul unei femei frumoase. Dar este prea mult când faraonul interzice corăbiilor să meargă în ţara Punt sub pretextul că marinarii au o viaţă demnă de milă, fiindcă toate mirodeniile vin din Punt. Amon este obişnuit cu parfumurile exotice şi cred că n-o s-ajungem chiar până acolo încât să ardem ofrandele cu bălegar uscat. Este o măsură inutilă şi jignitoare şi nu va fi de mirare dacă de acum înainte fiecare bărbat respectabil îl va scuipa în faţă pe acela care poartă

brodată pe veşminte crucea vieţii, însemnul acelui zeu blestemat căruia nici nu vreau să-i rostesc numele, pentru a nu-mi spurca gura. Aş oferi cu plăcere multe cozi de crocodil acelui bărbat care în această noapte s-ar încumeta să meargă la un oarecare templu, şi toată lumea ştie la ce templu mă gândesc, şi şi-ar face nevoile pe altar, fiindcă templul este deschis şi nici nu are ziduri înalte. Nu mă îndoiesc că un om sprinten se poate strecura uşor printre gardieni. Aş face-o chiar eu dacă demnitatea mea nu mi-ar interzice-o şi reputaţia lui Amon nu ar avea de suferit.

După aceea, el a privit provocator împrejur şi imediat s-a apropiat de el un bărbat cu faţa ciuruită de vărsat. Ei au sporovăit în şoaptă şi preotul a comandat două porţii de coadă de crocodil, de la care, cel cu faţa ciuruită a prins curaj şi a spus:

— Poţi fi sigur că am s-o fac, dar nu pentru aurul pe care mi l-ai făgăduit, ci pentru „ka”-ul şi pentru „ba”-ul meu, deoarece, chiar dacă sunt un păcătos şi aş putea, dacă este nevoie, să retez gâtul unui om de la o ureche la alta fără ezitare, încă mai cred în ceea ce mama mea m-a învăţat şi Amon este zeul meu, pe care îl respect şi vreau să intru în graţiile lui înainte de moarte, fiindcă de câte ori mă doare burta, îmi aduc aminte de faptele negre pe care le-am făcut.

— Într-adevăr, a spus preotul, care era din ce în ce mai beat, fapta ta va fi apreciată de Amon şi el îţi va ierta toate fărădelegile. Nu uita că, dacă vei muri pentru Amon, vei ajunge, fără nici o îndoială, în lumea de Dincolo, unde vei trăi etern, chiar dacă trupul tău va putrezi pe ziduri. La fel, ajung direct în lumea de Dincolo, fără a mai escalada mlaştinile şi hăurile infernului marinarii, care în numele lui Amon, se sacrifică pentru a aduce lemnul preţios şi mirodeniile frumos mirositoare. Faraonul este un criminal, fiindcă le-a răpit posibilitatea de a se jertfi pentru Amon şi a-şi câştiga astfel dreptul la nemurire.

După aceea, el a lovit puternic cu pumnul în masă, s-a întors spre clienţii din cârciumă şi a urlat la ei:

— Eu sunt preot de gradul patru, eu am puterea să leg şi să dezleg „ka”-ul şi „ba”-ul vostru. Fiţi atenţi, fiindcă ceea ce vă voi spune este adevărul. Dacă pentru Amon veţi păcătui şi veţi omorî, veţi viola, veţi schingiui, veţi fura, Amon vă va ierta, fiindcă el poate privi în inima voastră şi poate aprecia intenţiile bune care au determinat aceste fapte. Mergeţi cu ciomegele ascunse sub veşminte şi...

Dar el s-a oprit brusc şi cuvintele i-au rămas nerostite. Cârciumarul, care se apropiase încet de el, în timp ce vorbea, i-a tras o lovitură de ciomag în cap, capul i s-a aplecat între genunchi şi vorbele nespuse i-au rămas în gât.

Clienţii au început să murmure, iar omul cu faţa ciupită şi-a scos cuţitul, dar cârciumarul i-a liniştit, fiindcă le-a spus:

— L-am lovit în numele lui Amon, aşa că sunt iertat cu anticipaţie, chiar preotul însuşi va fi primul care-mi va da dreptate când îşi va reveni în fire. Şi nu mă îndoiesc că, pentru a rosti adevărul în numele lui Amon, de mare folos i-a fost şi coada crocodilului, de aceea ţipa el atât de tare, dar în această casă, nimeni nu are dreptul să ţipe şi să se-nfurie în afară de mine. Sper că toţi care sunt înţelepţi au înţeles bine ce am vrut să spun.

Toată lumea a fost de acord cu vorbele cârciumarului şi a spus că sunt drepte. Cel cu faţa ciupită de vărsat a început apoi să-l zgâlţâie pe preot ca să-l trezească şi câţiva clienţi din vecinătatea preotului s-au ridicat prudenţi şi au plecat clin cârciumă. Am plecat şi eu împreună cu Kaptah. La uşă, i-am spus lui Merit:

— Ştii că sunt singur şi ochii tăi mi-au spus că şi tu eşti singură. M-am gândit mult la cuvintele pe care mi le-ai spus odată. Câteodată, minciuna este delicioasă pentru un om singur, când primăvara vieţii lui a trecut. Aş vrea să te împodobeşti în acele veşminte noi de vară, despre care ai povestit, fiindcă tu ai forme frumoase, mâini şi picioare zvelte şi nu mi-ar fi ruşine să mă plimb împreună cu tine pe aleea leilor cu cap de berbec.

Nu mi-a dat la o parte mâna pe care o petrecusem în jurul şoldurilor ei, dimpotrivă, s-a strâns uşor lângă mine şi mi-a spus:

— Poate că îţi voi urma sfatul.

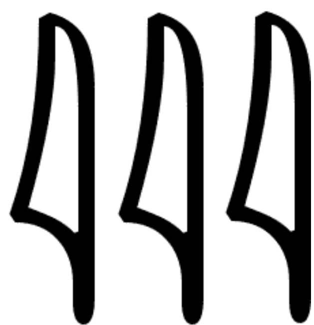
Dar promisiunea ei nu m-a făcut mai fericit. Când am ieşit afară, o dată cu aerul fierbinte al serii, s-a strecurat în mine melancolia şi în liniştea serii am auzit de departe un fluier, care aducea până la urechile mele o melodie tristă.

A doua zi, împreună cu o armată de negri, Horemheb s-a întors în Teba. Dar, pentru a povesti despre el şi despre tot ceea ce s-a întâmplat mai târziu, trebuie să încep o noua carte. Mai vreau să adaug aici doar că, în acea perioadă în care am fost medic al săracilor, am făcut două trepanaţii, unui om robust şi unei femei, care susţinea că ea este marea regină Hatşepsut Amândouă trepanaţiile au reuşit; am fost foarte fericit că i-am

vindecat pe acei oameni, dar, mă gândesc că, poate, biata femeie a fost mai fericită când se credea regina Hatşepsut, decât după ce am vindecat-o.

PARTEA A DOUA

Cartea a zecea

ORAŞUL ORIZONTULUI LUI ATON

1

Când Horemheb s-a întors din ţara Kuş, a fost o vară fierbinte. Rândunelele care încă nu muriseră din cauza căldurii toride încercau să intre în nămol, iar în vecinătatea oraşului apa clocea în lacuri. Lăcustele şi gândacii distrugeau culturile. Dar grădinile bogătaşilor Tebei erau încărcate cu flori şi pline de prospeţime, iar de-o parte şi de alta a drumului de piatră de pe aleea sfincşilor cu cap de berbec, straturi de flori străluceau în toate culorile, fiindcă apă proaspătă, în Teba, doar săracii nu aveau şi numai pe mâncarea lor se aşeza praful. Peste tot locul era praf, lumea traversa prin perdele de praf şi, în partea săracă a oraşului, praful se depunea în straturi groase pe frunzele de sicomori şi de salcâmi. Dar în sud, de cealaltă parte a Nilului, palatul de aur al faraonilor îşi înălţa zidurile semeţ prin pâcla estivală şi grădinile erau ca o reverie albastră şi roşie incandescentă. Cu toate că era o vară atât de toridă, faraonul nu plecase din Teba la reşedinţa din Ţara de Jos. De aceea, toţi simţeau că ceva trebuie să se întâmple; la fel cum cerul se întunecă înaintea furtunilor de nisip, inimile oamenilor erau tulburate de nelinişte.

Nimeni nu s-a mirat când, într-un revărsat de zori, de pe toate drumurile din sud, au intrat în Teba trupe de soldaţi mărşăluind. Cu scuturile lor prăfuite, cu sclipitoarele lănci ţintuite cu aramă, cu corzile arcurilor încordate în mâni, soldaţii negri s-au revărsat în oraş. Treceau de-a lungul străzilor Tebei privind cu curiozitate în jur şi albul ochilor le lumina teribil feţele asudate. Precedaţi de însemnele lor barbare, intrau în cazărmile goale, unde aprindeau imediat focul şi puneau pe pietrele încinse imensele vase din lut în care urma să le fie pregătită mâncarea. În acelaşi timp, în port au ancorat corăbiile de război, din care au început să fie descărcate carele de atac şi caii şefilor de atelaje. Şi nu era nici un egiptean printre soldaţi, fiindcă toată această armată era alcătuită doar din negrii din sud şi

din şardanii deşertului din partea de nord-vest. Ei au ocupat tot oraşul şi au aprins la fiecare intersecţie focuri de pază şi au barat fluviul. În timpul zilei lucrul a încetat în toate atelierele şi-n toate morile, în pieţe şi în depozite. Vânzătorii şi-au strâns marfa de pe stradă şi au dus-o în prăvăliile lor, apoi au baricadat ferestrele cu scânduri, iar proprietarii caselor de distracţie şi cârciumarii au angajat în grabă bărbaţi solizi care să-i protejeze. Oamenii s-au îmbrăcat în alb şi, din toate părţile oraşului, au pornit-o spre marele Templu al lui Amon, a cărui curte, în foarte puţină vreme, s-a umplut de oameni care se înghesuiau unul în altul.

În acel moment, s-a răspândit vestea că templul lui Aton fusese forţat şi profanat noaptea. Pe altarul de jertfă fusese aruncat hoitul unui câine mort, iar paznicul templului fusese găsit dimineaţa cu gâtul retezat. Oamenii schimbau între ei priviri neliniştite, dar mulţi nu şi puteau ascunde bucuria că se întâmplase aşa şi zâmbeau, fiindcă nimeni nu-l iubea pe Aton.

— Curăţă-ţi instrumentele, stăpâne, mi-a spus cu seriozitate Kaptah. Presimt că în seara aceasta tu vei avea mult de lucru şi, dacă nu mă înşel, s-ar putea să faci şi câteva trepanaţii.

Totuşi, seara nu s-a întâmplat nimic deosebit. Atâta doar că un grup de negri beţi au furat nişte mărfuri de la câţiva negustori şi au violat două femei, dar, destul de repede, gărzile i-au prins, i-au omorât şi i-au tăiat în bucăţele, pe care le-au răspîndit în toate părţile oraşului, pentru ca toată lumea să vadă că fericirea celor care fură şi care-şi bat joc de femei este de scurtă durată.

Cum am auzit că Horemheb se află pe corabia din fruntea flotei, m-am dus în port să-l întâlnesc, cu toate că mă îndoiam că voi putea ajunge până la el şi că-i voi putea vorbi. Dar, spre uimirea mea, după ce gardianul m-a ascultat cu atenţie, s-a dus să mă anunţe şi, după puţin timp, s-a întors şi m-a lăsat să urc pe corabie. În felul acesta, am păşit pentru prima oară pe o corabie de război şi m-am uitat cu curiozitate în jurul meu după ce am urcat pe ea, dar, în afară de arme, nimic nu o deosebea de celelalte corăbii, fiindcă şi corăbiile comerciale aveau prova poleită cu aur şi pânzele colorate.

Apoi l-am revăzut pe Horemheb. Mi s-a părut că era mai mare şi mai impunător, că umerii lui erau mai largi şi că musculatura braţelor lui era mai puternică. Dar faţa lui era brăzdată de riduri şi ochii lui, înroşiţi de oboseală, erau melancolici. M-am înclinat în faţa lui cu mâinile la nivelul genunchilor şi el a râs şi mi-a spus cu o voce amară:

— Ce surpriză! Sinuhe, Fiul măgarului sălbatic, prietenul meu! Ai apărut la timpul potrivit.

Demnitatea lui îl împiedica să mă îmbrăţişeze. Alături de el era un om gras şi îndesat, care avea un aer plouat, nişte ochi bulbucaţi şi transpira îngrozitor. Horemheb s-a întors spre el şi i-a spus:

— Primeşte bastonul aurit de comandant, fiindcă tu mă vei înlocui!,

Apoi, şi-a scos de la gat lanţul de aur, însemnul puterii, şi l-a pus la gâtul acelui om gras.

— Preia tu conducerea armatei! Şi n-are decât sângele mulţimii să curgă pe mâinile tale murdare!

După aceea, el s-a întors spre mine şi mi-a spus:

— Sinuhe, prietenul meu, sunt gata să te urmez, oriunde-ai vrea tu să mă duci, şi sper că acasă la tine este un preş pe care să-mi întind picioarele, fiindcă, pe Seth şi pe toţi demonii lui, sunt obosit peste măsură şi sătul de cearta cu nebunii.

El a pus mâna pe umărul acelui bărbat scund şi gras şi mi-a spus:

— Priveşte cu atenţie, Sinuhe, prietenul meu, şi judecă singur ce vezi: în faţa ochilor tăi se află acum bărbatul în mâinile căruia este soarta întregii Tebe şi întregului Egipt. Pe el l-a desemnat faraonul să mă înlocuiască după ce i-am spus direct faraonului că este nebun. Numai privindu-l, poţi să-ţi dai seama că faraonul va avea destul de repede nevoie de mine.

A râs cu poftă lovindu-şi genunchii, dar râsul lui nu m-a înveselit deloc, dimpotrivă, m-a speriat.

Micuţul comandant s-a uitat umil cu ochii lui bulbucaţi, parcă şi mai umflaţi din cauza căldurii. Valuri de transpiraţie îi alunecau pe faţă, pe gât şi pe pieptul gras.

— Nu fi supărat pe mine, Horemheb, a spus el cu o voce stinsă. Trebuie să ştii că eu nu râvnesc la bastonul tău de comandant al armatei Egiptului. Prefer liniştea grădinii mele şi compania pisicilor mele zgomotului de arme. Dar cum aş fi putut refuza porunca faraonului? El m-a asigurat, de altfel, că nu va fi nici un fel de luptă şi că zeii falşi vor cădea fără nici o vărsare de sânge, fiindcă el doreşte aşa.

— Lasă faraonul să vorbească cum vrea, a spus Horemheb. Inima lui aleargă înaintea raţiunii, la fel cum pasărea care zboară depăşeşte melcul care se târăşte. Dar cuvintele lui nu au nici o importanţă, oare tu nu înţelegi? Tu însuţi trebuie să gândeşti cu propria-ţi minte şi să încerci ca sângele care va fi vărsat să fie vărsat cu cumpătare, fiindcă este sânge

egiptean. Pe şoimul meu, cu mâinile mele am să-ţi trag o bătaie zdravănă dacă, din cauza pisicilor, ţi-ai pierdut judecata şi măiestria pe care o aveai pe vremuri, când erai un excelent comandant al răposatului faraon, după cum mi s-a povestit. Este şi motivul pentru care faraonul te-a desemnat ca să mă înlocuieşti.

Apoi, i-a tras noului comandant regal aşa o palmă pe spinare, încât micuţul bărbat a icnit de durere şi şi-a pierdut suflul înghiţindu-şi cuvintele pe care începuse să le rostească. După aceea, cu o săritură. Horemheb a trecut peste puntea corăbiei, iar soldaţii au luat imediat poziţia de drepţi şi l-au salutat, ridicând lăncile, cu feţe zâmbitoare. El le-a răspuns la salul agitându-şi braţele şi le-a spus:

— La revedere, soldaţi! Să-l ascultaţi pe acest micuţ şi gras motan de rasă: după voia faraonului, el poartă bastonul aurit de comandant al armatei Egiptului. Să-l ascultaţi ca şi cum ar fi copilul vostru cel nătâng şi să aveţi grijă să nu cadă din carul lui de luptă sau să nu se taie cu propriu-i pumnal.

Soldaţii au râs şi i-au strigat cuvinte de slavă, dar el s-a posomorât i-a ameninţat cu pumnul şi le-a spus:

— Nu vă spun adio, ci la revedere, fiindcă peste puţin timp ne vom revedea. Şi, întrucât văd deja patima care arde în ochii voştri de mârşavi, vă poruncesc să fiţi disciplinaţi şi să vă amintiţi de ordinele mele, fiindcă altfel, vă fac spatele zdrenţe când o să mă întorc.

Apoi, el m-a întrebat unde locuiesc şi a spus adresa mea comandantului gărzii, dar şi-a lăsat echipamentul lui de război pe corabie, gândindu-se că este în mai bună siguranţă acolo. După aceea, şi-a pus braţul pe umărul meu, ca pe vremuri, şi mi-a spus suspinând:

— Într-adevăr, Sinuhe, în seara aceasta, nimeni nu merită mai mult decât mine o beţie pe cinste.

Mi-am amintit de „Coada crocodilului” şi i-am povestit despre această cârciumă şi el a fost vizibil interesat, aşa că am îndrăznit să-i cer, pentru a asigura liniştea şi siguranţa în crâşma lui Kaptah, să ia cu el o gardă de câţiva oameni. Horemheb i-a ordonat comandantului gărzii şi acesta l-a ascultat supus, ca şi cum ar mai fi fost încă sub ordinele lui. Comandantul gărzii l-a asigurat că-i va trimite nişte oameni de încredere, nişte bărbaţi bătrâni, care să păzească cârciuma în felul acesta, i-am făcut lui Kaptah un serviciu, care nu m-a costat nimic.

Eu ştiam că la „Coada crocodilului” erau nişte cămăruţe separate, unde se întâlneau hoţii de morminte şi negustorii de lucruri furate sau unde

femeile din înalta societate a Tebei se destrăbălau cu hamalii zdraveni din port. Într-o astfel de încăpere l-am condus pe Horemheb şi Merit i-a adus într-o cupă largă, decorată cu cochilii de scoici, băutura casei, renumita coadă de crocodil, despre care am mai vorbit. El a golit cupa dintr-o sorbitură, a tuşit puţin şi a exclamat surprins:

— Oho!

După aceea, el a mai cerut una, iar când Merit a plecat să-i aducă băutura, mi-a spus ca Merit este o femeie frumoasă şi m-a întrebat în ce relaţii sunt cu ea. L-am asigurat că nu eram în nici un fel de relaţie cu ea, totuşi am fost bucuros că Merit încă nu purta veşminte după noua modă, aşa cum purtau multe femei în acea vreme, şi că pântecele ei era acoperit. Horemheb nu s-a atins de ea, doar i-a mulţumit amabil, a luat cupa, a suspinat şi mi-a spus:

— Sinuhe, mâine va curge mult sânge pe străzile Tebei, dar nu pot face nimic pentru a împiedica acest lucru, fiindcă faraonul îmi este prieten şi îl iubesc, chiar dacă este nebun. Odinioară l-am acoperit cu tunica mea şi şoimul meu a unit destinele noastre. Cine ştie, poate că-l iubesc tocmai din cauza nebuniei lui, dar nu vreau să mă amestec în acest conflict, fiindcă nu vreau ca, în viitor, poporul să mă urască. O, Sinuhe, prietenul meu, multă apă a mai curs şi de multe ori s-a mai revărsat Nilul de când ne-am întâlnit ultima oară în Siria aceea împuţită. Acum, m-am întors din ţara Kuş şi, conform ordinelor date de faraon, am desfiinţat toate garnizoanele şi am adus toată armata de negri în Teba, aşa că în partea de sud, Egiptul nu mai are graniţă protejată. Sinuhe, prietenul meu, în toate oraşele mari, cazărmile sunt deja de multă vreme goale. Păsările îşi fac cuiburile în vasele pentru pregătirea mâncării soldaţilor, iar soldaţii hoinăresc prin toate provinciile şi-i snopesc în bătaie cu ciomegele pe ţărani şi le fură vitele cu care ei trebuie să plătească impozitele faraonului. Însă eu nu pot face nimic, fiindcă l-am acoperit odată cu tunica mea şi l-am protejat pe faraon când era neputincios şi soarta mea este legată de el; dar de el însuşi, nimeni nu-l poate proteja, de aceea îmi tremură inima pentru Egipt, fiindcă Egiptul este ţara mea.

I-am povestit ultima noutate, aceea că faraonul a interzis corăbiilor să mai navigheze spre ţara Punt, şi am menţionat şi despre starea de spirit din Siria. El nu a fost deloc mirat, a dat din cap cu tristeţe în ochi, a mai sorbit din „coada de crocodil” şi mi-a spus:

— Dacă lucrurile continuă în felul acesta, se pune întrebarea: când izbucneşte revolta în Siria? Poate că atunci se va deştepta şi faraonul, dar între timp, ţara se duce de râpă. Deci, în acest moment, nu se mai poate conta pe comerţul cu ţara Punt. După încoronarea lui, în toate minele s-a lucrat mai puţin ca înainte, fiindcă el a interzis să fie bătuţi trândavii, de aceea, lenea se pedepseşte acum cu micşorarea porţiei de mâncare. Într-adevăr, inima mea tremură acum şi pentru el, şi pentru Egipt, şi chiar şi pentru zeul lui, deşi la zei nu mă pricep deloc şi nici nu vreau să înţeleg nimic în plus despre zei, fiindcă eu sunt soldat. Dar afirm că mulţi, foarte mulţi oameni, vor muri din cauza zeului lui şi cred că este absurd, din moment ce zeii există pentru a-i linişti pe oameni, nu pentru a semăna tulburări.

El a mai spus:

— Mâine, Amon va fi învins şi nu-mi va fi niciodată dor de Amon, fiindcă este deja prea gras pentru a-şi găsi loc lângă faraonul Egiptului. Este foarte bună politica de a-l răsturna, fiindcă faraonul va moşteni imensele bogăţii ale zeului, şi, după cum se ştie, bogăţia este un mijloc bun de a ieşi din orice impas. Dacă faraonul va proceda cu înţelepciune, ar putea să-i aibă şi pe toţi ceilalţi zei de partea lui, fiindcă preoţii celorlalţi zei au stat veşnic în umbră şi i-au invidiat pe preoţii lui Amon. În fond, faraonul i-ar putea domina pe toţi preoţii, dacă ar împărţi Egiptul în zone în care fiecare zeu să-şi aibă puterea lui. Din păcate, nici un preot nu-l iubeşte pe Atonul faraonului şi doar preoţii pot domina inima mulţimii. Nu, totul este o nebunie.

— Dar, am spus eu, Amon este un zeu detestabil şi preoţii au ţinut multă vreme mulţimea în ignoranţă şi au înăbuşit orice gândire vie, nimerii nu îndrăzneşte să spună nici un cuvânt fără permisiunea lui Amon. Dimpotrivă, Aton promite lumina şi viaţa liberă, o viaţă fără teamă şi, este mare lucru să trăieşti liber, prietene Horemheb.

— Nu înţeleg ce ai vrut să spui când te-ai referit la teamă, a rostit el. Poate că poporul se teme de disciplină. Dar dacă zeii ţin în frâu poporul, nu este nevoie să fie menţinută disciplina cu armele. În această privinţă, nimic de zis, Amon s-a îngrijit bine de păstrarea disciplinei şi poate că, dacă preoţii lui Amon s-ar fi mulţumit să-l respecte pe faraon, Amon şi-ar fi meritat din plin locul pe care era aşezat, fiindcă nu poate fi guvernat un popor fără a-l face să se teamă de zei. De aceea, acest zeu Aton este un zeu periculos, cu toată blândeţea lui şi cu toate crucile lui de dragoste.

— Aton este un zeu mult mai mare decât îţi închipui tu că este, i-am spus eu liniştit, fără să înţeleg eu însumi bine de ce îi vorbeam în felul acesta lui Horemheb. Poate că el este şi în tine, chiar dacă tu nu o ştii. Dacă oameni îl vor înţelege, el va putea elibera mulţimea de teamă şi de tenebre. Dar mulţi oameni vor muri, aşa cum ai spus tu, fiindcă ceea ce este etern nu se poate impune oamenilor obişnuiţi decât prin violenţă

Horemheb m-a privit neliniştit, aşa cum privesc părinţii când copilul lor spune prostii. Figura i se întunecase, îşi lovea nervos coapsele cu cravaşa şi se vedea că deja coada de crocodil începuse să-şi facă efectul. El a spus:

— Atâta timp cât omul va fi om, atâta timp cât el are dorinţa de a poseda şi este dirijat de pasiune, frică şi ură, atâta timp cât există diferite culori ale pielii, diferite limbi şi diferite popoare, bogaţii vor fi bogaţi şi săracii săraci, iar cei puternici îi vor conduce pe cei slabi. Dibăcia dă vigoare guvernării. Acest Aton vrea să-i facă pe toţi egali, uită-te şi tu, în faţa lui, sclavul şi cel bogat sunt la fel. Bunul-simţ îmi spune că aşa ceva este o nebunie, acest lucru este atât de clar şi de evident şi nu mai vreau să discut cu tine despre acest subiect, fiindcă mă enervează şi-mi încurcă mintea.

— Astrologii Babilonului, am spus eu încet, afirmă că o altă eră este pe cale să înceapă. Poate că Aton va lua puterea în mâinile lui. Poate că puterea lui va fi veşnică, până când corbii negri se vor albi şi apele fluviilor vor începe să curgă invers, aşa după cum cântă preoţii în templul lui Aton.

Aşa i-am spus, dar eu însumi nu credeam în ceea ce i-am spus. Horemheb a băut din cupă până la fund, m-a privit amabil, fiindcă de la coada de crocodil îşi recăpătase buna dispoziţie, şi mi-a spus:

— Noi doi suntem de aceeaşi părere asupra unui punct: Amon trebuie doborât. Dar, o dată ce acest lucru trebuie să se întâmple neapărat, ar fi trebuit să se petreacă în secret, în întunericul nopţii, în acelaşi timp în toată ţara, ar fi trebuit ca toţi preoţii lui Amon de cel mai înalt rang să fie omorâţi, iar ceilalţi preoţi să fie trimişi în mine şi în carierele de piatră. Dar, în nebunia lui, faraonul trebuie să acţioneze deschis, în public şi la lumina zeului lui, discul solar este zeul lui, nu-i aşa? Şi-n asta nu-i nimic nou. În orice caz, această nebunie se va plăti cu mult sânge şi nu am fost de acord să mă amestec în treaba aceasta, fiindcă nu am putut afla dinainte care este planul lui. Pe Seth şi pe toate numele demonilor lui, dacă aş fi ştiut dinainte ce intenţii are, aş fi organizat totul şi Amon ar fi dispărut imediat, încât el abia ar fi putut observa ce s-a întâmplat. Dar acum, fiecare derbedeu de pe străzile Tebei ştie ce urmează să se petreacă, iar preoţii incită mulţimea în

curţile templelor şi bărbaţii rup crengi din copaci ca să se înarmeze şi femeile se duc la Templu cu bătătoarele de rufe ascunse sub veşminte. Pe şoimul meu, îmi vine să plâng când mă gândesc la nebunia faraonului.

După ce a rostit aceste vorbe, el şi-a strâns capul în mâini, l-a rezemat pe genunchii mei şi a plâns suferinţele care urmau să i se întâmple Tebei, iar Merit, care i-a adus o a treia coadă de crocodil, s-a uitat cu admiraţie la spatele lui puternic şi la muşchii impresionanţi ai braţelor lui, până când i-am poruncit pe un ton sever să-şi vadă de treabă şi să ne lase în pace. Am început să-i povestesc lui Horemheb despre ceea ce am văzut şi am auzit în Babilon, în ţara hitiţilor, în Creta, după cum îmi ordonase, dar mi-am dat seama că-mi bat gura degeaba, crocodilul îl lovise deja bine cu coada şi el dormea cu capul între mâini. Aşa că, în acea noapte, el a dormit cu capul pe genunchii mei şi, pe când îi vegheam somnul, am auzit gălăgia pe care o făceau soldaţii lui în cârciumă, fiindcă stăpânul cârciumii şi Kaptah se gândiseră că este o datorie să se distreze şi soldaţii; beţi fiind, puteau proteja cu mai mult zel casa la începerea tulburărilor. De aceea, vacarmul a continuat toată noaptea şi Kaptah a trimis după cântăreţi orbi şi după fete care să danseze. Cred că soldaţii au fost mulţumiţi. Mie nu mi-a fost bine, fiindcă mă gândeam că în fiecare casă din Teba se ascuţeau cuţite şi cosoare, se tăiau lănci din lemn, se acopereau cu bronz făcăleţele din bucătărie.

Eu cred că în acea noapte nu a dormit nimeni în Teba şi, cu siguranţă, nici faraonul nu a dormit. Doar Horemheb a dormit profund, cine ştie, poate fiindcă el se născuse soldat.

Toată noaptea a vegheat mulţimea în curţile şi în faţa Templului lui Amon, săracii s-au întins pe iarba răcoroasă şi preoţii i-au adus jertfe numeroase lui Amon la toate altarele templului şi au împărţit mulţimii carnea animalelor jertfite, pâinea şi vinul aduse ca jertfă zeului Amon. Glasurile lor puternice l-au invocat continuu pe Amon şi ei au promis tuturor celor care credeau în Amon, şi erau dispuşi să se jertfească pentru el, viaţa veşnică. Poate că preoţii ar fi putut împiedica vărsarea de sânge care urma să se întâmple, dacă ar fi vrut. Ei nu ar fi trebuit decât să cedeze şi să se supună, faraonul i-ar fi lăsat în pace şi nici nu i-ar fi persecutat, fiindcă zeul lui detesta ura şi răzbunarea. Dar preoţii lui Amon se obişnuiseră cu puterea şi cu bogăţia şi nici chiar moartea nu-i mai speria în timp ce-l implorau pe Amon; este posibil ca, în această ultimă noapte, mulţi dintre ei să fi crezut sincer în nemurire. Ei ştiau prea bine că nici poporul, nici puţinii gardieni ai lui Amon nu vor putea rezista unei armate bine antrenate şi înarmate, ştiau că armata îi va da la o parte pe toţi, la fel cum Nilul revărsat mătură tot ce-i iese în cale. Dar ei voiau să curgă sânge din cauza disputei pentru Amon şi Aton, pentru ca, după aceea, să-l poată acuza pe faraon că a permis negrilor să verse sângele pur al egiptenilor. Ei voiau noi victime pentru Amon al lor, ca Amon să trăiască etern în aburii sângelui sacrificat, chiar dacă imaginea lui urma să fie răsturnată şi templele lui să fie închise.

În sfârşit, după o noapte lungă, discul lui Aton s-a înălţat la răsărit, de după cei trei munţi, şi căldura arzătoare a zilei de vară a înlocuit într-o clipă răcoarea dimineţii. Atunci, la fiecare răscruce de stradă şi în fiecare piaţă, au sunat trâmbiţele şi trimişii faraonului au citit mesajul faraonului, în care el declara că Amon este un zeu fals, ce trebuie răsturnat şi blestemat pentru eternitate, că numele lui blestemat va fi şters de pe toate scrierile şi de pe

toate inscripţiile monumentelor şi mormintelor. Toate templele lui Amon din Egiptul de Jos şi din Egiptul de Sus, toate domeniile lui Amon, vitele, sclavii, construcţiile, aurul, argintul şi cuprul vor trece în posesia faraonului şi zeului său. În epistolă se mai spunea că faraonul promite că se vor deschide templele sale, că mulţimea se va putea plimba pe unde va dori, fiindcă parcurile tuturor templelor şi lacurile sacre vor fi accesibile oricui, că săracii se vor putea spăla în zilele toride în lacurile sacre şi vor putea lua de acolo câtă apă vor voi. El a mai promis că va redistribui pământurile lui Amon acelora care nu posedă nimic, ca să le cultive în numele lui Aton.

La început, mulţimea a ascultat în linişte mesajul faraonului, după cum este obiceiul, dar la sfârşit, din toate răscrucile de drumuri, din toate pieţele şi din toate templele s-a ridicat strigătul cavernos: „Amon, Amon”. Acest strigăt era atât de puternic, încât aveai impresia că pietrele de pe străzi şi pereţii caselor strigau împreună cu mulţimea.

Soldaţii negri au ezitat şi dungile albe şi roşii de pe feţele lor vopsite au devenit cenuşii. Rotindu-şi albul ochilor şi privind în jur, au observat că erau pierduţi în acest oraş imens, pe care-l vedeau pentru prima oară. În vacarmul care domnea peste tot, puţini oameni au auzit că faraonul, dorind să suprime numele zeului blestemat din propriul lui nume, se numea acum Akhenaton, cel iubit de Aton.

În acest vacarm s-a deşteptat Horemheb, în camera din spate a cârciumii „Coada crocodilului”, s-a întins de i-au trosnit oasele şi, cu ochii încă închişi, cu zâmbetul pe buze, a spus:

— Tu eşti, Baket, cea iubită de Amon, prinţesa mea? Tu mă strigi?

L-am ciupit de braţ şi-ntr-o clipă i s-a risipit zâmbetul, şi-a pipăit fruntea şi mi-a spus:

— Pe Seth şi pe toţi demonii lui, băutura asta a fost puternică, Sinuhe, şi grozav vis am mai avut.

Eu i-am spus.

— Se aude de aici cum mulţimea îl invocă pe Amon.

Abia atunci el şi-a adus aminte de toate şi a început să se grăbească şi am plecat din cârciumă păşind peste picioarele soldaţilor beţi şi peste fetişcanele despuiate. Horemheb a luat o pâine din raftul de pe perete şi a golit în grabă o oală de bere, apoi am alergat împreună spre Templu de-a lungul străzilor, care erau pustii ca niciodată. Pe drum, Horemheb s-a oprit la un jgheab, unde era apă de băut pentru ţapi şi berbeci, şi şi-a

vârât acolo capul, fiindcă crocodilului încă i se mai zbătea coada în capul lui, aşa a spus el.

Între timp, motanul gras, al cărui nume era Pepitamon, aliniase trupele şi carele de luptă în faţa templului. După ce s-a asigurat că toţi erau aliniaţi şi că fiecare grupă ştia ce are de făcut, el s-a ridicat în picioare, în litiera lui de aur, şi a strigat cu un glas ascuţit:

— Soldaţi ai Egiptului, bărbaţi de temut ai ţării Kuş şi viteji şardani! Mergeţi şi răsturnaţi-l pe blestematul Amon, aşa cum a ordonat faraonul! Răsplata voastră va fi mare!

După ce a rostit aceste cuvinte, convins că a făcut tot ceea ce trebuia să facă, s-a aşezat mulţumit pe covoarele moi ale litierei şi a dat ordin sclavilor să facă vânt în jurul lui cu penele de struţ, fiindcă era înăbuşitor de cald.

Dar în piaţa din faţa Templului erau oameni albi, îmbrăcaţi în veşminte albe, era o mulţime imensă - bărbaţi şi femei, copii şi bătrâni - şi nimeni nu s-a retras când soldaţii şi-au început marşul şi când carele de luptă au pornit spre ei. Negrii au început să împingă cu coada lăncilor şi să lovească cu ciomegele, dar mulţimea era densă şi nu s-a dat la o parte. Şi, în acelaşi timp, oamenii au început să invoce numele lui Amon şi s-au întins pe pământ înaintea carelor de luptă. Caii au trecut peste ei şi trupurile lor au fost zdrobite de roţile carelor de luptă. Atunci a observat micuţul comandant că nu se poate trece mai departe fără vărsare de sânge şi a dat ordin ca trupele să se retragă, fiindcă faraonul îi interzisese să facă vărsare de sânge. Dar sânge cursese deja pe pietrele pieţei din faţa Templului şi oamenii peste care trecuseră carele de luptă gemeau şi urlau. Mulţimea a fost cuprinsă de un nemaipomenit entuziasm când a văzut că soldaţii se retrag, fiindcă a crezut că deja Amon a învins.

În timpul acesta. Pepitamon şi-a amintit că faraonul îşi schimbase numele în Akhenaton. De aceea, a decis în grabă să-şi schimbe şi el numele, pentru a fi în graţiile faraonului, iar când şefii plutoanelor, deconcertaţi, s-au dus să-l întrebe care sunt noile ordine, el s-a făcut că nu înţelege cui se adresează ei şi, privindu-i cu ochii lui bulbucaţi, le-a spus:

— Eu nu cunosc nici un Pepitamon. Numele meu este Pepitaton, Pepi cel binecuvântat de Aton.

Şefii de plutoane, care aveau fiecare în subordine câte o mie ele bărbaţi şi cravaşe ţintuite cu aur, au fost indignaţi când au auzit vorbele lui, iar comandantul carelor de luptă i-a spus:

— Ducă-se şi-n abisul infernului Aton, ce fel de glumă mai este şi asta? Oare care-i ordinul pe care ni-l dai pentru a putea pătrunde în Templu?

Atunci, el le-a spus în bătaie de joc:

— Oare voi sunteţi femei sau soldaţi? Dispersaţi mulţimea fără nici o vărsare de sânge, fiindcă faraonul aşa doreşte!

Auzindu-i ordinul, şefii de plutoane au privit unul la altul au scuipat pe jos de ciudă, dar s-au întors la soldaţii lor, fiindcă nu puteau face altceva.

În timpul acestui sfat de război, mulţimea, în extaz, urmărind soldaţii negri în retragere, aduna pietre de pe drum, le arunca asupra soldaţilor şi-şi învârtea deasupra capetelor ciomegele şi crengile rupte din copaci, urlând puternic. Mulţimea de oameni din faţa Templului era enormă şi se încuraja prin strigăte care-i îngrozeau pe negri; mulţi negri fuseseră deja doborâţi la pământ, plini de sânge, sub ploaia loviturilor de pietre. Caii carelor de luptă, furioşi, trăgeau în derivă carele, iar vizitii trăgeau, cu disperare, de hăţuri pentru a-i linişti.

Întorcându-se la carul lui, comandantul carelor de luptă a crezut că înnebuneşte când a văzut că cel mai bun şi mai scump cal, calul lui, avea un ochi crăpat şi şchiopăta de la loviturile de pietre. Plângea de furie şi spunea:

— Săgeata mea de aur, cerbul meu sprinten, raza mea de soare, ţi au crăpat ochiul bestiile şi ţi-au lovit piciorul, căluţul meu drag. Adevărul este că tu-mi eşti mai drag decât toată această mulţime şi decât toţi zeii la un loc. Am să te răzbun, bineînţeles că fără vărsare de sânge, fiindcă aşa voieşte faraonul.

Şi, în fruntea carelor de luptă, el şi-a îndreptat carul direct spre mulţime; apoi, fiecare conducător al unui car de luptă s-a îndreptat către cei care strigau mai puternic şi caii au călcat în picioare bătrâni şi copii şi strigătele mulţimii s-au schimbat în urlete. Pe bărbaţii din apropierea carelor de luptă ei îi prindeau cu hăţurile şi-i târâiau după car, fără vărsare de sânge, aşa după cum era porunca faraonului. Mulţimea urla înspăimântată, iar negrii îşi întindeau corzile arcurilor şi sugrumau oamenii între corzi. Chiar şi pe copii ei îi omorau cu lovituri de ciomag şi se protejau cu scuturile de pietrele pe care mulţimea le arunca în ei. Dar pe fiecare negru pictat pe care reuşea să-l desprindă de lângă grupurile

compacte de soldaţi, mulţimea îl călca în picioare şi-l rupea în bucăţi cu o furie nemaipomenită; iar pe un bărbat de pe un car de luptă, mulţimea, în turbarea ei, l-a agăţat de oiştea carului şi apoi i-a spart capul cu pietre.

Toate aceste scene le-am urmărit împreună cu Horemheb de pe drumul sfincşilor cu cap de berbec, dar zgomotul şi agitaţia din faţa Templului erau atât de neobişnuite, încât era greu de înţeles ce se întâmplă, abia mai târziu mi-au fost clare cele ce se petreceau atunci.

Horemheb a spus:

— Eu nu am putere să mă amestec, dar este foarte instructiv pentru mine să privesc tot ceea ce se întâmplă.

De aceea, mestecând pâinea pe care o luase din crâşmă la plecare, a urmărit desfăşurarea luptei de pe spinarea unui leu cu cap de berbec, pe care se urcase.

Comandantul regal, Pepitaton, a sfârşit prin a fi atât de enervat, fiindcă timpul trecea şi clepsidra de apă se golea, după părerea lui, inutil. Strigătele mulţimii îi ajungeau la urechi ca zgomotul înfuriat al apelor revărsate, de aceea, el a chemat din nou subalternii, spre a-i dojeni de încetineala cu care duc la îndeplinire dorinţa faraonului şi le-a spus:

— Pisica mea sudaneză, Mimo, trebuie să nască astăzi şi sunt foarte neliniştit pentru ea şi pentru că nu pot eu, însumi, să-i pun în cuşcă puii. În numele lui Aton, mergeţi şi răsturnaţi acea imagine blestemată a lui Amon, ca să ne putem întoarce fiecare acasă, dacă nu, jur că voi smulge cu mâinile mele lanţurile de aur de la gâturile voastre şi voi rupe-n bucăţi bastoanele voastre de comandanţi.

Auzindu-i vorbele, comandanţii au înţeles că, oricum, sunt pierduţi, fie chiar dac-ar isprăvi cu bine operaţiile începute, aşa că, după ce s-au sfătuit între ei şi i-au invocat pe toţi zeii infernului în ajutor, au decis să-şi salveze, dacă altceva tot nu mai putea fi salvat, reputaţia lor militară. De aceea, şi-au reorganizat trupa, au trecut la atac şi au măturat totul, aşa cum apele revărsate mătură paiele uscate pe care le întâlnesc în drumul lor. Lăncile soldaţilor negri au devenit roşii de la sângele vărsat şi în piaţă a curs în valuri sângele celor de o sută de ori o sută de bărbaţi, femei şi copii, care au murit în acea dimineaţă în faţa Templului, din cauza lui Aton. Şi dacă au văzut că soldaţii înaintează, preoţii au închis porţile Templului şi mulţimea s-a dispersat în toate părţile, speriată, ca o turmă de oi. Când au văzut sângele care curgea, negrii au devenit şi mai sălbatici, au hărţuit mulţimea şi au străpuns-o cu săgeţile cu şi mai multă cruzime, iar carele de luptă au

alunecat de-a lungul străzilor în urmărirea mulţimii disperate care fugea şi soldaţii de pe carele de luptă îi împungeau cu lăncile pe cei ce fugeau. În sfârşit, mulţimea a pătruns în templul lui Aton, a răsturnat altarul şi i-a omorât pe preoţi, dar apoi, carele de luptă au intrat după oameni în templu aşa că, peste puţin timp, templul lui Aton a fost inundat de sânge şi s-a umplut de cadavre. Dar, în faţa zidurilor Templului lui Amon, soldaţii lui Pepitaton au fost nevoiţi să se oprească, fiindcă negrii, chiar dacă erau instruiţi, nu ştiau cum să ia cu asalt zidurile şi cum să spargă porţi de aramă, fiindcă acolo, în junglă, în ţara girafelor, de unde veneau, nu avuseseră de asediat decât garduri din uluci şi palisade, şi nu ar fi putut face altceva decât să asedieze Templul, dacă ar fi putut trece dincolo de ziduri. În timpul acesta, preoţii strigau de după zidurile Templului blesteme şi străjile Templului trăgeau de pe ziduri cu arcurile, aşa că mulţi dintre negrii pictaţi au căzut inutil în faţa zidurilor Templului. În piaţa din faţa Templului a început să se ridice un miros apăsător de sânge şi muştele din tot oraşul au coborât ca un nor peste piaţă. Pepitaton a poruncit să fie purtat el însuşi în litieră până în apropierea zidurilor Templului şi faţa lui a devenit cenuşie de la mirosul îngrozitor şi el a dar ordin sclavilor să aprindă tămâie în jurul lui, ca să nu mai simtă mirosul acela îngrozitor; după aceea el a început să plângă şi să-şi rupă veşmintele de pe el, fiindcă văzuse atât de multe cadavre. Dar inima-i era, în acelaşi timp, plină de grijă pentru pisica lui, Mimo, şi de aceea, când i s-a adresat comandantului, nu s-a putut abţine să nu amintească de ea. A spus:

— Mă tem că faraonul va fi supărat şi că mânia lui se va abate asupra voastră, fiindcă nu aţi reuşit să-l răsturnaţi încă pe Amon, mai mult, sângele curge în valuri în piaţă. Dar ceea ce este deja făcut nu mai poate fi schimbat. De aceea, eu trebuie să merg degrabă la faraon, pentru a-i povesti despre ceea ce s-a întâmplat şi voi încerca, bineînţeles, să vă iau apărarea. Cred că am timp să mă opresc şi pe acasă să-mi schimb veşmintele, fiindcă mirosul acesta îngrozitor mi-a intrat şi-n piele, şi să arunc şi o privire pentru a vedea ce-mi face pisica. Între timp, mai temperaţi-i pe negri că prea s-au înfierbântat, daţi-le de mâncare şi bere, fiindcă-i inutil de escaladat astăzi aceste ziduri. O ştiu, fiindcă eu am destulă experienţă în acest domeniu şi noi nu suntem echipaţi cu cele necesare asedierii unui zid. Dar nu este vina mea, faraonul nu mi-a spus că trebuie luat cu asalt Templul. El însuşi va decide ce trebuie făcut.

În acea zi nu s-a mai petrecut nimic special, comandanţii şi-au retras trupele de lângă ziduri şi de lângă grămezile de cadavre şi au lăsat carele cu provizii să treacă, pentru ca negrii să poată mânca. Şardanii, care erau mult mai înţelepţi decât negrii şi cărora nu le plăcea să stea sub soarele dogoritor, au pus stăpânire pe toate casele din apropierea Templului şi, după ce i-au omorât pe toţi cei care locuiau acolo, s-au apucat să fure vinul depozitat în pivniţele acelor case, care erau proprietatea unor oameni cu stare. Între timp, cadavrele din piaţa Templului au început să se umfle, iar primii corbi şi vulturi au ajuns în Teba, zburând din munţi, nimeni nu-şi amintea ca aşa ceva să se fi întâmplat vreodată mai înainte.

După aceea, eu l-am abandonat pe Horemheb, deoarece un băieţel căruia îi curgea sânge din nas a trecut pe lângă noi, târându-şi cu greu tatăl, care gemea de durere, fiindcă picioarele îi fuseseră zdrobite de un car de luptă, ce trecuse peste el. L-am ajutat şi apoi i-am ajutat şi pe alţi răniţi şi am auzit de nenumărate ori şuierăturile săgeţilor care zburau pe lângă urechile mele, dar nu m-am temut, fiindcă îmi făceam datoria de medic şi sufletul îmi tremura pentru suferinţa celor din jur şi pentru tot ceea ce se întâmpla când Aton lua puterea în mâinile lui. De aceea, aş fi preferat să mor. Mă gândeam cât de oarbă este mulţimea, dacă nu vedea binele pe care ochii mei îl vedeau, binele pe care faraonul i-l făgăduise, oferindu-i un zeu mai bun. Dar săgeţile m-au ocolit şi în ziua aceea am deşirat veşminte şi am bandajat răni, iar când s-a făcut seară, am chemat răniţii acasă la mine, fiindcă în partea săracă a oraşului, în acea seară, nu erau multe case în care să nu fi fost răniţi; de multe ori, pe când le spălam şi le coseam rănile, i-am suduit şi le-am spus:

— Sunteţi nebuni, fiindcă faraonul v-a dorit binele şi a promis să vă împartă vouă terenurile lui Amon, vouă, celor care nu aveţi nimic. Începând cu această zi, parcurile lui Aton sunt parcurile voastre şi aveţi voie să pescuiţi şi peştii graşi din lacul sacru.

Dar ei au spus:

— Faraonul greşeşte că ne trimite din casele noastre, care, chiar dacă sunt sărace, ne sunt dragi, ne trimite la munca câmpului, deşi noi nu ne-am născut cu bălegar între degetele de la picioare. Şi tu ştii bine că peştii lui Amon au oase ascuţite care îi înţeapă şi li se opresc în gât celor care se încumetă să-i pescuiască şi să-i mănânce, fiindcă sunt peşti sacri, orice copil o ştie, şi preoţii lui Amon au repetat-o de atâtea ori.

Ei începuseră, de la o vreme, să se uite uimiţi la mine şi îmi spuneau:

— Doar n-oi fi omul lui Aton, Sinuhe, noi ne-am obişnuit să te respectăm. Dar dacă eşti, ne lipsim de ajutorul tău, fiindcă mai bun este un cuţit în rănile noastre decât vorbele tale, care ard pielea ca focul.

Am observat că, pentru mine, mai bine era dacă nu le spuneam nimic, ci doar îi ajutam, fiindcă fanatismul pentru Amon îi orbea.

La un moment dat, în curte a fost adus un tânăr care avea părul uns cu uleiuri scumpe, la gât avea o rană şi când am încercat să-i dau să bea puţină apă, apa a curs afară. Abia m-am apropiat de el ca să văd ce-ar putea fi de făcut, că nişte bărbaţi, pe care abia îi bandajasem, au văzut că în praf, alături de el, era crucea lui Aton, murdară şi plină de sânge, care i se desprinsese de la gât, de aceea l-au omorât, mai înainte de a încerca eu să-i opresc, şi nu au înţeles de ce am început să plâng şi să-i învinuiesc, fiindcă intenţia lor fusese să înlăture răul şi, după părerea lor, tot răul venea de la Aton.

— Mai înainte de a apărea acest Aton, eram săraci, au spus ei, dar fericiţi: chiar dacă eram flămânzi şi trăiam în mizerie, Amon ne binecuvânta şi puteam spera că vom ajunge în lumea de Dincolo datorită ajutorului lui. Dar din cauza acestui blestemat de Aton, faraonul ne lipseşte de binecuvântarea lui Amon şi suntem şi mai săraci şi mai nefericiţi; negrii ne lovesc rănile, iar după Atonul faraonului, vor veni şi ciuma, şi foametea, fiindcă Amon, care este regele tuturor zeilor, ne va abandona

După aceea, au împroşcat cu apa din trupul lor cadavrul acelui tânăr, iar câinii de pe stradă au venit şi i-au lins sângele şi uleiul cu care îşi unsese părul.

În timpul acesta, în piaţă şi pe străzile din vecinătatea Templului, negrii beau bere pe întrecute, şardanii beau vin din casele jefuite, iar subofiţerii nici nu încercau să-i împiedice, dimpotrivă, beau cot la cot cu ei.

Seara, nu s-au aprins nici torţe, nici lămpi, cerul a fost întunecat deasupra Tebei, dar, mai târziu, negrii şi şardanii au părăsit corturile, au aprins torţe şi au forţat uşile bordelurilor, au jefuit case şi au străbătut toate străzile Tebei, întrebând pe fiecare om pe care-l întâlneau: „Amon sau Aton?” Dacă cel întrebat nu răspundea, îl loveau şi-l jefuiau. Iar dacă răspundea: „Binecuvântat fie Aton”, ei îi spuneau: „Minţi, câine, nu ne-nşeli pe noi, tu, tebanule!” Şi după aceea îi tăiau gâtul şi-l împungeau cu lancea în burtă, îi luau veşmintele, pătrundeau în casa lui şi jefuiau totul. Ca să vadă mai bine, ei au dat foc multor case atunci, aşa că, în puterea nopţii, cerul de deasupra Tebei era roşu însângerat şi nimeni nu a fost în

siguranţă în acea noapte în Teba şi nimeni nu avea cum să fugă din Teba, fiindcă toate drumurile fuseseră închise şi străjuite: ordinul cerea să nu fie scos din oraş aurul lui Amon.

Nu ştiu ce va fi gândit faraonul în acea noapte când a văzut flăcările care înroşeau cerul Tebei, dar cred că lui i s-au ascuns multe dintre întâmplările petrecute şi că el a preferat să creadă ce i s-a spus, fiindcă în inima lui, el nu iubea Teba, oraşul sacru al lui Amon. Şi poate că Pepitaton nici nu şi-a pierdut funcţia de şef al armatei, gândeam eu, dimpotrivă, faraonul îl va fi răsplătit cu un lanţ de aur, împodobit cu imagini de pisici, fiindcă el fusese primul care, urmând exemplul faraonului, îşi schimbase numele, eliminând tot răul, partea cu numele blestemat al lui Amon, care nu mai putea fi rostit în faţa lui Aton.

Mai târziu, am aflat că nimeni nu a fost pedepsit pentru cele întâmplate şi faraonul a socotit că starea de asediu va dura până când preoţii lui Amon, pentru a nu muri de foame, vor ceda, şi că astfel nimeni nu va fi ucis în luptă. Dar era cea mai nelogică judecată, fiindcă depozitele Templului erau pline de grâne, grajdurile pline de vite şi în parcurile Templului erau suficiente furaje pentru vite; chiar dacă în Templu s-ar fi refugiat de o sută de ori o sută de credincioşi ai lui Amon, nu ar fi putut muri de foame, dimpotrivă, de foame puteau muri cei din oraş, deoarece drumurile erau închise şi accesul la fluviu interzis.

Cel mai rău a fost în stradă, în apropierea Templului; cadavrele au început să se descompună, fiindcă nimeni nu a îndrăznit să le ia de acolo, pentru a nu stârni mânia faraonului, căruia i s-a spus că au fost foarte puţine victime. Şi nu li s-a permis nici rudelor celor ucişi să-şi ridice morţii; doar în prima zi, câţiva oameni bogaţi au reuşit să cumpere cu mult aur trupurile neînsufleţite ale celor dragi. De aceea, mirosul îngrozitor de cadavre a otrăvit atmosfera oraşului şi chiar şi apa fluviului, iar după câteva zile a început o epidemie care nu putea fi combătută cu nimic, fiindcă toate preparatele pe care le foloseau medicii din Teba se aflau în depozitele Casei Vieţii, care era în incinta Templului.

În fiecare noapte în oraş ardeau case, erau jefuite case şi negrii pictaţi beau vinul din cupe de aur şi şardanii dormeau în paturile moi ale oamenilor bogaţi. Dar zi şi noapte, de după zidurile Templului, se înălţau, puternice, blestemele preoţilor lui Amon împotriva falsului faraon. Toţi neisprăviţii din Teba, toţi hoţii, scandalagiii şi profanatorii de morminte, care până atunci nu se temuseră nici de Amon, nici de vreun alt zeu, s-au

apucat să-l invoce pe Aton şi au intrat în templul lui Aton, cerând binecuvântarea preoţilor şi crucea vieţii, pe care şi-au pus-o la gât, ca pe un talisman, fiindcă aşa puteau fura şi viola fără teamă.

După acele zile şi acele nopţi, au trebuit să treacă ani pentru ca Teba să-şi regăsească aspectul de dinainte, fiindcă puterea şi bogăţia Tebei au curs atunci, cum curge sângele dintr-un trup împuns de multe lănci.

Horemheb locuia în casa mea, slăbise mult şi nu putea să doarmă deloc, ochii îi erau întunecaţi de tristeţe şi nici nu voia să se atingă de mâncarea pe care Muti i-o pregătea cu plăcere, fiindcă Muti îl admira pe Horemheb, toate femeile îşi pierd minţile când văd un bărbat zdravăn, cu muşchi puternici, ăsta-i adevărul, şi-l respecta mai mult decât pe mine; chiar dacă era bătrână, Muti gândea ca toate femeile şi eu, cu toată ştiinţa mea de medic, nu o impresionam, din moment ce aveam o musculatură obişnuită.

Horemheb spunea:

— Puţin mă interesează pe mine dacă este Amon sau Aton, dar ei îmi sălbăticesc şi-mi înnebunesc soldaţii, că va trebui să biciuiesc multe spinări şi să zdrobesc multe capete, pentru a face din nou ordine. Este regretabil, fiindcă multora le ştiu şi numele şi ei sunt soldaţi buni, pe care, de obicei îi poţi pune la punct cu câteva înjurături bine alese.

Kaptah se îmbogăţea de la o zi la alta, obrajii lui străluceau de grăsime şi nu mai putea să plece o clipă de la „Coada crocodilului”, fiindcă ofiţerii şardani şi sutaşii din port îşi plăteau consumaţia cu aur şi în camerele din spate ale cârciumii se înghesuiau comori furate, bijuterii, cutii de abanos şi covoare, cu care se ajunsese în acele vremuri să se plătească vinul. Nimeni nu deranja această cârciumă, fiindcă era păzită de soldaţii lui Horemheb, pe care Kaptah avea grijă să-i ţină într-o permanentă beţie, de dimineaţa până seara; ei erau mulţumiţi şi păzeau cu străşnicie acel loc, invocând zeii şi binecuvântând numele lui Kaptah, iar spre a da un exemplu, pentru cine s-ar mai fi încumetat să o facă, pe partea din afară a uşii cârciumii era spânzurat, cu capul în jos, un hoţ, prins asupra faptului în cârciumă şi omorât.

În a treia zi mi s-au isprăvit leacurile şi nu aveam de unde să iau altele, să le fi plătit şi cu aur, de aceea, oricât de priceput medic eram eu, nu mai

puteam lupta cu bolile care se răspândeau prin aerul şi prin apa infectată de cadavre. Eram epuizat de oboseală, îmi simţeam inima ca pe o rană şi ochii îmi erau roşii de nesomn. Şi mi s-a făcut deodată scârbă de toate, şi de săraci, şi de boli, şi de Aton şi m-am dus la „Coada crocodilului" şi am băut vinuri amestecate şi m-am culcat acolo. Dimineaţa, m-a deşteptat Merit şi abia atunci am observat că dormisem pe covorul ei şi că ea se odihnise alături de mine. Mi-a fost ruşine şi i-am spus:

— Viaţa este o noapte friguroasă, dar poate fi mai frumoasă când doi oameni singuri se încălzesc unul pe altul, chiar dacă mâinile şi ochii lor se mint din prietenie.

Pe jumătate adormită, ea mi-a spus:

— De unde ştii că mâinile şi ochii mei mint? Să-ţi spun drept, sunt sătulă să-i tot lovesc peste degete pe soldaţi şi să trag în ei cu picioarele în acest oraş, care colcăie de destrăbălare; doar lângă tine mă simt şi eu mai în siguranţă şi nu mă mai atinge nimeni. Nu ştiu de ce este aşa şi poate că te jignesc, nu ştiu. Chiar dacă despre mine se spune că sunt o femeie frumoasă, chiar dacă ale mele coapse nu au nici un defect, tu nu ai dorit să le vezi.

Ea mi-a adus bere, ca să-mi limpezesc capul, am băut-o, m-am uitat la ea şi nu am ştiut ce să-i spun. Ea m-a privit în ochi şi ochii ei erau surâzători, dar din adîncul irişilor căprui, sclipea tristeţea, ca apa neagră din fundul unei fântâni. Şi ea mi-a spus:

— Sinuhe, eu aş vrea, dac-aş putea, să te ajut. Ştiu că în oraşul acesta există o femeie care are să-ţi plătească nişte datorii mai vechi. În zilele acestea, când toate sunt cu fundu-n sus şi uşile se deschid invers, se plătesc datoriile vechi pe stradă. Cine ştie, poate că te vei simţi şi tu mai uşurat, dacă te vei răzbuna pe acea femeie şi poate că vei înceta să gândeşti că fiecare femeie este ca un deşert în flăcări.

I-am spus că niciodată nu m-am gândit la ea ca la un deşert, după care am plecat şi vorbele ei au mocnit în mine, fiindcă nu eram decât un biet om, şi, în acele zile, inima mea se obişnuise cu sângele şi cu rănile, în acele zile am simţit şi eu răscolindu-mă ura. De aceea, cuvintele ei au mocnit în mine ca jarul şi mi-am adus aminte de templul zeiţei cu cap de pisică şi de casa din vecinătatea templului, cu toate că timpul aşternuse nisip peste amintirile mele.

Dar Teba trecea prin zile de groază, se răsuceau şi morţii din morminte şi mă gândisem de multe ori în acele zile la tatăl meu, blândul Senmut, şi la

buna mea mamă, Kipa. Am simţit gust de sânge în gură atunci când m-am gândit la ei, fiindcă în acele zile, în Teba, nu era nimeni atât de nobil sau de bogat, încât să se simtă în siguranţă şi ar fi fost suficient să plătesc câţiva soldaţi, ca să împlinească ceea ce voiam. Numai că, eu nu ştiam încă ce voiam. De aceea, m-am dus acasă şi m-am ocupat de bolnavi, în măsura în care am putut, pentru că nu mai dispuneam de nici un fel de medicament. Dar i-am sfătuit pe oameni să sape şanţuri la malul Nilului, ca apa să se purifice când trece prin stratul de mâl şi să nu bea direct apa din Nil.

în cea de-a cincea zi, ofiţerii lui Pepitaton au început să se neliniştească, fiindcă soldaţii refuzau să se mai supună ordinelor şi le smulgeau din mâini cravaşele aurite şi le rupeau pe genunchi. Ei s-au dus la Pepitaton. care era deja sătul şi dezgustat de viaţa de soldat şi căruia îi era dor de pisicile lui, şi el le-a promis că va merge în faţa faraonului şi că îi va spune direct că vrea să renunţe la funcţia de comandant al armatei şi că va restitui colierul de comandant, n-are decât să-l poarte cine-o vrea. De aceea, în cea de-a cincea zi, acasă la mine a venit un sol al faraonului, care l-a invitat pe Horemheb la palat. Horemheb s-a ridicat ca un leu pofticios de pe covorul pe care trândăvea de câteva zile, s-a spălat, s-a îmbrăcat şi a plecat spre palat, gândindu-se la ceea ce-i va spune faraonului, nu era chiar atât de simplu de găsit o soluţie, fiindcă în acele zile, chiar şi puterea faraonului se clătina şi nimeni nu putea şti ce va aduce ziua de mâine.

În faţa faraonului, el a spus:

— Akhenaton, este prea puţin timp pentru a-ţi explica în detaliu cum se poate ieşi din situaţia în care este Teba acum. Dacă doreşti ca să se întoarcă liniştea în Teba, cedează-mi, pentru trei zile, puterea ta de faraon, pe care ţi-o voi restitui în cea de-a treia zi şi nici nu vei şti ce s-a întâmplat

Faraonul a întrebat:

— Îl vei răsturna pe Amon?

Horemheb a răspuns:

— Într-adevăr, tu eşti mai nebun decât un lunatic, dar, după toate cele care s-au petrecut, este necesar ca Amon să fie răsturnat, pentru ca autoritatea faraonului să supravieţuiască. De aceea, îl voi răsturna, dar să nu mă

întrebi cum o voi face.

Faraonul a spus:

— Nu-i pedepsi pe preoţi, fiindcă ei nu ştiu ce fac.

Horemheb l-a înfruntat şi a spus:

— Cred că numai o trepanaţie te-ar mai putea vindeca, dar mă voi supune ordinului tău, fiindcă te-am acoperit o dată cu veşmântul meu.

După aceea, faraonul a plâns, dar i-a dat cravaşa de faraon şi sceptrul pentru trei zile.

Eu nu am văzut cum s-a petrecut această întâlnire, Horemheb mi-a povestit, dar înclin să cred că a exagerat puţin, fiindcă toţi soldaţii exagerează când povestesc despre ceva. În orice caz, el s-a întors de la palat în caleaşca de aur a faraonului şi a mers pe fiecare stradă şi a strâns soldaţii, pe unii strigându-i chiar pe nume, a pus să sune trâmbiţele şi fiecare soldat s-a aliniat în spatele însemnelor de război. Toată noaptea el a făcut ordine, urlete şi gemete s-au auzit din toate părţile, bătăuşii au rupt o mulţime de vergi pe spinările celor vinovaţi şi au lovit până nu şi-au mai putut mişca braţele şi au spus că niciodată până atunci nu au mai trecut prin aşa o încercare.

Horemheb a trimis oameni de încredere să patruleze pe străzi şi să-i strângă pe soldaţii care nu au sosit când au sunat trâmbiţele şi ei au fost aduşi între suliţe, iar cei care aveau mâinile şi veşmintele însângerate au fost decapitaţi în faţa camarazilor lor. În revărsat de zori, toţi escrocii din Teba au început să se ascundă ca şobolanii, fiindcă hoţii şi jefuitorii prinşi asupra faptului în acea noapte fuseseră omorâţi imediat şi cei care au rămas în viaţă şi-au regăsit vechile ascunzători şi au aruncat crucea lui Aton, crezând că nenorocul lor de la ea li se trage.

În acea noapte, Horemheb a chemat şi lucrătorii constructori şi i-a pus să desfacă câteva case bogate şi câteva corăbii, pentru a construi berbeci puternici, scări şi turnuri de asalt, aşa că zgomotul de ciocane şi vuietul au umplut Teba toată noaptea

Dar mai puternice decât aceste zgomote au fost urletele negrilor şi şardanilor loviţi cu vergile şi bicele şi aceste urlete au sunat plăcut în urechile tebanilor. De aceea, ei l-au iertat cu anticipaţie pe Horemheb, pentru toate celea care urmau să se mai întâmple şi l-au iubit, fiindcă oamenii cu o oarecare judecată erau deja sătui de Amon, după toate necazurile prin care trecuseră şi sperau în răsturnarea lui ca oraşul să fie debarasat de soldaţi.

Horemheb nu şi-a pierdut vremea să discute inutil cu preoţii şi să încerce să concilieze ceva cu ei, aşa după cum ar fi dorit faraonul; imediat ce s-a luminat de ziuă, el a dat ordin comandanţilor şi i-a chemat pe şutaşi şi i-a explicat fiecăruia în parte ce are de făcut. După aceea, din cinci părţi

diferite, soldaţii au înaintat cu turnurile de atac spre zidurile templului; în acelaşi timp berbecii de asalt au zguduit porţile şi nimeni nu a fost rănit, fiindcă, pentru a se proteja, soldaţii s-au strâns în formă de broască ţestoasă, iar preoţii şi gardienii Templului crezând că asediul va dura multă vreme, încă nu pregătiseră apa clocotită şi nici nu au topit smoală pe ziduri, pentru a răspunde asediului. În felul acesta, ei nu au putut face nimic în faţa atacului combinat, alergau doar înnebuniţi de-a lungul zidurilor şi mulţimea din curţile templului urla de groază. Iar când au văzut că porţile au cedat şi că negrii se căţărau pe ziduri, preoţii de grad superior au dat ordin gardienilor Templului să sune din trâmbiţe pentru ca lupta să înceteze şi mulţimea să fie cruţată, erau deja destule victime, oameni care muriseră pentru Amon, mai avea Amon nevoie şi de credincioşi în viaţă, probabil că aşa vor fi gândit preoţii atunci. La comanda lui Horemheb, porţile uriaşe ale Templului au fost deschise complet şi soldaţii au pătruns în curţile Templului împingând mulţimea. Oamenii din curţile Templului, împingându-se unul pe altul şi invocând numele lui Amon, au luat-o după aceea la fugă spre casele lor, furia şi patima li se risipiseră în acele zile când au trăit sufocaţi în curţile Templului, sub razele puternice ale soarelui.

În felul acesta, fără prea multă vărsare de sânge, Horemheb a pus stăpânire pe Templu, pe magaziile, grajdurile şi atelierele Templului. Apoi, fără nici o greutate a pus stăpânire pe Casa Vieţii şi pe Casa Morţii. După aceea, a poruncit medicilor din Casa Vieţii să meargă în oraş şi să se ocupe de răniţi şi de bolnavi. Dar în Casa Morţii nu a intrat; cei din Casa Morţii trăiau în afara vieţii şi habar n-aveau despre ceea ce se întâmplă afară.

Preoţii s-au retras în marele Templu, pentru a-l apăra pe cel mai sacru dintre cei sacri şi le-au dat gardienilor Templului licori halucinogene şi le-au făcut vrăji, ca aceştia să poată lupta până la moarte, fără a simţi nici o durere şi să poată apăra altarul lui Amon.

În Templu, lupta a durat până seara, dar la lăsarea amurgului, toţi gardienii vrăjiţi şi preoţii care luaseră arme în mâini erau morţi; nu mai rămăseseră decât preoţii de grad superior, strânşi împrejurul zeului lor. Atunci, Horemheb a poruncit trâmbiţaşilor să sune încetarea luptei şi soldaţilor să strângă şi să arunce cadavrele în Nil, după aceea, s-a apropiat de preoţi şi le-a spus:

— Eu nu am nimic de împărţit cu Amon, eu cred în zeul meu Horus. Dar trebuie să mă supun poruncilor faraonului şi să-l răstorn pe Amon. Or, ar fi mult mai bine, atât pentru mine, cât şi pentru voi, dacă, atunci când vor

intra soldaţii aici, nu-l vor găsi pe zeul Amon în sanctuar, fiindcă l-ar putea profana, eu nu sunt un profanator de zei, chiar dacă duc la împlinire voinţa faraonului. Gândiţi-vă la ceea ce v-am spus, în timpul cât apa dintr-o clepsidră plină se va fi scurs, puteţi reflecta în tihnă, după aceea, veţi putea pleca în pace şi nimeni nu vă va atinge, fiindcă eu nu vreau să vă omor.

Aceasta a fost o alternativă primită cu bucurie de preoţi, fiindcă ei erau deja pregătiţi să moară pentru Amon. Ei au rămas în spatele vălurilor care protejau altarul şi, după ce timpul făgăduit a trecut, Horemheb a dat la o parte perdeaua şi le-a spus preoţilor că sunt liberi să plece. Sanctuarul era gol, Amon nu mai era acolo, fiindcă preoţii îl desfăcuseră în bucăţi şi l-au cărat apoi sub mantiile lor; mai târziu, când puterea lui Amon a fost din nou câştigată, aveau să spună că s-a petrecut o minune, deoarece Amon trăieşte etern.

După aceea, Horemheb a sigilat toate depozitele şi grotele cu aur şi cu argint ale Templului, aplicând cu mâna lui pecetea faraonului, şi, în aceeaşi noapte, cioplitorii în piatră şi-au început lucrul la lumina torţelor ca să şteargă numele blestematului Amon de pe toate statuile şi de pe toate inscripţiile. Horemheb a poruncit ca în acea noapte piaţa Templului să fie curăţată de cadavrele în descompunere şi să fie stins focul ultimelor case incendiate.

După ce au aflat că Amon fusese răsturnat şi că era din nou ordine în Teba nobilii şi oamenii bogaţi s-au îmbrăcat în cele mai bune veşminte, au aprins lămpi şi torţe în faţa caselor lor şi au ieşit în stradă să sărbătorească victoria lui Aton. Curtenii, care se refugiaseră în palatul de aur al faraonului, s-au întors la casele lor din oraş, vâslind singuri în bărcile cu care au traversat Nilul, şi curând, tot cerul de deasupra Tebei a fost roşu de la torţele şi de la lămpile care au luminat în acea noapte întregul oraş; pe străzi lumea presăra flori, toţi râdeau şi se îmbrăţişau. Horemheb nu a putut să-i împiedice pe şardani să bea vin şi nici pe femeile nobile să-i îmbrăţişeze pe negrii care purtau în vârful lăncilor capetele rase ale preoţilor masacraţi. În acea noapte, Teba s-a veselit în numele lui Aton şi tot în numele lui Aton totul era permis, fiindcă tot nu exista nici o diferenţă între egipteni şi negri. Ca să probeze că nu există nici o diferenţă, curtezanele i-au dus pe negri acasă la ele, şi-au desfăcut veşmintele lor uşoare de vară şi s-au împins în ei, ţipând, uimite şi ameţite de forţa şi de mirosul lor de transpiraţie amestecată cu sânge. Când din umbra zidurilor au auzit gemetele unui gardian al Templului, rănit, care-l invoca pe Amon,

negrii i-au sfărâmat ţeasta de pietre şi femei de la curte au dansat vesele în jurul cadavrului. Toate aceste lucruri pe care le-am povestit le-am văzut cu ochii mei în acea noapte.

Am văzut cu ochii mei tot dezmăţul acela, mi-am prins capul între mâini şi m-am aşezat amărât lângă un zid; pentru mine, nimic nu mai avea nici un sens, eram deja convins că nici un zeu nu mai poate vindeca omul de nebunia sa. În acea noapte îmi era indiferent ce se întâmplă, ce se va mai întâmpla.

M-am dus la „Coada crocodilului” şi, cum vorbele rostite de Merit îmi ardeau sufletul, am chemat soldaţii care păzeau cârciuma lui Kaptah şi le-am spus că, din ordinul lui Horemheb, trebuie să mă însoţească şi, în acea noapte de nebunie dezlănţuită, făcându-mi loc cu coatele printre oamenii care dansau pe străzi, i-am condus pe soldaţi în faţa casei lui Nefernefernefer. Şi acolo ardeau lămpi şi torţe, casa nu fusese jefuită, ţipete şi râsete de oameni beţi se auzeau până-n stradă. Genunchii au început să-mi tremure, dar le-am spus hotărât soldaţilor:

— Iată care este ordinul lui Horemheb, prietenul meu, comandantul regal! Mergeţi în această casă şi căutaţi o femeie care îşi ţine capul drept, fiindcă nu se îmbată niciodată, şi care are nişte ochi verzi ca smaraldul. Aduceţi-o aici, iar dacă ea se împotriveşte, trageţi-i una în cap cu latul lăncii, dar nu o omorâţi.

Ei au intrat cu plăcere în casă şi, în timp ce ei intrau, unii dintre oaspeţi, speriaţi, au părăsit casa clătinându-se, iar servitorii au alergat să strige gărzile. Dar soldaţii s-au întors repede cu mâinile încărcate de fructe, de prăjituri cu miere şi ulcioare cu vin şi au adus-o şi pe Nefernefernefer, care se luptase cu ei ca să scape, de aceea, ei o loviseră cu latul lăncii în cap, aşa după cum îi îndemnasem eu să facă; peruca îi căzuse pe drum şi capul ei, complet ras, sângera.

I-am atins pieptul, care era neted ca sticla şi cald, dar mi-am retras îngrozit mâinile, fiindcă am avut impresia că ating un şarpe. Am simţit că inima ei încă mai bate şi că în rest nu avea nici o rană, am acoperit-o cu o pânză neagră, aşa cum sunt acoperite cadavrele, am urcat-o în litiera mea şi gărzile de pe stradă nu au spus nimic, fiindcă eram însoţit de soldaţi. Soldaţii m-au însoţit până la Casa Morţii, cărăuşii litierei m-au legănat tot drumul; o ţineam în braţe pe Nefernefernefer, încă era frumoasă, dar mi se întorceau maţele pe dos de scârbă când mă uitam la ea şi am avut tot timpul impresia că ţin în braţe un şarpe. În felul acesta, în acea noapte, când Teba

se veselea, am ajuns la Casa Morţii şi la poartă i-am plătit pe soldaţi cu aur şi le-am dat ordin să se întoarcă la cârciuma lui Kaptah cu litiera mea. Am bătut în poartă, spălătorii de cadavre au apărut şi eu le-am spus:

— Am găsit pe stradă cadavrul acestei femei, dar nu-i ştiu nici numele, nici rudele, însă cred că ea are destul de multe bijuterii, cu care să fie răsplătită munca voastră dacă veţi îmbălsăma trupul ei pentru eternitate.

Ei au început să în jure şi mi-au spus:

— Nu încape îndoială că tu eşti nebun. Oare tu crezi că noi n-avem destule cadavre de-mbălsămat în zilele astea? Oare cine ne va răsplăti pentru munca noastră?

Dar când au dat la o parte pânza neagră, au simţit că ea încă este caldă şi după ce i-au scos veşmintele şi bijuteriile, au văzut că femeia era frumoasă, mai frumoasă decât oricare altă femeie care trecuse prin Casa Morţii. Subit, ei au încetat cu protestele şi cu bombăneala şi am observat când au cercetat dacă-i mai bate inima. După aceea, au acoperit-o repede cu pânza neagră şi, făcându-şi semne din ochi unul altuia şi râzând fericiţi, mi-au spus:

— Poţi să-ţi vezi de drum, străine, fie-ţi binecuvântată fapta şi n-avea nici o grijă, o vom îmbălsăma pentru eternitate de şaptezeci de ori şaptezeci de zile, ca să fim siguri că trupul ei va fi conservat bine.

Aşa mi-am achitat datoria pe care o aveam de plătit lui Nefernefernefer; îmi stătuse pe inimă atâta timp această datorie, fiindcă nu trecuse zi de atunci fără să mă gândesc la bieţii mei părinţi. Îmi imaginam cum se va simţi ea când se va trezi în grotele din Casa Morţii, lipsită de bogăţia şi de puterea ei, goală în braţele spălătorilor şi îmbălsămătorilor de cadavre, care, aşa după cam îi ştiam prea bine eu, nu aveau să o lase să mai iasă niciodată la lumină. Aceasta a fost răzbunarea mea, din cauza ei cunoscusem Casa Morţii, ea urma să-şi trăiască tot restul vieţii acolo. Dar răzbunarea mea a fost copilărească, aşa cum aveam să aflu mai târziu. Spun doar atât pentru cine nu ştie: poate că răzbunarea te ameţeşte de fericire, poate că gustul ei este plăcut, dar la fel ca toate florile frumoase ale vieţii, se veştejeşte repede şi sub plăcerea pe care ţi-o procură răzbunarea, se ascunde rânjetul unui craniu de mort.

Dacă răzbunarea m-a îmbătat şi m-a ameţit de fericire, imediat după împlinirea ei, m-a durut tot trupul, din cap până-n picioare, şi întorcându-mă de la Casa Morţii, beţia răzbunării m-a înmuiat şi am simţit cât de inutilă a fost fapta mea. Capul îmi era gol ca o coajă spartă de ou. Nu am

mai găsit nici o consolare în gândul că, poate, fapta mea a salvat nişte tineri nebuni de la o moarte dezonorantă şi prematură, fiindcă ruina, dezonoarea şi moartea urmau după fiecare pas făcut de Nefernefernefer. Nu, gândul acesta nu-mi mai aducea nici o satisfacţie, fiindcă, la urma urmelor, Nefernefernefer sau o altă femeie asemănătoare ei trebuie să existe în lume, pentru a pune inimile slabe la încercare. Dar dacă nu există nici o motivaţie, atunci, răzbunarea mea era goală de conţinut şi absolut la fel ca toate faptele reprobabile ale celorlalţi oameni şi fericirea mea a fost doar pentru o clipă. Şi, dacă tot nu există nici o motivaţie pentru tot ceea ce un om săvârşeşte, cel mai bun lucru de făcut este să te arunci în Nil.

M-am întors la „Coada crocodilului”, am întâlnit-o pe Merit şi i-am spus:

— Mi-am plătit şi vechile datorii în cel mai cumplit mod pe care mi l-am putut eu imagina. Dar răzbunarea nu-mi aduce nici o bucurie şi inima mea este şi mai goală ca mai înainte. Îmi trec frisoane reci prin tot trupul, deşi noaptea aceasta este deosebit de caldă.

Am băut vinul, pe care ca mi-l adusese, dar vinul avea gust de praf în gura mea. I-am spus:

— Usca-mi-s-ar trupul dacă mă voi atinge vreodată de o femeie! Cu cât mă gândesc mai mult la femei, cu atât mi se face şi mai multă groază de ele. Trupul lor este ca un deşert uscat, inima lor ca o capcană a morţii.

Ea mi-a mângâiat mâinile, m-a privit direct în ochi cu ochii ei căprui şi mi-a spus:

— Sinuhe, tu nu ai întâlnit niciodată o femeie care să-ţi fi dorit, într-adevăr, binele.

I-am spus:

— Să mă ferească toţi zeii Egiptului de femeile care-mi doresc binele! Uite, faraonul a dorit doar bine pentru toţi oamenii, şi Nilul este plin de cadavre de pe urma bunătăţii lui.

Am băut vin, am plâns. Într-un târziu, i-am spus:

— Merit, obrajii tăi sunt netezi ca sticla vaselor cu mirodenii din temple, mâinile tale sunt calde. Lasă-mă în această noapte să-ţi sărut obrajii şi să-mi încălzesc mâinile în mâinile tale, lasă-mă să dorm lângă tine, nu mai vreau ca şi în această noapte să mă chinuie vreun vis urât, te voi răsplăti cu tot ceea ce tu vei dori.

Ea a zâmbit trist şi a spus:

— Nu mă îndoiesc că din gura ta vorbeşte în acest moment coada de crocodil, dar sunt obişnuită să aud astfel de vorbe şi nu mă supăr pe tine. Află, Sinuhe, că eu nu-ţi voi cere niciodată nimic şi că, până acum, eu nu am cerut niciodată nimic de la un bărbat. Am refuzat orice dar valoros care mi-a fost oferit, dacă mă dăruiesc cuiva, o fac din toată inima. Mă voi dărui cu plăcere ţie, fiindcă şi eu sunt singură în lumea asta, ca şi tine.

Ea mi-a luat cupa cu vin din mâinii mele, care tremurau, şi m-a condus în camera ei, a întins covorul, ca să mă culc, s-a culcat lângă mine şi mi-a strâns şi încălzit mâinile. Am sărutat-o şi am respirat mirosul de cedru al pielii ei, m-am simţit bine împreună cu ea, ea a fost pentru mine ca un tată, ca o mamă, a fost ca un vas în care dogoresc cărbunii într-o zi friguroasă de iarnă, ca o lumină de pe un ţărm care, într-o noapte, pe furtună, conduce o corabie într-un port. Ea a fost Minea, imaginea ei, care se risipea ca un vis, Minea mea, pierdută pentru eternitate; m-am odihnit lângă ea, nu mai ştiu, eram lângă ea, poate că mă odihneam lângă Minea pe fundul mării. Nu am mai avut nici un coşmar în acea noapte, am adormit şi ea mi-a murmurat în urechi vorbe pe care o marnă le şopteşte copilului ei ca să-l apere de tenebre.

Începând cu acea noapte a început şi prietenia noastră şi la pieptul ei am crezut din nou că, în afară de cunoştinţele mele medicale, există în mine ceva mai puternic care să-mi motiveze existenţa.

A doua zi dimineaţa, i-am spus lui Merit:

— Merit, odată, demult, eu am spart o amforă cu o femeie care a murit. Singurul lucru pe care-l am de la ea este o panglică de argint, care a împodobit odată părul ei lung. Pentru prietenia noastră, Merit, eu sunt oricând gata să sparg o amforă cu tine, dacă doreşti.

Era obosită şi abia şi-a stăpânit căscatul, astupându-şi gura cu mâinile, apoi mi-a spus:

— Tu nu ar trebui să mai bei niciodată coadă de crocodil, fiindcă după aceea, a doua zi, spui numai prostii. Aminteşte-ţi că eu am crescut înt -o cârciumă şi că nu sunt nici pe departe o fată neştiutoare, care ar putea să creadă în vorbele tale, ca apoi să încerce o mare decepţie.

— Când privesc în ochii tăi, i-am spus eu, cred că în lume există şi femei bune - şi i-am atins cu buzele obrajii ei atât de netezi. De aceea ţi-am vorbit astfel, ca să înţelegi cât de mult însemni tu pentru mine.

Ea a zâmbit şi mi-a spus:

— Tu nu ai remarcat că deja ţi-am şi interzis să mai bei coadă de crocodil; ce altceva face o femeie care iubeşte un bărbat, decât să-i interzică din când în când câte ceva, ca să încerce cât de mare îi este puterea? Cât despre amfora spartă, nu are rost să vorbim încă, Sinuhe. Află că, oricând, locul de lângă mine este liber şi că tu eşti binevenit când te vei simţi prea singur şi prea trist. Dar să nu fii supărat pe mine, Sinuhe, în lume mai sunt şi alţi bărbaţi singuri şi trişti; eu vreau să fiu la fel de liberă ca şi tine şi să-mi aleg când vreau bărbatul care-mi este pe plac. Eu nu vreau să te ţin legat lângă mine, de aceea, îţi voi aduce o coadă de crocodil.

Ciudat mai este sufletul omului, cât de puţin îşi cunoaşte un om inima! Sufletul meu era din nou liber şi uşor ca o pasăre, uitasem tot răul ultimelor zile. Mă simţeam bine şi, în acea zi, n-am mai băut nici o coadă de crocodil. Totul a fost bine în acea zi şi, în acea zi, aveam să-l reîntîlnesc pe faraonul Akhenaton.

4

Aşa cum a promis, după trei zile, Horemheb i-a restituit faraonului cravaşa regală şi sceptrul şi l-a anunţat că Amon a fost răsturnat şi că în Teba ordinea este restabilită. Faraonul i-a mulţumit, i-a atârnat de gât lanţul de aur, însemnul de comandant regal, şi i-a înmânat cravaşa de aur, însemn de prim comandant peste toţi comandanţii Egiptului, dar cravaşa mirosea a pisică, fiindcă fusese multă vreme purtată de Pepitaton.

Apoi, faraonul a anunţat că, în ziua următoare, va sărbători victoria zeului său printr-o procesiune, care va trece de-a lungul aleii sfincşilor cu cap de berbec şi se va încheia la templul lui Aton, iar în acea seară a ţinut să-şi primească prietenii la palat. Cum Horemheb îi vorbise despre mine, ridicând în slăvi măiestria mea şi virtuţile de medic al săracilor, am fost şi eu invitat la palatul de aur.

De aceea, m-am înveşmântat în haine de in regal şi l-am însoţit pe Horemheb la palatul de aur al faraonului. În barcă, pe când traversam Nilul, Horemheb a spus, agitându-şi nervos cravaşa de aur:

— Îţi atrag atenţia să-ţi aduci aminte şi să nu mai amesteci soldaţii mei în problemele tale sentimentale, Sinuhe, fiindcă nobilii fac mult zgomot pentru o femeie, pe care, se spune că tu ai răpit-o din casa ei în noaptea trecută. Ea avea o mulţime de iubiţi bogaţi, care plâng şi se vaită după ea ca nişte motani în călduri, o, îngrozitor mai miroase mânerul acestei cravaşe, deci, ei îşi caută deznădăjduiţi preferata, dar tu poţi să fii sigur că de la soldaţii mei nu vor afla nimic, n-ai decât s-o ţii ascunsă şi să te distrezi cu ea cât vrei. N-aş fi crezut că poţi fi atât de violent cu o femeie. Dar peştii mari îşi depun icrele acolo unde este mai adâncă apa şi nu încape îndoială că, soldaţii mei, odată, mai demult, când te-ai amestecat în vârtejul de pe câmpul de luptă, pentru curajul tău, ţi-au găsit un nume potrivit, dacă te-au numit ei „Fiul măgarului sălbatic”.

La palat, am văzut pentru prima oară acele veşminte de vară ale femeilor, despre care se vorbea atâta prin cârciumile din oraş, şi mi-au plăcut, fiindcă, în ciuda bizarului, aceste veşminte erau frumoase şi elegante, nu se mai săturau bărbaţii să le tot privească. Am mai observat că femeile erau vopsite în verde-malahit împrejurul ochilor, iar obrajii şi buzele în roşu-cărămiziu, feţele lor îţi aminteau de frescele mormintelor sau ale unor temple. Acest lucru, în acea seară, le-a ajutat să-şi ascundă moliciunea şi oboseala de care erau bântuite, toate căscau şi preferau să stea în apropierea pereţilor, ca să aibă de ce să se sprijine, fiindcă li se-nmuiaseră genunchii de la vin şi de la hoinăreala de pe străzile Tebei toată noaptea, când în compania soldaţilor negri au sărbătorit victoria lui Aton.

Horemheb m-a condus în faţa faraonului. Faraonul era acum un bărbat cu faţa prelungă, răscolit de pasiune, ochii lui erau umflaţi de nesomn. Nu purta nici o bijuterie, veşmintele de pe el erau simple şi albe, din cel mai fin in regal, şi nu încercau să ascundă trupul diform, cu şolduri prea mari pentru un bărbat. Era un bărbat pe care trebuia, fie să-l iubeşti, fie să-l urăşti, nimeni nu ar fi putut rămâne indiferent în faţa lui.

— Sinuhe, medicul, Tu, cel care eşti singur, îmi amintesc de tine, a spus el. Eu sunt continuu încercat de dureri de cap, care mă împiedică să dorm, a mai spus el, pipăindu-şi fruntea. Îngrozitoare dureri de cap mai am şi nici unul dintre medicii mei nu mă poate ajuta. Ei pot să-mi adoarmă durerile, dar eu nu vreau să folosesc plante halucinogene, fiindcă doresc să am mintea clară şi limpede ca apa pentru zeul meu; sunt deja sătul de toţi medicii zeului blestemat. Horemheb, Fiul şoimului, mi-a povestit mult despre deosebita ta măiestrie. Oare mă vei putea ajuta? Spune-mi, oare tu îl cunoşti pe zeul meu, Aton?

Erau dificile întrebările lui şi mi-am cântărit mult vorbele mai înainte de a-i răspunde. I-am spus:

— Dacă ceea ce este în mine este Aton, dacă ceea ce este în afara cunoştinţelor mele este Aton, dacă tot ceea ce este în afara şi deasupra cunoştinţelor tuturor oamenilor este Aton, pot spune că îl cunosc pe Aton. Altfel, însă, nu îl cunosc.

El s-a înviorat deodată, privirea lui scânteia şi mi s-a adresat cu pasiune:

— Tu vorbeşti despre Aton mai bine decât discipolii mei. Numai inima unui om îl poate înţelege pe Aton, nu raţiunea lui. Sinuhe, dacă vrei, îţi pot dărui crucea vieţii.

I-am spus:

— Seara trecută, am văzut pe stradă un bărbat care a sfărâmat ţeasta altui bărbat rănit cu o piatră şi el a făcut acest lucru în numele crucii vieţii, după aceea, femeile de la curte au dansat în jurul bărbatului omorât strigând numele lui Aton. Şi am mai văzut femei care se destrăbălau cu bărbaţii negri binecuvântând numele lui Aton.

Faraonul s-a întristat, şi-a încruntat sprâncenele, obrajii i s-au înroşit, punând în evidenţă faţa suptă, el şi-a pipăit fruntea, pleoapele ochilor lui erau cenuşii, şi a strigat la mine.

— Tu îmi vorbeşti despre lucruri care îmi displac, Sinuhe; din cauza ta, capul mă doare şi mai rău ca mai înainte.

— Chiar tu, faraonul Akhenaton, ai afirmat că adevărul este principiul care-ţi călăuzeşte viaţa. De aceea, mi-am permis să-ţi prezint aspecte ale realităţii, chiar dacă ştiu că, pentru a te proteja ca să nu te îmbolnăveşti, oamenii de la curte şi admiratorii lui Aton ascund adevărul sub pânze moi şi te feresc să-l vezi cu ochii tăi. Dar adevărul se întoarce uneori împotriva ta, te loveşte şi-ţi provoacă dureri. Dacă tu vrei să-ţi închizi urechile şi să nu auzi adevărul, eu te pot vindeca fără nici o greutate de durerile tale de cap.

El s-a apropiat de mine, m-a apucat de braţ şi mi-a spus înflăcărat:

— Nu, nu, Sinuhe, Akhenaton trăieşte doar pentru adevăr! Motivaţia vieţii mele este adevărul. Dar află că nu este nici o crima dacă egiptenii se distrează cu negrii, fiindcă orice popor şi orice culoare a pielii este la fel înaintea lui Aton.

Horemheb a scuipat dezgustat pe podea, după aceea a şters podeaua cu piciorul, a mirosit cravaşa de aur şi faţa lui a căpătat o expresie scârbită. Faraonul s-a uita la el jignit şi am înţeles că faraonului îi lipsea capacitatea de a zâmbi şi de a râde la o glumă. Era un om care-şi pierduse râsul, de aceea era un om nefericit şi împrăştia nefericire împrejurul lui.

I-am spus:

— Niciodată adevărul nu-l face pe om fericit. Am trepanat, nu demult, o femeie care se credea regina Hatşepsut, dar după trepanaţie, care, de altfel, a reuşit, ea s-a regăsit aşa cum era, săracă şi bătrână, şi nu cred că a fost mai fericită decât atunci când credea că este regina Hatşepsut.

Akhenaton m-a întrebat:

— Crezi c-ai putea să mă vindeci dacă mi-ai face trepanaţie?

Am reflectat la întrebarea lui şi am răspuns:

— Tu ştii că eu cunosc boala ta sacră, faraon Akhenaton, şi că te-am văzut când erai tânăr, în timpul când erai dominat de ea. Uneori, aceste crize nu se mai repetă dacă bolnavul este trepanat, alteori revin Eu presupun că acest lucru este în legătură cu zona unde e localizată leziunea sau, dacă boala este încă de la naştere, ce este încă de la naştere nu se vindecă niciodată prin trepanaţie. Totuşi, durerile repetate de cap indică că acolo ar putea fi o oarecare leziune. Observ că faţa şi mâinile tale tremură când vorbeşti. De aceea, cred că trepanaţia îţi poate uşura suferinţa, dacă un medic s-ar încumeta să o facă. Totuşi, tu trebuie să ţii seama de faptul că, dacă un medic priceput îţi va face trepanaţie şi vei scăpa de dureri, îţi vei pierde darul de a avea viziuni şi înclinaţia pentru adevăr a inimii tale. Ca medic, îndrăznesc să emit ipoteza că zeul Aton s-a născut în boala din capul tău, dar tristeţea lumii acesteia nu poate fi micşorată în acest fel, ca om aşa gândesc.

Faraonul m-a privit neîncrezător şi m-a întrebat:

— Oare crezi că Aton va fi alungat din inima mea dacă m-ai trepana?

— Eu nu-ţi voi face trepanaţie niciodată, Akhenaton, am spus eu repede. Nu aş face-o nici dacă mi-ai porunci, fiindcă nu se recurge la trepanaţie decât atunci când nu există un alt mod de a salva un bolnav; durerile tale de cap se pot vindeca.

Horemheb, distrat, s-a amestecat în discuţie şi a spus:

— Este la fel de adevărat ca şi mirosul de pisică cu care este impregnată această cravaşă că Sinuhe este un medic iscusit. El a adunat ştiinţă din toată lumea şi a fost chiar şi elevul lui Ptahor, după cum îţi aminteşti, Akhenaton. Eu cred că poţi avea încredere în mâinile lui, dacă te hotărăşti să-ţi trepanezi sacrul tău cap şi, cine ştie, poate că făcând această trepanaţie la timp, Siria şi ţara Kuş vor rămâne ale Egiptului şi se vor împiedica acele morţi care urmează să se mai întâmple din cauza seminţelor de nebunie pe care le-ai împrăştiat cu atâta generozitate. N-au nici o legătură cu medicina vorbele mele, fiindcă eu habar nu am despre ceea ce vorbeşte Sinuhe, ţi-o spun ca soldat şi ca egiptean. Eu iubesc pământul negru şi-mi place mai mult să văd copii sănătoşi şi femei care râd decât foamete, boală şi moarte.

Faraonul nu s-a supărat, s-a uitat cu milă spre el, după aceea şi spre mine s-a uitat cu milă, fiindcă adevărul lui era mai puternic decât adevărul nostru luat împreună.

Apoi, faţa i s-a luminat şi a spus:

— Bătrânul Ptahor a murit şi în Casa Vieţii nu a fost încă desemnat cine-i va fi succesorul, de aceea, te numesc pe tine, Sinuhe, trepanator regal. Începând cu ziua Stelei Câinelui, te vei bucura de toate avantajele acestei importante funcţii de la curtea Egiptului. Toate celelalte amănunte le vei afla de la Casa Vieţii. Dar uite că mi-am adus aminte de ceva important. Medicii nu vor să mai facă nici o operaţie, fiindcă focul lui Am-, acest blestemat zeu, s-a stins şi ei sunt obişnuiţi să-şi puri fi cuţitele şi pensele la focul lui Am-. Spune-mi şi mie, oare focul lui Aton nu poate purifica la fel de bine instrumentele lor?

— Focul este foc, i-am răspuns. În călătoriile pe care le-am făcut în multe, ţări, am luat foc de la altarele templelor lui Baal şi Marduk şi rănile bolnavilor pe care i-am operat nu s-au infectat. Dar acum este caniculă şi medicii care îi sunt credincioşi lui Am-, zeul blestemat, vor să înspăimânte poporul. Dacă doreşti, mă pot duce la Casa Vieţii ca să le explic celor care studiază acolo despre purificarea instrumentelor medicale prin foc, eu nu am nimic de pierdut, fiindcă eu sunt doar medicul săracilor, chiar dacă îmi va fi radiat numele din Cartea Vieţii.

„Fă aşa”, a spus încet faraonul şi a atins cu degetele lui lungi umărul meu; atunci am simţit cum din degetele lui trece în mine putere, că focul a trecut prin mine puterea din degetele lui; am ştiut atunci că-l voi iubi până la moarte, aşa nebun cum era „Fă aşa”, a spus el, „răsplata pe care o vei primi tu, Sinuhe, va fi mare şi tu vei sta în dreapta mea”.

Dar eu nu voiam nici o răsplată de la el, voiam să-l văd bine dispus şi abia atunci am înţeles de ce toţi ascundeau de el adevărul, chiar dacă principiul vieţii lui era adevărul.

După aceea, Horemheb m-a condus în marea sală, unde toţi oaspeţii erau deja strânşi; oamenii de la curte îşi disputau locuri la masa mai apropiată de masa faraonului. Eu am fost invitat să stau, împreună cu Horemheb, alături de familia regală, la dreapta faraonului, şi am fost surprins când am văzut că preotul Ay făcea parte din familia regală; după aceea, mi-am adus aminte că, după moartea prinţesei din Mitanni imediat după ce a ajuns în Egipt, fiica lui Ay, Nefertiti, devenise marea soţie regală.

Am uitat de masă şi de băutură tot privind la familia regală, alături de care faraonul Akhenaton strălucea în dreptatea lui absolută, şi m-am gândit cu uimire cât de multe secrete ale absolutului adevăr se ascundeau în spatele frunţilor netede ale familiei lui. Mama regală, Tiy, îmbătrânise şi se îngrăşase, obrajii ei ofiliţi puneau în evidenţă mai mult decât în timpul

tinereţii că strămoşii ei trebuie să fi fost negri şi m-am gândit că, poate, ideea faraonului asupra egalităţii tuturor raselor se va fi născut mai întâi în inima mamei lui. Prinţesa Baketamon îşi schimbase, conform dorinţei faraonului, numele în Baketaton, obrajii ei frumoşi erau pictaţi ca obrajii statuilor din temple. Alături de faraon, stătea regina Nefertiti şi, privind-o, mă întrebam de ce faraonul a preferat-o surorii lui, pentru a o ridica lângă el ca mare soţie regală. Nefertiti îi născuse deja două fete, iar după naştere, trupul ei era neschimbat: era, probabil, mai înţeleaptă şi mândria de a fi prima femeie a Egiptului o împiedica să se îmbrace asemenea curtezanelor, aşa că, pântecele ei nu putea fi admirat de nimeni. Frumuseţea chipului ei era slăvită de poeţi şi comparată cu toate minunile lumii; chiar dacă nu ar fi fost împodobită cu bijuterii, tot ar fi fost cea mai frumoasă şi mai elegantă femeie pe care eu am văzut-o: faţa ei era fină, gâtul ei, atât de graţios şi de frumos, poate că înalta coroană era prea grea pentru ea, de aceea, gâtul ei era uşor curbat, sau poate că doar pentru a accentua nobleţea ţinutei ei. Dar ochii îi erau reci şi zâmbetul buzelor ei subţiri bine calculat. Ochii ei erau la fel de duri ca şi ochii lui Nefernefernefer, în ei nu puteai citi nimic.

Faraonul Akhenaton a mâncat din farfurii de aur doar arpacaş fiert în lapte, cu o lingură de aur, a cărei coadă se termina cu un cap miniatural de antilopă. După arpacaş, a mâncat pâine goală şi nu a băut nici un strop de vin, cupa lui de aur a fost umplută cu apă limpede. După ce a mâncat, el a rostit cu o voce puternică:

— Spuneţi tuturor oamenilor Egiptului că adevărul este principiul vieţii faraonului Akhenaton şi că hrana lui este apa, pâinea şi arpacaşul, că hrana lui nu se deosebeşte cu nimic de hrana celor săraci.

Apoi, el a slăvit pâinea, pe care Aton a binecuvântat-o, a slăvit grânele, pe care Aton le-a binecuvântat să încolţească şi să se pârguiască, a slăvit apa limpede, pe care Aton a binecuvântat-o. Cei care voiau să-i intre în graţii s-au abţinut când au fost serviţi cu carne de porumbel, cu gâscă friptă ca-n Teba, cu prăjituri cu miere şi s-au mulţumit să mănânce doar pâine cu apă ca faraonul. Eu cred că le-a cam fost foame, fiindcă masa de sărbătoare s-a prelungit până târziu şi au fost puse, fără întrerupere, multe bunătăţi pe ea, douăsprezece feluri de friptură, opt feluri de prăjituri, multe fructe zaharisite. După feţele lor abătute şi după mâinile şi picioarele lor nervoase se putea vedea ca ei erau aceia pe care faraonul i-a îndepărtat din grupul celor apropiaţi şi pe care i-a însărcinat cu funcţii mai puţin importante în regat. Eu nu mă îndoiam de înţelepciunea şi de cunoştinţele lor, mulţi dintre

ei aveau ochi inteligenţi şi frunţi frumoase, dar era o prostie că se abţineau de la mâncare, ca să fie apreciaţi de faraon, în timp ce ceilalţi curteni mâncau din toate bunătăţile care erau puse pe masă, beau vin, se bucurau, sporovăiau şi glumeau.

Mai târziu, aveam să aflu şi să văd eu însumi că faraonul nu dispreţuia vinul şi că-şi înveselea inima cu vin când toate mergeau bine. El nu dispreţuia nici friptura de gâscă grasă sau de antilopă, dar, din când în când, încerca o repulsie faţă de carne şi simţea nevoia să-şi purifice trupul mai înainte de viziunile sale. În fond, era foarte capricios faţă de mâncare şi de băutură, care, pentru el, nu însemnau mare lucru şi nu dădea prea mare importanţă hranei când spiritul îi era absorbit şi gândurile îi curgeau atât de repede încât îi era teamă să le dicteze scribilor. Cred că el s-ar fi putut foarte bine obişnui şi ar fi putut fi chiar mulţumit cu hrana săracilor din Egiptul de Jos.

Când s-a înserat, faraonul s-a ridicat vesel, s-a apropiat de fiecare invitat şi l-a atins pe umăr cu degetele lui lungi, i-a vorbit şi, din când în când, a luat distrat din farfuria celui cu care vorbea şi a gustat din fructe şi din prăjiturile cu miere, fără să-şi dea seama ce face, fiindcă, fără îndoială, el nu era un ipocrit. Aceia care se mulţumiseră cu fiertura de arpacaş şi cu pâinea priveau cu răceală, flămânzi, spre faraon şi urmăreau trişti fiecare bucăţică de mâncare din gura lui. După aceea, făcându-i-se sete, faraonul a sorbit de câteva ori din paharul de vin al celui cu care vorbea. Oaspeţii cărora li s-a întâmplat ca faraonul să soarbă din cupa lor au fost foarte fericiţi şi la urmă i-au cerut în dar cupele din care el a băut, apoi le-au luat acasă, ca pe o amintire de preţ, pe care să o poată arăta copiilor lor. Cupele erau, într-adevăr, frumoase şi foarte scumpe. Şi eu am păstrat ca amintire a acelei seri cupa netedă din aur - pe marginile căreia atârnau doi struguri din aur - ce cântărea doi debeni.

Apoi, invitaţii s-au ridicat şi au început să meargă de la o masă la alta ca să-şi salute cunoştinţele şi să mai bârfească puţin. Atunci, de mine s-a apropiat un bărbat scund, cu faţa lată, îmbrăcat in veşminte din in regal, care avea la gât şi pe braţe podoabe de aur. Numai după ochii lui căprui, în continuă mişcare, l-am recunoscut pe Totmes, am scos un strigăt de bucurie când l-am văzut şi m-am ridicat să-l îmbrăţişez. I-am povestit că l-am căutat la „Ulciorul sirian”, dar mi-a spus:

— Nu mai corespunde demnităţii mele frecventarea unei crâşme neînsemnate, de fapt, nici nu mai am timp ca să beau la toţi nobilii care-mi

sunt prieteni şi la toţi protectorii artelor care mă invită în casele lor. El, transfiguratul, m-a numit sculptorul regal, după cum poţi citi, dacă te interesează, pe lanţul de la gâtul meu. Eu sunt acela care am desenat discul lui Aton, cu numeroasele braţe, care oferă crucea vieţii celor care vor să o primească.

— Totmes, prietenul meu, am spus eu, oare tu eşti acela care ai sculptat Atonul faraonului pe coloanele templului? Până acum aşa ceva nu am mai văzut.

El a evitat un răspuns direct. A spus:

— Faraonul are mulţi sculptori, noi lucrăm împreună şi singura lege a noastră este ochiul nostru. Îl iubim pe faraon, de aceea vrem să exprimăm în sculpturile noastre adevărul fiinţei lui. Oare este adevărat, Sinuhe, bunul meu prieten, că ne aflăm astăzi în palatul de aur şi că bem vinul din cupe de aur? Pe vremuri, în timpul zeilor falşi, eram hărţuit şi mă ascundeam şi beam doar bere acră. Uite, întotdeauna am aspirat la libertatea de exprimare, la libertatea artei din Creta şi acum a venit o vreme, când aici, în Egipt, îmi găsesc propria libertate. Tu vei mai avea de ce să fii uimit, fiindcă piatra trăieşte deja în mâinile noastre, chiar dacă mai sunt încă multe lucruri de învăţat.

I-am spus:

— Pe veşmintele tale este crucea vieţii.

El a zâmbit şi a spus:

— Şi ce-i cu asta? Este însemnul eliberării din regatul zeului blestemat şi trecerii la lumea luminii şi a adevărului.

Am zâmbit şi eu şi i-am spus:

— Ce altceva ar putea să însemne pentru tine, cel care ai trăit atâta vreme desenând pisici speriate de şoareci pentru copiii celor bogaţi?

El a râs, amintindu-şi de zilele în care era atât de sărac, a ridicat cupa, s-a uitat la ea admirativ şi a spus:

— Despre treburile zeilor mă abţin să vorbesc; mie îmi este de ajuns această viaţă frumoasă, îmi plac toate culorile şi toate formele ei uimitoare, viaţa este în mâna mea ca o amforă cu vin, care nu se mai goleşte niciodată, viaţa este imaginea pe care o vede ochiul meu, nu mă voi sătura niciodată să privesc viaţa. Nu, Sinuhe, despre treburile zeilor nu vreau să discut cu tine, faptele zeilor se schimbă şi se transformă în fiecare zi şi, pe măsură ce le priveşti, ceea ce era ieri corect astăzi este greşit, adevărul unui zeu destramă vălul din faţa celuilalt şi este destul acest lucru pentru ca să nu te

mai uimească nimic. E păcat, Sinuhe, să vorbim despre Aton la masa aceasta, mai avem atâtea de vorbit, dacă vrem să-l înţelegem. Mai bine, să ne înveselim inimile cu vin, fiindcă Aton este zeul bucuriei şi ne face favoarea de a împărţi cu noi cupele de aur şi funcţiile înalte. Să-l lăsăm pe faraon ca să se îngrijească în continuare de treburile zeilor, fiindcă este domeniul în care se pricepe mai bine decât alţii, chiar dacă, adeseori, de pe urma zeilor se alege cu dureri de cap, aşa cum am eu după ce amestec vinurile.

Am fost foarte bucuros că l-am reîntâlnit pe Totmes. Şi Horemheb a fost încântat când i-am făcut cunoştinţă cu el; deşi demnitatea lui îi împiedica să-şi afişeze bucuria, Totmes, după ce l-a privit cu atenţie, a spus că ar vrea să sculpteze după el o statuie pentru templul lui Aton - fiindcă el eliberase Teba de zeul blestemat şi fiindcă figura lui impunătoare era sculpturală - dacă faraonul ar fi fost de acord să-i dea aurul şi piatra, necesare pentru săvârşirea acestui lucru. Horemheb a fost foarte încântat, fiindcă nimeni până atunci nu-i cioplise figura în piatră, dar a spus:

— Cred că îmi vei face un mare serviciu, dacă vei sculpta figura mea pentru eternitate, dar, bănuiesc că va veni vremea când numele meu va fi slăvit şi pentru propriile mele fapte. Pentru nimic în lume nu aş vrea ca statuia mea să fie în acelaşi staul cu statuia unui faraon căruia îi este teamă de sânge şi aduce jertfe pe altarul lui Aton, fiindcă soldaţii, privind-o, nu vor mai înţelege nimic şi se vor îndoi asupra personalităţii mele. De aceea, aş dori ca statuia mea să fie ridicată în templul lui Horus din oraşul Hetnetsut, în care m-am născut, fiindcă atunci când am fost copil, am fost umilit de mulţi şi mulţi au râs de sabia şi de aspiraţiile mele războinice; este rândul meu ca să-i umilesc.

Dar, deodată, el s-a ridicat şi s-a înclinat cu mâinile la nivelul genunchilor, după aceea, Totmes şi cu mine ne-am înclinat cu respect, fiindcă spre noi se îndrepta regina Nefertiti. Apoi, ea ni s-a adresat, ţinându-şi mâinile încrucişate la piept. Degetele ei nu erau împodobite cu nici un inel şi nu purta brăţări de aur, fiindcă voia să pună în evidenţă frumuseţea deosebită a mâinilor şi degetelor sale. Ea mi s-a adresat:

— Grăuntele germinează din nou în trupul meu şi sunt neliniştită, fiindcă faraonul doreşte un fiu care să-i poată urma la tronul Egiptului, ca nici un alt descendent de sânge faraonic să nu mai râvnească la coroanele Egiptului, fiindcă zeul fals pândeşte din umbră, n-avem de ce să ascundem acest adevăr, pe care toată lumea îl ştie. Despre, tine, Sinuhe, care eşti atât

de înţelept şi ai strâns ştiinţă din toate ţările lumii, se spune că ai făcut adevărate minuni ca medic. Spune-mi, oare voi naşte un băiat?

M-am uitat la ea cu ochiul medicului, încercând să fac abstracţie de frumuseţea ei, dar acest lucru era imposibil, fiindcă frumuseţea ei se strecura ca o chemare, ca un fluid miraculos în ochii celui care o privea. I-am spus:

— Nefertiti, mare soţie regală, nu-ţi dori un fiu, fiindcă şoldurile tale sunt prea subţiri şi naşterea unui fiu ţi-ar putea pune viaţa în pericol!

Ea m-a privit cu ochi duri şi mi-a spus indignată:

— Tu nu ar trebui să-mi vorbeşti despre lucruri pe care eu însămi le ştiu, fiindcă deja, cei mai iscusiţi medici din Casa Vieţii m-au trecut prin chinurile morţii şi au modificat capetele fiicelor mele, făcându-le prelungi, ca ele să se poată naşte vii. Şi probabil că nu s-ar fi încumetat să o facă ei înşişi, dacă mama regală nu ar fi adus din ţara Kuş vrăjitori ce locuiau în case de paie şi erau pricepuţi la astfel de lucruri. De aceea, nu te îngrijora din cauza vieţii mele sau a copilului care urmează să se nască, spune-mi numai dacă pot face ceva ca să nasc un băiat.

După ce i-am ascultat vorbele, am înţeles bine că faraonul Akhenaton era lipsit de prejudecăţi şi mi s-a întărit convingerea că strămoşii marii regine-mamă trebuie să fi avut sângele negru, altfel, de unde ar fi putut ea şti despre existenţa unor practici atât de necunoscute, al căror secret, de obicei, se păstrează cu străşnicie? Ca medic şi ca egiptean, eu nu agream astfel de procedee. Totuşi, chibzuind bine asupra vorbelor, i-am spus:

— Doar Aton poate hotărî sexul copilului de la sânul mamei, nu stă în puterea nici unui om un astfel de lucru. Este drept că în multe ţări am auzit poveşti în care oamenii simpli credeau şi am văzut că femeile care doreau să nască băieţi purtau anumite talismane, dar, de multe ori, aceste talismane nu le ajutau, fiindcă şansele sunt egale pentru a naşte un băiat sau o fată. Totuşi, fiindcă deja tu ai născut două fete, este de aşteptat ca a treia oară să naşti un băiat, dar nu aş putea afirma că sigur aşa va fi. Eu sunt cinstit şi nu încerc să-ţi înşel speranţa cu vrăji şi farmece, în care eu însumi nu cred. Ele nu pot influenţa cu nimic ceea ce zeii au hotărât deja, cu oricât de mult aur ar fi răsplătite.

Vorbele mele nu i-au fost pe plac şi ea nu mi-a mai zâmbit când s-a uitat la mine cu ochii ei limpezi şi reci, doar a spus:

— Soţul meu, faraonul Akhenaton, s-a născut din soare, fiindcă marea regină mamă s-a rugat la Heliopolis; naşterea lui este un secret al zeilor.

Oare tu te îndoieşti de acest lucru?

Ceva din răceala ei îmi zgândărea vanitatea, de-am îndrăznit să-i vorbesc aşa cum i-am vorbit, poate că şi vinul mi-a dat curajul să o fac şi m-am uitat, în timp ce-i vorbeam, spre preotul Ay.

— Pentru medicul din mine, am spus eu, nu există secret zeiesc, de altfel, nu te-aş sfătui să călătoreşti la Heliopolis, fiindcă tu ai tot ce-ţi trebuie la palat şi nu trebuie să uiţi că principiul vieţii faraonului este adevărul. Dacă ai fi fost stearpă an după an, nimic de spus, fiindcă regatul ar fi fost ameninţat să rămână fără urmaşi de sânge faraonic. Atât faraonul, cât şi tu, frumoasă Nefertiti, nu aveţi de ce vă plânge, fiindcă nu sunteţi sterpi, de aceea, nu trebuie să-ţi cufunzi inima în deznădejde, în continuare, este posibil să-ţi realizezi dorinţa.

Ea şi-a ridicat mâinile de la piept, a respirat profund şi s-a uitat la mine ca şi cum ar fi vrut să mă omoare. Dar ea ştia bine să-şi controleze mânia, aşa că mi-a spus pe un ton liniştit:

— Nu am înţeles nimic din cele ce mi le-ai spus, probabil înţelepciunea ta este prea mare pentru a fi accesibilă unei femei ca mine. Ar fi, de altfel, inutil, dacă aş înţelege totul, îmi ajunge răspunsul tău cinstit şi îţi mulţumesc pentru el.

Atunci a intervenit Totmes în discuţie, a privit-o curajos drept în ochi şi i-a spus:

— Nefertiti, frumoasa frumoaselor, să naşti numai fete, care să-ţi moştenească frumuseţea! Lumea va fi atunci mai bogată. Micuţa Meritaton este deja ca o bijuterie, este esenţa frumuseţii şi toate femeile de la curte încearcă să copieze forma perfectă a capului ei, prin tot felul de coafuri speciale. Eu aş vrea, dacă-mi dai voie, să-ţi fac un portret, care să păstreze frumuseţea ta pentru eternitate.

Avea ceva magic Nefertiti, în frumuseţea ei era ceva care te ameţea. Mi-a părut rău de vorbele absurde pe care i le-am adresat. Ca să-mi repar greşeala, i-am dat câteva sfaturi în privinţa alimentelor care o pot fortifica I-am recomandat să mestece grăunţe de grâu în perioada în care se coc. M-am gândit că, dacă tot au putere aceste grăunţe să sporească potenţa unui bărbat, poate că mai au şi alte puteri. I-am mai spus:

— Se vorbeşte mult despre secretul zeilor, deşi nimeni nu-i spune pe nume. În fond, marele secret al zeilor este cum de rodeşte sămânţa bărbatului în pântecele femeii, toţi ar dori să cunoască acest secret pe care nimeni nu îl poate explica.

Ea a zâmbit, a gustat puţin vin din cupa mea şi a spus:

— Eu sunt, într-adevăr, o femeie proastă şi, ca toate femeile, cred şi eu în farmece. Este bine că m-ai făcut să mă îndoiesc de puterea farmecelor. De fapt, vreau să nasc un copil sănătos, fie băiat, fie fată, după cum va voi Aton.

Pe marginea cupei mele din aur a rămas o urmă de la buzele ei vopsite în roşu cărămiziu. Am fost atent să nu se piardă urma lăsată de buzele ei şi, mai târziu, un ghicitor, care socoteşte după urme firul întâmplărilor viitoare, mi-a spus că copilul care urmează să se nască va fi o fată, care va face din băiatul cu care se va căsători faraon peste regatul Egiptului.

În aceeaşi seară, i-am arătat cupa lui Merit. Aveam două motive pentru care să fiu mândru în legătură cu această cupă, faptul că atât faraonul cât şi regina Nefertiti băuseră din ea. Eu nu râvneam la regina Nefertiti, fiindcă ea era o femeie inaccesibilă unui bărbat de rând, în plus, ochii ei, deşi erau limpezi, aveau o duritate care nu-mi plăcea. Dar Merit s-a uitat cu dispreţ la cupa de aur şi nici nu mi-a permis să o sărut. Şi mi-a spus că m-am îmbătat în palatul de aur.

A doua zi dimineaţa, am mers împreună cu Merit să privesc cortegiul de sărbătoare al faraonului. Merit era îmbrăcată în veşminte asemănătoare celor care se purtau la curtea faraonului şi, chiar dacă se născuse într-o cârciumă, nu aveam de ce să-mi fie ruşine cu ea; am stat să privim procesiunea de pe aleea sfincşilor cu cap de berbec, în locurile rezervate pentru favoriţii faraonului.

Nesocotite sînt gândurile omului; adevărul faraonului mă făcuse orb şi nu presimţeam răul care urma să se întâmple, deşi, după zilele fierbinţi, Teba sângera încă, fumul caselor arse încă se mai simţea şi dinspre Nil se răspândea miasma putredă a cadavrelor.

Aleea sfincşilor cu cap de berbec era împodobită de sărbătoare, oamenii se înghesuiau de ambele părţi ale ei ca să-l vadă pe faraon şi băieţii din Teba erau căţăraţi în pomii care străjuiau nesfârşita alee. Din loc în loc erau imense coşuri cu flori, pe care Pepitaton le pregătise, pentru ca lumea să le presare în faţa scaunului regal în care era purtat faraonul. Eram bine dispus, aş putea spune că eram chiar vesel şi mă gândeam că viitorul va aduce pentru Egipt libertate şi lumină; mă gândeam că în palat fusesem învestit cu cea mai importantă funcţie de la curte, aceea de trepanator regal, că băusem vin dintr-o cupă de aur. Alături de mine era o femeie frumoasă, care îmi era prietenă şi care mă ţinea de braţ, împrejurul nostru erau doar

oameni bucuroşi, cu zâmbetul pe buze; faţa mulţimii flămânde din Teba nu se vedea. Era o tăcere impresionantă, era atâta linişte, că nu se auzea decât croncănitul corbilor care zburau din înaltul Templului prin oraş; corbii şi păsările de pradă părăsiseră piscurile munţilor atunci când începuse măcelul în Teba şi nu mai voiau să se întoarcă.

Poate că a fost o greşeală că litiera regală era escortată de negri pictaţi, fiindcă, după ce i-a văzut pe negri, mulţimea a fost iritată. În fond, nu era spectator care să nu fi suferit vreo pierdere în urma tulburărilor abia încheiate. Mulţi îşi pierduseră casele în incendii, lacrimile multor femei încă nu se zvântaseră, rănile multor bărbaţi încă nu se închiseseră şi mulţimii nu-i prea ardea să zâmbească. În orice caz, faraonul Akhenaton, legănat în litiera sa, şi-a făcut apariţia deasupra capetelor mulţimii. El purta ambele coroane, cea în formă de crin şi cea în formă de papirus, braţele îi erau încrucişate pe piept, în mâini ţinea cravaşa regală şi sceptrul regal. Era imobil, ca o statuie de zeu, aşa cum obişnuiau în toate timpurile să se arate faraonii în faţa mulţimii. Tăcerea era înspăimântătoare, ca şi cum acest spectacol ar fi tăiat respiraţia oamenilor. La un moment dat, soldaţii, aşezaţi de-a lungul drumului, au rupt tăcerea şi, ridicându-şi lăncile, au început să-l aclame pe faraon. După aceea nobilii şi bogătaşii le-au urmat exemplul, i-au aclamat pe faraon şi au aruncat flori în faţa litierei. Dar, pe lângă tăcerea impresionantă a mulţimii, aceste aclamaţii erau slabe şi triste, ca bâzâitul unei muşte prăpădite, deşteptată într-o noapte de iarna, aşa că toţi îşi aruncau unul altuia priviri consternate.

Apoi, conform obiceiului, faraonul a învârtit cravaşa şi sceptrul pentru a saluta mulţimea. Mulţimea s-a frământat şi a murmurat deodată. Atunci, ca zgomotul valurilor care lovesc stâncile pe timp de furtună, s-a auzit strigătul ei. Toată mulţimea urla jalnic: „Amon, Amon, dă-ni-l înapoi pe Amon, regele tuturor zeilor!” Mulţimea se agita şi ţipetele ei deveneau mai puternice; atunci vulturii şi păsările de pradă, care, probabil, îşi aminteau de masacrul din zilele anterioare, au început să zboare din toate părţile deasupra litierei regale şi oamenii au strigat: „Pleacă, faraon fals, pleacă!”

Purtătorii litierei regale, speriaţi, s-au oprit, dar ofiţerii din gardă au urlat la ei să continue drumul; după aceea, mulţimea a reuşit să rupă cordonul de soldaţi şi a umplut aleea sfincşilor. În faţa litierei, oamenii s-au aşezat pe jos şi au împiedicat-o să înainteze. Nimeni nu a mai putut urmări ce s-a întâmplat mai departe; soldaţii au început să lovească oamenii din faţa litierei, pentru a deschide drum şi, până la urmă, au recurs la lănci şi la

pumnale, fiindcă mulţimea înfuriată arunca cu pietre şi cu beţe în soldaţi; pe aleea sfincşilor a început, apoi, să curgă sângele şi s-a auzit un ţipăt de agonie, mai puternic decât tot vacarmul acela de nedescris. Dar în faraon nimeni nu s-a încumetat să arunce vreo piatră, fiindcă mulţimea se temea să înfrunte zeii şi toată lumea ştia că faraonul se născuse din soare, ca toţi faraonii. Persoana lui era sacră şi nici un om nu ar fi îndrăznit să ridice braţul împotriva lui nici în vis, chiar dacă-l detesta. Cred că nici preoţii nu s-ar fi încumetat să ridice mâna împotriva faraonului, aşa ceva niciodată nu se întâmplase. De aceea, faraonul a putut să urmărească liniştit tot ceea ce se petrecea în jurul lui. Şi, renunţând la poziţia lui imobilă, faraonul s-a ridicat în picioare şi le-a ordonat soldaţilor să nu mai lovească mulţimea, dar nimeni nu l-a auzit în zgomotul de nedescris care era.

Mulţimea lovea cu pietre în soldaţi, la rândul lor, soldaţii se apărau şi-şi masacrau adversarii. Strigătul mulţimii se auzea continuu: „Amon, Amon, dă-ni-l înapoi pe Amon!” şi mulţimea mai striga: „Pleacă din Teba, faraonule fals, pleacă din Teba!”. După aceea, mulţimea a pătruns în locul unde eram şi eu, loc rezervat nobililor şi bogătaşilor, şi toţi au început să fugă, iar femeile şi-au abandonat florile şi flacoanele parfumate.

Atunci, Horemheb a ordonat trâmbiţaşilor să sune, carele de luptă au apărut din curţile şi de pe străduţele unde fuseseră ascunse până atunci pentru a nu irita mulţimea. Carele au înaintat încet, ordonat. Horemheb poruncise să fie scoase secerile de pe care, dar cu toate astea, tot a fost strivită o mulţime de oameni. Apoi, carele de luptă au înconjurat litiera în care era faraonul şi au permis înaintarea procesiunii, protecţia familiei regale şi a cortegiului. Dar mulţimea nu s-a dispersat decât după ce a văzut că barca regală traversează Nilul. După aceea, a urlat de bucurie, dar acel urlet a fost mai înspăimântător decât urletul de ură, iar nelegiuiţii care se amestecaseră în mulţime, profitând de dezordine, au pătruns în casele bogate ca să le jefuiască şi iarăşi au trebuit să intervină soldaţii pentru a restabili ordinea. Oamenii au plecat la casele lor, a venit din nou seara şi corbii au început să-şi dispute cadavrele de pe aleea sfincşilor cu cap de berbec.

Aşa că, întâia oară, faraonul Akhenaton a putut vedea atunci cu ochii lui furia mulţimii şi sângele curgând pentru zeul lui şi niciodată nu a mai putut uita acel spectacol de ură, care a otrăvit dragostea lui pentru oameni şi a rupt ceva din inima lui mare. Dar patima lui pentru Aton a devenit şi mai puternică şi el a poruncit ca toţi cei care vor mai rosti numele lui Amon sau

îi vor păstra numele înscris pe vase şi lucruri să fie trimişi la minele de cupru. Oamenii refuzau să se denunţe unii pe alţii, de aceea, denunţuri nu au venit decât de la tâlhari şi de la sclavi; nimeni nu mai putea fi în siguranţă şi mulţi oameni cinstiţi şi respectabili au fost trimişi în mină pentru crima de a fi rostit numele lui Amon, iar denunţătorii au intrat în posesia averii lor în numele lui Aton.

Am povestit cu anticipaţie toate aceste lucruri, pentru a-mi explica mie însumi cum de a fost posibil să se întâmple ceea ce s-a întâmplat.

Chiar în acea noapte, am fost chemat urgent la palatul de aur, fiindcă faraonul a avut o criză puternică de epilepsie şi medicii se temeau că va muri; ei voiau să împartă responsabilitatea morţii lui cu mine, dacă tot le vorbise faraonul atât de favorabil despre mine. El era inconştient de câteva ore, mâinile şi picioarele îi erau reci şi nu i-am simţit pulsul. Dar el şi-a recăpătat cunoştinţa, din gura lui a început să curgă sânge, fiindcă în timpul delirului îşi muşcase cu putere limba. Cînd şi-a revenit, el a ordonat ca toţi medicii de la Casa Vieţii să plece şi nu m-a reţinut decât pe mine lângă el. După ce ei au plecat, mi-a spus:

— Anunţă corăbierii şi pe toţi aceia care-mi sunt prieteni şi care vor să mă urmeze, fiindcă vreau să plec din Teba; viziunea mea mă va conduce pe un pământ care nu aparţine nici unui zeu şi nici unui om. Acest pământ îl voi închina lui Aton, voi construi acolo un oraş, care va fi oraşul lui Aton, şi niciodată nu mă voi mai întoarce în Teba.

Şi el a mai spus:

— Oamenii din Teba sunt înveninaţi. De atâta ură, nu a avut parte nici unul dintre strămoşii mei, nici chiar de la popoarele duşmane. Voi părăsi Teba, o voi lăsa să-şi rumege tenebrele.

Era în plin extaz şi a vrut să fie imediat purtat până la corabie, cu toate că era bolnav; nici nu a vrut să audă sfaturile pe care i le-am dat.

Dar Horemheb mi-a spus:

— Lasă că este mai bine aşa, poporul Tebei va avea ceea ce a dorit, faraonul Akhenaton va face ceea ce doreşte şi fiecare va fi mulţumit, aşa că se va restabili liniştea în Egipt.

Akhenaton avea o expresie rătăcită, ochii lui priveau în gol şi mi-am spus că, poate, hotărârea lui era bună, fiindcă schimbând locul, văzând alţi oameni în jurul lui, care să nu-l urască, se va vindeca. L-am însoţit pe faraon în călătoria din josul Nilului şi el a fost atât de nerăbdător, că nici nu

a vrut să mai aştepte familia regală şi a plecat înaintea tuturor, escortat de corăbiile de război ale lui Horemheb.

Corabia uşoară a faraonului, cu pânzele desfăşurate, a început să plutească pe Nil şi Teba a dispărut în urma noastră cu templele şi obeliscurile ei cu vârfuri aurite, au dispărut şi cei trei munţi care străjuiesc de-o eternitate Teba. Dar Teba a fost cu noi şi ne-a urmărit tot drumul, fiindcă fluviul forfotea de crocodili înspăimântători, care loveau apa cu cozile lor mari, şi am văzut de o sută de ori o sută de cadavre umflate de apă şi nu era nici un stufăriş lângă mal unde să nu vezi vreun cadavru eşuat, din cauză că veşmântul sau părul i se încurcase în stuf. Pentru zeul lui Akhenaton muriseră atâţia oameni, dar el, faraonul, nu a văzut cadavrele, fiindcă s-a odihnit în cabina corăbiei regale, pe covoarele moi, în timp ce slujitorii îi ungeau trupul cu uleiuri parfumate şi ardeau mirodenii împrejurul lui, ca el să nu simtă mirosul pestilenţial al cadavrelor.

După zece zile de călătorie, Nilul a fost din nou curat şi faraonul, întremat, s-a putut urca pe punte să privească peisajul. Pământul era galben, fiindcă era vară, ţăranii strângeau recolta şi seara mânau vitele la Nil ca să le adape, păstorii cântau din fluiere, iar când au aflat că faraonul călătoreşte pe Nil în corabia regală, oamenii din satele de la mal au apărut cu ramuri de palmier să-l salute pe faraon. Mai mult decât de pe pe urma oricărui leac pe care i l-am dat eu, uitându-se la oamenii bucuroşi, care agitau ramurile de palmier şi-i slăveau numele, faraonul s-a simţit sănătos ca niciodată şi a poruncit să fie ancorată corabia, a coborât pe mal şi le-a vorbit oamenilor, le-a atins mâinile şi a binecuvântat cu mâinile lui copiii şi femeile, care, probabil, nu l-au mai uitat niciodată. Chiar şi oile, timide, se apropiau de el şi-i miroseau veşmintele şi el râdea fericit. Nu se apăra de soare, fiindcă discul solar era zeul lui. Chiar dacă era un zeu ucigaş în zilele toride de vară, totuşi, era zeul lui şi el îşi expunea faţa la soare şi pielea lui era aprinsă, avea febră, spiritul lui era răscolit de pasiune, ochii îi erau în flăcări.

Când venea noaptea, faraonul veghea la proră şi privea stelele. Într-o astfel de noapte, mi-a spus:

— Voi împărţi toate domeniile zeului fals celor care nu au altă avere decât pielea de pe ei şi care-şi câştigă pâinea cu munca braţelor lor, ca ei să fie fericiţi şi să slăvească numele lui Aton. Le voi dărui lor toate pământurile, inima mea va fi fericită când voi vedea copii sănătoşi, femei

care râd şi bărbaţi care muncesc în numele lui Aton, fără să urască pe nimeni, fără să se teamă de nimic.

El a mai spus:

— Inima omului este plină de tenebre şi nu aş fi crezut niciodată că aşa este, dacă nu aş fi văzut cu ochii mei. Fiindcă lumina din sufletul meu este curată, eu nu înţeleg tenebrele. Când lumina străluceşte în inima mea, eu uit că există întuneric în alte inimi. Dar este un adevăr că mulţi oameni nu-l pot înţelege pe Aton, cu toate că îl văd, cu toate că simt dragostea lui, fiindcă ei au trăit într-un veşnic întuneric, ochii lor nu înţeleg lumina şi ei se tem că lumina îi va orbi. De aceea, îi voi lăsa in pace şi nu-i voi mai deranja, dacă ei nu mă vor deranja şi nu-mi vor dispreţui zeul; mă voi înconjura numai cu aceia care mă iubesc, voi trăi împreună cu ei şi nu mă voi mai îndepărta de ei niciodată, fiindcă nu mai vreau să încerc acele înspăimântătoare dureri de cap pe care le-am încercat, care-mi schingiuiesc spiritul şi care sunt o nelegiuire pentru Aton.

Contemplând stelele, mi-a spus:

— Urăsc noaptea, nu iubesc tenebrele, mi-e teamă de noapte şi nu-mi plac stelele, fiindcă atunci când strălucesc pe cer, şacalii ies din ascunzişurile lor şi leii rag; atât şacalii cât şi leii sunt însetaţi de sânge. Pentru mine, Teba este o noapte, de aceea, am părăsit-o, scârbit de toţi bătrânii ei şi de toţi zeii ei falşi. Speranţa mea este în tineri şi în copii, fiindcă ei vor aduce primăvara lumii, după ce vor înţelege doctrina lui Aton, ei se vor purifica de rău şi, apoi, toată lumea se va purifica de rău. Vreau să schimb învăţătura din şcoli, să înlocuiesc textele vechi de lectură cu texte noi. Doresc să se simplifice scrierea, fiindcă nu e nevoie de imagini pentru a înţelege ceea ce este scris, vreau să se folosească scrierea simplă, care se poate învăţa mai repede, ca să nu mai existe diferenţă între scribi şi oamenii din popor. Oamenii din popor vor învăţa scrisul, vreau ca în oricare sat din Egipt, cât de mic va fi el să fie, să existe un om care să ştie să citească mesajele pe care eu le voi trimite, fiindcă le voi scrie despre toate lucrurile pe care oamenii vor dori să le cunoască.

Cuvintele lui mă îngrozeau, fiindcă eu cunoşteam deja noua scriere, care era uşor de învăţat şi de citit, dar această scriere nu era sacră şi nici nu era atât de frumoasă şi de bogată ca scrierea veche, de aceea, toţi scribii adevăraţi o dispreţuiau. I-am spus:

— Scrierea populară este urâtă şi grosolană şi nici nu este sacră. Oare ce se va alege din Egipt dacă fiecare om va şti să scrie? Aşa ceva nu a mai

fost niciodată. Dacă toţi oamenii vor şti să scrie, nimeni nu va mai vrea să muncească, pământul va rămâne fără lucrători şi poporul nu va trage nici un profit de pe urma faptului că va şti să scrie şi să citească, dimpotrivă, va muri de foame.

Nu ar fi trebuit să-i vorbesc aşa, fiindcă el s-a întristat deodată, deşi fusese atât de entuziast puţin mai înainte, şi a exclamat:

— Atât de aproape de mine sunt tenebrele. Tenebrele cresc lângă mine, Sinuhe. Chiar şi tu te îndoieşti de bunele mele intenţii? Oare şi tu eşti un obstacol în drumul meu? Dar, cu toate tenebrele de care sunt înconjurat, află că adevărul arde în mine ca focul şi ochii mei văd dincolo de toate obstacolele. Aşa cum alţi ochi văd doar când privesc printr-o apă limpede, eu văd lumea care va fi. În acea lume nu va mai fi nici ură, nici teamă, oamenii vor împărţi pâinea între ei ca fraţii, nu vor mai fi nici bogaţi, nici săraci, toată lumea va fi la fel şi fiecare va şti să scrie şi să citească ceea ce eu voi scrie. Nimeni nu va mai spune altui om „sirian murdar" sau „negru mizerabil", fiecare om va fi fratele fiecărui om şi nici războaie nu vor mai fi. Iată ce văd ochii mei, iată ce inima mea simte, este o forţă ciudată în ea, o bucurie, îmi este teamă că inima mea să nu plesnească de preaplinul din ea

Nu mă mai îndoiam că el este nebun, i-am recomandat să se întindă şi să se odihnească puţin şi l-am rugat să bea o licoare calmantă. Dar cuvintele lui se răsuceau ca un pumnal în inima mea şi eram gata-gata să-i împărtăşesc doctrina. Am văzut oameni aparţinînd multor altor popoare, ştiam că, dacă făceai abstracţie de veşminte, obiceiuri şi zei, oamenii erau la fel, oriunde vor fi locuit ei, am văzut multe oraşe şi, la urma urmelor, toate oraşele se asemănau, între ele. Ca medic, puteam să afirm, fără nici o ezitare, că nu era nici o deosebire între un egiptean bogat şi un egiptean sărac, între un egiptean şi un sirian; de altfel, datoria unui medic este să aline suferinţa oricui. De aceea, i-am spus inimii mele: „Nebunia lui este mare şi se datorează, fără îndoială, bolii lui sacre, dar, în acelaşi timp, nebunia lui este plăcută şi contagioasă, chiar dacă mintea mea cugeta că o astfel de lume pe care el vrea să o construiască nu poate exista decât, probabil, în ţara de Dincolo".

Dar inima mea a strigat că adevărul lui este mai mare decât toate adevărurile lumii care s-au rostit până atunci şi inima mea a spus că, în numele acestui adevăr, îl voi urma pe el, chiar dacă ştiu că sângele şi

moartea îi vor însoţi paşii şi că, dacă va trăi destul de mult, ar putea transforma Egiptul într-o ruină.

În întunericul nopţii, m-am uitat la bolta înstelată şi mi-am spus: „Eu, Sinuhe, sunt un străin în lumea aceasta şi nici nu ştiu cine m-a născut. Prin voia mea am ajuns medicul săracilor din Teba, aurul şi argintul nu mă atrag şi cu toate că prefer o gâscă friptă pâinii goale şi vinul apei, nimic nu-mi este atât de necesar încât sa nu pot renunţa la el. Atunci, dacă tot nu sunt legat de nimic, de ce nu l-aş susţine în slăbiciunea lui pe faraon? de ce n-aş fi alături de el? de ce nu l-aş încuraja, dar fără să-l mai tulbur cu îndoielile mele? Fiindcă el este faraon, are puterea în mâinile lui, fiindcă nu există în lume ţară mai bogată şi mai fertilă decât Egiptul, poate că Egiptul ar putea supravieţui acestei încercări. Şi, dacă ar fi posibil să se realizeze în Egipt ceea ce voieşte el, va începe o altă epocă a lumii, toţi oamenii vor fi fraţi, nu va mai exista un om mai bogat sau mai sărac decât altul. Niciodată încă nu i s-a oferit omului aşa o ocazie de a-şi realiza aspiraţiile; norocul este că el s-a născut faraon şi nu cred că o asemenea ocazie se va mai repeta vreodată, aşa că adevărul ar putea ieşi învingător”.

5

Aşa am început să visez eu cu ochii deschişi în corabia regală, care se legăna pe valurile Nilului; vântul nopţii purta mirosul de grâu pârguit şi vânturat. Era rece noaptea, îmi erau reci mâinile şi picioarele. Mi-am schimbat gândurile şi am spus descurajat inimii mele: „Ce bine ar fi fost dacă s-ar fi aflat şi Kaptah aici, mi-ar fi prins bine să ascult vorbele lui. Chiar dacă eu sunt un medic renumit şi pot vindeca multe boli, tot nu pot face nimic, lumea este atât de bolnavă şi trăieşte în atâta mizerie, încât nici cel mai înţelept medic, mai înţelept decât toţi medicii lumii, nu ar putea-o vindeca de răul care o macină; chiar de-ar şti să vindece toate bolile, medicina nu are nici o putere. La fel, el, faraonul, care poate vindeca sufletul omenesc, el nu poate fi pretutindeni şi nu i-ar ajunge o viaţă pentru a forma pe alţii, care să vindece umanitatea. Sunt oameni care au inima atât de împietrită, încât adevărul este indiferent pentru ei”.

Bineînţeles, Kaptah mi-ar fi spus: „Chiar dacă va veni o vreme când nu vor mai fi nici săraci, nici bogaţi, întotdeauna vor exista oameni înţelepţi şi oameni proşti, oameni vicleni şi oameni naivi. Aşa a fost, aşa este şi aşa va fi întotdeauna. Cel puternic pune piciorul pe grumazul celui slab, cel viclean profită de cel naiv şi-l face să muncească pentru el, fiindcă omul este un animal mincinos şi chiar şi atunci când este bun, nu este în întregime bun. Nu este posibil ca un om să devină aşa, deodată, bun, după ce s-a sculat din somn. Tu ai văzut deja unde s-a ajuns din cauza bunătăţii faraonului. Cei care-l ridică cel mai mult în slăvi sunt, fără îndoială, crocodilii din Nil şi corbii, care au mâncat pe săturate în numele lui Aton”.

Faraonul mi-a vorbit şi eu i-am vorbit inimii mele, dar inima mea era slabă şi neputincioasă

În cea de-a cincisprezecea zi am ajuns pe pământul care nu aparţinea nici unui zeu şi nici unui om. Colinele se vedeau departe, în zare, albastre şi

aurii, pământul nu era cultivat, erau doar câţiva păstori în acel loc, care locuiau în nişte colibe din stuf la malul Nilului. Acolo, faraonul a coborât din corabie şi a binecuvântat pământul în numele lui Aton, acolo urma să fie construit Oraşul Orizontului lui Aton, noua capitală a Egiptului.

Una după alta, soseau în fiecare zi corăbii şi bărci. După câteva zile, toţi constructorii şi arhitecţii cei mai buni din Teba şi din tot Egiptul îl urmăreau pe faraon, care le explica unde doreşte să fie străzile, unde doreşte să fie construit palatul de aur şi templul lui Aton şi, pe măsură ce soseau oamenii de la curte, unde urmau să fie construite palatele lor. Imediat, au început lucrările pentru construcţia cheiului, unde urmau să acosteze corăbiile, dar mai întâi au fost alungaţi păstorii şi colibele lor au fost distruse. Pentru constructori, faraonul a ales un loc în afara oraşului şi, mai înainte a de începe construcţia propriu-zisă a oraşului, ei au trebuit să-şi construiască propriile case din lut, cinci străzi de la nord la sud şi cinci străzi de la răsărit la apus, fiecare casă cu aceeaşi înălţime, fiecare casă cu câte două camere; după aceea, în fiecare casă vatra a fost în acelaşi loc, în fiecare casă covoarele pe care se dormea erau amplasate la fel şi oalele de bucătărie la fel, fiindcă faraonul a dorit ca toţi constructorii să fie egali între ei şi să locuiască în pace în oraşul lor slăvind numele lui Aton.

Dar slăveau ei oare numele lui Aton? Dimpotrivă, amărâţi, îl blestemau pe Aton şi-l blestemau şi pe faraon, pe care nu-l puteau înţelege, fiindcă îi adusese din oraşul lor în acel deşert, fără străzi şi fără cârciumi, plin doar de nisip şi de stuf. Nici una dintre femeile constructorilor nu era mulţumită, fiindcă fiecare dintre ele ar fi vrut să aprindă focul pentru pregătirea mâncării în faţa casei, după cum erau obişnuite, dar faraonul interzisese acest lucru. Ele mutau fără încetare, mormăind, covoarele şi vasele de bucătărie dintr-un loc în altul, fiindcă, oricât de sărac ar fi cineva, încearcă să se înşele singur şi să-şi aranjeze lucrurile altfel decât vecinul său, nimeni nu poate să suporte uniformitatea. Cele care aveau mulţi copii le pizmuiau pe cele care nu aveau, fiindcă se bucurau de un spaţiu de locuit mai mare. Celor obişnuiţi cu podeaua din pământ bătătorit, pardoseala din argilă li se părea nesănătoasă şi murdară, iar cei care erau obişnuiţi cu argila spuneau că argila din Oraşul Orizontului lui Aton nu era argilă adevărată, ci argilă blestemată, fiindcă crăpa la spălare.

Ei ar fi vrut să planteze legume în faţa caselor lor, pe stradă, cum erau obişnuiţi, şi nu erau mulţumiţi de terenurile dăruite de faraon în afara oraşului, spuneau că acolo nu este suficientă apă şi se văitau că nu pot să

care bălegarul până acolo, ca să îngraşe pământul. Ei îşi întindeau rufele ca să se usuce pe frânghii care traversau strada şi-şi ţineau caprele în casă, deşi faraonul le interzisese, din motive de curăţenie şi pentru a-i proteja pe copii.

Eu încă nu am mai văzut oraş cu oameni atât de nemulţumiţi şi arţăgoşi ca oraşul constructorilor, atâta timp cât a durat ridicarea noii capitale. Până la urmă, s-au adaptat şi s-au resemnat, au încetat să-l mai blesteme pe faraon şi nu s-au mai gândit la fostele lor case, după care suspinaseră atât, în care, de fapt, nici nu doriseră să se mai întoarcă vreodată. Totuşi, au ţinut în continuare caprele în casă, fiindcă faraonul n-avea cum să-i împiedice să o facă.

Apoi au venit inundaţiile şi iarna, dar faraonul nu s-a mai întors în Teba; se încăpăţânase să locuiască în continuare pe corabia regală şi de acolo guverna ţara. Fiecare piatră pusă, fiecare coloană ridicată îl bucurau şi adesea, văzând cum se ridicau frumoasele case din lemn de-a lungul străzilor, râdea răutăcios, fiindcă-i aminteau de Teba, şi gândindu-se la Teba, simţea cum otrava i se strecura în suflet. El a folosit tot aurul pe care a putut să-l ia de la preoţii lui Amon pentru construirea Oraşului Orizontului lui Aton, iar pământurile zeului blestemat au fost împărţite săracilor care voiau să se ocupe de cultivarea lui. Fiecare corabie care naviga în susul fluviului era oprită în Oraşul Orizontului lui Aton şi toată încărcătura îi era cumpărată, aşa că faraonul şi-a făcut duşmani peste duşmani în Teba, iar preţul lemnului şi pietrei a crescut foarte mult în acea vreme şi un om putea câştiga o avere dacă cumpăra la prima mână bârne de lemn din Oraşul Orizontului lui Aton. Pe lângă constructorii de la început, încetul cu încetul, au mai venit mulţi alţii, care locuiau în bordeie de trestie la malul apei şi confecţionau cărămizi din argilă. Ei au construit străzile şi canalele de irigaţie, ei au săpat lacul sacru al lui Aton în parcul faraonului. Dună ce au trecut inundaţiile, pe Nil au fost aduşi cu corăbiile arbuşti şi arbori care au fost plantaţi în oraş, au fost aduşi chiar si pomi fructiferi, aşa că faraonul, în următoarea vară, a putut culege cu mâna lui primele curmale, smochine şi rodii care s-au copt în oraşul lui Aton.

Ca medic, eu am avut foarte mult de lucru, fiindcă în timp ce faraonul se vindecase, se simţea bine şi se bucura de oraşul care se ridica în deşert, li se întâmplau multe accidente oamenilor care drenau pământul şi constructorilor. Iar înainte de a fi terminat de construit cheiul, crocodilii au atacat mulţi oameni care trebuiau să intre în apă şi să lucreze. Nimic nu este

mai îngrozitor ca strigătul disperat ai unui om pe jumătate prins în gura unui crocodil, care-l trage pentru a-l devora în ascunzişul său. Faraonul, ocupat doar de adevărul lui, nu vedea aceste lucruri, însă proprietarii de corăbii au plătit vânători de crocodili aduşi din Egiptul de Jos, care trebuiau să cureţe fluviul de aceste animale îngrozitoare. Mulţi susţineau că crocodilii ar fi venit în urma corăbiei, care l-a dus pe faraon de la Teba în Oraşul Orizontului lui Aton, eu nu pot să spun că nu va fi fost aşa, fiindcă ştiu că crocodilii, deşi sunt nişte animale teribil de rele, sunt inteligenţi. Totuşi, este greu de crezut că crocodilii vor fi făcut o legătură între corabia faraonului şi cadavrele care pluteau pe Nil, în ciuda inteligenţei lor.

Dar, până la urmă, inteligenţa nu i-a ajutat la nimic, fiindcă, după ce au fost vânaţi cu înverşunare de oamenii din Egiptul de Jos, plătiţi cu cupru de corăbieri au abandonat Oraşul Orizontului lui Aton, ceea ce, de fapt, este o dovadă în plus că sunt nişte animale inteligente. Iar după aceea, reşedinţa lor a fost mai în josul Nilului, aproape de Memfis, acolo unde Horemheb îşi instalase cartierul general de război.

Trebuie să povestesc că, după ce apele s-au retras în matca lor, în Oraşul Orizontului lui Aton au sosit Horemheb şi nobilii de la curte. Horemheb a venit doar pentru a-l convinge pe faraonul Akhenaton să renunţe la hotărârea lui de dizolvare a armatei Egiptului. Faraonul îi ordonase să-i concedize pe negri şi pe şardani şi să-i trimită acasă la ei, dar Horemheb, sub diverse pretexte, a amânat să execute acest ordin, fiindcă el se aştepta ca revolta să izbucnească în Siria şi nu se înşela când prevedea acest lucru şi, dacă ar fi fost aşa, acolo ar fi trimis, mai degrabă, trupe. După tulburările din Teba, negrii şi şardanii nu mai erau agreaţi în tot Egiptul şi orice egiptean scuipa cu dispreţ când vedea un negru sau un şardan.

Dar faraonul Akhenaton nu voia să renunţe la hotărârea lui şi Horemheb şi-a pierdut timpul în zadar. Conversaţia lor se desfăşura în fiecare zi la fel. Horemheb spunea:

— În Siria domneşte o mare nelinişte şi garnizoanele de acolo sunt slabe. Nu cred că mă înşel când afirm că Aziru aţâţă ura sirienilor împotriva Egiptului şi, fără îndoială, până la momentul potrivit, ei nu se vor revolta pe faţă.

Iar faraonul Akhenaton spunea:

— Ai văzut mozaicul de pe pardoseala palatului meu, executat în stilul cretan, cu raţe care-şi iau zborul din stuf? Nu-mi mai tot vorbi despre revolte posibile în Siria, eu nu cred că aşa ceva este posibil, fiindcă i-am

trimis fiecărui rege crucea vieţii. Şi, în mod deosebit, Aziru este prietenul meu. Ca dovadă a prieteniei lui, după ce a primit crucea vieţii, pe care i-am oferit-o, el a construit în ţara amoriţilor un templu în cinstea lui Aton. Mai bine, vino să-ţi arăt coloanele lui Aton din faţa palatului meu, mi-a fost la început teamă că nu vor fi arătoase, dar arată bine, chiar dacă sunt construite din cărămizi. Mă îngrozesc numai la gândul că sclavii şi-ar putea risca viaţa muncind la carierele de piatră pentru Aton, de aceea am preferat cărămida. Dar, revin la Aziru, fiindcă observ că eşti nervos când îţi vorbesc despre coloanele lui Aton, tu nu ai de ce să te îndoieşti de cinstea lui, fiindcă eu am primit de la el numeroase tăbliţe de argilă şi el se arată foarte interesat de Aton şi, dacă tu doreşti, pot să-ţi arăt acele epistografe pentru a te convinge, arhivarii le-au pus în ordine.

Horemheb spunea:

— Dacă insişti, pot să împrăştii apa din trupul meu pe aceste tăbliţe, ele sunt la fel de meschine şi de mincinoase ca şi el. Dar, dacă tu eşti atât de hotărât să dizolvi armata Egiptului, permite-mi cel puţin să întăresc posturile de la frontieră, fiindcă deja triburi din sud pătrund cu cirezile lor pe păşunile Egiptului, iar în ţara Kuş au mutat pietrele de hotar şi au incendiat satele aliaţilor noştri negri şi, nu-i de mirare, fiindcă în satele acelea, casele sunt construite din stuf.

Akhenaton răspundea:

— Nu cred că ei au intenţii rele, este sărăcia aceea care-i împinge la astfel de fapte. Aliaţii noştri ar trebui să împartă cu triburile din sud păşunile, am să le trimit şi lor crucea vieţii. Nici nu cred, de altfel, că ei dau foc intenţionat satelor, singur ai spus că aceste case de stuf iau foc uşor şi nu trebuie, pentru câteva incendii, acuzaţi toţi oamenii triburilor din sud. Dar, dacă tu vrei, n-ai decât să întăreşti graniţele cu Siria şi cu ţara Kuş, fiindcă misiunea ta este să asiguri securitatea Egiptului şi eu sunt de acord ca soldaţii să păzească graniţele, însă eu nu vreau nicidecum, o armată regulată în Egipt.

Horemheb spunea:

— În orice caz, Akhenaton, prietenul meu nebun, ai putea să-mi permiţi să reorganizez tot sistemul de gardă din ţară, fiindcă soldaţii eliberaţi din armată jefuiesc case, lovesc cu ciomegele oameni care li se împotrivesc şi fură de la ţărani până şi pielea de pe ei, aşa încât, ţăranii nici nu au cum să-şi mai plătească impozitele.

Atunci, faraonul Akhenaton îi spunea pe un ton povăţuitor:

— Vezi, Horemheb, acestea sunt consecinţele faptului că nu te-ai supus ordinelor mele. Dacă tu le-ai fi vorbii soldaţilor mai multe despre Aton, ei nu ar fi ajuns să jefuiască, fiindcă ar fi cunoscut ce înseamnă binele şi adevărul; acum, în inima lor, încă mai sălăşluieşte întunericul, loviturile pe care tu ai dat ordin să li se tragă, încă le ard spinările şi ei nu ştiu ce fac. Ai observat că şi cea de-a doua fiică a mea a învăţat să meargă? Uite, Meritaton se plimbă ţinând-o de mână pe cea mică; ele au şi o gazelă cu care se joacă şi le însoţeşte la plimbare. În rest, nu am nimic împotrivă, dacă pe soldaţii reformaţi din armată îi vei plăti să păzească graniţele Egiptului, de jur-împrejur, dar nu vreau ca ei să fie într-o armată instruită pentru război, fiindcă neîncrederea generează neîncredere şi noi trebuie să le arătăm ţărilor vecine că Egiptul nu doreşte război, orice ar fi să se întâmple.

— Oare nu ar fi mai înţelept să vindem carele de luptă lui Aziru sau hitiţilor, fiindcă ei ar plăti bine, atât pentru care cât şi pentru cai? întreba ironic Horemheb. Înţeleg că tu nu vrei să întreţii o armată, care să consolideze puterea Egiptului, tu preferi ca toate bogăţiile Egiptului să fie înghiţite de mlaştini şi de cărămizi.

În felul acesta ei discutau în fiecare zi. Până la urmă, cu toată încăpăţânarea lui, Horemheb nu prea s-a ales cu nimic din ceea ce voia. Totuşi, faraonul l-a numit pe Horemheb comandant al trupelor de frontieră şi al gardienilor din tot Egiptul, numai că gardienii nu trebuiau să aibă decât lănci cu vârfuri din lemn, acesta era ordinul faraonului, cât despre numărul lor, Horemheb era liber să hotărască.

Aşa că, Horemheb a convocat toţi şefii de gardă din toate zonele Egiptului la Memfis, fiindcă Memfisul era în mijlocul Egiptului, la frontiera dintre Ţara de Jos şi Ţara de Sus. Tocmai când urma să se îmbarce pe corabia lui de război, pentru a pleca în Memfis, au sosit mesagerii cu epistografe alarmante din Siria, aşa că, speranţa s-a aprins în inima lui Horemheb. Aceste mesaje spuneau că regele Aziru, informat despre tulburările din Teba, hotărâse că este cel mai potrivit moment pentru a lua cu asalt oraşele din apropierea frontierei. Megidonul, care era cheia de la poarta Siriei, se răzvrătise, trupele lui Aziru asediau cetatea, de aceea, garnizoana egipteană din Megidon cerea ajutor faraonului.

Dar faraonul i a spus lui Horemheb:

— Eu cred că Aziru nu are nici o vină, el este un bărbat pătimaş, care se înfierbântă repede, dar el este corect; mai degrabă cred că reprezentanţii

mei din Megidon îl vor fi jignit în vreun fel, de aceea a atacat el cetatea. Dar, ca treburile să meargă mai bine, ceva tot pot face, îmi pare rău că nu m-am gândit mai înainte la acest lucru. Uite, fiindcă un oraş al lui Aton se construieşte aici, în ţara pământului negru, ca să protejeze Egiptul, trebuie să construiesc şi în Siria un oraş al lui Aton, chiar şi în ţara Kuş. Aceste oraşe ale lui Aton pe care le voi ridica vor fi oraşele de unde vor fi guvernate Siria şi ţara Kuş. Megidonul este la răscrucea drumurilor caravaniere, cred că Megidonul ar fi putut fi cel mai bun loc. Din păcate, acum sunt tulburări în Megidon, aşa că nu-i tocmai timpul potrivit pentru a construi acolo oraşul lui Aton. Dar tu mi-ai vorbit mai demult despre Ierusalim, unde tu ai înălţat un templu lui Aton, în timpul războiului cu khabirii, război pentru care nu te voi putea ierta niciodată. Este drept că nu este aşa de bine aşezat ca Megidonul, dar acolo va fi oraşul lui Aton şi capitala Siriei, chiar dacă acum Ierusalim nu este decât un sat mizerabil.

După ce a ascultat aceste vorbe ale faraonului, Horemheb şi-a rupt cravaşa de aur în bucăţi, le-a aruncat la picioarele faraonului, apoi, fără să mai rostească nici un cuvânt, a plecat şi s-a îmbarcat pe corabia de război cu care trebuia să ajungă în Memfis ca să reorganizeze gărzile.

În perioada când Horemheb a fost în Oraşul Orizontului lui Aton, am avut timp să-i povestesc în tihnă, seara, despre tot ceea ce am văzut şi ceea ce mi s-a întâmplat în Babilon, în ţara Mitanni, ţara Hatti şi în Creta. El a ascultat cu atenţie aprobându-mă, din când în când, ca şi cum lucrurile despre care îi povesteam îi erau deja cunoscute şi a admirat pumnalul pe care mi-l dăruise comandantul hitit al portului. De multe ori, el m-a întrerupt ca să-mi pună nişte întrebări prosteşti ca, de exemplu: „Soldaţii din Babilon îşi încep marşul cu piciorul stâng, ca egiptenii, sau cu piciorul drept, ca hitiţii?”; sau m-a întrebat: „Oare caii de rezervă ai hitiţilor aleargă înhămaţi alături de ceilalţi cai care trag carele de luptă ori sunt în spatele carelor?” Una dintre cele mai ciudate întrebări ale lui Horemheb mi s-a părut întrebarea: „Câte spiţe au roţile de la carele de război hitite? Oare sunt întărite cu metal?”

Nu mă îndoiesc că el punea nişte întrebări atât de copilăreşti, fiindcă era soldat. Am observat de multe ori că soldaţii se interesează în detaliu de lucruri lipsite de importanţă, la fel ca şi copiii care se amuză să numere câte picioare au miriapodele. Cel mai ciudat este că el şi-a însemnat pe papirus tot ceea ce eu i-am povestit despre roţi, despre poduri şi despre râuri, şi-a însemnat chiar şi numele oamenilor despre care i-am povestit şi, dacă am

văzut că este atât de interesat de asemenea detalii, l-am sfătuit să i se adreseze lui Kaptah, fiindcă şi Kaptah este tot atât de copilăros ca şi el şi-şi aduce aminte tot felul de detalii fără importanţă. În schimb, Horemheb nu a fost câtuşi de puţin interesat despre ceea ce i-am povestit în legătură cu citirea ficatului de berbec şi nici nu şi-a notat nimic; într-o oarecare măsură am fost enervat de indiferenţa lui, fiindcă eu am făcut un efort deosebit ca să-mi amintesc despre toate cele o mie de porţi, poduri, canale şi caverne ale ficatului.

În orice caz, Horemheb a plecat furios din Oraşul Orizontului lui Aton şi faraonul s-a bucurat din tot sufletul de plecarea lui fiindcă nesfârşitele discuţii pe care le avusese cu Horemheb îl enervau şi, numai când îl vedea pe Horemheb, îi apucau durerile de cap. Imediat după ce Horemheb a plecat, faraonul mi s-a adresat visător:

— Nu este exclus ca însuşi Aton să dorească ca Egiptul să piardă Siria şi, dacă este aşa, oare cine sunt eu să mă opun dorinţei lui Aton? Va fi mai bine pentru Egipt, fiindcă bogăţiile Siriei au ros din inima curată a Egiptului. Din Siria au venit în Egipt luxul, fastul, viciile, desfrâul şi toate obiceiurile urâte. Dacă pierdem Siria, Egiptul va reveni la o viaţă simplă şi curată şi va trăi pentru adevăr, ceea ce nu poate fi decât de dorit pentru Egipt. În Egipt trebuie să înceapă noua viaţă, apoi să se răspândească în toată lumea credinţa în Aton.

Inima mea s-a răzvrătit împotriva vorbelor lui şi i-am spus:

— Pe fiul şefului garnizoanei din Simyra îl cheamă Ramses, el este un băiat vioi, cu nişte ochi căprui şi mari şi-i place să se joace cu pietre colorate. Eu l-am îngrijit când a fost bolnav de vărsat de vânt. Iar în Megidon locuieşte o egipteancă, care a venit să mă caute în Simyra, din cauza reputaţiei mele de mare medic. Burta ei era foarte umflată, eu am operat-o şi a avut norocul sa trăiască. Avea o piele moale ca lâna şi, ca toate femeile din Egipt, deşi era bolnavă şi avea febră, păşea elegant.

— Eu nu înţeleg de ce-mi povesteşti despre lucruri care nu au legătură cu nimic, Sinuhe. Oare nu te simţi bine? a întrebat Akhenaton, care desena distrat imaginea unui templu pe care-l vedea în spiritul lui; el îi deranja continuu pe arhitecţi cu desenele şi cu explicaţiile lui, cu toate că nu se pricepea deloc la arhitectură.

I-am răspuns:

— Mă gândeam la soarta egiptenilor din Siria şi l-am avut pentru o clipă în faţa ochilor pe micuţul Ramses, cu gura sfărâmată şi cu fruntea năclăită

de sânge. Şi am văzut-o şi pe acea femeie din Megidon, goală, însângerată, în curtea cetăţii şi pe soldaţii amoriţi cum îi profanează trupul. Desigur, gândurile mele sunt neînsemnate în comparaţie cu gândurile tale şi un suveran nu are timp să mediteze asupra sorţii unui oarecare Ramses sau unei oarecare femei delicate, chiar dacă ei sunt egipteni.

Atunci, faraonul a început să-şi frământe mâinile, să ameninţe văzduhul cu pumnii strânşi, ochii i s-au tulburat şi el a urlat la mine:

— Sinuhe, oare tu nu înţelegi că, dacă eu trebuie să hotărăsc asupra morţii şi vieţii altora, prefer să moară sute de egipteni decât să moară mii de sirieni? Dacă voi începe un război în Siria pentru a-i salva pe egiptenii care locuiesc acolo, în război vor muri mai mulţi egipteni şi sirieni decât egiptenii care vor fi salvaţi. Află că şi un sirian este un om ca oricare egiptean, şi în trupul lui bate o inimă, şi el are o femeie, şi el are copii. Dacă eu voi răspunde răului cu rău, ceea ce va urma nu va putea fi decât rău. Dar, dacă răspund răului cu bine, răul care urmează va fi mai mic. Eu nu vreau să aleg moartea, dacă tot am de ales între moarte şi viaţă. De aceea, îmi închid urechile la vorbele tale. Nu-mi mai vorbi despre Siria, dacă vrei să trăiesc, dacă mă iubeşti, fiindcă numai gândul la Siria îmi tulbură mintea, îmi sfâşie inima şi-mi doresc moartea. Crede-mă, un singur om nu poate suporta multă vreme durerea întregii lumi. Lasă-mă-n pace în numele lui Aton şi al adevărului meu.

Şi-a aplecat capul într-o parte, ochii lui erau roşii de durere, buzele lui mari tremurau. De aceea, l-am lăsat în pace, dar în urechile mele auzeam răcnetele amoriţilor, care împingeau cu berbecii de asalt în zidurile Megidonului, urletele femeilor violate de soldaţii amoriţi în corturile lor de lână. I-am poruncit inimii mele să mă lase în pace şi nu am mai auzit plânsul Megidonului, fiindcă îl iubeam pe faraon, chiar dacă era nebun sau, poate, tocmai din cauza nebuniei lui, fiindcă nebunia lui era mai frumoasă decât înţelepciunea altor oameni.

6

Trebuie să mai povestesc despre oamenii de la curte, care l-au urmat pe faraon în Oraşul Orizontului lui Aton, fiindcă ei trăiseră dintotdeauna în palatul de aur al faraonului din Teba şi singurul scop al vieţii lor era ca să trăiască în apropierea faraonului, să zâmbească atunci când faraonul zâmbea şi să-şi încrunte sprâncenele când el şi le încrunta. Aşa făcuseră şi taţii lor mai înainte de ei şi de la taţii lor moşteniseră funcţiile regale şi demnităţile lor, altceva nu ştiau decât să-şi compare demnităţile între ei. Printre ei, exista un demnitar care purta sandalele regale, dar care niciodată nu se încălţase el însuşi singur, un paharnic regal, care nu văzuse niciodată cum se strivesc strugurii, un brutar regal, care nu văzuse niciodată cum se face pâinea, un purtător al cutiilor cu unguente, un circumcizor regal şi mulţi alţi demnitari. Eu însumi eram trepanatorul regal, dar nimeni nu aştepta de la mine să-l trepanez pe faraon, totuşi, eu mă deosebeam de ei prin faptul că eram capabil să execut o trepanaţie şi, cine ştie, poate chiar fără ca, după aceea, faraonul să moară.

Toţi aceşti demnitari au ajuns veseli în Oraşul Orizontului lui Aton, în corăbii împodobite cu flori, ca-ntr-o călătorie de plăcere, înconjuraţi de curtezane şi de un impresionant număr de ulcioare cu vin. Noaptea se odihneau în corturi, ziua sub acoperişul foişoarelor de pe malul Nilului, mâncau, beau şi se bucurau de viaţă; apele se retrăseseră după inundaţii, era primăvară şi aerul de la ţară era proaspăt ca vinul nou, păsările ciripeau în copaci şi porumbeii gângureau. Ei aveau o mulţime de sclavi şi de servitori, aşa că locul în care îşi instalaseră corturile era ca un mic oraş. Nu erau în stare nici să se spele singuri pe mâini sau să-şi protejeze faţa cu uleiuri şi, fără sclavii lor, ar fi fost neajutoraţi ca şi copiii de ţâţă care încă nu au învăţat să meargă.

Cu toate acestea, ei îl urmăreau cu atenţie pe faraon, care le arăta locurile unde vor fi construite străzi şi case, iar servitorii lor îi urmau pas cu pas, protejând capetele lor preţioase împotriva insolaţiei. Ei se interesau activ de construcţia caselor lor, fiindcă, uneori, însuşi faraonul punea cu mâna lui o cărămidă la locul ei. De aceea, ridicau şi ei cărămizi şi râdeau unii de alţii, deoarece mâinile lor, obişnuite să atingă numai lucruri netede şi moi, se jupuiau doar la atingerea unei cărămizi, iar pe doamnele de la curte le-a apucat chiar pofta de frământat argila, îngenuncheate pe pământ ca sclavele. Dacă erau tinere şi frumoase, profitau de această aşa-zisă muncă ca să se expună înfăşurate doar cu o fâşie de pânză în jurul coapselor, spre a le fi admirat trupul, ca femeile simple care măcinau grâul. Dar, în timp ce ele frământau argila, sclavele le apărau de soare, ţinând umbreluţe deasupra capetelor lor; când se plictiseau, ele abandonau pământul, lăsând o dezordine de nedescris în urma lor. Lucrătorii constructori înjurau de necaz şi dădeau jos toate cărămizile pe care demnitarii le aşezaseră greşit cu mâinile lor. În faţă, nu le înjurau niciodată pe curtezanele tinere, dimpotrivă, se uitau la ele cu plăcere şi le trăgeau, câteodată, uşor, o palmă, cu mâinile lor asprite de muncă, şi ele ţipau surprinse şi pasionate. Dar când vreo curtezană bătrână şi urâtă se încumeta să se apropie de ei încurajându-i la lucru sau le atingea cu admiraţie muşchii robuşti şi le mângâia obrajii în numele lui Aton, se puneau pe înjurat şi lăsau, din neatenţie, ziceau ei, să cadă pe picioarele ei vreo cărămidă. Demnitarii curţii erau foarte mândri de aşa-zisa muncă a lor şi fiecare se lăuda cu numărul de cărămizi pe care le ridicase şi îi arăta faraonului jupuiturile de pe mâinile lui, pentru a-i intra în graţii. Dar, după puţină vreme, ei s-au plictisit de jocul acesta şi s-au apucat de grădinărit şi de săpat gropi în argilă precum copiii. Grădinarii îi invocau pe toţi zeii să-i apere de curteni şi-şi blestemau soarta, fiindcă curtenii mutau dintr-un loc în altul puieţii abia plantaţi şi arbuştii şi le stricau şanţurile făcute pentru scurgerea apei. Grădinarii îi numeau pe curteni „Copiii lui Seth”, fiindcă în fiecare zi ei descopereau un alt loc, care, după părerea lor, era potrivit pentru un bazin cu peşti, şi se apucau de săpat. Nu trebuie să se înţeleagă că intenţiile demnitarilor erau rele; ei nu înţelegeau că-i deranjează pe lucrători, dimpotrivă, credeau că le sunt de un real folos şi seara, obosiţi de-atâta praf şi soare, sorbeau cu nesaţ vinul şi se mândreau cu munca lor.

Dar, până la urmă, s-au săturat de toate aceste jocuri şi nu mai obişnuiau să le practice, aşa că-şi petreceau toată ziua în corturile răcoroase, numai

că, din cauza puricilor de nisip, care luaseră cu asalt locurile lor de odihnă, nu mai aveau linişte toată noaptea şi nu puteau dormi, iar dimineaţa veneau la mine să le dau balsamuri împotriva pişcăturilor de purici. Dar, după o vreme, scârbiţi şi sătui de Oraşul Orizontului lui Aton, mulţi au plecat înapoi la domeniile lor sau au călătorit pe ascuns în Teba, ca să se distreze, dar cei mai fideli faraonului au rămas; stăteau la umbra corturilor, beau vin rece şi jucau zaruri omorându-şi timpul, câştigau sau pierdeau aur, haine şi podoabe, după cum le era norocul, şi se consolau astfel pentru monotonia vieţii.

Din zi în zi, pereţii caselor creşteau şi, numai după câteva luni, totul a fost gata. Oraşul Orizontului lui Aton crescuse din deşert cu grădinile lui minunate, ca-ntr-o poveste. Cât a costat construirea acestui oraş, nu m-am încumetat să socotesc. Ceea ce ştiu este că tot aurul lui Amon nu a fost de ajuns. Atunci când s-au desfăcut ferecăturile uşilor depozitelor din temple, depozitele erau deja golite, fiindcă preoţii lui Amon, presimţind furtuna, împărţiseră deja aurul între cei care rămăseseră fideli lui Amon.

Trebuie să povestesc că familia regală se împărţise în două, deoarece marea mamă regală a refuzat să-şi urmeze fiul în deşert. Teba era oraşul ei şi palatul de aur care clipea în albastru şi aur roşiatic, în mijlocul grădinilor şi zidurilor lui, pe malul Nilului, fusese construit de Amenhotep pentru ea, fiindcă Amenhotep o iubise mult, chiar dacă marea mamă regală Tiy nu fusese decât fata unui păsărar sărac din Egiptul de Jos. De aceea, ea nu a vrut să renunţe la Teba; prinţesa Baketaton a rămas cu mama sa, iar purtătorul sceptrului, care stătuse la dreapta faraonului, a rămas în Teba să guverneze şi să împartă dreptatea de pe scaunul regal, în faţa unui sul de piele pe care era scrisă legea, aşa că, pentru oamenii din Teba, nimic nu se schimbase, atâta doar că faraonul dispăruse, dar nimeni din Teba nu-i ducea dorul.

Chiar şi regina Nefertiti întârziase în Teba, fiindcă pentru nimic în lume nu ar fi fost de acord să nască în altă parte decât în Teba, unde erau medicul ei şi vrăjitorii negri. Ea a născut în Teba o a treia fată care a primit numele Ankhsenaton. Mai târziu, Ankhsenaton a ajuns regină. Pentru a-i uşura naşterea, la fel cum procedaseră şi la celelalte două naşteri anterioare, vrăjitorii negri, foarte pricepuţi la astfel de treburi, i-au dat o formă prelungă craniului copilului, iar după ce prinţesa a crescut, toate femeile de la curte, care copiau ţinuta familiei regale, s-au coafat şi şi-au fardat faţa în aşa fel, încât capetele lor să pară prelungi şi înguste. Cele trei prinţese

aveau întotdeauna capetele rase, fiindcă se mândreau cu frumuseţea capetelor lor. Artiştii le admirau, sculptau şi pictau portretele lor, fără să se îndoiască că aşa ceva nu s-ar fi putut întâmpla fără ajutorul vrăjitorilor negri.

După naşterea acestei fiice, Nefertiti a sosit în Oraşul Orizontului lui Aton şi s-a instalat în palatul care abia fusese terminat. Ea a lăsat în Teba haremul faraonului, fiindcă era iritată deja după ce şi a treia oară născuse tot fată şi nu voia ca faraonul să-şi irosească bărbăţia cu alte femei. Akhenaton nu a avut nimic de obiectat, pentru că el era sătul de obligaţia de a trece prin harem şi nici nu-şi dorea o altă femeie şi cred că oricine vedea frumuseţea reginei Nefertiti, care după a treia naştere părea mai tânără şi mai înfloritoare decât oricând, îl putea înţelege. Dacă era atât de frumoasă din cauză că-i pria Oraşul Orizontului lui Aton sau din cauza farmecelor făcute de vrăjitorii negri, nu ştiu.

Astfel, într-un singur an, se ridicase din deşert Oraşul Orizontului lui Aton şi vârfurile semeţe ale palmierilor se legănau de-a lungul drumurilor şi rodiile se coceau roşii în grădini şi lotuşii îşi deschideau florile sângerii în heleşteie. Tot oraşul era ca o mare grădină plină de flori, casele erau graţioase ca nişte pavilioane de plăcere şi coloanele lor din lemn de palmier şi din trestie erau zvelte şi acoperite cu picturi multicolore. Grădinile ajungeau până în case, fiindcă pe pereţi erau pictaţi palmieri şi stuf, care se înclinau în bătaia vântului, podelele erau, de asemenea, pictate şi printre stuf se vedea cum înoată peşti de toate culorile, raţele păreau că-şi iau zborul direct de pe podele. În acest oraş nu lipsea nimic din ceea ce poate bucura inima omului, gazele îmblânzite se plimbau prin parcuri, pe străzi treceau căleşti uşoare, trase de cai împodobiţi cu pene de struţ şi de savoarea îmbătătoare a mirodeniilor din toată lumea erau pline toate bucătăriile caselor.

Aşa era Oraşul Orizontului lui Aton şi când a venit din nou toamna, când rândunelele au ieşit din nămol şi au început să zboare în stoluri neliniştite deasupra fluviului umflat, faraonul Akhenaton a anunţat la ceremonia de sacralizare că oraşul a fost construit în cinstea zeului Aton şi-i aparţine lui Aton. Au fost ridicate patru stele, în fiecare direcţie, câte una. Stelele marcau limitele oraşului şi pe fiecare stelă era scris că Aton binecuvântează cu razele lui pe faraon şi pe familia faraonului, iar pe una dintre stele textul era mai lung: acolo scria că faraonul nu va părăsi niciodată acest pământ făgăduit lui Aton. Pentru această ceremonie de

sacralizare, constructorii făcuseră drumuri pietruite în toate cele patru zări şi faraonul, în caleaşca lui de aur, însoţit de familia regală în căleşti şi litiere, de toţi nobilii şi de toate curtezanele, care aruncau generos flori în toate părţile, au străbătut drumurile pietruite, iar din flaute şi din instrumentele cu coarde au fost cântate imnurile pentru Aton.

Şi, fiindcă faraonul Akhenaton nu voia să părăsească oraşul lui Aton nici după moarte, a trimis oameni care să construiască în munţii din est, pe terenul promis lui Aton, mormintele eterne. Lucrările au durat atât de mult, încât ei nu s-au mai întors niciodată la casele lor. Dar constructorii mormintelor nu au dus niciodată dorul oraşelor de unde veneau, s-au resemnat şi chiar au fost mulţumiţi că trăiau în Oraşul Morţilor în umbra faraonului, fiindcă nu le lipsea grâul, uleiul din oalele lor nu se termina niciodată şi femeile lor năşteau copii sănătoşi.

Dar, mai înainte de a se hotărî să construiască mormântul său şi cel al nobililor - şi nu trebuie uitat că Akhenaton a dăruit câte un mormânt fiecărui nobil care a vrut să locuiască cu el în Oraşul Orizontului lui Aton şi care credea în Aton -, faraonul a dat ordin să se construiască în afara oraşului o Casă a Morţii, în care trupurile celor decedaţi să fie conservate pentru eternitate. De aceea, el i-a chemat din Teba pe cei mai burii spălători de cadavre şi pe cei mai buni îmbălsămători, fără să se neliniştească din pricina credinţei lor. Spălătorii şi îmbălsămătorii de cadavre, la drept vorbind, nu cred în nimic din cauza meseriei lor, doar măiestria lor are importanţă. Aceştia au călătorit cu o corabie neagră şi mai înainte ca ei să ajungă, a ajuns, dus de vânt, mirosul lor îngrozitor. Toţi oamenii din oraş s-au retras în casele lor cu capetele plecate, au ars tămâie şi au citit rugăciuni lui Aton. Dar mulţi l-au invocat pe Amon şi au făcut semnul lui sacru, fiindcă mirosul spălătorilor de cadavre le aducea aminte de Amon. Spălătorii şi îmbălsămătorii de cadavre au coborât de pe corabie cu tot echipamentul lor funebru şi ochii lor, obişnuiţi cu tenebrele, nu se puteau adapta la lumina atât de puternică a soarelui, de aceea, tot drumul şi-au blestemat zilele, fiindcă acea călătorie nu le-a fost deloc pe plac. După aceea, ei s-au dus la noua Casă a Morţii şi nu au mai ieşit de acolo, ca să nu-şi piardă mirosul cu care veniseră din Teba. Cum preoţii lui Aton aveau oroare de această Casă a Morţii, faraonul m-a desemnat pe mine cu supravegherea ei.

Aşa l-am reîntâlnit pe bătrânul Ramose, cel care se ocupa cu extragerea, spălarea şi conservarea creierului din trupurile morţilor. L-am strigat pe

nume şi, după ce m-a privit îndelung, m-a recunoscut şi a fost foarte uimit să mă revadă. Şi, când am regăsit în el încrederea de altădată, am vrut să-mi sting neliniştea şi să ştiu dacă a reuşit răzbunarea mea împotriva acelei femei, care-mi făcuse atât de mult rău în Teba. De aceea, l-am întrebat:

— Ramose, prietenul meu, îţi aminteşti oare de o femeie frumoasă, care a fost îmbălsămată în Casa Morţii după tulburările din Teba, al cărei nume, dacă îmi amintesc bine, era Nefernefernefer?

Cu grumazul lui încovoiat, el s-a uitat la mine clipind speriat clin ochii lui de broască ţestoasă şi mi-a spus:

— Într-adevăr, Sinuhe, tu eşti primul nobil care îl numeşte pe un spălător de cadavre prieten. Inima mea este mişcată de respectul pe care mi-l arăţi şi ceea ce doreşti să ştii este, probabil, foarte important pentru tine, din moment ce mă numeşti „prietenul meu”. Să nu-mi spui că tu ai fost acel bărbat, care ne-a adus-o într-o noapte întunecată pe acea femeie acoperită cu o pânză neagră, fiindcă dacă tu ai fost acel bărbat, nici un spălător de cadavre nu ţi-ar putea fi prieten, dimpotrivă, dacă ei ar afla că tu eşti acela, care ai adus-o, ţi-ar împunge trupul cu cuţite înmuiate în otravă, ca moartea ta să fie îngrozitoare.

Cuvintele lui m-au cutremurat şi i-am spus:

— N-avea decât să încerce s-o reînsufleţească oricine ar fi avut chef, nu încape nici o îndoială că ea îşi merita soarta, dar vorbele tale mă răscolesc şi n-aş vrea să cred că ea s-a deşteptat din moarte.

Ramose a spus:

— Adevărul este că acea îngrozitoare femeie a întors pe dos toată Casa Morţii, fiindcă o femeie ca ea nu moare niciodată şi dacă totuşi moare, trupul ei ar trebui să fie ars, ca spiritul ei să nu aibă unde să se mai întoarcă. După ce au cunoscut-o toţi spălătorii de cadavre, numele a fost Setnefer, frumuseţea demonului.

Presimţiri cumplite îmi săgetau mintea şi l-am întrebat:

— De ce vorbeşti despre ea ca şi cum ar mai fi încă acolo, în Casa Morţii? Chiar dacă ar fi fost îmbălsămată şi de şapte ori şaptezeci de zile, tot a trecut mai mult timp de atunci.

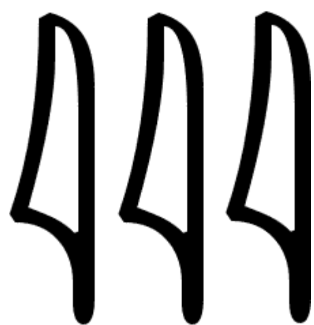
Ramose a agitat cu ură instrumentele lui de extracţie a creierului şi cred că m-ar fi omorât de furios ce era, dacă nu ar fi avut în faţă ulciorul cu cei mai bun vin din pivniţele faraonului, pe care i-l dăruisem. A cercetat nervos cu degetele sigiliul plin de praf ai ulciorului şi mi-a spus:

— Noi nu ţi-am făcut nici un rău, Sinuhe, şi eu te-am iubit ca un tată şi aş fi vrut să lucrezi alături de mine în Casa Morţii, fiindcă-mi erai drag, de aceea te-am învăţat tot ceea ce eu ştiu. Noi am îmbălsămat trupurile părinţilor tăi cu cele mai bune uleiuri şi balsamuri, cum numai trupurile nobililor se îmbălsămează. Oare de ce ne-ai făcut răul şi ne-ai adus-o vie în Casa Morţii pe acea femeie îngrozitoare? Află că, mai înainte ca să apară ea, viaţa noastră era simplă şi liniştită, ne veseleam inima cu bere, ne bucuram când furam cate-o bijuterie de la vreun mort, fără să ne pese de poziţia socială pe care o avusese în viaţă sau dacă era bărbat ori femeie; mai câştigam câte ceva şi pe viscerele pe care le vindeam vrăjitorilor. Dar acea târfă a transformat Casa Morţii într-o grotă a infernului şi toţi bărbaţii au început să se bată între ei cu cuţitele pentru ea ca nişte câini turbaţi. Toate bogăţiile noastre, tot aurul şi argintul strâns şi ascuns de-a lungul anilor în Casa Morţii, totul s-a dus pe fundul ei. Pentru ea, nici cuprul nu era de dispreţuit, ea ne-a furat până şi veşmintele de pe noi, iar dacă vreunul era bătrân, ca mine, şi n-avea nici un chef s-o călărească, punea pe un altul, care deja-şi risipise toată averea, să-l jefuiască, ca să se mai poată distra o dată cu ea. Nici nu a fost nevoie de mai mult de trei ori treizeci de zile ca ea să ne cureţe de toată averea şi să ne lase în pielea goală. Şi când a băgat de seamă că nu mai are ce să câştige de la noi, şi-a bătut joc de noi si ne-a umilit, şi doi spălători de cadavre, care se înfierbântaseră prea tare si simţeau că nu mai pot trăi fără îmbrăţişările ei, s-au spânzurat, fiindcă ca nu mai voia să-i bage în seamă. După aceea, ea a plecat cu toate bogăţiile noastre, a fost imposibil de a o împiedica să le ia cu ea, fiindcă, dacă unul încerca să-şi recupereze aurul, se găsea întotdeauna altul care să-l împiedice, în speranţa că ea îi va zâmbi sau îl va mângâia. Ea ne-a risipit liniştea şi ne-a furat totul, cam trei sute de debeni în aur, fără să mai pun la socoteală argintul, cuprul, benzile de in şi uleiurile, tot ceea ce furasem în cursul anilor de la morţi. Însă ea a promis că, după un an, va reveni să ne salute şi să vadă ce economii am mai făcut între timp. De aceea, în Casa Morţii din Teba se fură acum mult mai mult decât înainte şi acum, spălătorii de cadavre s-au obişnuit să fure şi unii de la alţii, nu mai este nimeni mulţumit cu ceea ce poate să fure de la morţi, s-a dus complet liniştea noastră. Înţelegi de ce i s-a dat numele Sethnefer? Chiar dacă ea este frumoasă, de la Seth vine frumuseţea ei.

Aşa am aflat cât de prostească mi-a fost răzbunarea. Nefernefernefer plecase din Casa Morţii nepedepsită, mai bogată ca înainte şi mulţumită, fiindcă spălătorii de cadavre o iubiseră cu patimă. Singurul inconvenient trebuie să fi fost că o oarecare vreme nu-şi putuse profesa meseria din cauza mirosului care-i intrase în piele şi nu putea fi pe placul clienţilor ei bogaţi. Dar, desigur, avea şi ea nevoie de un pic de odihnă, după ce se tăvălise cu toţi spălătorii de cadavre. Până la urmă, mi-a părut rău şi inima mea a fost rănită încă o dată, fără ca ei să i se fi întâmplat nici un rău. Este o dovadă în plus că răzbunarea nu-ţi poate aduce nici o fericire, că bucuria răzbunării este de scurtă durată, se întoarce împotriva celui care a pregătit-o şi-i arde inima ca focul.

După ce am povestit despre toate acestea, trebuie să încep o nouă carte, în care să povestesc despre ceea ce s-a întâmplat în timpul în care faraonul Akhenaton a trăit în Oraşul Orizontului lui Aton şi despre evenimentele din Siria. Trebuie să mai povestesc despre Horemheb, despre Kaptah şi despre prietenul meu Totmes şi nu trebuie să uit să povestesc despre Merit. De aceea, trebuie să încep o altă carte.

Cartea a unsprezecea

MERIT

1

Oricine a privit nisipul care curge într-o clepsidră. Viaţa unui om curge la fel, dar nu poate fi măsurată cu nici o clepsidră. Pentru fiecare om există o măsură unică şi ceea ce i se întâmplă unui om nu i se poate întâmpla altui om. Din păcate, acest mare şi sublim adevăr nu poate fi înţeles în întregime decât la bătrâneţe, când timpul este deja risipit, când nimic esenţial nu mai urmează să se întâmple. Atunci când unui om i se întâmplă multe şi când inima lui este încercată de neaşteptate schimbări, o singură zi poate fi mai lungă decât un an sau doi de viaţă simplă şi monotonă.

În Oraşul Orizontului lui Aton am învăţat să observ acest adevăr, fiindcă acolo timpul trecea ca apa unui râu repede şi viaţa mi se părea un vis scurt, un cântec frumos, care se pierde într-o clipă şi acei ani, pe care i-am trăit alături ele faraonul Akhenaton în palatul de aur au trecut mai repede decât un singur an din tinereţe, deşi în acest timp au fost şi călătorii şi zile încărcate de evenimente, care mi s-au părut mai lungi decât un an.

În acea vreme nu am mai acumulat cunoştinţe noi şi nici nu mi-am mai sporit îndemânarea, ci am folosit ştiinţa şi abilitatea pe care le acumulasem în tinereţe în diferitele ţări prin care umblasem, aşa cum albinele, în zilele de iarnă, consumă mierea produsă mai înainte, când pomii fuseseră în floare.

Dar cine ştie? Poate că timpul îmi mai şlefuise inima, la fel cum, încetul cu încetul, apa erodează piatra, poate că inima mea se schimbase în acea vreme, fără ca eu să fi băgat de seamă, fiindcă în acele vremuri nu fusesem atât de singur ca altădată. Poate că eram mai liniştit ca înainte şi nici nu mă mai mândream atâta cu ştiinţa mea, ca până atunci, dar poate că modestia mea din acel moment nu era nicidecum un merit al meu şi venea doar de la

faptul că, în acea vreme, Kaptah nu a locuit împreună cu mine, fiindcă el rămăsese în Teba. unde se ocupa de îngrijirea averii mele şi de propria lui cârciumă, al cărei nume era „Coada crocodilului”. El locuia în casa mea din Teba.

Trebuie să spun că oraşul lui Akhenaton trăia scufundat în el însuşi, în visele şi în viziunile faraonului. Lumea din afara oraşului nu avea nici o importanţă, ca şi cum tot ceea ce se petrecea dincolo de stelele lui Aton de la hotarele lui era la fel de depărtat ca imaginea lunii reflectată în apă, ca şi cum singura realitate era aceea care se petrecea în Oraşul Orizontului lui Aton. Mai târziu, am gândit că totul nu a fost decât o iluzie şi, cine ştie, poate că oraşul lui Akhenaton, cu toate acelea care s-au întâmplat acolo, au fost doar umbre şi frumuseţi de suprafaţă şi că adevărate au fost doar foametea, suferinţa şi moartea, cu care s-au luptat oamenii dincolo de pietrele de hotar ale frumosului oraş. Toate lucrurile dezagreabile care l-ar fi putut tulbura îi erau ascunse faraonului Akhenaton sau dacă era neapărată nevoie de decizia faraonului pentru o afacere neplăcută, aceasta era învelită în văluri delicate, îndulcită cu miere, parfumată cu plante aromate şi prezentată cu prudenţă, pentru a nu-i provoca faraonului dureri de cap. Aşa se întâmpla adesea, fiindcă oamenii erau slabi şi nimeni nu voia să-şi piardă favorurile faraonului povestindu-i prea des despre lucruri dezagreabile. Dar cred că se întâmpla aşa şi din prea multă dragoste pentru ei, fiindcă fiecare dintre cei care l-au iubit a încercat să-l scutească de suferinţe şi nelinişti atât cât a putut. Chiar şi lucruri mărunte şi eşecuri neimportante îl tulburau pe faraon mai mult decât pe oricare om obişnuit şi nu putea să doarmă şi-i reveneau crizele de epilepsie şi mulţi care îl iubeau se temeau că va muri, dacă ar cunoaşte realitatea din afara Oraşul Orizontului lui Aton.

Cum faraonul Akhenaton dorea să trăiască doar pentru adevăr, cred că el însuşi i-ar fi pedepsit aspru pe toţi aceia care, din dragoste faţă de el, i-au ascuns adevărul, numai că ochii lui erau orbi pentru lucrurile care nu-l interesau şi tot ceea ce se petrecea în afara oraşului lui era, pentru el, mai subţire decât umbra. De fapt, adevărul poate fi povestit în diferite feluri: şi un adevăr amar poate fi prezentat în culori calde, ca abia să se portă observa că este un adevăr crud.

În acea vreme, guverna în Teba preotul Ay, purtătorul sceptrului, cel care stătea la dreapta faraonului şi, de fapt, Teba rămăsese în continuare capitala celor două regate, deoarece faraonul lăsase acolo tot ceea ce, în

aparatul administrativ, era, după părerea lui, dezagreabil, ca: perceptorii de impozite, comerţul şi justiţia, despre care nici nu voia să audă, şi el avea încredere în Ay, fiindcă îi era socru şi fiindcă era un om foarte ambiţios. Aşa că preotul Ay era, în realitate, suveranul celor două regate: tot ceea ce avea legătură cu viaţa oamenilor, fie ei ţărani sau orăşeni, depindea de el. După căderea lui Amon, nici o putere nu mai rivaliza în Egipt: cu puterea faraonului, care era, de fapt, puterea lui Ay. Iar Ay era mulţumit şi spera că, încetul cu încetul, cei care încă se mai agitau pentru Amon se vor linişti. De aceea, pentru ei, nimic nu era mai agreabil decât Oraşul Orizontului lui Aton , care-l ţinea pe faraon departe de Teba, şi el făcea tot ceea ce-i era în putere şi contribuia cu plăcere la construirea şi înfrumuseţarea oraşului lui Akhenaton şi trimitea fără încetare alte şi alte bogate daruri, ca oraşul să-i placă şi mai mult faraonului.

În felul acesta, într-adevăr, calmul ar fi putut să se instaleze din nou şi poate că ar fi putut fi din nou ca înainte - însă fără puterea lui Amon - numai că faraonul Akhenaton era ca un băţ la roată sau ca piatra care poate răsturna carul.

Alături de preotul Ay, în Memfis, la graniţa dintre cele două regate ale Egiptului, guverna Horemheb, şi el era răspunzător de ordinea din ţară şi de apărarea Egiptului, aşa că, la urma urmelor, în mâinile lui era puterea prin bastoanele perceptorilor de impozite şi forţa prin ciocanele tăietorilor de piatră, care îndepărtau şi distrugeau numele lui Amon de pe toate inscripţiile şi de pe toate imaginile, până şi în morminte, pentru că faraonul Akhenaton ordonase ca să fie deschis chiar şi mormântul tatălui său, pentru a fi şters numele lui Amon din toate inscripţiile de acolo. Ay nu protesta, atâta timp cât faraonul se mărginea la o activitate atât de puţin primejdioasă, dimpotrivă, el îl încuraja, ca gândurile faraonului să se concentreze doar asupra lui Aton şi faraonul să nu intervină în viaţa cotidiană a poporului.

Aşa că, după zilele de groază din Teba, Egiptul a fost, pentru un oarecare timp, ca o undă calmă, în care pacea nu era tulburată de nici o furtună. Preotul Ay a dispus ca de strângerea impozitelor să se ocupe fiecare şef de nomă şi a scăpat în felul acesta de o grijă. Iar şefii de nome au numit perceptori de impozite în fiecare sat şi în fiecare oraş, iar la rândul lor, perceptorii au lăsat această treabă în mâinile unor numeroşi ajutori şi subajutori, şi toţi s-au îmbogăţit repede, fiindcă, strângând dările, fiecare s-

a îngrijit şi de partea sa cu ajutorul ciomegelor. Astfel încît, văzută din afară, situaţia era la fel ca înainte, şi cei săraci plângeau şi-şi turnau cenuşă-n cap, după ce treceau perceptorii, fiindcă la fel fusese în toate timpurile.

În Oraşul Orizontului lui Aton, naşterea celei de-a patra fiice a faraonului a fost un prilej de supărare, mai mare chiar decât pierderea Simyrei în Siria, şi regina Nefertiti a început să se teamă că fusese blestemată de vreun vrăjitor să nu nască decât fete, de aceea a pornit în călătorie spre Teba, să ceară ajutor vrăjitorilor negri frecventaţi şi apreciaţi de soacra ei. Este rar ca o femeie să nască patru fete una după alta, dar probabil că aşa era destinul lui Akhenaton, să nu aibă băieţi.

Cu trecerea timpului, veştile care veneau din Siria erau din ce în ce mai neliniştitoare şi, de fiecare dată când soseau veşti, mă duceam în arhiva regală ca să citesc noutăţile îngrijorătoare de pe tăbliţele de argilă. Citindu-le, aveam impresia că săgeţile şuierau pe lângă urechile mele, simţeam cum mirosul de fum al satelor incendiate îmi irita nările; după cuvinte respectuoase se ascundeau urletele oamenilor care mureau şi strigătele de ajutor ale copiilor schingiuiţi, fiindcă amoriţii erau sălbatici şi ei purtau războiul la ordinele ofiţerilor hitiţi, aşa că nici o garnizoană din Siria nu putea rezista atacurilor lor.

Am citit scrisorile regelui din Biblos şi ale prinţului din Ierusalim prin care ei, în numele vârstei şi credinţei lor, pe care le invocau, cereau ajutor faraonului şi-i aduceau aminte că fuseseră prietenii faraonului Akhetamon al III-lea şi, până la urmă, faraonul Akhenaton se satură să le mai asculte şi dădu ordin ca astfel de tăbliţe să fie duse direct la arhivă, fără a-i mai fi citite, aşa că doar scribii şi eu eram cei ce le mai citeam conţinutul, iar scribii nu aveau altă grijă decât să le dea un număr de ordine şi să le aşeze în arhivă, imediat după ce soseau.

Dar după ce a căzut şi Ierusalimul, ultimele oraşe din Siria fidele Egiptului, până la Jop, au încheiat alianţe cu regele Aziru.

Atunci, Horemheb a călătorit de la Memfis pînă la Oraşul Orizontului lui Aton, pentru a-i cere faraonului o armată cu care să organizeze rezistenţa în Siria; ca să călătorească în Siria fără o gardă impunătoare era fără sens, fiindcă şi-ar fi pierdut prestigiul de mare comandant şi nici nu ar fi reuşit să facă nimic acolo. Până atunci, Horemheb se limitase la un război secret şi trimisese aur în Siria pentru a-i încuraja pe ultimii apărători ai Egiptului. El i-a spus faraonului:

— Permite-mi să înrolez un minimum de o sută de ori o sută de lăncieri şi de arcaşi şi o sută de care de luptă şi voi recuceri pentru tine toată Siria, fiindcă adevărul este că, după ce şi oraşul Jop va renunţa să reziste, Egiptul nu va mai avea nici o putere în Siria.

Faraonul Akhenaton a fost tare necăjit de căderea Ierusalimului, fiindcă el îşi pusese toată speranţa în Ierusalim, pe care îl dorea oraş al lui Aton, menit să facă pace în Siria. De aceea, el a spus:

— Acest prinţ în vârstă din Ierusalim, al cărui nume nu mi-l amintesc, a fost prieten cu tatăl meu şi l-am văzut, pe când eram copil, în palatul de aur din Teba; avea o barbă mare. De aceea, ca recompensă pentru imensele Lui pierderi, îi voi chema în Egipt şi îi voi dărui aur, care să-i ajungă până la sfârşitul vieţii, deşi veniturile realizate din impozite au scăzut mult după încetarea comerţului cu Siria.

— El nu mai are nevoie de aur şi nici de coliere egiptene, a spus Horemheb. Dacă iscoadele mele din Siria nu s-au înşelat, se pare că regele Aziru a poruncit ca din ţeasta lui să se confecţioneze o cupă frumoasă, şi după ce a fost aurită, această cupă a fost trimisă în dar regelui Suppiluliuma din Hattuşaş.

Faţa faraonului s-a întunecat când a auzit vorbele lui Horemheb, ochii lui au început să se înroşească, dar el a reuşit să se calmeze şi a spus liniştit:

— Îmi este greu să cred aşa ceva despre regele Aziru, pe care îl credeam prieten cu mine, fiindcă mi-a mulţumit după ce a primit crucea vieţii pe care i-am trimis-o, dar, cine ştie, s-ar putea să mă fi înşelat şi inima lui să fie mai neagră decât gândesc eu că este. Dar tu, Horemheb, îmi ceri imposibilul când îmi vorbeşti despre lănci şi care de luptă, acum, când aflu că poporul murmură din cauza impozitelor prea mari şi că recoltele au fost proaste.

Horemheb a spus:

— Pentru numele lui Aton al tău, dă mi doar un ordin, zece care de război şi de zece ori zece lăncieri, ca să pot pleca în Siria şi să salvez ceea ce încă se mai poate salva.

Dar faraonul Akhenaton a spus:

— Tocmai din cauza lui Aton al meu, nu pot admite războiul, fiindcă el are oroare de orice curgere de sânge, de aceea prefer să renunţ la Siria. N-are decât Siria să fie liberă şi să se formeze o uniune a nomelor conduse de

prinţii ei. Noi vom începe ca şi altădată comerţul cu Siria, fiindcă fără grâul Egiptului, Siria nu poate să existe.

— Oare tu crezi că ei vor rămâne acolo, Akhenaton? a întrebat surprins Horemheb. Fiecare egiptean omorât, fiecare zid prăbuşit, fiecare oraş pierdut le sporeşte siguranţa şi îi incită să pornească mai departe. După Siria, vor urma minele de cupru din Sinai şi dacă Egiptul le va pierde, nu vom mai putea prelucra vârfuri pentru lăncile şi săgeţile noastre.

— Eu cred că vârfurile de lemn sunt suficiente pentru apărare, a spus Akhenaton neliniştit. Ascultă, Horemheb, oare de ce îmi împungi urechile cu lăncile şi cu vârfurile tale de săgeţi? Îmi tulburi gândurile şi în capul meu au început să se amestece cuvintele imnului pe care abia l-am compus pentru Aton.

— Şi după Sinai, va veni rândul Egiptului de Jos, a rostit amărât Horemheb. Aşa precum ai spus, Siria nu poate exista fără grâul Egiptului, deşi ştiu că acum importă grâu din Babilon, dar n-ai de ce să te temi de Siria, teme-te de hitiţi, fiindcă ambiţia lor nu are limită.

Auzind cele spuse de Horemheb, faraonul a început să râdă compătimitor, cum, de fapt, ar fi făcut orice egiptean cu bun-simţ,care ar fi auzit aceste cuvinte şi a spus:

— Din vremuri de care nimeni nici nu-şi mai aduce aminte, nici un duşman n-a călcat pe Pământul Egiptului şi nimeni nu ar îndrăzni să o facă, fiindcă Egiptul este cea mai puternică şi mai bogată ţară din lume. Dar pentru a te linişti, fiindcă constat că tu trebuie să fi avut un coşmar, care te obsedează în continuare, am să-ţi povestesc despre poporul hitit. Toată lumea ştie că hitiţii sunt un popor sălbatic, care-şi cresc turmele de animale în munţii lor săraci, şi că alianţele noastre cu ţara Mitanni formează o fortăreaţă puternică împotriva lor. Chiar şi regelui lor, Suppiluliuma, eu i-am trimis crucea vieţii şi, la cererea lui, i-am trimis aur, pentru a pune în templul zeului lor o statuie a mea în mărime naturală. De aceea, el nu va veni niciodată să tulbure pacea Egiptului; el primeşte suficient aur, de câte ori cere, cu toate că poporul meu murmură din cauza impozitelor pe care i le percep.

Venele de la tâmplei lui Horemheb se umflaseră, fiindcă el era plin de indignare, dar era un bărbat obişnuit să-şi stăpânească emoţiile; nu a mai spus nimic si m-a urmat când eu, în calitate de medic, am hotărât că este timpul să pun capăt întrevederii, fiindcă faraonul arăta foarte obosit.

Horemheb nu a scos nici o vorbă tot drumul, dar când am ajuns acasă la mine, şi-a lovit nervos coapsele cu cravaşa şi mi-a spus:

- Pe Seth şi şi pe toţi demonii, şi o baligă de bou este mai folositoare decât crucea vieţii lui. Dar ceea ce este mai de necrezut decât orice e că, dacă el se uită în ochii mei şi-mi mângâie prietenos umărul, eu cred în adevărul lui, lua-l-ar Seth de adevăr, chiar dacă ştiu prea bine că eu am dreptate. Pe Seth şi pe toţi demonii, el este încărcat cu o forţă magică în acest oraş vopsit şi împodobit ca târfă, ale cărui străzi miros a desfrânare. Într-adevăr, dacă toţi oamenii pământului ar putea fi aduşi în faţa lui, şi dacă ei ar vorbi fiecăruia şi l-ar mângâia pe fiecare cu degetele lui lungi şi moi, cred că lumea s-ar putea schimba, aşa cum doreşte el, numai că acest lucru este imposibil.

Ca să-l mai distrez, că prea era amărât, i-am spus că, cine ştie, poate că nu e chiar imposibil aşa ceva şi el s-a entuziasmat când ne-am pus pe dezvoltat ideea aceasta şi la sfârşit a spus:

— Dacă ar fi posibil, m-aş încumeta să duc un război atât de mare, încât să supun toată lumea, ca după aceea, să aduc în faţa lui toţi bărbaţii, toate femeile şi toţi copiii din lume, cărora el să le insufle forţa sa magică, care să le transforme inimile. Adevărul este că, dacă eu mai rămân multă vreme în acest oraş, au să-mi crească ţâţe, ca la curtezane şi, cine ştie, poate că voi ajunge să alăptez şi copii de ţâţă.

Apoi, el şi-a îndemnat scribii să calculeze de cât timp ar fi nevoie în total dacă fiecare om din lume ar trece o clipă prin faţa faraonului Akhenaton, şi mi-a spus că noi am putea să trecem pe la prietenul nostru Totmes, ca să-i lăsăm pe scribi să calculeze în pace. Ideea era bună; Horemheb nu uitase de statuia pe care Totmes i-o promisese, iar eu ştiam că în beciul atelierului lui de sculptor erau multe amfore cu vinul cel mai un din Egipt. Ferestrele casei lui Totmes erau mari şi complet deschise, de aceea , în încăperi era o lumină puternică. Curtea din faţa casei lui era plină cu blocuri de piatră de diferite mărimi, ca-ntr-o carieră de piatră, iar casa, plină de sclavi şi de ucenici, care-l ajutau în munca lui; în încăperi era o pâclă densă de la culorile care se uscau şi de la pietrele care se şlefuiau. El a sosit în întâmpinarea noastră cu părul ud şi cu faţa acoperită de transpiraţie. Ochii lui erau înflăcăraţi şi ne-a spus că tocmai o ciopleşte în lemn pe regina Nefertiti şi că nu o putem deranja. Numai că regina Nefertiti, când a auzit glasurile noastre, ne-a invitat s-o vedem; pentru ea, era cel mai mare prilej de bucurie dacă bărbaţii o priveau şi-i admirau

frumuseţea. Servitorii lui Totmes ne-au adus vin şi chiar şi Nefertiti a băut împreună cu noi pentru a-şi desfăta inima. Ea a ridicat frumoasele-i braţe, apoi şi le-a aşezat pe piept, l-a privit pe Horemheb cu ochii ei limpezi şi i-a spus:

— Deseori m-am întrebat uimită, Horemheb, de ce oare nu-ţi iei o soţie, când atâtea femei de la curte suspină pentru tine. Fă-mi plăcerea şi povesteşte de ce nu vrei să iei o soţie dintre femeile de la curte, of, zei, ce incomod mai stau, acest Totmes este atât de plictisitor şi mă priveşte indiferent şi-mi cere să-mi sug obrajii, ca să pară mai subţiri, probabil că-n ochii lui, altfel sunt urâtă.

Horemheb a rămas uluit de întrebare şi faţa lui s-a întunecat, dar el a mai avut timp să se gândească la ce avea să-i răspundă, fiindcă Totmes a trântit furios dalta şi ciocanul pe podea şi a spus cu o voce obosită şi cu ochii în lacrimi:

— Într-adevăr, această mare pisică regală are să mă-nnebunească pe mine cu vorbele şi cu ironiile ei; de la o zi la alta îmi sfâşie inima cu ghearele ei, deşi ştie bine că cine a văzut-o o dată nu se mai poate gândi la altceva decât la frumuseţea ei. Pentru numele lui Aton, lasă-mă-n pace, femeie teribilă, fiindcă este deja pentru a cincea oară de când schimb piatra ca să-ţi cioplesc chipul şi te-am cioplit în pietre de cinci culori diferite, m-apucă ameţeala când mă uit la faţa ta, la gâtul tău prelung la trupul tău, dar piatra încă nu trăieşte în mâinile mele. Este pentru prima oară când te cioplesc într-un lemn tare ca piatra şi am să-l vopsesc după aceea în culoarea unui lemn obişnuit, poate că în lemn vei trăi mai bine decât în piatră Cu pometţii obrajilor supţi, eşti mai frumoasă şi mai plină de spirit decât oricare altă femeie din lume şi niciodată vreo femeie din toate timpurile nu a meritat mai mult ca tine să poarte coroana.

Între timp, Horemheb a avut timp să se gândească, şi-a recăpătat siguranţa şi, pe cărările deschise de Totmes, a spus:

— Regească Nefertiti, oare cum aş mai putea să mă mai gândesc la o altă femeie, după ce te-am văzut pe tine? Nu le mai plânge atât pe femeile de la curte, m-am distrat destul de multe ori şi cu ele, ştiu că mâinile şi picioarele lor sunt netede ca o coajă de ou şi moi ca puful, dar capetele lor sunt goale ca bălegarul şi nu-i de mirare că trebuie să şi-l acopere cu peruci, ca să nu vadă toată lumea cât sunt de goale. Însă tu, Nefertiti, tu eşti o femeie înţeleaptă şi se vede acest lucru după ochii tăi limpezi şi inteligenţi, pe care i-ai moştenit de la tatăl tău, a cărui măiestrie de guvernare este mare, chiar

dacă acum el este bătrân. Dar spune-mi, de ce nu-ţi foloseşti înţelepciunea, de ce nu i te adresezi faraonului, oprindu-l de la înec, de ce îl laşi să înoate spre apele adânci şi periculoase ale nebuniei lui, încât nici nu mai putem şti dacă stăm în cap sau în picioare şi ni se pare deja că negrul este alb ?

Nefertiti a aruncat mai întâi o privire în jurul ei, apoi a spus clar, ca să auzim bine:

— Bărbăţia lui este extrem de slabă şi dacă eu i-aş vorbi despre ceea ce tu mă sfătuieşti să-i vorbesc, ar dispărea cu totul curajul şi bărbăţia lui. Eu prefer să nu-i vorbesc despre problemele guvernării, chiar dacă s-ar prăbuşi tot Egiptul într-o prăpastie; pentru mine, mai important decât toate problemele Egiptului este ca eu să-i nasc un băiat. De aceea, nu vreau să-l îndepărtez de lângă mine, împuindu-i capul cu lucruri care îi sunt neplăcute. Eu nu vreau ca el să mă părăsească pentru o altă femeie. Dar, o dată cu scurgerea timpului, zâmbetul mi s-a rigidizat pe buze, tâmplele mi s-au împietrit de atâtea gânduri din nebunia lui şi fiecare mângâiere a lui începe să nu-mi mai placă, pântecele meu începe să împietrească, fiindcă eu trebuie să-mi înghit orice cuvânt ascuţit, care ar putea să-l rănească. Tu, Sinuhe, ca medic, poţi explica mai bine decât mine şi cred că tu cunoşti mai bine decât alţii destinul trist al soţiei regale. El a făcut din mine o vacă, una care rămâne grea în fiecare an, obrajii mei s-au dus, limpezimea ochilor mei s-a şters, trupul meu începe să se urâţească, cu toate că, la vârsta mea, ar trebui să mai fiu încă înfloritoare.

Noi am spus într-un singur glas că ea exagerează cu aşa-zisa influenţă pe care o are sarcina asupra trupului ei şi era adevărat ceea ce am afirmat noi, trupul ei era zvelt şi frumos ca al unei fete tinere. Apoi, ea şi-a desfăcut veşmântul ca să ne facem o părere sumară şi despre pântecele ei, care era, într-adevăr, foarte neted. Dar Totmes a căzut, aşa deodată, pe gânduri şi după aceea, a spus:

— Eu am fost atent şi am ascultat tot ceea ce ai spus tu, frumoasă Nefertiti, dar ceva tot nu am înţeles. Cum poţi afirma despre el că este slab în ceea ce priveşte bărbăţia, din moment ce tu nu ai avut o altă experienţă cu vreun alt bărbat, cu care să-l poţi compara?

De data aceasta, faţa reginei Nefertiti s-a întunecat şi ea a evitat să-l privească şi am văzut-o pentru prima dată nesigură, lucrul acesta m-a distrat şi mi-am dat seama că ea, in ciuda libertăţii cu care vorbea, îi era, de fapt, credincioasă faraonului. După ce a reflectat puţin, ea a spus:

— Totmes este un bărbat indiscret, dar la ce altceva te poţi aştepta de la unul ca el, care s-a născut cu bălegar între degetele de la picioare. Totuşi, am citit şi eu versuri şi chiar dacă nu am fost aproape de un alt bărbat în afară de soţul meu faraonul, am văzut cum arată bărbaţii care lucrează la construcţia oraşului, după ce-şi dau la o parte pânza udă de transpiraţie din jurul şoldurilor, ca să se răcorească în Nil. Dar din versuri am înţeles mai mult decât din ceea ce au văzut ochii mei.

Ea a zâmbit nostalgic şi a rostit încet:

De ce nu sunt pânza de in care-ţi înfăşoară trupul?
De ce nu sunt uleiul parfumat care-ţi mângâie părul?
De ce nu sunt vinul care-ţi sărută buzele?

Adevărul este că din versuri am înţeles mai mult decât din ceea ce mi-au povestit ochii.

După aceea, ea a suspinat şi a spus:

— Aşa spun versurile, numai că el îmi vorbeşte şi în pat numai despre Aton şi eu nu pot să cred că menirea pe lume a femeii este numai să rămână grea

Oare ce fericire am eu că obrazul îmi este frumos, dacă nimeni altcineva decât vântul de primăvară nu mi l-a sărutat ?

Totmes s-a apropiat de ea, vesel, ochii lui căprui străluceau şi el i-a spus:

— Nefertiti, chiar dacă nu m-am născut într-un palat, m-am născut, totuşi, într-o cazarmă şi prin venele mele curge sânge de soldat, cu toate că mâinile mele însufleţesc doar pietrele. Nefertiti, este suficient ca tu să vrei şi vântul de primăvară îţi va săruta obrajii şi sângele fierbinte îţi va săruta trupul.

Nefertiti a zâmbit visătoare, dar ochii ei limpezi şi reci priveau undeva, departe. Ea a ridicat încet cupa, după aceea a răsturnat-o, şi vinul s-a pierdut în praful de pe podea. Apoi a pus cupa la locul ei, s-a ridicat, s-a îndreptat spre Totmes, i-a mângâiat părul ud, şi-a atins buzele de fruntea lui şi a suspinat uşor.

Nu era supărată din cauza conversaţiei, dimpotrivă, îi făcuse plăcere şi încă mai vibra de pe urma ei. După ce ea a plecat, i-am spus lui Totmes;

— Ochii tăi strălucesc ca şi cum ai avea febră şi, pe lângă asta, transpiri continuu. Presupun că o scurtă călătorie ţi-ar prii şi te-ar mai odihni. În

numele lui Aton, cred că ai fi înţelept dacă l-ai însoţi pe Horemheb la Memfis şi i-ai ciopli acolo statuia, ca să poată fi dusă apoi în oraşul lui, Hetnetsut, aşa după cum ai promis. Şi Memfis este un oraş frumos, şi acolo sunt fete frumoase şi se spune că vinul de Memfis este bun.

Horemheb s-a amestecat în vorbă şi a spus:

— Dacă tot este să vorbim despre călătorii, cred că Sinuhe ar fi foarte înţelept dacă ar face o călătorie până la Teba şi s-ar uita cu atenţie în jurul lui tot drumul, fiindcă în acest oraş orb şi visător, nimeni nu m-ar putea crede dacă aş povesti despre ceea ce se petrece în Egipt şi despre ce vorbesc oamenii între ei. Te rog, Sinuhe, du-te la Teba, apoi întoarce-te şi povesteşte-i faraonului despre ceea ce ai văzut, fiindcă faraonul are încredere în vorbele tale şi îţi ascultă sfaturile, Sinuhe.

După aceea, el a scuipat pe jos, a şters cu piciorul podeaua şi a spus:

— S-ar putea ca această Nefertiti să fie în pat teribil de bună, dar poate că mai bine-i numai s-o priveşti, fiindcă inteligenţa ei scăpărătoare înţeapă ca o lamă de cuţit şi gura îi este plină de viespi otrăvitoare; nu încape îndoială că, nu peste multă vreme, va începe să se distreze şi cu alţi bărbaţi, cu condiţia ca la aceştia să nu găsească nici un strop de feminitate.

Totmes s-a înfuriat de-a binelea după ce a auzit vorbele lui Horemheb, dar eu l-am liniştit şi apoi am spus:

— Este adevărat că ar fi fost deja timpul să merg la Teba ca să-l întâlnesc pe Kaptah, dar patul meu de aici este plăcut, m-am obişnuit cu bucătarul care-mi pregăteşte mâncarea, picioarele mele sunt înmuiate şi nici trupului meu nu-i prea convine să se mai balanseze pe o corabie. Pe lângă toate acestea, nici nu ştiu dacă mă voi încumeta să-i povestesc faraonului despre ceea ce voi vedea, când lui îi place să i se povestească doar despre copii sănătoşi, despre femei şi despre bărbaţi care zâmbesc şi care preaslăvesc numele lui Aton. De aceea, Horemheb, nu-ţi pot promite că voi putea să-i povestesc lui despre acele lucruri care îl pot tulbura şi nelinişti. Am auzit, Horemheb, că însoţindu-te la Memfis, crocodilii se dovedesc a fi înţelepţi, fiindcă oamenii de ordine şi garda ta au grijă ca ei să nu rămână flămânzi, deşi bucuria lor nu mai este atât de mare ca în acele zile de groază din Teba.

Horemheb a sorbit dintr-o înghiţitură vinul din cupa lui, a umplut-o din nou şi a golit-o, după care a spus:

— Ai dreptate, aş dori să fiu crocodil când mă gândesc la viitorul Egiptului. Să fie aşa cum o fi să fie! Dacă nici Sinuhe nu vrea să mă ajute,

nu-mi mai rămâne altceva de făcut decât să mă îmbăt, aşa cum fac de fiecare dată când mă gândesc la viitorul Egiptului guvernat de faraonul Akhenaton.

2

După ce Horemheb a plecat la Memfis, cuvintele lui au început să-mi răscolească sufletul şi am fost supărat pe mine însumi că nu-i sunt un bun prieten şi că sunt un rău sfetnic al faraonului. Dar patul meu era plăcut şi moale, dormeam bine noaptea sub baldachinul lui şi bucătarul îmi prepara păsări tăvălite în miere de albine şi nici friptura fragedă de antilopă nu lipsea de pe masa mea, iar apa se scurgea repede din clepsidră. Însă, într-una din zile, cea de-a doua fiică a faraonului, Meketaton. s-a îmbolnăvit grav, tuşea, obrajii ei de copil ardeau ca focul şi a început să slăbească atât de tare, că-i ieşeau oasele prin piele. Am încercat să-i dau leacuri fortifiante şi chiar şi aur dizolvat şi mi-am blestemat soarta, fiindcă abia se vindecase faraonul că trebuise să i se îmbolnăvească fata şi nu mai aveam o clipă de odihnă nici ziua, nici noaptea. Faraonul era neliniştit, fiindcă el îşi iubea foarte mult fiicele şi se obişnuise ca amândouă fetele mai mari, Meritaton şi Meketaton, să-l însoţească în fiecare zi în sala de recepţie a palatului de aur, ca de la balcon să arunce cu mânuţele lor decoraţii şi lanţuri de aur celor faţă de care faraonul voia să-şi arate favoarea. De fapt, faraonul Akhenaton s-a comportat ca oricare alt om şi, din cauza bolii, această fată i-a devenit cea mai dragă dintre toate cele patru fiice şi nu mai ştia ce să facă pentru ea, i-a dăruit mingi din argint şi din fildeş, i-a cumpărat un căţel foarte mic, care o însoţea peste tot ca un ghem, îi veghea somnul se culca la picioarele ei. Dar şi faraonul veghea şi slăbea de nelinişte şi se scula de multe ori pe noapte ca să asculte respiraţia bolnavă a fetei şi fiecare acces de tuse al ei îi lovea inima.

Cât de ciudată este natura umană, mă gândeam eu, dacă această fetiţă a faraonului a însemnat pentru mine mai mult decât propriile-mi bunuri din Teba, decât Kaptah, decât sărăcia, care se întindea ca o boală molipsitoare în tot Egiptul, decât toţi oamenii care, dacă nu mureau de foame în Egipt,

mureau pentru Aton în Siria. Toată ştiinţa şi toată măiestria mea le-am risipit pentru ea - neglijând alţi bolnavi, nobili din Oraşul Orizontului lui Aton, care aveau dureri de stomac de la prea multă mâncare şi de la atâta îmbuibate, oboseală şi dureri de cap - fiindcă faraonul suferea. Dacă m-aş fi ocupat de durerile lor de cap, aş fi putut câştiga mult aur, dar eram sătul de aurul şi de plecăciunile lor, de aceea, fiindcă nu eram prea curtenitor cu pacienţii mei, se spunea: „Demnitatea de medic regal i s-a ridicat la cap lui Sinuhe şi, imaginându-şi că faraonul îi ascultă vorbele, uită ceea ce alţii îi spun lui".

Când mă gândeam la Teba, la Kaptah şi la „Coada crocodilului", inima mea era flămândă şi nici un fel de mâncare nu mi-ar fi putut potoli foamea. Observam cum părul de pe cap începea să mă părăsească şi că pe zi ce trecea craniul meu devenea mai chel sub perucă. Erau zile când uitam cu totul de îndatoririle mele şi visam cu ochii deschişi; călătoream din nou pe drumurile Babilonului şi simţeam în nări mirosul lanurilor de grâu şi mirosul argilei pe care călcasem atunci. Mă îngrăşasem mult în acea vreme, aveam un somn greu şi, după o scurtă plimbare, abia de mai puteam respira, aşa că obişnuiam să folosesc des litiera pentru a mă deplasa

Şi inima mea era mai nepăsătoare ca altădată şi-mi spunea:

— Ţie îţi este bine acum, Sinuhe, patul tău este agreabil şi nici nu trebuie să-ţi câştigi pâinea din greu, din moment ce ai ajuns marele trepanator regal. Tu ai prieteni, care beau vin cu plăcere în compania ta, îţi respectă vorbele şi te consideră înţeleptul înţelepţilor. Ochii ţi se desfată privind frumuseţile dezvăluite de noua artă şi mulţi artişti ţi-au pictat, minunat şi plin de viaţă, chipul pe pereţi, fiindcă le-ai vindecat braţele care le tremurau de la atâta băutură. Însuşi faraonul a poruncit să ţi se construiască mormântul în acea pane a munţilor de unde răsare soarele şi pe pereţii mormântului tău vei trăi etern, binecuvântat de faraon şi de fiicele lui. De ce oare te-ai nelinişti pentru ziua de mâine, când fiecare zi va fi la fel ca ziua de astăzi? Şi chiar de nu va fi aşa, tor nu poţi să schimbi tu ceva, fiindcă eşti doar un om şi ai amestecat deja destul de mult amarul cu bucuria în cupa de fericire a lui Aton. De ce să-ţi pregăteşti necazuri ţie însuţi şi să provoci suferinţe ochilor tăi, fiindcă cel care ştie mai mult suferă mai mult; oare nu crezi că aceste vorbe sunt adevărate? Oare nu-i aşa?

În felul acesta discutam cu inima mea, dar, deodată, a început să se strecoare în mine neliniştea, erau gânduri care nu-mi dădeau pace: fiecare zi era la fel şi eu nu mai aveam nimic de aşteptat de la viitor, existenţa mea

era goală. Atât de nebună este inima omului şi niciodată nu este mulţumită; face tot ceea ce poate ca să deranjeze pacea omului şi seamănă neliniştea în mintea lui, de aceea sunt scârbit de inima mea

Dar când a venit toamna şi apele s-au umflat şi s-au revărsat, când rândunele băteau din aripi neliniştite, după ce, mai înainte, pe caniculă, se cufundaseră în nămolul de la malul Nilului, fiica faraonului s-a însănătoşit, a început să zâmbească şi nu mai simţea nici o durere în piept. Inima mea se zbătea ca rândunelele în zbor şi m-am îmbarcat pe o corabie şi am navigat în susul fluviului să văd din nou Teba, fiindcă faraonul mi-a permis să plec şi m-a rugat să opresc în fiecare sat şi să-i salut pe colonii cărora le dăruise pământurile zeului fals şi spera că noutăţile pe care i le voi povesti la întoarcere vor fi bune.

De aceea, am făcut numeroase escale şi ţăranii veneau să-mi vorbească şi pot spune că acea călătorie nu a fost câtuşi de puţin neplăcută, deoarece pe catargul corăbiei flutura flamura faraonului, patul meu era confortabil şi fiindcă apele se retrăgeau deja, nu era nici o muscă să mă deranjeze. Bucătarul meu mă însoţea şi din toate satele i se aduceau daruri, aşa că aveam întotdeauna mâncăruri proaspete. Dar ţăranii care veneau la mine erau slabi ca nişte schelete, femeile lor priveau cu teamă împrejur şi abia vorbeau, iar copiii lor erau bolnavi, plăpânzi şi cu picioarele strâmbe. Ei îmi arătau lăzile de grâu, care erau pe jumătate goale, şi grâul lor era plin de pete roşii, ca şi cum ar fi curs sânge peste el. Şi ei mi-au spus:

— Mai întâi, noi am crezut că nenorocirile astea se datoresc nepriceperii noastre, fiindcă, până acum, noi niciodată nu am mai cultivat pământul. Credeam că din cauza noastră culturile nu cresc şi vitele noastre mor, dar acum noi ştim că pământul pe care ni l-a dăruit faraonul este blestemat. Fiindcă noaptea, paşi nevăzuţi calcă în picioare culturile noastre, mâini nevăzute rup crengile pomilor fructiferi pe care noi i-am plantat, vitele mor fără nici un motiv, canalele de irigaţie sunt distruse, nu se ştie de cine, iar în fântâni găsim şobolani morţi, încât nici apă nu mai avem de unde bea. Deja mulţi dintre noi şi-au abandonat pământul şi s-au întors în oraş, încă şi mai săraci ca înainte, blestemând numele faraonului şi al zeului lui. Dar noi, cei care am mai rămas, am avut încredere până acum în crucea lui fermecată şi în mesajele pe care ni le-a trimis şi le punem în pari pe câmp, pentru a scăpa de lăcuste. Dar se pare că magia lui Amon este mai puternică decât cea a faraonului şi nu se întâmplă nimic bun când îl implorăm pe zeul faraonului să ne ajute. Credinţa noastră se clatină şi nu va

mai dura mult şi vom abandona şi noi aceste pământuri blestemate, unde altceva mai bun decât moartea nu ne aşteaptă; deja, multe femei şi mulţi copii au murit

Am mers să văd şcolile şi, când au văzut pe veşmintele mele crucea vieţii a lui Aton, mulţi învăţători şi-au ascuns beţele şi au făcut semnul lui Aton şi copiii s-au aşezat cu picioarele încrucişate, aliniaţi în rânduri şi abia se stăpâneau să nu se scobească în nas când se uitau la mine. Toţi învăţătorii mi-au spus cam aşa:

— Este o nebunie dacă cineva ar putea crede că fiecare copil ar putea învăţa să scrie şi să citească, dar n-avem ce face, fiindcă noi îl iubim pe faraon, el este tatăl nostru, el este mama noastră şi îl respectăm ca fiu ai zeului lui. Totuşi, noi suntem bărbaţi instruiţi şi este o ofensă pentru demnitatea noastră că trebuie să stăm aici pe câmp şi să ştergem mucii acestor copii jegoşi şi să desenăm urât literele pe nisip, fiindcă nu avem nici tăbliţe, nici condeie, iar aceste litere noi, cu care trebuie să ne obişnuim, nu reflectă ştiinţa şi cunoştinţele pe care le-am acumulat cu atâta efort şi cheltuială. Munca noastră nu este răsplătită, fiindcă părinţii plătesc doar o parte din ceea ce ni se cuvine, berea lor este acră şi subţire, uleiul lor este rânced. Totuşi, încercăm în continuare să-i învăţăm pe copii, tocmai pentru a-i arăta faraonului că este imposibil ca toţi copiii să poată învăţa să scrie şi să citească şi că doar cei mai buni sunt capabili de aşa ceva. Şi, după părerea noastră, este o nebunie să înveţi fetele să scrie; aşa ceva, niciodată nu s-a mai întâmplat şi teamă ne este că scribii faraonului vor fi interpretat greşit cuvintele faraonului sau au greşit când au scris, o dovadă în plus că această scriere nouă este imperfectă şi proastă.

Eu am controlat cunoştinţele lor şi nu m-au mulţumit deloc; aveau feţele îmbuibate, ochii lor evitau să te privească direct, de fapt, aceşti învăţători erau scribi decăzuţi, pe care nimeni nu voia să-i mai angajeze. Instrucţia lor era insuficientă, ei acceptaseră crucea lui Aton doar pentru a-şi asigura pâinea, iar dacă printre ei era vreo excepţie, acest lucru nu avea nici o însemnătate, fiindcă numai o muscă nu transformă iarna în vară. Atât colonii cât şi bătrânii satelor înjurau cu amărăciune numele lui Aton şi spuneau:

— Sinuhe, stăpânul nostru, spune faraonului să ne ia din spinare şi mizeria asta de şcoală, că aşa nu se mai poate trăi. Băieţii ne vin acasă cu vânătăi pe spate de la loviturile de băţ şi cu buclele de pe frunte smulse şi aceşti înspăimântători învăţători sunt veşnic nesătui precum crocodilii şi

pentru ei nimic nu este destul de bun. Îşi bat joc de pâinea şi de berea noastră şi smulg de la noi tot, până la ultimul bănuţ de cupru şi pieile de bou, ca să-şi cumpere vin, iar când noi suntem pe câmp, se duc în casele noastre şi se distrează cu femeile noastre spunând că, cică aşa este dorinţa lui Aton, fiindcă nu este nici o diferenţă între un bărbat şi altul şi între o femeie şi alta.

Numai că faraonul îmi poruncise doar să-i salut în numele lui, nu şi să le rezolv necazurile lor. Totuşi, am spus:

— Nu poate faraonul să le facă pe toate pentru voi, şi, în parte, este şi vina voastră dacă Aton nu vă binecuvântează câmpurile. Sunteţi lacomi şi nu vă place ca şi copiii voştri să meargă la şcoală fiindcă preferaţi să puneţi copiii să sape canalele de irigaţii în timp ce voi trândăviţi la soare. Eu nu sunt în măsură să judec pe nimeni, dar nu încape îndoială că femeile voastre sunt şi ele însele în măsură să hotărască cu cine vor să se distreze. De aceea, când mă uit la voi, sunt amărât pentru faraon, fiindcă el v-a încredinţat o mare misiune, a avut încredere în voi şi a sperat că o mare schimbare se va petrece în lume. Dar voi aţi distrus cele mai roditoare pământuri ale Egiptului şi aţi vândut vitele, selecţionate cu atâta oboseală de preoţi în cursul multor ani.

Dar ei au protestat şi au spus:

— Adevărul este că noi nu am dorit să ne schimbăm viaţa, fiindcă chiar dacă eram săraci în oraşe, în orice caz, eram fericiţi şi în fiecare zi vedeam ceva nou, dar aici, în afară de colibe din argilă, de şanţuri şi de vaci mugind, nu este nimic de văzut. Au avut dreptate cei care ne-au atras atenţia şi ne-au spus: „Fereşte-te de orice schimbare, fiindcă, pentru omul sărac, orice schimbare nu poate fi decât în şi mai rău şi, dacă ceva se schimbă în bine în lume, fii sigur că, în aceeaşi măsură, pentru cel sărac, grăunţele se împuţinează şi uleiul din oală coboară”.

Inima mea îmi spunea că ei aveau, probabil, dreptate, de aceea, nu am vrut să-i contrazic şi mi-am văzut mai departe de călătoria mea. Dar eram mâhnit pentru faraon şi eram consternat că toate bunele lui intenţii se transformau în nenorocire, că cei vrednici şi harnici ajungeau puturoşi din cauza darurilor lui: doar cei mai mizerabili se strângeau în jurul lui Aton, ca muştele în jurul unui hoit. Dar mi-am adus aminte de gândurile care îmi trecuseră prin cap, atunci când călătorisem în josul fluviului, când Oraşul Orizontului lui Aton încă nici nu exista. Pe atunci gândeam: „Eu nu am nimic de pierdut, atunci de ce nu l-aş urma pe Aton? Oare am avut dreptate

când am criticat lenea, lăcomia şi răutatea altora, când eu însumi, neavând nimic de pierdut, l-am urmat pe Aton? Ceea ce făcusem în anii petrecuţi în Oraşul Orizontului lui Aton nu fusese altceva decât să trăiesc ca un animal, care-i pus la îngrăşat şi căruia îi luceşte pielea, în palatul de aur al faraonului.

Este un adevăr că numai într-o lună, când eram medic al săracilor în Teba, făcusem mult mai mult bine oamenilor ca în toţi acei ani pierduţi în auritul şi plictisitorul Oraş al Orizontului lui Aton.

O teamă a început să mi se strecoare în inimă, m-am gândit că faraonul dorea să vină o vreme în care toţi oamenii să fie la fel; dar atunci, înţelesul întregii vieţi a oamenilor este altfel şi valorile sunt altele decât cele ştiute de toată lumea. Poporul, care lucrează cu braţele, este mai important, toţi ceilalţi sunt doar coaja aurită a acestei mulţimi. Cine ştie, poate că faraonul şi toată suita lui din palatul de aur, oamenii bogaţi, nobilii, care trăiesc în trândăvie, ca şi mine, de altfel, în ultimii ani, nu suntem decât nişte paraziţi care trăim pe spinarea mulţimii, aşa cum trăiesc puricii în blana câinilor. Poate că puricele care trăieşte în blana câinelui crede că el este cel mai important şi că menirea câinelui este să-l întreţină. Poate că însuşi faraonul şi Atonul lui nu sunt decât purici, care trăiesc în blana unui câine, şi-i aduc câinelui numai duşmani şi nu încape îndoială că orice câine ar putea trăi mai fericit fără purici, în felul acesta m-am deşteptat ca după un somn lung, am simţit că sunt sătul de oraşul Orizontului lui Aton şi, uitându-mă în jurul meu, nimic nu mi-a mai fost pe plac. Dar poate că era aşa fiindcă magia lui Amon avea putere în tot Egiptul şi blestemul lui mă făcea să văd totul pe dos. Oricum, singurul loc din Egipt unde Amon nu avea nici o putere era Oraşul Orizontului lui Aton.

Nu există pentru om o poartă după care să găsească adevărul. Fiindcă şi eu sunt om, gândesc şi eu la fel ca şi ceilalţi oameni şi, în faţa necunoscutului, mă retrag în carapacea mea, la fel ca o broască ţestoasă. Am văzut, am auzit, multe lucruri nu le-am înţeles, dar tot ceea ce am văzut şi am auzit mi-au răvăşit mintea.

Într-o zi, au apărut la orizont şi cei trei munţi care străjuiesc Teba de-o eternitate şi, după aceea, în faţa ochilor mei s-au ridicat acoperişurile şi zidurile templelor, dar obeliscurile nu mai străluceau în lumina soarelui, fiindcă aurul lor se exfoliase cu timpul şi nimeni nu se mai îngrijea să le reaurească. Totuşi, când le-am revăzut, mi s-a umplut inima de bucurie şi am vărsat vin din cupa mea în Nil, aşa cum obişnuiesc să facă marinarii

când se întorc acasă după un drum lung. De fapt, marinarii toarnă bere în Nil, nu vin, fiindcă nu-şi permit ei să cumpere vin din puţinul cupru pe care îl au sau, dacă-l cumpără, n-ar arunca un strop de vin în apă. Am revăzut marele chei din piatră al Tebei şi-n nările mele am simţit mirosurile amestecate ale portului, de grâu putred, de apă clocită, de mirodenii şi de smoală, după care tânjisem când eram departe de Teba.

Dar când am revăzut fosta casă a turnătorului de aramă din cartierul sărac din port, mi s-a părut foarte mică şi joasă, iar străduţa tare murdară, urât mirositoare şi plină de muşte. Nici sicomorul din curte nu mi-a mai bucurat ochii, deşi îl plantasem eu însumi şi crescuse destui de înalt de când plecasem din Teba. Bogăţia şi luxul din Oraşul Orizontului lui Aton mă corupseseră atât de mult încât mi-a fost silă de mine însumi şi m-am întristat, fiindcă nu mă bucuram din toată inima că am ajuns acasă.

Kaptah nu era acasă. Muti mi-a ieşit în întâmpinare. Când m-a văzut, a spus amărâtă:

— Binecuvântată fie ziua aceasta, în care stăpânul meu s-a întors acasă, dar nici nu este curat în casă, iar aşternuturile sunt înmuiate în leşie pentru spălat. Acum ţi-ai găsit şi tu să vii acasă? Dar la ce bucurii mă mai pot eu aştepta de la viaţă? Nici nu mă mir că ai apărut aşa, deodată, este în firea tuturor bărbaţilor să-ţi strice buna dispoziţie, de la un bărbat nu te poţi aştepta la ceva bun.

Am liniştit-o şi i-am spus că voi înnopta pe corabia mea şi am întrebat-o despre Kaptah, dar ea s-a adresat uşii, boschetţilor din grădină şi gropii cu jar din bucătărie şi le-a spus cât de contrariată este că am sosit acasă şi că pe ea o aşteaptă atât de multă muncă, câtă nu s-ar cădea să facă la bătrâneţe.

Am lăsat-o în pace şi am poruncit cărăuşilor litierei să mă ducă la „Coada crocodilului” şi Merit, care a ieşit în uşă, nu m-a recunoscut din cauza veşmintelor mele atât de bogate, de aceea m-a întrebat:

— Oare ţi-ai rezervat un loc pentru seara aceasta? Dacă nu, nu poţi intra!

Se îngrăşase puţin, pometţii parcă nu mai erau ieşiţi în afară, dar ochii îi erau la fel de vioi ca înainte, în ciuda unor mici riduri care apăruseră în jurul lor. Inima mea s-a aprins din nou, i-am atins şoldurile şi i-am spus:

— Eu înţeleg că tu nu-ţi mai aminteşti de mine, după atâţia bărbaţi trişti şi singuri pe care îi vei fi încălzit în aşternutul tău, totuşi, credeam că voi găsi un scaun pe care să mă aşez în casa ta şi o cupă de vin rece, chiar dacă la aşternutul tău nu mă mai încumet să gândesc.

Ea a scos un strigăt de uimire şi a spus:
— Sinuhe, oare chiar tu eşti?
Şi a adăugat:
— Binecuvântată fie această zi, în care stăpânul meu a sosit acasă!
Şi-a pus frumoasele ei mâini pe umerii mei, s-a uitat cu respect la mine şi mi-a spus:
— Sinuhe, Sinuhe, ce-ai făcui din tine? Dacă altădată erai ca un leu solitar, acum eşti ca un căţeluş durduliu şi mai ai şi zgardă şi alte tinichele atârnate de gât.
După aceea, ea mi-a scos peruca, mi-a mângâiat cu prietenie capul pleşuv şi mi-a spus:
— Aşază-te, Sinuhe. Îţi voi aduce imediat un vin care să te mai răcorească, fiindcă observ că ai transpirat şi că respiraţia ta este greoaie după atâta drum.
I-am spus:
— Să nu cumva să-mi aduci coadă de crocodil, fiindcă, cu siguranţă, stomacul meu nu mai poate suporta aşa ceva şi, pe deasupra, mă va durea şi capul.
Ea mi-a mângâiat obrazul şi mi-a spus:
— Oare deja sunt atât de grasă şi de urâtă, încât primul lucru pe care mi-l spui se referă la burta ta, după atâţia ani de când nu ne-am mai văzut? Altădată, când erai cu mine, nu te temeai de dureri de cap şi trebuia eu să te opresc ca să nu mai bei atâta coadă de crocodil.
M-am simţit umilit, ea avea dreptate şi adevărul îi umileşte pe mulţi oameni. De aceea, i-am spus:
— O, Merit, prietena mea, sunt deja bătrân şi nu mai sunt bun de nimic.
Dar ea a protestat:
— Tu îţi imaginezi că eşti bătrân, ochii tăi nu prea par a fi atât de bătrâni, după cum mă priveşti, şi nu pot spune că nu-mi face plăcere să mă priveşti aşa.
I-am spus:
— Merit, în numele prieteniei noastre, adu-mi iute o coadă ele crocodil, fiindcă altfel îmi este teamă că voi face nebunii cu tine şi nu-i de demnitatea trepanatorului regal să facă nebunii, mai ales la Teba, într-o cârciumă din port.
Ea mi-a adus băutura, mi-a pus în mână scoica pe care se sprijinea cupa. Am băut, dar obişnuit cu vinuri, am simţit cum îmi ia foc gâtul; însă arsura

a fost plăcută şi cealaltă mână se odihnea pe şoldul lui Merit, i-am spus:

— Merit, tu mi-ai spus odată că minciuna este mai plăcută decât adevărul, când omul este singur şi când florile primăverii lui s-au veştejit. De aceea îţi spun că inima mea încă este tânără şi că mă simt mai tânăr de când te-am revăzut şi că anii de când nu ne-am mai văzut au fost lungi şi că nu a fost zi, în aceşti ani, în care să nu murmur numele tău, ca vântul să-l poarte spre tine, şi cu fiecare rândunică care zbura spre Teba, ţi-am trimis salutări şi deşteptându-mă, în fiecare dimineaţă, am avut numele tău pe buze.

Ea s-a uitat cu drag la mine, ochii ei erau atât de frumoşi, dar, chiar dacă mă priveau veseli, în profunzimea lor era multă tristeţe. M-a mângâiat şi mi-a spus:

— Vorbele tale sunt tare frumoase, Sinuhe, prietenul meu. Oare de ce să nu-ţi spun şi eu că inima mea te-a regretat mult şi că mâinile mele le-au căutat pe ale tale noaptea, când mă odihneam singură pe covorul meu, şi că, de fiecare dată când bărbaţii ameţiţi de coada de crocodil îmi dădeau târcoale şi-mi spuneau tot felul de vorbe, mă gândeam la tine şi mă întristam. Dar, fără îndoială, în palatul de aur al faraonului sunt multe femei frumoase şi, ca medic al curţii, probabil că îţi vei ti pierdut destulă vreme ca să le îngrijeşti.

Era adevărat, m-am distrat cu multe curtezane care au venit să-mi ceară sfatul pentru afecţiuni mai mult sau mai puţin grave, pielea lor era netedă şi pufoasă ca învelişul fructelor proaspete şi în nopţile răcoroase era mai plăcut în doi decât de unul singur, dar acele iubiri trecătoare nu au avut nici o importanţă, de aceea nu am amintit nimic despre ele în aceste cărţi. I-am spus:

— Merit, dacă este adevărat că nu întotdeauna am dormit singur, tot atât de adevărat este că tu eşti singura femeie cu care sunt prieten.

Coada crocodilului începuse deja să mă înfierbânte şi-mi simţeam trupul la fel de tânăr ca şi inima, era un foc plăcut în mine şi i-am spus:

— Bănuiesc: că în timpul de când nu ne-am văzut, mulţi bărbaţi vor fi împărţit aşternutul cu tine, dar acum, tu va trebui să-i avertizezi să te lase în pace atâta vreme cât voi fi eu în Teba, fiindcă dacă mă vor înfuria, nu le va fi bine. Eu pot fi şi agresiv, iar în războiul pe care Horemheb l-a purtat cu khabirii, soldaţii lui m-au numit „Fiul măgarului sălbatic” din cauza furiei mele sălbatice cu care m-am repezit spre duşmani.

Ea a ridicat, braţele, prefăcându-se că este înspăimântată şi mi-a spus:

— Uite, de acest aspect sălbatic al firii tale mi-a fost teamă întotdeauna şi Kaptah mi-a povestit despre multe întâmplări primejdioase şi despre conflictele în care ai intrat în ţările prin care aţi peregrinat, din cauza firii tale războinice, şi despre faptul că, numai mulţumită sângelui lui rece şi credinţei pe care ţi-o poartă, a reuşit să te salveze de fiecare dată. Dar mai trebuie să-ţi amintesc, printre altele, că tatăl meu păstrează întotdeauna sub scaun un ciomag, fiindcă el nu tolerează nici un fel de scandal în această casă.

Am înţeles că trebuie să fi strecurat el, Kaptah, multe minciuni în poveştile lui şi că o fi făcut-o pe grozavul când îi va fi povestit lui Merit despre hoinăreala noastră prin lume, dar auzindu-i numele, mi s-au umplut ochii de lacrimi, am fost emoţionat şi am strigat cu putere:

— Unde este Kaptah, fostul meu sclav şi slujitor? Vreau să-l strâng la piept! O, zei, cât de dor mi-a fost de el, deşi nu este de demnitatea mea, fiindcă el a fost sclav.

Merit a încercat să mă liniştească şi mi-a şoptit:

— Îmi dau seama că încă nu te-ai obişnuit cu coada de crocodil şi observ că tatăl meu se uită mânios înspre noi şi-şi pipăie ciomagul de sub scaun, fiindcă tu deja faci gălăgie aici. Dar nu-l vei putea vedea mai înainte de căderea nopţii pe Kaptah, fiindcă el îşi petrece toate zilele acolo unde se hotărăşte preţul cerealelor şi prin diferite vinării, unde se încheie marile afaceri din Egipt: de altfel, cred că vei fi foarte surprins când îl vei întâlni, fiindcă el a uitat de mult că pe vremuri ţi-a fost sclav şi că purta sandalele tale atârnate de-un băţ pe umerii lui. Poate că ar fi mai bine dacă am ieşi să ne răcorim şi să ne plimbăm prin Teba, să vezi şi tu cum mai arată oraşul de când ai plecat şi, în sfârşit, să fim şi noi singuri.

Ea şi-a schimbat veşmintele, şi-a împrospătat faţa cu uleiuri, şi-a împodobit gâtul cu aur şi argint. Doar mâinile şi picioarele o deosebeau de femeile nobile, dar adevărul este că greu ai fi găsit o femeie din aristocraţia Egiptului, care să aibă o privire atât de limpede şi neipocrită şi o gură atât

de frumoasă Am poruncit sclavilor mei să ne poarte cu litiera de-a lungul aleii sfincşilor cu cap de berbec; nu mai arăta Teba ca înainte, rondurile de flori fuseseră călcate în picioare, crengile copacilor atârnau jalnic, fiindcă fuseseră rupte cu sălbăticie, şi în toate părţile unde casele fuseseră distruse în incendiu, se construiau alte case. Dar eram unul lângă altul în litieră şi-i simţeam aroma şi mirosul uleiurilor de pe trup, era mirosul Tebei, mai proaspăt şi mai ameţitor decât cele mai scumpe parfumuri din Oraşul Orizontului lui Aton. O ţineam de mână si nici un gând rău nu-mi mai umbrea fericirea; simţeam, într-adevăr, că m-am întors acasă.

Am ajuns lângă marele Templu şi doar păsări mari şi negre zburau şi croncăneau pe deasupra Templului, încă nu se întorseseră în munţii lor, continuau să trăiască în Teba şi în templul părăsit nimeni nu le deranja, fiindcă era pămîntul blestemat şi oamenilor le era teamă să se apropie de Templul lui Amon. Am coborât din litieră şi am intrat în prima curte pustie a Templului, nu se vedeau oameni decât în faţa Casei Vieţii şi Casei Morţii, în altă parte, oamenii nici nu s-ar fi încumetat să păşească. Merit mi-a spus că multă lume evită să meargă chiar şi la Casa Vieţii, de aceea, mulţi medici au părăsit Casa Vieţii şi-şi practică meseria în oraş, disputându-şi pacienţii şi fiind într-un permanent conflict cu confraţii lor. Ne-am plimbat prin parcul Templului, pe aleile lui crescuseră buruieni, copacii roditori aveau crengile rupte, fructele lor fuseseră furate încă necoapte şi în lacul sacru fuseseră masacraţi toţi peştii cu lovituri de lance, iar dacă, din când în când, vedeai vreun om în acel parc pe care faraonul îl dăruise mulţimii şi în special copiilor, era un om zdrenţăros, care se uita cu teamă în jurul lui său ca un animal care pândeşte ceva.

Ne-am plimbat prin Templul pustiu şi am simţit cum mă apasă umbrele vechilor zei; chiar dacă imaginile şi puterea lor dispăruseră, ei continuau să domine prin teamă inimile oamenilor. În marele Templu, iarba reuşise să crească printre dalele de piatră şi nimeni nu ne-a împiedicat să ne apropiem de locul unde era odinioară cel mai sacru dintre toţi zeii sacri: textele de pe pereţi erau profanate, numele zeilor fuseseră distruse cu ciocanele. Merit mi-a spus:

— Este un loc periculos aici şi inima mea a îngheţat de spaimă; poate că tu crezi că această cruce a lui Aton, pe care o porţi la gât, te protejează, dar eu nu m-aş încrede atât în puterea ei, mai bine dă-o jos de la gât mai înainte de a se abate asupra noastră o ploaie de pietre sau ca vreun nebun să

se repeadă să-ţi înfigă un pumnal în pântece. Ura este încă destul de multă în Teba.

Avea dreptate: când am intrat în Templul deşert, oamenii care au văzut crucea vieţii de la gâtul meu au scuipat cu dispreţ.

Am fost uimit când am văzut un preot al lui Amon, cu capul ras şi cu veşmintele albe, care se plimba cu obrăznicie în mulţime, în ciuda interdicţiilor faraonului Akhenaton. Faţa lui strălucea de la uleiul sacru, veşmintele lui erau din cel mai fin in regal şi oamenii se înclinau respectuos în faţa lui şi se dădeau la o parte. Fiindcă era mai prudent aşa, am ascuns crucea lui Aton sub veşminte, căci nu avea nici un rost să provoc vreun scandal. Nu voiam nici să-i rănesc în sentimentele lor pe oamenii simpli: în ciuda faptului că împărtăşeam aceeaşi opinie cu faraonul în ceea ce priveşte vechii zei, mă deosebeam de el, fiindcă eu credeam că fiecare om este liber să se închine oricărui zeu vrea, printre altele, nici nu voiam să o supăr pe Merit.

După aceea, ne-am apropiat de un zid să ascultăm povestea pe care un povestitor o spunea aşezat pe un covor, cu o oală goală în faţă. Oamenii erau adunaţi în jurul lui, săracii stăteau trântiţi pe pământ, fiindcă lor nu le păsa că-şi vor murdări pânza care le înfăşură coapsele. Era o poveste pe care nu o mai auzisem niciodată până atunci. Era povestea unui faraon fals care, spunea povestitorul, trăise cu multe sute de ani mai înainte. El fusese rodul pântecelui unei vrăjitoare negre, pe care Seth însuşi o fertilizase. Acea vrăjitoare reuşise prin vrăji să fie îndrăgită de faraonul adevărat al acelor timpuri, şi când faraonul adevărat a murit, falsul faraon, care se supunea poruncilor lui Seth, şi-a propus să ducă la ruină Egiptul şi să-şi distrugă propriul popor, ca egiptenii să ajungă sclavi la negri şi la sălbatici, de aceea a răsturnat statuia lui Ra. Mâniat, Ra a blestemat Egiptul şi pământul nu a mai rodit, oamenii au murit înecaţi în timpul revărsării Nilului, lăcustele au devorat recoltele, lacurile s-au schimbat în mări de sânge, broaştele au sărit din ape şi s-au amestecat în aluatul din care se pregătea pâinea. Dar, zilele faraonului fals erau numărate, fiindcă forţa lui Ra este mai mare decât aceea a lui Seth, chiar dacă faraonul încercase să ascundă adevăratul nume al lui Seth, atribuindu-i un alt nume. De aceea, falsul faraon a avut parte de o moarte îngrozitoare şi chiar şi vrăjitoarea care îl născuse a murit în chinuri cumplite. Apoi Ra i-a pedepsit pe toţi cei care îl părăsiseră, în schimb, celor care au crezut în el, în ciuda cumplitei

pedepse care-i ameninţa din cauza faraonului fals, le-a restituit casele şi lucrurile şi pământurile lor.

Era o poveste foarte lungă şi atrăgătoare şi oamenii au ascultat-o cu gurile căscate, dar nu şi-au putut disimula nerăbdarea de a se ajunge la sfârşitul fericit, de aceea, loveau nerăbdători pământul cu picioarele şi-şi ridicau braţele supăraţi pe faraonul fals, dar, când povestea s-a apropiat de sfârşit, când faraonul fals şi-a primit pedeapsa şi a fost aruncat la Devoratori în valurile înspăimântătoare ale apelor infernale, când numele lui a fost blestemat şi când credincioşii lui Ra au fost răsplătiţi pentru toate suferinţele lor şi li s-au dat înapoi casele, pământurile şi vitele, atunci, oamenii care ascultau au început să ţopăie şi să urle de bucurie şi au umplut oala de lut a povestitorului cu aramă, unii au pus acolo chiar şi argint.

Am fost uimit de acea poveste şi i-am spus lui Merit:

— Într-adevăr, este o poveste nouă, pe care n-am mai auzit-o niciodată, chiar dacă, atunci când eram copil, credeam că ştiu toate poveştile fiindcă mamei mele, Kipa, îi plăceau foarte mult poveştile; ei îi era milă de viaţa grea a povestitorilor şi nu o dată tatăl meu, Senmut, a trebuit să-i ameninţe cu băţul, fiindcă ea le dădea adesea de mâncare în bucătăria noastră, într-adevăr, aceasta este o poveste nouă şi periculoasă, deoarece presupun că se referă la faraonul Akhenaton şi la zeul lui, deşi nu li s-au rostit numele. Această poveste ar trebui să fie interzisă.

Merit a zâmbit şi mi-a spus:

— Oare cine ar putea să interzică o poveste? Această poveste este deja spusă zilnic în cele două regate pe lângă porţi şi pe lângă ziduri, chiar şi în satele cele mai mici este cunoscută deja şi oamenilor le place foarte mult această poveste, iar dacă gardienii îndrăznesc să-i gonească cu ciomegele pe povestitori, ei spun că este o poveste foarte veche, de câteva sute de ani, şi pot să dovedească acest lucru, fiindcă preoţii au găsit-o consemnată pe papirusuri foarte vechi. De aceea, gardienii nu le pot face nimic povestitorilor, dar am auzit că Horemheb, care este un bărbat plin de cruzime, nu a ţinut seama de nici o dovadă şi de nici un papirus vechi şi a spânzurat pe zidurile Memfisului câţiva povestitori, după care a poruncit ca trupurile lor să fie aruncate la crocodilii din Nil - bineînţeles, nu din cauza acestei poveşti, ci pentru alte motive, care nu erau prea greu de găsit.

Merit m-a luat de mână, a zâmbit şi mi-a spus:

— Circulă din gură în gură prin Teba numeroase profeţii, şi acolo unde vei vedea doi oameni care vorbesc în şoaptă, poţi fi sigur că ei discută

despre preziceri funeste şi, după cum ştii, grâul nu încetează să se tot scumpească, oamenii suferă de foame şi impozitele îi sufocă atât pe cei săraci, cât şi pe cei bogaţi, dar profeţiile spun că încă nu este atât de rău, de aceea tremur doar dacă mă gândesc la răul cel mare care se va abate peste Egipt, îţi voi povesti o oarecare profeţie, despre care s-a vorbit mult la „Coada crocodilului”. A povestit-o un spălător de ziduri, care a auzit-o de la un vânzător din piaţa de zarzavaturi, care, la rândul lui, a auzit-o de la un prieten. Acel prieten al vânzătorului din piaţa de zarzavaturi este un om demn de încredere şi el însuşi a cunoscut-o pe acea bogată văduvă a negustorului de papirus, care i-a povestit cu gura ei ceea ce i s-a întâmplat. Şi uite ce i s-a întâmplat:

Într-una din zilele sacre de dinainte de revărsarea Nilului, acea văduvă, încărcată cu tot felul de ofrande pe care voia să le ducă la mormântul soţului ei din Oraşul Morţilor, s-a urcat într-o corabie ca să traverseze Nilul. În faţa ei stătea o femeie care, deşi arăta ca o femeie obişnuită, era, totuşi, o sfântă, dar nici un călător încă nu bănuia acest lucru, fiindcă veşmintele ei erau murdare şi zdrenţuite şi nici măcar părul nu îi era uns cu ulei. Dar acea femeie sfântă i-a spus văduvei:

— Probabil că bărbatului tău mort îi plăceau mult prăjiturile cu alune, de vreme ce-i duci atât de multe.

Văduva a fost foarte uimită, fiindcă prăjiturile erau la fundul coşului, iar coşul era închis cu un capac, aşa că acea femeie sfântă nu ar fi avut cum să le vadă.

Dar femeia sfântă a continuat:

— Mă mir, întrucât până acum nu am mai văzut pe nimeni să ducă unui mort prăjituri cu alune.

Şi ea a mai spus:

— Uite, în această oala ai pregătit arpacaş fiert în lapte, în coşul de alături este o raţă friptă şi-n amforă bere pregătită după cum obişnuiesc sirienii.

Ea a spus despre toate bucatele care erau în coşurile închise şi despre toate băuturile din oalele cu care oamenii de pe corabie se duceau la mormintele celor apropiaţi din Oraşul Morţilor. Şi după aceea, ea a mai spus şi numele morţilor la care ei urmau să meargă. Toată lumea a fost uimită şi abia atunci a înţeles că ea este o femeie sfântă. Şi ea a mai spus:

— Poporul Egiptului trece acum printr-o mare încercare din cauza blestemului despre care toţi ştiţi. Din cauza acestui blestem, vor veni zile în care nici cu aur nu vei putea cumpăra pâine, dar întăriţi-vă credinţa, pentru că zeii Egiptului nu îi vor abandona decât pe aceia care aduc jertfe şi slujesc falsului zeu şi un semn este acesta că vrăjitoarea, toată lumea ştie

despre cine este vorba, va muri de o moarte cumplită, mai înainte ca grăunţele să se coacă pe câmp.

Acestea au fost cuvintele pe care le-a rostit ea şi lumea a fost cutremurată de vorbele ei şi s-a temut de gardieni, numai că, atunci când corabia a ajuns în Oraşul Morţilor, sfânta femeie s-a risipit ca un fum şi nimeni nu a mai văzut-o după aceea.

M-a indignat acea poveste şi i-am spus lui Merit:

— Oare tu crezi în această prostie? Oare-l poţi crede pe nu ştiu care spălător de pereţi, care a auzit povestea de la un vânzător de zarzavaturi şi aşa mai departe? Oare tu nu simţi că povestea a fost scornită de preoţii lui Amon, ca să aibă proştii la ce să se gândească? Înţeleg deja că ei sunt aceia care incită mulţimea, de aceea oamenii sunt atât de neliniştiţi.

Merit mi-a spus:

— Nu ştiu ce să mai cred, dar dacă ai trăi şi tu în Teba o lună sau un an, vei ajunge să crezi în astfel de poveşti, fiindcă în Teba s-au întâmplat destule miracole şi cine le-a făcut este tocmai acel zeu, al cărui nume nu mai poate fi rostit. Dar să ştii că, dacă vrăjitoarea moare mai înainte de a se coace grâul pe câmp, încep şi eu să cred în ceea ce se tot povesteşte. Poate n-ai auzit că deja ea este bolnavă ?

— Oare ce înţelege lumea prin vrăjitoare? am întrebat-o iritat.

Ea m-a privit mândră cu ochii ei trişti şi mi-a spus:

— Ştii prea bine; şi din povestea pe care am ascultat-o împreună, ai auzit cu urechile tale că, de pe urma negrilor, Egiptul nu are la ce altceva să se aştepte decât la mizerie.

Mi-am retras mâna din mâna ei şi inima mea s-a revoltat împotriva vorbelor ei; coada crocodilului deja îmi lovea capul, aveam o durere surdă în cap şi-mi era şi mai rău din cauza prostiei şi încăpăţânării ei.

Când am ajuns înapoi la „Coada crocodilului”, eram supăraţi unul pe altul şi nu mai aveam ce să ne spunem. Am înţeles că erau adevărate vorbele pe care, odată, faraonul Akhenaton le rostise: „Aton îl va despărţi pe copil de mamă şi pe bărbat de femeia lui şi mulţi nu se vor înţelege între ei, până când regatul lui Aton nu va cuprinde întreg pământul”. Dar eu, oricum ar fi fost să fie, nu aveam de gând să mă despart de Merit din cauza lui Aton, de aceea, mi-am ascuns propriile convingeri şi am glumit şi am fost de acord cu tot ceea ce a spus Merit, până la căderea nopţii, când s-a întors Kaptah.

Cred că nimeni nu ar fi putut să fie într-o proastă dispoziţie dacă l-ar fi văzut pe Kaptah. Când a intrat, s-a zguduit cârciuma din temelii şi nu mi-a venit să-mi cred ochilor că este el. Era gras ca o scroafă înainte de a făta şi, ca să poată încăpea pe uşă, s-a întors pe-o latură. Obrajii îi erau rotunzi ca luna şi străluceau de uleiuri preţioase, pe cap purta o elegantă perucă albastră şi ochiul lui chior era acoperit de o placă de aur. Nu mai era înveşmântat în haine siriene, ca altădată, purta veşminte egiptene dintr-o ţesătură fină de in, gâtul, braţele şi gleznele îi erau încărcate de coliere grele din aur, care zdrăngăneau la fiecare mişcare pe care o făcea.

Când m-a văzut, a scos un chiot de bucurie, şi-a ridicat braţele surprins şi apoi s-a înclinat în faţa mea cu mâinilelia nivelul genunchilor, deşi îi era atât de greu să o facă din cauza burţii. Şi el mi-a spus:

— Fie binecuvântată această zi în care stăpânul meu a ajuns acasă!

Era copleşit de emoţie şi a început să plângă, a căzut în genunchi şi mi-a îmbrăţişat picioarele, a suspinat şi după voce l-am recunoscut pe Kaptah cel de altădată, care mi se părea că se ascunde undeva, sub pânza fină din in regal, sub brăţările de aur, uleiurile preţioase şi peruca albastră. L-am ajutat să se ridice, l-am îmbrăţişat şi i-am mirosit umerii şi obrajii. Am avut impresia că îmbrăţişez un taur gras şi că miros o pâine caldă, atât de puternic fusese mirosul de cereale pe acolo pe unde umblase toată ziua. Şi el mi-a mirosit cu respect umerii şi mi i-a udat cu lacrimile lui de bucurie, a râs şi a strigat:

— Pentru mine, astăzi este cea mai fericită zi, de aceea îi voi cinsti cu câte o coadă de crocodil pe toţi cei care se află acum în această onorabilă cârciumă. Dar atrag atenţia tuturor celor care vor şi o a doua coadă de crocodil, că trebuie să şi-o plătească singuri.

După aceea, el m-a condus într-o cămăruţă din spate şi m-a aşezat pe covoare moi şi a invitai-o pe Merit să stea lângă mine şi a poruncit sclavilor şi servitorilor să ne servească cu ce era mai bun în casă. Vinurile erau din cele mai renumite podgorii ale faraonului, iar friptura de gâscă ţi se topea în gură, era cea mai bună din tot Egiptul gâscă friptă din Teba, fiindcă gâştele erau îngrăşate cu peşte putrezit, de la care carnea devenea fragedă şi nemaipomenit de gustoasă.

După ce am mâncat şi am băut, el mi-a spus:

— O, slăvite Sinuhe, domnul şi stăpânul meu! Cred că ai citit atent toate papirusurile pe care ţi le-am trimis în toţi aceşti ani în Oraşul Orizontului lui Aton, întocmite cu conştiinciozitate de către scribii şi socotitorii mei. Sper că-mi vei permite să trec în contul tău această masă regească şi paguba pe care mi-am făcut-o eu însumi într-un moment de prea mare entuziasm, pe care nu pot să mi-l iert, când am oferit tuturor clienţilor acestei cinstite cârciumi să bea pe gratis coadă de crocodil, atât de tare mi-am pierdut mintea de bucurie că te-am revăzut. Oricum, paguba va fi neînsemnată în comparaţie cu ceea ce ai câştigat datorită isteţimii mele atunci când i-am învârtit pe degete pe acei dezgustători perceptori de impozite ai faraonului.

I-am răspuns:

— Vorbele tale sunt ca nişte bolboroseli ale negrilor din ţări depărtate, nu-mi bat eu capul să le înţeleg, n-ai decât să faci cum crezi tu că este mai bine, doar ştii că eu am mai multă încredere decât în oricine altul din lumea asta. Am citit, bineînţeles, toate hârtiile, pline de tot felul de socoteli, pe care mi le-ai trimis, dar trebuie să-ţi mărturisesc că nu am înţeles nimic din ele, fiindcă acolo sunt prea multe cifre, cam tot atâtea cifre cât de multe erau pe hârtiile scribilor lui Horemheb, când el le-a ordonat să socotească de câtă vreme ar fi nevoie, dacă toţi oamenii din lume ar fi aduşi în faţa faraonului Akhenaton şi el ar vorbi cu fiecare în parte despre zeul Aton şi despre adevăr. Dar socoteala pe care ei au început-o nu se poate termina niciodată, fiindcă în fiecare ţară din lume se nasc fără încetare alţi copii, care probabil că vor ajunge să îmbătrânească mai înainte de a putea fi aduşi în faţa faraonului şi aşa că niciodată faraonul nu va putea să vorbească cu toţi oamenii din lume, chiar dacă ar vorbi fără întrerupere, de dimineaţă până seara şi de seara până dimineaţa. Cred că la fel stau lucrurile cu hârtiile pe care mi le-ai trimis. La început, am încercat eu să le desluşesc,

dar, până la urmă, m-am lăsat păgubaş, iar acum, numai dacă le văd, începe să mă doară capul.

Kaptah a râs fericit şi burdihanul lui se scutura ca un sac plin cu pene când râdea, a râs şi Merit, care, după ce băuse vin, se întinsese lângă mine, sprijinindu-şi cu o mână gâtul, să-i pot admira pieptul strâns în pânza de in.

Apoi Kaptah mi-a spus:

— O, înţeleptule Sinuhe, stăpânul meu, mă bucur atât de mult că te revăd şi mă bucur şi mai mult că ai rămas la fel de naiv, atât de departe de realitate, şi că nu te pricepi la afaceri mai mult decât se pricepe un porc la perle; se înţelege că eu nu vreau să te compar cu un porc, dimpotrivă, mulţumesc tuturor zeilor Egiptului, fără să-i mai numesc, fiindcă ar fi o pierdere inutilă de timp, că mi te-au dat în dar, deoarece tot atât de bine ar fi putut să te dăruiască de stăpân unui hoţ sau unui tâlhar, care ar fi făcut din tine un om sărac, în timp ce eu am făcut din tine unul dintre oamenii cei mai bogaţi ai Egiptului.

I-am adus aminte că nu are nici un rost să mulţumească vreunui zeu al Egiptului, ci doar mie, pentru că eu am fost atât de înţelept, încât am putut deosebi piatra preţioasă, care se ascundea printre alte pietre obişnuite, în ziua în care l-am cumpărat de la piaţa de sclavi pe un preţ de nimic, fiindcă era chior. Mi-am adus aminte cu emoţie de acea zi şi i-am mai spus:

— Într-adevăr, niciodată nu voi putea uita acea zi când te-am văzut prima oară, eu eram atât de tânăr, iar tu erai legat cu lanţuri la glezne de stâlpul sclavilor şi spuneai în gura mare tot felul de grosolănii despre femeile care treceau şi cereai bere de la bărbaţi, dar fără nici o ezitare, eu am făcut cel mai înţelept lucru din viaţa mea când te-am cumpărat, chiar dacă la început mă îndoisem de asta. Totuşi, eu nu aveam pe atunci aşa de mult argint ca să-mi cumpăr un sclav mai bun, fiindcă abia atunci îmi începeam meseria de medic, dar vorbele pe care mi le-ai spus au fost pe placul meu.

Kaptah s-a întristat, fruntea i s-a umplut de riduri şi mi-a spus indignat:

— Oare are vreun rost să ne aducem aminte de întâmplări atât de vechi şi de incomode, care nu se mai potrivesc cu demnitatea mea de acum?

După aceea, ca să schimbe vorba, el a început să-l laude pe scarabeul nostru, şi a adăugat:

— Să spun drept, cea mai înţeleaptă faptă pe care tu ai făcut-o a fost atunci când mi-ai dat scarabeul în grijă, nu încape îndoială că scarabeul este acela care a făcut din tine un om bogat, mai bogat decât vei fi visat tu

vreodată, şi chiar dacă perceptorii de impozite ai faraonului au roit în jurul meu ca nişte muşte turbate, eu le-am venit de hac, fiindcă am plătit doi scribi sirieni care i-au zăpăcit cu socotelile lor atât de încurcate, aşa că perceptorii de impozite au preferat să se lase mai bine păgubaşi decât să înnebunească. Nici Seth, cu toată oastea lui de demoni, nu s-ar încumeta să descurce socotelile pe care doi sirieni le aranjează cu abilitate, dar, fiindcă tot veni vorba despre Seth, mi-am adus aminte de vechiul nostru prieten Horemheb, căruia i-am împrumutat aur, după cum cred că ştii. Dar mai bine să nu vorbesc despre acel aur, că-ncepe să mi se răvăşească din nou mintea de indignare, vreau ca gândurile să-mi fie uşoare acum ca păsările cerului, fiindcă mă bucur că te văd, stăpânul meu. Poate că gândurile-mi zburdă atât de libere din cauza vinului, bea-l, stăpâne, bea cât încape în burtă, un astfel de vin, roşu ca sângele şi gros ca uleiul, nu vei găsi nici în pivniţele faraonului, nu-ţi fie teamă că te voi înşela eu mai mult decât se cuvine când o fi să mi-l plăteşti. O, aş fi vrut să-ţi povestesc despre bogăţiile tale, dar îmi este teamă că mare lucru nu vei înţelege, aşa că mă limitez să-ţi spun doar că, datorită mie şi scarabeului, în acest moment tu eşti mai bogat decât mulţi dintre cei mai bogaţi oameni ai Egiptului şi tu ai adevărate bogăţii, fiindcă nu este bogat cel care posedă doar aur, bogat este acela care are case, depozite, corăbii şi debarcadere, pământuri, livezi de fructe, cirezi de vite şi sclavi. Tu ai toate aceste bogăţii, despre care probabil nici nu ştii, pentru că eu a trebuit să le înscriu pe diferite nume ale slujitorilor şi scribilor noştri, ca să nu te jupoaie prea mult perceptorii de impozite, fiindcă cei bogaţi, conform noilor legi, trebuie să plătească mai mult decât cei săraci şi dacă celor săraci li se reţine a cincea parte din măsura lor de cereale, cei bogaţi trebuie să le plătească acelor blestemaţi de perceptori a treia parte, chiar şi jumătate, ce mai încolo şi-ncoace, aceşti împuţiţi de perceptori sunt ca nişte păsări de pradă. Niciodată un faraon nu a făcut o lege atât de nedreaptă. Aceste impozite şi pierderea Siriei au sărăcit Egiptul, dar ceea ce este ciudat este că, totuşi, cei bogaţi se îmbogăţesc şi mai mult, iar cei săraci sărăcesc în continuare şi nu are ce face faraonul, fiindcă, fără îndoială, este meritul zeilor că se întâmplă aşa. Bucură-te, Sinuhe, tu eşti, într-adevăr, foarte bogat şi, dacă te interesează care este secretul bogăţiei tale, află că bogăţia ta se trage de la grâu.

Şi, în acest timp cât a vorbit, Kaptah a băut vin cu înverşunare şi vinul i s-a scurs şi pe veşminte, dar a spus că nu-i pasă lui de veşminte, fiindcă, de fiecare dată când se pătează cu vin, le dăruieşte scribilor oficiali sau celor

care mediază preţul grâului şi câştigă astfel mai mult decât a plătit atunci când le-a cumpărat. S-a lăudat cu afacerile lui şi a mai spus:

— Este nemaipomenit acest scarabeu al nostru, stăpâne, fiindcă, chiar din prima zi când ne-am întors din acea lungă călătorie prin lume, m-a condus direct la cârciuma unde se adună negustorii de grâu şi beau până nu mai pot, după care încheie marile afaceri. Aşa am ajuns eu să cumpăr grâu pentru tine şi încă din primul an câştigul nostru a fost mare, deoarece câmpurile lui Am, iertare, voiam să spun marile câmpuri, erau în paragină, nearate şi neînsămânţate, după cum ştii. Dar grâul este minunat, îl poţi cumpăra şi vinde când vrei, chiar şi înainte de inundaţii, când încă nici nu a fost semănat, deoarece preţul lui creşte de la un an la altul, parcă ar fi o magie, fiindcă cel care cumpără grâu nu pierde niciodată nimic. De aceea, începând de acum, nici nu mai vreau să vând grâu, am să-l cumpăr şi-am să-l burduşesc în hambare şi-am să-l vând doar atunci când o măsură de grâu se va schimba pe aur şi, fără îndoială, se va ajunge şi la asta, iar vechii negustori nu-şi vor crede ochilor şi-şi vor sfâşia veşmintele de pe ei şi-şi vor plânge necazul când vor înţelege cât de proşti au fost de-au vândut tot grâul lor, de pe urma căruia, dacă l-ar fi păstrat, ar fi putut obţine averi imense.

Kaptah mi-a aruncat o privire mulţumită şi a mai sorbit din cupa lui de vin, ne-a turnat vin şi mie şi lui Merit şi a spus pe un ton serios :

— Totuşi, omul nu trebuie să-şi rişte tot aurul pentru o singură faţă a unui zar, de aceea, am socotit că este mai înţelept să asigur câştigul tău cu mai multe feţe ale zarului, dragul meu stăpân. Momentul este cel mai potrivit şi poate că eu ar trebui să binecuvântez numele faraonului, fiindcă numai din cauza ciudatelor lui legi şi cu ajutorul blestemaţilor de perceptori, toţi aceia care erau peste măsură de bogaţi s-au ruinat - dar şi marea lor, nemărginit de marea lor prostie i-a ajutat să-şi piardă bogăţiile de au ajuns să-şi vândă şi casa, după ce au plătit datoriile la perceptori, ca să aibă o bucată de pâine, iar cei care făceau comerţ cu Siria şi cântăreau aurul cu lopata, mândrindu-se cu veşmintele lor bogate şi cu bijuteriile strălucitoare, au ajuns săraci lipiţi pământului, după ce şi-au vândut corăbiile, casele şi averea la preţuri de nimic; aşa că tu eşti acum proprietarul atâtor case în Teba, încât nici nu le poţi număra de multe ce sunt, dar, deşi sunt ale tale, nu toate sunt pe numele tău, fiindcă n-am fost eu atât de prost să le fac jocul perceptorilor de impozite, după cum ţi-am mai spus. Şi să ştii, cu toate că eşti atât de bogat, eu nu te-am furat mai mult

decât obişnuiam înainte, fiindcă nu avea nici un rost, din moment ce-mi păstrez jumătate din câştigul pe care-l ai de pe urma afacerilor mele înţelepte; este drept că-mi reproşez mie însumi, din când în când, că sunt atât de sensibil şi de conştiincios şi nu fur mai mult de la tine, dar, mulţumesc zeilor, nu am nevastă, nu am nici copii, care să-mi reproşeze fără încetare că nu fur mai mult. Eu ştiu că nici un alt om nu poate fi înşelat mai uşor decât poţi fi tu înşelat, dar dacă nu te fur mai mult, este fiindcă-mi eşti drag, binecuvântat fii, o, Sinuhe, stăpânul meu !

Merit stătea tolănită pe covoarele moi, se uita la mine şi o pufnea râsul când vedea expresia confuză a feţei mele, eram atât de copleşit de vorbele lui Kaptah, încât nici nu puteam să urmăresc cu atenţie tot ceea ce spunea. Dar Kaptah a început din nou să-mi explice:

— Tu trebuie să înţelegi, stăpânul meu, că dacă eu îţi vorbesc despre câştigurile şi despre bogăţia ta, mă refer la ceea ce ai efectiv, după ce toate dările şi impozitele au fost deja plătite. Se înţelege că am scăzut şi darurile pe care a trebuit să le fac perceptorilor de impozite ca ei să închidă ochii la socotelile încurcate pe care le-au întocmit scribii mei sirieni, ca să nu mai spun cât vin le-am dat, că ăştia-s bărbaţi zdraveni ca nişte tauri şi vinul li se scurge-n gâtleje ca-ntr-o groapă fără fund. Sunt cele mai bune vremuri pentru perceptorii de impozite, niciodată nu a fost atât de bine pentru ei ca acum şi tare aş mai vrea să fiu şi eu perceptor de impozite dacă n-aş fi Kaptah, tatăl grâului şi prietenul săracilor. Este o măsură de siguranţă că sunt prieten cu săracii, fiindcă ei îmi binecuvântează numele când - din când în când - le dau grâu, cine ştie, poate că se întorc vremurile şi nu este bine să fii duşman cu nimeni. Dar este drept că se lasă cu nişte pierderi aceste crize de bunătate ale mele, dar nu trebuie niciodată uitat că, în perioada de nelinişte, de obicei, ard casele bogătaşilor, casele nobililor şi magaziile de cereale. La drept vorbind, ei îmi sunt recunoscători când le dau o măsură de grâu, îmi binecuvântează numele şi-şi apasă degetul, dacă vreau, pe nu are importanţă ce hârtie; mai neliniştiţi sunt atunci când îşi lasă amprentele pe hârtiile faraonului, fiindcă ei nu ştiu să citească şi hoţii de distribuitori, dacă le dau o măsură de grâu, scriu pe hârtie că le-au dat cinci.

După ce a terminat de vorbit, Kaptah şi-a încrucişat braţele pe piept şi a rămas încremenit, aşteptînd să-l laud. Dar vorbele lui mi-au dat de gândit şi l-am întrebat:

— Deci noi avem mult grâu în depozite?

Kaptah s-a simţit umilit, fiindcă după ce-şi bătuse gura atâta ca să-mi prezinte cât mai clar în ce constă averea mea, întrebarea era fără rost, el aştepta câteva vorbe în care să-i laud iscusinţa, de aceea nici nu mi-a răspuns.

I-am spus:

— Dacă este aşa, tu va trebui să-l împărţi colonilor care cultivă pământurile blestemate, ca să-l semene, fiindcă ei nu au grâu bun pentru semănat, grâul lor este pătat cu sânge. Apele s-au retras deja, este vremea aratului şi semănatului, aşa că va trebui să te grăbeşti.

Kaptah s-a uitat cu milă la mine, a scuturat din cap şi a spus:

— Dragul meu stăpân, nu-ţi sfărâma preţiosul tău cap cu astfel de treburi la care nu te pricepi, lasă-mă pe mine să mă ocup de toate. Încearcă, te rog, să urmăreşti cu atenţie ceea ce-ţi voi spune: la început, noi, negustorii de grâu, am câştigat bine împrumutându-le grâu colonilor, fiindcă ei trebuiau să restituie, pentru o măsură de grâu împrumutată, două măsuri de grâu şi chiar şi ceva mai mult şi, dacă nu puteau să plătească, îşi tăiau vitele şi-şi plăteau datoria cu piei de vită. Dar preţul grâului a crescut, această afacere este proastă şi-i mai avantajos dacă în această primăvară vor rămâne câmpurile necultivate, fiindcă preţul grâului va creşte şi mai mult. De aceea, nu putem fi chiar atât de nebuni încât să mai împrumutăm grâu colonilor pentru ca ei să aibă ce semăna, şi dacă, să zicem, eu aş face-o, mi-aş atrage ura din partea tuturor negustorilor de grâu.

I-am spus energic:

— Execută-mi ordinul, Kaptah, grâul este al meu şi eu nu vreau să mă gândesc la nici un profit, eu i-am văzut pe coloni şi ei sunt atât de slabi încât li se văd oasele prin piele ca sclavilor din mine şi le-am văzut şi pe femeile lor cărora le atârnă ţâţele ca nişte burdufuri uscate şi i-am văzut şi pe copiii lor, care dau târcoale, ca nişte animale flămânde, cu picioarele lor descărnate, cu ochii trişti şi pleoapele devorate de muşte. De aceea, vreau să distribui tot grâul pe care-l am pentru ca ei să-l semene. O fac în numele lui Aton, dar şi pentru faraonul Akhenaton, pe care-l iubesc. Dar nu le dărui grâul fiindcă am văzut deja că, din prea multă dragoste şi din prea multe daruri, nu se pot naşte decât lenea, lipsa de voinţă, indiferenţa şi lăcomia. Ei au primit până acum în dar pământuri şi vite şi n-au fost în stare să tragă foloase de pe urma lor. N-ai decât să recurgi la ciomag, Kaptah, dacă este nevoie, fiindcă grâul trebuie semănat şi recoltat, altfel nu se poate, este o

ruşine că oamenii Egiptului mor de foame. Dar nu vei cere nimic în plus de la ei, le vei împrumuta măsura pentru măsură.

Când a auzit porunca mea, Kaptah a început să urle şi să-şi rupă veşmintele de pe el, că şi-aşa erau murdare de la vin, şi mi-a spus:

— Măsură pentru măsură, stăpâne? Este o nebunie, oare nu-ţi dai seama că nici n-aş mai avea de unde să fur nimic, din moment ce tu nu câştigi nimic? De altfel, după ce că eşti lipsit de orice simţ practic, vorbele pe care le rosteşti sunt şi periculoase, fiindcă dacă voi proceda aşa, mi-i voi face duşmani nu numai pe negustorii de cereale, dar chiar şi pe preoţii lui Amon, uite că-i pot urla numele fără să-mi fie teamă, fiindcă de aici nimeni nu ne aude. Parcă n-ai trăi pe acest pământ, stăpâne, şi n-ai şti că puterea lor este mai înspăimântătoare acum decât oricând şi că ei vor face vrăji şi ne vor blestema casele, corăbiile, depozitele şi morile şi chiar şi această cârciumă va fi blestemată de ei, ba nu, fiindc-am fost isteţ şi-am înscris-o pe numele lui Merit şi mă bucur, totuşi, că multe dintre bogăţiile tale sunt înregistrate sub alte nume şi că vor scăpa de blestemele preoţilor lui Amon, fiindcă toate de pe lumea asta le ştiu preoţii lui Amon de la perceptorii de impozite, arză-i-ar focul, pe unde trec ei, lasă curat precum capul unui bărbat chel. Dar, fiindcă tot veni vorba de chelie, eu nu vreau să te supăr, stăpâne, dar după ce ţi-ai scos peruca, pentru că te-ai înfierbântat de la vin, am observat că a început să te părăsească părul, aşa că, dacă vrei, îţi voi da o alifie vrăjită, ca să-ţi crească părul mai des chiar decât l-ai avut înainte; nu-ţi fie teamă că-ţi cer ceva pentru ea, ţi-o dau în dar; eu am aşa ceva de vânzare şi mulţi dintre cei care au cumpărat-o au spus că face minuni, numai un singur bărbat a fost puţin nemulţumit, fiindcă, după ce s-a uns cu alifia aceasta, i-a crescut părul lânos şi creţ ca al negrilor, şi a fost nevoit să se radă complet pe cap, dar el a fost atât de beat când am fost la judecător, aşa că nu i-am plătit pentru mărturia lui tot atât de mult cât altora, care au declarat că i-a ajutat mult această alifie.

A recurs la această strategie vicleanul de Kaptah, împuindu-mi capul cu tot felul de prostii, ca să câştige timp şi să mă determine să renunţ la hotărârea mea, dar când a văzut că nu reuşeşte nimic, a început să blesteme şi a folosit în înjurături complicate nume de zei, pe care le învăţase în călătoria noastră prin lume, iar la urmă mi-a spus:

— Oare te va fi muşcat vreun câine turbat sau te-a înţepat vreun scorpion, stăpâne? Să spun drept, la început am crezut că vrei să faci o glumă, oricum, ar fi fost o glumă proastă. Hotărârea ta ne va ruina, dar, cine

ştie, poate că scarabeul ne va ajuta şi de data aceasta Dar, îţi spun sincer, mie nu-mi mai face nici o plăcere să privesc oameni slăbănogi, de aceea, mă fac că nu-i văd când îi întâlnesc în cale şi te-aş sfătui şi pe tine, stăpâne, să închizi ochii; dacă nu-i văd, nu ştiu, iar ca să-mi liniştesc cugetul, dăruiesc, din când în când, grâu săracilor. Dar ce mă indispune cel mai mult din cele spuse de tine este că mă îndemni să fac un drum care nu-mi place defel, fiindcă pe-acolo pământul alunecă şi s-ar putea să-mi rup vreun picior sau să cad în vreun canal de irigaţie şi să ştii că numai tu vei fi vinovat de moartea mea. Uită-te la mine, eu sunt deja bătrân şi prefer patul meu confortabil şi mâncarea pe care mi-o pregăteşte Muti, o, dac-ai şti ce fripturi aromate este ea în stare să facă, decât să-mi dau sufletul din mine alergând prin coclauri.

Dar nu mi-a fost milă de el şi i-am spus:

— Adevărul este că tu minţi acum mai straşnic decât înainte, Kaptah, şi pot spune că, în aceşti ani de când nu ne-am mai văzut, nu ai îmbătrânit deloc, dimpotrivă, parcă ai întinerit, mâinile nu-ţi mai tremură şi nici ochii nu-ţi sunt roşii, chiar dacă ai băut, slavă zeilor, destul vin acum. Şi dacă te îndemn să faci acest drum greu, o fac pentru că-mi eşti drag şi, ca medic, îţi spun că te-ai îngrăşat peste măsură; de la atâta grăsime îţi oboseşte inima, iar respiraţia ta nu este normală. Eu sper că după o astfel de călătorie tu vei mai slăbi puţin; de altfel, mi-ar fi şi ruşine să merg alături de tine pe stradă, aşa gras cum eşti. Adu-ţi aminte ce vesel erai pe vremuri, când străbăteam împreună drumurile prăfuite ale Babilonului, cât de fericit erai când călătoreai pe spinarea unui măgar prin munţii din Liban, ca să nu mai spun că şi mai vesel ai fost când ai coborât de pe măgar la Kadeş. Adevărul este că, dacă aş fi mai tânăr, iertare, dacă nu aş avea de îndeplinit nişte ordine ale faraonului aici, te-aş însoţi, pentru a-mi bucura inima De altfel, vei vedea cât de bine te vei simţi când oamenii îţi vor binecuvânta numele.

Kaptah a fost enervat tot timpul cât am vorbit şi a încruntat sprâncenele supărat când i-am amintit despre măgar, iar după aceea, s-a apucat să socotească pe degete ceva foarte complicat. După ce a terminat, a spus:

— Ca să iasă treaba ca lumea, eu ar trebui să-i iau cu mine pe toţi servitorii şi să mai plătesc şi alţii ca să pot să distribui grâul. Trebuie să iau şi scribi şi tot ceea ce este necesar pentru măsurat, fiindcă acei slujitori ai lui Aton sunt cam necinstiţi şi dacă nu le tăbăcesc bine spinările, ajung să termin de distribuit grâul, care trebuie semănat, la vremea culesului. Din fericire, avem corăbiile noastre, aşa că nu trebuie să-mi rup picioarele pe

drum; trebuie să-mi iau şi un bucătar bun, fiindcă burdihanul meu este deja leneş şi nu se mai împacă decât cu mâncărurile cele mai fine. Trebuie să-mi iau şi sclavi, care să mă poarte în litieră, fiindcă, uită-te la mine, stăpâne, şi spune şi tu dacă bătrânele mele picioare umflate mai sunt în stare să susţină acest burdihan. Dar, nimic de spus, au fost şi câteva vorbe înţelepte în discursul tău, fiindcă am observat că fetele de la bordel au început să râdă de mine şi, să-ţi spun drept, de la o vreme nu mă mai pot şi eu distra cu o femeie, fiindcă-mi pierd respiraţia şi-i mare păcat, eu am destul de mult aur şi m-aş putea distra cu cele mai frumoase fete din Teba dac-aş vrea; dar chiar dacă n-ar fi burdihanul acesta ca să mă încurce, tot nu mi-aş risipi eu aurul pe cele mai scumpe, este inutil să-mi bat gura ca să-ţi explic de ce, fiindcă tot nu eşti în stare să înţelegi, după părerea mea, n-are importanţă ce călăreşti, şi o simplă sclavă se pricepe la fel de bine ca şi o tânără unsă cu toate uleiurile scumpe din lume şi cu inele de aur în nas, să facă fericit un bărbat. Dar nu ar fi trebuit să-ţi vorbesc ţie despre femei, fiindcă nu te pricepi tu nici la femei, nici la alte bucurii ale vieţii, se vede după figura ta, parcă-i mai acră decât înainte. Totuşi, doresc din tot sufletul ca scarabeul nostru să aranjeze în aşa fel încât hotărârea ta nebunească să ne aducă şi vreun folos, că după binecuvântarea colonilor nu prea mă omor; de altfel, nici după blesteme, şi în legătură cu toată această nebunie, va trebui să-mi schimb toate socotelile, dar nu are nici un rost să-ţi povestesc cum, fiindcă nu eşti tu în stare să înţelegi nimic. În orice caz, îţi doresc să te trimită şi pe tine cineva într-o călătorie atât de grea, ca să simţi şi tu pe pielea ta ce simt că-mi faci tu mie, fiindcă nici tu nu eşti chiar atât de slab acum.

Acea urare a lui s-a împlinit destul de repede şi am să povestesc despre acest lucru puţin mai târziu. Nu ne-am mai certat şi Kaptah nu a mai avut de făcut nici o obiecţie, am stat împreună până târziu şi am băut vin şi Merit a băut împreună cu noi şi şi-a dezvelit sânii ei arămii ca să-i sărut. Kaptah a povestit despre călătoria noastră pe drumurile Babilonului şi dacă el, într-adevăr, va fi făcut toate acele isprăvi despre care a povestit, înseamnă că eu chiar am fost orb şi surd de nu le-am remarcat din cauza Mineei. Nu am putut-o uita pe Minea, chiar dacă am dormit în acea noapte alături de Merit şi mi-a fost bine cu ea; inima mea era fierbinte şi nu mi-am mai simţit singurătatea. Dar nu i-am spus „sora mea”, am iubit-o ca un prieten şi ea mi s-a dăruit din prietenie, numai o femeie cu un suflet bun poate să se dăruiască aşa unui bărbat. Eram gata să sparg o amforă cu ea, dar ea nu a vrut, pentru că, a spus ea, se născuse într-o cârciumă, iar eu

eram prea nobil şi prea bogat pentru o femeie ca ea. Dar cred că mai presus de aceste motive era dorinţa de a-şi păstra libertatea şi de a fi în continuare prietenă cu mine.

A doua zi, a trebuit să merg la palatul de aur, pentru a o saluta din partea faraonului pe regina-mamă, cea pe care toată Teba o numea vrăjitoarea neagră. Nimeni nu trebuia să întrebe la cine se referă, dacă auzea pe cineva vorbind despre vrăjitoarea neagră. Eu cred că, în ciuda înţelepciunii şi abilităţii, ea însăşi era vinovată că toţi o numeau aşa, fiindcă era o femeie bătrână, crudă şi vicleană şi marea ei putere, pe care încă o mai avea, înăbuşise tot ceea ce fusese odinioară bun în ea.

Dar, în timp ce mă îmbrăcam pe corabie cu veşminte din in regal şi mă împodobeam cu toate însemnele demnităţii mele, a sosit bucătăreasa mea din fosta casă a turnătorului de cupru şi mi-a spus supărată:

— Fie binecuvântată ziua în care stăpânul meu a sosit acasă! Oare nu puteai să treci pe-acasă, decât să hoinăreşti toată noaptea prin casele de distracţie? Am întors toată lumea pe dos cu sosirea ta în Teba, am făcut curat în toată casa şi am pregătit mâncăruri gustoase, cum nici regii nu mănâncă, toată noaptea am vegheat ca să se coacă pâinea şi prăjiturile şi i-am îndemnat cu băţul pe puturoşii ăia de sclavi ai tăi să se mişte şi să muncească mai repede, că mă dor şi braţele şi-am obosit să-i tot lovesc. Eu sunt bătrână şi obosită şi nu am avut niciodată încredere în bărbaţi, iar purtarea ta de aseară şi din această dimineaţă nu face decât să-mi întărească convingerile. Grăbeşte-te şi vino să mănânci şi cheam-o şi pe destrăbălată aia a ta, fără de care n-ai fi putut să stai şi tu o zi acasă.

A vorbit aşa, fiindcă aşa-i era felul, dar eu ştiam că ea o preţuieşte şi o admiră pe Merit, mă obişnuisem cu felul în care vorbea de când munceam ca medic în cartierul săracilor, aşa că urechile mele se desfătau cu vorbele ei şi simţeam că sunt acasă. Am urmat-o şi am trimis un mesager la „Coada crocodilului”, ca s-o cheme pe Merit şi, mergând cu paşi târşâiţi pe lângă litiera mea, Muti bodogănea şi-mi spunea:

— Credeam că deja te-ai mai liniştit şi că duci şi tu o viaţă mai ordonată, dacă tot trăieşti la curtea regală, dar nu se observă că ai fi învăţat ceva nou acolo, eşti la fel de obraznic ca şi înainte, deşi ieri, când te-am văzut, am avut impresia că eşti mai liniştit. M-am bucurat când am văzut că te-ai îngrăşat, fiindcă atunci când se îngraşă, un bărbat începe să se liniştească şi să nu dai vina pe mine dac-ai să slăbeşti în Teba din cauza temperamentului tău excesiv, toţi bărbaţii sunt la fel, o, zei, tot răul vine de la acel neînsemnat obiect, pe care-l ascund bărbaţii sub pânza care le înfăşoară şoldurile, nici nu-i de mirare că-l ascund, fiindcă ar fi şi mai mult scandal în lume, dacă l-ar purta pe din afară.

A vorbit în felul acesta şi a bombănit fără încetare şi nu ştiu de ce mi-am adus aminte de mama mea, Kipa, şi am simţit un gol în suflet, fiindcă niciodată nu aveam să o mai revăd şi mi-a venit să plâng, de aceea m-am răstit la ea, deoarece nu voiam să plâng. I-am spus:

— Taci odată femeie, vorbele tale mă enervează şi sunt ca un bâzâit de muscă în urechile mele !

Ea a încetat şi a fost foarte mulţumită că a reuşit să mă enerveze şi că m-am răstit la ea, era felul ei de a fi şi de a gândi aşa, fiindcă ea iubea regulile lăsate de zei şi voia să fie, din când în când, suduită de stăpânul ei.

Casa era decorată de sărbătoare cu ghirlande de flori pe verandă, curtea era proaspăt măturată şi chiar şi porţiunea de stradă din faţa curţii, iar în curtea vecinilor era o pisică moartă, probabil că fusese aruncată în grabă, când se măturase strada. Pe stradă m-au întâmpinat copii, care fuseseră plătiţi ca să-mi spună: „Binecuvântată fie ziua când stăpânul nostru a ajuns acasă”. De fapt, Muti făcuse toată această paradă cu un scop ascuns, fiindcă pe ea o deranja foarte mult că eu nu aveam copii, deşi nici nu-şi putea imagina că ar putea fi servitoarea unui bărbat care ar avea o soţie, era ceva de neînţeles în toate dorinţele ei ciudate. Le-am dat copiilor nişte bănuţi de cupru, Muti le-a dat prăjituri şi ei au plecat foarte fericiţi. După aceea a sosit şi Merit şi ea era deosebit de frumos îmbrăcată şi avea flori împletite în păr, părul ei era parfumat şi strălucea uşor şi Muti a suspinat când ne-a turnat apă pe mâini. Mâncarea a fost delicioasă şi am mâncat cu poftă, fiindcă era mâncare din Teba; în Oraşul Orizontului lui Aton îi şi uitasem gustul, dar cred că nu greşesc când afirm că nicăieri în lume nu poţi găsi mâncare mai gustoasă decât în Teba. Cine ştie, poate că pofta de mâncare mi-o stârnise Merit. Mă simţeam întinerit de când o regăsisem, dar poate că numai inima îmi era mai tânără, nu şi trupul.

Însă, tot timpul cât ne-a servit cu mâncare, Muti a vorbit şi ea s-a plâns că mâncarea nu i-a reuşit aşa după cum a vrut:

— Cred că mă vei blestema, stăpâne, fiindcă această pasăre este prea friptă şi s-ar putea să nu-ţi placă nici sosul. Ceea ce ai gustat acum, Merit, sunt rinichi, frăgeziţi cu seminţe primăvăratice de palmier, care, de obicei, îmi reuşesc atât de bine, totuşi, acum cred că au stat prea mult la fiert. Nici nu ştii tu, stăpâne, de câte ori am avut plăcerea să vorbesc cu această frumoasă şi respectabilă femeie şi de câte ori i-am spus să se ferească de tine şi i-am explicat cât de necoaptă şi de schimbătoare îţi este mintea, cât de naiv şi de nebun eşti, dar ea n-a vrut să mă creadă şi nu pot să înţeleg ce-o fi găsit atât de bun la tine, mai ales că acum ai şi chelie. Dar femeile tinere sunt la fel de nebune ca şi bărbaţii şi sunt fascinate de acel neînsemnat obiect pe care bărbaţii, nu, uite că nu mai vreau să vorbesc acum despre asta, dar voi ştiţi bine ce-am vrut să spun şi cred că Merit a înţeles şi ea, că doar nu-i chiar atât de tinerică. Totuşi, nu-i chiar atât de rău pentru o femeie să se distreze din când în când cu-n bărbat, aşa cred, dar este important să nu se încreadă în vorbele lui mincinoase. Uite, peştişorii aceştia mici i-am conservat în ulei de măsline, aşa cum fac oamenii din Creta, dar mă îndoiesc că ştiu cretanii să-i prepare mai bine, deşi, de data aceasta, cred că s-au cam râncezit.

I-am mulţumit călduros lui Muti şi i-am lăudat mâncarea până când, de emoţie, i s-a încreţit fruntea şi a început să se smiorcăie şi i-a mulţumit şi Merit. Nici nu ştiu, va fi fost acea masa pe care ne-a pregătit-o Muti în fosta casă a turnătorului de aramă atât de grozavă de mi-a rămas mie în minte? Cred că atunci, într-adevăr, am fost fericit şi mă întreb, acum, când scriu aceste rânduri: „Oare de ce nu şi-a oprit clepsidra picătura de apă să nu mai curgă, ca acea clipă să nu se mai sfârşească niciodată?”

Dar, în timp ce noi ne desfătam la masă cu bucatele minunate pregătite de Muti, oameni din cartierul sărac s-au strâns în curte şi în faţa casei mele, îmbrăcaţi în straiele lor de sărbătoare şi strălucind de ulei pe faţă, veniseră ca să mă salute şi să-mi povestească despre bolile şi despre suferinţele lor. Ei mi-au spus:

— Noi te-am regretat mult, Sinuhe, şi abia când nu ai mai fost printre noi, te-am apreciat la adevărata ta valoare şi ne-am dat seama cât de mult ne-ai ajutat şi cât de mult am pierdut când tu ai plecat.

Ei mi-au adus daruri, erau modeste darurile lor, fiindcă ei erau şi mai săraci decât înainte, din cauza zeului faraonului Akhenaton. Unul mi-a

dăruit arpacaş, altul o pasăre, altul curmale uscate, iar cei care nu au avut nimic, câte o floare şi când am văzut numai câte flori s-au adunat, am înţeles de ce pe drumul berbecilor nu mai erau atât de multe flori ca altădată. Printre ei era şi bătrânul scrib, care-şi ţinea capul aplecat din cauza tumorii care-i acoperea gâtul, şi m-am mirat că încă mai este în viaţă. Era şi sclavul căruia îi vindecasem degetele zdrobite şi el mi-a arătat mândru degetele lui şi a fost tare emoţionat că mă vede, el era cel care-mi adusese arpacaş, fiindcă încă mai lucra la moară şi putea să fure de acolo. Era şi o femeie căreia îi îngrijisem copilul şi copilul era deja un băieţel care crescuse frumos şi puternic, avea un ochi învineţit şi s-a lăudat că-i poate bate pe toţi băieţii din cartier şi chiar şi pe băieţii mai mari ai vecinilor. Mai era şi o fată de la bordel, căreia îi îngrijisem pe vremuri ochii şi care, după aceea, mi le trimisese pe toate prietenele ei ca să le operez diferiţi negi care le urâţeau trupul. Era prosperă, fiindcă făcuse economii şi-şi cumpărase un chioşc din scânduri în piaţă, unde vindea parfumuri şi le furniza negustorilor adrese ale fetelor fără prea multe prejudecăţi din cartier. Ei mi-au dat darurile şi mi-au spus:

— Nu ne dispreţui pentru darurile noastre, Sinuhe, chiar dacă acuma tu eşti medic regal şi locuieşti în palatul de aur al faraonului, fiindcă ne bucurăm din toată inima că te vedem, dar te rugăm să nu ne vorbeşti despre Aton.

Nu le-am spus nimic despre Aton şi am vorbit cu fiecare în parte, i-am întrebat despre suferinţele lor şi am scris pe hârtie fiecăruia denumirea leacului care îl poate ajuta.

Merit şi-a scos superbele veşminte de pe ea, ca să nu se murdărească, şi m-a ajutat să spăl arsuri, să curăţ răni infectate şi a amestecat soluţiile anestezice în vin pentru cei cărora le-am extras dinţii bolnavi. De fiecare dată când mă uitam la ea, mi se umplea inima de bucurie, era atât de frumoasă şi trupul ei era puternic şi zvelt, nu avea de ce să-i fie ruşine de trupul ei gol, fiindcă era frumos, mă gândeam eu, dar cred că bolnavii pe care îi îngrijeam nu erau prea interesaţi de frumosul trup al lui Merit, fiindcă fiecare era preocupat de propria suferinţă

Timpul trecea ca altădată, i-am consultat pe cei bolnavi, i-am întrebat ce-i doare şi m-am bucurat că prin priceperea mea şi prin măiestria la care ajunsesem, i-am putut ajuta, m-am bucurat când o vedeam pe Merit lângă mine, prietena mea dragă, de multe ori am respirat adânc şi mi-am spus în

gând: „Opreşte-ţi curgerea, clepsidră, opreşte-te, picătură de apă, aş vrea ca această clipă frumoasă să nu se mai sfârşească!”

Aşa se face că am uitat de palatul de aur, unde sosirea mea îi fusese deja anunţată reginei-mamă. Dar cred că nu mi-am amintit de asta, fiindcă în acel moment, eram fericit şi am vrut să uit totul. Într-un sfârşit, când umbrele prelungi din curte au început să se piardă, Merit mi-a turnat apă pe mâini şi m-a ajutat să mă spăl, apoi ne-am îmbrăcat cu veşminte curate. Dar când am vrut să-i mângâi obrajii şi să-i sărut buzele, ea m-a îndepărtat uşor şi mi-a spus:

— Aleargă spre vrăjitoarea ta, Sinuhe, du-te repede ca să te poţi întoarce mai înainte de căderea nopţii, covorul pe care ne vom odihni te aşteaptă cu nerăbdare. Nu înţeleg de ce, fiindcă acum trupul tău nu mai este atât de viguros ca altădată şi nici n-aş putea spune că îmbrăţişarea ta este prea măiestrită, totuşi, tu eşti altfel decât alţi bărbaţi şi poate, de aceea, te aştept cu nerăbdare.

Ea mi-a împodobit gâtul cu însemnele rangului meu, mi-a pus pe cap peruca de medic şi mi-a mângâiat buzele, tare nu m-aş mai fi dus la palat, dacă nu mi-ar fi fost teamă de mânia reginei-mamă.

I-am îndemnat pe sclavii care m-au purtat în litieră să alerge, promiţându-le lovituri de beţe şi argint, la alegere, i-am îndemnat la fel şi pe vâslaşii care m-au trecut de cealaltă parte a Nilului atât de repede, încât am avut impresia că apa clocoteşte în jurul bărcii: aşa am ajuns la palatul de aur în momentul când soarele se ascundea după munţii din vest şi stelele începeau să strălucească.

Dar mai înainte de a povesti despre conversaţia pe care am avut-o cu regina-mamă, trebuie să amintesc că ea nu a fost în toţi acei ani decât de două ori în Oraşul Orizontului lui Aton ca să-şi vadă fiul şi că, de fiecare dată când a fost acolo, i-a vorbit despre nebunia lui, pe care nu i-o putea înţelege. Acest lucru l-a răscolit mult pe faraonul Akhenaton, care-şi iubea mama şi era orb în ceea ce priveşte mama lui, aşa cum, de obicei, toţi fiii sunt orbi când este vorba despre părinţii lor. Abia după ce se căsătoresc, soţia le deschide ochii să vadă adevăruri pe care ei nu le pot vedea. Dar Nefertiti nu i-a deschis ochii faraonului, din cauza tatălui ei, care era iubitul reginei Tiy.

Toată lumea ştia că, în acea vreme, preotul Ay şi regina Tiy trăiau împreună şi ei nici nu încercau să ascundă bucuria iubirii lor, fiecare urmărea paşii celuilalt prin palatul de aur şi poate că niciodată până atunci

nu se mai întâmplase aşa ceva, dar nici nu ai de unde ştii dacă se va mai fi întâmplat, fiindcă pe textele din morminte nu se înscriu astfel de poveşti de dragoste, care cad în uitare o dată cu moartea celor care le-au trăit.

Dar despre naşterea faraonului Akhenaton nu doresc să spun mai mult, cred în originea lui divină, fiindcă dacă prin venele lui nu ar fi curs sângele faraonic al tatălui lui, el, într-adevăr, ar fi fost un faraon fals, aşa cum pretindeau preoţii lui Amon, şi nici nu vreau să mă gândesc la acest lucru lipsii de sens, deoarece toate cele ce s-au petrecut ar fi şi mai de neînţeles. Eu nu-i cred pe preoţii lui Amon, cred în ceea ce-mi spun inima şi raţiunea mea.

În orice caz, regina Tiy m-a primit într-un salon personal, care era plin de colivii cu păsări care ciripeau şi-şi fâlfâiau aripile tăiate. Ea nu şi-a uitat niciodată ocupaţia din tinereţe, şi-i plăcea să prindă ea însăşi păsări în grădina palatului, fie cu plase, fie ungând ramurile copacilor cu clei. Când m-am prezentat în faţa ei, împletea un covoraş din stuf vopsit. M-a întâmpinat cu bunăvoinţă şi nu mi-a reproşat întârzierea. Mi-a spus:

— Oare nebunia fiului meu, faraonul, a fost vindecată sau deja a sosit momentul ca totuşi să fie trepanat? Se face prea mult zgomot în jurul lui Aton al lui şi mulţimea este neliniştită de când zeul fals a fost răsturnat, deşi Aton nu mai are acum cu cine-şi disputa puterea.

I-am vorbit despre sănătatea faraonului, despre micuţele prinţese, despre gazelele şi câinii cu care se jucau, despre petrecerile de pe corabia care plutea pe lacul sacru în Oraşul Orizontului lui Aton, până când regina s-a liniştit şi mi-a permis să mă aşez la picioarele ei şi a poruncit să ni se aducă bere. Nu din zgârcenie mi-a oferit bere, dar, la fel ca oamenii simpli, ea prefera berea vinului; berea era puternică şi dulce şi ea se obişnuise să bea câteva ulcioare de bere pe zi, de aceea, trupul ei se împlinise peste măsură, faţa i se buhăise şi, deşi nu fusese niciodată neagră, faţa ei semăna cu cele ale femeilor negre. Cine ar mai fi putut spune că acea femeie bătrână şi obeză cucerise pe vremuri prin frumuseţea ei deosebită iubirea marelui faraon? De aceea, mulţimea spunea că ea obţinuse dragostea faraonului prin farmecele făcute de vrăjitorii negri, fiindcă este ceva extraordinar când un faraon se îndrăgosteşte atât de nebuneşte încât să o ridice la rangul de mare soţie regală pe fata unui păsărar, oricât ar fi ea de frumoasă.

După ce a băut bere, ea a început să-mi povestească cu încredere, deschis - şi nu-i nimic de mirare în asta, fiindcă eu eram medic şi femeile

care au o mai mare încredere în medici decât în cei din familia lor spun unui medic ceea ce nu ar îndrăzni să spună nici unui alt bărbat şi, în această privinţă, regina nu se deosebea cu nimic de celelalte femei. Dar am observat că şi oamenii care îşi presimt moartea prin apropiere încep să se confeseze unor străini, în care au o încredere mai mare decât faţă de cei apropiaţi; eu cred că este un semn al morţii, chiar dacă cel care se confesează nu este conştient de acest lucru. Totuşi, la vorbele ei, am simţit cum mi se strecoară o durere rece în inimă şi am început să mă tem de prea marea încredere pe care ea mi-o arăta, aşa că am schimbat vorba şi am întrebat-o despre sănătatea ei şi dacă nu are dureri de burtă sau alte neplăceri de la bere, dar era o prostie să-i sugerez să bea mai puţin, fiindcă ea tot ar fi băut, nu găsea nimic rău în bere şi nici visele nu-i erau tulburate de crocodili sau hipopotami. Berea îi dădea curaj să-mi vorbească liber şi ea mi-a spus:

— Sinuhe, dintr-un capriciu, fiul meu ţi-a dat numele „El, cel care este singur”, dar nu prea ai tu aerul unui om solitar şi mă îndoiesc că în palatul de aur al faraonului au mai rămas multe femei cu care să nu te fi distrat, deoarece eu le cunosc bine pe femeile din Oraşul Orizontului Lui Aton. Dar ceea ce mă enervează la tine este că ai aparenţa unui om foarte liniştit, cel mai liniştit dintre bărbaţii pe care îi cunosc. Calmul tău mă irită şi te-aş înţepa o dată cu andrelele numai ca să te văd şi eu cum ţopăi şi zbieri. Eu nu pot înţelege cum de ai dobândit această seninătate, dar poate că, într-adevăr, tu eşti un om cu o inimă bună, deşi nu înţeleg ce câştigi dacă eşti bun, fiindcă doar oamenii proşti, care nu mai au alte calităţi, sunt buni, aşa am observat. În orice caz, mă simt minunat, prezenţa ta mă linişteşte şi vreau să-ţi spun că acest Aton, pe care în nebunia mea l-am scos la lumină, mă nelinişteşte mult şi niciodată nu am bănuit că lucrurile vor merge atât de departe; l-am inventat pe Aton spre a-l răsturna pe Amon, pentru ca puterea mea şi a fiului meu să fie mai mare, de fapt, bărbatul meu l-a inventat, sper că nu eşti chiar atât de inocent încât să nu ştii că Ay este bărbatul meu, chiar dacă nu am spart împreună cu el o amforă. Deci am vrut să spun că acest blestemat de Ay, care acum nu mai face nici un ban, fiindcă nu mai are mai multă forţă decât o ţâţă de vacă, este cel care l-a adus pe Aton de la Heliopolis şi i l-a vârât în cap fiului meu atât de bine, încât nu i-l mai poate scoate nimeni de acolo. Eu nu pricep ce găseşte fiul meu la Aton, el visează cu ochii deschişi încă de când era copil. Sunt convinsă că el este nebun şi poate că deja a venit vremea să i se facă trepanaţie. Nu înţeleg, de

asemenea, care-i motivul că soţia lui, această frumoasă fiică a lui Ay, naşte, una după alta, doar fete, cu toate că vrăjitorii mei au făcut tot ceea ce au putut ca s-o ajute. Şi nu mai înţeleg de ce mulţimea îi urăşte atât de mult pe vrăjitorii mei, care sunt nişte oameni minunaţi, chiar dacă sunt negri, chiar dacă au ace din fildeş în nas şi în buze, chiar dacă au capetele alungite şi trăsăturile lor nu seamănă cu cele ale egiptenilor. Sunt nevoită să-i ţin ascunşi în beciurile palatului, altminteri mulţimea i-ar omorî, atât de mult îi urăşte. Dar dacă ei n-ar fi, oare cine mi-ar mai îngriji picioarele când mă dor, oare cine mi-ar mai prepara licori care mă ajută să mă simt ca o femeie tânără atunci când vreau şi eu să mă bucur de viaţă şi să fiu fericită, dar dacă tu crezi că mă mai aleg cu vreo plăcere din partea lui Ay, te înşeli, mă şi întreb de ce ţin eu atât de mult la el, poate că mai bine-ar fi fost să-l fi lăsat să se prăbuşească. Ar fi fost mai bine pentru mine, asta voiam să spun. Singurii cu care mă mai simt bine sunt negrii mei.

Şi marea regină-mamă a pufnit în râs ca spălătoresele din port când beau bere şi se simt bine. Şi după ce a râs cu poftă, a început să vorbească din nou:

— Aceşti vrăjitori negri sunt medici pricepuţi, Sinuhe, chiar dacă mulţimea îi ştie doar de vrăjitori şi cred că şi tu, care eşti cel mai renumit medic al Egiptului, ai avea ce învăţa de la ei, dacă ţi-ai lăsa la o parte prejudecăţile şi ai accepta că sunt şi ei oameni, chiar dacă au o altă culoare şi un alt miros decât egiptenii şi dacă ei ar consimţi să te iniţieze în arta lor, lucru de care nu prea sunt sigură. Culoarea lor neagră este caldă, mirosul lor nu are nimic dezgustător, dimpotrivă, aş putea spune că este plăcut ca un amestec excitant de arome exotice, iar după ce te-ai obişnuit cu acest miros, nu mai poţi trăi fără el. Dar, dacă îi păstrez în apropierea mea, nu o fac pentru a încerca plăceri noi, aşa cum obişnuiesc să facă femeile plictisite de la curte când se distrează cu bărbaţii negri sau aşa cum unii, sătui de toate gusturile de pe lume, încearcă să mănânce carne putrezită şi afirmă că este cea mai bună carne din toate. Dar, uite, vreau şi eu să fiu sinceră şi ţie, Sinuhe, cred că îţi pot povesti, fiindcă eşti medic şi poate că nu vei împrăştia vorbele la alţii, pentru că tu eşti obişnuit ca oamenii să ţi se confeseze. Uneori m-am distrat cu ei, în fond, ceva fericire trebuie să aibă şi o femeie bătrână, nu-i aşa? Dar nu din acest motiv îi iubesc eu pe negri, sângele meu este încă tânăr şi roşu şi negrii sunt pentru mine un mare mister şi datorită lor mă apropii de izvoarele calde ale vieţii, de pământ, de soare şi de animale. Da, ei mă fac să mă simt mai aproape de pământ, dar

nu te-aş sfătui să mai povesteşti şi altora despre aceste lucruri pe care le-ai auzit de la mine; dacă vei povesti, nu-mi vei face mie nici un râu, fiindcă în ceea ce priveşte reputaţia mea, eu nu mai am de-acum ce pierde, oricât de multe vorbe s-ar mai spune despre mine. Totuşi, cred că nu vei spune nimic nimănui, fiindcă tu eşti un om bun, aşa cum eu niciodată nu am fost.

După aceea, ea s-a întunecat brusc şi nici nu a mai băut bere, s-a apucat din nou să împletească stuful colorat şi eu m-am uitat la degetele ei în continuă mişcare, fiindcă nu îndrăzneam să o privesc în ochi. Cum ea nu spunea nimic, nici eu nu am spus nimic ca să o asigur de discreţia mea însă, după un timp, ea a continuat:

— Cu bunătatea nu câştigi nimic, singurul lucru important din lume este puterea. Dar cei care dobândesc din naştere puterea nu ştiu să o preţuiască. Cei care o pot preţui sunt doar aceia care o câştigă datorită calităţilor lor. Adevărul este că eu înţeleg de ce sunt atrasă de putere. Tot ceea ce eu am făptuit a fost numai pentru a avea puterea şi pentru a o transmite fiului meu şi fiilor lui, pentru ca sângele meu să trăiască peste vremuri pe tronul faraonilor. Pentru a ajunge la acest ţel, eu nu m-am dat la o parte de la nimic. Poate că faptele mele nu vor fi fost agreate de zei, dar, drept să spun, nu mă neliniştesc în ceea ce priveşte zeii, fiindcă faraonii sunt superiori zeilor şi, la urma urmelor, nu există fapte bune şi fapte rele, bine este ceea ce-ţi reuşeşte, râu este eşecul sau descoperirea unei intenţii care nu este pe placul altora. Cu toate astea, uneori, inima îmi tremură de frică şi tot ce este în mine tremură; sunt femeie, am şi eu slăbiciunile mele, sunt superstiţioasă şi este bine că negrii mă ajută cu vrăjile lor. Ceea ce mă înspăimântă cel mai mult este când văd că Nefertiti naşte numai fete: până acum a făcut-o de patru ori şi, de fiecare dată, am simţit ceva asemănător ca atunci când, cu multă trudă, arunci un bolovan din drumul tău şi el apare cu încăpăţânare în faţa ta din nou. Povestea asta cu Nefertiti este ca un blestem care ţopăie în jurul meu.

Ea a murmurat câteva vorbe magice printre buzele ei groase, şi-a mişcat neliniştită picioarele ei late pe pardoseală, dar degetele ei împleteau neobosite stuful multicolor şi tot uitându-mă la degetele mâinilor ei întunecate, m-a scuturat un frison şi mi-am simţit inima îngheţată. Ea înnoda stuful aşa cum obişnuiesc s-o facă păsărarii din Ţara de Jos şi eu cunoşteam bine acele noduri. Le cercetasem de atâtea ori în casa tatălui meu la barca agăţată deasupra patului. Când m-am gândit la acea bărcuţă de stuf, adusă pe Nil de vântul de la apus până în apropierea casei tatălui meu

în noaptea în care mă născusem, mi-am simţit limba înţepenită şi trupul rece. Atunci s-a născut în mintea mea acel gând care avea să mă urmărească multă vreme după aceea, pe care îl refuzam când priveam degetele reginei-mamă şi-mi spuneam că oricine poate face astfel de noduri când împleteşte o barcă. De aceea, în copilărie, mă uitam adesea la acele noduri necunoscute în Teba, fără a şti cât de mult acea barcă avea să se lege de destinul meu.

Dar marea mamă regală nu a observat neliniştea mea, ea era în continuare preocupată de amintirile şi de gândurile ei şi mi-a spus:

— Poate că tu mă găseşti o femeie rea şi dezgustătoare, Sinuhe, fiindcă-ţi vorbesc atât de deschis. Nu mă condamna prea mult pentru faptele mele, încearcă să mă înţelegi. Nu este atât de uşor pentru o fată a unui păsărar sărac care ajunge în haremul faraonului, unde toată lumea o dispreţuieşte din cauza culorii mai întunecate a pielii ei şi din cauza picioarelor late şi o împunge cu mii de ace, unde singura ei salvare este capriciul faraonului de a o fi ales pentru trupul ei frumos şi pentru tinereţea ei. Deci, tu nu ai de ce să fii surprins că eu nu am ezitat când m-am hotărât să profit de norocul de a fi preferată în acel moment de faraon şi de aceea l-am familiarizat noapte după noapte cu obiceiurile ciudate ale negrilor, până când el a ajuns să nu mai poată trăi fără mângâierile mele, aşa am ajuns să guvernez prin el Egiptul. Am destrămat toate intrigile din palatul de aur, am evitat toate cursele şi urzelile otrăvite, toate ţesăturile încâlcite le-am rupt şi nu am ezitat să mă răzbun când a fost nevoie. I-am făcut pe toţi din jurul meu să-şi ţină gura şi să tremure de frică şi am guvernat în palatul de aur după bunul meu plac, fiindcă am dorit ca nici o altă femeie să nu-i dăruiască un băiat faraonului mai înainte de mine. De aceea, nici o femeie din palat nu a născut băieţi, iar dacă a născut fete, căsătoria acelor fete a fost hotărâtă, încă din ziua naşterii, şi anume cu diferiţi nobili de la curtea palatului. Am avut o voinţă puternică, dar multă vreme, nu m-am încumetat să nasc eu însămi un copil, fiindcă puterea mea asupra faraonului era ascunsă în trupul meu frumos. Totuşi, el a început să îmbătrânească şi mângâierile mele l-au vlăguit, aşa că, înspăimântată, i-am născut o fată. Ea este Baketaton şi nu am căsătorit-o, ca să am o săgeată în tolba mea, numai că omul înţelept are nevoie de mai multe săgeţi pentru a se şti în siguranţă. Timpul a trecut şi am trăit într-o continuă spaimă că nu-i voi putea niciodată naşte un băiat, n-aveam de unde să ştiu atunci că acest atât de dorit băiat nu-mi va aduce o prea mare fericire, de aceea, toate speranţele mele sunt în fiul lui, care încă

nici nu s-a născut. A fost mare puterea mea şi de aceea, în tot acel timp, femeile din harem nu au născut decât fete. Oare tu, ca medic, nu crezi că iscusinţa şi vrăjile mele au fost uimitoare?

Tremuram de emoţie când i-am spus, uitându-mă drept în ochii ei:

— Vrăjile tale, mare regină-mamă, sunt, în principiu, simple, şi nu toată lumea le preţuieşte, fiindcă le împleteşti cu degetele tale în stuful colorat şi oricine le-ar putea recunoaşte.

Ea a dat drumul stufului din mână ca şi cum ar fi ars-o, şi-a rotit cu teamă ochii ei înroşiţi de la bere şi mi-a spus:

— Oare tu însuţi eşti un vrăjitor, Sinuhe, de-mi vorbeşti astfel sau poate că mulţimea a scornit poveşti pe care încă nu le ştiu?

I-am spus:

— Timpul care curge nu ascunde nimic mulţimii, chiar dacă nimeni nu i-a povestit nimic. Poate că nimeni nu te-a văzut, dar nu uita că noaptea are ochii ei şi vântul nopţii poate murmura multor urechi; chiar dacă limbile oamenilor sunt legate, nimeni nu poate împiedica vântul să murmure. Dar acest covor, pe care îl împleteşti acum, este, într-adevăr, foarte frumos, parcă ar fi un covor magic şi eu ţi-aş fi recunoscător dacă mi l-ai dărui, poate că l-aş preţui mai mult decât alţii.

Vorbele mele au mai liniştit-o, ea a reînceput să împletească stuful şi a băut bere. Apoi, s-a uitat cu răutate la mine şi mi-a spus:

— Poate că îţi voi dărui acest covor când îl voi termina de lucrat, este un covor preţios, fiindcă l-am împletit cu mâinile mele, este un covor regal. Dar oare ce-mi vei da tu în schimb?

Am râs şi i-am spus indiferent:

— Iţi dau limba mea, mare regină. Totuşi, sper că-mi vei îngădui s-o port în gură până când voi muri. Nu aş avea nimic de câştigat dacă limba mea ar vorbi împotriva ta. De aceea, îţi dăruiesc tăcerea mea.

Ea a murmurat ceva şi a spus privindu-mă pătrunzător:

— Oare cum ai putea să-mi dăruieşti ceva care deja îmi aparţine? Nimeni nu m-ar putea împiedica să dau ordin ca să ţi se smulgă limba din gură, chiar şi mâinile aş putea ordona să ţi se taie ca să nu poţi scrie ceea ce nu poţi povesti. Te-aş putea trimite şi-n beciurile palatului, ca să-i saluţi pe iubiţii mei vrăjitori negri. De acolo, s-ar putea să nu te mai întorci niciodată, ei nu au nimic împotriva sacrificiilor umane.

I-am spus:

— Cred că ai băut prea multă bere, mare regină. Nu mai bea în seara aceasta, altfel vei vedea hipopotami în somn. Tăcerea mea îţi aparţine şi sper să-mi dăruieşti acest covor, după ce îl vei fi terminat de împletit.

M-am ridicat să plec, ea nu m-a reţinut, a pufnit în râs ca o bătrână beată şi mi-a spus:

— Grozav m-am mai distrat, Sinuhe!

Am plecat din palat şi m-am întors în oraş. Merit a împărţit aşternutul cu mine, dar nu eram fericit pe de-a-ntregul, mă gândeam la bărcuţa de stuf care atârnase atâţia ani deasupra patului părinţilor mei, la degetele cu pielea întunecată care împleteau covoare din stuf, la vântul unei nopţi care poate că a împins spre Teba o barcă de stuf împletită în palatul de aur.

Unde este mai multă ştiinţă şi înţelepciune, acolo este şi mai multă suferinţă. Poate că de aceea nu eram fericit. Nici tânăr nu mai eram.

5

Motivul principal al călătoriei mele în Teba era să vizitez Casa Vieţii, fiindcă trecuseră deja mulţi ani de când nu mai fusesem pe acolo, cu toate că funcţia mea de trepanator regal includea şi acest lucru. Mai mult, îmi era teamă să nu-mi fi pierdut îndemânarea, deoarece, în toţi acei ani cât locuisem în Oraşul Orizontului lui Aton, nu mai executasem nici o trepanaţie. M-am dus, deci, la Casa Vieţii şi am ţinut câteva cursuri elevilor care se specializau în vindecarea bolilor craniene. Casa Vieţii nu mai era cea de odinioară, însemnătatea ei scăzuse mult, fiindcă oamenii, chiar şi cei săraci, nu mai voiau să meargă acolo, iar cei mai buni medici o părăsiseră şi-şi practicau meseria în oraş. Bănuisem că ştiinţa medicală se eliberase de prejudecăţi şi se dezvoltase de când elevii nu mai erau obligaţi să treacă prin examenul pentru dobândirea primului grad de preot al lui Amon şi că nimeni nu-i mai împiedica acum să pună întrebări coordonatorilor lor. Dar mă înşelasem mult, tinerii din noua generaţie erau tare nepăsători şi nu-i împingea nimic interior ca să se întrebe: „De ce?". Singurul lor scop era să termine cât mai repede cu învăţatul, să aibă numele înscris în Cartea Vieţii, ca să-şi poată profesa meseria şi să câştige mult argint şi aur.

Bolnavii erau atât de puţini, încât a trebuit să aştept o săptămână până să am ocazia să fac trei trepanaţii, aşa cum îmi propusesem, pentru a-mi verifica îndemânarea. În urma acestor trei trepanaţii, reputaţia mea a crescut mult şi atât medicii, cât şi elevii m-au felicitat şi au lăudat abilitatea şi siguranţa mâinilor mele. Totuşi, eu am avut impresia că mâinile mele nu mai erau atât de sigure ca în tinereţe, că ochii mei nu mai vedeau atât de clar şi, în general, nu mai puteam atât de uşor ca altădată să-mi dau seama care este boala pacientului, fără a pune o mulţime de întrebări şi a face multe investigaţii. De aceea, în fiecare zi am adus bolnavi acasă, pe care i-

am îngrijit fără să le cer nici o răsplată, ca să-mi recapăt îndemânarea de altădată.

Oricum, la Casa Vieţii am trepanat trei bolnavi. Pe unul l-am trepanat din milă, fiindcă era un bolnav incurabil, care avea nişte suferinţe cumplite. Dar celelalte două cazuri au fost interesate şi au cerut să-mi pun la încercare toată măiestria.

Unul dintre aceşti doi bolnavi era un bărbat care, cu doi ani înainte, căzuse cu capul în jos de pe acoperişul unei case, pe când se zbenguia şi făcea nebunii cu nevasta unui alt bărbat. De fapt, căzuse în momentul când, văzându-l pe soţul înşelat, încercase să fugă. El nu avusese răni evidente, însă, după un oarecare timp, se îmbolnăvise de boala sacră şi avea, una după alta, crize de epilepsie, iar mai dese erau când consuma vin. În timpul crizelor nu avea viziuni ciudate, dar urla, lovea cu picioarele, îşi muşca limba, după care devenea moale ca o cârpă. Îi era foarte teamă, aştepta încordat reapariţia crizelor şi dorea să fie trepanat. De aceea, după ce m-am sfătuit cu medicii din Casa Vieţii, am fost de acord să-l operez. Pentru trepanaţie, am recurs la ajutorul unui om hemostatic, ceea ce nu era în obiceiul meu. Acest om care putea opri curgerea sângelui era încă şi mai prost şi mai adormit decât acel bărbat care a murit în palatul faraonului, despre care am povestit într-o altă carte, şi tot timpul cât a durat operaţia a trebuit să ţip la el şi să-l zgudui ca să nu adoarmă şi să-şi împlinească datoria. Cu toate acestea, din când în când, tot a mai curs sânge. În orice caz, am constatat că pe creierul bolnavului erau multe cheaguri de sânge, deja înnegrite. Mi-a trebuit mult timp ca să le curăţ şi nu am curăţat totul, fiindcă mi-a fost teamă să nu ating în profunzime masa cerebrală. După trepanaţie, el nu a mai avut nici o criză, dar, ca de obicei, el a murit, la trei zile de la operaţie. Această trepanaţie a fost considerată extrem de reuşită, am fost felicitat pentru măiestria mea şi elevii şi-au notat conştiincios tot ceea ce au văzut.

Celălalt caz a fost foarte simplu, pacientul era un băiat tânăr, pe care străjerii l-au găsit pe stradă în stare de inconştienţă, muribund, jefuit şi cu craniul fracturat. Eu mă găseam în Casa Vieţii când ei l-au adus şi m-am hotărât să-l trepanez imediat, fiindcă pentru familia lui el era deja mort şi nici un medic din Casa Vieţii nu voia să se ocupe de el. I-am degajat cu grijă aşchiile de os, am curăţat locul şi i l-am astupat cu o plăcuţă de argint. El s-a vindecat şi când am plecat din Teba, două săptămâni după trepanaţie, el încă mai era în viaţă, dar îşi mişca cu greutate braţele şi tălpile

picioarelor lui nu reacţionau la atingere de ceva. Dar eu cred că, în timp, el se va fi vindecat complet. Această trepanaţie nu a fost atât de senzaţională, fiindcă fiecare considera că este natural să fie aşa, cei prezenţi au lăudat îndemânarea şi rapiditatea mâinilor mele, doar atât.

Toată lumea a fost excesiv de respectuoasă faţă de mine în Casa Vieţii din cauza rangului meu, dar nimeni nu mi-a vorbit deschis, iar medicii bătrâni m-au evitat, fiindcă eu veneam din Oraşul Orizontului lui Aton şi probabil că ei erau încă foarte mult legaţi sufleteşte de Amon. Eu nu am vorbit nimănui despre Aton, am discutat în exclusivitate despre probleme medicale cu cine era dispus să discute cu mine. Dar eram nemulţumit, fiindcă ei nu erau sinceri şi cu vorbele lor încercau să mă linguşească Şi un câine încearcă să fie agreat de stăpân, mi-am zis eu, totuşi, eu nu mă simţeam stăpânul lor. În sfârşit, după cea de-a treia trepanaţie, un chirurg foarte îndemânatic şi inteligent a venit şi mi-a spus:

— Sinuhe regal, probabil că ai văzut, Casa Vieţii este mai goală decât înainte, cu toate că Teba este plină de bolnavi; da, sunt mai mulţi bolnavi acum decât în alte vremuri. Ai călătorit în multe ţări, Sinuhe, probabil că ai văzut multe alte moduri de vindecare a bolilor, însă acum, în secret, se practică în Teba vindecări miraculoase, pentru care nu sunt folosite nici cuţitul, nici focul, nici leacurile, nici pansamentele. Mie mi s-a spus să-ţi vorbesc despre aceste vindecări şi să te întreb dacă vrei să vezi cu ochii tăi aşa ceva. Dar tu trebuie să promiţi că nu vei sufla nici o vorbă nimănui despre ceea ce ai văzut. De asemenea, tu va trebui să te laşi legat la ochi, când vei fi condus spre locul tămăduirilor miraculoase.

Vorbele lui nu prea mi-au fost pe plac, fiindcă mă temeam de complicaţiile cu faraonul din cauza acestui subiect. Totuşi, curiozitatea mea era mare şi i-am spus:

— Într-adevăr, am auzit că în Teba se întâmplă multe miracole. Bărbaţii spun poveşti şi femeile au vedenii, dar despre vindecări miraculoase încă nu am auzit. Ca medic, mă îndoiesc mult de vindecări pentru care nu se foloseşte nici focul, nici cuţitul, nici leacurile, nici pansamentele. De aceea, nu vreau să mă amestec în vreo şarlatanie, în care numele meu să fie folosit pentru ceva care nu s-a petrecut.

El a insistat şi mi-a spus:

— Noi credem că tu nu ai prejudecăţi, Sinuhe regal, după ce ai călătorit prin atâtea ţări, de unde ai învăţat o mulţime de lucruri, care nici nu sunt cunoscute în Egipt. Se poate opri sângele fără a fi nevoie de pense şi de

cauterizare. De ce nu s-ar putea vindeca fără cuţit şi foc? Numele tău nu va fi amestecat în aceste lucruri, ţi-o promitem, noi dorim doar ca tu să vezi totul, pentru a cunoaşte că în aceste vindecări nu este nici o înşelătorie. Tu eşti solitar, Sinuhe, tu poţi fi un martor imparţial, de aceea avem nevoie de tine.

Vorbele lui m-au liniştit şi mi-au sporit curiozitatea. Am acceptat propunerea lui şi, când s-a lăsat întunericul, el a venit acasă la mine şi m-a însoţit în litiera lui. În litieră, m-a legat la ochi cu o pânză şi m-a condus de braţ într-o casă, am trecut prin multe coridoare, am tot urcat sau am coborât scări, până când, plictisit, i-am spus că m-am săturat deja de gluma aceea. El m-a liniştit şi a dat jos pânza de pe ochii mei şi am intrat într-o sală cu pereţii din piatră, unde ardeau foarte multe lămpi. Pe pardoseala încăperii erau întinşi pe brancarde trei bolnavi şi de noi s-a apropiat un preot, cu capul complet ras şi strălucind de la uleiul sacru al lui Amon. El mi s-a adresat pe nume şi m-a rugat să examinez bolnavii, pentru a constata că nu este vorba despre vreo înşelătorie. Avea o voce puternică şi caldă, iar ochii îi sclipeau de înţelepciune. L-am urmat cu plăcere şi am examinat bolnavii, asistat de chirurgul de la Casa Vieţii.

Am constatat că cei trei erau, într-adevăr, bolnavi şi nu se puteau ridica singuri. Printre ei era o femeie tânără, care avea mâinile şi picioarele descărnate şi uscate, ea nu simţea nimic şi, pe faţa ei înspăimântată, doar ochii îi erau vii. Al doilea bolnav era un băiat, al cărui corp era acoperit cu o eczemă îngrozitoare cu crustă umedă. Al treilea era un bărbat cu picioarele paralizate; nu era nici o prefăcătorie, I-am împuns cu acul şi el nu a simţit nimic. După ce i-am examinat, i-am spus preotului:

— I-am examinat pe aceşti trei bolnavi cu toată priceperea mea şi, dacă aş fi medicul lor, nu aş avea de făcut decât să-i trimit la Casa Vieţii. Dar dacă, probabil, femeia şi bărbatul bătrîn nu ar putea fi vindecaţi nici la Casa Vieţii, suferinţele acestui băiat ar putea fi diminuate cu băi zilnice de sulf.

Preotul a zâmbit şi m-a invitat să mă aşez pe un scaun, alături de alţi medici care se aflau în fundul sălii, şi să aştept cu răbdare. Apoi a chemat sclavii, care i-au cărat pe bolnavi şi i-au aşezat pe un altar şi au aprins mirodenii cu un miros ameţitor. De pe coridor s-a auzit o melodie şi apoi, un grup de preoţi a intrat în sală cântând imnurile sacre ale lui Amon. Ei s-au grupat în jurul bolnavilor, s-au rugat, apoi au început să danseze şi să strige. Au dansat şi l-au invocat pe Amon până când transpiraţia a început să curgă şiroaie pe frunţile lor, apoi şi-au scos mantiile şi au început să

agite în mâini nişte clopoţei care clincăneau şi să-şi împungă piepturile cu pietre ascuţite, până când a început să curgă sângele. Eu mai văzusem o ceremonie asemănătoare în Siria şi de aceea nu am fost mişcat prea mult de dezlănţuirea sălbatică a preoţilor lui Amon. Dar ei au început să strige şi mai tare şi să lovească cu pumnii în zidurile sălii, până când unul dintre pereţii de piatră s-a deschis şi, în lumina lămpilor, şi-a făcut apariţia sacra statuie a lui Amon, înfricoşătoare şi impunătoare. În acea clipă, preoţii au tăcut şi tăcerea care s-a lăsat părea înspăimântătoare după zgomotul de până atunci. Faţa lui Amon strălucea într-o lumină cerească în semiobscuritatea din jur şi cel mai înalt dintre preoţi s-a apropiat de bolnavi, i-a strigat pe fiecare pe nume şi a poruncit:

— Ridicaţi-vă şi mergeţi! Marele Amon v-a binecuvântat fiindcă credeţi în el.

Apoi, am văzut cu ochii mei cum bolnavii, cu mişcări nesigure, s-au ridicat uitându-se fix la statuia lui Amon. Tremurând din tot trupul, ei s-au aşezat în genunchi, s-au ridicat în picioare, şi-au pipăit uimiţi trupul, au plâns şi s-au rugat binecuvântându-l pe Amon. Apoi zidul s-a închis, preoţii au plecat, sclavii au scos vasele cu mirodenii din sală şi au aprins alte lămpi, ca noi să-i putem examina pe bolnavii tămăduiţi.

I-am examinat cu atenţie. Tânăra femeie îşi putea mişca mâinile şi picioarele şi ea a făcut câţiva paşi pentru a o vedea mai bine, bătrânul putea să meargă, dar ceea ce era mai de neimaginat, băiatul era curăţat de eczema lui cumplită, pielea lui era netedă şi curată. Toate aceste minuni s-au petrecut în foarte puţin timp şi niciodată nu aş fi crezut că aşa ceva este posibil, dacă nu aş fi văzut cu ochii mei.

Preotul care ne întâmpinase s-a apropiat de mine şi m-a întrebat cu un surâs victorios:

— Ce spui acum, Sinuhe regal?

L-am privit în ochi şi i-am spus:

— Eu pot înţelege că bătrânul şi femeia ar fi putut fi victimele unui vrăjitor, care prin magie, le va fi legat voinţa şi că vrăjitori mai puternici i-au putut dezlega pentru a-şi regăsi forţele, dar o eczemă nu cred că se poate vindeca prin magie, ci doar, uneori, printr-un tratament îndelungat. Recunosc că, până acum, aşa ceva nu am mai văzut.

Ochii lui ardeau de pasiune când m-a întrebat:

— Recunoşti oare, Sinuhe, că Amon este regele tuturor zeilor?

Eu i-am răspuns:

— Nu mă încumet să rostesc cu voce tare numele acestui zeu fals, fiindcă faraonul o interzice şi pentru că eu sunt un slujitor al faraonului.

Vorbele mele l-au iritat, dar cum el era preot de rang superior, ştia prin voinţă să-şi stăpânească sentimentele. De aceea, dominându-şi enervarea, mi-a spus zâmbind:

— Numele meu este Hrihor şi tu mă poţi denunţa, dacă vrei, gărzilor, eu nu mă tem nici de gărzile falsului faraon, nici de cravaşele lor, nici de minele de cupru. Eu îi vindec pe bolnavii care, în numele lui Amon, îmi cer ajutorul. Dar nu are nici un rost să ne contrazicem, mai bine să discutăm ca oamenii învăţaţi. Permite-mi să te invit în cămăruţa mea, pentru a bea împreună o cupă de vin, vei fi fiind obosit după atâta vreme de când tot stai pe un scaun incomod.

El m-a condus printr-un coridor lung cu pereţii din piatră într-o încăpere şi, după aerul greu din coridor, am înţeles că suntem sub pământ, în cavernele lui Amon, despre care circulau atâtea legende, dar pe care nici un profan nu le-a văzut. După ce Hrihor şi-a luat rămas-bun de la medicii din Casa Vieţii, am intrat în încăperea în care locuia el, unde nu lipsea nimic din confortul care să bucure inima unui om. Deasupra patului era un baldachin, cuferele şi sipetele erau din fildeş şi din abanos, covoarele erau moi şi în toată camera se simţea mirosul plăcut de parfumuri şi esenţe preţioase. Foarte amabil, el mi-a turnat apă parfumată pe mâini şi m-a servit cu prăjituri cu miere, cu fructe şi cu un vin vechi, gros, din podgoriile lui Amon, care era parfumat cu mirt. Am băut împreună şi el mi-a spus:

— Sinuhe, noi te cunoaştem, te-am urmărit pas cu pas, ştim că tu îl iubeşti mult pe falsul faraon şi că zeul lui fals nu-ţi este chiar atât de indiferent pe cât de mult am dori noi. Totuşi, te asigur că în zeul lui nu este nimic mai mult decât în Amon, fiindcă persecutarea şi ura cu care a fost lovit Amon l-au făcut pe Amon şi mai puternic decât înainte. Dar eu nu vreau să abordez chestiuni teologice în discuţia noastră, eu vreau să mă adresez ţie ca unui om care, fără a pretinde daruri, a vindecat oameni săraci, şi ca unui egiptean adevărat, care iubeşte mai mult pământul negru decât alte pământuri. De aceea, îmi permit să-ţi spun: Faraonul Akhenaton este un blestem pentru săracul popor al Egiptului şi o nenorocire pentru Egipt, el trebuie răsturnat mai înainte ca răul să crească atât de mult încât să nu mai poată fi vindecat în nici un fel.

Am băut vin şi i-am spus:

— Zeii îmi sunt indiferenţi şi eu sunt deja sătul de zei, dar zeul faraonului Akhenaton este altfel decât toţi ceilalţi zei, niciodată nu a mai existat un astfel de zeu, care să nu aibă şi el o imagine şi în faţa căruia oamenii să fie la fel, fie ei sclavi, săraci sau străini. De aceea, cred că vârsta acestei lumi se apropie de sfârşit şi că o altă eră începe. Inimaginabilul se va putea întâmpla şi se va putea întâmpla şi ceea ce este contrar raţiunii umane, fiindcă niciodată până acum nu a fost o asemenea ocazie de reînnoire.

Hrihor a făcut un gest de împotrivire cu mâna, a zâmbit şi a spus:

— Eu observ, Sinuhe, că tu visezi cu ochii deschişi şi sunt surprins, fiindcă te credeam un bărbat cu multă raţiune. În ceea ce mă priveşte, sper ca toate să fie aşa cum au fost înainte, sper ca săracii să-şi aibă măsura lor plină şi ca legile să fie respectate. Doresc ca fiecare om să fie în siguranţă şi să-şi practice meseria în linişte, să-şi păstreze poziţia hotărâtă de zei şi n-are decât să creadă fiecare în ceea ce doreşte să creadă. Doresc să se conserve tot ceea ce perpetuează viaţa, diferenţa între sclav şi omul liber, între slujitor şi stăpân. Vreau ca puterea şi onoarea Egiptului să fie intacte, vreau ca ai noştri copii să se nască într-o ţară în care pentru fiecare există locul lui şi o obligaţie dinainte fixată până la sfârşitul vieţii în aşa fel încât nici o nelinişte să nu roadă inima nimănui. Aceste lucruri le doresc eu, de aceea faraonul Akhenaton trebuie să dispară.

El mi-a mângâiat braţul, s-a înclinat în faţa mea şi a spus:

— Tu, Sinuhe, eşti un bărbat bun, liniştit şi conciliant, tu nu doreşti nimănui răul. Dar trăim într-o epocă în care fiecare om trebuie să se angajeze într-o tabără sau alta, nimeni nu poate sta la o parte. Cei care nu sunt cu noi sunt împotriva noastră şi vor avea de suferit, nu eşti tu atât de naiv încât să crezi că faraonul îşi va mai păstra multă vreme puterea. Pentru mine, este acelaşi lucru dacă tu crezi în vreun zeu sau nu crezi în nici unul, Amon va rămâne acelaşi cu sau fără credinţa ta în el. Dar în puterea ta, Sinuhe, este să izbăveşti Egiptul de blestemul care-l apasă. Este în puterea ta să fie suprimate foamea, mizeria şi neliniştea de pe pământul negru. Este în puterea ta restaurarea măreţiei de altădată a Egiptului.

Vorbele lui m-au neliniştit. Mi-am umplut gura cu vin şi am simţit în nări parfumul răscolitor de mirt. Am încercat să râd şi i-am spus:

— Te va fi muşcat vreun câine turbat sau te va fi înţepat vreun scorpion, eu nu am nici o putere. Până şi în ceea ce priveşte vindecarea bolnavilor, puterea ta este mai mare.

El s-a ridicat în picioare şi a spus:

— Îţi voi arăta ceva!

A luat o lampă şi m-a condus pe coridor, apoi a deschis o uşă ferecată cu multe zăvoare şi lacăte şi a luminat încăperea, care strălucea de abundenţa aurului, argintului şi pietrelor preţioase dintr-un imens vas plat. El mi-a spus:

— Nu-ţi fie teamă, nu voi încerca niciodată să te cumpăr pe tine cu aur, nu sunt eu chiar atât de prost, dar nu este rău dacă vezi cu ochii tăi că Amon este mai bogat decât faraonul. Nu, eu nu voi încerca să te tentez pe tine cu aurul lui Amon, vreau doar să-ţi arăt ceva.

El a deschis o uşă grea din aramă şi a luminat cu lampa o cămăruţă, unde, pe un pat din piatră, se odihnea o statuie din ceară, care purta pe cap coroanele celor două regate ale Egiptului. Pieptul şi umerii statuii erau străpunşi cu ace ascuţite de os. Instinctiv, am ridicat braţele şi am recitat formulele împotriva magiei pe care le învăţasem de mult, în timpul iniţierii mele ca preot al lui Amon, şi pe care nu le rostisem niciodată de atunci. Hrihor s-a uitat la mine şi a zâmbit. Lampa nu tremura în mâna lui.

— Acum sper că mă crezi, a spus el, timpul faraonului se apropie de sfîrşit, fiindcă noi, în numele lui Amon, i-am supus prin magie imaginea şi i-am perforat capul şi inima cu ace sacre. Magia, totuşi, acţionează încet şi vor mai veni încă destule nenorociri, fiindcă, într-o oarecare măsură, zeul lui îl protejează. De aceea, eu vreau să mai discut ceva cu tine, acum după ce ai văzut aceasta.

Apoi, el a închis cu grijă toate uşile şi zăvoarele. Ne-am întors în camera lui, mi-a umplut din nou cupa cu vin, dar cupa îmi tremura în mâini şi vinul mi se prelingea pe bărbie, fiindcă văzusem cu ochii mei o vrăjitorie cumplită, cea mai puternică dintre toate, în faţa căreia orice om este neputincios. Era atât de înspăimântătoare această magie, încât nici preoţii lui Amon nu aveau curajul să o numească pe nume, nici în şoaptă: se putea citi despre ea doar din textele vechi şi mulţi erau de părere că o astfel de magie nu ar mai fi putut fi practicată, fiindcă de la construirea piramidelor trecuseră deja două mii de ani şi lumea nu mai era atât de tânără şi plină de magie şi de vrăji ca în acele timpuri. Hrihor mi-a spus:

— Tu vezi că puterea lui Amon se întinde până la Oraşul Orizontului lui Aton şi nu mă întreba cum de am procurat şuviţe din părul şi bucăţi din unghiile faraonului, pe care le-am pus la locul lor pe imaginea din ceară; un

lucru, totuşi, trebuie să-l ştii: nu le-am procurat plătindu-le cu aur, ci le-am primit în numele lui Amon.

El m-a privit cu atenţie, şi-a cântărit bine vorbele şi mi-a spus:

— Forţa lui Amon creşte de la o zi la alta, ai văzut cu ochii tăi vindecări de bolnavi, făcute în numele lui Amon. De la o zi la alta, blestemul lui Amon apasă peste Egipt. Cu cât mai mult va trăi faraonul cu atât mai multe suferinţe vor mai fi pentru poporul Egiptului, fiindcă magia acţionează încet. În orice caz, falsul faraon suferă de dureri de cap care-i diminuează forţa. Oare ce vei spune tu, Sinuhe, dacă ţi-aş da un leac,care să-l vindece de dureri de cap pe faraon pentru totdeauna?

— Oamenii sunt oricând predispuşi la durere, am spus eu. Numai un om mort nu va mai încerca durerea.

M-a privit cu ochii lui arzători şi voinţa lui m-a paralizat; nu am mai putut ridica braţul în semn de împotrivire când a spus:

— Poate că este aşa cum spui, dar acest leac nu lasă nici o urmă şi nimeni nu te va putea învinui şi nici chiar îmbălsămătorii nu vor observa ceva neobişnuit în intestinele lui. Tu va trebui să i-l dai, atâta tot, leacul îl va adormi şi el nu va mai avea niciodată vreo durere sau suferinţă.

El şi-a ridicat cu reţinere mâna şi mi-a spus:

— Eu nu-ţi voi oferi aur, dar dacă o vei face, numele tău va fi binecuvântat pentru eternitate, trupul tău nu se va descompune niciodată şi tu vei trăi etern. Mâini invizibile te vor proteja în toate zilele vieţii tale şi nu va exista dorinţă care să nu ţi se împlinească. Îţi promit toate acestea, fiindcă eu am puterea să îndeplinesc ceea ce promit.

Şi-a ridicat ambele braţe şi m-a privit cu ochii lui scânteietori şi nu i-am putut evita privirea. Eram înlănţuit în puterea lui, nu mai puteam să fac nici o mişcare, nici să-mi mişc braţele, nici să mă ridic în picioare. El mi-a spus:

— Dacă ţi-aş porunci: „Ridică-te!”, te-ai ridica; dacă ţi-aş porunci „Ridică-ţi braţele!”, le-ai ridica. Dar eu nu-ţi pot porunci să-l adori pe Amon dacă tu nu o vrei şi nu te pot constrânge să îndeplineşti fapte care sunt contrare voinţei inimii tale. Puterea mea asupra ta este limitată. De aceea, te rog, Sinuhe, în numele Egiptului, să iei acest leac pe care ţi-l dau, şi te asigur că, dacă îl va folosi, faraonului îi va fi mai bine.

El şi-a coborât braţele şi eu am putut iarăşi să mă mişc, am dus cupa cu vin la gură şi buzele mele nu mai tremurau. Parfumul vinului mi-a umplut gura şi nările. I-am spus:

— Hrihor, eu nu-ţi promit nimic, totuşi, dă-mi leacul. Dă-mi-l! Dacă el acţionează mai cu milă, este mai de dorit decât siropul de mac; poate că va veni o zi când faraonul însuşi nu va mai dori să se deştepte din somn.

El mi-a dat o sticluţă pestriţă, în care era licoarea pomenită, şi mi-a spus:

— Viitorul Egiptului este în mâinile tale, Sinuhe. Nu se cuvine să ridici mâna împotriva faraonului, numai că mizeria şi neliniştea poporului egiptean sunt prea mari şi nu este imposibil să vină vremea când vreunul dintre oameni îşi va aminti că şi faraonul este un muritor şi că şi prin vinele lui curge sânge care poate fi împroşcat, dacă este străpunsă pielea cu lancea sau cu cuţitul. Dar astfel de lucruri nu trebuie să se întâmple, fiindcă, dacă se întâmplă, puterea viitorilor faraoni va fi fragilă. Soarta Egiptului este acum in mâinile tale, Sinuhe!

Am pus sticluţa la cingătoare şi i-am spus ironic:

— Soarta Egiptului s-ar putea să fi fost deja hotărâtă de mult de nişte degete negre, care împleteau stuful în ziua în care m-am născut, dar sunt lucruri pe care nici tu nu ai de unde să le ştii, Hrihor, chiar dacă crezi că tu cunoşti totul. În orice caz, licoarea somnului veşnic este la mine, dar nu trebuie să uiţi că eu nu ţi-am promis nimic.

El a zâmbit, a ridicat mâna în semn de rămas-bun şi mi-a spus conform obiceiurilor:

— Răsplata ta va fi mare!

După aceea, el m-a condus de-a lungul coridoarelor subterane, fără să se mai păzească de mine, fiindcă ochii lui puteau citi în inima oamenilor şi el ştia că eu nu-l voi denunţa niciodată. Aşa am văzut cu ochii mei că sub marele Templu se află cavernele lui Amon, dar în ce fel se poate pătrunde acolo, nu voi povesti, fiindcă, chiar dacă îl cunosc, acest secret nu-mi aparţine.

6

Câteva zile mai târziu, în palatul de aur a murit marea regină-mamă, Tiy. Ea a murit din cauza unei vipere, care a muşcat-o pe când îşi făcea obişnuita plimbare prin grădina palatului şi cerceta capcanele pentru prins păsări. Medicul ei personal nu a putut fi găsit imediat, aşa se întâmplă, de obicei, când este nevoie urgentă de un medic anume. De aceea, eu am fost dus în mare grabă din casa mea din Teba la palat, dar acolo altceva nu am avut de făcut decât să constat că ea a murit. Medicul ei nu a putut fi învinuit de moartea reginei-mamă, fiindcă muşcătura viperei este întotdeauna mortală, dacă în timpul primelor o sută de pulsaţii nu este deschis locul muşcăturii şi împiedicată circulaţia otrăvii prin vene.

A trebuit să mai rămân în palat ca să mă ocup de transportarea trupului neînsufleţit al reginei Tiy, care urma să fie îmbălsămat în Casa Morţii. Aşa se face că l-am întâlnit pe preotul Ay, care era întunecat la faţă; după ce a atins cu degetele buzele umflate ale reginei moarte, mi-a spus:

— Era deja timpul ca ea să moară, fiindcă din Tiy, cea de altădată, nu mai rămăsese decât o plictisitoare femeie bătrână, care umbla cu intrigi împotriva mea. Toate faptele rele pe care le-a făcut în timpul vieţii au condamnat-o la o aşa moarte şi cred că lumea va răsufla uşurată că ea a murit.

Nu cred că preotul Ay ar fi omorât-o, fiindcă lui îi era frică de ea şi nu s-ar fi încumetat să o facă. Crimele comune şi secretele tenebroase îi unesc pe oameni mai puternic decât dragostea şi ştiu că, în ciuda cinismului pe care îl afişa în faţa reginei moarte, Ay îi regreta moartea deoarece se obişnuise cu ea, aşa cum era.

Când vestea morţii reginei Tiy s-a răspândit în Teba, lumea s-a îmbrăcat în straie de sărbătoare şi s-a strâns fericită pe stradă şi în pieţe. Tot felul de profeţii au trecut atunci din gură în gură şi un număr mare de prezicătoare,

aşa-numite sacre, au făcut prevestiri şi mai funeste. Mulţimea s-a adunat lângă zidurile palatului şi pentru a o linişti şi pentru a fi apreciat de ea, Ay i-a alungat în lovituri de bici pe vrăjitorii negri ai reginei Tiy, care trăiau în subteranele palatului. Erau cinci şi printre ei era şi o femeie urâtă şi grasă ca un hipopotam; străjerii palatului i-au gonit pe vrăjitori cu lovituri de bici şi de cravaşă afară din palat, prin poarta cu papirus, şi mulţimea s-a năpustit asupra lor cu furie şi i-a rupt în bucăţi. Nici o vrăjitorie nu i-a putut proteja de furia mulţimii. Iar Ay a distrus toate obiectele lor magice din grotă, leacurile şi arborele sacru al strămoşilor lor; mi-a părut rău, fiindcă aş fi vrut să cercetez filtrele şi amuletele cu care făceau farmece.

În palat, nimeni nu era trist pentru moartea marii regine-mamă şi pentru sfârşitul tragic al vrăjitorilor ei. Totuşi, prinţesa Baketaton a venit lângă patul pe care era întins trupul neînsufleţit al mamei sale, a mângâiat, cu frumoasele ei mâini, mâinile zbârcite şi negre ale reginei şi a spus:

— Rău a făcut bărbatul tău, mamă, că i-a aruncat pe vrăjitorii tăi să-i sfâşie mulţimea

Ea mi s-a adresat:

— Acei vrăjitori nu erau deloc nişte oameni răi şi, de fapt, lor nici nu le plăcea să trăiască aici, în palat. Ei voiau să se întoarcă în pădurile lor, de unde au venit, şi tânjeau după colibele lor de paie; spuneau că este singurul loc din lume unde se simt şi ei în libertate. Nu ar fi trebuit să fie ei pedepsiţi doar fiindcă au fost slujitorii mamei mele şi s-au supus poruncilor ei.

Deci, în acele împrejurări am întâlnit-o pe prinţesa Baketaton, ea s-a uitat la mine şi mi-a vorbit. Am fost foarte uimit că mi se adresează şi mi-a plăcut felul ei mândru de a fi şi am fost încântat de frumuseţea ei. Ea m-a întrebat despre Horemheb şi s-a prefăcut că nu ştie că sunt prietenul lui. Mi-a spus:

— Horemheb provine dintr-o familie de oameni simpli, de aceea, vorbele pe care le rosteşte el sunt grosolane şi necizelate, dar dacă s-ar căsători cu o femeie de la curtea Egiptului, fiii lui ar ajunge nobili. Ai putea să-mi spui. Sinuhe, oare de ce încă nu s-a căsătorit Horemheb?

I-am răspuns:

— Tu nu eşti prima care mă întreabă, regală Baketaton, şi din cauza frumuseţii tale răscolitoare, îţi voi povesti ceva - şi pînă acum nu m-am încumetat să spun această poveste nimănui. Când a sosit la palat, Horemheb, care era pe atunci un băiat foarte tânăr, s-a uitat, din greşeală, la

zeiţa lunii. De atunci, inima lui nu a mai vibrat pentru o altă femeie, şi nici dorinţa de a sparge o amforă cu o altă femeie nu i s-a aprins. Dar oare cum te împaci tu cu destinul tău? Nici un arbore nu înfloreşte fără încetare, fiecare arbore trebuie să rodească cel puţin o dată şi nu-ţi pot ascunde că, în calitate de medic, aş fi bucuros să văd odată şi-odată roditor pântecele tău.

Ea şi-a ridicat orgolioasă capul şi a spus:

— Tu ştii prea bine, Sinuhe, că sângele care curge prin trupul meu este prea sacru chiar şi pentru a-l amesteca cu sângele celui mai nobil dintre nobilii Egiptului. Cel mai bine ar fi fost dacă fratele meu m-ar fi dorit de soţie, după cum sunt bunele obiceiuri; sunt sigură că i-aş fi născut un băiat. Printre altele, dacă eu aş avea puterea, aş porunci să i se scoată ochii acestui Horemheb, care a îndrăznit să privească şi să râvnească la ceea ce aparţine doar zeilor. Trebuie să-ţi spun, Sinuhe, că numai când mă gândesc la bărbaţi, mi se face silă, dorinţele lor sunt grosolane şi dezonorante pentru o femeie, trupul lor este prea puternic pentru o femeie fragilă. De aceea, cred că se exagerează mult când se vorbeşte atâta despre plăcerea pe care un bărbat o poate oferi unei femei.

Ochii ei au devenit mai strălucitori şi respiraţia i s-a accelerat când a rostit aceste vorbe şi am înţeles că i-a făcut mare plăcere să le rostească; în ciuda sângelui ei sacru şi afirmaţiilor făcute, în spatele acestor vorbe era camuflată dorinţa. Chiar şi o fiică de faraon este, în primul rând, o femeie. Eu am incitat-o mai mult şi i-am spus:

— Eu l-am văzut pe prietenul meu Horemheb când şi-a strâns cu brăţări de cupru braţele. Muşchii braţelor lui sunt puternici, picioarele lui sunt zvelte, pieptul lui sună ca o tobă când se loveşte în el cu pumnii atunci când devine furios. Femeile de la curte aleargă după el ca nişte pisici în călduri când îl văd şi îl doresc pătimaş.

Prinţesa Baketaton m-a privit cu ură, buzele ei vopsite în portocaliu au tremurat şi ochii au împrumutat o expresie de indignare când mi-a spus:

— Sinuhe, vorbele tale îmi displac şi nu înţeleg de ce îmi povesteşti mie despre acest Horemheb al tău. Toate calităţile pe care tu i le atribui nu au nici o importanţă, pentru mine, el va rămâne pentru totdeauna doar un om de rând şi nici numele lui nu-mi place. Oare de ce-mi vorbeşti despre el în faţa mamei mele moarte?

Nu am vrut să-i amintesc că ea însăşi a deschis discuţia despre Horemheb. Şi i-am spus cu o uimitoare ipocrizie:

— O, Baketaton, rămâi ca un arbore în floare, niciodată trupul tău să nu ţi se veştejească, frumoasă Baketaton ! Dar oare nu există în acest palat nimeni care să fi rămas credincios mamei tale şi să-i deplângă moartea? Nu se cade să nu plângă nimeni şi să nu-şi smulgă părul de jale, atunci când vor veni cărăuşii să-i transporte trupul spre Casa Morţii, unde va fi pregătită pentru eternitate. Dacă aş putea, aş plânge eu însumi, dar lacrimile mele au secat de mult, fiindcă eu sunt medic şi am văzut destulă moarte. Viaţa este o zi caldă, prinţesă, poate că moartea nu este altceva decât o noapte rece. Viaţa este o mlaştină cu apa tulbure, poate că moartea este o unduire profundă şi clară.

Ea mi-a spus:

— Nu-mi mai vorbi despre moarte, Sinuhe, viaţa încă mai are un gust plăcut pentru mine. Dar, într-adevăr, este revoltător că nimeni nu plânge lângă trupul neînsufleţit al mamei mele. Eu nu pot plânge, fiindcă nu este demn de mine să plâng şi dacă aş plânge, culorile de pe pleoape s-ar dizolva în lacrimi şi s-ar amesteca cu celelalte culori ale obrajilor mei. Dar am să trimit o femeie de la curte care să plângă împreună cu tine, Sinuhe.

Mi-am continuat jocul de-a ipocrizia şi i-am spus:

— Divină Baketaton, frumuseţea ta m-a fermecat şi vorbele tale, lunecoase ca uleiul, au răscolit focul inimii mele. De aceea, mai bine ar fi dacă ai trimite să bocească aici o femeie bătrână şi urâtă, ca nu cumva, aprins cum sunt, să păcătuiesc, ar fi o profanare pentru o casă atât de îndoliată.

Ea a scuturat mustrătoare din cap şi mi-a spus:

— Sinuhe, Sinuhe, oare nu-ţi este ruşine de prostiile pe care le spui? Chiar dacă nu-ţi este teamă de zei, fiindcă aşa se vorbeşte despre tine aici prin palat, ar trebui să ai un pic de respect în faţa morţii.

Nu a fost ea deloc supărată de vorbele mele, cărei femei nu-i place să i se spună că este frumoasă? După aceea, ea a plecat ca să găsească o curtezană dispusă să jelească moartea reginei-mame.

Existase o oarecare intenţie când am vorbit atât de necuviincios în faţa trupului reginei moarte şi am aşteptat cu nerăbdare sosirea curtezanei care urma să jelească moartea aceleia pe care nimeni nu o regreta. Într-un sfârşit, ea a sosit şi era mai bătrână şi mai urâtă decât m-aş fi încumetat să gândesc. De fapt, în haremul regal trăiau încă toate soţiile lui Amenhotep al III-lea şi cele ale lui Akhenaton, doicile copiilor şi doamnele de companie. Numele curtezanei era Mehunefer şi nu era nevoie să fii prea învăţat pentru

a-ţi da seama imediat că cele mai mari plăceri ale vieţii ei erau bărbaţii şi băutura. Şi-a făcut cu conştiinciozitate datoria şi timp de o oră a plâns, a suspinat şi şi-a smuls părul din cap. Am cerut să ni se aducă vin şi am îndemnat-o să bea, asigurând-o că vinul este de mare ajutor la o aşa de nemaipomenită tristeţe care se abătuse peste Egipt. Şi în timp ce ea bea vin şi suspina, am început să-i spun câteva vorbe despre frumuseţea ei veştejită, care s-o încânte. Şi, după aceea, făcând pe prostul, am întrebat-o:

— Oare este adevărat că marea regină-mamă a fost singura femeie care i-a dăruit faraonului Amenhotep al III-lea un fiu?

Dar Mehunefer a aruncat o privire îngrozită spre regina moartă şi mi-a făcut semn să tac, ca şi cum regina moartă ar fi putut să ne audă. De aceea am reînceput să-i vorbesc despre frumuseţea ei nemaipomenită, i-am lăudat părul, veşmintele şi bijuteriile. I-am spus că până atunci eu nu am mai văzut o femeie cu ochi atât de frumoşi, cu gura atât de frumoasă şi ea a uitat de lacrimi şi m-a privit tulburată şi cu recunoştinţă. Orice femeie crede în vorbele care-i laudă frumuseţea, chiar dacă ştie că sunt mincinoase şi, cu cât este mai urâtă şi mai bătrână, cu atât mai mult crede, fiindcă vrea să creadă. Aşa că ne-am împrietenit şi, după ce au venit cărăuşii de la Casa Morţii şi au luat cadavrul reginei Tiy, ea m-a invitat în camera ei din haremul regal şi s-a sclifosit în toate felurile în faţa mea ca să mă cucerească şi am băut împreună vin până ce vinul i-a făcut limba mai slobodă. Ea mi-a mângâiat faţa, mi-a spus că sunt un bărbat tare frumos şi mi-a povestit tot felul de istorii scandaloase din palat, ca să mă încurajeze să mă distrez cu ea. M-a lăsat să înţeleg că marea regină-mamă, pe când trăia, se destrăbălase deseori cu bătrânii vrăjitori negri şi mi-a mai spus:

— Ea, marea regină-mamă, a fost o femeie teribilă şi tuturor le era frică când se aflau în apropierea ei, că-şi ţineau şi respiraţia; însă, în ceea ce priveşte gusturile ei, nu am putut-o înţelege, când există atâţia bărbaţi tineri şi frumoşi în Egipt, care au o piele arămie şi moale şi un miros atât de plăcut.

Mehunefer începuse să-mi adulmece şi să-mi sărute urechile şi umerii, dar am dat-o la o parte şi am întrebat-o:

— Nu-i aşa că regina se pricepea bine la împletind stufului? Nu-i aşa că-i plăcea să împletească bărcuţe, pe care le lăsa noaptea să plutească pe Nil?

Cuvintele mele au înspăimântat-o şi ea m-a întrebat în şoaptă:

— De unde ştii tu aceste lucruri?

Dar vinul a ajutat-o să-şi risipească teama şi suspiciunile şi, ca să se grozăvească în faţa mea, mi-a spus:

— Oricum, eu ştiu mult mai multe decât tine. În orice caz, trei nou-născuţi din harem au călătorit pe Nil, la fel cum sunt abandonaţi copiii oamenilor săraci, fiindcă mai înainte de a-l fi cunoscut pe Ay, această vrăjitoare bătrână încă se mai temea de zei şi nu ar fi omorât cu mâna ei pe nimeni. Abia după ce s-a înhăitat cu Ay s-a obişnuit cu otrăvurile, sărmana Gilu-Hepa, prinţesa din Mitanni, cât a mai plâns şi a strigat după băiatul ei, ea a vrut să plece din palat pentru a-l căuta, până la urmă a murit de inimă rea.

— O, frumoasă Mehunefer, am spus eu şi i-am mângâiat mâinile şi stratul gros de farduri de pe faţă. Tu profiţi de tinereţea şi de naivitatea mea şi-mi povesteşti ca unui copil istorii care nu sunt adevărate. Toată lumea ştie că prinţesa Gilu-Hepa nu a născut băieţi. Eu nu vreau să te contrazic, dar oare când se va fi întâmplat acest lucru?

Ea mi-a răspuns cu o voce iritată:

— Nu eşti tu nici aşa de tânăr, nici aşa de naiv precum spui, medicule Sinuhe! Dimpotrivă, mâinile îţi sunt dibace şi periculoase, ochii vicleni şi limba ta nu prea se-mpiedică-n vorbe când minte. Dar, în ciuda ipocriziei tale, vorbele îţi sunt dulci ca mierea şi urechile mele de femeie bătrână nu se mai satură să le asculte. De aceea, îţi voi povesti tot ceea ce ştiu despre prinţesa din Mitanni, care ar fi putut ajunge mare soţie regală a marelui faraon, şi ţine seama că aceste vorbe m-ar fi putut costa viaţa, dacă regina Tiy nu ar fi murit. Uite ce-i, Sinuhe, prinţesa Gilu-Hepa nu era decât o fetiţă care se juca cu păpuşile în haremul regal, când a sosit în Teba din ţara ei depărtată. Era o fetiţă, care a crescut în haremul regal, la fel ca şi micuţa prinţesă care a fost soţia lui Akhenaton şi care, de asemenea, a murit. Faraonul Akhenaton nici nu a apucat să se bucure de îmbrăţişarea ei şi o iubea ca pe o fiică, se juca cu ea şi-i dăruia tot felul de jucării din aur. Dar să ne întoarcem la Gilu-Hepa. Ea a crescut şi când a împlinit paisprezece ani era tare frumoasă, trupul ei era fin şi neted, ochii ei negri erau strălucitori, pielea ei era albă ca a femeilor din Mitanni. Atunci şi-a împlinit faţă de ea faraonul Amenhotep al III-lea datoria de soţ, cum de altfel, o făcea şi faţă de toate celelalte soţii ale lui, în ciuda intrigilor ţesute de Tiy, fiindcă rădăcinile arborelui lui nu erau uscate. Aşa că grăuntele a început să încolţească în pântecele prinţesei Gilu-Hepa, dar, la foarte puţină vreme după ea, şi în pântecele reginei Tiy, grăuntele de orz începuse să germineze

şi Tiy era fericită, fiindcă până atunci, ea îi dăruise faraonului doar o fată, această arogantă şi insuportabilă Baketamon, adică Baketaton, iartă-mi greşeala, sunt o femeie bătrână şi a început să mi se împleticească limba.

Ea şi-a mai întărit limba cu vin, ca să nu i se mai împleticească, şi a continuat:

— Toţi oamenii bine informaţi ştiu că sământa care germina în pântecele reginei Tiy venea din Heliopolis, dar cred că nu are nici un rost să insist asupra acestui aspect. În orice caz, regina era foarte enervată din cauza prinţesei Gilu-Hepa şi a încercat prin toate mijloacele să distrugă rodul pântecelui prinţesei cu ajutorul vrăjitorilor ei negri, aşa după cum făcuse şi cu multe alte femei ale faraonului. Mai înainte de Gilu-Hepa ea trimisese deja pe Nil doi dintre fiii faraonului cu alte femei, dar acelea nu erau dintre soţiile lui importante; ele s-au speriat atunci când regina le-a trimis daruri, şi totuşi, s-au resemnat când, în locul băieţilor pe care i-au născut, au găsit fete. Dar prinţesa din Mitanni era un adevărat pericol, fiindcă era dintr-o familie regală şi era înconjurată de prieteni, care o protejau şi sperau ca ea să ajungă marea soţie regală în locul reginei Tiy, dacă ar fi născut pentru faraon un băiat. Totuşi, puterea reginei Tiy era atât de mare şi pasiunea ei atât de violentă de când pântecele ei începuse să crească, încât nimeni nu i s-ar fi putut împotrivi şi preotul Ay, cu care se întorsese din Heliopolis, o ajuta. De aceea, atunci când prinţesei Gilu-Hepa i-a venit timpul să nască, prietenii prinţesei au fost izgoniţi din palat şi, sub pretextul că-i vor uşura chinurile, în jurul ei au fost doar vrăjitorii negri, care i-au schimbat băiatul pe care ea îl născuse cu o fată; ea nu a crezut, dar la ce i-a ajutat? Eu, Mehunefer, ştiu sigur că ea a născut un băiat, care a fost trimis pe Nil, într-o barcă de stuf, împletită de însăşi regina Tiy.

Am râs de ea şi am întrebat-o:

— Oare cum vei fi putut tu să ştii, frumoasă Mehunefer?

Ea s-a supărat că o suspectez de minciună şi vinul pe care-l sorbea i s-a prelins pe bărbie. Şi mi-a spus enervată:

— Pe toţi zeii, chiar eu, cu mâinile mele, am tăiat stuful fiindcă regina nu vroia să intre în apă şi nu se putea apleca din cauza sarcinii.

Vorbele ei, rostite cu atâta sânge rece, m-au îngrozit, m-am ridicat şi am răsturnat vin pe covor, apoi l-am şters cu piciorul, pentru a-mi arăta oroarea. Dar Mehunefer m-a apucat de braţ, m-a forţat să mă aşez din nou lângă ea şi mi-a spus:

— Niciodată, până acum, nu am avut curaj să povestesc cuiva despre această întâmplare şi, poate că greşesc, fiindcă am început să-ţi povestesc, dar în tine este ceva misterios, care mă atrage, Sinuhe, şi inima mea nu are nici un secret pentru tine. De aceea mă destăinui ţie. Eu am fost aceea care am tăiat atunci stuful şi regina Tiy l-a împletit, ea nu avea încredere în servitorii ei, dar asupra mea ea avea o putere specială prin magie; ea ştia despre toate nebuniile pe care eu le făcusem în tinereţe, pentru care fusesem alungată în lovituri de bici din palatul de aur, dar cu cine mi-am făcut eu de cap pe atunci, nu te aştepta să-ţi povestesc. În orice caz, eram legată de ea şi am fost împreună cu ea în noaptea când ea a încredinţat Nilului pruncul prinţesei din Mitanni. Regina Tiy a fost grozav de fericită atunci şi a rostit tot felul de blesteme. Mie mi-a fost milă de soarta bietului copil, dar am încercat să-mi liniştesc inima spunându-mi că, poate, vreun suflet bun îl va găsi, deşi era mai probabil să moară ars de dogoarea soarelui, înghiţit de crocodili sau sfâşiat de păsările cerului. Dar prinţesa din Mitanni a refuzat să recunoască în fetiţa moartă, pe care vrăjitorii au pus-o alături de ea, rodul pântecelui ei, fiindcă culoarea pielii copilului era diferită de culoarea pielii ei şi forma capului era altfel. Pielea femeilor din Mitanni este netedă ca o coajă de fruct, părul lor este deschis la culoare, iar capetele lor sunt mici şi graţioase. Ea a început să plângă, să-şi smulgă părul din cap şi i-a acuzat pe regina Tiy şi pe vrăjitorii negri că i-au furat copilul, dar Tiy i-a dat licori calmante şi a spus că ea şi-a pierdut mintea de supărare fiindcă a născut un copil mort. Bineînţeles, faraonul a crezut-o pe Tiy. După puţină vreme, prinţesa a început să se veştejească de suferinţă şi a murit, dar mai înainte de a muri, a încercat de multe ori să fugă din palatul de aur ca să-şi caute fiul şi toată lumea a crezut că suferinţa îi întunecase mintea.

M-am uitat la mâinile mele atât de albe în contrast cu mâinile fumurii de maimuţă ale lui Mehunefer. Eram emoţionat, îmi era teamă şi am întrebat-o în şoaptă:

— Frumoasă Mehunefer, oare nu-ţi aminteşti când se vor fi întâmplat cele despre care mi-ai povestit?

Ea mi-a mângâiat gâtul cu degetele ei uscate şi mi-a spus maimuţărindu-se:

— O, drăguţul meu băiat, oare de ce ne-om pierde noi vremea cu poveştile astea vechi? Am putea să ne petrecem timpul mai cu folos. Dar nu pot refuza să-ţi satisfac curiozitatea. Toate acestea s-au întâmplat în cel

de-al douăzeci şi doilea an de domnie a marelui faraon, toamna, când apele revărsate au fost cele mai înalte. Ca să nu fii uimit cum de-mi amintesc atât de bine, îţi spun că în acelaşi an, puţin mai târziu, când steaua câinelui se urcă în înaltul cerului şi începe semănatul, s-a născut faraonul Akhenaton. De aceea îmi amintesc.

Vorbele ei m-au umplut de groază şi m-am împotrivit îmbrăţişărilor ei pătimaşe şi n-am simţit nimic când ea mi-a sărutat obrajii cu buzele ei umede de vin şi tot roşul cărămiziu cu care era vopsită s-a luat pe faţa mea. Mă sufoca strângându-mă cu braţele, se împingea în mine şi-mi spunea „taurul meu iubit" şi „porumbelul meu drăgăstos". O respingeam distrat şi gândurile se adunau şi se risipeau ca valurile mării în capul meu, totul în mine se împotrivea acelei cumplite poveşti pe care ea mi-o spusese, fiindcă, dacă ar fi fost adevărat, prin vinele mele curgea sângele marelui faraon şi, dacă eu eram fratele faraonului Akhenaton, ar fi trebuit să ajung faraon înaintea lui, dacă urzelile perfide ale reginei nu ar fi reuşit. M-am gândit la viaţa mea de până atunci şi mi s-a părut că înţeleg de ce am fost atât de singur şi m-am simţit întotdeauna străin pe acest pământ, fiindcă sângele regal este singur printre oamenii obişnuiţi. De asemenea, am crezut că înţeleg de ce în ţara Mitanni m-am simţit atât de ciudat şi de ce am intuit umbra morţii care plutea peste acea ţară frumoasă şi civilizată.

Dar fâţâielile lui Mehunefer m-au adus la realitate şi abia m-am stăpânit să suport fără să o jignesc mângâierile acelei babe. Ca să scap de ea, i-am turnat şi mai mult vin, dar, cu toate că era atât de ameţită, încât uitase şi de confesiunile pe care mi le făcuse, s-a aruncat peste mine, dominatoare şi, neavând încotro, ca să scap de ea, i-am turnat în vin câteva picături din licoarea de mac pe care o aveam întotdeauna cu mine şi ea a adormit. Aşa am reuşit să scap de ea.

Când am ieşit din harem, era deja noapte şi în palatul de aur servitorii şi străjerii mă arătau cu degetul şi pufneau în râs când se uitau la mine şi nu ştiam ce să cred, am bănuit că din cauza veşmintelor mototolite şi a picioarelor, care tremurau.

Merit mă aştepta acasă la mine, neliniştită şi tulburată, şi voia să afle noutăţile în legătură cu moartea reginei-mamă, dar când m-a văzut, şi-a acoperit gura cu mâinile, şi Muti şi-a acoperit gura cu mâinile şi amândouă s-au uitat una la alta şi la mine atât de ciudat şi au pufnit în râs de nu am mai ştiut ce să cred. Într-un sfârşit, Muti i-a spus lui Merit cu o voce ursuză:

— Oare nu ţi-am spus eu de o mie de ori până acum că toţi bărbaţii sunt la fel şi că nu trebuie să te-ncrezi în nici unul?

Eram obosit şi aş fi vrut să fiu singur cu gândurile mele. De aceea, le-am spus supărat:

— A fost o zi istovitoare şi prea puţin îmi pasă de chicotelile voastre.

Merit s-a uitat cu duritate la mine, faţa i s-a crispat de furie şi, vârându-mi sub nas o oglindă de argint, mi-a spus:

— Priveşte-te, Sinuhe! Eu nu ţi-am interzis niciodată să te distrezi şi cu alte femei, dar nu era nevoie ca eu să o ştiu şi nu era nevoie să mi se frângă inima de supărare şi nici nu poţi pretinde că erai singur şi trist când ai plecat astăzi de acasă.

M-am uitat în oglindă şi am fost îngrozit, obrajii îmi erau plini de toate culorile feţei lui Mehunefer şi urme roşii de pe buzele ei erau atât pe obraji, cât şi pe gât şi pe frunte. Ca să-şi ascundă ridurile şi urâţenia, ea îşi vopsise faţa cu un strat gros de farduri, care se desprinseseră ca o frescă veche de pe un perete şi abia atunci mi-am adus aminte că, de fiecare dată după ce a sorbit din vin, ea şi-a reînnoit roşul buzelor. Toată faţa mea era ca a unui om bolnav de vărsat de vânt. Mi-am spălat repede faţa în timp ce Merit, neîndurătoare, îmi tot punea înaintea ochilor oglinda. După ce mi-am spălat faţa şi cu ulei, i-am spus cu părere de rău în glas:

— Te înşeli în presupunerile tale, Merit, dragostea mea, am să-ţi explic totul.

Ea m-a privit cu răceală şi mi-a spus:

— Nu am nevoie de nici o explicaţie, Sinuhe, eu nu vreau să-ţi murdăreşti gura şi cu minciuni inutile; într-o astfel de situaţie, după ce am văzut cu ochii mei cum arăţi, este imposibil să mă înşel. Tu ai presupus, probabil, că nu te aştept şi că deja m-am culcat, de nu ţi-ai curăţat urmele lăsate pe faţă de curtezanele de la palat. Sau poate că voiai să te mândreşti în faţa mea şi să-mi arăţi că femeile din palatul de aur tremură de dorinţă în faţa ta ca nişte trestii în vânt, numai când te văd? Sau poate că eşti beat ca un porc, poate că ţi-ai băut şi minţile de nu mai eşti în stare să fii decent.

Am încercat să o liniştesc, dar nu a fost chip. Muti a izbucnit în plâns şi, acoperindu-şi faţa, a plecat în bucătărie după ce a rostit vorbe de ocară pentru toţi bărbaţii din lume. Într-adevăr, am avut mai mult de lucru încercând s-o liniştesc pe Merit decât atunci când m-am descotorosit de Mehunefer, încât, până la urmă, am blestemat toate femeile şi am spus:

— Merit, tu mă cunoşti mai bine decât oricare alt om, de aceea, ai putea avea un pic de încredere în mine. Crede-mă, dacă doreşti, îţi voi putea explica totul, dar în toată povestea aceasta este şi un secret, care nu este al meu, ci al palatului de aur, şi poate că este mai bine să nu-l cunoşti.

Dar limba ei era mai ascuţită decât un ac de viespe şi ea mi-a spus ironic:

— Credeam că te cunosc, Sinuhe, dar abia acum bag de seamă că în inima ta sunt prăpăstii pe care nu le bănuiam. Dar, fără îndoială, faci foarte bine că ai atâta grijă să nu fie cumva dezonorată nu ştiu care târfă de la palat, nu-ţi fie teamă, nu mă omor eu după secretele tale. Pleacă de lângă mine, mulţumesc tuturor zeilor că am fost atât de deşteaptă şi nu am vrut să sparg un vas de argilă cu tine, deşi am fost tentată să o fac, fiindcă am crezut sincer în vorbele tale. O, Sinuhe, ce neroadă am fost când ţi-am crezut vorbele mincinoase pe care le vei fi murmurat şi în seara asta altor urechi, aş fi preferat să fiu moartă decât să ajung să trăiesc şi această clipă.

Am vrut să o mângâi ca să o liniştesc, dar ea s-a ferit şi mi-a spus:

— Să nu te atingi de mine, Sinuhe, eşti deja obosit de la tăvăleala de pe covoarele moi ale palatului de aur. Nu mă îndoiesc că acolo sunt covoare mai moi decât ale mele şi că acolo sunt destule femei mai tinere şi mai frumoase decât mine.

A vorbit în felul acesta până când am simţit că inima îmi este plină de răni usturătoare şi de arsuri şi am crezut că voi înnebuni. Apoi m-a lăsat în pace şi a plecat şi nu mi-a permis să o însoţesc până la „Coada crocodilului”.

Plecarea ei poate că m-ar fi făcut şi mai mult să sufăr dacă gândurile mele nu ar fi fost atât de răvăşite, ca apa mării pe timp de furtună, şi dacă nu aş fi vrut să fiu singur pentru a le ordona. De aceea am lăsat-o să plece şi cred că a a fost surprinsă că nu am insistat să rămână cu mine.

În acea noapte am vegheat întins pe covorul meu şi prin cap, gândurile îmi erau reci şi depărtate şi, pe măsură ce efectul vinului se risipea, simţeam cum se strecoară frigul în tot trupul, fiindcă nu aveam pe nimeni alături care să mă încălzească. Ascultam murmurul apei care se scurgea încet din clepsidră, nu se mai termina niciodată, timpul se rostogolea peste mine şi mă simţeam departe de mine însumi. I-am spus inimii mele:

— Eu, Sinuhe, sunt acum acel om, pe care numai faptele mele l-au construit, restul nu mai are nici o importanţă. Eu, Sinuhe, i-am împins pe părinţii mei adoptivi spre moarte din cauza cruzimii unei femei. Eu, Sinuhe,

păstrez încă o panglică de argint, care a fost împletită în părul Mineei. Eu, Sinuhe, l-am văzut pe zeul mort al Cretei şi am văzut-o pe femeia iubită devorată de crabi. Ce importanţă mai are ce fel de sânge curge prin trupul meu, dacă toate încercările prin care am trecut trebuiau să mi se întâmple, fiindcă erau deja scrise în stele încă înainte de a mă fi născut? De aceea, liniştea de care m-am bucurat în Oraşul Orizontului lui Aton nu a fost decât un miraj amăgitor, de care nu era nevoie decât pentru ca inima mea să se trezească acum ca să-mi amintească că eu voi fi întotdeauna un solitar.

Dar, o dată cu zorii aurii, pe care soarele i-a adus în spatele munţilor de la răsărit, s-au risipit şi toate umbrele cenuşii ale nopţii. Ciudată mai este inima oamenilor! Am râs singur de nebunia mea şi mi-am spus că, dacă eu am fost trimis pe Nil într-o barcă împletită din stuf şi dacă barca era împletită aşa cum numai păsărarii împletesc stuful, tot nu este o dovadă sigură că sunt acelaşi cu cel care a fost trimis în aceeaşi noapte de către regina Tiy şi chiar dacă pielea mea este mai albă decât a egiptenilor, tot nu este destul pentru a fi sigur. Nu, este clar ca lumina zilei, nu am nici o probă pentru susţinerea ipotezei mele.

M-am mai gândit că-l văzusem pe faraonul Amenhotep al III-lea pe patul lui de moarte şi că inima mea nu a fost mişcată de moartea lui: un bărbat bătrân şi bolnav, aşa mi-l amintesc; am fost mândru şi m-am lăudat în Casa Vieţii că îl asistasem pe Ptahor la trepanaţia faraonului şi inima mea nu a vibrat în nici un fel când craniul faraonului a fost operat. Dacă mi-ar fi fost tată, prin sămânţa lui care a fertilizat trupul prinţesei din Mitanni, inima mea ar fi trebuit să simtă acest lucru când l-am văzut prima oară, în noaptea morţii lui. Nimic din mine nu a fost atras de el, l-am privit ca pe oricare alt bărbat în agonie, deposedat de toată puterea şi de toate bogăţiile lui. M-am mai gândit că, dacă, într-adevăr, regina Tiy m-ar fi pus în noaptea în care m-am născut în acea barcă de stuf şi m-ar fi azvârlit în apă dorindu-mi moartea, ar fi trebuit ca inima mea să fie indignată în prezenţa ei, dar întotdeauna eu nu am privit-o decât cu curiozitate, fiindcă nu era la fel cu alţi oameni pe care i-am întâlnit, însă inima mea nu a avut niciodată nimic împotriva ei.

Astfel gândeam şi gândurile mi-au deschis ochii şi am analizat cu conştiinciozitate toate aspectele, fiindcă voiam să mă conving pe mine însumi că totul nu a fost decât un vis pe care trebuie să-l gonesc împreună cu tot delirul lui, care ar fi putut să-mi răvăşească mintea.

M-am spălat şi m-am îmbrăcat. Muti mi-a adus bere şi peşte sărat, ochii îi erau roşii din cauza plânsului şi i-am simţit dispreţul, fiindcă şi eu eram la fel ca şi ceilalţi bărbaţi, nu se îndoise ea nici o clipă de asta.

M-am lăsat purtat în litieră pînă la Casa Vieţii şi am examinat acolo bolnavii, dar nu am găsit nici unul pe care să-l pot trepana. Am ieşit din Casa Vieţii prin Templul gol şi am auzit croncănitul corbilor graşi, care stăteau unul lângă altul pe marginea ferestrelor din apropierea acoperişului, în faţa mea a zburat o rândunică şi am urmărit-o, aşa am ajuns în templul lui Aton, unde preoţii cântau imnuri întru slava zeului şi-i ofereau ca ofrande mirodenii, fructe şi grâu. Templul nu era gol, era destul de multă lume acolo, care asculta imnurile închinate lui Aton şi-şi ridica mâinile pentru a-l saluta pe zeu şi, după ce au cântat, preoţii au vorbit mulţimii despre adevăr. Nu însemna prea mare lucru faptul că templul lui Aton era aproape plin, fiindcă Teba era un oraş foarte mare şi, din curiozitate, în diferitele locuri se strângeau mulţi oameni.

M-am uitat la imaginile de pe pereţii templului. Din înaltul celor zece coloane de piatră, faraonul Akhenaton mă contempla cu privirea răscolită de pasiune. Imaginile cioplite în piatră erau în conformitate cu noile moduri de exprimare găsite de artiştii acelei vremi în care vechii zei fuseseră abandonaţi. Era şi imaginea lui Amenhotep al III-lea, bătrân şi bolnav, aşezat pe tronul lui de aur, cu capul uşor înclinat din cauza greutăţii coroanelor, cu regina Tiy alături de el. Am găsit şi familia regală, m-am oprit şi am privit îndelung basorelieful unde prinţesa Gilu-Hepa, prinţesa din Mitanni, aducea jertfe zeilor Egiptului, dar inscripţia iniţială fusese distrusă şi noile inscripţii afirmau că prinţesa aduce jertfe lui Aton, deşi acest zeu încă nu era slăvit în Teba în timpul vieţii ei.

Acel relief fusese sculptat în stilul vechi şi prinţesa era o femeie tânără şi frumoasă, pe cap avea o coroană regală, mâinile şi picioarele ei erau fragile şi frumoase, figura ei era distinsă şi graţioasă. M-am uitat mult la imaginea ei, o rândunică s-a tot rotit în jurul capului meu şi a ciripit vesel şi-n mintea mea obosită de atâtea gânduri pe care le frământasem toată noaptea s-a strecurat ceva ciudat, sufletul meu a fost încercat de o emoţie teribilă, mi-am înclinat capul şi am deplâns soarta acelei prinţese solitare, venită în Egipt din ţinuturi depărtate. Nu, nu aveam nici o asemănare cu ea, capul meu era deja pleşuv, trupul gras, după viaţa trândavă din Oraşul Orizontului lui Aton, ochii mei erau obosiţi, nu puteam fi eu fiul ei, cu toate acestea, o emoţie puternică mă făcea să vărs lacrimi când mă

gândeam la singurătatea ei din palatul de aur. Acea rândunică a zburat tot timpul în jurul meu. Mi-am adus aminte de frumoasele case din ţara Mitanni şi despre locuitorii melancolici ai acelei ţări, mi-am amintit de călătoria de pe drumurile prăfuite ale Babilonului şi am înţeles că tinereţea mea a fost încontinuu atrasă de inaccesibil până m-am împotmolit în mâlul şi în apa stătătoare a Oraşului Orizontului lui Aton.

Aşa a trecut toată ziua şi a venit apoi seara şi m-am întors în port şi m-am dus la „Coada crocodilului" să mănânc ceva şi să mă împac cu Merit. Dar Merit s-a uitat cu răceală la mine şi m-a servit cu mâncare ca pe oricare client. După ce am mâncat, m-a întrebat:

— Ţi-ai revăzut iubita?

I-am răspuns ironic că nu am avut timp pentru femei în acea zi, fiindcă tot timpul mi l-am petrecut în Casa Vieţii şi în templul lui Aton. Şi ca să-i risipesc îndoiala, i-am povestit despre toţi bolnavii pe care îi examinasem şi despre reliefurile de pe pereţii templului lui Aton, pe care le privisem cu multă atenţie, dar ea mi-a urmărit vorbele cu un surâs batjocoritor. Şi mi-a spus:

— Mi-a trecut şi mie prin minte că nu te vei fi aventurat şi astăzi, aşa gras şi chel cum eşti, după alte femei, că ţi-o fi fost de-ajuns distracţia in noaptea trecută. Dar iubita ta a venit aici să întrebe de tine şi eu am trimis-o să te caute în Casa Vieţii.

M-am ridicat enervat şi scaunul pe care stătusem s-a răsturnat. Am ţipat la ea:

— Ce vrei să spui, femeie nebună?

Merit şi-a netezit părul cu mâinile, a zâmbit cu înţeles şi a spus:

— Nu glumesc, într-adevăr, iubita ta a venit să te caute aici, era înveşmântată ca o mireasă, avea bijuterii strălucitoare, era boită ca o maimuţă şi împrăştia în jurul ei, de aici până la malul Nilului, un miros de uleiuri şi de arome scumpe. Ea ţi-a transmis salutări şi a lăsat o scrisoare pentru tine, dar te rog să-i spui să nu mai treacă pe aici, fiindcă aceasta-i o cârciumă respectabilă şi ea prea avea aerul unei stăpâne de bordel.

Merit mi-a întins scrisoarea, care era sigilată, şi când i-am rupt sigiliul, mi-au tremurat mâinile. Dar când am citit-o, am simţit cum mi se ridică tot sângele în cap de indignare şi a început să mă înţepe şi inima, fiindcă Mehunefer îmi scria:

Mehunefer, păstrătoarea acelor din palatul de aur, sora inimii lui, îl salută pe medicul regal Sinuhe!

Micului meu taur, porumbelul meu drăgăstos, Sinuhe! Când m-am deşteptat, mă durea capul şi eram singură pe covoarele mele şi durerea inimii mele a fost mai puternică decât durerea de cap când am văzut că tu nu eşti lângă mine, iubitul meu, aş fi vrut să simt aromele trupului tău. De ce nu sunt pânza care-ţi înfăşoară şoldurile, de ce nu sunt uleiul care-ţi îmbălsămează părul, de ce nu sunt vinul de pe buzele tale? Am poruncit să fiu purtată în litieră şi te-am căutat în toată Teba, din casă în casă, şi nu m-am lăsat până când nu am aflat unde locuieşti, fiindcă îmi simt trupul plin de muşuroaie de furnici când mă gândesc la tine şi ochii tăi sunt cei mai frumoşi ochi pe care i-am văzut eu vreodată. Nu trebuie să te jenezi să vii la mine, ştiu că eşti timid, dar deja nu mai are nici un rost timiditatea ta, fiindcă în palatul de aur toată lumea ştie despre dragostea noastră, aşa că servitorii se vor preface că nu ştiu nimic. Vino la mine imediat ce vei primi această scrisoare, zbori cu aripi de pasăre spre mine, inima mea are nevoie de tine! Dar, dacă nu vei veni, voi zbura eu spre tine mai repede decât o pasăre. Sora inimii tale, Mehunefer, te salută!

Am mai citit de câteva ori acea îngrozitoare epistolă fără să îndrăznesc să o privesc pe Merit, până când ea mi-a smuls-o din mâini, a rupt lemnul pe care era prinsă, a mototolit-o, a călcat-o în picioare şi mi-a spus:

— Aş fi putut să te înţeleg, Sinuhe, dacă ar fi fost vorba despre o femeie tânără şi frumoasă, dar ea este o femeie bătrână, plină de încreţituri şi de riduri, urâtă ca un sac, chiar dacă faţa ei este zugrăvită precum frescele din morminte. Eu nu mai ştiu ce să cred, Sinuhe, despre gusturile tale, în sfârşit, poate că strălucirea palatului de aur te-a orbit într-aşa hal, încât vezi lucrurile pe dos. De pe urma purtării tale vei ajunge de râsul întregii Tebe şi, din păcate, lumea va râde şi de mine din cauza ta.

Mi-am rupt veşmintele de pe mine, mi-am zgâriat pieptul cu unghiile, am urlat şi am spus:

— Merit, am făcut o mare nebunie, dar am avut un motiv de am făcut-o, însă nu bănuiam că pedeapsa va fi atât de cumplită. Nu mai există altă scăpare decât fuga din Teba, trebuie să trimit după vâslaşi şi să poruncesc să mi se pregătească imediat corabia, altfel, femeia aceasta îngrozitoare va veni să se culce cu forţa cu mine şi eu simt că nu mă pot apăra în faţa ei. Uite, scrie aici că va zbura mai repede decât o pasăre spre mine şi eu cred că ar fi în stare să o facă.

Când a văzut teama şi panica de care eram bântuit, Merit şi-a dat seama că nu putuse fi vorba de nimic între mine şi Mehunefer: a început să râdă şi a râs din tot sufletul, că aproape nu mai putea să se oprească. Apoi mi-a spus:

— Eu sper că după această poveste vei fi şi tu mai prudent cu femeile, Sinuhe. Noi, femeile, suntem ca nişte vase fragile şi cunosc eu însămi cum poţi suci tu capul unei femei cu vorbele tale, dragul meu Sinuhe.

Îşi bătea joc de mine cu cruzime şi, prefăcându-se umilă, mi-a mai spus:

— Bănuiesc că această drăgălaşă femeie îţi oferă nişte plăceri de două ori mai mari decât cele pe care ţi le pot oferi eu, este normal să fie aşa, fiindcă este de două ori mai bătrână decât mine şi a avut vreme să-şi perfecţioneze măiestria în ale iubitului: cum niciodată eu nu voi putea concura cu ea, mă vei părăsi, sper, fără nici un regret.

Supărarea mea era prea mare pentru a mă certa şi cu ea, aşa că am rugat-o să vină cu mine în fosta casă a turnătorului de aramă, unde i-am povestit totul. I-am povestit despre cum m-au găsit părinţii mei adoptivi după ce m-am născut şi i-am povestit tot ceea ce aflasem de la Mehunefer cât şi despre faptul că, în ciuda unor relative coincidenţe, nu cred că naşterea mea are ceva comun cu povestea prinţesei din Mitanni. Ascultându-mi vorbele, Merit s-a liniştit şi nu a mai râs de mine. Mi-a mângâiat umărul şi mi-a spus:

— Abia acum înţeleg eu mai bine de ce singurătatea ta m-a atras şi m-a chemat spre tine încă din prima clipă când te-am văzut şi de ce m-am înmuiat când m-am uitat la tine. Şi eu am un oarecare secret şi zilele trecute am fost de multe ori tentată să ţi-l spun, dar acum, mulţumesc zeilor că nu ţi l-am spus, fiindcă astfel de secrete sunt greu de suportat şi periculoase, de aceea, poate că este mai bine să nu-l împărtăşesc nimănui. Sunt mulţumită că ai avut încredere în mine şi că mi-ai povestit ce-ţi stă pe inimă. Dar, aşa după cum ai spus, este mai bine să nu-ţi distrugi inima cu lucruri despre care nu ştii sigur dacă sunt adevărate şi să uiţi toate acestea, ca şi cum ar fi fost un vis. În ceea ce mă priveşte, eu voi uita totul, nu-ţi face nici o grijă.

Am fost curios despre ce secret al ei este vorba, dar ea nu a vrut să-mi spună nimic, mi-a atins buzele cu buzele ei, m-a îmbrăţişat, a plâns şi mi-a spus:

— Într-adevăr, dacă tu rămâi în Teba, nu vei putea să te debarasezi de această femeie, care în fiecare zi te va hărţui peste tot cu patima ei, până când viaţa va deveni de nesuportat, cunosc eu acest fel de femeie şi ştiu că perseverenţa unei femei nu are limite. Este şi vina ta, fiindcă pentru a smulge acel secret de la ea, ai amăgit-o cu vorbe care au făcut-o să se

încreadă în tine şi care i-au răscolit dorinţele. De aceea, tu trebuie să te întorci în Oraşul Orizontului lui Aton, ai făcut deja destule trepanaţii aici şi cred că nimic nu te mai reţine în Teba. Dar, înainte de a pleca, tu va trebui să-i scrii ei şi s-o rogi să te lase în pace, altfel ea te va urmări în tot Egiptul ca să spargă un vas cu tine şi, cum nu te văd eu în stare să-i rezişti, nu ţi-aş dori să ai parte de aşa o soartă.

Sfaturile ei au fost bune şi am pus-o pe Muti să-mi pregătească lucrurile pentru drum şi să le învelească în covoare şi am trimis un sclav să-i caute pe vâslaşii mei prin cârciumi sau prin casele de distracţie din port şi, între timp, i-am scris lui Mehunefer următoarea epistolă, în care am vrut să fiu foarte respectuos faţă de ea şi să nu o jignesc:

Trepanatorul regal Sinuhe o salută pe Mehunefer, păstrătoarea acelor regale din palatul de aur al Tebei!

Prietena mea, regret foarte mult că înflăcărarea mea ţi-a lăsat o imagine falsă a inimii mele, eu nu te voi mai putea revedea vreodată, fiindcă, revăzându-te, aş fi tentat să păcătuiesc cu tine şi nu vreau, fiindcă inima mea este deja legată de altcineva. De aceea, plec din Teba şi nu te voi mai revedea niciodată, dar sper că-ţi vei aminti de mine ca de un prieten, fiindcă îţi trimit împreună cu această scrisoare un burduf cu o băutură deosebită, al cărei nume este „coadă de crocodil”, ca să-ţi îneci în această băutură amarul, deşi nu prea ai de ce, fiindcă eu nu sunt decât un bărbat gras, bătrân şi plictisitor, care nu prea mai are cu ce să distreze o femeie atât de atrăgătoare ca tine. Mă bucur că în acest fel ne putem amândoi feri de păcat şi cred că niciodată nu te voi mai întâlni. Aşa doreşte prietenul tău credincios, Sinuhe, medicul regal.

Merit a citit scrisoarea, a clătinat din cap şi a spus că tonul este mult prea curtenitor. După părerea ei, ar fi trebuit să-i scriu direct că, pentru mine, ea, Mehunefer, este o babă urâtă, numai în felul acesta aş fi putut fi sigur că nu mă va mai căuta Dar eu nu aş fi putut scrie asemenea cuvinte unei femei şi, după ce ne-am certat puţin, a fost de acord să sigilez scrisoarea şi să o expediez, deşi nu era câtuşi de puţin mulţumită. Am trimis un sclav să ducă scrisoarea împreună cu un burduf plin cu „coadă de crocodil” la palatul de aur, spre a-mi asigura liniştea în acea seară. Am crezut că am scăpat de Mehunefer şi am răsuflat uşurat, dar nu tot ceea ce crede un om corespunde cu ceea ce urmează să i se întâmple.

Fusesem atât de absorbit de teamă, încât şi uitasem de Merit, dar odată trimis mesajul, în timp ce Muti îmi pregătea lucrurile pentru plecare, m-am uitat la Merit şi am simţit cum mi se strecoară în inimă melancolia şi mi-a

părut rău că plec, când aş fi mai putut rămâne un oarecare timp în Teba. Merit se uita visătoare la mine şi, deodată, m-a întrebat:

— Tu iubeşti copiii, Sinuhe?

Întrebarea m-a luat prin surprindere şi nu am ştiut ce să-i răspund, dar ea s-a uitat în ochii mei, a surâs trist şi mi-a spus:

— O, nu te teme, Sinuhe. Nu am de gând să-ţi dăruiesc vreun copil. Dar eu am o prietenă al cărui băiat are patru ani şi ea mi-a povestit că băieţelului ei i-ar plăcea mai mult să călătorească pe Nil, să privească câmpiile verzi, valurile Nilului, păsările de apă, turmele de vite care pasc decât străzile pietruite ale Tebei, pline de pisici şi de câini.

I-am spus cu teamă:

— Sper că nu vrei să-l iau cu mine pe băieţelul prietenei tale, să nu mai am o clipă de linişte tot drumul şi să stau cu sufletul la gură de teamă ca nu cumva să cadă în apă sau să nu fie înhăţat de vreun crocodil.

Merit m-a privit surâzătoare, dar o tristeţe pe care eu atunci nu am înţeles-o i-a întunecat faţa şi ea mi-a spus:

— Eu nu vreau să te deranjez cu nimic, dar o călătorie pe Nil ar fi binevenită pentru acest băieţel. Eu l-am ţinut în braţe când el a fost circumcis, de aceea eu am anumite îndatoriri faţă de el, înţelegi? Bineînţeles că eu l-aş însoţi pe corabie pentru a-l putea supraveghea, dar nu vreau să fac ceva împotriva dorinţei tale, de aceea, este mai bine să uităm ceea ce ţi-am spus.

Când am auzit aceste vorbe, am strigat de fericire, mi-am lovit palmele deasupra capului şi i-am spus:

— În acest caz, tu n-ai decât să-i iei cu tine şi pe toţi copiii templului, într-adevăr, aceasta este o zi de mare fericire pentru mine şi sunt prost că nu mi-a trecut prin minte, dar tu poţi veni cu mine în Oraşul Orizontului lui Aton. Şi nici reputaţia ta nu ar avea de suferit, fiindcă tu eşti cu un copil.

— Chiar aşa, Sinuhe, a spus ea cu un surâs iritat, ca şi cum nu am înţeles nimic din ceea ce a spus. Chiar aşa, nu va trebui să mă tem pentru reputaţia mea, fiindcă copilul va fi cu mine şi tu vei fi protectorul nostru. Tu însuţi ai spus-o. O, zei, cum pot fi oare bărbaţii atât de stupizi? Oricum, eu te iert, fiindcă observ că de la drăgălaşa aceea de femeie ţi s-a cam zdruncinat mintea.

Am plecat în grabă, pentru că îmi era teamă de Mehunefer. Am plecat în zori, încă înainte de răsăritul soarelui. Merit ţinea în braţe copilul înfofolit, care încă mai dormea, şi mama lui nu ne condusese la corabie, eu

aş fi vrut să văd ce fel de femeie putea fi aceea care avusese curajul să dea copilului numele unui zeu, Thot, rar se încumetau oamenii să dea copiilor nume de zei. Dar băieţelul dormea la pieptul lui Merit fără să fie preocupat de greutatea numelui lui. S-a trezit abia când munţii eterni care străjuiau Teba dispăruseră de la orizont şi soarele aurit se scălda în Nil. Era un copil foarte frumos, cu pielea arămie, cu părul cârlionţat şi negru, nu i-a fost deloc teamă de mine când s-a trezit, a venit şi s-a aşezat pe genunchii mei; era atât de liniştit şi m-a privit gânditor cu ochii lui mari, negri, ca şi cum ar fi meditat asupra tuturor problemelor lumii. M-am ataşat repede de el şi i-am împletit bărcuţe din stuf şi i-am dat voie să se joace cu instrumentele mele de medic şi să miroasă diferite leacuri pe care le aveam cu mine. Îi plăceau mirosurile extractelor din plante.

Nu m-a deranjat cu nimic micuţul Thot, nici nu a căzut în apă, nici nu mi-a rupt condeiele, călătoria a fost luminoasă şi fericită, fiindcă eram împreună cu Merit şi în fiecare noapte mă culcam lângă ea şi ascultam respiraţia caldă a băieţelului, care dormea alături de noi. A fost o călătorie fericită şi până în ultima zi a vieţii mele îmi voi aduce aminte de acele zile şi nopţi, de unduirea stufului de la mal, de cirezile de vite care se adăpau din apa Nilului.

Au fost clipe când inima mea era plină de fericire, ca un fruct care se pârguise în căldura soarelui, şi-i spuneam lui Merit:

— Merit, dragostea mea, hai să spargem un vas şi să trăim împreună, poate că şi tu ai putea să-mi dăruieşti un băiat cu pielea arămie, la fel de frumos ca acest micuţ Thot, care este atât de blând şi de liniştit. Crede-mă, niciodată nu mi-am dorit mai mult ca acum să am un băiat, este drept, tinereţea a zburat pe lângă mine, sângele meu nu mai este agitat ca atunci, dar îmi doresc mult să am un băiat.

Dar ea îmi acoperea gura cu mâinile, se depărta de mine şi-mi spunea în şoaptă:

— Sinuhe, nu vorbi fără rost, tu ştii că eu am crescut într-o cârciumă şi poate că nici nu pot avea copil. Este bine să-ţi urmezi destinul scris în inima ta, să rămâi singur, să-ţi aranjezi viaţa numai aşa cum inima ta te îndeamnă, să nu fii legat de nici o femeie, de nici un copil, eu aşa am citit în ochii tăi în prima zi când ne-am întâlnit. Nu, Sinuhe, nu-mi mai vorbi în felul acesta, vorbele tale mă înmoaie şi-mi vine să plâng şi nu vreau să plâng acum, când sunt atât de fericită. Alţii îşi construiesc ei înşişi destinul şi-l împletesc cu mii de sfori, ca să nu fie singuri, dar destinul tău este în

inima ta şi este mai important în lumea aceasta decât al meu. Eu îl iubesc mult pe acest băieţel şi noi mai avem încă multe zile fierbinţi pe care să le trăim împreună pe această corabie. Să ne imaginăm că deja demult am spart un vas amândoi, că tu eşti bărbatul meu, că eu sunt femeia ta şi că Thot este băieţelul nostru. Îl vom învăţa să-ţi spună tată şi mie mamă, este încă mic şi va uita repede după aceea şi nu va fi nimic rău în asta. Vom împrumuta de la zei puţin din viaţa care nu ne este destinată. Nici o tristeţe, nici o nesiguranţă să nu ne mai umbrească fericirea acestor zile!

Am alungat din mintea mea toate gândurile rele, am închis ochii la mizeria Egiptului şi nu i-am mai văzut pe oamenii flămânzi din satele de pe malul Nilului, micuţul Thot îmi cuprindea gâtul cu mânuţele lui şi-mi spunea tată şi trupul lui delicat îl simţeam fermecător în braţele mele.

În fiecare noapte simţeam atingerea părului lui Merit şi răsuflarea ei, dormea cu mâinile în mâinile mele, era prietena mea şi nu am avut în acea vreme nici un vis urât. Au trecut prea repede pe lângă noi acele zile, nici nu le pot povesti pentru că nu-mi ajung cuvintele să scriu cât au fost de frumoase. Când scriu aceste rânduri, am un nod în gât, care mă împiedică să respir, şi în ochi, semnele pe care le aştern pe papirus încep să se încurce.

Omul nu ar trebui să fie fericit niciodată, nimic nu este mai trecător decât fericirea, nimic nu este mai dureros decât fericirea pierdută.

7

În felul acesta m-am întors în Oraşul Orizontului lui Aton, nu mai eram acelaşi ca atunci când plecasem din el şi am privit oraşul cu alţi ochi decât înainte, iar casele zvelte şi culorile lor sclipitoare în aurul soarelui mi s-au părut fragile, ca un miraj trecător. Nu trăia adevărul în Oraşul Orizontului lui Aton, adevărul era în afara lui şi adevărate erau suferinţa, mizeria şi crima, care însoţeau foametea cumplită ce începuse atunci în Egipt. Merit şi Thot s-au întors în Teba şi au luat cu ei şi inima mea. Priveam totul cu ochii îngheţaţi, fără să mă mai împiedic în vălurile înşelătoare care acopereau realitatea şi tot ceea ce vedeam era rău.

Dar nu au trecut multe zile de când mă întorsesem în Oraşul Orizontului lui Aton şi faraonul Akhenaton a trebuit să vadă adevărul de pe balconul palatului de aur, fiindcă Horemheb, supărat din cauza indiferenţei faraonului faţă de pericolul care plutea deasupra Egiptului, a trimis de la Memfis un grup de egipteni, care reuşiseră să fugă din Siria, ca să-i povestească faraonului despre toate suferinţele lor, despre mizeria în care se aflau nici nu era nevoie de povestit, fiindcă se putea vedea pe ei: eu cred că Horemheb i-a îndemnat să exagereze puţin, dar, oricum, oamenii aceia trecuseră prin mari suferinţe.

Sosirea lor în Oraşul Orizontului lui Aton i-a impresionat mult pe locuitori şi nobilii, speriaţi, s-au închis în palatele şi în casele lor şi nici nu au vrut să-i vadă, iar străjerii au zăvorât în faţa lor porţile palatului de aur. Dar ei au urlat din toate puterile şi au aruncat cu pietre în porţile şi în zidurile palatului de aur, până când faraonul a fost nevoit să-i asculte şi să-i lase să intre în grădina palatului.

Şi ei i-au spus:

— Ascultă ţipetele de durere ale poporului, prin gurile noastre torturate, faraonule Akhenaton! Puterea Egiptului este ca o umbră care tremură şi se

tânguieşte în faţa unui mormânt, şi în loviturile berbecilor de asalt care dărâmă zidurile cetăţilor siriene şi în oroarea incendiilor, sângele celor care au avut încredere în tine şi şi-au pus toate speranţele în ajutorul tău se risipeşte acum în toată Siria.

Ei şi-au ridicat cioturile de braţe spre terasa faraonului şi au spus:

— Priveşte braţele noastre, faraonule Akhenaton! Unde ne sunt mâinile?

De terasă s-au apropiat şi cei care aveau ochii scoşi şi bătrânii cu limbile smulse din gură, care au slobozit din gât mugete îngrozitoare.

Oameni aceia nenorociţi au mai spus:

— Nu te întrebăm unde sunt femeile şi fetele noastre, soarta lor este şi mai groaznică decât moartea în mâinile soldaţilor lui Aziru şi ale hitiţilor. Ei ne-au scos ochii şi ne-au tăiat mâinile fiindcă noi am avut încredere în tine, faraonule Akhenaton!

Dar faraonul şi-a acoperit faţa cu mâinile, trupul lui slăbit a început să-i tremure şi el le-a vorbit despre Aton.

Dar ei au râs de el, l-au blestemat şi au spus:

— Noi ştim că tu ai trimis crucea vieţii duşmanilor noştri. Ei au atârnat-o la gâtul cailor, iar în Ierusalim au tăiat picioarele preoţilor tăi şi le-au poruncit apoi să danseze în cinstea zeului tău.

Atunci faraonul a scos un ţipăt puternic şi a fost lovit de boala lui sacră, a căzut şi a început să se zvârcolească spasmodic pe terasă, apoi şi-a pierdut cunoştinţa. Când au văzut acest lucru, gărzile palatului s-au înfuriat şi i-au împins afară din grădina palatului pe refugiaţii din Siria, ei s-au opus, sângele lor a curs pe pietrele grădinii, au fost toţi omorâţi şi trupurile lor au fost azvârlite în Nil. Nefertiti, împreună cu Meritaton, Meketaton, cea care era bolnavă, şi chiar şi cu micuţa Anksenaton au urmărit această sângeroasă confruntare de pe terasa palatului de aur şi nu au mai putut-o uita niciodată, fiindcă pentru prima oară au văzut cu ochii lor urmările războiului, mizeria şi moartea.

I-am pus faraonului comprese reci pe frunte şi i-am dat calmante. Criza lui fusese neaşteptat de puternică şi mi-a fost teamă că el va muri. El a dormit, iar când s-a trezit, avea o faţă descompusă, ochii roşii şi îl durea puternic capul. El mi-a spus:

— Sinuhe, prietenul meu, aceste orori trebuie oprite. Horemheb mi-a povestit că tu îl cunoşti bine pe Aziru. Du-te la el şi cumpără pentru mine pacea Cumpără pacea pentru Egipt cu nu are importanţă ce preţ, chiar de-o fi ca, după aceea, Egiptul să ajungă o ţară săracă.

Am protestat şi i-am spus indignat:

— Faraonule Akhenaton, trimite aurul lui Horemheb şi el va cumpăra mai repede decât mine pacea cu lănci şi cu care de luptă, fără ca onoarea Egiptului să aibă de suferit!

El şi-a prins capul între mâini şi a spus:

— În numele lui Aton, Sinuhe, oare tu nu înţelegi că din ură doar ură se naşte şi că răzbunarea duce la răzbunare, că sângele vărsat cheamă alt sânge, până ne vom îneca în sânge? Oare la ce foloseşte victimelor răzbunarea prin suferinţele altora? Ceea ce spui tu despre onoarea Egiptului nu este decât o prejudecată. Eu îţi poruncesc: mergi la Aziru şi cumpără pacea pe care o doresc !

Am protestat împotriva acestei porunci ciudate şi i-am spus:

— Faraonule Akhenaton, ei îmi vor scoate ochii şi-mi vor smulge limba din gură mai înainte de a apuca să ajung la Aziru ca să-i vorbesc şi nici prietenia lui nu-mi este de prea mare folos, fiindcă va fi uitat el de mult, Aziru, că i-am fost prieten; eu sunt deja un om obosit şi nici nu sunt obişnuit cu greutăţile războiului, pentru că eu detest războiul. Picioarele mele s-au dezobişnuit să mai meargă atât de repede ca în tinereţe şi nici vorbele nu-mi sunt atât de calculate ca ale tinerilor care au fost instruiţi ca să reprezinte interesele Egiptului în alte ţări. De aceea, trimite pe un altul, mai tânăr, care să-ţi cumpere pacea!

Dar el a rostit cu încăpăţânare:

— Supune-te poruncii mele! Faraonul a vorbit!

Îi văzusem pe refugiaţii din curtea palatului, orbi, fără limbă, cu braţele retezate. Nu voiam cu nici un preţ să plec în Siria. M-am dus acasă la mine şi m-am gândit să mă întind în pat şi să mă prefac că sunt bolnav, până ce faraonului i se va fi risipit din cap acea idee tâmpită. Dar, când am ajuns acasă, servitorul meu mi-a ieşit în întâmpinare şi mi-a spus cu o voce îngrozită:

— Bine că ai venit, Sinuhe, stăpânul meu, fiindcă chiar acum a sosit din Teba o femeie, al cărei nume este Mehunefer, şi ea spune că-ţi este prietenă. Ea te aşteaptă în casă şi este îmbrăcată ca o mireasă şi toată casa este deja îmbâcsită de parfumul ei.

M-am întors alergând în palatul de aur şi i-am spus faraonului:

— Fie precum ai poruncit! Mă voi duce în Siria, dar sângele meu peste capul tău va cădea! Voi pleca imediat, de aceea, ordonă scribilor să

redacteze tăbliţele necesare, în care să se menţioneze rangul şi puterea mea, fiindcă pentru Aziru, tăbliţele de argilă sunt la mare cinste.

În timp ce scribii s-au ocupat de redactarea tăbliţelor de argilă, mi-am găsit scăparea în atelierul lui Totmes, prietenul meu, care era foarte agitat. Tocmai terminase statuia lui Horemheb, o lucrase din gresie brună, după modelul pe care-l făcuse în ghips, atunci când Horemheb fusese în Oraşul Orizontului lui Aton, aşa cum am povestit mai înainte. Sculptura era în conformitate cu noul stil, era o reprezentare deosebit de vie şi de corectă a lui Horemheb, dar, după părerea mea, Totmes exagerase mult în ceea ce priveşte musculatura şi lăţimea pieptului lui Horemheb. Statuia părea că reprezintă un luptător, nu un comandant regal şi guvernator. Dar noua artă avea tendinţa să exagereze tot ceea ce ochiul artistului vedea esenţial în obiectul reprezentat şi, de obicei, artistul vedea, după părerea mea, ceea ce era mai urât. Oricum, deviza artei noi era adevărul. Era în contradicţie cu arta tradiţională a Egiptului, care ascundea urâtul din om şi reprezenta doar ceea ce era mai frumos şi îndulcea toate defectele. Noua artă nu disimula urâtul pentru a se apropia de realitate, totuşi, eu nu sunt convins că prin exagerarea urâtului se respectă vreun adevăr, dar am avut întotdeauna încredere în Totmes şi în măiestria lui şi nu am vrut să-l contrazic, fiindcă îmi era prieten. El a şters statuia cu o cârpă înmuiată în apă, pentru a-mi arăta cât de frumoasă era piatra de gresie folosită, cât de apropiată de culoarea reală a pielii lui Horemheb şi mi-a spus:

— Eu cred că te voi însoţi până la Hetnetsut, unde trebuie să duc această statuie pentru a fi pusă în templu, într-un loc demn de rangul lui Horemheb şi, de asemenea, pentru reputaţia mea de sculptor. Voi călători împreună cu tine, Sinuhe, şi poate că vântul de pe Nil va risipi din capul meu aburii de vin din Oraşul Orizontului lui Aton, fiindcă mâinile mele au început să tremure când ţin în ele dalta şi ciocanul şi inima mea este măcinată de febră.

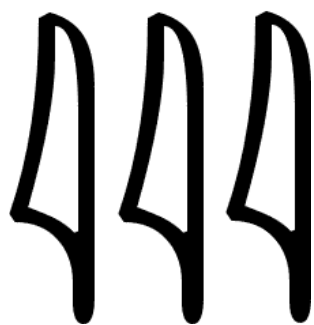
Scribii mi-au adus tăbliţele de argilă şi aurul pentru drum şi, după ce a primit binecuvântarea faraonului, statuia a fost dusă pe corabia acestuia şi am plecat imediat. I-am poruncit slujitorului meu să-i transmită lui Mehunefer că am plecat în Siria şi că am murit acolo. M-am gândit că poate această afirmaţie nu era chiar o minciună, din moment ce era foarte probabil să fiu omorât cu cruzime în acel drum. Am mai poruncit ca ea să fie condusă la corabie, cu care să se întoarcă în Teba, fie cu respect, fie cu forţa, după cum va fi cazul. Fiindcă, le-am spus eu, dacă, contrar tuturor

aşteptărilor, zeii mă vor proteja şi mă voi întoarce teafăr şi o voi găsi pe Mehunefer în casa mea, voi porunci să le fie tăiate urechile şi nasurile tuturor sclavilor şi servitorilor mei şi să fie trimişi la muncă pe viaţă în mină. Servitorul meu m-a privit drept în ochi şi a înţeles că nu glumesc. I-a fost frică şi mi-a promis că va executa porunca aşa cum este mai bine.

După aceea, ceva mai uşurat, am urcat împreună cu Totmes pe corabia faraonului şi m-am gândit că, dacă tot voi muri, fie de mâna oamenilor lui Aziru, fie de mâna hitiţilor, nu are nici un rost să mă zgârcesc la vin. Totmes a spus că până atunci nu a mai auzit vorbe mai înţelepte din gura mea şi că nici un om care pleacă la război nu se apucă să facă economie la vin şi el ştia bine acest lucru, fiindcă se născuse într-o cazarmă.

Dar, ca să povestesc despre călătoria spre Siria şi despre toate întâmplările prin care am trecut după ce am ajuns acolo, trebuie să încep o nouă carte.

Cartea a douăsprezecea

TIMPUL MĂSURAT DE CLEPSIDRĂ

Prorocirile lui Kaptah, urmare a hotărârii mele de a le distribui grâu colonilor, s-au transformat în realitate, dar o realitate teribilă, pentru care nici nu-mi ajung cuvintele ca să o descriu, fiindcă nu numai că a trebuit să renunţ la casa mea, la patul meu şi la toate bucuriile vieţii, ci mai mult, m-am expus tuturor ororilor războiului, din cauza nebuniei faraonului. Omul ar trebui să gândească mai înainte de a face promisiuni în gura mare. De obicei, promisiunile se pot îndeplini cu uşurinţă, dacă pentru înfăptuirea lor îi faci rău aproapelui tău. Dacă îi doreşti răul cuiva, acest lucru se realizează mult mai uşor decât dacă îi doreşti binele.

Aceste gânduri mă bântuiau şi i le expuneam lui Totmes, împreună cu care beam vin, în timp ce corabia faraonului, pe care ne aflam, cobora pe fluviu. Dar pe Totmes, vorbele mele îl enervau şi la un moment dat mi-a spus să tac şi s-a apucat să deseneze păsări în zbor. După aceea, mi-a desenat chipul, dar când am văzut desenul, m-am supărat şi i-am spus că numai un duşman m-ar putea reprezenta în felul în care m-a desenat el. El mi-a replicat că un artist nu este prietenul nimănui când desenează şi că mâinile lui ascultă doar de poruncile ochilor lui.

M-am înfuriat şi i-am spus:

— Dacă este aşa, s-ar putea ca ochii tăi să fi fost vrăjiţi de cineva, din moment ce văd împrejurul lor doar urâtul, caraghiosul, josnicia; acest desen este doar o caricatură a mea. Pentru ochii tăi, doar Nefertiti este pururi frumoasă, chiar dacă gâtul ei este atât de subţire şi de lung, chiar dacă faţa ei s-a micşorat, chiar dacă trupul ei se face mai urât de la o zi la alta

Enervat, Totmes a aruncat cupa cu vin în obrazul meu şi a urlat:

— Să nu-mi vorbeşti mie despre Nefertiti!

Dar imediat i-a părut rău că m-a lovit, a şters vinul de pe faţa mea şi a spus umil:

— Nu fi supărat pe mine, Sinuhe. Această femeie cred că într-adevăr mi-a fermecat ochii, aşa cum ai spus, şi nu mai pot găsi în nimeni altcineva frumuseţea, în schimb, pe Akhenaton îl consider cel mai urât şi mai dezagreabil om din lume, deşi ar trebui să-l iubesc pentru tot binele pe care el mi l-a făcut.

I-am spus prieteneşte:

— Visul tău este urât şi ceea ce doreşti tu de la Nefertiti îţi pot oferi multe sclave şi poate că mai bine.

Dar vorbele mele înţelepte nu l-au mângâiat, dimpotrivă, i-au aţâţat şi mai mult dorinţa. De aceea, am băut vin împreună cu mai mult zel, fiindcă vinul, chiar dacă duce la certuri şi la conflicte, le poate şi curma şi tot vinul poate consolida prieteniile. Nu există ceartă, oricât de urâtă ar fi ea, care să nu se poată îneca în vin, cu condiţia să bei suficient de mult.

În felul acesta am ajuns la Hetnetsut; era un oraş mic pe malul Nilului, atât de mic, că pe străzi se plimbau oile şi vacile, iar templul lui era construit din cărămizi de lut. Autorităţile oraşului ne-au ieşit în întâmpinare şi ne-au condus cu respect până la templu. Acolo, Totmes a aşezat statuia lui Horemheb. Iniţial, templul fusese construit în cinstea lui Horus, dar pentru a i se face pe plac lui Akhenaton, devenise templul lui Aton. Acest lucru nu-i deranjase deloc pe locuitorii din Hetnetsut, ei continuau să-l adore pe Horus, cel cu cap de şoim, chiar dacă statuia zeului Horus nu mai era în templu. Ei s-au bucurat mult că în templu a fost pusă statuia lui Horemheb şi bănuiesc că nu a durat mult până au ajuns să-l confunde cu Horus şi să-i aducă ofrande, fiindcă imagini ale lui Aton nu erau în templu şi prea puţini oameni din oraş ştiau să citească ce scrie pe altar.

I-am cunoscut pe părinţii lui Horemheb, cărora Horemheb le trimitea totdeauna daruri bogate şi care locuiau într-o casă din lemn, cu toate că fuseseră dintre cei mai săraci oameni din oraş. În vanitatea lui, Horemheb a obţinut pentru ei, de la faraon, funcţii onorifice, ca şi cum ei ar fi fost nobili, deşi, în realitate, ei mânau turmele la păşune şi preparau brânza. Tatăl lui avea funcţia de gardian al sigiliului şi inspector al construcţiilor din numeroase oraşe şi sate, iar mama lui era doamnă la curtea Egiptului şi păzitoare a vacilor regale, deşi nici unul, nici altul nu ştiau să scrie.

Funcţiile acestea erau doar onorifice şi nu le stânjeneau viaţa obişnuită, dar, mulţumită acestor titluri, Horemheb putea arăta oricui din Egipt că el este descendent dintr-o familie de nobili şi nimeni nu i-ar fi putut pune la îndoială această origine. Atât de mare era vanitatea lui Horemheb.

În orice caz, părinţii lui erau oameni simpli şi credincioşi; în templu, ei au stat tot timpul în picioare, respectuoşi, îmbrăcaţi în veşminte frumoase şi au săpat neobosiţi, cu degetele de la picioare, în podeaua de argilă o cunună de flori pentru statuia fiului lor. După ceremonie, ne-au invitat acasă la ei şi, imediat cum au intrat în casă, şi-au scos veşmintele de sărbătoare, care-i incomodau, probabil, şi s-au îmbrăcat în nişte haine cenuşii, care miroseau puternic a vacă, apoi ne-au oferit brânză fermentată şi vin acru. Ei s-au înclinat cu mult respect în faţa noastră, cu mâinile la nivelul genunchilor, şi ne-au cerut să le povestim despre fiul lor. La un moment dat, tatăl lui Horemheb a spus:

— Noi îl credem un pic nebun; pe când era un copil, el lega o lamă ascuţită de cupru în vârful ciomagului cu care mâna vitele şi niciodată nu i-a plăcut să fie umil, deşi noi am încercat să-l învăţăm că oamenii ca noi trebuie să fie umili.

Iar mama lui a adăugat:

— Inima mea tremură fără încetare pentru el, fiindcă, încă de când era copil, mai degrabă îşi jupuia nasul căzând peste o piatră, decât să o ocolească, şi de când a plecat de acasă, ne este încontinuu teamă să nu se întoarcă cumva cu capul spart sau infirm. Dar acum, s-a întors într-o bucată de piatră cioplită şi toată lumea îl respectă. Totuşi, inima mea nu are linişte şi mă tot gândesc să nu mănânce prea multă carne, fiindcă de la carne i se face rău, eu l-am învăţat cum să se ferească de boli.

În simplitatea lor, ei ne-au vorbit despre fiul lor, ne-au pipăit veşmintele şi bijuteriile, ne-au întrebat despre sănătatea faraonului, a marii soţii regale Nefertiti şi a celor patru prinţese. Ne-au mai spus că, în fiecare zi, ei se roagă la toţi zeii, în special la Horus, care este zeul fiului lor, ca regina să nască un băiat, care să moştenească tronul Egiptului. Ne-am despărţit ca nişte prieteni de părinţii lui Horemheb şi am lăsat statuia fiului lor în templul lui Horus din Hetnetsut. Totmes nu a vrut să mă însoţească la Memfis, deşi am insistat şi l-am rugat să vină cu mine; el voia să ajungă cât mai repede înapoi în Oraşul Orizontului lui Aton şi să continue să cioplească la statuia din lemn a reginei Nefertiti; despre altceva, în afară de acest portret, el nici nu mai era în stare să vorbească, atât de puternic era vrăjit de frumuseţea lui Nefertiti. I-am spus că nu cred să fie folositoare sănătăţii prea marea frumuseţe a unei femei.

În drum spre Memfis, m-am plictisit şi i-am îndemnat pe sclavi să vâslească mai repede; mă gândeam că, dacă tot trebuie să mor, nu are rost

să mai trag de timp; mai bine este ca să se isprăvească totul mai repede. M-am aşezat pe scaunul moale de pe punte al faraonului; pe catarg, deasupra mea, fâlfâia flamura faraonului, m-am uitat la stuf, şi la apa Nilului şi la raţele care zburau şi i-am şoptit inimii mele: „Oare numai pentru asta merită să trăieşti?" I-am spus inimii mele: „Ziua este înăbuşitor de cald, muştele înţeapă şi fericirea omului este mult prea mică pe lângă câte necazuri are. Ochii obosesc să tot privească, urechile se satură să tot asculte zgomote şi cuvinte fără rost, inima doreşte prea mult pentru a fi vreodată fericită". Mi-am liniştit inima şi am mâncat cele mai grozave mâncăruri, preparate pentru mine de bucătarul faraonului, şi am băut vin până nu am mai putut să beau şi vinul m-a ajutat să înţeleg că moartea nu este decât un vechi prieten şi că nu are nici un rost să te temi de ea, din moment ce viaţa este mai rea decât moartea, cu toate suferinţele ei, şi că viaţa este ca cenuşa caldă, în timp ce moartea este ca o undă răcoroasă.

Ajuns în Memfis, a început să mi se învârtă capul de groază, fiindcă am văzut corăbii de război, cu scuturile de apărare laterale sparte de aruncătoarele de pietre, provele sfărâmate, catargele rupte. Am văzut care de luptă cu oiştea sfărmată, cu roţile sărite de pe axe şi am văzut muştele care roiau pe sângele închegat de pe ele. Am văzut şi străini, care se refugiaseră pe chei, cu boccele zdrenţuite lângă ei, bolnavi, răniţi, cu ochii arzând de groază, cu feţe descărnate. Erau şi egipteni, şi sirieni, dar toţi aveau veşminte siriene. Când au văzut corabia faraonului, ei şi-au ridicat mâinile murdare şi m-au ameninţat cu pumnii strânşi, m-au blestemat şi înjurat în toate limbile, până când gardienii au început să-i lovească cu ciomegele şi i-au împins la o parte, ca să pot coborî din corabie în port.

Horemheb m-a primit cu toate onorurile, din cauza rangului meu de mesager special al faraonului, şi s-a înclinat până la pământ în faţa mea, fiindcă palatul lui era plin de demnitari care reuşiseră să fugă din Siria, de nobili egipteni din oraşele siriene, de mesageri şi de reprezentanţi din ţările vecine, care nu se războiau şi, în prezenţa lor, el trebuia să-l onoreze pe faraon în persoana mea. Dar, când noi am rămas singuri, el a început să-şi lovească pulpele picioarelor cu cravaşa lui de aur şi m-a întrebat nerăbdător:

— Ce vânt te-aduce pe-aici ca mesager al faraonului? Oare ce rahat i-a mai ieşit din cap nebunului?

I-am povestit că eu am primit ordin să călătoresc în Siria şi să cumpăr de la Aziru pacea, cu nu are importanţă ce preţ. Când a auzit, Horemheb a

început să înjure amărât şi să-l invoce pe Horus, înşirându-i toate numele, şi mi-a spus:

— N-am bănuit că-mi va întoarce pe dos tot planul, pe care l-am construit cu atâta chin şi cu atâta aur şi numai datorită mie, Gaza este încă a Egiptului şi este singurul cap de pod al Egiptului pentru războiul din Siria. Cu daruri şi cu ameninţări, am reuşit să închei o alianţă cu flota din Creta ca să-mi protejeze comunicaţia cu Gaza; o alianţă cu Siria nu este pe placul Cretei, fiindcă ameninţă supremaţia Cretei pe mare. Află că Aziru mai are încă mult de lucru ca să-şi adune aliaţii, fiindcă după ce i-au masacrat pe egipteni, multe oraşe şi-au declarat război pentru supremaţia în Siria. Printre altele, sirienii care şi-au pierdut casele, nevestele şi copiii au creat o zonă liberă şi, de la Gaza la Tanis, stăpânesc deşertul şi luptă împotriva trupelor lui Aziru. Eu le-am dat arme egiptene şi mulţi bărbaţi curajoşi din Egipt li s-au alăturat. Sunt foşti soldaţi, hoţi şi sclavi fugiţi din mine şi eu au format în deşert un zid de apărare pentru Egipt. Este de înţeles că ei sunt în război cu toată lumea şi că bat şi distrug tot ceea ce mişcă, fiindcă vor să trăiască, dar este mai bine aşa, dacă fac pagube Siriei, nu Egiptului; de aceea, le trimit arme şi grâne. Însă cel mai important eveniment este că hitiţii au atacat ţara Mitanni cu toate forţele lor şi-i omoară pe toţi mitanniţii, aşa că, din ţara Mitanni nu a mai rămas decât o umbră şi poate că, deja, nici aceea nu mai este. Din fericire pentru noi, lăncile şi carele de luptă hitite sunt încă ocupate cu ţara Mitanni, iar Babilonul este neliniştit şi-şi organizează trupele pentru apărarea frontierelor, aşa că n-au timp hitiţii să-l sprijine pe Aziru. Probabil că acum, după ce hitiţii au cucerit ţara Mitanni, Aziru începe să se teamă, fiindcă nu mai există nici un scut între hitiţi şi Siria. De aceea, pacea pe care faraonul vrea să o plătească lui Aziru este, în acest moment, cel mai preţios dar pentru el şi abia aşa Aziru îşi poate consolida puterea şi poate răsufla uşurat. Dar dă-mi jumătate de an sau chiar şi mai puţin şi voi cumpăra o pace onorabilă pentru Egipt şi-l voi face pe Aziru să se teamă de zeii Egiptului cu săgeţi şuierătoare şi cu duruituri de care de luptă.

Am protestat şi i-am spus:

— Tu nu poţi începe războiul în Siria, Horemheb. Faraonul ţi-o interzise şi nici nu-ţi dă aur pentru război.

Dar Horemheb a spus:

— Îmi slobozesc apa din trup pe aurul lui. Adevărul este că eu m-am împrumutat din toate părţile cu aur, ca să echipez o armată în Tanis. Este

drept că sunt mizerabile aceste trupe, carele de luptă sunt rablagite şi caii şchiopi, dar, împreună cu trupele de revoltaţi din deşert, formează vârful lăncii, care va pătrunde până-n inima Siriei şi până la Ierusalim şi Megidon sub comanda mea. Oare tu nu înţelegi, Sinuhe, că eu am împrumutat aur de la toţi oamenii bogaţi din Egipt, care se îmbuibă şi se umflă ca broaştele, în timp ce poporul egiptean moare de foame şi suspină sub povara impozitelor? Am împrumutat aur de la ei şi eu am stabilit ce sumă trebuie să-mi dea fiecare şi ei mi-au împrumutat cu plăcere, fiindcă le-am promis că le voi restitui cu un câştig aurul lor şi că ei vor primi în plus, pe an, a cincea parte din aurul pe care mi l-au împrumutat, dar ce-o să mă mai distrez când am să le văd tărtăcuţele pleoştite, când or să-mi ceară aurul înapoi şi eu am să le spun că, pentru ei, am recucerit şi am supus Siria Egiptului; la urma urmelor, tot ei, cei mai bogaţi, câştigă de pe urma războaielor; este curios cum reuşesc să câştige chiar şi dacă pierd, aşa că n-are rost să-mi fie milă mie de ei şi să-mi fac griji pentru aurul lor.

După aceea, Horemheb a râs mulţumit, şi-a lovit picioarele cu cravaşa, a pus mâna pe umărul meu şi a spus că eu sunt cel mai bun prieten al lui. Dar, foarte repede, mi-a spus pe un ton cât se poate de serios:

— Pe şoimul meu, Sinuhe, sper că nu intenţionezi să răstorni tot planul meu şi să te duci în Siria ca să cerşeşti pacea.

I-am explicat că faraonul mi-a poruncit şi mi-a înmânat tăbliţele de argilă pentru încheierea păcii. Eram bucuros să aflu că şi pentru Aziru este convenabilă pacea, dacă Horemheb spusese adevărul, fiindcă în acest caz, Aziru ar fi vândut-o ieftin.

Dar când a auzit vorbele mele, Horemheb s-a înfuriat şi a tras un picior în scaunul său, l-a răsturnat şi a început să răcnească:

— Ascultă, dacă tu te duci să cumperi o pace dezonorantă pentru Egipt de la Aziru, te jupoi de viu cu mâinile mele şi te arunc la crocodili după ce te întorci, chiar dacă-mi eşti prieten, ţi-o promit de pe acum. N-ai decât să-i vorbeşti cât vrei despre Aton lui Aziru, s-o faci pe nătângul şi să-i spui că, în bunătatea lui nemărginită şi de neînţeles, faraonul vrea să-l ierte şi să-l binecuvânteze. Cu certitudine, Aziru nu te va crede, fiindcă el este un bărbat suspicios, dar el va rumega bine lucrurile mai înainte de a te da afară şi se va târgui cu tine ca să te obosească, aşa cum numai sirienii ştiu să se tocmească; ei te ameninţă şi cu moartea mai înainte de a te înşela grosolan. Pentru nimic în lume, nu-i promite Gaza şi explică-i că faraonul nu este răspunzător de trupele rebele din deşert şi de tâlhăriile lor. Fiindcă aceste

trupe, în nici un caz, nu vor depune armele, şi-şi vor face nevoile pe tăbliţele de argilă ale faraonului, am eu grijă, dar nu-i nevoie să-i spui acest lucru lui Aziru. Lui îi vei spune doar atât: „Trupele rebele sunt alcătuite din oameni blânzi şi liniştiţi, pe care suferinţa i-a orbit, dar care, de îndată ce pacea va reveni, vor schimba lăncile pe ciomege de păstori”. Dar nu-i promite Gaza, că te jupoi de viu cu mâinile mele. Cât chin, cât aur risipit în vânt, cât de multe dintre cele mai bune iscoade ale mele au murit, numai ca să nu pierd Gaza, singura poartă deschisă pentru Egipt.

Am rămas câteva zile la Memfis pentru a discuta mai în amănunt cu Horemheb despre condiţiile de pace. În acel timp i-am întâlnit pe reprezentanţii regilor din Creta şi din Babilon şi pe câţiva nobili refugiaţi din ţara Mitanni. Vorbele lor au adus în faţa ochilor mei imaginea tragică a ţării Mitanni şi am înţeles tot ceea ce se întâmplase acolo; pentru prima oară am constatat că în mine s-a deşteptat ambiţia şi m-am simţit un om important, care putea influenţa destinul unor oraşe şi unor oameni.

Horemheb avea dreptate, în acel moment, pacea era mai avantajoasă pentru Aziru decât pentru Egipt, dar pacea nu putea fi decât o amânare a războiului, fiindcă, după ce-şi va fi întărit poziţia în Siria, Aziru urma să continue, fără îndoială, să se întoarcă împotriva Egiptului. Siria era, în fond, cheia lumii şi Egiptul nu-şi putea permite, pentru siguranţa lui, să lase Siria în mâinile unor prinţi care se vând pe aur, nestatornici şi ostili, în acele zile când hitiţii distruseseră ţara Mitanni. Totul depindea de intenţiile hitiţilor şi era important de aflat dacă hitiţii, după ce-şi vor fi consolidat poziţia în ţara Mitanni, vor înainta spre Babilon sau, traversând Siria, spre Egipt. Bunul-simţ spunea că ei îşi vor îndrepta armata într-acolo unde terenul era mai slab; Babilonul îşi pregătea armata, în timp ce Egiptul era slab şi fără arme. Desigur, ţara Hatti era un aliat dezagreabil, dar, înţelegându-se cu hitiţii, Aziru ar fi putut să fie sigur pe forţele lui, în timp ce alianţa cu Egiptul împotriva hitiţilor l-ar fi condus spre un dezastru sigur şi atâta timp cât faraonul Akhenaton va domni în Egipt, Egiptul nu-i va oferi nimic.

Toate acestea le-am înţeles şi am înţeles, de asemenea, că trebuie să privesc cu sânge rece toate ororile războiului şi să nu mă mai gândesc la oraşele arse şi transformate în scrum, nici la ţestele sfărâmate ale oamenilor, care urmau să se albească pe câmpurile de luptă, nici la cei care cerşeau o bucată de pâine pe străzile din Memfis, nici la nobilii din ţara Mitanni, care-şi vindeau bijuteriile ca să poată bea vin şi pipăiau cu

eleganţă pământul gras din Naharan de pe boccelele lor din pânză, în care era toată averea lor. Horemheb mi-a spus că pe Aziru îl voi putea întâlni pe undeva între Tanis şi Gaza, unde carele lui de luptă şi oamenii lui se războiau cu trupele rebele. El mi-a mai povestit despre situaţia din Simyra şi mi-a enumerat casele care au fost incendiate şi numele nobililor care fuseseră masacraţi, am rămas uimit, fiindcă eu îi cunoscusem pe toţi. După aceea, el mi-a povestit despre iscoadele lui - intrate în oraşele din Siria ca scamatori, înghiţitori de săbii, ghicitori, vânzători de leacuri, negustori de sclavi - care urmăreau toate mişcările trupelor lui Aziru. Dar, a mai adăugat el, şi Aziru avea o groază de iscoade, care veneau până la Memfis, urmărind mişcările trupelor rebele sau manevrele de la frontierele Egiptului, iar iscoadele lui Aziru erau tot prestidigitatori sau negustori de bere şi de sclavi. Aziru plătea şi fecioare de la templul zeiţei Astarte, acestea erau cele mai periculoase iscoade, fiindcă se distrau cu ofiţerii egipteni şi puteau afla multe lucruri de la ei, dar a spus Horemheb, din fericire, nu se pricepeau tot atât de bine la război ca la tăvăleală. Am rămas uimit când Horemheb mi-a spus că există iscoade care-i fac servicii atât lui cât şi lui Aziru şi care, a spus el, sunt oamenii cei mai abili, dar nu şi cei mai periculoşi pentru nici una dintre părţi, fiindcă scopul lor este să trăiască şi să strângă cât mai mult aur.

Refugiaţii şi ofiţerii lui Horemheb mi-au povestit nişte istorii de groază despre soldaţii amoriţi şi despre trupele rebele din Egipt, aşa că, atunci când am plecat din Memfis, inima îmi tremura şi genunchii mi se înmuiaseră de frică.

Horemheb mi-a spus:

— Tu trebuie să te hotărăşti cum vei călători, pe mare sau pe uscat. De vei alege călătoria pe mare, poate că până la Gaza te vor proteja corăbiile cretane de pe coastă, dar este posibil ca, totuşi, cretanii să o ia la goană, dacă vor vedea în largul mării corăbiile de război din Tir şi din Sidon, care supraveghează comerţul din Gaza. În această situaţie, dacă te vei încumeta să-i înfrunţi, corabia ta va fi distrusă şi vei muri înecat. Dacă nu te vei împotrivi, vei fi luat prizonier şi condamnat să vâsleşti pe vreo corabie siriană şi abia după câteva zile vei muri, fiindcă nu cred eu că vei rezista mult timp la loviturile de bici şi la dogoarea soarelui. A, iartă-mă, am uitat, tu eşti egiptean şi nobil, aşa că, mai mult ca sigur, ei te vor jupui de viu şi din pielea ta, pe care o vor pune la uscat, îşi vor confecţiona pungi în care să-şi ţină argintul. Eu nu vreau să te înspăimânt, de aceea îţi spun şi despre

faptul că există şi o mică şansă ca să ajungi cu bine la Gaza: ultima dată, o corabie cu arme a ajuns cu bine acolo, însă una cu grâu nu a ajuns. Dar să zicem că vei avea noroc şi vei ajunge cu bine în Gaza; cum vei reuşi să te strecori prin blocada din Gaza şi să ajungi la Aziru, nu am absolut nici o idee.

— Poate că-i mai bine să călătoresc pe uscat, am spus ezitând.

Horemheb a clătinat din cap şi a spus:

— Eu pot să-ţi dau o escortă până la Tanis, câţiva lăncieri şi câteva care uşoare. Dar când oamenii mei vor vedea trupele lui Aziru, te vor abandona în deşert şi o vor lua la fugă. Însă este posibil ca soldaţii lui Aziru să nu rămână indiferenţi când vor vedea că tu eşti un nobil egiptean şi, în semn de respect pentru demnitatea ta, te vor trage în ţeapă, aşa cum obişnuiesc hitiţii, şi-şi vor face nevoile pe tăbliţele de argilă ale faraonului. Dar nu este exclus ca, cu toată escorta, să cazi în mâinile rebelilor din deşert, care, după ce te vor jefui, te vor pune să învârteşti în pielea goală la morile de piatră, până ce-ţi vei da sufletul, aşa cred, fiindcă pielea ta nu rezistă mult la soare şi nici la ciomegele învelite cu piele de hipopotam. Dar poate că ai noroc şi, după ce te vor jefui, îţi vor crăpa doar capul cu lancea şi nici nu va fi timp să putrezeşti, fiindcă corbii vor ciuguli toată carnea de pe tine, în fond, asta nici nu-i o moarte prea groaznică.

În timp ce-l ascultam, a început aşa, deodată, să-mi tremure mâinile şi picioarele, deşi era o zi foarte călduroasă de vară. Am spus:

— Regret că i-am lăsat scarabeul lui Kaptah, poate că mi-ar fi fost de folos şi m-ar fi protejat mai mult decât Atonul faraonului, bag de seamă că puterea lui Aton nu se prea manifestă în aceste locuri blestemate, despre care îmi povesteşti. Dar, cum-necum, mai bine pe uscat. Pe uscat se pare că mă voi întâlni mai repede decât pe mare, fie cu moartea, fie cu Aziru, aşa că voi călători pe uscat. Dar, te rog, Horemheb, dacă afli cumva că am fost luat prizonier şi că am fost vândut ca sclav la vreo moară de piatră, răscumpără-mă fără să te tocmeşti asupra preţului, fiindcă eu sunt bogat, mult mai bogat decât crezi tu, nici n-aş putea să spun cât de bogat sunt, fiindcă nici nu-mi cunosc toată averea.

Horemheb a răspuns:

— Eu cunosc foarte bine care este averea ta şi am împrumutat deja de la tine o importantă cantitate de aur prin Kaptah, la fel ca şi de la ceilalţi oameni bogaţi din Egipt, fiindcă eu sunt un om corect şi imparţial şi nu te-aş fi neglijat tocmai pe tine. Dar, în numele prieteniei noastre, să nu-mi ceri

acel aur înapoi, că prietenia noastră s-ar putea să se clatine, ba chiar să se stingă. Du-te, Sinuhe, prietene, du-te la Tanis, îţi voi da o escortă şi poate că şoimul meu, Horus, te va proteja în deşert, fiindcă puterea mea nu se întinde până acolo. Dacă vei fi făcut prizonier, te voi răscumpăra cu aur, iar dacă vei muri, te voi răzbuna, poţi să te consolezi cu gândul acesta în timpul când vreo lance îţi va străpunge pântecele.

— Dacă vei afla că am murit, i-am spus eu amărât de-a binelea, n-are nici un rost să-ţi pierzi timpul cu răzbunarea. Ţeasta mea ciugulită de corbi nu va fi mai veselă dacă o vei tăvăli prin sângele altor bieţi oameni. Salut-o pe prinţesa Baketamon din partea mea, ea încă este frumoasă şi, cu toate că este atât de mândră pentru sângele ei faraonic, cred că te doreşte; ea m-a întrebat mult despre tine lângă patul de moarte al reginei-mamă.

După ce i-am aruncat această săgeată otrăvită, am plecat deznădăjduit şi mi-am întocmit testamentul, prin care am lăsat toată averea mea lui Kaptah, Merit şi Horemheb. Am depus testamentul la arhivele regale din Memfis, apoi m-am îmbarcat pe o corabie care m-a dus până la Tanis şi acolo, de unde începe deşertul, i-am întâlnit pe soldaţii lui Horemheb într-o fortăreaţă încinsă de soare.

Ei beau bere şi-şi blestemau ziua în care s-au născut, fiindcă altceva nu făceau toată ziua decât să vâneze antilope din deşert şi să bea bere. Locuiau în nişte colibe din lut, care miroseau a urină şi cele mai mizerabile femei, cu care nu s-ar fi culcat nici marinarii din porturile Egiptului de Jos, le mai înveseleau singurătatea. La drept vorbind, ei duceau aceeaşi viaţă ca toţi soldaţii care păzesc graniţe; îşi doreau chiar şi să meargă, conduşi de Horemheb, la război în Siria, unde sperau că ar putea avea parte de o bere mai bună şi de nişte femei mai arătoase; chiar şi moartea li se părea mai bună decât existenţa lor monotonă în murdăria şi în sărăcia de acolo. Doreau pătimaş să meargă la război, se grozăveau şi se lăudau că ei ar putea să-i ducă pe tâlharii din deşert în vârful lăncilor lor până la Ierusalim şi Megidon şi că ei ar putea curăţa toate drumurile Siriei, pline de trupele împuţite ale lui Aziru, la fel cum curăţa apa revărsată malurile Nilului de stuful uscat. Dar despre ce mai aveau ei de gând să le facă lui Aziru, bărbaţilor amoriţi şi căpeteniilor hitite, n-are rost să scriu aici, blestemăţii şi vorbe goale.

Se aprindeau de patimă când vorbeau despre onoarea Egiptului şi-l blestemau pe faraon, fiindcă, dacă tot era pace, ei ar fi avut ocazia să mai câştige câte ceva mărind vama pentru caravanele care soseau în Egipt şi

distrându-se cu nevestele păstorilor, dar Akhenaton, cu zeul lui cu tot, îi aşezase într-un loc unde nu se întâmpla nimic, nici război, nici pace. Caravane nu mai ajungeau în Tanis prin Egipt de ani de zile şi, ca un făcut, toţi păstorii se mutaseră în Egiptul de Jos. Iar dacă uneori, vreo caravană încerca să treacă din Siria prin deşert în Egipt, o jefuiau tâlharii din deşert, mai înainte ca soldaţii de la graniţă să poată face ceva, de aceea, ei îi dispreţuiau pe tâlharii din deşert şi-şi băteau joc de ei numindu-i în toate felurile.

În timp ce escorta se pregătea de plecare, se umpleau burdufurile cu apă, erau curăţaţi caii pentru drum şi erau verificate şi întărite spiţele de la roţile carelor de luptă, m-am uitat cu atenţie în jurul meu şi am înţeles care este secretul educaţiei militare şi ce-i face pe soldaţi să fie mai curajoşi şi mai sălbatici decât leii. În fond, un bun comandant de armată impune soldaţilor lui o disciplină atât de înspăimântătoare şi-i epuizează în manevre atât de dure şi le face viaţa atât de insuportabilă, încât orice altceva li se pare preferabil, chiar şi războiul sau moartea, decât viaţa din cazarmă. Dar ceea ce este uimitor este că soldaţii nu-şi urăsc comandanţii, dimpotrivă, îi admiră, îi laudă şi se mândresc cu ei, în ciuda tuturor suferinţelor îndurate şi loviturilor de cravaşa de pe spinările lor.

Conform ordinelor lui Horemheb, escorta care urma să mă însoţească a fost alcătuită din zece care de război: fiecare car era tras de câte doi cai şi mai avea câte un cal de rezervă. În fiecare car, în afară de vizitiu, mai erau câte un scutier şi câte un lăncier. După ce totul a fost gata, comandantul escortei mi-a arătat toată trupa care avea să mă însoţească şi s-a înclinat adânc în faţa mea, cu mâinile la înălţimea genunchilor. L-am examinat cu atenţie, fiindcă în mâna lui îmi încredinţam viaţa. Pânza din jurul şoldurilor lui era la fel de murdară şi de zdrenţuită ca şi cele ale soldaţilor lui. Soarele deşertului îi înnegrise faţa şi trupul, doar cravaşa cu trese din argint îl deosebea pe acel om de ceilalţi soldaţi.

Dar, în ciuda aparenţelor, am avut mai multă încredere în el, aşa cum era, decât dacă ar fi fost înveşmântat în stofă scumpă şi ar fi fost urmat pas cu pas de un servitor, care să-l apere de razele soarelui cu umbrela. El a uitat imediat de tot respectul cu care mă onorase când l-am întrebat de litieră şi a început să râdă cu poftă. Mi-a spus că cea mai sigură apărare este fuga, de aceea, cel mai bine este să călătoresc într-un car de luptă, l-am crezut şi am renunţat să mă mai gândesc la litieră şi la confort. El mi-a mai spus că aş putea să stau pe un sac cu furaje pentru cai, dacă vreau, dar m-a

asigurat că aş face mai bine dacă m-aş obişnui să stau în picioare, fiindcă altfel, în deşert, are să-mi iasă şi sufletul din mine, iar de la zdruncinături or să-mi pleznească oasele.

I-am spus că nu este pentru prima oară când urc într-un car de luptă, că odată am parcurs într-un timp record drumul între Simyra şi ţara Amuru şi că oamenii lui Aziru au fost uimiţi de faptul că i-am zorit tot timpul, dar că acum, nu mai sunt la fel de tânăr ca atunci şi că nu mă mai încumet să fac eforturile pe care le făceam. Ofiţerul, al cărui nume era Juju, m-a ascultat cu respect, apoi mi-am lăsat sufletul în grija tuturor zeilor Egiptului, m-am urcat în carul lui şi am stat în spatele lui, el a fluturat flamura şi a dat semnalul de plecare. Escorta mea a călătorit pe drumul caravanelor din deşert şi am fost scuturat cu putere pe un sac de furaje, cu toate că mă ţineam strâns cu amândouă mâinile de marginea carului, gemând şi blestemându-mi soarta; îmi zdrelisem nasul şi, în general, mă simţeam îngrozitor de rău. Dar gemetele mele erau acoperite de zgomotul roţilor şi de strigătele vesele ale soldaţilor, care se bucurau că scăpaseră de garnizoană şi că erau în deşert.

Toată ziua a fost la fel şi mi-am petrecut noaptea pe sacii cu furaje, mai mult mort decât viu, blestemându-mi clipa în care m-am născut. A doua zi, am încercat să stau în picioare ţinându-mă de mijlocul lui Juju, dar, la un moment dat, carul a trecut peste o piatră, eu mi-am pierdut echilibrul şi am căzut în nisip, cu faţa peste o plantă plină de ţepi, aşa că faţa mea s-a jupuit şi s-a umplut de răni. Aşa ceva, totuşi, nu mi se mai întâmplase până atunci. Seara, Juju s-a neliniştit de starea mea jalnică şi mi-a stropit capul şi faţa cu apă, deşi soldaţilor niciodată nu le îngăduia să bea apă pe săturate. Mi-a strâns mâinile în mâinile lui, m-a îmbărbătat şi a spus că până atunci noi am avut mult noroc şi că, dacă nici în ziua următoare nu ne vom întâlni cu tâlharii deşertului, vom ajunge în cea de-a patra zi cu bine acolo unde este tabăra lui Aziru. El a mai spus:

— La drept vorbind, nimic nu este mai monoton şi mai plictisitor decât războiul, fiindcă războiul este o continuă aşteptare. Războiul este o aşteptare inutilă a duşmanului şi, dacă duşmanul întârzie sau nu mai vine deloc, trăieşti aşteptând. În timp de război, mâncarea este continuu aşteptată şi nimic nu este mai mult blestemat decât încetineala cu care soseşte mâncarea. Războiul este o aşteptare fără de sfârşit a schimbării unui loc cu altul şi a marşului înapoi la acelaşi loc de unde ai plecat, până când ţi se încleştează şi limba în gură, iar picioarele îţi sunt moarte de oboseală.

Toate astea fac parte din război şi, întotdeauna, duşmanul apare atunci când te aştepţi mai puţin. Până şi duşmanul atacă altfel decât se învaţă la şcoală şi totul se petrece într-o altă ordine decât este scris că s-ar petrece, fiindcă în timpul luptei doar comandantul îşi cunoaşte oamenii. Soldaţii nici nu aud ordinele, fiindcă fiecare urlă cât poate şi loveşte în tot ceea ce vede în faţă. Dacă, uneori, duşmanul o ia la fugă, comandantul este ridicat în slăvi, i se apreciază arta de a se lupta în război, faraonul îi aruncă de la balconul palatului un lanţ de aur ca să şi-l pună la gât. Însă, când noi înşine fugim din faţa duşmanului, mulţumind zeilor că am scăpat cu viaţă, se scriu hârtii peste hârtii, ne este biciuit şi sufletul, iar comandantul este spânzurat pe ziduri cu capul în jos. Dacă, totuşi, comandantul este destul de nobil, se poate întâmpla şi aşa ceva: pentru pierderile suferite, i se aruncă un lanţ de aur de la balconul faraonului şi înfrângerea este schimbată în victorie, se ridică şi o piatră, ca nimeni să nu se îndoiască de acest lucru pentru eternitate. Acesta este războiul, Sinuhe, mare mesager regal, nu te mai văita atâta din cauza durerilor, mulţumeşte zeilor pentru norocul care te-a adus în război.

M-a consolat şi el cum s-a priceput şi eu am adormit în timp ce vorbea, dar în miezul nopţii m-am deşteptat, fiindcă am auzit nişte urlete de groază, zgomote cavernoase şi huruit de roţi. Toată lumea s-a deşteptat şi, la lumina torţelor, s-a putut vedea că amândoi gardienii de noapte aveau beregatele retezate, din care încă mai curgea sângele. Un car de luptă, cu cai cu tot, fusese furat, iar celelalte erau îngrămădite unul în altul, caii nechezau speriaţi, totul era în dezordine. Aşa că ne-am continuat drumul, deşi încă era întuneric şi n-am mai simţit nici o durere şi nu m-a mai deranjat nimic, se pare că atacul din acea noapte mi-a dat putere şi, de fapt, tuturor le-a dat putere, fiindcă trebuia să ne îndepărtăm cât mai repede de acel loc şi să avem grijă de carele noastre, de caii şi de burdufurile noastre cu apă. Pe drum, Juju mi-a spus:

— Caii, carele şi apa sunt pentru tâlharii din deşert mai de preţ decât aurul. De aceea, ei îi atacă şi pe egipteni, ca să le fure caii şi carele de luptă.

După aceea, a fost din nou ziuă şi a început să mă doară capul de la soare, ochii mă usturau din cauza nisipului şi limba mi se încleştase în gură. Şi deodată, dinspre deşert, un vânt fierbinte a adus cu el mirosul de fum şi de sânge, caii au început să facă spume la gură şi vizitiii abia îi puteau stăpâni trăgând de hăţuri. După ce am ocolit câteva dealuri roşii, am putut

vedea un loc de popas ars, trupuri neînsufleţite goale, probabil că acei oameni, mai înainte de a fi fost ucişi, fuseseră jefuiţi de tot ceea ce aveau; sângele lor se închegase pe nisip, cadavrele aveau orbitele goale, probabil că ochii le fuseseră ciuguliţi de păsările de pradă. Spre noi alergau nişte arcaşi, care au tras cu săgeţi, dar, din fericire, nimeni nu a fost lovit. Cine au fost acei arcaşi, nu ştiu nici acum, poate că vor fi fost dintre revoltaţii care se vor fi războit în acel loc cu oamenii lui Aziru sau cu păstorii, poate vor fi fost alţii, în orice caz, după ce au văzut că noi suntem mai mulţi şi avem care de luptă, ne-au lăsat în pace, mulţumindu-se să ne înjure în toate felurile şi să-şi risipească săgeţile în aer. Oamenii lui Juju tare-ar fi vrut să-i alerge puţin, dar ne-am continuat drumul.

În noaptea următoare, am văzut la orizont focuri sau poate flăcări de la case care ardeau. Juju mi-a spus că ne apropiem de partea de deşert unde începe Siria şi, la lumina lunii, după ce caii au fost hrăniţi şi adăpaţi, am continuat drumul cu prudenţă şi eu am adormit ghemuit pe sacii cu furaje. Dimineaţa, în zori, m-am trezit când Juju m-a aruncat în nisip împreună cu tăbliţele faraonului şi cu lădiţa mea de drum, apoi mi-a strigat câteva cuvinte de încurajare şi m-a lăsat în grija zeilor Egiptului; toate carele s-au întors şi au pornit-o într-o goană nebună înapoi, încât scoteau scântei roţile când se izbeau de pietre. M-am ridicat în picioare amintindu-mi de demnitatea mea şi am început să-mi agit deasupra capului mâinile în care ţineam două ramuri verzi de palmier, în semn de pace, cu toate că ramurile se veştejiseră şi se uscaseră pe drum. Carele de război ale lui Aziru au trecut pe lângă mine, doar o săgeată a şuierat pe lângă urechea mea ca o viespe supărată şi a căzut în nisip în spatele meu. Carele de luptă şi-au urmat drumul în urmărirea carelor lui Juju şi am văzut cum oamenii lui Juju aruncau din care sacii cu furaje şi burdufurile cu apă ca să gonească mai repede. Au reuşit să scape, doar un car de luptă s-a răsturnat, fiindcă s-au împiedicat caii de nişte pietre, şi oamenii lui Aziru i-au omorât pe soldaţii din car, au întors carul şi au mânat caii împreună cu carele lor.

După urmărirea nereuşită, carele de război ale lui Aziru s-au oprit lângă mine şi conducătorii de car au coborât. Eu am început să le explic cine sunt şi le-am arătat tăbliţele cu pecetea faraonului. Dar se pare că nu i-a impresionat deloc persoana mea şi nici importanta mea misiune, n-am să uit cât voi trăi ce mi-au făcut, s-au apropiat indiferenţi de mine şi câţiva mi-au legat mâinile cu o frânghie atât de tare, că mi-a dat sângele. Au jefuit tot ceea ce aveam la mine, au deschis lădiţa şi au luat de acolo tot aurul, mi-au

scos veşmintele de pe mine, până şi pânza din jurul şoldurilor mi-au dat-o jos şi aşa, în pielea goală, legat la mâini, m-au tras până aproape de un car de război şi au legat capătul liber de frânghie la car şi a trebuit să alerg după car de-am crezut c-am să-mi dau sufletul; la un moment dat, nu am mai putut să alerg, m-am lăsat târât şi genunchii mei au fost sfâşiaţi de nisip, dar n-au oprit, deşi am urlat cât am putut eu de tare că Aziru îi va pedepsi pentru că şi-au bătut joc de mine. Toate aceste suferinţe le-am îndurat pentru faraonul Akhenaton şi pentru Atonul lui.

Probabil că aş fi murit pe drum dacă tabăra lui Aziru nu ar fi fost după prima colină. Cu ochii orbiţi de nisip am putut vedea, totuşi, foarte multe corturi şi caii, într-un ocol de lângă corturi şi carele de luptă şi coastele de bou, care erau adunate ca un zid al taberei.

După aceea, nu am mai văzut nimic, fiindcă mi-am pierdut cunoştinţa. M-am trezit şi am văzut nişte sclavi, care turnau apă pe mine. După ce m-au spălat, mi-au uns mâinile şi picioarele cu ulei, fiindcă nişte ofiţeri, care ştiau să citească, au văzut tăbliţele de argilă ale faraonului, mi-au acordat respectul cuvenit rangului meu şi mi-au dat veşmintele înapoi ca să le îmbrac.

Abia reuşeam să mă ţin pe picioare şi ei m-au condus până la cortul lui Aziru, unde era un miros amestecat de seu, de lână şi tămâie. Aziru a venit în întâmpinarea mea răcnind ca un leu, cu lanţuri de aur la gât şi cu barba acoperită cu un fileu din argint. El m-a îmbrăţişat şi a spus:

— Îmi pare rău că oamenii mei te-au întâmpinat nu prea bine, dar este vina ta, tu ar fi trebuit să le spui numele şi să le povesteşti că eşti trimisul faraonului şi prietenul meu. Tu ar mai fi trebuit, aşa după cum este obiceiul, să agiţi deasupra capului două ramuri de palmier în semn de pace, dar oamenii mei mi-au spus că te-ai repezit la ei urlând cu un pumnal în mână şi că ei şi-au riscat viaţa încercând să te salveze.

Îmi ardeau genunchi de durere, încheieturile mâinilor îmi zvâcneau; i-am spus amărât lui Aziru:

— Uită-te la mine şi spune şi tu dacă sunt eu periculos pentru oamenii tăi. Ei au rupt ramurile mele de palmier şi au călcat în picioare tăbliţele de argilă ale faraonului. De aceea trebuie să dai ordin să fie biciuiţi, pentru a învăţa că un mesager al faraonului trebuie respectat.

Aziru s-a tras batjocoritor de veşminte, a ridicat uimit mâinile şi a jurat că spune adevărul. Mi-a spus cu obrăznicie:

— Nu mă îndoiesc că tu ai avut un coşmar, Sinuhe, nu este vina mea că tu ţi-ai zdrobit genunchii de pietre în călătoria asta prin deşert. Nu-i voi bate niciodată pe cei mai buni oameni ai mei pentru un egiptean împuţit, iar în ceea ce priveşte vorbele faraonului, ele sunt ca un bâzâit de muşte pentru urechile mele.

— Aziru, am spus eu, tu, care eşti rege peste mulţi regi, porunceşte să fie bătut bărbatul care şi-a bătut joc de mine şi m-a împuns cu vârful lăncii în fese, când alergam legat în spatele carului de luptă. Biciuieşte-l, eu mă mulţumesc chiar şi cu atât şi-ţi dăruiesc în schimb pacea pentru tine şi pentru întreaga Sirie.

Aziru a izbucnit într-un râs nebun, şi-a lovit pieptul cu pumnii şi mi-a spus:

— Nu mă mişcă deloc dacă mizerabilul tău de faraon se umileşte în praful din faţa mea cerşindu-mi pacea. Dar vorbele tale sunt cu mult bun-simţ spuse, aşa că voi porunci, în numele prieteniei noastre şi mai ales pentru că tu eşti prietenul soţiei mele şi al fiului meu, să fie biciuit bărbatul care te-a înţepat cu lancea ca să te încurajeze să alergi, fiindcă nu este prea elegant acest obicei, tu doar ştii că eu lupt cu arme curate şi pentru un ţel măreţ.

Aşa că tot am avut şi eu o mică bucurie în ziua aceea, fiindcă Aziru a strâns toată trupa şi agresorul meu a fost biciuit cu furie şi nu-i părea nimănui rău, dimpotrivă, toţi îşi băteau joc de el şi râdeau când îl auzeau cum urlă şi îl arătau cu degetul şi se distrau copios: întotdeauna, soldaţii ştiu să aprecieze şi să se bucure de orice divertisment care apare în existenţa lor monotonă. Mi-e mi-a fost teamă că-l vor biciui până-şi va da sufletul şi, când am văzut cum carnea i se rupea de pe trup şi sângele care curgea din răni de la lovituri, i-am cerut lui Aziru să înceteze şi să-mi permită să-i oblojesc rănile, fiindcă îmi era milă de el.

L-au purtat în braţe până la cortul în care Aziru hotărâse să mă culc eu, spre marea nemulţumire a ofiţerilor care-l ocupau, şi soldaţii au început să urle de bucurie, imaginându-şi că-l voi tortura pe camaradul lor cu rafinament, fiindcă toţi ştiau că egiptenii sunt rafinaţi până şi-n tortură. Dar au fost foarte dezamăgiţi când au văzut că i-am uns cu ulei spinarea, mâinile şi picioarele, că l-am înfăşurat în bandaje, mai mult, i-am dat să bea bere, aşa că toţi m-au crezut nebun şi şi-au pierdut orice respect faţă de mine.

Seara, Aziru m-a ospătat cu friptură de berbec şi cu arpacaş fiert în grăsime, am mâncat împreună cu el, cu ofiţerii lui şi cu ofiţerii hitiţi, care aveau veşmintele brodate pe piept cu dubla secure şi soarele înaripat. Am băut vin, toţi mi s-au adresat cu amabilitate şi, fără îndoială, credeau că sunt un prost, fiindcă sosisem să le ofer pacea exact în momentul în care ei aveau nevoie de ea. Ei vorbeau pătimaş despre libertatea Siriei, despre viitorul ei strălucitor, după ce va fi scăpat de stăpânirea străină Dar, după ce au băut până nu au mai putut, au început să se certe, iar unul dintre oamenii din Jop a înfipt pumnalul în gâtul unui amorit. Rana nu a fost adâncă şi eu am putut să o închid cu uşurinţă. Amoritul m-a răsplătit cu aur pentru acest lucru. Celorlalţi, acest fapt le-a întărit convingerea că sunt nebun. Poate că era mai bine dacă-l lăsam să moară, fiindcă în aceeaşi noapte el l-a omorât pe omul din Jop, chiar şi pe servitorul lui. A doua zi, Aziru a poruncit să fie spânzurat cu capul în jos ca să se păstreze disciplina în armată. De fapt, Aziru era mai dur cu soldaţii lui decât cu ceilalţi sirieni. Îi era teamă să nu-şi piardă puterea din cauza intrigilor pe care alţii le ţeseau în jurul lui, în fond, stătea pe un cuib de viespi.

2

După masa de prânz, Aziru i-a trimis pe toţi nobilii săi şi pe ofiţerii hitiţi în corturile lor. Apoi, el mi l-a prezentat pe fiul lui, care îl însoţea în război, deşi nu avea decât şapte ani. Era un băiat frumos, cu obrajii ca nişte piersici pufoase, cu ochii mari şi vioi. Părul lui ondulat era negru ca barba lui Aziru şi pielea lui era albă ca pielea lui Keftiu. Mângâindu-i părul, Aziru m-a întrebat:

— Oare ai mai văzut vreodată aşa un băiat frumos? Pentru el strâng coroanele de regi, el va fi un mare rege şi încă nici nu mă pot gândi până unde i se va întinde puterea; este curajos, nu mă îndoiesc, fiindcă deja el a omorât cu mica lui sabie un sclav care l-a jignit. El ştie deja să scrie şi să citească şi nu se teme de război; eu îl iau cu mine, deocamdată, doar în luptele pentru cucerirea satelor răsculate, unde nu trebuie să mă tem pentru viaţa lui. Pentru mine, viaţa fiului meu este mai preţioasă decât tot ceea ce am.

Keftiu rămăsese în Amuru şi lui Aziru îi era dor de ea, nu era deloc mulţumit de pe urma plăcerilor pe care le obţinea de la femeile ostatice sau de la fecioarele Astarteei şi spunea că, după ce a gustat din dragostea oferită de Keftiu, nici o femeie din lume nu îl mai mulţumea şi că, între timp, Keftiu devenise şi mai înfloritoare şi mai frumoasă, că nici nu-mi va veni să-mi cred ochilor cât de frumoasă era. Pe băiat, Aziru îl luase cu el şi pentru că-i era teamă să-l lase în Amuru. Băiatul lui urma să fie acel rege care va purta coroana Siriei unificate, aşa că avea deja destui duşmani, deşi era încă un copil.

În timp ce vorbeam cu Aziru, dinspre corturile mai îndepărtate s-au auzit nişte urlete îngrozitoare de femeie şi Aziru mi-a spus enervat:

— Iarăşi se distrează ofiţerii hitiţi cu femeile după obiceiurile lor ciudate. Eu nu am cum să-i împiedic să o facă, fiindcă am nevoie de ei. Lor

nu le face nici o plăcere până nu le torturează în fel şi chip pe femei, până când ele nu urlă de durere; eu nu-i înţeleg. După părerea mea, este mai plăcut să auzi suspinele şi gemetele drăgăstoase ale unei femei decât urletele de durere şi de groază. Dar fiecare popor cu obiceiurile lui, n-are rost să-i acuz pentru că au alte obiceiuri decât sirienii. Totuşi, îi voi pedepsi, dacă-i vor învăţa şi pe oamenii mei proastele lor obiceiuri, deşi este un adevăr că, deja, războiul i-a transformat pe bărbaţii amoriţi în lupi şi-n lei sălbatici.

Ceea ce mi-a povestit despre hitiţi m-a scârbit; îi cunoşteam pe hitiţi şi ştiam la ce te puteai aştepta de la ei. Am profitat de ocazie şi i-am spus:

— Aziru, regele regilor, renunţă, cât mai este timp, la alianţa cu hitiţii, mai înainte ca ei să-ţi fi sfărâmat coroanele de pe cap, fiindcă în hitiţi nimeni nu poate avea încredere. Încheie pacea cu faraonul, acum, când hitiţii sunt ocupaţi cu războiul din ţara Mitanni. Uite, chiar şi Babilonul se înarmează împotriva hitiţilor, după cum ştii, şi cred că nu vei mai primi nici din Babilon grâu, dacă eşti prietenul hitiţilor. Or, dacă nu vei încheia pacea cu poporul faraonului, ca Siria să poată primi, ca până acum, grâne din Egipt, o dată cu iarna, în Siria va veni foametea, clănţănind din dinţi şi ţopăind ca un lup lihnit.

Aziru m-a înfruntat şi mi-a spus:

— Vorbele tale sunt vorbe de nebun; hitiţii sunt buni când îţi sunt prieteni, de ei nu mă tem decât dacă-mi sunt duşmani. Nici o alianţă nu mă leagă pe mine de hitiţi, cu toate că ei m-au încărcat cu daruri minunate: scuturi strălucitoare, împodobite cu coroane regale, de aceea, pot să fiu liniştit şi să nu depind de hitiţi. Şi, chiar dacă nu au încheiat cu nimeni vreo înţelegere clară, hitiţii guvernează Kadeşul şi se plimbă prin porturile din Babilon, ca şi cum s-ar plimba la ei în ţară. Pe de altă parte, ei mi-au trimis tot armamentul pentru corăbiile de război, dintr-un metal nou, care-i face mai puternici pe luptătorii mei. În orice caz, mie îmi este mai dragă pacea decât războiul, dar am început războiul pentru a câştiga o pace onorabilă. Şi pot face pace cu plăcere, dacă faraonul îmi restituie Gaza, pe care a smuls-o din Siria fără nici o ruşine, dacă dezarmează bandele de tâlhari din deşert şi dacă plăteşte cu grâne şi cu ulei pentru toate pagubele pe care oraşele Siriei le-au suferit din cauza acestui război, fiindcă numai Egiptul este vinovat pentru acest război, după cum tu ştii prea bine.

Ochii lui m-au examinat cu obrăznicie şi l-a apucat un râs spasmodic, batjocoritor, pe care i l-am întrerupt energic şi i-am spus:

— Aziru, tâlhar nebun, hoţ de cai şi călău inocent, tu habar n-ai că-n tot Egiptul de Jos se făuresc lănci şi scuturi, că numărul carelor de război ale lui Horemheb este mai mare decât numărul puricilor din corturile astea ale tale împuţite şi că vor veni să te ciupească tocmai când ţi-o fi lumea mai dragă. Acest Horemheb, despre care cred că ai auzit, scuipă cu scârbă în faţa picioarelor mele când îi vorbesc despre pace, cel care vrea pacea este faraonul, din cauza zeului său, care nu admite vărsare de sânge. De aceea, îţi dau o ultimă şansă, Aziru. Gaza va rămâne a Egiptului, cât despre tâlharii deşertului, nu-i treaba Egiptului să-i stârpească, fiindcă ei sunt bărbaţi din Siria, care au ce au cu tine. Egiptul nu se amestecă în conflictele interne ale Siriei. În plus, tu va trebui să-i eliberezi pe toţi egiptenii ostatici şi să plăteşti cu aur pentru că i-ai privat de libertate, să răscumperi toate suferinţele prin care au trecut toţi negustorii egipteni din oraşele Siriei, restituindu-le averile.

Dar Aziru a început să-şi rupă veşmintele de pe el, să-şi smulgă barba şi a urlat cu furie la mine:

— Pe tine te-au muşcat câinii turbaţi, Sinuhe, dacă-mi spui mie asemenea nerozii. Dacă vrei pace, cedează Siriei Gaza! În rest, n-au decât să se despăgubească ei înşişi negustorii egipteni pentru pagubele suferite; cei care au fost luaţi ostatici sunt deja vânduţi ca sclavi, se înţelege, dar, n-are decât să-i răscumpere faraonul cu aur, dacă vrea că ei să fie din nou oameni liberi.

După aceea, zi după zi am discutat în felul acesta şi ne-am târguit pentru pace. În fiecare zi, Aziru şi-a rupt veşmintele de pe el, şi-a smuls barba şi şi-a turnat cenuşă în cap, m-a numit hoţ neruşinat şi a suspinat pentru soarta fiului lui, care, spunea el, va ajunge să moară de mizerie ca un cerşetor, strivit de sărăcie din cauza Egiptului. Dar şi eu i-am făcut jocul, ba într-o zi am ieşit furios din cortul lui Aziru şi am cerut în gura mare să mi se aducă o litieră şi o gardă, care să mă însoţească până la Gaza şi Aziru m-a rugat să nu plec. Eu cred că el, ca sirian ce era, s-a distrat grozav în tot acel timp, fiindcă pentru un sirian nu există prilej de mai mare bucurie ca atunci când se târguieşte pentru ceva, şi când, de la o zi la alta, speră să-l înşele până la urmă pe cel cu care se târguieşte. Oricum, el spera să fiu de acord cu condiţiile cerute de el. Dar el nu bănuia că faraonul îmi poruncise să cumpăr pacea cu orice preţ. De aceea, mi-am păstrat sângele rece şi am putut insista pentru interesele faraonului; timpul a lucrat în favoarea mea, fiindcă în fiecare zi se iscau conflicte în câmp şi în fiecare zi plecau oameni

înapoi în oraşele lor şi nu putea face nimic Aziru, fiindcă puterea lui nu era consolidată. Până la urmă, el mi-a propus următoarea soluţie: „Zidurile cetăţii Gaza să fie dărâmate şi să fie desemnat un rege din Gaza, care să fie asistat de un sfetnic al faraonului, iar atât corăbiile egiptene, cât şi cele siriene să fie libere să intre în port, fără a plăti nici o vamă”. Eu nu am fost de acord cu propunerea lui, fiindcă fără ziduri, Gaza nu avea nici o valoare pentru Egipt.

După ce am respins această ultimă propunere a lui, i-am cerut o escortă, care să mă însoţească până la Gaza, dar el, furios, m-a gonit din cort şi a început să arunce afară tăbliţele faraonului. Dar nu mi-a permis să plec, aşa că a trebuit să mai stau multă vreme în câmp. În acel timp, m-am apucat să îngrijesc bolnavii şi răniţii şi am răscumpărat cu aur o parte dintre prizonierii egipteni care suferiseră mult de pe urma târâtului în spatele carelor de luptă, când fuseseră luaţi ostatici. Printre cei răscumpăraţi au fost şi câteva femei, dar altor femei le-am dat o licoare care să le aducă moartea, fiindcă şi-o doreau şi suferinţa lor era groaznică din cauza violenţei hitiţilor, care se distraseră sălbatic cu ele. Trecea timpul şi timpul era de partea mea, fiindcă eu nu aveam nimic de pierdut, în timp ce Aziru, pe zi ce trecea, îşi pierdea răbdarea; îşi rupsese în bucăţi fileul de argint care-i împodobea barba, îşi turna cenuşă în cap din cauza încăpăţânării mele şi mi se adresa numindu-mă cu cele mai blestemate cuvinte. Trebuie să mai amintesc de faptul că Aziru pusese gardieni care să-mi urmărească fiecare pas şi se temea, fiindcă mă judeca după cum el însuşi era, să nu ţes împreună cu căpeteniile armatei armorite intrigi în jurul persoanei lui. Nici n-ar fi fost greu de făcut aşa ceva, dar abia mai târziu m-am gândit la asta, fiindcă eu aveam o inimă de oaie şi fiindcă el era prietenul meu.

Într-o noapte, doi oameni au încercat să-l omoare pe Aziru în cortul lui, dar nu au reuşit decât să-l rănească şi, Aziru, apărându-se, l-a omorât pe unul, iar fiul lui, care se trezise, l-a omorât pe celălalt înfingându-i mica lui sabie în spate.

A doua zi, Aziru m-a chemat în cortul lui şi, după ce m-a înjurat pe săturate şi m-a ameninţat, a consimţit să încheie pacea cu Egiptul şi eu, în numele faraonului, am întocmit cu el şi cu reprezentanţii din toate oraşele Siriei un acord de pace, în care se menţiona că Gaza este a Egiptului, că Aziru trebuie să distrugă trupele rebele din deşert şi că faraonul poate să-i răscumpere pe egiptenii ostatici. Toate acestea au fost consemnate pe tăbliţe de argilă, ca un tratat de pace permanent între Egipt şi Siria şi i-am înşirat

la urmă pe toţi cei o mie de zei ai Egiptului, fără să-l uităm pe Aton şi pe cei o mie de zei ai Siriei, care urmau să vegheze ca toate cele consemnate în tăbliţe să se respecte. Aziru a tunat şi-a fulgerat îngrozitor mai înainte de a-şi imprima sigiliul pe tăbliţa de argilă, nici eu nu am fost mai breaz şi mi-am sfâşiat veşmintele şi am plâns tragic când am apăsat sigiliul meu egiptean pe argilă; după aceea, am fost amândoi mulţumiţi. Aziru m-a încărcat cu daruri şi eu i-am promis că-i voi trimite daruri pentru el, pentru Keftiu şi pentru băiat, cu prima corabie care va naviga din Egipt în Siria, când va fi pace. Ne-am despărţit în bune relaţii, Aziru m-a îmbrăţişat şi a spus că sunt prietenul lui şi eu l-am ridicat în braţe pe fiul lui şi l-am sărutat pe obraji. Dar atât Aziru, cât şi eu ştiam, în inima noastră, că alianţa pe care o încheiaserăm pentru eternitate nu avea nici măcar valoarea argilei pe care fusese scrisă. Aziru încheiase pacea, fiindcă nu avea alternativă, Egiptul o încheiase, fiindcă Akhenaton voia aşa. Pacea urma să se legene după cum avea să bată vântul şi depindea de ce urmau să facă hitiţii când vor fi isprăvit cu ţara Mitanni, depindea de asemenea de Babilon şi de corăbiile de război din Creta, care protejau comerţul pe mare.
În orice caz, Aziru a început să-şi dizolve armata şi i-a trimis pe oameni acasă. Mi-a dat o escortă care să mă însoţească până la Gaza şi să transmită ordinul lui de încetare a asediului. Dar, mai înainte de a intra în Gaza, am trecut printr-o spaimă mai mare decât am avut parte în toată călătoria. Pe când noi agitam ramurile de palmier deasupra capetelor în faţa porţilor cetăţii şi urlam cât ne ţineau puterile că suntem mesageri de pace, de dincolo de ziduri s-au apropiat de noi apărători egipteni ai cetăţii şi am fost sigur că acela va fi sfârşitul. Soldatul lui Aziru, care mă proteja cu scutul, a fost străpuns de o săgeată şi a căzut, iar eu, înnebunit de groază, m-am strâns sub scut, lângă zid, ca o broască ţestoasă şi am început să plâng şi, după ce m-am săturat de plâns, am început să urlu. Şi, fiindcă soldaţii egipteni de pe ziduri nu aveau cum să mă omoare cu săgeţile, fiindcă eram protejat de scut, au turnat smoală clocotită peste scut şi am auzit cum smoala sfârâia şi bolborosea deasupra capului meu. Din fericire, în jurul meu erau nişte bolovani, care au fost ca un zid de apărare când am fugit, dar pe mâini şi pe genunchi, câteva picături de smoală tot m-au atins, însă nu mi-au provocat nişte arsuri prea mari. Soldaţii lui Aziru se prăpădeau de râs ca nişte proşti, numai că mie nu-mi venea să râd deloc. Într-un sfârşit, ei au sunat din trâmbiţe şi, cine ştie, poate că plânsul meu amar îi va fi mişcat pe egipteni, de au fost, până la urmă, de acord să mă lase să intru în

oraş. Dar porţile nu le-au deschis, au coborât de pe ziduri un coş de papură, prins cu frânghii, şi m-am aşezat în el împreună cu tăbliţele de argilă, lada de drum şi ramurile de palmier. Nici în coş nu a fost prea grozav, fiindcă am tremurat de frică, zidul era foarte înalt, după părerea mea prea înalt, iar soldaţii lui Aziru râdeau cu o şi mai mare poftă ca înainte, râsul lor ajungea la mine ca valurile care se lovesc de pietre în timp de furtună.

Pentru această primire lipsită de respect am protestat cu energie când am ajuns în faţa comandantului cetăţii Gaza, dar el era un bărbat ursuz, violent şi încăpăţânat, care mi-a spus că până atunci a avut parte de mulţi trădători şi şarlatani de când cu atacul sirienilor, încât fără un ordin special al lui Horemheb, nu mai deschide nimănui porţile cetăţii. Şi nu m-a crezut că s-a încheiat un tratat de pace, nici când i-am arătat tăbliţele de argilă şi nu m-a crezut că vorbesc în numele faraonului, fiindcă era un om simplu şi limitat: totuşi, fără simplitatea şi încăpăţânarea lui, Egiptul ar fi pierdut de mult Gaza, aşa că nu i-am mai găsit nici o vină pentru suferinţele mele.

De la Gaza m-am întors în Egipt cu o corabie şi, pentru mai multă siguranţă, am pus marinarii să prindă de catarg două flamuri, cea a faraonului şi flamura păcii, ei m-au privit dispreţuitor şi au spus că acum corabia lor arăta ca o târfă boită şi sulemenită. Dar, când am ajuns la Nil, de pe maluri, oamenii ne-au salutat cu ramuri de palmieri în mâini, marinarii s-au uitat cu respect la mine şi mie mi-a trecut supărarea că fusesem urcat ca un pui de pisică într-un coş de papură pe zidurile cetăţii Gaza. Când am sosit la Memfis, le-am trimis multe oale cu vin şi cu bere marinarilor, cred că ei nu vor uita până la moarte acea zi şi-mi vor slăvi numele.

După ce a citit textul acordului încheiat, Horemheb m-a felicitat pentru abilitatea de care am făcut dovadă, am fost uimit, fiindcă, în general, Horemheb nu era mulţumit de nimic şi pentru că întotdeauna noi aveam opinii diferite. Am înţeles de la el că toate corăbiile din Creta au primit ordin să se întoarcă în insula lor; a fost bine că nu era prea târziu, fiindcă dacă ar fi continuat războiul, fără posibilitatea de a comunica cu ajutorul corăbiilor pe mare, oraşul Gaza ar fi fost pierdut şi ar fi căzut în mâinile lui Aziru, mai ales că tâlharii lui Horemheb muriseră de sete în deşert. Horemheb mi-a mulţumit şi a ordonat ca, în mare grabă, să fie trimise la Gaza corăbii cu hrană şi cu arme.

În timp ce eram în Memfis, a sosit mesagerul regelui Burnaburiaş, regele Babilonului, cu daruri pentru faraon. L-am invitat să călătorească împreună cu mine în corabia uşoară a faraonului, care mă aştepta în portul din Memfis, şi drumul a fost mai plăcut pentru amândoi; el era un bătrân respectabil, cu barbă albă şi frumoasă, care-i acoperea pieptul şi era un om foarte înţelept. Tot drumul am vorbit cu el despre stele şi despre ficatul de berbec şi nu ne-am săturat să tot vorbim, fiindcă despre stele şi despre ficatul de berbec poţi vorbi o viaţă şi tot nu-ţi ajunge. Dar am discutai şi despre altele şi am înţeles din vorbele lui că Babilonului îi era teamă de hitiţi. El mi-a spus că preoţii din Turnul lui Marduk au prorocit că pentru puterea hitiţilor există o limită şi că nici nu vor trece o sută de ani şi hitiţii vor fi măturaţi de pe faţa pământului, ca şi cum nu ar fi existai niciodată, de un popor barbar cu pielea albă, care va veni din vest. Gândul că acest lucru se va întâmpla peste o sută de ani nu m-a liniştit deloc, fiindcă, oricum, eu nu aş fi fost demult viu când va fi să se întâmple acest fapt. Mă întrebam cum ar putea veni din vest un popor, când in vest nu sunt decât insulele mării. Dar a trebuit să cred, fiindcă aşa a fost scris în stele şi pentru că eu am văzut cu ochii mei atâtea minuni în Babilon, încât aveam mai multă încredere în stele decât în toată ştiinţa mea. Avea cu el vinuri grozave din podgoriile de pe dealurile Babilonului, mi-am desfătat inima cu vin şi el m-a asigurat că toate semnele arată clar şi înţelepţii din Turnul lui Marduk le-au descifrat. Semnele spun că nu vor mai fi mulţi ani până la sfârşitul lumii. Aşa că, el şi cu mine, ştiam că trăim în crepusculul unei lumi, că noaptea eternă era în faţa noastră, că urmau să se întâmple multe răsturnări, că popoare întregi aveau să fie rase de pe suprafaţa pământului, aşa cum se întâmplase cu poporul din ţara Mitanni, că vechii zei vor muri, dar că se vor naşte din nou şi o altă epocă a lumii va începe. El m-a întrebat despre zeul Aton şi a ascultat curios ceea ce i-am povestit despre Aton scuturând din cap şi mângâindu-şi barba albă. Cel mai mult îl uimea că pe pământ, în temple, Aton nu are o imagine la care oamenii să se închine, îl uimea şi ideea că în faţa lui Aton toţi oamenii sunt la fel, că pe Aton nu-l bucură jertfele, ci doar dragostea dintre oameni, că în faţa lui nu are importanţă culoarea, limba, bogăţia sau sărăcia unui om, faptul ca este nobil sau sclav. El a spus că un astfel de zeu nu a mai fost niciodată pe pământ şi că apariţia lui Aton ar putea, prea bine, să însemne sfârşitul lumii, fiindcă despre o doctrină atât de periculoasă şi de ciudată el nu a mai auzit niciodată. A mai spus că învăţătura lui Aton face din tavan podea şi

mai face şi uşile să se închidă când sunt date în lături. Şi că oamenii care vor gândi aşa vor ajunge să stea-n cap şi să umble cu picioarele-n sus. Eu nu mă îndoiam de înţelepciunea şi de ştiinţa lui, fiindcă el venea din Babilon, unde este toată ştiinţa lumii de pe pământ şi din cer. Din respect pentru el, nu l-am contrazis şi nu i-am spus gândurile mele nebune. Nu i-am povestit despre ceea ce gândesc eu. Nu i-am spus că apariţia lui Aton şi credinţa faraonului Akhenaton sunt o ocazie unică de salvare a lumii, care nu se va mai ivi niciodată. Eu însumi îmi simţeam gândurile absurde, atunci când mă întorceam din război, cu mâinile zdrelite şi cu genunchii răniţi, după ce văzusem urâtul şi groaza.

Dar, după toate grozăviile pe care le văzusem şi le încercasem eram mai înţelept şi mi-am spus că niciodată oamenii nu vor fi fraţi, că întotdeauna, o parte dintre oameni va sfâşia ca leii sălbatici alţi oameni.

Am ajuns în Oraşul Orizontului lui Aton şi cred că eram mai înţelept decât atunci când plecasem.

3

În timpul absenţei mele, pe faraon au început din nou să-l chinuiască durerile de cap, inima lui era frământată de nelinişte, fiindcă înţelegea că toate nenorocirile porneau de la el, trupul îi era răvăşit şi ardea de la viziunile lui, ochi lui erau stinşi, fiindcă îi slăbise vederea. Ca să-l mai liniştească, preotul Ay hotărâse să organizeze sărbătoarea celor treizeci de ani de când fusese încoronat faraon, după ce apele Nilului se vor fi revărsat. Nu avea nici o importanţă că încă nu se împliniseră treizeci de ani, fiindcă de când era acest obicei, faraonul putea să sărbătorească treizeci de ani de domnie când avea chef. Tatăl lui, faraonul Akhenamon al III-lea, celebrase deseori împlinirea celor treizeci de ani de la încoronare. Oricum, această sărbătorire nu avea cu ce să-l deranjeze pe Aton. Totul era favorabil acestei sărbători, recolta era satisfăcătoare şi, chiar dacă grâul era pătat, lăzile de lemn ale săracilor erau pline. Eu mă întorsesem cu pacea şi toţi negustorii erau bucuroşi, fiindcă-şi puteau reîncepe comerţul cu Siria. Dar cel mai important lucru era că mesagerul special al regelui Babilonului, care venise însoţit de una dintre numeroasele surori vitrege ale regelui Burnaburiaş, pe care o dăruia faraonului Akhenaton de soţie, cerea în căsătorie pentru regele lui pe una dintre fiicele faraonului. Ceea ce însemna că, de teama hitiţilor, Babilonul voia o alianţă durabilă cu Egiptul.

Mulţi gândeau că numai ideea însăşi, de a trimite o fiică de faraon în haremul regelui din Babilon, era o jignire pentru Egipt, fiindcă sângele sacru al faraonilor nu trebuia să se unească cu sângele străin, dar faraonul Akhenaton nu vedea nici o jignire în acest lucru. Era, se înţelege, trist când se gândea la fata lui şi inima lui tremura că ea avea să trăiască alături de nenumăratele soţii ale regelui Babilonului, care nici măcar nu ştiau să citească şi să scrie; cu această ocazie el şi-a adus aminte de prinţesa din Mitanni, prima Lui soţie, care murise la Teba în palatul de aur şi a plâns

pentru ea încă o dată. Dar prietenia lui Burnaburiaş îi era atât de preţioasă, încât el a promis că i-o va da de soţie pe cea mai mică dintre fetele lui. Această fată încă nu împlinise doi ani, de aceea, căsătoria s-a încheiat numai prin consemnarea ei pe tăbliţe de argilă şi urma ca, atunci când prinţesa avea să ajungă la pubertate, să fie trimisă în Babilon. Mesagerul special al regelui Babilonului a acceptat cu amabilitate această propunere; el ar fi fost mulţumit, chiar dacă s-ar fi întors în Babilon cu nu are importanţă care fată a vreunui nobil. Dar despre o astfel de rezolvare faraonul nici nu a vrut să audă, fiindcă principiul vieţii lui era adevărul.

Toate aceste veşti plăcute au ameliorat sănătatea faraonului, el a uitat de durerile de cap şi a sărbătorit demn cei treizeci de ani în Oraşul Orizontului lui Aton. Ay a organizat o ceremonie atât de strălucitoare, cum niciodată eu nu ani mai văzut până atunci în Egipt. La ceremonie, mesagerii din ţara Kuş au sosit cu nişte animale ciudate, măgari în dungi şi girafe pestriţe pe spinarea cărora călătoreau maimuţe care ţineau în braţe papagali cu pene multicolore. Sclavii au adus la picioarele faraonului fildeş şi pulbere de aur, pene de struţ, cutii de abanos, nu lipsea nimic din cele cu care ţara Kuş plătea tribut Egiptului. Prea puţină lume ştia că Ay luase toate acele bogăţii din trezoreria faraonului şi că coşurile cu pulbere de aur erau goale în interior. Nici faraonul nu ştia, s-a bucurat când a văzut toate acele bogăţii şi a apreciat prietenia oamenilor din ţara Kuş. Apoi, au fost aduse la picioarele lui darurile regelui Babilonului şi mesageri din Creta au adus cupe şi amfore pline cu uleiuri dintre cele mai fine; şi din partea lui Aziru au fost aduse daruri, fiindcă lui i s-au promis daruri şi mai bogate, de aceea, darurile au fost trimise prin mesageri, care, cu această ocazie, puteau să spioneze şi să vadă în ce ape se mai scaldă faraonul.

În acest fel, în acele zile de toamnă de după strângerea recoltei, s-a concentrat în Oraşul lui Aton toată strălucirea şi bogăţia vechiului Egipt. Şi, însuşi Oraşul Orizontului lui Aton, cu lumina şi culorile lui, era ca un vis pătimaş al acestei străluciri şi bogăţii de altădată. Cei mai nobili dintre nobilii Egiptului l-au slăvit pe faraonul Akhenaton în acele zile şi s-au întrecut unul pe altul în cuvintele de slavă pe care i le-au adresat. Chiar şi în componenţa gărzilor oraşului, care au mărşăluit în faţa faraonului, erau numai bărbaţi frumoşi şi puternici care, aliniaţi, au bătut pasul într-o cadenţă perfectă, iar lăncile lor sclipeau în roşu în lumină şi aveau mânere albastre, nimeni nu ar fi putut bănui că, de fapt, erau nişte lănci de lemn

vopsit; străinii care priveau au crezut că sunt din cupru şi au fost uimiţi de puterea faraonului.

După marşuri şi ceremonii, faraonul Akhenaton a condus-o pe fiica sa de doi ani la templul lui Aton, a aşezat-o alături de mesagerul special al regelui Babilonului şi preoţii au spart o amforă între ei, după cum este obiceiul. Acesta a fost un moment important, fiindcă a marcat întărirea prieteniei şi alianţei între Babilon şi Egipt şi a risipit umbrele fricii de pe căile care duceau spre viitor. Noi, cei care încercam o rezolvare înţeleaptă a relaţiilor cu alte popoare, bănuiam că umbrele primejdiei au fost înlăturate, în acea zi, nimeni nu a vrut să se îndoiască de nimic, de aceea, am crezut în ceea ce doream.

Apoi, mesagerul special al regelui Babilonului s-a înclinat adânc şi şi-a ridicat braţele în faţa micuţei prinţese; începând din acel moment, el era slujitorul ei, fiindcă ea era soţia regelui lui, chiar dacă era un copil. S-a înclinat mai întâi, cum se obişnuieşte în Egipt, apoi după obiceiul babilonian, adică atingându-şi fruntea şi pântecele cu mâna. Micuţa prinţesă s-a comportat bine în timpul acestei ceremonii, dar la sfârşit nu şi-a mai putut stăpâni curiozitatea de copil, s-a aplecat şi a luat câteva bucăţele din amfora spartă şi a început să le privească cu atenţie. Toţi cei prezenţi au interpretat acest lucru ca pe un semn bun.

După această ceremonie, faraonul a devenit foarte neliniştit, el îşi iubea mult fiicele şi suferea fiindcă fusese orb şi-şi sacrificase propria fiică pentru strălucirea şi bogăţia Egiptului. Când ceremonia s-a terminat, acolo, în templul lui Aton, el s-a adresat reprezentanţilor din alte ţări, nobililor Egiptului şi soldaţilor din gardă, a vorbit din toată inima, cenuşiul de moarte şi durerea de pe faţa lui au dispărut şi sângele fierbinte i-a colorat obrajii. Vocea lui era puternică, el l-a slăvit pe Aton şi a spus că a avut viziunea incandescentă a zorilor care se vor revărsa peste lume, şi care vor risipi ignoranţă, vrăjile, teama şi ura ce au domnit în lunga noapte de până atunci a lumii. El a spus că pentru toată puterea şi pentru toate bogăţiile Egiptului trebuie slăvit Aton şi a cerut reprezentanţilor ţărilor străine care erau acolo să transmită regilor lor acest adevăr, care va da la o parte tenebrele şi le va lumina mintea şi spiritul. A vorbit frumos, dar discursul lui a fost atât de lung, încât nobilii Egiptului au început să bată din picioare ca să şi le mai dezmorţească; mesagerilor străini le era şi jenă să se privească unii pe alţii, toţi erau convinşi că faraonul este nebun, fiindcă vorbele lui erau împotriva oricărui bun-simţ şi interesele lor îi împiedicau

să aprecieze vorbele lui şi să-l stimeze pe faraon; pentru urechile lor, vorbele faraonului erau vorbele unui nebun cuprins de furie. În ceea ce mă priveşte, în timp ce Akhenaton a vorbit în templul lui Aton, am fost amarnic bântuit de amintirea chinurilor prin care trecusem lângă zidurile Gazei, fiindcă rănile de pe mâini şi de pe genunchi, de la picăturile de smoală încinsă, încă nu erau vindecate. Mă gândeam că faraonului Akhenaton îi este uşor să vorbească, fiindcă el nu simţise în trupul lui mirosul morţii lângă zidurile Gazei şi nu auzise urletele de groază ale femeilor violate cu sălbăticie în corturile amoriţilor. Lui îi era uşor să vorbească, fiindcă în faţa lui erau aduse, în coşuri frumos împodobite, pulbere de aur şi, de după penele de struţ, care i se legănau în faţă, nu putea vedea poporul Egiptului, care mânca grâne atinse de mană sângerie, nu vedea copiii care mureau de febră şi de dureri de burtă. De aceea, pentru mine, faraonul Akhenaton micşorase valoarea Oraşul Orizontului lui Aton şi nici strălucirea şi bogăţia Egiptului, care-l înconjurau doar pe el, nu puteau fi lumina zorilor lumii pe care el o vedea, dimpotrivă, un amurg de soare incendiat, mai aprins decât un bulgăre de foc, care dispare în spatele munţilor înainte de căderea nopţii, iar în zori, un soare mai incandescent decât oricând, care mângâie cu razele lui, această mângâiere fiind însă periculoasă, plină de sânge şi de moarte. M-am uitat cu coada ochiului la cei mai credincioşi adepţi ai lui Aton, i-am văzut că ascultă cu gura căscată şi cu feţele transfigurate; ei, într-adevăr, credeau în vorbele faraonului. Regina Nefertiti avea obrajii foarte supţi şi privirea ei era mai ascuţită decât un pumnal, în ochii ei era o răceală mai mare decât moartea, fiindcă ea ar fi vrut ca, pentru sărbătoarea de treizeci de ani, să aibă deja un fiu şi, după ce născuse a cincea fată, începuse să i se tulbure mintea; amărăciunea inimii ei învinsese dragostea şi, de aceea, devenise rece faţă de Akhenaton, învinuindu-l pe el, ca toate femeile, de necazul ei. După cea de-a cincea fată, ei au început să se certe şi schimbau de multe ori între ei cuvinte jignitoare şi usturătoare, aşa că artiştii generaţiei noi, care iubeau adevărul, îi pictau cum îşi trimiteau în joacă săgeţi unul altuia, dar cât de adânc o rodea amarul pe regina Nefertiti, este greu de spus.

Din cauza amarului său, regina Nefertiti vedea mai clar decât alţii cât de dezonorante, cât de departe de limitele bunului-simţ erau vorbele încântătoare ale faraonului Akhenaton. Nu şi-a ascuns faţă de el părerile când ne-am întors la palat şi, după ce a ascultat-o, faraonul Akhenaton s-a învârtit nervos dintr-o cameră în alta, frângându-şi mâinile, neliniştit, cu

ochii privind prin pereţii pictaţi, dincolo de imagini, ca şi cum acolo îl vedea pe Aton în toată splendoarea lui. Dar faraonul nu i-a ascultat cu atenţie cuvintele, fiindcă ea vorbea mult, ca toate femeile, şi cuvintele ei erau mai usturătoare decât înţepătura muştelor otrăvitoare. Faraonul trăia în beatitudinea şi în delirul lui efervescent şi, ca medic, m-am neliniştit pentru starea lui. L-am sfătuit să se culce, dar el nu putea să se odihnească în pat, se ridica şi începea să se plimbe fără întrerupere înainte şi-napoi vorbind despre Aton şi ridicându-şi braţele spre cer, ca şi cum el ar fi avut puterea să elibereze lumea de teama şi de vraja tenebrelor. Nu a putut să doarmă nici după ce i-am dat să bea o licoare care să-i aducă somnul. El mi-a spus:

— Sinuhe, Sinuhe, astăzi este cea mai fericită zi şi puterea mea mă face să tremur. Priveşte, Aton creează milioane de fiinţe din el însuşi, din propria lui forţă, oraşe, sate, câmpuri, drumuri, fluvii. O, Aton, toţi te privesc când în formă de soare tu încălzeşti şi luminezi pământul! Dar când tu dispari, când toţi oamenii pe care tu i-ai creat îşi închid ochii, când ei dorm şi nu te văd, tu, cu razele tale, încă mai străluceşti în inima mea!

Apoi, el a căzut în extaz, tot trupul îi era în flăcări, inima lui bătea într-un ritm nemaipomenit de repede şi, după ce a plâns, şi-a ridicat braţele şi a început să cânte cu patimă:

— Nimeni altcineva nu te cunoaşte,
doar fiul tău, faraonul Akhenaton , te cunoaşte
şi în inima lui tu străluceşti etern,
noapte şi zi, zi şi noapte.
Doar lui îi dezvălui planurile tale şi vigoarea ta,
toată lumea se odihneşte în mâinile tale
aşa cum tu ai hotărât.
Când tu te ridici pe cer ca să străluceşti, trezeşti
oamenii la viată,
când lumina la nu este pe cer, oamenii mor,
viaţa lor eşti tu,
doar în tine trăiesc oamenii.

Exaltarea lui era atât de mare, că dacă nu aş fi fost medicul lui nu l-aş mai fi ascultat, ca vraja inimii lui să nu-mi mai tulbure din nou mintea şi mie, eram deja sătul de Aton al lui. Am încercat să-l calmez, i-am cercetat pulsul, era accelerat, sângele lui curgea mai repede decât picătura de apă a clepsidrei, de aceea, i se ridica în cap. Aşa a trecut noaptea, stelele se

mişcau încet pe cer şi în marele palat era o tăcere de moarte, numai faraonul şi cu mine vegheam.

Şi, în acea tăcere, pe neaşteptate, s-a auzit cum scânceşte un câine şi scheunatul lui s-a schimbat apoi într-un urlet continuu, asemănător urletului şacalului, care anunţă moartea. Este un glas de care se tem oamenii şi care poate fi auzit doar când întunericul nopţii încă nu s-a risipit, când un om sau un câine sunt aproape de moarte.

Urletul acela trist l-a scos pe faraon din extazul lui, sângele i-a coborât din obraji, faţa lui a redevenit cenuşie, ochii îi erau iritaţi şi roşii, zeul îl părăsise, era doar un om dominat de simţuri, inima lui era frământată de teamă şi de dragostea lui de tată. A trecut prin camerele palatului în goană şi l-am urmat până în odaia prinţesei Meketaton. Obosiţi de sărbătoare, de vin şi de toate mâncărurile grozave, servitorii o lăsaseră singură pe prinţesă şi dormeau profund. Doar micuţul câine o veghea pe prinţesa care tuşea îngrozitor, trupul ei plăpând şi bolnav nu a rezistat efortului, sângele îi curgea în colţul buzelor ei palide, iar câinele îi lingea mâinile şi faţa cu tandreţea lui neputincioasă. De aceea începuse să urle. Un câine presimte moartea încă înainte ca omul să o bănuiască. Micuţa prinţesă a murit în braţele tatălui ei, faraonul Akhenaton, înainte de ivirea zorilor, şi cu toată ştiinţa mea, nu am putut să împiedic moartea. Ea era cea de-a doua fiică a faraonului şi încă nu împlinise zece ani. Am plâns şi eu moartea micuţei prinţese: întotdeauna, moartea unui copil este mai tristă decât moartea unui adult. Durerea faraonului Akhenaton era îngrozitoare, mi-a fost teamă că va muri şi el. În durere, faraonul era mai profund şi mai sensibil decât oricare alt om. Am încercat să-l consolez, l-am spus:

— Akhenaton, prietenul meu, mi-aş fi dăruit şi sufletul dacă aş fi putut să împiedic să se întâmple această nenorocire. Cu o clipă mai înainte de a înflori, florile sunt cele mai frumoase şi moartea unei fiinţe nevinovate este mai frumoasă decât moartea unui păcătos. Poate că zeul tău a îndrăgit-o atât de mult pe micuţa ta fată, de aceea, a ridicat-o în barca lui atât de devreme, poate că a vrut s-o păzească de tristeţe şi de durerile acestei vieţi, de zilele prea fierbinţi şi de nopţile prea reci, pentru că viaţa este ca nisipul încins, pe când moartea este ca apa răcoroasă. Akhenaton, ea va trăi etern, chiar dacă jocul cu mingea ei de aur a fost întrerupt, chiar dacă degetele ei nu vor mai învârti titirezul multicolor. Pe degetele ei, în Casa Morţii i se vor lipi foiţe de aur, i se va îmbălsăma trupul şi i se va înfăşură în in regal, ca ea să trăiască etern, fără a simţi tristeţea şi durerea.

Am încercat să-l liniştesc şi să-l consolez, fiindcă după această moarte îl iubeam din nou şi mă răvăşea tristeţea lui, chiar dacă nu-i mai împărtăşeam doctrina. Slujitorii, plini de teamă, au spălat sângele de pe faţa prinţesei. Moartea îi lăsase un zâmbet pe faţă şi m-am simţit vinovat că am neglijat-o, dar ea avea propriul medic. Căţelul a fost îndepărtat cu greu de trupul neînsufleţit; după aceea, a început să urle.

De faraonul Akhenaton, nimeni nu îndrăznea să se apropie; până la urmă, după multe calmante şi somnifere, el a adormit. Trupul prinţesei a fost dus la Casa Morţii mai înainte ca faraonul să se trezească, pentru a fi protejat de o suferinţă în plus.

Trupul prinţesei Meketaton a fost îmbălsămat cu mare artă, faţa i-a fost acoperită cu o mască din aur şi toate jucăriile ei au fost duse în mormântul regal. Îmbălsămătorii nu s-au bucurat prea mult, fiindcă au trebuit să conserve şi trupul căţelului, care a murit peste câteva zile de tristeţe şi de foame, fiindcă nu a vrut să mai mănânce nimic după moartea prinţesei. Câinele a urmat-o pentru eternitate şi a fost pus să se odihnească veşnic la picioarele prinţesei.

În toată acea perioadă, când prinţesa era pregătită pentru drumul în ţara de Dincolo, faraonul nu a putut sa doarmă. Noapte după noapte a rătăcit prin palat trecând dintr-o cameră în alta şi s-a plimbat singur în parc interzicând să-l însoţească cineva, îi gonise pe gardieni, ca ei să nu-i vadă tristeţea.

Cu ocazia sărbătorii de treizeci de ani, veniseră mulţi oameni în Oraşul Orizontului lui Aton, şi într-o dimineaţă, pe când faraonul se plimba pe malul lacului sacru, doi oameni cu pumnale în mână au încercat să-l omoare. Dar un elev al lui Totmes, care era acolo şi desena raţele de pe lac, fiindcă Totmes le recomanda elevilor să se încreadă doar în ochii lor, fără să se conformeze unor modele impuse, s-a aruncat în faţa faraonului şi a strigat după ajutor. Faraonul s-a ales cu o rană la umăr, dar băiatul a fost omorât sub ochii înspăimântaţi ai faraonului şi sângele lui i-a împroşcat mâinile.

Aşa a început moartea să-l urmărească la tot pasul pe faraonul Akhenaton şi chiar dacă, puţin mai înainte, simţise cum este gustul morţii.În strălucirea de toamnă a grădinii, el şi-a privit îngrozit mâinile pline de sângele băiatului care murise pentru el.

Eu am fost chemat imediat şi i-am îngrijit rana; nu era adâncă şi s-a vindecat destul de repede. Atunci i-am văzut şi pe agresori; unul avea capul

ras şi obrajii îi luceau de ulei sacru, celălalt era un om cu urechile tăiate, probabil din cauza vreunei crime anterior făptuite şi nu privea direct în ochii nimănui. Deşi fuseseră bătuţi şi erau bine legaţi cu funii de papură, se agitau cu furie, urlau şi ameninţau invocând numele lui Amon; nu puteau gardienii să le închidă gurile, deşi îi loviseră cu ciocanele peste gură până îi învineţiseră şi le curgea sângele. Fără îndoială, preoţii lui Amon le făcuseră vrăji ca să nu simtă nici o durere.

Fapta lor era de speriat, niciodată nu se mai întâmplase ca vreun om de rând să ridice mâna împotriva vreunui faraon; dacă, uneori, în palatul de aur au murit de moarte violentă faraoni, strangulaţi sau sufocaţi într-un covor, nimeni nu a văzut nimic, fiindcă criminalul nu a lăsat urme şi poporului nu i s-a spus nimic. Am trăit destui ani în palatul de aur şi cunoşteam că asemenea fapte se întâmplaseră şi că, uneori, era trepanat un faraon împotriva voinţei sale. Dar, public, nimeni nu a ridicat niciodată mâna împotriva faraonului şi această întâmplare nu putea fi ascunsă, fiindcă cei care au văzut-o erau prea mulţi şi nici faraonul nu voia să-i omoare sau să-i trimită în mină ca să-i reducă la tăcere eternă.

Mai târziu, preoţii lui Amon aveau să explice mulţimii că Amon a permis şi chiar a dorit ca cineva să ridice mâna şi să-l omoare pe faraon ca să câştige datorită acestui fapt viaţa eternă. Ei au declarat că faraonul Akhenaton era un faraon fals, de aceea, a ridica mâna împotriva lui, fusese un act de dreptate, agreat de zei, dar că împotriva unui faraon adevărat, dacă cineva ar ridica mâna, ar fi supus pentru eternitate unor chinuri de nedescris, trecând perpetuu de la un Devorator la altul. Mulţimea i-a crezut.

Cei doi prizonieri au fost interogaţi în faţa faraonului, dar ei au refuzat să vorbească. Totuşi, s-a putut lămuri că ei veniseră din Teba şi că, înainte de căderea nopţii, s-au ascuns în parcul palatului de aur. Faptul că veneau din Teba era deja suficient pentru a înţelege cine îi va fi trimis, dar ei nu au destăinuit nimic, în ciuda loviturilor gardienilor. Dacă deschideau gura, îl invocau pe Amon şi-l blestemau pe faraon şi nu simţeau nici o durere, deşi feţele lor erau terciuite de lovituri şi li se smulseseră şi dinţii.

Cu toate că ei încă îl invocau pe Amon, faraonul a poruncit gardienilor să nu-i mai schingiuiască, dar ei au strigat:

— Schingiuieşte-ne, faraon fals! Rupe mâinile şi picioarele noastre, smulge carnea de pe noi, arde-ne trupul, pe noi nu ne atinge nici o durere, fiindcă Amon este cu noi!

Rezistenţa lor era atât de neobişnuită, încât faraonul şi-a întors faţa să nu-i mai vadă şi să-şi liniştească spiritul. Îi părea rău că le permisese gardienilor să-i tortureze şi a poruncit:

— Daţi-le drumul, fiindcă ei nu ştiu ce fac.

Dar, odată eliberaţi din frânghii, ei au început să înjure, din gura lor curgea o spumă sângerie şi ei au strigat:

— Omoară-ne, faraon fals! Pentru Amon, dă-ne moartea ca să ne câştigăm viaţa eternă!

Şi, văzând că faraonul le-a redat libertatea fără nici o pedeapsă, ei s-au aruncat deodată spre pereţii din piatră ai palatului, capetele lor au crăpat şi ei au murit. Atât de mare era forţa secretă a lui Amon în inima oamenilor.

După această întâmplare, fiecare ştia că, în palatul de aur, viaţa faraonului nu era în siguranţă. De aceea, cei care îi erau credincioşi au întărit posturile de gardă şi l-au supravegheat când el voia să se plimbe prin grădină rumegându-şi amarul şi suferinţa. Printre altele, consecinţele acestui atentat au fost vizibile, fiindcă după aceea, a crescut fanatismul, atât al celor care credeau în Amon, cât şi al celor care credeau în Aton şi din cauza aceasta, în multe familii Aton a despărţit femei de bărbaţii lor, părinţii de copiii lor şi pe fraţi unii de alţii.

La Teba, unde a fost, de asemenea, sărbătoarea celor treizeci de ani, poporul nu a manifestat nici un entuziasm, deşi şi acolo a trecut prin faţa mulţimii un cortegiu impresionant cu pantere în cuşti, girafe, maimuţe şi papagali cu pene strălucitoare, ca mulţimea să vadă puterea şi bogăţia faraonului şi să-i slăvească numele. Mulţimea a privit indiferentă şi, după cum mi s-a povestit, la un moment dat, s-a produs o învălmăşeală, oamenii s-au încăierat şi au fost rupte crucile lui Aton de pe veşmintele şi de pe piepturile credincioşilor, iar doi preoţi au murit zdrobiţi în bătaie cu ciomegele.

Dar cel mai rău a fost că reprezentanţi din alte ţări, care erau în Teba, au văzut cu ochii lor ceea ce se întâmpla pe stradă şi au aflat şi despre atentatul împotriva faraonului. De aceea, cred că mesagerii lui Aziru au avut de povestit lucruri interesante când s-au întors în ţara amoriţilor. Eu am trimis prin acei mesageri darurile făgăduite lui Aziru; şi faraonul i-a trimis daruri, care erau, bineînţeles, mai numeroase decât cele trimise de mine. Pentru băiatul lui Aziru, am trimis o mică armată de lăncieri şi de arcaşi, din lemn pictat, cu care de luptă şi cai, jumătate dintre soldaţi erau hitiţi, jumătate sirieni; era, într-un fel, dorinţa mea de a-i vedea războindu-

se pe sirieni cu hitiţii, chiar şi în joacă. Astfel de jucării, sculptate cu măiestrie, se executau la artizani după ce toate templele lui Amon cu atelierele lor auxiliare fuseseră închise; artizanii nu mai erau solicitaţi să execute în lemn miniaturi de servitori şi de sclavi, pe care, prin vrăji, preoţii lui Amon îi făceau să fie însufleţiţi în morminte sau bărci funerare pentru cei bogaţi şi pentru nobilime. În orice caz, darul pe care l-am trimis fiului lui Aziru era foarte scump, ochii soldaţilor erau din piatră neagră, iar ai ofiţerilor din pietre preţioase, carele de luptă ale comandanţilor erau acoperite cu aur, cravaşele erau din aur şi argint. Darul era mai scump decât cel pe care îl trimisesem pentru Aziru.

A fost o perioadă de mari suferinţe pentru faraonul Akhenaton, care lupta cu inima lui şi cu multele lui îndoieli care-i otrăveau credinţa. Uneori, în întunericul nopţii, plângea fiindcă nu mai avea viziunile de altădată şi-i era teamă că Aton îl părăsise. Până la urmă, el a început să se amăgească cu gândul că atentatul fusese un semn divin. El credea sincer că tot ceea ce făcuse până atunci risipise în cea mai mare parte răul din Egipt şi voia să risipească complet tenebrele şi teama, aşa spunea. Nu şi-a mai pus nici un frâu şi a gustat şi el din pâinea amară şi amăgitoare a răzbunării, din apa murdară a urii. Dar mâncând din acea pâine nu i-a trecut foamea şi nici apa nu i-a potolit setea. Mai mult, a crezut că toate faptele lui izvorau din bunătatea lui şi din dragostea lui pentru oameni. De aceea, a intensificat prigoana împotriva preoţilor lui Amon şi a poruncit să fie trimişi la minele de cupru şi în carierele de piatră toţi cei care vor mai rosti numele lui Amon. Bineînţeles, răzbunarea lui i-a lovit în primul rând pe cei săraci şi simpli. Puterea secretă lui Amon era prea mare şi nu s-ar fi încumetat gărzile să se atingă de preoţii lui Amon. Preferau să se prefacă orbi şi să nu-i vadă. Din ură s-a născut şi mai multă ură, iar neliniştea a crescut şi mai mult în tot Egiptul.

Dar, fiindcă nu avea nici un fiu care să-l urmeze pe tronul faraonilor, Akhenaton le-a căsătorit pe amândouă fiicele lui mai mari, Meritaton şi Ankhsenaton, cu fii de nobili credincioşi. Meritaton a spart o amforă cu un băiat care avea rangul de paharnic regal în palatul de aur. Pe băiat îl chema Smenkhkare şi crescuse în palatul de aur. Era un băiat de cincisprezece ani, credea cu patimă oarbă în Aton, dar era cam lipsit de vlagă, probabil de aceea îi era drag faraonului. Faraonul l-a desemnat succesorul lui, el urma să poarte coroanele Egiptului după moartea lui Akhenaton. Ankhsenaton a spart o amforă cu un băiat de zece ani, al cărui nume era Tut. Cu această

ocazie, el a fost numit gardianul cailor regali şi supraveghetorul construcţiilor şi cartierelor de piatră ale faraonului. Tut era un băiat micuţ şi bolnăvicios, se juca cu păpuşile şi-i plăceau dulciurile, era foarte ascultător şi liniştit. Nu puteai să spui ceva rău despre el, dar nici ceva bun, el credea în tot ceea ce era învăţat şi repeta cu aceleaşi cuvinte ceea ce afla de la învăţătorii lui.

Amândoi băieţii erau nobili ai Egiptului şi, căsătorindu-se cu fiicele lui, Akhenaton spera să aibă aliaţi în familiile lor puternice pentru victoria deplină a lui Aton. Aceşti băieţi îi plăceau faraonului fiindcă erau liniştiţi şi supuşi; el nu putea suporta să fie contrazis, de aceea, nici nu-i asculta pe sfetnicii lui.

Viaţa se desfăşura în continuare fără nici o schimbare aparentă, dar moartea micuţei prinţese şi a câinelui ei precum şi atentatul împotriva faraonului erau prevestiri funeste şi încă şi mai rău era că faraonul Akhenaton îşi astupa urechile ca să nu audă glasul nici unui pământean şi-şi asculta doar propriul glas. De aceea, viaţa în Oraşul Orizontului lui Aton devenise apăsătoare, uneori pe străzi era o linişte de mormânt, oamenii vorbeau în şoaptă şi râdeau mai puţin ca înainte, ca şi cum un pericol plutea ameninţător pe deasupra oraşului.

Adeseori, mi se întâmpla, în timp ce-mi îngrijeam bolnavii, să aud, ca un bâzâit uşor, cum curge apa din clepsidră, mă uitam speriat pe stradă, acolo era o linişte de moarte, nici zgomotul roţilor caleştilor trase de cai ca altădată, nici ciripitul păsărilor, nici zumzetul slujitorilor, doar zgomotul surd al apei din clepsidra mea, care măsura timpul, care mă avertiza că sfârşitul este aproape.

Acel zgomot al apei care se scurgea era ca o prevestire a răului care urma să vină, ca şi cum timpul avea să se stingă şi totul să încremenească, să nu mai existe timp; îmi îmbărbătam inima şi îmi spuneam că este o nebunie, timpul nu se va sfârşi niciodată, nici apa din clepsidră nu va înceta niciodată să curgă.

Dar, brusc, tăcerea se rupea şi o caleaşcă trasă de cai împodobiţi cu pene de struţ trecea pe lângă casa mea, zgomotul roţilor lui se amesteca cu nechezatul cailor şi cu râsul bucătarului meu, care frigea o pasăre pe jarul din curte. Mă liniştean şi mă gândeam că visasem cu ochii deschişi un vis urât.

Totuşi, când mă gândeam cu sânge rece la Oraşul Orizontului lui Aton, îmi spuneam că este ca un fruct, a cărui coajă este foarte frumoasă, dar al

cărui miez este mâncat de viermi. Viermele timpului distrugea miezul vieţii fericite, bucuria se stingea şi râsul murea în Oraşul Orizontului lui Aton. De aceea, inima mă îndemna să mă întorc în Teba şi aveam multe motive pentru care trebuia să mă întorc, nu trebuia să caut unul special, inima mea era răscolită de dor; nu avea de ce să nu fie de acord faraonul Akhenaton cu hotărârea mea de a pleca în Teba. Mulţi nobili plecau din Oraşul lui Aton, fie pentru a-şi revedea domeniile, fie pentru a-şi căsători rudele, unii la Teba, alţii la Memfis. Se întorceau apoi, însă unii nu se mai întorceau niciodată şi preferau regatul secret al lui Amon. Eu i-am cerut lui Kaptah să-mi trimită nişte hârtii, prin care să se ateste că afacerile legate de averea mea reclamă prezenţa mea la Teba, i le-am arătat faraonului şi el nu m-a împiedicat să plec.

4

Imediat după ce am urcat pe corabie şi am început călătoria spre Teba, inima mea a fost uşoară, ca şi cum ar fi fost eliberată dintr-o vrajă, era primăvară şi rândunelele zburau frenetic deasupra apei galbene a Nilului. Mâlul fertil acoperise câmpurile, copacii erau înfloriţi şi eu eram neliniştit ca un mire care se duce să-şi întâlnească mireasa. Omul nu este decât un sclav al inimii lui şi închide ochii ca să nu vadă ceea ce nu îi place şi crede în ceea ce speră. Eliberată din magia Oraşul Orizontului lui Aton, inima mea se agita ca o pasăre care reuşise să scape dintr-o colivie, este greu pentru un om să trăiască legat de dorinţele unui alt om şi oricine a trăit în Oraşul Orizontului lui Aton era legat de patima arzătoare a faraonului şi de irascibilitatea lui ciudată. Pentru mine, el nu era decât un om, fiindcă eu eram medicul lui, eu eram mai sclav decât alţii, pentru care el era faraon sau zeu, motiv care-i ajuta să-şi poarte mai uşor inima lor de sclavi.

M-am bucurat să văd din nou cu ochii mei, să aud cu urechile mele, să vorbesc cu limba mea şi să trăiesc după cum îmi place. Această libertate nu este periculoasă pentru un om, în călătoria aceea până la Teba am devenit mai umil şi amarul din inima mea s-a topit şi mi-am făcut o imagine mai exactă despre faraon. Pe măsură ce înaintam spre Teba şi mă îndepărtam de el, îi vedeam măreţia, îl iubeam mai mult şi-i doream binele. Cu cât eram mai aproape de Teba, mai plin de viaţă mi se părea tot ce-mi aminteam; măreţia lui Akhenaton şi a zeului Aton îmi umplea inima şi-i punea în umbră pe toţi ceilalţi zei şi pe Amon.

În timpul acelei călătorii spre Teba, mi-am amintit de teama pe care Amon o strecurase în inima oamenilor Egiptului, înăbuşindu-le setea de cunoaştere şi împiedicându-i să se încumete să-şi pună întrebarea „de ce?”. Mi-am amintit şi de zeul mort ai Cretei, care plutea în smârcul de la malul mării, ale cărui victime erau învăţate să danseze în faţa taurilor, ca să-l

distreze pe un monstru. Toate aceste amintiri sporeau în mine ura faţă de vechii zei; lumina şi puritatea lui Aton erau orbitoare, Aton nu putea fi comparat cu nici un zeu, fiindcă el elibera omul de teamă, Aton era totul, atât ceea ce era în mine, cât şi ceea ce era în afara mea. Aton era un zeu care trăia, trăia în natură, mă ajuta să respir, ploaia de raze solare încălzea pământul care înflorea. Dar Aton era clar în inima mea doar atunci când eram departe de faraonul Akhenaton; eu unul trăisem atâta vreme lângă el, îl cunoşteam prea bine, dar, era ceva imposibil pentru un om să trăiască alături de el; fiecare om vrea ca inima lui să fie liberă, el îl înăbuşea pe fiecare dintre cei aflaţi în preajma lui vorbindu-i numai despre Aton şi-l făcea, până la urmă, să ajungă să-l deteste pe Aton. Dacă numai din teamă îl slujeşte şi îl adoră cineva pe Aton, atunci pentru el, mai bun este Amon, care este personificarea fricii.

Am înţeles toate acestea pe când călătoream în susul Nilului. Cerul era de un albastru strălucitor în razele soarelui şi pământul plin de flori. Nimic nu limpezeşte spiritul unui om mai bine decât un drum lung în timpul căruia nu trebuie să se ocupe de nimic, drum cate-l desparte de obişnuitul plictisitor al fiecărei zile, în care este singur. Mă gândeam la mine însumi şi îmi era jenă de mine, fiindcă bogăţia şi fastul în care trăiam în Oraşul Orizontului lui Aton mă îmbuibaseră, iar drumul în Siria mă făcuse orgolios şi vanitatea mea nu mai avea margini, eram sigur cum ar trebui să fie guvernate regatele lumii, cum poate fi condusă lumea, iar societatea trimisului special al Babilonului mă antrenase să cred că gust din înţelepciunea lumii, dar vălul mi s-a dat la o parte de pe ochi, înţelepciunea mea, înţelepciunea Babilonului erau pământeşti şi, ca orice lucru care este pământesc, erau limitate.

Ei, preoţii Babilonului, nu pot citi în ficatul berbecului divinitatea din oameni, ei pot desluşi de acolo doar faptele oamenilor, norocul lor, căsătoria lor, numărul de copii pe care urmează să-i aibă, crimele lor; inima omenească nu o pot cunoaşte. Iar după stelele care se învârt pe bolta cerului, ei pot prevesti ploile abundente şi revărsările apelor, domniile regilor, înflorirea şi prăbuşirea regatelor, dar divinitatea din oameni nu o pot citi în stele, fiindcă măiestria lor este omenească, nu divină.

Mi-am plecat capul cu umilinţă, m-am închinat în faţa divinităţii care trăia în mine şi în fiecare fiinţă umană pe care faraonul Akhenaton o numise Aton. Tot el anunţase că Aton este unicul zeu, dar eu nu aveam

măiestria şi curajul faraonului, de aceea mi-am plecat capul în faţa inimii mele insondabile şi am simţit că zeii sunt tot atât de mulţi cât de multe inimi de oameni sunt în lume. Cu toate acestea, sunt oameni care nu-şi întâlnesc până la moarte partea divină din inima lor. Această parte divină, acest zeu, nu este numai cunoaştere şi înţelegere, este mult mai mult.

De fapt, credeam ceea ce doream să cred şi îmi desfătam inima cu gândurile acestea, care făceau să mă simt mai bun decât alţi oameni. Şi-mi spuneam că, dacă sunt sincer şi doresc să trăiesc pentru adevăr, trebuie să-mi simt inima bună, mai bună chiar decât a faraonului Akhenaton; în fond, nu am dorit răul nici unui om şi nu am impus nimănui credinţa mea, iar în tinereţe am vindecat chiar şi oameni săraci, fără să aştept nici o răsplată de la ei.

Navigam spre Teba şi meditam în fiecare noapte la amurgul lumii, iar ziua vedeam cu ochii mei consecinţele doctrinei lui Aton asupra pământenilor Egiptului. Deşi era cea mai bună perioadă pentru semănat, câmpurile Egiptului se odihneau năpădite de buruieni şi de mărăcini, canalele de irigaţie erau încă pline de mâlul depus de la revărsarea Nilului şi nimeni nu se ostenea să le cureţe.

Inimile oamenilor erau încă dominate de Amon, care-i blestemase, se pare, pe coloni, care blestemase şi câmpurile faraonului; sclavii şi ţăranii părăsiseră câmpurile şi se ascundeau în oraşe de teama blestemului lui Amon; doar câţiva coloni într-o stare de mizerie jalnică mai trăiau încă în colibele lor de chirpici, descurajaţi şi speriaţi. Am vorbit cu unii dintre ei şi i-am întrebat:

— Oameni fără minte, de ce nu curăţaţi câmpul de buruieni şi nu semănaţi? Oare nu vă este teamă că veţi muri de foame la iarnă?

Ei s-au uitat cu ură la veşmintele mele din in regal şi au spus:

— Oare ce rost mai are să semănăm, dacă pâinea pe care o vom face din grăunţele de pe aceste câmpuri va fi blestemată şi ne va otrăvi? Deja, copiii noştri au murit din cauza grâului pătat cu sânge, pe care l-am recoltat anul trecut.

Atât de departe de realitate era viaţa în Oraşul Orizontului lui Aton, din moment ce abia atunci am auzit pentru prima oară despre copiii care mureau din cauza grâului mănat. Despre o astfel de boală încă nu mai auzisem. Se transmitea de la un copil la altul, copiilor li se umfla mai întâi pântecele, apoi ei mureau în chinuri cumplite şi nici medicii, nici vrăjitorii nu-i puteau ajuta, deşi ţăranii aveau încredere în ei, mai ales în vrăjitori.

Totuşi, mi-am spus eu, această boală nu putea avea nici o legătură cu grâul, cât de mănat ar fi fost să fie acel grâu, tot din apa de pe urma inundaţiilor trebuie să fie germenele acelei boli, ca şi în cazul altor boli, care se dezvoltă în special iarna: ceea ce era cel mai ciudat era că boala îi lovea doar pe copii. Dar văzându-i pe acei oameni care nu se încumetau să-şi însămânţeze câmpul şi preferau să moară de foame, m-am gândit că o boală şi mai ciudată li se strecurase în inimă. Nici măcar nu-l mai acuzau pe faraonul Akhenaton pentru necazul lor, îl învinuiau pe Amon, care le otrăvise viaţa şi câmpul şi spuneau că moartea ar fi mai bună pentru ei decât viaţa.

În acea călătorie spre Teba am văzut cu ochii mei şi câmpuri roditoare, unde mâlul din şanţurile de irigaţie se curăţa de zor, unde se ara şi se semăna; am mai văzut sclavi care îşi blestemau stăpânii şi slujitori asudaţi care bombăneau din cauza loviturilor primite pe spinare. În inima mea, nici aceste nemulţumiri nu erau mai bune decât nemulţumirea oamenilor de pe pământurile neroditoare şi pline de spini ale lui Aton.

Nerăbdarea de a mă vedea cât mai repede în Teba m-a îndemnat să-i zoresc şi mai mult pe vâslaşi, iar ei, gâfâind şi plini de transpiraţie, mi-au arătat mâinile lor pline de răni şi de băşici, fiindcă, de fapt, îi zorisem tot drumul. Le-am dăruit argint, ca să mai uite de dureri, şi bere, ca să-şi mai răcorească gâturile, fiindcă am vrut să fiu bun, dar i-am auzit pe când discutau între ei şi ei spuneau:

— Oare de ce vâslim noi pentru acest bărbat gras ca un porc, când, aşa cum el însuşi afirmă, toţi oamenii sunt egali în faţa zeului lui? Să vâslească şi el măcar o dată şi să guste şi el din această bucurie a noastră. Usca-i-s-ar gâtul şi să i se umfle mâinile, abia după aceea să încerce pe el însuşi dacă se va vindeca doar cu o gură de bere şi cu un bănuţ de argint.

Băţul care era alături de mine mă îndemna stăruitor să-i lovesc pentru obrăznicia lor, dar inima mea era plină de înţelegere pentru fiecare om, fiindcă eram în drum spre Teba. M-am gândit la vorbele lor şi am simţit că ei au dreptate, am coborât lângă ei şi le-am spus:

— Daţi-mi şi mie o vâslă.

M-am apucat şi eu să vâslesc, dar nu era deloc uşor şi mâinile mele fine s-au umplut imediat de băşici, care au început să crape, aveam nişte dureri cumplite şi nişte usturimi care-mi mergeau până-n suflet, mă durea spinarea şi toate încheieturile îmi scârţâiau, aveam impresia că fie are să mi se rupă şira spinării, fie că nu voi mai putea respira. Dar i-am spus inimii mele:

„Doar n-ai de gând să abandonezi această muncă şi să te faci de râs în faţa vâslaşilor? Ei simt aceleaşi dureri, poate că şi mai mari, în fiecare zi. Îndură până la capăt sudoarea neplăcută de pe trup şi mâinile-ţi însângerate, ca să ştii şi tu ce înseamnă viaţa de vâslaş! Tu însuţi, Sinuhe, ai cerut odată o cupă plină!”

De aceea, am vâslit până mi-am pierdut cunoştinţa şi servitorii mei m-au dus pe covoarele moi din cabină.

Iar a doua zi am vâslit din nou şi mâinile mele erau ca o rană, dar nici un vâslaş nu a mai râs de mine. Ei mi-au spus:

— Tu eşti stăpânul nostru şi noi suntem sclavii tăi. Nu mai vâsli, fiindcă altfel toate regulile stabilite de zei se vor schimba şi podelele vor deveni acoperişuri şi oamenii vor umbla cu picioarele în sus. Încetează să mai vâsleşti, bunul nostru stăpân Sinuhe, fiindcă îţi vei pierde cunoştinţa ca ieri. Există o ordine în toate şi fiecare om este la locul lui, unde zeii l-au pus; locul tău nu este pe această barcă a vâslaşilor.

Numai că eu m-am încăpăţânat şi am vâslit până la Teba alături de ei, am mâncat aceeaşi pâine ca şi ei, am băut berea lor acră şi slabă şi de la o zi la alta am vâslit mai bine şi de la o zi la alfa am slăbit şi m-am bucurat mai mult de viaţă. Dar servitorii mei erau neliniştiţi pentru mine şi murmurau între ei:

— Un scorpion trebuie să-l fi înţepat pe stăpânul nostru sau poate că el a înnebunit, fiindcă toţi înnebunesc în Oraşul Orizontului lui Aton, se pare că nebunia-i contagioasă. Dar n-are de ce să ne fie frică că ne molipsim noi de la el, pentru că cornul lui Amon, pe care-l avem ca talisman sub veşminte, ne va proteja.

Nu, nu eram nebun şi niciodată după aceea nu am mai vâslit, fiindcă meseria de vâslaş era prea obositoare pentru mine.

Aşa am ajuns la Teba şi încă de departe, vântul a purtat înspre noi mirosul Tebei. Pentru cine s-a născut în Teba, în toată lumea nu există un miros mai plăcut decât mirosul Tebei, în nările lui, mirosul Tebei este mai aromat decât mirtul. Servitorii m-au spălat şi mi-au uns mâinile cu uleiuri fine şi, pe când mă îmbrăcau cu veşmintele mele de nobil, au văzut că ele sunt largi de mine, fiindcă pântecele meu se subţiase de la vâslii, şi au bombănit nemulţumiţi, fiindcă trebuiau să-mi coase pânza care-mi înfăşură coapsele ca să nu cadă de pe mine. Şi ei au început să se tânguiască:

— Vai, stăpânul nostru este bolnav! Şi-a pierdut frumuseţea de burtă, au să râdă acum de noi toţi slujitorii altor nobili. Oare cine-a mai văzut nobil

nepântecos?

Dar eu am râs cu poftă de ei şi i-am trimis la fosta casă a turnătorului de aramă să o anunţe pe Muti că am sosit în Teba. Vâslaşilor le-am dat argint, chiar şi aur le-am dat şi le-am spus:

— Pe Aton, mergeţi, mâncaţi, umpleţi-vă burţile, veseliţi-vă inimile cu bere dulce şi distraţi-vă cu frumoasele fete din Teba, Aton este cel care împarte fericire fiecărui om, el iubeşte plăcerile simple şi îi iubeşte mai mult pe cei săraci, fiindcă bucuria celor săraci este mai sinceră decât a celor bogaţi.

Dar, la vorbele mele, vâslaşii s-au întristat şi, frecându-şi tălpile de puntea corăbiei şi zornăind argintul şi aurul în mâini, mi-au spus:

— Noi nu vrem să te jignim, stăpâne, dar nu cumva aurul şi argintul ăsta o fi blestemat, din moment ce ne vorbeşti despre Aton? Nu-l putem primi, fiindcă deja el ne arde mâinile şi oricine ştie că se va schimba în mâl între degetele noastre.

Ei nu mi s-ar fi adresat aşa niciodată dacă nu aş fi vâslit alături de ei, au făcut-o fiindcă aveau încredere în mine. I-am liniştit şi le-am spus:

— Grăbiţi-vă şi mergeţi să schimbaţi aurul şi argintul vostru pe bere şi n-aveţi nici o teamă că el se va transforma in mâl. Fiţi liniştiţi, argintul şi aurul meu nu este blestemat, este argint şi aur vechi, este marcat, în el nu este amestecat cuprul din Oraşul Orizontului lui Aton. Dar nu mă pot abţine să nu vă spun că sunteţi nişte proşti, dacă vă este frică de Aton, fiindcă Aton nu-i zeul care să înspăimânte pe cineva.

Ei mi-au spus:

— Nu ne este nouă teamă de Aton, cine oare s-ar putea teme de un zeu neputincios? Ştii prea bine de cine ne este nouă teamă, stăpâne, chiar dacă nu îndrăznim să-i rostim numele, fiindcă faraonul a interzis să se rostească numele acestui zeu.

Nu mai aveam răbdare şi nici poftă să mai discut cu ei, aşa că ne-am despărţit şi ei au plecat în port, ţopăind, râzând şi fredonând o melodie marinărească. Şi mie îmi venea să ţopăi, să râd şi să cânt, dar nu era de demnitatea mea să o fac, aşa că m-am abţinut şi am luat o litieră, care m-a dus direct până la „Coada crocodilului”. Acolo am întâlnit-o pe Merit, după atâta vreme de când nu o mai văzusem; era parcă şi mai frumoasă ca înainte. Dar trebuie să recunosc că dragostea amăgeşte ochii oamenilor, ca toate pasiunile, de altfel. Merit nu mai era atât de tânără, dar frumuseţea ei era ca o vară roditoare, îmi era prietenă şi în toată lumea eu nu aveam pe

altcineva care să fie mai apropiat de mine. Când m-a văzut, ea s-a înclinat adânc în faţa mea şi şi-a ridicat braţele, apoi s-a apropiat, mi-a atins umărul şi buzele şi mi-a spus zâmbind:

— Sinuhe, Sinuhe, oare ce ţi s-a întâmplat de-ţi sunt ochii atât de limpezi? O, zei, ţi-ai pierdut burta pe drum !

I-am răspuns:

— Merit, frumoasa mea, ochii mi s-au limpezit de-atâta dor, ochii mei ard de dragoste, cât despre burdihan, l-am lăsat duşmanilor, nu se cădea să-l port cu mine, fiindcă mă împiedica să alerg spre tine, dragostea mea!

Ea şi-a şters ochii plini de lacrimi şi mi-a spus:

— O, Sinuhe, ce plăcute sunt vorbele mincinoase pentru o femeie care este singură, când florile primăverii ei s-au veştejit. Dar tu îmi aduci înapoi primăvara de altădată şi-mi place să cred în poveştile tale, dragul meu prieten !

Nu vreau să povestesc mai mult despre întâlnirea noastră de atunci.

L-am regăsit pe Kaptah, care avea un burdihan mai mare ca niciodată şi era împodobit cu tot felul de bijuterii şi de inele, care atârnau pe gâtul, pieptul, braţele şi picioarele lui, ochiul lui orb era acoperit cu o placă din aur, pe care erau fixate pietre preţioase. Când m-a văzut, el a început să plângă de bucurie şi mi-a spus:

— Binecuvântată fie această zi, în care stăpânul meu a ajuns acasă!

El m-a condus într-o cameră separată şi ne-am aşezat pe nişte covoare foarte moi, iar Merit ne-a servit cu tot ce era mai bun la „Coada crocodilului" şi m-am simţit minunat împreună cu Kaptah. Apoi, el mi-a povestit, în detaliu, despre averea mea şi mi-a spus:

— O, stăpânul meu, Sinuhe! Tu eşti cel mai înţelept dintre toţi oamenii, fiindcă eşti mai şmecher decât toţi negustorii de grâu din Egipt, pe care, până acum, nimeni nu i-a înşelat atât de bine cum i-ai înşelat tu în ultima primăvară, sau poate că greşesc şi că este doar meritul scarabeului nostru. După cum îţi aminteşti, tu mi-ai poruncit să le distribui tot grâul colonilor, ca să-l semene şi să pretind înapoi doar măsură pentru măsură, că mi-am făcut atunci atâta sânge rău şi am crezut că eşti nebun şi aveam, cel puţin aparent, dreptate. Afla că, mulţumită abilităţii tale, acum eşti o dată şi jumătate mai bogat decât înainte şi eu nici nu mai pot ţine minte care sunt bogăţiile tale şi sunt sătul până peste cap de perceptorii faraonului, care-mi otrăvesc zilele cu impozitele, pe care, cu lăcomia şi cu obrăznicia lor fără margini, nu se sfiesc să le tot crească. Preţul grâului a scăzut imediat după

ce negustorii de grâu au aflat de grâul distribuit colonilor, iar când s-a răspândit şi vestea că a fost încheiată pacea cu Siria, a scăzut încă şi mai mult ca înainte, aşa că toţi au vrut să-l vândă cat mai repede, ca să scape de învoielile încheiate, de aceea negustorii de grâu au ieşit în pierdere, unii chiar s-au ruinat. Atunci am cumpărat eu grâu, când a fost preţul cel mai mic, şi am cumpărat şi o cantitate imensă de grâu încă înainte de a fi recoltat. Iar toamna, am primit înapoi grâul de la coloni, măsură pentru măsură, pe care l-am distribuit conform poruncii tale, aşa că am recuperat tot şi-ţi pot spune ţie, stăpâne, cu toată încrederea, că este o minciună tot ceea ce se spune despre grâul mănat al colonilor, este grâu ca tot grâul si nu are nici un cusur. Ceea ce cred eu este că preoţii Lui Amon şi fanaticii lui credincioşi au stropit cu sânge grâul colonilor, de aceea grâul a început să se strice şi să miroasă. Despre acest lucru este periculos să vorbeşti, de aceea nu m-am încumetat să spun nimănui nimic, mai ales că nimeni altul, în afară de tine, nu m-ar crede. Toată lumea parc-a-nnebunit de este convinsă că grâul colonilor este blestemat şi că pâinea lor este o pâine blestemată. Este, de altfel, un avantaj pentru tine că oamenii cred aşa.

La iarnă, încă va mai creşte preţul grâului, preotul Ay a ordonat să fie încărcate corăbii cu grâu pentru Siria, ca acum, după încheierea păcii, pe pieţele din Siria, grâul Egiptului să ia locul grâului din Babilon. De aceea preţul grâului a crescut, niciodată nu a fost atât de scump grâul în Egipt, câştigul nostru este enorm şi încă şi mai mare va fi dacă vom păstra grâul în hambare. La toamnă va veni foametea în Egipt, câmpurile colonilor nu sunt cultivate, sclavii au fugit de pe câmpurile faraonului şi ţăranii îşi vor ascunde recoltele, ca să nu fie rechiziţionate pentru Siria. De aceea, îţi ridic în slăvi marea ta isteţime, se pare că eşti mai dibaci decât mine, chiar dacă bănuiam că eşti nebun.

Kaptah era copleşit de entuziasm şi a continuat:

— Binecuvântate fie aceste vremuri, care fac ca bogaţii să ajungă şi mai bogaţi, aproape împotriva voinţei lor! Chiar şi negustorii de cereale se vor bucura până la urmă şi o vor ţine într-o petrecere de dimineaţă până seara şi de seara până dimineaţa şi vinul se va revărsa în valuri, fiindcă oricine va cumpăra grâu se va îmbogăţi. Într-adevăr, aceste vremuri sunt minunate, deja se usucă şi apele, iar argintul şi aurul nu mai au loc în lăzi. Află, stăpâne, că am câştigat aur şi de pe urma oalelor goale la fel de bine ca şi de pe urma grâului, nu-s vorbe de nebun aceste vorbe, este adevărat, deşi nu ştiu dacă mă crezi. Prin tot Egiptul umblă nişte nebuni care cumpără

oale şi ulcele goale, nu are importanţă dacă sunt ele noi sau vechi, iar producătorii de vin şi de bere îşi rup şi hainele de pe ei de supărare, fiindcă nu mai găsesc oale şi amfore de nici un fel. Îţi spun, sunt nişte vremuri grozave şi unii oameni se îmbogăţesc din nimic; aşa se face că, aflând eu despre povestea cu oalele, am trimis sclavii mei să cumpere sute de oale din Teba la preţuri de nimic şi mulţi oameni le-au dat chiar pe degeaba oalele pe care nu le foloseau şi care se-mpuţeau în curţile lor. Dacă-ţi voi spune că deja am vândut de o mie de ori o mie de oale goale, poate că mint, dar nici prea mult nu mint. De altfel, nici n-ar avea rost să mint, fiindcă adevărul despre aceste oale este mai de necrezut decât orice minciună.

— Oare cinei atât de nebun încât să cumpere oale goale? l-am întrebat eu.

Kaptah a clipit cu şiretenie din ochi şi mi-a spus:

— Cei care cumpără pretind că în Egiptul de Jos se conservă după o metodă nouă peştele în apă sărată, dar eu nu m-am lăsat până nu am aflat care este adevărul. Aceste oale sunt transportate în Siria. Cea mai mare parte sunt trimise la Tanis şi caravanele le cară de acolo în Siria; şi din Gaza sunt duse oale în Siria, dar ce fac sirienii cu oalele goale, nimeni nu poate spune, deşi printre cei pe care i-am întrebat erau şi bărbaţi înţelepţi.

Această poveste a lui Kaptah era foarte ciudată, dar am renunţat să-mi sparg capul ca să-i aflu tâlcul, fiindcă afacerea cu grâul mi se părea mai importantă. Când Kaptah şi-a terminat expunerea, i-am spus:

— Vinde tot ce ai, dacă este nevoie, şi cumpără cereale cât poţi de multe, nu are importanţă la ce preţ. Dar nu cumpăra grâu pe care nu l-ai văzut cu ochii tăi şi pe care nu l-ai încercat cu degetele tale. Vezi ce poţi cumpăra chiar şi din grâul pregătit pentru a fi trimis în Siria; chiar dacă faraonul doreşte acest lucru, Siria va primi şi aşa încă destul grâu din Babilon. Într-adevăr, la toamnă va fi foamete în ţara Kemi, fie ei blestemaţi acei negustori care vând grâul în Siria ca să se ia la întrecere cu Babilonul!

Aceste vorbe l-au determinat pe Kaptah să-mi laude clin nou înţelepciunea şi el a spus:

— Ai dreptate, stăpâne, tu vei fi cel mai bogat om din Egipt când acest târg se va încheia cu bine. Cred că se poate şi din grâul deja vândut, dar nu o voi putea face la un preţ de bun cămătar. Dar află că cel pe care l-ai blestemat nu-i altul decât preotul Ay, care vinde grâul faraonului în Siria la preţuri mai mici ca înainte de a se încheia pacea şi-i o prostie să vinzi atât de mult grâu în Siria, nu va mai avea nevoie mulţi ani Siria de alt grâu. El a

făcut acest lucru fiindcă Siria a plătit imediat grâul şi el avea nevoie de aur, a fost nevoie de mult aur pentru sărbătoarea de treizeci de ani. Nu mai vând ei înapoi acel grâu sirienii, ei sunt cei mai straşnici negustori şi bănuiesc că pentru a-l vinde în Egipt vor aştepta timpul să-l dea pe greutatea lui în aur. Abia atunci l-ar revinde, ca să capete pe el tot aurul Egiptului; noi nu putem aduna atâta aur, tu şi cu mine, stăpâne, ca să cumpărăm grâul deja vândut.

Dar am uitat imediat şi de grâu, şi de lipsurile care ameninţau Egiptul şi de viitorul care avea să acopere cu întuneric strălucirea Oraşul Orizontului lui Aton în ziua hotărâtă de zei, fiindcă m-am uitat în ochii lui Merit şi inima mea nu se mai sătura de frumuseţea ei, ea era ca vinul din gura mea şi ca parfumul din părul meu. După ce Kaptah a plecat, ea şi-a întins aşternutul ei şi nu am ezitat să o numesc sora mea, deşi mă îndoisem că mă voi mai putea adresa unei femei cu aceste vorbe după toată patima şi suferinţele tinereţii mele. Prietenia lui Merit a fost pentru mine ca pâinea, care te face şi mai flămând pe măsură ce o mănânci, ca vinul bun, care te face şi mai însetat pe măsură ce-l sorbi, atingerea buzelor ei mă îmbăta mai mult decât oricare vin de pe dealurile şi din porturile lumii. Dar după ce mi-am săturat foamea şi setea de ea, i-am vorbit sincer şi fără nici o teamă. Inima ei nu s-a deschis pentru mine şi a păstrat secretul ei, nu bănuiam atunci acest lucru, dar, într-adevăr, aşa fusese scris în stele încă dinainte de a mă fi născut, de aceea nu vreau ca amintirea ei să fie umbrită de această neîncredere pe care ea a avut-o faţă de mine.

Eram îmbătat de dragostea ei şi îmi simţeam bărbăţia mai viguroasă decât în tinereţe. Tinereţea este înşelătoare şi dragostea ei este plină de o durere necunoscută, bărbatul tânăr nici nu-şi cunoaşte bine puterea şi începe s-o aprecieze abia când de la un an la altul începe să se diminueze, atunci când se apropie bătrâneţea. Acum, când sunt bătrân, slăvesc, totuşi, bărbăţia tinereţii şi poate că foamea este mai bună decât saţietatea, poate că setea îl face pe un om mai înţelept decât vinul.

În orice caz, afirm că în acea perioadă când am fost în Teba m-am simţit mai viguros decât în tinereţe, dar cine ştie, poate că era o iluzie şi din cauza acestei iluzii, în faţa ochilor mei totul era mai frumos şi nu doream nimănui răul, dimpotrivă, aş fi dorit ca toţi oamenii să fie fericiţi. Alături de Merit nu mă mai simţeam străin, braţele ei erau casa mea şi buzele ei îmi alungau singurătatea. Nu a fost decât un miraj trecător, pe care trebuia să-l cunosc ca măsura fericirii mele să fie plină odată.

La „Coada crocodilului” l-am revăzut pe micuţul Thot, care mi-a încălzit inima când a sărit în braţele mele, mi-a înconjurat mâinile cu mânuţele lui şi mi-a spus „tată”, am fost emoţionat că el şi-a adus aminte de mine. Merit îmi povestise că mama lui Thot murise şi că ea îl adoptase, fiindcă ea îl ţinuse în braţe atunci când fusese circumcis şi, după cum era obiceiul, prin acest gest se angajase să-i supravegheze educaţia, în cazul în care părinţii lui nu o mai pot face. Thot devenise repede favoritul clienţilor de la „Coada crocodilului”. Ei îi dăruiau dulciuri şi jucării ca să fie pe placul lui Merit. Dar şi mie îmi era drag Thot, de aceea, cât am stat atunci în Teba, l-am luat cu mine la fosta casă a turnătorului de aramă şi Muti s-a bucurat mult când l-a văzut. Când îl priveam cum se joacă lângă sicomor sau cum se hârjoneşte cu copiii de pe stradă, îmi aminteam de copilăria mea şi eram puţin invidios pe micuţul Thot. El rămânea şi noaptea în casa mea şi, ca să mă distrez, începusem să-l învăţ să citească, chiar dacă încă nu avea vârsta pentru a merge la şcoală. Când am văzut că este un băiat atât de inteligent şi poate învăţa repede imaginile şi semnele, m-am hotărât să-l înscriu la cea mai bună şcoală din Teba, aceea pentru copiii nobililor, şi pe Merit a bucurat-o mult hotărârea mea. Muti nu mai prididea de copt prăjituri cu miere şi-i făcea plăcere să-i spună poveşti, ea era fericită fiindcă în casă era un băiat fără mamă. O stăpână ar fi deranjat-o şi poate că i-ar fi turnat şi apă clocotită peste picioare, aşa cum fac toate femeile când se ceartă cu bărbaţii lor.

Aş fi putut fi şi eu fericit, dar Teba fierbea de nelinişte în acea vreme şi nu puteam închide ochii ca să nu văd ce se petrece în jurul meu. Nu era zi în care să nu se fi întâmplat vreo încăierare pe stradă şi în pieţe, oamenii se băteau până la sânge şi-şi zdrobeau capetele după dispute aprinse despre Amon şi Aton. Gărzile faraonului aveau de lucru, nu glumă şi nici judecătorii nu stăteau degeaba. În fiecare săptămână, legaţi cu frânghii, erau aduşi în port bărbaţi, femei, bătrâni şi copii, care erau duşi pe câmpurile blestemate ale faraonului, la carierele de piatră sau la minele de cupru din cauza lui Amon. Dar ei nu erau huiduiţi de mulţime ca sclavii sau criminalii, lumea îi aclama şi arunca flori spre ei fără să se sinchisească de gardieni. Ei îşi ridicau mâinile legate şi spuneau: „Ne vom întoarce”. Unii dintre bărbaţi îşi agitau ameninţător mâinile legate şi urlau: „Sigur ne vom întoarce repede să bem sângele lui Aton”. Nu se încumetau gardienii să intervină; din cauza gloatei se mulţumeau doar să-i împingă cu ciomegele spre corăbiile care urmau să-i poarte în josul fluviului.

Neînţelegerile domneau în toată Teba, fiii se despărţeau de tatăl lor şi femeile de bărbatul lor din cauza lui Aton. Şi, la fel cum credincioşii lui Aton purtau crucea vieţii pe veşminte sau la gât, credincioşii lui Amon purtau cornul lui Amon ca să se recunoască unii pe alţii, nu avea de ce să-i prigonească nimeni, fiindcă cornul, din toate timpurile, împodobise veşmintele sau era purtat ca o bijuterie. Dar de ce îşi vor fi ales cornul ca simbol al apartenenţei lor la credinţa lui Amon, nu ştiu. Poate că acest corn de berbec era cornul lui Amon, dar şi alte numeroase nume divine ale lui Amon se scriau la fel ca şi cuvântul „corn". Preoţii au ales acest nume uitat pentru a-i da un simbol concret poporului. În orice caz, purtătorii cornului răsturnau coşurile pline de peşte ale vânzătorilor, sfărâmau zăvoarele de la obloanele ferestrelor şi-i snopeau în bătaie pe cei care nu le împărtăşeau credinţa, strigându-le:

— Împungem cu coarnele şi pe Atonul vostru tot cu coarnele îl vom crăpa!

Dar credincioşii lui Aton începuseră să poarte sub pânza ce le înfăşură şoldurile pumnale care aveau forma crucii vieţii. Cu acele pumnale ei se grozăveau şi urlau la adversari:

— Cu siguranţă, crucile noastre sunt mai ascuţite decât coarnele şi în loviturile crucii vieţii veţi obţine viaţa eternă.

Era un adevăr, de la astfel de lovituri mortale ale crucii vieţii, ajungeau mulţi în Casa Morţii să fie îmbălsămaţi pentru eternitate. Gardienii nu-i împiedicau, dimpotrivă, îi protejau, chiar şi atunci când atacau în grup pe un purtător al cornului care era singur, şi pe care îl omorau, îi sfâşiau pânza cu care era înfăşurat lăsându-i trupul gol să putrezească pe stradă.

În Teba, puterea lui Aton crescuse mult în ultimul an, nu înţelegeam cum de era cu putinţă. Mulţi dintre coloni se întorseseră în Teba mai săraci decât fuseseră mai înainte, dar în amărăciunea lor, ei încă mai sperau în Aton; ei au fost aceia care au început să-i învinuiască pe preoţii lui Amon că le-au otrăvit culturile şi pe nobili că au dat ordin să le astupe canalele de irigaţie şi că au împins cirezile lor de vite să le strice culturile. De asemenea, mulţi dintre aceia care învăţaseră noua scriere ia şcolile lui Aton erau de partea lui Aton, fiindcă erau tineri şi tinerii s-au împotrivit dintotdeauna concepţiilor oamenilor bătrâni. Iar sclavii şi hamalii din port îşi spuneau:

— Viaţa noastră este de două ori mai grea ca înainte, aşa că nu mai avem ce pierde. Este de preferat Aton, fiindcă în faţa lui nu mai există o aşa de

mare diferenţă între sclavi şi oamenii liberi, între slujitori şi stăpâni, pe când în faţa lui Amon, noi suntem aceia care trebuie să plătim pentru toate.

Dar cei mai pătimaşi susţinători ai lui Aton erau jefuitorii de morminte şi denunţătorii, care se îmbogăţiseră şi se temeau de răzbunare. Erau de partea lui Aton şi toţi aceia care îşi câştigau pâinea muncind pentru Aton sau care voiau să fie agreaţi de faraon.

Cât despre oamenii liniştiţi şi respectabili, ei erau sătui de toată această dispută şi nu mai credeau în nici un zeu, ei se limitau să constate cu tristeţe:

— Tot aia-i dacă-i Amon sau Aton. Singurul lucru pe care îl dorim este să fim lăsaţi să muncim în pace şi să putem avea tot ceea ce ne trebuie ca să trăim, dar ei ne sfâşie şi dintr-o parte, şi dintr-alta, că nici nu mai ştim dacă stăm pe picioare sau în cap.

În acele timpuri, cei mai nefericiţi erau oamenii care-şi păstrau demnitatea şi nu erau interesaţi de credinţa altuia. Ei erau asaltaţi din toate părţile, ei erau înşelaţi de toată lumea, ei erau judecaţi, ei erau învinuiţi de laşitate şi de indiferenţă, de prostie şi de trădare, până când blestemele îi orbeau şi se alăturau şi ei purtătorilor crucii sau cornului, sperând că au ales partea mai liniştită.

Aşa că în toată Teba, crâşmele şi casele de distracţie aveau clienţi care purtau fie crucea, fie cornul; era periculos pentru cineva care dorea să bea sau să se distreze acolo unde nu-i era locul, iar târfele din Teba, care-şi practicau meseria lângă ziduri, trebuiau să-şi schimbe crucea sau cornul de la gât după exigenţele clientului. Dar, în fiecare seară, atât purtătorii crucii, cât şi cei ai cornului ieşeau beţi din cârciumi şi bordeluri, străbăteau străzile, stingeau torţe, spărgeau zăvoarele uşilor şi obloanelor de la ferestrele caselor şi se încăierau cu adversarii, n-aş putea spune că unii erau mai buni decât alţii, mie îmi era scârbă de amândouă categoriile de fanatici.

Şi „Coada crocodilului” trebuia să-şi aleagă însemnul, dar, nici în ruptul capului, Kaptah nu a vrut să pactizeze cu nimeni şi a preferat să plătească ambelor părţi cu argint pentru a-şi păstra independenţa. Dar ceea ce credeau oamenii despre el nu depindea de el şi în fiecare noapte, pe pereţii casei apăreau cruci înconjurate de tot felul de desene grosolane. Era normal, negustorii de cereale îl urau de moarte, fiindcă distribuise seminţe colonilor şi nu l-a ajutat cu nimic nici faptul că în registrul de impozite al templului îşi înscrisese cârciuma pe numele lui Merit. Se spunea că în cârciuma lui fuseseră maltrataţi preoţi ai lui Amon. Oricum, cea mai mare parte dintre clienţi erau oameni suspecţi, care nu se sfiau să folosească orice metodă

pentru a se îmbogăţi, şi şefii jefuitorilor de morminte, care după ce se înfierbântau cu o coadă de crocodil, treceau în camerele separate să negocieze preţurile bijuteriilor şi lucrurilor preţioase. Ei erau de partea lui Aton, fiindcă prin Aton se îmbogăţiseră, şi-şi justificau cu ipocrizie incursiunile în morminte ca fiind făcute în scopul de a distruge numele lui Amon de pe pereţi.

După acea sosire a mea în Teba, prea puţini bolnavi au venit să-mi ceară ajutorul şi am observat că oamenii mă evitau şi îşi întorceau ochii ca să nu mă vadă. Dar când mă întâlneam întâmplător cu cineva şi în preajma noastră nu era nimeni, îmi spunea:

— Noi nu avem nimic împotriva ta, Sinuhe, femeile şi copiii noştri sunt bolnavi, dar nu putem să-ţi cerem ajutorul, fiindcă este blestemată curtea ta şi nu vrem să ne facem duşmani.

Sau spunea:

— Nu ne temem noi atât de tare de blesteme, fiindcă suntem scârbiţi de zei şi de certurile lor, măsura noastră este aproape goală şi nici nu mai ştim dacă trăim sau dacă suntem morţi. Dar ne temem de purtătorii cornului, fiindcă ei ne-ar sparge uşile caselor şi ne-ar lovi copiii când suntem la lucru. Tu însuţi ştii că ai vorbit destul de mult despre Aton şi de gâtul tău atârnă semnul lui nefericit.

Le spuneam:

— Nu am de ce să fiu supărat pentru prostia voastră, vă înţeleg greutăţile. N-aveţi decât să vă duceţi la Amon, am auzit că Amon face tot felul de minuni şi vindecă oameni bolnavi.

Ei spuneau:

— Eşti un bărbat curajos, Sinuhe, dacă te încumeţi să rosteşti numele lui Amon, fără să-ţi fie teamă de gardieni. Într-adevăr, Amon a făcut nişte vindecări miraculoase, numai că vindecările au fost pentru scurtă durată şi după aceea, cei bolnavi au avut dureri şi mai mari. Am încercat pe pielea noastră aceste miracole şi ne este deja teamă de sacrele vindecări pe care Amon le face. Preoţii lui Amon ne leagă puterile cu coarnele lor şi nu vrem să fim subjugaţi unor coame, vrem să ne trăim liber şi fără teamă propria viaţă, să fim lăsaţi să lucrăm liniştiţi. Dar n-avem noi parte de aşa ceva. De aceea, iartă-ne, Sinuhe, dacă pentru liniştea noastră şi a familiilor noastre, nu avem curajul să te salutăm şi să ne plecăm cu respect în faţa ta, aşa cum se cade pentru demnitatea ta.

Doar sclavii şi hamalii din port veneau să le vindec degetele sfărâmate în morile de piatră sau umerii şi braţele rănite, înţepenite şi scrântite. Ei râdeau răutăcios şi mă întrebau.

— Oare, într-adevăr, în faţa acestui Aton, pe care noi nu-l putem înţelege, fiindcă nu are şi el o imagine acolo, în templu, ca toţi zeii, bogaţii şi săracii sunt la fel? Este adevărat că el îi va elibera pe sclavi? Nu ar fi rău deloc dacă ne-am odihni şi noi la umbră în case strălucitoare şi am sorbi vinul din cupe de aur şi am da altora porunci să lucreze pentru noi. Ştim că odată, de mult, s-a petrecut aşa ceva şi cei bogaţi au fost puşi să lucreze în mine, că femeile lor au ajuns să cerşească la colţul străzilor şi că aceia care nu avuseseră nimic îşi înmuiau pâinea în vin şi se odihneau noaptea sub acoperişuri de aur. Dacă aşa ceva s-a întâmplat odată, de ce nu s-ar mai întâmpla? Poate că Aton ne va oferi aşa ceva.

Mă ocupam de degetele lor zdrobite, de braţele şi de picioarele lor scrântite, le bandajam rănile şi le spuneam:

— Nu mă întrebaţi pe mine despre astfel de lucruri, fiindcă nu ştiu. Doar faraonul Akhenaton are acces la înţelepciunea lui Aton, care i-a dezvăluit planurile sale. Dar ştiu că Aton îl aşază pe fiecare om la locul lui şi-i dă culoarea pielii lui şi limba lui. Sclavi au fost dintotdeauna şi întotdeauna vor exista sclavi, altfel nu ar mai fi nimic dacă nu şi-ar face fiecare munca lui. Mi-e teamă că vorbele voastră sunt periculoase, gândurile voastre sunt necugetate şi nu cred că este bine să le audă şi gardienii.

Ei spuneau:

— Ne încumetăm să-ţi vorbim deschis ţie, Sinuhe, fiindcă tu eşti un om simplu şi puţin cam nebun, care ne vindeci rănile pe gratis şi n-ai fi în stare să faci rău nici unei muşte. Dar ne-ai tălmăcit greşit vorbele; înţelegem şi noi că oamenii trebuie să muncească, dar de ce tocmai noi ne-am născut sclavi şi slujitori, iar alţii s-au născut în palate de aur şi beau vinul din cupe de aur, acest lucru, nu-l înţelegem. De altfel, nu credem că toată această ordine este greşită, doar şacalii îngropaţi în noi ne împing să gândim aşa. Poate că odată vom scoate şacalii din viziunile lor şi-i vom asmuţi să-i înfulece pe nobili, pe bogătaşi şi pe cei care ne lovesc spinările.

Obrăznicia lor mă uimea, dar în spatele obrăzniciei era şi ceva adevăr. Mi-am bătut mult capul ca să găsesc un răspuns înţelept pentru întrebările lor, dar toată ştiinţa mea nu era de-ajuns pentru a le da un răspuns cumsecade, de aceea, le-am spus:

— Omul este sclav dacă el însuşi se simte sclav, dar inima fiecărui om este liberă.

Când au auzit vorbele mele, ei au râs batjocoritor şi au spus:

— Dac-ai fi simţit şi tu mângâierile ciomagului pe spinare, nu ai mai fi vorbit astfel.

Şi încă au mai spus:

— Noi te iubim, Sinuhe, fiindcă eşti un bărbat nebun şi naiv şi pentru că ne vindeci bolile, fără să ceri nici o răsplată de la noi. Vino în port la noi când va începe vânătoarea de şacali şi te vom ascunde într-un târn de papură. Fără nici o îndoială, timpul tulbure se apropie, fiindcă măsura noastră este din ce în ce mai mică, uleiul a început să se râncezească şi noi nu mai avem nimic de pierdut.

Nimeni nu se încumeta să mă persecute pe mine, fiindcă eram medic regal, şi toţi oamenii din port şi din partea săracă a oraşului mă cunoşteau şi-mi ştiau faptele. De aceea, cruci şi desene obscene nu au fost niciodată pe pereţii casei mele, nici hoituri nu au fost aruncate în curtea mea; chiar şi beţivanii care urlau numele lui Amon de-a lungul străzilor - spre disperarea gărzilor - mi-au ocolit casa. Atât de mare era încă respectul oamenilor simpli faţă de însemnele regale, chiar dacă preoţii lui Amon împinseseră mulţimea să creadă că faraonul Akhenaton era un faraon fals.

Dar, într-o zi toridă, micuţul Thot s-a întors de pe stradă plin de vânătăi, sângele îi curgea din nas şi avea un dinte rupt: este drept că nu era nici un pericol, fiindcă tocmai i se schimbau dinţii, dar faţa lui era desfigurată de la lovituri. Deşi era plin de sânge, nu-i era deloc frică, dar Muti, disperată, a început să plângă de supărare pe când îi spăla faţa. Nu mai putea să-şi stăpânească furia şi a urlat:

— Amon sau Aton, lumea a înnebunit; am să-i învăţ eu minte pe derbedeii ăştia cum trebuie să se poarte!

N-am reuşit să o liniştesc şi nici să o opresc. Înarmată cu bătătorul de rufe, s-a repezit spre cei cinci băieţi ai împletitorului de frânghii din papură, care-l bătuseră pe Thot, blestemându-i şi împroşcându-i cu vorbe atât de murdare, că-ţi era şi ruşine să le asculţi, şi a început să-i lovească cu furie. Eu şi cu Thot priveam uluiţi din poarta casei noastre, iar când au apărut mama şi tatăl băieţilor, ea s-a apucat să-i lovească şi pe ei, degeaba au încercat să-şi apere capul cu braţele, fiindcă sângele a început să le ţâşnească din nas.

După aceea, s-a întors şi mai răvăşită de mânie, iar când am încercat să-i explic că din seminţele urii nu poate răsări decât ură, a început să mă lovească şi pe mine cu bătătorul de rufe, aşa c-am lăsat-o în pace. Totuşi, mai târziu, ea s-a calmat, a umplut un coş cu prăjituri cu miere, a luat cu ea şi o oală de bere şi s-a dus la împletitorul de frânghii din papură, a încheiat pace cu toată familia şi i-a spus:

— Ai grijă de băieţii tăi, aşa cum eu am grijă de băiatul meu, adică de fiul stăpânului meu. Nu se cade ca nişte vecini buni să înceapă să se urască din cauza vreunui corn sau vreunei cruci, eu îmi dezgolesc fundul în faţa oricărui zeu care-l loveşte pe Thot şi acceptă să-i curgă sânge din nas băiatului.

După această întâmplare, împletitorul de frânghii din papură avea un respect nemaipomenit faţă de Muti şi-i aducea daruri de sărbători, iar băieţii lui au ajuns să fie cei mai buni prieteni ai lui Thot, veneau în bucătăria noastră să mănânce din prăjiturile preparate de Muti şi se războiau în mod egal, atât cu coarnele, cât şi cu crucile. Thot era lângă ei şi nici Seth n-ar fi putut şti sigur dacă el era de partea celor care purtau cornul sau crucea

Dar inima mea tremura de fiecare dată când el se ducea pe stradă să se joace, însă nu-i puteam împiedica să se joace, fiindcă el trebuia singur să înveţe să se păzească de rău şi să aibă măsura fericirii din copilărie plină. Totuşi, în fiecare zi, îi spuneam: „Cuvântul este mai puternic decât pumnul, Thot. Ştiinţa este mai puternică decât ignoranţa, crede-mă!”

Eu nu mai am prea multe de povestit despre acea vreme pe care mi-am petrecut-o în Teba, dar mai trag puţin de acele timpuri bune, care au fost atunci, fiindcă după aceea, numai despre rău şi despre necazuri mai este de povestit. De aceea, am să povestesc că, aşa cum îmi poruncise faraonul, eu trebuia să merg la palatul de aur, deşi nu-mi făcea nici o plăcere, fiindcă mă temeam să nu o întâlnesc pe Mehunefer, şi când totuşi m-am dus, m-am strecurat printre gardieni şi printre servitori ca un iepure, care fuge de la o tufă la alta de teama vulturilor.

L-am întâlnit pe preotul Ay, purtătorul sceptrului, el era întunecat la faţă. Era neliniştit şi mi-a vorbit cu sinceritate, aşa cred. Mi-a spus:

— Sinuhe, totul alunecă din mâinile noastre şi în fiecare zi mă tem că mâine va fi mai rău decât astăzi. Încearcă să-l trezeşti pe faraon la realitate, dacă poţi, iar dacă este imposibil acest lucru, dă-i leacuri sedative, care să-l adoarmă şi să-şi mai uite visele, fiindcă fiecare nou ordin al lui este mai smintit decât cele dinainte şi eu cred că el nu înţelege ce se întâmplă. Realitatea este că gustul puterii este amar în gura mea; acest blestemat de Horemheb umblă cu intrigi împotriva mea şi reţine în Memfis corăbiile încărcate cu grâu, pe care le-am trimis în Siria după încheierea păcii, pentru a câştiga aur. Acest Horemheb devine de la o zi la alta mai obraznic şi nu mai ţine seama de ordinele pe care i le transmit, el guvernează Memfisul ca şi cum l-ar înlocui pe faraon, deşi ştie că eu îl înlocuiesc pe faraon atât aici, în Teba, cât şi în tot Egiptul. Dar adevărul este că sceptrul curbat este prea neputincios în mâinile mele şi nici cravaşa nu este mai eficientă, fiindcă faraonul a interzis pedeapsa cu moartea şi nici un criminal nu mai poate fi omorât în lovituri de ciomag. Oare cum îşi imaginează el că mulţimea va respecta legile, când celui care fură nu i se mai taie mâinile, ca să fie un exemplu pentru alţii care sunt tentaţi să fure, când nimănui nu i se mai taie

nasul şi urechile? Eu nu pot înţelege cum se poate renunţa la obiceiuri care au fost în toate vremurile pentru ca legile să se respecte. Dar cine mai poate respecta legile, mă întreb eu, când legile se schimbă de la o zi la alta, conform capriciilor faraonului, şi sulurile de hârtie din faţa tronului, pe care este scrisă legea, se subţiază şi chiar se găuresc, de la ştersul şi corectatul neîntrerupt al textului?

Era întunecat de supărare şi mi-a spus:

— Preoţii lui Amon sunt nişte viespi în ceafa mea, totuşi ei sunt nişte oameni înţelepţi, care respectă obiceiurile vechi şi sunt dispuşi să încheie o pace echitabilă cu Aton şi să admită ca Aton să domnească alături de Amon. Este un pericol dacă poporul nu mai respectă nici un zeu şi oamenii trăiesc ca şi cum astăzi ar fi ultima zi din viaţa lor spunând: „Să mâncăm şi să bem, că după aceea nu vom mai fi!”

Crede-mă, Sinuhe, toate acestea se vor termina îngrozitor dacă faraonul nu se întoarce la raţiune, iar dacă el nu consimte să raţioneze, va fi nevoie să i se facă o trepanaţie şi, pentru acest lucru, vom avea nevoie de tine, Sinuhe. Nu trebuie să-ţi fie teamă că vreun medic se va opune unei astfel de hotărâri, vor fi mulţi aceia care vor împărţi responsabilitatea acestei hotărâri împreună cu tine, deja am strâns suficiente hârtii de la medici specializaţi în trepanaţie de la Casa Vieţii, care atestă că boala faraonului Akhenaton s-a dezvoltat prea mult şi că doar prin trepanaţie durerile lui continue de cap se vor vindeca; chiar şi umflarea pântecelui şi şoldurilor lui, care în curând, îl vor împiedica să se mişte, reclamă de urgenţă această trepanaţie, aşa au scris toţi. Mulţi medici nu se îndoiesc că buhăiala feţei lui se datorează apei care îi umflă capul, şi care, de aceea, trebuie evacuată.

Nu doream să discut cu el despre ştiinţele medicale, de aceea l-am întrebat ironic:

— Oare deja purtătorii cornului au ales succesorul la tron sau tu însuţi îi vei alege succesorul, preotule Ay?

El s-a întunecat şi mai mult, a ridicat braţele şi a spus:

— Ar fi fost mai bine dacă aş fi rămas preot în Heliopolis şi aş fi trăit în pace acolo strângând miere de albine şi ungându-mi faţa cu uleiul sacru. Dar acea blestemată de babă m-a adus aici în Teba şi a strecurat setea de putere şi patima ei în sângele meu; niciodată nu voi mai fi liber şi chiar şi în vis ea mă persecută. Deşi a murit, amintirea ei este prezentă în toate ungherele acestui palat. Mulţi au povestit că după moarte au văzut-o în grădină şi chiar şi în sala tronului. Nu, Sinuhe, cine a gustat o dată din

putere doreşte pătimaş şi mai multă putere, această patimă este mai arzătoare decât orice altă patimă omenească, dar produce şi o bucurie mai mare decât orice altă bucurie. Mulţumeşte zeilor pentru norocul că nu cunoşti o astfel de patimă, Sinuhe, tu cel care eşti singur. Adevărul este că, dacă aş domni peste Egipt, aş şti bine cum să liniştesc poporul şi să reinstaurez ordinea care a fost mai înainte, iar puterea faraonului ar fi mai mare decât oricând înaintea lui Amon şi a lui Aton domnind împreună şi înfruntându-se. Dar, pentru aceasta, trebuie făurită o imagine lui Aton, în faţa căreia mulţimea să se închine, altfel pentru mulţime nu există o diferenţă între zei. Faraonul Akhenaton a interpretat greşit şi a transformat învăţătura şi ideile mele, pe care i le-am transmis pe când era încă copil. Tu, Sinuhe, ştii ce trebuie să facă medicul când pacientul este furios, devine violent şi nu mai poate fi liniştit cu nimic. Oare nu-l înţeapă cu un cuţit şi-i deschide vena de la gât, ca răul să iasă împreună cu sângele care curge şi el să se liniştească? Dacă aş avea puterea, aş lăsa sângele rău să se scurgă, pentru ca mulţimea să se liniştească.

Nu voiam să discut cu el despre astfel de lucruri, nu voiam să-l ajut să-şi sporească cunoştinţele, era el destul de abil şi aşa. De aceea, l-am mai întrebat o dată:

— Deja i-ai găsit succesorul, nu-i aşa, preotule Ay?

Întrebarea aceasta, se pare, îl deranja foarte mult; el şi-a ridicat braţele în semn de protest şi a spus:

— Departe de mine acest gând, eu nu sunt un trădător, eu îi sunt credincios faraonului, tu o ştii. Dacă am discutat cu preoţii lui Amon, am făcut-o pentru binele lui, pentru consolidarea puterii lui. Dar un om înţelept are întotdeauna mai multe săgeţi în tolbă, pentru ca niciodată să nu-i lipsească săgeata de rezervă. De aceea, la aluziile tale îţi răspund că Smenkhkare este încă un copil şi că în alte timpuri marea soţie regală şi-a lipit o barbă şi a condus Egiptul de pe tronul faraonilor. Îmi permit să-ţi aduc aminte că eu sunt tatăl reginei Nefertiti şi că sângele meu este deja unit cu sângele faraonilor. Altceva nu doresc să-ţi spun, vreau numai să-ţi amintesc cu cine stai de vorbă. Eu ştiu că tu eşti cel mai bun prieten al acestui vanitos şi stânjenitor Horemheb; el este aşezat cu fundul pe un vârf de lance şi un astfel de scaun este, în principiu, incomod, fiindcă oricând se poate răsturna şi s-ar putea să-şi spargă capul de pietre prietenul tău, o, cât de mult o să plâng eu atunci! Ţine minte, numai sângele faraonilor este legătura pentru tronul Egiptului şi acest sânge se transmite de la un secol la

altul în palatul de aur. Dar Egiptul poate fi condus şi de o femeie, dacă faraonul nu are băieţi.

Vorbele lui m-au uimit şi l-am întrebat:

— Oare tu crezi că Horemheb, prietenul meu Horemheb, încearcă să obţină coroanele Egiptului? Este o idee nebună şi, fără îndoială, te va fi muşcat vreun câine turbat de vorbeşti astfel. Tu ştii la fel de bine ca şi mine că el s-a născut cu bălegar între degetele de la picioare şi că a sosit aici la palat îmbrăcat în veşminte cenuşii de om sărac.

Dar Ay m-a privit cu ochii lui pătrunzători, afundaţi în faţa lui întunecată şi tristă, a încruntat cu neîncredere din sprâncenele lui groase şi a spus:

— Oare cine poate citi în inima omului? Ambiţia este cea mai mare patimă a oamenilor, dar dacă Horemheb râvneşte la atât de sus, am să-l răstorn înapoi la pământ de pe tronul pe care-şi imaginează că va ajunge.

El m-a răvăşit cu vorbele lui şi, după ce ne-am despărţit, gândurile au început să zumzăie ca albinele în capul meu, am uitat să privesc împrejurul meu şi am trecut nepăsător prin palat. Tot ceea ce-mi spusese el despre sângele sacru al faraonilor îmi aprinsese inima. În nici un caz sângele reginei Nefertiti nu era faraonic, dar dacă faraonul Akhenaton ar fi murit, ea ar fi putut să domnească în Egipt până ce prinţesa Meritaton ar fi împlinit vârsta pubertăţii şi după aceea, doar Smenkhkare ar fi putut fi faraon, fiindcă era soţul prinţesei Meritaton. În afară de Meritaton, de sânge faraonic erau celelalte fiice ale lui Akhenaton şi sora lui Akhenaton, prinţesa Baketaton; nu mai exista nici un bărbat de sânge faraonic în tot Egiptul, în afară de Akhenaton, fiindcă avusese ea grijă, marea regină-mamă Tiy, cu vrăjile şi cu intrigile ei, să nu fie. Nimeni nu ştia că eu, Sinuhe, poate că purtam în vinele mele sângele marelui faraon, amestecat cu sângele prinţesei din Mitanni. Dreptul la tronul faraonilor şi a coroanele Egiptului poate că eu îl aveam, chiar clacă nimeni nu ştia acest lucru.

Doar gândul acesta şi era de-ajuns ca inima mea să tremure de spaimă, puterea îmi îngrozea inima mea de oaie. Ce fel sunt seminţele dorinţei de putere, nu ştiu; pentru inima mea, nimic nu era mai înspăimântător decât tronul şi coroanele Egiptului, nu înţeleg cum, de bunăvoie, un alt om le dorea. De aceea, vorbele preotului Ay despre gândurile secrete ale lui Horemheb le consideram lipsite de sens, vorbe goale, şi-mi binecuvântam destinul care mă împinsese afară din sângerosul palat de aur în noaptea în care m-am născut, mă împinsese într-o barcă de stuf, pe Nil, spre cartierul

oamenilor săraci din Teba. Am binecuvântat chiar şi degetele negre ale reginei Tiy, care împletiseră stuful şi mă eliberaseră de greutatea coroanelor ţării Kemi şi de toţi duşmanii. Atât de nebună şi de lipsita de logică este mintea unor oameni, din moment ce, împotriva oricărui bun-simţ, inima mea trecea printr-o suferinţă amară şi simţea nedreptatea care poate că mi se făcuse, iar raţiunea îmi spunea că această nedreptate m-a binecuvântat. Inima mea nu era inima unui om care să guverneze un popor, era o biată inimă de om liniştit.

Hoinărind prin palat fără să privesc pe unde trec, cu amestecul de vanitate şi de amar al gândurilor mele, am ajuns pe neaşteptate să mă întâlnesc cu Mehunefer, păzitoarea acelor regate, deşi îmi propusesem să o evit. Cine ştie, poate că gândurile mele secrete m-au condus până la ea; mulţi oameni nu ştiu ei înşişi ce fac şi unde-i duc picioarele.

În orice caz, m-am speriat groaznic când i-am văzut faţa vopsită cu un strat gros de farduri şi ochii ei mici şi negri; de gâtul ei spânzurau nenumărate bijuterii, braţele ei erau încărcate de brăţări şi de inele. Cu tot harnaşamentul acesta care zdrăngănea teribil, s-a apropiat de mine şi când am văzut-o mi-am adus aminte de huruitul carului de luptă, după care m-am târât în pielea goală, ca o broască ţestoasă, legat de oamenii lui Aziru. Dar Mehunefer s-a speriat şi mai rău ca mine când m-a văzut, m-a luat de braţ şi, uitându-se cu teamă în jur, m-a tras spre o coloană a palatului, deşi m-am împotrivit cu putere, în spatele coloanei de piatră, ea mi-a mângâiat obrajii, uitându-se cu teamă împrejur, şi mi-a spus:

— Sinuhe, Sinuhe, micuţul meu porumbel, taurul meu credincios, deci ai venit să mă cauţi. Te asigur că nu ar fi fost nici un păcat dacă ai fi fost prietenul meu. Ca să-ţi spun acest lucru, am călătorit după tine în Oraşul Orizontului lui Aton, dar servitorii tăi m-au întâmpinat cu obrăznicie şi m-au dus înapoi la corabie cu o barcă, iar când am sărit din corabie ca să mă întorc la mal, ei m-au împins cu lopeţile, că era cât pe ce să mă înec, şi a trebuit să înot până la corabie, unde vâslaşii m-au ridicat pe vâsle, o mai mare dezonoare ca aceea, încă nu mi s-a mai întâmplat. Nu sunt supărată pe tine, Sinuhe, pentru acea nefericită întâmplare, cred că servitorii tăi nu au fost înţelegători, tu nu ai nici o vină. Mai târziu am aflat că tocmai atunci tu ai plecat din Oraşul Orizontului lui Aton într-o călătorie primejdioasă în Siria. Când te-ai întors, în palatul de aur din Teba s-a vorbit mult despre iscusinţa ta. Dar, Sinuhe, nu ştiu de ce îţi voi povestit ţie toate astea şi-mi este teamă că inima ta să nu fie rănită.

Ea m-a strâns de braţ, avea o putere foarte mare în degete, şi ochii ei negri evitau să mă privească, aşa că am început să mă tem şi mai mult de ea şi mă gândeam că, în nebunia ei, să nu înceapă să urle că-i voi fi făcut vreun copil, deşi nu mă atinsesem de ea, şi toţi curtenii să nu se adune ca să vadă ce se întâmplă. Ea a început să plângă, să mă strângă cu disperare de braţ şi mi-a spus:

— Sinuhe, Sinuhe, dragul meu prieten! Sunt doar o femeie slabă, nu ar fi trebuit să mă laşi singură. Nu ştiu dacă mă vei înţelege şi mă vei ierta vreodată, tu, care-mi eşti atât de credincios; îmi este şi ruşine, dar aş vrea ca tu să mă înţelegi. Află că tremur de frică din cauza unui bărbat care mă iubeşte pătimaş şi-n plasa căruia am căzut.

Ea a plâns amar, mi-a mângâiat obrajii ca să mă consoleze şi mi-a spus:

— La drept vorbind, nu-i deloc rău acest bărbat, sunt fermecată de el, cu toate că este atât de diferit de tine: este puternic ca un taur şi mă loveşte şi-mi sfâşie urechile cu patima lui. De aceea, Sinuhe, pleacă de lângă mine, dacă te vede aici împreună cu mine, mă va lovi cu şi mai multă furie; n-aş vrea, deşi în braţele lui îmi pierd mintea, fiindcă mă iubeşte cu sălbăticie, Iartă-mă, Sinuhe, dacă ţi-am zdrobit inima, dar nu mă mai încumet să rămân cu tine.

Ea s-a uitat cu teamă la mine, îi era frică să nu o lovesc şi eu. Dar uşurarea mea a fost atât de mare, că-mi venea să râd şi să sar în sus de bucurie; m-am prefăcut că sunt amărât şi i-am spus:

— Frumoasă Mehunefer, îţi doresc să fii fericită! Dacă tu eşti fericită, sunt şi eu fericit. Află că imaginea ta va fi întotdeauna în inima mea şi nu te voi uita niciodată.

Era un adevăr, ştiam că nu o voi putea uita niciodată pe acea femeie monstruoasă. Ea a fost puternic mişcată de vorbele mele şi nu mai prididea să-mi mângâie obrajii. Probabil că m-ar fi sărutat, dacă lui i-ar fi fost atâta teamă de taurul ei fioros. Când ne-am despărţit ea, mi-a spus:

— Sinuhe, din cauza vinului şi marii mele nelinişti, ţi-am povestit nişte lucruri periculoase în noaptea în care a murit marea regină-mamă şi nici acum nu-mi aduc aminte tot ce-ţi voi fi povestit; aş dori ca nici tu să nu-ţi aminteşti. Dar, dacă îţi vei aminti, trebuie să ştii că toate vorbele mele au fost simple născociri, pe care vinul le-a pus în gura mea. Marea regină-mamă a fost o femeie bună şi demnă de respect, în amintirea ei aducem jertfe în fiecare zi şi de când a murit ne temem de ea şi mai mult decât

atunci când era în viaţă; „Ka”-ul ei a fost văzut uneori în grădină, iar într-o noapte chiar pe tronul faraonilor, cu o barbă lipită de bărbie.

Din cauza aceasta, tot ceea ce aflasem de la ea a început să mi se amestece în cap; poate că, într-adevăr, mă minţise pentru a se grozăvi în faţa mea cu ceva nemaipomenit şi doar vinul o ajutase să născocească acea poveste. Dar conversaţia noastră a fost brusc întreruptă şi Mehunefer transfigurată de groază, a sărit de lângă mine şi a început să alerge cu o ipocrită bucurie în întâmpinarea unui subofiţer şardan, care se apropia de noi. Era un bărbat gras, ochii lui roşii de la băutură i se roteau în cap ca ai unui taur turbat de furie şi mâinile lui erau ca nişte lopeţi. I-a tras mai întâi o lovitură puternică pe spinare cu cravaşa lui ţintuită cu aramă, apoi a apucat-o de ceafă pe Mehunefer şi i-a spus:

— Pe Seth şi pe toţi demonii lui, dai târcoale altor bărbaţi? Ţapii bătrâni îţi plac, nu-i aşa?

Am înţeles că subofiţerul era iubitul lui Mehunefer. M-am grăbit să plec fiindcă, într-adevăr, era un bărbat îngrozitor de mare şi de puternic.

După aceea, m-am dus la haremul regal, pentru a o saluta pe prinţesa din Babilon care spărsese o amforă cu faraonul Akhenaton Regina Nefertiti o trimisese rapid la Teba, în palatul de aur, unde trăiau şi celelalte soţii ale faraonului, fiindcă ea era o femeie tânără şi frumoasă. Prinţesa s-a bucurat că m-a văzut, pentru că eu cunoşteam limba Babilonului; ea însăşi vorbea deja egipteana şi era amuzant să o asculţi cum vorbeşte. Deşi, la început, fusese foarte nemulţumită că faraonul nu-şi îndeplinise datoria faţă de ea, era încântată că locuia în Teba şi se simţea mai bine în Egipt decât în Babilon, unde trăise închisă în haremul palatului.

— N-am ştiut niciodată că femeile pot fi atât de libere ca în Egipt, mi-a spus ea. Este grozav că nu trebuie să mă acopăr cu voaluri în faţa bărbaţilor şi că pot vorbi cu cine vreau. N-am decât să dau o poruncă şi sunt trecută cu barca în Teba; sunt binevenită la banchetele nobililor şi nimeni nu vede nimic rău dacă permit unor bărbaţi frumoşi să mă îmbrăţişeze şi să mă sărute pe obraji. Totuşi, aş vrea ca faraonul să-şi împlinească datoria pe care o are faţă de mine, fiindcă îi sunt soţie, ca după aceea să fiu şi eu liberă să mă distrez cu cine vreau. Dacă am înţeles eu bine, în Egipt este obiceiul că oricine se poate distra cu cine vrea, dacă o face în aşa fel încât să nu o ştie şi alţii. Oare crezi că faraonul mă va chema repede ca să-şi îndeplinească datoria? Uite, celelalte femei din harem se distrează cu cine vor şi-mi povestesc tot felul de nebunii. Poveştile lor au început să mă

enerveze, fiindcă eu încă mai sunt fecioară, deşi a trecut atâta vreme de când am spart o amforă împreună cu faraonul.

Era, într-adevăr frumoasă, pielea ei era mai albă decât a femeilor din Egipt şi ochii ei erau sclipitori, era lesne de înţeles de ce doreau bărbaţii s-o îmbrăţişeze. Ochii ei scânteiau şi mă priveau zburdalnici; mă simţeam un pic jenat, fiindcă nu ştiam ce să-i spun. Dar ea şi-a desfăcut puţin veşmântul şi mi-a spus:

— Bănuiesc că faraonul te-a trimis să mă consulţi dacă sunt sănătoasă. Te asigur că clima Egiptului îmi prieşte nemaipomenit de mult; singurul lucru care mă îngrijorează este dacă nu cumva sunt prea grasă pentru gustul bărbaţilor din Egipt. Spune-mi, oare sunt prea grasă? Oare trebuie să mai slăbesc puţin? Spune-mi sincer, ca un bărbat egiptean care-mi este prieten, dacă sunt prea grasă, fiindcă vreau să-mi corectez acest defect. În Babilon, bărbaţii sunt nebuni după femeile grase, de aceea în Babilon femeile mănâncă multe dulciuri şi smântână, ca să le crească grăsime împrejurul oaselor.

Am uitat că sunt medic şi am examinat-o ca un egiptean, care-i este prieten, aşa cum dorea; nu avea nici un cusur prinţesa asta, fiindcă mulţi bărbaţi din Egipt preferau covoarele moi celor scorţoase; în această privinţă nu era nici o deosebire între bărbaţii din Babilon şi cei din Egipt. Totuşi, am sfătuit-o să nu mai mănânce dulciuri şi smântână, fiindcă soţiile faraonului au fost din toate timpurile slabe şi cu gâturile înalte şi acest obicei s-a păstrat, iar veşmintele cele mai frumoase în Egipt se găseau numai pentru femeile care aveau corpul zvelt. Bănuiesc că amabilitatea mea a deşteptat în ea o umbră de dorinţă, fiindcă s-a uitat încrezătoare în ochii mei şi a spus:

— Eu am la baza sânului stâng o mică bobiţă, vezi? E foarte mică, nu ai cum să o vezi dacă nu vii mai aproape. Cu toate că este atât de mică, mă deranjează mult şi curtezanele din Oraşul Orizontului lui Aton mi-au spus că tu eşti foarte priceput să operezi astfel de excrescenţe şi că este o adevărată plăcere această operaţie.

Sânii ei trandafirii erau, într-adevăr, foarte frumoşi şi merita să-i priveşti, dar din vorbele şi din zburdălnicia ei am înţeles că prinţesa din Babilon era aprinsă de pasiunea Tebei şi, vorba lui Kaptah, nu voiam să ciobesc un ulcior, care-i aparţinea faraonului, aşa că i-am spus că, neavând cu mine instrumentele necesare, voi reveni altă dată pentru această operaţie; am plecat repede de acolo, fiindcă ceea ce este sigur este mai bun. Merit avea un trup mai atrăgător decât toate prinţesele Babilonului. După

ce o întâlnisem pe Merit, m-am obişnuit să privesc Teba şi palatul de aur cu ochi indiferenţi şi am înţeles cât de mare este dezmăţul în palatul de aur, dacă imediat ce a sosit în Teba, prinţesa din Babilon, atât de timidă când ajunsese în Oraşul Orizontului lui Aton, s-a apucat ca un copil să maimuţărească obiceiurile cele mai urâte ale Egiptului. De aceea am şi povestit despre aceasta. Eu trebuie să recunosc că, după ce am plecat, am regretat că am fost atât de indiferent faţă de frumoasa prinţesă; poate că se întâmplase aşa din cauza gândurilor răvăşite din mintea mea, nu ştiu. În orice caz, a fost mai bine că am plecat din palatul de aur cu imaginea ei în minte, decât cu cea a lui Ay, care-mi lovise inima.

Trebuie să mai povestesc că în acea vreme, când am fost în Teba, într-o noapte întunecată, preotul Hrihor a venit să mă vadă acasă la mine şi mi-a spus:

— Sinuhe, adu-ţi aminte de ceea ce ai promis. Au trecut deja corăbiile pe fluviu, dar încă mai este vreme să sari pe o corabie, dacă vrei.

— Nu-mi amintesc să-ţi fi promis ceva, i-am spus ca să-mi păstrez demnitatea.

El mi-a zâmbit cu înţeles şi, răsucindu-şi pe degetul mare inelul, mi-a arătat imaginea strălucind de ulei sacru a lui Amon şi mi-a spus:

— Poate că nu ai promis nimic, dar inima ta a promis, chiar dacă tu însuţi nu ştii. Raţiunea ta va alerga degrabă spre inima ta, fiindcă o dată cu iarna, va veni şi foametea în ţara Kemi şi după foame se vor ţine scai bolile şi sângele va curge în valuri, dar nu sunt eu atât de înţelept încât să ştiu ce se va mai întâmpla după aceea

— Să ajuţi apele ca să se reverse, poate că nu este atât de greu, numai că, odată revărsate, apele mătură şi curăţă toate uscăturile din cale. S-ar putea să te măture şi pe tine apele revărsate, Hrihor, şi pe tine şi pe preoţii tăi, şi n-aş putea spune că mi-ar părea rău după voi. O mare revărsare poate fi periculoasă, dar dacă te gândeşti bine, poate că numai de pe urma unei mari revărsări, pământul devine mai roditor ca niciodată şi recolta poate fi şi de o sută de ori mai mare decât cea obişnuită.

Hrihor şi-a păstrat cu înţelepciune calmul şi nu s-a înfuriat deloc. Mi-a spus:

— Probabil că tu te vei fi crezând foarte înţelept, Sinuhe, de vorbeşti în parabole, dar comparaţia este greşită. Aş spune mai degrabă că în tenebre se făureşte o lance teribilă, cu care va fi împunsă inima Egiptului, şi că din vârful acestei lănci deja sar scântei: se făureşte o lance din nebunia

faraonului şi din patima bolnavă a purtătorilor de cruci ale vieţii, din foamete, din boală şi din sânge, iar când această lance va fi traversat inima Egiptului, nu se va mai putea ridica Egiptul în picioare. Doar viermii vor mai avea nevoie de Egipt, ca să se îngraşe. Oare tu, Sinuhe, vrei ca în Egipt să domnească viermii? Da, revărsare sau sabie, tot una este. Corăbiile îşi continuă drumul, încă mai ai vreme să sari într-una dintre ele, Sinuhe, dacă vrei. Dacă nu vrei, vei cădea în apă şi te vei îneca când va fi prea târziu ca să mai sari într-o corabie ca să te salvezi. Tu vei sări acum, Sinuhe, cred că cunosc inima omenească

I-am răspuns doar atât:

— Nimeni nu ştie ce poate aduce ziua de mâine.

El a crezut că mie îmi este teamă; nu, nu-mi era teamă; nu-mi era teamă, poate că prin venele mele, într-adevăr, curgea sângele faraonilor, poate aşa se explică multe dintre faptele mele, pe care eu însumi nu le înţeleg. Dar cine ştie, poate că doar din fantezia mea era născută această idee, la fel ca toate fantasmele pe care oamenii le făuresc. Nici un om nu-şi poate cunoaşte inima; totuşi, inima îl împinge spre faptele pe care le face, fie ele rele sau bune.

După aceea, Hrihor s-a pierdut în întunericul nopţii, de unde venise; nu ne-am despărţit ca nişte duşmani, dar nici ca prieteni.

Am rămas în Teba toată primăvara, iar când s-a apropiat vara şi au venit căldurile şi valurile de muşte în partea săracă a oraşului, încă nu mă hotărâsem să plec. Dar faraonul Akhenaton mi-a trimis un mesaj prin care mă chema, fiindcă durerile de cap îl chinuiau din nou, mai cumplit decât altădată, aşa că nu mi-am mai amânat plecarea. M-am dus la „Coada crocodilului” lui Kaptah şi Kaptah mi-a spus:

— Stăpâne, am cumpărat pentru tine tot grâul pe care l-am putut obţine. Grâul este acum în hambarele noastre din numeroase oraşe ale Egiptului şi am şi ascuns nişte grâu. Înţeleptul priveşte înainte, nu în urmă. Toate orânduielile şi legile îi deranjează fără încetare pe negustori, iar dacă va fi foamete în Egipt, se va rechiziţiona grâu ca să li se distribuie săracilor şi nici perceptorii de impozite nu se vor sfii să-şi vâre nasul peste tot, deşi aşa ceva încă nu mi s-a mai întâmplat până acum. Cred că în curând se vor petrece evenimente ciudate. Uite, deja nu mai este voie să vinzi oale goale în Siria, aşa că sunt în pierdere. Nici grâu nu se mai poate vinde în Siria, dar această interdicţie vine cam târziu, acum chiar că nu găseşti să cumperi grâu pentru Siria în tot Egiptul. Această lege în ceea ce priveşte grâul este

bună, fiindcă linişteşte poporul şi-i obligă pe comercianţi să respecte o anumită disciplină, dar în ceea ce priveşte oalele, nu prea văd ce rost are interdicţia. Oale poţi trimite unde vrei dacă le umpli cu apă. Nu te opreşte nimeni şi nu este încă nici un impozit pe apă, dar nu m-aş mira dacă va apărea şi aşa ceva.

Kaptah mi-a mai spus:

— Fii fericit, o, stăpâne! După ce va trece iarna, tu vei fi cel mai bogat om din Egipt şi numai faraonul va fi mai bogat decât tine, dacă între timp, nu se va întâmpla ceva neaşteptat. Totuşi, eu sunt iritat şi neliniştit din cauza neînţelegerilor dintre coarne şi cruci. Deşi apreciez domnia faraonul Akhenaton ca pe cea mai grozavă perioadă dintre cele pe care le-am trăit în Egipt, fiindcă am devenit unul dintre oamenii cei mai bogaţi, aş vrea să se termine cu toate aceste nelinişti şi să se întoarcă vremurile de altădată, cu pace şi cu siguranţă, să mă pot bucura şi eu liniştit de bogăţia mea la umbra unor legi sigure, care să mă protejeze. Nu pot să-i înţeleg pe sclavii mei, care de la o zi la alta devin mai obraznici şi mai nerespectuoşi. Nu se mai mulţumesc ca altădată să mănânce pe ascuns grânele şi uleiul rânced pe care le fură, acum au obrăznicia să-i arunce în ochi cu vasele de mâncare supraveghetorului dacă nu le convine mâncarea. Supraveghetorul nici nu mai îndrăzneşte să-i lovească cu băţul, fiindcă, uite, s-a întâmplat în Teba că unii sclavi au fugit de la stăpânii lor, nu mai înainte de a le trage o bătaie soră cu moartea; aşa ceva nu s-a mai întâmplat până acum niciodată. Ar fi trebuit să fie spânzuraţi câţiva sclavi pe ziduri cu picioarele-n sus, ca să le fie teamă altor sclavi să-şi mai înfrunte stăpânii. Eu n-am nimic împotrivă să-i spânzure chiar pe sclavii mei ca exemplu.

I-am amintit că el însuşi fusese sclav şi că a încercat pe pielea lui cât ele bine este să fii sclav, dar Kaptah mi-a spus indignat:

— Adevărul este că sclavul este sclav şi stăpânul stăpân, această ordine este normală, aşa a fost şi aşa va fi. Nu-i nici o greşeală în această ordine şi eu însumi sunt o dovadă că această ordine este bună. Am fost sclav, este drept, dar acum sunt un bărbat bogat şi mi-am îngrăşat burdihanul datorită calităţilor şi iscusinţei mele. Acelaşi lucru i se poate întâmpla oricărui sclav, dacă este isteţ şi iscusit, dacă ştie să mintă şi să fure la fel de bine ca mine. Nu, ordinea aceasta este bună şi dă fiecăruia posibilitatea de a se afirma, dacă-l duce mintea. De aceea, în afară de hrană, sclavii din toate timpurile au pitit pentru ei grâu, ulei şi bere acră, nimic nu s-a schimbat în această privinţă. La fel, este de dorit să nu se schimbe obiceiul cu ciomăgirea

sclavilor. Sclavul trebuie ciomăgit des şi bine, ca el să se teamă de stăpân şi să-l respecte, altfel devine obraznic şi-şi dispreţuieşte stăpânul. Eu ştiu mai bine decât alţii aceste lucruri, fiindcă am fost sclav şi, slavă zeilor, de multe ori fundul şi spinarea mea s-au desfătat cu dulcea mângâiere a loviturilor de ciomag, dar nu m-am supărat pe stăpân pentru aceste mângâieri, de fiecare dată am învăţat să mint şi să fur mai bine, cred că şi sclavii mei ar trebui să aprecieze o astfel de învăţătură.

Nu avea rost să-l contrazic, fiindcă el avea întotdeauna argumente mai puternice decât mine. De aceea, l-am aprobat şi i-am aprobat şi pe Merit şi pe Thot, care, din păcate, nu au vrut să mă însoţească în călătorie; tare-aş fi vrut să vină şi ei cu mine, dar n-am mai insistat, fiindcă trebuia să plec repede.

I-am spus lui Merit:

— Însoţeşte-mă împreună cu Thot în Oraşul Orizontului lui Aton. Eu am o casă frumoasă acolo şi vom fi fericiţi.

Dar Merit mi-a spus:

— Ia o floare din deşert, pune-o în pământ gras şi ud-o în fiecare zi, ea se va usca şi va muri. Acelaşi lucru se va întâmpla cu mine dacă mă voi duce în Oraşul Orizontului lui Aton, unde se va stinge prietenia ta pentru mine, fiindcă văzându-le pe femeile de la curte vei înţelege tot ce mă deosebeşte de ele: ele mă vor arăta cu degetul, cred că deja cunosc bine atât femeile, cât şi bărbaţii. Printre altele, nu se cade ca medicul regal să aibă o femeie care s-a născut într-o cârciumă şi pe care oamenii beţi au ciupit-o adesea de şolduri ani de-a rândul.

I-am spus:

— Merit, dragostea mea, mă voi întoarce cât voi putea mai repede, fiindcă îmi este foame şi sete de tine când nu te am aproape. Mulţi au plecat din Oraşul Orizontului lui Aton şi nu s-au mai întors niciodată. Poate că o voi face şi eu şi nu mă voi mai duce în acel oraş.

Dar Merit a spus:

— Vorbeşti altfel decât te îndeamnă inima, Sinuhe. Te cunosc şi ştiu că nu îl vei părăsi niciodată pe faraon. Este inima ta aşa, Sinuhe, poate de aceea îmi eşti prieten.

Inima mea a fost revoltată de vorbele ei şi gândul că aş putea-o pierde a început să-mi şfichiuiască mintea. De aceea, i-am spus:

— Merit, în lume sunt multe ţări, nu numai Egiptul este în lumea asta. Sunt sătul de neînţelegerile dintre zeii Egiptului şi de nebunia faraonului.

Să mergem în lume, undeva departe, tu, Thot şi cu mine, unde să nu ne mai fie teamă de ce se va mai întâmpla mâine.

Dar Merit a zâmbit şi tristeţea s-a amestecat cu zâmbetul în ochii ei negri când mi-a spus:

— Sunt în zadar vorbele tale, tu însuţi ştii că nu sunt adevărate, dar minciuna lor îmi place fiindcă confirmă că mă iubeşti. Nu cred că ai putea fi mai fericit în altă parte decât în Egipt, deja te-ai întors o dată; nici eu nu cred că aş putea fi mai fericită altundeva decât în Teba. Cine a băut o dată din apa Nilului se întoarce la Nil. Nu, Sinuhe, nici un om nu-şi poate schimba inima şi tu trebuie să-ţi umpli măsura ta. Cu trecerea timpului, când voi îmbătrâni, mă voi urâţi şi mă voi îngrăşa, iar tu vei fi sătul de mine şi vei începe să mă urăşti pentru că ai plecat din Egipt din cauza mea. De aceea nu doresc, prefer să renunţ la tine.

— Tu eşti şi casa, şi ţara mea, Merit, am spus eu. Tu eşti pâinea din mâna mea şi vinul din gura mea, tu însăţi ştii acest lucru. Tu eşti singura fiinţă din lume lângă care nu mă simt singur, fiindcă te iubesc.

— Acum aşa este, a spus Merit cu o nuanţă amară în glas. Este drept, eu sunt acuma cuvertura singurătăţii tale, încă nu am ajuns să fiu zdreanţa pe care să te trânteşti indiferent. Dar nici prea mult nu mai este până atunci. De aceea, încă nu-ţi dezvălui un secret, care s-ar putea să-ţi răscolească prea mult inima şi pe care poate că ar fi bine să-l ştii; deocamdată îl păstrez doar pentru mine, deşi, din slăbiciune, era cât pe ce să ţi-l spun.

Nu mi-a povestit nimic. Mândria ei era mai mare decât a mea, poate că se simţea mai singură decât mine. Nu am înţeles atunci că, mai înainte de orice, ea se gândea la mine. Un bărbat care iubeşte nu se mai poate gândi la altceva decât la dragostea lui; este o iluzie dragostea, la fel ca şi toate celelalte vanităţi ale lumii, care nu simt nimic altceva decât simple iluzii.

Am plecat din Teba şi m-am întors în Oraşul Orizontului lui Aton. De aici încolo, nu mai am de povestit decât despre lucruri triste. Dacă am întins povestea acelei perioade când am fost în Teba, chiar dacă atunci nu s-a petrecut nimic deosebit, am făcut-o doar aşa, pentru mine.

Cartea a treisprezecea

REGATUL LUI ATON PE PĂMÂNT

1

Când m-am întors în Oraşul Orizontului lui Aton, faraonul era foarte bolnav şi avea nevoie de ajutorul meu. Obrajii lui erau supţi, oasele feţei i se vedeau prin pielea transparentă, gâtul lui părea şi mai lung decât înainte şi, la ceremonii, capul lui nu mai putea suporta greutatea celor două coroane ale Egiptului. Şoldurile lui erau umflate, iar picioarele erau subţiri ca nişte beţe, în jurul ochilor avea cearcăne vineţii şi pungi de la durerile de cap care-l încercau tot timpul. Nu-l mai privea pe nici un om direct în faţă şi, cu gândul la zeul lui, uita cu cine stă de vorbă. Durerile i se agravau când, în miezul zilei, se plimba pe-afară fără peruca regală şi fără umbrelă, pentru ca zeul Aton să-l binecuvânteze cu razele. Dar razele lui Aton nu-l binecuvântau, dimpotrivă, îl otrăveau şi, după aceea, el era în delir şi avea viziuni ciudate. Poate că zeul lui era ca şi el însuşi, oferea binele şi dragostea cu prea multă generozitate. Din generozitatea şi din dragostea lui atât de mare se năştea violenţa. Din dragostea lui atât de mare se năşteau ruinele din jurul său.

Dar în momentele lui de luciditate, când îi puneam comprese reci pe frunte şi-i dădeau să bea extracte calmante din plante, mă privea plin de amărăciune, cu ochii lui trişti, ca şi cum o inexprimabil de mare dezamăgire i-ar fi învăluit spiritul; eram tulburat când îl vedeam aşa şi inima mea se frământa neputincioasă, fiindcă îl iubeam şi aş fi făcut orice ca să-l sustrag decepţiilor şi suferinţei. Îmi spunea:

— Sinuhe, nu cumva viziunile mele au fost mincinoase şi le-am avut doar fiindcă în capul meu s-a aciuiat boala? Dacă este aşa, atunci, viaţa este mai înspăimântătoare decât cum gândesc eu şi lumea nu este guvernată de bine, ci de un rău imens. De aceea, prefer să cred că viziunile mele reflectă adevărul. Mă auzi, Sinuhe? Viziunile mele trebuie să fie adevărate, chiar dacă soarele nu mai străluceşte în inima mea şi prietenii îşi bat joc de patul

meu şi de mine. Eu nu sunt orb, eu văd în inima oamenilor; şi-n inima ta văd ce este, Sinuhe, în inima ta sensibilă şi slabă, şi ştiu că tu crezi că eu sunt nebun, dar eu te iert, fiindcă odată, în inima mea a pătruns lumina şi pot ierta orice rău de pe pământ.

Când durerile îl răscoleau, gemea şi-mi spunea:

— Sinuhe, un animal bolnav este omorât şi un leu rănit este omorât, dar nimeni nu omoară un om pentru a-i curma suferinţa Disperarea mea este mai groaznică decât moartea, de care nu mă mai sperii deloc, fiindcă sufletul meu va trăi etern şi eu mă voi reîntoarce la soare, şi în el voi arde deasupra întregii lumi. M-am născut din soare, Sinuhe, şi mă voi întoarce la soare, vreau să mă întorc mai repede şi să scap de suferinţele acestea.

Îmi vorbea astfel când se simţea foarte rău, dar nu ştiu dacă era conştient de toate lucrurile despre care vorbea.

L-am îngrijit cum m-am priceput mai bine şi când a venit toamna a început să se mai întremeze, dar poate că ar fi fost mai bine dacă nu l-aş fi îngrijit şi l-aş fi lăsat să moară. Totuşi, un medic nu-şi poate lăsa bolnavul să moară, dacă cunoştinţele lui sunt suficiente pentru a-l vindeca, şi acest lucru este deseori ca un blestem pentru medic, dar nu are încotro, fiindcă trebuie să-i vindece atât pe cei buni, cât şi pe cei răi, atât pe cei drepţi, cât şi pe cei vinovaţi, fără să facă deosebire între oameni. Când a venit toamna, faraonul a început să se însănătoşească, dar s-a închis în el însuşi şi nu a mai vrut să vorbească cu nimeni, ochii lui au devenit rigizi şi, întotdeauna, prefera să fie singur.

El a avut dreptate când a afirmat că prietenii şi-au bătut joc de patul său, fiindcă, după ce i-a născut cinci fete, reginei Nefertiti i s-a făcut scârbă de el şi a început să-l urască, să-şi bată joc de el şi să-l umilească şi a făcut-o cum a putut mai bine. De aceea, când grăuntele de orz a încolţit pentru ea a şasea oară, pruncul pe care-l purta în ea era doar cu numele de sânge faraonic, fiindcă în pântecele ei germina sământa unui alt bărbat. Desfrânarea ei nu mai avea nici o limită, fiindcă se culca cu nu are importanţă cine: printre alţii, ea s-a distrat chiar şi cu prietenul meu, Totmes. Şi nu trebuia să facă vreun efort pentru a-şi găsi partener de pat, fiindcă frumuseţea ei încă mai era regală, chiar dacă primăvara vieţii ei trecuse de mult. În privirea şi în zâmbetul ei era ceva misterios care atrăgea, nelinişte a şi vrăjea bărbaţii. Dar numai din cauza urii şi acrelii, ea şi-a propus să-i cucerească pe bărbaţii apropiaţi faraonului, ca dragostea şi

prietenia de care el avusese până atunci norocul să fie înconjurat să se clatine.

Voinţa acestei femei era fermă şi inteligenţa ei teribilă. O femeie devine periculoasă când în planurile ei diabolice împleteşte inteligenţa cu frumuseţea şi încă şi mai periculoasă poate fi, dacă pe lângă acestea, are şi marea putere, conferită de poziţia de mare soţie regală. Se stăpânise ea mulţi ani, această Nefertiti, şi se consolase cu frumuseţea ei nemaipomenită, cu bijuteriile, cu vinul, o mângâiase faptul că poeţii îi închinau imnuri şi că toţi bărbaţii o admirau. Dar ceva îi otrăvise continuu zilele şi, după ce a născut pentru a cincea oară tot o fată, nu s-a mai putut stăpâni şi l-a învinuit pe Akhenaton pentru neputinţa ei de a naşte un băiat. Adevărul este că ceea ce i s-a întâmplat ei rar i se întâmplă unei femei: nu multe femei nasc cinci fete, una după alta. Nu este de neglijat că prin vinele ei curgea sângele ambiţiosului ei tată, preotul Ay, sângele lui negru de intrigant, sânge sălbatic şi dornic de putere, de aceea, nu este de mirare că ca a ajuns cum a ajuns. Este drept că, mai înainte de a cincea naştere nu i s-a putut reproşa nimic, fiindcă ani de zile a fost credincioasă faraonului şi l-a înconjurat cu dragostea ei strălucitoare, a fost tandră şi a crezut sincer în viziunile faraonului. De aceea, mulţi oameni s-au mirat de această bruscă schimbare şi au atribuit-o blestemului care plutea deasupra Oraşului Orizontului lui Aton ca o umbră de moarte. Se spunea că în destrăbălarea ei nu mai avea nici o limită şi că se culca şi cu servitorii, cu şardanii şi cu săpătorii de morminte, dar mie nu-mi vine să cred că tot ce se spunea despre ea era adevărat. În fond, oamenii simt întotdeauna nevoia să exagereze; în cazul ei, cred că n-ar fi trebuit să se exagereze, fiindcă era destul de mult rău şi aşa.

Totuşi, nu vreau să o judec prea aspru. Oare care femeie nu ar fi fost enervată, dacă ar fi fost cea mai frumoasă femeie din vremea sa, ar fi fost regină, deşteaptă, elegantă şi plină de farmec, dar ar fi trebuit să trăiască alături de un bărbat fanatic, fie el chiar faraon, care să-i vorbească şi în pat despre Aton, să o lase grea, ca pe o vacă, în fiecare an şi de pe urma căruia să nu nască decât fete, una după alta?

Şi, îndată ce i s-au deschis ochii, sensibilitatea ei a fost rănită cumplit, fiindcă Nefertiti, care era o femeie deşteaptă, a văzut că din ceea ce faraonul Akhenaton semănase cu Aton al lui, nu a rodit decât ura şi că totul era ca un blestem care-i purta spre ruină. De aceea, a început să se destrăbăleze cu toţi bărbaţii şi a făcut-o cu mult zel, poate că de aceea, mai

târziu a prins un gust pătimaş pentru această ocupaţie. Dar la început a vrut doar să-i atragă pe bărbaţii de la curte de partea sa şi a folosit pentru aceasta un mijloc care este, fără îndoială, pentru o femeie frumoasă, cel mai sigur. Aşa gândeam şi vedeam eu lucrurile acestea, dar se poate să mă fi înşelat şi se poate ca motivaţia reginei Nefertiti să fi fost alta.

În orice caz, faraonul Akhenaton şi-a găsit refugiul în singurătate şi se hrănea ca un ascet, numai cu pâine şi cu apă din Nil, fiindcă voia să-şi purifice trupul şi să aibă din nou mintea clară, fiindcă era convins că de la carne şi de la vin venea tot răul, care-l împiedica să aibă viziunile de altădată.

Veştile care veneau din afara Egiptului erau foarte proaste. Din Siria, Aziru trimitea, unul după altul, faraonului mesaje pe tăbliţe de argilă cu diferite plângeri. El scria că oamenii lui voiau să se întoarcă la casele lor şi să se ocupe de creşterea oilor şi vitelor ca înainte, să cultive pământul şi să se iubească cu femeile lor, fiindcă erau oameni liniştiţi cărora nu le era pe plac războiul. Dar că hoţii din deşertul Sinai mutau fără încetare pietrele de hotar şi distrugeau recoltele de la graniţele Siriei şi că aceşti hoţi aveau arme egiptene şi erau conduşi de ofiţeri egipteni pe care de luptă, ce mai încolo şi-ncoace, erau un pericol continuu pentru Siria, de aceea Aziru nu-şi putea trimite oamenii la casele lor. Chiar şi comandantul din Gaza se comporta altfel decât fusese consemnat în tratatul de pace, fiindcă el închidea porţile oraşului pentru negustori şi caravane şi nu permitea accesul decât pentru protejaţii lui. Despre multe altele se plângea Aziru şi scria că un altul în locul lui şi-ar fi pierdut deja cumpătul, dar că răbdarea lui este mare fiindcă el doreşte doar pacea.

Babilonul era nemulţumit din cauza concurenţei egiptene pe pieţele de cereale din Siria şi regele Burnaburiaş i-a trimis daruri bogate faraonului împreună cu o listă întreagă de cereri, care, onorată de faraon, ar fi ajutat la continuarea relaţiilor de prietenie dintre Egipt şi Babilon. Reprezentantul permanent al Babilonului în Oraşul Orizontului lui Aton, fiind întrebat ce semnificaţie au aceste manifestări ale regelui Babilonului, a ridicat din umeri şi a deschis braţele, s-a scărpinat îndelung în barbă şi, după aceea, a spus:

— Stăpânul meu este asemenea leului care adulmecă neliniştit în jurul vizuinii sale, pentru a şti ce primejdii îl aşteaptă. El îşi pune speranţele în Egipt, dar dacă Egiptul este atât de sărac încât nu-i poate trimite aur, pentru a-şi angaja mercenari şi a-şi construi care de luptă, nu aş putea spune ce va

mai urma. Cu un Egipt puternic şi bogat, regele meu doreşte oricând să fie prieten şi pacea lumii poate fi asigurată fiindcă, atât Egiptul cât şi Babilonul sunt ţări suficient de bogate, care nu au nici un motiv pentru vreun conflict, atâta timp cât bogăţia lor nu este în pericol. Însă prietenia cu un Egipt slab şi sărac nu are nici o importanţă pentru regele meu, mai mult, este ca o povară şi pot spune că regele Babilonului este uimit şi îngrozit când vede că Egiptul renunţă, din slăbiciune, la Siria. Îmi este mai aproape propria gură decât gura sacului şi, ca babilonean, mă gândesc înainte de orice a Babilon. Chiar dacă iubesc Egiptul şi-i doresc numai bine Egiptului, ţara mea este mai importantă pentru mine şi, deşi îmi este teamă, nu mă mir că sunt chemat în Babilon.

Astfel a vorbit el şi nici un om înţelept nu ar fi putut să nu-i dea dreptate. Iar regele Burnaburiaş a încetat să-i mai trimită, ca până atunci, jucării şi ouă pictate fiicei faraonului, prinţesa de trei ani pe care faraonul i-o promisese de soţie.

2

În schimb, în Oraşul Orizontului lui Aton au sosit reprezentanţii regelui hitiţilor şi un număr mare de nobili hitiţi. Ei au sosit ca să întărească principiile de prietenie dintre Egipt şi ţara Hatti şi în acelaşi timp să se familiarizeze cu obiceiurile egiptene, despre care auziseră atât de mult, şi să vadă armata egipteană, despre care se spunea în toată lumea că este o armată disciplinată. Erau foarte amabili şi curtenitori şi ei au adus daruri persoanelor importante de la curte. Tânărului Tut, logodnicul lui Ankhsenaton şi ginerele lui Akhenaton, i-au dăruit, printre altele, un pumnal din metal albastru, care era mai tăios şi mai solid decât oricare altul, şi băiatul a fost foarte încântat, încât nu ştia cu ce să-i mai răsplătească. Un astfel de pumnal, doar eu mai aveam în Oraşul Orizontului lui Aton, pumnalul pe care mi-l oferise comandantul hitit din port, pe care-l vindecasem. L-am sfătuit pe Tut să-l acopere cu aur şi cu argint, aşa cum făcusem şi eu în Simyra După aceea, el a fost şi mai încântat şi mi-a spus că îl va pune în mormântul său. Tut avea o constituţie fragilă, era un băiat bolnăvicios şi se gândea continuu la moarte: era ciudat, fiindcă un copil de vârsta lui, de obicei, nu se gândeşte la moarte.

Aceşti şefi ai hitiţilor erau nişte bărbaţi simpatici şi cultivaţi şi pe pieptarele lor brodate străluceau soarele înaripat şi dubla secure. Nasurile lor mari şi puternice, bărbile lor energice şi ochii lor sălbatici le tulburau pe femeile de la curte, care, ca oricare alte femei, erau fascinate de orice noutate. De aceea, ei şi-au făcut mulţi prieteni în Oraşul Orizontului lui Aton şi, de dimineaţa până seara şi de seara până dimineaţa, o duceau într-o veselie şi sărbătoare la palatele nobililor, până la epuizare, când nu mai puteau de durere de cap. Dar ei zâmbeau şi spuneau:

— Ştim că despre noi, hitiţii, şi despre ţara hitiţilor umblă tot felul de zvonuri, pe care duşmanii noştri le-au împrăştiat prin lume. Este o ocazie

bună pentru a le risipi, fiindcă vedeţi cu ochii voştri că nu ne deosebim de voi. Ştim şi noi să scriem şi să citim, nu mâncăm carne crudă ca sălbaticii şi nu bem sânge de copii, cum se povesteşte, dimpotrivă, ştim să apreciem mâncărurile şi băuturile egiptene şi siriene. Noi suntem oameni liniştiţi, ca şi voi, şi nu ne sunt pe plac scandalurile, oferim cu plăcere daruri, fără a tânji pe ascuns după recompense. Ceea ce ne interesează cel mai mult este să cunoaştem cum ar putea poporul hitit să ajungă la nivelul civilizaţiei egiptene. Suntem interesaţi de felul în care şardanii voştri mânuiesc armele şi de carele voastre grele de luptă aurite, care nici nu se pot compara cu amărâtele noastre de care simple şi mici. Noi sperăm că nu daţi crezare acelor calomnioase poveşti pe care fugarii din ţara Mitanni le spun despre hitiţi, fiindcă prin gura lor vorbeşte doar mânia omului laş. Vă putem asigura că nu li s-ar fi întâmplat nici un rău, dacă ar fi rămas în ţara lor şi ar fi trăit în înţelegere cu noi, şi noi le-am trimis numeroase mesaje că se pot întoarce şi că nimeni nu-i va pedepsi pentru vorbele lor compromiţătoare, fiindcă noi le înţelegem bine amarul. Dar toată lumea trebuie să priceapă că ţara Hatti este prea mică pentru un popor atât de mare şi că hitiţii au mulţi copii, fiindcă regele nostru, Suppiluliuma, iubeşte copiii. Era nevoie de mai multe păşuni pentru vitele noastre şi ţara Mitanni era cel mai convenabil loc, mai cu seamă că femeile din Mitanni nu au mai mult decât unul sau doi copii. Printre altele, noi nu am mai putut suporta să vedem nedreptatea şi opresiunea care domneau în această ţară: locuitorii din Mitanni, de multe ori, ne-au cerut ajutor, aşa că noi am intrat acolo ca eliberatori, nu ca cuceritori. Acum, în Mitanni, avem destule păşuni pentru vitele noastre şi loc pentru poporul nostru, care a trăit înghesuit până acum, şi nu ne mai este gândul la vreo altă cucerire, fiindcă, în fond, suntem un popor paşnic.

Ei ridicau cupele şi închinau pentru marele Egipt şi femeile îi priveau cu dorinţele aprinse şi le admirau grumajii zdraveni şi ochii lor înflăcăraţi şi sălbatici. Ei spuneau:

— Egiptul este o ţară minunată. Noi admirăm Egiptul. Dar cine ştie, poate că şi în ţara noastră se poate învăţa câte ceva şi regelui nostru i-ar face plăcere ca nobilii Egiptului care sunt interesaţi să ne cunoască ţara şi obiceiurile să fie oaspeţii lui şi el îi va răsplăti cu daruri bogate, fiindcă este generos, el îi apreciază mult pe egipteni şi iubeşte copiii.

Ei le asigurau pe femeile de la curte că n-au de ce să se teamă că vor rămâne însărcinate dacă se culcă cu ei, fiindcă, în ţara lor, fiecare dintre ei avea mulţi copii, ca să fie pe placul regelui lor. În Egipt, ştiau ei să se

oprească la timp, fiindcă, se lăudau ei, se pricepeau la iubit mai bine decât oricare alţi bărbaţi din lume.

Dacă tot erau ei atât de fermecători, nobilii din Oraşul Orizontului lui Aton, naivi şi nebănuitori, nu s-au ferit de ei şi ei au putut cunoaşte tot ceea ce-i interesa în Egipt. O dată cu sosirea lor, în mintea mea s-a redeşteptat mirosul morţii, pe care l-am simţit plutind în ţara lor stearpă şi mi-am amintit de vrăjitorii traşi în ţeapă pe care i-am văzut la toate răscrucile de drumuri. Şi am fost bucuros când ei au plecat.

Niciodată, până la venirea acestor oaspeţi hitiţi, Oraşul Orizontului lui Aton nu fusese atât de vesel, niciodată nu se băuse şi nu se mâncase atât de mult, niciodată nu se zbânţuiseră şi distraseră locuitorii lui atâta. În toate nopţile au luminat torţe aprinse în faţa palatelor nobililor şi de dimineaţa până seara se auzeau muzica şi râsul din toate părţile; chiar şi servitorii şi sclavii se molipsiseră de la veselia nobililor şi-i puteai vedea pe unii dintre ei rătăcind distraţi şi beţi pe străzi. Dar aceasta a fost o veselie bolnavă, apăsătoare şi mistuitoare ca febra unui om în agonie, care-l împiedică să mai gândească la ceea ce mai poate aduce ziua de mâine. În toiul veseliei, a cântecelor şi ameţelii plăcute, datorată vinului, adesea, brusc, se lăsa o tăcere de moarte peste Oraşul Orizontului lui Aton şi-şi îngheţau oamenii râsul şi se uitau unii la alţii cu teamă, uitându-şi cuvintele pe care voiseră să le rostească. Se răspândise de la o vreme în Oraşul Orizontului lui Aton un miros ciudat, scârbos, dezagreabil şi nimeni nu înţelegea de unde vine şi nici tămâia arsă din belşug nu ajuta la nimic. Acest miros neplăcut se putea simţi mai mult dimineaţa şi seara, după apusul soarelui şi nu venea nici dinspre Nil, nici dinspre iazurile cu peşti, nici dinspre lacul sacru al lui Aton şi, deşi canalele de scurgere erau continuu curăţate, mulţi spuneau că era blestemul şi mirosul pedepsitor al lui Amon.

Artiştii se întreceau în bizarerii şi ei desenau, pictau şi sculptau cu o frenezie nemaiîntâlnită până atunci, ca şi cum le-ar fi fost frică de faptul că timpul alunecă şi le scapă printre degete şi ar fi vrut să-şi valorifice toate potenţele artistice. Îngroşau şi exagerau realitatea şi realitatea vibra grotesc sub dalta şi sub penelul lor, se întreceau între ei în a găsi forme ciudate, care să sublinieze şi mai mult trăsăturile pe care voiau să le exprime şi până la urmă, s-a ajuns ca o linie şi câteva pete să fie suficiente pentru a exprima caracterul modelului. Expresia şi visarea din ochiul omenesc era conţinută într-o aceeaşi linie curbă şi desenele care-l reprezentau pe Akhenaton îi uimeau pe oamenii în vârstă, se exagera peste măsură cu grosimea

şoldurilor, cu subţirimea gâtului şi cu picioarele lui umflate şi nu exista nici o limită în reprezentarea caricaturală a acestor părţi ale trupului faraonului. După mine, astfel de reprezentări le puteau concepe doar nişte artişti care-l urau cu încrâncenare. Ei înşişi, artiştii, se mândreau şi spuneau:

— Adevărul este că niciodată până acum nu a fost exprimată în desen şi în sculptură adevărata viaţă.

Faţă de Totmes, prietenul meu, nu am avut nici o reţinere şi i-am spus ceea ce îmi stătea pe suflet:

— Faraonul Akhenaton te-a ridicat din noroi, te-a aşezat alături de el şi te-a făcut prietenul lui. Oare de ce îţi baţi joc de el? Oare de ce-l reprezinţi ca pe un duşman, pe care-l urăşti de moarte? Şi oare de ce ai profanat prietenia pe care el ţi-a arătat-o şi te-ai tăvălit, dezonorându-i patul, cu desfrânata de Nefertiti? Totmes mi-a spus:

— Nu te amesteca în treburi pe care nu le poţi înţelege! Poate că-l urăsc pe faraon, dar mai mult decât pe el, mă urăsc pe mine însumi. În mine totul arde acum şi niciodată nu mi-am simţit mâinile aşa de nestăpânite. Poate că un artist nemulţumit de el însuşi are o forţă mai mare de creaţie. În mine găsesc toate formele şi toate culorile, diversitatea creaţiei mele este în mine şi în fiecare statuie mă cioplesc în piatră doar pe mine pentru eternitate. Eu sunt mai presus decât toţi ceilalţi oameni, pentru mine nu există legi şi convenţii. Eu sunt mai aproape de zei decât de oameni. Culorile şi formele creaţiei mele pot rivaliza doar cu creaţia lui Aton şi-l voi învinge chiar şi pe Atonul lui, fiindcă fiinţele pe care Aton le-a creat vor dispărea, pe când arta mea va trăi etern.

Băuse mult vin în ziua aceea, tremura şi-şi frământa nestăpânit mâinile. L-am iertat pentru toate vorbele lui. L-am privit în ochi şi am înţeles că este peste măsură de nefericit.

Nilul s-a revărsat, Nilul s-a retras, a venit apoi iarna şi, o dată cu iarna, a venit şi foametea în Egipt şi de atunci încolo, nimeni nu a mai ştiut ce nenorocire urma să mai aducă ziua de mâine, fiindcă nenorocirile se ţineau lanţ.

O dată cu iarna, a sosit şi vestea că Aziru a deschis cea mai mare parte dintre oraşele Siriei hitiţilor, că deşertul Sinai a fost traversat de carele uşoare de luptă hitite, după care s-a trecut la asedierea oraşului Tanis şi la distrugerea întregii zone din jur.

Când au aflat aceste veşti, au venit Ay din Teba şi Horemheb din Memfis să se sfătuiască cu faraonul Akhenaton şi să salveze ceea ce încă

mai putea fi salvat. La această întrevedere am asistat şi eu în calitate de medic ai faraonului şi trebuia să intervin în cazul în care faraonul ar fi urmat să aibă vreo criză, mai cu seamă că lucrurile pe care urma să le afle erau dintre cele mai nepotrivite cu sensibilitatea lui specială. Dar faraonul a rămas închis în el, rece şi indiferent, nu şi-a pierdut deloc calmul şi doar a ascultat ceea ce au discutat Ay şi Horemheb. Mai întâi, preotul Ay i s-a adresat faraonului:

— Hambarele faraonului sunt goale şi în acest an nici ţara Kuş nu şi-a mai plătit tributul: acest lucru a risipit toate speranţele mele. Foametea domneşte în tot Egiptul şi oamenii scormonesc pământul ca să găsească rădăcini, jupoaie coaja pomilor fructiferi, mănâncă lăcuste, gândaci şi broaşte ca să-şi astâmpere foamea. Au murit mulţi oameni şi încă vor mai muri mulţi, deoarece chiar şi împărţit cu stricteţe, grâul faraonului nu ajunge pentru toată lumea şi este atât de scump, încât cei foarte săraci nici nu-l pot cumpăra. De o mare nelinişte este încercat fiecare om şi, disperaţi, ţăranii se duc în oraşe, iar orăşenii în sate şi toţi spun: „Acesta este blestemul lui Amon şi suferinţa noastră este datorată noului zeu al faraonului. De aceea, îţi spun, Akhenaton, faraonul meu, fă pace cu preoţii lui Amon şi dă-le puterea înapoi, ca oamenii să se roage la Amon şi să-i aducă jertfe, aşa cum vor ei, şi după aceea, oamenii te vor adora şi se vor linişti. Dă-i lui Amon terenurile înapoi, ca Amon să le fertilizeze, fiindcă poporul se îndoieşte şi crede că doar Amon poate fertiliza pământul şi crede, de asemenea, că pământurile tale sunt blestemate. Trebuie să faci un pact cu Amon, dacă nu, eu mă spăl pe mâini pentru tot ceea ce va mai fi să se întâmple.

Apoi, Horemheb a spus:

— Burnaburiaş a cumpărat pacea de la hitiţi, iar Aziru a cedat presiunii lor şi a deschis pentru ei oraşele lui şi s-a aliat cu ei. Numărul soldaţilor hitiţi în Siria este cât nisipul mării şi numărul carelor lor de luptă câte stele pe cer, şi ăsta-i sfârşitul Egiptului, fiindcă ei au umplut deşertul cu vase de apă, ca să-şi asigure înaintarea. Ei au transportat în deşert o cantitate enormă de apă şi la primăvară, o armată imensă va putea traversa deşertul fără a muri de sete. Dar o mare parte din vasele de argilă le-au cumpărat din Egipt şi negustorii care au vândut vase goale şi-au săpat propriul mormânt din cauza lăcomiei lor. În nebunia lor, amoriţii lui Aziru şi hitiţii ai făcut incursiuni de cercetare în Tanis şi pe teritoriul Egiptului, încălcând astfel alianţele de pace. Este drept că aceste incursiuni nu sunt cele mai

grave lucruri, dar am alarmat deja poporul, ca să ştie ce înseamnă o invazie a hitiţilor, fiindcă ei sunt de o cruzime nemaiîntâlnită şi poporul egiptean este deja gata de război. Încă mai este timp, faraonule Akhenaton. Ordonă să sune trâmbiţele, să se înalţe flamurile şi anunţă războiul. Cheamă toţi bărbaţii care sunt apţi de luptă, adună tot cuprul din ţară pentru a se putea fabrica lănci şi vei vedea că puterea ta va fi salvată. Eu o voi salva şi voi asigura triumful Egiptului, îi voi învinge pe hitiţi şi îţi voi da înapoi Siria. Dar o voi putea face doar dacă toate resursele Egiptului vor fi date armatei, fiindcă foamea nu-i face pe soldaţi mai viteji. Că-i Amon sau Aton, n-are nici o importanţă, mai repede îl uită mulţimea pe Amon dacă este război şi neliniştea aceasta pricinuită de zei dispare, iar după victorie, puterea ta va fi mai mare decât înainte. Eu îţi promit că pentru tine voi câştiga războiul, fiindcă sunt Horemheb, fiul şoimului, şi destinul meu este să împlinesc fapte eroice; acum este clipa mea, pe care am aşteptat-o de o viaţă.

Dar Ay a spus repede:

— Nu-l crede pe Horemheb, faraonule Akhenaton, dragul meu fiu, fiindcă vorba lui este amăgitoare şi doar setea de putere îi aţâţă patima, încheie alianţă cu preoţii lui Amon şi declară războiul, dar nu-i încredinţa lui Horemheb comanda armatei Egiptului, ci unui comandant încercat, care a studiat temeinic textele despre războaiele vechilor faraoni şi în care poţi avea toată încrederea.

Dar Horemheb a spus:

— Dacă nu am fi în faţa faraonului, preotule Ay, ţi-aş cârpi cu plăcere o palmă, ca să te împiedic să te baligi pe gură. Tu mă judeci după cum eşti, fiindcă tu crezi că toată lumea este mincinoasă ca tine. Tu minţi, bestie, tu ai negociat deja cu preoţii lui Amon şi ai făcut alianţa pe care încerci să o impui acum faraonului. Eu nu l-aş putea minţi pe acela pe care l-am acoperit cu veşmintele mele în deşertul de la poalele munţilor Tebei, toate gândurile mele sunt îndreptate pentru măreţia Egiptului, iar în acest moment numai eu mai pot salva Egiptul.

Faraonul Akhenaton i-a întrebat:

— Aţi vorbit?

Şi ei au răspuns într-un glas:

— Am vorbit.

Atunci, faraonul a spus:

— Eu trebuie să mă reculeg şi să mă rog mai înainte de a lua o hotărâre. Chemaţi mâine tot poporul, chemaţi-i pe toţi cei care mă iubesc, nobili şi

oameni simpli, stăpâni şi servitori, chemaţi-i şi pe lucrătorii din carierele de piatră, fiindcă vreau să vorbesc poporului meu şi să-i comunic hotărârea pe care o voi lua.

Ordinul faraonului a fost executat şi tot poporul a fost chemat pentru a doua zi. Ay spera că faraonul va încheia alianţă cu preoţii lui Amon, Horemheb că va declara război împotriva trupelor lui Aziru şi împotriva hitiţilor.

Toată noaptea, faraonul a vegheat şi a rătăcit neliniştit prin palat, fără să vrea să mănânce nimic sau să vorbească cu cineva şi, ca medic, am fost şi eu îngrijorat din cauza lui.

A doua zi, faraonul a fost purtat în faţa mulţimii, s-a aşezat pe tron şi faţa lui era limpede şi strălucitoare ca a soarelui când şi-a ridicat braţul şi a spus:

— Din cauza slăbiciunii mele este acum foamete în Egipt, din cauza slăbiciunii mele duşmanul ameninţă acum graniţele Egiptului. Aflaţi că hitiţii pregătesc din Siria atacul împotriva Egiptului şi în scurt timp picioare vrăjmaşe vor călca pământul negru al Egiptului. Este vina mea că nu am înţeles clar glasul zeului meu şi că nu i-am executat în întregime voinţa. Dar acum, mi s-a arătat din nou Aton, adevărul îmi arde inima şi nu mai sunt nici slab şi nici nu mă mai îndoiesc de nimic. L-am răsturnat pe zeul fals, dar în slăbiciunea mea, i-am lăsat pe toţi ceilalţi zei să domnească alături de unicul Aton şi umbra lor a întunecat Egiptul. De aceea, astăzi vor cădea toţi vechii zei din ţara Kemi, ca strălucirea lui Aton să fie unica lumină în tot Egiptul. Astăzi să dispară toţi vechii zei! De astăzi începe domnia lui Aton pe pământ!

După aceste vorbe ale faraonului, din mulţime s-au auzit murmure de groază şi mulţi au ridicat braţele şi s-au prosternat în faţa faraonului. Dar faraonul a ridicat glasul şi a strigat:

— Voi, cei care mă iubiţi, mergeţi şi răsturnaţi-i pe toţi vechii zei din tot Egiptul, distrugeţi-le altarele, zdrobiţi imaginea lor, răsturnaţi din ulcioare apa lor sacră, dărâmaţi-le templele, ştergeţi-le numele de pe toate inscripţiile, pătrundeţi în morminte şi distrugeţi numele lor, ca tot Egiptul să fie salvat. Nobili, luaţi în mână leviere, artişti, schimbaţi dalta cu ciocanul, constructori, luaţi baroase şi mergeţi în toată ţara, din sat în sat, răsturnaţi vechii zei, faceţi să le dispară numele! În acest fel, eu purific Egiptul de tot răul.

Mulţi oameni au fugit atunci înspăimântaţi din faţa lui, dar faraonul a respirat puternic, chipul lui strălucea de extaz şi el a mai spus:

— Începe domnia lui Aton pe pământ. De astăzi nu vor mai fi nici stăpâni, nici sclavi, nici servitori, toţi oamenii vor fi egali în faţa lui Aton şi nimeni nu va mai fi obligat să învârtească la moară pentru altul, fiecare este liber să-şi aleagă meseria care-i place, fiecare este liber să meargă unde vrea. Faraonul a vorbit!

S-a făcut imediat linişte, toţi au rămas muţi, cu privirea aţintită spre el. O linişte de moarte s-a aşternut peste Oraşul Orizontului lui Aton şi am simţit în nări mirosul acela îngrozitor, despre care am mai povestit.

Mulţimea îl privea încremenită şi fascinată pe faraonului Akhenaton, care crescuse pe neaşteptate în ochii ei; figura faraonului în extaz era puternică şi strălucitoare şi mulţimea a început să-i strige numele cu ardoare. Mulţi erau uluiţi şi-şi spuneau: „Aşa ceva nu s-a mai întâmplat niciodată şi nu încape îndoială că prin gura lui vorbeşte chiar zeul lui, Aton, şi noi trebuie să respectăm dorinţa lui Aton”.

Nu toţi erau de aceeaşi părere, aşa că, în scurtă vreme, cei mai pasionaţi, cărora nu le mai ajungeau cuvintele pentru a-şi apăra părerea, au început să se folosească de pumni şi de picioare şi înflăcăraţii susţinători ai faraonului îi loveau pe bătrâni, care nu erau de aceeaşi părere cu ei. După ce mulţimea a început să se risipească, preotul Ay i-a spus faraonului:

— Akhenaton, aruncă coroana şi rupe sceptrul, fiindcă vorbele pe care le-ai rostit te răstoarnă ele însele de pe tronul Egiptului!

Faraonul Akhenaton i-a răspuns:

— Vorbele pe care le-am rostit asigură nemurirea numelui meu şi puterea mea va trăi în inimile oamenilor de la o eternitate la alta.

Ay şi-a ridicat ameninţător braţele, a scuipat pe pământ în faţa faraonului, după care a frecat cu piciorul locul pe care scuipase şi a spus:

— Dacă este aşa, mă spăl pe mâini şi-o apuc încotro voi crede că este mai bine, fiindcă în faţa unui nebun nu mă consider vinovat de faptele mele.

Şi a vrut să plece, dar Horemheb l-a apucat cu braţele şi, deşi Ay era un bărbat solid, nu a reuşit să i se smulgă din braţe. Horemheb a spus:

— El este faraonul tău şi tu trebuie să-i asculţi poruncile. Ay, tu nu-l vei trăda, fiindcă dacă-l trădezi, vei simţi tăişul lăncii mele prin pântece, chiar dac-ar trebui ca pentru treaba asta să strâng o armată ca să te pot omorî. Crede-mă, fiindcă de obicei eu nu mint. Este drept că nebunia lui este mare

şi nu cred că duce la nimic bun, dar eu îl iubesc cu nebunia lui cu tot şi-i voi rămâne fidel, pentru că i-am depus jurământ de credinţă şi pentru că odată i-am acoperit slăbiciunea cu haina mea Un dram de înţelepciune tot este în nebunia lui, fiindcă dacă s-ar fi mărginit doar la detronarea vechilor zei, ar fi început un război civil, dar dacă eliberează pe sclavi de la mori şi de pe câmpuri, întoarce pe dos planurile preoţilor şi-i câştigă pe oamenii din popor de partea lui şi de-aici, să te ţii ce-o să iasă, fiindcă nimeni n-o să mai ştie ce vrea De fapt, totul îmi este egal, dar ce facem cu hitiţii, faraonule Akhenaton?

Dar faraonul, aşezat cu braţele încrucişate peste genunchi, nu i-a răspuns nimic. Horemheb a spus:

— Dă-mi aur şi grâu, arme şi care de război, dă-mi voie să înrolez soldaţi şi să chem gărzile din toate oraşele Egiptului de Jos şi jur că îi voi învinge pe hitiţi!

Atunci faraonul şi-a lăsat în jos ochii lui înflăcăraţi şi tot extazul de care fusese până atunci stăpânit a dispărut deodată de pe faţa lui. El a spus încet:

— Îţi interzic să declari războiul. Horemheb! Dar, dacă poporul doreşte să apere pământul negru, eu nu-l pot împiedica. Nu am nici aur, nici grâu de dat, despre arme nici nu vreau să aud, fiindcă, chiar dacă le-aş avea, nu ţi le-aş da, pentru că nu vreau să răspund la rău prin rău. Dar tu poţi face ceea ce doreşti pentru Tanis, fără vărsare de sânge, limitându-te doar la apărare.

— Va fi aşa cum spui, a rostit Horemheb. Acelaşi rahat peste tot. Deci, mă voi duce să mor la Tanis, conform poruncii tale, fiindcă fără grâu şi fară aur, nici cea mai pricepută şi mai curajoasă armată nu se poate apăra prea multă vreme. Îmi împrăştii apa din trup pe toate ezitările tale, faraonule Akhenaton, mă voi apăra după cum mă va duce mintea. Te las cu bine!

Apoi el a plecat, a plecat şi preotul Ay şi am rămas singur cu faraonul Akhenaton. M-a privit cu ochii pierduţi, obosiţi şi mi-a spus:

— Cu vorbele pe care le-am rostit, s-a dus şi toată forţa mea, Sinuhe, dar, deşi mă simt atât de slăbit, sunt fericit. Oare tu ce vei face, Sinuhe?

M-a surprins întrebarea lui şi i-am aruncat o privire mirată. El a zâmbit obosii şi a spus:

— Tu mă iubeşti, Sinuhe?

După ce l-am asigurat că, în ciuda nebuniei lui, îl iubesc, el a spus:

— Dacă mă iubeşti, tu ştii ce ai de făcut Sinuhe!

Mintea mea se împotrivea dorinţei lui, inima mea îmi spunea că, poate, aşa este mai bine. I-am răspuns, încercând să strecor printre vorbe puţin umor:

— Credeam că tu ai nevoie de mine ca medic, dar dacă nu mai ai nevoie de mine, eu pot pleca pe drumul meu. Adevărul este că eu nu am putere să răstorn imagini de zei, fiindcă braţele mele sunt prea slabe ca să mânuiască ciocanul, dar fie cum vrei tu. Nu încape îndoială că mulţimea mă va jupui de viu şi-mi va crăpa capul cu pietre, după care îmi va atârna cadavrul pe ziduri cu capul în jos, dar numai pentru atâta lucru nu are rost să te nelinişteşti. Deci, voi pleca la Teba, fiindcă acolo sunt cele mai multe temple şi oamenii mă cunosc.

El nu mi-a răspuns şi eu am plecat, fiindcă toate întâmplările acelei zile mi se păreau absurde. A rămas singur, aşezat pe tron, şi eu m-am dus la Totmes, fiindcă simţeam nevoia să mă sfătuiesc cu un prieten.

În atelierul lui Totmes era Horemheb şi împreună cu ei bea vin un bătrân, un artist veşnic beat şi însetat, pe care-l chema Bek, iar servitorii îi pregăteau bagajele lui Horemheb pentru drum.

— În numele lui Aton, a spus Totmes ridicându-şi cupa din aur, nu mai există nici nobili, nici bădărani, nici stăpâni, nici sclavi, iar eu cel care însufleţesc piatra cu mâinile mele, mă voi duce să distrug statuile zeilor blestemaţi. Să bem pentru asta, prieteni dragi, fiindcă mă tem că nu mai avem multe zile de trăit.

Am băut împreună şi Bek a spus:

— El, faraonul, m-a ridicat din noroi şi m-a aşezat alături de el, mi-a vorbit ca unui prieten şi de fiecare dată când mi-am băut şi hainele de pe mine, mi-a dat altele. De ce să nu-i îndeplinesc voia? Sper, totuşi, să nu mor în chinuri prea mari, deşi în satul meu oamenii sunt cam aprigi şi obişnuiesc, la mânie, să-şi mângâie victima cu furcile, sfâşiindu-i carnea de pe trup, bucată cu bucată.

Horemheb a spus:

— Ar trebui să te invidiez pentru moartea destul de uşoară de care s-ar putea să ai parte, fiindcă cruzimea hitiţilor este mult mai mare. În orice caz, am să mă lupt cu hitiţii şi sper că-i voi pune pe fugă, fiindcă am încredere în norocul meu şi fiindcă odată am văzut în deşertul Sinai un copac care, deşi înconjurat de foc, nu ardea. Atunci s-a născut în mine încrederea şi mă mistuie în continuare dorul după fapte măreţe. Dar este greu să faci fapte de

vitejie cu mâinile goale şi mă îndoiesc că hitiţii pot fi zdrobiţi cu bulgări de bălegar.

Am spus:

— Pe Seth şi pe toţi demonii lui, oare de ce-l iubim încă şi ne supunem voinţei acestui faraon, când ştim toţi că el este nebun şi că în vorbele lui este nebunia? Explicaţi-mi acest lucru dacă sunteţi în stare!

— Mă îndoiesc că el are vreo putere asupra mea, a spus Bek. Dar eu sunt un nenorocit de beţivan şi dacă mor, nimeni nu va fi păgubit cu nimic. De aceea, vreau să-i fac pe plac şi să-mi plătesc în felul acesta toţi anii de beţie când am trăit alături de el.

— Eu nu-l iubesc, dimpotrivă, îl urăsc, a spus Totmes. Din această cauză îi îndeplinesc ordinul, pentru că-l urăsc şi vreau să i se apropie sfârşitul. Adevărul este că sunt scârbit de toate şi vreau ca toate să se termine cât mai repede.

Dar Horemheb a spus:

— Minţiţi ca nişte porci. Fiţi cinstiţi şi recunoaşteţi că, atunci când el vă priveşte în ochi, spinarea voastră jegoasă începe să tremure şi simţiţi nevoia să fiţi iarăşi copii şi să vă jucaţi cu caprele pe câmp. Eu sunt singurul asupra căruia privirea lui nu are nici un efect, dar destinul meu este legat de el şi trebuie să recunosc că îl iubesc, chiar dacă ţipă cu vocea lui ascuţită ca o babă isterică.

Am băut vin şi am discutat şi am văzut cum treceau corăbiile pe Nil în sus şi-n jos şi cum oamenii părăseau Oraşul Orizontului lui Aton. Cei mai mulţi nobili fugeau cu averea lor din oraş, dar erau şi mulţi care se duceau să răstoarne zeii vechiului Egipt, aşa cum poruncise faraonul, şi care-i cântau imnuri lui Aton. Cred că prea mult timp nu au mai cântat ei, cred că le-a încremenit cântecul în gât când s-au întâlnit în temple cu oameni furioşi, pentru care zeii erau tot ceea ce aveau ei pe lume.

Am băut toată ziua, dar vinul nu mi-a înveselit inima, fiindcă, în faţa mea, viitorul se deschidea ca un hău negru şi vorbele noastre erau din ce în ce mai amare.

A doua zi, Horemheb s-a îmbarcat să se întoarcă în Memfis, de acolo urmând să plece la Tanis. Mai înainte de a pleca, i-am promis că-i voi da tot aurul pe care voi reuşi să-l strâng în Teba şi jumătate din grâul pe care-l aveam în depozitele mele din Teba. Cealaltă jumătate o păstram pentru mine.

Cine ştie, poate că această slăbiciune a mea a fost greşeala care mi-a determinat soarta. I-am dat jumătate lui Akhenaton, cealaltă jumătate lui Horemheb, dar nici unuia nu i-am dat totul şi nici unul dintre ei doi nu a fost mulţumit.

3

Am călătorit împreună cu Totmes şi eram încă departe de Teba când pe Nil au început să apară cadavrele. Pluteau umflate şi printre ele puteai recunoaşte preoţi cu capetele complet rase, gardieni, nobili, oameni simpli, sclavi şi, după starea de descompunere, după mirosul putred şi după bucăţile lipsă din trupul lor devorat de crocodili, puteai să-ţi dai seama câte zile trecuseră de când încă mai fuseseră în viaţă. Nici nu mai trebuiau să înoate crocodilii în susul Nilului până la Teba, fiindcă apa le aducea hrana sub nas; forfoteau pe lângă mal şi cum din toate satele şi oraşele li se distribuiau cadavre proaspete, erau mai exigenţi, fiindcă aveau de unde alege. Fără îndoială, crocodilii sunt animale inteligente, fiindcă preferă carnea de copii şi de femei, care este mai moale, şi nici carnea nobililor graşi nu le displace, dar după carnea tare şi uscată a sclavilor şi hamalilor, nu prea se omoară şi cred că în acele zile l-au ridicat în slăvi pe Aton şi au crezut în el. Tot fluviul mirosea a moarte şi, o dată cu întunericul nopţii, vântul aducea un miros neplăcut de fum. Într-o zi, Totmes mi-a spus cinic:

— Într-adevăr, pe aici se vede că regatul lui Aton a şi ajuns pe pământ.

Eram deprimat, dar am încercat să mă încurajez şi i-am spus:

— Totmes, aşa ceva niciodată nu s-a mai întâmplat şi niciodată lumea nu va mai fi la fel cum a fost. Pâinea nu se poate face cu forţa din grâu. Morile lui Aton macină acum grâul, noi plămădim făina, ca să devină pâinea pe care faraonul o visează şi, într-adevăr, lumea se va schimba şi toţi oamenii vor fi fraţi în faţa lui Aton.

Dar Totmes, care bea vin cu înverşunare, ca să nu mai simtă mirosul putred şi de mortăciune în nări, mi-a spus:

— Iartă-mă dacă încerc să mă întăresc cu vin în neputinţa mea, fiindcă, îţi spun sincer, îmi este foarte frică şi îmi tremură genunchii când mă gândesc la ce ne aşteaptă. De aceea, cel mai bine în aceste vremuri este să-

ţi bei şi minţile, să fii în permanenţă beat, ca să nu mai poţi gândi în plus la viaţă şi la moarte; oamenii şi zeii nu mai au nici o importanţă.

Când am ajuns la Teba incendiile mistuiau frumosul oraş şi chiar şi deasupra Oraşului Morţilor, fumul plutea gros, fiindcă plebea jefuia mormintele preoţilor şi le ardea mumiile. Corabia noastră a fost întâmpinată cu o ploaie de săgeţi, fără să se fi întrebat mai întâi cei care lansau săgeţile cine suntem şi, când am coborât la ţărm, am văzut că cei care purtau crucea lui Aton îi azvârleau în Nil pe cei care purtau cornul lui Amon şi-i loveau cu vâslele ca să se înece. Era o dovadă că, în Teba, Aton era deja învingător.

Ne-am dus direct la „Coada crocodilului” şi l-am întâlnit acolo pe Kaptah. Nu mai era îmbrăcat cu veşminte scumpe ca ultima dată când îl văzusem, le înlocuise cu nişte haine ponosite şi cenuşii şi părul lui era năclăit de mâl. Nu mai purta nici placa de aur pe ochiul orb şi le oferea cu generozitate de băut sclavilor zdrenţăroşi şi hamalilor din port, înarmaţi cu măciuci, şi le spunea:

— Bucuraţi-vă şi veseliţi-vă, fraţilor, fiindcă aceasta este cea mai fericită zi. Nu mai există nici stăpâni, nici sclavi, nici nobili, nici pălmaşi, toţi oamenii sunt liberi să meargă unde vor. Beţi, astăzi vă fac cinste la toţi şi cred că o să vă mai aduceţi aminte de cârciuma mea când vă va surâde norocul şi veţi lua argint şi aur din templele falşilor zei sau din casele stăpânilor răi. Şi eu sunt sclav, ca şi voi, m-am născut sclav şi mărturie a suferinţelor mele este acest ochi, pe care mi l-a crăpat stăpânul meu, fiindcă, după ce i-am băut o oală întreagă de bere, i-am umplut-o la loc cu apa care ţâşnea din trupul meu ca dintr-un izvor. Dar astfel de nedreptăţi nu se vor mai întâmpla şi nimeni nu va mai fi mângâiat cu ciomagul fiindcă este sclav, nimeni nu va mai trebui să muncească, ci toţi o vom duce într-o beţie şi fericire şi vom dansa şi ne vom distra, cât o fi să fie.

Pe când vorbea astfel, Kaptah ne-a văzut pe mine şi pe Totmes, s-a întrerupt brusc şi s-a grăbit să ne conducă într-o cameră din fundul cârciumii şi ne-a spus:

— Poate că ar fi fost mai înţelept dacă aţi fi venit îmbrăcaţi în veşminte de oameni săraci şi v-aţi fi stropit cu noroi faţa şi mâinile, fiindcă sclavii şi hamalii forfotesc pe toate străzile Tebei slăvindu-l pe Aton şi tot în numele lui Aton îi lovesc cu ciomegele pe aceia care li se pare lor că sunt prea graşi sau care nu au mâinile crăpate de la muncă. Pe mine m-au iertat pentru grăsimea mea, fiindcă eu am fost sclav şi fiindcă le-am dat grâu şi încă le

mai dau pe gratis. Dar, spuneţi-mi şi mie, oare ce demon v-a împins spre Teba, tocmai acum, când aerul de aici este atât de neprielnic nobililor?

I-am arătat ciocanele şi topoarele pe care le aveam cu noi şi i-am povestit că am venit să răsturnăm imaginile zeilor falşi şi să ştergem de pe inscripţii numele lor. Kaptah a clătinat din cap şi a spus:

— Poate că intenţia voastră este înţeleaptă şi pe placul mulţimii, dar mulţimea nu trebuie să ştie cine sunteţi, fiindcă orice schimbări sunt încă posibile şi coarnele se vor răzbuna dacă vor veni la putere. Eu nu cred că un astfel de sistem poate dura prea mult, fiindcă după ce se vor termina, de unde vor mai lua sclavii alimente ca să trăiască? În turbarea lor, au făcut deja ravagii şi cred că mulţi care ţin parte crucii lui Aton vor începe să se îndoiască de Aton şi vor deveni din nou adepţii coarnelor lui Amon. Într-un fel, hotărârea faraonului Akhenaton de a elibera sclavii este înţeleaptă, fiindcă, în felul acesta, mă pot şi eu dispensa de toţi sclavii mei bătrâni şi leneşi, care-mi consumă pe degeaba grâul şi uleiul. Eu nu am nevoie să întreţin sclavi puturoşi, de aceea, voi angaja servitori pe care îi voi plăti pentru munca pe care o vor face, pe care îi voi putea da afară când nu-mi convine cum muncesc şi de care să nu fiu legat toată viaţa. Grâul este acum mai scump ca niciodată şi când se va termina cu beţia aceasta isterică în care a fost antrenată toată lumea, vor veni destui la mine ca să lucreze şi-i voi plăti cum voi vrea eu şi vor avea mai puţin chiar decât atunci când erau sclavi, fiindcă se vor mulţumi cu orice fel de condiţii pentru o bucată de pâine. Dacă până acum, un sclav fura de la stăpânul lui, stăpânul nu prea avea ce face, îl pedepsea, dar trebuia să se obişnuiască cu el, cât de hoţ va fi fost el să fie, însă pe un lucrător, dacă fură, îl poţi trimite în judecată şi el îţi va plăti despăgubiri sau i se vor tăia urechile şi nasul, de la caz la caz, se înţelege, că de-asta sunt pe lume judecăţi şi judecători. De aceea, îl apreciez pe faraonul Akhenaton şi-i admir înţelepciunea şi încerc să cântăresc avantajele pe care le-aş putea avea acum, când toate valorile şi-au răsturnat sensul.

— Ai vorbit despre grâu, Kaptah, am spus eu. Află că jumătate din grâul nostru l-am promis deja lui Horemheb, ca să aibă cu ce hrăni armata când va porni împotriva hitiţilor, aşa că acest grâu va trebui să fie îmbarcat pe corăbii pentru a ajunge la Tanis. Cât despre cealaltă jumătate, va trebui să fie măcinată şi din făina lui se vor face pâini, care vor fi distribuite muritorilor de foame din toate oraşele şi satele Egiptului, unde grâul nostru se află în hambare. Şi când vor distribui pâinile, servitorii tăi nu vor cere

nici un ban, atât vor trebui doar să spună: „Aceasta este pâinea lui Aton. Luaţi şi mâncaţi în numele zeului Aton! Binecuvântaţi-l pe faraonul Akhenaton şi pe zeul lui!”

Când a auzit vorbele mele, Kaptah a început să-şi sfâşie pânza care-i acoperea şoldurile, că tot nu avea un veşmânt mai bogat pe el ca să-l rupă, să-şi smulgă părul din cap şi noroiul cu care şi-l năclăise, ca să pară mai sărac, a început să se împrăştie în jurul lui şi plângând amarnic, mi-a spus:

— Nebunia aceasta te va sărăci complet şi oare de unde voi mai fi eu răsplătit pentru toate pe care le-am făcut eu în folosul tău? Te-a îmbolnăvit nebunia faraonului şi pe tine, din moment ce te-ai aşezat în cap ca să gândeşti cu picioarele. O, nenorocitul de mine, am ajuns să trăiesc şi o zi ca asta şi nici scarabeul nu ne mai poate ajuta; nu te aştepta să-ţi mulţumească cineva pentru că-i vei da să mănânce pâine pe gratis, aşa ceva n-ai să vezi niciodată. Cât despre blestematul de Horemheb, după ce, în numele prieteniei tale, mi-a mâncat aurul cu lingura, îmi răspunde la scrisorile prin care i-l cer înapoi că pot să vin şi să-l iau singur, dacă-l găsesc. Este mai rău decât un hoţ de morminte acest prieten al tău Horemheb, fiindcă dacă de la un hoţ nu te aştepţi să-ţi vezi aurul înapoi, de la unul care te minte că vei avea şi ceva câştig de pe urma împrumutului poţi să rămâi şi cu mintea rătăcită ca un nebun, când înţelegi că nu-ţi vei mai vedea niciodată aurul înapoi. Dar văd în ochii tăi că nu glumeşti, stăpânul meu, şi n-am încotro, trebuie să-ţi fac pe plac; se pare că bogăţia nu se prea lipeşte de tine.

L-am lăsat pe Kaptah să dea în continuare de băut sclavilor zdrenţăroşi şi hamalilor zdraveni şi să se târguiască cu cei care furaseră din temple vase sacre şi podoabe preţioase. Toţi oamenii respectabili se zăvorâseră în case şi străzile erau pustii, iar câteva temple, în care preoţii se baricadaseră, erau în flăcări. Am intrat în temple deja jefuite ca să distrugem numele falşilor zei de pe inscripţii şi acolo erau şi alţi oameni care îi erau credincioşi faraonului şi împreună cu ei am lovit cu ciocanele în inscripţii de au ieşit scântei din piatră. De la o zi la alta, zeul nostru a crescut şi n-am mai simţit nici foamea, nici setea, nici somn nu ne-a fost şi ne-am izbit de multe ori de rezistenţa preoţilor, îndârjiţi şi hotărâţi să-şi apere zeii, care ne-au atacat cu pietre şi cu ciomege, dar ne-am apărat şi noi cu ciocanele cu care spărgeam inscripţiile şi într-o zi, furios, Totmes a crăpat în două capul unui preot. De la o zi la alta munceam mai pătimaş, încercând să închidem ochii şi să nu vedem nimic din ceea ce se întâmpla în jurul nostru.

Oamenii din Teba sufereau de foame şi de mizerie, iar sclavii eliberaţi şi hamalii din port, după ce şi-au marcat teritoriile în port cu beţe albastre şi roşii, atacau şi jefuiau casele locuite de adepţii lui Amon sau casele nobililor, luând de acolo grâu, ulei şi tot ceea ce găseau şi gărzile faraonului erau neputincioase în faţa lor. Kaptah angajase oameni care să-i macine grâul şi să coacă pâine, dar săracii cărora li se împărţea pâinea le spuneau oamenilor lui Kaptah:

— Această pâine a fost furată de la săraci şi este drept să se întoarcă la săraci.

Nimeni nu mi-a binecuvântat numele, într-o singură lună mi-am pierdut toată averea, atâta tot.

După patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, în Teba era o stare de totală confuzie şi oamenii care altădată cântăreau aurul cerşeau acum la colţuri de stradă şi femeile lor îşi vindeau bijuteriile sclavilor, ca să poată cumpăra pâine pentru copii. Atunci a sosit Kaptah, noaptea, când era întuneric beznă, acasă la mine şi mi-a spus:

— Stăpânul meu, este timpul să fugi şi să te ascunzi undeva, fiindcă s-a terminat cu puterea lui Aton şi nu cred că vreun om respectabil va regreta acest lucru. Legea şi ordinea se întorc şi se vor întoarce şi zeii care au fost mai înainte de Aton, dar mai întâi, li se va oferi crocodililor din Nil o masă pe cinste, mai grozavă decât oricând, fiindcă preoţii au hotărât să cureţe sângele rău din tot Egiptul.

L-am întrebat:

— De unde ştii?

Şi el mi-a răspuns cu un aer inocent:

— Oare nu am fost eu întotdeauna un adorator secret al lui Amon? Le-am împrumutat mult aur preoţilor lui Amon, fiindcă ei îmi plătesc o dobândă bună şi prezintă o garanţie sigură cu pământurile pe care le-au amanetat. Ca să-şi salveze pielea, Ay a încheiat o înţelegere cu preoţii lui Amon, toţi nobilii şi bogătaşii Egiptului s-au întors la Amon, iar preoţii au chemat negrii din ţara Kuş şi au angajat şardani, care până acum furau prin sate. Este un adevăr, Sinuhe, morile au început să se învârtească invers şi să macine din nou grăunţe, dar pentru pâinea care se va face din grâul măcinat i se va mulţumi lui Amon, nu lui Aton. Zeii vechi se întorc, ordinea veche se va întoarce din nou şi-i mai bine aşa, că m-am săturat de starea aceasta confuză, chiar dacă acum, eu m-am îmbogăţit mai mult ca oricând.

Am fost şocat de vorbele lui şi am urlat la el:

— Faraonul Akhenaton nu va fi niciodată de acord cu aceasta.

Dar Kaptah a zâmbit răutăcios şi, frecându-şi ochiul orb, mi-a spus:

— Nici nu-i va cere nimeni permisiunea. Oraşul Orizontului lui Aton este deja blestemat şi toţi cei care au rămas acolo vor muri. Odată ajunşi la putere, preoţii lui Amon vor împiedica orice legătură cu Oraşul Orizontului lui Aton şi cei care vor rămâne acolo vor crăpa de foame. În felul acesta, faraonul va fi obligat să vină în Teba şi să se prosterneze în faţa lui Amon.

Mintea mi-a redevenit limpede şi am văzut, pentru o clipă, în faţa ochilor imaginea faraonului Akhenaton, ochii lui încărcaţi de o decepţie mai amară decât moartea. De aceea, i-am spus lui Kaptah:

— O astfel de umilinţă nu se va întâmpla, Kaptah. Am hoinărit pe multe drumuri împreună, tu şi cu mine. De aceea, Kaptah, noi trebuie să străbatem împreună şi acest drum până la capăt. Eu sunt acum sărac, dar tu eşti bogat. De aceea, cumpără lănci, săgeţi şi ciomege, împarte-le la sclavi şi la hamali şi cumpără gărzile ca să fie de partea faraonului. Eu nu ştiu ce-ar putea să iasă din asta, dar în această situaţie lumea nu a mai fost niciodată până acum şi poate că este singura ocazie care se oferă ca în lume să fie mai bine. Dar cred că atunci când pământul va fi împărţit şi toţi săracii vor avea unde să locuiască şi în grădini se vor juca şi copiii sclavilor, atunci, cu siguranţă, mulţimea se va linişti, fiecare îşi va vedea în continuare de treburile sale şi fiecare va face ce muncă îi va plăcea şi totul va fi mai bine ca mai înainte.

Pe Kaptah l-a apucat tremuratul şi mi-a spus:

— Stăpânul meu, eu nu mai vreau nicicum să mai muncesc din greu la bătrâneţe şi ei deja au pus nobili să învârtească morile de piatră, le lovesc copiii cu ciomegele şi femei de oameni bogaţi şi de nobili, ca şi fetele lor, slujesc pentru sclavi şi hamali în bordeluri, nicicum nu este bine, ci rău. Stăpânul meu, nu-mi cere să te urmez de această dată, fiindcă numai când mă gândesc la acest drum, îmi amintesc de labirintul întunecat în care te-am însoţit odată şi chiar dacă am promis că nu-ţi voi mai vorbi despre aceasta niciodată, trebuie să-ţi vorbesc acum: stăpâne, tu te pregăteşti să intri din nou într-un labirint întunecat şi nici măcar nu ştii ce te poate aştepta acolo, dar dacă te vei duce pe acest drum, s-ar putea să găseşti doar un monstru în putrefacţie şi moartea. După toate celea care ne-au fost date să le vedem, acest zeu al faraonului Akhenaton este şi mai îngrozitor decât zeul din Creta şi îi pune pe cei mai buni şi mai iscusiţi dintre egipteni să danseze în faţa taurilor lui şi-i trimite în labirinturi întunecate de unde

nimeni nu se mai întoarce, chiar dacă intră de bunăvoie, vesel, ţopăind şi încrezător în măiestria lui, crezând că va găsi acolo fericirea. Nu, stăpâne, în palatul Minotaurului eu nu voi mai intra încă o dată.

Nu a plâns, nici nu s-a mai văicărit ca altădată, mi-a vorbit serios, încercând să mă convingă să renunţ la intenţiile mele, şi mi-a spus:

— Dacă tu nu te gândeşti la tine sau la mine, gândeşte-te la Merit şi ia micuţul Thot, care te iubesc. Du-i pe ei de-aici într-un loc sigur, fiindcă viaţa lor nu va mai fi în siguranţă la Teba, când morile lui Amon vor începe să macine.

Patima mea era oarbă şi avertismentele lui le vedeam ca pe nebunii ale minţii lui şi i-am spus:

— Cine să se răzbune pe o femeie şi un copil mic? În casa mea ei sunt în siguranţă, fiindcă Aton va învinge: Aton trebuie să învingă, altfel, viaţa nu ar mai avea nici un sens. Şi mulţimea are dreptatea ei, de aceea se sperie de ceea ce doreşte faraonul. Dar cum de este posibil ca mulţimea să prefere să se întoarcă în regatul fricii şi întunericului? Adevărul este că labirintul întunecat despre care ai vorbit este casa lui Amon, nicidecum a lui Aton. Şi câţiva gardieni cumpăraţi şi câţiva nobili fricoşi nu sunt suficienţi pentru a-l răsturna pe Aton, care are tot poporul de partea lui.

Kaptah a spus:

— Eu am spus tot ceea ce aveam de spus: Aş fi vrut să-ţi dezvălui şi un anumit secret, dar mă gândesc că tot nu are nici o importanţă pentru tine, fiindcă nebunia ţi-a întunecat mintea. Să nu mă învinuieşti pe mine că nu ţi-am atras atenţia, dacă într-o zi ai să-ţi smulgi şi carnea de pe tine de disperare. Să nu mă învinuieşti pe mine dacă monstrul te va sfâşia din nou. Pe mine nu are cine să mă plângă, orice ar fi să mi se întâmple, fiindcă sunt un biet sclav, care nu a avut parte de copii care să-i jelească moartea. De aceea, te voi urma, stăpânul meu, pe ultimul drum, chiar dacă ştiu că totul este în zadar. Aşa că vom mai intra o dată împreună în întunericul labirintului, dar îngăduie-mi să iau o oală de vin cu mine.

Din acea zi Kaptah a început să bea şi a băut zile la rând de dimineaţa până seara şi de seara până dimineaţa, dar mi-a respectat întocmai poruncile şi le-a dat arme foştilor sclavi şi hamalilor din port, care-şi aveau garnizoana înconjurată de beţe roşii şi albastre şi i-a ademenit pe şefii gărzilor cu băutură la „Coada crocodilului” şi le-a dat daruri ca să fie de partea săracilor. Nu prea era o mare deosebire între setea fără de margini a lui Kaptah şi setea celorlalţi oameni; şi Totmes a băut în acea vreme cu o

furie sălbatică, au băut şi hoţii de furie, că tot aveau cu ce să plătească, au băut şi cei bogaţi până au isprăvit de vândut şi ultima bijuterie, toată lumea cumpăra vin cu înverşunare şi cred că fiecare gândea la fel: „Este cazul să mâncăm şi să bem cât putem, fiindcă nimeni nu ştie ce poate să mai aducă şi ziua de mâine”.

Într-o zi, la „Coada crocodilului” a venit un oarecare poet din Teba, care-i era dator până-n gât lui Kaptah şi căruia Kaptah îi dădea de băut, fiindcă spera că, odată şi-odată va primi ceva aur de la el. Ochii îi scăpărau, îşi mângâia nervos pletele şi deodată a spus;

— Ascultaţi! Am descoperit ceva mai uluitor decât toate ideile şi viziunile faraonului. Ascultaţi: Tot ceea ce se întâmplă în jurul nostru este rău şi greşit, minciuna învinge adevărul, cruzimea învinge bunătatea, răutatea învinge cinstea. Dar nu trebuie să fim trişti, fiindcă tot ceea ce se întâmplă este doar un vis. Când vom muri, ne vom trezi şi acest vis urât nu ne va mai deranja. N-aş avea nimic de spus dacă acest vis în care trăim ar fi frumos, aşa cum a fost mai înainte. Dar acum, am observat că toată lumea visează acelaşi vis urât şi-n visul acesta este doar neliniştea şi răul. De aceea, deşteptarea din vis este mai de dorit decât oricând. De aceea spun:

Totul nu este decât un regretabil vis urât
pe care eu îl văd.
Teba nu există, nici Nilul.
Nu există Egipt, nu sunt câmpii, nu sunt oraşe,
Nu sunt bogaţi, nu sunt săraci,
Nu sunt stăpâni, nici sclavi nu sunt.
Chiar şi viziunile faraonului
fac parte din visul meu.
Sunt deja sătul şi scârbit de visul meu,
Este mai rece decât cele mai sinistre închipuiri.
Astăzi mă voi trezi din vis,
Şi când mă voi trezi, nimic nu va mai fi.
Nu vor mai fi nici Egipt, nici faraon.

Şi, în timp ce a rostit ultimele cuvinte, şi-a scos pumnalul pe care îl avea ascuns sub veşminte şi l-a înfipt adânc în propriul gât. Sângele a împroşcat totul în jurul lui.

Uitându-se cu tristeţe la scaunele şi covoarele pline de sânge, Kaptah a oftat şi a spus:

— Ca şi cum nu ar fi fost de ajuns câtă pagubă mi-a făcut pe când trăia.

Dar vorbele acestui ciudat poet au trecut din gură în gură prin toată Teba şi mulţi oameni creduli şi liniştiţi, care erau sătui de zilele acelea pline de patimă nebună, şi-au spus:

„Viaţa noastră este doar un vis urât, moartea este plină de farmec, fiindcă este o deşteptare din acest coşmar. Să ieşim din această grotă întunecată a vieţii şi să găsim aurora calmă a morţii.” De aceea, mulţi oameni şi-au curmat zilele şi, mai înainte de a o face, şi-au omorât femeile şi copiii, să nu mai vadă răul care se întâmpla în Teba din cauza zeului Aton.

Foametea şi violenţa au domnit în Teba acelor vremuri, când regatul lui Aton coborâse pe pământ şi, în delirul lor, oamenii au băut cu furie vinul. Deja nu mai avea nici o importanţă Aton au Amon, important era acela care avea pumnii mai zdraveni şi vocea mai puternică, fiindcă doar cine putea să zbiere mai tare era ascultat. Dacă unul vedea în mâna altuia o pâine, i-o smulgea din mână şi spunea:

— Dă-mi mie pâinea; oare nu suntem noi fraţi în faţa lui Aton? Nu este drept ca eu să mor de foame în timp ce altul îşi umple burta.

Iar dacă îl vedea pe altul îmbrăcat cu veşminte fine de in, îi spunea:

— Dă-mi mie veşmintele tale, fiindcă noi suntem fraţi în faţa lui Aton şi nu se cuvine ca fratele meu să fie mai bine îmbrăcat decât mine.

Dar dacă pe gâtul cuiva sau pe veşmintele sale era cornul lui Amon, era pus să învârtească la moară sau să sape pământul sau i se dădea foc la casă, dar unii au fost chiar omorâţi şi azvârliţi în Nil, ca să-i mănânce crocodilii, fiindcă crocodilii ajunseseră să aştepte lângă debarcader, în port, şi nimeni nu-i deranja, iar clănţănitul dinţilor lor când îşi sfâşiau prada se amesteca cu gălăgia făcută de cei care-şi aveau tabăra înconjurată de beţele roşii şi albastre.

Domnea o mare dezordine în Teba şi cei care urlau mai tare spuneau:

— Noi suntem deasupra oricărei ordini şi noi stăpânim în numele lui Aton. Să ni se aducă tot grâul pentru a-l împărţi între noi, cei care suntem mai puternici şi avem dreptul la toate.

Şi cei mai puternici, într-adevăr, furau totul şi-i snopeau în bătaie pe cei care încercau să şterpelească şi ei ceva, furau pe întrecute şi-i omorau pe cei care încercau să li se opună, mâncau pe săturate, purtau veşminte de in

regal şi la gâturile lor atârnau podoabe din aur şi din argint. Printre ei erau bărbaţi cu nasul tăiat din cauza crimelor făptuite mai înainte, pe gleznele lor încă se mai vedeau urmele lăsate de lanţuri şi pe spinarea lor brazdele lăsate de loviturile de ciomege şi bice, dar ei se mândreau şi-şi dezgoleau spatele şi spuneau:

— Toate aceste suferinţe le-am îndurat pentru Aton, oare nu merităm acum să ne fie bine?

Era greu de ştiut dacă ei fuseseră trimişi la mină sau la învârtit morile de piatră ca adoratori ai cornului lui Amon şi că de acolo se întorseseră ca purtători ai crucii lui Aton, amestecându-se în mulţime.

Dar de palatul de aur, aflat pe celălalt mal al Nilului, nu se atingea nimeni, fiindcă era casa faraonului şi Ay, purtătorul sceptrului, purta în continuare sceptrul şi cravaşa ca înlocuitor ai faraonului în Teba şi-i adăpostea acolo pe preoţii lui Amon.

Aşa au mai trecut de două ori câte treizeci de zile şi regatul lui Aton pe pământ nu a mai durat mult şi s-a prăbuşit, fiindcă din ţara Kuş a venit armata de negri şi Ay a mai înrolat şi şardani, care au blocat toate drumurile şi chiar şi ţărmurile Nilului, ca nimeni să nu mai poată fugi din Teba. Adepţii cornului lui Amon s-au răsculat în acelaşi timp în toate oraşele Egiptului şi preoţii le-au dat arme, care erau ascunse în peşterile lui Amon, iar cei care nu aveau arme şi-au ascuţit prăjini, pe care le-au acoperit cu tablă de cupru, iar în vârful lor au lipit cu aluat bijuterii în loc de vârf de lance. O dată cu ei, s-au răsculat toţi aceia care doreau bine Egiptului şi chiar şi cei mai liniştiţi oameni, care până atunci încercaseră să se ţină departe şi să nu se amestece în nici un conflict, spuneau:

— Vrem să se întoarcă vechea ordine înapoi, nu este de ajuns noua ordine, deja Aton ne-a răscolit suficient.

4

Dar eu, Sinuhe, le-am spus oamenilor:

— Poate că s-au petrecut multe fărădelegi în aceste zile, poate că nedreptatea a înfrânt dreptatea şi că mulţi nevinovaţi au plătit pentru cei vinovaţi. Cu toate acestea, Amon este zeul tenebrelor şi groazei, care îi domină pe oameni din cauza ignoranţei lor. Aton este singurul zeu, fiindcă el trăieşte în noi înşine şi în jurul nostru; alţi zei nu există. De aceea, sclavi şi săraci, hamali şi servitori, luptaţi de partea lui Aton, voi nu aveţi nimic de pierdut, chiar dacă Amon va învinge, pentru că voi cunoaşteţi deja sclavia şi moartea. Luptaţi de partea faraonului Akhenaton, fiindcă un faraon asemenea lui încă nu s-a mai născut până acum pe pământ şi zeul Aton vorbeşte prin gura lui; o asemenea ocazie de înnoire a lumii încă nu a mai fost şi, probabil, nu se va mai ivi niciodată.

Dar sclavii şi hamalii au râs de mine zgomotos şi au spus:

— Nu ne mai împuia urechile cu atâtea baliverne, Sinuhe, despre Aton şi despre faraon; toţi zeii sunt la fel şi toţi faraonii sunt la fel. Dar tu, Sinuhe, eşti un om bun, chiar dacă eşti puţin cam naiv, tu ne-ai bandajat mâinile zdrobite şi ne-ai vindecat rănile fără să aştepţi de la noi nici o răsplată. De aceea, aruncă acel băţ din mâinile tale, pe care nici nu ştii prea bine să-l foloseşti, fiindcă tu nu eşti făcut pentru luptă şi dacă purtătorii cornului îl vor vedea în mâinile tale, te vor omorî. Nu are nici o importanţă că vom muri, ne-am pătat deja mâinile de sânge şi am trăit nişte zile bune, ne-am odihnit şi noi o dată în paturi moi, protejate de baldachine, şi am băut vin din cupe de aur, dar nu ştim dacă merită osteneala. În orice caz, ospăţul nostru s-a terminat şi vom lupta până la moarte, fiindcă cine a gustat o dată din libertate nu mai poate trăi fără ea, iar de gustul sclaviei nu ne este dor. Îngrijeşte-ne rănile şi alină durerile noastre, dacă aşa vrei, dar nu-ţi mai agita băţul aceia în mâini, că fără să vrem, ne pufneşte râsul şi ne tremură

lăncile în mâini, iar negrii, şardanii şi purtătorii cornului ne vor înfrânge mai repede.

Vorbele lor m-au deconcertat, totuşi, am aruncat băţul şi am adus de acasă instrumentele mele de medic la „Coada crocodilului” unde am început să-i îngrijesc pe răniţi. A durat trei zile şi trei nopţi lupta în Teba şi, în acest timp, mulţi oameni au schimbat crucea pe corn şi s-au ascuns în case şi pivniţe, în magaziile de cereale şi în târnele goale din port. Sclavii şi hamalii au luptat în continuare, au continuat lupta şi aceia care aveau nasul şi urechile tăiate, care ştiau că pot fi recunoscuţi cu uşurinţă şi omorâţi, după ce Amon îl va fi învins pe Aton. Trei zile şi trei nopţi a durat lupta, sclavii şi hamalii din port au dat foc caselor şi au luptat şi noaptea la lumina caselor care ardeau, dar şi negrii şi şardanii au incendiat case şi le-au jefuit şi i-au lovit pe toţi cei care le ieşeau în cale, fie ei purtători de cruce sau de corn. Comandantul lor era acelaşi Pepitaton, cel care masacrase mulţimea pe drumul sfincşilor cu cap de berbec şi în faţa templului lui Amon, dar acum numele lui era Pepitamon şi Ay îl numise în fruntea şardanilor şi negrilor, fiindcă el era cel mai instruit dintre comandanţii faraonului.

Cât despre mine, Sinuhe, eu am curăţat, am cusut şi am bandajat rănile sclavilor şi hamalilor şi Merit a sfâşiat în bucăţi toate hainele mele, pe ale ei şi pe ale lui Kaptah, pentru a folosi fâşiile de pânză ca bandaje, iar micuţul Thot le-a dat vin să bea celor care aveau dureri prea mari. Cei care puteau continuau lupta aşa răniţi cum erau: în ultima zi, lupta s-a purtat doar în port şi în partea săracă a oraşului şi negrii şi şardanii, obişnuiţi cu războiul, au cosit în mulţime ca-n grâul de pe câmp, a curs atunci în valuri sângele pe străzile din port. Niciodată nu a fost atâta moarte în ţara Kemi ca în acea zi şi dacă cineva cădea şi nu mai avea putere să se ridice, negrii, şardanii şi purtătorii cornului îi împungeau cu lăncile, la fel făceau şi sclavii şi hamalii cu cei care le cădeau în mână. Dar despre toate acestea nu am ştiut prea multe atunci, fiindcă eu eram la „Coada crocodilului” şi mă ocupam de răniţi, nu aveam eu atunci timp să privesc la ceea ce se întâmplă în jurul meu: tot ceea ce am făcut eu atunci, am făcut doar pentru faraonul Akhenaton, aşa cred dar nu sunt atât de sigur, fiindcă nimeni nu ştie ce este în propria-i inimă.

Sclavii şi hamalii aleseseră drept conducători pe câţiva dintre cei mai zdraveni şi mai gălăgioşi şi aceştia au venit la „Coada crocodilului” în toiul luptei din ultima zi să bea nişte vin ca sa mai prindă puteri. Ei erau nişte

bărbaţi voinici şi fioroşi şi luptau ca nebunii: au râs, m-au bătut pe umăr şi mi-au spus:

— Am pregătit pentru tine o târnă din papură în care să te ascunzi, Sinuhe, că doar n-ai vrea şi tu să atârni spânzurat cu capul în jos pe zidurile Tebei în această noapte alături de noi. Să ştii că nu vei mai avea timp să te ascunzi, Sinuhe, dacă nu mergi acum; de altfel, este inutil să-i îngrijeşti pe cei răniţi, că tot vor fi omorâţi până seara.

Dar eu m-am împotrivit şi le-am spus:

— Eu sunt medic regal şi nimeni nu va avea curajul să mă atingă.

Când au auzit vorbele mele, i-a apucat râsul, au râs cu lacrimi, au băut vin pe întrecute, au spus că degeaba sunt eu medic bun, dacă prostia din capul meu nu o pot vindeca, după care s-au întors la luptă.

După ce ei au plecat, a venit Kaptah şi mi-a spus:

— Sinuhe, casa ta arde şi nişte purtători ai cornului au rănit-o pe Muti, fiindcă ea i-a ameninţat cu maiul, când au dat foc casei. Este timpul să-ţi îmbraci veşmintele din in fin şi să-ţi pui însemnele demnităţii tale regale, ca să nu fii omorât. Lasă-i odată pe aceşti sclavi şi bandiţi cu rănile lor cu tot, vino cu mine în camera din spate a cârciumii ca să ne îmbrăcăm pentru a fi pregătiţi să-i întâlnirii pe comandaţii preotului Ay. Am dosit câteva amfore de vin bun de aceşti hoţi, ca să putem face pace cu preoţii şi cu ofiţerii şi ca să-mi pot continua, respectat de toată lumea, meseria. Merit mi-a înconjurat gâtul cu mâinile ei şi m-a rugat:

— Salvează-te, Sinuhe, şi dacă nu vei să o faci pentru tine, fă-o de dragul meu şi al micuţului Thot.

Dar oboseala, decepţia şi moartea, zgomotul luptei mă ameţiseră atât de tare, că nu-mi mai simţeam inima şi am spus:

— Nu mai au nici o importanţă nici casa, nici eu, nici tu, nici Thot. Sângele care se varsă acum este sângele fraţilor mei în faţa lui Aton şi eu nu mai vreau să trăiesc, dacă regatul lui Aton moare.

Oare de ce voi fi rostit eu acele vorbe nebune, nu ştiu, parcă altcineva a vorbit din mine atunci, nu biata mea inimă slabă, tăvălită în murdăria acestei lumi ca o cârpă.

Nici nu ştiu dacă ar mai fi fost timp de fugă, fiindcă imediat după ce am rostit acele vorbe nebune, şardanii au forţat uşa cârciumii şi au intrat, conduşi de un preot cu capul complet ras şi cu chipul sclipind de ulei. Şi-au început să-i măcelărească pe răniţi; mai întâi preotul le crăpa ochii cu

cornul sacru al lui Amon, apoi negrii pictaţi săreau cu picioarele pe burta lor şi sângele ţâşnea ca un izvor din rănile deschise. Preotul urla:

— Aici este cuibul lui Aton, să fie curăţat prin foc.

Şi în faţa ochilor mei, ei au crăpat cu pumnalul capul micuţului Thot şi au omorât-o cu lancea pe Merit, care încercase să-l protejeze pe Thot, strângându-l la pieptul ei: n-am putut face nimic, preotul m-a împuns cu cornul în cap, am căzut şi nu am mai ştiut nimic din cele ce s-au mai întâmplat.

Când mi-am venit în fire, eram pe stradă, în faţa „Cozii crocodilului”, şi mai întâi nu am înţeles unde sunt şi am crezut fie că visez, fie că am murit. Preotul plecase, iar soldaţii beau vinul oferit de Kaptah: ofiţerul care era cu ei bătea nervos din cravaşa ţintuită cu argint şi-i îndemna pe soldaţi să se grăbească, pentru a continua lupta. „Coada crocodilului” ardea în faţa mea ca stuful uscat de la malul Nilului, fiindcă era din lemn. Atunci mi-am amintit totul şi am încercat să mă ridic în picioare, dar nu aveam nici o putere. M-am târât în coate şi în genunchi şi am pătruns prin foc în casă să mor lângă Merii şi lângă Thot, nu mai voiam nimic altceva. Părul şi veşmintele de pe mine au început să ardă, dar Kaptah, urlând, m-a tras din flăcări şi m-a tăvălit prin praful de pe stradă, ca să stingă focul care ardea pe mine. Soldaţii râdeau şi-şi loveau genunchii, fiindcă pentru ei era un spectacol amuzant. Kaptah le-a spus:

— Cred că lui i s-a tulburat mintea când preotul l-a pedepsit pe nedrept lovindu-l cu cornul în cap, fiindcă el este medic regal şi nimeni nu are dreptul să-l atingă. De altfel, el este şi preot al lui Amon şi dacă s-a înveşmântat în aceste zdrenţe şi nu are la vedere însemnele demnităţii lui, este pentru că a vrut să se protejeze de furia mulţimii.

Stăteam în praful drumului cu capul în mâini, lacrimile îmi şiroiau pe obraji şi gemeam: „Merit. Merit, Merit a mea”.

Dar Kaptah m-a lovit cu piciorul şi mi-a şoptit:

— Te mai şi vaiţi, nebunule ! Oare nu ne-ai făcut deja destul rău tuturor cu nebunia ta?

Dar când soldaţii au plecat, el a venit lângă mine, şi-a pus capul pe umărul meu şi în glasul lui a fost toată amărăciunea din lume când mi-a spus:

— Trebuie să te întorci la realitate, stăpâne, fiindcă măsura ta este plină, nici o picătură de amar nu mai încape acolo şi tu ştii asta. De aceea îţi spun, deşi este prea târziu, că Thot a fost fiul tău, el s-a născut din sămânţa ta,

după ce ai strâns-o la piept prima oară pe Merit. Ca să te trezeşti la realitate, de aceea ţi-o spun, nu ţi-aş fi spus-o, după cum nici Merit nu a făcut-o, fiindcă ea a fost o femeie mândră şi singură, tu ai părăsit-o şi ai preferat Oraşul Orizontului lui Aton cu faraonul lui nebun. O, zei, era din sângele tău acel băieţel, sufletul meu nenorocit de sclav se lumina când mă uitam la el, oare cum ai putut să fii atât de nebun, oare cum de nu ţi-ai văzut ochii când te-ai uitat în ochii lui, oare cum de nu ai văzut conturul buzelor tale în buzele lui? Mi-aş fi dat viaţa dacă aş fi putut să-i salvez: din cauza nebuniei tale nu i-am putut adăposti la timp, fiindcă Merit nu a vrut să plece de lângă tine, deşi am rugat-o în genunchi să se salveze. Din cauza nebuniei tale au murit ei, de aceea doresc să te trezesc acum la realitate, stăpâne.

Vorbele lui m-au răscolit şi mai mult, m-am uitat la el şi l-am întrebat:

— Este adevărat?

Dar, gândindu-mă bine la toate cele ce au fost să fie, nu am mai avut nevoie de răspunsul lui ca să ştiu că este adevărat. Am rămas în praful drumului abătut şi nici nu am mai plâns, nu am mai simţit nici o durere, toate simţămintele au îngheţat în mine, s-au înecat în inima mea atunci şi nu am mai ştiut nimic din toate ce au fost să mi se întâmple mie.

„Coada crocodilului” a ars atunci până la temelii în faţa mea, flăcările îmi înfierbântau capul şi fumul mă ameţea, eram, de altfel, ameţit şi de la lovitura pe care o primisem în cap de la preotul lui Amon, în capul meu ardeau trupurile lui Thot şi Merit, frumosul trup al lui Merit. Trupurile lor au ars lângă trupurile sclavilor şi hamalilor omorâţi şi nu le-am putut conserva pentru eternitate.

Thot fusese fiul meu şi, dacă era adevărat ceea ce presupuneam, prin vinele lui cursese sângele faraonilor. Dacă aş fi ştiut, poate că toate ar fi fost altfel, fiindcă, de dragul unui copil, un om poate face ceea ce pentru el însuşi nu este în stare să facă. Dar toate erau deja departe şi sângele lui sacru ardea împreună cu sângele sclavilor şi hamalilor, poate că Merit ascunsese şi faţă de Thot că eu îi sunt tată, atât de mare îi fuseseră singurătatea şi mândria. Eram în praful străzii şi contemplam flăcările care mistuiau pe cele mai dragi fiinţe din lume şi care-mi învălmăşeau gândurile.

După aceea, totul mi-a fost indiferent şi amintirile îmi sunt confuze, m-am ţinut după Kaptah ca un câine şi m-am dus unde a vrut el. Aşa am ajuns la piaţa din port, unde preotul Ay şi comandantul Pepitamon erau aşezaţi pe

jilţuri din aur. Măcelul se terminase, în partea săracă a oraşului casele încă mai ardeau, iar purtătorii cornului îi aduceau pe prizonieri în faţa lui Ay şi a lui Pepitamon. Toţi cei care fuseseră prinşi cu arme în mâini erau spânzuraţi şi atârnaţi cu capul în jos pe zidurile Tebei, toţi cei care fuseseră găsiţi cu prăzi, pe care le furaseră, erau aruncaţi ca să fie devoraţi de crocodilii din Nil, toţi bărbaţii care aveau la gât sau pe veşminte crucea lui Aton erau bătuţi cu ciomegele şi trimişi la muncă forţată în mine, femeile lor erau date şardanilor şi negrilor ca să se distreze cu ele, iar copiii erau strânşi ca să fie crescuţi ca orfani în templul lui Amon. Moartea făcea ravagii în continuare în Teba, Ay nu avea nici un pic de milă, fiindcă îi voia de partea lui pe preoţii lui Amon. El spunea:

— Egiptul este curăţat acum de tot sângele rău.

Pepitamon spumega de mânie, fiindcă sclavii şi hamalii din port îi jefuiseră casa şi deschiseseră cuştile cu pisici, mâncaseră hrana pisicilor, dăduseră laptele şi smântână pisicilor copiilor lor, încât pisicile lui suferiseră de foame şi se sălbăticiseră De aceea el nu a avut nici un pic de milă şi în două zile toate zidurile Tebei au fost pline de cadavrele bărbaţilor, care atârnau cu capul în jos.

După aceea, fericiţi, preoţii au pus la loc statuia lui Amon în Templu şi au sacrificat pentru Amon şi jertfele au fost mari. Şi celelalte statui de zei s-au întors la locurile lor în temple şi preoţii au spus mulţimii:

— Nu va mai fi foame şi nu vor mai fi lacrimi în ţara Kemi, fiindcă Amon s-a întors şi Amon îi va binecuvânta pe toţi aceia care cred în el. Vom însămânţa din nou câmpurile lui Amon, grâul va rodi de o mie de ori mai mult ca înainte, mulţumirea şi bogăţia se vor întoarce în Egipt.

Cu toate acestea, după aceea, a fost o foamete înspăimântătoare în Teba şi nu era casă în care să se poată usca odată şi-odată lacrimile, fiindcă şardanii şi negrii jefuiau pe întrecute, cu obrăznicie în Teba, fără să mai facă nici o deosebire între cruce şi corn, violau femeile şi vindeau copiii ca sclavi, nu putea Pepitamon să-i mai oprească şi nici puterea lui Ay nu era de-ajuns ca să-i liniştească, de aceea, ei spuneau: „Puterea este în metalul lăncilor noastre, puterea este în ciomegile noastre. Ţineţi-vă gurile, dacă nu vreţi să ne supăraţi”.

Egiptul nu mai avea faraon, fiindcă preoţii lui Amon îl declaraseră pe Akhenaton faraon fals şi-i blestemaseră oraşul şi hotărâseră că succesorul lui, pentru a fi recunoscut faraon, trebuia să se întoarcă în Teba, să se încline în faţa lui Amon şi să-i aducă jertfe.

În acea stare confuză, Ay l-a numit pe Pepitamon guvernator al Tebei şi a hotărât să plece degrabă la Oraşul Orizontului lui Aton, ca să-l determine pe Akhenaton să renunţe de bunăvoie la coroanele Egiptului, şi astfel să-şi consolideze propria putere, numind el însuşi succesorul la tronul Egiptului. El mi-a spus:

— Însoţeşte-mă, Sinuhe, s-ar putea să am nevoie de sfaturile unui medic, pentru a-l putea determina pe faraon să cedeze.

I-am răspuns:

— Te urmez, Ay, fiindcă vreau ca măsura mea să se umple până la capăt.

Dar el nu a înţeles ce am vrut să spun.

5

Am călătorit împreună cu preotul Ay înapoi în Oraşul Orizontului lui Aton, reşedinţa faraonului blestemat, dar şi Horemheb, care auzise deja la Tanis despre cele întâmplate în Teba şi în alte oraşe de pe malul Nilului, şi-a echipat în grabă corăbiile de război şi a navigat spre Oraşul Orizontului lui Aton. Şi în tot timpul cât a durat această călătorie a lui în susul Nilului, toate oraşele şi satele de la mal s-au liniştit, fiindcă s-au redeschis templele interzise şi s-au pus la locurile lor statuile zeilor şi cred că, pentru încă o dată, crocodilii au preaslăvit numele lui Horemheb. Dar el era grăbit să ajungă în Oraşul Orizontului lui Aton în acelaşi timp cu Ay, ca să-şi dispute puterea cu Ay şi, de aceea, el i-a iertat în marea lui grabă pe toţi sclavii care se predaseră de bunăvoie şi nu i-a pedepsit nici pe aceia care au schimbat crucea lui Aton pe cornul lui Amon. Ca răspuns, mulţimea i-a slăvit generozitatea, chiar dacă această generozitate a lui nu pornea din inimă şi în spatele ei se ascundea dorinţa de a întări armata cu acei oameni faţă de care a fost generos. Şi preoţii lui Amon l-au salutat şi aclamat în toate oraşele şi satele pe lângă care corabia lui de război a trecut, fiindcă el a fost acela care a poruncit să se deschidă din nou templele şi să se pună la loc statuile zeilor, la fel ca în alte timpuri, şi a adus jertfe la altarele zeilor ale căror statui nu mai putuseră fi găsite şi a adus jertfe încă la câţiva zei, aşa cum s-a nimerit.

Oraşul Orizontului lui Aton era deja considerat un pământ blestemat şi toţi purtătorii cornului supravegheau drumurile care duceau la el şi-i omorau pe toţi cei care ieşeau din oraş şi nu consimţeau să schimbe crucea cu cornul şi să-i aducă jertfe lui Amon. Ei îngrădiseră oraşul chiar şi pe Nil cu lanţuri de cupru.

Nu am recunoscut Oraşul Orizontului lui Aton de pe corabie, o tăcere de moarte se aşternuse deja peste oraş, florile din parcuri erau veştejite şi iarba

arsă de soare, fiindcă de mult, nimeni nu mai uda parcurile şi plantaţiile. Nu mai cântau păsările în arborii arşi de soare şi o duhoare putredă de moarte plutea peste oraş. Nobilii îşi abandonaseră palatele şi servitorii au fost cei dintâi care, după ei, au fugit din oraş, au fugit şi constructorii şi cei care tăiau piatra în munţi şi au lăsat totul acolo, nimeni nu s-a încumetat sa ia un blid cu el din oraşul blestemat. Câinii muriseră în cuştile lor şi caii în grajduri, cu picioarele tăiate de sclavii fugari. Frumosul oraş al Orizontului lui Aton era mort şi mirosul morţii mi-a răscolit pântecele când am intrat acolo.

Doar faraonul Akhenaton şi familia lui nu părăsiseră palatul de aur şi împreună cu ei rămăseseră cei mai credincioşi slujitori, cei care credeau în Aton, şi curtenii bătrâni, care nu-şi puteau imagina viaţa altfel decât în preajma faraonului, care trăiseră atât în Teba cât şi în Oraşul Orizontului lui Aton numai în palatul de aur. Nimeni nu avea habar de ceea ce se întâmpla în afara palatului, fiindcă de două luni nici un mesager nu mai sosise în Oraşul lui Aton. Nici mâncare nu mai era în palat şi toată lumea se mulţumea să mănânce la fel ca faraonul, doar pâine uscată şi fiertură de cereale. Totuşi, cei întreprinzători pescuiau în Nil sau prindeau păsări, îşi pregăteau mâncare şi mâncau pe ascuns.

Preotul Ay m-a trimis mai întâi pe mine la faraon, ca să-i povestesc despre cele întâmplate; faraonul avea încredere în mine, fiindcă îi eram prieten. Aşa am ajuns în faţa faraonului, dar totul în mine era încremenit şi eu nu am fost nici trist, nici vesel când l-am revăzut; pentru el, inima mea nu mai era deschisă.

El şi-a ridicat faţa cenuşie şi consumată de boală spre mine, m-a privit cu ochii stinşi şi m-a întrebat:

— Sinuhe, doar tu eşti singurul care s-a întors la mine?

I-am răspuns:

— Vechii zei domnesc din nou în Egipt şi preoţii din Teba aduc jertfe lui Amon, iar mulţimea se bucură de această schimbare. Ei te-au blestemat pe tine, faraonule Akhenaton, şi au blestemat şi oraşul tău. Numele tău a fost blestemat pentru eternitate şi şters de pe toate inscripţiile.

El şi-a mişcat neliniştit braţele şi emoţia de care era cuprins i-a înroşit obrazul când mi s-a adresat din nou:

— Nu te întreb despre ceea ce se petrece în Teba, te întreb: „Unde sunt credincioşii mei, unde sunt toţi cei pe care eu îi iubesc?"

I-am răspuns:

— Lângă tine, întotdeauna, este frumoasa regină Nefertiti, şi fiicele tale sunt lângă tine. Tânărul Smenkhkare pescuieşte cu lancea peşti din Nil, fluviul sacru, iar Tut se joacă cu păpuşile lui de-a înmormântarea, ca de obicei. Ce rost mai are să-ţi aduci aminte de alţii?

El m-a întrebat:

— Unde este prietenul meu Totmes, care este şi prietenul tău, pe care-l iubesc? Unde este el, sculptorul care face piatra să trăiască pentru eternitate?

— A murit pentru tine, faraonule Akhenaton, am spus eu, a murit pentru tine, bietul meu prieten. Negrii pictaţi l-au tăiat cu lăncile lor şi i-au aruncat cadavrul în Nil, ca să aibă ce mânca crocodilii, el ţi-a fost credincios. Poate că şi el şi-a bătut joc de patul tău, dar nu are nici un rost să-ţi aminteşti acum de acest lucru, când şacalii urlă în atelierul lui ca în deşert şi elevii lui au fugit, după ce au sfărâmat în bucăţi sculpturile pe care el le-a lucrat pentru eternitate.

Faraonul Akhenaton şi-a agitat mâinile, ca şi cum ar fi vrut să dea la o parte o pânză de păianjen de pe faţa lui. Apoi el mi-a enumerat multele nume ale oamenilor care i-au fost dragi şi la câteva nume eu am răspuns: „El a murit pentru tine, Akhenaton”, dar la cele mai multe, am spus: „El aduce jertfe lui Amon, înveşmântat în straie de sărbătoare, şi-ţi blestemă numele, faraonule Akhenaton”. La urmă, i-am spus:

— Regatul lui Aton s-a scufundat, Akhenaton. Nu mai domneşte Aton pe pământ, doar Amon domneşte din nou.

Privea fix în faţă, cu ochii goi, îşi agita braţele descărnate fără încetare şi mi-a spus:

— Da, da, ştiu deja totul. Viziunile pe care le-am avut mi-au dezvăluit totul. Regatul etern nu poate exista pe un pământ mărginit. Toate sunt ca mai înainte şi teama şi ura şi nedreptatea continuă să domnească în lume. De aceea, ar fi fost mai bine să fi murit sau şi mai bine ar fi fost să nu mă fi născut niciodată în această lume, ca să văd tot răul care se întâmplă pe pământ.

Orbirea lui mă enerva şi i-am spus cu răutate:

— Tu nu ai văzut decât o bucăţică din răul pe care tu însuţi l-ai provocat, faraonule Akhenaton. Sângele fiului tău nu a curs pe mâinile tale şi inima ta nu a fost frântă de durere că femeia pe care tu ai iubit-o a fost ucisă în faţa ochilor tăi. Vorbe goale sunt vorbele pe care le rosteşti, faraonule Akhenaton, vorbe goale.

El mi-a spus obosit:

— Pleacă de lângă mine, Sinuhe, fiindcă eu sunt cauza răului. Pleacă de lângă mine, nu mai are nici un rost să mai suferi pentru mine. Du-te, sunt sătul să-ţi mai privesc faţa, m-am săturat să mai văd feţele oamenilor, fiindcă după fiecare faţă de om se ascunde o fiară sălbatică.

M-am aşezat pe dalele de piatră din faţa lui şi i-am spus:

— Eu nu te voi părăsi niciodată, faraonule Akhenaton, fiindcă vreau să-mi fie plină măsura, cupa mea trebuie să fie plină de amar, probabil că pentru asta m-am născut pe pământ şi acest lucru a fost scris în stele încă mai înainte de a mă fi născut. Află că preotul Ay vine să te vadă şi, dinspre nord, Horemheb şi-a anunţat prin trâmbiţe sosirea şi a rupt deja lanţul de cupru de pe Nil ca să intre în oraşul lui Aton.

El a zâmbit uşor, şi-a ridicat braţele şi a spus:

— Ay şi Horemheb, crima şi lancea, doar ei mi-au mai rămas credincioşi şi vin să mă vadă.

După aceea, el nu mi-a mai adresat nici o vorbă, nici eu nu i-am mai spus nimic, am ascultat în tăcere amândoi susurul clepsidrei până ce Ay şi Horemheb au ajuns în faţa faraonului. Ei se certaseră violent mai înainte de a ajunge, feţele lor erau întunecate de supărare, respiraţia le era agitată şi i s-au adresat faraonului în acelaşi timp, fără nici un pic de respect.

Ay a spus:

— Trebuie să abdici, faraonule Akhenaton, dacă vrei să-ţi salvezi viaţa. Smenkhkare va domni în locul tău şi se întoarce la Teba şi va aduce jertfe lui Amon, abia după aceea preoţii îl vor unge faraon şi-i vor pune pe cap coroanele roşie şi albă.

Dar Horemheb l-a întrerupt pe Ay şi a spus:

— Lancea mea va apăra coroana ta, faraonule Akhenaton, dacă te vei întoarce în Teba şi vei consimţi să aduci jertfe zeului Amon. Poate că vor murmura puţin preoţii, dar se vor linişti şi vor uita să mai murmure când tu vei declara războiul sfânt pentru recucerirea Siriei.

Faraonul Akhenaton i-a privit îndelung pe amândoi cu faţa lui suptă de suferinţă şi susurul de pe buzele lui era încremenit ca susurul unui mort când le-a spus:

— Voi trăi şi voi muri ca faraon. Niciodată nu mă voi umili să aduc jertfe unui zeu fals. Niciodată nu mă voi înjosi să declar un război pentru a-mi salva tronul cu preţul sângelui. Faraonul a vorbit.

După ce a rostit aceste vorbe, el şi-a acoperit faţa cu faldurile veşmântului şi a plecat lăsându-ne singuri în marea sală a tronului, cu mirosul morţii, care pătrundea prin toate crăpăturile pereţilor palatului.

Ay şi-a desfăcut braţele a neputinţă şi s-a uitat la Horemheb. Şi Horemheb şi-a desfăcut braţele şi l-a privit pe Ay. Eu eram aşezat pe dalele de piatră, nici nu aveam putere să stau în picioare, de altfel, şi mă uitam tăcut la ei. Deodată, Ay a zâmbit răutăcios şi a spus:

— Horemheb, lăncile sunt la picioarele tale, tronul Egiptului este al tău. Pune-ţi pe cap dubla coroană, la care ştiu că râvneşti pătimaş.

Dar Horemheb s-a prefăcut că râde, după care a spus:

— Eu nu sunt chiar atât de nebun. N-ai decât să păstrezi pentru tine această jegoasă coroană, dacă vrei, fiindcă dacă aş încerca să mă sprijin pe vârful lăncilor mele, mi-ar intra în fund încât nici strămoşii mei, care n-au fost faraoni, nu m-ar putea ajuta să mai scap de ele. Tu ştii prea bine că nimic din ceea ce a fost înainte nu se va întoarce aşa repede, după toate cele petrecute, şi că Egiptul va trece prin foame şi prin război; dacă aş fi atât de prost ca să iau acum coroana, mulţimea m-ar acuza pe mine pentru tot răul care mai urmează să se întâmple şi ţie îţi va fi mai uşor să mă răstorni atunci când se va ivi un moment prielnic, nu-i aşa?

Ay a spus:

— Deci, Smenkhkare, dacă el acceptă să se întoarcă în Teba. Dacă nu, Tut, care sigur că va fi de acord. Soţiile lor au sângele sacru al faraonilor, întoarcă-se ura mulţimii spre ei, până ce vremurile vor fi mai bune!

— Şi în umbra lor vei domni tu, a completat Horemheb.

Dar Ay a spus:

— Tu uiţi că a ta este armata şi că tu eşti acela care trebuie să-i distrugi pe hitiţi. Şi că, dacă îi vei distruge, nimeni nu va mai fi mai puternic decât tine în ţara Kemi.

S-au tot împuns unul pe altul cu vorbele mult timp, până când au constatat că destinul îi lega şi că nu ar fi putut reuşi nici unul fără ajutorul celuilalt.

Într-un sfârşit, Ay a spus:

— Recunosc că m-am străduit din toate puterile mele să te răstorn, Horemheb, dar tu eşti acum mai puternic decât mine, fiu al şoimului, şi nu pot face abstracţie de tine dacă hitiţii vor năvăli în Egipt şi puterea mea nu-mi va mai da nici o mulţumire, fiindcă eu ştiu că un oarecare Pepitamon este incapabil să ducă un război împotriva hitiţilor, chiar dacă el este un

călău desăvârşit. Fie, aşadar, această zi, ziua alianţei noastre, Horemheb; numai împreună noi vom putea guverna Egiptul, separat ne vom prăbuşi amândoi. Fără mine, armata ta este neputincioasă, fără armată, Egiptul este pierdut. Deci, să jurăm pe toţi zeii Egiptului că, începând de astăzi, vom fi împreună. Eu sunt deja un bărbat bătrân şi de aceea vreau acum să simt gustul puterii, tu eşti încă tânăr şi mai ai timp să aştepţi.

— Nu mă vor face mai fericit coroanele Egiptului, a spus Horemheb; poate că un război adevărat mă va face, într-adevăr, fericit. Dar oare ce garanţie pot avea de la tine, Ay, că nu mă vei trăda cu prima ocazie?

Ay şi-a deschis braţele în lături şi a spus:

— Ce garanţie îţi pot da eu? Oare armata nu este o garanţie destul de durabilă?

Faţa lui Horemheb s-a întunecat şi el s-a uitat la pereţi oarecum jenat şi a râcâit dalele de piatră cu sandalele lui, ca şi cum ar fi vrut să-şi înfigă degetele de la picioare în nisipul de sub ele. Apoi a spus:

— O doresc pe prinţesa Baketaton de soţie. Într-adevăr, vreau să sparg o amforă împreună cu ea şi chiar dacă cerul şi pământul se vor destrăma, nu mă vei putea împiedica să o fac.

Ay a exclamat surprins:

— Aha, acum înţeleg unde te duce gândul, eşti mai viclean decât bănuiam şi încep să te respect mai mult. Ea deja şi-a schimbat numele în Baketamon şi preoţii lui Amon nu au nimic împotriva ei, fiindcă prin vinele ei curge sângele sacru al marelui faraon. Este un plan perfect; căsătorindu-te cu ea, tu ai putea avea un drept legitim la tronul Egiptului, un drept mai direct chiar decât soţii fiicelor lui Akhenaton, fiindcă ele sunt din sângele falsului faraon. Într-adevăr, Horemheb, tu ai găsit o soluţie uluitoare, numai că eu nu pot să o accept, fiindcă aş fi în mâinile tale, da, nu aş mai avea nici o putere asupra ta.

Dar Horemheb a urlat la el:

— Păstrează-ţi coroanele tale împuţite, Ay. Mai mult decât toate coroanele lumii, eu o doresc pe ea şi am dorit-o din prima clipă, când am văzut-o în palatul de aur. Vreau să-mi amestec sângele cu sângele marelui faraon, ca din coapsele mele să se zămislească marii faraoni ai Egiptului. Tu nu doreşti decât coroanele Egiptului, Ay. Le vei avea. Când tu vei socoti că a venit momentul, eu te voi sprijini cu sabia mea, dar dă-mi prinţesa şi eu voi domni după tine; chiar dacă vei avea norocul să trăieşti mult, încă este timp să aştept, după cum ai spus.

Ay şi-a frecat buzele cu mâna şi a meditat îndelung şi faţa lui, de la o clipă la alta, a căpătat o expresie mai mulţumită, fiindcă găsise un mijloc pentru a-l domina pe Horemheb. Eu stăteam pe dalele de piatră şi-i ascultam uimit şi mă gândeam ce fel de inimi pot bate în piepturile unor oameni care-şi pot disputa coroanele Egiptului, deşi faraonul Akhenaton era încă în viaţă şi respira şi el ca şi ei într-una dintre încăperile din apropierea noastră.

Ay a spus:

— Tu ţi-ai aşteptat deja destul de mult prinţesa, dar trebuie să o mai aştepţi puţin, fiindcă mai întâi trebuie să câştigi un război dificil. Mai este nevoie de timp şi pentru a o face pe prinţesă să consimtă, fiindcă ea te dispreţuieşte din cauză că tu nu eşti nobil prin naştere. Dar eu ştiu cum să o fac să cedeze şi, pe toţi zeii Egiptului, îţi jur că în ziua în care capul meu va purta coroana roşie şi coroana albă, cu mâinile mele voi sparge o amforă între tine şl prinţesă. Mai mult decât atât eu nu pot să accept, aşa că târguiala noastră se încheie aici.

Nici Horemheb nu mai voia să se târguiască, aşa că a spus:

— De acord. Să ducem deci această învoială la împlinire şi am încredere că nu mă vei înşela, fiindcă eşti prea dornic să porţi coroanele, care, la drept vorbind, nu sunt decât nişte jucării pentru copii.

Ei fuseseră atât de pătimaşi în discuţia lor, încât uitaseră că şi eu sunt acolo şi când m-a văzut, Horemheb a fost uimit şi enervat şi a spus:

— Sinuhe, tu eşti încă aici? Îmi pare rău, dar pentru tine, astăzi este o zi rea, fiindcă ai auzit lucruri pe care urechile tale nu trebuiau să le asculte, de aceea, trebuie să te omor, deşi nu-mi face nici o plăcere, fiindcă-mi eşti prieten.

Vorbele lui m-au făcut să pufnesc în râs, fiindcă ei amândoi, care aveau o origine obscură, îşi disputaseră coroanele Egiptului, în timp ce eu poate că eram singurul moştenitor de drept al marelui faraon. Nu-mi puteam opri râsul pentru toate prostiile astea care-mi treceau prin cap, mi-am pus mâinile la gură şi am râs ca o babă isterică.

Ay s-a simţit jignit de râsul meu şi a spus:

— Tu nu ai nici un motiv de râs, Sinuhe, fiindcă cele discutate de noi sunt lucruri serioase şi mi se pare că nici timpul potrivit pentru râs nu este. Nu, nu te vom omorî, deşi îţi meriţi moartea, poate că este mai bine că ai ascultat totul şi eşti un martor al legământului nostru. Dar niciodată tu nu vei putea povesti nimănui ceea ce ai auzit aici, avem nevoie de tine şi tu vei

fi legat de noi cu legături solide, fiindcă tu înţelegi bine că a venit timpul când faraonul Akhenaton trebuie să moară. De aceea, chiar astăzi tu îl vei trepana şi vei avea grijă ca tăişul să pătrundă suficient de adânc în capul lui şi să moară conform străvechilor obiceiuri.

Dar Horemheb a spus:

— Nu-mi mai vâr eu degetele şi în această afacere, deja sunt ele destul de murdare după ce ţi-am mângâiat mâinile, Ay. Dar Ay are dreptate. Faraonul Akhenaton trebuie să moară, pentru ca Egiptul să fie salvat. Nu există alternativă.

Mi-am înăbuşit râsul, m-am liniştit şi le-am spus:

— Ca medic, eu nu-l pot trepana, fiindcă nimic din starea sănătăţii lui nu reclamă acest lucru şi jurământul de medic mă împiedică să o fac. Dar nu vă neliniştiţi, ca prieten eu îi pot da o licoare care să-l adoarmă şi niciodată după aceea el nu se va mai trezi, este preţul legăturii cu voi, pentru a nu avea niciodată teamă că voi povesti cuiva despre legământul vostru.

După ce am spus aceste vorbe, am luat flaconul pestriţ pe care mi-l dăduse Hrihor mai demult şi am amestecat conţinutul lui cu vin într-o cupă de aur, mirosul nu era deloc rău. Am luat cupa în mână şi apoi ne-am dus toţi trei în încăperea în care era faraonul Akhenaton. Coroanele, sceptrul şi cravaşa erau lângă el şi el se odihnea în patul său regal, faţa îi era cenuşie, ochii înroşiţi şi umflaţi. După ce a cântărit curios în mâini coroanele şi cravaşa aurită, Ay i-a spus:

— Faraonule Akhenaton, prietenul tău, Sinuhe, a preparat pentru tine un leac reconfortant. Bea-l şi te vei simţi mai bine, iar mâine vom relua discuţia despre acele lucruri plictisitoare, care nu prea te amuză.

Faraonul s-a ridicat, a luat cupa în mână şi ne-a privit pe fiecare, unul după altul, şi am simţit cum privirea lui obosită trece prin mine ca un pumnal, încă mai avea puterea aceea specială în privire. După aceea, mi-a spus:

— Pe un animal bolnav îl omori din milă, îţi este milă de mine, nu-i aşa, Sinuhe? Dacă este aşa, îţi mulţumesc, fiindcă disperarea mea este mai amară decât moartea: astăzi, moartea este mai delicioasă decât parfumul de mirt.

— Bea, faraonule Akhenaton, i-am spus, bea pentru Aton!

Horemheb a spus:

— Bea, Akhenaton, prietenul meu. Bea pentru salvarea Egiptului! Dacă eşti slăbit, am să te acopăr cu veşmintele mele ca atunci, demult, în deşert.

Faraonul Akhenaton a băut, dar mâna în care ţinea cupa a început să-i tremure atât de tare, încât vinul i se prelingea pe bărbie, însă el a prins cupa cu amândouă mâinile şi a sorbit conţinutul până la ultima picătură, înghiţitură după înghiţitură

Am rămas toţi trei mult timp lângă el, dar el nu ne-a mai adresat nici un cuvânt, ne-a privit fix cu ochii săi, care îşi pierdeau încetul cu încetul strălucirea, şi doar pentru o clipă trupul muribundului a tremurat violent ca şi cum i-ar fi fost frig. Şi, în timp ce Ay proba coroanele Egiptului pe capul său, Horemheb şi-a scos veşmintele şi l-a acoperit pe faraonul mort.

Aşa a murit faraonul Akhenaton, eu i-am întins cupa morţii, el şi-a băut moartea din mâna mea. De ce am făcut-o, nu ştiu, fiindcă omul nu-şi cunoaşte inima. Nu cred că pentru Egipt am făcut-o, mai degrabă pentru Merit şi pentru Thot, fiul meu. Şi poate că nu am făcut-o atât din milă şi din dragoste pentru el, cât din ură şi din amărăciune pentru tot răul care a fost în Egipt din cauza lui. Dar, mai înainte de orice, am făcut-o sigur din cauză că aşa a fost scris în stele şi ca măsura fărădelegilor mele să se umple. Când l-am văzut cum moare, am bănuit că măsura era plină, dar omul nu-şi cunoaşte inima şi inima este nesătulă, mai nesătulă decât crocodilul din apă.

După ce faraonul a murit, am dat ordin servitorilor să nu-l deranjeze pe faraon. Abia a doua zi dimineaţa l-au găsit mort servitorii şi au început să se vaite şi să plângă şi în tot palatul de aur plânsul s-a răspândit repede, deşi bănuiesc că, pentru toată lumea, moartea faraonului a fost ca o uşurare. Doar regina Nefertiti, nemişcată lângă patul faraonului, nu a vărsat nici o lacrimă şi nimeni nu a putut să ştie ce sentimente se ascundeau sub expresia ei încremenită. Totuşi, cu mâinile ei frumoase, ea a mângâiat îndelung degetele lungi şi descărnate ale faraonului Akhenaton şi apoi i-a sărutat buzele, aşa am găsit-o, când am ajuns la palat pentru a confirma că faraonul este mort. După aceea, trupul neînsufleţit al faraonului Akhenaton a fost dus la Casa Morţii şi dat pe mâna spălătorilor şi îmbălsămătorilor de cadavre, care să-i pregătească pentru eternitate.

După lege şi tradiţie, tânărul Smenkhkare moştenea tronul Egiptului, dar el era atât de răvăşit de durere, fiindcă el îl iubise şi îl preţuise mult pe faraon şi privea cu groază în jurul lui. El fusese obişnuit să-l aprobe pe faraonul Akhenaton, pe care-l iubise din tot sufletul, şi era atât de emoţionat, încât nu era în stare să lege două vorbe. Ay şi Horemheb i s-au adresat şi i-au spus că, dacă vrea să-şi păstreze coroanele Egiptului, la care

are dreptul, el trebuie să plece în grabă cu ei la Teba şi să aducă jertfe lui Amon. Totuşi, el nu i-a crezut, era încă un copil care visa cu ochii deschişi.

— Eu, a spus el, voi anunţa întregii lumi pe curatul şi strălucitorul zeu Aton şi voi construi pentru tatăl meu, Akhenaton, un templu, în care să fie adorat ca un zeu, fiindcă nu a existat în lume un om care să fi fost asemenea lui.

Era atât de naiv şi de copilăros acest nevinovat Smenkhkare şi se povestea despre el că, atunci când străjerii palatului de aur au părăsit, la fel ca şi ceilalţi locuitori, Oraşul blestemat al Orizontului lui Aton, s-ar fi aşezat în genunchi în faţa lor şi că i-ar fi rugat plângând să rămână de partea faraonului Akhenaton şi că, printre altele, le-ar fi spus: „Oare inimile voastre vă lasă să abandonaţi casa voastră, femeile voastre şi copiii voştri?" şi că şardanii au râs cu poftă când au auzit vorbele lui şi l-au înjurat, iar câţiva subofiţeri şi-au scos de sub pânza care le înfăşură şoldurile obiectul bărbăţiei lor şi fluturându-l în faţa ochilor lui Smenkhkare, au spus: „Unde este acesta, acolo este şi casa noastră, acolo sunt şi femeile şi copiii noştri". În naivitatea lui, Smenkhkare se dezonorase singur când îi rugase şi cerşise de la străjeri să nu părăsească palatul.

Văzând cât este de încăpăţânat, Ay şi Horemheb au plecat, iar a doua zi s-a întâmplat că, pe când Smenkhkare pescuia cu lancea peşti din Nil, barca i s-a răsturnat, el a alunecat din barcă şi trupul lui a fost sfâşiat de crocodili. Aşa se povesteşte despre moartea lui Smenkhkare, dar dacă va fi fost adevărată această poveste, nu ştiu. Totuşi, nu cred că Horemheb ar fi fost în stare să-l omoare, mai degrabă Ay, care era grăbit să se întoarcă la Teba pentru a-şi consolida puterea.

După această nefericită întâmplare, Ay şi Horemheb s-au dus la tânărul Tut, care se juca în camera tronului de-a înmormântarea cu păpuşile lui din lemn, împreună cu soţia lui, Anksenaton.

Horemheb i-a spus:

— Tut, ar fi timpul să te ridici de pe podeaua aceea murdară, fiindcă tu eşti acum faraon.

Tut s-a ridicat de pe dalele de piatră, s-a aşezat pe tron şi a spus:

— Deci, acum eu sunt faraon? Nimic surprinzător în această veste, întotdeauna m-am simţit superior altora, se cuvenea să ajung faraon. Cravaşa mea îi va pedepsi pe răufăcători şi, cu sceptrul în mână, voi conduce pe cei buni şi credincioşi.

Ay a spus:

— Lasă la o parte toate prostiile astea, Tut. Tu vei face, fără să murmuri, tot ce-ţi voi spune eu! Ne-am înţeles? Dar mai întâi, noi trebuie să mergem la Teba pentru încoronare şi tu te vei închina în marele Templu al lui Amon şi-i vei aduce jertfe lui Amon, iar preoţii te vor unge cu uleiul sacru şi-ţi vor pune pe cap coroana roşie şi coroana albă. Ai înţeles?

Tut a reflectat puţin, apoi a spus:

— Bine, voi merge la Teba cu tine, dar îmi promiţi că-mi vei construi un mormânt asemănător mormintelor marilor faraoni şi că preoţii îl vor împodobi frumos, cu maimuţe, cu jucăriile mele, cu jilţuri de aur? Îmi promiţi? În acest Oraş al Orizontului lui Aton, mormintele sunt prea strâmte şi plictisitoare şi, în afară de pereţii pictaţi, nu au nimic interesant. Eu vreau ca în mormântul meu să fie jucării adevărate şi pumnalul meu albastru, pe care l-am primit în dar de la hitiţi.

— N-avea nici o grijă, l-a asigurat Ay, preoţii îţi vor construi un mormânt nemaipomenit de frumos. Dar tu eşti un băiat isteţ, dacă te gândeşti încă de pe acum, când încă nici nu ai fost uns faraon, la mormânt, mult mai isteţ decât bănuiam eu că eşti. Însă, pentru început, tu va trebui să-ţi schimbi numele, fiindcă numele Tutankhaton nu poate fi pe plac preoţilor lui Amon. Începând de astăzi, numele tău este Tutankhamon.

Tut nu s-a împotrivit, dimpotrivă, a vrut să înveţe imediat cum se scrie noul lui nume, fiindcă el nu cunoştea semnele cuvântului Amon. Atunci a fost pentru prima dată scris numele lui Amon în Oraşul Orizontului lui Aton.

Dar, după ce a văzut că Tutankhamon a fost numit faraon şi că ea fusese uitată de toată lumea, Nefertiti şi-a scos veşmintele de mare doliu şi şi-a pus pe ea cele mai frumoase veşminte, şi-a uns părul ca să strălucească, şi-a uns şi trupul cu uleiuri parfumate, s-a dus pe corabia lui Horemheb şi i-a spus:

— Este absurd ca un copil atât de mic să fie uns faraon: blestematul meu de tată, Ay, încearcă să smulgă puterea din mâinile mele şi să guverneze Egiptul din umbra tronului lui Tut, deşi eu sunt soţia defunctului faraon şi marea regină-mamă. Toţi bărbaţii m-au privit întotdeauna cu plăcere şi au spus că sunt cea mai frumoasă femeie din Egipt; se înţelege că au exagerat puţin, dar nici urâtă nu sunt. Uită-te la mine, Horemheb, şi fă abstracţie de ochii mei obosiţi din cauza tristeţii şi de spinarea mea uşor curbată acum din cauza oboselii. Priveşte-mă, Horemheb, fiindcă timpul este preţios; tu ai lancea de partea ta, poate că împreună am putea combina calităţile utile

reînviorării Egiptului. Îţi vorbesc deschis fiindcă mă gândesc doar la binele Egiptului şi ştiu că tatăl meu, acest blestemat Ay, este un bărbat rău şi lacom, şi de pe urma lui, Egiptul va ajunge o ruină

Horemheb a privit-o îndelung şi Nefertiti şi-a dezvelit trupul, încercând să-l atragă cu frumuseţea formelor trupului ei, şi când şi-a desfăcut veşmântul, a motivat că în cabina corăbiei ar fi cald. Ea nu avea cum să bănuiască ceva despre înţelegerea dintre Ay şi Horemheb şi dacă ea, cu instinctul ei de femeie, simţea atracţia pe care o avea Horemheb faţă de Baketamon, gândea că frumuseţea ei nemaipomenită ar putea uşor îndepărta din inima lui Horemheb pe neexperimentata şi orgolioasa prinţesă Baketamon. Era, de altfel, obişnuită să aibă tot ceea ce-şi dorea, mai ales după nenumăraţii bărbaţi cu care se tăvălise în palatul de aur, ca să-şi bată joc de faraonul Akhenaton.

Dar frumuseţea ei nu l-a mişcat pe Horemheb; el s-a uitat cu răceală la ea şi i-a spus:

— Deja m-am împuţit ca un hoit în acest oraş blestemat şi n-aş vrea, frumoasă Nefertiti, să te molipsesc şi pe tine. În rest, sunt foarte grăbit, fiindcă trebuie să dictez scribului nişte texte în legătură cu războiul, păcat că n-am şi eu puţin timp acum să mă distrez cu tine.

Despre această întâlnire cu regina Nefertiti, Horemheb mi-a povestit mai târziu, cred că a exagerat el puţin, dar esenţialul trebuie să fi fost adevărat, fiindcă din acea zi, Nefertiti l-a urât cumplit pe Horemheb şi s-a străduit fără încetare să-i distrugă şi să-i înnegrească reputaţia şi la Teba ea s-a împrietenit cu prinţesa Baketamon, din partea căreia Horemheb a avut parte de multă duşmănie, după cum vom vedea mai târziu. Poate că ar fi făcut mai bine Horemheb dacă nu ar fi jignit-o pe Nefertiti, ar fi apreciat prietenia ei şi s-ar fi arătat prietenos faţă de ea când era, într-adevăr, foarte tristă şi amărâtă. Dar eu ştiu că, în ciuda faptului că Horemheb a şters numele faraonului Akhenaton de pe toate inscripţiile şi a distrus templul lui Aton din Teba, a continuat să-l iubească pe faraonul Akhenaton şi după moarte, de aceea, nu a vrut să-şi bată joc de el culcându-se cu Nefertiti.

Ca mărturie a dragostei lui, pot aminti despre faptul că Horemheb i-a însărcinat pe oamenii lui de încredere să transfere trupul îmbălsămat al faraonului Akhenaton din Oraşul Orizontului lui Aton în Teba şi l-a înmormântat pe ascuns, ca să nu ştie preoţii lui Amon, în mormântul mamei sale, regina Tiy. Preoţii lui Amon ar fi vrut să ardă trupul lui Akhenaton şi să-i risipească cenuşa în Nil, însoţind acest ritual de blesteme, iar Ka-ul

faraonului, nemaigăsindu-şi trupul, să rătăcească pentru eternitate, însă Horemheb a reuşit să-i ascundă trupul mai înainte ca preoţii să fi ajuns a o face. Toate acestea s-au petrecut, totuşi, mai târziu.

6

După ce a obţinut consimţământul lui Tutankhamon, Ay a dat ordin să fie pregătite corăbiile, toată lumea de la curte s-a îmbarcat şi a părăsit Oraşul Orizontului lui Aton, care a rămas fără viaţă. Au mai întârziat acolo, pentru scurtă vreme, doar spălătorii de cadavre şi îmbălsămătorii din Casa Morţii, care pregăteau trupul faraonului Akhenaton pentru eternitate şi urmau să-l înmormânteze în partea de est a munţilor. Au fugit şi ultimii locuitori ai Oraşului Orizontului lui Aton şi au abandonat totul; în casa aurită, farfuriile scumpe au fost lăsate pe mese, iar pe dalele de piatră ale sălii tronului, cortegiile funebre ale lui Tut au rămas să se joace etern de-a înmormântarea.

Vântul deşertului a rupt obloanele ferestrelor şi nisipul s-a aşternut pe dalele de piatră, pe mozaicurile strălucitoare, de unde raţele îşi luau zborul din stuful verde, unde peştii înotau în apa limpede. Deşertul a năvălit din nou înlocuind grădinile Oraşului Orizontului lui Aton, heleşteiele cu peşti au secat, canalele de aducţiune a apei au fost astupate, arborii roditori s-au uscat. Pereţii din argilă arsă şi acoperişurile caselor s-au fisurat şi apoi s-au prăbuşit şi din frumosul Oraş al Orizontului lui Aton nu au mai rămas decât nişte ruine; prin sălile goale ale palatelor urlau şacalii, care-şi făcuseră cuibul în paturile somptuoase acoperite cu baldachine. Aşa a murit Oraşul Orizontului lui Aton şi a murit la fel de repede cum a crescut din deşert prin dorinţa faraonului Akhenaton. Şi nimeni nu a mai îndrăznit vreodată să se aventureze printre ruinele lui ca să fure de acolo obiecte preţioase, fiindcă acel pământ a fost blestemat pentru eternitate şi Amon a promis că trupul aceluia care se va încumeta să locuiască acolo se va usca. Aşa a dispărut Oraşul Orizontului lui Aton, ca şi cum niciodată nu ar fi fost sau ca şi cum ar fi fost un vis sau un miraj.

Corăbiile de război ale lui Horemheb au urcat pe fluviu înaintea corăbiilor regale ale lui Tutankhamon şi au restabilit ordinea pe cele două maluri ale Nilului. Horemheb a restabilit ordinea şi în Teba şi jafuri nu au mai fost şi nici oameni spânzuraţi pe ziduri, cu capul în jos, nu au mai fost, fiindcă el avea nevoie de bărbaţi care să poarte arme şi cu care să se aventureze în război.

Ay a dat ordin să fie din nou împodobită Teba de sărbătoare şi flamurile multicolore au fost înălţate de-a lungul aleii sfincşilor cu capete de berbec, pe unde noul faraon urma să fie purtat spre marele Templu, unde preoţii lui Amon aşteptau să-l binecuvânteze. Eu, Sinuhe, am văzut cum a fost purtat faraonul în jilţul lui de aur de-a lungul drumului berbecilor spre Templu; regina Nefertiti şi fiicele ei l-au urmat şi victoria lui Amon a fost completă. Preoţii l-au uns cu uleiul sacru pe faraon şi i-au pus pe cap coroana roşie şi coroana albă, coroana în formă de crin şi cea în formă de papirus, coroana Ţării de Sus şi coroana Ţării de Jos şi ei au arătat mulţimii că faraonul primeşte din mâinile lor puterea. Capetele preoţilor erau complet rase, feţele lor străluceau de la uleiul sacru şi faraonul a oferit ca jertfă pentru Amon toate bogăţiile pe care Ay reuşise să le stoarcă din ţara sărăcită. Dar Hrihor se şi înţelesese cu Horemheb asupra acestor bogăţii aduse lui Amon şi i le dăruise anticipat pentru război, fiindcă veştile care soseau din Ţara de Jos erau alarmante şi Horemheb mai şi exagera puţin, pentru a semăna teama de hitiţi în rândul mulţimii.

Mulţimea din Teba s-a veselit şi a fost încântată de revenirea lui Amon şi chiar şi de noul faraon, cu toate că el era încă un copil, dar inima oamenilor este atât de ciudată, încât totdeauna le dă încredere şi speranţă pentru viitor, fără să înveţe nimic din greşeli şi îşi imaginează că ziua de mâine ar putea fi mai bună decât ziua de astăzi. De aceea, mulţimea s-a îngrămădit de o parte şi de alta a drumului berbecilor şi în faţă şi în curtea Templului lui Amon, pentru a-l aclama pe noul faraon şi a aruncat flori înaintea lui şi dacă a mai fost câte unul care să nu-l aclame, să stea indiferent şi trist, soldaţii instruiţi de Ay şi Horemheb l-au împuns cu vârfurile lăncii, ca să aibă un motiv real de tristeţe, aşa spuneau ei.

Însă în port şi în partea săracă a oraşului, unde din case nu mai rămăseseră decât nişte ruine, un fum înecăcios şi amar încă se mai ridica din cenuşa caselor arse şi Nilul mirosea a sânge şi a cadavre în descompunere. Din înălţimile Templului, corbii şi vulturii îşi întindeau gâturile, erau atât de sătui, încât nici nu mai aveau forţă în aripi să zboare.

Şi crocodilii din Nil erau sătui şi nu mai aveau nici chef să bată din coadă, stăteau trântiţi pe mal, cu gurile larg deschise, ca păsările să ciugulească resturile de mâncare dintre dinţii lor înfricoşători. Printre ruinele şi cenuşa caselor arse scormoneau cu teamă femei şi copii, care sperau să găsească vase de argilă în care să pregătească mâncarea, iar copiii sclavilor şi hamalilor omorâţi se ţineau după carele de război ale faraonului ca să aleagă grăunţele nedigerate din excrementele cailor ca să mănânce şi ei ceva, atât de mare era foametea în acele zile în Teba. Eu, Sinuhe, am rătăcit atunci prin port ca un nebun: în port până şi pământul mirosea a sânge; m-am uitat la coşurile din papură goale şi la corăbiile în care nu era nici o încărcătură şi paşii m-au dus la ruinele „Cozii de crocodil" şi m-am gândit la Merit şi la Thot, care muriseră din cauza lui Aton şi a nebuniei mele. Paşii m-au condus la ruinele „Cozii crocodilului" şi m-am gândit la Merit, care îmi spusese odată: „Poate că eu voi fi covorul care să-ţi acopere singurătatea, dar până la urmă, tot o zdreanţă pe care să o trânteşti voi ajunge". M-am gândit la Thot, care fusese fiul meu, cu toate că nu am ştiut acest lucru pe când trăia, i-am revăzut faţa şi trupul şi mânuţele cu care îmi îmbrăţişase de atâtea ori gâtul şi obrăjorii lui de copil, care se lipiseră de obrajii mei. Mirosul înecăcios de fum amestecat cu praful clin port îmi gâdila neplăcut nările şi am avut în faţa ochilor, pentru un moment, trupul străpuns de lance al lui Merit, sângele care ţâşnea din nasul lui Thot, buclele lui însângerate şi mi-am spus că moartea faraonului Akhenaton fusese prea uşoară. M-am gândit că nimic nu este mai atroce şi mai periculos în lumea aceasta decât visul unui faraon; din el se nasc sângele şi moartea, din el se îngraşă doar crocodilii Nilului. Aşa gândeam hoinărind fără nici un rost prin port ca prin deşert şi dinspre Templul lui Amon ajungeau până la urechile mele strigătele de slavă ale mulţimii care-l aclama pe faraonul Tutankhamon, imaginându-şi că acel copil, preocupat în exclusivitate de propriul lui mormânt, va putea suprima nedreptăţile şi restaura liniştea şi bunăstarea în Egipt.

Hoinăream neliniştit unde mă duceau picioarele şi eram din nou eu, cel dintotdeauna, cu singurătatea mea; am înţeles că sângele lui Thot se risipise fără întoarcere, nu aveam de ce să-mi mai doresc nemurirea, vedeam moartea odihnitoare ca somnul, mai bună, în orice caz, decât un vas cu cărbuni, care să-ţi încălzească oasele în nopţile reci. Zeul faraonului Akhenaton mă deposedase de toată speranţa şi bucuria; toţi zeii lumii locuiesc în palate întunecate din care, odată intrat, nu te mai poţi întoarce

niciodată. Faraonul Akhenaton a sorbit cupa morţii din mâna mea, dar acest lucru nu mi-a micşorat cu nimic nefericirea şi, o dată cu moartea, el a sorbit iertarea din inima mea şi, pentru el, moartea a fost o uitare a suferinţelor. Dar eu nu puteam să uit. Amărăciunea rodea din inima mea ca leşia şi am simţit un dezgust faţă de toţi oamenii, faţă de toată acea mulţime josnică şi vulgară, care mugea ca o turmă de boi în faţa Templului, mai proastă şi mai naivă decât înainte, fiindcă nu învăţase nimic din nenorocirile prin care abia trecuse.

Ruinele din port erau pustii ca moartea, dar deodată, dinspre coşurile goale, şi-a făcut apariţia un om ca o umbră şi s-a agăţat de mine cu mâinile şi cu genunchii. Era un bărbat micuţ, foarte slab, ale cărui braţe şi picioare insuficient dezvoltate, fuseseră diforme încă din copilărie. El şi-a rotit limba cenuşie în gură, m-a privit cu furie şi mi-a spus:

— Oare nu eşti tu Sinuhe, medicul regal, tu, cel care ai vindecat rănile săracilor în numele lui Aton?

A început să râdă batjocoritor, s-a ridicat de jos şi, arătându-mă cu degetul, a spus:

— Oare nu eşti tu Sinuhe, cel care ai împărţit pâine mulţimii şi ai spus: „Aceasta este pâinea lui Aton. Luaţi şi mâncaţi în numele Lui Aton”? Dacă tu eşti acela, pentru numele tuturor demonilor, dă-mi o bucăţică de pâine, fiindcă de multe zile nu am mai pus nimic în gură de frică să nu fiu văzut de soldaţii din gardă, care umblă prin toate părţile, nici să beau apă din Nil nu m-am încumetat. Pentru toţi demonii din lumea de Dincolo, dă-mi o bucăţică de pâine, că până şi saliva din gura mea s-a uscat, iar pântecele meu s-a făcut verde ca iarba.

Dar eu nu aveam pâine cu mine ca să-i pot da şi nici el nu se aştepta să-i dau pâine, venise lângă mine ca să mă blesteme din cauza amarului şi suferinţelor lui. El a spus:

— Eu am avut o casă, şi, chiar dacă era o colibă nenorocită care mirosea a peşte împuţit, era casa mea. Eu am avut o femeie şi, chiar dacă ea era urâtă, scundă şi slabă, era femeia mea, eu am avut copii şi, chiar dacă ei uneori sufereau de foame şi mie mi se frângea sufletul fiindcă nu aveam ce să le dau să mănânce, erau copiii mei şi îi iubeam. Unde este casa mea? Unde sunt copilaşii mei? Unde este femeia mea? Zeul tău, Aton, mi i-a luat, Sinuhe. Aton mi i-a luat, ucigaşul tuturor, a prefăcut totul în cenuşă şi mi i-a luat, eu nu mai am nimic în afara noroiului din inima mea şi nu-mi doresc nimic altceva decât să mor, nu mai pot să îndur atâta suferinţă.

El s-a aşezat în faţa mea pe pământ, şi-a strâns cu mâinile lui diforme burta umflată, a privit fix în faţă, cu furie şi mi-a spus cu o voce stinsă:

— Sinuhe, poate că jocul nostru a fost mai de preţ şi a meritat suferinţele pe care oamenii le-au îndurat, fiindcă, chiar dacă eu mor, chiar dacă cei alături de care am luptat au murit, amintirea noastră va trăi prin gura mulţimii. Poate că amintirea noastră se va păstra în inima acelora care lucrează din greu cu mâinile lor şi care primesc ca răsplată ciomege pe spinare. Poate că ei îşi vor mai aminti de noi şi după ce Atonul tău va fi fost deja de multă vreme uitat şi blestematului tău de faraon nu i se va mai pomeni numele. Cine ştie, poate că neînsemnaţii de noi vom rămâne în amintirea mulţimii şi copiii vor suge de la mamele lor împreună cu laptele amărăciunea noastră şi vor şti să se păzească şi să nu mai facă greşelile noastre şi nu le vor mai face, fiindcă vor şti încă din primele clipe după ce se vor fi născut ceea ce noi am reuşit să înţelegem abia atât de târziu. Ei vor şti că nu există nici o diferenţă între un om şi altul şi vor şti că şi pielea nobililor şi a celor bogaţi poate fi jupuită cu uşurinţă dacă este crestată cu un cuţit bun, că sângele tot sânge este, fie că el curge din inima flămândului, fie din inima celui sătul. Ei vor şti că sclavul şi cel sărac nu trebuie să aibă încredere nici în faraon, nici în medicul regal cu leacurile lui cu tot, nici în vorbele nobililor, ci numai în forţa pumnilor lui şi în ceea ce îl îndeamnă inima lui. Nimeni nu este de partea lor, doar duşmani sunt toţi cei care nu sunt asemenea lor şi în această privinţă nu există nici o milă care să-i deosebească pe oamenii ce fac parte din categorii diferite. Cu inima, Sinuhe, tu nu ai fost de partea noastră. Ne-ai ai fost duşman, Sinuhe, chiar dacă tu ne-ai dat pâine şi ne-ai ameţit cu vorbe despre Atonul faraonului tău. Toţi zeii se aseamănă între ei, toţi faraonii se aseamănă între ei, toţi nobilii se aseamănă între ei, chiar dacă ei nu simt că aşa este. Aşa gândesc eu, Met, curăţătorul de peşte, şi eu nu mai am nimic de pierdut din cauza vorbelor mele, fiindcă voi muri peste puţină vreme şi hoitul meu va fi împins în Nil; voi dispărea şi din mine nu va mai rămâne nimic. Dar poate că ceva din mine tot va mai rătăci pe pământ şi ceva din neliniştea mea va dăinui în inimile sclavilor şi în lacrimile ascunse ale ochilor lor, în laptele amar pe care îl vor suge bieţii copii ai mamelor flămânde. Eu, Met, curăţătorul de peşte, sunt drojdia acră, care face să crească aluatul, până când ultima mare frământare se va coace.

Vorbele şi ochii lui arătau clar că nefericirea şi teama îi răvăşiseră mintea. El s-a agăţat cu mâinile lui diforme de genunchii mei şi mi-a şoptit:

— Tu, Sinuhe, care ai învăţat mult şi ştii să scrii şi să citeşti, crezi oare că un curăţător de peşte nu poate să gândească? Dar, chiar dacă pentru a înţelege ceva, trebuie să-ţi frământi mintea şi să te doară capul, eu mi-am petrecut multe zile şi nopţi singur cu gândurile mele, în timp ce mestecam iarbă şi întindeam pe frânghii peştele sărat. De aceea, eu ştiu deja care a fost greşeala noastră şi de ce a trebuit să murim. Pentru că noi am avut, la un anumit moment, şi puterea, şi pământul, dar nu am ştiut cum să folosim avantajele pe care le aveam, ne-am mulţumit să jefuim şi să ne certăm între noi din cauza prăzilor, să bem până nu ne mai puteam ţine pe picioare, să ne amăgim că puterea noastră este mare. Noi am mâncat şi am băut până când nu am mai putut să ne mişcăm, în loc să ucidem şi iar să ucidem până ce îi vom fi ucis pe toţi cei care nu erau de partea noastră. Dar mizeria nu ne-a învăţat să ucidem, deoarece, cu toată foamea şi cu toată sărăcia noastră, i-am respectat mai mult decât trebuie pe oameni şi doar de la acel motan sălbatic, Pepitamon, şi de Ia Ay cel negru la suflet am învăţat arta omorului, în timp ce ei ne omorau. Dar învăţătura aceasta a venit prea târziu ca să ne mai fie de folos la ceva. Ascuns în târnele de nuiele de aici din port, am avut multe vise ciudate despre cum trebuie să ucizi şi visele acestea le las eu moştenire celor care vor trăi după mine, aceste vise vor hoinări în întunericul nopţii când eu nu voi mai fi şi se vor amesteca în visele sclavilor şi săracilor, până când degetele de la mâinile şi de la picioarele lor vor începe să tremure, fiindcă mă vor vedea pe mine în visele lor, după ce deja eu voi fi fost mort.

El m-a privit fix strângându-mi genunchii cu mâinile lui descărnate. M-am aşezat şi eu în praf în faţa lui, am ridicat mâinile a neputinţă şi i-am spus:

— Met, curăţătorule de peşte, văd că ascunzi sub zdrenţele care-ţi înfăşoară şoldurile un cuţit. Omoară-mă, dacă după părerea ta eu sunt vinovat. Omoară-mă, Met, curăţătorule de peşte, sunt sătul de vise şi nici nu mai pot fi fericit. Omoară-mă, dacă crezi că acest lucru te va putea uşura puţin. Un altfel de ajutor, eu nu am cum să-ţi dau.

El a scos de sub zdrenţele lui murdare cuţitul cu care curăţa peştele, i-a încercat tăişul cu degetele şi s-a uitat fix la mine până când ochii lui au început să i se împăienjenească de lacrimi, a aruncat cuţitul din mână şi a început să plângă. Apoi mi-a spus:

— Eu nu am omorât nici un om. Nu ajută la nimic crima, aşa cred. Ucigând pe cineva nu câştigi nimic, fiindcă cuţitul judecă orb atât pe cei

vinovaţi, cât şi pe cei inocenţi. Sinuhe, uită vorbele mele şi iartă-mă pentru răul din mine. Când un om înfige cuţitul într-un alt om, îl înfige în fratele lui şi poate că noi, săracii, înţelegem acest lucru cu inima noastră, de aceea nu ştim să ucidem. Sinuhe, fratele meu poate că va veni o zi când fiecare om va vedea în ceilalţi oameni pe fraţii lui şi nu va mai dori să omoare pe nimerii. Fie, deci, lacrimile mele moştenirea pe care o las fraţilor mei după moarte. Met, curăţătorul de peşte, lasă moştenire lacrimi pentru visele săracilor şi sclavilor. Lacrimile mele le dăruiesc mamelor să le amestece cu iluziile lor în visele copiilor lor. Amesteca-se-vor lacrimile mele cu zgomotul morilor de piatră de la o vreme la alta, până ce vor auzi toţi plânsul meu în inimile lor şi se vor simţi toţi oamenii fraţi prin lacrimile mele. În lacrimile mele sunt milioane şi milioane de lacrimi, care au îmbătrânit în lume; lumea este plină de lacrimi cicatrizate. Apa care curge pe Nil este din lacrimile celor care au trăit înainte de noi şi apa care va curge în alte ţinuturi din lume va fi a celor care vor trăi după noi. Când vei înţelege acest lucru, Sinuhe, nu vei mai fi singur.

El s-a prăbuşit cu faţa la pământ înaintea mea, degetele lui au râcâit spasmodic pământul şi lacrimile lui au curs ca nişte perle cenuşii în praf, dar nu i-am mai înţeles ultimele cuvinte, deşi fusesem gata să mor de mâinile lui. Am plecat şi mi-am şters de veşminte mâinile ude de la lacrimile lui, dar mirosul lui mi-a rămas multă vreme în nări.

L-am uitat şi m-am dus înainte, unde m-au purtat picioarele, şi amărăciunea mi-a ros inima ca leşia: propria-mi tristeţe şi propria-mi singurătate erau mai mari decât tristeţea şi singurătatea întregii lumi. Paşii m-au dus până la fosta casă a turnătorului de aramă şi nişte copii s-au pitit printre ruine de frică, iar femeile care scormoneau prin ruine şi-au ascuns faţa când m-au văzut.

Fosta casă a turnătorului de aramă era pe jumătate arsă şi pereţii din argilă erau acoperiţi de funingine, iar crengile sicomorului din grădină erau înnegrite şi fără frunze. Dar între ruinele casei, lângă unul dintre pereţi, era construit un adăpost şi am văzut acolo o oală cu apă şi şchiopătând, cu părul neîngrijit, mi-a ieşit în întâmpinare Muti. La început, am crezut că mă aflu înaintea Ka-ului ei. Dar ea s-a înclinat în faţa mea şi mi-a spus ironic:

— Binecuvântată fie această zi când stăpânul meu a ajuns acasă!

După aceea, nu a mai fost în stare să mai spună nimic, fiindcă plânsul i-a înăbuşit vorbele şi ea s-a aşezat pe pământ acoperindu-şi faţa cu mâinile să nu mă vadă. Pe trupul ei slab mai rămăseseră multe răni, încă

nevindecate, de la coarnele cu care fusese lovită, dar rănile erau aproape cicatrizate. Am întrebat-o:

— Unde este Kaptah?

Ea mi-a răspuns:

— Kaptah a murit. Se spune că ar fi fost omorât de propriii lui sclavi, atunci când ei au văzut că el le-a dat oamenilor lui Pepitamon să bea vin.

Nu i-am dat crezare, Kaptah nu ar fi putut muri aşa, ştiam bine; orice ar fi să se întâmple, Kaptah va trăi întotdeauna.

Muti a fost iritată de îndoiala mea şi a spus:

— Tu, Sinuhe, încă mai poţi râde şi-ţi poţi bate joc cu uşurinţă de orice, când peste tot ceea ce ai vrut s-a aşezat cenuşa şi ai văzut şi triumful Atonului tău. Voi, toţi bărbaţii, sunteţi la fel: de la barbaţi vine tot răul lumii, fiindcă bărbaţii refuză să devină adulţi, ei rămân toată viaţa nişte copii obraznici, care se bat cu pietre şi se lovesc cu ciomegele până-şi dau sângele din nas unul altuia; cea mai mare fericire a unui bărbat este să-i întristeze pe cei care îl iubesc şi-i doresc binele. Eu nu vreau să vorbesc despre mine, cea care nu m-am ales niciodată cu vreo răsplată pentru devotamentul şi dragostea cu care am avut grijă de tine, Sinuhe. Picioarele îmi şchioapătă şi mă dor, trupul meu este acoperit de răni de la coarnele care m-au împuns, şi mă doare, dar am un pumn de grăunţe din care să-mi fac o fiertură, şi este bine că trăiesc şi nu am murit. Dar nu plâng pentru starea jalnică în care sunt, plâng pentru Merit, care a fost prea bună pentru tine, bărbat fără minte; tu ai împins-o în braţele morţii. Am plâns până mi s-au uscat şi lacrimile de atâta plâns pentru fiul tău Thot, pe care l-am iubit ca pe copilul meu, căruia îi făceam cu drag prăjituri cu miere şi pe care încercam să-l învăţ să fie blând, să nu ajungă şi el o bestie ca toţi bărbaţii. Dar ce importanţă mai are? Fără îndoială, tu eşti acum foarte mulţumit de tine şi ai putea chiar sa mă loveşti ca să mi se deschidă din nou rănile şi să pretinzi de la mine toate lucrurile din care mi-am încropit acest adăpost, să-mi ceri mâncare. Pot face prinsoare că mă vei trimite să-ţi aduc bere şi că mă vei lovi fiindcă nu sunt în stare să mă mişc mai repede, aşa sunt toţi bărbaţii, nimic n-ar fi de mirare pentru mine şi bănuiesc de pe acum ce-ţi trece prin minte.

Aşa mi-a vorbit, vorbele ei m-au, răscolit; ironiile ei îmi erau familiare şi-mi aminteau de mama mea, Kipa, şi de Merit şi în inima mea amărâtă, melancolia şi regretul făceau casă bună, ochii mi s-au umplut de lacrimi şi am plâns atunci pentru toţi oamenii dragi pe care îi pierdusem.

Muti a rămas deconcertată când m-a văzut plângând şi a spus:

— Înţelege, Sinuhe, bărbat mândru, nu te învinuiesc pe tine pentru toate ce s-au întâmplat, vorbesc şi eu aşa, fiindcă sunt atât de amărâtă şi aş vrea să înveţi ceva din necazurile care ni s-au întâmplat. Mai am eu o mână de grăunţe şi pentru tine şi voi face o fiertură să mănânci, că poate ţi-o fi foame, şi am să împletesc din papură uscată o rogojină pe care să te poţi odihni şi poate că te vei apuca din nou să vindeci oamenii bolnavi şi n-o să murim noi de foame. Nu fi neliniştit, eu deja am început să spăl rufe la oameni bogaţi şi încă sunt destule veşminte pătate de sânge în Teba, iar în seara asta, cred că aş putea împrumuta o oală cu bere de la bordelul unde şi-au făcut acum soldaţii culcuşul, aşa că îţi vei putea şi tu înveseli puţin inima. Nu mai plânge, Sinuhe, băiatul meu, plânsul nu schimbă nimic, copiii tot copii rămân şi trebuie să facă veşnic nebunii, să sfarme inimile mamelor şi femeilor lor, aşa a fost întotdeauna, aşa va fi mereu. Un singur lucru te rog, să nu mi-l mai aduci din nou pe acel zeu sau pe vreun alt zeu în această casă, fiindcă îmi este teama că din toată Teba nu va mai rămâne nici o piatră peste altă piatră. Atât îţi cer, nu mă încumet eu, o biată femeie bătrână şi proastă, să dau mai multe sfaturi unui bărbat învăţat. Cât despre Merit, pe care am iubit-o ca pe fata mea, deşi despre astfel de lucruri eu nu ar trebui să vorbesc, fiindcă întotdeauna am fost o femeie urâtă şi i-am dispreţuit pe bărbaţi, de aceea nu am avut şi eu copiii mei, dar poate că mi-a fost mai dragă Merit decât toţi copiii pe care i-aş fi putut avea, iţi spun, în lume mai sunt şi alte femei cu care inima ta s-ar putea desfăta şi fi fericită; lasă puţin timp să ţi se zvânte lacrimile şi să te linişteşti. Adevărul, Sinuhe, este că timpul este mai bun decât orice alt leac, timpul va presăra nisip peste tristeţea ta de acum şi vei vedea că în lume sunt şi alte femei care să-ţi liniştească acel mic obiect pe care îl ascunzi sub pânza care-ţi înfăşoară şoldurile, se pare că acesta este cel mai important lucru pentru un bărbat. O, zei, Sinuhe, stăpânul meu, cât de mult ai slăbit, ţi s-au supt şi obrajii că aproape nici nu te recunosc. Dar am să te pun eu pe picioare cu condiţia să încetezi odată cu plânsul acesta, care a început să mă enerveze.

Vorbele ei m-au ajutat, n-am mai plâns, m-am liniştit şi i-am spus:

— Nu am venit să-ţi fac viaţa şi mai grea decât este, scumpa mea Muti, am venit doar să te văd, voi pleca şi poate că nu mă voi mai întoarce niciodată. Am venit să mai văd o dată casa în care am fost fericit, să mai ating odată crengile sicomorului, să înmoi cu lacrimile mele pământul pe acolo pe unde Merit şi Thot au trecut. Nu-ţi face griji pentru mine, fac eu

rost de undeva de nişte argint şi am să ţi-l trimit, ca să ai din ce trăi în timpul cât voi lipsi din Teba. Pentru vorbele tale, te binecuvântez, ca şi cum ai fi mama mea, fiindcă tu eşti o femeie bună, chiar dacă limba ta înţeapă ca o viespe.

Dar Muti a început să suspine şi nu m-a lăsat să plec până nu a pregătit mâncarea şi a trebuit să mănânc, deşi nu-mi era foame, ca să n-o jignesc, dar fiecare înghiţitură am simţit-o amară în gura mea. S-a uitat la mine clătinând din cap şi, smiorcăindu-se, a suspinat şi mi-a spus:

— Mănâncă, Sinuhe, fiul meu, mănâncă, bărbat mândru, ştiu că nu-i prea bună mâncarea aceasta, fiindcă nu mai este un cuptor ca lumea în casă şi că pâinea este plină de cenuşă. Totuşi, aşa cum este, mâncarea alungă tristeţea, întăreşte trupul şi bucură inima. Nici un leac nu este mai bun decât mâncarea după ce un om a plâns mult şi se simte singur în lume. Să-ţi fie drumul cu noroc, mănâncă să-ţi refaci forţele, binecuvântez ziua aceasta când te-ai întors şi aştept credincioasă să vină ziua în care te vei întoarce din nou. Nu-ţi face griji pentru mine, ştiu că nici tu nu ai pic de argint acum, fiindcă ai împărţit pâinea şi bogăţiile tale la toţi săracii şi sclavii, care niciodată nu ţi-ai spus vreun cuvânt de mulţumire; în prostia lor, ei te-au dispreţuit pentru bunătatea ta şi s-au ferit de tine. Nu-ţi face griji, chiar dacă sunt bătrână şi şchioapă, tot mai am eu putere să-mi câştig pâinea, am să spăl rufe, am să pregătesc pâine, cât timp încă mai este grâu în Teba, am să mă descurc eu până te vei întoarce, stăpânul meu.

Am rămas printre ruinele fostei case a turnătorului de aramă până seara târziu, când era întuneric; focul aprins din vreascuri uscate, pe care Muti l-a făcut, strălucea plăpând în întuneric. Am mângâiat crengile arse ale sicomorului şi m-am gândit că, probabil, nu mă voi mai întoarce niciodată, am mângâiat pragul casei, am mângâiat mâinile lui Muti şi m-am gândit că mângâi mâinile mamei mele, m-am gândit că cel mai bine ar fi fost să nu mă mai fi întors niciodată în Teba, fiindcă totdeauna am adus tristeţe şi nefericire celor care m-au iubit. De aceea, gândeam eu atunci, cel mai bine este să trăiesc până când mi-o veni vremea singur, aşa cum singur am venii din întunericul nopţii într-o barcă de stuf, în ziua în care m-am născut.

Când s-au aprins pe cer stelele şi când străjerii au început să lovească cu lăncile în scuturi strecurându-se printre ruinele din port, mi-am luat rămas-bun de la Muti şi am plecat din fosta casă a turnătorului de aramă am plecat din cartierul săracilor Tebei ca să mă mai duc o dată la palatul de aur al faraonului. Treceam de-a lungul străzilor Tebei; pe străzile centrale

ardeau din nou torţe şi auzeam muzica ca şi un bâzâit, era ziua în care faraonul Tutankhamon fusese încoronat şi Teba sărbătorea această încoronare.

7

În acea noapte, preoţii bătrâni din Teba au lucrat cu pasiune pentru redeschiderea templului zeiţei Sekhmet, au curăţat iarba care crescuse între dalele de piatră ale templului părăsit de multă vreme şi au pus la locul ei se odinioară statuia zeiţei cu cap de leoaică, au înveşmântat-o cu pânză din in regal de culoare roşie ca sângele şi au împodobit-o cu însemnele războiului şi distrugerii, fiindcă la încoronarea lui Tutankhamon cu coroana roşie şi cu coroana albă, crinul şi papirusul, Ay îi spusese lui Horemheb:

— Acum a venit şi vremea ta, fiu al şoimului. Pune trâmbiţaşii să vestească războiul. Fă să curgă sângele ca o revărsare de ape, ca să se cureţe de rău Egiptul, să se întoarcă vremurile care au fost şi mulţimea să-l uite pe faraonul fals.

De aceea, a doua zi, în timp ce faraonul Tutankhamon se juca de-a înmormântarea cu jucăriile din lemn, împreună cu regina lui, iar preoţii lui Amon ardeau tămâie ca să sărbătorească victoria zeului lor, în marele Templu din Teba, şi legau cu blesteme numele lui Akhenaton pentru eternitate, Horemheb a pus gorniştii să sune la toate răscrucile Tebei şi marile porţi de aramă ale templului zeiţei Sekhmet au fost date în lături. Horemheb, însoţit de o trupă alcătuită din cei mai arătoşi soldaţi, a mărşăluit pe drumul berbecilor şi a ajuns cu ea până în faţa porţilor templului zeiţei Sekhmet, unde urma să aducă jertfe zeiţei pentru a-l proteja în război.

Fiecare şi-a luat partea lui după moartea lui Akhenaton. Preoţii îşi luaseră partea lor şi dălţile de tăiat piatra începuseră deja să distrugă numele blestemat pentru eternitate al faraonului fals din toate templele, palatele şi mormintele, ca peste amintirea lui să se aştearnă uitarea. Faraonul Tutankhamon îşi luase partea, fiindcă maestrul tuturor constructorilor regali de morminte se şi sfătuise cu el asupra locului unde

voia să i se construiască mormântul. Ay îşi luase partea lui, fiindcă obţinuse locul din dreapta faraonului, şi el era acela care guverna în ţara Kemi, el era acela care se ocupa de impozite, de judecăţi, de daruri, de favoruri şi de câmpurile regale. Era rândul lui Horemheb să-şi ia partea şi eu l-am însoţit la templul zeiţei Sekhmet, fiindcă el a voit să se fălească faţă de mine şi să-mi arate cât de mare este puterea lui, când, în sfârşit, obţinuse războiul, după care fusese însetat şi pentru care se pregătise toată viaţa.

Trebuie să spun că, spre cinstea lui, Horemheb nu a vrut pentru acest moment de triumf, pe care îl aşteptase atât de mult, nici o strălucire specială, ca să impresioneze şi mai mult mulţimea cu simplitatea şi modestia lui. El a ajuns la templu într-un car greu de luptă, caii care trăgeau carul nu erau împodobiţi cu pene de struţ, nici roţile carului nu erau împodobite cu raze din aur sclipitor. Dar secerile ascuţite de aramă, de o parte şi de alta a carului, tăiau aerul, iar arcaşii şi lăncierii mărşăluiau într-o ordine perfectă şi picioarele lor goale loveau în acelaşi timp pietrele străzii, asemenea valurilor mării când se izbesc de stânci, iar negrii ţineau ritmul marşului cu lovituri în tobele lor căptuşite cu piele de om.

Mulţimea a privit în tăcere şi cu teamă la Horemheb, care avea o statură impunătoare, şi la trupele lui, care străluceau de sănătate şi de prea bine, în timp ce în tot Egiptul domnea foamea. Mulţimea a privit liniştită marşul lui Horemheb spre templul zeiţei Sekhmet şi a presimţit răul care avea să urmeze după noaptea aceea de sărbătoare, a simţit că suferinţele ei aveau să înceapă din nou. În faţa templului lui Sekhmet, Horemheb a coborât din carul lui şi a intrat în templu şi comandanţii unităţilor de luptă l-au urmat. Preoţii zeiţei Sekhmet i-au ieşit în întâmpinare cu mâinile, cu faţa şi veşmintele pline de sânge proaspăt şi l-au condus la altar, în faţa statuii zeiţei Sekhmet. Zeiţa era înveşmântată în roşu, veşmintele îi fuseseră înmuiate în sânge, sângele curgea pe trupul ei de piatră, sânii ei din piatră se ridicau mândri sub pânza îmbibată de sânge. În semiîntunericul templului, aveai impresia că zeiţa îşi clatină capul ei de leoaică şi ochii ei din cristale preţioase de stâncă străluceau ca nişte ochi vii când Horemheb a smuls cu mâinile lui inimile, care încă băteau, din trupurile sacrificate şi a implorat-o pe zeiţă, cu vorbele rituale, să-i dăruiască victoria. Preoţii dansau veseli în jurul lui şi se loveau cu pumnalele, provocându-şi răni din care curgea sângele, şi urlau într-un glas:

— Întoarce-te învingător, Horemheb, fiul şoimului! Întoarce-te învingător şi zeiţa se va însufleţi şi va coborî de pe soclul ei goală şi ţi se va

dărui.

Horemheb nu s-a lăsat distras de strigătele şi de dansul preoţilor, şi-a îndeplinit cu o demnitate rece partea lui din ceremonia rituală, apoi a plecat din templu. Când a ajuns afară, Horemheb şi-a ridicat mâinile pline de sânge şi s-a adresat mulţimii:

— Ascultă-mă, popor al ţării Kemi, ascultă-mă, eu sunt Horemheb, fiul lui Horus, şi în mâinile mele sunt victoria şi onoarea nemuritoare pentru toţi aceia care vor să mă urmeze în războiul sacru. În această clipă, carele de război ale hitiţilor îşi zdrăngăne roţile în deşertul Sinai şi avangarda trupelor lor face ravagii în Egiptul de Jos. Până acum, Egiptul nu a mai cunoscut un atât de mare pericol, fiindcă, în comparaţie cu hitiţii, vechea dominaţie a hicsoşilor a fost blândă şi miloasă. Hitiţii ameninţă Egiptul şi numărul soldaţilor hitiţi este mare cât numărul stelelor de pe cer şi de cruzimea lor este înspăimântată toată lumea Ei vor distruge oraşele noastre, vor scoate ochii bărbaţilor, vor viola femeile şi-i vor lua sclavi pe copiii voştri. Nici grâul nu mai creşte pe acolo pe unde trec carele lor de luptă, pe unde picioarele cailor lor calcă, pământul roditor se transformă în deşert. De aceea, războiul pe care îl anunţ astăzi este un război sacru, războiul acesta ne va salva viaţa şi zeii, copiii şi casele, iar după ce vom recâştiga Siria şi îi vom distruge pe hitiţi, în Egipt se vor întoarce bogăţiile şi bunăstarea de altădată şi fiecare om va avea măsura lui plină. Prea de multă vreme îşi bat joc străinii de ţara Kemi, prea de multă vreme râd de slăbiciunea noastră şi batjocoresc armata noastră. A sosit clipa şi eu vreau să restaurez onoarea războinică a ţării Kemi. Fiecărui bărbat care vrea să mă urmeze de bunăvoie îi voi dărui o măsură plină de grâu şi o parte din prada de război şi este, într-adevăr, vorba de o pradă bogată. Dar pe bărbaţii care nu mă vor urma de bunăvoie, îi voi lua cu forţa în război şi ei vor fi aceia care vor duce tot greul războiului, ei vor fi bătaia de joc a celorlalţi şi nici dreptul la o parte din pradă nu vor avea. Vreau să cred că fiecare egiptean care are în piept o inimă de bărbat şi poate ţine o lance în mână mă va urma de bunăvoie. Este drept că nouă ne lipsesc toate şi că foamea este pe urmele noastre, dar după victorie, vor urma zile de abundenţă şi fiecare care va muri în război pentru libertatea Egiptului, va ajunge direct în câmpiile fericite ale ţării de Dincolo, fără a mai trebui să se neliniştească de conservarea şi îmbălsămarea trupului lui, fiindcă zeii Egiptului vor avea grijă de trupurile celor căzuţi în luptă. Pentru a câştiga totul, trebuie făcut totul. Femei ale Egiptului, ţeseţi din părul vostru coarde de arc şi

îndemnaţi-vă bărbaţii şi fiii să mă urmeze în războiul sacru! Bărbaţi ai Egiptului, transformaţi-vă podoabele în vârfuri de lance şi urmaţi-mă! Am să vă dăruiesc un război cum nu s-a mai văzut. Sufletele marilor faraoni se vor deştepta şi vor lupta alături de noi. Toţi zeii Egiptului, în frunte cu Amon, vor lupta alături de noi. Îi vom mătura pe hitiţi din Ţara pământului negru la fel cum Nilul revărsat mătură uscăturile de la mal. Vom recâştiga bogăţiile Siriei şi prin sânge vom da înapoi onoarea Egiptului. Ascultă-mă, popor al ţării Kemi, Horemheb, Fiul şoimului, învingătorul, a vorbit!

Apoi el a coborât mâinile lui roşii de la sânge şi a început să gâfâie, fiindcă strigase din toate puterile, pentru a putea fi auzit de mulţime.

După ce a terminat, au sunat trâmbiţele şi soldaţii au lovit cu lăncile în scuturi şi s-au auzit mai întâi nişte strigăte slabe din mulţime, care s-au schimbat într-o furtună de strigăte de bucurie, toată mulţimea îl aclama pe Horemheb şi-şi ridica mâinile, sângele li s-a urcat probabil la cap şi ei au aclamat şi mai puternic, dar nu mă-ndoiesc că mulţi nici nu aveau habar de ce urlă.

Horemheb a zâmbit mulţumit şi s-a urcat din nou în carul lui de luptă. Soldaţii i-au deschis drumul ca să înainteze şi au dat la o parte mulţimea, care se înghesuia fericită, de pe ambele părţi ale drumului berbecilor, să-l vadă şi să-l salute. Atunci am înţeles că, pentru mulţime, cea mai mare fericire este dacă urlă împreună şi că nu prea are importanţă pentru cine sau pentru ce urlă; urlând împreună cu alţii, fiecare se simte mai puternic şi mai viguros şi crede că lucrul pentru care urlă este drept.

Horemheb a fost foarte mulţumit şi a ridicat cu mândrie braţele pentru a saluta mulţimea din car. După aceea, el s-a dus direct în port şi s-a urcat pe corabia-comandant de război pentru a ajunge în grabă la Memfis, fiindcă deja întârziase prea mult în Teba şi, după ultimele veşti pe care le primise, hitiţii erau deja la Tanis şi caii lor păşunau pe câmpurile Tanisului

M-am urcat pe corabie şi eu, nimeni nu m-a împiedicat să-l văd şi să-i vorbesc. I-am spus:

— Horemheb, faraonul Akhenaton a murit, de aceea, eu nu mai sunt trepanatorul regal, acum eu sunt liber să mă duc unde vreau, dar nu am chef de nimic. Doresc să te urmez în război, fiindcă toate ce se întâmplă îmi sunt indiferente şi nu mă mai bucură nimic. Vreau să văd cu ochii mei ce binefacere va mai aduce şi acest război, pe care l-ai dorit şi despre care ai vorbit toată viaţa. De fapt, vreau să văd dacă puterea ta va fi mai mare

decât a lui Akhenaton sau dacă numai spiritele infernale ale tărâmului de Dincolo sunt cele care conduc lumea.

Tare s-a mai mirat Horemheb de hotărârea mea şi a spus:

— Oare să fie acest gest al tău o prevestire bună? Niciodată nu am putut gândi că tu, Sinuhe, neforţat de nimeni, vei fi primul care să mă urmezi în război. Nu, aşa ceva nu mi-am imaginat, fiindcă ştiu că ţie îţi place mai mult să te tolăneşti pe canapele moi, decât să înfrunţi mizeriile războiului. Eu mă gândisem că te voi lăsa să-mi aperi interesele în palatul de aur, dar poate că este mai bine aşa, fiindcă tu eşti un bărbat destul de naiv şi oricine poate să te întoarcă uşor pe degete. Da, este mai bine aşa, fiindcă voi avea cu mine pe cel mai strălucit medic al Egiptului şi nu încape îndoială că va fi destulă nevoie de tine în acest război. Nu degeaba soldaţii mei ţi-au pus numele „Fiul măgarului sălbatic” când ne-am luptat cu khabirii; este clar că tu eşti destul de viteaz dacă nu te înspăimântă hitiţii.

Nu a mai trecut multă vreme şi marinarii şi-au introdus vâslele în apă, s-au desfăcut pânzele şi ne-am început călătoria în josul Nilului. Debarcaderul era plin de oameni, mulţimea striga şi aplauda, iar vântul purta uratele lor ca pe o furtună. Horemheb a respirat adânc şi mi-a spus:

— După cum vezi, vorbele mele au făcut o puternică impresie mulţimii. Dar să mergem în cabină, fiindcă vreau să-mi spăl de pe mâini acest sânge divin.

L-am urmat în cabină şi el i-a gonit pe scribi afară pe punte, s-a spălat pe mâini, le-a frecat puternic, le-a mirosit şi mi-a spus cu sânge rece:

— Pe Seth şi pe toţi demonii lui, nu credeam că preoţii lui Sekhmet mai sacrifică oameni. Dar aceşti bătrâni au dat dovadă de prea mult zel, pentru că de patruzeci de ani porţile templului zeiţei Sekhmet nu au mai fost deschise. M-am mirat eu când preoţii mi-au cerut pentru ceremonie prizonieri hitiţi şi sirieni, dar abia când am ajuns în faţa altarului am înţeles.

Atât de tare am fost indignat şi îngrozit de vorbele lui, încât au început să-mi tremure genunchii, dar Horemheb a spus indiferent:

— Dacă aş fi ştiut asta, aş fi refuzat. Poţi să mă crezi, Sinuhe, că am fost foarte surprins atunci când, în faţa altarului, am smuls cu mâinile mele inimile calde şi însângerate ale oamenilor sacrificaţi. Dar dacă Sekhmet va fi recunoscătoare pentru jertfele aduse şi va ajuta armata Egiptului, nimic de zis, am făcut un lucru bun, fiindcă, într-adevăr, am nevoie de ajutor din toate părţile, dar cred că mult mai eficiente sunt lăncile bine mânuite decât

binecuvântarea lui Sekhmet. Dar să dăm preoţilor ce este al preoţilor, în rest, ei ne vor lăsa în pace.

El s-a apucat, după aceea, să vorbească despre discursul pe care îl rostise în faţa mulţimii, fiindcă ar fi dorit să-l laud şi eu pentru vorbele lui, dar eu i-am spus că, după mine, au fost mai grozave vorbele pe care le-a adresat atunci, la Ierusalim, soldaţilor. El s-a simţit ofensat şi mi-a spus:

— Nu este acelaşi lucru dacă vorbeşti soldaţilor sau poporului. Vei avea ocazia să mă mai auzi cum mă adresez soldaţilor pentru a-i îmbărbăta. Dar discursul pe care l-am rostit în faţa templului zeiţei Sekhmet este destinat şi posterităţii, fiindcă va fi cioplit în piatră şi păstrat pentru generaţiile viitoare, de aceea am folosit cuvinte frumoase şi mari, mai frumoase decât acelea cu care mă adresez soldaţilor. Vorbele mele au ameţit mulţimea, le-a înfierbântat mintea şi i-a orbit, încât au văzul în alb şi ceea ce este negru. Nu degeaba am învăţat să citesc şi să înţeleg textele vechi, unde faraonii şi comandanţii de armată se adresează poporului. Dar, fiindcă tu nu ai observat nimic, trebuie să-ţi explic că în discursul meu au fost vorbe care s-au rostit în toate timpurile atunci când a început un conflict. În primul rând, am afirmat că războiul împotriva hitiţilor este un război de apărare, ca să incit poporul să se ridice împotriva năvălitorilor, care vor să distrugă Egiptul. În mare, tot ceea ce am spus corespunde realităţii şi nu am ascuns nici intenţia de a recuceri Siria cu această ocazie. În al doilea rând, am precizat că tuturor bărbaţilor care mă vor urma voluntar le va fi bine, pe când cei care va trebui să fie luaţi cu forţa în război, vor înnebuni. În al treilea rând, am explicat că este vorba de un război sacru şi am invocat ajutor din partea tuturor zeilor Egiptului. Adevărul este că eu nu cred că o ţară este mai sacră decât alta sau că zeii Egiptului sunt mai puternici decât zeii hitiţilor, dar este mai bine să spui şi ceva despre zei, aşa au făcut toţi marii faraoni şi comandanţii de armată, pentru că poporului îi este pe plac să i se vorbească despre zei, chiar dacă nu câştigă nimic de la zei şi chiar tu, Sinuhe, trebuie să fii de acord că discursul meu a fost primit cu bunăvoinţă de către popor, fiindcă se referea la învingerea greutăţilor şi necazurilor care sunt în faţa noastră; poporul ştie, în ciuda suferinţelor pe care le îndură şi le va îndura, să aprecieze intenţiile bune, dar ca să fiu mai sigur, am pus oamenii mei în mulţime, care să-i îndemne să mă aplaude şi să-mi slăvească numele. Pentru a ieşi victorios din acest război, sunt multe greutăţi de depăşit şi a pleca cu o armată neinstruită, fără lănci şi fără care de luptă împotriva hitiţilor, este la fel ca atunci când eram copil şi voiam să

omor lei cu un băţ din stuf uscat. Nu mă îndoiesc că, până la urmă, voi învinge, fiindcă am încredere în faptele mari care mi s-au prezis, dar îmi este teamă că mulţi oameni vor muri.

— Horemheb, l-am întrebat eu, oare există ceva sacru în lumea asta pentru tine?

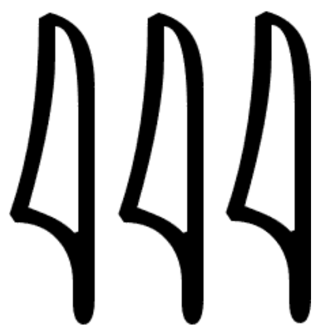
El a reflectat un moment, apoi mi-a răspuns:

— Un mare comandant de război, un suveran, trebuie să spargă înţelesul cuvintelor şi imaginilor şi să le utilizeze în folosul lui. Recunosc, Sinuhe, că de cele mai multe ori, acest lucru este neplăcut şi că viaţa este tristă şi lipsită de culoare, dar poate că sentimentul de a domina pe alţii prin voinţa ta este o compensaţie mai mare decât oricare altă fericire. Când eram mai tânăr, aveam încredere în lancea mea şi în şoimul meu. Acum nu mă mai încred decât în voinţa mea, ştiu că voinţa este destinul meu. Dar voinţa mă uzează, aşa cum o piatră mai dură şlefuieşte o altă piatră. De aceea, eu nu mai am nici o clipă de odihnă, nici noaptea, nici ziua, nici când sunt treaz, nici când dorm şi pentru a mă sustrage acestei stări de nelinişte şi pentru a mă simţi mai bine, beau până mă îmbăt, asta este singura mea fericire. Când eram mai tânăr, credeam în prietenie, credeam în dragoste şi mi se părea că iubesc o femeie, dar dispreţul şi indiferenţa acelei femei m-au scârbit, acum ştiu că toţi bărbaţii nu sunt altceva decât instrumente care trebuie să se supună voinţei mele şi că această femeie nu este un scop, ci un mijloc pentru a ajunge la putere. Eu, Horemheb, sunt cel mai important, de la mine pleacă totul şi la mine se întoarce totul. Eu sunt Egiptul şi tot eu sunt poporul. De aceea, doresc ca Egiptul să fie mai mare şi mai puternic. Este drept şi echitabil, mă înţelegi, Sinuhe?

Cuvintele lui nu m-au mişcat deloc, eu îl cunoscusem în tinereţe, când era un băiat sărac şi vanitos, iar în Hetnetsut îi cunoscusem şi pe părinţii lui, care miroseau a brânză de capră şi a piei de animale, chiar dacă el îi făcuse nobili. De aceea, îmi era greu să-l iau în serios, chiar dacă el încerca să mi se impună ca un zeu. Dar mi-am ascuns gândurile şi i-am povestit despre prinţesa Baketamon, care fusese foarte indignată, fiindcă nu beneficiase de un loc pe măsura demnităţii ei în cortegiul de încoronare a faraonului Tutankhamon. Horemheb m-a ascultat pasionat, mi-a oferit vin şi m-a îndemnat să-i mai povestesc câte ceva despre prinţesa Baketamon.

În felul acesta a trecut timpul până am ajuns la Memfis şi, în acest timp, carele de război ale hitiţilor făceau ravagii în Ţara de Jos.

Cartea a paisprezecea

RĂZBOIUL SACRU

1

După ce i-a convocat la Memfis pe toţi nobilii şi pe toţi oamenii bogaţi din Egipt, Horemheb li s-a adresat astfel:

— Voi sunteţi cei mai bogaţi oameni din Egipt, iar eu nu sunt decât un păstor sărac, fiindcă atunci când m-am născut, o altă moştenire nu am avut decât bălegarul pe care am călcat cu picioarele goale, dar Amon m-a binecuvântat şi faraonul mi-a încredinţat conducerea armatei împotriva duşmanilor care ameninţă Egiptul cu cruzime şi ură, după cum ştiţi. Am ascultat cu plăcere când voi aţi spus în gura mare că pentru război este nevoie de mari sacrificii şi de aceea aţi redus raţia de grâu pentru sclavii şi pentru ţăranii voştri şi aţi mărit preţurile tuturor mărfurilor în tot Egiptul. Din faptele şi din cuvintele voastre am înţeles că voi sunteţi deja gata pentru orice fel de sacrificii. Este un lucru bun şi demn de laudă, fiindcă pentru a strânge aurul necesar începerii unui război, pentru plata soldaţilor, pentru construirea de care de luptă şi pentru multe altele, despre care nici nu ştiţi, fiindcă nu aţi avut de-a face cu războiul, am hotărât să împrumut o parte din averea voastră şi am cerut perceptorilor de impozite să întocmească liste cu impozitul pe care urmează să-l daţi pentru armată şi, printre altele, am strâns informaţii şi despre bunurile pe care le-aţi ascuns în timpul falsului faraon. Acum, în Egipt, domneşte un faraon adevărat, binecuvântat de Amon, şi nu mai aveţi nici un motiv să vă ascundeţi averile, pe care cred că le veţi oferi bucuroşi pentru război. De aceea, fiecare dintre voi îmi va pune imediat la dispoziţie jumătate din averea lui şi-mi este indiferent dacă îmi veţi plăti în aur, argint sau în grâu, în animale, în cai sau în care de luptă, principalul este să o faceţi imediat.

Când au auzit vorbele rostite de Horemheb, toţi au început să se tânguiască şi să-şi rupă veşmintele de pe ei şi au spus:

— Falsul faraon ne-a sărăcit deja şi noi suntem aproape ruinaţi, iar informaţiile pe care le-ai cules despre bogăţiile noastre nu sunt decât minciuni neruşinate. Oare ce garanţii ne oferi tu dacă-ţi împrumutăm jumătate din avuţia noastră? Oare cu cât câştig ne vom alege de pe urma acestui împrumut?

Horemheb s-a uitat la ei prietenos şi le-a spus:

— Garanţia mea este victoria pe care socotesc că o voi obţine cu ajutorul vostru, dragii mei prieteni. În fond, dacă armata Egiptului nu va învinge, hitiţii v-ar putea lua totul şi nu-i veţi întreba voi pe hitiţi despre nici o garanţie; eu cred că victoria este o garanţie suficientă, cât despre câştig, voi discuta cu fiecare dintre voi în parte şi cred că vom ajunge la o bună înţelegere, dar cred că v-aţi apucat prea din pripă să plângeţi, fiindcă încă nu am terminat tot ceea ce aveam de spus. Deci, aşa cum spuneam, cer imediat jumătate din averea voastră, dragii mei prieteni. Dar, după patru luni, va trebui să contribuiţi pentru război cu jumătate din ceea ce v-a rămas, iar peste un an, cu jumătate din averea pe care o veţi avea atunci. Sunteţi suficient de înţelepţi aşa că puteţi calcula şi singuri cu ce veţi rămâne şi sunt sigur că încă veţi fi destul de bogaţi ca să aveţi tot ceea ce vă trebuie până la sfârşitul vieţii, aşa că nu veţi putea spune că v-am păgubit eu cu ceva.

S-au aruncat la picioarele lui gemând şi tremurând şi şi-au lovit frunţile de pământ nobilii şi bogătaşii Egiptului şi au urlat că preferă să le ia hitiţii toată averea, dar Horemheb le-a spus cu o uimitoare ipocrizie:

— Dacă aşa doriţi, am să vă fac pe plac şi cred că soldaţii mei, care-şi expun pielea şi viaţa pentru Egipt, vor fi indignaţi când vor afla că voi nu puteţi fi de acord cu un mic sacrificiu pentru acest război. Şi cred că soldaţii mei, care mă aşteaptă afară, nu vor avea nimic împotrivă să vă lege cu frânghii şi să vă îmbarce pe o corabie pentru a vă da pe mâna hitiţilor, aşa după cum se pare că doriţi. Aş fi foarte mâhnit dacă ar fi să vi se întâmple un astfel de necaz şi nu înţeleg cu ce bucurie v-aţi putea alege abandonându-vă averile pe care eu le-aş putea împrumuta în întregime până când vă veţi întoarce cu ochii scoşi de la morile de piatră ale hitiţilor. Dar dacă aceasta este dorinţa voastră, eu îi pot chema pe soldaţi.

Ei au plâns şi i-au îmbrăţişat genunchii şi au acceptat toate cererile lui, chiar dacă în sinea lor l-au blestemat, dar Horemheb i-a consolat şi le-a spus:

— V-am chemat aici în Memfis fiindcă eu ştiam că voi iubiţi Egiptul şi că pentru Egipt sunteţi în stare de orice sacrificiu. Voi sunteţi cei mai bogaţi oameni ai Egiptului şi numai datorită iscusinţei voastre v-aţi sporit averea. De aceea, eu sunt sigur că vă veţi îmbogăţi repede din nou, fiindcă un bogat ajunge întotdeauna şi mai bogat, chiar dacă pentru asta se stoarce şi pe el însuşi. Voi, prietenii mei, îmi sunteţi preţioşi ca o livadă, şi chiar dacă vă strâng ca pe o rodie din care seminţele curg printre degete, eu vă iubesc, fiindcă nici un grădinar nu se supără pe pomii din livada lui, care sunt încărcaţi de roade, ci, din când în când, îşi strânge recolta Trebuie să vă amintiţi că pentru voi eu voi conduce un mare război, mai măreţ decât vă puteţi imagina, şi în vremuri de război, un bărbat care este destul de bogat ajunge, de obicei, şi mai bogat şi încă şi mai bogat ajunge dacă războiul ţine mai mult şi nimic nu-l poate împiedica să se îmbogăţească, nici impozitele, oricât de mari vor fi să fie ele. De aceea, voi trebuie să-mi fiţi recunoscători fiindcă vă ofer un mare război şi vă binecuvântez acum, când voi vă veţi întoarce la casele voastre. Mergeţi deci în pace şi străduiţi-vă să vă îngrăşaţi ca viermii, fiindcă nimeni nu vă împiedică. Şi eu nu am nimic împotrivă, dacă din când în când, îmi veţi trimite daruri în plus faţă de ceea ce v-am cerut, fiindcă voi recuceri Siria şi voi ştiţi bine ce înseamnă Siria pentru Egipt şi, la urma urmelor, chiar pentru voi, dacă voi fi mulţumit de contribuţia voastră. Nu vă jenaţi, gemeţi în continuare, dacă acest lucru vă distrează şi vă uşurează inima, nu vă fie teamă, pe mine nu mă deranjează gemetele; în urechile mele sună la fel ca zornăitul de aur.

După aceea, toţi au plecat rupându-şi veşmintele de pe ei, jelindu-şi soarta şi vărsând lacrimi amare, dar în acelaşi timp încercând să găsească o soluţie pentru a-şi recupera pierderile anunţate.

Horemheb mi-a spus:

— Din cauza războiului, cei bogaţi îi vor învinui pe hitiţi pentru toate relele care se vor abate asupra ţării, la fel şi faraonul îi va învinui pe hitiţi pentru foametea şi mizeria cu care se va confrunta Egiptul. De fapt, doar poporul va suporta şi va plăti totul, fiindcă cei bogaţi vor fura de la popor de câteva ori mai mult ca de obicei, ca să aibă cu ce să-mi plătească mie, fără a fi nevoie să li se zbârcească pielea. Sistemul acesta este mai convenabil decât impunerea unui impozit pentru război de la popor, fiindcă, dacă aş cere aşa ceva, mulţimea m-ar blestema pe mine, pe când aşa, poporul îmi va binecuvânta numele şi mă va numi un om drept şi eu trebuie

să mă îngrijesc ca reputaţia mea să fie bună; pentru viitor voi avea nevoie de aşa ceva.

Între timp, hitiţii făceau ravagii în Deltă, dădeau foc satelor şi-şi hrăneau caii cu grâul încă verde. La Memfis soseau continuu oameni care reuşiseră să scape prin fugă şi povesteau istorii îngrozitoare despre furia distrugătoare a duşmanilor; teama se strecura în inima mea şi picioarele începeau să-mi tremure când auzeam ceea ce povesteau ei, de aceea m-am dus la Horemheb să-l îndemn să se grăbească până nu va fi prea târziu.

Dar el mi-a zâmbit liniştit şi mi-a spus:

— Egiptul trebuie să cunoască cruzimea hitiţilor, pentru ca mulţimea să înţeleagă să-şi aprecieze destinul în raport cu grozăvia de a deveni sclavi la hitiţi. Aş fi un nebun dacă aş porni la război cu o trupă neantrenată şi fără care de luptă. Dar nu avea nici o teamă, Sinuhe, Gaza este încă a noastră şi Gaza este piatra unghiulară pe care voi construi acest război şi nu se vor mai încumeta hitiţii să-şi trimită grosul trupelor în deşert mai înainte ca Gaza să fie în mâinile lor, fiindcă ei nu au nici o putere pe mare. Nu gândi că eu stau degeaba, oamenii mei din deşert hărţuiesc şi măcelăresc deja patrulele hitite. În rest, nu există încă nici un pericol atât de mare pentru Egipt până când soldaţii hitiţi nu vor începe marşul în deşert spre Ţara pământului negru. Strategia lor de război este bazată pe carele lor de luptă, dar, în Ţara pământului negru, canalele de irigaţie le împiedică să se deplaseze, de aceea, ei îşi pierd vremea arzând câteva sate şi distrugând lanurile de grâu. Cu cât vor fi mai puţine grâne în Egipt, cu atât mai mulţi bărbaţi se vor înrola de bunăvoie în trupele cu cozi de leu, fiindcă, în ciuda neajunsurilor, fiecare soldat primeşte hrana care-i trebuie, ba mai are parte şi de bere.

Într-adevăr, din tot Egiptul soseau în Memfis, de bunăvoie, bărbaţi înfometaţi sau bărbaţi care-şi pierduseră casa şi familia din cauza credinţei lor în Aton şi care voiau să scape de hărţuială, fiindcă erau în continuare hărţuiţi; mai soseau şi bărbaţi dornici de aventură şi prăzi de război. Fără să se sinchisească prea mult de preoţi, Horemheb a anunţat iertarea generală a tuturor acelora care colaboraseră la ridicarea regatului lui Aton şi a eliberat condamnaţii de la carierele de piatră şi i-a înrolat pe toţi în armata Egiptului. Aşa că, în scurt timp, Memfis se transformase într-un adevărat oraş de război, cu o viaţă zgomotoasă, şi în cârciumi şi în casele de distracţie, în fiecare noapte erau conflicte sângeroase, iar oamenii care trăiau de când lumea în Memfis se ascundeau în case tremurând de teamă şi

de groază. În forje se auzeau neîntrerupt zgomote de ciocane lovite pe nicovale, fiindcă acolo se executau vârfurile de lance şi suliţele, şi groaza de invazia hitiţilor era atât de mare, încât femeile sărace îşi dăruiau podoabele lor din cupru pentru a fi transformate în vârfuri de lance.

Din insulele mării şi din Creta soseau corăbii şi Horemheb le cumpăra cu forţa şi voiau, nu voiau, îi angaja pe căpitani şi pe marinari în armata Egiptului, promiţându-le o răsplată bogată. Chiar şi corăbii de război din Creta au fost cooptate în armata Egiptului şi în acea vreme navigau multe corăbii de război din Creta pe coastă aruncând ancora dintr-un port în altul şi nu doreau să se întoarcă în Creta, fiindcă nu ştiau ce se mai întâmplă acolo după ce sclavii se răsculaseră şi incendiile răvăşiseră toată insula, după ce doar într-o singură săptămână, minunatele case de pe colină fuseseră mistuite de flăcări. Dar nimeni nu ştia nimic clar despre ceea ce se petrecea în Creta şi nimeni nu dădea crezare celor povestite de marinari, fiindcă faima lor de mari mincinoşi era recunoscută în toată lumea. Unii afirmau că hitiţii ar fi năvălit în Creta, ceea ce era de necrezut, fiindcă hitiţii nu erau navigatori. Iar alţii povesteau că un popor alb din nord, cu nişte corăbii nemaipomenite, ar fi atacat Creta şi că le-ar fi distrus o parte din corăbii şi că cea mai mare parte dintre corăbiile Cretei reuşiseră să se refugieze pe coastele Siriei. Dar toţi erau de acord în ceea ce priveşte cauza acestei nenorociri care se abătuse asupra Cretei: faptul că zeul Cretei era mort. De aceea, căpitanii corăbiilor nu au opus nici o rezistenţă şi au trecut în slujba Egiptului, în timp ce corăbiile cretane care erau prin porturile Siriei au trecut la hitiţi şi la Aziru.

În orice caz, această situaţie îi era favorabilă lui Horemheb, fiindcă pe mare era o mare confuzie şi fiecare încerca să pună mâna pe cât mai multe corăbii. La Tir, unde pornise o revoltă împotriva lui Aziru, rebelii au capturat corăbii cu care au ajuns în Egipt şi pe care i le-au oferit lui Horemheb. În felul acesta, Horemheb şi-a constituit o flotă puternică cu un echipaj bine antrenat, dar de unde va fi găsit el resurse să plătească, n-aş putea spune, fiindcă constituirea şi echiparea unei flote de război înghit mai mult aur decât orice alt fel de armată terestră.

Gaza continua să reziste atacurilor Siriei şi, după seceriş, când apele erau din nou în creştere, Horemheb cu trapele sale a părăsit Memfisul. Pe uscat şi pe mare, el a trimis mesageri în Gaza asediată şi o corabie, care a reuşit să forţeze blocajul, a dus în Gaza saci de grâu şi următorul mesaj: „Nu cedaţi Gaza! Nu cedaţi Gaza, cu orice preţ!” Şi în timp ce berbecii de

asalt asediau zidurile cetăţii şi casele ardeau, mesajul purtat de o săgeată cădea în cetate: „Horemheb porunceşte, nu cedaţi Gaza!” Cu toate că hitiţii aruncau peste zidurile cetăţii vase din argilă astupate, în care erau şerpi veninoşi, într-unele dintre vase erau grâu şi un mesaj care spunea: „Nu cedaţi Gaza!” Cum de a putut Gaza să reziste atacului hitiţilor combinat cu atacul amoriţilor lui Aziru, nu am putut să înţeleg niciodată şi, fără îndoială, comandantul acela ursuz al cetăţii - care a poruncit să fiu urcat într-un coş pe zidurile cetăţii, cât de îngrozit am fost eu atunci - are cel mai mare merit pentru faptul că Gaza nu a căzut în mâinile hitiţilor.

Când apele au început să crească, armata lui Horemheb a început marşul din Memfis spre Tanis şi a ieşit în faţa carelor de luptă ale hitiţilor, care înaintau în susul fluviului, chiar acolo unde armata hitită oprise pentru a lăsa caii liberi să pască iarbă, crezându-se în siguranţă, fiindcă din trei părţi erau protejaţi de fluviu.

Dar, în puterea nopţii, soldaţii lui Horemheb au săpat şanţuri adânci pe cea de-a patra parte, neacoperită de ape, şi au permis apei crescute a Nilului să le umple, aşa că dimineaţa, când s-au trezit, hitiţii au constatat că sunt pe o insulă înconjurată de apă, şi puternicele lor care de luptă nu mai aveau nici o importanţă. Când au văzut în ce situaţie se găsesc, ei au început să-şi distrugă propriile care de luptă şi să-şi omoare caii. Dar acest lucru l-a înfuriat pe Horemheb; el procedase aşa, fiindcă voise să pună mâna pe carele de război şi pe caii hitiţilor. De aceea, a ordonat să sune trâmbiţele şi a început atacul şi, deşi încă neinstruită, armata egipteană i-a învins rapid pe hitiţii dezorientaţi, fiindcă ei nu mai aveau cum folosi carele de luptă în felul acesta, în mâinile lui Horemheb au ajuns o sută de care de luptă şi trei sute de cai. Carele de luptă au fost vopsite în culorile carelor de luptă ale Egiptului, iar caii au fost marcaţi cu însemnele Egiptului, dar mai important decât această captură a fost faptul că, de atunci încolo, egiptenii nu s-au mai temut de invincibilitatea hitiţilor.

După această victorie, Horemheb a strâns carele de luptă şi caii hitiţilor şi cu carele de luptă în frunte, urmate de infanterişti şi de caravanele cu provizii, a pornit spre Tanis. Faţa lui radia de o fericire nebună şi el a spus:

— Dacă tot te-ai apucat să loveşti, loveşte din prima clipă, dar loveşte tare!

Şi a început marşul spre Tanis, fără să se nelinişteascâ că trupele hitite devastau Ţara de Jos, şi de la Tanis el şi-a continuat drumul direct spre deşert, unde a atacat gărzile hitite care păzeau depozitele de vase pline cu

apă şi a pus stăpânire şi pe alte depozite de apă din deşert. Hitiţii transportaseră sute de mii de vase cu apă pentru trupele care urmau să străbată deşertul, fiindcă ei nu s-ar fi încumetat să intre în Egipt cu corăbiile, nu erau ei un popor al mării. Fără să ţină seama de cai, Horemheb s-a avântat ca un nebun împotriva gărzilor hitite, aşa că o bună parte dintre cai au murit şi cei care au fost cu el în această expediţie au povestit după aceea că, de la carele de luptă care străbăteau deşertul, se ridica un nor gros de praf până aproape de cer.

În fiecare noapte, semnalele stabilite se aprindeau în munţii Sinai şi soldaţii egipteni ieşeau din ascunzători şi atacau gărzile hitite şi depozitele de apă pe care ei le păzeau în deşert şi se spunea că ziua Horemheb ataca Siria ca un uragan de nisip, iar noaptea ca o coloană de foc, fiindcă după acele incursiuni în deşert, reputaţia lui Horemheb crescuse atât de mult, încât despre el se povestea ca despre zei şi circulau deja legende din care nimeni nu ar mai fi putut deosebi imaginarul de realitate.

Hitiţii, care ştiau cât de slab era Egiptul acelor vremuri, au rămas surprinşi, fiindcă ei nu-şi putuseră imagina că Horemheb se va aventura în deşert şi că va pune stăpânire pe toate depozitele de apă, în timp ce avangarda armatei hitite devasta Egiptul de Jos. În afară de asta, armata hitită încă nu era reunită ci era încă dispersată în toate oraşele Siriei în aşteptarea căderii Gazei, fiindcă împrejurimile Gazei şi zonele sărace de unde începea deşertul nu ar fi fost suficiente pentru hrana necesară unei atât de imense armate mobilizate în Siria de hitiţi pentru cucerirea Egiptului. În fond, hitiţii pregătiseră minuţios acest război împotriva Egiptului şi voiseră să înceapă ofensiva înainte ca toate detaliile să fie puse la punct şi şefii lor aveau scrise pe tăbliţe de argilă lista tuturor păşunilor şi fântânilor pe care trebuiau să le cucerească. De aceea, ei au fost surprinşi de atacul rapid al lui Horemheb, fiindcă până la acest atac, nimeni nu ar fi putut crede că Egiptul are atât de multe care de război pentru o operaţie militară de asemenea anvergură. Au fost atât de tulburaţi de apariţia carelor de război în Siria, acolo de unde începe deşertul, încât a trecut multă vreme până s-au dumirit asupra numărului adevărat de care de război ale Egiptului şi de intenţiile lui Horemheb.

Dar despre planurile ascunse ale lui Horemheb, despre care mai târziu toată lumea a vorbit, nimeni nu a ştiut nimic şi poate că nici Horemheb nu a avut cine ştie ce planuri ascunse, fiindcă el mi-a spus odată că intenţia lui este să distrugă depozitele de apă ale hitiţilor din deşert ca să-şi antreneze

trupa pentru viitorul război cu ocazia acestor atacuri rapide. Dar, după succesul atât de neaşteptat, ei a fost ameţit, de aceea a pornit marşul spre Gaza, unde i-a atacat din spate pe asediatori, i-a măcelărit şi le-a distrus maşinile de asediu, dar nu a putut intra în oraş, fiindcă hitiţii, simţindu-i nesiguranţa în ceea ce priveşte manevrarea carelor de luptă, s-au redresat repede şi au început atacul împotriva lui Horemheb şi nici ursuzul şi încăpăţânatul comandant al garnizoanei din Gaza, care avea o minte oarecum confuză, nu a vrut să deschidă porţile cetăţii trupelor egiptene.

Nu încape îndoială că Horemheb ar fi fost pierdut, dacă asediatorii cetăţii Gaza ar fi avut la dispoziţie care de luptă. Dar carele de luptă ale hitiţilor şi ale lui Aziru se aflau încă în stadiu de execuţie în diferite oraşe din Siria, fiindcă pentru asediul Gazei, nimeni nu se gândise că ar fi nevoie de ele, iar caii se odihneau şi erau îngrăşaţi pentru marea traversare a deşertului.

Neavând încotro, Horemheb a trebuit să se întoarcă şi a distrus şi depozitele de apă din deşertul din apropierea Gazei, mai înainte ca hitiţii, furioşi cum erau, să-l fi putut împiedica. A fost o greşeală a hitiţilor că nu s-au încumetat să-l atace cu puţinele lor care de luptă pe care le aveau în apropiere de Gaza, dar hitiţii nu au aflat decât mai târziu că, în această incursiune rapidă, Horemheb se bazase pe confuzia pe care urma să o genereze comandaţilor trupelor siriene, care aveau să-i supraestimeze forţele.

Mai târziu, Horemheb avea să povestească că numai şoimul lui, care l-a călăuzit în tot acest timp şi amintirea redeşteptată a arborelui înconjurat de flăcări, pe care-l văzuse odinioară în deşertul Sinai, l-au ajutat în acea incursiune şi el a ordonat atunci lăncierilor şi arcaşilor să continue marşul de-a lungul drumului din deşert, pe care hitiţii îl asiguraseră pentru armata lor cu mii şi sute de mii de oale din lut pline cu apă Atunci s-a hotărât el să ducă mai târziu războiul în deşert, fiindcă deşertul era un teren bun pentru carele lui de luptă. Totuşi, eu cred că el nu a avut încotro să fugă, de a ales deşertul, atunci când era urmărit de asediatorii cetăţii Gaza, şi că doar în deşert a reuşit să scape de hitiţi, fiindcă, după ce s-au întors din acea incursiune în deşert, oamenii şi caii au fost atât de obosiţi, că şi-ar fi dat sufletul din ei, dacă ar fi trebuit să se întoarcă în Egipt prin deşert. Dar nu s-a aventurat chiar atât de mult Horemheb, încât să-şi epuizeze soldaţii cu o astfel de primejdioasă expediţie prin deşert, el a preferat să cheme acolo, de unde începea deşertul, grosul armatei egiptene din Ţara de Jos, aşa ceva nu

se mai întâmplase niciodată, fiindcă marii faraoni şi au condus întotdeauna armata spre pământurile Naharinului, mai întâi cu corăbiile până în oraşele de coastă ale Siriei, şi de acolo, pe pământ. Totuşi, în acele timpuri ale marilor faraoni, Siria era a Egiptului, în timp ce Horemheb nu avea din Siria decât Gaza şi nici supremaţia mării nu mai era a Egiptului.

Toate acestea pe care le-am povestit despre prima înfruntare a lui Horemheb cu hitiţii le-am aflat chiar de la Horemheb sau mi le-au povestit oamenii lui. După aceea, despre această înfruntare cu hitiţii, au circulat multe poveşti. Nu am fost cu el atunci, probabil, dacă aş fi fost, n-aş mai fi avut cum povesti, fiindcă, dintr-o astfel de goană nebună, nu aş fi scăpat viu. Numai cei mai puternici şi mai curajoşi bărbaţi l-au însoţit atunci pe Horemheb. Eu am rămas atunci în Ţara de Jos, de altfel, ar fi fost inutilă prezenţa mea acolo, fiindcă, dacă un soldat era rănit şi cădea de pe carul său, era abandonat şi rămânea în puterea lui să hotărască dacă îşi va tăia singur beregata cu pumnalul sau dacă îi va aştepta pe hitiţi. Dar, odată căzut, nu prea mai avea timp să-şi aleagă moartea, nici să-şi simtă durerea. Mulţi au reuşit să se sinucidă, dar au fost destui care au căzut în mâinile hitiţilor şi care şi-au prelungit şi amplificat suferinţa, fiindcă hitiţii i-au jupuit de vii, pentru a recupera pielea de pe ei. Se ştie că hitiţii sunt foarte talentaţi artizani şi confecţionează pungi din piele de om, în care-şi păstrează aurul şi argintul.

Dar cât de mult din cele ce s-au povestit despre această neaşteptată victorie a lui Horemheb este adevărat, n-aş putea spune, fiindcă Horemheb însuşi, după părerea mea, a mai înflorit povestea, iar cei care au fost acolo cu el au exagerat şi mai mult decât el. Adevărul este că tot ceea ce au povestit cei câţiva care au scăpat cu viaţă din acea luptă cu hitiţii trebuie crezut, din respect pentru ei. Alte poveşti sunt atât de stupide, încât îmi este şi ruşine să le repovestesc în detaliu aici. De exemplu, s-a povestit că Horemheb însuşi, în formă de şoim, a zburat în faţa carelor de luptă hitite şi a speriat caii, de aceea, carele de luptă s-au risipit din faţa armatei egiptene; este vorba despre o înfruntare care avea să se întâmple mai târziu, dar nu are nici o importanţă dacă amintesc acum de această poveste şi nu despre statuia care a apărut dintr-o furtună de nisip sau despre cea înconjurată de flăcări, cine mai ştie în ce ordine s-au produs aceste miracole? În orice caz, în acea incursiune rapidă, el a pus mâna pe depozitele de apă din deşert ale hitiţilor, pe care ei s-au străduit multă vreme să le organizeze acolo, a mai slăbit din încercuirea în care era strânsă Gaza şi s-a încumetat să ajungă

chiar până la zidurile Gazei şi să-i încurajeze pe cei asediaţi, strigându-le: „Nu cedaţi Gaza ! Rezistaţi pentru Egipt !”.

Dar, din această incursiune, nimeni nu s-a ales cu nici o pradă, fiindcă o oală din lut tot o oală rămâne, fie ea şi plină cu apă, deşi, uneori, în deşert, o oală plină cu apă este mai preţioasă decât o oală plină cu aur. Cât despre oamenii care, în ciuda interdicţiei lui Horemheb, coborâseră de pe carul lor de luptă, ca să jefuiască câmpul hitit din Gaza, ei au fost masacraţi, iar capetele lor au fost retezate şi înfipte în pari destul de înalţi, ca să poată fi văzute de egiptenii din interiorul cetăţii Gaza, iar pielea jupuită de pe ei, a fost umplută cu stuf şi folosită în loc de saltele şi de perne de către căpeteniile hitite.

Cine ştie, eu nu sunt decât un om obişnuit, poate că de aceea nu pot aprecia la adevărata valoare acel atac al lui Horemheb împotriva hitiţilor. Dacă aş fi fost soldat, nu medic, poate că aş fi văzut altfel lucrurile. Poate că această incursiune a salvat Egiptul, după cum pretinde Horemheb, şi că soldaţii care l-au însoţit atunci sunt demni de o glorie nemuritoare. Dar, ca recompensă, eu nu cred că îşi doreau haine, case cu grădini frumoase, ca să-şi trăiască la adăpost de orice grijă bătrâneţea, ei erau tare nemulţumiţi că de pe urma acelui atac nu se aleseseră cu nici o pradă şi ar fi schimbat cu plăcere gloria pe un pumn de argint şi-şi blestemau nenorocul de a nu fi putut jefui nimic.

Poate că dacă aş fi fost şi eu în acea incursiune rapidă, aş fi preţuit-o altfel, fiindcă este un adevăr că, înfruntările violente şi zdruncinăturile carelor îi ameţesc pe soldaţi mai mult decât vinul şi-i fac să-şi uite suferinţele. Din partea mea, este şi aşa prea mult că am avut curajul să privesc din litiera mea, în care am fost purtat, ofensiva din deşert, după ce am ajuns cu infanteria la locul unde ne aştepta Horemheb, după ce am străbătut atâta amar de drum prăfuit pe o căldură caniculară. Traversând deşertul în marş forţat, pe căldură şi praf, pe urmele lui Horemheb, nu prea aveai ce vedea, ici-colo câte un car de luptă răsturnat sau vreun soldat egiptean pe jumătate devorat de şacali şi ciugulit de corbi, trupuri zdrobite de cai, vase de argilă sparte, trupuri de hitiţi despuiate şi trase în ţeapă de către tâlharii din deşert, care i-o luaseră înainte lui Horemheb şi-şi marcaseră victoria. Este de înţeles că, după ce am văzut atât de multă suferinţă şi moarte, nu-mi vine să povestesc despre atât de mult apreciata onoare nemuritoare sau despre beţia victoriei.

După două săptămâni epuizante, în ciuda faptul că apa a fost din abundenţă în deşert, fiindcă hitiţii o depozitaseră cu generozitate, într-o seară s-a văzut o coloană de foc şi am ştiut că tabăra lui Horemheb nu este departe.

În acea noapte mi-au îngheţat şi gândurile, fiindcă nu am putut dormi şi am vegheat privind la coloana de foc care învăluia munţii dinspre răsărit în fum şi, la lumina stelelor, se vedeau până şi scânteile roşii-arămii, cum se stingeau. După căldura înăbuşitoare din timpul zilei, deşertul se răceşte noaptea şi soldaţii, care merg săptămâni la rând cu picioarele goale prin nisipul fierbinte şi printre mărăcini, gem şi se tânguiesc în somn, ca şi cum i-ar vizita spiritele rele. De aceea, lumea spune ca deşertul este plin de duhuri rele. În orice caz, trâmbiţele au sunat deşteptarea când încă nici nu se iviseră zorile şi ne-am continuat drumul, chiar dacă mulţi, sub poverile grele pe care le purtau în spate, cădeau de oboseală şi nu mai puteau să-şi continue marşul, dar coloana de foc a lui Horemheb ne îndemna să ne grăbim. Atunci ni s-au alăturat şi tot felul de grupuri de bărbaţi trenţăroşi, tâlhari sau revoltaţi, care se retrăseseră în deşert. Le sclipeau ochii de poftă când se uitau la lăncile şi la carele cu provizii, dar se abţineau să nu jefuiască, fiindcă coloana de foc a lui Horemheb avea o forţă magică, era singurul lucru faţă de care se supuneau. Mergeau în dezordine pe lângă trupa de soldaţi şi cred că gândeau că ar fi preferabil să ne jefuiască pe noi decât pe hitiţi.

Când am ajuns la locul în care Horemheb îşi instalase corturile, am văzut că tot orizontul era acoperit de nori de praf, fiindcă hitiţii înaintau în deşert, pentru a-şi recuceri depozitele de apă. Cercetaşii lor au străbătut deşertul în grupe mici de care de luptă, au ajuns în spatele avangărzii noastre şi au semănat confuzie şi panică printre soldaţii egipteni, neobişnuiţi să lupte împotriva carelor de război şi încă neantrenaţi pentru luptă. De aceea, în rândurile armatei noastre a început o dezordine de nedescris şi unii soldaţi, înspăimântaţi, au luat-o la goană în deşert, unde au fost imediat omorâţi de hitiţi. Din fericire, Horemheb a trimis imediat câteva care de luptă, ce încă mai puteau fi utilizate, aşa că cercetaşii hitiţi ne-au lăsat în pace, atât de mare era respectul lor pentru Horemheb, aşa spuneau unii. Dar s-ar putea ca nu din respect să se fi retras ei, poate că ordinul pe care ei îl primiseră a fost doar să ne zgândărească

În orice caz, această retragere a hitiţilor a remontat moralul soldaţilor egipteni şi atât arcaşii, cât şi lăncierii au început să urle, să-şi agite lăncile,

arcaşii chiar au tras săgeţi împotriva carelor care se retrăgeau. Cu toate acestea, toţi s-au uitat cu teamă spre orizont, unde norii de praf erau încă groşi, asemănători norilor care prevestesc furtuna, şi au încercat să se îmbărbăteze spunându-şi:

— Nu are rost să ne fie teamă, braţul puternic al lui Horemheb ne protejează. Ca un şoim, el se va repezi în grumazul hitiţilor, le va scoate ochii din cap şi ei vor orbi.

Dar dacă ei credeau că după acea confruntare cu hitiţii vor primi ordin să se retragă în corturi şi să se odihnească, sau îşi imaginaseră că vor fi felicitaţi pentru marşul lor prin deşert şi că li se vor spune două vorbe bune ca să-şi mai uite durerile picioarelor lor jupuite, se înşelaseră. Fiindcă Horemheb ne-a ieşit în întâmpinare cu ochii roşii de oboseală, posomorât şi încruntat, şi-a agitat cravaşa plină de sânge şi de praf şi a urlat:

— Pe unde v-aţi târât atâta ca o baligă? Unde aţi trândăvit, fii de duhuri rele? N-are de ce să-mi pară rău dacă mâine ţestele voastre se vor înălbi pe nisip, fiindcă m-am săturat deja să vă privesc. Probabil că v-aţi târât în patru labe, ca nişte broaşte ţestoase, de sunteţi atât de împuţiţi şi de transpiraţi, încât trebuie să-mi astup nările, ca să nu vă mai simt mirosul şi asta, în timp ce cei mai buni oameni ai mei şi-au risipit sângele din cauza numeroaselor răni şi cei mai frumoşi cai ai mei abia mai răsuflă. Dar acum, apucaţi-vă de lucru, bărbaţi ai Egiptului, săpaţi ca să vă salvaţi pielea, nu-i prea greu şi-i mai util să săpaţi şanţuri, fiindcă în Egipt, atunci când nu vă scobiţi în nas sau în cur cu degetele voastre jegoase, săpaţi şanţuri în mâl pentru culturi.

Nu s-au simţit jigniţi de vorbele lui soldaţii, dimpotrivă, le-au ascultat cu plăcere dându-şi coate şi râzând şi fiecare a fost stăpânit de sentimentul că a scăpat de orice pericol după ce l-a văzut pe Horemheb. Au uitat de picioarele lor jupuite, au uitat de limbile lor uscate şi, executând porunca lui Horemheb, s-au apucat toţi soldaţii să sape găuri adânci în pământ şi au înfipt ţăruşi de lemn în jurul bolovanilor şi blocurilor de piatră, după care au întins funii de papură între ţepuşe şi au rostogolit bolovanii şi au împins blocurile de piatra până la defileul dintre munţi.

După aceea, au venit şi oamenii lui Horemheb din peşterile munţilor şi din corturile lor, frânţi de oboseală şi plini de răni, pe care le-au arătat cu mândrie. Se făleau cu vitejia lor şi spuneau că în lume nu există alţi oameni mai curajoşi decât ei. Dar eu mă gândesc că, dacă i-ar fi ştiut hitiţii acolo, în peşterile din munţi, cu siguranţă că ar fi fost deja morţi de mult. De fapt,

din cei două mii cinci sute de bărbaţi, cu care Horemheb pornise, nu mai erau decât cinci sute în stare să lupte.

În cursul acelei zile, a sosit cea mai mare parte a armatei lui Horemheb şi, imediat cum ajungea, fiecare soldat era pus să sape şanţuri şi să construiască obstacole pentru a împiedica accesul din deşert al carelor de luptă hitite. Şi Horemheb a trimis mesageri care să-i zorească pe cei întârziaţi să înainteze in cursul nopţii, fiindcă toţi cei care ar mai fi rămas în deşert după scurt timp ar fi fost măcelăriţi de către hitiţi, dacă cu carele lor de luptă ar fi reuşit să forţeze trecătoarea.

Dar nimeni nu a numărat oamenii, pentru a se şti cât de numeroasă era oastea Egiptului, şi nici Horemheb nu a poruncit nimănui să o facă, nu-i folosea nimănui acest lucru; oricum, numărul soldaţilor egipteni era mai mic în comparaţie cu numărul imens de soldaţi al armatei hitite.

Totuşi, bărbaţii Egiptului se încurajau văzându-se atât de mulţi împreună acolo şi aveau o încredere oarbă în Horemheb, care, cu certitudine, spuneau ei, avea să-i protejeze şi să-i zdrobească pe hitiţi. Dar, pe când ei săpau şanţuri, întindeau frânghii între ţăruşi la nivelul solului şi împingeau blocurile de piatră, s-au putut vedea carele de luptă hitite, care înaintau printre nori groşi de praf şi s-au putut auzi urletele lor de război. Atunci le-au îngheţat si vorbele-n gură soldaţilor egipteni şi au început să se teamă gândindu-se cu groază la secerile cu care erau echipate carele hitite.

Dar a venit noaptea şi hitiţii nu s-au aventurat să atace pe un teren pe care nu-l cunoşteau şi fără să ştie care este forţa adevărată a trupei lui Horemheb. De aceea, au rămas să înnopteze în deşert, au aprins focurile şi au strâns mărăcini ca să-şi hrănească caii şi, cât vedeau cu ochii, deşertul părea presărat cu lumini. Toată noaptea, carele uşoare de luptă ale hitiţilor au verificat terenul, au omorât santinelele şi s-au încăierat cu grupurile de soldaţi egipteni, pe care Horemheb le dispusese până departe în deşert. Dar pe ambele aripi, unde nu erau construite obstacole, grupurile independente şi tâlharii deşertului i-au măcelărit pe hitiţi şi le-au luat mulţi cai şi multe care de luptă, aşa că numeroşi cercetaşi de pe carele uşoare de luptă au renunţat la verificarea terenului şi au luat-o la goană cu carele lor uşoare, departe, în deşert.

În orice caz, liniştea nopţii a fost tulburată continuu de zgomotul carelor de luptă, de şuieratul săgeţilor şi de zdrăngănitul lăncilor, aşa că, cei care încă nu aveau experienţa războiului au fost îngroziţi şi nici nu au putut

dormi. Horemheb a încercat să-i încurajeze, i-a sfătuit să doarmă şi le-a spus:

— Dormiţi bine, şobolanii mei de mlaştină, dormiţi şi odihniţi-vă, ungeţi-vă rănile de pe picioare cu ulei, eu voi veghea ca somnul să nu vă fie deranjat de nimeni vă voi proteja.

Eu nu am dormit nici o clipă în acea noapte, am curăţat şi am pansat rănile oamenilor de pe carele de luptă şi Horemheb mă încuraja şi-mi spunea:

— Îngrijeşte-i, Sinuhe, cum ştii tu mai bine, fiindcă soldaţi atât de curajoşi încă nu s-au mai văzut în toată lumea şi fiecare dintre ei este de o sută şi chiar şi de o mie de ori mai preţios decât un agricultor din Delta Nilului. Îngrijeşte-i, vindecă-i, eu îi iubesc nebuneşte pe aceşti prostălăi, fiindcă ei cunosc bine caii şi se pricep să-i strunească şi, chiar dacă nu au învăţat la înalta şcoală de război, nimeni nu ştie mai bine decât ei să se bată. Uite, pentru fiecare soldat pe care îl vei face apt să lupte, vei primi ca răsplată un deben de aur.

Eram destul de iritat de nesfârşita traversare a deşertului, chiar dacă îl traversasem destul de comod, aşezat în litieră, gâtul îmi era uscat de la nisipul înecăcios şi-l blestemam în gând pe Horemheb, din cauza căruia urma să mor în mâinile hitiţilor, chiar dacă mie nu-mi era frică de moarte. De aceea, i-am răspuns ursuz:

— Păstrează-ţi mai bine aurul pentru tine sau împarte-l acestor nenorociţi de soldaţi, să se simtă şi ei bogaţi cu o clipă mai înainte de moarte, fiindcă, fără îndoială, mâine toţi vor muri şi numai tu eşti de vină, fiindcă ne-ai adus aici, în acest deşert oribil. Dacă îi îngrijesc atât de atent pe aceşti soldaţi, o fac doar pentru mine, fiindcă, într-adevăr, cred că ei sunt singurii din această armată care ştiu să lupte bine, n-are rost să-ţi spun eu, tu ştii mai bine că cei cu care am venit îşi vor pierde capul de groază şi o vor lua la goană imediat ce vor da ochii cu primul hitit. O spun, fiindcă i-am văzut îngroziţi când noaptea se auzea vreo creangă ruptă sau mişcată de vânt şi i-am auzit cum îi implorau pe toţi zeii Egiptului, dacă vreun iepure traversa deşertul printre pietre. Fără îndoială, ei au curajul să sfarme ţeste pe străzile Tebei şi, când sunt în grupuri mari, se încumetă să-l atace pe un trecător singur ca să-l jefuiască, dar în deşert ei sunt ca oile pe care, dacă cineva le mână spre o prăpastie, îl urmează. Ei te urmează umili pe tine, ca o turmă de oi, fără să deschidă singuri ochii şi să vadă ce se poate întâmpla în clipa următoare. De aceea, doar pentru interesul meu îi îngrijesc pe aceşti

răniţi, fiindcă doresc din tot sufletul ca să rămân în viaţă. Dar poate că cel mai înţelept lucru pe care l-ai putea face ar fi să alegi cei mai rapizi cai, să-i înhami la cel mai bun car, să mă iei şi pe mine, cine ştie, poate că doar aşa am mai putea scăpa vii de aici; după aceea, n-ai decât să-ţi strângi o altă armată mai bună, dacă tot ţii atâta să lupţi cu hitiţii.

Horemheb şi-a frecat nasul, s-a uitat la mine răutăcios şi mi-a spus:

— Sfatul pe care mi l-ai dat este pe măsura înţelepciunii tale, Sinuhe, şi, fără îndoială, l-aş fi folosit cu multă vreme mai înainte, dacă aş fi fost şi eu tot atât de înţelept ca tine. Dar îi iubesc pe aceşti soldaţi şi nu vreau să-i abandonez în deşertul acesta al morţii, deşi mai uşor mi-ar fi fost să mă întorc şi să distrug toate depozitele de apă şi apoi să amân războiul pentru anul următor. Care să fie motivul că nu m-am întors, nu ştiu sigur, poate că în locul meu, un om înţelept aşa ar fi făcut şi ar fi putut, după aceea, să ridice un monument în amintirea soldaţilor care au murit şi să poruncească să li se cioplească numele în piatră, făcându-i în felul acesta nemuritori. Dar, fiindcă nu am făcut aşa, altceva mai bun nu am de făcut decât să-i înving pe hitiţi. Noi îi vom învinge pe hitiţi, Sinuhe, fiindcă un alt mod de a ne salva nu avem şi poate că am fost înţelept de am chemat armata aici în deşert, fiindcă aici nu prea au bărbaţii mei încotro s-o ia la goană şi, vor nu vor, nu le rămâne altceva de făcut decât să lupte, dacă vor să trăiască. Dar cred că cel mai bine ar fi să mă duc să beau nişte vin şi să încerc să dorm puţin, e mai bine dacă dimineaţa voi fi puţin ameţit de vin, fiindcă voi fi violent şi voi lupta mai bine.

S-a dus apoi la carul lui de luptă, a destupat o oală cu vin şi, în linişteа nopţii, am auzit gâlgâiala vinului, până când, de undeva, de departe, zgomotul făcut de roţile unui car de război şi ţipetele unui egiptean au răvăşit tăcerea. Oamenii care erau în apropierea lui Horemheb s-au uitat cu invidie la el şi Horemheb le-a dat tuturor să bea din aceeaşi oală din care a băut şi el, i-a înjurat şi le-a spus:

— Burţile voastre sunt ca un sac fără fund, n-aveţi decât să goliţi oala. N-am să mă mai îmbăt, acum, după ce aţi spurcat-o cu boturile voastre.

El i-a bătut prietenos pe umeri şi i s-a adresat fiecăruia pe nume şi i-a amintit fiecăruia de felul cum a luptat în Gaza, unde unii şi-au încurcat hăţurile de la carele de luptă în aşa hal, încât erau să fie omorâţi de propriii lor cai.

În felul acesta a trecut noaptea şi zorile s-au ridicat cenuşii în deşert, ca umbra morţii. Pe pământ, în faţa obstacolelor, zăceau cai morţi şi care de

luptă răsturnate şi corbii ciuguleau ochii hitiţilor morţi. Horemheb a porunci trâmbiţaşilor să sune adunarea şi le-a vorbit soldaţilor adunaţi la poalele muntelui.

2

În timp ce hitiţii stingeau focurile cu nisip, echipau caii şi ascuţeau lăncile, Horemheb le-a vorbit soldaţilor. Dar, mai înainte de a li se adresa, el a rupt cu o piatră ascuţită nişte pâine uscată, pe care a mâncat-o cu o bucată de ceapă. Şi le-a vorbit soldaţilor astfel:

— Uitaţi-vă în faţa voastră şi veţi vedea un neaşteptat miracol, într-adevăr, Amon ni-i dă, în sfârşit, în mână pe aceşti spurcaţi de hitiţi, ca să împlinim astăzi o faptă măreaţă, spre slava numelui său. După cum vedeţi, infanteria lor încă nu a ajuns aici şi aşteaptă la marginea deşertului, unde este apă din belşug. Doar cu carele de luptă se mai pot aventura ei acum, dacă-i mai bate cumva gândul să ajungă în Egipt prin deşert. Caii lor suferă deja de sete şi nici furaje nu mai au, fiindcă eu le-am incendiat depozitele de furaje şi le-am spart oalele cu apă de-aici până-n Siria. De aceea, carele de luptă hitite trebuie, astăzi, fie să forţeze trecerea, fie să se întoarcă în Siria, fie să-şi întindă corturile aici şi să aştepte până le sosesc provizii ca să-şi refacă forţele înainte de luptă. Dacă ar fi înţelepţi, ar trebui să renunţe la luptă şi să se întoarcă în Siria, dar sunt nebuni şi, după ce au vârât tot aurul Siriei în oalele cu apă cu care au marcat drumul spre Egipt, nu renunţă ei atât de repede la nebunia lor a de cuceri Egiptul. De aceea, vă mai spun o dată că Amon ni i-a dat în mână, fiindcă imediat ce vor veni spre noi, caii lor îşi vor zdrobi picioarele în corzile întinse de noi şi carele lor de luptă, care sunt marea lor putere, se vor sfărâma de bolovani.

Horemheb a făcut o pauză, ca să se descotorosească de o coajă de ceapă care-i rămăsese între dinţi, şi soldaţii au început să bată nerăbdători din picioare şi să-i ceară să continue, ca nişte copii care vor să li se spună o poveste. Horemheb a încruntat din sprâncene şi a continuat:

— Pe Seth şi pe toţi demonii lui! Oare cei care pregătesc pâinea pentru armată o umplu cu ceea ce scoate pisica pe partea cealaltă, de-mi simt gura

atât de împuţită? Aflaţi, deci, şobolanii mei de mlaştină, că astă-noapte nu am putut să închid ochii şi am băut în cinstea voastră, imaginându-mi-i pe nesăbuiţii de hitiţi cum intră, unul după altul, în lăncile voastre. Dar, pentru pâinea aceasta împuţită, am să-i atârn cu capu-n jos pe zidurile primei cetăţi pe care o vom cuceri pe doi dintre boii de la aprovizionare, n-are rost să râdeţi şi să mugiţi ca nişte tauri în faţa mea, fiindcă nu pentru burţile voastre-i voi pedepsi, ci numai din respect pentru gura mea. Din partea mea, n-aveţi decât să mâncaţi şi baligă şi noroi, nu mă mişcă pe mine acest lucru. Pentru mine, şi ceea ce lasă de sub coadă un cal are mai mult preţ decât hoiturile voastre împuţite. Tare mi-e teamă de pielea voastră, tare mi-e teamă că veţi cădea în mâinile hitiţilor din cauza prostiei voastre, fiindcă voi sunteţi doar nişte împuţiţi de şobolani de mlaştină, nu soldaţi. Totuşi, vă aduc amine că prăjinile acelea pe care le bălăngăniţi în mâini sunt lănci şi că vârfurile lor nu sunt făcute pentru scărpinat în cur, ci pentru a crăpa pielea hitiţilor. Iar arcaşilor, care se cred mari eroi dacă trag cu săgeţile în vânt precum copiii, şi după aceea urlă: „Uită-te cât de sus zboară!”, le atrag atenţia că săgeţile trebuie îndreptate spre hitiţi şi că un adevărat soldat ţinteşte drept în ochii duşmanului şi-i crapă. Dar este inutil să vă tot dau astfel de sfaturi, mai bine ochiţi în cai, în orice caz, ăştia sunt mai mari, aşa că s-ar putea să-i nimeriţi mai bine, dar să nu vă pună demonii lui Seth să trageţi pe-alături şi să risipiţi săgeţile de pomană, că vă tăbăcesc în bătaie, de-o să vă blestemaţi şi ziua în care v-aţi născut pe acest pământ. Noi nu avem săgeţi de pierdut. Amintiţi-vă că vârfurile de săgeţi au fost forjate din podoabele femeilor voastre şi din colierele fetelor de la casele de distracţie. Le mai spun lăncierilor; „Când se apropie de voi un cal, sprijiniţi lancea de pământ, şi cu amândouă mâinile, îndreptaţi-o direct înspre pieptul calului şi nu veţi fi în pericol dacă veţi sări în lături când calul va cădea. Iar dacă veţi cădea, tăiaţi repede, cu pumnalul genunchii calului, este singura şansă de salvare, ca să nu fiţi striviţi sub carul de luptă Cam aşa stau lucrurile astăzi, şobolanii mei din mâlul Nilului.

Apoi, el a mirosit bucata de pâine pe care încă o mai avea în mână, a aruncat-o şi a băut o gură de apă din burduful lui. După care, a continuat:

— Poate că-mi bat gura degeaba cu voi. Poate că imediat ce veţi auzi urletele isterice ale hitiţilor şi zgomotul carelor lor de luptă, veţi începe să plângeţi şi vă veţi ascunde tărtăcuţele în nisip. Dar ţin să vă spun că, dacă hitiţii vor reuşi să forţeze trecătoarea şi să ajungă la depozitele de apă din spatele nostru, nici unul dintre voi nu mai are scăpare, iar în cel mai bun

caz, pentru cine are mai mult noroc, fie că din pielea lui se vor face coşuri pentru târg, pe care le vor strânge la piept femei din Biblos sau din Sidon, fie i se vor scoate ochii şi va învârti până va crăpa la morile de piatră ale lui Aziru. Noi suntem încercuiţi şi nu există nici o portiţă de scăpare dacă nu învingem. Deci, toate drumurile ne sunt tăiate, iar dacă încercăm să ne părăsim poziţia, carele hitiţilor ne-ar putea terciui şi dispersa în deşert, aşa cum Nilul revărsat mătură paiele uscate. Eu vă spun aceasta, pentru ca nu cumva vreunui soldat să-i treacă prin minte să fugă în deşert. Dar, pentru o mai bună siguranţă, voi pune în spatele vostru cinci sute dintre cei mai duri oameni ai mei, care ţin la tăvăleală, şi ei vor avea în felul acesta o ocazie bună să se distreze privindu-vă cum luptaţi şi este drept să se distreze şi ei puţin după toate cele prin care au trecut, dar nu vă imaginaţi că ei vor avea milă sau că vă vor ierta dacă veţi trage cu arcul pe alături, fiindcă eu le dau voie să facă ce vor vrea cu voi şi să vă rupă şi boaşele, cam aşa cum se face când vrei să transformi un taur sălbatic într-un bou paşnic de cireada. Acum voi ştiţi că în faţă este o moarte posibilă, iar în spate o moarte sigură, dar că, printre ele, în faţă sunt şi victoria, şi gloria, fiindcă eu nu mă îndoiesc de victoria noastră împotriva hitiţilor şi nu mă îndoiesc că fiecare îşi va face datoria. Şi, pentru acest lucru, este de ajuns doar să vă aruncaţi asupra lor şi să le sfărâmaţi ţestele şi să le străpungeţi pielea cu armele care vi s-au dat. Este singurul mijloc pentru a vă salva, iar eu voi lupta împreună cu voi; cravaşa mea vă va şfichiui numai dacă voi înşivă veţi dori-o, dragii mei, bravii mei şobolani de gunoi.

Oamenii l-au ascultat încremeniţi şi fascinaţi, uitând de hitiţi. Trebuie să spun că pe mine începuse deja să mă enerveze acest Horemheb, fiindcă hitiţii erau aproape de obstacole; poate că Horemheb a vorbit doar ca să transmită din calmul lui soldaţilor şi a scurtat în felul acesta şi timpul încărcat de nelinişte al aşteptării. Dar, deodată, el a aruncat o privire spre deşert, a învârtit cravaşa în mâini şi a strigat:

— Prietenii noştri, hitiţii, se apropie cu carele lor şi le mulţumesc tuturor zeilor Egiptului că i-au prostit şi robit într-un aşa hal, încât să-i facă să se încreadă în forţa lor, când toată lumea ştie că, astăzi, Amon luptă de partea noastră. Înainte, şobolani din mocirlele Nilului! Fiecare să-şi ocupe locul şi să nu-l părăsească fără ordin. Iar voi, scarabeii mei, aţi auzit cu urechile voastre când v-am promis baligă proaspătă ca s-o faceţi vălătuci; aşezaţi-vă în spatele acestor iepuri fricoşi, care aleargă ca melcii şi jugăniţi-i, dacă le arde de fugă! Aş putea să vă spun: „Luptaţi pentru zeii Egiptului,

luptaţi pentru pământul negru, luptaţi pentru femeile şi pentru copiii voştri!” Dar trebuie să recunosc că acestea-s vorbe-n vânt. Voi vă împroşcaţi apa din trup pe vorbe de-astea mari, ştiu eu sigur că-n tărtăcuţele voastre nu-i nimic altceva decât gândul la fugă undeva, unde nu-i nici o primejdie. De aceea, vă spun: „Şobolani de mlaştină ai Egiptului, luptaţi pentru pielea de pe voi, fiindcă nimic nu mai poate fi schimbat şi altă şansa de salvare nu este! Amon să vă ajute! Iar acum, alergaţi băieţii mei, alergaţi, altfel carele de luptă ajung înainte de noi la obstacole şi lupta se sfârşeşte mai înainte de a fi început.

După aceea, soldaţii au început să alerge spre obstacole urlând, nu ştiu dacă din cauza curajului sau a fricii, dar mă îndoiesc că ei înşişi ştiau de ce urlă. Horemheb a mers încet în urma lor, iar eu am rămas la poalele muntelui să privesc bătălia, fiindcă eram medic şi viaţa mea, după cum afirmase Horemheb, era mai preţioasă decât a oricărui soldat.

Hitiţii îşi masaseră carele de luptă pe câmpie în ordine de bătaie. Era frumos de privit, dar, în acelaşi timp, înspăimântător; razele soarelui străluceau pe piepturile arămii ale bărbaţilor, pe carele de luptă şi pe harnaşamentele ţintuite cu aramă şi împodobite cu pene colorate. Era clar că hitiţii îşi concentraseră atacul pe terenul descoperit, pregătit în grabă de Horemheb, fără a se angaja în trecătorile dintre dealuri şi fără a se aventura departe în deşert, unde grupurile de rebeli şi de tâlhari ai deşertului acopereau flancurile trupei lui Horemheb. În plus, nu îndrăzneau să se aventureze prea departe în deşert, fiindcă deja le lipseau apa şi furajele şi, dacă se bizuiau pe ceva, se bizuiau pe forţa, pe tactica şi pe experienţa lor de războinici ca să forţeze trecătoarea apărată de o trupă egipteană fără prea multă experienţă. Carele lor de luptă înaintau în grupe de câte şase. Zece grupe formau un regiment şi, dacă nu mă înşel, cred că aveau cu totul şaizeci de regimente. Erau atât care uşoare, cât şi care grele de luptă. Carele grele erau echipate cu câte trei cai şi trei oameni şi formau centrul liniei lor de atac şi, tot uitându-mă la ele, nu puteam înţelege cum ar fi putut reuşi soldaţii lui Horemheb să le împiedice atacul, când ele înaintau puternic, legănându-se ca nişte corăbii ale deşertului şi sfărâmau totul pe acolo pe unde treceau.

În orice caz, trâmbiţele hitiţilor au răsunat a jale, flamurile au fost înălţate pe care şi carele au accelerat înaintarea, iar când au fost aproape de obstacole, am putut vedea surprins că între care alergau şi cai liberi, pe spinarea cărora călăreau oameni care se ţineau cu mâinile de coamele

cailor şi-i loveau cu călcâiele în coaste. Nu am înţeles rostul acelor călăreţi, până nu am văzut cum se aplecau şi cum tăiau corzile înainte pe pământ între pietre, ca să nu se împiedice în ele caii de la carele de luptă. Iar alţi călăreţi au înaintat între obstacole şi au înfipt în pământ lănci, care aveau în vârf steguleţe colorate. Toate acestea s-au petrecut fulgerător de repede şi mi-a fost imposibil să înţeleg imediat în ce scop au făcut-o. Oricum, tot aşa de repede precum au apărut, călăreţii au şi dispărut în spatele carelor de luptă şi doar câţiva cai răniţi au rămas zbătându-se lângă obstacole. Dar, în timp ce călăreţii şi carele de luptă băteau în retragere, am fost uimit şi îngrozit când l-am văzut pe Horemheb, care a alergat până aproape de carele hitite, am văzut bine că era el, fiindcă Horemheb era mai înalt decât cei mai vânjoşi bărbaţi de pe Nil. M-am ridicat în picioare, am strigat şi mi-am muşcat mâinile de teamă că ar putea fi ucis, dar Horemheb smulgea din pământ lăncile înfipte de către hitiţi, pe care fluturau steguleţe colorate, şi le azvârlea cu furie în spate şi lăncile vibrau în aer mai înainte de a cădea pe nisip. Capacitatea lui de a înţelege atât de rapid intenţia duşmanilor mă uimea, fiindcă eu abia mult mai târziu, când faptele erau deja consumate, am înţeles că hitiţii plasaseră acele lănci acolo pentru a marca punctele dificile ale obstacolelor şi pentru a le folosi ca repere pentru înaintarea cu carele lor grele de luptă.

Şi alţi soldaţi egipteni au urmat exemplul lui Horemheb, iar cei mai mulţi dintre ei au păstrat lăncile ca trofee de luptă. Eu cred că acea intervenţie rapidă a lui Horemheb a salvat în acea zi Egiptul, fiindcă hitiţii îşi concentraseră toată forţa atacului pe marcajul cu steguleţe colorate şi, dacă le-ar fi reuşit această strategie, egiptenii ar fi fost incapabili să le reziste.

Atunci, totuşi, eu nu am înţeles prea bine ce se întâmplă şi mi s-a părut acea alergătură a lui Horemheb şi a soldaţilor lui ca un joc de copii care-şi dispută nişte steguleţe, de aceea, mi-am zis eu, poate că-n felul acesta Horemheb îşi încurajează soldaţii ca să fie mai viteji în confruntarea care urma să se întâmple.

Nu ştiu dacă există în lume un mai mare curaj decât acela de a alerga de unul singur în câmp deschis în faţa unor care de luptă, dar acum sunt convins că nişte soldaţi încercaţi o pot face fără a-şi risca viaţa, dacă îşi cunosc bine puterile şi măiestria şi iau în seamă viteza cu care se deplasează un car de luptă, ca să poată fugi mai înainte de a fi zdrobit. De aceea, poate că Horemheb a ştiut că nu este în prea mare pericol, când a

făcu acel joc primejdios. Soldaţii au urlat când l-au văzut şi l-au urmat fiindcă vitejia lui le-a dat curaj.

În orice caz, nici nu s-a întors bine Horemheb din această primejdioasă alergare, când carele uşoare de luptă au ajuns la obstacole şi unele chiar au reuşit să treacă printre ele. Dar această înfruntare eu nu am putut-o vedea prea bine din cauza norilor de praf, care acopereau totul. Am văzut doar că numeroase care de luptă hitite se opriseră în faţa obstacolelor şi că conducătorii de care înaintau cu prudenţă. Iar în câteva locuri, carele de luptă au reuşit să depăşească obstacolele, dar nu şi-au continuat înaintarea, ci s-au grupat la un loc, iar oamenii au coborât şi au început să dezafecteze terenul de bolovani, pentru a crea drum liber carelor grele de luptă, care-şi aşteptau rândul la o aruncătură de săgeată

Un soldat experimentat şi-ar fi putut da seama că totul este pierdut, dar soldaţii lui Horemheb, văzând caii doborâţi şi carele imobilizate de lângă obstacole, au fost siguri că sunt deja victorioşi. De aceea, nu s-au mai temut de nimic, s-au apropiat de unele care, au tăiat picioarele cailor şi au lansat săgeţi în hitiţii ocupaţi cu deplasarea blocurilor de piatră. Horemheb ştia că bătălia încă nu începuse, dar el avea încredere în norocul lui şi mai ales în strategia lui, care se baza pe şanţul săpat în mijlocul văii. acoperit cu crengi şi nisip. Carele uşoare ale hitiţilor nu ajunseseră până la şanţ, poate că hitiţii au crezut că depăşiseră deja toate obstacolele.

După ce au reuşit să deblocheze un spaţiu suficient, pentru ca să poată trece cu carele lor grele de luptă, hitiţii care nu fuseseră omorâţi de săgeţi au urcat în carele lor şi au părăsit în goană locul acela, iar armata egipteană a fost cuprinsă de o mare nelinişte. Dar Horemheb a ordonat trâmbiţaşilor să sune şi trupa s-a apucat să pună bolovanii la loc şi să planteze lănci cu vârfurile îndreptate spre hitiţi, apoi Horemheb a ordonat retragerea, chiar dacă au rămas multe locuri descoperite, dar nu mai era timp şi abia a fost executat acest ordin că şi-au şi făcut apariţia carele grele de război ale hitiţilor, floarea şi mândria armatei lor. Erau trase de cai mai înalţi şi mai vânjoşi decât cei din Egipt şi capul fiecărui cal fiind protejat de o mască din metal, iar spinarea acoperită cu pături groase din lână

Pietrele de pe drum zburau de o parte şi de alta a roţilor şi mulţi cai cădeau străpunşi de lăncile înfipte în pământ de către soldaţii lui Horemheb, aşa cum cade stuful cosit. Gemete şi strigăte de groază se auzeau în toată valea, egiptenii care nu reuşiseră să se retragă erau striviţi

sub roţile carelor sau tăiaţi de secerile laterale şi m-am uitat cu spaimă în jur, dar nu aveam unde fugi.

Printre norii imenşi de praf se vedeau carele de luptă care înaintau şi caii care galopau asemenea unor monştri înfiorători cu podoabe colorate şi cu vârfuri de bronz, care le acopereau măştile. Aveam impresia că nici o forţă din lume nu-i mai poate împiedica să ajungă la depozitele de apă, fiindcă soldaţii egipteni se retrăseseră deja pe aripile laterale ale primelor pante de dealuri, aşa cum ordonase Horemheb. Hitiţii scoteau ţipetele lor teribile de război, care îmi încreţeau pielea. M-am aruncat la pământ şi am plâns amar pentru soarta Egiptului, şi pentru toţi oamenii care urmau sa moară din cauza încăpăţânării neroade a lui Horemheb.

Hitiţii nu s-au lăsat orbiţi de succesul lor şi chiar dacă au trecut cu bine de obstacole, prudenţi, au încetinit înaintarea; voiau să evite orice surpriză, fiindcă-i bănuiau pe egipteni de tot felul de viclenii, chiar dacă altfel nu aveau nici un fel de respect faţă de egipteni. Numai că nu le-a fost prea uşor să-şi strunească acei cai, care goniseră nebuneşte până atunci, aşa că multe care s-au răsturnat din cauza opririi prea bruşte. De altfel, era şi prea târziu, fiindcă, chiar dacă au continuat prudent înaintarea, pe neaşteptate, pământul s-a deschis sub ei şi i-a înghiţit şanţul săpat de oamenii lui Horemheb, care se întindea pe tot câmpul. Au căzut acolo, cu zecile, carele de luptă, mai înainte ca să poată fi oprite, aşa că ofensiva a fost întreruptă.

Abia când am auzit urletele de groază ale hitiţilor, am ridicat şi eu capul şi am înţeles ce li s-a întâmplat, chiar dacă toată valea era învăluită în nori de praf.

Dacă hitiţii ar fi putut să se stăpânească şi să-şi recunoască eşecul, poate că ar fi salvat jumătate din carele grele de luptă, care încă ar fi fost suficiente pentru a-i învinge pe egipteni. În fond, ei s-ar fi putut retrage şi ar fi putut ataca mai târziu din nou. Dar pentru ei, un astfel de eşec era de neconceput. De aceea, nu le-a trecut prin minte altceva decât să urmărească infanteria egipteană pe coline. Dar, mai înainte, au coborât din care şi s-au dus să vadă cum i-ar putea salva pe cei căzuţi în şanţuri.

Horemheb nu a aşteptat prea mult, să nu le lase timp hitiţilor să-şi revină din surpriza lor; le-a spus soldaţilor că datorită vicleniei lui, carele de luptă ale hitiţilor sunt spulberate, că hitiţii sunt în mâna lor şi a trimis arcaşii pe coline pentru a-i intimida şi mai mult pe hitiţi. Mai mult, a pus oamenii să bată terenul cu picioarele pentru a se ridica nori de praf, în parte pentru ca hitiţii să nu înţeleagă bine unde este armata egipteană, în parte

pentru a-i împiedica pe soldaţii lui să vadă numărul impresionant de care hitite în stare de atac ca nu cumva să-şi piardă curajul. A mai ordonat să fie rostogoliţi bolovani din vîrful dealurilor înalte, pentru a închide drumul şi pentru a captura care de luptă intacte, astfel încât victoria lui să fie completă.

Între timp, regimentele de care uşoare de luptă au oprit pe platou. Soldaţii au început să adape caii însetaţi, să înnădească hamurile rupte şi să dreagă roţile stricate. Ei auzeau ţipete şi zgomot de arme şi vedeau norii de praf, dar au crezut că sunt carele lor grele de luptă, care-i urmăresc şi-i zdrobesc pe egipteni ca pe nişte şobolani.

Protejat de perdeaua groasă de praf, Horemheb le-a ordonat celor mai buni lăncieri să meargă în apropierea şanţului şi să-i împiedice pe hitiţi să-i scoată pe cei căzuţi. Iar altor oameni le-a ordonat să împingă şi să pună bolovani împrejurul carelor de luptă ca să le imobilizeze. În armata lui Horemheb erau mulţi soldaţi care lucraseră în carierelor de piatră, aşa că rostogolirea bolovanilor era lucrul la care se pricepeau cel mai bine.

Tare s-au mai mirat hitiţii când au văzut că praful nu se mai risipeşte deloc şi nu puteau înţelege ce se întâmplă când vedeau săgeţile care zburau din toate părţile. Şefii unităţilor lor de luptă se certau, fiindcă aşa ceva nu mai văzuseră până atunci şi nu puteau cădea de acord ce anume să facă. Timpul pe care l-au pierdut ei atunci, i-a costat mult. Până la urmă, au trimis un car de luptă prin norul de praf, ca să cerceteze poziţia egipteană, dar carul nu s-a mai întors, fiindcă conducătorul carului a fost ucis cu o săgeată în timp ce calul şi-a zdrobit picioarele în bolovani. Şi, într-un sfârşit, s-au hotărât să se întoarcă în câmpie, de unde să pregătească un nou atac. Dar nu au mai folosit acelaşi drum, caii şi-au prins picioarele în corzi şi în curse, carele s-au răsturnat, aşa că au trebuit să lupte cu armata pedestră a lui Horemheb. Deşi erau războinici încercaţi, nu erau obişnuiţi cu lupta pedestră. De aceea, soldaţii lui Horemheb i-au învins.

La căderea nopţii, lupta s-a încheiat. Vântul care sufla din deşert a risipit norii de praf şi a lăsat descoperit câmpul pe care s-a purtat lupta; a fost o înfrângere teribilă a hitiţilor, care şi-au pierdut atunci cea mai mare parte a carelor lor grele de luptă. Un număr mare de care grele au căzut intacte în mâinile egiptenilor, precum şi foarte mulţi cai.

Dar învingătorii epuizaţi şi înflăcăraţi de ardoarea bătăliei, de răni şi de mirosul sângelui, au fost înspăimântaţi când şi-au văzut propriile pierderi, fiindcă numărul cadavrelor egiptenilor a fost mai mare decât cel al hitiţilor.

Soldaţii egipteni spuneau:

— A fost teribilă această zi, mai bine că nu am putut vedea ce se întâmplă în jurul nostru; dacă am fi văzut, nu am mai fi avut noi curajul pe care l-am avut.

Când au văzut dezastrul din jurul lor, cei câţiva supravieţuitori hitiţi au început să plângă. Îngenuncheaţi lângă caii care se zbăteau în spasmele morţii, spuneau:

— Carele noastre de luptă, floarea armatei noastre, mândria noastră! Zeule Cer, Zeiţă Pământ, oare de ce ne-aţi părăsit?

Ei s-au predat de bunăvoie, iar Horemheb a poruncit să fie legaţi cu frânghii; după aceea, toţi şobolanii din Delta Nilului, cum le spunea Horemheb soldaţilor lui, s-au apropiat curioşi şi le-au pipăit cu degetele rănile şi au atins soarele înaripat şi dubla secure, care le împodobea veşmintele şi coifurile.

Şi-n mijlocul armatei sale confuze, Horemheb a trecut de la un grup la altul de soldaţi şi, după cum a fost cazul, a împărţit unora lovituri usturătoare de cravaşă, iar altora vorbe de laudă. După aceea a împărţit tuturor vin şi bere şi a permis soldaţilor să-i deposedeze de bunurile lor pe cei morţi, atât pe egipteni, cât şi pe hitiţi.

Dar prăzile importante au fost carele de luptă şi caii, ce nechezau şi băteau nervos din picioare. Oamenii lui Horemheb, care se pricepeau la cai, au adăpat caii, le-au dat furaje şi le-au vorbit cu căldură, încât caii s-au hotărât, până la urmă să slujescă Egiptul. Eu mă întrebam cum de puteau caii înţelege vorbele limbii egiptene, când ei fuseseră obişnuiţi dintotdeauna cu limba încâlcită pe care o vorbeau hitiţii. Dar oamenii lui Horemheb m-au asigurat că acei cai au înţeles absolut tot ceea ce ei le-au spus; a trebuit să-i cred, fiindcă am văzut cu ochii mei cum acele animale mari şi puternice s-au supus fără a încerca să li se împotrivească. Caii sunt animale inteligente şi pot înţelege cu uşurinţă orice limbă, acesta este adevărul.

În aceeaşi noapte, Horemheb a trimis un mesager să-i întâlnească pe tâlharii deşertului şi pe revoltaţii din Siria, care se refugiaseră în deşert, ca să le propună să se alăture armatei egiptene pe carele de luptă capturate de la hitiţi şi să se îngrijească de cai. Ei au fost încântaţi de propunerea lui Horemheb şi s-au bucurat că vor conduce care de luptă şi că vor îngriji caii. La fel de mult s-au bucurat şacalii şi vulturii deşertului, care au apărut în

grupuri şi au început să-şi dispute cadavrele şi să le sfâşie, fără să se facă nici o deosebire între cadavrele de soldaţi egipteni sau hitiţi.

Nici nu am avut timp să mă gândesc la ceea ce se petrecea în jurul meu, nici nu am avut timp să mă odihnească o clipă, fiindcă a trebuit să mă ocup continuu de cei răniţi, să le curăţ rănile şi să i bandajez cu fâşii de pânză. Deşi au fost numeroşi oamenii care m-au ajutat şi au cusut rănile celor răniţi şi au amputat mâini şi picioare zdrobite, am lucrat trei zile şi trei nopţi. În acest timp, mulţi dintre cei care aveau răni cumplite şi adânci au murit. Dar nu am putut lucra în linişte, mă dureau urechile şi capul de la zgomotele dimprejurul meu.

Hitiţii refuzau să creadă că au fost învinşi. A doua zi au reînceput atacul cu carele lor uşoare de luptă, ca să recâştige carele grele pierdute. Iar în cea de-a treia zi au început să forţeze obstacolele, deşi acest lucru era o acţiune sinucigaşă, dar ei nu puteau gândi că s-ar mai putea întoarce în Siria după acest dezastru fără a nu fi atârnaţi pe ziduri de către propriii lor comandanţi. Abia în cea de-a treia zi, Horemheb a trecut la ofensivă cu carele de luptă câştigate de la duşmani şi a reuşit să disperseze carele uşoare de luptă ale hitiţilor, dar egiptenii au suferit numeroase pierderi ca urmare a acestui atac, pentru că hitiţii erau mai rapizi şi mai obişnuiţi cu războiul pe carele de luptă. Dar aceste pierderi au fost necesare, aşa mi-a explicat Horemheb, fiindcă această luptă a avut rol de antrenament activ al soldaţilor lui şi a fost mai bine că a fost aşa, ei s-au antrenat şi au luptat cu o armată deja obosită şi deşirată.

— Noi nu vom putea cuceri niciodată Siria, spunea el, dacă nu vom avea care de luptă cu care să facem faţă hitiţilor. Această bătălie din spatele şanţurilor nu a fost decât un joc de copii. Singurul câştig al acestei bătălii este că i-am împiedicat pe hitiţi să înainteze spre Egipt.

El spera că hitiţii îşi vor dirija infanteria spre deşert, dar hitiţii erau prea suspicioşi ca să se încumete la o astfel de aventură, de aceea şi-au păstrat trupele în Siria, spunându-şi că poate, îmbătat de victoria sa, Horemheb va invada Siria, unde trupele lor odihnite şi antrenate vor câştiga fără un prea mare efort lupta cu o armată deja epuizată.

Dar, urmare a victoriei lui Horemheb, în Siria s-a răspândit o mare nelinişte, multe oraşe s-au revoltat împotriva lui Aziru şi şi-au închis porţile, fiindcă sirienii acelor oraşe erau sătui de ambiţia lui Aziru şi de rapacitatea hitiţilor şi nici nu voiau să li se întâmple nimic dacă Egiptul ar fi câştigat: acest război în Siria.

De fapt, oraşele Siriei nu au fost unite niciodată şi iscoadele lui Horemheb au putut răspîndi zvonuri după cum au vrut; aşa s-a ajuns de s-a exagerat mult despre înfrângerea hitiţilor din deşert.

Şi, în timp ce trupele egiptene se odihneau pe Muntele Victoriei, Horemheb a trimis mesageri în Gaza, care încă mai era în stare de asediu, şi a transmis pentru încă o dată asediaţilor mesajul: „Nu cedaţi Gaza!" Dacă Gaza ar fi fost cucerită, nu ar mai fi existat pentru Egipt nici un punct de apărare pe partea dinspre mare a Siriei. Horemheb a mai avut grijă să fie răspândit printre soldaţii lui zvonul despre bogăţiile nemaipomenite ale Siriei şi despre desăvârşita măiestrie a fecioarelor templului zeiţei Iştar, pentru a le ţine treaz soldaţilor lui interesul de a cuceri Siria.

Eu nu ştiu ce tot aştepta el acolo în munţi, dar într-o zi, un om aproape mort de foame şi de sete s-a strecurat printre obstacole, s-a predat de bunăvoie soldaţilor şi a cerut să fie dus în faţa lui Horemheb. Soldaţii şi-au cam bătut joc de el, dar până la urmă tot a reuşit să ajungă la Horemheb. Eu eram în cortul lui Horemheb când a apărut acel om. El s-a înclinat cu respect în faţa lui Horemheb în felul în care se înclină egiptenii, deşi era îmbrăcat în veşminte siriene, apoi şi-a pus o mână la ochi, ca şi cum ar fi avut o durere. Horemheb l-a întrebat:

— Oare îţi va fi înţepat ochiul vreun scarabeu?

Eu am fost surprins de această ciudată întrebare, fiindcă scarabeul este un animal inofensiv, care nu înţeapă. Omul îmbrăcat în veşminte siriene i-a răspuns:

— Aşa este. M-a înţepat un scarabeu şi nu este de mirare, fiindcă în Siria sunt de zece ori zece scarabei veninoşi.

Horemheb a spus:

— Bine ai venit, bărbat curajos! Tu poţi vorbi fără nici o teamă, fiindcă acest medic este un prostănac şi nu înţelege nimic din ceea ce se întâmplă în jurul lui.

Mesagerul a spus:

— O, Horemheb, stăpânul meu! Carul cu fân a sosit.

Imediat după ce a auzit vorbele lui, Horemheb a dat ordin să fie aprins focul pe coastele colinelor şi focul a început să ardă pe toate colinele dintre Muntele Victoriei şi Ţara de Jos. În felul acesta, Horemheb a transmis la Tanis ordinul ca flota egipteană să se îndrepte spre Gaza pentru a începe bătălia cu corăbiile siriene.

A doua zi, Horemheb a poruncit să sune trâmbiţele, iar armata şi-a început marşul spre Siria urmărind carele de luptă, care deschideau drumul prin deşert. Dar eu nu am înţeles cum de se hazarda Horemheb să-i înfrunte pe hitiţi pe teren deschis. Soldaţii l-au urmat pe Horemheb murmurând şi visând la bogăţiile Siriei, deşi, dacă te uitai mai cu luare-aminte la ei, puteai citi pe faţa lor semnele morţii. Am urcat în scaunul meu portabil şi m-am lăsat şi eu dus cu gloata. În spatele nostru au rămas să se albească în bună înţelegere oasele egiptenilor şi hitiţilor căzuţi pentru un scop căruia eu încă nu-i pot găsi înţelesul.

3

Ar trebui să povestesc mai mult despre războiul din Siria, numai că nu prea am ce povesti, fiindcă eu nu mă pricep la războaie. Oraşe incendiate, case jefuite, trupuri măcelărite cu cruzime, toate ororile sunt aceleaşi în orice război. Povestea despre ceea ce am văzut în Siria în toţi cei trei ani cât a durat războiul ar fi monotonă şi tristă, fiindcă a fost un război crud. După acest război, întreaga Sirie a rămas ca un deşert, până şi pomii fructiferi au fost smulşi din rădăcini

Mai înainte de orice, trebuie să povestesc despre viclenia şi despre cruzimea marelui comandant al armatei Egiptului. Horemheb nu s-a sfiit să intre cu trupa lui în Siria şi, după ce a strămutat pietrele de hotar puse de Aziru, a lăsat soldaţii să jefuiască satele şi să se distreze cu femeile siriene pentru a le da să guste cu anticipaţie roadele victoriei. După aceea, el şi-a condus trupa direct spre Gaza. Abia după ce hitiţii au înţeles clar care sunt intenţiile lui Horemheb, şi-au masat trupele în apropierea oraşului; astfel au barat drumul, gândind că îl vor distruge pe Horemheb pe un teren potrivit pentru carele lor de luptă Dar venise deja iarna şi ei au trebuit să cumpere furaje pentru cai de la negustorii din Siria, iar puţin înainte de lupta decisivă, toţi caii lor s-au îmbolnăvit. Mulţi cai au murit atunci. De aceea, Horemheb a putut să lupte cu forţe egale. După ce a învins şi a distrus carele de război, bătălia pedestră a fost mai uşoară. Arcaşii şi lăncierii lui au reuşit să-i deruteze pe hitiţi. Hitiţii au suferit atunci cea mai grea înfrângere, cum nu li se mai întâmplase niciodată până atunci. Numărul cadavrelor sirienilor şi hitiţilor a fost mult mai mare decât cel al egiptenilor. De atunci, numele acelui loc este „Câmpia Oaselor”. Dar, imediat după ce a pătruns în tabăra hitiţilor, Horemheb a ordonat să fie arse toate furajele şi să fie îngrijiţi eu leacuri împotriva otrăvii caii care încă nu muriseră, dar cum

de a avut timp să se ocupe de toate aceste amănunte, eu nu am înţeles atunci.

În acest fel Horemheb a ajuns la Gaza, în timp ce hitiţii şi sirienii părăseau sudul Siriei pentru a se refugia în oraşele fortificate. Asediatorii au fost nevoiţi să abandoneze Gaza şi puţini au fost aceia care au scăpat cu viaţă. În acelaşi timp, la Gaza au ajuns corăbiile egiptene într-o stare destul de proastă, fiindcă erau după două zile epuizante de luptă în largul mării. În acea luptă maritimă, nimeni nu ştie de fapt cine a învins, în orice caz, flota egipteană s-a refugiat la Gaza şi multe corăbii au eşuat încă înainte ca să le fie permis accesul în port. Corăbiile hitiţilor şi sirienilor s-au refugiat în Tyr şi în Sidon pentru a-şi repara stricăciunile suferite. După toate acestea, Horemheb a trimis soldaţii răniţi în Egipt cu corăbiile bune şi a ordonat să fie aduse din Egipt alimente pentru oraşul Gaza.

Ziua în care porţile invincibilei Gaza s-au deschis pentru armata lui Horemheb se celebrează de atunci în tot Egiptul. Această sărbătoare de iarnă este ziua zeiţei Sekhmet şi copiii se joacă cu ciomege din lemn şi cu lănci din stuf de-a asediul Gazei.

Cu certitudine, nici un oraş nu a rezistat atât de mult unui asediu, comandantul Gazei şi-a meritat cu prisosinţă gloria, de aceea îl şi menţionez chiar şi eu, în ciuda faptului că am fost umilit atunci când, din ordinul lui am fost urcat pe zidurile oraşului într-un coş de papură. El se numea Roju.

Oamenii lui îl numeau „Grumaz de Taur” şi, după părerea mea, acest nume i se potrivea, atât pentru fizicul cât şi pentru caracterul lui, fiindcă un om mai încăpăţânat şi mai suspicios decât el, eu nu am mai întâlnit. După victorie, Horemheb însuşi a trebuit să aştepte o zi întreagă până să-l convingă pe Roju să deschidă porţile oraşului. La început nici nu voia să creadă că este chiar Horemheb; ar fi putut fi, după părerea lui, tot atât de bine, un sirian deghizat. Iar când, într-un sfârşit, a înţeles că Gaza nu mai este asediată, a rămas ursuz şi i s-a părut deplasat faptul că Horemheb îi era superior şi că dădea ordine în Gaza, după ce în decursul atâtor ani de asediu, se obişnuise cu gândul că el este cel mai important om din lume.

Sunt încă multe povestiri nostime despre Roju Grumaz de Taur, fiindcă acest personaj curios a fost în centrul multor incidente din cauza încăpăţânării lui. Bănuiesc că încăpăţânarea lui era un mod de exteriorizare a nebuniei. De fapt, capul lui era bolnav, dar dacă nu ar fi fost astfel, soldaţii hitiţilor şi ai lui Aziru demult ar fi cucerit Gaza. Nu cred că într-un

alt loc decât în Gaza, unde destinul şi zeii au fost de partea lui, ar fi devenit atât de renumit. În fond, acest Roju fusese mutat in Gaza din cauza firii lui răzvrătite, fiindcă Gaza era un loc de pedeapsă, iar apoi, evenimentele care aveau să se petreacă l-au făcut un erou. Adevărul este că Roju nu a acceptat nici în ruptul capului idea că Gaza ar putea ajunge în mâinile lui Aziru.

Mai întâi, trebuie să povestesc cum am ajuns în Gaza şi cum arăta oraşul în acea vreme. Eu am povestit deja despre zidurile Gazei, care erau atât de înalte, încât mi-a fost teamă că-mi voi frânge gâtul atunci când Roju a ordonat să fiu ridicat pe ele în acel coş de papură, după ce genunchii şi mâinile îmi fuseseră opărite cu smoală încinsă. Zidurile au salvat oraşul, fiindcă fuseseră construite din blocuri masive de piatră încă în vremurile când trăiau giganţii pe pământ. Hitiţii fuseseră neputincioşi în faţa lor. În ciuda măiestriei lor militare, nu reuşiseră decât să facă câteva găuri în zid şi să sape o galerie, care a provocat prăbuşirea unuia dintre turnurile de pază

Chiar şi vechiul oraş - situat înăuntrul zidurilor - a fost incendiat în parte şi nici o casă nu mai era întreagă. Oraşul nou, care era în afara zidurilor, fu complet distrus chiar din momentul în care Roju Grumaz de Taur află despre revolta lui Aziru - şi el o făcuse fără să fi primit vreun ordin, din spirit de contradicţie faţă de sfetnicii lui. Natural, locuitorii sirieni ai acestei părţi a oraşului au fost furioşi, dar Roju nu a aşteptat permisiunea faraonului Akhenaton şi a făcut ordine mai înainte de a ajunge acolo soldaţii lui Aziru. Represiunea a fost brutală şi sângeroasă, nimeni nu a îndrăznit să i se opună lui Roju.

Dacă cineva, la care se găsea vreo armă, cerea iertare, Roju spunea:

— Loviţi-l pe acest bărbat cu măciuca-n cap, fiindcă el pune la îndoială spiritul meu de dreptate!

Iar, dacă un altul nu cerea să fie iertat. Roju se supăra şi spunea:

— Omorâţi-l pe acest rebel încăpăţânat, crăpaţi-i capul în faţa mea!

Dacă femeia vreunuia venea împreună cu copiii ca să ceară iertare pentru bărbatul ei, Roju ordona să fie omorâtă şi ea şi copiii ei şi spunea:

— Distrugeţi tot cuibul acesta de sirieni, care nu pot înţelege că vrerea mea este superioară vrerii lor, la fel cum cerul îi este superior pământului.

Aşa că nimeni nu ajungea la nici un fel de înţelegere cu el, chiar dacă îi aducea aminte că faraonul nu admite vărsare de sânge. El spunea:

— În Gaza eu sunt faraon !

Era atât de mândru de sine, totuşi eu cred că tot ceea ce făcea era pentru că-l ura cumplit de mult pe Aziru.

Dar asediul întreprins de Aziru asupra cetăţii Gaza a a fost ca un joc de copii pe lângă asediul plin de cruzime şi bine chibzuit al hitiţilor. Hitiţii au aruncat zi şi noapte cu făclii aprinse în oraş, cu şerpi veninoşi închişi în vase de lut, care ieşeau în momentul când vasele de lut se spărgeau pe pietrele din oraş, cu stârvuri şi chiar şi cu egipteni, pe care-i prindeau, îi legau cu frânghii şi-i aruncau peste ziduri, de unde cădeau şi-şi spărgeau ţestele.

Când am intrat noi în oraş nu prea mai erau mulţi oameni vii; în întâmpinarea noastră au ieşit, ca nişte umbre, câteva femei slabe şi câţiva bătrâni. Toţii copii din Gaza muriseră, iar ultimii bărbaţi îşi dăduseră sufletul pe când reparau zidul, supravegheaţi cu cravaşa de către necruţătorul Roju Grumaz de Taur. Nici unul dintre supravieţuitori nu a fost bucuros când a văzut armata Egiptului cum mărşăluieşte în oraşul distrus, femeile ne-au ameninţat cu pumnii, iar bătrânii ne-au blestemat. Horemheb a distribuit fiecăruia grâu şi bere, dar mulţi au murit chiar în acea noapte, fiindcă după ce nu mai mâncaseră nimic de o lună de zile, burţile lor umplute din abundenţă nu au vrut să mai primească hrana. Cred că în timpul acelui asediu îndelungat, suferinţele lor au fost peste măsură de mari şi neputinţa de a face ceva, de nesuportat, încât îşi doreau moartea.

O, dacă aş putea să povestesc cum arăta Gaza în acea zi când noi am intrat victorioşi prin porţile şubrezite ale cetăţii! Nu îmi ajung cuvintele pentru a descrie ceea ce am văzut, pielea oamenilor jupuiţi de viu care atârna pe ziduri, craniile înnegrite, cu orbite goale, pe care corbii le ciuguleau, casele distruse, oasele de animale claie peste grămadă printre dărâmăturile oraşului şi, mai îngrozitor decât orice, duhoarea aceea insuportabilă a morţii, a şobolanilor; până şi soldaţii lui Horemheb, trecuţi deja prin atâtea încercări, îşi astupau nările cu degetele, pentru că nu puteau suporta mirosul. Scriu despre aceste lucruri pentru a explica de ce în acea zi de mare victorie pentru Egipt, inima mea nu a avut nici un fel de bucurie.

Vreau să povestesc despre soldaţii lui Roju Grumaz de Taur care au supravieţuit. Erau atât de slabi, încât oasele şoldurilor le ieşeau prin piele, genunchii le erau tumefiaţi şi spatele învineţit de la loviturile de cravaşa Nu mai aveau nimic uman în ei, iar ochii le străluceau printre ruinele oraşului ca ochii fiarelor sălbatice.

Şi-au ridicat cu greutate lăncile în mâini şi l-au aclamat pe Horemheb strigând: „Nu cedaţi Gaza!” Eu nici nu mai ştiu ce să cred, vor fi strigat ei în bătaie de joc aceste vorbe sau erau atât de îndobitociţi de nenorocirile

prin care trecuseră, încât în bietele lor ţeste nu mai rămăsese nimic altceva? Ei nu erau într-o stare atât de proastă ca ceilalţi supravieţuitori ai oraşului, probabil că Roju le va fi distribuit lor puţina hrană. În orice caz, cu generozitate, Horemheb a oferit tuturor carne proaspătă, bere şi vin, care erau din abundenţă după ce fusese jefuită tabăra asediatorilor. Dar ei nu au mai avut răbdare să aştepte până ce va fi fiartă carnea, au rupt-o aşa crudă cu mâinile şi au mâncat-o, au băut şi bere, după care au început să cânte cântece deşănţate şi să se grozăvească cu faptele lor.

Aveau multe de povestit şi s-au lăudat pe întrecute cu vitejia şi cu faptele lor nemaipomenite, aşa că soldaţii lui Horemheb nu s-au încumetat să se laude şi ei, deşi îi mânca limba să o facă, dar în faţa apărătorilor Gazei, orice ar fi povestit, rămâneau în umbră. L-au slăvit pe Horemheb pentru că le-a dat să bea pe săturate şi pentru că i-a încurajat atunci când Gaza era încercuită din toate părţile. L-au slăvit pe Horemheb şi pentru vasele cu grâu, care au ajuns la ei aruncate peste zidurile cetăţii împreună cu mesajele repetate: „Nu cedaţi Gaza!” Vorbele acestea i-au încurajat atunci când în Gaza nu mai era nimic de mâncare, după ce au terminat de mâncat şi toţi şobolanii din cetate. În orice caz, l-au slăvit şi l-au adorat pe Horemheb ca pe un zeu.

Horemheb a dăruit fiecărui soldat din Gaza câte un lanţ de aur şi nu l-a costat prea mult acest gest, fiindcă în Gaza nu rămăseseră mai mult de două sute de soldaţi. Era de necrezut că ei putuseră apăra Gaza. Horemheb le-a dăruit şi femeile siriene care fuseseră găsite în corturile hitiţilor, dar apărătorii Gazei erau atât de epuizaţi încât nici nu au fost în stare să se distreze cu ele. De aceea, ei s-au apucat să le tortureze în felul în care hitiţii torturau femeile, le-au înţepat cu lăncile şi le-au crestat pielea cu cuţitele şi s-au bucurat de plânsul şi de urletele lor. În timpul asediului ei se obişnui seră cu obiceiurile încărcate de cruzime ale hitiţilor şi jupuiau de vii prizonierii, după care le atârnau pielea jupuită pe ziduri. Ei spuneau:

— Să nu mai vedem în faţa ochilor sirieni, că le vom frânge grumajii cu mâinile goale.

Lui Roju Grumaz de Taur, Horemheb i-a dăruit un lanţ de aur împodobit cu pietre preţioase şi emailuri, o cravaşă ţintuită cu aur şi i-a pus pe soldaţii lui să urle în cinstea lui Roju. Ei au urlat şi l-au aclamat de s-au zguduit zidurile cetăţii, l-au aclamat cu sinceritate, fiindcă, într-adevăr, ei îl vedeau ca pe un erou din poveşti, care reuşise printr-o voinţă nemaipomenită să salveze Gaza.

Dar, după această ceremonie a victoriei, Roju i-a spus Lui Horemheb:

— Ascultă, Horemheb, pun prinsoare cu tine pe un cal, că tot aurul cu care m-ai împodobit nu este aur adevărat. Nu-i aşa că nu-i decât aur sirian de proastă calitate?

Şi a mai spus:

— Ia-ţi oamenii şi du-i în afara cetăţii Gaza, fiindcă numărul lor mă enervează şi zgomotul pe care-l fac mă împiedică să dorm. În timpul asediului, în zgomotul berbecilor de asalt şi la lumina incendiilor, aveam un somn grozav. Ia-ţi oamenii de aici, fiindcă în Gaza eu sunt faraon şi dacă mă supăr îmi voi îndemna oamenii să-ţi masacreze armata ca să nu-mi mai deranjeze somnul.

Într-adevăr, Roju Grumaz de Taur nu mai putea închide ochii de când încetase asediul, nici un leac nu-l putea ajuta să doarmă, nici vinul, oricât de mult ar fi băut. Întins pe aşternutul lui, i se amestecau în cap tot felul de gânduri ciudate şi încerca să-şi aducă aminte tot felul de amănunte despre toate lucrurile din depozitele Gazei, care dispăruseră în timpul asediului din cauze care nu-i erau în întregime clare.

Aşa că, într-o zi, s-a dus la Horemheb şi i-a spus:

— Tu eşti stăpânul meu. Pedepseşte-mă, fiindcă eu nu pot da socoteală pentru toate lucrurile pe care faraonul mi le-a încredinţat, deoarece cea mai mare parte a hârtiilor de papirus, pe care erau consemnate diferite lucruri, au ars în incendii şi memoria mea a slăbit de când nu mai pot dormi. Pe Seth şi pe toţi demonii lui, oare unde-ar putea să fie cele patru sute de hamuri pentru măgari, nu pot înţelege. Este drept că măgarii au fost de multă vreme mâncaţi, dar nu cu hamuri cu tot. Biciuieşte-mă în faţa oamenilor, Horemheb, fiindcă eu sunt vinovat! Mă nelinişteşte furia pe care o va avea faraonul când va afla despre pierderea hamurilor.

Horemheb a încercat să-l liniştească şi i-a promis că-i va dărui cu plăcere patru sute de hamuri pentru măgari, ca să nu existe nici o umbră de îndoială asupra cinstei lui.

Dar Roju i-a spus mâhnit:

— Tu încerci să mă îndemni la furt! Chiar dacă aş accepta hamurile tale, ele nu vor fi niciodată hamurile pe care mi le-a încredinţat faraonul. Este clar că tu vrei ca eu să fiu umilit în faţa faraonului, fiindcă mă pizmuieşti pentru reputaţia mea şi vrei să ajungi comandantul Gazei. Cine ştie, poate chiar tu ai dat ordin soldaţilor tăi gălăgioşi să fure hamurile din magaziile

mele. Eu refuz hamurile pe care tu mi le oferi şi-am să scot piatră cu piatră din Gaza şi tot am să le găsesc!

Vorbele lui Roju l-au neliniştit pe Horemheb, fiindcă a înţeles că mintea lui Roju era răvăşită, de aceea i-a propus să meargă în Egipt ca să se odihnească o vreme după atâta oboseală şi să-şi vadă cu această ocazie femeia şi copiii. Dar a fost o greşeală că i-a propus aşa ceva, fiindcă din acel moment, Roju a fost convins că Horemheb vrea să-l îndepărteze din Gaza pentru a-i lua locul şi i-a spus:

— Gaza este Egiptul meu, zidurile Gazei sunt femeia mea, turnurile Gazei sunt copiii mei. Dar adevărul este că voi ciopârţi grumazul femeii mele şi voi reteza capetele copiilor mei şi tot voi găsi acele blestemate de hamuri.

Şi, fără ca Horemheb să ştie, el a dat ordin să fie spânzurat scribul depozitelor Gazei şi a pus oamenii să scoată dalele de piatră ale pardoselii turnurilor de pază, pentru ca să găsească hamurile.

Când a văzut toate aceste excese ale lui Roju, Horemheb a ordonat să fie închis în camera lui şi să fie păzit de soldaţi ca să nu fugă, apoi m-a trimis pe mine în calitate de medic să-i consult. Am încercat să-l liniştesc pe Roju, i-am vorbit ca un prieten, dar el m-a bănuit să sunt complice al lui Horemheb pentru uzurparea puterii lui de comandant al Gazei. După aceea, i-am spus lui Horemheb:

— Acest om nu se va linişti până când tu şi soldaţii tăi nu veţi părăsi Gaza, ca după aceea să poată zăvori porţile cetăţii şi să poată guverna Gaza după bunul lui plac.

Dar Horemheb a spus:

— Pe Seth şi pe toţi demonii lui! Acest om este nebun. Eu nu pot părăsi Gaza până ce nu ajung aici corăbiile din Egipt cu arme şi cu provizii, ca să pot începe expediţia de război spre oraşul Jop. Până atunci, doar zidurile Gazei mă protejează. Dacă m-aş hazarda să ies în afara lor cu soldaţii mei, risc să pierd tot ceea ce am câştigat până acum.

După ce am ezitat puţin, i-am spus:

— Poate că pentru el însuşi ar fi bine dacă aş încerca să-i vindec nebunia prin trepanaţie. Suferinţa lui este foarte mare. Deocamdată, ar trebui legat de pat. Altfel, el ar putea fi în stare de orice.

Dar Horemheb a refuzat să trepanez capul celui mai renumit erou al Egiptului, fiindcă propria-i reputaţie ar fi avut de suferit dacă Roju ar fi murit ca urmare a acestei operaţii. Adevărul este că trepanaţia este

întotdeauna nesigură. În schimb, m-a trimis încă o dată la el, însoţit de câţiva bărbaţi puternici, care au reuşi să-l lege de pat. Eu i-am dat să bea un somnifer, dar ochii lui luceau în semiobscuritatea camerei ca ochii fiarelor sălbatice, s-a zbătut în legăturile lui şi, când mi-a vorbit, la gura lui erau spume. Mi-a spus:

— Oare tu, şacalul lui Horemheb, te îndoieşti că eu sunt comandantul cetăţii Gaza? Acum înţeleg eu totul! Oare cum de-am putut uita că-n închisoarea subterană mai este încă un spion sirian prins mai înainte de a sosi stăpânul tău în Gaza? Am fost atât de prins în tot felul de treburi, încât am uitat să-l atârn pe ziduri. Acest om este de o viclenie fără egal şi nu mă îndoiesc că el mi-a furat hamurile. Aduceţi-l în faţa mea să scot din el blestematele astea de hamuri şi să pot dormi!

A insistat atât de mult, încât, până la urmă, am cerut o torţă şi am coborât în închisoare. Acolo zăceau numeroase cadavre roase de şobolani. Erau încă prinse cu lanţuri. Paznicul grotelor era un bătrân orb. Trăise toată viaţa în subteranele Gazei şi nu avea nevoie de torţă pentru a se orienta. I-am cerut să mă conducă la spionul sirian, care fusese arestat puţin mai înainte de încetarea asediului Gâzei, dar el mi-a jurat pe toţi zeii Egiptului că în toată închisoarea nu mai era nici un om viu, fiindcă după ce au fost torturaţi, toţi sirienii au fost lăsaţi să piară de foame şi de sete conform ordinelor lui Roju. Dar, după felul în care mi-a vorbit, am simţit că minte. De aceea, am strigat la el şi l-am ameninţat până când a căzut în genunchi în faţa mea şi mi-a spus:

— Nu mă omorî, stăpâne. Eu am fost întotdeauna credincios Egiptului, în numele Egiptului i-am torturat pe prizonierii sirieni şi i-am privat de hrană. Dar acest spion nu este un om obişnuit, limba lui nemaipomenit de ascuţită te încântă ca ciripitul unei privighetori. El mi-a promis bogăţii imense, de aceea i-am dat mâncare şi l-am ţinut în viaţă până la sosirea lui Horemheb, aşa după cum ne-a fost tocmeala. El mi-a povestit că a fost orb ca şi mine şi că cel mai mare medic al Egiptului i-a redat vederea. El mi-a promis că mă va duce la acel medic, care-mi va reda vederea, ca să pot trăi după aceea în oraş ca toţi oamenii şi să mă pot bucura de bogăţiile pe care el mi le va dărui. El îmi datorează deja două milioane de debeni de aur pentru pâinea şi apa pe care i-am dat-o, dar încă nu i-am spus că asediul s-a sfârşit şi că Horemheb a ajuns în Gaza, ca să mai câştig ceva. Mi-a mai spus că, imediat ce va afla Horemheb că este aici, îl va elibera şi-i va da şi un lanţ de aur, iar eu cred în vorbele lui. Vorbeşte atât de frumos şi eu cred

că nu există om în lume, care să nu fie încântat de vorbele lui dacă-l ascultă. Dar la Horemheb încă nu-l duc, până nu obţin de la el trei milioane de debeni de aur.

În timp ce vorbea, genunchii au început să-mi tremure şi inima a început să-mi bată nebuneşte, fiindcă bănuiam deja despre cine este vorba l-am spus moşneagului:

— Om bătrân şi fără minte, atâta aur nu există în tot Egiptul şi în toată Siria la un loc. Din vorbele tale am înţeles că acest bărbat este un mare şarlatan şi pentru că a vrut să te înşele, îl voi pedepsi. Du-mă repede la el şi roagă-te la toţi zeii pe care îi cunoşti să nu fi murit încă, fiindcă vei plăti cu capul dacă i s-a întâmplat ceva rău.

Gemând şi implorându-l pe Amon, bătrânul m-a condus până la o galerie, pe care o astupase cu bolovani ca să nu poată fi descoperită de oamenii lui Roju. La lumina torţei am văzut un om îmbrăcat cu veşminte siriene zdrenţuite, prins cu lanţuri de zid. Spatele îi era jupuit, iar burta îi atârna jalnic între genunchi ca o pungă Era chior şi şi-a acoperit faţa cu mâinile pentru că lumina îl luase prin surprindere şi-l stânjenea după atâta întuneric. Mi-a spus:

— Oare-i adevărat? Eşti chiar tu, Sinuhe, stăpânul meu? Binecuvântată fie această zi, dar cheamă repede pe cineva să scoată lanţurile acestea de pe mine şi fă-mi rost de o oală cu vin ca să-mi uit suferinţele, porunceşte sclavilor să mă spele şi să mă ungă cu cele mai bune uleiuri, fiindcă nu se mai poate trăi aşa în împuţitul ăsta de loc. Eu sunt obişnuit cu o viaţă confortabilă, iar pietrele din această închisoare dezgustătoare mi-au ros deja pielea curului. Şi nu aş avea nimic de obiectat dacă îmi vei găsi undeva un pat moale şi-mi vei aduce câteva fecioare de-ale zeiţei Iştar ca să-mi ţină de urât, căci acum burta nu mă mai împiedică să le călăresc, fiindcă, mă crezi sau nu mă crezi, în ultima vreme am mâncat doar pâine de două milioane de debeni de aur.

— Kaptah, Kaptah, am spus eu şi am îngenuncheat lângă el şi i-am mângâiat umerii muşcaţi de şobolani, eşti incurabil. În Teba se spunea că eşti mort, dar eu nu am crezut, fiindcă eu sunt convins că tu nu poţi muri niciodată: cel mai bine o demonstrează faptul că te-am găsit aici în această înspăimântătoare închisoare plină de cadavre. Probabil că toţi cei care au murit în lanţuri aici au fost mai pe plac zeilor decât le eşti tu. Dar bucuria mea este imensă că te-am găsit în viaţă.

Kaptah a spus:

— Ai rămas acelaşi bărbat înfumurat şi neserios, stăpânul meu Sinuhe. Dar să nu-mi mai vorbeşti mie de zei niciodată! În mizeria aceasta, în care m-a azvârlit soarta, i-am invocat pe toţi, chiar şi pe cei ai babilonienilor şi ai hitiţilor, dar nici unul nu m-a ajutat. Am ajuns să mă ruinez, mi-am dat toată averea pe pâine şi apă. Numai scarabeul nostru m-a ajutat, el te-a adus aici. Acest comandant al cetăţii Gaza este un nebun, care nu se încrede în vorbele înţelepte ale nimănui. El a poruncit oamenilor lui să mă jefuiască, să-mi înţepe trupul şi să mă schingiuiască într-un mod atât de mizerabil, încât am urlat ca o viţă înjunghiată în mâinile lor. Din fericire, presimţind ce avea să mi se întâmple, am reuşit să salvez scarabeul, fiindcă l-am ascuns într-un loc al trupului unde, poate că nu se cade să locuiască zeii, dar se pare că scarabeilor le este agreabil, din moment ce te-a adus aici.

Şi el mi-a arătat scarabeul, pe care încă se puteau vedea urmele locului unde stătuse ascuns. Au venit apoi nişte oameni de la forjă, care au tăiat lanţurile. L-am condus pe Kaptah în camera mea, era slăbit şi ochiul lui nu suporta lumina zilei.

Am poruncit sclavilor să-l spele, să-l ungă cu cele mai bune uleiuri, să-l îmbrace în cele mai fine veşminte de in ale mele, i-am dăruit un colier de aur, brăţări şi alte bijuterii, am poruncit să fie bărbierit şi, în timp ce sclavii nu mai pridideau să-l îngrijească, el a mâncat cu poftă carne friptă, a băut vin şi a râgâit mulţumit în acest timp, gardianul închisorii a plâns, a gemut în faţa uşii şi a repetat de multe ori că datoria pe care Kaptah trebuie să i-o plătească este de două milioane trei sute şaizeci şi cinci de debeni de aur. Şi a mai spus că nu vrea să renunţe la nici un singur deben din acea sumă, fiindcă el şi-a riscat viaţa ca să şterpelească pâinea, pentru a-l ţine viu pe prizonier. Ascultându-i vorbele, am înţeles că în Gaza mai sunt şi alţi nebuni în afară de Roju Grumaz de Taur. Până la urmă, tânguiala şi urletele lui au început să mă enerveze şi i-am spus lui Kaptah:

— Horemheb este deja de două săptămâni în Gaza; moşneagul tău te-a înşelat, aşa că nu ai nici o datorie faţă de el. Uite, dacă vrei, dau ordin soldaţilor să-l bată sau să-i rupă gâtul; la urma urmelor, el nu-i decât un monstru care a omorât destui prizonieri.

Dar pe Kaptah l-au supărat mult vorbele mele şi, după ce a râgâit ca un porc pe săturate, mi-a spus:

— Departe de mine sunt astfel de intenţii. Eu sunt un om cinstit şi-mi voi ţine promisiunea, altfel reputaţia mea se va duce de râpă, chiar dacă în tot Egiptul nu există atâta aur cât am eu să-i dau acestui om naiv. Mă bătea

gândul că am să mor din cauza neroziei comandantului Gazei, de aceea i-am promis în joacă, să-i mai alin tristeţea, tot ce a vrut de la mine acest bătrân nătâng. Dac-aş fi fost sigur că am să scap din temniţa aceea împuţită, se înţelege că m-aş fi târguit. Când simţeam mirosul de pâine, toată dorinţa mea de a mă târgui se prăbuşea şi-i promiteam tot ceea ce voia el.

Mi-am frecat uimit ochii şi fruntea, m-am uitat îngrozit la Kaptah şi i-am spus:

— Eşti sigur, Kaptah? Nu, eu nu pot crede aşa ceva! Mai repede înclin să cred că această cetate este blestemată şi că toţi cei care stau prea mult aici înnebunesc. Chiar şi tu ai înnebunit, tu nu mai eşti Kaptah cel de odinioară. Tu chiar ai intenţia să-i plăteşti acestui bătrân naiv tot aurul? Dar oare de unde atâta aur? Bănuiesc că după prăbuşirea regatului lui Aton de pe pământ, eşti şi tu la fel de sărac ca şi mine.

Kaptah era deja beat. Mi-a spus:

— Eu sunt un om pios, îi respect pe zei şi-mi ţin promisiunea. Voi plăti bătrânului datoria până la ultimul deben. Eu sper că el îmi va acorda o amânare, fiindcă nu-l pot plăti acum imediat. Eu sunt sigur că în naivitatea lui, el nici nu-şi dă seama cât de mare este această sumă, dar eu nu-l voi înşela. Chiar dacă el niciodată până acum nu a mângâiat în mâna lui aur şi ar putea fi fericit dacă ar primi de la mine puţin aur, acest lucru nu m-ar putea elibera pe mine de cuvântul dat şi nu mă va absolvi de datoria pe care o am faţă de acest om. Este drept, eu nu ştiu de unde aş putea lua acest aur, fiindcă revolta din Teba mi-a pricinuit multe pierderi. Eu mi-am abandonat toată averea când am fugit din pricina sclavilor şi servitorilor mei, care au vrut să mă omoare, fiindcă au crezut că eu i-aş fi denunţat preoţilor lui Amon. După aceea, i-am făcut multe servicii lui Horemheb la Memfis, unde m-am ascuns din pricina sclavilor mei. Iar aici, în Siria, i-am făcut servicii şi mai mari vânzând hitiţilor furaje. Dacă socotesc bine, cred că Horemheb îmi datorează deja jumătate de milion de debeni în aur, poate şi mai mult, ca să nu mai pun la socoteală că mi-am riscat viaţa călătorind până la Gaza pe mare. Iar hitiţii au fost atât de furioşi, că m-ar fi sfâşiat de viu dacă m-ar fi prins, când au văzut cum le mor caii de la furajele pe care le-au cumpărat de la mine. Dar în Gaza mă aştepta o nenorocire mai mare decât toate nenorocirile care mi-a fost dat să mi se întâmple până acum, când am dat peste comandantul nebun. Din cauza lui, chiar că era să mor,

dacă nu m-ar fi protejat bătrânul gardian nătâng, pe care trebuie să-l răsplătesc aşa după cum i-am promis, fiindcă a fost atât de bun cu mine.

Abia atunci mi s-au deschis ochii şi am înţeles că pentru Horemheb, Kaptah fusese cel mai bun slujitor, principala lui iscoadă din Siria. Nimeni altul nu s-ar fi putut descurca atât de bine în Siria; Kaptah nu avea egal în ceea ce priveşte viclenia.

I-am spus:

— Mai repede ai putea obţine aurul storcând nişte pietre decât să-l vezi înapoi de la Horemheb. Tu ştii prea bine că el nu-şi plăteşte niciodată datoriile.

Kaptah a spus:

— Aşa este. Ştiu că Horemheb are o inimă de piatră şi că este nerecunoscător, poate mai nerecunoscător chiar decât comandantul nebun al Gazei, căruia în timpul asediului i-am trimis, riscându-mi viaţa, multe oale cu grâu. S-a întâmplat aşa, fiindcă eu i-am convins pe hitiţi că în oale sunt şerpi veninoşi, am spart cu mâna mea una dintre oale, de acolo au ieşit şerpi, care au muşcat de moarte trei dintre soldaţii hitiţi, aşa că ei nu au mai vrut să le deschidă pe celelalte, in care era numai grâu şi le-au aruncat peste zidurile cetăţii, la egipteni, deşi plătiseră mult aur pentru acest grâu. De aceea, eu cred că grâul pe care l-am trimis aici în cetate, pe când Gaza era încercuită, ar trebui plătit în greutatea lui în aur, poate şi mai mult. Ceea ce mi-a făcut mie acest nebun de Roju i-a crescut preţul. Dar, dacă Horemheb nu-mi va putea da aurul, ar putea să-mi cedeze mie drepturile portuare ale oraşelor din Siria pe care le va cuceri şi tot comerţul cu sare din Siria, pentru a-şi plăti datoria pe care o are faţă de mine.

Eram uluit de vorbele lui Kaptah şi l-am întrebat:

— Oare tu ai de gând să lucrezi toată viaţa ca să-i plăteşti acestui bătrân nebun, care se tânguieşte în faţa uşii mele?

Kaptah a mai băut puţin vin şi mi-a spus:

— După două săptămâni petrecute într-o grotă întunecoasă, unde am băut apă clocită şi m-am culcat pe pietre zgrunţuroase, pot aprecia mai bine un aşternut moale, lumina şi vinul. Nu, Sinuhe, eu nu sunt chiar atât de nebun pe cât crezi. Cuvântul dat nu mi-l voi lua înapoi, dar lucrurile se pot aranja în aşa fel încât toată lumea să fie mulţumită. Eu i-am promis bătrânului că tu îi vei reda vederea şi sper că tu o vei putea face. Mai înainte de a orbi, bătrânului îi plăcea tare mult să joace zaruri. Este atât în

interesul lui, cât şi al meu să putem juca împreună zaruri, el ca să se distreze, eu ca să-mi recapăt banii pe care îi datorez lui.

I-am promis că voi încerca să fac tot ce pot, în schimb, Kaptah mi-a promis că va trimite în Teba, lui Muti, tot aurul necesar reconstruirii casei turnătorului de aramă

După aceea, l-am chemat înăuntru pe gardianul grotelor. El a fost îngăduitor şi i-a acordat lui Kaptah un răgaz de câteva zile pentru a-şi plăti datoria. I-am cercetat ochii şi am înţeles că nu orbise din cauza întunericului subteranelor. A doua zi, cu ajutorul unui ac, aşa cum învăţasem în ţara Mitanni, am reuşit să-i redau vederea. Dar, ştiam că, după puţin timp, avea să orbească din nou.

Apoi, l-am condus pe Kaptah până la Horemheb, care s-a bucurat mult când l-a văzut, l-a îmbrăţişat şi l-a numit „erou" şi a spus că tot Egiptul îi va fi recunoscător pentru faptele lui de vitejie nemaipomenite. Dar, în timp ce Horemheb îl lăuda, pe Kaptah l-a apucat plânsul şi, printre suspine, i-a spus:

— Uită-te în ce hal a ajuns burta mea, Horemheb; acum arată ca un sac încreţit; uită-te la spinarea mea jupuită şi la umerii mei roşi de şobolanii subteranelor Gazei! Tu-mi vorbeşti despre recunoştinţa Egiptului, dar n-am făcut nimic dacă nu-i însoţită de grâu, de vin şi de aur. Uite, eu mă lipsesc cu bunăvoie de această eternă recunoştinţă, dacă-mi vei da înapoi aurul şi toate datoriile pe care le ai faţă de mine, fiindcă eu însumi datorez altuia mult mai mult aur şi datoriile le-am făcut din cauza ta.

Horemheb a încruntat din sprâncene când a auzit cuvântul „aur", a început să-şi lovească nervos cu cravaşa coapsele şi a spus:

— Vorbele tale sunt ca un bâzâit de muscă în urechile mele! Spui nerozii şi gura ta este murdară Tu ştii prea bine că eu nu-ţi pot da nimic înapoi, că tot aurul pe care îl am este pentru a putea continua războiul cu hitiţii, că eu însumi sunt sărac şi că singura mea recompensă este gloria. Ai fi putut alege şi tu un moment mai convenabil pentru o astfel de discuţie. Singurul lucru pe care-l pot face pentru tine este să-l închid pe cel faţă de care ai datorii, să-l acuz de crimă şi să-l omor; în felul acesta, tu nu vei mai avea datorii faţă de nimeni.

Kaptah nu a fost de acord cu o astfel de fărădelege. Horemheb a râs de el şi i-a spus cu cinism:

— Fiecare om bogat este un criminal fiindcă aur poate strânge doar acela care este insensibil la suferinţele celor săraci. Într-adevăr, acolo unde este

mult aur, se ascunde şi multă mizerie. Dar spune-mi şi mie, Kaptah, cum este posibil că acest Roju, comandantul Gazei, te-a închis în temniţă ca spion sirian? O fi el un pic nebun, dar este un soldat corect şi nu ar face un astfel de gest fără nici un motiv, aşa cred.

Atunci, Kaptah, manifestându-şi indignarea, şi-a rupt veşmintele de pe el fără nici o ezitare, că tot erau cele mai bune veşminte ale mele şi el nu avea de suferit nici o pagubă. A urlat, s-a lovit cu pumnii în piept şi a spus:

— Horemheb, Horemheb, mai întâi mi-ai vorbit despre recunoştinţa eternă a Egiptului şi acum mă acuzi pe nedrept. Oare nu eu am otrăvit caii hitiţilor? Oare nu eu am trimis grâu oamenilor din Gaza ca să nu moară de foame? Oare nu eu l-am trimis pe acel mesager curajos să te informeze despre mişcarea trupelor hitite? Tot ceea ce am făcut a fost pentru Egipt şi pentru tine, nu m-am gândit atunci la nici o răsplată. Dar trebuia să câştig şi eu ceva de undeva, de aceea le-am făcut unele servicii - care nu-ţi puteau dăuna ţie - lui Aziru şi hitiţilor. Când am ajuns la Gaza, aveam cu mine o tăbliţă de-a lui Aziru, ca să pot trece de hitiţii care încă asediau Gaza şi care m-ar fi jupuit de viu dacă ar fi ştiut că eu sunt acela care le-am otrăvit caii în Câmpia Oaselor. Un om prudent se asigură întotdeauna, numai că acest Roju este un tâmpit, nu mi-a ajutat la nimic faptul că mi-am acoperit un ochi cu mâna şi i-am vorbit despre scarabei veninoşi, aşa după cum convenisem cu tine; el m-a despuiat şi a găsit tăbliţa lui Aziru, apoi a pus oamenii lui să mă tortureze; am răbdat eu ce-am răbdat, urlând ca un taur înjunghiat, dar până la urmă am spus de bunăvoie că sunt spion al lui Aziru, aş fi putut spune chiar şi că l-am omorât pe faraon dacă voia, altfel mă sfârtecau bestiile în bucăţi.

Horemheb a râs cu poftă şi apoi i-a spus:

— Dragul meu Kaptah, eu te cunosc bine şi tu mă cunoşti bine, aşa că nu-mi mai vorbi mie de aur, fiindcă numai când aud vorbindu-se despre aur, mi se ridică sângele în cap de furie.

Dar nu s-a lăsat Kaptah aşa, cu una cu două, s-a târguit cu Horemheb, până când lui Horemheb i s-a făcut lehamite să-l mai asculte şi i-a oferit privilegiul exclusiv pentru vânzările şi cumpărările din Siria. Kaptah a obţinut, de asemenea, şi dreptul de a vinde soldaţilor bere, vin şi femei în schimbul recompenselor pe care ei le primiseră după victoria de pe Câmpia Oaselor. Şi doar Kaptah putea schimba partea cuvenită faraonului şi lui Horemheb in lucruri necesare armatei, iar toţi negustorii care urmau să ajungă în Siria şi să-şi înceapă afacerile trebuiau să-i plătească lui Kaptah o

taxă. Horemheb a fost de acord, fiindcă, dacă afacerile lui Kaptah mergeau bine, el nu avea decât de câştigat.

Totuşi, Kaptah nu a fost mulţumit; cuvintele lui Horemheb l-au jignit profund. Ne-am întors în camera mea şi am băut împreună Kaptah era trist şi mi-a spus:

— Cel mai înţelept lucru este să fii de partea învingătorului şi este mai bine dacă ştii cu anticipaţie cine va învinge. Nu aş putea suporta să trăiesc şi să mă ocup cu comerţul în Siria, dacă Horemheb ar fi învins; hitiţii sunt atât de încăpăţânaţi şi mi s-ar răvăşi mintea de-ar trebui să închei un târg cu ei. Cu Horemheb, care nu se pricepe la afaceri, este simplu şi-i mulţumesc scarabeului că m-a ajutat până acum. Într-adevăr, Sinuhe, stăpânul meu, nerecunoştinţa este plata lumii. Le-am dat vin pe gratis şi au băut ca porcii hamalii din Teba şi sclavii; le-am procurat conform poruncii tale arme şi m-am expus pericolului de a fi azvârlit în Nil de preoţii lui Amon, iar la urmă toţi mi-au blestemat numele. Preoţii lui Amon nu m-ar fi iertat niciodată dacă nu le-aş fi făcut câteva servicii utile oamenilor lui Pepitamon şi nu le-aş fi spus unde se ascund căpeteniile revoltei. Nu ar fi dăunat cu nimic nimănui dacă Ay şi Pepitamon nu ar fi învins. Dar, dacă tot au învins, cu sau fără spusele mele, ei i-au aruncat crocodililor din Nil pe toţi oamenii lui Aton. După ce a ars „Coada Crocodilului”, cu toate bogăţiile pe care le cumpărasem la preţuri convenabile de la cei mai iscusiţi hoţi de morminte, am avut pierderi peste pierderi. Sclavii mei au dat foc cu mâinile lor morilor şi caselor noastre din Teba. Într-adevăr, Sinuhe, aceste bestii de sclavi mi-au otrăvit viaţa şi nu le-a ajuns ce mi-au făcut în Teba, au trimis vorbe prin marinari pentru sclavii şi hamalii din Memfis, aşa că viaţa mea a fost un coşmar în Memfis, deşi eram protejat de Horemheb. De aceea am ajuns eu în Siria, dar uite că voi fi din nou bogat, mai bogat chiar decât înainte. Dacă Horemheb va câştiga războiul, voi fi cel mai bogat om din Egipt. Nici nu vreau să mă gândesc că nu-l va câştiga. Am să mă închin în fiecare zi în faţa scarabeului nostru, îi voi aduce jertfă bălegar proaspăt de la vaci albe ca Horemheb să câştige războiul. Sunt scârbit peste măsură de hitiţi, fiindcă sunt meschini, n-ar lăsa ei să le alunece din mâini nici o bucăţică de aur, practic nu ai cum să-i înşeli. Ştiu că tu nu eşti de acord cu ceea ce gândesc eu, cu ceea ce fac eu şi sunt mâhnit în sufletul meu că tu nu mă înţelegi. Eu m-am născut sclav şi am ştiut de la bun început că nimeni nu mă va ajuta dacă nu mă voi ajuta singur. Şi nu pot înţelege cât îi este de util unui bărbat, care zace în ţărână cu beregata tăiată, dacă oamenii

îl numesc „erou”. Omul înţelept trebuie să fie întotdeauna de partea celui care învinge, ca să nu-i fie dată amărăciunea învinsului, ca viaţa să i se pară mai uşoară decât este în realitate.

Aşa mi-a vorbit Kaptah şi înţelepciunea vorbelor lui mi-a făcut vinul amar în gură şi am înţeles o dată mai mult că tot ceea ce se întâmplă sub soare este doar deşertăciune. Înţeleptele lui vorbe cuprindeau tot sâmburele înţelepciunii lumii, în afara lor, totul este doar imaginaţie. Stăteam în cetatea Gaza şi nările îmi erau torturate de duhoarea hoiturilor jupuite de pe ziduri, iar mintea îmi era deşartă. Vitejia este deşertăciune, iscusinţa este deşertăciune, nu sunt faptele bune mai bune decât faptele rele, toate faptele oamenilor sunt deşarte.

Soldaţii beţi făceau o gălăgie de nedescris, femeile chicoteau în corturile negustorilor. Auzindu-le larma, Kaptah şi-a frecat mulţumit mâinile şi mi-a spus:

— Oare înţelepciunea mea nu este adevărata înţelepciune, Sinuhe? Aşa este, şi o dovadă eşti chiar tu, cel care stai acum în faţa mea şi priveşti în gol. Tu eşti un bărbat care a ajuns sărac din cauza naivităţii şi slăbiciunii. Tu ai fost un om bogat în Egipt, tu ai avut tot ceea ce un om îşi poate dori, tu ai avut o femeie frumoasă, tu ai avut un băiat. Ţi-ai risipit averea în numele lui Aton şi ai dat săracilor pâine, iar ei te-au scuipat şi ţi-au blestemat numele. Ţi-ai sacrificat femeia ta şi copilul tău, fiindcă unde este prea multă minte este şi multă nebunie. Mă uit la tine, Sinuhe, şi sunt mâhnit fiindcă eşti sărac şi amărât, faţa ta se descompune pe zi ce trece ca un fruct ros de viermi. Uită-te la mine! O duc bine, am să mă îngraş din nou că aşa se cade, am să-mi ung trupul cu cele mai frumos mirositoare uleiuri şi am să-mi încălzesc inima cu vin. Iar de la fiecare înghiţitură de bere cu care se desfată soldaţii şi de la fiecare chicoteală a târfelor care se vând soldaţilor, voi trage un mic profit care-mi va spori averea. Încetează, te rog, Sinuhe, cu nebuniile tale, trăieşte şi tu ca oamenii, ia viaţa aşa cum este, nu mai încerca să o schimbi conform imaginaţiei tale, fiindcă viaţa are reguli pe care nimeni nu le poate schimba şi omul nu poate fi de nimeni vindecat ca să ajungă mai bun.

Nu i-am răspuns, m-am întins în aşternutul meu şi am încercat să dorm, dar nu am putut.

M-au deranjat sclavii, care băteau în talgere de aramă şi urlau în faţa uşii comandantului Roju, ca el să aibă impresia că încă mai este asediată Gaza şi să poată dormi. Dacă a dormit el în zgomotul acela asurzitor, nu

ştiu. Eu am adormit târziu şi i-am văzut în vis pe Merit şi pe Thot. Dimineaţa, după ce m-am trezit, inima îmi era mai tristă decât oricând, iar gura îmi era amară, ca şi cum aş fi mâncat fiere.

4

După ce au sosit corăbiile din Egipt, după ce au fost reparate carele de luptă avariate şi au fost strânşi la Gaza toţi caii din Siria meridională, după ce trupa egipteană a fost antrenată, Horemheb a dat o proclamaţie, prin care a anunţat că el nu a sosit în Siria ca să o cucerească, ci să o elibereze. El a afirmat că oraşele Siriei s-au bucurat întotdeauna de libertate în ceea ce priveşte comerţul şi de autonomie, fiindcă au fost conduse de regi sirieni sub protecţia Egiptului, dar Aziru, după ce i-a răsturnat pe regii de drept, a instaurat un regim de teroare şi a impus impozite grele. Mai mult, fără pic de ruşine, a vândut Siria hitiţilor, iar cruzimea şi obiceiurile îngrozitoare ale hitiţilor pot fi constatate în fiecare zi de către oricare sirian cumsecade. Deşi hitiţii nu şi-au dat pe faţă intenţiile şi vor ca mai înainte de orice să cucerească Egiptul, destinul Siriei nu este altul decât să ajungă sclava hitiţilor. De aceea, el, Horemheb neînvinsul, Fiul Şoimului, a fost desemnat de zei să elibereze Siria şi va elibera fiecare oraş şi fiecare sat de sub robie, va elibera comerţul şi va repune în drepturi vechii regi ai Siriei, ca Siria, sub protecţia Egiptului, să fie din nou bogată şi înfloritoare. El a mai promis protecţie împotriva tâlharilor, libertate şi independenţă fiecărui oraş care nu va admite intrarea hitiţilor în interiorul cetăţii şi care-şi va închide porţile în faţa lui Aziru. În acelaşi timp, a promis oraşelor care i se vor opune că le va trece prin foc, că le va distruge zidurile şi că-i va lua sclavi în Egipt pe locuitorii lor.

După aceea, Horemheb şi-a început marşul spre Jop, în timp ce corăbiile egiptene au navigat de-a lungul coastei blocând accesul în portul Jop.

Proclamaţia lui a fost răspândită prin emisari în toate oraşele Siriei şi a provocat nelinişte şi a semănat neînţelegeri. De fapt, acesta îi era scopul.

Om prudent, Kaptah a rămas în Gaza pentru eventualitatea că Horemheb ar fi fost învins, fiindcă hitiţii şi Aziru aveau trupe puternice în interiorul ţării. El i-a spus că nu ar mai putea suporta greutăţile războiului după toate suferinţele prin care a trecut. Am rămas şi eu în Gaza pentru a-l îngriji.

După plecarea lui Horemheb din Gaza, Kaptah a ajuns cel mai bun prieten al lui Roju Grumaz de Taur. Dar mai întâi, l-a vindecat de obsesia cu hamurile, povestindu-i că soldaţii lui flămânzi au fiert şi au mâncat pe ascuns cele patru sute de hamuri pentru măgari, fiindcă erau confecţionate dintr-o piele fragedă şi acceptabilă la gust. Când a auzit acest lucru, Roju s-a liniştit şi, deşi a fost oarecum supărat pe soldaţii lui, i-a iertat din cauza eroismului de care au dat dovadă când au apărat Gaza. El le-a spus soldaţilor:

— Adevărul este că sunteţi vinovaţi pentru aceste hamuri care erau proprietatea faraonului, dar n-am să vă pedepsesc. Sunt mai bucuros să aud zgomotul făcut de voi pe străzile Gazei decât al soldaţilor lui Horemheb. De aceea, nu vă dau nici o pedeapsă pentru aceste blestemate de hamuri, dimpotrivă, am să vă răsplătesc dacă veţi merge să-i necăjiţi puţin pe soldaţii lui Horemheb când vor mai veni pe aici şi dacă veţi amesteca baligă în berea lor. Sunt mulţumit că de-acum încolo voi putea dormi şi eu, fără să mă fot gândesc la acele nenorocite de hamuri.

Într-adevăr, Roju s-a restabilit şi a putut din nou să doarmă. Dar de ce o fi fost atât de pornit împotriva soldaţilor lui Horemheb, nu ştiu. Ceea ce ştiu sigur este că Horemheb nu a vrut în nici un fel să-l supere pe Roju, eroul Gazei.

După ce Horemheb a plecat, Roju Grumaz de Taur a închis porţile oraşului şi a jurat pe toţi zeii Egiptului că în Gaza nu va mai intra niciodată nimeni, după care s-a apucat să bea vin împreună cu Kaptah şi a privit cu viu interes când Kaptah juca zaruri cu bătrânul gardian. Jucau de dimineaţa până seara, beau vin şi se certau tot timpul, fiindcă naivul bătrân era disperat că-şi pierde aurul şi Kaptah miza pe sume din ce în ce mai mari. Şi, în timp ce Horemheb asedia oraşul Jop, Kaptah a câştigat un milion şi jumătate de debeni de aur de la bătrânul gardian al închisorii din Gaza

În felul acesta ei au băut vin, au jucat, s-au certat şi s-au împroşcat cu cele mai spurcate înjurături, până când, de necaz că-şi pierde tot aurul pe care nici nu-l avea, bătrânul a aruncat cu zarurile în oala cu vin şi a scuipat scârbit pentru ghinionul pe care-l avea. Aurul i se strecura printre degete

înainte de a-l fi atins, iar când Horemheb a reuşit să facă o spărtură în zidurile cetăţii Jop, Kaptah deja nu-i mai datora nimic, dimpotrivă, bătrânul îi datora lui peste o sută de mii de debeni de aur. Dar Kaptah s-a arătat mărinimos şi l-a absolvit de datorie, mai mult, i-a dăruit veşminte noi şi doi pumni de argint. Bătrânul gardian, emoţionat, a început să plângă, l-a binecuvântat pe Kaptah şi a spus că în viaţa lui ei nu a mai întâlnit un alt bărbat atât de generos şi cumsecade.

N-aş putea spune dacă a jucat cinstit sau nu Kaptah; el era un remarcabil jucător de zaruri şi întotdeauna avea un noroc nemaipomenit. Povestea acestui joc cu milioane de debeni de aur a făcut repede ocolul întregii Sirii. Bătrânul gardian, care nu după multă vreme a orbit din nou, şi-a petrecut restul zilelor într-o căsuţă de lut de lângă zidurile Gazei. Negustorii care veneau în Gaza treceau pe la el să-l vadă, fiindcă i se dusese deja vestea până-n Egipt. El povestea fiecăruia cu plăcere cum un vrăjitor i-a redat vederea şi cum, după aceea, a pierdut la o singură aruncare de zaruri o sută cinci zeci de mii de debeni de aur. Aşa o sumă, nicăieri în lume nu se mai jucase. Era fericit în căsuţa lui şi călătorii îi dăruiau câte ceva după ce se desfătau cu povestea lui: de altfel, Kaptah îi trimitea în fiecare an bani din Teba, ca să aibă cu ce să trăiască la bătrâneţe. Atât de mare este puterea pe care imaginarul o poate transmite inimii unui om.

După ce Horemheb a cucerit cetatea Jop, Kaptah s-a hotărât să călătorească până acolo, iar eu l-am însoţit şi pentru prima dată am văzut cum arată un oraş bogat în mâinile cuceritorilor. Cei mai viteji dintre locuitorii oraşului se împotriviseră hitiţilor şi lui Aziru atunci când armata egipteană se apropia de oraş, dar Horemheb a refuzat să protejeze oraşul împotriva jafului, fiindcă această împotrivire târzie nu-l ajutase la nimic. Timp de două săptămâni, soldaţii egipteni au jefuit tot oraşul, iar Kaptah a strâns o adevărată avere, fiindcă soldaţii schimbau pentru vin şi pentru argint covoare preţioase, mobilier din lemn rar şi statuete de zei, pe care nu aveau cum să le care cu ei, iar pentru două brăţări de argint, ei puteau cumpăra dragostea unei siriene frumoase.

Adevărul este că la Jop am văzut cu ochii mei că omul nu este altceva decât un animal sălbatic pentru un alt om. Atâtea orori se petreceau când soldaţii beţi jefuiau oraşul incendiat; ca să se distreze, soldaţii beţi dădeau foc caselor pentru a putea jefui şi noaptea pe îndelete, pentru a viola femeile şi pentru a-i tortura pe bieţii negustori, ca să le arate locurile unde îşi ascunseseră comorile. Unii se aşezau la încrucişarea a două străzi şi

loveau cu ciomegele până-l omorau pe oricare sirian care trecea pe acolo, fie el bărbat, bătrân, copil sau femeie. În Jop, inima mea a împietrit de-a binelea când am văzut de câtă răutate este în stare un om. Ceea ce se întâmplase în Teba, din cauza lui Aton, a fost puţin în comparaţie cu ceea ce s-a întâmplat în Jop din cauza lui Horemheb. Horemheb le-a dat atunci mână liberă soldaţilor lui, pentru ca ei să-i fie şi mai credincioşi ca până atunci. Jaful din Jop a rămas de neuitat pentru soldaţii lui Horemheb şi de acolo li s-a deschis pofta pentru furat, aşa că ei s-au luptat în continuare fără să le mai fie frică de moarte, pentru că au vrut să aibă parte din nou de bucuria pe care au încercat-o în Jop. Pe de altă parte, soldaţii au înţeles că nu se mai pot aştepta la vreo îndurare din partea sirienilor dacă armata egipteană ar fi înfrântă; deja oamenii lui Aziru îi jupuiseră de vii pe egiptenii prinşi în masacrul din Jop. Dar, pentru a scăpa de soarta oraşului Jop, oamenii din numeroase oraşe mici de la malul mării i-au atârnat pe ziduri pe hitiţii care supravegheau oraşul şi au deschis de bunăvoie porţile oraşelor lor.

Nu vreau să povestesc mai mult despre cele ce s-au întâmplat în acele zile şi nopţi în Jop, fiindcă simt cum inima îmi devine in piept grea ca o piatră şi mâinile îmi îngheaţă. Mă limitez să spun doar atât: atunci când Horemheb a intrat în Jop, în oraş erau douăzeci de mii de locuitori, iar când a ieşit, nu mai rămăseseră nici trei sute de oameni în viaţă

În felul acesta s-a războit Horemheb în Siria şi eu l-am urmat şi i-am îngrijit pe cei răniţi şi am văzut tot răul pe care oamenii îl pot face altor oameni. Războiul a durat trei ani, Horemheb a învins trupele hitite şi trupele lui Aziru în multele înfruntări care au avut loc şi doar de două ori carele de luptă hitite l-au dominat, de a trebuit să se retragă la adăpostul cetăţilor. Dar, de fiecare dată el a fost ajutat de flota egipteană, care a ţinut legătura cu Egiptul, aşa că şi-a putut de fiecare dată reface forţele şi începe din nou ofensiva.

Oraşele Siriei erau deja răvăşite şi oamenii se ascundeau în grotele din munţi. Provincii întregi au fost devastate, trupele egiptene au distrus culturile şi au tăiat pomii fructiferi. Astfel s-a risipit forţa Egiptului în Siria şi Egiptul a fost atunci ca o mamă care-şi rupe veşmintele de pe ea şi-şi toarnă cenuşă în păr când vede cum îi mor copiii, fiindcă de-a lungul Nilului nu mai era nici un oraş, nici un sat, unde oamenii să nu-şi plângă fiii morţi în Siria pentru măreţia Egiptului.

Horemheb a purtat trei ani războiul în Siria şi în timpul acestor ani eu am îmbătrânit mai mult decât în tot restul vieţii, mi-am pierdut părul de pe cap, spatele meu s-a încovoiat şi obrajii mi s-au uscat ca un fruct stricat. Am devenit închis şi morocănos, mă adresam cu răutate bolnavilor, aşa cum fac toţi medicii buni când îmbătrânesc.

În al treilea an a venit ciuma în Siria, fiindcă ciuma vine întotdeauna pe urmele războiului şi se naşte acolo unde numărul de cadavre putrezite este mai mare. Adevărul este că toată Siria era ca o mare groapă de cadavre roase de ciumă, atunci au dispărut multe triburi de pe faţa pământului şi de atunci, limbile pe care ele le vorbeau au fost uitate. Ciuma i-a lovit pe aproape toţi cei care scăpaseră cu viaţă de pe urma războiului şi în doi ani au murit atât de mulţi oameni de pe urma ei, încât ostilităţile au trebuit să fie întrerupte şi oamenii au fugit fie în munţi, fie în deşert ca să scape de ciumă. Ciuma nu făcea nici o diferenţă între cei bogaţi şi cei săraci, între nobili sau oameni de rând, ciuma lovea echitabil pe nu are importanţă cine, nici un leac nu avea nici o putere, iar cel atins de ciumă îşi acoperea capul cu veşmintele, se întindea pe pământ şi după trei zile murea. Dar existau şi dintre aceia care se vindecau de la sine, dar cicatricele care le rămâneau erau înspăimântătoare, mai ales de la subsuoară sau de la articulaţii, acolo pe unde ciuma se retrăgea în timpul convalescenţei.

Ciuma era capricioasă, atât în alegerea victimelor cât şi în vindecarea unora dintre ele; nu erau neapărat robuşti sau mai sănătoşi cei care se vindecau, adesea erau dintre cei mai fragili, înclin să cred că boala nu avea din ce să se alimenteze de la ei. De aceea, îngrijirea pe care am acordat-o bolnavilor a constat în a-i împiedica să mănânce ceva. Unii s-au vindecat, alţii au murit. Despre vindecarea acestei boli nu pot spune nimic mai mult, pentru că nu ştiu. Sunt unele boli în care bolnavul se vindecă doar dacă are o încredere oarbă în medic, dar cum de se întâmplă aşa, nu înţeleg.

Corăbiile au dus ciuma şi în Egipt, dar acolo nu a fost de o aşa amploare ca în Siria, iar numărul celor care s-au vindecat a fost mai mare decât al celor care au murit. După revărsarea Nilului, ciuma a dispărut din Egipt şi chiar în acelaşi an, iarna, nu a mai fost nici în Siria ciumă, aşa încât Horemheb şi-a putut aduna trupa şl reîncepe ostilităţile.

Iar în primăvară, traversând munţii, a ajuns în câmpia din vecinătatea Megidonului şi i-a bătut pe hitiţi într-o mare luptă, după care hitiţii au cerut pacea. Nu voiau o alternativă, fiindcă regele Burnaburiaş din Babilon, văzând succesul lui Horemheb, a prins curaj şi şi-a amintit de alianţa

încheiată cu egiptenii. S-a arătat arogant faţă de hitiţi şi a cotropit teritoriul fostei ţări Mitanni şi i-a izgonit pe hitiţi de pe păşunile Naharanului. Văzând că nu mai au de tras nici un folos de pe urma Siriei pustiite, hitiţii au oferit pacea, fiindcă erau soldaţi încercaţi, şi s-au gândit că nu are rost să-şi mai expună distrugerii şi alte care de luptă, pe care mai bine ar face dacă le-a păstra în bunăstare spre a-i pedepsi pe babilonieni pentru obrăznicia de a le fi smuls din mâini ţara Mitanni.

Horemheb a fost bucuros să încheie pacea, fiindcă trupele egiptene erau epuizate, războiul sărăcise deja peste măsură Egiptul, iar el voia să înceapă reconstruirea Siriei, pentru a reanima comerţul în favoarea Egiptului.

Dar el a pus, drept condiţie de pace, cedarea Megidonului, unde Aziru îşi avea capitala. Dar Megidonul era împrejmuit de ziduri şi de turnuri insurmontabile. De aceea, hitiţii i-au luat prizonieri pe Aziru şi pe familia lui, şi-au însuşit imensele comori pe care Aziru le strânsese în Megidon din toată Siria; aşa au ajuns în mâna lui Horemheb Aziru, Keftiu şi amândoi băieţii lor. După ce au dat acest zălog egiptenilor, hitiţii s-au apucat să jefuiască oraşul Megidon şi să gonească spre nord, în afara teritoriului pe care urmau să-l părăsească, toate cirezile de vite din ţara Amuru. Horemheb nu i-a putut împiedica şi a dat ordin ca din trâmbiţe să se sune încetarea războiului şi a oferit o petrecere, la care i-a invitat pe toţi şefii hitiţi şi pe toţi prinţii şi a băut cu ei toată noaptea, lăudându-se cu vitejia lui. Iar a doua zi, urmau să fie executaţi Aziru şi familia lui în faţa trupelor reunite pentru a marca pacea care să domnească etern între Egipt şi ţara Hatti.

Eu nu am vrut să iau parte la ospăţ şi mi-am petrecut toată noaptea în cortul în care Aziru era prins în lanţuri. Gardienii m-au lăsat să intru, pentru că eram medicul lui Horemheb şi-mi ştiau de frică. Am vrut să-l văd pe Aziru, fiindcă ştiam că el nu are nici un prieten în toată Siria, acum când era un învins şi un condamnat la moarte. Ştiam că el iubea viaţa şi voiam să-l asigur că viaţa nu merita să fie regretata, după ororile pe care le văzusem eu în ultima vreme. Ca medic, voiam să-i spun că moartea este mai uşoară decât durerea, suferinţa şi amărăciunea vieţii. Viaţa este o flacără caldă care arde, pe când moartea este apa întunecată a uitării. Voiam să-i vorbesc, pentru că el urma să moară a doua zi în zori; ştiam că el nu va putea dormi, fiindcă iubea foarte mult viaţa. Iar dacă nu ar fi vrut să-mi vorbească, m-aş fi aşezat alături de el fără să rostesc nici un cuvânt, ca să nu fie singur. Un om poate trăi fără prieteni, dar este greu să mori fără nici un prieten, mai ales când toată viaţa ai fost un rege.

Am mers noaptea în cortul în care era prizonier, pentru că nu voiam să se simtă umilit. Ziua, când a fost târât de soldaţi, împreună cu familia Lui, când toţi au aruncat în el cu noroi şi cu baligă, m-am înfăşurat în veşminte ca să nu mă vadă, fiindcă Aziru era un om mândru, care ar fi suferit mult dacă eu, prietenul lui, l-aş fi văzut în acea dezonorantă situaţie. Gărzile m-au lăsat să intru şi i-am auzit în urma mea cum şuşoteau:

— Vrem, nu vrem, acestui bărbat trebuie să-i dăm voie să intre. El este medicul Sinuhe şi, dacă-l împiedicăm să facă ce vrea, ne-ar înjura şi ne-ar blestema. El este şi vrăjitor şi poate, prin magie, să ne lege bărbăţia noastră, ca să nu ne mai putem în veci bucura de femei. Este un om viclean, iar limba lui înţeapă mai cu cruzime decât un scorpion.

Când am ajuns în cort, am spus:

— Aziru, rege ai amoriţilor, poţi întâlni un prieten în noaptea morţii?

El a suspinat din întuneric şi lanţurile cu care era prins au zdrăngănit. El mi-a spus:

— Eu nu mai sunt rege şi nici prieteni nu mai am. Oare tu eşti, Sinuhe? Parcă recunosc vocea ta.

I-am spus:

— Eu sunt, Sinuhe.

Şi el mi-a spus:

— Pe Marduk şi pe toţi demonii infernului! Dacă eşti tu, Sinuhe, spune-le să aducă o torţă aici, fiindcă mi-e silă de întuneric. Este drept că eu nu sunt acum atât de frumos ca altădată, fiindcă bestiile de hitiţi mi-au rupt veşmintele şi mi-au zdrobit mâinile şi picioarele, dar tu, ca medic, ai văzut orori şi mai mari, iar mie îmi este deja indiferent. Când am în faţă moartea, nu mai pot roşi din cauza mizeriei. Sinuhe, adu o torţă să-ţi văd faţa şi dă-mi mâinile să ţi le ţin între mâinile mele. Ficatul meu este răscolit de durere şi ochii mei sunt plini de lacrimi când mă gândesc la femeia mea şi la copiii mei, iar dacă ai putea face rost şi de o bere tare, cu care să-mi umezesc gâtlejul acesta uscat, îţi promit că mâine voi pune o vorbă bună pentru tine şi-ţi voi lăuda faptele bune în faţa tuturor zeilor infernului. Eu nici o gură de bere nu mai am cu ce plăti, Sinuhe, fiindcă hitiţii mi-au furat tot, până la ultimul bănuţ de aramă.

Am ordonat gărzilor să-mi aducă un opaiţ cu ulei, fiindcă fumul de la torţă îmi irită ochii, şi am cerut şi o cană cu bere, Aziru s-a ridicat gemând şi l-am ajutat să bea din berea groasă siriană. Părul îi era răvăşit, încărunţise, iar din frumoasa lui barbă erau smulse smocuri întregi cu

bucăţi de carne. Degetele îi erau zdrobite şi unghiile negre de la sângele curs, coatele îi erau zdrobite şi, din când în când, el scuipa sânge. După ce a băut cu poftă, s-a uitat la opaiţ şi a spus:

— Ah! Lumina este dulce şi clară pentru ochii mei obosiţi, încă mai dansează puţin lumina, apoi se va stinge pentru totdeauna. Îţi mulţumesc, Sinuhe, pentru lumină şi bere, mi-ar face plăcere să-ţi dau ceva în dar. Din păcate n-am ce-ţi dărui, fiindcă hitiţii mi-au luat lotul, până şi dinţii pe care tu mi i-ai îmbrăcat cu aur mi i-au smuls din gură.

Este uşor să fii înţelept după ce faptele s-au consumat. De aceea nu i-am amintit că eu l-am prevenit despre caracterul îndoielnic al hitiţilor. I-am luat mâinile lui zdrobite în mâinile mele şi i le-am mângâiat, iar el a plâns şi lacrimile lui au curs calde pe mâinile mele. Şi el mi-a spus:

— Mie nu mi-a fost ruşine să râd şi să dansez în faţa ta când eram fericit şi puternic, oare de ce să-mi fie ruşine de lacrimile mele când sunt atât de amărât? Află, Sinuhe, că eu nu plâng nici pentru mine, nici pentru bogăţiile mele, nici pentru coroanele regale pe care le-am pierdut, eu plâng pentru femeia mea Keftiu, plâng pentru cei doi fii ai mei, fiindcă ei vor muri mâine împreună cu mine.

I-am spus:

— Aziru, rege al ţării Amuru, aminteşte-ţi că toată Siria nu este acum nimic altceva decât o mare groapă plină cu cadavre putrezite, din cauza ambiţiei tale! Nenumăraţi sunt oamenii care au murit din cauza ta. De aceea, este drept ca tu să mori mâine, fiindcă tu ai fost învins, şi poate că este drept ca şi familia ta să moară. Află că eu i-am cerut lui Horemheb viaţa femeii tale şi a copiilor tăi şi i-am promis o cantitate imensă de aur ca preţ al răscumpărării, dar el m-a refuzat, fiindcă vrea să distrugă sământa ta, numele tău şi amintirea ta din Siria. El nu vrea ca tu să ai un mormânt, ca nu cumva sirienii să se adune după moartea ta la mormântul tău să jure în numele tău, de aceea, trupul tău va fi aruncat să-l sfâşie fiarele sălbatice

Când a auzit vorbele mele, Aziru a început să se teamă şi mi-a spus:

— În numele lui Baal, Sinuhe, oferă pentru mine de băut şi adu sacrificiu de carne Baal-ului amoriţilor, altfel voi fi pentru eternitate flămând şi însetat în întunecatul regat al infernului. Fă acelaşi serviciu pentru Keftiu, pe care odinioară tu ai iubit-o, mai înainte de a fi soţia mea; adu jertfe şi pentru fiii mei, ca să mor împăcat. Eu nu-l acuz pe Horemheb pentru hotărârea lui, poate că aşa aş fi procedat şi eu cu el, dacă aş fi fost învingător. De fapt, Sinuhe, sunt fericit că familia mea va pieri o dată cu

mine, că sângele nostru va curge împreună, fiindcă altfel, în lumea cealaltă, m-ar frământa fără încetare gândul că un alt bărbat s ar putea distra cu Keftiu. Sunt atâţia bărbaţi care o admiră, iar poeţii amoriţi au cântat de atâtea ori farmecele trupului ei. Iar pentru fiii mei, care au purtat încă din leagăn coroana de rege, este mai bine aşa, decât să ajungă sclavi în Egipt.

A mai băut bere, era puţin ameţit şi, în starea lui jalnică, mi-a spus:

— Sinuhe, prietenul meu, eşti nedrept cu mine dacă mă acuzi că Siria este o groapă plină de cadavre în putrefacţie din cauza mea Singura mea vină este că am pierdut şi m-am lăsat amăgit de hitiţi. Adevărul este că, dacă eu aş fi învins, tot răul ar fi fost pus pe seama Egiptului, iar numele meu ar fi fost slăvit în toată Siria. Dar, cum eu am pierdut, toate păcatele sunt trecute în seama mea şi toată Siria îmi va blestema numele.

Berea i-a dat curaj şi el a strigat pătimaş:

— O, Sirie, Sirie! suferinţa mea, speranţa mea, dragostea mea! Pentru măreţia ta m-am străduit să fac tot ceea ce am făcut, pentru libertatea ta m-am revoltat şi iată, în ziua morţii, tu te lepezi de mine şi mă blestemi. O, minunat Biblos, o, prosperă Simyra, o, vicleanule Sidon, o, puternicule Jop, o, voi toate oraşele care sclipeaţi ca perlele de pe coroana mea, oare de ce m-aţi părăsit? Vă iubesc prea mult pentru a vă detesta, fiindcă eu iubesc Siria, tocmai pentru că este Siria, perfidă, crudă, capricioasă şi oricând gata de trădare. Rase de oameni se pierd, popoare se ridică şi apoi dispar, regate se succed şi gloria se face nevăzută ca o umbră. Dar continuaţi să vă arătaţi zidurile albe pe malul mării, la picioarele munţilor roşii, o, iubitele mele oraşe, să trăiţi etern, aşa vă doresc! Din deşert, pulberea în care mă voi întoarce o va aduce vântul ca să vă îmbrăţişeze.

Cuvintele lui m-au umplut de melancolie, el rămăsese prizonier al viselor lui şi nu voiam să-l mai contrazic cu nimic. Era o mângâiere pentru el că încă mai putea visa.

Continuam să-i ţin mâinile în mâinile mele. Mâinile lui vibrau şi el mi-a spus:

— Sinuhe, nu-mi regret nici moartea, nici înfrângerea. Doar când câştigi mult pierzi mult; măreţia Siriei era aproape în mâinile mele. În toate zilele vieţii mele, eu am fost puternic ca un taur, atât în dragoste, cât şi în ură, şi nu regret nici o faptă din viaţa mea, chiar dacă faptele mele s-au împletit într-o coardă puternică, din strânsoarea căreia nu mă mai pot dezlega decât prin moarte. Apoi, trupul meu va fi sfârtecat de şacali. Dar ascultă, Sinuhe, ca om, eu am fost întotdeauna curios şi tu ştii că eu am sânge de negustor,

ca toţi sirienii. Mâine voi muri. Moartea stârneşte în mine o intensă curiozitate. Aş vrea să ştiu dacă există un mijloc de a înşela moartea şi de a-i corupe pe zei. Tu, care ai adunat în inima ta înţelepciunea din toate ţările lumii, spune-mi şi mie dacă există vreun mijloc prin care să poţi amăgi moartea.

Am scuturat din cap şi i-am spus:

— Nu, Aziru, cu nici un dar din lume nu poate fi amăgită moartea. Dragostea şi puterea pot fi cumpărate cu aur, binele şi răul pot fi cumpărate, mintea şi inima pot fi amăgite, dar pentru moarte nu există preţ. Nici naşterea nu poate fi înşelată de nimeni. Dar, îţi spun ţie în această noapte, când lumina vieţii tale se stinge, că nimic de temut nu este în moarte şi că moartea este bună. În comparaţie cu tot acest rău care se întâmplă în lume, moartea este cel mai bun prieten al omului. Ca medic, eu nu cred în regatul infernului, ca egiptean, eu nu cred în lumea de Dincolo, nici în conservarea eternă a trupului, eu cred că moartea este ca o noapte răcoroasă, care vine după o zi toridă. Într-adevăr, Aziru, viaţa este doar pulbere încinsă, care se împrăştie după cum o duce vântul, moartea este un lac cu apa proaspătă. După ce vei muri, ochii tăi nu vor mai vedea nimic, inima ta nu va mai cunoaşte suferinţa, trupul tău nu va mai simţi durerea, picioarele tale nu te vor mai împinge pe drumurile prăfuite ale lumii, aceasta este moartea, prietene Aziru. Pentru că îmi eşti prieten, eu voi oferi cu plăcere jertfe Baal-ului amoriţilor, pentru ca tu şi familia ta să nu suferiţi de foame şi de sete. Chiar dacă eu nu cred în nici un fel de jertfă, dacă acest lucru te ajută să mori fără suferinţă, fii liniştit, eu voi aduce sacrificii demne de înaltul tău rang. Dar, deşi nu cred în nici un zeu, eu nu ştiu sigur ce urmează după moarte; de altfel, nimeni nu ştie, nici chiar cei care cred în zei. De aceea, este mai înţelept omul care se asigură ca să nu sufere de foame şi de sete, chiar dacă această ţară de după moarte nu există.

Aziru a fost încântat de vorbele mele şi a ţinut să facă nişte precizări referitoare la jertfe:

— Ascultă, Sinuhe, când vei aduce jertfe zeului meu, nu uita să faci rost de berbeci din ţara Amuru, fiindcă au carnea mai grasă şi mai fragedă. Şi nu uita să-i oferi zeului frigărui de rinichi, asta-i mâncarea mea preferată, iar când vei oferi de băut, alege vin din Sidon amestecat cu mirt. O, cât s-a mai desfătat sângele trupului meu cu vinul gros şi cu mâncarea grasă! Jertfeşte pentru mine şi ţapi puternici, frumoşi şi impulsivi; pentru regele care am fost, nu se cade să jertfeşti capre leşinate care-şi petrec toată ziua

molfăind mărăcini. O, zei, s-au cutremurat zidurile palatului meu de fiecare dată când mă iubeam cu Keftiu!

Şi el mi-a enumerat o serie întreagă de alte lucruri pe care să le sacrific şi s-a bucurat ca un copil gândindu-se la toate delicatesele cu care urma să se desfăteze în infern şi mi-a amintit de câteva ori să nu uit să dăruiesc Baal-ului amoriţilor un pat solid pe care să se poată iubi cu Keftiu. Apoi, a căzut într-o stare de tristeţe, şi-a sprijinit capul pe genunchii mei şi a spus:

— Dacă tu vei face aceste lucruri pentru mine, înseamnă că, într-adevăr, îmi eşti prieten. Eu nu înţeleg prea bine de ce eşti atât de bun cu mine, când eu nu ţi-am făcut decât rău ţie, ca de altfel, tuturor egiptenilor. Poate că, într-adevăr, moartea este aşa cum spui tu, doar un somn etern şi o apă limpede. Inima mea se strânge de durere când mă gândesc la o ramură încărcată cu flori de cireş din ţara Amuru, aud încă în urechile mele behăitul berbecilor care zburdă pe dealuri. Inima mi se frânge gândindu-mă la primăvara din ţara mea, când înfloresc crinii, când miroase a răşină şi a parfum de crini. Crinul este floarea regală, este floarea care îmi place cel mai mult. Cu cât mă gândesc mai mult, cu atât mai mult inima mea plânge de durere, fiindcă nu-mi voi mai revedea ţara niciodată, nici primăvara, nici toamna, nici în căldura verii, nici în răcoarea iernii. Totuşi, durerea inimii mele este plăcută când mă gândesc la ţara Amuru.

Am vorbit toată noaptea şi ne-am amintit de întâlnirea noastră din Simyra, când eram tineri şi puternici. Înainte de a se ivi zorii, sclavii ne-au adus mâncare şi gardienii nu au avut nimic de obiectat. Sclavii mei i-au adus lui Aziru friptură de berbec gras, arpacaş fiert în grăsime şi vin gros şi tare din Sidon, aromat cu mirt. Am poruncit sclavilor să-l spele şi să-i ungă rănile cu ulei parfumat; fiindcă era prins în lanţuri, nu i-am putut schimba veşmintele, de aceea l-am acoperit cu o mantie regală, iar barba smulsă cu sălbăticie de către hitiţi i-am acoperit-o cu un fileu de argint. Sclavii mei le-au făcut aceleaşi servicii lui Keftiu şi băieţilor lui Aziru. Dar Horemheb nu a permis ca el să-i revadă mai înainte de execuţie.

Dimineaţa, când Horemheb a ieşit afară din cortul său râzând zgomotos şi ţinându-i prietenos de umeri pe prinţii hitiţi, care se împiedicau când mergeau de beţi ce erau, m-am apropiat de el şi i-am spus:

— Adevărul este, Horemheb, că eu ţi-am făcut multe servicii fără să cer nici o răsplată de la tine şi poate că ţi-am salvat şi viaţa atunci când, în faţa cetăţii Tyr, coapsa a ta fost străpunsă de o săgeată otrăvită. Pentru tine, ceea e vreau eu să-ţi cer nu este greu de împlinit. Acordă-i lui Aziru o moarte

onorabilă, fiindcă el este regele Siriei şi s-a luptat cu curaj! Gloria ta nu are cum să fie mai mare dacă-i vei omorî cu cruzime. Deja hitiţii, care i-au fost până nu de mult aliaţi, l-au torturat şi i-au zdrobit oasele ca să afle unde şi-a ascuns comorile.

Horemheb s-a întunecat la faţă; el deja îşi imaginase o mulţime de mijloace prin care să prelungească agonia lui Aziru pentru ca să-şi distreze soldaţii. Soldaţii erau deja adunaţi şi se împingeau unul în altul pentru a ajunge cât mai în faţă ca să se bucure de chinurile prin care urma să treacă Aziru. Horemheb nu era un om crud de la natură, aşa cum am mai spus, dar el era soldat, în mâinile lui, moartea nu era decât o armă. Dacă Horemheb voia ca Aziru să fie omorât cu cruzime, era doar pentru a da un exemplu, ca nimeni din Siria să nu se mai încumete niciodată să se împotrivească Egiptului. De aceea, s-a întristat când mi-a auzit vorbele, şi-a luat mâna de pe umărul prinţului Şubattu, a înaintat şovăitor spre mine, şi-a lovit coapsele cu cravaşa şi mi-a spus:

— Sinuhe, tu eşti ca un spin în coasta mea; am început să mă cam satur de tine şi de gândirea ta aiurită, contrară bunului-simţ. Pe de o parte, îi critici şi îi înţepi pe toţi cei care ajung bogaţi sau devin eroi datorită vitejiei lor, dar când se prăvăleşte cineva care-şi merită soarta, eşti primul care-l mângâie şi-l consolează. Tu ştii prea bine că i-am plătit pe cei mai iscusiţi călăi şi că toţi soldaţii sunt nerăbdători să vadă cum va fi jupuit şi sfâşiat Aziru. Eu nu-i pot priva de această bucurie, pentru că ei au pătimit şi au suferit mult în acest război din cauza lui Aziru.

Prinţul hitit Şubattu i-a tras prieteneşte o palmă pe spinare, a râs şi a spus:

— Ai dreptate, Horemheb ! Noi ne-am lipsit de plăcerea de a-l atârna pe ziduri, pentru a ţi-l da ţie viu; noi nici măcar nu i-am jupuit picioarele, ne-am mulţumi doar să-i smulgem dinţii şi să-i crestăm puţin trupul.

Dar pe Horemheb nu prea l-au încântat vorbele prinţului şi a fost, mai ales, enervat fiindcă nu-i plăcea când cineva îl atingea.

A încruntat din sprâncene şi a spus:

— Eşti beat ca un porc, Şubattu ! Dacă vrei să ştii, mie nu-mi face nici o plăcere să văd cum sunt schingiuiţi oamenii. Intenţia mea a fost să arăt întregii lumi ce îl aşteaptă pe fiecare om care este atât de nebun încât să se încreadă în hitiţi. Dar, fiindcă noi am petrecut ca fraţii o noapte împreună şi am băut vin, eu îl voi scuti de tortură pe aliatul tău Aziru şi-i voi acorda o moarte uşoară, din cauza prieteniei voastre.

Prinţul Şubattu a fost puternic afectat de cuvintele lui Horemheb şi obrajii lui şi-au schimbat culoarea. Hitiţii sunt foarte susceptibili, chiar dacă ei îşi trădează şi îşi vând prietenii când nu le mai sunt utili. De fapt, cam aşa face fiecare popor şi fiecare suveran iscusit, dar hitiţii o fac fără să-i preocupe ca pe alţii să găsească pretexte şi explicaţii. Şubattu a vrut să spună ceva, dar un alt prinţ hitit i-a pus mâna la gură şi l-a împiedicat. Şubattu s-a liniştit abia după ce a dat afară cu icnete tot vinul pe care-l băuse.

Horemheb a dat ordin să fie aduşi prizonierii şi a fost surprins când a văzut că Aziru păşeşte cu demnitate, ţinându-şi capul drept ca un adevărat rege, înveşmântat într-o mantie regală, pe măsura demnităţii sale. Faţa îi strălucea, barba îi era aranjată sub fileul de argint. Uitându-se peste capetele soldaţilor, după ce l-a văzut pe Horemheb, i s-a adresat:

— Te salut, Horemheb, mizeria Egiptului! Nu are de ce să-ţi mai fie frică de mine, fiindcă sunt în lanţuri, aşa că nu te mai ascunde după lăncile soldaţilor tăi şi apropie-te de mine ca să-mi şterg tălpile de veşmintele tale; n-am mai văzut un câmp atât de împuţit ca acesta unde ţi-ai aşezat tu armata. Ştii, nu aş vrea să mă arăt în faţa lui Baal cu picioarele atât de murdare.

Pe Horemheb l-au amuzat vorbele lui Aziru, a râs cu poftă şi a spus:

— Eu nu mă pot apropia de tine, fiindcă mi se face greaţă de la mirosul tău de sirian împuţit. Chiar dacă ţi-ai acoperit hoitul cu o mantie regală, tot se simte mirosul. Dar, într-adevăr, tu eşti un om curajos, Aziru, dacă-ţi vine să râzi de moarte. De aceea, pentru propria mea glorie, eu îţi voi dărui o moarte uşoară!

Şi a poruncit gărzii sale de corp să-l escorteze pe Aziru pentru a-i împiedica pe soldaţi să arunce în el cu baligă şi cu noroi sau să-l împungă cu lăncile. A fost adusă şi regina Keftiu împreună cu cei doi băieţi, care păşeau demni, ţinându-se de mână, ca nişte adevăraţi fii de rege. Keftiu avea faţa pictată, aşa cum se cuvine unei regine. Când i-a văzut, ochii lui Aziru s-au umplut de lacrimi şi el a spus:

— Keftiu, frumoasa mea, iapa mea albă, lumina ochilor mei, dragostea mea! îmi pare rău că tu va trebui să mori din cauza mea, când încă te mai puteai bucura de viaţă

Dar Keftiu a spus:

— Nu fi trist pentru mine, o, regele meu! Eu te voi însoţi cu plăcere în regatul morţii, fiindcă tu eşti bărbatul meu puternic ca un taur; de-aş

rămâne în viaţă, oare de unde aş mai găsi un altul ca tine? De-aş fi rămas în viaţă, mi-aş fi curmat singură zilele. Eu m-am desfătat singură de dragostea ta, celelalte femei ale tale nu au avut atâta noroc cât am avut eu; poate că acolo, în cealaltă lume, sunt femei care abia aşteaptă să se desfete în braţele tale, de aceea vin cu tine; n-aş putea suporta gândul că tu ai putea fi în braţele altei femei. O, regele meu, eu nu sunt decât o sclavă. Tu ai făcut din mine o regină şi mi-ai dăruit doi fii frumoşi, care mi-au umplut viaţa de fericire.

Apoi, Aziru s-a adresat băieţilor lui:

— Dragii mei, nu uitaţi că sunteţi fii de rege! Mergeţi demni, ca să nu-mi fie ruşine de voi. Nu vă temeţi, moartea nu este mai dureroasă decât extracţia unui dinte. Fiţi curajoşi, frumoşii mei băieţi!

După ce a rostit aceste cuvinte, a îngenuncheat în faţa călăului şi, întorcându-se spre Keftiu, a spus:

— Eu sunt deja scârbit de toţi aceşti egipteni împuţiţi, m-am săturat să le tot văd lăncile lor pline de sânge şi picioarele păroase, Keftiu, dragostea mea, dezveleşte-ţi sânii să i mai văd o dată înainte de a muri, o, cât de fericit am fost lângă tine!

Keftiu şi-a dezgoli sânii, călăul a lovit cu securea şi capul lui Aziru s-a rostogolit până la picioarele reginei Keftiu, sângele i-a stropit pe copii, iar cel mic a început să tremure. Keftiu s-a aplecat, a ridicat capul lui Aziru, l-a sărutat apăsat pe buze, l-a strâns la piept şi a spus:

— Grăbiţi-vă, copiii mei, să vă urmaţi tatăl, eu vă voi ajunge din urmă!

Cei doi băieţi au îngenuncheat, apoi a îngenuncheat şi Keftiu. Moartea lor a fost uşoară.

Iar Horemheb a poruncit ca trupurile lor să fie aruncate în deşert, ca să le mănânce animalele sălbatice.

În felul acesta a murit prietenul meu Aziru. El a murit demn, iar Horemheb a încheiat pacea cu hitiţii, chiar dacă ştia că această pace este o suspendare temporară a ostilităţilor, fiindcă Sidonul, Simyra, Biblosul şi Kadeşul rămăseseră în continuare în puterea hitiţilor. Hitiţii făcuseră din Kadeş cea mai puternică fortăreaţă a Siriei de Nord. Dar atât egiptenii, cât şi hitiţii erau istoviţi de război. Horemheb a fost bucuros să încheie pacea, pentru că interesele îl chemau în Teba. Printre altele, trebuia să restabilească ordinea în ţara Kuş şi să-i liniştească pe negri, cărora libertatea le luase minţile, din moment ce nu mai voiau sa plătească tribut Egiptului

În acei ani, domnea în Egipt faraonul Tutankhamon. Cu toate că era încă foarte tânăr, era preocupat doar de construcţia mormântului său. Poporul îl învinuia pentru toate suferinţele pe care le îndura şi pentru pierderile cauzate de război. Poporul îl ura puternic şi spunea despre el: „Oare la ce te poţi aştepta de la un faraon a cărui soţie are sânge de faraon blestemat?” Ay nu încerca să contrazică poporul, nemulţumirea poporului îi era avantajoasă, dimpotrivă, răspândea povestiri născocite de el despre lipsa de judecată şi despre aviditatea faraonului Tutankhamon, care, spunea el, a adunat toate comorile Egiptului pentru a şi le pune în mormânt. De altfel, lumea credea în aceste poveşti, mai ales că tânărul faraon impusese un impozit special pentru construcţia mormântului său. Impozitul era perceput de la toţi aceia care doreau să le fie îmbălsămat trupul după moarte. Numai că şi această idee venea tot de la Ay.

În acea vreme, eu nu am fost în Teba, fiindcă însoţeam armata, care se lupta cu foametea şi cu mizeria, şi soldaţii aveau nevoie de îngrijirile mele, dar bărbaţii care soseau din Teba povesteau că sănătatea faraonului Tutankhamon era şubredă şi că o boală necunoscută îi măcina trupul. Ei

mai spuneau, de asemenea, că era ceva misterios în faptul că războiul din Siria era legat de boala aceasta ciudată a faraonului. De câte ori ajungeau în Teba veşti despre vreo victorie a lui Horemheb, faraonul cădea bolnav la pat, iar când Horemheb avea un eşec, faraonul se înzdrăvenea şi părăsea patul. Ei spuneau că trebuie să fie vorba de vreo vrăjitorie, din moment ce sănătatea faraonului depindea de războiul din Siria.

O dată cu trecerea timpului, Ay devenea din ce în ce mai neliniştit şi îi trimitea destul de des mesaje lui Horemheb. Scria: *Nu întrerupe războiul până nu învingi! Adu pacea în Egipt, fiindcă eu sunt deja bătrân şi sătul de atâta aşteptare! Grăbeşte-te să învingi şi dăruieşte pacea Egiptului, ca să-mi primesc răsplata aşa cum am convenit şi eu mă voi ocupa ca şi tu să-ţi primeşti răsplata.*

De aceea, după ce războiul s-a sfârşii, pe când ne întorceam victorioşi cu corăbiile împodobite de sărbătoare, nu am fost deloc surprins când s a răspândit vestea că spiritul faraonului Tutankhamon se şi suise în barca solară a tatălui său Amon, pentru a ajunge în ţara de Dincolo. Toate flamurile şi toate podoabele au fost date jos, iar noi ne-am zgâriat feţele şi ne-am turnat cenuşă pe cap, după cum este obiceiul. Se spunea că faraonul Tutankhamon intrase într-o criză puternică a bolii chiar în ziua capitulării Megidonului, atunci când a fost încheiată pacea. Dar de ce boală a murit, nimeni nu ştia. Părerile erau împărţite şi medicii de la Casa Vieţii încă se mai certau între ei şi urlau unul la altul din această cauză; stomacul faraonului fusese negru, ca şi cum ar fi fost otrăvit, dar nimeni nu putea afirma sigur acest lucru, iar mulţimea spunea că el ar fi murit de necaz, atunci când s-a isprăvit războiul, fiindcă cea mai mare bucurie ar fi fost să vadă cum suferă Egiptul. Dar eu ştiam că, apăsându-şi sigiliul pe argilă, pentru a pecetlui pacea, Horemheb a fost acela care l-a ucis, chiar dacă nu i-a împlântat direct un cuţit în inimă, fiindcă Ay nu aşteptase decât încheierea războiului pentru a se descotorosi de Tutankhamon şi a se urca pe tronul Egiptului.

Ne-am zgâriat feţele, au fost date jos de pe catarge însemnele multicolore ale victoriei şi Horemheb, oarecum contrariat, a trebuit să renunţe la mult aşteptata primire glorioasă din Teba, la care visase în toţi acei ani de război. Scârbit de toate celea, a poruncit să fie aruncate în apă cadavrele şefilor sirieni şi hitiţi, pe care le atârnase la îmbarcare cu capul în jos la prova corăbiilor, aşa cum obişnuiau să facă marii faraoni. Horemheb lăsase, după cum îi plăcea să spună, doar şobolanii de corabie, acolo în Siria. Soldaţii pe care-i luase cu el ca să se bucure şi ei de victorie şi să se

îngraşe în Teba după atâta mizerie de război au fost supăraţi şi l-au blestemat pe Tutankhamon, care şi după moarte continua să le facă rău şi să le risipească bucuria. Iritaţi, ei îşi jucau pe zaruri prăzile pe care le câştigaseră în Siria şi se băteau pentru femeile pe care le luaseră cu ei, ca să le vândă în Teba la piaţa de sclavi, după ce aveau să se distreze cu ele pe săturate. Se băteau până ce se umpleau de răni şi de cucuie, înlocuiau cuvintele unor cântece triste cu tot felul de vorbe murdare, încât oamenii pioşi, care se adunau pe malul Nilului ca să privească trecerea corăbiilor spre Teba, erau îngroziţi când îi auzeau pe soldaţi cum cântau. Nu aveau soldaţii aceştia ai lui Horemheb nimic din demnitatea soldaţilor de altădată ai Egiptului. Mulţi dintre ei erau îmbrăcaţi ca sirienii sau ca hitiţii, fiindcă furaseră de la ei veşminte bogate. Amestecau deja în vorbele lor cuvinte siriene şi hitite, înjurau în siriană. Mulţi se obişnuiseră să-l adore pe Baal şi aduceau cu ei în Egipt statuete ale acestuia, dar poate că nu ar trebui să le reproşez nimic în această privinţă tocmai eu, cel care înainte de a pleca din Siria, adusese, jertfe Baal-ului amoriţilor compuse din imense cantităţi de băutură şi carne, în amintirea prietenului meu Aziru. Dacă povestesc despre aceste aspecte, o fac pentru a arăta de ce mulţimea nu-i agrea pe acei soldaţi, chiar dacă se mândrea cu victoria Egiptului din Siria.

La rândul lor, aceşti soldaţi contemplau surprinşi Egiptul, pe care nu-l mai văzuseră de mulţi ani, şi li se părea că Egiptul nu mai este aceeaşi ţară pe care ei o lăsaseră când plecaseră la război. Chiar şi eu eram surprins, fiindcă acolo unde debarcam pentru a dormi noaptea pe malul Nilului, nu vedeam decât jale, mizerie şi sărăcie. Veşmintele oamenilor erau cenuşii şi uzate, chipurile lor erau uscate şi aspre fiindcă lipsea uleiul, ochii lor erau extenuaţi şi suspicioşi, iar pe spatele săracilor se puteau vedea urmele lăsate de vergile perceptorilor de impozite. Clădirile publice erau şubrezite şi păsările îşi făceau cuiburile între ornamentele acoperişurilor caselor de judecată ale faraonului, cărămizi desprinse de pe zidurile caselor faraonului zăceau în mormane pe stradă.

Doar templele erau înfloritoare, pereţii lor sclipeau pe imagini aurite şi roşii şi de textele care îl slăveau pe Amon. Preoţii lui Amon erau graşi, capetele lor rase străluceau de uleiurile cu care se ungeau şi, în timp ce ei se îmbuibau cu carnea jertfită în temple, mulţimea mânca pâine uscată şi bea apă din Nil, iar bărbaţii care altădată fuseseră înstăriţi şi băuseră vin din cupe decorate cu aur şi cu argint erau mulţumiţi dacă-şi permiteau să bea o dată pe lună o cană de bere chioară Nu am văzut vreo femeie râzând,

nu am auzit strigăte fericite de copil; femeile abia îşi mişcau braţele slabe când spălau rufele la malul Nilului, iar copiii speriaţi dădeau târcoale în praful drumului ca animalele bătute şi hărţuite şi râcâiau pământul cu unghiile ca să găsească rădăcini pe care să le mănânce, asta făcuse războiul din Egipt. Războiul înghiţise tot ceea ce mai rămăsese de pe urma lui Aton. Oamenii nici nu se mai puteau bucura că, în sfârşit, era pace şi se uitau cu teamă, prostiţi, la corăbiile care înaintau în susul fluviului.

Din tot ceea ce dorisem eu să regăsesc în Egipt, după atâţia ani de război, nu am regăsit decât rândunelele, care zburau iute ca săgeata pe deasupra Nilului. În stufărişul de la mal mugeau hipopotamii; crocodilii, mai puţin activi decât altădată, se odihneau trântiţi pe pământ cu gurile căscate, aşteptând ca păsărelele să le cureţe dinţii.

Am băut din apa Nilului şi am înţeles pentru încă o dată că nici o altă apă din lume nu-mi poate potoli setea. Am fost tulburat când am simţit în nări mirosul pământului negru, am ascultat murmurul papirusului unduit de vânt şi ţipetele raţelor sălbatice, pe când Amon străbătea cerul în barca lui de aur, am simţit că m-am întors acasă

Şi a venit şi ziua când la orizont au apărut crestele celor trei munţi, care străjuiesc de-o eternitate Teba, şi am văzut şi templele şi vârfurile îmbrăcate cu aur ale obeliscurilor, ce aruncau sclipiri fulgerătoare în ochii noştri. Am văzut munţii din vest şi oraşul nesfârşit al morţilor, am văzut cheiul Tebei, portul şi străduţele cartierelor sărace, şirul dezolant al colibelor din lut , cartierul bogătaşilor cu palatele lui înfloritoare, înconjurate de verdeaţă şi de flori. Am respirat puternic şi am simţit din nou mirosul Tebei, eterna Tebă, dragostea mea. Vâslaşii şi-au cufundat vâslele şi au tras la mal, iar soldaţii lui Horemheb au început să strige din toate puterile şi să cânte, uitând de doliul impus de moartea faraonului.

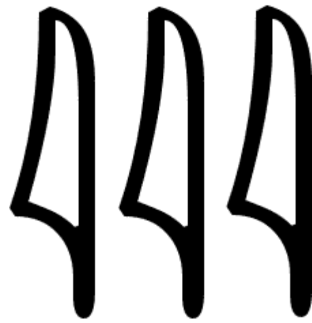
Când m-am reîntors atunci în Teba, m-am hotărât să nu mai plec niciodată nicăieri, fiindcă ochii mei văzuseră deja destulă suferinţă, nu mai era nimic nou de contemplat în lume sub vechiul cer, aşa credeam. M-am hotărât să mă stabilesc din nou în Teba şi să duc o viaţă modestă în fosta casă a turnătorului de aramă din cartierul sărac, fiindcă toată bogăţia pe care o câştigasem în Siria în timpul războiului o dăruisem ca jertfă Baal-ului amorit în amintirea prietenului meu Aziru. Nu am putut păstra o astfel de bogăţie. Pentru mine, acel aur mirosea a sânge, nu m-ar fi putut face niciodată mai fericit acel aur dacă l-aş fi păstrat pentru mine. De aceea am

dăruit sufletului lui Aziru tot ceea ce câştigasem în ţara lui şi m-am întors sărac în Teba.

Dar încă nu era plină cu amar cupa mea, pe mine mă aştepta peste câteva zile un alt drum, pe care a trebuit să-l fac, chiar dacă ceea ce urma să înfăptuiesc mi-a tulburat sufletul şi m-a îngrozit. Ay şi Horemheb urziseră cu abilitate şi cu cruzime un plan perfect. Ei credeau că puterea este deja în mâinile lor, dar puterea era cât pe ce să le scape printre degete şi soarta Egiptului era ameninţată de un plan şi mai viclean decât planul lor, dar mult mai simplu, născut din capriciile unei femei. De aceea, eu trebuie să istorisesc despre regina Nefertiti şi prinţesa Baketamon, mai înainte de a încheia povestirile mele şi de a-mi găsi liniştea.

Dar, pentru povestea aceasta, trebuie să încep o altă carte şi va fi ultima carte pe care o voi scrie. O voi scrie mai mult pentru a înţelege eu însumi cum de a fost posibil ca eu, cel care aveam în lumea aceasta menirea să vindec oamenii, am fost folosit ca ucigaş.

Cartea a cincisprezecea

HOREMHEB

1

Conform înţelegerii cu Horemheb, Ay, purtătorul sceptrului, era în aşteptarea dublei coroane a faraonilor, pe care nu ar fi putut-o obţine mai înainte de terminarea ceremoniilor înmormântării lui Tutankhamon. Pentru a-şi atinge cât mai repede scopul, el a grăbit procesul de îmbălsămare a trupului faraonului Tutankhamon şi, cum i se părea că lucrurile nu se vor mai sfârşi niciodată, a întrerupt construcţia mormântului. Aşa încât, mormântul lui Tutankhamon a rămas mic şi neînsemnat în comparaţie cu mormintele vecine ale marilor faraoni. Mai mult, Ay şi-a însuşit o parte din comoara pe care Tutankhamon o pregătise pentru lumea de Dincolo. Dar învoiala făcută cu Horemheb îl obliga pe Ay să înlesnească unirea lui Horemheb cu prinţesa Baketamon. În felul acesta, după moartea Lui Ay, Horemheb putea obţine coroanele Egiptului, în ciuda faptului că provenea dintr-o familie atât de neînsemnată de oameni de rând. Aşa se face că Ay a convenit cu preoţii Templului ca, în timp ce învingătorului Horemheb i se va sărbători triumful, prinţesa Baketamon va trebui să-şi facă apariţia sub înfăţişarea teribilei zeiţe Sekhmet şi să i se dăruiască chiar în templul zeiţei. În felul acesta, căsătoria lor se legifera printr-o confirmare divină şi Horemheb însuşi devenea divin. Aşa convenise Ay cu preoţii Templului, dar şi prinţesa Baketamon urzise cu mare grijă propria ei intrigă. Eu ştiu sigur că regina Nefertiti o incitase la aceasta, din cauză că-l ura pe Horemheb şi spera că, alături de Baketamon, ar fi putut ajunge cea mai puternică femeie a Egiptului, dacă planul lor ar fi reuşit.

Planul lor era nelegiuit şi atroce, doar din viclenia unei femei înăcrite se putea naşte un astfel de plan. Planul lor era imposibil de crezut şi a fost aproape de reuşită tocmai din cauza neverosimilităţii lui. Cui i-ar fi putut trece prin minte că aşa ceva este posibil? Abia după ce această intrigă a fost descoperită, s-a putut înţelege de ce hitiţii au oferit cu atâta generozitate

pacea, de ce au cedat Megidonul şi ţara Amuru, de ce au mai făcut şi încă multe alte concesii. Hitiţii au fost, totuşi, înţelepţi şi au păstrat în tolba lor o săgeată, a cărei existenţă, Horemheb şi Ay nu ar fi putut-o bănui. La încheierea păcii, Horemheb şi Ay au crezut că nu au pierdut nimic şi nu şi-ar fi putut imagina că Egiptului i s-a făcut o concesie. Horemheb ar fi putut să se îndoiască de hitiţi, din cauza excesivei lor generozităţi, dar el fusese orbit de succesele lui militare şi pe lângă aceasta, el însuşi dorea pacea, atât pentru stabilitatea puterii Egiptului, cât şi pentru a o avea, în sfârşit, pe Baketamon de soţie, fiindcă deja de prea mulţi ani o dorise şi atâta aşteptare devenise insuportabilă pentru pasiunea lui, acum şi mai aprinsă, de a se uni cu sângele faraonic. Paradoxal, tocmai el, un om care nu voia să se îndoiască de nimic, nu a observat şiretenia hitiţilor.

După moartea soţului ei, regina Nefertiti se resemnase şi aducea jertfe lui Amon, dar nu ar fi putut să suporte şi gândul de a fi dată la o parte de la guvernarea Egiptului şi nici ideea că ar putea fi a doua femeie în palatul de aur. Ea era în continuare frumoasă, în ciuda vârstei înaintate şi frumuseţea ei probabil că s-ar fi veştejit, dacă nu ar fi îngrijit-o continuu meticulos, cu cele mai preţioase uleiuri, care erau în acea vreme de câteva ori mai scumpe decât greutatea lor în aur. Datorită frumuseţii, câştigase de partea ei numeroşi nobili ai Egiptului, nobili care-şi trăiau viaţa în palatul de aur ca nişte trântori dintr-un stup de albine şi roiau inutil în jurul unui faraon fără importanţă. Prin inteligenţă şi viclenie, ea câştigase încrederea şi prietenia prinţesei Baketamon, ai cărei orgoliu înnăscut se transformase într-o flacără mistuitoare, care îi acaparase toată fiinţă. încât se poate spune că orgoliul prinţesei Baketamon era un soi de nebunie, mai mare decât oricare altă iubire de sine, de care sunt atinşi alţi oameni. Ea devenise atât de orgolioasă din cauza sângelui ei sacru, încât nici unui om obişnuit nu-i mai era îngăduit să o atingă şi nimeni nu avea voie să păşească deasupra umbrei pe care ea o lăsa pe pământ. Ea îşi păstrase ostentativ virginitatea şi era convinsă că în tot Egiptul nu exista un bărbat demn de ea, fiindcă prin vinele ei curgea sângele sacru al marilor faraoni. Ea depăşise deja vârsta normală pentru căsătorie şi bănuiesc că fecioria ei de care făcea atâta caz, i se suise la cap şi-i îmbolnăvise inima şi că doar un bărbat viguros, cu care să împartă patul, ar mai fi putut-o vindeca. Era în continuare frumoasă, dar în frumuseţea ei era ceva atemporal, din cauza rigidităţii şi orgoliului. Ea interzisese sclavilor să o atingă, de aceea îşi îngrijea singură frumuseţea, geloasă pe ea însăşi.

Nefertiti i-a zgândărit şi mai mult orgoliul şi a făcut-o să creadă că este predestinată pentru cele mai însemnate fapte eroice şi că trebuie să salveze Egiptul din mâinile pretendenţilor la tron, proveniţi din categoria oamenilor de rând. Nefertiti i-a povestit despre marea regină Hatşepsut, fiica lui Tutmosis I, care, pentru a fi asemenea faraonilor, a domnit ca şi cum ar fi fost bărbat, apărând în chip de Osiris cu barbă şi cu o centură din coadă de leu. Nefertiti s-a dus împreună cu Baketamon la impunătorul templu de piatră cu coloane albe şi cu terase pline de mirt şi au admirat amândouă imaginile marii regine care a guvernat Egiptul de pe tronul faraonilor. Nefertiti a făcut-o pe Baketamon să creadă că frumuseţea ei aminteşte de frumuseţea marii regine.

Nefertiti i-a spus multe vorbe despre Horemheb, aşa că Baketamon, cu mândria ei de fecioară frustrată, a început să aibă oroare de Horemheb, care provenea din categoria oamenilor de rând şi care era mai voinic decât toţi nobilii Egiptului. Şi îi era peste putinţă să suporte gândul că Horemheb ar putea obţine prin ea coroana Egiptului, după ce, siluind-o în maniera grosolană a soldaţilor, i-ar profana sângele sacru. Inima oamenilor este inconsecventă şi capricioasă; eu presupun că, la început, Baketamon nu-l ura pe Horemheb, fiindcă nu se putea ca frumuseţea tânărului puternic, abia sosit la curtea faraonului - şi pe atunci, Horemheb era frumos ca un zeu - să nu-i fi încălzit măcar o dată privirea, chiar dacă de acest lucru ea nu a fost conştientă.

Intenţiile lui Ay şi Horemheb erau clare, Tutankhamon era deja mort, războiul din Siria se apropia de sfârşit. De aceea, pentru Nefertiti a fost destul de uşor s-o manevreze cum a vrut ea pe Baketamon. Eu nici nu cred că Ay şi-a ascuns intenţiile lui faţă de Nefertiti, fiindcă ea îi era fiică, şi nici pentru Nefertiti nu a fost greu de înţeles jocul pe care-l făceau Ay şi Horemheb. Numai că Nefertiti îşi ura tatăl, care, după ce a profitat de pe urma ei cât a putut, nu a mai ţinut cont de ea; fiindcă ea fusese soţia faraonului blestemat, a închis-o în casa de aur şi nu i-a mai permis să ia parte nici la petrecerile de la curte. Presupun că erau şi alte motive pentru care Nefertiti îşi ura tatăl, dar nu doresc să povestesc mai multe, fiindcă nu sunt sigur că ar fi adevărate; eu nu cred în toată bârfa din casa de aur, chiar dacă ştiu că palatul de aur al faraonilor ascundea între pereţii lui multe adevăruri teribile şi că numele i-ar fi putut fi casa tenebrelor. Spun doar atât: frumuseţea şi inteligenţa unei femei, căreia anii i-au făcut inima ca piatra, este o combinaţie nefericită, mai periculoasă decât un pumnal scos

din teacă, mai tăioasă decât secera de aramă a carelor de asalt. Intriga urzită de Nefertiti şi însuşită de Baketamon confirmă cel mai bine vorbele mele.

Acest plan viclean a fost descoperit abia atunci când, reîntors în Teba, Horemheb se învârtea pe lângă odăile prinţesei Baketamon, în speranţa de a o vedea şi de a-i vorbi, chiar dacă Baketamon evita să-l întâlnească şi refuza să-l vadă. Din întâmplare, Horemheb a observat când un mesager hitit a vrut să-i vorbească prinţesei Baketamon şi cum prinţesa i-a ieşit în întâmpinare. Horemheb s-a mirat mult de ce mesagerul a întârziat un timp peste măsură de mare la ea. De aceea, din proprie iniţiativă, fără să se consulte cu Ay, l-a arestat pe hitit. Arogant, hititul l-a ameninţat şi i-a vorbit aşa cum numai un om sigur pe puterea lui poate vorbi.

Horemheb i-a povestit ciudata întâmplare lui Ay şi, în puterea nopţii, ei au pătruns cu forţa în apartamentul prinţesei, i-au omorât sclavii, care încercaseră să li se opună, şi au găsit corespondenţa pe care Baketamon o ascunsese în cenuşa vaselor de cărbuni. După ce au citit acele tăbliţe, s-au înspăimântat, au închis apartamentul prinţesei Baketamon şi i-au postat gardieni la uşă să o supravegheze, apoi au pus-o şi pe prinţesa Nefertiti sub supraveghere. Şi chiar în acea noapte, ei au venit la mine, în vechea casă a turnătorului de aramă, pe care Muti o reconstruise din nou cu argintul dat de Kaptah. Ei au sosit în întunericul nopţii cu o litieră simplă, fără alergători în faţa litierei care să le anunţe trecerea, şi aveau feţele acoperite ca să nu-i poată recunoaşte nimeni. Eu nu dormeam, fiindcă, de când mă întorsesem din Siria, sufeream de insomnie, noapte după noapte, din cauza ororilor văzute acolo. M-am sculat din pat imediat după ce am auzit bombăneala de nemulţumire a lui Muti. La început, neştiind cine sunt, Muti nu le-a permis să intre în casă şi a bombănit enervată fiindcă ei i-au poruncit să mă trezească. M-am sculat din pat, am aprins lămpile şi am ieşit în întâmpinarea oaspeţilor, presupunând că ei au nevoie de vreun ajutor medical. M-am mirat când am văzut cine sunt oaspeţii şi i-am poruncit lui Muti să ne aducă vin, după care am trimis-o din nou la culcare. Horemheb era neliniştit şi voia s-o omoare pe Muti, fiindcă văzuse cine sunt ei şi fiindcă ar fi putut să asculte ceea ce urma să discutăm noi. Niciodată până atunci nu-l mai văzusem atât de neliniştit pe Horemheb şi pot spune că acest lucru mi-a făcut mare plăcere, fiindcă Horemheb, de la o vreme, mă enerva. De aceea, i-am spus:

— N-am să permit să o omori pe Muti. Bănuiesc că te doare capul de poţi rosti o asemenea absurditate. Muti este o femeie bătrână, care nici nu aude bine şi care doarme noaptea sforăind ca un hipopotam. Dacă ai puţină răbdare, tu însuţi o vei putea auzi cum sforăie Mai bine bea vin şi crede-mă că nu are nici un rost să-ţi fie teamă din cauza unei femei bătrâne. Dar Horemheb mi-a spus iritat:

— Eu nu am venit la tine, Sinuhe, să discutăm despre sforăit, îmi este tot una dacă ea respiră aici sau în lumea de Dincolo când Egiptul este în pericol de moarte. Tu trebuie să salvezi Egiptul. Ay i-a întărit spusele rostind:

— Într-adevăr, Egiptul este în pericol de moarte şi chiar şi eu sunt în pericol. Este o situaţie disperată. De aceea am venit la tine.

Eu am zâmbit amar şi le-am întins să vadă palmele mele goale. Atunci, Horemheb mi-a arătat tăbliţele de argilă ale regelui Suppiluliuma şi mi le-a dat să le citesc. Mi-a mai dat să citesc şi copiile după răspunsurile pe care prinţesa Baketamon le trimisese la Hattuşaş regelui hitiţilor încă înainte de terminarea războiului. După ce am citit acele scrisori, nu mi-a mai venit să râd, iar vinul şi-a pierdut gustul în gura mea, fiindcă Baketamon îi scria regelui hitit următoarele:

Sunt fiica faraonului şi sângele care curge prin trupul meu este sacru şi nu există în Egipt un bărbat care ar putea fi demn de mine. Am auzit că tu ai mulţi băieţi. De aceea, trimite-mi unul dintre ei, pentru a sparge o amforă împreună şi fiul tău va domni alături de mine peste tot Egiptul.

Această scrisoare era atât de surprinzătoare, încât la început, prudent, regele Suppiluliuma a refuzat să creadă aşa ceva şi a trimis un emisar secret, care avea cu el atât de ciudata tăbliţă pe care prinţesa Baketamon o trimisese şi trebuia să se lămurească asupra exigenţelor şi condiţiilor în care s-ar fi putut încheia o astfel de căsătorie. Baketamon a confirmat oferta şi într-o altă scrisoare, în care îl asigura pe rege că nobilii Egiptului erau de partea ei, mai mult, că şi preoţii lui Amon nu aveau nimic împotriva acestei alianţe. Această scrisoare l-a convins pe regele Suppiluliuma de sinceritatea intenţiilor ei, de aceea el s-a grăbit să încheie pacea cu Horemheb şi a pregătit imediat plecarea în Egipt a fiului său, Şubattu. Prinţul Şubattu trebuia să plece din Kadeş într-o zi favorabilă, aşa scria regele într-o penultimă scrisoare, iar în ultima tăbliţă, cea primită cu o zi înainte de prinţesa Baketamon, regele anunţa că prinţul, însoţit de o caravană care transporta daruri pentru prinţesa Baketamon, era deja pe drum spre Egipt.

Pe când citeam aceste tăbliţe, Ay şi Horemheb se angajaseră într-o discuţie aprinsă şi Horemheb îi spunea lui Ay:

— Deci aceasta este recompensa pentru tot binele pe care ţi l-am făcut, pentru războiul în care i-am învins pe hitiţi şi pentru toate suferinţele pe care le-am suportat. Aş fi fost mai câştigat dacă aş fi lăsat un câine orb să-mi păzească interesele în Egipt cât timp am fost în război, fiindcă de la tine nu te poţi aştepta la un câştig mai mare decât de la un proprietar de bordel, pe care-l plăteşti bine şi te lasă cu buza friptă mai înainte de a apuca să vezi o bucăţică din curul târfei pentru care ai plătit. Într-adevăr, Ay, eşti un căcăcios; niciodată n-am mai întâlnit un bărbat ca tine şi regret mult ziua în care ţi-am strâns mâna pentru întărirea înţelegerii noastre. Acum nu-mi mai rămâne altceva de făcut decât să ocup cu armata mea Teba şi să-mi pun singur pe cap cele două coroane ale faraonilor Egiptului. Spune şi tu dacă nu eşti bleg!

Ay a răspuns:

— Niciodată preoţii nu ar consimţi. Eu mă îndoiesc că preoţii şi nobilii i-ar fi promis prinţesei Baketamon ceva, dar dacă ar fi aşa, situaţia în care ne aflăm nu ar putea fi schimbată, indiferent de numărul soldaţilor cu care tu ai intra în Teba. Despre popor, nu are rost să vorbim, fiindcă mulţimea este ca boul cu funia la gât şi pe care oricine îl poate conduce încotro vrea. Nu, Horemheb, dacă prinţul Şubattu soseşte în Teba şi sparge o amforă cu Baketamon, s-a terminat cu puterea noastră şi nici cu armata nu-i putem împiedica să se unească, fiindcă o intervenţie a armatei Egiptului este ca un nou război. De altfel, un nou război ar ruina puterea noastră şi ar distruge tot ceea ce cu atâta trudă am construit. Într-adevăr, am fost un câine orb, dar cum puteam oare bănui că aşa ceva se poate întâmpla, când niciodată până acum nu s-a mai întâmplat? Cum, necum, Sinuhe trebuie să ne ajute.

— Pe toţi zeii Egiptului, am spus eu indignat. Oare cum aş putea eu să vă ajut pe voi? Eu nu sunt decât un medic şi mie nu-mi stă în putere să conving o femeie nebună să-l iubească pe Horemheb.

Dar Horemheb mi s-a adresat:

— Tu ne-ai ajutat deja o dată şi trebuie să ştii că cine a luat vâsla în mâinile lui o dată, vrea - nu vrea, trebuie să vâslească până la capăt. Tu va trebui să ieşi în întâmpinarea prinţului Şubattu şi să-l împiedici să ajungă în Egipt. Cum o vei face, noi nu ştim şi nici nu vrem să ştim. Îţi spun doar atât: nu vrem să se înţeleagă că prinţul a fost asasinat, fiindcă acest lucru ar

putea genera un nou război cu hitiţii. Dacă voi dori un alt război cu hitiţii, am ambiţia ca eu însumi să hotărăsc vremea potrivită.

Vorbele lui m-au îngrozit şi au început să-mi tremure genunchii, am simţit că începe să mi se destrame limba şi când am vorbit, parcă mi se răsucise în gură. I-am spus:

— Dacă este adevărat că o dată v-am ajutat, am făcut-o mai mult din motive personale decât pentru Egipt. Acest prinţ nu mi-a făcut nici un rău. Eu nu l-am văzut decât o singură dată, în cortul său, acest lucru s-a întâmplat în ziua morţii lui Aziru. Ascultă Horemheb, nu face din mine un asasin secret, decât aşa prefer să mor; oricum, moartea este mai puţin dezonorantă decât crima. Dacă i-am întins faraonului Akhenaton băutura mortală, am făcut-o şi pentru că i-am vrut binele, era atât de bolnav şi îmi era şi prieten.

Horemheb a încruntat din sprâncene şi a început să se lovească nervos cu cravaşa peste picioare, iar Ay a spus:

— Sinuhe, tu eşti un bărbat cu judecată. Tu înţelegi că noi nu putem tolera sacrificarea Egiptului pentru capriciile unei muieri necălărite. Crede-mă, nu există o altă posibilitate. Prinţul trebuie să moară în drum spre Egipt şi nu are nici o importanţă dacă moare într-un accident sau din cauza vreunei boli, cum-necum, trebuie să moară. De aceea, tu trebuie să pleci imediat ca să-l întâlneşti în deşertul Sinai ca mesager al prinţesei Baketamon, iar în calitate de medic să-l consulţi dacă este apt ca bărbat pentru o căsătorie. El te va crede, te va primi bucuros şi te va întreba multe despre prinţesa Baketamon pentru că, la urma urmelor, prinţul nu este decât un om şi-l roade şi pe el curiozitatea, ca pe toţi oamenii; bănuiesc că el se va fi întrebat deja de multe ori ce fel de vrajă îl va fi legat pe el de Egipt. O, Sinuhe, ceea ce ai tu de făcut este uşor şi nici darurile pe care le vei primi după aceea nu sunt de dispreţuit. Tu vei ajunge unul dintre cei mai bogaţi oameni ai Egiptului.

Horemheb a adăugat:

— Alege repede Sinuhe, şi nu uita că ai de ales între viaţă şi moarte. Tu înţelegi că dacă refuzi, nu te putem lăsa viu, chiar de-ai fi tu şi de-o mie de ori prietenul nostru, fiindcă urechile tale au ascultat prea multe lucruri pe care nimeni nu ar trebui să le cunoască. Se pare că numele Sinuhe, pe care mama ta l-a ales, ţi-a fost piază-rea, fiindcă te-ai apropiat de secretele faraonilor. Aşa că, spune doar încă un cuvânt de împotrivire şi-ţi tai gâtul de la o ureche la alta, cu toate că acest lucru nu mi-ar plăcea Tu eşti cel mai

bun slujitor al nostru, de aceea nu am avut încredere în nimeni altul pentru o astfel de treabă. Fiindcă tu eşti legat de noi printr-o crimă comună, noi vom împărţi cu tine răspunderea şi pentru această nouă crimă, dacă, după părerea ta, este o crimă să aperi Egiptul de nebunia unei femei şi de domnia hitiţilor.

Am înţeles că doar faptele mele mă antrenaseră în acea ţesătură dură şi încâlcită, din care nu mai puteam ieşi niciodată in jurul meu se răsucea o frânghie la care eu însumi împletisem. Începutul ei se pierdea în deşert, venise o dată cu mine pe apa care m-a dus la Senmut şi Kipa. Frânghia exista deja atunci când Ptahor a intrat în casa tatălui meu, era alături de mine şi în noaptea morţii marelui faraon. Dar din clipa în care l-am omorât pe faraonul Akhenaton, destinul meu s-a unit pentru totdeauna cu destinul lui Horemheb şi al lui Ay, chiar dacă, pierdut în tristeţea, amărăciunea şi singurătatea mea, nu am ştiut acest lucru.

— Tu ştii prea bine, Horemheb, că eu nu mă tem de moarte, am spus eu apărându-mă inutil cu aceste vorbe.

Vorbisem mult despre moarte, într-o vreme chiar îmi dorisem moartea, dar în acel moment nu voiam să mor. În acel moment, moartea mi se părea un oaspete dezgustător într-o noapte întunecoasă, nu, nu voiam ca pumnalul lui Horemheb să-mi taie beregata, nu voiam să mor prosteşte. Scriu aceste cuvinte pentru mine şi nu vreau să le înfrumuseţez cu nimic spre a mă pune pe mine într-o lumină mai favorabilă înaintea unui eventual cititor. M-a îngrozit puternic gândul morţii în noaptea aceea, m-a îngrozit şi mai târziu, când a venit pe neaşteptate, întotdeauna m-am simţit insuficient de pregătit pentru moarte. Fără să vreau, m-am gândit într-o clipă la zborul de săgeată al rândunelelor deasupra Nilului, la vinul din portul Tebei, la gâştele fripte de Muti, care numai în Teba sunt atât de gustoase. Voiam să mai trăiesc. M-am gândit şi la Egipt. Faraonul Akhenaton trebuise să moară pentru ca Egiptul să trăiască. Dar atacul împotriva hitiţilor ar fi putut fi evitat, dacă Horemheb ar fi vrut. Akhenaton îmi fusese prieten, acest prinţ era un străin pentru mine. Dacă, pentru a apăra Egiptul, i-am întins faraonului Akhenaton băutura aducătoare de moarte, de ce nu l-aş omorî şi pe prinţul Şubattu, tot pentru a apăra Egiptul?

Altora, când sunt puşi în faţa unor situaţii înspăimântătoare, li se face foame şi sete. Mie mi se lipeau ochii de somn, dar am găsit puterea să strig:

— Pune-ţi pumnalul înapoi în teacă, Horemheb, fiindcă tâmpenia aceea de tăiş mă enervează. Să fie aşa cum doreşti. Voi salva Egiptul de pericolul

hitit. Cum o voi face, într-adevăr, nu ştiu, presupun că-mi voi pierde şi eu viaţa dacă prinţul va muri. Şi aşa, viaţa mea nu mai are o prea mare importanţă şi oricât ai fi de mirat, prietene Horemheb, află că nici eu nu vreau ca hitiţii să domnească peste Egipt. Dar nu o voi face pentru vreo recompensă, o voi face pentru că aşa vreau eu. O voi face pentru că acest lucru era deja scris în stele încă înainte de a mă naşte şi ceea ce este scris în stele nu se mai poate schimba. Primiţi coroana din mâinile mele, Horemheb şi Ay, primiţi coroana faraonilor şi binecuvântaţi-mi numele, fiindcă eu, Sinuhe, un medic fără importanţă, vă fac pe voi faraoni!

Rosteam aceste vorbe şi-mi venea să râd la gândul că, poate, prin vinele mele curgea sângele sacru al faraonilor. Poate că eu eram adevăratul moştenitor al regatului faraonilor. Poate că eu eram acela care avea dreptul la coroana Egiptului, nu Ay, care la începuturi fusese doar un neînsemnat preot al soarelui, nu Horemheb, ai cărui părinţi erau doar nişte umili crescători de animale şi miroseau puternic, ca brânza pe care o preparau. Mi-am pus palmele pe gură ca să-mi înăbuş râsul, am chicotit ca o babă isterică. Am râs la gândul că, dacă eu aş fi avut duritatea lui Horemheb sau sângele rece al vicleanului Ay, nu ar fi fost chiar atât de imposibil să mă ridic pe tronul faraonilor. Dar puterea mă înspăimânta, iar coroana însângerată a faraonilor mă umplea de oroare. Poate că, într-adevăr, în vinele mele era amestecat sângele soarelui cu sângele transparent din Mitanni, sângele unui amurg, de aceea eram lipsit de putere şi de ambiţii. Râdeam şi nu mai puteam să mă opresc. Dacă m-aş fi oprit, m-ar fi apucat tremuratul şi somnul. Felul acesta în care trupul meu şi simţurile mele reacţionează în anumite situaţii-limită mă deosebeşte de alţi oameni.

Râsul meu l-a enervat pe Horemheb, care încrunta din sprâncene şi se lovea peste picioare cu cravaşa de aur, dar pe Ay nu l-a deranjat râsul meu, fiindcă el era un bărbat bătrân şi obosit şi nu mai făcea deosebire între râsul şi plânsul oamenilor. Ay era preocupat în exclusivitate de el însuşi. În acel moment i-am văzut pe amândoi dezbrăcaţi de imaginea multicoloră a veşmintelor lor uşoare, i-am văzut ca pe nişte hoţi, care furau trupul muribund al Egiptului, i-am văzut ca pe nişte copii, care voiau să se joace cu coroana faraonilor şi cu însemnele puterii, atât de dependenţi de dorinţa şi de patima lor, încât niciodată să nu poată fi fericiţi. M-am concentrat puternic, şi ochii mei au văzut viitorul. I-am spus lui Horemheb:

— Prietene Horemheb, coroana este grea. Oare tu ai presimţit acest lucru în seara vreunei zile de vară, când erai copil şi duceai animalele la râu să se

adape şi când duhurile nopţii se văicăreau în jurul tău?

Dar Horemheb mi-a spus:

— Pregăteşte-te de drum, fiindcă corabia te aşteaptă. Tu trebuie să ieşi în calea lui Şubattu în deşertul Sinai, mai înainte ca el să fi ajuns la Tanis.

Aşa stând lucrurile, am plecat în mare grabă din Teba, Horemheb mi-a pus la dispoziţie cea mai rapidă corabie. Am urcat pe ea puţin după miezul nopţii, acolo am isprăvit de mâncat gâscă friptă pe care Muti mi-o servise la prânz. Am luat cu mine o mare cantitate de vin, care să-mi ţină tovărăşie la drum, nici nu pot descrie tristeţea şi deznădejdea de care eram cuprins.

2

Pe corabie am avut timpul să chibzuiesc şi cu atâtea gânduri, timpul a trecut repede. I-am îndemnat cu băţul pe vâslaşi să se grăbească şi le-am promis daruri bogate, deoarece cu cât cântăream mai mult situaţia, cu atât mai mult înţelegeam imensul pericol care ameninţă Egiptul. Era un pericol asemănător norilor negri de nisip care se ridică în deşert.

Faptele oamenilor nu sunt simplu de înţeles şi de lămurit şi niciodată un vin deja făcut nu se limpezeşte mai mult cu un alt vin, oricât de limpede ar fi al doilea vin, ci doar se amestecă. Nici acum eu nu ştiu sigur dacă ceea ce am făcut atunci am făcut din dragoste pentru Egipt sau numai pentru mine. Poate că această faptă am făcut-o doar pentru că în acea noapte, în casa mea, m-am temut de moarte şi poate că, după aceea, am încercat să mă mint pe mine însumi, ca să repar durerea din inima mea, fiindcă eu nu sunt un ucigaş de meserie şi sufăr pentru fiecare om ca un măgar lovit cu pietre; poate că am îmbrăcat totul cu veşminte strălucitoare, împodobite cu pene de struţ, dacă am ajuns să cred eu însumi că prin fapta mea salvez Egiptul. Acum, la bătrâneţe, nu mai cred aşa, dar atunci, în timpul călătoriei în josul Nilului, eram grăbit, fierbinţeala aventurii mă ardea, pleoapele mi se umflaseră şi nu am dormit liniştit.

Am fost singur, mai singur decât toţi oamenii de pe pământ, fiindcă dacă nici mie însumi nu mă puteam dezvălui complet, cu atât mai mult, nu aş fi putut cere ajutorul nimănui pentru ceea ce aveam de făcut. Fiindcă secretul nu era al meu, era secretul faraonilor şi, dacă l-aş fi dezvăluit, ar fi însemnat ca mii şi mii de oameni să moară. Trebuia să fiu viclean ca un şarpe de apă, pentru a nu cădea pe jăratic. Trebuia să mă port cu multă prudenţă, fiindcă, dacă hitiţii ar fi descoperit intenţiile mele, moartea îmi va fi fost cumplită. Eram foarte tentat să fug şi să mă ascund departe de toţi, aşa cum făcuse Sinuhe, cel din poveste, când aflase din întâmplare

secretele faraonilor. Mă bătea gândul să încerc să-mi schimb destinul, fără să-mi mai pese dacă Egiptul se va prăbuşi. Dacă aş fi fugit, poate că lumea s-ar fi schimbat; astăzi lumea ar fi arătat altfel - dar dacă lumea ar arăta mai bine sau mai rău, n-aş putea spune. Acum, la bătrâneţe, înţeleg că toţi suveranii sunt la fel şi că nu are nici o importanţă care popor oprimă pe alt popor, fiindcă mulţimea săracă are întotdeauna parte de suferinţă. Poate că îmi era indiferent dacă fug sau nu. Oricum, dacă aş fi fugit, niciodată nu aş mai fi putut fi fericit. Nu, nu este aşa, nu sunt fericit, chiar dacă nu am fugit. Zilele fericite s-au risipit o dată cu tinereţea mea.

Dar eu nu am fugit şi fiindcă sunt slab. Când un om este atât de slab precum sunt eu, se lasă condus de un altul, nu are încredere în el şi îi este frică să-şi aleagă singur drumul. Când omul este atât de slab, mai bine ar fi să-şi curme singur zilele decât să se abată de la drumul pe care alţii l-au ales pentru el. Presupun că în lume sunt destui oameni slabi, dar lucrul acesta nu mă ajută cu nimic.

Prinţul Şubattu trebuia să moară. La umbră, sub acoperişul aurit al cabinei, alături de butoiul cu vin, până la urmă, am găsit felul în care să-l omor încât să nu planeze nici o bănuială asupră-mi şi nici Egiptul să nu fie răspunzător de fapta mea. Nu era uşor de conceput un astfel de plan. Nu mă îndoiam că prinţul hitit călătorea însoţit de o importantă suită, că hitiţii erau bănuitori şi vegheau straşnic pentru siguranţa lui. Chiar dacă l-aş fi întâlnit pe prinţ singur în deşert, tot nu l-aş fi putut ucide cu o săgeată sau cu lancea, fiindcă săgeata sau lancea ar fi rămas în el şi ar fi fost o dovadă a crimei. Mi-au trecut prin minte tot felul de variante prosteşti, de pildă: să-i trezesc interesul pentru acel animal ciudat al deşertului, vasiliscul, ai cărui ochi sunt două pietre verzi, despre care se spun atâtea poveşti, să plec împreună cu el în deşert, promiţându-i prinţului că eu, fiind posesorul unei formule magice, îl pot scoate în cale pe acel rar animal; apoi să-l împing într-o prăpastie în care să-şi frângă gâtul şi să moară. Planuri de acest fel erau copilăreşti. Garda personală a prinţului nu l-ar fi lăsat să se aventureze singur în deşert, de altfel, era mai mult ca sigur că nu voi putea vorbi niciodată cu prinţul între patru ochi şi că nu aş putea strecura neobservat de nimeni otravă în mâncarea sau în băutura lui. Într-o manieră obişnuită, în nici un caz, nu-l puteam otrăvi.

Am încercat să-mi amintesc toate poveştile despre otrăvile secrete ale preoţilor şi despre otrăvirile care s-au întâmplat în casa de aur. Ştiam că există mijloace cu ajutorul cărora se pot dezvolta în copaci fructe, care,

după ce se coc, au un suc otrăvitor. Ştiam că există manuscrise, care îţi aduc încet moartea când le desfăşori, ştiam că există flori, al căror miros este aducător de moarte. Dar toate acestea erau secrete ale preoţilor, pe care eu nu le cunoşteam, poate că unele dintre povestiri nici nu erau adevărate. Şi chiar dacă aş fi ştiut acele secrete, oare cum aş fi putut să fac să crească pomi roditori în deşert? Manuscrise doar scribii desfăşurau, nu era treabă de prinţ acest lucru, ca să nu mai spun că era absurdă povestea cu mirositul florilor. Puteam să aştept eu mult şi bine până să-i treacă prin cap unui hitit să miroasă o floare; la caracterul lor, la altceva nu aveai la ce să te aştepţi decât, eventual, să o calce în picioare.

Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât mi se părea mai greu de găsit o soluţie. Regretam că nu-l am lângă mine pe Kaptah, el avea totdeauna la îndemână o rezolvare surprinzătoare pentru orice situaţie. Am lăsat deoparte toate iluziile şi poveştile şi m-am gândit în exclusivitate la ceea ce ştiam sigur despre moarte din experienţa mea de medic. Dacă prinţul Şubattu ar fi fost bolnav şi dacă aş fi fost chemat eu să-l îngrijesc, ar fi fost uşor să-i pregătesc moartea fără ca cineva să mă bănuiască de ceva; medicii şi-au băgat adesea în mormânt pacienţii, dacă au vrut, toată lumea ştie acest lucru. Numai că prinţul nu era bolnav, iar dacă ar fi fost, l-ar fi îngrijit un medic hitit.

Am povestit atât de mult despre gândurile mele, dar misiunea pe care mi-o încredinţase Horemheb nu era deloc uşoară; nu voi povesti despre tot ce mi-a trecut prin minte atunci, am să povestesc mai departe despre ceea ce am făcut. La Casa Vieţii din Memfis mi-am completat rezerva de leacuri şi nimeni nu s-a mirat când am cumpărat nişte otrăvuri puternice, fiindcă în doze foarte mici, amestecate cu alte extracte din plante, anumite otrăvuri vindecă diverse boli. Din Memfis am continuat drumul fără nici o oprire până la Tanis, iar de acolo am fost purtat cu o litieră de-a lungul drumului de război, prin deşert spre Siria, însoţit şi protejat de o suită întreagă de care de luptă.

Horemheb obţinuse informaţii corecte despre drumul prinţului Şubattu. L-am întâlnit după trei zile de drum de la zidurile cetăţii Tanis. Prinţul Şubattu călătorea în litieră şi avea cu el care grele de luptă, care-l protejau în timpul călătoriei, care uşoare de luptă, care cercetau mai înainte drumul pe care urma el să treacă, şi măgari cu spinarea încărcată de provizii şi de daruri, pe care urma să le ofere prinţesei Baketamon. Dacă Horemheb ar fi

plătit un bandit ca să-l omoare pe prinţ, nu ar fi reuşit banditul să ajungă la prinţ niciodată, fiindcă împrejurul prinţului era o armată de hitiţi.

Faţă de mine şi faţă de modeştii ofiţeri care mă însoţeau, hitiţii au fost deosebit de amabili. De altfel, ei sunt întotdeauna civilizaţi şi prietenoşi, dacă nu se află în conflict cu cineva. Ei ne-au întâmpinat şi i-au ajutat pe soldaţii egipteni să ridice corturile pentru noapte şi au pus împrejurul corturilor paznici, spunând că ne asigură protecţia împotriva bandiţilor şi leilor, ca să putem dormi liniştiţi. Dar auzind prinţul că am sosit ca mesager al prinţesei Baketamon, nemaiputând de curiozitate să aştepte până dimineaţa, m-a invitat în cortul lui chiar în acea seară. Era un bărbat tânăr şi curajos, care avea nişte ochi mari şi limpezi ca apa. Prima oară când îl văzusem, în apropiere de Megidon, în dimineaţa zilei când a murit regele Aziru, prinţul a avut ochii tulburi, fiindcă băuse mult vin. Bucuria şi curiozitatea îi accentuau culoarea întunecată a feţei, nasul îi era mare, iar dinţii lui sclipeau de albi ce erau, ca dinţii animalelor sălbatice. A râs fericit şi m-a privit în ochi când i-am întins scrisoarea falsă, scrisă de Ay în numele prinţesei Baketamon. Mi-am coborât braţele la genunchi şi m-am înclinat în faţa lui ca şi cum el mi-ar fi fost deja suveran. Am fost amuzat când l-am văzut pe prinţ ieşindu-mi în întâmpinare, fiindcă era îmbrăcat în veşminte egiptene, care nu i se potriveau deloc. El mi s-a adresat:

— Fiindcă viitoarea mea soţie a avut încredere în tine şi fiindcă tu eşti medicul regal, eu nu am nimic de ascuns faţă de tine. De aceea îţi spun că prinţul, care este în curs să se căsătorească, va fi credincios soţiei lui şi ţării soţiei lui. Ţara soţiei mele va fi şi ţara mea şi obiceiurile Egiptului vor fi şi obiceiurile mele, chiar dacă acum, când voi ajunge în Teba, nu voi fi decât un străin. Aştept cu nerăbdare să văd toate, minunile Egiptului, despre care am auzit atât de mult povestindu-se. Dar şi mai nerăbdător sunt să o văd pe marea mea soţie regală, fiindcă împreună cu ea voi întemeia o nouă dinastie în Egipt. De aceea, povesteşte-mi despre ea, despre statura ei, despre trupul ei, despre şoldurile ei, ca şi cum ai vorbi unui egiptean. Nu trebuie să-mi ascunzi nimic despre ea, tu trebuie să ai încredere în mine, fiindcă eu am încredere în tine ca şi cum tu ai fi fratele meu.

Nu mă puteam îndoi de încrederea pe care o avea în mine, când îi vedeam pe ofiţerii înarmaţi, care stăteau în spatele lui. Tot din cauza încrederii, uşa cortului era păzită de soldaţi hitiţi, care ţineau lăncile îndreptate spre spatele meu. Am făcut abstracţie de soldaţi, m-am înclinat în faţa lui şi i-am spus:

— Puternica prinţesă Baketamon este cea mai frumoasă femeie a Egiptului. Din respect pentru sângele ei sacru, ea şi-a conservat virginitatea şi, chiar dacă este cu câţiva ani mai în vârstă decât tine, frumuseţea ei nu are vârstă, faţa ei este asemănătoare lunii, iar ochii ei sunt ovali ca frunzele de lotus. Ca medic, te pot asigura că şoldurile ei sunt apte pentru a naşte copii, deşi sunt înguste, fiindcă în Egipt, toate femeile au şoldurile înguste. Ea m-a trimis la tine ca să te asigur că, într-adevăr, trupul ei corespunde tuturor exigenţelor pe care un soţ le poate pretinde; tu nu trebuie să ai nici o îndoială, ea te aşteaptă cu nerăbdare, deoarece, până acum, ea nu a mai cunoscut îmbrăţişările unui bărbat.

Prinţul Şubattu şi-a umflat pieptul, şi-a îndoit braţele ca să i se vadă muşchii şi mi-a spus:

— Braţul meu poate îndoi cel mai dur arc şi între pulpele picioarelor mele pot strânge un măgar până se sufocă. Figura mea nu are nici un cusur, după cum tu însuţi vezi şi nici nu-mi aduc aminte când am fost ultima oară bolnav.

— Tu eşti, într-adevăr, un tânăr fără experienţă, i-am spus eu, şi nu cunoşti obiceiurile Egiptului, dacă-ţi închipui că prinţesa egipteană este o femeie pe care s-o întinzi cu braţele tale ca pe un arc sau să o zdrobeşti între pulpele tale ca pe un măgar. În nici un caz nu poate fi vorba de aşa ceva şi eu îţi voi explica cum obişnuiesc să se iubească egiptenii, pentru a nu te dezonora în faţa prinţesei.

Cuvintele mele l-au ofensat pe prinţul Şubattu, fiindcă el era un tânăr orgolios şi, la fel ca fiecare hitit, obişnuia să se fălească cu bărbăţia şi vigoarea lui. Ofiţerii lui au râs şi acest lucru l-a ofensat şi mai mult, obrazul i s-a răvăşit de furie şi el a scrâşnit din dinţi. Dar el a vrut să se arate indulgent, după obiceiul egiptean, de aceea, mi-a răspuns liniştit:

— Eu nu sunt un băiat fără experienţă, cum presupui tu, lancea mea a intrat deja în multe burdufuri şi nu cred că va avea motive să fie nefericită prinţesa, dacă o voi învăţa obiceiurile ţării Haiti.

I-am spus:

— Nu mă îndoiesc că tu eşti foarte puternic, suveranul meu, dar cred că te înşeli când afirmi că nici nu-ţi aminteşti când ai fost ultima oară bolnav. Eu sunt medic şi văd după obrajii şi după ochii tăi că în acest moment stomacul tău, care este deranjat, te supără şi că eşti oarecum bolnav.

Până la urmă, nu este om care să nu creadă că este bolnav, dacă se afirmă acest lucru cu ostentaţie şi dacă el însuşi este dispus să te asculte.

Fiecare om simte nevoia să fie răsfăţat şi capitulează când este îngrijit şi mângâiat; din toate timpurile medicul a ştiut acest lucru, care l-a ajutat să-şi sporească cunoştinţele. Şi am avut avantajul că eu cunoşteam deşertul, ştiam că apa deşertului conţine leşie şi provoacă celor care nu sunt obişnuiţi cu ea diaree. Prinţul Şubattu, mirat de vorbele mele, a strigat enervat:

— Greşeşti, Sinuhe egipteanule, eu niciodată nu mă simt bolnav. Dar este adevărat că stomacul meu este sensibilizat de la acest drum şi că m-am aşezat de multe ori pe vine în fiecare zi de când am plecat din ţara mea. De unde ştii acest lucru, eu nu înţeleg, dar este clar că eşti mai iscusit decât medicul meu, care nu a observat suferinţa mea.

Apoi, după ce şi-a pipăit ochii şi fruntea, a spus:

— Într-adevăr, mă dor ochii, poate fiindcă toată ziua am privit nisipul roşu al deşertului, fruntea îmi arde şi nici nu mă simt atât de bine cum aş fi dorit.

I-am spus:

— Cel mai bine ar fi ca medicul tău să-ţi prepare ceva care să-ţi însănătoşească stomacul şi care să te facă să dormi bine. În deşert bolile intestinelor sunt dificile şi eu însumi am văzut mulţi soldaţi egipteni care au murit din această cauză în timpul marşului spre Siria. Nimeni nu ştie care sunt cauzele adevărate ale acestei boli. Unii spun că vine de la vântul otrăvitor al deşertului, alţii spun că este adusă de apă, iar alţii dau vina pe lăcuste. Dar eu nu mă îndoiesc că până mâine dimineaţă tu vei fi sănătos, dacă medicul tău îţi va prepara un amestec eficient de leacuri.

A ascultat vorbele mele şi a rămas gânditor, ochii lui s-au făcut mici, s-a uitat mai întâi la comandantul gărzii, apoi mi-a spus şmechereşte, ca un copil:

— Amestecă-mi tu cele mai bune leacuri, Sinuhe, fiindcă tu cunoşti mai bine decât medicul meu această stranie maladie a deşertului.

Dar eu nu eram atât de nebun pe cât credea el, am făcut cu mâna un semn de refuz, apoi am spus:

— Pentru nimic în lume. Eu nu mă încumet să-ţi prepar ţie leacuri, fiindcă, dacă starea sănătăţii tale s-ar înrăutăţi, m-ai putea acuza că eu, ca egiptean, îţi doresc răul. Dar medicul tău o poate face la fel de bine, poate că mai bine decât mine, fiindcă el cunoaşte mai bine decât mine construcţia trupului tău şi vechile lui sensibilităţi, de fapt nici nu trebuie să facă nimic altceva decât să prepare un leac simplu, care să-ţi strângă stomacul.

El a zâmbit şi a spus:

— Cred că sfatul tău este bun. Aş vrea să mănânc şi să beau împreună cu tine, ca tu să-mi povesteşti despre viitoarea mea soţie regală şi despre obiceiurile Egiptului. Într-adevăr, n-ar fi deloc plăcut ca să întrerup frecvent povestirea pentru a alerga în spatele cortului şi a mă aşeza pe vine.

Aşa se facă că el a trimis după medicul său, care era un hitit ursuz şi suspicios, şi am discutat cu el despre diferite leacuri. Dar după ce a observat că eu nu vreau să rivalizez cu el, a încercat să fie seducător cu mine şi s-a folosit de sfatul meu ca să prepare pentru prinţ un leac constipant şi, tot după sfatul meu, l-a făcut destul de puternic. Fusese în intenţia mea să fie aşa. După ce a preparat leacul, medicul a sorbit din cupă, apoi i-a întins-o prinţului. Observându-l, pe când prepara leacul, mi-am dat seama că este un medic iscusit. De fapt, vorbele mele l-au deconcertat, fiindcă el a simţit în mine un medic mai bun decât el, de aceea s-a folosit de sfatul meu. Eu ştiam că prinţul nu este bolnav şi că acea indispoziţie stomacală ar fi putut trece fără nici un leac. Dar eu voiam ca suita lui să-l creadă bolnav, voiam ca stomacul lui să fie strâns, pentru ca otrava pe care urma să i-o dau să nu poată fi eliminată prea repede. Mai înainte de a lua masa, pe care prinţul dăduse ordin să fie pregătită în cinstea mea, m-am dus în cortul meu şi am băut ulei de măsline, până mi-am umplut stomacul, pentru a-mi proteja propria viaţă, deşi acest lucru nu mi-a făcut nici o plăcere. Apoi am luat cu mine un ulcior mic cu vin, în care amestecasem otravă, apoi îl sigilasem din nou. Ulciorul era atât de mic, încât conţinea doar două cupe de vin. M-am întors în cortul prinţului, m-am aşezat pe covoarele lui, am mâncat mâncarea pe care sclavii lui mi-au servit-o, am băut vinul pe care paharnicul lui l-a turnat în cupa mea şi, cu toate că tot timpul mi-a fost o greaţă puternică de la uleiul de măsline, am povestit numeroase anecdote amuzante despre moravurile Egiptului şi prinţul se prăpădea de râs şi râdeau de nu mai puteau şi ofiţerii din suita lui. Prinţul râdea cu poftă, îi sclipeau ochii când râdea şi m-a lovit cu mâna pe spate şi mi-a spus:

— Eşti un bărbat foarte simpatic, Sinuhe, chiar dacă eşti egiptean. După ce voi ajunge faraon, tu vei fi medicul regal. Într-adevăr, de-atâta râs am uitat şi de durerile de pântece, grozav ai mai povestit despre particularităţile iubirii în Egipt, dar, după mine, astfel de obiceiuri sunt pentru trândavi şi nu cred că m-aş alege din practicarea lor cu o prea mare plăcere. Presupun că egiptenii au creat aceste obiceiuri pentru a evita să

aibă copii. De aceea, trebuie să învăţ eu Egiptul cum fac dragoste hitiţii. Ofiţerii mei vor prelua conducerea provinciilor Egiptului şi cred că prin aceasta voi face un mare bine Egiptului dar, mai înainte de orice, îi voi da prinţesei Baketamon ceea ce cred eu că-i trebuie.

Prinţul îşi lovea genunchii cu mâinile, râdea continuu şi bea vin. Şi a rostit pătimaş:

— Acum ar trebui să fie prinţesa aici, ce-aş mai tăvăli-o pe covorul ăsta. Povestirile tale, Sinuhe, mi-au zgândărit poftele şi abia aştept să ajung la Teba. Am s-o fac să ragă de fericire în braţele mele. Cerule sfânt şi sacră zeiţă a Pământului! Voi face să strige de fericire tot Egiptul! Dacă ţara Hatti şi Egiptul se vor uni, nu va mai exista în lume un regat care să ni se poată opune nouă, vom supune şi vom stăpâni toate cele patru zări ale lumii; regatul egiptenilor şi hitiţilor se va întinde pe tot pământul, de la o mare la alta. Dar mai înainte de toate, va trebui ca trupul Egiptului să fie tare ca fierul şi inima să-i ardă ca flacăra, nu ca acum, când fiecare egiptean crede că moartea este mai bună decât viaţa. Doresc ca toate acestea să se împlinească repede !

El a ridicat potirul şi a sorbit tot vinul, după ce, mai întâi, a răsturnat câteva picături pentru zeiţa Pământului şi a împroşcat în aer alte câteva pentru zeul Cerului. Cupa lui era goală. Toţi hitiţii erau puţin ameţiţi de la vin şi veseli; povestirile mele le risipise orice suspiciune. Am profitat de ocazie şi am spus:

— Eu nu vreau să te jignesc şi să vorbesc rău despre vinul tău, dar probabil niciodată nu ai gustat din cele mai bune vinuri ale Egiptului; dacă ai fi gustat vinul negru al Egiptului, orice alt vin ţi s-ar fi părut subţire ca apa. Trebuie să mă ierţi că beau alt vin decât tine, dar vreau să mă simt fericit în această noapte.

Am agitat ulciorul cu vin, am rupt sigiliul ostentativ, ca el să vadă, am turnat patetic vin în cupa mea, până s-a revărsat pe afară, am băut cupa de vin şi am rostit cu înflăcărare:

— Ah, acesta este vin din Memfis, acesta este vinul piramidelor, care se măsoară cu aurul, puternic, încântător, ameţitorul vin al Egiptului, care nu are egal în nici o ţară.

Într-adevăr, vinul era tare şi bun, îl amestecasem cu mirt şi după ce l-am deschis, parfumul de mirt s-a răspândit în tot cortul. Am simţit pe limbă otravă aducătoare de moarte, mi-a tremurat bărbia când l-am băut, dar nu li

s-a părut hitiţilor nimic suspect, poate că au gândit doar că sunt şi eu ameţit. Prinţul Şubattu, mort de curiozitate, a întins cupa lui spre mine şi a spus:

— Pentru tine, eu nu mai sunt un străin, iar nu peste mult timp voi fi stăpânul şi faraonul tău. Dă-mi şi mie să gust din acest vin, fiindcă dacă nu voi gusta din el, nu te voi putea crede că este chiar atât de bun pe cât de mult îl lauzi.

Am strâns ulciorul de vin la piept, l-am apărat cu mult zel şi am spus:

— Acest vin nu este de ajuns pentru doi bărbaţi. Din păcate, eu nu am mai mult cu mine. Iar din acest vin delicios nu dau la nimeni, din acest vin vreau să mă îmbăt, fiindcă este o zi fericită, ziua legământului veşnic al Egiptului cu ţara Hatti. „Hiihaahaa!” am strigat eu. Răgeam ca un măgar, cu ulciorul strâns la piept. Apoi, plin de tandreţe, am spus:

— Sora mea, mireasa mea, scumpa mea, doar gâtul meu este casa ta, doar în burta mea este cuibul tău moale şi n-am să permit nici unui străin să se atingă de tine.

Hitiţii se tăvăleau de râs, li se îndoiseră spinările şi-şi loveau genunchii cu mâinile, iar Şubattu îmi întindea cupa ca să i-o umplu şi se ruga de mine ca un copil. Am continuat jocul, care-i amuza extraordinar de mult pe ofiţerii hitiţi, mi-am luat un aer tragic şi am început să plâng pentru vinul pe care-l pierdeam şi nu mi-a fost deloc greu să plâng, fiindcă îmi era o frică de moarte în acel moment. I-am umplut cupa, dar pe când îi turnam, prinţul s-a uitat neliniştit împrejur, cred că din instinct, a vrut să se păzească. După obiceiul hitit, el mi-a întins cupa şi mi-a spus:

— Onorează-mi vinul, fiindcă eşti prietenul meu, vreau să-ţi fac această favoare.

El nu i-a mai dat paharnicului său să guste vinul. Am băut un gât zdravăn de vin, după aceea, el a golit cupa, şi-a şters gura cu limba, şi-a ascultat trupul cu capul aplecat şi a spus:

— Într-adevăr, Sinuhe, vinul tău este tare şi se ridică la cap ca fumul şi-mi arde ca focul stomacul, iar în gură continuă să fie gustul lui amărui, pe care am să-l îndepărtez cu vinul meu de la munte.

Şi-a umplut cupa cu vin şi a golit-o repede şi eu am fost sigur că otrava va lucra în el până dimineaţă, fiindcă stomacul lui era constipat şi mâncase abundent.

Am băut vin până nu am mai putut, am simulat că m-am îmbătat Am aşteptat încă un timp, cam atât cât o jumătate din cantitatea de apă a unei clepsidre curge, ca să nu trezesc suspiciunea hitiţilor, apoi am plecat ia

cortul meu. Am ascuns sub veşminte ulciorul gol. Hitiţii care m-au însoţit spuneau tot felul de grosolănii, fiindcă erau beţi şi cu greu am scăpat de ei. După ce ei au plecat, m-am ridicat din pat, mi-am vârât degetele în gură şi am dat afară totul din mine, şi uleiul şi otrava. Dar îmi era o teamă îngrozitoare şi o transpiraţie de moarte se scurgea din tot trupul meu, genunchii îmi tremurau şi m-am gândit că poate a mai rămas otravă, care a început să lucreze. Mi-am curăţat stomacul de mai multe ori, ultima oară am înghiţit un vomitiv, fiindcă singur nu mai eram în stare să dau ceva afară din mine.

Cu toate că eram epuizat, am găsit puterea pentru a sparge ulciorul şi a-i îngropa cioburile în nisip. După aceea, m-am întins în aşternutul meu şi am vegheat şi am tremurat de frică şi din întuneric m-a urmărit toată noaptea chipul lui Şubattu, care râdea cu ochii lui limpezi ca apa unui lac. El era, într-adevăr un bărbat frumos şi atunci, în întunericul nopţii, îi vedeam chipul, nasul, ochii, dinţii lui strălucitori şi albi.

Mi-a fost de mare ajutor orgoliul hitiţilor; prinţul Şubattu nu voia să admită că este bolnav, în ciuda durerilor cumplite de stomac pe care le avea a doua zi dimineaţă. Pentru a-şi diminua efortul, s-a urcat în litieră, dar şi acest lucru era un destul de mare efort. Eu mă simţeam lipsit de puteri, dar am făcut un efort să-mi ascund suferinţa. Toată ziua ne-am continuat drumul, iar pe când am depăşit litiera prinţului, el mi-a făcut semn cu mâna, m-a strigat şi a încercat să râdă. In cursul zilei, medicul lui i-a mai dat de două ori din leacul care să-i strângă stomacul şi încă nişte leacuri pentru diminuarea durerii, fiindcă starea lui era din ce în ce mai proastă, otrava lucra eficient; poate că dacă ar fi putut să-şi deşerte burta, încă ar mai fi putut rămâne în viaţă.

Seara, puterile l-au lăsat şi prinţul a trecut într-o stare de inconştienţă, ochii îi erau daţi peste cap, obrajii îi erau moi, de o culoare palid-verzuie. Medicul lui, alarmat, m-a chemat pe mine în ajutor. Şi eu m-am speriat când l-am văzut în starea aceea deplorabilă; pentru a nu fi demascat nici nu trebuia să mă prefac, fiindcă teama îmi dădea fiori reci încă din miezul zilei, în plus, eu însumi nu mă simţeam prea bine.. Am spus că prinţul Şubattu este bolnav de boala deşertului, ale cărei prime semne le văzusem pe faţa lui încă mai înainte cu o seară, chiar dacă el atunci nu mă crezuse. Caravana s-a oprit şi noi l-am îngrijit pe prinţ în litieră, i-am administrat leacuri reconfortante şi i-am pus pietre încinse pe burtă, dar de fiecare dată, eram atent ca medicul hitit să-i prepare leacurile şi să i le administreze el însuşi, după ce reuşea să deschidă cu greutate dinţii lui încleştaţi. Ştiam că prinţul este muribund; doream, prin sfaturile mele, ca moartea să-i fie mai uşoară, altceva mai bun pentru el, n-aş fi putut face.

Când s-a făcut noapte, l-am dus în cortul său şi hitiţii s-au adunat în jurul cortului şi au început să-l jelească, să-şi rupă hainele de pe ei, să-şi

toarne nisip în cap şi să-şi provoace singuri răni cu pumnalele, fiindcă toţi se temeau că-şi vor pierde viaţa dacă prinţul Şubattu va muri; într-adevăr, ar fi putut fi posibil ca regele Suppiluliuma, în marea lui disperare din cauza morţii fiului său, să-i omoare. Am vegheat alături de medicul hitit lângă aşternutul prinţului şi fumul torţelor, care au ars tot timpul, mi-au provocat dureri de ochi şi mi-au iritat nasul şi l-am văzut pe frumosul tânăr, care nu mai demult decât cu o zi înainte fusese puternic, sănătos şi fericit, cum se stinge uşor şi cum se urâţeşte, cum ochii lui devin verzi, spălăciţi, ca ochii unui peşte mort.

L-am văzut cum moare, am văzut frumoşii lui ochi, care aveau strălucirea pietrelor preţioase, cum se umplu de sânge şi cum se sting, pupilele, care s-au micşorat din ce în ce mai mult, până ce au ajuns două puncte negre. Spuma care-i ieşea din gură şi mucozităţile i-au îngălbenit dinţii, pielea trupului lui şi-a pierdut culoarea sănătoasă şi-i atârna, iar el îşi înfigea unghiile în pumnii strânşi de durere. Medicul hitit îşi spărgea capul şi se frământa să găsească cauza acestei boli sosite cu atâta repeziciune, fiindcă simptomele ei nu se deosebiseră cu nimic de simptomele unei obişnuite indispoziţii stomacale, de la care nu ar fi trebuit să i se întâmple nimic. Nimeni nu s-a gândit la otrăvire. Chiar dacă cuiva i-ar fi trecut prin minte aşa ceva, nimeni nu m-ar fi putut învinui, fiindcă eu însumi băusem din acelaşi vin, chiar şi din cupa lui. Aşa că eram absolvit de orice bănuială pentru ceea ce înfăptuisem cu multă abilitate, aducând Egiptului un serviciu util. Dar, după ce l-am văzut pe Şubattu cum moare, niciodată nu am putut fi mândru de ceea ce făcusem.

În dimineaţa următoare, înainte de a veni moartea, din prinţul Şubattu nu mai rămăsese decât un copil bolnav, care se zbătea în ghearele morţii şi-şi striga mama. Plângea încet şi o chema: „Mama mea, frumoasa mea mamă”. Apoi, degetele mâinilor lui, lipsite de putere, degetele au amorţit şi în ochii lui a venit moartea. Însă, puţin înainte de a muri, durerile i-au încetat, el a avut pentru o clipă un zâmbet clar de băieţel şi şi-a amintit de sângele lui regal. L-a chemat lângă el pe comandantul ofiţerilor din gardă şi i-a spus:

— Nimeni nu este vinovat de moartea mea, moartea a venit purtată de vântul deşertului. Am fost îngrijit de cel mai bun medic al ţării Hatti şi de primul medic al Egiptului. Dar iscusinţa lor nu m-a putut ajuta, fiindcă Cerul şi Pământul au voit ca eu să mor. Într-adevăr, deşertul nu este protejat de zeii noştri. Deşertul este protejat de zeii Egiptului şi zeii Egiptului

protejează doar Egiptul. Pentru hitiţi, deşertul nu este binevoitor şi moartea mea este un semn, care confirmă acest lucru. Şi pentru carele noastre de război, deşertul este periculos, deşi mai înainte nu gândeam aşa. După ce voi muri, să fie date medicilor darurile care li se cuvin.

După care, adresându-mi-se mie, el a spus:

— Tu, Sinuhe, salut-o pe prinţesa Baketamon şi spune-i că, cu mare părere de rău, o eliberez pe ea de legământul făcut şi-mi pare şi mai rău că n-o voi putea răsturna pe patul de nuntă, atât pentru propria mea bucurie, cât şi pentru bucuria ei. Transmite-i salutările mele, fiindcă, într-adevăr, eu mor gândindu-mă la ea ca la o prinţesă din legende şi mor cu nemaipomenita ei frumuseţe în ochi, deşi nu am văzut-o niciodată.

A murit zâmbind. De multe ori, după dureri îngrozitoare, moartea aduce cu ea o fericire specială, care-i face pe muribunzi să zâmbească. Ochii lui s-au stins, mângâiaţi de o fericire doar de el ştiută. Îl priveam tremurând şi vedeam în el omul, semenul meu, de care nici o ţară, nici o limbă, nici o culoare a pielii nu mă deosebea. Ştiam că el a murit din cauza otrăvii, pe care i-am întins-o cu mâna mea ca să o bea, din cauza răutăţii mele, care mă împinsese să omor un om care îmi era frate.

Eram trist pentru toţi cei care muriseră din cauza mea, inima mea se zbătea neputincioasă în faţa morţii prinţului Şubattu. Lacrimile mi-au inundat ochii, au curs pe obrajii şi pe mâinile mele, mi-am rupt veşmintele de pe mine şi am urlat:

— Fratele meu, omule, nu muri!

Era prea târziu, el era deja mort. Hitiţii i-au pus trupul într-un butoi cu vin amestecat cu miere de albine, pentru a-l putea transporta nealterat la Hattuşaş, unde sunt mormintele regilor hitiţi, al căror somn etern este păzit doar de lupi şi de vulturi. Hitiţii au fost puternic impresionaţi de plânsul meu şi, la cererea mea, au scris pe o tăbliţă că eu nu sunt răspunzător de moartea prinţului şi că am încercat cu toată iscusinţa mea să-l îngrijesc ca să nu moară. Au scris pe argilă, folosind scrierea hitită, sigiliile lor cât şi sigiliul regal al prinţului Şubattu, ca nici o umbră de îndoială să nu plutească asupra Egiptului din cauza morţii stăpânului lor. Ei bănuiau că în Egipt sunt obiceiuri asemănătoare cu ale lor şi că prinţesa Baketamon mă va trimite la moarte când mă voi întoarce în Egipt cu vestea morţii prinţului Şubattu.

Aşa am salvat eu Egiptul de dominaţia hitită şi ar fi trebuit să fiu bucuros că lucrurile au ieşit atât de bine, dar nu am fost deloc fericit. Atâta

doar, am simţit că, oricât de bine mi-ar merge, moartea mă însoţeşte cu încăpăţânare. Am devenit medic pentru a vindeca lumea cu iscusinţa mea, pentru a împiedica germenele morţii să încolţească, pentru a restabili un echilibru acolo unde începe să se destrame, dar tatăl meu şi mama mea au murit din cauza greşelilor mele, Minea a murit din cauza slăbiciunii mele, Merit şi micuţul Thot au murit din cauza orbirii mele, faraonul Akhenaton a murit din cauza prieteniei mele şi pentru salvarea Egiptului. La fel a murit şi prinţul Şubattu şi, în timp ce murea, am simţit că-l iubesc şi că n-aş mai fi vrut ca ei să moară. De aceea, am început să mă tem de ochii mei şi de mâinile mele. Pe când mă întorceam la Tanis, m-am gândit că sunt urmărit de un cumplit blestem, fiindcă tot ce am iubit mi-a fost dat să pierd. Eu însumi am fost - într-un fel sau altul - ucigaşul tuturor acelora pe care i-am iubit.

Am ajuns la Tanis, de acolo am plecat la Memfis, iar de la Memfis am călătorit până la Teba cu o corabie cu pânze. Când am ajuns în Teba, m-am dat jos din corabie la debarcaderul palatului de aur şi am pornit-o spre Horemheb şi Ay; ei mi-au ieşit în întâmpinare. Le-am spus:

— Dorinţa voastră s-a împlinit. Prinţul Şubattu a murit în deşertul Sinai şi asupra Egiptului nu planează nici o umbră de bănuială.

Ei s-au bucurat mult de vorbele mele, Ay şi-a scos de la gât colierul de aur, însemnul purtătorului sceptrului regal, l-a pus la gâtul meu şi Horemheb a spus:

— Povesteşte acest lucru şi prinţesei Baketamon, fiindcă ea nu m-ar crede dacă i l-aş povesti eu. Poate şi-ar imagina că, din gelozie, eu i-am ucis mult râvnitul prinţ hitit.

M-am dus la prinţesa Baketamon. Mi-a ieşit în întâmpinare. Obrajii şi buzele ei erau vopsite în roşu cărămiziu, dar în ochii ei ovali şi negri era o răceală de moarte. I-am spus:

— Înainte de moarte, prinţul Şubattu te-a dezlegat de legământul făcut pentru căsătorie. El a murit în deşertul Sinai de boala intestinală a deşertului. Deşi a fost îngrijit atât de mine cât şi de cel mai renumit medic hitit, nu a putut fi salvat.

Ea şi-a scos brăţările de aur, le-a pus pe braţul meu şi a spus:

— Vestea ta este bună, Sinuhe. Îţi mulţumesc pentru vorbele tale, care au ajuns la mine în momentul cel mai potrivit, fiindcă eu sunt deja preoteasa zeiţei Sekhmet şi mantia mea roşie este aproape gata pentru sărbătoarea victoriei. Cunosc destul de bine această boală de stomac care bântuie

Egiptul, fiindcă fratele meu, Akhenaton, care era faraon, pe care-l iubeam, a murit din aceeaşi cauză. De aceea, te blestem, Sinuhe, fie-ţi mormântul blestemat, fie-ţi numele uitat pentru eternitate, fiindcă tu ai făcut din tronul faraonilor locul de joacă al criminalilor şi ai profanat sângele meu, sângele sacru al faraonilor.

Mi-am aplecat capul, am coborât braţele, m-am înclinat în faţa ei şi am spus:

— Să se împlinească vorbele tale!

Apoi, am plecat înapoi, iar ea a poruncit sclavilor să măture pardoseala în urma mea până la pragul de ieşire din palatul de aur.

4

În timpul acesta, trupul faraonului Tutankhamon fusese deja pregătit pentru moartea eternă şi Ay i-a zorit pe preoţi să-l poarte spre mormântul săpat în partea de vest a munţilor, în valea unde erau mormintele regilor. Numeroase bogăţii au fost îngropate o dată cu el, dar comoara lui era mică, fiindcă Ay furase foarte mult din ea, mormântul lui Tutankhamon era neînsemnat faţă de mormintele vecine ale marilor faraoni, iar înmormântarea lui a fost la fel de neînsemnată ca şi viaţa lui din palatul de aur, unde a trăit înconjurat de jucării. După ce porţile mormântului lui Tutankhamon au fost zăvorâte şi sigilate, Ay a întrerupt starea de doliu şi a pus să se desfăşoare steaguri de sărbătoare pe drumul sfincşilor cu cap de berbec, iar Horemheb a trimis carele de luptă, care s-au instalat în toate pieţele Tebei şi la toate intersecţiile străzilor. Dar nimeni nu a ieşit în întâmpinarea noului faraon încoronat, fiindcă mulţimea era scârbită şi extenuată, ca un animal care este încontinuu împuns cu lancea de-a lungul unui drum ce nu se mai sfârşeşte niciodată. Nici măcar nu s-a întrebat cineva cât este de legală încoronarea lui Ay ca faraon. Oricum, nimeni nu se aştepta la ceva bun de la el.

Ay a fost încoronat faraon şi preoţii, cărora le făcuse numeroase daruri, l-au uns cu uleiul sacru şi i-au pus pe cap coroanele roşie şi albă, coroana cu crin şi coroana cu papirus. Preoţii l-au aşezat în barca de aur şi l-au purtat prin Teba, împodobit ca Amon, şi mulţimea l-a aclamat, fiindcă mulţimii i se dăruise pâine şi bere, iar pâinea şi berea erau un mare dar pentru oamenii din Teba, atât de sărac ajunsese Egiptul acelor vremuri. Eu şi mulţi alţii ştiam că Ay nu avea nici o putere, chiar dacă era faraon şi că, de fapt, Horemheb era adevăratul suveran al Egiptului, fiindcă armata era a lui. În ascuns, mulţi se întrebau de ce Horemheb însuşi nu luase în mâinile sale puterea şi de ce lăsase un bătrân ursuz să urce pe tronul faraonilor.

Dar Horemheb ştiuse bine ce face, vasul cu amărăciune al mulţimii încă nu se umpluse şi suferinţele Egiptului încă nu se sfârşiseră. Din ţara Kuş soseau veşti alarmante şi ţara Kuş cerea ajutor Egiptului în războiul pe care-l purta cu negrii. Iar în partea de vest, puterea Egiptului era fragilă, pietrele de hotar erau consolidate doar pe jumătate şi nici războiul cu hitiţii nu mai putea fi evitat din cauza Siriei. De aceea, Horemheb dorea ca mulţimea să-l învinuiască pe Ay pentru toate suferinţele ei, care aveau să urmeze şi, odată, mai târziu, să-l preaslăvească pe el, Horemheb, aducătorul de pace, cel mai bun suveran.

Ay nu gândea aşa, fiindcă titlul de faraon şi strălucirea coroanelor îl orbiseră. El era preocupat să scape cât mai repede de datoria pe care o avea faţă de Horemheb, datorie care făcea parte din înţelegerea lor din cauza morţii faraonului Akhenaton. De aceea, preoţii au pregătit cortegiul de sărbătoare al prinţesei Baketamon la templul zeiţei Sekhmet, au îmbrăcat-o pe ea cu veşmântul roşu, au împodobit-o cu bijuteriile zeiţei şi au condus-o la altar. În timpul acesta, Horemheb a sosit la templul zeiţei Sekhmet cu toată trupa lui, ca învingător al hitiţilor şi ca eliberator al Siriei. Toată Teba urla preamărindu-l şi, în faţa templului, el le-a dăruit soldaţilor coliere de aur şi medalii pentru vitejia lor, apoi le-a dat ordin să se risipească prin oraş. După aceea, el a intrat în templu şi preoţii au ferecat porţile de aramă în urma lui. Iar Sekhmet i s-a arătat lui Horemheb sub înfăţişarea prinţesei Baketamon, iar el a iubit-o cu patimă, fiindcă era soldat şi o aşteptase atât de mult.

În acea noapte, toată Teba a sărbătorit-o pe zeiţa Sekhmet, cerul era roşu incandescent şi pe toate străzile Tebei ardeau torţe şi lămpi, iar soldaţii lui Horemheb au băut până au secat toate crâşmele şi tavernele Tebei, după care au rupt uşile bordelurilor şi s-au iubit soldăţeşte pe stradă cu fetele Tebei. Mulţi oameni s-au ales cu răni în acea noapte, soldaţii au aprins peste tot focuri de sărbătoare şi câteva case chiar au ars, dar nici o nenorocire prea mare nu s-a întâmplat. Noaptea aceea de veselie nebună a fost încheiată şi, dimineaţa, toţi soldaţii s-au adunat din nou la templul zeiţei Sekhmet pentru a-l vedea pe Horemheb când iese din templu. Şi, după ce porţile de aramă ale templului s-au deschis şi Horemheb şi-a făcut apariţia, uimiţi, ei au urlat zgomotos şi au înjurat în toate limbile pământului, fiindcă Sekhmet fusese, într-adevăr, o leoaică, din moment ce umerii lui erau jupuiţi, ca şi cum o leoaică i-ar fi zgâriat cu ghearele. Acest lucru i-a distrat grozav de mult pe soldaţi, de aceea, ei l-au îndrăgit pe

Horemheb şi mai mult decât înainte. Dar pe prinţesa Baketamon, preoţii au purtat-o până la debarcader într-o litieră acoperită şi ea s-a întors în palatul de aur fără ca mulţimea să o poată vedea. După plecarea ei, soldaţii au pătruns în templu, au adunat de pe pardoseala de piatră hlamida ei roşie mototolită, au sfâşiat-o şi au împărţit între ei bucăţelele de stofă, ca să le aducă noroc şi să-i ferească de vrăjitoriile femeilor care li se opun. Aşa a fost noaptea nunţii prietenului meu Horemheb şi nu ştiu cât de fericit a fost el atunci, fiindcă imediat şi-a adunat din nou trupa, a instruit-o şi a plecat spre est pentru a începe războiul în ţara Kuş. Preoţii zeiţei Sekhmet nu au adus nici o jertfă pentru protecţia soldaţilor egipteni, s-au mulţumit să se îmbuibe singuri până s-au umflat de atâta carne şi vin, acolo, în templu.

Iar preotul Ay, orbit de bucuria puterii, mi-a spus:

— Nimeni nu este mai mare decât mine în ţara Kemi şi acum nu mai are importanţă dacă trăiesc sau mor, fiindcă un faraon nu moare niciodată, iar după ce voi muri, mă voi înălţa în barca de aur a tatălui meu Amon şi, cu toate pânzele desfăşurate, voi naviga spre cer, direct în ţara de Dincolo. Ca faraon, nu mai am de ce să mă tem că Osiris mi-ar cântări inima pe cântarul lui şi că drepţii lui judecători, pavianii, îi vor prezenta lui faptele mele rele. Nu mai am de ce să mă tem că aş putea fi azvârlit în gura Devoratorului. Acum, de când am îmbătrânit, se întâmplă ca duhurile nopţii să mă viziteze şi să-mi aducă aminte fapte pe care aş vrea să le uit. Sunt, într-adevăr, mulţumit că am ajuns faraon, fiindcă nu am de ce să mă mai tem de moarte.

Nu s-a sfiit să vorbească aşa în faţa mea, fiindcă eram legaţi prin crime comune şi nu şi-ar fi putut închipui că aş fi putut să vorbesc rău despre el, fiindcă vorbind rău despre el, ar fi fost ca şi cum aş fi vorbit rău despre mine însumi. Ay era deja un bărbat atât de bătrân şi de obosit, încât îi tremurau genunchii când mergea, faţa lui palidă îi era brăzdată de riduri adânci şi părul lui, odinioară negru, încărunţise de mult. El însuşi îşi simţea singurătatea şi, dacă mi se adresa mie, o făcea fiindcă crimele noastre ne uneau şi n-avea rost să se teamă de mine. Am râs cu amărăciune după ce i-am auzit vorbele şi mi-am bătut puţin joc de el când i-am spus:

— Fiindcă acum tu eşti un bărbat bătrân, bănuiam că eşti mai înţelept. Oare tu crezi că mirosul uleiurilor cu care preoţii te-au uns te-au făcui nemuritor? Cu sau fără coroana faraonilor pe cap, eşti acelaşi bărbat bătrân şi nu mă îndoiesc că după ce vei muri, nu vei mai fi nimic.

Buzele lui au început să tremure, ochii lui erau plini de groază şi el mi-a spus cu o voce plângătoare:

— Deci, tu crezi că a fost inutil tot ceea ce am făcut şi că în zadar am semănat moartea în jurul meu toată viaţa? Nu, tu greşeşti, Sinuhe! Preoţii îmi vor îmbălsăma trupul pentru viaţa eternă şi, o dată ce sunt faraon, nu încape îndoială că trupul meu este divin.

După aceea, de la o zi la alta, raţiunea lui a început să se degradeze şi puterea nu i-a mai adus nici o bucurie. Era neliniştit şi avea o frică teribilă de moarte, nu se putea bucura de nimic, îşi proteja sănătatea, nu se mai aventura să bea vin ca înainte şi se hrănea doar cu pâine uscată şi cu lapte fiert. Trupul lui era deja prea uzat, fiindcă în zilele lui bune şi-l otrăvise cu tot felul de leacuri, care să-i incite pasiunea şi să câştige dragostea reginei Tiy, de aceea, el nu se mai putea distra cu nici o femeie. De la o zi la alta, era din ce în ce mai speriat că ar putea fi asasinat şi erau zile când nu mânca nimic şi nici nu ar fi îndrăznit să atingă vreun fruct din copacii care erau în grădina palatului de aur, de teamă că ar fi putut fi otrăvit. Zilele bătrâneţii i-au fost acrite de propriile nelegiuiri şi, de atâta frică, devenise peste măsură de suspicios şi plin de cruzime. Când îşi făcea apariţia, lumea de la curte se ferea din calea lui, iar sclavii se ascundeau. Palatul de aur devenise un deşert locuit de un faraon nebun.

Sământa lui Horemheb începuse să încolţească în prinţesa Baketamon. Preoţii socotiseră cât timp trecuse de când Horemheb intrase în templul zeiţei Sekhmet. Vremea când ea trebuia să nască se apropia, dar prinţesa, disperată în neputinţa ei, îşi maltrata trupul, în speranţă că fătul ar putea să moară. Nu a reuşit să facă nimic altceva în afară de faptul că frumuseţea ei de altădată a dispărut. În trupul ei, viaţa fusese mai puternică decât moartea şi, la timpul cuvenit, ea a născut cu multe suferinţe un băiat. A suferit mult, fiindcă şoldurile ei erau prea înguste, iar băiatul fusese destul de mare. Imediat după naştere, medicii şi sclavii i l-au luat, ca nu cumva ea să-i facă vreun rău.

Despre acest copil şi despre naşterea lui, mai târziu, lumea a scornit numeroase poveşti. Unii povesteau că s-ar fi născut cu cap de leu, iar alţii că pe cap avea un coif de soldat. Eu, care l-am văzut, pot spune că băiatul nu avea nimic neobişnuit. A fost un copil sănătos şi puternic. Horemheb a trimis din ţara Kuş un mesager, pentru ca băiatul să fie înscris în cartea de aur a vieţii cu numele de Ramses.

Horemheb, învingător în războiul din ţara Kuş, pricinuise cu carele lui de luptă multe pierderi negrilor care, până atunci, nici nu mai văzuseră aşa ceva. Armata Egiptului a dat foc satelor şi colibelor lor de paie, a luat

femeile şi copiii ca sclavi în Egipt. Bărbaţii au fost integraţi în armata Egiptului; ei au devenit buni soldaţi, nu mai aveau nimic de pierdut, fiindcă pierduseră tot, şi case, şi femei, şi copii. În felul acesta, în aşteptarea războiului cu hitiţii, Horemheb a format o nouă armată. Negrii erau nişte bărbaţi zdraveni, care nu se temeau de moarte şi se înfierbântau când auzeau sunetele tobelor şi dansau frenetic în jurul rândurilor de toboşari.

Horemheb a trimis în Egipt mulţi sclavi care să lucreze pământul. Şi cirezi imense de vite au fost trimise din ţara Kuş în Egipt. Aşa se face că culturile au început să crească ca în vremurile marilor faraoni, copiilor Egiptului nu le-a mai lipsit laptele, iar preoţilor animalele de jertfă şi carnea. Dar cea mai mare parte a populaţiei din ţara Kuş a fugit dincolo de pietrele de hotar ale Egiptului, în junglă, în ţara elefanţilor şi girafelor, aşa că ţara Kuş a rămas pustie mulţi ani. Egiptul nu a suferit din această cauză, fiindcă şi aşa, încă din timpul lui Akhenaton, ţara Kuş nu mai plătea tribut Egiptului ca în epoca marilor faraoni, când fusese cea mai mare sursă de bogăţie pentru Egipt; se spune că, pe atunci, ţara Kuş era mai prosperă chiar decât Siria.

După doi ani de război în ţara Kuş, Horemheb s-a întors victorios şi o bună parte din bogăţiile cu care s-a întors le-a dăruit locuitorilor Tebei. Triumful a fost sărbătorit zece zile şi zece nopţi. În acest timp, nimeni nu a muncit şi soldaţii beţi mergeau de-a lungul străzilor Tebei behăind ca ţapii, iar după aceea, mai târziu, multe femei din Teba au născut copii cu pielea neagră.

Horemheb îşi ridica în braţe băiatul, îl învăţa să meargă şi îmi spunea cu mândrie:

— Priveşte, Sinuhe, din trupul meu s-a născut o nouă dinastie regală. Prin vinele fiului meu curge sângele sacru al faraonilor, chiar dacă după ce eu m-am născut am călcat pe bălegar, nu pe pardoseli de lapislazuli.

Imediat după întoarcerea în Teba, Horemheb s-a dus să-l vadă pe Ay, dar Ay, îngrozit, a zăvorât uşa dormitorului regal, a pus scaunele şi a împins chiar şi patul până în dreptul uşii şi, de după uşa baricadată, i-a strigat lui Horemheb cu vocea lui ascuţită de bătrân:

— Pleacă de-aici, Horemheb! Eu sunt faraonul. Ştiu prea bine că ai venit să mă omori şi să-mi iei coroana.

Horemheb a râs îngăduitor, a deschis uşa cu o lovitură de picior şi i-a răsturnat patul, apoi l-a ridicat în braţele lui puternice pe Ay şi i-a spus:

— Eu nu te voi ucide niciodată, vulpoiul meu bătrân, nu te voi omorî, proxenetul meu, fiindcă tu-mi eşti mai drag decât tata-mare şi viaţa ta îmi este preţioasă într-adevăr, plămânii tăi deja scârţâie, îţi curg bale din gură şi genunchii îţi tremură, dar tu mai ai încă zile de trăit, Ay şi trebuie neapărat să mai trăieşti atât cât ţine un război, pentru ca Egiptul să aibă un faraon pe care să-l urască.

Cuvintele lui Horemheb nu au reuşit să-i risipească neîncrederea; Ay tremura şi plângea ca un copil strângându-şi între mâini genunchii, care-i tremurau, şi se ruga pentru sufletul său. Aşa că lui Horemheb i s-a făcut milă de el şi a plecat, dar după aceea, a fost tot timpul cu ochii pe el şi a pus dintre subordonaţii lui să-l supravegheze, ca nu cumva Ay să facă nebunii când el va fi fost plecat. Timpul lui Ay deja trecuse şi din Ay cel de altădată, nu mai rămăsese decât un bătrân cărunt şi fără minte, iar oboseala îl făcea incapabil să poarte coroana de sărbători, fiindcă îi era frică să nu-i tremure capul în faţa mulţimii.

Soţiei sale, prinţesa Baketamon, Horemheb îi adusese daruri nenumărate: pulbere de aur în coşuri împletite cu măiestrie, pene de struţ şi maimuţe vii, blănile leilor ucişi de săgeţile lui, dar ea nici nu a vrut să se uite la darurile lui. I-a spus doar atât:

— Probabil, în faţa oamenilor, tu eşti bărbatul meu. Ţi-am născut un băiat, mulţumeşte-te cu atât. Trebuie să ştii că, dacă vei mai încerca încă o dată să te atingi de mine, voi necinsti patul tău şi te voi înşela cum încă niciodată o femeie nu şi-a înşelat bărbatul. Pentru a te face să-ţi ieşi din minţi, voi merge să mă distrez cu sclavii şi cu hamalii din port, mă voi tăvăli în toate pieţele Tebei cu căruţaşii şi, dacă încă vei îndrăzni să mă mai atingi, nu va exista bărbat, oricât de mizerabil ar fi, cu care să nu mă destrăbălez, pentru a te dezonora şi umili pe tine. În tot Egiptul nu există bărbat atât de josnic ca tine, mâinile tale miros a sânge, tot trupul tău miroase a sânge şi îmi este scârbă când eşti aproape de mine.

Dar rezistenţa ei a sporit şi mai mult pasiunea lui Horemheb şi, uitându-se la obrajii ei contractaţi de indignare, la şoldurile ei înguste şi la gura ei batjocoritoare, Horemheb a simţit cum se înăbuşă şi abia a putut să-şi stăpânească dorinţa. De aceea, a venit la mine să-şi plângă amărăciunea şi mi-a spus:

— Sinuhe, oare de ce este aşa? Ce rău am făcut eu, de soţia mea îmi ocoleşte patul? Tu ştii cât de multe am făcut pentru a o câştiga pe ea şi pentru a avea gloria pe care o am, pentru a nu fi dispreţuia de ea, urmaşa

adevăraţilor faraoni. De cele mai multe ori nici nu m-am atins de femeile frumoase pe care oamenii mei mi le aduceau şi le-am dăruit subordonaţilor mei, pentru a se bucura ei de ele. Într-adevăr, sunt de ajuns doar degetele de la mâini şi de la picioare pentru a socoti numărul femeilor cu care m-am distrat în toţi aceşti ani. Şi nici cu o prea mare plăcere nu m-am ales de la ele, fiindcă, strângându-le la piept, mă gândeam doar la ea, la Baketamon şi iarăşi la Baketamon, care m-a fascinat şi mă fascinează ca luna. Ce fel de magie este aceasta care-mi frământă trupul, îmi întunecă gândurile şi-mi biciuieşte sufletul ca otrava unui şarpe?

I-am spus:

— Las-o-ncolo de femeie nebună, fiindcă ea însăşi suferă din cauza orgoliului ei. Teba este plină de femei frumoase şi de sclave cu şoldurile înguste, care ţi-ar putea aduce aceeaşi bucurie ca şi ea.

Dar Horemheb mi-a spus:

— Vorbeşti altfel decât tu însuţi crezi. Eu vreau doar dragostea ei.

El a mai spus:

— Indiferent de ce va fi să se întâmple, eu numai cu această femeie pot fi fericit. Sinuhe, dă-mi ceva să pun în băutura ei ca să doarmă!

L-am refuzat, dar el s-a dus la un vrăjitor şi s-a întors la palat cu o licoare vrăjită de pe urma căreia o femeie poate să înnebunească de dorinţă în braţele unui bărbat şi să simtă că în pântecele ei arde focul. Horemheb a turnat-o în mâncarea prinţesei Baketamon. Într-adevăr, licoarea a fost eficientă, dar smulgându-se cu un efort disperat din braţele lui, Baketamon i-a spus cu o ură şi mai mare decât înainte:

— Aminteşte-ţi ce ţi-am spus! Adu-ţi aminte că te-am prevenit!

Horemheb era orb, nebun şi neobosit în pasiunea lui, aşa că i-a mai turnat şi în vin din licoarea miraculoasă Dar ea a adormit şi nici nu s-a deşteptat la mângâierile lui Horemheb. Cât de mare va fi fost fericirea lui Horemheb, n-aş putea spune. Presupun doar că fericirea i-a fost amară, dragoste putredă ca mucegaiul. De aceea a plecat în Siria imediat pentru a isprăvi războiul cu hitiţii.

Înainte de a pleca, mi-a spus:

— Marii faraoni ai Egiptului au pus pietrele de hotar la Kadeş, eu voi înainta cu carele mele de luptă până ce voi vedea Kadeşul în flăcări.

După ce a constatat că grăuntele a început să încolţească din nou în ea, prinţesa Baketamon s-a închis în apartamentul ei, nu a mai vrut să vadă pe nimeni şi s-a îngropat în umilinţa ei. Slujitorii şi sclavii îi aduceau

mâncarea la uşă, dar ea mânca atât de puţin, încât medicii din palatul de aur se temeau că va muri de foame. Când i s-a apropiat sorocul, i s-au pus păzitori secreţi, fiindcă toată lumea din palat se temea că ea va naşte singură şi-şi va trimite copilul pe Nil.

Aşa ceva ea nu a făcut. Când a venit vremea, ea a chemat medicii şi, în durerile naşterii, a încercat să zâmbească şi să se bucure de durerile ei, apoi i-a dat băiatului numele Seth, fără să-l întrebe pe Horemheb. Atât de mare i-a fost ura dacă a putut ea să-i dea propriului copil numele zeului morţii, vântului pustiitor al deşertului, numele unui zeu sterp.

Refăcându-se după naştere, prinţesa Baketamon şi-a uns trupul cu uleiuri fine, şi-a vopsit faţa, s-a îmbrăcat în veşminte din in regal, a luat o sclavă care să vâslească, a traversat Nilul şi a plecat singură în piaţa de peşte a Tebei. Acolo, ea s-a adresat catârgiilor, sacagiilor şi vânzătorilor de peşte:

— Eu sunt prinţesa Baketamon, soţia marelui conducător al armatei Egiptului. Eu i-am născut doi băieţi şi n-am nici o bucurie de la el. De aceea, spun: veniţi să vă distraţi cu mine! Cred că aş putea fi fericită în braţele voastre, îmi plac mult mâinile voastre noduroase şi mirosul vostru sănătos de bălegar şi de peşte.

Bărbaţii din piaţa de peşte s-au mirat mult de vorbele ei. Lor le-a fost teamă şi s-au ferit din calea ei, dar ea i-a urmărit cu încăpăţânare, şi-a dat jos veşmintele de pe ea, pentru a le arăta frumuseţea trupului ei şi le-a spus:

— Oare nu sunt destul de frumoasă pentru voi? Cine ştie, poate că sunt deja bătrână şi urâtă de vă daţi la o parte din calea mea, dar eu nu pretind de la voi nici un dar, doar câte o piatră de la fiecare bărbat care vrea să se distreze cu mine, n-are nici o importanţă ce fel de piatră; dar, mă voi dărui cu mai multă ardoare acelora care-mi vor aduce o piatră mai mare. Şi, credeţi-mă, mă voi strădui din toate puterile ca plăcerea voastră să fie nemaipomenită.

Niciodată până atunci, aşa ceva nu li s-a mai întâmplat bărbaţilor din piaţa de peşte şi cred că aşa ceva nu s-a mai întâmplat niciodată în tot Egiptul. Ei s-au uitat pofticioşi la ea, ochii lor au fost incendiaţi de frumuseţea ei şi de veşmintele ei transparente din in regal, iar parfumurile uleiurilor cu care era uns trupul ei i-au ameţit. Pasiunea lor a început să ardă în faţa frumuseţii care li se oferea pe gratis şi ei şi-au spus unul altuia:

— Aşa ceva niciodată nu s-a mai întâmplat. Într-adevăr, ea este o zeiţă, care ni se arată nouă fiindcă suntem agreaţi de ochii ei. Vom greşi dacă ne

vom opune dorinţei ei; ea nu este asemenea femeilor obişnuite şi plăcerea pe care ne-o dăruieşte, este, cu siguranţă, plăcere divină.

Câţiva au spus:

— În orice caz, plăcerea aceasta ne costă mai ieftin, fiindcă atât de ieftin nici femeile negre nu-şi vând iubirea şi, pentru a-şi vinde trupul, cea mai de pe urmă femeie cere întotdeauna cel puţin un bănuţ de cupru. S-ar putea ca ea să fie o preoteasă care strânge pietre pentru a construi un nou templu zeiţei Bastet, iar dacă noi nu-i vom face pe plac, nu vom fi agreaţi de zei.

Aşa se face că, bărbaţii din piaţa de peşte, pe jumătate codindu-se şi tot discutând între ei, au urmat-o până la malul Nilului, în stufăriş, unde ea i-a condus, pentru a fi la adăpost de privirile curioase ale celorlalţi oameni. Este drept că pescarii au spus:

— Să nu o mai urmăm pe ea, poate că ea a venit din ape şi ne va trage şi pe noi în apă, poate ea este chiar zeiţa Bastet, poate capul i se va transforma într-un cap de pisică, poate că după ce o vom lua în braţe, ne va zgâria şi ne va smulge bărbăţia cu ghearele ei tăioase.

Cu toate aceste îndoieli, ei au urmat-o, vrăjiţi de frumuseţea şi de mirosul ei. Catârgiii râdeau de pescari şi spuneau:

— Să-şi schimbe ea capul şi-n cap de peşte, n-are nici un rost să ne fie frică de picioarele ei, când tocmai de acolo ne vom alege cu cea mai mare plăcere.

Prinţesa Baketamon s-a iubit toată ziua cu bărbaţii din piaţa de peşte şi nu i-a tras nicidecum pe sfoară în ceea ce priveşte plăcerea pe care le-a oferit-o, dimpotrivă, a făcut cum a ştiut mai bine, ca ei să simtă o mare plăcere şi ei au fost, într-adevăr, foarte mulţumiţi şi mulţi i-au adus pietre mari, care se cumpărau la preţ bun de la cariera de piatră. Şi fiecare a spus următorului:

— Într-adevăr, o astfel de femeie nu am mai întâlnit, gura ei este ca mierea curată, sânii ei sunt fragezi ca merele şi doar jarul pe care este fript peştele este atât de fierbinte ca pântecele şi îmbrăţişarea ei.

Apoi, după ce i-a mulţumit pe toţi, ei au invitat-o să mai vină prin piaţa de peşte şi i-au promis că vor strânge şi vor păstra pentru ea cât mai multe pietre, mai ales pietre mari. Ea le-a zâmbit cu timiditate şi le-a mulţumit că au fost atât de prietenoşi şi au făcut-o atât de fericită în ziua aceea. La întoarcere, seara târziu, ea a închiriat de la debarcader o barcă mai solidă, pentru că aceea cu care venise era prea mică pentru pietrele pe care le strânsese în cursul zilei.

De aceea, în următoarea zi, ea a făcut rost de o barcă mai mare şi le-a poruncit sclavelor să vâslească spre Teba şi să o aştepte lângă debarcader, iar ea a plecat în piaţa de legume şi de zarzavaturi. Acolo, ea le-a vorbit ţăranilor, care aveau mâinile aspre de la pământul pe care-l munceau, pielea zgrunţuroasă şi arsă de soare. În fiecare zi, ei cărau cu boii şi cu măgarii lor verdeţuri şi cereale în Teba, imediat după ce răsărea soarele. Ea a vorbit chiar şi cu gunoierii străzilor, cu curăţătorii de haznale şi cu gardienii, care, cu lăncile de lemn, arătau fiecărui vânzător locul pe care îl poate ocupa în piaţă. Ea le-a spus tuturor:

— Eu sunt prinţesa Baketamon, soţia marelui conducător al armatei Egiptului, Horemheb. Dar el este un bărbat plictisitor şi fără vlagă. Cu trupul lui lipsit de putere bărbătească, nu-mi dă nici un pic de bucurie. El obişnuieşte să mă lovească cu răutate şi mă lipseşte de bucuria de a-mi vedea copiii mei dragi şi mă alungă din casă, încât, de cele mai multe ori, nu am şi eu un acoperiş deasupra capului. Veniţi şi distraţi-vă cu mine, faceţi-mă fericită, nu cer nici un dar de la voi pentru acest lucru, doar câte o piatră de la fiecare. Eu cred că o fericire atât de ieftină, nici de la femeile negre din Teba nu veţi putea cumpăra.

Ţăranii, măturătorii şi paznicii s-au intimidat puternic după ce i-au auzit cuvintele. Au început să discute aprins între ei şi mulţi spuneau:

— Nici pe departe ea nu poate fi prinţesă, fiindcă niciodată o prinţesă nu a avut astfel de obiceiuri.

Dar ea i-a fermecat cu vorbele în continuare şi, după ce şi-a dezgolit trupul şi ei au văzut frumuseţea trupului ei, şi-au abandonat coşurile cu legume şi boii, au lăsat străzile nemăturate şi au urmat-o acolo unde ea i-a condus, în stufărişul de la malul Nilului. Şi, la malul apei, ei şi-au spus unul altuia:

— O astfel de delicatesă nu-i este oferită săracului în fiecare zi. Pielea ei fină este atât de departe de pielea neagră şi tăbăcită a femeilor noastre, veşmintele ei sunt atât de minunate, mirosul pe care ea îl răspândeşte în jur este atât de plăcut. Am fi proşti dacă am refuza ceea ce ea, cu atâta generozitate, ne oferă. Trebuie să facem în aşa fel încât să înnebunească de plăcere în braţele noastre, să aibă şi ea, săraca, o dată, parte de o mare bucurie, ea, care de multe ori nu are o locuinţă în care să doarmă şi este atât de neglijată de bărbatul ei.

S-au distrat cu ea întrecându-se unul pe altul în pasiunea cu care au iubit-o şi, ca să se poată distra cu ea, ţăranii i-au adus pietre din pragurile

cârciumilor şi tavernelor, iar gardienii pietre de la construcţiile faraonului. Dar, pe când se distrau cu ea, a început să le fie frică şi au spus:

— Dacă, într-adevăr, ea este soţia lui Horemheb, atunci când el va auzi despre cele ce s-au întâmplat astăzi, ne va omorî. Chiar dacă nu-şi poate face fericită femeia, el este un bărbat orgolios şi, ca oricare bărbat, căruia îi este rănită vanitatea, se va transforma într-un leu turbat. Dar, dacă noi vom fi foarte mulţi, el nu ne va putea omorî pe toţi, nimeni nu omoară pe toţi bărbaţii din Teba din cauza unei femei. Este în avantajul nostru dacă ea primeşte cât mai multe pietre.

Cea mai mare parte dintre ei s-au întors în piaţa de legume şi a povestit tuturor prietenilor şi cunoştinţelor despre ciudata şi fericita întâmplare, apoi s-au întors şi mai mulţi în stuful de la malul Nilului, aşa că spre stufăriş s-a bătut un drum larg în acea zi. În amurg, stuful arăta ca şi cum pe acel loc, o turmă de hipopotami se dăduse de-a rostogolul. În acea zi, în piaţa de zarzavaturi a fost o dezordine de nedescris şi numeroase mărfuri au fost furate, măgarii răgeau de sete în colţul străzilor, boii mugeau şi cârciumarii alergau plângând şi smulgându-şi părul din cap, fiindcă scumpele ornamente din piatră de pe pragurile cârciumilor lor, fuseseră smulse şi furate.

La căderea nopţii, prinţesa Baketamon a mulţumit cu timiditate tuturor bărbaţilor din piaţa de legume că au fost atât de prietenoşi cu ea şi că au făcut-o atât de fericită. Apoi, ei au ajutat-o şi au cărat pietrele până la barcă. Barca s-a umplut până la refuz şi a fost un adevărat chin pentru sclave să vâslească până la debarcaderul palatului de aur.

În acea noapte, toată Teba a aflat că însăşi zeiţa cu cap de pisică s-a arătat mulţimii şi s-a distrat cu bărbaţii din popor. Această veste importantă s-a răspândit repede în toată Teba şi oamenii care nu credeau în zei au inventat imediat alte explicaţii pentru întâmplarea petrecută. Ei spuneau:

— Poate că în vremea piramidelor zeii li s-au arătat oamenilor, dar lumea este deja bătrână şi nu i se mai arată acum zei nici unui om. Această femeie trebuie să fie o femeie nobilă, dar nu numai atât, una dintre cele mai nobile, fiindcă nici o femeie obişnuită nu are atâta fantezie.

În dimineaţa următoare, prinţesa Baketamon s-a dus în piaţa de cărbuni, în acea zi s-a iubit cu bărbaţii din piaţa de cărbuni. La căderea nopţii, tot stuful de la malul Nilului era călcat în picioare şi negru ca tăciunele, iar preoţii multor temple au plâns amar, fiindcă bărbaţii din piaţa de cărbuni nu

se sfiiseră să desprindă pietre de pe zidurile templelor pentru a-şi plăti distracţia. Îşi spuneau unul altuia:

— Într-adevăr, am ajuns şi noi să gustăm din delicatele plăceri ale cerului, am strivit buzele ei între buzele noastre, i-am simţit sânii vibrând de patimă şi pântecele arzând ca tăciunii incandescenţi. Până acuma am trăit degeaba, dacă n-am ştiut că pe lume poate fi o astfel de fericire.

Dar când în Teba s-a răspândit vestea că zeiţa s-a arătat mulţimii pentru a treia oară, o mare nelinişte a început să se simtă peste tot locul şi chiar şi bărbaţii respectabili s-au aventurat să plece de lângă soţiile lor, s-au dus în crâşme să bea, apoi, în puterea nopţii au desprins pietre din zidurile caselor faraonului şi au aşteptat cu nerăbdare să se facă dimineaţă. În ziua următoare, fiecare bărbat din Teba hoinărea din piaţă în piaţă cu câte o piatră sub braţ şi aştepta apariţia zeiţei cu cap de pisică. Preoţii Templului s-au neliniştit şi au trimis gărzile să cerceteze ce se întâmplă şi să o închidă pe femeia care provocase atâta tulburare în Teba.

În acea zi, prinţesa Baketamon nu s-a arătat prin Teba. Era foarte obosită şi a stat în palatul de aur ca să se odihnească, a zâmbit tuturor acelora care i s-au adresat şi s-a arătat foarte drăgăstoasă faţă de toată lumea din palatul de aur, dar era atât obosită, încât tot timpul îşi punea mâna la gură ca să-şi înăbuşe căscatul şi, din când în când, se întindea de-i trosneau oasele. Toată lumea de la curte era uimită de faţa ei răvăşită, încă nimeni nu ghicise că ea era acea femeie misterioasă, care se iubise cu cărbunarii şi cu curăţătorii de haznale din Teba.

După ce a examinat cu atenţie colecţia de pietre de diferite dimensiuni şi de diferite culori, prinţesa Baketamon l-a chemat pe meşterul constructor al grajdurilor din palatul de aur şi l-a condus drăgăstos în grădină, unde, arătându-i piramida de pietre, i s-a adresat astfel:

— Am strâns aceste pietre la malul Nilului. Pentru mine, aceste pietre sunt sacre, fiindcă fiecare piatră este o amintire fericită şi pot spune că, cu atât mai mare a fost fericirea mea cu cât piatra a fost mai mare. De aceea, construieşte pentru mine din aceste pietre un pavilion, unde să-mi pot odihni şi eu capul, fiindcă bărbatul meu mă neglijează şi mă închide în camera mea, după cum ştii. Construieşte un pavilion spaţios, cu pereţi înalţi, începe imediat construcţia ca să pot şti dacă ai nevoie de pietre în plus şi n-avea nici o grijă că s-ar putea isprăvi pietrele.

Meşterul constructor al grajdurilor regale era un om simplu, pânza care-i înfăşură coapsele era cenuşie de la praful pietrelor cioplite, umerii lui erau

jupuiţi de pietrele pe care le căra şi nici nu era obişnuit să vorbească cu cei sus-puşi. De aceea, el s-a aruncat cu mâinile întinse la pământ în faţa picioarelor prinţesei Baketamon şi a spus umil:

— Nobilă prinţesă Baketamon, mă tem că priceperea mea nu este de ajuns pentru a construi un pavilion pe măsura demnităţii tale, fiindcă pietrele sunt de diferite mărimi şi de diferite culori şi este greu să le îmbin una cu alta. Cred că pentru o astfel de lucrare este nevoie de cineva mai priceput decât mine. Mai bine cheamă un constructor de temple sau un artist, fiindcă îmi este teamă că, din ignoranţă, voi compromite realizarea frumosului tău gând şi că numeroase pietre nu vor putea fi puse în valoare.

Dar prinţesa Baketamon l-a atins sfioasă pe umerii lui jupuiţi şi i-a spus:

— O, mare meşter de grajduri, eu nu sunt decât o biată femeie săracă, neglijată de bărbatul meu şi eu nu am posibilitatea să chem un mare arhitect. Şi nici ţie nu-ţi pot oferi o răsplată prea mare, aşa cum aş dori să o fac, totuşi, atunci când pavilionul va fi gata, îl voi privi împreună cu tine şi, dacă-mi va plăcea, îţi promit că mă voi iubi cu tine. Eu nu-ţi pot oferi nimic altceva în afară de puţină plăcere, dar fiindcă nu sunt încă atât de bătrână şi atât de urâtă încât să nu mai fiu dorită de bărbaţi, cred că nu-ţi va părea rău. Şi cred că voi fi şi eu fericită în braţele tale; tu eşti un bărbat zdravăn ca un taur şi ai braţe puternice, iar eu sunt o femeie micuţă şi tânjesc după dragoste, fiindcă de la bărbatul meu nu am parte de aşa ceva, după cum probabil că ştii.

Meşterul constructor de grajduri a fost puternic tulburat de vorbele şi de mângâierile ei şi, îndrăznind s-o privească, a găsit-o tare frumoasă şi şi-a amintit de toate poveştile, în care prinţesele se îndrăgosteau de bărbaţi simpli şi se distrau cu ei. Lui îi era foarte frică de Horemheb, dar dorinţa l-a întărit şi vorbele prinţesei Baketamon l-au măgulit. De aceea, el s-a grăbit să construiască din pietrele strânse de prinţesa Baketamon cu atâta trudă, în grădina palatului de aur, un pavilion cum nu s-a mai văzut şi a făcut-o cu pasiune, punându-şi în valoare toată fantezia şi măiestria. Nici nu mai putea dormi noaptea tot gândindu-se care combinaţie de pietre ar putea fi mai interesantă. Dorinţa şi dragostea au făcut din el un mare arhitect, fiindcă o vedea în fiecare zi pe prinţesa Baketamon şi inima lui aprinsă ardea ca stuful uscat când îi privea ochii ovali ca arcul lunii; a lucrat ca un nebun, încât de atâta muncă s-a şubrezit şi a slăbit mult, dar pavilionul pe care l-a

construit, până la urmă a ieşit frumos, într-adevăr, nimeni nu a mai văzut până atunci un pavilion atât de frumos.

Nu după multă vreme, pietrele s-au terminat, aşa că prinţesa Baketamon s-a dus repede să procure altele. A luat o barcă şi a vâslit ea însăşi, a trecut în Teba şi a colecţionat pietre din toate pieţele Tebei, de pe drumul sfincşilor cu cap de berbec şi din grădinile templelor, până la urmă nu a mai rămas loc în Teba de unde să nu fi strâns pietre. Bărbaţii care i le aduceau o păzeau de gardieni, dar într-o zi gărzile preoţilor şi faraonului tot au prins-o şi au vrut să o ducă la judecată pentru desfrânare.

Însă ea şi-a ridicat cu mândrie capul şi le-a spus gardienilor:

— Eu sunt prinţesa Baketamon şi aş dori să văd cine îndrăzneşte să mă judece pe mine. Prin vinele mele curge sângele faraonilor, eu sunt moştenitoarea tronului faraonilor. Eu nu vă voi pedepsi pentru nebunia voastră, dimpotrivă, mă voi distra cu plăcere şi cu voi, fiindcă sunteţi nişte bărbaţi puternici şi frumoşi, dar fiecare dintre voi, care vrea să se iubească cu mine, va trebui să-mi aducă câte o piatră, fie de la Casa Judecăţii, fie de la vreun templu şi cine-mi va aduce o piatră mai mare va avea parte de o plăcere mai mare. Eu nu vă voi trage pe sfoară şi-mi voi ţine promisiunea, voi vă veţi simţi bine, nu încape îndoială, fiindcă în acest domeniu eu sunt deja destul de bine iniţiată.

Gardienii au privit-o şi i-a apucat şi pe ei nebunia, ca şi pe ceilalţi bărbaţi din Teba, s-au dus şi au desprins cu ajutorul lăncilor pietre mari de pe porţile Casei Judecăţii şi din prima curte a Templului lui Amon, i le-au adus şi s-au distrat cu ea, iar ea i-a mulţumit pe toţi, aşa după cum le promisese. Dar, eu trebuie să spun, spre cinstea ei că pe când ea aduna pietre, nu s-a purtat niciodată cu neruşinare, ca târfele de pe stradă, nu, pe când se distra cu bărbaţii, ea încerca timid să-şi acopere goliciunea cu veşmintele, îşi lăsa cu sfială ochii în jos şi nu permitea nimănui să se atingă de ea mai mult decât era nevoie.

După acest incident cu gardienii, prinţesa a fost nevoită să meargă prin bordeluri ca să strângă pietre, fiindcă nu voia să o mai deranjeze nimeni. Aşa se face că ea a vizitat numeroase case de distracţie din partea săracă a oraşului şi s-a dăruit cu generozitate, doar pentru câte o piatră, tuturor bărbaţilor care au dorit-o. Proprietarii de bordeluri au profitat din plin de pe urma ei şi au recomandat-o călduros clienţilor, dar, fiindcă ea a vrut să evite gărzile şi îmbulzeala zgomotoasă a oamenilor, a trebuit să meargă în fiecare zi la un alt bordel.

În acea vreme, toţi ştiau cu ce se ocupă prinţesa Baketamon şi mulţimea de curioşi de la curte se înghesuia să privească pavilionul secret din grădina palatului de aur, pe care meşterul constructor de grajduri îl construia din pietrele pe care prinţesa le primise în dar. Când au văzut pereţii înalţi şi mulţimea de pietre mari şi mici din care erau construiţi, curtezanele din palatul de aur şi-au acoperit gura cu mâinile ca să-şi stăpânească exclamaţiile de uimire.

Dar prinţesei nimeni nu i-a spus nimic, fiindcă nimeni nu era atât de nebun încât să-şi pună în pericol viaţa. Iar faraonul Ay, când a fost informat despre purtarea prinţesei, în nebunia bătrâneţii lui, s-a bucurat ca un copil, fiindcă s-a gândit că Horemheb va fi teribil de furios şi pe el îl bucura orice lucru care l-ar fi putut amărî pe Horemheb.

În timp ce prinţesa Baketamon strângea pietre, Horemheb era ocupat cu războiul în Siria. Reuşise să elibereze de sub dominaţia hitiţilor Sidonul, Simyra şi Biblosul şi trimisese în Egipt sclavii şi prăzile de război împreună cu daruri bogate pentru prinţesa Baketamon. Toată lumea din Teba era la curent cu ceea ce se petrecea în palatul de aur, dar nu se găsise nici un bărbat destul de curajos care să-l informeze şi pe Horemheb despre noile îndeletniciri ale soţiei sale; chiar şi oamenii lui, pe care-i lăsase la palat ca să vegheze asupra intereselor sale şi să-l informeze despre tot ce se întâmplă, au închis ochii şi nu au văzut nimic, şi-au astupat urechile şi nu au auzit nimic. Ei îşi spuneau:

— Aceasta este o ceartă între un bărbat şi femeia lui. Un om înţelept nu-şi vâră singur degetele într-o moară de piatră, iar cel care se vâră într-o ceartă dintre un bărbat şi o femeie riscă să şi-i facă pe amândoi duşmani.

De aceea, Horemheb nu a ştiut nimic. Cred că aşa a fost mai bine pentru Egipt; dacă ar fi ştiut, ar fi fost puternic tulburat şi nu ar fi putut să se concentreze asupra operaţiunilor militare din Siria

Am povestit destul de mult despre cele întâmplate în Egipt în timpul domniei preotului Ay, dar despre mine nu am spus nimic. De fapt, nici nu am prea multe de povestit, fiindcă fluviul vieţii mele nu mai clocotea ca mai înainte, era liniştit şi mocirlos ca o mlaştină.

Trăiam liniştit împreună cu Muti în casa turnătorului de aramă, pe care Muti o reparase după incendiu. Picioarele mele erau deja obosite după atâta umblat pe drumurile prăfuite ale lumii, ochii îmi erau obosiţi după atâta nelinişte pe care o văzusem în lume, inima mea era obosită de toată deşertăciunea lumii. Trăiam retras şi nici nu mai primeam bolnavi. Din când în când consultam vreun vecin bolnav sau vreun sărac, care n-avea bani ca să meargă la alt medic şi le dădeam leacuri, fără să cer nici o răsplată de la ei. Am pus să fie săpat un nou heleşteu în curte şi l-am populat cu peşti de toate culorile. Stăteam toată ziua sub sicomorul din grădină şi priveam peştii, care înotau încet în apa rece a heleşteului. Pe stradă, măgarii răgeau şi copiii se jucau în praf. Pe sicomorul uscat şi înnegrit de la incendiu, crescuseră din nou ramuri verzi. Muti se îngrijea de mine ca o mamă, îmi pregătea mâncăruri gustoase, îmi dădea să beau cu cumpătare vin, veghea să am un somn bun şi să nu mă îmbolnăvesc.

Dar mâncarea îşi pierduse gustul în gura mea, iar vinul nu-mi mai aducea nici o bucurie, dimpotrivă, îmi aducea aminte de toate faptele rele pe care le făcusem. Odată cu răcoarea serii apăreau în faţa ochilor mei chipul mort al faraonului Akhenaton şi frumosul chip al prinţului Şubattu. Mâinile mele erau blestemate şi, împotriva voinţei mele, semănaseră moarte. De aceea, nu mai doream nimic altceva decât să privesc peştii din heleşteu. îi invidiam, fiindcă trăiau în apă. Sângele lor era rece şi nu erau obligaţi să respire aerul fierbinte al pământului.

Stăteam amărât în grădina mea şi priveam peştii şi i-am spus inimii mele:

— Linişteşte-te, inimă sălbatică! Nu din vina ta tot ceea ce se petrece în lume este absurd. Nici bunătatea, nici răutatea nu au vreun sens; doar lăcomia, ura şi patima domnesc în lume. Nu este vina ta, Sinuhe, nici dacă omul este acelaşi, nici dacă se schimbă Anii au trecut, s-au născut oameni, au murit oameni. Viaţa unui om este ca o boare călduţă. Atâta timp cât este în viaţă, omul nu poate fi fericit, doar când moare este fericit. Nu există o mai mare deşertăciune ca viaţa oamenilor şi nu este vina ta că dintotdeauna omul este acelaşi şi că aşa va fi mereu. Este inutil să împingi omul în vârtejul timpului, inima lui nu se va schimba şi el se va ridica din vârtej la fel cum a intrat. În zadar este omul chinuit în războaie şi primejdii, în epidemii de ciumă şi în incendii, în zadar este hărţuit de zei şi împuns de lănci, toate încercările şi suferinţele îl călesc şi, după ce a trecut prin suferinţe, devine şi mai ticălos şi mai rău decât crocodilul din apă. De aceea, doar un om mort este un om bun.

Dar inima mea a protestat şi a spus:

— N-ai decât să priveşti peştii cât vrei, Sinuhe, numai că atâta timp cât trăieşti, nu-ţi voi da pace şi în fiecare zi din viaţa ta îţi voi spune: „tu eşti vinovat” şi în fiecare noapte îţi voi repeta: „tu eşti vinovat”, fiindcă eu, inima ta, sunt mai nesăţioasă decât un crocodil şi vreau ca măsura suferinţei tale să fie plină ochi.

M-am înfuriat pe inima mea şi i-am spus:

— Eşti o inimă nebună şi sunt scârbit peste măsură de tine, fiindcă m-ai împins toată viaţa numai spre necazuri şi greutăţi. Îmi este mare întristarea, îmi este nesfârşită durerea. Ştiu că în raţiunea mea este criminalul cu mâini negre, dar crimele mele sunt mici în comparaţie cu crimele care se petrec în lume. Nimeni nu mă poate acuza. De aceea, nu înţeleg de ce îmi repeţi mereu că sunt vinovat şi nu mă laşi în pace. Eu nu pot vindeca lumea, eu nu pot modifica natura omului.

Dar inima mea a spus:

— Eu nu-ţi vorbesc despre cei pe care i-ai omorât şi nu te acuz pentru crimele tale, chiar dacă zi şi noapte îţi repet: „vinovat, vinovat”. Mii şi mii de oameni au murit din vina ta, Sinuhe! Ei au murit de foame, de ciumă, de lovituri, striviţi de carele de asalt, au murit de oboseală pe drumurile nesfârşite ale deşertului, din vina ta au murit copii la sânul mamelor lor, din vina ta ciomegele au lovit spinări încovoiate, din vina ta nedreptatea a

învins dreptatea, din vina ta cupiditatea a învins bunătatea, din vina ta hoţii conduc lumea într-adevăr, sunt mulţi cei care au murit din vina ta, Sinuhe. Culoarea pielii lor este diferită şi în limbile lor ei rostesc alte cuvinte, dar ei au murit nevinovaţi, fiindcă ei nu aveau cunoştinţele şi ştiinţa ta; cei care au murit şi cei care mai mor încă au fost şi sunt fraţii tăi. Ei mor din vina ta, tu eşti singurul vinovat. De aceea, plânsul lor îţi tulbură somnul, de aceea mâncării bune nici nu-i simţi gustul, de aceea niciodată nu poţi fi fericit.

Mi-am îmbărbătat spiritul şi i-am spus inimii mele:

— Peştii sunt fraţii mei, fiindcă ei nu pot rosti cuvinte deşarte, şacalii deşertului sunt fraţii mei, leii devoratori sunt fraţii mei, nu oamenii, fiindcă oamenii sunt conştienţi de ceea ce fac.

Dar inima îşi bătea joc de mine şi mi-a mai spus:

— Oare omul este, într-adevăr, conştient de ceea ce face? Tu ştii, fiindcă tu ai avut acces la toată ştiinţa lumii, dar tu eşti vinovat fiindcă alţii sunt neştiutori şi tu nu-i ajuţi să-şi deschidă ochii; de aceea, te voi chinui până-n ziua morţii tale, Sinuhe.

Am început să urlu, mi-am sfâşiat veşmintele de pe mine şi i-am spus inimii:

— Blestemată fie toată ştiinţa mea, blestemate fie-mi mâinile, blestemaţi fie-mi ochii, dar mai blestemată decât toate celea, fie-mi inima asta nătângă, care nu-mi dă pace niciodată şi mă învinuieşte mereu! O, zei, aducă-mi-se cântarul lui Osiris, cântărească-mi-se inima care minte, să vină cei patruzeci de paviani ai dreptăţii şi să-i spună inimii mele dacă eu sunt sau nu sunt vinovat, fiindcă eu nu mai am încredere în inima mea mizerabilă !

Auzindu-mi urletele, Muti a venit imediat din bucătărie, a înmuiat o pânză în apa rece a bazinului şi mi-a pus-o pe frunte, apoi a turnat o oală de apă rece pe burta mea. Bodogănind şi certându-mă, m-a obligat să mă întind în pat şi mi-a dat diferite leacuri amare ca să mă liniştesc.

Am fost bolnav şi am delirat multă vreme; în delir i-am vorbit lui Muti despre cântarul lui Osiris şi i-am cerut să facă rost de pulbere din care să făuresc un cântar divin, i-am vorbit despre Merit şi despre Thot. Ea m-a îngrijit cu credinţă, m-a hrănit şi mi-a masat trupul. După ce m-am întremat, Muti mi-a interzis să mai stau în curte când dogoreşte soarele, fiindcă de când părul mă părăsise, razele soarelui erau otrăvitoare pentru capul meu. N-am mai stat la soare, am stat la umbra răcoroasă a

sicomorului şi am privit în continuare peştii. Fără îndoială, peştii erau prietenii mei.

După o vreme m-am înzdrăvenit, dar am devenit mai tăcut şi mai posac decât înainte. Am încheiat pace cu inima mea şi inima nu m-a mai necăjit, dar nu i-am mai vorbit niciodată lui Muti despre Merit şi despre Thot, amintirea lor am păstrat-o doar în sufletul meu chinuit. Ei trebuiseră să moară pentru ca măsura suferinţelor mele să fie umplută şi să fiu din nou singur. Dacă ei ar fi fost lângă mine, aş fi fost mulţumit şi fericit, dar destinul meu era să fiu singur. Singur am fost întotdeauna, încă din noaptea în care m-am născut, fiindcă am călătorit singur pe Nil într-o barcă de stuf.

Dar, într-o zi am plecat pe furiş din casa turnătorului de cupru în haine aspre de om sărac, fără sandale în picioare şi nu m-am mai întors. M-am dus în port şi am lucrat ca hamal până când nu mi-am mai simţit spatele de durere şi de jupuituri. M-am dus în piaţa de legume şi am adunat de pe jos legume stricate, cu care m-am hrănit. M-am dus în piaţa de cărbuni şi am mânuit foalele de fierărie într-o forjă. Am muncit cum munceşte un sclav, am muncit cum munceşte un hamal, am mâncat pâinea pe care ei o mănâncă, am băut berea pe care ei o beau şi m-am adresat lor:

— Nu există nici o deosebire între oameni. Fiecare om vine gol pe lume şi doar inima omului este singura măsură, care îi deosebeşte pe oameni între ei. Nu poţi judeca omul după culoarea pielii lui, nu poţi judeca omul după veşmintele şi după podoabele pe care le poartă, nici după bogăţia sau după sărăcia lui nu-l poţi judeca. Un om bun este mai bun decât un om rău şi dreptatea este mai bună decât nedreptatea. Iată, aceasta este toată ştiinţa mea, nimic altceva nu cunosc.

Le-am vorbit astfel în faţa colibelor lor din lut, în amurg, în timp ce nevestele lor aprindeau focurile pe stradă, în timp ce mirosul de peşte fript se răspândea în aer, învăluind partea săracă a oraşului. Ei au râs de mine şi mi-au spus:

— Tu eşti smintit, Sinuhe. La ce bun oare că ştii să scrii şi să citeşti, dacă te-ai apucat să munceşti cum muncesc sclavii şi hamalii? Oare ce crimă vei fi săvârşit tu de te ascunzi printre noi? Vorbele tale au mirosul zeului Aton şi toată lumea ştie că nici numele acestui zeu nu mai poate fi rostit. Noi nu te vom da pe mâna gardienilor, poţi să rămâi cu noi cât vrei şi n-ai decât să povesteşti despre ce vrei, întotdeauna vorbele unui nebun sunt amuzante. Dar încetează să ne compari cu sirienii împuţiţi şi cu negrii mizerabili. Om fi noi sclavi şi hamali, dar mai înainte de orice, suntem

egipteni. Ca egipteni, suntem mândri de culoarea pielii noastre, de limba pe care o vorbim, de trecutul nostru, de viitorul nostru.

Le-am spus:

— Nu aveţi dreptate, atâta timp cât omul va fi mulţumit şi mândru de el, atâta timp cât se va crede superior altor oameni, lanţurile şi loviturile de ciomag, lăncile şi corbii vor călca în picioare umanitatea. Omul trebuie cântărit după inima sa. Prin toate inimile oamenilor circulă acelaşi fel de sânge, din apă şi sare sunt toate lacrimile, lacrimi de om negru sau arămiu, lacrimi de sirian sau de egiptean, lacrimi de om bogat sau de om sărac.

Dar ei au râs în hohote de mine lovindu-şi genunchii cu palmele şi au spus:

— Într-adevăr, Sinuhe, tu eşti un bărbat nebun. Parcă ai fi trăit într-un sac şi n-ai fi văzut cum este viaţa. Omul nu poate trăi dacă nu se simte superior altor oameni şi nu există om, oricât de mizerabil ar fi el, care să nu se simtă superior prin ceva altor oameni. Unii se mândresc cu îndemânarea mâinilor lor, alţii cu vigoarea umerilor lor. Hoţul este mândru de şiretenia lui, judecătorul de înţelepciunea lui, hrăpăreţul de avuţia lui, cheltuitorul se mulţumeşte cu risipa, iar târfa cu generozitatea. Nimic nu poate bucura mai mult pe un om decât când ştie că este într-un fel superior altuia, de aceea ne bucurăm noi acum, fiindcă simţim că suntem mai isteţi şi mai abili decât tine, chiar dacă noi suntem nişte sclavi săraci, chiar dacă tu ştii să scrii şi să citeşti.

Eu le-am spus:

— Tocmai de aceea, un om bun este mai bun decât un om rău şi dreptatea este mai bună decât nedreptatea.

Ei au spus cu amărăciune:

— Ce este binele şi ce este răul? Dacă omorâm un stăpân rău, care ne snopeşte în bătaie, care ne fură mâncarea şi care lasă să flămânzească nevestele noastre şi copiii noştri, facem o treabă bună şi dreaptă, dar după aceea, gărzile ne duc în faţa judecătorilor faraonului, care dau ordin să ni se reteze nasul şi urechile sau să fim atârnaţi cu capul în jos pe ziduri. Aceasta este dreptatea, dar dreptatea depinde de cântarul cu care se face şi de cele mai multe ori, dreptatea care se face pentru noi este nedreptate. Cântarul faraonilor este diferit de cântarul care ne convine nouă.

Ei mi-au dat să mănânc peşte fript. Ei mi-au dat să beau berea lor slabă şi acră. Le-am mai spus:

— Să ucizi este cea mai mare crimă pe care o poate face un om şi, indiferent dacă motivul este întemeiat sau nu, crima tot crimă este. Omul nu trebuie să ucidă, omul trebuie să corecteze şi să repare răul.

Ei mi-au acoperit gura ca să tac, s-au uitat cu teamă împrejurul lor şi mi-au spus:

— Noi nu dorim să ucidem pe nimeni, fiindcă nuielele şi ciomegele ne-au făcut umili. Noi înghiţim toate loviturile şi jignirile cu umilinţă, însă nu ucidem pe nimeni. Dar dacă tu vrei să ameliorezi condiţia omului, să-l izbăveşti de nedreptăţi şi să îndrepţi situaţiile injuste, mergi mai bine la nobili şi la cei bogaţi, du-te la judecătorii faraonului şi vorbeşte-le lor despre aceste lucruri! După părerea noastră, acolo vei găsi mai multă necinste şi nedreptate decât la noi.

Aşa mi-au răspuns ei, au râs şi au chicotit, împingându-se unul pe altul şi clipind din ochi cu înţeles.

Le-am spus:

— Prefer să vă vorbesc vouă. Deşi voi sunteţi mulţi ca nisipul mării şi ca stelele cerului, aveţi parte de tot răul şi de toată nedreptatea lumii. Oare nu sunteţi deloc vinovaţi? Vi se spune: mergeţi, şi voi mergeţi. Vi se spune: faceţi, şi voi faceţi tot ceea ce vi se porunceşte. Trimişii faraonului vin la voi şi vă cumpără cu bănuţi de cupru, cu bucăţi de pânză, vă pun în braţe lănci şi vă trimit la război. Iar în război, voi împungeţi şi omorâţi oameni, oameni care sunt asemenea cu voi. Împungeţi şi crăpaţi burţile fraţilor voştri şi vă mândriţi apoi cu faptele voastre. Fiecare om este josnic şi sângele, care curge din cauza voastră, curge şi peste voi. Nu sunteţi nici voi nevinovaţi.

Câţiva dintre ei au reflectat la cuvintele mele, au suspinat şi au spus:

— Într-adevăr, nici unul dintre noi nu este inocent. Lumea aceasta este rău făcută. Încă din pântecele mamei, noi începem să ne plângem soarta. Plânsul ne însoţeşte toată viaţa şi de sclavie nu putem să ne descotorosim niciodată, fiindcă face parte din noi, iar preoţii, cu vrăjitoriile lor, se îngrijesc ca şi după moarte să rămânem sclavi şi să lucrăm pentru stăpânii noştri. Ei dau numele nostru figurinelor din lemn, care-i însoţesc pe stăpânii noştri în mormânt. Du-te, Sinuhe, şi la cei bogaţi, vorbeşte-le şi lor despre aceste lucruri, fiindcă noi credem că tot răul şi toate nedreptăţile pornesc de la ei, deoarece puterea este în mâinile lor, dar să nu ne acuzi pe noi, dacă din cauza vorbelor tale ţi se vor tăia urechile şi vei fi azvârlit într-o mină sau dacă vei atârna cu capul în jos, spânzurat de zidurile Tebei.

Trebuie să ştii că, dacă vreunul dintre noi s-ar fi încumetat să ne vorbească aşa după cum ne-ai vorbit tu, nici nu am fi avut curajul să-l ascultăm. Ţi-am ascultat vorbele, fiindcă tu nu eşti periculos, deşi, nu încape nici o îndoială că tu eşti nebun. Dar să ştii că nu ai dreptate în ceea ce priveşte războiul; nimic nu este mai glorios decât să ucizi cât mai mulţi duşmani în război. Chiar dacă în pat este neputincios şi nu-şi poate mulţumi femeia, Horemheb este viteaz pe câmpul de luptă şi-şi iubeşte soldaţii; fără îndoială el te-ar omorî fără nici o ezitare, dacă ar auzi că le vorbeşti astfel oamenilor din popor.

Am ascultat sfaturile lor şi am umblat cu picioarele goale şi cu zdrenţele cenuşii de om sărac pe mine de-a lungul străzilor Tebei şi le-am vorbit negustorilor, care amestecau praf de pe drum în făină ca să se aleagă cu un câştig mai bun, le-am vorbit proprietarilor de măgari, care obişnuiau să pună la gura sclavilor lor o botniţă, ca ei să nu mănânce din grâul pe care-l măcinau, le-am vorbit judecătorilor care furau moştenirile copiilor orfani şi judecau strâmb dacă cineva îi onora cu daruri bogate. Le-am vorbit tuturor, i-am acuzat pentru faptele lor nedemne, pentru răutatea lor. Ei mi-au ascultat uluiţi vorbele şi au întrebat:

— Oare cine este acest medic Sinuhe, de îndrăzneşte să ne vorbească atât de curajos, deşi este îmbrăcat în sclav? Trebuie să fim prudenţi cu el. S-ar putea să fie un spion al faraonului, deghizat în acest fel ca să ne încerce. Altfel, nimeni nu s-ar încumeta să vorbească aşa cum vorbeşte el.

De aceea, ei mi-au ascultat vorbele. Mai mult, unii m-au invitat la ei şi mi-au făcut daruri. Proprietarii de animale mi-au dat să beau vin, judecătorii mi-au cerut părerea şi au schimbat hotărâri în conformitate cu sfaturile date de mine. În felul acesta, ei au acordat câştig de cauză unor săraci în dauna unor bogaţi, cu care aceştia erau în judecată. Se spunea în Teba: „Nu te mai poţi încrede în judecători, fiindcă ei sunt şi mai şarlatani decât hoţii pe care îi judecă”.

Dar când m-am dus la locuinţele nobililor, ei m-au batjocorit, au asmuţit câinii împotriva mea şi au pus servitorii să mă alunge cu ciomegele din curţile lor, aşa că amărăciunea mi-a fost mare şi am fugit pe străzile Tebei urmărit de câini, cu zdrenţele deşirate şi cu coapsele pline de sânge. Oamenii râdeau cu poftă de mine lovindu-şi genunchii cu mâinile, iar negustorii şi judecătorii faraonului, văzând în ce stare jalnică eram, nu s-au mai speriat de vorbele mele şi nici nu s-au sfiit să cheme gărzile ca să mă lovească cu mânerele lăncilor. Şi ei m-au avertizat:

— Dacă te vom mai prinde vreodată pe aici, încercând să ne acuzi pe nedrept, te vom condamna fiindcă răspândeşti zvonuri false şi aţâţi mulţimea la revoltă. După aceea, nu vei mai avea chef tu de vorbă când corbii îţi vor ciuguli trupul atârnat pe zidurile Tebei.

Când am văzut că toată strădania mea este deşartă, m-am întors amărât la fosta casă a turnătorului de aramă din cartierul sărac al oraşului, fiindcă am înţeles că moartea mea nu ar fi fost de folos nimănui şi că singurii care s-ar fi putut alege cu ceva de pe urma ei ar fi fost corbii. Muti a vărsat şiroaie de lacrimi şi s-a lovit cu pumnii în cap când a văzut cum arăt, mi-a spălat trupul şi mi-a uns rănile bodogănind tot timpul şi mi-a spus:

— Într-adevăr, năravul bărbaţilor nu se poate îndrepta niciodată. Ar trebui să-ţi fie ruşine, Sinuhe, că acum, la bătrâneţe, când eşti deja chel şi cu gâtul plin de zbârcituri, fugi de acasă. Oare-i frumos să-ţi schimbi veşmintele scumpe pentru vin în taverne şi-n case de desfrâu? Oare-i frumos să vii acasă cu picioarele pline de răni şi cu capul plin de cucuie ca golanii? Vrei să bei vin, bea cât doreşti, eu îţi voi da, nu-i nevoie să fugi de-acasă pentru atâta lucru. Şi n-ai decât să chemi pe cine vrei să-ţi ţină de urât şi să bea cu tine. Dar nu mă omorî în felul acesta! Eu sunt bătrână şi am fost neliniştită zi şi noapte de când ai dispărut. Şi Kaptah, care s-a întors deja în Teba, a întrebat de tine şi a fost foarte îngrijorat. Bine că s-a întors, fiindcă nu vei mai fi chiar cât de singur.

Ea mi-a uns cu atenţie rănile cu uleiuri scumpe, m-a îmbrăcat cu veşminte curate, dar cred că a făcut prea multă risipă de vorbe. Furia îi era mare şi ea mi-a mai spus:

— Ar fi mult mai bine dacă bărbaţilor li s-ar tăia în întregime acea neglijabilă excrescenţă pe care o au între picioare, fiindcă de acolo vine tot răul şi de aceea este lumea plină de beţivi, scandalagii şi bătăuşi. Este o prostie să crezi că bătrâneţea îi face mai înţelepţi pe bărbaţi. Dar poate că ar fi mai bine dacă ţi-ai aduce o femeie în casă, Sinuhe, sau dacă ţi-ai cumpăra o sclavă tânără, care să-ţi satisfacă poftele şi să te linişteşti. În acelaşi timp, ar fi bine să mă ajute şi pe mine cineva la treburile casei, fiindcă sunt bătrână, îmi tremură deja mâinile şi nu o dată mi s-a întâmplat să uit de mâncarea de pe foc. Nu este demn de tine să umbli prin bordeluri după femei uşoare, Sinuhe. Sunt uluită de cât de jigărit arăţi.

Vorbele ei m-au jignit mult; după părerea mea, eu încă nu eram atât de bătrân şi de uzat, chiar dacă nu mai aveam păr pe cap. Dar nu am avut curaj să-i povestesc de ce am plecat de acasă şi am preferat să creadă că sunt un

beţiv şi un petrecăreţ ca toţi bărbaţii, altfel m-ar fi închis într-o cameră întunecată, m-ar fi învelit în cearşafuri umede şi ar fi chemat un medic să-mi pună lipitori pe genunchi, sigur că aşa ar fi făcut dacă ar fi ştiut că am fost la săraci şi la bogaţi ca să le povestesc despre răutate şi despre bunătate, despre dreptate şi despre nedreptate. Am lăsat-o să mă dojenească până s-a săturat, iar eu m-am desfătat cu gâscă friptă pregătită de ea, a cărei aromă a îndepărtat de pe buzele mele gustul pâinii acre pe care o mănâncă sclavii şi gustul de ulei rânced în care este prăjit peştele în cartierele sărace ale Tebei, iar vinul pe care mi l-a adus ca să-l beau mi-a îndulcit gâtul acrit de berea pe care o beau săracii. După ce inima mea s-a liniştit, am reuşit să mă concentrez, să judec calm şi obiectiv, din punctul de vedere al unui medic care ar fi urmărit întâmplările prin care am trecut eu în ultimele zile şi am înţeles că sunt bolnav. Am înţeles că dacă nu accept lumea aşa cum este şi mă cred vinovat de tot răul care există în lume, numai printr-o trepanaţie aş putea să mă vindec.

M-am aşezat iarăşi în grădină sub sicomor şi am privit peştii şi mi-am liniştit gândurile. Răgetele măgarilor din faţa casei şi ţipetele copiilor care se jucau de-a războiul şi-şi aruncau cu baligă de măgar în cap m-au ajutat, de asemenea, să mă liniştesc.

Într-adevăr, Kaptah era din nou în Teba şi-ntr-una din zile a venit să mă vadă. El nu mai avea nimic din teama lui de sclav de altădată şi umilinţa, de care avusese parte o viaţă, nu lăsase nici o urmă pe chipul lui. A sosit maiestuos, litiera lui împodobită şi pictată era cărată de optsprezece sclavi negri; era aşezat pe un covor moale şi picături de uleiuri scumpe i se prelingeau de pe tâmple pe faţă, fiindcă avea oroare de mirosul cartierelor sărace şi se străduia să nu-l simtă. Se îngrăşase nemaipomenit de mult şi un bijutier din Siria îi montase pe ochiul orb un nou ochi din aur şi din pietre preţioase şi, cu toate că avea dureri din cauza lui, era tare mândru. Dar, îndată ce s-a aşezat lângă mine, sub sicomor, l-a scos, fiindcă tot nu-l vedea nimeni.

Mai întâi, ne-am îmbrăţişat şi Kaptah a început să plângă de bucurie că mă vede. Era atât de mare, mâinile lui erau mai groase decât spinarea mea, iar când a vrut să se aşeze, scăunelul adus de Muti s-a rupt sub greutatea sa, aşa că, până la urmă, s-a aşezat direct pe pământ în faţa mea. El mi-a povestit că războiul din Siria se sfârşise şi mi-a spus şi despre carele de luptă ale lui Horemheb: deşi ajunseseră până la Kadeş, nu putuseră cuceri Kadeşul. Apoi, el a început să se laude cu bogăţia lui şi cu marile afaceri,

pe care le încheiase în Siria, mi-a povestit că şi-a cumpărat un palat vechi în cartierul nobililor şi că a angajat sute de constructori, care să-l reamenajeze după gustul lui, fiindcă nu mai era potrivit cu demnitatea lui să locuiască într-o crâşmă din port. El a mai spus:

— Se vorbeşte rău de tot despre tine în Teba, Sinuhe, stăpânul meu. Se spune că tu inciţi poporul împotriva lui Horemheb, iar judecătorii şi nobilii sunt porniţi ca şerpii veninoşi împotriva ta, fiindcă i-ai acuzat pe nedrept de necinste şi de fărădelegi. Eu te rog să fii mai prudent, fiindcă dacă mai continui cu astfel de vorbe periculoase, ei vor face tot ce vor putea ca să te trimită într-o mină. S-ar putea să nu te atace direct, fiindcă ei ştiu că ai fost prietenul lui Horemheb, dar casa ta deja a mai ars o dată într-o noapte. S-ar putea ca într-o noapte întunecoasă ei să vină din nou, să te omoare şi să-ţi dea foc la casă, dacă continui să-i aţâţi pe săraci împotriva bogaţilor. Spune-mi mie ce te frământă şi cine ţi-a pus blestematele astea de furnici în cap, poate că eu te-aş putea ajuta, aşa după cum un adevărat slujitor îşi poate ajuta stăpânul.

Mi-am aplecat capul în faţa lui şi i-am povestit toate gândurile care mă frământau, i-am povestit despre tulburările inimii mele şi despre toate faptele mele din ultima vreme. El m-a ascultat clătinând din cap şi obrajii lui groşi nu puteau disimula indignarea, iar când am terminat de povestit tot, el a spus:

— Eu te ştiam simplu şi nebun, bunul meu stăpân Sinuhe, dar credeam că nebunia ta se va lecui cu trecerea anilor. Cu toate că ai văzut tot răul care s-a întâmplat din cauza lui Aton, cu toate că ai văzut cenuşa în care s-a transformat propria-ţi fericire, nebunia ta s-a amplificat. Poate că, încă din Oraşul Orizontului lui Aton, tu te-ai molipsit de boala faraonului Akhenaton, dar eu cred că această suferinţă a ta este hrănită şi din inactivitate, de aceea, gânduri ciudate nu te lasă în pace. Poate că ar fi mai bine să începi din nou să-ţi practici meseria şi să vindeci bolnavii. Vindecarea unui singur om bolnav îţi va aduce mai multă bucurie decât toate vorbele tale, care sunt periculoase, atât pentru tine, cât şi pentru aceia care le ascultă. Dar, dacă nu vrei să-ţi mai practici meseria, îţi poţi găsi o altă ocupaţie, care să-ţi fie pe plac, aşa cum fac toţi oamenii bogaţi. Presupun că vânătoarea de hipopotami nu te interesează şi că nici nu te dai în vânt după mirosul de pisică ca Pepitamon, care în ultima vreme a dobândit o mare reputaţie de crescător de pisici de lux. Dar sunt sigur că nu ţi-ar displăcea să strângi vechile scrieri şi să elaborezi un catalog al acestora

sau să colecţionezi obiecte şi bijuterii din vremea piramidelor. Poţi colecţiona instrumente muzicale siriene sau idoli ai negrilor, care se vând în piaţă de când s-au întors soldaţii din ţara Kuş. Este un adevăr, Sinuhe, că în lume sunt numeroase moduri de a-ţi petrece în mod plăcut timpul în aşa fel încât gândurile negre şi deşarte să nu te poată deranja; nici femeile, nici vinul nu sunt de neglijat, chiar şi jocul de zaruri are calitatea de a te sustrage repede proastei dispoziţii, deşi nu te-aş sfătui să-l încerci, pentru că este o distracţie periculoasă pentru bărbaţii slabi. Scuză-mi îndrăzneala, dar tu, Sinuhe, stăpânul meu, fără nici o îndoială, eşti un bărbat slab. Dar, pe Amon, joacă zaruri, risipeşte-ţi aurul pe femei, îmbată-te, numai încetează odată cu vorbele deşarte, fiindcă eu te iubesc mult, bunul meu stăpân Sinuhe, şi nu aş vrea să ţi se întâmple nici un rău.

Şi a mai spus:

— În lumea aceasta nu există nimic perfect; şi marginea fiecărei pâini este arsă, şi în fiecare fruct se ascunde un vierme, şi vinul bun îţi poate aduce dureri de cap. Nu există nici o judecată perfectă, în interiorul fiecărei dreptăţi se ascunde o nedreptate, chiar şi bunele acţiuni pot avea consecinţe dezastruoase, chiar şi cele mai bune intenţii pot duce la moarte, cum ne învaţă exemplul lui Akhenaton. Uită-te la mine, stăpânul meu Sinuhe, eu sunt mulţumit cu modesta mea soartă şi mă îngraş pe zi ce trece în deplină armonie cu zeii şi cu oamenii. Judecătorii faraonului se înclină în faţa mea şi oamenii îmi slăvesc numele, în timp ce pe tine te hărţuiesc câinii. Calmează-te, Sinuhe, stăpânul meu, nu este vina ta dacă lumea este aşa cum este, nu este vina ta dacă aşa a fost întotdeauna şi dacă aşa va fi şi de acum înainte.

L-am privit, era obez şi bogat, dar vorbea cu înţelepciune şi l-am invidiat pentru înţelepciunea lui. I-am spus:

— Tu ai dreptate, Kaptah. Mă voi linişti şi mă voi apuca din nou să vindec oamenii bolnavi, dar spune-mi, oare îşi mai aduc oamenii aminte de Aton în blestemele lor? Te întreb, fiindcă ai pomenit numele lui, deşi rostirea numelui lui este interzisă. Din cauză că l-au rostit, mulţi bărbaţi au fost duşi în mină sau au atârnat cu capul în jos pe zidurile Tebei.

Kaptah a spus:

— Eu cred că Aton a fost atât de repede uitat şi din cauză că în Oraşul Orizontului lui Aton coloanele templului lui s-au prăbuşit, pereţii templului au crăpat şi nisipul a umplut casele. Dar, am mai văzut artişti care au rămas credincioşi stilului din timpul lui Aton şi mai există povestitori care se

încumetă încă să spună legende periculoase, iar uneori, poţi vedea desenată - pe nisipul pieţelor sau pe pereţii după care oamenii îşi fac nevoile - crucea vieţii Lui Aton, aşa că Aton nu este atât de mort pe cât se crede.

— Va fi aşa cum doreşti tu, Kaptah, i-am promis eu. Mă voi linişti şi voi începe din nou să mă ocup de bolnavi, dar în acelaşi timp voi începe să colecţionez oameni care îşi amintesc de Aton, tu m-ai sfătuit să colecţionez şi eu ceva, aşa cum fac alţii.

Dar Kaptah a crezut că glumesc, el ştia, la fel de bine ca şi mine, despre răul care se abătuse asupra Egiptului şi asupra mea din cauza lui Aton.

Apoi am discutat despre multe alte lucruri, Muti ne-a adus vin şi am băut împreună, până ce sclavii au venit şi l-au ajutat să se ridice, fiindcă, de gras ce era, nici nu se mai putea ridica singur. Apoi el a plecat.

A doua zi, Kaptah mi-a trimis o mulţime de daruri, care mi-au făcut viaţa mai uşoară şi mai luxoasă, şi aş putea spune că, de fapt, nu-mi lipsea nimic ca să pot fi şi eu fericit, numai că eu nu ştiam să mă bucur.

6

Aşa se face că am pus din nou pe poarta casei mele însemnele de medic şi am reînceput să-mi practic meseria. Pacienţii mă plăteau după posibilităţi, dar de la cei săraci nu ceream nimic, de aceea de dimineaţă până seara curtea casei mele era plină de bolnavi. Pe când îi consultam, îi întrebam cu prudenţă şi despre Aton, fiindcă nici nu voiam să-i sperii, nici să-i incit ca să-mi răspundă necuviincios; deja reputaţia mea era rea în Teba. Aşa mi-am dat seama că, cu trecerea anilor, Aton căzuse complet în uitare şi că, de fapt, nimeni nu-l înţelesese. Doar fanaticii şi victimele nedreptăţii şi-l mai aminteau, dar ei nu vedeau în Aton şi în crucea vieţii nimic altceva decât un mijloc magic de răzbunare pentru nedreptatea care li se făcuse.

După ce Nilul s-a revărsat, a murit preotul Ay. Se spune că a murit de foame, fiindcă, de teamă să nu fie otrăvit, nu se mai încumeta să mănânce nimic, nici chiar pâinea, pe care până atunci o pregătea singur din boabe de grâu măcinate de el însuşi; îi intrase în cap ideea că boabele de grâu ar putea fi otrăvite încă de când creşteau pe câmp. Horemheb a încheiat războiul din Siria şi le-a lăsat hitiţilor Kadeşul, fiindcă nu-l putea cuceri, şi s-a întors triumfător în Teba să-şi sărbătorească victoriile de până atunci. Şi, fiindcă el nu-l considerase niciodată pe Ay un adevărat faraon, după moartea lui Ay, nu a declarat stare de doliu în Egipt, dimpotrivă, a anunţat în Teba şi în toate provinciile Egiptului că Ay a fost un faraon fals, care prin războaie continue şi prin impozite suplimentare a pricinuit Egiptului numai suferinţe. După ce a pus capăt războiului, Horemheb a dat ordin să fie ferecate porţile templului zeiţei Sekhmet şi a reuşit să convingă mulţimea că el, Horemheb, nu a dorit niciodată războiul şi că doar s-a supus ordinelor faraonului cel rău. De aceea, mulţimea a fost bucuroasă de întoarcerea lui Horemheb şi a armatei sale în Teba.

Imediat după ce a ajuns în Teba, Horemheb m-a chemat la palat şi mi-a spus:

— Sinuhe, prietenul meu, acum suntem mai bătrâni decât ultima dată când ne-am văzut. Eu am fost răscolit de vorbele tale şi de învinuirile pe care mi le-ai adus atunci, cât şi de faptul că ai afirmat că eu sunt un bărbat sângeros şi periculos pentru Egipt. Acum am terminat-o cu războaiele, fiindcă am obţinut tot ceea ce am dorit, am restaurat puterea Egiptului şi nici o primejdie din afară nu mai ameninţă Egiptul, am rupt vârful lăncii hitiţilor. Las fiului meu Ramses ca să se îngrijească de cucerirea Kadeşului, eu sunt deja sătul de războaie şi vreau să mă ocup doar de consolidarea tronului. Este drept că în acest moment Egiptul este murdar ca un grajd, dar aşteaptă puţin şi ai să vezi cum am să curăţ eu Egiptul de toate gunoaiele, cum am să înlocuiesc nedreptăţile cu dreptatea. Am să-l cântăresc pe fiecare după meritele şi după faptele sale, pe cel sârguincios după sârguinţă, pe cel trândav după trândăvie, pe hoţ după furtişaguri, pe criminal după crime. Prietene Sinuhe, vei vedea cum se vor întoarce vremurile vechi, care erau bune. În Egipt, toate vor fi din nou aşa cum au fost în epoca marilor faraoni. Aşa după cum am şters din cartea de aur a faraonilor numele faraonului blestemat, Akhenaton, îi voi şterge de pe lista suveranilor Egiptului pe Tutankhamon şi pe Ay, care au fost faraoni fără demnitate. Va fi ca şi cum ei nu ar fi existat niciodată şi voi stabili începutul domniei mele în noaptea în care a murit marele faraon, în noaptea în care eu am sosit în Teba cu lancea în mână şi cu şoimul pe umăr.

Apoi, el a devenit melancolic, şi-a prins capul între mâini şi a rămas multă vreme nemişcat. Războiul îşi lăsase amprenta pe faţa lui şi ochii lui erau trişti când mi s-a adresat din nou:

— Într-adevăr, lumea este altfel decât atunci când eram tineri. Pe atunci, încă mai avea şi cel sărac cana plină de bere, iar uleiul şi grăsimea nu lipseau nici din casele de lut. Dar vremurile bune se vor întoarce. După ce mă voi urca pe tronul faraonilor, Egiptul va fi din nou fertil şi bogat. Voi trimite corăbiile în ţara Punt, voi redeschide carierele de piatră şi minele pentru a construi temple mai mari, voi face să curgă în vistieria regală aurul, argintul şi cuprul. Peste zece ani nu vei mai recunoaşte Egiptul, Sinuhe, şi nu vei mai vedea cerşetori şi infirmi în ţara Kemi. Va trebui ca cei slabi să cedeze locul celor puternici. Voi curăţa Egiptul de sângele slab şi bolnav, de nedreptate şi de banditism, ca poporul Egiptului să fie din nou

puternic şi sănătos, ca fiul meu să poată începe războiul pentru cucerirea întregii lumi.

Vorbele lui nu mi-au făcut nici o bucurie, am simţit doar că stomacul îmi alunecă spre genunchi, cum frigul mi se strecoară în inimă, de aceea am rămas mut în faţa lui, fără nici o urmă de zâmbet. El a fost deranjat de indiferenţa mea, a încruntat din sprâncene şi a început să se lovească nervos peste coapse cu cravaşa de aur. Apoi a spus:

— Eşti şi mai acru decât înainte, Sinuhe. Eşti uscat ca o creangă neroditoare şi plină de spini, nu pot înţelege de ce abia aşteptam să te văd, de ce credeam că întâlnindu-mă cu tine voi fi fericit. Trebuie să ştii că tu eşti primul om pe care am vrut să-l văd, de aceea te-am chemat mai înainte de a-mi strânge în braţe copiii, mai înainte de o vedea pe Baketamon. Războiul a făcut din mine un solitar, puterea mi-a adus doar singurătatea, iar în Siria eu nu am avut nici un prieten cu care să împart bucuria şi necazul şi, întotdeauna, când am vorbit cu cineva, a trebuit să-mi cântăresc bine cuvintele, pentru a putea obţine ceea ce voiam. Ţie, Sinuhe, nu-ţi cer nimic în afară de prietenia ta, dar simt că prietenia ta s-a schimbat şi că tu nu te bucuri că mă vezi.

Eu m-am înclinat în faţa lui şi inima mea singuratică a suspinat pentru el. I-am spus:

— Horemheb, după toate întâmplările nefericite prin care am trecut, tu eşti singurul supravieţuitor dintre prietenii copilăriei şi tinereţii mele. De aceea, eu te voi iubi întotdeauna. Nu peste multă vreme tu vei fi faraon, pe fruntea ta vor fi amândouă coroanele Egiptului şi nimeni nu va fi mai puternic decât tine. De aceea, te rog, Horemheb, cheamă-l înapoi pe zeul Aton ! Pentru a fi iertată crima noastră cumplită, cheamă-l înapoi pe Aton ca tot poporul Egiptului să fie fericit şi ca să nu mai fie războaie niciodată!

Auzind aceste cuvinte, Horemheb a scuturat din cap ca şi cum i-ar fi fost milă de rătăcirea minţii mele şi mi-a spus:

— Tu eşti mai nebun decât înainte, Sinuhe! Oare tu nu înţelegi că Akhenaton a aruncat doar o piatră în apă? Nu înţelegi că, dacă zgomotul pe care această piatră l-a provocat când a atins suprafaţa apei a fost mare, eu am liniştit suprafaţa apei, ca şi cum această piatră nu ar fi existat niciodată? Oare tu nu înţelegi că şoimul m-a condus în palatul de aur în noaptea morţii marelui faraon, ca Egiptul să nu se prăbuşească şi să dureze etern şi ca zeii să nu fie învinşi? Eu vreau să redau Egiptului strălucirea de altădată. Omul nu este niciodată mulţumit de prezent, în ochii lui doar trecutul şi viitorul

sunt bune. Eu voi uni trecutul cu viitorul. Voi lua bogăţii de la aceia care s-au îmbogăţit prea mult şi de la zeii care s-au îngrăşat prea tare, în aşa fel încât nici un bogat să nu fie prea bogat şi nici un sărac să nu fie prea sărac, pentru ca nimeni, nici om, nici zeu, să nu-şi dispute cu mine puterea. Dar este în zadar să-ţi explic ţie ideile mele, tu nu le poţi înţelege, fiindcă tu eşti lipsit de vigoare. Cei slabi nu au dreptul să trăiască în lume, ei sunt creaţi pentru a fi striviţi de cei puternici şi este drept ca ei să fie striviţi. Aşa a fost şi aşa va fi mereu.

În felul acesta ne-am despărţit şi de atunci nu am mai fost prieteni ca înainte.

După plecarea mea, el s-a dus la copii, i-a strâns la pieptul lui puternic, i-a aruncat în sus şi i-a prins în braţe, iar după ce s-a jucat cât s-a jucat cu ei, s-a dus în apartamentul prinţesei Baketamon şi i-a spus:

— Soţia mea regală, în toţi aceşti ani care au trecut, tu ai strălucit ca luna în spiritul meu şi dorul meu după tine a fost nesfârşit, dar acum opera mea este împlinită şi tu vei deveni marea soţie regală, alături de mine, pe tronul Egiptului şi aşa este drept, fiindcă prin vinele tale curge sângele sacru al faraonilor. Mult sânge a curs pentru tine, Baketamon, şi oraşe întregi au ars pentru tine şi pe acolo pe unde armata mea a trecut, gemetele oamenilor s-au ridicat până în înaltul cerului din cauza ta. Oare nu-mi merit din plin răsplata?

Baketamon i-a surâs drăgăstos, i-a atins cu tandreţe umerii şi i-a spus:

— Într-adevăr, tu îţi meriţi răsplata, bărbatul meu, Horemheb, mare conducător al armatei Egiptului! De aceea, am pus să se construiască în grădina palatului de aur un pavilion fără asemănare, pentru a te întâmpina acolo, aşa după cum meriţi. Eu însămi, plină de tristeţe, aşteptând întoarcerea ta, am strâns fiecare piatră pentru pereţii acestui pavilion. Să mergem să-l vedem şi acolo, în braţele mele, vei primi răsplata pe care atât de nerăbdător o aştepţi.

Horemheb a fost fermecat de vorbele ei şi prinţesa Baketamon l-a luat timidă de mână şi l-a condus în grădină. Ţinându-şi răsuflarea, toţi curtenii s-au ascuns pe unde au putut, îngroziţi de gândul că ceva nemaipomenit de rău avea să se întâmple, până şi sclavii şi rândaşii de la grajduri au fugit, aşa că palatul a rămas pustiu. Prinţesa Baketamon l-a condus pe Horemheb în pavilion, dar când el, nerăbdător, a vrut să o ia în braţe, Baketamon l-a îndepărtat cu blândeţe şi i-a spus:

— Stăpâneşte-ţi pentru un moment dorinţa ta de bărbat, Horemheb, fiindcă vreau să-ţi povestesc cu ce eforturi am construit acest pavilion. Eu sper că tu îţi aminteşti ce ţi-am promis ultima dată când, împotriva voinţei mele, tu te-ai distrat cu mine. Ei bine, priveşte atent fiecare piatră şi află că fiecare piatră de pe pereţii şi de pe pardoseala pavilionului, observi poate că nu sunt puţine, îmi aminteşte de plăcerea pe care am avut-o în braţele altui bărbat. M-am dăruit cu pasiune multor bărbaţi pentru a construi acest pavilion în cinstea ta, Horemheb şi uită-te, piatra aceasta mare şi albă îmi aduce aminte de un pescar, care s-a simţit foarte bine în braţele mele, piatra aceasta verde mi-a dăruit-o un curăţător de haznale din piaţa de cărbuni, iar aceste opt pietre cărămizii, aşezate una lângă alta, le-am primit în dar de la un vânzător de legume voinic, care nu se mai sătura de dragoste în braţele mele, el mi-a lăudat mult măiestria şi a spus că foarte puţine femei se pricep să-l facă atât de fericit pe un bărbat. Dacă ai răbdare, îţi voi povesti istoria fiecărei pietre şi noi avem destul timp pentru asta, Horemheb. Noi mai avem mulţi ani de trăit împreună şi, când vom fi bătrâni, tot împreună vom fi; cred că până la bătrâneţe îmi va ajunge timpul să-ţi povestesc istoria fiecărei pietre, de fiecare dată când te va împinge pofta să mă iei în braţe.

La început, Horemheb a refuzat să creadă vorbele ei, şi-a spus că poate Baketamon glumeşte. Dar când s-a uitat în ochii ovali ai prinţesei, a văzut că scânteiau de o ură ca moartea şi atunci a crezut-o. Nebun de furie, el a apucat pumnalul hitit şi a vrut să o omoare pe Baketamon, care-l rănise atât de cumplit în orgoliul lui de bărbat. Dar Baketamon şi-a dezgolit cu generozitate pieptul în faţa lui şi i-a spus batjocoritor:

— Loveşte, Horemheb, loveşte cu pumnalul în coroanele Egiptului. Nu uita însă că eu sunt preoteasa zeiţei Sekhmet şi că sângele meu este sacru. Dacă mă vei ucide, niciodată tu nu vei mai avea dreptul să te înalţi pe tronul faraonilor.

Vorbele ei l-au liniştit pe Horemheb, fiindcă, într-adevăr, numai căsătorit cu prinţesa Baketamon putea avea dreptul la coroanele Egiptului. În felul acesta, răzbunarea prinţesei Baketamon a fost completă şi el nu a mai dorit-o niciodată, dar nici nu a avut curajul să distrugă pavilionul, pe care, ca pe o pedeapsă, îl vedea în fiecare zi când se uita pe fereastră. Dacă ar fi dărâmat pavilionul, toată lumea ar fi înţeles că el ştia totul despre felul în care Baketamon îl dezonorase culcându-se cu bărbaţii din Teba. De aceea, a preferat ca lumea să râdă de el pe la spate, decât să se supună

dezonorării publice. După aceea, el nici nu a mai atins-o pe Baketamon, nici nu a mai deranjat-o cu ceva şi a trăit singur. Eu trebuie să spun că, spre cinstea ei, prinţesa Baketamon nu s-a mai apucat şi de alte construcţii, ci s-a mulţumit să contemple cu nostalgie frumuseţea pavilionului ei.

Aşa a fost să i se întâmple lui Horemheb şi eu nu ştiu cât de fericit va fi fost el la urcarea pe tronul Egiptului ca faraon, când preoţii lui Amon l-au uns cu uleiul sacru şi i-au pus pe cap coroanele, coroana roşie şi coroana albă, coroana cu crin şi coroana cu papirus. El a devenit din ce în ce mai suspicios şi nu a mai avut încredere în nimeni. Avea tot timpul impresia că cineva râde de el pe la spate. A purtat toată viaţa un ghimpe în piept şi inima lui nu şi-a mai putut niciodată găsi liniştea. A suferit îngrozitor fiindcă a fost jignit şi umilit atât de tare, de aceea, el nu a mai vrut să se distreze niciodată cu vreo femeie. Şi-a înecat tristeţea şi amărăciunea în muncă şi s-a apucat, aşa după cum a promis, să cureţe Egiptul de gunoaie, să-l reconstruiască şi să înlocuiască nedreptăţile cu dreptatea.

Vreau, nu vreau, trebuie să fiu corect şi să povestesc despre lucrurile bune pe care le-a făcut Horemheb. Poporul îi ridica în slăvi numele şi-l socotea unul dintre cei mai buni suverani. Încă din primii ani ai domniei lui, el a fost considerat unul dintre cei mai mari faraoni.

El a concesionat bogăţiile celor prea bogaţi, a diminuat puterea celor nobili şi a decis că în Egipt nimeni nu poate fi prea bogat şi prea nobil, pentru ca nimeni să nu se poată gândi vreodată să-şi dispute puterea cu el şi acest lucru a plăcut foarte mult poporului. El i-a pedepsit pe judecătorii corupţi şi a restabilit dreptatea pentru săracii învinuiţi pe nedrept, a introdus plata perceptorilor de impozite din vistieria ţării, pentru a împiedica îmbogăţirea prin umflarea impozitelor populaţiei.

Bântuit de o continuă nelinişte, el a călătorit de-a lungul ţării, din provincie în provincie şi din sat în sat, ca să cerceteze personal dacă se fac abuzuri, şi drumul lui a fost presărat de urechile şi de nasurile tăiate ale perceptorilor de impozite necinstiţi, de lovituri de ciomege şi de urlete de durere, fiindcă peste tot, el a făcut dreptate. Cei săraci i se puteau adresa direct, fără intermedierea funcţionarilor şi, judecata pe care el o făcea nu trebuia plătită.

Printre altele, Horemheb a trimis din nou corăbiile spre ţara Punt şi, după cum era vechiul obicei în Egipt, nevestele şi copiii marinarilor veneau în port, atunci când corăbiile urmau să părăsească Teba, plângeau smulgându-şi părul din cap şi îşi zgâriau faţa cu pietre. Egiptul s-a îmbogăţit repede, fiindcă din zece corăbii, care se duceau în ţara Punt, cel puţin trei reveneau cu încărcături fabuloase.

Horemheb a construit temple şi a adus tuturor zeilor jertfe, fără a favoriza nici un zeu în afară de Horus, zeul lui. Iar în templul din Hetnetsut,

poporul îl adora pe Horemheb ca pe un zeu şi acolo se sacrificau boi pentru el.

Da, este adevărat că poporul îi slăvea numele şi faptele, este adevărat că despre el circulau din gură în gură poveşti nemaipomenite.

Kaptah prospera în continuare şi, de la un an la altul, bogăţia lui era şi mai mare; în tot Egiptul nu era cineva care să rivalizeze cu el în ceea ce priveşte bogăţia. Cum el nu avea nici soţie, nici copii, l-a desemnat pe Horemheb ca moştenitor al averii sale, ca să poată trăi liniştit tot restul zilelor lui şi să-şi poată spori şi mai mult bogăţia. De aceea, Horemheb nu a făcut asupra lui nici o presiune, după cum, fără milă, a făcut asupra celorlalţi oameni prea bogaţi din Egipt şi nici perceptorii de impozite nu l-au deranjat vreodată pe Kaptah.

Kaptah mă invita de multe ori la palatul lui, care era situat în cartierul nobililor. Grădinile şi parcurile lui Kaptah se întindeau de-a lungul unei străzi şi el nu avea în apropiere nici un vecin, care să-i poată strica liniştea Mânca din farfurii de aur şi în casa lui apa curgea din robinete de argint, ca în Creta; avea şi un imens vas din argint, în care se spăla, scaunul privatei lui era din lemn de abanos şi, împrejur, pereţii erau încrustaţi cu pietre preţioase, care formau împreună imagini amuzante. În orice caz, Kaptah avea un respect deosebit pentru deşertarea burdihanului său. Când mergeam la el, obişnuia să mă servească cu mâncăruri rafinate şi cu vinul piramidelor, în timp ce instrumentiştii şi cântăreţii ne desfătau urechile cu muzica lor, iar cele mai frumoase şi mai talentate dansatoare din Teba ne desfătau ochii cu arta lor. Totuşi, Kaptah nu putea să se distreze cu femeile, fiindcă pântecele lui, atât de mare cât crescuse, îl împiedica, dar el se consola spunând că fericirea burţii este mai importantă decât dragostea oricărei femei. Din când în când, în casa lui aveau loc banchete; bogaţii şi nobilii veneau cu plăcere la ospeţele oferite de Kaptah, chiar dacă el se născuse sclav, chiar dacă încă mai obişnuia să se scobească cu degetele în nas de faţă cu oaspeţii sau să râgâie în timpul mesei. El era o gazdă generoasă şi oferea daruri preţioase oaspeţilor, iar sfaturile lui în ceea ce priveşte afacerile erau preţuite de toată lumea, aşa că fiecare dintre oaspeţi profita de pe urma prieteniei lui. Vorbele şi povestirile lui erau de o nebunie irezistibilă, uneori se deghiza chiar şi-n sclav şi-şi spunea glumele în maniera sclavilor, era atât de bogat, încât reputaţia lui nu putea fi ştirbită cu nimic din cauza trecutului lui umil. De altfel, lui îi făcea plăcere să spună în faţa celor mai nobili dintre nobili că odinioară fusese sclav.

Într-una din zile, Kaptah mi-a spus:

— O, stăpânul meu Sinuhe! Când un om ajunge atât de bogat cum sunt eu acum, nu mai poate sărăci niciodată şi se îmbogăţeşte pe zi ce trece mai mult, chiar dacă nu mai doreşte acest lucru, atât de ciudat este alcătuită lumea. Dar cum bogăţia mea provine de la tine, eu consider în continuare că tu eşti stăpânul meu şi, atâta timp cât tu vei trăi, nu vei duce lipsă de nimic. Pentru tine este periculos dacă eşti bogat, fiindcă tu nu ştii cum să-ţi foloseşti bogăţiile şi, dacă cineva nu se pricepe cum să-şi folosească bogăţiile, fie că le pierde, fie este şi mai neliniştit de când atunci când nu le avea. Este bine că în timpul faraonului fals bogăţiile tale nu s-au pierdut; dacă era după tine, se puteau uşor pierde. Nu s-au pierdut pentru că eu am vegheat să nu se piardă şi m-am îngrijit ca ţie să nu-ţi lipsească nimic.

Kaptah îi proteja pe artişti şi, mai ales pe sculptorii în piatră, fiindcă îi făcuseră o statuie. În acea sculptură Kaptah era o prezenţă nobilă şi distinsă, cu mâinile şi picioarele fine, cu faţa prelungă şi amândoi ochii lui vedeau; era aşezat şi avea o tăbliţă de argilă pe genunchi şi o pensulă în mână, deşi el nu a încercat niciodată să scrie şi să citească, fiindcă nici nu avea nevoie de aşa ceva: în slujba lui erau mulţi scribi şi socotitori. Această statuie l-a amuzat mult pe Kaptah şi preoţii lui Amon - cărora, la întoarcerea din Siria, le oferise daruri importante, ca să fie în graţia zeilor - au comandat o copie după acea statuie şi au pus-o în Templul lui Amon; se înţelege că statuia a fost plătită de Kaptah.

El îşi construise un mormânt impunător în Oraşul Morţilor şi pereţii mormântului fuseseră pictaţi cu imagini din viaţa lui de toate zilele.. Artiştii care pictaseră mormântul se străduiseră să-l înfăţişeze ca pe un nobil elegant, fără burtă, fiindcă el dorea să ajungă în ţara de Dincolo şi să se arate zeilor altfel decât în realitate, chiar dacă în viaţa aceasta prefera să fie aşa cum era, fiindcă era convins că suferinţele lui trupeşti se diminuaseră simţitor de când devenise nobil. Îşi procurase pentru mormântul său o Carte a Morţilor specială, atât de artistic întocmită cum niciodată eu nu am mai văzut până atunci. Era mai complexă decât cărţile obişnuite. Acea Carte a Morţilor era alcătuită din douăsprezece suluri cu imagini şi scriere, cu rugămintţile adresate spiritelor infernului, ca să le liniştească şi să le înduplece, iar greutăţile cântarului lui Osiris să-i fie favorabile în tocmeala pe care urma să o aibă cu cei patruzeci de paviani, judecători ai dreptăţii. Kaptah îşi luase toate măsurile de siguranţă, gândind că este mai bine să fii

prevăzător, altfel refuza să se gândească la moarte şi-l venera în continuare pe scarabeul nostru mai mult decât pe oricare alt zeu.

Eu nu l-am invidiat niciodată pe Kaptah pentru bogăţia şi pentru fericirea lui, nu am fost niciodată invidios pentru că alţii erau fericiţi şi mulţumiţi. Viaţa oamenilor este o împletitură complicată din diferite feluri de iluzii. Nu i-am spus nimic lui Kaptah ca să vadă realitatea aşa cum este, fiindcă nu am vrut să-i risipesc iluziile care-l făceau fericit. Adesea, adevărul este prea crud şi este mai bine să ucizi un om decât să-l lipseşti de iluziile lui. Adevărul este rău şi amar. Eu nu am distrus iluziile nimănui atâta timp cât nu le cultiva pentru a face rău altora.

Dar mie, iluziile nu mi-au liniştit niciodată inima, nu mi-au limpezit niciodată gândurile. Nici munca nu mă mai mulţumea, cu toate că în acei ani am vindecat numeroşi bolnavi şi am făcut multe trepanaţii reuşite. Doar trei persoane au murit după trepanaţii în acei ani, de aceea, faima mea de trepanator s-a răspândit în toată Teba. Cu toate acestea, eram încontinuu nemulţumit, poate că Muti, care era tot timpul morocănoasă şi ursuză, mă molipsise cu mizantropia ei. Acuzam fără încetare pe fiecare om pe care-l întâlneam. Lui Kaptah îi reproşam că mănâncă în exces, săracilor le reproşam că sunt leneşi şi trândavi, bogaţilor egoismul, judecătorilor indiferenţa, nici un om nu mă mulţumea, de aceea eram cinic cu toată lumea. Doar pe bolnavi şi pe copii nu-i apostrofam şi, îngrijindu-i, eram atent să nu le provoc suferinţe prea mari şi-i spuneam lui Muti să le ducă prăjituri cu miere copiilor de pe stradă, fiindcă ochii lor îmi aduceau aminte de ochii limpezi ai lui Thot.

Oamenii spuneau despre mine:

— Acest Sinuhe este un bărbat ursuz şi acru, s-ar părea că ficatul lui este răscolit continuu, fiindcă vorbele pe care le scoate din gură sunt numai fiere. A îmbătrânit de pomană, fiindcă nu ştie să se bucure de viaţă. Probabil că faptele lui rele din tinereţe nu-i dau pace ca să doarmă noaptea. Nu are nici un rost să ne stricăm buna dispoziţie din cauza vorbelor lui, în fond, vorbele pe care le rosteşte îl ating mai mult pe el însuşi decât pe noi.

Aşa era, de pe urma veşnicelor mele pisălogeli sufeream doar eu şi, după ce apostrofam pe cineva, îmi părea rău şi de amărăciune vărsăm lacrimi şi ca să mă răscumpăr pentru vorbele rele dădeam în dar cereale trântorilor, dăruiam veşmintele de pe mine vreunui beţiv, îmi ceream cu umilinţă iertare pentru reproşurile făcute vreunui bogătaş şi încercam să mă conving pe mine însumi de imparţialitatea judecătorilor.

Se întâmpla aşa, fiindcă eram în continuare slab şi nu-mi mai puteam schimba la bătrâneţe felul de a fi. Numai că vorbeam de rău chiar şi despre Horemheb, despre toate faptele lui, care în ochii mei erau rele; mai ales îi criticam pe soldaţii lui căcăcioşi, pe care el îi antrena în hambarele regale, care duceau o viaţă de trântori, mândrindu-se cu vitejia lor prin crâşme şi bordeluri, care crăpau ţeste şi retezau mădulare în încăierări, violau fetele săracilor. Din cauza lor, nici o femeie nu umbla fără teamă pe străzile Tebei, fiindcă Horemheb îi ierta pe soldaţii săi pentru toate nelegiuirile pe care le făceau şi le interpreta faptele de pe o poziţie greşită. Dacă vreun sărac se ducea la el să i se plângă că fata lui a fost necinstită de vreun soldat, Horemheb îi spunea că el ar trebui să fie mândru că soldaţii contribuie la întărirea sângelui Egiptului. Horemheb ura femeile şi le găsea necesare doar pentru a furniza armatei Egiptului soldaţi.

Cei care-mi doreau binele mi-au atras de multe ori atenţia să-mi controlez vorbele pe care le rostesc despre Horemheb şi au încercat să-mi acopere glasul, atunci când mă înflăcăram să vorbesc despre el în locuri publice, ei se temeau atât pentru soarta mea cât şi pentru soarta lor, încât până la urmă au început să mă evite, aşa că eram din ce în ce mai singur.

Cu trecerea vremii, Horemheb devenise neîncrezător în fiecare om, de aceea voia să ştie tot ceea ce vorbesc oamenii despre el, aşa că nu mai exista loc public sau tavernă în Teba unde să nu fie urechi de-ale lui Horemheb care să asculte despre ce vorbesc oamenii şi despre ce se plâng. Pot să afirm că aceşti spioni ai lui Horemheb, multiplele lui urechi, din exces de zel i-au spus mai mult decât se încumetau oamenii să vorbească şi el i-a pedepsit cu severitate pe cei acuzaţi ca pe nişte criminali. Mult au avut de suferit aceia care s-au încumetat să-i critice faptele, multe spinări au sângerat sub lovituri de ciomege, mulţi oameni au fost trimişi în mine şi la carierele de piatră din cauză că au avut limba prea ascuţită. Câţiva au fost chiar azvârliţi în Nil, pentru a fi devoraţi de crocodili. Horemheb îşi răsplătea informatorii din vistieria regală, aşa că urmaşii celui acuzat nu mai erau deposedaţi de proprietăţile lor.

Dar oamenii, plini de teamă, se protejau dând daruri informatorilor lui Horemheb, le dădeau să bea vin din belşug, aşa că urechile lui Horemheb îşi ducea viaţa într-o continuă beţie şi distracţie şi lucrau cu mult interes pentru stăpânul lor. Horemheb spunea: „Am dat fiecăruia după sârguinţa lui, chiar şi cei săraci au acum cana lor plină cu bere; nici uleiul, nici grăsimea nu lipsesc din locuinţele de lut. Mă bucur mult că în Egipt sunt

din nou copiii sănătoşi; numai băieţii sănătoşi ajung buni soldaţi şi numai fetele trupeşe nasc mai mulţi copii. Lipsa de activitate creează moleşeală şi luxul prea mare duce la nemulţumiri şi la vorbe rele. Eu trebuie să veghez, altfel poporul Egiptului uită că există o putere şi un faraon; când dă de bine, poporul Egiptului trebuie păzit cu ciomagul pe spinarea încovoiată.”

De aceea, el a obosit şi a hărţuit poporul cu lucrări publice, a construit numeroase drumuri din piatră, ca să ocupe bine timpul oamenilor, ca oamenii să nu aibă răgaz pentru intrigi împotriva puterii sale. În timpul domniei lui, omul de rând a fost asemenea unui animal, care este îngrăşat ca să aibă putere, dar care merge fără încetare în gâdilătura ameninţătoare a lăncilor, ca niciodată să nu se poată odihni.

În templele pe care le-a construit, Horemheb a pus să-i fie ridicate statui şi să se scrie texte de slavă despre isprăvile lui şi despre cuceririle lui din războaie, ca poporul să poată să vadă zilnic în faţa ochilor că el a restituit Egiptului demnitatea, răsplătind pe fiecare om după faptele şi după meritele sale. Povestitorii, care stăteau aşezaţi pe preşuri în faţa porţilor şi la colţul străzilor, îi slăveau marile fapte şi istoriseau legenda naşterii sale divine, fiindcă el dăduse ordin să li se facă daruri, să li se împartă cereale, ulei şi bere. Dar în Teba erau şi mulţi povestitori foarte talentaţi, pentru care nimic nu era sacru, ei aveau multă fantezie şi mult umor şi-şi înfloreau poveştile ca să-i facă pe oameni să râdă cu poftă. Horemheb era prea vanitos pentru a putea înţelege că povestitorii, pe care el îi plătea, îşi băteau joc pe ascuns în poveste de el; din fericire, nu toţi cei care ascultau puteau înţelege intenţia batjocoritoare a povestitorului. Mulţi ascultau cu gurile deschise de uimire şi ridicau nedumeriţi din umeri când povestitorul îi făcea să creadă că Horemheb se născuse din zeul Horus, pe când zeul îşi întrerupsese călătoria prin Egipt la Hetnetsut ca să-şi deşerte pântecele.

De la o zi la alta, Horemheb devenea mai neîncrezător, aşa se face că într-o zi gărzile de la palat au venit în casa mea, mi-au pus sandalele în picioare, m-au înfăşurat cu haine şi au alungat cu lăncile bolnavii din curtea mea, apoi m-au dus la palat, în faţa faraonului Horemheb.

Era primăvară, apele Nilului se retrăseseră în matcă şi rândunelele zburau ca săgeata, neobosite, de-a lungul fluviului. Gărzile m-au adus în faţa lui Horemheb. Îmbătrânise mult, grumazul lui era deja încovoiat, faţa îi era gălbejită şi muşchii îi ieşeau în evidenţă pe tot trupul lui slăbit. M-a privit drept în ochi; în privirea lui nu era nici o bucurie. Mi-a spus:

— Sinuhe, te-am prevenit de multe ori, dar tu ai luat în râs avertismentele mele şi ai continuat să spui oamenilor că meseria de soldat este cea mai de dispreţuit dintre toate meseriile şi ai mai spus că pentru un copil este mai bine să moară în pântecele mamei lui decât să se nască pentru a deveni soldat. Ai mai spus că doi sau trei copii sunt deja destui pentru o femeie, că nimeni nu are nevoie de mai mulţi copii, că este mai fericit cine creşte trei copii, că este mai nefericit şi mai sărac cel care creşte nouă sau zece copii. Ai mai spus că toţi zeii sunt la fel, că toate templele sunt locuri ale întunericului şi ignoranţei, ai mai spus că zeul faraonului fals era mai bun decât toţi ceilalţi zei la un loc, că oamenii nu ar trebui să cumpere şi să vândă niciodată alţi oameni ca sclavi, aşa ai spus. Şi ai mai spus că poporul care seamănă, lucrează şi recoltează pământul este adevăratul proprietar al pământului, chiar dacă pământul aparţine faraonului sau zeilor. Ai mai spus că felul în care guvernez eu nu se deosebeşte cu nimic de cel al regelui hitiţilor, multe alte nebunii ai mai spus, nebunii pentru care, pe un altul, dacă le-ar fi spus, aş fi pus să fie omorât cu pietre şi ciomege. Dar am fost îngăduitor cu tine, Sinuhe, fiindcă odată ai fost prietenul meu şi pentru că, atâta timp cât preotul Ay a trăit, am avut nevoie de tine, tu erai singurul meu martor împotriva lui. Dar acum, eu nu mai am nevoie de tine, dimpotrivă, tot ceea ce tu ştii despre mine îmi dăunează atâta timp cât eşti în viaţă. Dacă ai fi fost înţelept şi ţi-ai fi stăpânit gura, ai fi putut trăi liniştit şi fericit, fiindcă, într-adevăr, ţie nu ţi-a lipsit nimic. Dar, fiindcă din gura ta ai vărsat doar murdării peste capul meu, nu pot la nesfârşit să accept aşa ceva.

Era din ce în ce mai nervos, a început să-şi lovească ritmic picioarele slabe cu cravaşa aurită şi mi-a mai spus:

— Tu eşti ca un purice de nisip între degetele picioarelor mele, tu eşti ca un tăun pe umărul meu. În grădina mea, eu nu tolerez să crească o buruiană neroditoare, care, după ce că nu rodeşte nici un fruct, mai face şi spini veninoşi. Este din nou primăvară în ţara Kemi, rândunelele încep să se scufunde în nămolul lăsat la retragerea apelor, porumbeii gânguresc şi salcâmii înfloresc. Este un anotimp periculos: primăvara se nasc tulburări şi vorbele necugetate zboară, secăturile le culeg, li se aprind ochii şi aruncă cu pietre în gărzile faraonului; deja statuile mele din câteva temple au fost pângărite cu bălegar de bou. De aceea, te voi goni din Egipt, Sinuhe, ca niciodată să nu mai poţi vedea ţara în care te-ai născut. Dacă încă te-aş mai tolera aici, va veni şi ziua când va trebui să dau ordin să fii ucis şi nu aş

vrea să ajung până acolo, fiindcă odată tu ai fost prietenul meu. Eu te-am iubit, Sinuhe, şi am fost fascinat de vorbele tale, dar acest lucru a fost odată, demult. Vorbele tale de acum sunt nesăbuite şi ar putea fi scânteia care aprinde stuful uscat. Odată aprins, el poate arde până ce nu mai rămâne decât cenuşa. Vorbele rele sunt câteodată mai periculoase decât lăncile. Eu vreau să curăţ Egiptul de vorbele rele ca un bun grădinar, care-şi curăţă grădina de buruieni care-i pot otrăvi culturile, şi-i înţeleg acum prea bine pe hitiţi, care-i trag în ţeapă pe vrăjitori. Eu nu vreau ca în ţara Kemi să se mai aprindă vreo vrajbă, nici din cauza oamenilor, nici din cauza zeilor, de aceea te alung din Egipt, Sinuhe. Acum, eu sunt sigur că tu nu ai fost niciodată un egiptean. Tu eşti un străin ciudat, cu sângele amestecat, în capul tău bolnav şi-au făcut cuibul gânduri rele.

Probabil că el avea dreptate. Cine ştie, poate că suferinţa inimii mele provenea de la faptul că în mine sângele sacru al faraonilor se amestecase cu sângele palid de crepuscul al unei ţări în agonie.

Cu toate că eram în situaţia în care eram, îmi venea să râd, mi-am acoperit gura cu mâna pentru a-mi înăbuşi râsul. Cuvintele lui m-au înspăimântat, fiindcă Teba era oraşul meu, mă născusem şi crescusem în Teba şi nu-mi doream să trăiesc în nici un alt oraş. Râsul meu l-a rănit pe Horemheb, care se aşteptase, probabil, să îngenunchez la picioarele sale şi să-i cer iertare. Agitându-şi cravaşa de faraon în faţa mea, el a urlat:

— Am decis. Te exilez din Egipt pentru totdeauna. Nici când vei muri trupul tău nu va putea fi îngropat în Egipt, deşi permit ca trupul tău mort să fie îmbălsămat după obiceiurile Egiptului. Trupul tău se va odihni pe ţărmul mării orientale, de acolo de unde corăbiile cu pânze navighează spre ţara Punt şi unde îţi vei trăi tot restul zilelor. Nu vreau să te exilez în Siria, fiindcă în Siria au mai rămas tăciuni care mocnesc şi nu vreau să-i aţâţ ca să se aprindă din nou. Nici în ţara Kuş nu te pot exila, fiindcă tu ai fi în stare să le vâri în cap negrilor gânduri nebune, din moment ce pentru tine culoarea pielii unui om nu are nici o importanţă. Dar ţărmul mării, acolo unde vei locui, este deşert. Tu vei putea ţine, nestânjenit de nimeni, discursuri valurilor roşii ale mării, vânturilor negre ale deşertului şi pietrelor, tu vei putea să-ţi spui deschis părerile, după preferinţă, şacalilor, corbilor sau şerpilor. Gardienii vor măsura spaţiul în care vei avea voie să te mişti şi te vor ucide dacă te vei aventura să depăşeşti spaţiul permis. În rest, tu nu vei duce lipsă de nimic, patul tău va fi confortabil, mâncarea ta va fi abundentă şi-ţi voi trimite orice îmi vei cere, fiindcă exilul şi

singurătatea sunt deja o pedeapsă suficient de mare pentru tine şi eu nu vreau să te persecut în plus, odinioară tu ai fost prietenul meu. Ai fost prietenul meu până când aspiraţiile mele s-au realizat, acum vorbele tale de om nebun mă deranjează.

Nu mă temeam de singurătate, toată viaţa am fost singur, îndată după ce m-am născut am fost singur, dar simţeam că mi se frânge inima de tristeţe că niciodată nu voi mai revedea Teba, că niciodată nu voi mai simţi sub tălpile mele pământul moale al ţării Kemi, că nu voi mai putea niciodată bea din apa Nilului. De aceea, i-am spus lui Horemheb:

— Eu nu am prea mulţi prieteni, fiindcă oamenii fug de mine din cauza limbii mele ascuţite şi cinismului vorbelor mele, dar, probabil că-mi vei permite să-mi iau rămas-bun de la puţinii prieteni pe care îi am. Aş dori să-mi iau rămas-bun de la Teba, să mai trec o dată pe aleea sfincşilor cu cap de berbec, să simt parfumul de tămâie dintre marile coloane ale Templului lui Amon şi mirosul de peşte fript din cartierele sărace ale Tebei, în amurg, când femeile aprind focul în faţa colibelor de lut şi bărbaţii se întorc obosiţi de la lucru.

Cu siguranţă, Horemheb mi-ar fi îndeplinit dorinţa dacă aş fi plâns şi m-aş fi aruncat la picioarele sale. Îi fusese rănită vanitatea, de fapt aceasta era cea mai mare vină a mea, faptul că nu-l admiram şi că, în inima mea, eu nu îl simţeam faraon de drept. Eu sunt sigur că Horemheb mi-ar fi iertat toate vorbele rele pe care le spusesem despre el dacă m-aş fi umilit în faţa lui. Dar, cu toate că sunt un om slab, cu o inimă de oaie, nu am vrut să mă umilesc în faţa lui, fiindcă niciodată ştiinţa nu trebuie să se umilească în faţa puterii. Totdeauna, când îmi este o frică cumplită de ceva, mă apucă somnul. Mi-am acoperit gura ca să-mi înăbuş căscatul.

Horemheb a spus:

— Nu sunt de acord cu nici un fel de rămas-bun, cu nici o tărăgănare, cu nici o târguială de amânare; eu sunt soldat, unui adevărat bărbat îi este scârbă de sentimentalismele ieftine. Îţi voi uşura despărţirea de Teba, fiindcă vei pleca chiar acum la drum; de altfel, nu vreau ca plecarea ta din Teba să fie însoţită de vreo tulburare, tu eşti deja cunoscut în toată Teba, despre nebunia ta se vorbeşte în toate cârciumile şi pieţele Tebei. Vei pleca într-o litieră închisă, iar dacă cineva vrea să te urmeze în exil, voi permite acest lucru. Dar va trebui să rămână acolo tot restul vieţii, chiar dacă tu vei muri. Ideile periculoase sunt contagioase ca ciuma şi trec uşor de la un om la altul, de aceea, nu doresc ca cineva, care s-ar putea molipsi de la nebunia

ta, să îmbolnăvească Egiptul, iar dacă printre prietenii de la care voiai să-ţi iei rămas-bun era un sclav de la moară, ale cărui degete au crescut într-un singur os, un beţiv, care picta zei aşezaţi pe vine în mijlocul drumului şi doi negri, care-ţi frecventau casa, ar fi o prostie să-ţi pierzi timpul ca să-ţi iei rămas-bun de la ei; ei sunt deja plecaţi la un drum lung şi nu se vor mai întoarce niciodată.

În acea clipă l-am urât pe Horemheb, dar mai mult decât pe el, m-am urât pe mine însumi, pentru că, încă o dată, mâna mea semănase moartea şi prietenii mei avuseseră de suferit cumplit de pe urma mea. Probabil, Horemheb dăduse ordin ca ei să fie omorâţi sau trimişi să moară într-o mină de cupru din Sinai pe aceşti câţiva oameni, pe care mi-i făcusem prieteni, fiindcă îşi aminteau de Aton. Nu i-am mai spus nimic lui Horemheb, m-am înclinat în faţa lui, după care am plecat, dar gărzile m-au adus din nou în faţa lui. De două ori el a deschis gura să-mi mai spună ceva înainte de plecare şi a făcut un pas înspre mine, dar s-a oprit, şi-a lovit cu furie picioarele cu cravaşa şi a rostit grav:

— Faraonul a vorbit!

După aceea, gărzile m-au urcat într-o litieră închisă şi m-au escortat până ce am ieşit din Teba, apoi am fost purtat dincolo de cei trei munţi, spre răsărit, prin deşert, pe drumul pietruit construit de Horemheb. Călătoria a durat douăzeci de zile până ce am ajuns în portul de unde plecau corăbiile cu pânze spre ţara Punt, pentru a fi încărcate şi unde, o dată pe an, îşi descărcau marfa, după ce navigau din Teba în josul fluviului şi prin canal, apoi de-a lungul fluviului care duce în marea orientală. Dar portul era locuit, de aceea, gărzile m-au purtat de-a lungul ţărmului mării timp de trei zile, până la un sat părăsit, unde într-o vreme locuiseră pescari. Acolo miau măsurat spaţiul în care am voie să mă mişc şi mi-au construit casa, în care am locuit în toţi aceşti ani, în care locuiesc şi acum, când sunt un bărbat bătrân şi obosit. Mie nu mi-a lipsit nimic din tot ceea ce mi-am dorit şi am locuit ca un om bogat şi am avut şi hârtie de papirus de cea mai fină calitate şi tot ceea ce mi-a trebuit pentru scris şi cutii de abanos unde păstrez sulurile de papirus şi instrumentele mele de medic.

Dar această a cincisprezecea carte este ultima carte pe care o scriu. Nici nu mai am prea multe de povestit, am obosit scriind aceste cărţi. Mâinile îmi sunt obosite, ochii îmi sunt obosiţi şi abia mai disting semnele pe care le scriu pe hârtie.

Cred că nu aş mai fi putut trăi dacă nu aş fi scris. Scriind, mi-am trăit din nou viaţa, chiar dacă viaţa mea nu a fost o poveste frumoasă. Am scris doar pentru mine ca să pot trăi şi ca să pot înţelege de ce am trăit.

Dar de ce am trăit încă nu ştiu. Terminând această ultimă carte, sunt şi mai nedumerit decât atunci când m-am apucat să scriu. Scrisul a fost o mângâiere în toţi aceşti ani, în care am avut doar marea în faţa ochilor mei. Am văzut-o roşie şi neagră, am văzut-o verde ziua, am văzut-o albă noaptea Am văzut-o albastră uneori, în zilele toride, mai albastră decât pietrele albastre şi sunt deja sătul s-o mai privesc. Marea este prea mare, prea înfricoşătoare şi un om o poate privi toată viaţa fără să se plictisească, fiindcă întotdeauna este altfel. Numai că privind-o, se întristează şi începe să i se învârtă capul de ameţeală. Simt cum inima îmi coboară într-un hău fără fund când privesc marea.

Dar, în toţi aceşti ani, m-am uitat şi la munţii roşii din jurul meu, am studiat puricii de nisip, m-am bucurat că scorpionii şi şerpii, după ce au făcut cunoştinţă cu mine nu au luat-o la fugă şi mi-au ascultat cu atenţie cuvintele când le-am vorbit. Însă cred că scorpionii şi şerpii nu pot fi buni prieteni cu oamenii, de aceea sunt şi mai sătul de ei decât de talazurile şi valurile mării, care nu se sfârşesc niciodată.

Mai înainte de a-mi încheia cartea, eu trebuie să mai povestesc despre ceva. După primul an de viaţă în acest sat părăsit de la malul mării orientale, când plictiseala îmi ajunsese deja până la oase, după ce au trecut corăbiile spre Punt, a sosit Muti. A plecat din Teba cu o caravană a faraonului şi am rămas fără grai când am văzut-o, fiindcă mi-a trecut prin minte că sunt deja nebun dacă am început să am vedenii în miezul zilei. Ea s-a înclinat în faţa mea, m-a salutat cu respect şi a început să plângă de întristare că mă vede într-o stare atât de jalnică, fiindcă obrajii mei erau uscaţi, burta îmi era suptă. În acea vreme nimic nu mă mai interesa, priveam zi după zi trist spre mare, până începea să mă doară capul.

Muti şi-a revenit destul de repede după oboseala drumului şi mi-a spus indignată:

— Oare nu ţi-am tras atenţia de mii de ori, Sinuhe, să nu-ţi aprinzi singur paie pe cap, chiar dacă natura ta nenorocită de bărbat te îndeamnă să o faci? Este limpede, bărbaţii sunt mai surzi decât pietrele, bărbaţii sunt mai încăpăţânaţi decât copiii mici şi-ar trebui să li se lovească capetele de ziduri până le crapă, chiar dacă zidul rămâne neclintit. Adevărul este că tu ai încercat perseverent să spargi ziduri cu capul tău, fără să te îndemne nimeni

să o faci, stăpânul meu, Sinuhe. Cred că este deja vremea să te linişteşti şi să-ţi trăieşti cu înţelepciune viaţa, pentru că acel lucru neglijabil, pe care bărbaţii îl ascund sub veşminte, fiindcă lor înşile le este ruşine de el, nu te mai deranjează şi nu-şi mai înfierbântă capul. Toate relele lumii de la acest mic obiect se trag.

I-am spus că nu era nevoie să facă un drum atât de lung pentru a-mi adresa aceste reproşuri. I-am spus că nu ar fi trebuit să plece niciodată din Teba, fiindcă ea nu se va mai putea întoarce în Teba vreodată şi va trebui să trăiască, vrea-nu vrea tot restul zilelor alături de mine. I-am mai spus că eu nu aş fi fost de acord cu aşa ceva dacă mi s-ar fi cerut şi mie sfatul.

Dar ea mi-a răspuns puternic indignată:

— Uite ce este, Sinuhe, ceea ce ţi s-a întâmplat ţie este de o mie de ori mai bine decât ceea ce tu însuţi ai fi putut să doreşti şi eu cred că faraonul Horemheb îţi este un adevărat prieten, dacă te-a trimis el într-un loc atât de liniştit ca să-ţi petreci bătrâneţea. În ceea ce mă priveşte, eu sunt deja sătulă de agitaţia din Teba şi de certurile cu vecinii, care mai întâi vin să împrumute diferite vase de bucătărie, pe care nu-şi amintesc să le şi restituie, iar apoi încep să-şi arunce gunoaiele şi să-ţi facă nevoile în curtea mea. Dacă mă gândesc bine, niciodată după incendiu, casa turnătorului de aramă nu a mai fost ca înainte. Totul îmi mergea de-a-ndoaselea de când ai plecat, cuptorul îmi ardea mâncarea, uleiul râncezea în vase mai repede decât altădată, de la podea mă trăgea curentul la picioare şi, ce să mai spun, zăvoarele de la ferestre scârţâiau continuu. Aici este minunat, aici se poate lua totul de la început. Aici putem să aranjăm totul după cum ne place şi nici n-avem vecini care să ne sâcâie. Am şi ochit un loc grozav pentru grădină, unde se pot cultiva zarzavaturi şi mai ales hreniţă, care-ţi place ţie cel mai mult, stăpânul meu, aici putem cultiva chiar şi plante aromate pentru sosuri. Am adus cu mine tot felul de seminţe pe care le voi semăna aici şi-ai să vezi că ai să te simţi mai bine decât acasă în Teba. Dar mai înainte de toate, am să-i pun la treabă pe aceşti puturoşi, pe care faraonul, din cauza inimii lui bune, ţi i-a dat ca să te păzească de hoţi şi de răufăcători, am să-i pun să vâneze în fiecare zi carne proaspătă pentru tine, să pescuiască peştii din mare şi să strângă scoici de la mal şi crabi, cu toate că eu mă îndoiesc că peşti din mare sunt tot atât de gustoşi ca peştii din Nil. Apoi, vreau să-mi găsesc un loc bun pentru mormânt, fiindcă nu intenţionez să mai plec de-aici nici dacă m-ar ruga în genunchi faraonul. Sunt destul de obosită după ce am cutreierat toată lumea în căutarea ta;

călătoriile mă sperie, fiindcă eu până acum nu am făcut niciodată un pas în afara Tebei.

În felul acesta, Muti mi-a dat curaj şi m-a însufleţit, cred că mulţumită ei am prins din nou poftă de viaţă. Aş fi fost rău intenţionat faţă de ea dacă m-aş fi apucat să mor ca să o las singură să-şi trăiască bătrâneţea în locul în care eu sunt exilat. M-am apucat de scris şi ea s-a arătat încântată de acest lucru, fiindcă aveam o ocupaţie. Cred că în adâncul fiinţei ei considera că acest lucru este inutil, fiindcă ea nu ştie să citească, dar ea este mulţumită că am cu ce să-mi umplu zilele. Ea ar fi fost mai mulţumită dacă aş fi avut o ocupaţie care să dea sens existenţei mele în acest loc de exil. În orice caz, se îngrijea să nu scriu seara târziu, ca să nu-mi obosesc ochii. Scriam moderat, mă odihneam la timp şi mă desfătam cu mâncarea bună pe care ea o pregătea.

Muti s-a ţinut de promisiunea făcută şi i-a pus pe gardienii faraonului la treabă amărându-le viaţa. Ei o blestemau când ea nu-i putea auzi şi-i spuneau vrăjitoare sau scorpie. Dar direct, nu îndrăzneau să i se împotrivească, fiindcă dacă îndrăzneau să murmure ceva, ea îi acoperea cu blesteme şi cu vorbe usturătoare, căci limba ei era mai ascuţită decât un corn de bou şi ea le povestea deseori despre faimosul obiect mic şi neglijabil dintre picioarele bărbaţilor nişte istorii grozave, care-i făceau pe soldaţii din gardă să-şi îndrepte ochii spre pământ de ruşine şi să-l răscolească nervos cu degetele de la picioare.

Eu înclin să cred că ei nu au avut nimic de pierdut, fiindcă găsindu-le o ocupaţie, Muti i-a ajutat să-şi păstreze sănătatea şi să fie într-o continuă mişcare, să nu-şi piardă timpul tot păzindu-mă pe mine, să nu aibă timp să le treacă prin cap ideea să mă omoare, ca eliberaţi de prezenţa mea să se poată întoarce în Teba. Ea este aceea care i-a ajutat să-şi preţuiască la adevărata valoare clipele de odihnă. De altfel, Muti îi răsplătea oferindu-le o pâine foarte bună, le umplea cănile cu o bere foarte tare şi le dădea să mănânce verdeţuri din grădină, ea i-a învăţat cum să-şi prepare singuri o mâncare variată şi sănătoasă şi să nu se îmbolnăvească.

În fiecare an, cu corăbiile care navighează spre ţara Punt, Kaptah trimite diferite mărfuri din Teba, care sunt transportate până la mine pe spinările multor măgari. Îmi trimite şi scrisori, pe care le dictează scribilor, în care îmi povesteşte cu haz despre tot ce se întâmplă în Teba, aşa ca să nu trăiesc chiar ca-ntr-un sac.

După un timp, gardienii s-au acomodat atât de bine cu avantajele pe care le au păzindu-mă pe mine, au învăţat atât de multe lucruri utile de la Muti, au devenit mulţumitor de bogaţi de pe urma darurilor pe care le primesc de la mine, încât nici nu-şi mai doresc să se întoarcă în Teba.

Dar eu m-am săturat deja de scris şi ochii mei au obosit. Pisicile lui Muti se zbenguie pe genunchii mei şi-mi gâdilă mâinile cu cozile lor. Nu mai pot să scriu. Inima mea este obosită din cauza povestirii, care m-a făcut să-mi trăiesc viaţa pentru a doua oară. Trupul meu este ostenit. Tânjesc după odihna eternă. Poate că nu sunt fericit, dar nici nefericit nu sunt din cauza singurătăţii mele. Poate că am fost mai singur şi mai departe de oameni când am trăit printre oameni, fiindcă le-am văzut faptele şi am înţeles deşertăciunea faptelor lor. Sunt deşarte toate faptele oamenilor.

Binecuvântez papirusul pe care am scris, binecuvântez condeiul care mi-a îngăduit din nou să călătoresc într-o barcă de stuf de-a lungul Nilului, să mai fiu iarăşi acel copil care încă nu cunoştea tristeţea vieţii şi deşertăciunea ştiinţei. Am mai fost o dată copil în casa tatălui meu Senmut şi lacrimile lui Met, curăţătorul de peşte, au mai curs o dată calde pe mâinile mele. Am mai străbătut o dată drumurile Babilonului cu Minea; şi şi încă o dată frumoasele mâini ale lui Merit mi-au mai îmbrăţişat gâtul. Am plâns cu cei nefericiţi şi am împărţit grâul meu celor săraci. Vreau să-mi amintesc doar despre aceste lucruri şi să uit faptele mele rele, nu mai vreau să-mi amintesc tristeţea şi pierderile pe care le-am avut.

Toate aceste cărţi le-am scris eu, Sinuhe egipteanul, doar pentru mine. Nu pentru zei, nu pentru alţi oameni, nici ca numele meu să se păstreze pentru eternitate; le-am scris doar pentru biata mea inimă încărcată de amar şi de tristeţe.

Păstrez cu grijă aceste cincisprezece cărţi şi Muti a cusut pentru fiecare carte câte o învelitoare trainică din fibre de palmier. Toate cărţile acestea vor fi puse într-o lădiţă de argint, lădiţa de argint va fi pusă într-o ladă de lemn tare, lada de lemn într-o ladă de aramă, aşa cum odinioară cărţile zeului Thot au fost ferecate pentru a se păstra şi au fost aruncate în Nil. Nu ştiu dacă Muti va reuşi să pună cărţile în mormântul meu fără să o vadă gardienii, dar nu mă frământă prea mult acest lucru.

Fiindcă eu, Sinuhe, sunt doar un om, am trăit în fiecare om care a trăit mai înainte de mine şi voi trăi în fiecare om care va trăi după mine. Voi trăi în plânsul şi în bucuria fiecărui om, voi trăi în bunătatea şi în răutatea

fiecărui om, voi trăi în dreptatea şi în nedreptatea omului, voi trăi în slăbiciunea şi în puterea lui.

Nu vreau să fie adusă nici o jertfă la mormântul meu, nu vreau ca numele meu să fie nemuritor, fiindcă eu, ca om, voi trăi etern în fiecare om.

Aceste cărţi le-a scris Sinuhe egipteanul, el, cel care a fost singur în toate zilele vieţii lui.

